Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

[Opera]

https://hdl.handle.net/1874/456984

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

m inſũ auaricia poſt adinuenit q in ueniet vſq; in finẽ ſcli Nullis ergo ſcpt̃l. legib⁹ hũanis ſolui pñt oẽs ſophiſtici otractus q̃s magno ſtu dio auaricia inuenit Sz oportet nouis hũane malicie adinuẽtiõib⁹ nouis obuiare ingenijs et regimi/ bus Et vt in paucis exp̃lariter ℔ loquar de adinuẽtionib⁹ illis ſunt qui emũt a paupib⁹ puto vaccas vel oues q̃s nõ h̃nt et q̃ſi de facto hitas locãt eiſdẽ p ãnuo cenſu vt ſic in fine ãni recipiãt vaccam vel p̃ciũ p ea cũ ei⁹ locagio q̃d̃ p cul/ dubio vſure eq̃pollet Kũt itq; de illis qui mutuãt alijs tali intentõe vel ꝺditõne q̃ poſtea cuz ipſi indi guerint remutuẽt ipſis. hoc iterum eq̃alet vſure q; etiã talis ob liga/ tio ad remutuãdũ pecunia eſtima ri poſſet nihil añt nũmis meſura/ bile p pecunia mutuata exigẽduz eſt vt ſũt ꝺuicia auxilia et hui⁹mõi Adhuc q̃dã tẽptant de pecũia mu tuata lucrũ h̃re p viã exactiõis pe ne p̃ qd̃ mutuãt pecunias ad cẽ tũ tp̃ũs reddẽdas ſub pena pecu/ niaria ſi forte tunc debitores non ſoluerit ſaltez penã p lucro hẽant Sed q̃rit adhuc cupiditas vſura/ rij lucri recõpenſationẽ qñ facit q̃ſ dam diuites ociosos mutuare itu ris ad nundinas pecunias vt ſi lu creñ illis recipiãt de lucro vltra ſortẽ p̃ p̃culũ ꝺditionis pecũie q; iuſte recipiũt Sed et hoc turpe lucr̃ eſſe doctores deducũt ita q; aut accipiẽs mutuũ nõ iuuat ſe de pecunia illa et ſic iniquuz eſt q̃ cre ditor ab eo lucrũ exigat qđ nõ ha buit Aut iuuat ſe. ſi ſic tũc ex conſũ ptione pecunia ꝺino efficit ei⁹. p̃ qđ et res empta ſit debitoris Nõ ergo creditor põt ab eo lucrũ exi/ gere q; re ſua vtiť q ea lucrať Tã/ gũt nihilominus doctores caſum in quo nõ eſſz vſura ibi lucr̃ vltra ſortẽ recipe vtpote cũ emerem vel patus eſſez emere certas m̃ces de pecunia mea Et tu p̃ nimiã inſtã tiã feciſti me ceſſare a tali emptiõe iꝺo vt tibi mutuarẽ Et ergo volo q̃ reꝺdas mihi tm̃ q̃ntũ eſſẽ ibi habi tur⁹ de iſtis m̃cibus ſi eas illuc de ferrẽ Recipio cñ in me piculuz lici tũ eſſet Et ℔ iꝺo q; lucrũ illud re cipet tq̃z inheſſe qđ licz vt p̃ctm ẽ

Ca.xlvij. de introductiõe otra/ ctuũ inũerabiliũ a cupidis q; auarl.

Seo q̃ tm̃ mozor hic in o memozãdo cõtract⁹mutu ationis ẽptionis et vendi tionis q̃s vſurarũ iniq̃ſſimi et alij cupiꝺi ſup̃ nume p̃ introduxerunt Et q̃re/certe vt nõ labozib⁹ ſed in ocio doloſis otractib⁹ q; iniq̃s cir cũuẽtionib⁹ locupletenť alijs ꝺua/ tis et depaupatis. Here nẽo ſuffi cit omes taliũ fraudes q; aſtutias enumerare q̃ꝺ⁹ mutuãdo vẽdẽdo et emendo lucra q̃rũt cũ q̃uamine et dãno p̃mozz. nec ſolũ circa di ctas omutationũ ſp̃es cupidozuz adinuẽtiones inuẽte q; inueniẽde in/ numerabiles ſũt Sed etiã circa lo cationẽq; cekas omutationũ ofas de q̃ꝺ⁹ in ſupiozib⁹ tractatũ ẽ Nõ p̃t de adinuẽtionib⁹ illis ſeu adin uẽtitijs otractib⁹ doloſitate plẽis ꝺari docꝛna generaľ.q̃ in ſinglis equũ ab iniq̃ diſcernať et hoc p̃ multitudinẽ et varietatẽ taliũ q; ſũ tilitatẽ colo̅r et fraudũ q̃ excogi tank in illis Eſt etiã hoc in illis p

coloze q̃ raro aliq̃s otract⁹ taliũ eſt qui nõ poſſit aliq̃ mõ vťreſpũ vel cũ certis circũſtãtijs licite fieri

hmõi fiũt licet ſe a frau ꝺib⁹ excu/ ſare velint eo q̃ otract⁹ ℔ vel ille põt licite fieri Nolũt aꝺuerte q̃ ſi vno mõ vťreſpũ ẽ licit⁹ ꝺuob⁹ vel ẽb⁹mõi ſ is et reſpectib⁹ ẽ iniqu⁹ q̃ꝺ⁹ mõis iſpi cupiꝺi q̃ infinit⁹ ẽ nũe/ rus otract⁹ hmõi p̃mũ practicãt ad p̃cm ſibiq; ꝓrio. ad dãnũ. vñ illi q̃ labozib⁹ ꝺimiſſis ſolũ ſtuꝺẽt otractib⁹ ꝺtari talib⁹ inumerabi/ lia pacta et obligatõnes inueneſt et aꝺhuc q̃tiꝺie inueniũt Quibus ſimplices q; pauꝑes nẽitatẽ h̃tes calliꝺe q; colozate circũueneruntq; talib⁹ ſimplices cito conſentiũt. nõ ſẽ tientes p̃ma vice ꝺãna eoz q̃ vſu/ rari⁹ vel ali⁹ cupiꝺitatis ꝺuus diu ante ſtuꝺioſe calculauit q; inuenit ſuã ꝺditionẽ in tali otractu ad lu crũ meliozẽ Paup añt nõ ſtuꝺuit ſup hmõi nec ſibi tp̃ũs ſtuꝺẽꝺi va cauit laboziꝺus occupato

Capi.xlviij.in quo oſtẽꝺit quõ auaricia emptionẽ mutuationẽ ꝛc.

Dm ex his et lõge añꝺictis põt vi ꝺeri quõ ſupcreſcens nimia hoim cupiꝺitas cõmutatões mẽozatas q̃ ad releuationẽ nẽitatis humane inuẽte fuerãt vt ſũt emptio vendi tio mutuatio locatio q; hmõi. ad cõmriũ x̃tit q; in q̃uamẽ inopum q; nẽitatẽ h̃tiũ q̃ ℔ tpe ab auarl.q̃z ꝺe⁹ denarius eſt innũeris otracti/ bus circa omutatões illas doloſe circũueneſt. q̃ꝺ⁹ iꝺcirco ñ releuãť ℔ tãdẽ ſupꝺitatis vſurarũſq; alijs auaricie cultoziꝺ⁹ ocioſis q; inutili

bus ex toto pauꝑes attenuãť nõ h̃ntes q̃ inopia eoz releuẽt ꝺona/ tione aut q̃tuita mutuatiõe aut lo catiõe vel ſaltẽ iuſta ẽptione a pia vẽꝺitiõe Jã vir inueniť x̃pianus q̃ mia mor⁹ ſup pauꝑes aut nẽitatẽ h̃ntes oparios talib⁹ mõis q; pie tatis meoꝝ miſericorꝺiťq; q̃tuite intuitu p̃mũ celeſtis iſpis ſbuenire velit Sz fere oꝝ a p̃ris ſuis luť ertoz q̃re ſtuꝺẽt. vn⁹ p vſurã mani feſtã alť p occultã. vn⁹ ꝺefraudan ꝺo emptiõe alť vẽꝺitione. vnus lo catiõe iniq̃ pauꝑem q̃uet. alter etſi vſurã ꝺe mutuo nõ exigat tm̃ p lu cro ꝺonaria expectat. vel aq̃li ſbti litate ſub coloze alit⁹ liciti otract⁹ lucrũ eq̃alẽs vſure latenť obtinẽ laboꝛat Ois ẽgo talis otract⁹ fiẽi ꝺ̃ in fraudẽ vſurar̃ q̃uis de mul tis illis ex fõz ouinci nõ poſſint ꝺ tract⁹ vſurarij. Itaq; oẽs lucrari volunt de pecuniſs q; reb⁹ ſuis vn⁹ mutuũ ꝺãꝺo. alť vendendo. terti⁹ emẽꝺo. q̃rt⁹ locãꝺo. mille ingenijs q; aſtutijs agitanť hoies vt ſuplu creñ de tpalib⁹ tpalia. et pauci vť nulli tãta ſolicituꝺie impellunť vt ex tẽpalib⁹ lucreñ bona ecña pie ꝺonãꝺo et q̃tis mutuãꝺo q; cetis omutatiõib⁹ quõ in ſupiozib⁹ fuit declaratũ inopib⁹ ſubueniẽꝺo

Capi.xlix.in quo inq̃rit an ꝺi uites tenentur cuilibet petẽti ſub/ uenire.

Hic q̃rit p̃t vtq; abũꝺantio res in bõis teneãť cuilibz petẽti ſbuenire q̃tis. viꝺeť q̃ ſic ex illo luť. vi. Omi petenti te ťbueťCõn viꝺeť ex ℔ q̃ tũc oi petẽ ti nõ ťbueš peccaret. hoc ãt ꝺurũ eſſet ꝺiuitib⁹ cum plmis petẽtib⁹

Ejusdem
tom: 4us

E f s

F. fo.
310

RARIORA

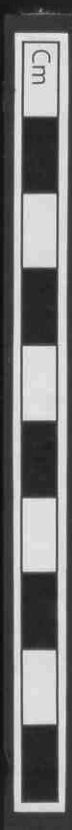

Cm

Cm

Cm

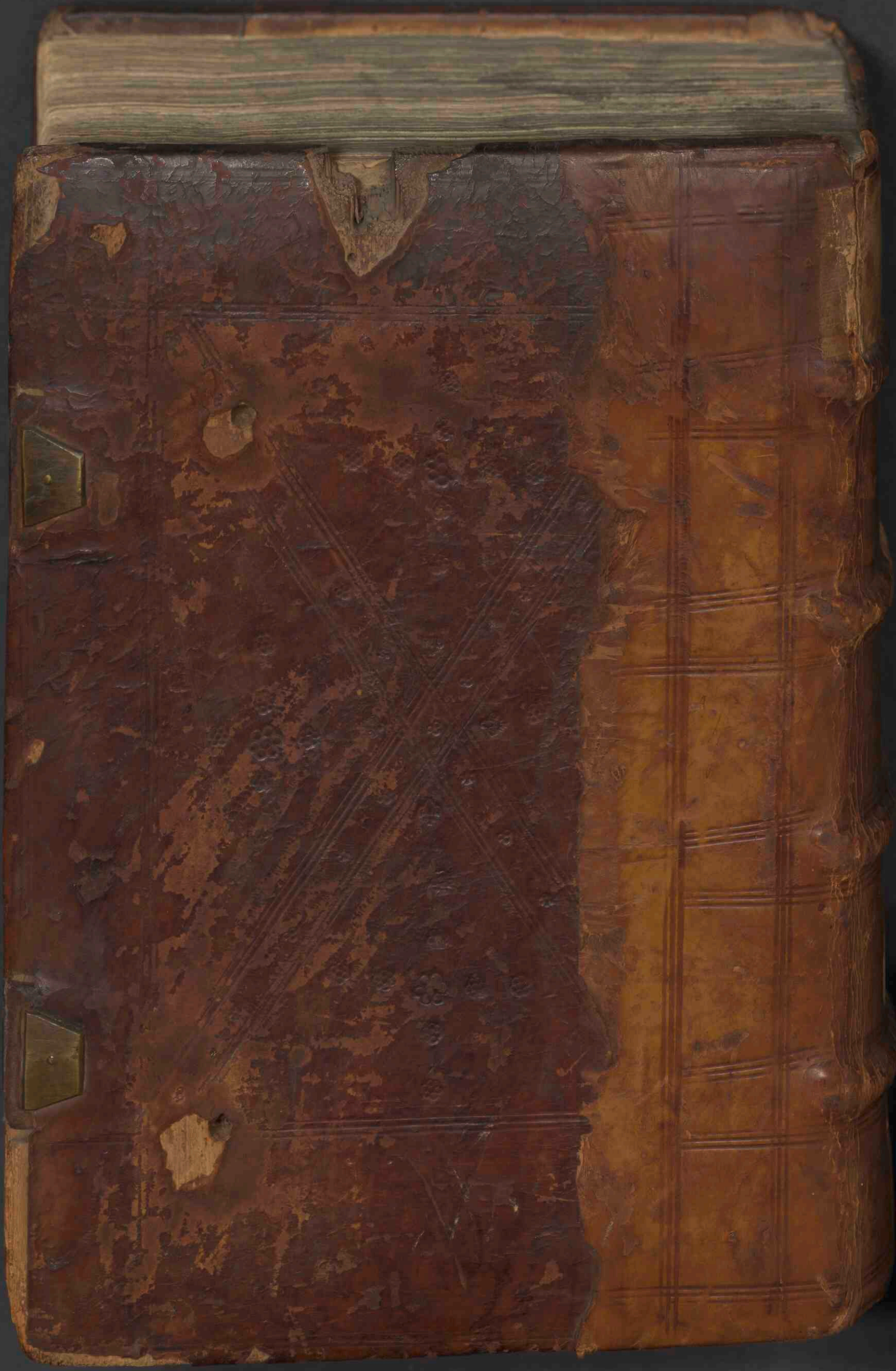

Miscellanea Theologica.

Folio n°.310.

pro libraria fratrum minorum observantiae monasterii S. Crucis Cracoviensis

Tractatus et libri sequentes doctoris consolatorii Egregii viri magistri Johannis gerson sacre theologie professoris Cancellarii q3 parisiensis in hoc volumine continent

Sermo de vita clericor̄ ij
Sermo i cena domini pro humilitate valde notabilis vij
Scōs sermo in cena dñi xiiij
Tertius sermo in cena dñi xx
Quartus sermo de eodem xxvij
Sermo in die paschē xxxiiij
Ser. in Cōcilio remen̄ dñica scda p' pascha xxxvi.
Sermo in die ascensionis coram alexandro papa xlvij
Sermo dominica xix p' pētecost̄. q potest dici i dedicatiōe liij
Collatio eiusdē sermonis lxij
Sermo de omnib' sāctis lxvij
Alius de eisdem lxxiiij
Tertius de eisdem lxxxij
Quart' de eisdem lxxxvij
Sermo in die natiuitatis dñi xc
Sermo in die circūcisionis xciij
Sermo in lxx ciij
Ser. de cōceptione btē ⁊ginis cix
Sermo de sācto bernardo cxv
Ser. in die sancti lodouici Regis francorum cxxi
Sermo de oīone factus Concilio Constantiens̄ ccccvij
Sermo de spiritusancto ccccxi
Documētū notabile de sacramento altaris cxxix
Epla missa ad magistrū vicētium ordinis predicator̄ cclxxxiij
Epistola ad fratrem suū Nicolaū Celestinum cxxxi
Alia epistola cxxxij
Alia epistola cxxxiij
Alia epistola cxxxiij
Alia epistola cxxxiij
Epistola quid et qualiter studere debeat nouus theologie auditor̄ q contra curiositatez studentium. . cxxxv.
Epistola missa studentibus collegij nauerre Paris. cxxxvij
Propositio facta Massilie coram papa Benedicto cxl.
Propositio facta coraz Anglicis parisius euntibus ad sacrū Concilium pisis cxlvij.
Propositio facta coraz Concilio Constañ. ex parte regis francie respōsiua ad quādā ꝓpositionē ex parte dñi burgundie p Epm attrabatens̄ factam cliij
Cause propter quas Cancellariā dimittere voluit clx
Recommendatio licentiandorum in decretis clxi
De nobilitate clxvi
De ꝯsideratiōib' quas debet hr̄e princeps clxix
Dialog' cuius collocutores sunt milites duo vnus franc' alter anglus ostendētes de querelis francie q anglie clxxiiij
De quadam puella que olim in francia eq̄tabat in armis clxxiij
Tractat' de cōtractib' q origine censuum magistri Henrici de hassia. clxxv.

Tractatus de contractibus mgri Henrici de hoyta sacre theologie doctoris exmi cclxiiij
De contractibus et redditibus magistri Jobis gerson. cliij
Tractatus mgri Wilhelmi orem doctoris et philosophi sbtilissimi de moneta q commutatione eiusdem. cclxix
De secta flagellantium se cclxxxi
Tractatus notabilis valde cōtra sectam vualdensiū. cclxxxv
Sermo notabilis magistri Jobis huss factus Prage in synodo ad clerū cccvi
Alius sermo eiusdē. ccci.
Epistola tripertita de erroribus hussitarum ccciv.
Liber de ysolatōne ecce theoderici vrye ordinis hēmitaz sancti Augl. opendiose narrans acta Concilij Constañ. cccxxv.
De ptestatione circa materiaz fidei otra hēses diuersas cccxciij
Qūo et an liceat in causis fidei a summo pontifice appellare seu ei⁹ iudiciū declinare cccxcviij
Libellus in q̄ sunt articuli contra Petrū de luna ad conuincēdū eū fuisse et esse notorie hereticū et pertinacem. cccci.
Orationes dicende ante et p⁹ missam perceptionē q̄z sacramenti iuxta numerū dierū septimanarum. ccccxviij.

Sermo de vita

Incipit sermo de vita clericoꝝ

Penitemini et credite euāgelio. Marci ꝑmo. Euangelium hodiernū cui credi oportet sub tali fine ꝺcluſit xp̄us vt diceret. Qui ſe humiliat exaltabiť. Quid aūt aliud eſt penitētia q̄z humilitas vēa ſub deo placationē eiꝰ poſtulans cū venia delictoꝝ? Penitemini ergo. hoc eſt humiliamini ꝺ deo offenſo. et ab eodē placato exaltabimini. ita em̄ credere euangelio equū eſt. q̄m qui ſe humiliat exaltabiť. Qui ſe humiliat in curia penitentie. exaltabit eū curia miſericordie. q̄m ſuperaltat miſericordia iudiciū. Damnati quidē ſumus nos p̄cores coꝝā iuſtitia. ad miaz appellare fas habemꝰ q̄ diu viuimus tādiu em̄ ſedē tz eadē mia. Oſi aduerſariꝰ et accuſatoꝝ noſter diabolus qūolibet obniti voluerit. habemus te patronam clementiſſimā. te aduocatā ſapientiſſimā te auxiliatricē potentiſſimā virginē matrē q̄ ab oīi eccleſia regina mie et aduocata nr̄a ꝺclamaris Si igiť regina mie es ſicut es. tuū eſt cauſā miſericordie tuēi. q curie ſue iura illibata ſeruare. Eſt aūt ius curie huiꝰ vt q̄ venit ad eā nō effˢciať foras. ſed accuſatione ſua ſubleueť abſoluať q̄z Ecce p̄res et fr̄es quanta nobis fiducia eſt de ſalute et exaltatōe nr̄a

clericorum q.

ſi p penitentie appellationē ad mie foꝝ cauſā nr̄e p̄ꝛauitatis iā a iuſtitia rite dānatā deducim⁹ Deduci⁹ āt ſi noſmet ip̄os accuſā⁹ iudicā⁹ et dānam⁹ Si noſmet ip̄os iudicarem⁹ inq̄t apl's nō vtiq̄z iudicaremur Si iudicarem⁹ penitēdo non iudicaremur penā patiendo. Nolum⁹ certe damnari ecce vnicū poſt pēca patz effugiū Cōfugiam⁹ ad curiam mie ad illā penitentia nos deducet vbi p aduocata et patrona ſoꝛoꝛē noſtrā habem⁹ et mr̄ez iudicis nr̄i q̄ ſpernē nos nō potēit. q̄m ip̄e caro nr̄a et frater eſt. Ihanc matrē adeamus p impetratione mie. Et vt de penitētie hūilitate p nr̄a exaltatōe viuaci fructuoſo q̄z ſermone loquamur. ſupplicem⁹ et dicam⁹ illud angelicum. Ave gratia plena dn̄s tecū. Penitemini q credite euangelio Nōiatim huic euangelio. Qui ſe humiliat exaltabiť Qui ſe hūiliat p penitentiā exaltabiť p gr̄az et gloriā viri p̄res et fr̄es. Et ſi ſolū dn̄i nr̄i Ihū xp̄i imperiū ſubditis ſuis oīibus (et quidē oīia ſibi ſubiecta ſūt iure creationis. repatōis et ſeruationis) ſatis eſſe debeat ad obediē dū ſibi vt agāt dignos penitentie fructꝰ. penitemini ait. nihilomin⁹ approꝑate ad p̄ſonas nr̄as q̄ eccleſiaſtice dicimur. et quas ſermonis nr̄i tenuitas omonere nunc accepit aſſumi poſſe vid̄o p̄ſuaſionē nr̄az ad penitendū ex trib⁹ moꝛe oꝛatoꝛio. Oſtatu p̄ſone. a loco. a tpe Ita em̄ agere Cicero. ita Ariſtotl. et oꝛato

res ceteri docuerunt. Secoz q̄ tria triplitā sup penitēdi nēcitate orōez oterem⁹ Prima quidē argumētatō a statu psone sumet Tales nos esse ofidero viri pres et frēs. tales q in tali nos esse gradu statuq; ospicio quos oportet penitētiā agē nō p pcīs nr̄is tm̄modo. sed p delictis alienis. Alioz quippe pcca comedi m⁹. alioz quippe culpas bibimus. alioz defect⁹ calciam⁹ et vestim⁹. Peccata ppli mei comedunt. Non sit cuiq; āmirationi qō dicim⁹ qm̄ ita fit dū elemosinis alioz talia no bis oparam⁹ cibos potus alimen ta Que nimirū elemosine ideo dicte sūt vt penitentiā p oferentib⁹ q satisfactionē deo faciam⁹. Stat⁹ ergo noster stat⁹ penitentiū est eoz scz q̄ vltro semet ipos ad penitentiā obli garūt. Q̄ si quis inter nos alit sen tit ille pcul dubio ppñ stat⁹ q gra dus ignar⁹ est. qz ipm tāto magis penitere ducnit quāto min⁹ penitz et quāto magis esse sibi penitendū dissimulat vl ignorat. Hāc tñ veri tatē plane durissimam. sed tñ prędi candā et cognoscendā multi in sta tu nr̄o in statu eccīastico⁹ vel dissi mulāt vel ignorāt vel sacrilega im pietate otemnūt. alioq̄n nunq; tan ta auiditate. nunq; tali precipitati one improuida inhiarēt ad elemosi nas tales quas bñficia nōiam⁹ vel dignitates vel officia quib⁹ annexa est talis obligatio p alīs penitēn di et satisfaciendi. cū tñ p nr̄is sa tisfacē delictis vix sufficiat vita nr̄a et vtinā sufficiat. Nūc quanta ē de mētia hominē tot culpis ppñs ob noxiū pressū et obrutū suscipe. imo rape modis etiā indebitis alienas offensas et super ceruices debiles apponere. Hoc quippe fit vt dixim⁹ dū bñficia bñficijs cumulam⁹. naz pluralitas bñficioz ex elemosinis fundatoz ad penitentiā p plurib⁹ faciendā astringit. Nunc vero heu cecitas heu insania nos his obli gationū vinculis seruitutib⁹ specia lib⁹ misera colla subijcim⁹ quasi nō fugū graue satisfaciendi p alīs sed libertas q absolutio videat. Dodo m⁹ adhuc q̄ stat⁹ noster stat⁹ eccle siasticoz penit⁹ est in exemplū puo catiuū alioz ad penitentiam quasi vel liber vel speculū vel imago pe nitentie. Q̄ si pro penitētia legatur in nobis petulantia. p otritiōe de structio et dissolutio. p satisfactiōe irritatio dei et viciоz omniū accu mulatio nos tot damnationib⁹ di gni reddimur. quot hōies nr̄is exē plis corruptissimis seducuntur. Si damnand⁹ est q̄ se ipm sponte nco pcco deprauat. nunq̄d nō ergo dā natioz qui multos secū in interituz trahit rapit q deiicit? Rursuz statui nr̄o comes esse debet sacra scientia hoc est sacroz et sacramentoz no titia. qualis cognitio absq; penitē tia nec pfecte cognosci nec efficaci ter tradi pōt. Hec quippe illa est sa pientia aut ps est de qua bñ enun ciatū est q̄ in maliuolā aiaz nō in troibit sapientia. nec habitabit in

corpore subdito peccatis Itaq; sacerdos quilibet angelq dicit2 qm dei nuncius esse debet ad populu quilibet in gradu suo. t legem eius sc̃z dei ab ore eius requirent ℣ Dedit illis r̃giones gentiu iquit .phetiq sermo. t labores populor̃ possederut. ut custodiant iustificationes eiq. et legem eius requirat. ℣ Non dedit nobis dñs laborē aliorz ut i sudore vultq alieno vescamur pane nro. et nichil inde officiq nichil suffragiq nichil satisfactionis impendam⁹ nob pro ceteris qui suis nos laboribus aluit aluerutq Quato minq ista data sut. ut luxuriciis supbe i popis equis familijs. fedissime i mẽtricularu lenocinijs No ptea q missa sut. ut immessaciões crapulosas t superbiosas i oão dissoluto. cu maria tpis assumpcõe t oneracõe corpis ac aiaz quotidie sequẽm2. Denigz ut ditaremq carnẽ t sanguinẽ pmo qnz carneos t sanguineos hoies. de bonis paupm. de primonio crucifixi Sz ut custodiamq iustificacões dñi t legẽ eiq m̃ gramq Custodiamq iquã nõ diffamemq dissipemq irrideamq. laceremq iustificacões dñi Et legẽ eius iquiramq. nõ tradetes nos nraz institucionibq mudi t legibq iustinianis. sz legi dñi q̃ imaculata ẽ cõuertẽs aiaz. t sapiam pstas puul. Glosa hũilibq quales sũt penitẽs

Penitemi q̃ ℣ Postmo moueat nos q̃ dicat. ẽpto gradq alioz qualis est nr̃ q̃ sacerdotes dicm2. t q̃ genq electũ t regale sacerdociũ xpi dñi. pmo t diu noctiam2) tãto casq grauioz. cõsonẽ ad id̃ satyricũ Omẽ nimi vicii tãto ospectus i se crimẽ hꝫ/ẽpto q̃ peccat maior habet Porro si casq nr̃ gnioz. gnis ẽ ut r̃surrectiõ p pnãs. forcioz exigat2. ℣ Cõclamo igit2 pcor t obtestor p ewã̃m sanctissim dñi il nri ihu xpi Penitemi t credite ewã̃o. qm̃ q̃ se hũiliat/ p pnãm exaltabit2 ad glãm hoc mõ statq nr̃ statq ecclie vrget nos magnis t ctis roibq peccatẽ. si nõ obtorpuim9. si nõ oino pditi t xpiana r̃lione abalienati sum9 ℣ Rursq appellat ad idẽ. locq ipe mutialis i q̃ accusamur. q̃ locq ẽ ecclie Cõmonebat ptnctq nr̃ce ordõis ordo. ut silit̃ ex loco i q̃ accusamur. q̃ locq est matialis ecclie/ robur eidẽ ordini nr̃ donaremq Sz multis ex hoibq agitat2 animq ex hijs q̃ dicta sunt. ℣ Una si ecclesiastici nõ penitentes. p scipis. pficiat alijs. p ibq eos dirimq ad satisfaciendũ obligatos. Videt2 q̃ nõ p pdictũ. t p illud gregorij Cui is qui displicet ad itercedendũ mittitur/ irati animq ad deteriora. puocat2 ℣ Alia si ecclesiastici nõ penitẽs pro aliis/ faciũt bona ecclie sue/ t si ad r̃stitucionem obligant2/ videt2 ei q̃ cõ donatiũ itencõez/ bonis illis abutiũ2 nr laborat i vinea dñi/ nr denarijs

habē mentiū. Alteā si ecclā ōes tenētur ad studiū legis dīne. videt3 q3 sic p p̄dicta. qr iō dedit ill' deus r'giones grēcū & la. po. poss ut custo. iusti. eiq3 & legē eiq3 exquirāt ut dīm. Ad oppōita istoz oīm ē argumē tū. qr tlia dicē ē ptē ecclāstcoz lōge maiorē ponē ex statū salutis eāq3 dāp nacōis reā affmāc. Alie q̄ones sūt. ut si liceat ex bonis ecclie aliquid s' r'tinē ultra id qđ dicit aplo hītes alimēta & q̄bq3 tegumēt hys xtenti sum. Videt3 cū q3 residuū ē ecclie et paupm. quale ausi-e sacrilegū & ipiū dicāt Jeōq3 & b'nat. Amera ē huic ssīo De distracōe pntū ex bonis ecclie De collatione bñficiorū idignoribq3 De multiplicacōe bñficiorū ultra de centē sustētacionē psone occupantis De itrātibq3 distributiones ex solo itro itu ad horas De dantibq3 se totos ad practicacōes seculāes & q̄z ad turpes questq3 Et smiles mītas. q̄s ōes dissol ue' butas affectata r'clamat Sed q̄tuor q3sideāc̄oēs q̄i totidē claues p ap cōe facilioi placet afferre. Pma ē q3sideāc̄. Ecclāstici q3 nō penitēt ſ3 xputſ cūt i p̄cīis suis nullū opq3 facūt apud deū p se ul alijs acceptū ſ' ad xsecucōez vite etne p q̄to fr̄es suoz opm tlis. ex corrupta radice p̄cedit. q3 tradit ē eoz voluntas deputata Eloganē q3 magſ et magis a dō. qm̄ q̄ lōge a p̄cōibq3 salq3 hoc itēdebat dns cū aut Maledicā bñ dcōibq3 vīis & silia pluima i hac sniaz

Sedā q3sideāc̄. Ecclāstica q̄uis ipenitētes iplentes tm̄ ea q̄ ex istitucōe bñficiorū suo rū iuncta eis sūt i hoīs dicēdis & sili bq3 ipi facūt fr̄es bñficioz ee suos. sultē apud hoīes nō ad istitucōez obli gant. Obligāt3 tm̄ i foro xscie. aliq3 re cōpensāc̄ bñfcoribq3 & fūdatoribq3 suis. pserti fiendo sibi aliquos de mūmona tiq3tatis. ut p alios supplcat rōdēpcōez & satisfactionē quā ipi sme grā pmanētes sufficient' agūt. Valent ptēa hmōi bñficia nō ex utute psonarū. qm̄ tlēs supponūt3 ee i pcō mōli. & p xp̄m dei hostes odiosi. ſ3 ex pso na tocq3 ecclie. & ex offencū deuota pietate valorē suscapuūt. quale et q̄tū nouit deq3 Tua q3sideāc̄o. plus xgruit ecclāstias notas sacre legis q̄q3 alia. & mltis ipā ē de mūta te p̄cepti ſ3 magſ & minq3 p diūsita te officioz curarū atq3 dignitatū Curati noūati tenēt3 sāc̄ p̄cepta dei. & articulos fidei & quoda generali p denūciādo subditis Materiā sū p de sacrāmētis ecclie. put i cōi u su practicat3 & vsatur. ut de modo baptizandi. de modo audiendi con fessiones. et interrogandi et docē di & absoluendi et penitentias iūgendi. de modo matrimoni a contrahendi. de modo sacre vnctionis. et de mstructione illi us qui laborat in extremis. et si que talia

hic nichil deficit

et fique sūt talia. Curati ꝑ his sciendis si nō laborant vel studendo vel audiendo an sint in statu salutis. ipi viderint ego non existimo. Quidam tractatuli sup his omnibus ordecti sūt quos saltē habere debe/rent tales ecclesiastici qm̄ nec sum/ptuosi sunt in transcribendo nec dis/pendiosi et difficiles in intelligēdo. De ꝓlatis vero qui absentes sunt nihil hic diffinio. quēadmodū ꝓpati esse debent ad faciendū ꝛc. Quarta cōsideratio. Intentio ecclesiasti/coꝝ in omīb⁹ suis actib⁹ debet esse diuinus honor et eius obsequiū. et osequēter ex incidenti q quasi accessorie ipi pñt tpalia desiderare et adꝗrere ꝑ sustentatione decenti suoꝝ statuū. decētez intelligite statū put sapiens iudicabit. et nō put ambitio vl auaritia suadebit Juxta quā osideratione dar regula osequēter ad sciendū si in celebrationib⁹ missarū. si in horis lucratiuis. si in alijs opib⁹ suis. imo etiā in multiplicatione bñficioꝝ ipi ecclesiastici sint symoniaci. vel symonia aut turpi lucro notandi. Descendere autē ad singula oīno diffinienda neqꝫ facile est neqꝫ possibile sub certa regula ꝓpter varietatē circūstantiaꝝ ex quibus iuris variationē scit nemo Plura dici potuerant sed interim otenti et ad secundā nr̄e exhortationis locū partē transeūtes ostēdamus et loco in quo sum⁹ ogruita/tē penitendi. Locus noster viri patres et frēs loc⁹ ecclesie materialis

in quo frequētius uersamur nos admonet si nō obsurdescim⁹ vt obediamus dicenti xp̄o Penitemini ꝛc. Quanqꝫ em̄ vallis hec miserie loc⁹ sit vniuersaliter fletus et penitentie vbi tanto magis flendum esse dicit Aug̃l. quāto minus fletur. nihilominus temploꝝ locus sua quidez religione q qualitate omonere facit vt peniteam⁹. Quid itaqꝫ aliud videntur p̄dicare imagines oēs in eccīa ante quaq̄uersū. supra. subtus. et in laterib⁹. cantus insup et pulsus. eaq̄ꝫ que leguntr et fiunt omnia. nisi leuemus sursum corda q non mentiamur respondentes habem⁹ ad dñm Leuare aūt sursum corda nequeunt sane i p̄ peccatores sine penitentia et magna penitentia. Habent seculares hōies seu militares seu plebei loca sua in quib⁹ exercentr plena miltis spectaculis vanitatib⁹ et insanis falsis que penitentiā nō solū nō incitant sed ꝓturbant. Vide fora negociosa abundare infinitis periurijs. fraudib⁹. murmurib⁹ incōditis clamoribus qꝫ dissonis. vide curias patrocinantiū intra quales nota litigātiū magniloquas linguas acutas et instructas vt narrent fabulationes sed non vt lex tua dñe. De curijs curialiū q̄d aliud dicturr sum qꝫ quia tote cure sūt. et tote cure vanissime. nec cure celestes. ꝯ plerunqꝫ sceleste! Non discurrā ꝑ singula taliū loca quoꝝ plurima a sācīis doctoribus merito interdicta sūt eis qui penitentiaꝫ salubrē integro

animo pagere moliunt. Atuēo nos ecciasticos ornet locꝰ sacerrimꝰ. locus religiosissimꝰ. locꝰ totꝰ penitentie salubris ꝓuocatiuus. si tñ in eo non manemꝰ sicut bestie ignari mysteriorꝝ omniū que fiunt et cernunt. Et preterea corpe existente in eccia nō sit animꝰ in patinis sicut ē apd Terentiū. Si deniqꝫ nō facimꝰ de domo oris domū negociationis et spelūcā latronū. Quo pacto fit? Certe aut cogitando aut garriēdo secularia. aut distributões diuinas tanqꝫ nobis qui non eas lucramur indebitas furtiue rapiendo. furtiue dixerim iudice deo etsi non mundo qui si eos soluit. nō tñ absoluit. Ce terū crux et crucifixus nōne loquū/tur vt penitentiaz agamꝰ cū talem ipm xpm ante oculos statuant quo nullus vnqꝫ acerbius doluit. nō ꝓ suoꝝ sed ꝓ nrorꝝ satisfactione pec/catorꝝ? Sanctorꝝ rursus sanctaꝝqꝫ imagines idem suadent. ingerentes memorie nre q ꝓ multas tribulati ones oportet nos intrare in regnū dei vt ipi ꝛc. Deniqꝫ tūbaꝝ sculptu re magnis nos vocibꝰ et lamentis ad penitentiā ꝓuocare nō cessant. ingerentes quid illi sunt. quid fuerī quid de nobis meruerunt. quid exi gūt vt suū quoꝝ corpora incinera/ta tegit tellus. Si ad hos omnes q similes assidue clamores nequaqꝫ aperimꝰ aures mentis intimas nō iam surdastri sed surdi sumꝰ. imo ipis quas intuemur et calcamꝰ ima ginibꝰ atqꝫ simulacris assimilati su/mus que habent aures q non audi unt. Quid de ipo sacrosancti dñici corporis sacramento satis vnquā dicturus sū. malo nunc silere qꝫ pau ca dicere. De illis qui abutunt eo ad cumulū peccandi quod singula/riter datū est ad auxiliū subleuamē qꝫ penitēdi. Ibi sunt indigne tractā tes illud. quos sub questione terri/bili increpat dñs ꝑ ꝓphetā. Quid est q dilectus meus fecit in domo mea scelera multa? Nō nos ita viri pres et fratres. sed in loco tali tāqꝫ diuino et celesti audiamꝰ vocē dñi imperantis vt amotis calciamētis nre vetustatis ꝑ penitentiā. suū est em hoc officiū stemꝰ in terra hac q sancta est dicentes cū Jacob. Ter/ribilis est locus iste. nō est hic aliud nisi domꝰ dei et porta celi. Etenim dñs est in loco isto et nos. ergo san cti sumus qui habitamꝰ in sancto q bus dei gra deest. si nō abutimur illa vota ꝓphetica. Unam petij a dño hāc re. vt inha. in domo dom. Et rursū. Quā dilecta tabernacula tua dñe vir. ꝛc. Et itez. Elegi abie/ctꝰ esse in domo dei mei. ꝛc. Ad qd? Ad penitendū ꝑcipue. Penitemini ergo. Circa hec quadruplex occur/rit cōsideratō moralis. Prima. san ctius est et deo placentius et fructu osus regulariter orare deū in tem plis et locis sibi dicatis qꝫ in alijs. Valor quippe orationū ibidem fa/ctaruz cumulatur ex oratione gene rali q. loci maiestate ex qua fit deuo tionis maior incitatio. Propterea

non absq; grandi ratõne sedula religio patrum nostroz particularia ozatozia vetabat.presertiz pro missis celebrandis. ¶Dixi in considerationeregulatiter.qm̃ accrescere valoz ipis ozationib⁹ aliunde q̃z ex loco sancto posset Scda consideratio. Omnis blasphemia que attribuit deo vel sanctis eius indigna vel turpia vel verbo vel facto vel signo tanto execrabilius fit in ecclesia quãto locus plus sacer est. Que blasphemia si fiat sub ludi specie debet auctozitate per supiozes serioseparari. Nec cõsuetudo ad oppositum alleuiat imo aggrauat quia verissime cozruptela ẽ.et sacrilega cozruptela que in caput superiozum redundabit.si non pro suo officio remediare curauerint. maiozi quidez animositate q̃z p suis tempalibus decertarent ¶Tertia cõsideratio. ¶Una ex causis quare ecclesiastici mali q impenitentes pessimi sunt supza ceteros prout sepe expertum fuisse testatur ¶ugl. et tempora meaioez monstrãt ad oculum.assignat cõuenienter.quia tales ipi deo magis ingrati sunt duz abutuntur eis omnibus que eos ad penitentiam ꝓuocare debuerant. Omnia em̃ remedia pro sua cozrectione vt sũt exempla sanctoz et predicationes ꝛc cõuerterunt in fastidium et contemptũ ex cõtinuo auditu et visu adeo vt tandez se esse credant sapientes et prudentes pre alijs monitozib⁹ suis.quonia impinguati sunt incrassati dilatati.ideo dereliquerũt deũ factozem suum ꝛc.et humilitatẽ nostre religionis et suoz promulgatorum ponunt in abominationez sibi Qualis igitur spes salutis esse potest vbi que fuerant remedia cõuertuntur in nauseaz q vana? ¶Quarta cõsideratio. ¶Affectiones peruerse que separãt a deo damnabiliter fiunt vbiq; damnosius in ecclesia. ¶Negociationes preterea seculares fiebãt olim in templo hierosolymitano displicibiliter xpo. hoc ex suo zelo subuertente cathedras numulariozum apparuit. nũc displicibili⁹ fiunt in templis suis in quibus mysteria magis spiritualia conuenit celebrari ¶Hec de secũda parte sermonis. ¶Postremo fas nobis est nõ solũ ex statu psone nec ex loci qualitate cozroborationem addere nostre ozationi pro persuadenda nobis penitentia vt iam fecimus. sed etiam tertio ex temporis qualitate Omitto q tempus omne vite misere hui⁹ et erumnose tempus lugendi est tempus q̃z penitendi. non loquoz de tempoze hoc quadrageſi malis abstinentie quod intrauim⁹ quanq̃z multa dici ad rem competerent.tuz de ieiunijs qua obeseruatione complenda sunt.et qui sunt q̃s pia necessitas excusat Quali insup delicti obnoxij sũt ecclesiastici trãsgressozes et fũdatozrs hmõi ieiunioz.tũ ptẽa de ieiunio q̃dragenario

christi quali qualiter q3 fuerit con
pletū virtute. Sufficiat ad dolēdū
lugendū pen tēdū q3 ōtinuos aspe
ctus hui⁹ tpis. imo hui⁹ tempestuo
se etatis nr̄e in qua regnat luctuosis
simū absq3 exēplo. imo nullis vnq3
luctib⁹ equandū scisma q̄ nō vetu
state ōsumīt vt oia. sed in dies alti⁹
radices malas agit et tanq3 fama
monstrū horrēdū in dies vires ad
quirit eundo. Expectauim⁹ pacē de
plorat ꝓphetic⁹ sermo et ecce turba
tio. Sic ecclesia insanabili quodā
cancro depascīt egrescit q3 meden
do. Sic suā hydrā patīt que ex suc
cessione fecundior fit. Ipa insuper
minotaurus vir egressibili laborin
to circundat. et more feraꝝ habet
in rete pedes suos. Nunq̄d nō igit
temp⁹ tale est in quo penitē et dolē
tū ingenti gemitu et plangore assi/
duo cū lacrimis et rugitu coarta/
mur nos ecclesiastici et dicere. Tu
exurgens dñe miserēberis syon q3
tps miserendi ei⁹ q3 venit tpus? Et
itez. Temp⁹ faciendi dñe dissipaue
rūt legem tuā legem charitatis vni
onis et pacis. Prima cōsideratio
in omni tempestate grandi et inter
netione vbi primū incipīt a sanctua
rio dei saluberrimū est iuxta Eze
chielis visionem signari signo thau
in frontib⁹. Illi quippe soli saluant
sic signati Quale signū illos solos
accipere notat predicta visio q̄ ge
mūt et dolent sup cūctis abomina
tionib⁹ que fiunt. hoc aūt p penitē
tiā fieri ꝓspicuū est. Ubi vero ma
gis inceperit ira dei a sāctuario suo
q3 hoc tpe misero quis legit quis
audiuit? Penitemini ergo. Secūda
cōsideratio. Quoniā facta est scissio
ita vniuersalis in corpe mystico ex
peccatis singulariū psonaꝝ et eoꝝ
puersis morib⁹ quō fit in corpore
vero dissolutio eius ex vitio morbi/
do partiū et coꝛruptis humoribus
ōsequēs est vt penitentialis medici
na primū recipet in membris sani/
tatē presertim cū videat hic esse di
gitus dei cui humanū auxiliū quasi
penitus deesse sentīt. Quaꝝpter im
petrandū est diuinū testimonio Jo
sophat. Que impetratō nō melius
q3 p penitentiā humilem adquirīt.
quoniā sicut exaltatio ambitiosa ꝛ
perdita multoꝝ ecclesiasticoꝝ tam
foeda abiectione humiliauit ecclesiā
ipa si queritur rursus exaltari vt p
penitentiam humilez hoc fiat neces
se est Penitemini ergo. Tertia cō
sideratio. Reuerentia pia ad mrem
viget plus q3 alias filijs tempore
necessitatis et cōculcationis sue vt
humiliētur et doleant et penitentie
signa demonstrent. presertim vbi p
talia miserabilib⁹ eiusdem matris
nēcitatibus subueniri conuenit dū
singuli filioꝝ singula merita sua si
cuti quasdaz donationes et redem
ptiones conferunt in omune ad re
demptionē matris captiuate. sic est
in presenti tempore. Penitemini er
go. Quarta cōsideratio. Scisma
pñs non impedit verā penitentiaz
imo magis ad eandē faciēdā aiat

t ducat ad pmū antidotū t medū
p portu salutis attingēdo Scio tn
nō nullos hīc mde posse iīcetai a scru
pulis t qōnibꝫ pluibꝫ sup casibꝫ ī
uatis. t sup plate dauū t alijs pplex
itatū nodis. ībꝫ saſma pns reſſit
ē Scio nūmq̄ rnsū fm̄ ee athoio
ip sola hūlitas ōes diabolū lagos se
cula pfugit Hūliatq̄ su t libeauit
me iquit pheta Nulli uō absq̄ pna
dat² pꝫ pcm̄ tlis hūlitas q̄ ruesq̄ er
altet Soli igr² bn̄ penitē⁹ secū sup.
ꝯpobre penitemū ℣ Hec fortassis suf
fice potuerāt de nūitate pnie nre
nr ꝛuersia etiā hodiernū cui credi
optet t ip appate de ecīastas lo⁹t²
cogēt nos sua maiestate ut aliquid
dicēm⁹ nr ipm̄ mō silencio īdigno
tm̄sirem⁹ ℣ Itaq̄ ewā⁹ ymo xp̄us ea
mutuō. vn ewā⁹ hodiernū q̄ sēptū
ē loquēs ī psona xpi ad phaīseos
t scribas sui tpis notat ī specali sub
ꝛphetoibꝫ q̄tuor. octo miedoibꝫ.
a ībꝫ dnt ecīastas pcauē ut ꝛarepi
mtoꝝ bonoꝝ sit istructio. t ut sup
mto ignito pnia salubrioꝛ fiat p⁹
ꝛphetio ē dicē bō t nō facē. hō ei id
aliud ē ip se ꝑa voce dapnāe t tale
ee cui mto dicat dns Er oc tuo te
iudico huc neq̄ Videte at pres et
fres ꝯto aplꝰ ē delictū neq̄ dicē
bō neq̄ facē ymo dictis ībꝫ atq̄ frem
tibꝫ moīs oībꝫ sermo t loco clam et
pala ꝺtraīai ℣ Secūa ꝛphetio ē one
deibꝫ preptoꝝ t penaꝝ digito aut
suo nolle ea mouē Cuo ī loco ad
pat² illi ecīastici q̄ exgitacionū t
neraliū t maledcionū sm̄as ꝛetumu
lat sup mīta quo fine ipi videm̄t et
ip gsone ad ewāgelicā libtatē ℣ Tcia
rphetio ē ypocrisis t supstitiosa ī hīti
bꝫ qbꝫ scitatē a religionē pferūt. qua
ītus horret t fugiūt ipi talit iduti. q̄
lit² iduim² nos ecīastici oēs duusi a
pplo. papue dū ī ecīa mīstram⁹ Sz
sepe mētiūt² hec vestes. dū aliud mos
trāt extra aliud tegūt ītra ꝛtiꝫ scita
tē ītiꝫ vilitatē ℣ Quarta ꝛphetio ē
abīre vanā gl̄iam ī loꝝ eminēcia
t alto recubitu ī cenis ī salutacoibꝫ
populaibꝫ atq̄ foresibꝫ. ī titulis t appel
lacoibꝫ. noīe mgri a pris aut dñi. ī q̄
bꝫ oībꝫ corrupta affrō magꝫ ip̄a ac
tio. q̄ de gne bona ē t bn̄ fici pt ieul
pat² pt ei ab oīa ista q̄rē si statꝰ suus
t vocaꝰ exigūt p vtilitate republice et
ecīastico hore. nō p singulai abnatione
Aliquis ei ex ecīastas aut nō fas ht
alte sedē t salutai populariter appel
lai ul mater ul pater ul dns. si nō
istis delectet² Hoc ē si nō noīa tm̄ t
famā sz res t opa t officia p noīa de
signata q̄ut t iplet nō ad sua sz ad
dei laudē magnificētiā et gloriam²
℣ Sequit² octo ve Ve p̄mū ē clau
dē celi viā celi pūsis moībꝫ t ꝛeplis.
Hoc fit dū ipūs t simplices ex pplo ar
guūt sibi licē ea q̄ videt pres t pasto
res suos frementes ℣ Sedm ve sub p
tertu lōgazū ozonū viduas t simpli
ciores spoliare A quo ve nō imunes
sut hij q̄ obitus t hiuia mīta i ecīa
pollicent² t ea ul nō ꝛsoluūt ul im
pfrē ac negligent ꝛsoluūt ℣ Terciū
ve traduci pt y apzopriate ad ecclias

ticos queñtes ꝓmocionē aliquē ad statū ecclīasticū uel cōn eos q̄ assūū cānali uel alio factū eū puersis exemplis & moribꝫ duplo filiū ihenne ip̄ futurꝫ eāt ī statu seculari ¶ Quartū ve cōn malos ītercessores xp̄i & specialit̄ iuāmētoz & votorū ī quibꝫ fallūt & fallūt ex sacerdotū ordine ī confessionibꝫ audiendis. ¶ Quītū ve cōn eos q̄ decimas usq; ad mīmū ee soluendas decreuerūt & grauiora ip̄i delinquūt. Judicāū sīm iam & fidē sicut apud quosdā ī ecclīa plꝰ puulet trāsgressio vnīꝰ cerimonie & traditionis humane q̄ blasphemia ī deū & suoz ꝓuocatio mādatorū ¶ Sextū ve mūdāe diligenter id quod foris ē m vasis ꝙbꝫ deo mūstrat. ut ē calix & consecram dīne cū ꝓmis & īmūdicia plenissima Vt fatūt q̄ m consecrā pōt mortalis & m cōtinuo ꝓpōito nō relinquēdi pecta sua necq; oc̄ones pecatorū mīstrāe p̄sumūt ¶ Septīm ve cōn ypocrisi eoz q̄ sanctitatē fingūt exterīseas signus intus aūt sūt ypocrisi & iniq̄tate pleni. compan mīto sepulchris dealbatis Quod si culpātur hij q̄ mali sūt. quo vituperio digni vident q̄ pecta sua pdicāt gloriātes cū maleferēnt & crudelitātes ī rebꝫ pessimis ī genīē & cōtagione & fraudulenta certa pusillorū Cuidā ip̄ periū dixit alius. Ibi ypocrita. Cui acuta mordacitate rndit iuuenatus Tu talis es ut ner ypocrita dici possis Ita palā & ī publico uersus es ut nullus fictionis locus ꝛluctus sit ¶ Octauū ve est q̄ sanctis reuentes esse videntur. colentes eoz sepulchra mēoriās atq; ꝛliquias ipi tm eos nequaq̄ imitant ī sanctitate ymo p̄nitibꝫ īmicāt & ipsi diant qui sanctoz vitā atq; mores q̄si erant imitari ¶ Ad que oīa ve subuūgitur horrēda cōclusio Ecce relinquetur vobis domus vra deserta Domus her domus erat synagoge cui succedit domus ecclie quā ita pene desertioni vicinā ītuemur ut olim synagogā auertat hor pius ecclie sponsus Jhesus xp̄us auertet aute si fuerimꝰ penitētes si nos benigne ītuitꝰ fuerit & cōuertet ad se & tandē ip̄onet ī firmissīo hitaculo suo. ad qd̄ nos ꝓducē dignetur qui sine fine ꝓmanet m secula seculoz Amen

¶ Finit sermo

Sermo in cena dñi

Sequitur item sermo eiusdem fact⁹ in cena dñi p humilitate valde notabilis.

A Deo exiuit et ad deum vadit. Originalit̄ Johis. xiij. et in euangelio pñtialit̄ recitato. Nos et mei similes qui a deo exiuim⁹ p peccatū lōge nimis. quia longe a pcōrib⁹ salus. vadamus nūc rursus ad eū p oīonis et pie invocationis gressū. mox adverit. q̄a ꝓpe est dñs oīb⁹ invocātib⁹ eū in veritate. Cui⁹ ozōnis nr̄e mediatrīcē te cōstituem⁹ o virgo beata virgo deo iunctissima ad quā de⁹ venit. et a qua p̄m corp⁹ exiuit Te nūc ob hoc salutantes et dicentes Ave maria. A deo exiuit et ad deum vadit. scribit̄ vt sup̄. Alta verbo⁹ p̄funditas. alta nimi⁹ et q̄s cognoscet eā? Sed ita loqui decebat conscīū secreto⁹ dei. Hic taz sublimis volat⁹ grandi aquile spūali homini videbat̄. cui ex sentētia dicē fas erat illud pbīe apud Boetiū li. iij. metro p̄mo. Sūt etem̄ penne volucris mihi que celsa discendant poli quas sibi cū velox mēs induit perosa terras despicit ⁊c Mihi vero q̄d stupor mentis et digna admiratio debebat̄ ad hanc sciaz q̄ mirabilis facta ex me est ꝺfortata est et nō potero ad eā? Quid nisi venerabundū quodā silentiū ogruebat? Cōgruebat vtiq̄ silētiū potius q̄z elato sermone de diuinis obstrepe inter olores me raucū anserē poti⁹

De humilitate vij

q̄z sordidis pedib⁹ affectionū. manibusq̄ opationū me sanctuariū verbo⁹ dei temerariū introire Sz officiū mei debitum ipi vos scitis sed et frequēs devotōis vſe ꝺuent⁹ q̄ prestolatō quippiā vel imꝑfecte balbutire ꝺpellit. a deo inquit euāgelista exiuit. Miroz si nō ꝓtin⁹ ad hoc v̄bū miramini. De quo nempe alio istud dicit. A deo exiuit q̄z de v̄bo q̄d eternaliter est apud patrē? qm̄ in ꝓncipio erat verbū q̄ verbū erat apud deuz. et deus erat verbum. Si eternaliter apud deum qualiter a deo exiuit. qūo eternaliter apud deū? Sed dices exit⁹ iste v̄bi a deo est ipa filij generatō. verū est si est filij generatio sicut esse ꝺfitemur Ideo dices q̄ iste exitus ꝓsus est ineffabilis. De eo quippe scriptū est. Generationē eius quis enarrabit Isa. liij. ca. Propterea cur conaret̄ eloqui q̄d enarrari nō pōt. nō essz illd̄ sobrie sape. Quid siq̄s loquat̄ non iā hōim sed angelo⁹ linguis quopacto effari sufficiet deū a deo exire nō localiter nō dimensionaliter. nō diuersificate substantie neq̄ durationis varietate ꝫ personali tm̄ distinctōe? Qui q̄ egredi ꝺz ad deū dū suū repēdēs amoze p̄ri spirat q̄ q̄dām̄ donat spūsc̄m donū p̄stantissimū q̄ vtriusq̄ nexū. Sz fileam⁹ interiz de secretis his celestib⁹ q̄ p̄scrutatioze inuestigatōne hui⁹ dīni exit⁹ q̄ regress⁹ ad intra nos vt ad scholaz vel ad celebritatem beatissime trinitatis remittamus. Illic magis discere est qūo filius egreditur

a patre vt imago pulcerrima a pulcerrimo vt verbū sententiosissimuz vt ars omniū fecūdissima. vt exemplar distinctissimū. vt idea ⁊ forma q̄oz omniū capacissima et actualissima et potentissima. Hic igit exiuit xp̄s a deo eternaliter p̄ductiue et ad deū vadit spiratiua dilectiōe Ampli⁹ vero ōsideratiōi nr̄e ali⁹ obijcit xp̄i a d̄o exit⁹ ali⁹ q̄z sui ad eū regressus. nō q̄oz intrinsec⁹ psonaliter vt p̄us sed denōiatiōe quadaz extrinseca. et idiomatū mutua ōmunicatione quā operata est humanitatis assumptio. Et quid ē pcor hoc modo xp̄m a deo egredi nisi eundē in hoc calamitoso vallis lachrymaz exilio dignanter incarnatū. ōmorari. affligi. crucisi? Nihil quippe longinq̄us a deo poterat excogitare mens humana q̄z impassibilem ad passionē egredi. inuisibilē videri. immortalem q̄q̄ esse particip̄e mortis Ast xp̄m regredi ad deū est ipm a mortuis resurgere. Jā nō mort̄ q̄m mors ei vltra nō dñabit ad Rho. vi. qñ in patria et ciuitate et regno p̄ris in celestib⁹ ad dexterā suā sedet in eternū. cū oīa subiecit ei de⁹ ad hebre. ij. Hic est ver⁹ iustitie sol qui oritur in natiuitate. occidit in passione et ad locū suum reuertit in gloriosa ascensione. Ecclesiastes i. Et q̄r habent p̄rias solennitates hec mysteria suos q̄z sermones. tantundē dictū sit hic q̄uo xp̄s a deo exiuit p incarnatiōnē et ad deū vadit. Demū repibilis est exitus p glorificationē q̄oz tertius xp̄i a deo fm aiaz que communis est omnibus creaturis. Dicit itaq̄z diuinus theologus Johānes Quod factū est in ip̄o vita erat Vita erat non quidē per identitatem realem et essentialem rei facte ad factorem vt manichei blasphemant dicentes animā esse partem a deo decisam per actionem principis tenebraz. Sed vita erat p ideale et viuificā exemplarez seu archetipam cognitionem et virtutez producendi efficacissimā longe excellentius. longe ineffabilius q̄z in ipa mēte artificis domus fabricāda vel imago pingenda existat et suo modo viuat Quid vero sint huiusmodi idee. et qualis sit earum distinctio non est hic disputandi loc⁹ Multe doctoz traditiones in vnā veritatem si bene capiant reducibiles sup prima sententiaz distinctōne habētur. Ab hoc igitur esse ideali illud recte perhibet egredi quicq̄d fit extrinsecus in eē suo reali. regredi aūt non nisi creature ratōnali p̄rie datū est. quanq̄z velit Boeti⁹ oīa in suū regredi principiū. velut si flumina vñ exeunt reuertant. Ecclesiastes i. Et qñ hoc? qñ repetūt p̄rios q̄q̄ recursus. reditu q̄z suo singula gaudēt. Nec manet vlli tradit⁹ ordo nisi q̄ finē iū rēit ortū. stabilē q̄z sui fecerit orbē li. ij. Metro. ij. Hoc fit dū mot⁹ inditos nature sue custodiūt. dūq̄z vices indultas peragūt agendo patiendo monendo q̄z. Atuero quantum tibi est creationis egressus excellentioz

o rōnalis ſpūs tāto regreſſus tu⁹ ad deū eſt q̄nto a reliq̄s oīb⁹ a pfectione differētior Tu nēpe ra/ tiōalis ſpūs ſicut capax⁊ pticeps dei ſolus factus es p intelligenciā atq̄ rōnem. hinc ad imaginez dei et ſili/tudinē factus affirmaris geñ p̄mo Sic ſoli tibi ad deū regredi cōceſſū eſt p ognitionē et amorē. Dirigūt cetēa in curſib⁹ ſuis q ab agente infallibili. ſicut ſi vidēs ali/ q̄s cecuz ducat vt dicit anerroys Tu ſola vidēs videntē inſequeris Tu ſola cognitiue ad p̄ncipiū tuū regrederis vt fias vnū ens cū di/ uina eſſētia. tertia pte libelli de or natu ſpūaliū nuptiaz Anima inq̄t otēplantis ita cōiūgit deo vt fiat ip̄m illud eē vitale et ideale quod eternaliē in deo p̄habuit Quē erro rez vna nup epla a me edita coar guit Velim p̄terea cōmoniſſe vt de hac materia caute legaē. Ber/ nardus ad frēs de mōte dei libro ſcdo Tetez aia humana p̄cipue il la eſt inē oīes rōnales ſpūs q̄ nō ſolū regredi ad deū ſed oīa alia in eū referre debet Proptēa enim ip̄a corp̄i diūcta⁊ in imis certis li gata p̄m platonicos Proptēa ne/ xum duplicis mūdi taz ſpūalis q̄z corpalis operaē quaſi duas illas catenas cauſaz aureā et argētēā Nectens deniq̄z idcirco in orizōte duplicis mūdi ſtatuit facies ſua p ut dīni theologi et eleuati meta/ phyſici edocuerūt q̄tin⁹ per ip̄am ea oīa referrent in deū ognoſcē do et vtēdo que ab eo egreſſa ſūt in creando Hinc dixerunt ariſtl. p mo politice et platonici oīa p̄ hoiem. ip̄m vero p̄pter deū factuz eſſe Hinc reſurrectionis future nēi tas ocluditur Alioq̄n naturalis inſti tuti finis fruſtra eſſet Sed de his alibi Demū p̄ſpicuū eſt eos ſolos p̄pria appellatione homies dici de bere qui boni ſūt⁊ ad deū omnia referūt Nūc ad x̄pm redeo Quia eni regreſſū hūc per intelligentiaz ad deū et vſū anima eius pfectiſ/ ſimis mōis exercuit. dum ſe ip̄am et rem quālibet alterā ſola per ex cellentiā in dei gl̄iam laudez amo/ rem q̄z reduxit Hinc aptiſſima ra/ tione dixit euāgeliſta nr̄ de x̄po q̄ a deo exiuit et ad deū vadit Exi/ uit dico ſm animā p̄ creationis emanationē. et ad deū vadit per ſui et aliez omniū in deuz reuolu tionē intelligibilē Et ſicut omnia a deo quodāmō accepit in ſua cre tione duz p̄pterea facta ſūt omnia ſic omnia refert in deum directiue p̄portionabiliter ſatis ad p̄mū exi tum et reditū eternalē Ad hunc fi nem olim egreſſus fuerat adam a deo in ſui p̄maria creatione vt ad deū regrederet per ſpeculationē⁊ amorē Sed ve pcto. hō cuz in ho nore eſſet nō intellexit cōparatus eſt iumentis inſipiētibus et ſimilis factus eſt illis Eq̄mur eū nos b e ſtiales effecti vitam pecudum eli/ gentes. qui declinem animam iu/ giter ad terrena demittimus. qui

porcino more versi ad infima vul/tibus adherem⁹. Hoc est talium. Adhesit in terra venter noster et iterū Adhesit pauimēto aia mea. ⁊ rurs⁹ Infixus sū in limo ꝓfundi. Hic exclamat sāctus O curuas in terra aias et celestiū inanes O q̄z suauior vox atq̄z iocundior regredientis ad deuz ⁊ gr̄as agētis q̄ de tenebris vocauit nos de⁹ in admirabile lumē suū. cui⁹ figuraz gessit petrus a vinculis ferreis et carcere tetro liberatus. et educt⁹ de custodia ad confitendū nomi dñi Vere vincula ferrea cupiditatis nr̄e Vere carcerē tenebrosū horridū squalidū et scenosum esse sordidū desideriū cordis nr̄i et anima talib⁹ immersa q̄n poterit liberis intelligētie alis ad alta sūebi ipa ad deum regredi q̄n valebit ꝟ hoc itaq̄z fieri est impossibile nisi in manu forti ⁊ brachio extento illius q̄ eduxit vinctos in fortitudine Qui de stercore erigit paupem vt sedeat cū ꝓncipibus Qui cōtriuit portas ereas ⁊ vectes ferreos ofregit Hoc solo. auctoē sic aia a deo exiuit sic ad deū vadit. q̄ q̄z donum hoc exercentibus se ad ipm et nō nisi talib⁹ de lege cōi prestet Epilogantes ergo cōcludamus q̄ est vnus xp̄i exitus a deo per eternā generationē et habet suū regressū per spūs spirationē. scdo per hūanitatis assūptionē hz suū ꝟgressū per corpis glificationē. tertio per anime creationē habet suū regressum per otemplationē Post sensū lr̄alē theologicalez et metaphysicalē supest vt thema nr̄m p̄tim ꝓmā eius ptem ad nos mores q̄z nr̄os trāsferamus. ⁊ dicam⁹ q̄ duplex est moralis exitus aie a deo. Un⁹ pessimus per superbiaz Alius optim⁹ per humilitatē Per superbiā exisse legit fili⁹ ille ꝓdigus in regionē lōginquā lu. xv. Quō exiuerūt adam et cayn geñ. iij. et. iiij. Quō egrediunt foras illi qui ima vidēt et loquūtur in id ipm scz cōtra deū. qualiter exierūt et exibūt. Discedite a me maledicti in ignez eternū Math. xv. Lōginqu⁹ valde ⁊ pestifer⁹ h exitus. qz lōge a pcōribus salus Exitus iste a deo nō est sed sup deū. sue voluntati ꝑriam añponēdo Ideo dicit elatio Testis est ille qui est rex sup omnes filios superbie Job. xli. Qui extollit et exit sup omne q̄d dicit de⁹. ij. ad ad thessal. ij. Taliter egrediens foras euanescit vt fum⁹ nec regredit sicut corp⁹. nisi forte p impatiētiā et rabiē obstinati odij latratōez loquat in idipm in deū videliez. et dētibus suis in cuz fremat ⁊ tabescat Est ꝓterea exit⁹ bon⁹ a deo p hūilitatē sed sub deū et rursus ad deū Nō quidē locali distātia. naz quo ibit hō a spū tuo dñe et quo a facie tua fugiet? Si ascēderit in celū tu illic es ⁊c. Sed fit exit⁹ iste ꝑ via quadā reputatione ⁊ intelligentia. q̄n aia ex ꝓsideratione intima diuine immensitatis relilit in

¶ Pro humilitate

paruitatē ſuā et ſe ad ſe cōtrahit⁊ loco cedit. put ad aſpectū magni alic⁹ ꝓncipis paup cul⁹ ꝓuus a dā natus experīt Hoc ſuo mō aia infirmitatis ꝓꝛie imo cuiuſdā nihilitatis oſcia ad cognitionē pītie dinitatis immēſe horreſcit. ſtupet pallet otremiſcit. intrat q fugiens a ſe velut in q̄ndā deſertā omnis impfectionis egeſtatis ſue regiōz quō intrauēat aug⁹ q̄ dixit in libro cōfeſſionū Et factus ſū mihimet regio egeſtatis Nōne tibi petrus miraculi ſtupore in captura piſciū attonit⁹ ſic exire dominū voluiſſe viſus eſt Exi inquit a me dñe q̄a pcōr ſū luc. v. Sic hodie manum xpi beatā volentē pedes ei⁹ ad laandū tangere ipe refugit dicens Dñe tu mihi lauas pedes? Velut ſi verbū ꝓiectuz repetēt Exi a me dñe non lauabis mihi pedes in ek nū O ſupadmirabilē hūc humilitatis exitū Felix aia q̄ taliter exit a deo q̄ nūq̄z rectiori via ad deum vadit. nā correlatiua ſūt et oimode ſe hītia toē exitus iſte a deo ⁊ ad eūdē regreſſus Sic valk deſcēſus et mōtis aſcēſus Mētior ſi nō ita ſe cōſequi teſtata ſit veritas. q̄ ſe humiliat ait exaltabīt luc. ix. et xviij. Hinc aug⁹ ait in epla quadā ad dioſcoꝛ Nō aliam tibi inquit ad capeſcendā et obtinendā vitatis viā inuenies q̄z que inuēta eſt ab illo qui greſſuū nr̄oꝛ tāq̄z de⁹ vidit infirmitatē Prima eſt humilitas. ſcōa eſt hūilitas. tertia ē humilitas Quotiēs hoc inꝛrogaueris hoc dicā Bonū eſt nos hic eē o deuoti pres ac ſapiētes viri bonū eſt de humilitatis exitu ſermonē audire De qua vtinā cū humilitate ⁊ vt res digna erat loq̄ poſſet arrogās et ſtulta p̄ſūptio coꝛdis mei Nā quale monſtrū eſt q̄le ſacrilegiū. vermiculū de hūilitate loquentē. ⁊ ideo ſupbire q̄ laudat humilitatē. ⁊ ideo exire a deo ſup deū male per ſupbiā. q̄ ſuadet ab eodē ſub eodē exire per humilitatem! Quis hoc credēt. ſi nō q̄a totiens exptuz eſt! Sed inter laudā dū humilitatē ſurrepit ſupbia dū valde deteſtari q̄ritur Ipa q̄ nō introibit. q̄ nō caſtra coꝛdis nr̄i ſubdola machinatōe penetrabit! Ue ve filijs adā ab hac terrifica pnicie Sed ad hūilitatē redeo ad cui⁹ p̄conīū tria miracula eius ſup modū mirabilia. tripler notificabit oſideratio Recte quidā debeato hūilitatis exitu totū hui⁹ collationis reliquū cōtexerūt. vt alꝭ pollicit⁹ ſū oſtēſurū Ex titulo hūilitatis ius tradi humilib⁹ ad oia conank poſſidēda nō quidē ciuili lege ſz dina Nā et myſteriū nō dicam diei huiꝰ ſolius ſed totiꝰ paſſionis dñice q̄d aliud ꝓncipalius elo quik q̄z imitāde hūilitatis exēplū Propk q̄d ſaluatoꝛ nr̄ carnē ſumere hoc eſt a deo exire et crucē ſubire voluit vt oratio dicit eccie Ob hanc de niq̄z humilitatē concludit pīs euangeliū Exēplū enim dedi

vobis vt quēadmodū feci vobis ita et vos faciatis Tria hūilitatis exēpla sumem⁹ ꝑm tres vires aie irascibilē rōnalem ocupiscibilem⁊ tres virtutes theologicas fidem spem et charitatē ⁊ tria ōnis ꝓsonis attributa sapiam potentiaz et bonitatē Et iuxta tres stat⁹ ecclie ꝓlatos doctores religiosos.⁊ ꝑm tres scripture auctoritates Prima humilē spū suscipiet glia. puerbiorum.xix. Secōa auctas vbi humilitas ibi sapia ꝓuer.xi. Tertia De⁹ superbis resistit.hūilibus autez dat grām Jacobi.iiij. Prima ꝯsideratio humilē spū suscipiet glia Itaqz hūilitas vera nō est qui se nequit humiliat Eccli.xix. Vera inqt hūilitas duz felicit exit a sūma potentia et glia ⁊ magnificētissima maiestate dei in suā impotentiā ignominiā et pulitatē intuendā sentiendam qz efficit potētissima gloriosissima et impatrix liberrima atqz monarchica sup oīa Multis audire rōem illā accipite. Perhibet seneca qp facilis ad diuitias per otemptū via Itaqz dicim⁹ de potētia et glia et relīqs que mūdus offert.et q̄ contemnēdo fieri nīa testatur ābrosi⁹ Jñ vero meli⁹qz p hūilitatis egressū a deo cōtempt⁹ iste generat qñ in cōpatione ōnitatis ꝓspicue cernit qp vanitas vanitatū et oīa vanitas.oīa mēdaciuz! Quidni libeat exclamare cū ꝓpha filij hoim vsqzquo graui corde vt q̄d diligitis vanitatē et q̄ritis mēdaciū! Quidni ꝓterea otempta vanitate et mēdacio faciciat hec sublimissima hūilitas hec ditissima pauptas solū deū gliam suā.potentiā suā.opulentiā suā.et hanc arbitrat esse ptē suā hereditatē ꝑclarā et portionē vberrimā in terra viuentiū cum illo qui dicebat Pars mea de⁹in eternū Et in gallico sonanti⁹ dicit Cest grāde portion et bone pti Porro q̄d ad ista ꝯueniētius qz vt hec hūilitas sit gliosissima cui⁹ gloria solus deus est Hec vilificatio sit nobilissima hec abiectio vbiqz famatissima qz deus fama sua nūqz abest.vt hec deniqz impotētia hec pulitus sūma sit potētia imo oipotentia sūmaqz libertas Omnia possū inqt apls in eo qui me cōfortat xps Ad phil. iiij. Videat q̄d pōt q̄nta sit et aduerso ois supbe vanitatis egestas impotētia et vilitas Nā qua rōne repleret vanitas.faciaret egestas dñaret abiectio.cōsolidaret infirmitas Attñ q̄d aliud sunt hec omnia nisi vanitas vanitatū et oīa vanitas et afflictio spūs Ex his ꝓspicuū ē quo pacto vim irascibilē cui⁹ est in arduua tēdere ꝓficit hic btūs humilitatis exitus a deo.ex despatione sui totali.sūmā de xpo spem gerēdo.et ita ꝑm oīs alias suas ⁊tutes quas enūerauit guilhelmus pisien reliquas Ponit itaqz humilitas hec solū deum spem suā fortitudinē ꝓtectionē magnificentiā et ita de ceteris Proptēa

fidenter ait dñs ꝓtector vite mee a quo trepidabo? Eteniꝫ quo rueret. quō nutaret aliud amplꝰ ꝙd conari posset. que ꝑfūdissima stabilitate immobilitati penitus adheret? Quid eā aduersū violaēt q̄ altissimū posuit refugiū suū in firmissimo habitaculo tuo qđ opatꝰ es dñe? Quo fugēt alibi? Quid aliud sparet? Quāobrē in medijs humane instabilitatis et incertitudine casuū tā horrendoꝝ ꝓcellis figit nauē cordis immobiliē velut ancora quedaꝫ spūalis q intelligibilis Deniqꝫ nō ponit carnē brachiū suū vt superbia que spat in multitudine diuitiaꝝ suarū vel tpaliū vel spūaliū et preualet in vanitate sua Hec idcirco sibi cauet ab oñi excellentia nimia. ab oñi q̄ꝫ defectu. vt ne extollaē pūptōe nec frāgatur desperatione. nō obstineē obstinatiōe nec dissoluaē enerui mollicie quemadmodū de his et alijs in omni materia ꝟtutis si vacaret fieri posset manifestū. si q̄lēt arduа mediocritate via regia sēp incedit docerem? Sed ad dñantissimū eiꝰ impiū venio Quid enim est rebus dñari ꝓut alias ꝓsecutus sū latiꝰ ꝙd eni est dñari rebus inq̄ꝫ nisi eis vti posse iuste vt placuēit? Hoc āt cōuenit hūilitati. oia q̄ꝑe assumit in sui facultatē et vsū dū ꝓpt deuꝫ se et oñia alia otemnēda decreuit Quo otēptu saciaē āplius. ne nos irrideāt pharisei auari hec audiētes. et copiosius absq̄ vlla ꝺpati/

one otentaē. q̄m et nuda possessione ciuilis tituli. q̄ꝫ insuper extendētia inhiante ad quasc̄ūq̄ diuitias aut eas per amorē amplectēte aut eis incubante ac mēterenus inherente ditareē Sic de cathone p̄clare dictū est a salustio. ꝙ q̄ plus glorią fugiebat eo magis assequebatur Ita ꝓculdubio de diuitijs ita de potētia secli Ita de vmbratili quolibet bono huius mūdi sentire equū est O quale igiē q̄ntūcūq̄ humilitatis dñium hr̄e omnia sub pedib⁹ per generosū otēptū Dis locus quē calcauerit pes vester id est affectio. vester erit inquit dñs deuē xi. Quā latū impiū nihil aliud a deo magnipēdere. vel a nulē subijci neq̄ cōculcari Hoc nōne ē signū magnū apparēs in celo intelligibili et supmo aie rōnalis. Mulier scꝫ humilitas amicta sole iustitie Nā quid iustius hūilitate que oēꝫ implet iustitiā glō Mat. iij. In capite eius corona stellaꝝ duodecim. oñi scꝫ fulgoē ꝟtutū radiās ꝓfectio. et luna totiꝰ hūilitatis sb pedib⁹ eius hoc ē sub affectōnib⁹ p otēptū Hec ē ditissima humilitas q̄ docuit paulū scire abūdare q scire penuriā pati. hr̄e oiaq abūdare in oib⁹ ad phil. iiij. Quasi nihil habentē et omnia possidentem scđa ad cor. vi. Hec exaltauit xp̄ꝫ sūme humiliatuꝫ in passione. et dedit illi nomē quod est super omne nomē vt in nomie iēu flectatur ꝛc. Ad phil. iij. Ecce dñationem oim

per humilitatē Proinde si hec iure suo possidet regnum celoꝝ sicut q possidet.qm ipoꝝ est regnū celoꝝ Mat.v.quid a dñatione sua relinquetur alienū? Deniqꝫ ad eius obsequiū militāt oīa.seruiūt ꝓfūt obsequūt.aduersa q̄dē vt blasphemie iniurie ꝓsecutiones nēcitates angustie ad exitū et tutelā ad medicinā quoqꝫ ac nēcariaꝫ custodiā Prospis vero vtitur ad modestā sobriāqꝫ ꝺsolationē Dicā amplius militant ꝓ ea sui hostes fortissimi nam ex pēcis reddit cautior firmior atqꝫ validior.imo vide miraculū.ipa eni ex morte ꝓpria reuiuiscit sepius fortior qꝫ resurgit Naꝫ q̄s neget magnā esse humilitatī.recuperande rōnem humilitateꝫ perdidisse? Quinetiā ozit ex suo cōtrario quod est supbia nō minori miraculo q̄ꝫ si frigiditatem calor gignat hūilitatī.q̄ppe ñ parua ē occasio aiaꝫ ꝺtra deū suū bñfactorē suū patrē suū dñm creatorē redēptorē supbisse Similia fere nō miracula ꝟ portētuosa mōstra demō in filia sua supbia crebrius opat. qz ex morte ꝓpria et ex humilitate cōtraria et ex sordibus et aduerꝟ sibi virtutibus pulcerrimis dū stulte gloziat fedissimā trahit origi nem Do vnū igit dicere est q̄ supbie exitus a deo supra deū sic egēstissimus est atqꝫ pauprimus in vilitate paupertatis Oīa nimirum ꝺuertūtur in suā inopiā et destructionē.notat sapie.iiij. Sic multo plus beatus ille humilitatis exit? a deo sub deū opulētissimus ē ditissimus est dñantissimus ē in sup mo dñatiōis qm oia sibi coopant in bonum moꝛs egestas ꝺtumelie imo et angelus satane q diaboli oēs cū stimulis et tentatōib? suis Paulus et iob hui? rei testes sunt Peccata insuper et cetere pestes aduerse seruiūt ei et tyriacā sibi efficacissimā cōficiendo quēadmodum testatur aug? qui mihi nō credit q̄ expedit superbos in turpia qñqꝫ peccata coꝛruere Hac arte dñandi facit ipa de oibus sicut de obsequiosis seruitoꝛib? ꝓfectum suū.sicut e regione supbia damnū adquirit ex oibus.cuius oꝛō etiā fit in pēcm.charitas in odiū ⁊ tutis laus in ꝋprobriū.dū post hec omnia exit a deo ingratissima ꝓpsus elatione supra deū Postremo humilitas suo mō est ābicioissima cupidissima maximi cordis et altissimi spūs Cur ita? Qm dedignat impleri nisi sūmo honoꝛe nisi summis diuitijs nisi maxima gl̄ia Superbia ⁊ vt pusilli cordis q puerilis et stulti paruissimis inhiat capitur afficit et vexata toꝛquetur. Nūc ad statum prelationis qui potentie dei coꝛrespondēter ordinat in ecclīastica hierarchia applicemꝰque dicta sunt et inferamus q̄ abs q̄ꝫ humilitatis exitu in sue paruitatis recognitionem actualem vel habitualē non potest quis ꝑfectoꝫ habere euāgelici dominī ꝓfectoꝫ

Itaq; puersus et diabolicus non ordo sed horror dicēdus est in ecclesia. vbi est sūblimior quiq; superior. vbi qui maior est nō fit sicut minor. q̄q̄ ita fiat aliq̄n vel ad sūbitor punitionē Job. xxxiij. Qui regnare facit ypocritam ꝓpter pcā populi. qualia nūc horrenda sunt q abominānda sup̄ q̄ credi potest. Aut ad p̄uidētis damnatiōz sicut in iuda et multis apparuit. et illis qui subditis incorrigibilib⁹ p̄sunt ad vtrorūq; exitiū vel ad contemplatiuor eroncrationez ne talib⁹ viliorib⁹ occupent Ita habem⁹ ꝙ pelles tabernaculi ꝓtegebāt arcam testamenti. Est aūt triplex signū in prelato sue humilitatis Fuga plationis. fuga pōpositatis cura spiritalis Primū signū fuga prelationis dat preparationē animi ꝓmptissimā ad cedendū sue prelationi. si et q̄n fuerit pro rege cōueniens. quia dixit ex animo duz institueret nolēs volo Oppositū sentire corde ore et opere est in plato damnabilis superbia. et eo damnabilior. si nec aduersitatibus nec infamijs nec alior cōsilijs nec sūbitorū scandalis a plationis amatonere possit auelli Ue ve ab hoc signo superbie. Mirandus si remoto fundamēto huius ecclīastici parietes fluuiosis riuis vbiq; desistunt volumus illos solidare q vnire vt humilitatis fundamētū iaciam⁹ Scōm signū humilitatis est fuga pompositatis in se et suis Oppositum facere ē damnabilis superbia. q̄ntūcunq; sub honestatis specie aut ecclesie vtilitate pallieť Sed medium inquiūt optimū est. Dsentio Dt quale medium? certe nō vt phari seice desipiēs sapiētia animali terrena et diabolica sed vt xp̄iane sapiens determinabit Tertio signo cure spūalitatis opponit tota cura. et occupatio in paruis et ludicris et tpalibus seu lucris seu iurisdictionibus et practicoruz sola p̄motō atz spūaliū quoq; horror et desertio ¶ Nūc ad statū doctorū qui ꝑm canonē est quasi p̄cipuus in ecclesia et ad sapientiā diuinaz correspōdenter ordinat applicem⁹ que dicta sūt Apud doctores presertim in sacris litteris ille sapientior habēdus est qui pluri humilitatis sale id est sapore sapientiam suam cōdiuerit Nō dico pluri cognitione sed sapore. q̄q̄ sapor sit queda cognitio Hoc dixisse fertur ptolemeus ꝙ sapiētior est q̄ et humilior Huic humilitati aduersant tria signa curiositas singularitas impatientia vel incorrigibilitas. Curiositas est dimissis vtilibus et edificatorijs pro se et populo cōterere ingenium ꝓdere tēpus in eis in quibus nō est bonuz neq; finis sicut de mathematicis dicit aristl. Aut quor finis solum est scire vt ait seneca Aut forsan superbire vanescere et de ingenio alto q subtili pre ceteris gloriari Hoc agere signū est instinctus diabolici aut na

ture corrupte. et ibi cecidерūt oēs quos sub specie reuelationū q instinctuū diuinoꝝ seduxit sathanas transfigurās se in angelum lucis. Sane dū hinc inde multa legi multa cogitaui multa audiui q̄ quam eruptus sum super distinctōne inter bonos instinctus et malos. inē diuinas reuelationes et diabolicas illusiones Deniq; inter bonas reuelationes et immissiones per angelos malos. hanc in veritate cōperi p̄cipuā distinctionē et indefectibile signū. q̄ instinctus bonus sēper est ad humilitatē et cū humilitate Malus vero ad vanitatez q̄n dā et cū vanitate ad ip̄am excellētiam palā vel occulte Qualiē aūt curiositas sciendi inutilia vanitate careat. viderint curiosi. etiā quo pacto absq; tumida elatione sp̄s possit aliquis gesta legēdas historias et miracula sanctoꝝ nihilipēdere ego nō intelligo. quoꝝ lectio maxime ardens est. et humiles ad imitationē potenter inflammans. Porro singularitas z^m signū superbie in doctis. aut de nouis et inauditis et pegrinis adinuētionibus imo habet hoc mirandū singularitas q̄ ex superbia generat pigritiā silentiū obstinatū pusillanimitatez dum videt se non posse ceteros in loquēdo vel docendo p̄cellē Hec est mater erroꝝ et ductrix ambulādi in adinuētionibus suis Deniq; impatiētia vel incorrigibilitas tertiū signū superbie ponit a sapiente.

Doctrina inq̄t viri per patientiā agnoscit Errare quidē humanuz est. sed plane diabolicū corrigentibus succensere nec adquiescere Nūc ad religiosos et deuotos q̄les decet esse xp̄ianos omnes qui sē p̄fessi i baptismo sō vno abbate xp̄o quoꝝ status respicit a p̄pria tam sp̄ussancti bonitatē inducam⁹ que diximus q inferamus In xp̄iana religione ille sanctior est qui q humilior. et humilior qui sanctior Hui⁹ humilitatis triplex signū est Cōfessio compassio et voluntaria sui dejectio De reliquis videatur deuotus bernardus de duodeciz gradibus humilitatis et superbie. Confessionē ideo posui pro signo humilitatis. quia vix tp̄ib⁹ nostris fit aliqua cōfessio pure nude et integre Ut quid ita? cēte p̄ hypocrisim et amorē vanissime fame nostre. que timorē mūdanū parturit et pudorē talem quidē et ita tyrānicū. vt cogitare sit ingens horror De p̄cipitātibus et volutantibus semet ip̄os in passiones ignominie. in flagicia corpis extraordinaria. quia claudūt sepius os ad cōfessionē. q muti tendūt ad infernū Naz et sodoma inter p̄tatur muta Audiui a quibusdā q̄ maluisset tolerare dolores partus. vel mortis eterne piculo se exponere. q̄z aliq̄ de suis pudendis impudicicijs cōfiteri nō ob defectū fidei et credulitatis. sac̄menti vt dicebāt. sed q̄ tāto pudoē vexarent. ne salubriē

loquerent corazꝫ vno secretissimo sacerdote. que ipi damnabiliter et quasi palā impudenter opabant cum alijs nihil celare scientibus Ceterū opassio de peccatis aliorum certissimū ē humilitatl. vere signuz sicut ecōtra ꝓriū ē supborū alijs indignari Vera iustitia inqt gregoriꝰ cōpassionē habet. falsa indignationē Si quis audit vl ognoscit alioꝝ peccata mlta vl magna et inde p̄catur vindictam. aut gaudet de inflicta. nō secure precatur neqꝫ gaudet. qm̄ ad se reuersus cognoscere debet se multa punitione dignissima omisisse. quibus tamen petit indulgeri non irasci Sic egit sanctꝰ pater qui audiens peccatū fratris fleuit et dixit Ille heri ego hodie Idcirco. vis aptam meritl. vicē impēdere inquit boecius Dilige iure bonos et miserere malis Nouissime subiectionē seu dejectionem posuimꝰ tertiū humilitatis signū Nam vere humilis est qui ex vera sui cognitōne sibi vilescit Hic se diuinis gratijs indignū comparat. hic laudes horret ꝓrias velut insidiatrices tollere volētes ipm in altū vt lapsu grauioē ruat Propterea deijcit se iugiter in ẽraz sue fragilitatis ꝑut de antheo gigāte fingit fabula. cui ex casu suo in terrā vires augebāt. sed in sblime leuatus ab hercule strangulatus ē Hic se in omnē creaturam dei peccasse fatetur in celū et terrā ꝙ omnia que in eis sūt Nullam ergo flagellationē ab eis reijcit. nullam lesionez. iniuriā nullam. Hic deniqꝫ iudicia dei magna ꝙ occulta velut tumētes super se fluctꝰ erpauescit. attendēs quō nec fortiū bellū nec artificū gratia et qō de catenis ꝙ carcere trahit quis ad regnū ꝛc. et quod nemo scit an amore vl odio dignus sit ecclastes. ix. Ad hec alta et longe diuinioza vere humilitatis monita capienda plus ꝓficit vnctio qꝫ lectio. oratio qꝫ poratio alta suspiria qꝫ acuta ingenia. ꝙ super oīa frequēs fidelis et pia ꝛ memoratio passionis xp̄i q̄a deo eruit in mūdū vt eā in schola sua doceret. et hodie duz regredi vult ad patrē verbo simul et facto confirmauit Ad hoc eniz lauit pedes discipuloꝝ et dixit exemplū enim ꝛc. huius humilitatis nos participes volens Scda ꝛsideratio vbi humilitas ibi sapientia ꝓuerbioꝝ. xi. Anima quippe ratōnalis eriens a diuina sapiētia in suā insipientiam sapide cognoscendā sibi vtiqꝫ stulta reddit ac pinde dinā illam sapiētiā adipiscit. quā iubet aplūs p. ad cor. iij. Si quis inter vos videt sapiēs esse stultus fiat vt sit sapiēs Hanc verā sapientiā dicit lactantiꝰ nō alibi q̄rendā esse qꝫ in schola cui titulus est stultitia Ita pater qm̄ sic placitū est apud te ait xp̄us O quis dabit nobis hanc stultā sapiam. De filijs hominū qui sapiētes sūt in oculis suis. et coz̄ semet ipis prudētes ꝙa

ḡnto magis sapiam quesierint tā/
to ipa lōgius fiet ab eis ꝙ pfecto
nisi fiant paruuli. nisi crediderint
captiuādo omnē intellectū in obse
quiū fidei ipi no intelligēt Ostium
ad sapiam veram xp̄us est. et idē
sane humile. turgidus et elat⁹ sp̄s
illud qñ poterit introire? Attenda
mus obsecro ḡntulū illud est ꝙ ex
tra deū egredientes scire conamur
Viderūt hec pbi plato et soctes:
et oīs achademicoꝝ schola. qui
postꝙ defecerūt scrutantes scruti
nio vocē hanc suspirauerūt B scio
ꝙ nescio imo nec hoc scio ꝙ nescio
Bonus erat talis exitus in insipiē
tiam suā cognoscendā si nō supra
deū. exeuntes euanuissēt in cogita
tionibus suis. etsi a deo sub deo
egressi redissent in idipm. deum vt
deū glorificantes et gr̄as agētes
qui sciarū dns est et docet hoiem
scientiā. ipi nō ita Est verus humi/
lis in se quidē stultus. deū ostituit
sapiētiam suam ofiliū suū. et dū p
fūdissime cōcauat recipit in se ipo
velut in cētro quodā speculi cōca/
ui intelligibiliter radiosas incidē/
tias illustrationū supnarū taꝝ dei
qui humilia respicit. ꝙ aliqñ intelli
gentiaꝝ desup effulgentiū. a q̄bus
illuminant mirabiliter sicut a mōti
bus eternis Hec intellige nō ꝙ ve
rus humilis querat solū duci per
reuelationes spūales contempta
tiōe naturaliter indicata sibi se/
orsū. hec essꝫ p̄sumptio Deo eanō

rationē plurimū obscurā ꝙ nubilo
sam ac pinde in errorem quēlibet
pmptissimaꝝ petit tergi mundari
poliri ꝙ vt in lumie hoc vult⁹ dei
signato super eam ostendant bo/
na sibi Preterea sensum alienū pre
fert suo. nō inuitens pudentie sue
Exinde cauet sibi ab illusione de/
monis meridiani transfigurantis
se in angelū lucis. qui nō aliter ꝙ
per hanc credendi alīs humilita/
tē exufflat Non omnes alit laquei
sui teste oraculo ad anthoniū eua/
dūtur Deniq; videre ē in hoc hu/
militatis exitu precipue in xp̄o stu
pēda diuine stultitie miracula. Nā
de peccato damnauit peccatuz. ꝙ
de infamia famam De ludibrio et
ignobilitate glorioſam nobilitatē
pgenuit. Placuit insup per stulti/
tiam p̄dicatōnis destruere omnē
sciam extollentē se cōtra deū Naz
cōtra scandalū iudeoꝝ irrisionem
gentiū astuciā demonū. atrocitatē
tyranoꝝ. reclamantibus vndiq;
magno boatu pbis. imo p̄fis sē
sibus. docuit paruulos simplices
ea que doct⁹ plato nesciuit. q̄ de/
mostenes eloquēs ignorauit ꝙ sic
docuit ꝙ nihil certius teneatur q̄
ꝙ humili fidei stultitia creditur

Tertia cōsideratio Deus superbis
resistit humilibus aūt dat gratiaz
Jacobi. iiij Do quez respiciam nisi
dns nisi ad pauperculū et contrituz
spiritu ꝙ trementē sermōes meos?
ysaie. lxvi. Itaq; anima ḡntū exit

a diuina bonitate et pfectione in
ſuā vilitatē deiectionē et impfecti/
onē.tanto eſt pfectior ¶Noli mirari
hec.qz diuinis gratijs q̄ donis eo
eſt plenior tanqz vallis abūdans
frumēto virtutū.tanqz intelligibil'
quedā abyſſus fluenta ſorbēs aq̄/
rum viuentiū.quaſi vacuū q̄doqz
ſpūale ad qđ replendū ofluūt oia
nec implere ſufficiūt niſi deus ꝑm
aug.m ꝑmo cōfeſſionū ¶hanc perfe
ctiſſimā impfectionē hanc optimā
ſi ſic dici pōt peccabilitatē ſibimet
aſcripſit paulus dum ſe ꝑmū inter
peccatores nominauit.et quia non
mentiebat ita vere ſenſit ¶hoc pla
ne magnū miraculū videre hoiez
in virtutibus oīibus clareſcere.
et laborare plus omnibus.nihilo/
min⁹ ſe ꝑmū inter homicidas q̄ ma
tricidas et omnes ſceleratiſſimos
computare¶Dicere aliquid grādi⁹
meditor neſcio ſi potēo iuuare me
puto imo certe credo q̄ xp̄s q̄ ma
ria paulū in humilitate nō paulu/
lum tranſcenderūt ¶Uelē ergo ſci
re. ¶Nunquid fecit hec humilitas
vt xp̄us et maria ſe tanto verius
inter peccatores ꝑmos nominarēt.
q̄nto humilius a deo in ſe exeūtes
ſuū impfectū lucidius ꝯgnouerūt?
¶Potēat eſtimo ſic intelligi at ſi nō
horrent pie aures ſic dici nō q̄doz
de peccato contracto abſit.ſed de
labilitate ad peccandū ¶Nam crea
tura rationalis q̄libet labilior ē et
ꝑnior ad caſum et defectū.quāto
in naturalibus aut etiā gratuitis
fuerit ornatior.ſecluſa dei manute
nentia ſpeciali.quaſi videz plus
habeat creatura oīs de vanita/
te et tendētia in nihilū quāto pl⁹
de entitate ¶Signū hmōi euidens
fuit in lucifero adam et alijs mul/
tis quorū nobilitates et perfectio
nes quid fuerunt eis niſi pondus
grauius ad ruinā? ¶hoc ſentit ani
ma chriſti.hoc maria eo ꝑfundio/
ri humilitate quo lucidius cōtem/
plantur. ¶hinc auguſtin⁹ vocauit
mariam puellam vilem et abiectā
in oculis ſuis ¶Nam quo pacto ma
ria et chriſtus ꝑm animā firius ſe
q̄ oīa dona ſua ſtabilirent in do
mino.ſi quomodolibet fidendum
eſſe ſentirent in viribus ſuis et in
abundantia diuitiarū ſuarum. ¶Et
ſi preterea non ſeipos computa/
rent in illorū numero de quibus
¶pheticus ſermo dicit ¶Uerūtamē
vniuerſa vanitas omnis homo vi
uens ¶Si non inſuper iubentem au
dirent ¶Quāto magnus es humi/
lia te in omnibus et coram deo in
uenies gratiam ¶Eccīaſtici.iij.¶De/
mū qui ſe humiliat ſi exaltet quo/
modo maxime exaltabit qui maxi
me ſe humiliat¶Chriſtus aūt humil
limus eſt.ergo ſibi ipſi ꝑm huma/
nitatem vt ſic conſideratā vaniſ/
ſimum aliquod ens et inane repu/
tatus eſt.recte quidē.vt non in ſe
ſed in domino glorietur ꝑ.ad cor̄.

ꝑmo Audis ne hoc o ꝓsūptio stul
ta cordis humani.o stultissima in/
ꝗꝫ cordis humani ꝓsumptō nūqd
hoc attēdis? Ut quid supbis ĕra
et cinis vesica ventosa? Cur infla/
ris o pellis fragilis et cito rumpē
da?cur tenderis si q̄ris honoēs su
perba ceruice Si sapiam si gratiā
tota vt dicāt erras via.tu quo ti/
bi maior eo vilior pauplor et stul/
tior efficteris Tu phariseico more
diuitias tuas iactas noli mirari si
nihil elemosyne capis.sed humili/
tas egena est.sibi datur Alios iu/
dicas.in alios indignaris.q vin/
dictam optas.tu pccor maxim⁹.ꝫ
humilitas benignissima est ignosci
petit oībus Tu ergo cū seueritа
te.humilis cū mia.et sicut elegistis
iudicabimi Tu ꝑnceps es.tu ꝓꝓr̄
freni impatiēs etiā in eis que dei
sūt.quasi man⁹ tua sit excelsa ad o
stituendū alios in bonū et non dns
faciat hec oīa Humilis aūt exē/
plo dei cū tranquillitate māsuetu/
dine q pace singula tractat in dño
faciēs virtutē Utinā qui virtutes
congregat vel edificat sapet et intel
ligeret.qm oēs cū humilitate cō
nexe sūt.oēs fūdate oēs aggluti
nate.qua sublata fugiūt oēs no
cent et oberūt velut cedente fūda
mento cui⁹ domus oīs inclina/
ta recumbit Amplius sola mens
humilis secura est.qz nō habz vbi
cadat ꝓfūdius ꝗꝫ in deū.illic ex/
perit pacē dei que exuperat oēm
sensū Porro secura mens q̄si iuge
quiuiū.quāobrē leta est semp q so
cūda humilitas.sed cuz seueritate
imo et miraculoso quodā mō ꝑm
multitudinē doloꝝ in corde suo c
solationes tue dñe letificāt aiam
istam Supbia vero tumida q timi
da est et male tristis.vl peius leta.
inquietissima quoqz.quia ponit in
ore hominū famā suam q̄si alterā
vitam suā.nimirū si sepe discerpit
laceratur calcat deiicit etsi vnqz
in eodē statu ꝑmaneat Nimiruz si
difficulter humiliet.quia infamiaz
suam horret sicut mortez alteram.
Quinetiā hoc humilitatis adqui
sitionē difficillimū est q pugnāt c
tra eam nō vnū tm̄modo vicium
aut duo sed omnia.q q plus obstu
peſces pugnant ipe virtutes oēs
cōtra eam.licet ex indirecto ꝑmo.
imo ex ea qñqz gignit monstrifico
partu mens nra supbiam Quale
igitur patet effugiū vbi et vicia et
mortes viciorꝝ virtutes insuper et
mortes virtutū hīt manus cōtra
eam.nisi caute ꝓuiderit.et nisi in ti
more dei instanter se tenuerit?

Et sic est finis huius sermonis

Sequit sermo factus p dñm Cancellariū in cena domini.

Si nō lauero te non habebis partē mecuz Johis.xiij.et in euāgelio pñtialiter recitato Amplius laua me dñe ab iniq̄tate mea et a pcco meo mūda me.q̄a coinquinat me minis ne ad pnūciandū sc̄m verbū tuū vir pollutus labijs re.pbus et incircūcisi inueniar Male nimiruz p̄sumit sordes alienas vel loquēdo vl opando tergere qui totus pcci volutabro demersus est Quāobrem tibi dñe Jhu nō tantū pedes affectionū sed etiā caput intētionū q̄ manopationū ad abluendū offero Irroza desup distilla pluuiā volūtariam gr̄e tue.q̄tenus per venā orl. mei egrediaī verbū plenū virtutl. et bene sonās.quo per auditū susceptō.mūdi fiant omnes p̄pter sermonē tuum.digni q̄z inueniamur hr̄e partem que repmittit mūdis corde.qz ipi te deū videbūt Fiat hoc illa intercedēte mūdarū mundissima matre tua quā interpellamus p̄pter hoc atq̄ salutam' dicentes Aue maria gr̄a plena. Si nō lauero te ꝛc. Dura valde q̄z tremenda sēia.si nō lauero te nō habebis partē mecū Attēdat vestra deuotio que sit pars cuius ablationē dñs ominatur ei qui lotus abeo nō fuerit.et agnoscet qz hic sūma pauptate miseria et calamitate pmitur Quippe pars ista dñs ē qui se mercedē magnā et oīe bonū nomiauit de qua gloziabūdus p̄ph̄a totus exultauit dicēs Deꝰ cordis mei q̄ ps mea in eternū deꝰ Dro qua insuper cōmendatur maria qz optimā p̄tem elegit que nō auferet ab ea.cui pars hec vberrima et maxima portio non sufficit nimis auarus vel stolidus ē Quid est igit dñm dicere Si nō lauero te nō habebis partē mecū.nisi eū dare patenter intelligi.si nō lauero te nō habebis me.separaberis a me Porro quid vltra p̄fecto reliquū est.nisi vt talis illotus p̄ficiatur a facie dei etiā a sorte sāctorū. eat q̄z maledictus in ignē eternuz cū illis.quoz sicut apocalyp̄s scribit pars erit in stagno et igne ardēti q̄ sulphure Ignis quoq̄z grādo nix glacies spūs p̄cellarū ps calicis eorū Si ps vero illotoruz tā horrēda tā intolerabilis dicit. de toto quid expectandū cēsem' Maledictus qui p̄tem suā hoc mō facit deteriorē Terreat igit vnūquēq̄z nr̄m viri patres et fratres. terreat et erudiat hec formidāda nimis sentētia.si nō lauero te non habebis partem mecum Primum erat vt viuendo innocenter custodirem' nos immaculatos ab hō seculo.nūc vo qz polluta ē nr̄a mēs et ꝺscia.supest vt lotō diuina nos

emūdet Sed vnde sordes in nob? Undiqz prius Polluit nos sup/
bia Inuidia Ira Accidia ⁊c. Pol/
luit nos sicut olim in lege immūdo⁹
cibus et hoc p malā delectationē
Polluit nos immūdus morb⁹ vt
lepra per malū ofensū Immūdus
tactus in ope Immūdus locus in
puersa osuetudine Polluit nos p
oēm modū pars quā arbitramur
nostrā esse mūdana cupiditas. q̄ ē
ps vilis vana fragilis et dānosa
Talē partē figuratā habemus in
nabugodonosor. de quo danielis
iiij. Cū feris ps eius in herba ⁊re
Cor eius ab humano omutetur ⁊
cor fere detur ei Attēdite vilez so
cietatē. qr cū feris carētibus sensu
Et nōne hō cū in honore esset nō
intellexit opatus est iumentis insi
piētibus ⁊c. Uide vilē possessionē
qr in herba terre Et q̄d herba ⁊re
nisi terrena felicitas. de qua ꝓphe/
ticus ꝑmo Mane sicut herba tran
seat. mane floreat et trāseat vespe
decidet induret ⁊ arescat Deniqz
ofidera vilē omutationē. et cor fe
re detur ei Fera etsi nō habz sapiē
tiā retinet tñ crudelitatē Sic illoti
bestie sūt in humana effigie latitā/
tes ꝑm ꝟbū senece ⁊ boeciꝫ Devo
tionē omitto Sed vñ nob lotio?
Attēdite qr lauat nos ab inquina
mētis nr̄is magr̄ ⁊ dñs nr̄ Jhūs
xp̄us Effūdā inq̄t sup vos aquā
mūdā Plioq̄n si nō lauerit nullus
mūdabit. nemo nō ꝑuabit pte sua
Lauat aūt Quō lauat? Ministerio
pñie salutaris. q̄ velut lotrix saga
cissima diligens et ꝟtuosa p̄parat
aquā in otritione. abluit in confessio
ne. extergit in satisfactione Sic re/
stituit pars nr̄a deus in pfecta re/
cōciliatione Felix ps. qr velut ps
beniamyn supat in quinqz ptibus
ptem immūdoz In bonis nature
que reparant In bonis fortūe q̄
possident In bonis gr̄e gratl. da/
te que multiplicant Deniqz in bo/
nis gr̄e gratificātis. et glorie bea
tificātis a q̄bus alij ꝑuant Anim/
aduertat. vnusq̄sqz nostrū quid di
cat xp̄s quid ve intelligat ad no
strū documentū. si nō lauero te ⁊c.
Jta dicebat ꝑh ipa meditatio mea
otexere sermonē oñter de lotione
pedoz per ministeriū pñie cuius ē
hoc officiū desup cōmissū p resti/
tutione ptis nr̄e Offerebāt se ocor
dantie ⁊ distinctiones sine numēo
de scꝑturis p dilatione ꝓsecutōis
ꝑmissoz. dū ecce inē meditandū ⁊
studendū irrūpe visa est secretum
thalamū cordis mei. pestis impro
ba scia inflās curiositatl. noxie ger
men portētuosa mr̄ eadem et filia
Monstrū heu horrendum ingens.
Sic ambulat in magnis ⁊ mirabi
libus super se Ponit in celū os suū
⁊ lingua eius trāsit in terra. caput
quoqz inter nubila condit. qr ibi ē
tenebrosa aqua in nubibus aeris.
Hec postqz animaduertit pgere me
vt de penitentia loquerer. pepulit
me. ad cuius impulsū cum tremuis
sem et faciē conuertissem. ipsa me

torua indignabūdaq; animositate
suspiciens vt arrogās est et tumi/
da Vbi inq̄t in malā horā tuā.q̄d
cogitas.quid ordiris Quid pusil
lus iste et degener animꝰ obrepsit
tibi vt famā negligere vt ꝑpetuā
flare nō horreas infamiā.Quid
me spectas ita.dū omissis diuera
tionibꝰ altis et subtilissimis spe/
culationibꝰ.materiā cōissimā assu
mis q̄si in eadez iugiter cantilena
nugatoria pseueres.q̄si pueriliter
vulgarissimū carmē afferas vel ef
feras.Linque humiles materias
Nunq̄d desūt tibi mysteria longe
plꝰ difficultatis et vere laudis ha/
bentia circa sacrm altaris et bene/
dicte passionis Illic tuū ingeniuz.
tuā manifesta eruditionē corā vi/
ris oīi doctrina supemineter eru
ditis An ignoras vbi loq̄ris Do/
de q̄ materia de pīia nō accura/
tū stilū vl elaboratū sed q̄tidianū
exigit.qđ locutiōis genꝰ q̄si sordi/
dū tā apud modernos dissolutuz
floccidū et nauseās otemnit ꝑser/
tim in ꝓmotionalibꝰ extra scholam
Nōne demū habz in ꝓmptu quili
bet materiā hāc de pīia ꝑ docto/
res copiosissime ꝑtractatā.tiñ.sen
tēciaꝝ et in sūmis atz tractatulis
ofessorū Quisq̄s ea legere voluēit
ꝑtinꝰ intelliget Proptēa q̄so non
te casso labore fatiges.neq; turpē
risum tibi suscites Hoc mō scia in/
flans stomachādo loq̄batur dum
esursū elapsa est sicut placuit altis/
mo charitas edificās cuiꝰ introitū

decorē et aspectū scia inflans que
et supbie spū et inuidie tota vera/
batur ferre nō valēs mox abscessit
tūc charitas sic orsa est Te nō fal/
lat ꝑcor.ꝑcor nō aboucat mereꝝ
hec pessima scia inflās curiosa va/
na garrula quietis impatiēs que
sub specie vana subtilitatis mētes
sibi deditas euiscerat torquet velu
ti q̄busdā minutis muscularū acu/
leis Hec gignit puritū nō extin/
guit Hui hec occupatio est semp
discere et nūq̄z ad sciam virtutū ꝑ/
uenire.arrogātiores q; oibꝰ hoi/
bus suos efficere sectatores. Hāc
desere.delectent te vtilia magis q;
subtilia ad imitationem illius qui
loquit ꝑ ꝑbam Ego deus do/
cens te vtilia. Nunq̄d nō in tanta
tēporis egestate in tāto discrimie
rū in tali mortis incertitudie do
cendi sumus viuere potiꝰ q; dispu
tare vel acute fantasiari. Qđ tibi
ꝓcipit deus inq̄t sapia illa cogita
semp Dorso si q̄tidie peccādo sor
descimus.q̄d salubriꝰ q̄d ve cōsul
tius q; vt de nra lotione crebro
loq̄mur Anxie q̄ramus.assidue ꝑ/
tractemꝰ O q̄t sibi vident sapiētes
in oculis suis.q̄t lrati et docti qui
hec nēcaria ideo nesciūt.qz velut fa
tilia legere retinereq; despexerunt
Quia insup tēpus ingeniū curam
in supuacuis cōtriuerūt.quia deni
q; bonā vitam que talium optima
ductrix ē.colē neglexerīt. q̄s tādē
si deo ꝓpicio resipiscere otingat si
ad meliora studia mentē diuertē.

pigebit affirmo pudebit q̄z tēpis acti Quare q̄z fessi q cōfracti nihil inueniēt de vniuēso laboē suo nisi vanitatē arguēdā et curā supfluā sentiēt q̄z vix se discipłos idoneos ad illa cogitāda in q̄bus dudum magri esse debuerant. q̄d et falso credidera t. q̄z tā ceca semp est tā insolens inflantis scie arrogātia Sentient ad extremū nihil difficilius eē arte bñ viuēdi. nihil plane subtilius. nihil sublimi⁹ atq̄z dini⁹. Perge igit vt cepisti. neq̄z sermōz de lotione pedū anime hoc ē affectionū quōlibet interrumpe Hoc nōitas q̄tidiana. h instans pasche festiuitas qua verus agn⁹ dei cum azymis syncerital. et veritat. edē dus est hoc pñs societas eoz q̄ui nō se solos sed alios habebūt erudiendo lauare flagitat q exposcit Atvero tradita sunt hec in libris theologoz copiose. tradita sunt scio. etiā vitas altera q̄ nō est tradita est. nec vacat oibus omnia legē et habet. nescio quid latentis energie viue vocis act⁹ q in aures trāsfusa fortius sonat et tenacius memorat Charitas hec suadens credite psuasit facile monitis suis obsequi Uñ glorior in dño de cuius munere est modestū piūq̄z q̄libet ingeniū Remāserat tam scrupulus aliq̄s si materiā hanc de penitentia lotrice mētis optima tractare cōueniētius oporteret vl de clamatorio more vel scholastico. Primū accurati⁹ et venustius ē Alterū acutius et quodāmō verius estimat Primū magis accōmodatur affectui. Sm intellectui. Primus plus allicit Secōm pl⁹ instruit Tādem ex circūstantia tpis et p auditorū qualitate inductus sū scholasticū morē gerere Quotidianus nanq̄z sermo est q scholis vsitatus nec rursus egem⁹ int̄prete si intelligatur etiā a parum intelligētibus bñ satis ē. Omittat ornatus nisi q̄ sponte puenerit Dicamus in primis altius repetētes q̄ lauat nos xp̄us ministerio pñie salutaris. que pñia haurit aquā q q̄dammō fundit in peluim cordis nr̄i per cōtritionē. abluit et sordes eīcit per cōfessionē. extergit deficcat et clarefacit p satisfactionē Hec tria p ordinē nunc egit emūdator nr̄ xp̄s misit aquā. lauit. extersit Hec dicē dorū sūma ē hec tria notasse lego psalmistā Dixi confitebor aduersū me īc. i. firmit̄ p̄posui. ecce contritōnē Iniustitiā meā dño. ecce confessionē Et tu remisisti impietatē pcōi mei. ecce satisfactionē Et rursū alibi Iniquitatē odio habui. hec ē contritio et abominat⁹ sū. hec est confessio q̄ ex vomit abominabilē pcōm sordē. et legē tuā dilexi. hec est satisfactio in custodia legis dei Nūc ptractemus triplices huius officij cōditiones. quasi iter triū dierū pambulantes Et quia in paucioribus via magis rē totā sub breuib⁹ ēminis atq̄z metaphoris coartemus Itaq̄z p lotione nr̄a mistrat aq̄m

ōtritio nō ꝗlemcunꝙ sed calidam
mūdā amarā.viuā.crebrā.et cōti/
nue scaturientē Juxta que ꝙttuor
ꝙorupler est de ōtritionis ꝗlitate
cōsideratio Prima ōsideratio Sit
aqua cōtritionis calida.hoc fit p
uersionē in deū.fide spe et chari/
tate subnixā Sicut hō auertens se
a deo ꝙ uersus ad creaturas sor
des ōtrahit.sic ecōn mūdat hoc ē
qđ dicit a doctoribꝰ qz ꝙttuor re/
quisita sūt in ōtritione Conuersio
ad deum auersio a creatura Jnfu
sio gre.et expulsio culpe Hūc calo
rem nō habet aqua illoꝝ qui do
lent de pcīs solo timore pene.sic
fit in iā damnatis et in ꝺemnan/
dis.sicut cōiter euenit in mortevbi
affectio ꝺmodi ꝗ gelida est et nō
iusti dñatur Quo circa sequit ex/
pediēs esse ꝑuenire horaz mortis
ad hauriendū hāc aquā et calefa/
ciendū ex bona et ꝗtidiana medi/
tatione Signum frigiditatis est si
hō credēt diu viuere vellet diu p/
manere in pcīo Nō sic ille ꝗ dice/
bat se nō minꝰ futurū deo.si osta
ret certissime ꝙ mille ānoꝝ spacio
ꝓtractuꝰ esset vitaz Sic illa ꝗ co
gitās de inferni supplicijs et de o/
dio dei regnāte in dānatis suppli/
cabat vt etiā si damnarēt tñ deuz
diligēt Sic Job Etiāsi me occide
rit tñ in ipo spabo Preterea fit aq
munda ōtritionis.hoc dicit ꝓpter
eos qui cū suis lachrymis miscent
ꝓpositū delinqndi vel in volūtate
pcī huiꝰ vel illiꝰ manēt.vl a māi/
festis pcī occasionibꝰ nō declināt
Hec turbida aq est nō mūdans ꝫ
inqnans Sz qret aliqs. Oporter
ne ōtritū firmit credere ꝙ de cete
ro nō peccabit Plane nō oportet
imo formidāduꝫ est de ruina.alio/
quin temeritas esset qlis in petro
Siqđē aliud est ꝓponere et velle
non peccare ꝑ futuro.aliud de ꝫ
ipo psumere Dixerunt in hac pte
doctores aliq ꝙ sufficit negatiue
se hre.hoc est nō hre actuale ꝓpo
sitū peccādi pticm oū additur cō
fessio.sicut dicunt de baptismo qñ
nō opponit obex Alioꝝ ratonabi/
lioꝝ et sanctis ꝺformioꝝ est sīa ꝙ
optet positiue detestari pcm̄ ꝙ de
meliori vita ꝓponē Cōpatit autē
ꝓpositū illud timorē et tremorē de
casu sed nō amorē ꝺelinqndi Rur/
sus tertio fit aq ōtritionis amara
hāc hre volebat qui dixit Reco/
gitabo tibi oēs annos meos in
amaritudine anime mee. Notāduꝫ
tñ ꝙ dupler est amaritudo talis
Una ex dictamine ratonis et sua
deliberatone detestādo pcm̄ Et
hec ē virtus impans doloꝛē Alia
sequit amaritudo in sensu si nō sit
ꝺdispositio complexionis vel cō/
suetudinis vel aliūde.et hec nō sp
exigit qz nō semp est in potestate
nostra flere sensibiliter etiam cum
vellemus.imo et in aliquibus do/
loz iste posset esse nimiꝰ ꝙ declinās
ad excessuz.sicut in mulierculis ali
quibus aut melācolicis habētibꝰ
ex leui causa lachrymas etiā vsqz

ad turbationē cerebri et oculorū caliginē Aliqñ plus meritorū ē velle flere et non posse q̄z fletibus abūdare hoc est qđ dicit Dole ꝙ nō doles Queret vlterius aliquis si contritionis amaritudo tāta esse debet vt hō mallet dānari vel annihilari q̄z rursus peccare. vel etiā ꝓcere oīa que habet eē corpus Tolle inq̄sitiones tales curiosas et periculosas q ido omittēdas o aīa. et dic ita Tu scis fragilitatē meā tu fidelis es q nō ꝓmittis me tēptari sup id quod possū. id ē nō cadere in tales nūtates hoc vel illud eligēdi nisi dares ꝟtutem bene eligendi. hoc mō seruat humilitas cū iustitia. vbi si fieret electio alteri⁹ ptis imminēt alterū ex his periculis. scz p̄sūptio vel mendaciū. Queres p̄terea si q̄s hīs filius ex adulterio teneť dolere de tali filio et velle ipm nō habuisse Rñdio ꝙ hic faciēda est separatio filij et pcci Diligēdus est fili⁹. odiendū ē pccm. nec est vna danda electio in his rebus. Nota de mēte magri sēntiaz. Postremo sit aqua contritionis viua. i. crebro et q̄i iugiť scaturiēs Hāc optabat ꝑpha dicens Quis dabit capiti meo aq̄z et oculis meis fontē lachrymarū hoc sic implebiť si mox et semper vt sit actualis recogitatio de pcco dolet hō detestans illud mōis dictis. alioq̄n videť illud a ꝑpbare q nouiter delinq̄re. sic qui iustus ē iustificabiť adhuc q sordidus sordescet adhuc Qualis aūt exigať contritio de venialib⁹. dicit ꝙ virtualis sufficit dū sc̄z quis in generali detestať oīe pccm et ad deū conuertiť Felix aīa cui datū est hēre talem aquā. calidā mūdā amaramq viuā Sed ve cordi nr̄o et similib⁹ cordi duro sup adamantē et silicē qđ nisi emolliať male hēbit in nouissimo Quis dabit huic aquā in peluim cordis mei Percute dñe ie su virga tua silicem hāc vt fluant aque largissime. ꝙadmodū factū est olim ꝓcutiēte moyse petraz in deserto. legi de q̄busdā tuis ꝙ nō hītes hanc aquā ad nutū. ꝓcusserūt se ipos etiā verbere q ꝟga materiali vt inde oīter te miserāte cū plagis et sanguine pfluer et riuul⁹ lachrymaz Hec est vna ex in dustrijs ꝓducēdi hanc aquā Alterā industriaz hēmus in figura iacob q puteos impletos humo et limo sc̄z philisteis replentib⁹ mūdabat aut alios fodiebat. vt abiecta terra manēt libero cōductu vena purissima O quotiēs implet anima nr̄a limo et terra sc̄z terrenis affectibus q desideriis. q̄bus obstruit pūs meatus aie ne cōtritionis aq̄ fluant Ceterū purgatio hec fit p emundatorū ieiunij et abstinentie amarū. sicut x̄p⁹ surrexit a cena. deposuit vestimēta Tertia adhiť industria per adiutoriū orōnis vt si haurire aquā soli nō sufficimus. hauriētes nobiscū aduocemus ꝙ ꝙmodū egit ille qui a maria ma-

goalene grāz impetrauit lachzy/
marū ¶ Ad hoc figuraliter induce/
retur illud solini si dñi verum est. de
quodā puteo ꝑfūdo in quo dum
deesset aqua aduenit virgo ad os
putei. et suo clamore aquā eduxit
sic aia per oꝛōnem. sicut arca suspi/
rans impetrauit irriguū inferi⁹ et
irriguū supi⁹ ¶ Utūtur alij ꝑ q̄rta
industria cōsideratione miseriaꝝ
calamitatū quas videt in ꝓmis
vt inde per ꝓpassionē lachzymas
eliciāt Sic fit vt oñter misereatur
eoꝛ benign⁹ et misericoꝛs de⁹ Cō
sideraī aiam ꝓpriā q̄si sit in purga
toꝛio ¶ Hec industria locū habet in
cōsideratione passionis dñi nostri
ihū xp̄i de qua dicit Bernard⁹ ꝙ
nullū coꝛ tā durū ē qđ ñ molliaī si
passio dñi ad memoriā reuocetur.
¶ Hic ocul⁹ xp̄i in hac cōsideratione
petrum respicit et flet amare. Per
has vtinaz aut silles industrias ꝓ
ferret terra coꝛdis nr̄i fluenta aq̄
viue. ne esset vel sit sicut terra sñ aq̄
¶ Deserta inanis et vacua terra in/
uia et inaquosa. terra monstruosa
gelboe vbi nec ros nec pluuia ca/
dit Itaqz sine hac aqua incurrit il
la maledictio xp̄i Si nō lauero te
nō habebis ꝑtem mecū ¶ Prohibe
at hāc altissim⁹ ¶ Habita aqua ꝑ
otritionē bonū erit initium vt fiat
ablutio ꝑ ofessionē ¶ fiat aūt opoꝛ
tune. fiat integre. fiat vere. q nō fi/
cte. fiat a suo iudice ¶ fiat opoꝛtu
ne hoc est tp̄e ordinato per eccām
saltē semel in āno Et hic est ꝓmus
casus. ¶ Secūs casus est añ susce

ptionē bñdicti sacr̄i. et hoc extēde
re voluerūt aliq̄ ad oēm actū hie/
rarchicū ecce ꝙ ñ sñ ofessione dñt
exerceri Sed rō eoꝛ nō videt cō/
cludere nisi de cōtritione ¶ Nō si oc
currat pccm celebrāti ¶ Alter cas⁹
est in piculo moꝛtis. ꝓm ꝓbabilē cō
iecturā. alioq̄n hō se exponēt peri
culo pcci. qz teneī ad min⁹ añ moꝛ
tem ofiteri Cessāte illa ꝓbabili o
iectura licet differre cōfessionez ¶
Quart⁹ casus si nūc habeaī copia
sacerdotis vel pñiarij nec est spes
ꝙ postmodū añ pascha vel moꝛtē
vel eucharistie debitā susceptionē
habeaī Cōfessio crebꝛioꝛ etiā lau/
dabilioꝛ sepe sit. nō tñ amplius in
obligationē cadit regulariī ¶ Dixi
laudabilioꝛ sepe. qz ōtingere ꝑt vt
repetitio esset viciosa q quasi tota
eneruās deuotionis ⁊tutē. sicut in
scrupulosis tedioſissimis nolēt⁹
adq̄escere cuiusq̄ cōsilio ¶ Dixi ꝑte
rea regulariī non cadere in obliga
tionē. qz vel rōne ꝺscie hoc dictan
tis. vel stat⁹ aut tribulatiōis a nēci/
tatis ℞ exigentis aut regle statuē/
tis possz obligatio ꝺsurgē ¶ fiat
etiā integre sicut integra ē ōtritio
de oibus. sic cōfessio ¶ Hic studioſi/
tas speculaī de ꝓmis q̄rit ¶ Ad q̄
rñdere ꝑt charitas edificās Illa
est enī q̄ docet de oibus. q̄ꝑpe sps
scūs charitas ē qui docet oēm ve/
ritatē Est etiā charitas finis legl.
ꝑm quā cetēa debent moderari ¶
Querit ergo ꝓmo de venialibus
¶ Dicit ꝙ nō est de nēcitate ofitēdū
et hec ꝺsideratio docz tollere scru

pulos multoꝝ celebrantiū. qz vēia lia pñt alīt velere qꝫ per ofessionē ¶ Queritꝫ de oblitis. dicit ꝙ sufficit fecisse diligentiā moralē sicut ꝑ magna re fieret Et sic vel deus indulget vel alias reducet ad mēoriā Talis certitudo sufficit ad nō peccandū nouīt in celebrando vel ad ofessionē nō inualidandū Sed an deberet fieri reductio ad mēoriā cōfitentis vel inq̄sitio. Sic vtiqꝫ. cū recto moderamine et sine curiositate noxia. sicut obstetrix oia et medic⁹ et iudex diligēter inuestigat Alioq̄n a pueris puellis q laicis et ideotis qui nō hñt reflexionē sup actus suos vix hr̄etur aliq̄ pura ofessio Sciūt hoc exptī hec est vtilitas ꝓncipalis confessionis Dniaduerte tñ ꝙ si oblita redeūt ad memoriā illa cōfitēda sūt eidē sacerdoti vel alteri qꝫ qꝫ essent dimissa. sicut de pcīs dixim⁹ in contritione deletis ¶ Queritur de dubijs. dubia sūt in triplici dīa. sicut ꝑt hō estimare se deliquisse in hoc vel in illo Aut enīz credit magl. ꝙ peccauit mōzliter in hoc facto vel in illo. et sic tenet ofiteri vel deponere ofciam Aut dubitat ex equo. et sic sltr obligat Aut credit magl. ꝙ nō peccauit cū dubio tñ de opposito et hoc dicit scrupul⁹. q pro hoc dubio nō tenet nisi aliunde teneret. qñqꝫ expedit dicē qñqꝫ q sepius cōtemnere et cōn agere ꝑseruim habito ofilio ꝓtoꝝ Itē in dubijs sub oditione cōfitendū ē q ꝑt certa ablolutio dari Itē in dubijs

cōsurgētibus ex iuribus q ex sñjs positiuis pōt nō ofitentib⁹ exp̄sse absolutio ministrari. ¶ Queritꝫ de circūstātijs Rñr ꝙ qdaz sūt pcca mōzlia que scz mutāt spēm vt furari in tēplo Ille sūt de nēcitate ofitē de Quedā aggrauāt pcēm nōbilitꝫ vt rape centū. pl⁹ est qꝫ decē. et tales si habent in memoria dicēde sē Quedā aggḡuant tñmō modū faciendi tales nō sūt dicēde de nēcitate. imo qñqꝫ omittende. vt in pcco carnis. nisi ꝑ securitate maiozi et dubio ne pcēm mutauerit speciem Quedā alleuiātes. qdaz imptinē tes Alleuiātes nō sūt dicēde nisi in dubio scādali sacerdotis. Imptinētes oino dimittēde sūt nisi ꝑ familiaritate cōnbenda. ¶ Queritꝫ de circūstātia psone cū qua fit pcēm Rñr ꝙ est regulariter tacēda. nisi vel vbi nō ꝑt aliter pcēm dici. vt si vir abusus est propria vroze Vel vbi ꝑt ꝓdesse nō obesse taz dicēti qꝫ audiēti qꝫ psone illi peccatrici. Dodūt aliqui ꝙ si alīt non ꝑt dici pcēm q̄n cōfessor agnoscat psonā. ꝓgendū est ad alterꝝ. Hoc estimo ofiliū esse nō ꝓceptū. nisi vbi possz obesse psone illi fuelate ¶ Queritꝫ de casib⁹ rebuatis Ibi est tā ꝑfunda difficultas vt durādus doctor exercitatissimus in istis. tractando hāc materiā dixit ꝙ expediret hr̄e sup hoc papale cōsiliū Et difficultas vt bene tangit ꝓuenit ex reseruationib⁹ pcēoꝝ aliter qꝫ fit in curia rhōna. qz nō rebuat curia rhomana vt dicit nisi quasdā irregla-

ritates aut penas ¶ Dicūt aliqui q̄ iura nūq̄ voluerūt rebuare pec cata aliq̄ nisi publica ad terrorem alioꝝ Ama mollicies reseruabit. adulteriū mulieꝝ pcm̄ sacerdotū ocubinariorū Si plati oēs attē derēt ꝓfunde q̄nta est difficultas q̄ntum onus dicē pcca sua secreta etiā vni ipi credo firmit nunq̄ ta le iugū imponerent leuiter ceruici/ bus subditoꝝ Aīa innumerabiles ꝑcipitanē in infernū Mille pñiarij nō sufficerēt in hac hebdōada ꝓ ofessoribus reseruatoꝝ Cognoui plēs qui p bienniū vel triēniū vix potuerūt induci ad ofitendū q̄dā suoꝝ pccoꝝ Qualit ergo talia di/ xissēt vni plato vel pñiario. ꝑtim pueri et puelle et mulieres verecun dissime Dici nō pōt q̄ntus ē in pu doze tyrānus. credētes terrere sb/ ditos occidūt. et demergūt tacen/ tes in infernuz Ex hac materia et alīs ꝑpendite q̄nta difficultas ē in materijs mozalib⁹ et theologicis vtilib⁹ in q̄bus hoies p totā vitā exercitati vix sciūt q̄d dicē. Quid igit faciēt scolastici nri tpis q̄ ma/ terias tales nec cogitare nec legē supficieten⁹ dignantur dicētes. O sciem⁹ talia cū volem⁹ Velint er/ go tales aliq̄n. alioq̄n nihil scient etiā q̄n voluerint pauca scient.

Sed dicam⁹ ad id qđ q̄rit q̄liter se hēbit pccoz hūs casus reserua/ tos Hec est certa cōclusio q̄ si ha beat talē sacerdotē qui pōt et velit eū absoluē nec inde scandalisēt te/ netur totū dicē Exēpli gra Si va dit ad epm̄ et epūs vult totū audi re dicat Si ad suū curatū qui pōt absoluē silr dicat. duz tn vtrobiq̄z sit securitas q̄ neuter scādalisabit ꝑ ꝓnitatē ad pcm̄. vt in materia fidei vel in pcco carnis. Sz q̄rat tūc alios de licētia saltē petita Si aūt epūs qui pōt oīa absoluē nō vult nisi rebuata audire. et alī nō possit nisi nō reseruata. et nō abest bona volūtas et bona fides in cō fitēte. nō audere dicere quin possz pcca sua isto mō dimidiare. sicut li gatus duab⁹ excōicationibus pōt absolui. ꝓmo de vna. post ꝑ decez dies ab altera. sicut etiā in diuer p dieb⁹ pōt fieri vna ofessio Itaq̄z ñ req̄rit tanta vnitas hic sic in alīs sacrīs Et est ibi q̄dā vnitas in mi nistris istis duob⁹. in vnitate scilz vni⁹ potētis sacr̄aliter integre q ꝑ fecte sup isti⁹ pcca Nō audere ꝑte rea asserere in onus sacri ofessio/ nis q̄ talis teneret suo sacēdoti q̄ nō pōt de oīb⁹ absoluere omnia dicere Scio tn̄ q̄ tutius est et salu bzius. sed non q̄libet pōt facilit in duci dicere pcca sua sic diuerb. q̄a vt dicit Scot⁹ talis ofessio de vno pcco plibus nō vocat ex genē suo esse secreta. q̄z isti duo q̄ audierūt possent ferre testionū cōn cōfiten tem in foro cōtentioso. licet pecca/ rent. tn̄ valeret testionū Itē null⁹ inuit⁹ pōt vt videt cogi dicere bis pcm̄ suū in ofessione cū lex ōina non cogit vel obliget nisi ad semel

cõfitendũ Etsi in religiosis opor teat plibus ofiteri. hoc est de eor volũtate q̃ se regle summiserũt Si dr̃ q̃ sic curat⁹ sacẽdos ñ ognosce ret pccorẽ ẽt ℞ arguẽt q̃ oia pcca dicẽda rursus essent ¶ Tertõ fiat vere scz nõ ficte. hoc est in otritio ne et charitate ꝑm ꝓbabilem dic/ turã ¶ Nec aũt cõfessio que fit sine charitate liberet ne iterꝝ dicãt pcca. vel a p̃cepto eccie. est difficul tas vir inc̃ scholasticos sufficiẽter dissolubilis Oñdit hoc multiplex opinionũ varietas Dicit ãt dñs wilhelm⁹ pisien et alĩ cõir q̃ attri tio q̃ alĩs nõ esset sufficiẽs fit sufficiens ℞ute sacr̃i Nonendũ est igit̃ et dicẽdũ sicut q̃dam in euangelio Credo dñe adiuua incredulitatẽ meã ita pñiario adiuua dñe impe nitẽtiã meã. ¶ Querit̃ si tali debe/ at dari pñia Rñr q̃ sic non absol uẽdo ℟ ad cautelã et p̃seruationẽ ꝑ futuris vt de⁹ cor illumiet Con filiũ ambrosĩ Age interiz quicq̃ boni potes et malum abbreuia. Quid si dicit se otritũ. et putat cõ fessor q̃ mentit̃ vel scit aliũde. vel nõ vult facere ofciam seo excusare Rñdeo q̃ p̃dicere debet sibi q̃ ab solutio nil valet si posuerit impedi mentũ et q̃ intẽtio sua nõ est eum absoluẽ nisi faciat que ꝑmittit et dicit Ittñ absolutio debet fieri ab solute Est aũt forma talis Ego te absoluo ꝑmo ab excõicatione Itẽ ego te abloluo a pccis tuis mihi ofessis in noie p̃r̃is et filĩ et spũs

sancti Amẽ ¶ De ofessionis secre to hoc tenendũ est ꝑmo. q̃ in nul lo casu reuelãda est etiaz in hereſi nec papa posset dispẽsare Itẽ nec de cõsensu ofessi nisi dicat extra cõ fessionẽ Itẽ nec ad inꝛrogationez cui⁹cũq̃ iudicis ꝑ qõcũq̃ iuramẽ tum. nisi hõ sciuerit aut p testionia q̃ dicere tũc põt et ideo debz Nõ fatuã cautelã aliquoz Itẽ etĩ so/ la peccata sint ꝑprie de sigillo con fessionis. tamẽ pñie date q̃ interro gationes rõnabiles hinc indeq̃ p sone nomiate sũt celande Inc̃ren tes aũt et reuelantes grauiter pec cant. et essent puniẽdi ꝑsertim vbi ex curiositate non ex charitate dis creta ꝓcedit inquisitio Itez de p/ sonis ofessis expedit magl. tacere q̃z aliq̃d dicere vel laudãdo vl̃ vi/ tuperando in generali vel speciali ¶ Fiat postmodũ a suo iudice Iu dex in confessione est vel papa vel epũs vel curat⁹ vel aliq̃s legitie ab aliq̃ istoz delegat⁹ ¶ Querit̃ cui sit expedientius ofiteri Rñdeo q̃ regulariẽ et ceteri. parib⁹ suo cu rato ordinario Primũ ꝑpter obe dientiã. deiñ ꝑpter facilitatẽ hñdi eũ postmodũ in piculis mortl. vel in sacr̃oz admistratiõe ¶ Querit̃ si ofessi hñtib⁹ ptãtem delegatã te neanẽ iterꝝ pcca eadẽ sel̃ in ãno o/ fiteri Rñdeo q̃ nõ ꝑsertim vbi de cõsensu curati hoc factũ est Ideo turi⁹ est petẽ licẽtiã Expedit etiaz vt talis in anno sel̃ se pñtet curato suo ꝑ sacr̃o suscipiẽdo et obedia

impendenda. Dlioqn curatꝰ posset negare eucharistiã Quid si curatꝰ nollet credẽ Rñr ꝙ cuilibz in foro ofcie seu ofessionis credendũ ẽ p se et cõn se nisi in casibus publicis qm̃ aliẽ curatꝰ nõ posset certificari. etiãsi sibi fieret cõfessio Quid si ofessor erret in absoluẽdo plus qz pt Rñr ꝙ si pccor erat bona fide et nesciat impedimẽtũ securꝰ ẽ Si aũt sciat.nõ rite absoluit. Si etiã postmodũ sciat impedimẽtũ fuisse tenet vt plimũ itez cõfiteri Dare vero regulã generalẽ qñ sic et qñ nõ.est plixũ nimis atz difficile Felix ablutio pedũ p ofessionez que ita fit oportũe.integre.nõ ficte.et secrete.et a suo iudice Sed ve foꝛdibꝰ abominalibus aliqz̃ q eluibilibus.quos in aptũ cõfessionis venire et palpari vel tãgi imo vel videri nõ permittũt qttuor pestes im pbe pudor.timor. pũptio.desp atio De pudore hẽmus in thobia cui volẽti lauare pedes occurrit piscis volẽs eũ deuorare Quid piscis in aqua latẽs nisi pudor occultꝰ Sed suffocãdus est pudor talis.et ad multa tandez vtilis inuenitur.ad cui cõn demoniũ.et ad visũ Applicationẽ nõ psequor Cterũ scabies sic latet in aliqbus vt se scabiosos nõ credãt dicẽtes qd ego feci Sũ ego fur vl homicida Hoc cõtingit etiã illis qui deuoti reputanť.qz latz supbia sõtile malũ q nõ pmittit deuẽire in cognitõnem pccoz Cõn qd orabat psta Illumia oculos meos ꝛc.Exptus sum de multis et in multis qui per quattuor aut tres ãnos fuerũt in pccis gũissimis qbus fere qtidie ofiterenť.et vt erat sua opinio penitebãt Quid ergo erit de non recogitãtibꝰ annos suos in amaritudine aie sue.si recogitantibꝰ sedule talis cecitas eueniat Quẽ nõ exterreat qđ dicit aplꝰ Nihil mihi oscꝰ sum ꝛc Ampliꝰ vẽo pũptio seu rep̃missio neqssima decepit plẽs hñtes vocẽ cozuinã cras cras cõuerti poteris cum voles Hec vox innumera hoim milia et pdidit et pdet.qz qui nõ ẽ hodie cras minꝰ aptus erit Postremo vidimus despationẽ in iuda et cayn et qbusdã alijs Migrat iudas i.cõfessio suꝰ optimꝰ ꝓpter multitudinẽ et afflictionẽ fuitutis.qz scz qtidie fit reiteratio pccoz q̃ iudas abluẽ tandẽ refugit q despat Obĵciam⁹ hec impedimẽta.qz dñs et si rẽ grandem nob dicẽt bñ facere debueram⁹ qnto magl.qz dicit cuilibz nr̃m vade et lauare septies.i.pfecte Cõuertam⁹ postremo oculos nr̃e ofideratõnis ad extersionẽ que fit p manũ satisfactionis Hec qdẽ extersio hẽat aspitatẽ seu penalitatẽ habeat rõnabilitatẽ.hẽat claritatez.habeat celeritatẽ Dꝛopoſuerã ꝑm hec qttuor qdã disserere salubria de mõis inũgendi satisfactõnes vt nec graues sint nec imporꝛtabiles nec publice p pccis secretis Nec denť inuitis aut si nõ fieri credãť.qz melioꝰ est cũ parua pñia et qñ nulla ducere hoies in purga

rozíū. qz cū fozti que nō fiet oppri/
mere et detrudere in infernū Nec
erigant irregulariter iuramēta aut
pmissiones de hoc vel hoc facien/
do. ꝫ magl. omīa in monitiōe atz
ōsilio Demqz saluberrimū ē indu/
cere hoies vt aduersitates ꝛ labo
res hui⁹ vite accipiāt in patiētia ꝛ
bona grāz actione. qm̄ p ꝫ pote/
rūt efficacit vt crebro satisfacé de
pccis suis et grāz augmēta pme
reri. fiat xtus de nēcitate Cūt āt
sordide trāsgressiōes aliq̄ que vix
ad fundū pñt extergi Exemplifice
mus in q̄ttuor Primo corruptio
alioz in moriб⁹. Sup q̄ accipite
q̄o berēgari⁹ moriēs i die epīe di
xerit ihc die ih apparebit dñs me⁹
ihus xp̄us vel ad gl̄am sic spero
ꝑpter pñiam meā. vel ad damna/
tionē sicut formido ꝑpē alioz cor/
ruptionē q̄s ad viā vitatis redu/
cere nō potui Horreāt et caueant
hi qui ad similitudinē demonū gau/
dēt alios secū trahere ad interitū
ꝑpm iuuenes ꝛ pueros. tales ne/
scio si poterūt vnqz satis penitere.
sufficē eis debuerat dānatō ꝑpria
Quid de malis exēplis magnoz
et lfatoz virozū Iterū est vicius
qd vir suscipit satisfactionē ꝛ exter
sionē scz iniustū bellū in tpalib⁹. et
iniuste ꝓmotiones in spūalibus
vñ oriunt mortes tā tpales qz spi
rituales O felices q̄s de⁹ tollit ex
nēcitatē aut pīculū talia faciēdi. vt
nec iniuste militēt aut militare ōsu/
lāt Inferim⁹ adhuc tertio iniustā
pōcinationē. que dolis ꝛ astutijs

tollit hereditates alioz q̄ fit vix
ōscia vel restitutio sup istis Et ad/
huc insanabilioz est iniusta diffa/
matio q̄ debitā vite ciuilis famaz
aufert Postremo ponim⁹ pōpoſi/
tatē stat⁹ vt p symoniā vel rapinā
aut vsurā. qz vix pōt fieri cessio vt
descēdat q̄s a statu alto qz q̄z dā/
nabilissimo in bassū debitū ꝛ tran
quillū Tanta est hūani cordis ar
rogātia vt se et suos ꝓles damna
ri citi⁹ patiant q̄z hūiliari. qđ si nō
esset nō tātū duraret ꝫ execrādū
et exiciabile scisma pestiferū Tādē
ep̄logantes oremus vt lauet nos
xp̄us q̄tenus ptē secū habeamus
Lauet aūt per ministeriū pñie. que
hauriat ꝑmū aquā otritionis cali
dam mundā amarā ꝛ viuā Sed
abluat p manū ofessionis oportu
ne integre et nō ficte secrete et suo
ordine hoc est sub suo iudice Nec
obstēt q̄ttuor pestes pudor timor
p̄sūptio desperatio Exterso demū
fiat que hēat aspitatē rōnabilita/
tem claritatē celeritatē subtraben
tes nos a voraginib⁹ pcōz que
nos in alienas man⁹ p iniurias p̄/
cipitant a q̄bus vix vnqz possum⁹
emergere Sic mūdi erim⁹ in cubili
oscie nr̄e tranquilli hñtes partem
exuberantissimā cū xp̄o hic p gra
tiam et in spe. ꝛ postmodū in re p
gloriam cui⁹ nos ptícipes efficiat
Amen.

Explicit collatio in cena dñi facta
a dño Cancellario parisiēn

Alius sermo ab eodem Cancellario et in cena dñi.

OMnia dedit ei pr̄ in manꝰ Joh.xiij Originaliť in euangelio pñtialiter recitato Pro impetrāda gr̄a et v̄tute digiti dextre manus dei.qua apta oia implenť bonitate. qua subtracta oia labefactatione repētina dissoluūtur.te mr̄eꝫ gr̄e te v̄ginē inclitā p cuiꝰ manus teste Bernardo dať nobis quicq̄d dať.que diues es in omēs inuocātes nomē tuū salutātes implorantꝰ et implorātes salutantꝰ dicētes Aue Omnia dedit ꝛc.vbi sup̄ Apud vos o doctissimi et p̄cellētes viri mihi p̄monē habē dū esse dspicio.qui certa iam et indubitata fide tenetis q̄ filio suo dño nr̄o ihu xp̄o dedit omnia pr̄ in manꝰ.ac p̄inde monarchā eum vťem dstituit.vt iure dixerit Mat. vltl. Data est mihi omnis ptās in celo et in t̄ra Hoc dilectus eius apls dtēplabať dū asseruit apoc.ix.q̄ habz in vestimēto q in femore suo scr̄tū Rex regū q dns dnantiū Ez quo iure xp̄us quo insuper titulo monarchiā hanc accepit? Multipliciq̄ dē et signanť tripliciť Primū iure hēditario sine filiationis Maz etsi filius q heres arguit apls Rō. vi.et galatas.iiij. Ac vero de deo pr̄e vere vidit et enūciauit sca illa mulier Judith.ix.appellās eū dñz vniuerse creature Dns igiť talis erit et filiꝰ Hinc postq̄z dns per p phetā dixisset ad filiū Ego hodie genui te subiūxit p dñti. Postula a me et dabo tibi gētes hēditatez tuā et possessionē tuā ꝛc.tāq̄z dicēret illud luc.xv. Fili oia mea tua sť Scdm ius monarchie vťis in xp̄o dsurgit ex titlo mutue dilc̄onis eiꝰ ad pr̄em Nā antiquū est pbice vitatis puerbiū Amicoꝝ omnia esse cōia Filiꝰ eni quia suo mō repēdit omnia pr̄i.in donatiua spiratiōe sp̄mi amoris qui spūsc̄us est coexistit readamationis vicissitudo vt ei pr̄ donet omnia Ampliꝰ tertiū ius monarchie vťis inueniť in xp̄o a p̄riate quo ad naturā assūptaz ex titulo victorioſe debellationis seu cuiť adq̄sitionis q oquestꝰ Victorē cūcta sequunť ait q̄daz Nōne xp̄us vt impiissimꝰ victor aereas ptātes debellauit Sic notat apls ad eph.ij. Nōne captiuā sub eis duxit captiuitatē quā p̄cij sanguinis p̄cio redemerat q suā efferat Sic p̄ba testať Dscendens in altū ꝛc. Jdez habeť ad eph.iiij. Quin etiā tota vniuersitatl.machina q̄ gr̄a hois odita ē p̄m pbm q hētur satis deuť.iiij. Jpa fuēat ad impiū crimē lese maiestatis diuine deteriorata teste cyp̄iano.et a natiuo decore suo plimū deciderat. Juste nimirū vt in bonis p̄ se cōditis hō p̄ditor q p̄uaricator pleťereť. Ez audi q̄d sup̄ hoc cātat ecc̄ia Terra pōtus astra mūdus q̄ lauanť flumie Ecce p xp̄i passiōm lota et repata esse omnia aq̄ emun/

vationis repationis ac pulcrificationis ¶Nõne inducꝫ est aplꝰ dicẽ de xp̃o passo ꝙ deꝰ exaltauit illũ et dedit illi nomẽ qđ est sup oẽ nomẽ. vt in noie iẽu oẽe genu flectatur celestiũ terrestriũ et infernorũ. in signum vꝝis dñi ad philꝝ.

¶Habemꝰ ego titulos enumeratos tres i xp̃o đine filiatiõis mutue redamationis. et strennue debellationis. ꝓpter qđ rite dictũ est ꝙ oẽia dedit ei pr̃ in manus Ita sentitis de xp̃o o sapientissimi viri Ita iugiẽ pia fidei sinceritate deo ꝓpicio sentietis Quãobrẽ nec hẽo nẽe in psuadẽdo amplꝰ ẽba pdẽ aut opa dsumere. nec istũ solez ẽi tatis p̃fulgidũ ingerere debeo vobis ipm cernẽtibus et de xp̃o sciẽtibus ꝙ oia dedit ei pr̃ in manus ¶Proptẽa traducaꝫ sermo nr̃ a lr̃a ad mysteriuz. a fidei soliditate ad moꝝ puritatẽ. et a đina filiatione naturali ad ꝑticipataz filiationis adoptiue generationẽ. ¶Pertractemus quo pacto spũs q̃libet xp̃ianus xp̃i fr̃ et amicus sit aut esse debeat p̃nceps oim ¶Cõtẽplemur q̃nta et q̃z supeffusa liberalitate oia dedẽit nob pr̃ in manus si volumꝰ Quis pr̃? ¶Pr̃ ille qui possedit q fecit et creauit nos deuꝫ. xxxꝫ. qui a nobis pr̃ agnosci pr̃ vocari altissima ꝓsus et obstupescenda dignatõne voluit monuit atz iussit Mat. vi. Quid enim mirabiliꝰ Quid audiendũ iocũdius q̃z vt vnꝰ quisq̃ fideliũ instar xp̃i monarcha sit

oim si placet. et ita est tñ. vnꝰ q̃sq̃z spũs vere fidelis monarcha ẽ oim et multiplici nõ vno sed ẽplici iure et titulo ad exemplar chriſti

Jus vnũ dat filialis adoptio

Jus alterꝝ dat triũphal debellatõ

Jus ẽtiũ redamatõnis vicissitudo

Erigite aures dilẽctissimi. hilarescat facies. serenent oculi. ois exurgat affectio. gr̃aꝝ relonẽt actiões Os lingua mẽs sensus vigor confessiõm iubilũ bñdictionẽ et laudẽ ꝓsonet Que rõ? Que tãtoꝝ nouitas gaudioꝝ! magñ valde p̃clara. insignis nihil sup̃. qꝝ iã non vno sed triplici titulo xp̃ianꝰ monarcha ẽ. xp̃iano oẽia dedit in manꝰ. xp̃ianũ fas ẽ dicere potẽtissimũ Audebo dicere et oipotẽtissimũ ꝙ arguar blasphemie si nõ hoc aplus filis nobis de se dixerit Oẽia possũ Omnipotẽs sũ exponit Bernardꝰ In eo q̃ me confortat xp̃us ad philꝝ iiij Pi qua est apli auctoritas tibi sat. sit illa xp̃i qui ait Credẽti nihil ẽ impossibile Mathꝫ. xvij. Si q̃s adhuc hesitat et ꝓ libito nos fingere putat q̃ dicimꝰ sup hoc vinculi dñio. audiat aplm ad rhõs. iiij. Qui ꝑprio filio nõ pepcit sed ꝓ nobis oibꝰ tradidit illũ. q̃nto magis etiã nõ cuz illo nob oia donauit! Ecce qualiẽ o fidelis aia ꝑspicuũ habes apli testioniũ imo argumẽtũ ꝙ oia dedit tibi pr̃ in manꝰ De q̃ pr̃e idẽ scribẽs ꝓ. ad thi. vi. asserit ꝙ ꝑstat nobis abunde oẽia ad fruendum Hoc dñium hiero. ad paulinũ scri

bens nō tacuit credenti ait totus mūdus diuitiaz.infidelis est etiaz obulo indiget Sic viuam⁹ q̄ nihil hñtes et omnia possidētes Sum/ ptū ab apl̄o.ij.ad cor.vi.Hec āt ꝛ similia multa nūquid nō obsecro monarchiā nr̄am stabili ōine scri/ pture fundamēto ꝯfirmant Non/ ne palā ostendunt de fideli quoli bet ꝙ omnia dedit ei pater in ma nus. Verū differam⁹ de titulis quos posuimus esse tres id ē filia/ lem adoptionē.triūphalem debel lationez.redamationis vicissitudi nem Meditemur in exercitatione nostra si forsan ex pñtis euāgelice lectionis serie triplex hoc ius inue nire poterim⁹ Justum quidē arbi/ troz vt euangelicū pñs mysteriuz potius q̄z externa loq̄mur si possu mus vt posuim⁹ Triplex itaq̄ cō/ spicio memoratū nūc eē mysteriū ablutionē.humilitatē.sacr̄alē refe/ ctionē Primū est fidei purificātis. scōm spei corroborātis.tertiū ca/ ritatis reficientis Ablutio spectat ad titulū filiationis.humiliatō ad titulū debellationis.sacr̄alis refe/ ctio ad titulū redamatōis. Fides corda purificans ad cor.xv.Dat esse filiū dei Joh.p.Dedit eis po testatē filios dei fieri Si q̄ris q̄b⁹ dedit?hīs qui credūt in noie eius Spes humiliās sub expectatōe fu turoz dat victoriā de hostib⁹ q̄a spes nō ꝯfūdit ad rhōs.v. In me speauit inq̄t dñs p̄ꝑ̄z Libéabo eū ꝛc.Caritas reficiēs vnit deo p dilectiōez q̄m qui adherz deo vn⁹ est spūs cū eo p̄.ad cor.vi.Qui āt edit r̄pm et bibit eius sanguinē in deo manet et deus in eo Joh.vi. Ac ꝓinde vn⁹ spūs est cum eo Si vn⁹ spūs.q̄nto magis vnus dñs In p̄mo se hz de⁹ ad sp̄m nr̄m vt p̄r̄ ad filiū quē hereditat In scdo vt dñs et rex ad militē q̄ coronat In tertio vt amicus ad amicū cui oia cōicat et oia dat in man⁹ Sed nōndū est valde ne calūnient nob supbi quēadmodū videt Horati⁹ poetas stoycos qui se reges olim appellabant Nōndū inq̄z q̄ heres quāto tpe puulus est nihil differ/ re videtur a seruo cuz sit dñs oim ad gal.iiij.Sicr in hac pegrinati/ one et milicia spūs noster q̄ntūcū q̄z sit dñs omniū.nihil differre vi/ detur a seruo.quoniā infantulus est puerulus aut adolescentulus ꝛ minoz annis Siquidē q̄ntūcunq̄z p̄fecerit quousq̄z excreuerit in viz perfectum in etatem plenitudinis christi moze loquendi apostoli ad ephes.iiij.nihil distare videt a ser uo Sunt fateor nōnulle in ipso p fecto etatis distantie Itaq̄ aliq̄s dici valet infantulus sicut incipiē/ tes.aliquis puerulus vt p̄ficiētes aliquis adolescētulus vt perfecti. Sed nūq̄z ptingūt in hac regione ad plenā virilē etatē.crescāt i deū moriēdo nēe ē Infātulos dicim⁹ nouiē ablutos ꝛ renatos p baptis mū a pñiam quo ad p̄mū articlm vl̄ titulū.Puerulos mainsculos q̄

ꝓficiũt ad viciorũ expugnatõz q̃ ad scõm Adolescẽtulos veniqz q̃ cuz beniamin adolescẽtulo sunt in mẽtis excessu ꝑ liberã ỽinoz cõtẽ plationẽ q̃ fruitionẽ quo ad tertiũ Cõn eos nihilomin⁹ cõturbantur sepe oẽs insipientes corde q̃si serui sint viles paupes et abiecti.cũ sint gen⁹ electũ.regale sacerdotium re/ gnũ et sacerdotes filij et heredes. Quib⁹ oĩa dedit pr̃ in manus. Collocatis fũdamẽtis nr̃e colla/ tionis nẽ plus inania et sonora q̃z vera et solida videremur attulisse. supedificare ꝓpositũ erat tres mo nitorias ozões cũ suis ꝺsideratõ nibus moralib⁹ et speculatiuis cõ formit̃ ad trimembrẽ ꝓticipatõm iuris ꝑpositã Prima ozõ de iu/ re in monarchatu per ablutionez gr̃e que regenerat Secũda ozatõ de iure ꝑ hũiliatõz q̃ triũphat.ter tio de iure ꝑ refectiõz sacr̃alẽ que ded vnit̃ incozpat Ego ãt anim/ aduert̃s materiã hanc latissimaz quã nõ pateret pñtis collationis bzeuitas exequi.ꝺtentaboz de pri mo nũc titulo ozõem cũ suis ꝺside rationibus texere.de reliqs si vita comes fuerit in posterꝫ ꝺsserẽ ꝓpo sui Sic igit̃ exordioz Noli p̃coz o rõnalis spũs.noli gr̃am negligere quã offert tibi pater ipe te monar cham stabilire Ipe tibi omnia in manus dare ꝺsposuit.tm̃mõ laue ris ab iniqtate tua.et ab oĩbus inquinamẽtis tuis ablutus emun/ deris Audi o rationalis spũs etsi grandẽ rem tibi p̃cepisset pater.tu tamẽ facere debueras q̃nto magis qz dixit tibi vt laueris septies id ẽ pfecte.et mũdaberis a lepza p̃ci. et te heredẽ suũ te monarchã oim ꝺstituet et omnia dabit tibi in ma nus Atuero si nõ lauero te inquit nõ habebis partẽ mecũ Horrẽda nimis comminatio Non habebis ptem mecũ Et quã partẽ ptez de qua ꝓpheta exultat gloriabũdus dicẽs Pars mea deus in eternum Pars hec ẽ merces magna nimis hereditas p̃clara.imo oĩe bonũ. ꝓterea nõ te ꝺturbet nomẽ ptis quasi tue aliquid auditati vel mo narchatui deroget q̃m si pars ista deus est sicut est.quis negauerit possessorẽ eius hr̃e dñm bonorũ oim aggregatione pfectuz? Vere felix ablutio cui pars talis tanta portio tã insignis p̃statur heredi/ tas Attende tibi o fidelis spũs si p̃mã baptismatis ablutionẽ in co inq̃natã seruasti.tecũ bene actuz ẽ. lauari nõ eges.mũdus es totus. filius q̃ heres existis Ez si rursus intinctus es sordibus p̃coꝝ si vo lutatus in sterquilinio flagitiorũz nõ despes.q̃m tibi relinquit̃ pñia/ lis ablutio ꝑ p̃cis et ad gratiaz regeneratio Parua ne tibi videt̃ ista patris dignatio.parua ne taz facilis ad hereditatem perditam reuocatio Laua te q̃ mũdaberis et mũdat⁹ heres eris? Caue.caue. ne abutarl.tãte mie largitate q̃m tãto detestabilioꝝ vtiqz erit trans/

gressio q̃nto erat implecio facilioꝛ Precingere igitur fidelis spiritus. p̃para peluim coꝛdis tui. q̃ sursum patula sit p celeste desideriũ. q nõ cuersa humi. per cupiditatẽ terre/ striũ Efficiaꝛ ab ea oñis aliena re/ pletio. p̃sertim aceruꝰ grãdis aut lapidosarũ aut lutosaꝝ cogitatio nũ et affectionũ. alioq̃n aquã mũ/ datiuã quõ susciper quõ otineret? tota dilabereꝯ. tota foras effluerꝫ Hec aqua si nescis aqua est tuarũ piarum lachrymaꝝ. hauriꝯ ipsa a puteo otritionis p̃funde cauato p acutũ ligonẽ meditationis. situ/ la fidei illã otinet. coꝛda spei sursũ trahit. foꝛnaꝝ ardẽs charitat. eaꝫ calefacit. miscet cineres recoꝛdatõ pccoꝝ Tale sibi lauacrũ quotidie p̃parabat inclitꝰ rex Lauabo inq̃t p singlas noctes lectũ meũ lachry mis meis stratum meum rigabo Vult ecce xp̃us pr̃ nr̃ lauare tibi pedes Noli p̃hibere. sed dic cũ pe tro dñe nõ tm̃ pedes affectionum sed et manꝰ opationũ et caput co gitationũ Lauas q̃tidiana solici/ tudine manũ coꝛpalẽ aut tunicam sit tibi q̃so cura vigilantioꝛ de aia tua q̃ de manu vel tunica Nõ sis oꝛo piger ad lauandũ aiam tuaꝫ p cuiꝰ lauatione xp̃i sãguis effusꝰ est Nõ vis hr̃e immũdã domũ im/ mũdũ vas. imũdũ p̃ũ imũdã ca/ ligã immũdã aiam hr̃e q̃re nõ re/ fugis? Sit tibi carioꝛ aia tua q̃ ca liga monet augꝰ Poꝛro cõfessoꝛ nr̃ locũ tenet xp̃i. oñende illi sunt

soꝛdes nr̃e. quas p absolutõis ma nũ tangit q abluet. q linteo satisfa ctionis absterget Linteuꝫ istud sa tisfactionis triplici filo vel stamine otextũ est Filum aliud est oꝛõnis aliud ieiunij. aliud elemosyne salu/ taris Vis ergo hr̃e p̃tẽ cum xp̃o. vis oñia tibi inꝰ dari? Rñde/ bis volo et valde volo Vt ergo taliter mũderis et in filiũ mũdatꝰ et tersus adopteris necesse est Sz heu qualiter et amplius iudã re p bum imitanꝯ q̃z plurimi. quoꝝ coꝛ da que demon occupat nulla de/ uotionis vnda subintrat. prodito res sũt ypocrite sũt fures sunt aut et sacrilegi eccliasticoꝛũ loculoꝛum raptoꝛes. p̃terea quicq̃d exteriꝰ agatur circa eos remanent intus soꝛdidi Nulla eos p̃dicatio. nulla hoꝛrende damnationis intermina tio. nullum diuine dignatiõis q hu miliationis obsequiũ. nulluꝫ beni/ uolentie signum osculum vel allo/ quiũ. nulla postremo bonoꝝ socie tas a preconceptis facinoꝛibus plus q̃z iudam absterrent aut re/ uocãt Quamobrẽ nihil eis doloꝛ de commissis. nihil confessio. nihil restitutio sicut nec iude proficiunt Dalã est ratio Deest quippe spes venie que in dilectione iustitie q in non peccandi deinceps p̃posito collocatur Nos vero salubꝛioꝛi credentes consilio o p̃clari et eru/ diti viri lauemur obsecro q terga/ mur interiꝰ a soꝛdibꝰ q̃ sẽ in pedibꝰ affectionũ. q̃tenꝰ abluti efficiamur

Sermo

de seruis dñi. de exulib⁹ ciues. de abdicatis filij et heredes. heredes dei. coheredes aũt xpi quib⁹ pinde omnia debit pr in man⁹ fiat fiat ¶ Circa dicta mihi qtuor digne diderãda per modũ quadruplicis pulcritudis vitatis inspicio Prima diderat Ablutis p gratiã omnia sũt cõia Perspicua ẽ pbatio ex pmissis. Corũ nepe quilibet heres est et coheres xpi Miratur hoc aliqs. mirek poti⁹ qñ legit q multitudis credentiũ erat cor vnũ q aia vna Act. iiij. Si cor vnum q anima imo vnũ corp⁹ et vnus ips put loquit apls ad eph. iiij. Quid deuenietius qz vt eor sit vna pr⁹ hereditas. vna dñatio. vn⁹ castus pncipatus. Hoc mihi senisse videt xpba dũ gratus clamat ad deum Particeps ego sũ oim timentium te et custodientiũ ꝛc. et titulũ sdoit mia tua dñe plena est terra sed ante veritatez agnouit egregi⁹ doctor aug⁹ dũ posuit iure poli omnia esse cõia Irridebit scio sñam istaz aliquis hõ qui nõ capit ea q dei sunt Stultitia ẽ enim illi pme corl. ij. Excecauit enim eũ cupiditas q ad oblatrandũ ora latrat obiecit stomachãs et sibi sapiẽs Si iustis omnia sũt cõia. ipi nihil rape. nullũ furtũ facẽ poterũt. vtenti enim re sua. pro nullo est eo ditior Sed et null⁹ a iustis quicqz poterit auferre vel tollẽ. ex quo res manebũt sue vbicũqz transferre eos dingẽt Sunt qppe dñi oim Deniqz ius erit cõe

In cena

apud oẽs sup vrozib⁹. seruisq an cillis et filiabus Sic in errorẽ socratis flabemur. et has absurditates ferre quis poterit Sic palogisat aliqs hõ. siliter ad illuz de quo refert seneca septio de bñficijs Qui si deor sũt omnia nihil erit sacrilegiũ q ablatio quelibet nihilominus sacrilegiũ dicek. vbi deductio posita est et silr solutio. vbi expssa ẽ senece sentẽtia q iustis omnia sũt omnia et pulcre deducit huic vitati suppãtica bernardus attestat. Fallũt oppositũ sentiẽtes quia solũ attendũt acceptionẽ dñij politicã ciuilis grossam atqz palpabilem nihil de dñio naturali et originali nihil de gratuito et euãgelico cõcipiũt. Tradit magnus albertus et ita ẽ quod didici a puero. circa pticalares hominũ actones vix aut nũqz possũt aliqd subtile altũ q abstractiũ dcipere. omnia ad sensũ referũt et exprientiam. quod agẽ maximũ esse veritatis adipiscende impedimentũ posuerunt plato in thimeo. tullius in tusculanis questionibus. et Augustin⁹ in de vera religione Altius igitur repetentes dicamus pro elucidatione pcedentiũ et sequentiũ q dñs qui vniuersitatis dñs ẽ iure plenissimo creatõis conseruationis et gubernationis deus xxxij Cõmunicauit dñiũ suũ creaturis capacib⁹ dñij que pprie sunt creature rationales sole. quibus vti et frui cõpetit rebus alijs assumendo eas in sui facultatẽ ad

naturā sic ꝺoitā in rōne et arbīco et tali facultate ꝺsequit dñium qꝺ appellamus naturale vel oꝛiginale Hoc fūdatū est in statu innocētie. et ꝓmulgatum Geñ.ꝓ. Subiicite terrā ꝛc. Deturpatuz est ꝑ pccm ꝫ restauratuz ipi noe post diluuium geñ.ix. Ad hoc et sup hoc dñiū vt ꝑfectū integrūqz sit supaꝺꝺenda fuit gra et plena sci spūs cōicatio. ex q̄bus resultaret titul⁹ aꝺoptionis filioz in q̄ clamam⁹ Abba pr Ad rhō.viij. Iste est titulus fecundissim⁹ sup quē fundat dñiuz gratuitū et euangelicū ꝑ qꝺ creatura rōnalis habet ius ꝓpinquū super res quaslibet inferiozes. aꝺ vtēdū eis ꝺebite et libere ꝓ fine suo cōse quēꝺo Dicim⁹ ius ꝓpinquū ꝓpter ꝓdestinatos pccoꝛes hītes ius remotū et impeꝺimētū ꝑ pccm Aꝺꝺitū est sup res quaslibet inferiores. qm̄ ꝓprie dictū dñiū nō habz locū sup res excelsiozes. q̄uis subsensu aliq̄ tropico ꝺici possit creatura ratōnalis hmōi hre dñiuz in ꝺeo ꝑ gratuitā ei⁹ cōicationē et ꝺignatiuā ꝺꝺescensionē ipius aꝺ faciendum quicqꝺ creatura rōnalis rōnabiliter voluerit. quēaꝺmoꝺū ꝺicim⁹ amicoz iꝺē esse velle et nolle Taliter hri et ꝺari spūssanctus ꝺicit ꝑm ꝺeterminationē scōruz et habet ꝺist.xiij.ꝓmi sñiaz cū ibiꝺē tractatis ꝑ ꝺoctoꝛes Ol⁹ etiam vi ꝺet cōcꝺere scꝑtura sacra Josue xiij. Ubi ꝺicit q̄ steꝛit sol obediente ꝺeo voci hois. hoc mō ꝺicebat dñs teneri ꝑ moysē et alios scōs cū neq̄qz ageret cōn eoz votum et oꝛōem Sed et neminē esse qui sibi obsisteret ꝺq̄rebat ꝺeus in ꝓbis Deiñ sbiunctū est put rōnabiliter voluerit qm̄ ꝺe rōne dñi et dñati/onis est q̄ nō ꝑt quis irrōnabiliē vti reb⁹ suis manens dñs Alioq̄n nō esset dñs vsqzquaqz ꝑfect⁹ ipe ꝺeus. cui repugnās ē ois abusus in suo dñio Sed et neq̄t ab inuito tolli tale dñiū. plus q̄z neq̄t a gre titulo nisi ꝓraue cōsenserit spoliari Hinc affirmat apls q̄ neq̄z moꝛs neq̄z vita neq̄z creatura alia potevit nos separe a charitate ꝺei aꝺ rhō.viij. qm̄ ec ipis ꝺiligētib⁹ ꝺeū q̄ filij sūt ꝑ aꝺoptōz et loti ꝑ graz oia cooꝑant in bonuz Sic oia vt ois tbulatō ois rapia bonoz ois aꝺuersarioz insultus Ipa ꝺeniq̄z moꝛs coꝛpalis suisūt et militant ꝑ iusto tāq̄z ꝑ vlī monarcha Dicā mirabili⁹ ipe etiā infernus ꝺamnatoz hoꝛrēꝺa illa supplicia imo aliozū casus et pcca aꝺ vtilitatez ei⁹ agonisāt. ꝓsūt et obsequūtur Excedo mensurā veritatis si non hoc asserat ꝓpha regius Letabit inq̄t iust⁹ cū viꝺēit vinꝺictā Ecce ꝺe pena qualibet. man⁹ suas lauabit in sanguine pccoꝛis. Ecce ꝺe pcco vtilitas ꝓueniēs Q̄ si aꝺhuc tardioꝛes es aꝺ creꝺenꝺū hec oīa. accedat apls et testimoniū plane ꝺicat ꝑma cozinthꝫ.iij. Omnia nra sunt sive paulus sive apollo sive cephas sive mundus sive vita sive moꝛs sive presentia sive futura omnia nostra sunt. Quiꝺ queris

amplius. Quale tibi vis testionū aptius. oīa nra sūt etiam mors Quo pacto sic dicis O paule qr ni mirū p mortē q̄si per militē officio fissimū iust⁹ adipiscit triūphū beatitudinis eterne Justus insup per alioz tyrannidez et facinora ppe tua securitate coronat Jta liceret oīdere si vacaret p singla de vroribus de diuitijs de agro de celo de terra et mari q̄ oīa sūt iustis ablutis per gr̄am verissimo dño ad oēm vsū licitū put ogruit et p ficit osecutioni finis sui iuxta pmissionē xp̄i Mat. xix. Sic de fama vl̄ infamia vel de nobilitate vel ignobilitate de nuditate et abūdantia deducit aplus. ij. cor. vi. vbi oīa talia vocat arma iustitie a dextris et a sinistris Si arma. nonne adiutoria? Sz aduertite qr dixit arma nō simplr̄ ꝫ arma iustitie. qr ex ei⁹ titulo robur hñt Nō aberrauit in hoc a traditione supmi legislatoris nostri qui subtili verbo monarchiā hanc fundauit in eodē titulo iustitie Mat. v. Primū q̄rite regnū dei et iustitiā ei⁹ et oīa adijcient vob Justitia regni est gr̄a ad quā sequit̄ possessio cum vt verum sit Mat. xiij. et luc. xix. Qui habet scz charitatē et gr̄am dabit ei q abū dabit Habem⁹ igit̄ patefactum q̄ ablutis p gr̄am oia sūt cōia q oia dedit eis pater in manus Secūda osideratio pncipalis nostra ē Pulcrior est dñatio fecū dior atque diuinior que ex titulo gratie. q̄z ea q̄ ex titulo ciuilis aut politice iustitie oritur et accrescit Premittem⁹ q̄d per dominiū ciuile et politicū importatur. et quid per gratuitū seu euangelicum ne per ignota vagemur Ciuile dominiū est ius fundatum in traditionibus humanitus adinuentis introductū occasione peccati incōmunicabile simul et ex equo pluribus dominis. q abdicabile seruata iustitia Gratuitū vel euangelicū dominiū describit̄ per tres oppositas cōditiones Nā est dominiū fundatū in lege dei. q ab eadem immediate constitutū q̄libet dños ex equo secuz cōpatiēs et inabdicabile seruata iustitia Cōferamus mutuo istas tres conditiones cōtrias. q que p̄clariores sint facilē agnoscemus Gratuitū siq̄dem dñium immediate ostitutū ē a deo et añ pecm. p̄supposito tñ q̄ adā fuerit in gr̄a Ciuile nequaq̄z. qm̄ si nulla fuisset trāsgressio. si p̄terea nō esset effrenis hoim cupiditas cui etiam ipe deus nō sufficit poiū tantū et taz grandis portio nullū fuisset inter homies plus q̄z inter ag̃elos ciuile dominiū. Missū est in adā. et patebit in glia Quāobrē radix infecta est et origo tal⁹ dñij Hoc apte in illius executione retentione et adquisitione sapim⁹. qm̄ vir aut nūq̄z absq̄z peccati sordibus adquirit̄ retinet̄ dispensat. nunq̄z absq̄z curis vltricib⁹ absq̄z anxietatib⁹ plimis aut litibus inquietis aut periculis multis suos

detinet amatores. Cõpatit insup secũ nequissimã seruitutez et pessimis sepe collatũ est.eis qui ꝓpter ꝓpter ꝓpter

vendit iuxta ysaie pceptū. ¶. absq; auro et argēto et vlla cōmutatione supplē ciuili vinū opūctōnis et lac deuōtionis. et cū deo negociaē de regno celoz Ex q̄ et quō negociaē? Ex numismate pcioso q aureo charitatis Sz de eo qō p' suū erat quo pacto negociaē dicē Quia certe illud qō suū pus erat vno mō efficit suuz plurib' modis tali negociatiōis fenoze. q̄ admodū speculū ocauū recipiēs radios saz solis illumiationē illā a se reflectendo sursū copiosiozem efficit et itez iterūq; lūinosiozē. Nō dissimr aia sca ocaua per hūilitatē q tersa p vite mūdiciā. dona dei p gratā redonationē sibi ip̄i multiplicat Et in tali donāda meditatione exardescit ignis cozusc' et splendidissimus dine illustratōis atq; dilectionis Sciūt expti qō loq̄mur Sic plus absq; vlla estimatione adquirit liberalis charitas erogando q cōsicando. q̄ reseruando et appropriando possit auara sordida q̄ tenacitas De qua vere et pbice hieronym' enūciauit ad paulinuz q̄ ei deest tā qō hēt q̄ qō nō hēt Sic postremo fructū vberiozē placidiozēq; recipit iustus ex diuitiis alienis. er auro er margaritis er equis thesauris et alīs. q̄ plez q̄ solus ciuiliter taliū dnatoz amator Hoc ex alto intuebat sapiens dū ait ecclastes. v. q̄ qui diligit diuitias fructū nō capiet er eis. Fructus diuitiaz ē redēptio aie pprie et sufficiētia et sacietas atq; securitas Hos fruct' magis capit iust' alienas diuitias vel cōtemnendo vel p eas in dei laudē assurgendo q̄ pprietarij qui tm̄mō capiūt spinas curaz pungentiū et tribulos anxiaruz occupationū Debet hec cōsideratio pmū cōpescere animū bñ instituū et mozigeratū ab appetitu anxio grandis possessionis aut ēministratōnis ciuilis. qm̄ peccatoz maculis otrectantes inquināt. aut saltē peccādi picuł inuolūt et innectūt Nō saciāt hominē excruciāt poti' nouis cupiditatib' et curis supfluis Et vbi sunt opes ibi sūt et qui osumūt eas Agnoscitis vt arbitroz er hac dña triplici qm̄ pulcriozē dnatio fecūdioz at q̄ diuiniozē q̄ ex titulo gre q̄ ea q̄ ex titulo politice aut ciuilis iustitie ozt et accrescit Posset igit ecclastic' monarchus absq; tali mitu dine dñiozū ciuiliū qualē aspicim' esse pfectioz et xpo sūioz qui domin̄ exercitū a se penit' abdicauit. Cōfūdit postremo hec pclara veritas stultā auaritiā nr̄am. ofūdit q crudelē inuidiā Vere q pprie stultam dixerim auaritiā q̄ gaudet sola appropriatōne eoz q̄ diuinius habent cōia Sed nonne crudelis nōne mōstruosa sit̄s inuidia q̄ bō sua aut que sua essent si vellet odit qz in alīs adesse ospicit mozdz lacerat osumit et dissipat. Profecto si q̄s bñ pdicat si q̄s gl̄iose opat. si q̄s etiā miraculis claret. omnia hec mea sūt. omia hec ago in pristm̄mō vitā et titulū gratie inuidia

culpa nō destruat Similitudinē offe
rat apls p. corl. xij. Et ad rhō. xiij.
de corpe xo in quo man⁹ opat
p oculo et p manu videt ocul⁹
Supadoam⁹ tertiā ōsideratione
oñdentē ex p̄missis q̄liter idē hō ē
in vnū diues q paup Vel vt apls
loquit Nihil hñs et oia possidens
sciēs abūdare et sciens penuriam
pati. et in altissima pauptate sup/
abundās. ij. corl. viij. Hoc ita cōci/
piendū est vt idē hō sit paup mun
do et dives in deū Sic eni loquit
xpūs luc. xij. Nihil hñs saltez quo
ad effectū ciuilice q politice. q oia
gratuite possidens Tales inueni/
mus oēs iustos nolētes vti rebus
p̄m traditiones hūanas defendē/
do eas in ostentioso iudicio p̄pter
curas inextricabiles que dñiū tle
vt plīmū ōsequūtur Mat. v. Suffi/
cit eis titulus gr̄e. et volēti tollere
tunicā aut bñficiū dimittūt et pal
liū. aut ipō facto si expedit. aut sic
agere p̄mptus et p̄patus est ani/
mus p. thi. ij. hñtes alimēta q q̄b⁹
tegant his ostenti sē Etiāsi diuitijs
oibus ꝛrenis opulētissimi videāt
Erūt igit tales dicet nobis aliqs
soli religiosi et pauptatis p̄fesso/
res? Nequaq̄ ita nē est Nō oportet
vt voto aut conuersationis mutati/
one res a se terrenas abiiciāt Dau
ptas est introrsus in aio sibi bene
conscio que effugās tyrannidē seuā
cupiditatis dilatat regnū charita
tis. et ambulare facit in latitudine
in innocētia cordis sui q̄ est gratia

hic attendite doctissimi et sapien
tissimi viri hic intelligite qua rōne
priores argutie carnaliū facili di/
stinctione soluūtur Nam etsi iusto
oīa sūt cōia et data in man⁹ non
oportet q̄ in iure fori aut ad oēm
vsū ciuilē qui sibi frequēter abus⁹
esset. sed iure poli et ad vsum ofor
mē p̄ncipijs diuine iustitie Aduer/
tite rursus obsecro quēadmo/
dū omnis peccans in eo q̄ re aliq̄
querse vtitur iniuria cuilibz iusto
tanq̄z fur et raptor rei sue Est eni
furtū cōtrectatio rei aliene inuito
dño Tractat aūt iniustus abuten
do re aliqua rem illā que iusti est
ipo nō consentiēte. nam ōsentiēdo
peccaret Hec est radicalis rō cur
fraternalis correctio cuilibz iusto
cōpetit. qm̄ de re sua agit duz pec
catur In hoc vere cōperi p̄rissi/
mū q pblicum esse intellectū iacobi
dicētis q̄ qui in vno offendit fcus
est oim reus Jacobi. ij. Nā peccās
in vno peccat in oēs. tremēda ni
mis sed vera sūia Peccans in vno
peccat in oēs. imo in ipm celum q
omnia que celi ambitu cōtinentur
Vis audire hoc ab ore vnius qui
aberat in regionē lōginquā dissi/
militudinis qui ad se reuersus a q̄
pus q̄dlōgissime aberrauerat dice
bat Surgā et ibo ad p̄rem meū q
dicā ei P̄r peccaui in celū et coraz
te Luc. xv. Si rō magis placet eā
accipe Homo itaq̄z per pccm se q
res q̄bus abutit surripit vi q̄ntuz
in eo ē ab alijs. abrūpens mēbra

corpis mystici. et integritatē vni/
uersitatis violās Peruertit insup
armoniaz vniuersi velut corda di/
scors in cythara. aut fistula muta
ta vl stridula in organo Infirmat
exercitū vel exercitū spūalis mili/
cie tanq̄ fugitiu⁹ et ꝓditor Sub/
trahit deniq̄ iuuamē et dilectionē
et ꝓtem regis vel regnis. q̄ ordi/
nē subuertit aliter q̄z debz ad oia
Ut ecōn iustus ꝓdest oīb⁹ veluti
mēbrū viuaz et ps ogruēs suo to
ti. sicut corda sonora q̄ fistula sua/
uis. et insup miles fidus atque vt
adiutor fortis et rēor oīm solicit⁹
sciēs qm̄ plus abhorret gr̄a otiū
q̄z natura vacuū Opponet ofestiz
nobis argumētator aliqs sōlior
quō iustus sit iniuria fraus q̄ rapi
na et pcēm in eos si ꝓ ipis milita/
re oīa ꝓbatū est Si ꝓterea chry
sostom⁹ et seneca validissimis rōi/
bus ꝓbauerūt hoc q̄ nemo nisi a
se ipo ledit. itaq̄z in sapiētē nulla
cadit iniuria. et ita ꝓbatū est. con/
sentio Nō eni fit iustis inuitis se in
iuria vel lesio ex alijs im ꝓbitatib⁹
sed fieri q̄rit aut fieret si nō omps
sapiētie diuine ⁊tus de pcīs alio
rū bona ꝓ iustis eliceret Attingit
eniz ipa a fine pcī nouissimo vsq̄z
ad finē ꝓmū q̄ō dns est fortiter q̄
disponit oīa suauit. facit quoq̄z
vt ꝑm dictū gregorij qui in cūctis
delinquūt in cūctis ferianē vt vez
sit illud sapie. v. pugnabit cōn insē/
satos orbis terraz Nunq̄ ñ hoc
iustissime! Toto fidez orbe traz
in dñi sui cōtumeliam abusi sūt q̄
oīa q̄ntū in eis fuit in iuriā ei⁹ ꝓ
uersissima libidine cōtorserūt. Ita
pcōr ē ille alter hismael cui⁹ man⁹
cōtra oēs et man⁹ omniū cōtra
eum Ita iustus est dns et rectū iu
diciū suū. qñ otra nos peccatoēs
maledictiones sterilitatū et aliarū
pestilentiaz multipliciū inducit. ar
mando creaturas in obsequiū no
strū oditas ad vindictā sicut tra/
ditur diffuse deut. xxviij. Et sicut
tēpe passionis et horroze iudaici
facinoris tota vniuēsitatis armo
nia turbata est Quereret ad ex/
tremū forsā curiosior aliqs. si iust⁹
et equo sūt oīa cōia. duo tres et
tremū famis piculuz incidant nec
habeāt ꝓter panē vnicū per quez
solus eoz poterit sustentari. cuius
ēit panis ille! Rñdeo q̄ iure recto
occupanti cedetur Moys vero ꝓ
alio pereūte militabit. et seruiet in
bonū suū amplius fortassis q̄z al/
teri panis comestio ꝓficiat. qm̄ in
patiēria sua possidet animā suam
securus in celo. q̄z ille in breui mo/
riturus odioso moribūdo q̄z cor/
pore nō securus seruat Perges vl
tra q̄rere casu paululū variato Et
sit alter iniustus. habeat tamē titu
lum ciuilis dominij super panē illū
et iustus nequaq̄z in cuius vsuz ce
dit panis ille! Videi potest q̄ iu/
sto. per titulū gratie in quo verius
ius et deo placidius sibi fundauit
et q̄siuit Sed hec et similia subtili/
oris indagatōnis scholastico exer

titio dimittētes ponam⁹ quartā ꝙ hanc extremam ꝺsideratiōnē tpis huius dñice passionis conueniēs. Monarchatus ex titulo gre cōsurgens fuit restitut⁹ per xpi passiōm extēsius et vberius ꝙz fuisset ante pcēm Extensius dixi. qm̄ infernus damnatoꝝ hoim et eorū multitudo atqz pcēa nō fuissent Sunt tm̄ de dñio iusti. et ei militāt ad coronaz et gaudiū et cautelā Accedāt ad hanc monarchiā omnia xpi facta dicta et exēpla. sacra insup oia Postremo noue legis mysteria. Ad hūc sensū ausus est dicē gregl. O felix culpa eue Quare felix Nō intrinseca bonitate vt ceca emulatio culpabat. sed extrinseca denominatione. qz talē et tantū habuit redemptorē Aliter quippe nō fuisset deus homo. nō virgo mater. non humana natura sup angelos collocata. et filia multa Sed neqz fuisset iusto omnia data in man⁹/ altero duplici iure et titulo p̄memorato. titulo videlz debellationis ꝙ ꝺ questus. et titulo sacralis restituti onis. Verum sentio vos inclitī dñi finē loquēdi rationabiliter expectare Parebo libens ne pariam fastidiuz Expectare tm̄ prius oro patimini. Utinā saperēt et intelligerēt quattuor has veritates pulcerrimas ecclastici nostri tpis Illos loquor impios qui spreto et calcato mōarchatu gre ditissimo cecos se ad inopem et languidum ciuilitatis titulū diecerūt. toti furditus incubuerūt bñficijs sibi per fas per qz nefas qz coaceruādis per discrimē certissimū ꝙ potionē animaꝝ suaꝝ ꝙ sepe alienarū Prepōnūt filiationē imūdā mūdi imo iugū ferreū diaboli filiationi et iugo suaui xpi Prouocāt in flagitijs spurcidis et rapinis sacrilegis audacter deū. cum deberit omnia eis in manus put apud Job verbum est Extollunt sibi titulos caducos anxios et egenos Ille huius ciuilitatis ꝙ possessionis. ille alterius. quibus adeptis dicit quilibz taliū cū angelo laodicie Ecce diues sū et nullius egeo. ꝙ nescit talis quid exprobrās Jobes sūinferat ꝙ miser est et miserabilis et pauper et cecus et nudus Cui militant omnia ad oppugnationem sui nō minus pspera qz aduersa In pspis resoluūtur segnicie et luxuria. In aduersis per impatientiaz et murmur nō subsistūt Quare sic? Qm̄ titulū gratie cōmodissimū et p̄clarissimū quo habito dantur nobis omnia in manus longe proficiunt O quisqs adest grossiori generosiori supbia et ambitione dignus. Quisquis latius et insignius dñari querit. quisqs impiosius ardet gloziari. pergat huc facile. iter aptum est paruū. latum. pulcerrimuz non necesse habet vt euagetur anxius aut turbetur erga plurima. tantūmō lauetur ab inquinamētis. suis. seruet gratie titulū. omnia dabit ei pater in manus In presenti

qui dē nō absq; discrimine belli et malicie multe Nā hic vbi terra vbi guerra tanq; nihil differt a seruo sed pstabit in futuro Speret eq̄ni miter cuz pace et tranquillitate p/ petua.ad quā nos intromittat il/ le qui habet omnia in manus dñs noster Jhūs xpūs qui est deus be nedictus in secula Amen.

Explicit sermo scūs Jn cena dñi per Cancellariū parisien factus

Sequit alius sermo p eundē Cācellariū Garson in cena domini.

Tradidit ih̄m Judas simonis scha riotis Originaliter in ymia Job.xiij Unde sumptū est euangeliū pticialiter re citatū De pditore iuda de obsti/ nato et incorrigibili quo vtar no/ mine vel clerico vel pdicatore vel aplo vel sacerdote locutur totus in meditatione mea cōtremui.tot horrore concussus sū recogitans q; terribilis in filijs deus sup filios hoim Videns insup cum ecclīaste opa dei mirabilia valde.q; nemo possit corrigere quē ille desperari

Si claudit q̄s aperiet. Si mittit cri stallū obduratiōis.a facie frigoris eius q̄s sustinebit? Si diabol⁹ cor subintret.nonne sicut malleatorū incudē indurat illō? Ita vt rideat vibrantē damnatiōis hastam.ver tūtur sibi in stipulā lapides funde nec adq̄escit cuiusq; pcibus Ju/ das in exēplo ē quē nec efficacissi ma pdicatō nec maledictōis ecne insinuatio p xpm fca deterrē po/ tuit a pcōcepto parricidio Nec cō sideratio tue dignitatis o virgo beata o mr pietatis emollescē po/ tuit vt misericordi⁹ ageret erga te et filiū tuū bñdictū Maledictus fu ror talis q; ptinax.et emulatio q; dura.dum tradidit Jhm Judas simonis schariotis Nūc aūt o vir/ go serena ne fit in aliquo nrm tle cor incredulū et durum Cor a sa/ thana occupatū Cor ad diuinas monitiones vel increpatiōes clau sum.admus cuz fiducia thronum gre tue supplicit exorātes vt irro/ ratione eiusdē gre percepta q̄ cor emolliat.vt abiecta oi neq̄cia dia/ bolice fraudis.ne cor induret inue niatur nemo nrm pditor filij tui. sonens legis sue monita salubria. Qō vt impetremus pītam⁹ tibi il lud euangelicū Aue gra plena ꝛc. Tradidit Jhm Judas simōis schariotis ꝛc. Memini meminerunt et pītium vt opinor aliqui quēad modū hoc eodē vespe ducto sel in circulos suos ānuales sole tracta/ uim⁹ lr̄aliter thema pīs incipiētes

ab hoc verbo Cū iā diabolus mi
sisset in cor iude ꝛc. Quā particulā
ex industria diuinitꝰ. circa quam
ꝑcipue mote sūt tūc q̄stiūcule plu
res q̄ū ex ꝑsona studiositatis spe
culatiue. quaruꝫ dissolutio vel ad
scholasticū exercitiū vel ad tēpus
alterꝫ linq̄batꝰ Quas etiā nūc vel
repetere vel dissoluere nequaq̄ ē
animus Satis adest materie plan
gere potiꝰ. et plangendo clerū nr̄i
tpis ne ꝓditor xp̄i sit. admonere li
bet. vt clerus qui in aplico ordine
Jude successor inuenit. nullo pacto
fiat eiusdē imitator in crimie Qua
li crimine! Nimiꝫ in eo q̄d narrat
euangelicꝰ sermo op̄hensus in ver
bis thematis Tradidit ꝛc. Hec to
tius nr̄e intētionis sūma Hic car
do circa quē dicēdoꝝ oim volueꝫ
ord Nā illos admonere qui vel fo
ris sūt in alio ordine vel absentes
quid ad nos! Studeamꝰ igit ostē
dere modos q̄bus et quot iudas
tradidit Jēm et ex eius dānatissi
mis ꝓditorie fraudis opib⁹ scia
mus/nos de clero nos dicti ꝑ an
tonomasiaz eccliastici a quibus et
q̄liter abstinē debeamꝰ. ne si silēs
fuerimꝰ in execrādo facinore. par
nos inuoluat horrēda damnatio.
Jaciamꝰ in p̄mis hoc ꝑ dicendis
fūdamentū. q̄ ꝓditio est fraudu
lenta lesio alicuiꝰ sub amicicie vel
officij simulatōe Et ita ꝓditio du
plex est iniq̄tas. qz et odiū est q̄ si
mulatio Proditor est qui simulat
officiū et affert detrimentuz Vel

ꝓditor est familiaris inimicus eo
pniciosior quo efficacior est et ine
uitabilior ad nocendū De tali in
prouerbijs Simulator ore decipit
amicū suū Cōtingit aūt fieri simu
lationē amicicie vel obsequij tripli
citer In statu et ꝓfessione. in gestu
et opatione. in affatu seu locutiōe.
Hanc triplicē benuolētie sīlatōez
si q̄rimus in iuda reperimus erga
Jēm sicut his tribus modis in ge
nere finxit se iudas sibi benuolum
scz in statu vt qz aplus eius fuit.
In gestu vt quia osculuz ei dedit
In affatu vt quia eū rabbi nomi
nauit Edificemus si placet super
hanc basim triplicē duos nr̄e col
latōnis parietes p̄ncipales tradu
cēdo Jude ꝓditionē ad eccastico
rum omniū cautelā et eruditionez
Tradidit itaq̄ Jēm iudas simo
nis schariotis Primū quia amici
cia obsequiosam p̄tendebat in statu
quā longe piecerat ab affectu De
gestu autē et affatu simiꝫ in altera
parte videbimus Porro statꝰ Ju
de quadruplici titulo fuerat insi
gnitus Erat quippe iudas clericꝰ.
hoc est in sortem dñi electus. tanq̄
domesticus eius⁹ heres Ad quid?
Ut domin⁹ sua pars. sua q̄ esset
hereditas. Cleros eni grece ē sors
latine Erat p̄terea Judas ciuis sā
ctorū ascriptus de ciuitate hieru
salem. tanq̄ domesticus cōmensa
lis et canōicus regularis sub ab
bate xp̄o Erat rursus p̄dicator et
aplus dño coopante et sermonez

cõfirmãte seq̃tibus signis Sibi q̃ppe data ẽat ptãs sup omnẽ virtutẽ inimici cõicata simul eloquia diuina et secreta celestia Erat deniq̃ sacerdos dei altissimi institutus a xp̃o ꝟz ordinẽ melchisedech In p̃mo. fili⁹ Jõu et heres In secũdo frater et ciuis et rligiosus In tertio amic⁹ imo mater ꝑter spũalem ꝑpagationẽ in alioꝝ cordibus In q̃rto socius ⁊ omnister Agnoscitis qualia⁊ quot in statu suo et q̃z magnifica dilectionis pignora iudas susceꝑat Atvero q̃d pro his oñibus retribuerit scitis Tradidit quippe Jh̃m p̃rem suũ fratrẽ suũ. domesticũ suũ ⁊ abbatem Amicũ et pontificẽ et socium dignantissimũ. Ꝟz ad hec audita quis ex vob⁹ non indigne ferat. Quis nõ exhorreat tã inexpiabile piaculũ Quis nõ sceleratissimũ p̃ditissimũ q̃z iudã iuste damnatũ ꝓnũciet! Verũtamẽ inspiciam⁹ nosmet ipos charissimi qui vel clerici vel eccliastici dicimur. qui p̃dicatores qui p̃sbyteri nõ nos fallamus adulatione ꝑpria Nõ tergũ vertamus lucide veritati. fortasse videbimus q̃ hec de nobis fieri potest narratio Qualis narratio? Vtiq̃ q̃ inter nos sit qui tradiderit Jhesum exẽplo iude schariotis Tradiderit inquies Et quõ põt hoc fieri Nõne xp̃us resurgẽs ex mortuis iã nõ morit̃ apl̃o dicẽte Q̃ si nõ morit̃. neq̃ ad mortẽ traditur Audi vẽo alio loco apl̃m Tu o hõ q̃

apl̃m apt̃ ellasti Rursus inq̃t crucifigẽtes in se filium dei et ostẽtatui hñtes Q̃i crucifigẽtes. cur nõ pari modẽ loq̃di morti tradẽtes Crucifigit̃ in mẽbris suis. Crucifigit̃ q̃ntũ in nobis est oũ causa sue crucifixionis pcẽm iteratur Proditur autẽ duz simulatozie colitur statu gestu vel affatu Inhonorat̃ vero prauo cordis affectu Esto dicet aliquis de clero crucifigã christũ modo quo loqueris Esto prodaz cum Attamen longe est peccatum meũ a sceleratissimo facinore iude ꝓditoris qui miracla testatissima xp̃i vidit. nõ ego Jh̃m p̃dicantez cõmonentẽ deterrentẽ q̃z audiuit. nõ ego Cõsors apl̃oꝝ fuit nõ ego Desperando se suspendit. gr̃a dei nõ ego Appello te homo qui sic loqueris pre iuda te iustificãs. Credis ne iudaz vidisse et audiuisse q̃ dicis Si nequaq̃. tu vane crimen iude per hoc exaggerandõ ꝓnuncias! Si credis. iam igitur miracula cõfiteris que vidit iudas. tu penaz ꝓditoribus eternaliter infligẽ dam agnoscis Amplius vero tu multitudinẽ testimonioꝝ ⁊ scripturarũ per successionẽ tanti temꝑis huius post occubitum iude plus agnoscere debuisti Q̃ si tã certissimis hist̃ris fidem derogas ꝟz dicis si miracula videro credã Decipe responsionẽ epuloni datam nõ si quis ex mortuis resurrexerit coram te credes Clarissima certe miraculoꝝ lux ꝓuersos reꝓbos q̃

animos nō tam illustrauit ad cre/
dulitatē q̄z radiādo cecauit Hoc
fuit in iuda hoc in iudeis et hereti
cis pspicuū Caue tibi igit̄.ne si iu/
de p̄bueris te similē in vita.similis
in obduratione et reprobā morte
iusto dei iudicio relinquaris Quo
circa pro explicatōne maiori qua/
druplicē ōsideratiōnē assumimus
Prima cōsideratio ad exemplū iu/
de Proditor est ecc̄iastic⁹ qui spre/
ta parte sua ditissima egenaz aua/
ritiā ōsectatur Do quid? Ut vro/
rem imo adulterā pessimā nutriat
cōcupiscentiā suam.et fiat schari/
oth id ē mercedē accipiēs Quari/
tiā hic intelligite affectū inordina
tum male cupiduz non tm̄ pecunie
sed rei cuiuslibet transitorie Multi.
audire ōsiderationis hui⁹ rōnem
Debuerat quippe pseueranter cle
rus dicere id qd̄ ab initio siue insti
tutionis iuxta nomis interp̄atōz
ꝓtulit cū ꝓpha Dns ps hereditа
tis mee ꝛc. Et rurs⁹ Pars mea do/
min⁹ in eternū Hec sors hereditа/
ria Hec vberrima portio.hec ps
optima Nōne clero sufficē debue
rat? Nōne cū eodē ꝓpheta gl̄iari
equū erat qd̄ subdit̄ Funes id est
diuisiones ceciderūt mihi in p̄cla/
ris.eteni hereditas mea p̄clara est
mihi Valde p̄clara Quales opes
Que diuitiaz copie saciabūt ani/
mā clerici.si deus omne bonuz ꝓi
merces magna nimis velut insuffi
ciens abiic̄it Fit nihilominus stoli
ditate mirabili magis vero miſa

bili vt clerus per auaricie cupidi/
tatē auertatur a sorte sua deo suo
quē deserēs et ab eius facie passi/
bus nō tam corpis q̄z praue affe/
ctionis egrediens p̄mū in se recur
uus corruit Stulta vere praua q̄z
mutatō de deo i se Nā in se q̄d nisi
vastū q̄duaz indigētie desertū in
uenit aut sentit Anima quippe sine
deo quid oro est nisi horribilis q̄/
dam et inhabitabilis terra depta
inuia inaquosa vel poti⁹ tenebro/
sissima quedā et p̄fūdissima mise/
riaruz abissus? Preterea clerus sic
auersus a deo neq̄ iā ōsolationē
aliquā neq̄ refectionē aut sacieta/
tem ab eo sentiēs quidni auertēte
deo faciem suam ōturbetur? Quid
ni ad tenebrositatis vesperā veni/
ens famē patiat̄ vt canes? Quid
ni querul⁹ dicat deo? Posuisti me
cōtriū tibi.et factus sum mihimet
ipsi grauis? Itaq̄ fit sibimet frgio
egestatis.longinqua valde a pec/
catorib⁹ salus Occupāte igitur re
gionē illam fame valida miserarū
ōsolationū falsorū q̄ bonoz p̄di
to q̄ gustu viui et veri boni.egre/
ditur iā homo ecc̄iastic⁹ semetip̄m
per exterioz quoq̄ sensuū portas
quia nullibi peius hospiciū neque
amarius consortiū q̄ in se et secū
inuenit.egreditur foras et cōgre/
gat iniquitatē sibi Egredit̄ si forte
videndo audiendo sentiendo gu/
stando olfaciēdo vmbras aut pi/
cturas veri boni res sēsibiles affe/
rat sibi inde ōsolaciunculas aliq̄s

quas substernat anime sue egro/
tanti et saucie. ex quibus pascat ꝺ
cupiscentiam insaciabili auiditate
vorace cum filiis suis opibus car
nis quasi totidem catulis fame ra
bidis Sed exptus ꝙ vere enũcia
uerit qui dixit: Nõ saturaꝫ oculus
visu nec auris auditu impletur. re/
perit cum augustino omnia miris
amaritudinibus respersa. qꝛ iuxta
satiricũ plus aloes ꝙ mellis hñt.
Misera plane sed digna sors vt eie
ctus clerus cum cayn a facie dñi
vagus sit post cõcupiscẽtias suas
et a otristantibus eũ ꝓfugus sup
terrã nõ viuentiũ in eternitate sed
morientiuz in tpalitate. Deniq
clerus sic auersus a deo ꝙ conuer
sus ad mũdũ quid patitur? Nõne
sentit et videt ꝙ amarũ sit reliq̃sse
dñm Sentit ꝓfecto nisi sensuz per
diderit Nam adheret vni ciuiũ re
gionis illius hoc est carni que de
mũdo nõ de supnis est vt spiritus
Hec mittit eũ pascere porcos sor/
didos brutales et furibũdos desi
derioꝛ pessimorũ quibus dat sili/
quas inanes voluptatũ ꝙ quid
dicit scriptura de adolescente filio
vnde parabolã assũpsimus Cupie
bat ventrez implere de siliquis ꝙs
porci comedebant. et nemo illi da
bat Onerat quippe talis cibus vo
luptatis irritat ꝙ famẽ non saciat
Supereſt ergo vt quia sacietatem
in nulla re vna reperit nitatur eua
gari per varia ꝓpterea fit dispsus
multipliciter ꝙ inquietus sp hians
semp ad amplioza coaceruãda ne
desit aliquid elaborans. Semper
nescio q̃d curte deest regi inq̃t sati
ricus finita quippe sũt omia Ani/
me autez desideriũ et os et venter
capaces sũt infiniti. ꝓpterea q̃cq̃
obiectũ fuerit nõ plus affert sacie
tatis ꝙ gutta vna gulpho vastissi
mo Totus iste mundus sensibilis
ad anime ventrẽ quid ẽ nisi bolus
exiguus? Nã si mille milia mũdoꝛ
adieceris eum nõ implebũt Patu
it in alexandro in cesare in aliis ty
rãnis Ue misero mihi inq̃t alexã/
der cũ ex ꝺmocriti sñia inumerabi
les mũdos audisset. ego nec vnuz
subiugaui Idẽ de sciẽtie cupidita/
te Exemplũ deinde senserũt qui to
ta studiositate sua nihil aliud inue
nerũt ꝙ nihil scire ꝙ ꝙ multa scire
magna fatuitas Porro quid mi/
randũ si nõ saciatur comedens in
sõnis Ut loquit ysaias ꝙ vt poe/
te de toto fabulant. sed ꝙ vmbrã
et ventũ ventibus atterens et pa/
scẽs saturitate qualiter implebit?
Ideo bene enũciauit qui dixit ap/
petitũ diuitiaꝛ esse infinitũ Midã
et tantulũ poete et cresum cum in
numẽis diuitiis hystorici ꝓ exẽplo
posuerũ Ecce cui assignata erat
sors vberrima sors ꝙ plenissima.
dum derelicta ea vmbrã ꝙ ventũ
cõsectatur tpalium omodoꝛũ vel
lucroꝛ. dum querit ea tanꝙ pciũ
quodda huius cõmutationis dei

cum mãmona. ipe neqz rem habet neqz preciũ Postremo cũ iuda sus penditur strangulatur qz laqueo tẽporalis solicitudinis. intercipiẽtis spiritũ vitalem gratie ne interiora refrigeret. et crepat medius et diffundãtur omnia viscera eius in terram Fingo istud nisi assit testis sapiens Quaro inquit nihil est scelestius Sequitur Proiecit enim in vita sua intima sua Multis accipere similitudinẽ vt dicitur palpabilẽ pro põdictis Ponite ante oculos vestre cõsiderationis canẽ alĩquem mordicitus inter dẽtes gestantez frustum carnis. transnatet canis iste flumen aliquod. videat qz vmbrã carnis in aqueo speculo hic canis vt auidum est animal sibiando nititur vmbraz hanc arripere vel glutire. qo agit nisi vt verum carnis cibuz perdat. elabitur enim fundo qz mergitur. nõ tamẽ vanescente potitur Aut si similitudo magis placet in hominib⁹ Recogitate aliquẽ in orto pomifero positũ super cuius orti filices humi repẽtes super vrticas et vepres iaciantur ab alto vmbre pomorũ ex radiatione solis obiecta. quãta põr estimabitur stoliditas in hoc homie si spretis veris pomis ipse nitendo et serpendo pedibus manibus qz totus incumbat inhians aperto ore sup huiusmodi vepres et vrticas cupiens vmbratilib⁹ pomis saturari Quid ipe nisi vstiões puncturas qz quid nisi laceratões

referet de toto conatu suo? Profecto hic est typus auari. qui spreto deo vero cibo et fructu psequitur vmbras eius vmbratiles scz diuitias quas Jbus spinis quia cruẽtant et pũgentibus curaz aculeis vulnerãt compauit Itaqz nisi hec vmbra quasi somnialiter et vmbratiliter fieret. sicut vnus poetarum dicit referente fulgentio. nõ ceciniset psalmista Dormierũt sõnuz suũ et nihil inuenerunt omnes viri diuitiarũ in manibus suis Et rursus Ueruntamẽ in imagine ptrã̃sit homo Minus quippe habet entitatis et pmanentie tẽporalitas eternitati comparata qz somnium auolans vel vmbra ptransiens. si earũ cũ tpalitate q̃ntũlibet extensa fiat collatio Talem nisi me fallit estimatio formauerãt imaginẽ rerũ humanarũ duo phi democritus et eraclit⁹. quoz alter mor vt ingrediebaꝫ soliuz dom⁹ ridebat ita nihil sibi seriũ vel ineptũ videbaꝫ Alter flebat arbitrãs oĩa q̃ gerebanꝫ miserrima Talẽ Job talem ille qui introierat in scuarium dei imaginẽ pinxerat Job dic Ui di stultũ firma radice. et maledixi pulcritudini eius statim Alter Uelut somniũ surgentiũ dñe imaginẽ ipsorum ad nihilum rediges Clerus vtinam sic sentiret ex intimis rerum vanitatem. quod quia non facit tradit Jbm ptendẽs ex statu et nomie se hre solũ deũ in sortem hereditatis a quo longissime ꝓpie

tus est per viciuz cupiditatis. De
si vult regredi formā habeat iam
allegatā adolescentis. reuertat de
exteriozib⁹ ad se de se ad patrē di
cens Pater peccaui in celū ꝙ coꝛā
te Proditoꝛ nedū tui sed cuiuslibz
creature. fac me sic vnū ex mercēa/
rijs nō mūdi sed tuis. ne pereā cū
iuda simonis schariotis. Secūda
cōsideratio Ad imitationem iude
Proditoꝛ est ecclīasticus. qui coꝛ/
poraliē etiā ascriptus ad cōsoꝛtiū
ecclesiā qz sāctoꝛ deserit illos coꝛ/
de neqz transiens ad synagogam
peccantiū Ibi qz simon existēs id
est meroꝛez audiens hec fuit iniq
iude pditio vt dum cū scīs apīs
et maria matre iēu coꝛpaliter ver
saretur ipe totus animo cū iudeis
de traditione dñi sui de desolatiōe
cetus istius ptractaret vt verū sit
illud per psalmistā Etenim homo
pacis mee qui edebat pānes meos
magnificauit sup me supplantatōz
Inuitanē autē eū qui sūt ex parte
illius quoꝛum uersatio coꝛpalis
cū catholicis mentiē fidem et de/
uotionē que longe sūt ab eis Non
enim sūt fratrū amatoꝛes sed spo
liatoꝛes fraudatoꝛes irrisoꝛes eo
rum etiā spūaliter in moꝛibus. ciui
liter in fama puēhissimis machina
tionib⁹ occisoꝛes Ita tradiē xps
in mēbris suis Eccīasticos itaqz
quos auaricia puertit iam a deo
Inuidia comes auaricie suscipit.
dum vident in alio quod non hīt
Fraus insuper dolus detractō ira

furtū sacrilegium. odiū. tediū veri
boni et sibes vicioꝝ pestes tāquā
latrones aliqui et pditoꝛes inue/
niūt eos Inuētas qz cecāt illigāt
sauciāt trahūt distrahūt Deniqz
extra viā virtutis eiciūt Vix ad
tpūs relinquit palliū ypocrisis te/
gens cadaueroſā feditatē intrinse
cus hoꝛridā opimēto qdā cōuer/
sationis exteriozis cū reliquijs ve
lut in sepulcris dealbatis Dignū
plane est vt qui talē tantā qz poꝛ/
tionē deū fastidiūt. qui qz auaricie
tyrannide distractus a loco vberi.
pascue a monte coagulato et pin/
gui coꝛruit in desertuz vallē qz to
tius egestatis et salsuginis Ipe in
cidat in latrones cū illo qui de hie
rusalem descēdebat in hiericho. ꝙ
de pace in mutabilitatē. de quiete
in ofusionē Ita qui noluit eē soci⁹
aploꝝ. nec hīe soliditatē fidei cuz
petro mititatē cuz andrea. purita
tem cū Iobe et sic de reliqs fit cō
sors pfidoꝝ. fit preda viciozum ꝙ
qui pus nutriebat in croccis. am/
plexat stercoꝛa. et cū inimicis dñi
terrā lingit Occurrit vero interlo/
quēdū venerādus ille cetus apīo/
rum cui gratissima castissima qz pñ
tie tue serenitas O virgo bñdicta
splendoꝛē sanctā qz letitiaz aspira
bat. quo magis execrāda reddit
Iude pditiosa malignitas. q̄ cuz
tot sāctis scīus eē nō voluit Dic o
iuda sceleratissime quid hec ẋgo
omēsalis tua. familiaris tua. obse
quiosa tua Dic vt de reliquis silcā

quid fecit tibi quid molestie intu/
lit. vt filiū suū charissimū traderes
ad mortē et tam dirā mortē Nun
quid tibi dura fuit vel iniuriosa q̄
benignitate nitebat apud omnes
Nequaq̄ ꝓsus q̄n etiā pia credu
litate suspicor etsi euangeliū sileat
q̄ erga te plus officij plus beniuo
lentie mōstrauerat exemplo filij tē/
ptās si forte durissimā cordis tui
nequitiā cuius nō erat penit⁹ igna
ra molliri leniri ve ffna vel macna
correctione cōtingeret Sentiebat
te ad iudeos cursitare claz q redi/
re. neq̄ tñ ꝓdebat te. sed in bonā
poti⁹ partē trahēs oīa forsan p̄
cabatur te rogabat hortabat vt
inuidiā iudeoz erga filiū suū ma/
gistrū tuū tu mitigares tu paciso
riliator fieres Nec deerāt quantū
suspicari fas est blandicie ꝟgina/
les cū graui maturitate monendi
per verba potētia gignere opassi/
onem in cordib⁹ beluarū An forte
seorsū te aduocās alloquebat vi/
des o iuda charissime quo pacto
magr̄m tuū filiū meū querūt iudei
ꝓdere Sciuisti aderas enim qñ sus
tulerūt lapides vt iacerent in eum
qñ vix e templo viuus euasit Nūc
p̄cor te per socialē oim nostrū con
uictū. per si q̄d ipe totus bon⁹ nos
q̄ oīes bene vnq̄ de te meruim⁹.
roga iudeos q̄ ad pacē sūt Is eni
et redis ad eos. oñde nihil esse in
filio meo dignum morte. qui infir
mos eorum curauit. qui doctrinis
erudiuit qui solū dei honorē glo

riam viuendo p̄dicādoq̄ quesiuit
Cur in hui⁹ morte pibimus oīes
Scis q̄ ex eius vita pendet mea.
Quin etiā tu ipe qualē aliū domi
nū vel magr̄m habitur⁹ es in quo
plus benignitatis gratie et fauo/
ris expectes Elegit te in fratrē in
apostolū in amicum. pauit te mini
strauit tibi. potestate miraculoruz
cuz auctoritate p̄dicandi dotauit
te. dispensatorē suum constituit te.
Deniq̄ maiora sūt que promittit
Ad hec q similia ꝟginis alloq̄a
scire vellē o crudelissime iuda que
tibi facies qui gestus qualis ꝓ re
sponsione vel sermo vel nutus Ꝟz
certe leue erat te impudenti simla/
tione velle fallere matrē qui filiuz
dei putasti decipe dicēs Nunquid
ego sum rabbi Et rursus Si opor
tuerit me mori tecū nō te negabo
Nā teste matheo oēs discipuli cuz
petro sīr hoc dixerunt Alij forsan
imꝓuide. tu ꝓditorie Cupiditas
tua o iuda obuoluebat te tāta no
ctis caligine. vt in lucidissimo die
turpitudinē tuam latere putares
nec erubesceres. Nūq̄d nō in ipsa
ꝓditōnis hora ꝟba reuerēde blā
de q̄ salutationis ꝓtulisti dicens
Aue Rabbi Magr̄m vocas de q̄
nuper ad iudeos tanq̄ de malefi/
co et fraudulento dixeras. tenete
eum et ducite caute Animaduerti/
tis o viri patres et fratres aniad/
uertit. q̄ ceca sit auaricia q̄ ita cor
rude firmauit obclusit q̄ vt egres/
ceret medēdo deterior q̄ rediēt.

Quid mōrtia pectora erigis vt co
gis auri sac̄ fames. nā ad ipos ec̄
iudeos vltro cucurrit non solicita
tus ab eis sed more emptoēs inc̄
rogās Quid vultis mihi dare vt
ego eū vobis tradā Habet itaq;
cogitatio auaricie radicata suam
ebrietatē. suū furorē suā q; insaniā
inexorabilē pōtibus. inflexibilez cō
silijs surdā monitis. demū ad mi
nas oīes famā irruētes impter
ritā Et putatis auaricie soli ꝓriā
hanc esse furoritatē ad oīlia Puta
tis huic iude soli cōtigisse Habet
hanc incorrigibilitatē comitē hāc
melancolicā insaniā hoc demoniū
surdū affectio quelibet. vel passio
viciosa. dū ꝓfūdari radicari q; si
nit Hoc in philocaptis ad amorē
Hoc in vanigloriosis ad gloriaz
pompas plationē Hoc in inuidis
ad odiosam maligнādi libidinem
quotidie ospicimus Alioq̄n meli⁹
irent res humane pīsertim ecc̄iasti
ce. si nō salubribus monitis oīlijs
q; legū eternaz passiones viciose
ebriose stulte furiose vel dña tiōis
vel auaricie vel ambitionis obsti
tissent Neq; tā diuturna cōtagiōe
scisma pīens labefactasset ecc̄iam
si non ꝓ extirpando solū scismate
nō ꝓ obsequēdo passiōi mltipli
ci viciose fuisset insudatuz. Exitus
vero qualis habebit nescio deus
scit Hoc vnum fidenter asserо q̄
pax quā auara supbia clericoz̄ p̄
sertim in sublimitate positoz̄ exu
lare fecit ab ecc̄ie domo. nō regre

ditur per eandē viam auaricie et
superbie in regionē nostrā Nō mu
neribus nō terroribus solicitādo
animos cōtrariantiū sed per viaz li
beralē ac benigne humilitatis A
qua tamē q; longe abierim⁹ cogi
tare stupor est. querētibus oibus
que sua sūt nō que Jēsu xpi. non
sine reatu ꝓditionis cū iuda simo
nis schariotis Tertia consideratio Proditor est cuz iuda ecc̄ia
sticus pōicans et confitens Jesū
verbis. operibus autē negans Ju
das interp̄tatur confitēs Sed est
ofiteri deū ore. negare vero factis
ꝑm ap̄lm Jgnosce mihi dñe Jēu
qm̄ hic cōtra me ipm p̄batur sū.
cōn aiam meā nisi miserearis locu
turus Heu quotiēs ego cuz meis
similibus te Jēm legem q; tuam
ore tractauimus Quotiēs aliozuz
lāguores pōicando sanare. q̄tiēs
spiritus immūdos errorū vicioꝝ
ab alijs depellere. quotiēs te ipm
in eoz̄ cordib⁹ p̄ semē x̄bi tui spi
ritualē gignere tentauimus Cor
aūt nr̄m longe erat a te languidū
egrū vicijs obsessū. cui er sīia dicē
potueras illud puerbij Medice cu
ra te ipsum Illud insuper dictum
tuū Peccatori quare tu enarras
iustitias meas et assumis testamē
tū meū per os tuū Tu vēo odisti
disciplinā. piecisti sermōes meos
retrorsū et cetēa que sequunt. Sic
sic vrias tulit secum litteras ꝓrie
mortis Sic fabricatores arce pro
saluando noe cum suis pericrunt.

Sic dicēte seneca Turpissimū est qđ nobis obīci solet verba pbie tractare nō opa Sic dñm cogno/scentes pbi neqz tñ euz sicut deum glorificātes nō grās agentes da/ti sūt in re pbū sensū. qnto magis theologi xpiani Nolo tñ insultent pdicatorib⁹ canes muti nō valen/tes neqz volentes latrare. qm̄ si p ditionis rei sūt ecclīastici qui loquē tes bona nō faciūt. nunquid ob se cro gliabunt illi nūquid excusabū tur quoz officio ānexa est obliga tio pdicandi? Jpi autē bona neqz dicūt neqz faciūt Jtaqz duplici cō tritione terent. qz et se ipos inte/rimūt letali gladio criminū et ali/os silendo ociando qz male pdūt Quāqz terribile sit valde vñ tāta surditas in aurib⁹ pdicantiuz qui xpiā vocez nō audiūt. quo pacto nō verent ferre damnationis in se ipos sñiam Quō psumūt deū vt ita loquamur edocere quali pena mulctādi sūt Qua fronte nō erpa/uescūt seueriſſimū illud de euange lio im xperiū Ex ore tuo te iudico pue neqz Sed pfecto aliqñ facili⁹ est accusare vicia qz vitare. facili⁹ laudare vtutes qz implere Deni/qz nō oēs qui scpturaz verba vel legūt vel loquūtur formauerūt in se ipos veros xpios q intimos ceptus eoz q̄ dicunt. nō plus ali qñ qz pueri vel pice vel ceci de co lorib⁹ Propñ nimirū et veri cōce/ptus spūales per gustum intimuz gustus vero intim⁹ per opis exer/citiū cū desiderio vehemēti gignū tur formant qz Notant hoc q̄ di/xit Q mandatis tuis intellexi Et rursus Gustate operando. q videte cognoscēdo Nā gustus ipe cogni tio est et erpimentalis notitia pm gregoriū in omelia. Atvero ne mi serabilis hec admiratio. hec fatui tas insēsibilis. hec incorrigibil⁹ in/sania videat apud arrogantes et emulos xpia solis theologici. cō/munis ē affirmam⁹ oīibus hoib⁹ quos nō excepit gratia saluatoris. Miraris tu et mirando detestaris et irrides q theolog⁹ dicit aliq̄ de otemptu mūdi et gloria futuri se/culi et ea interptaris quod nō cre dit que loquit. oñdam tibi pl⁹ vel eque mirandū Quis pcor ē ex ho minib⁹ qui nesciat se morituz qui nō fateatur et dicat Ego absqz vl la momēti interpolatione sīc reus fugio ad mortis suspendiuz. ego sicut vmbra ptereo Nihilomin⁹ qz raros ex hoibus oñdas mihi qui nō talia q talit operant in adq̄sitio/ne diuitiaz in luxu seculi in otētio nibus q emulationib⁹ et sitibus in sanñs q̄si ppetuo victuri sint. q̄si ñ xpinus et repēte velint nolint ab hoc vmbratili seculo migraturi. Currūt ad mortē sicut vitulus ali/quis saltās lasciuiēs et ludēs Jta nihil mouet eos illud qđ scīūt qđ loquūt qđ p certissima re pfitent Mētor si nō videri hoiez dānatū

suspendio mox interiturū cū socijs qui iā pēdebant fabulari in ḡoriga ridere iocari. Deniqz quotiēs videm⁹ homies hilari vultu cuz risibus et cachinnis recentia aliozū funera pītia qz celebrare Intra ecclesias. q̄tidianū tibi erit hoc spectaculū monstruosū Desinant igit theologoz insanias ipī qui nō minus insaniūt sbsamnare Accipiet talis q̄libet illud oratiū Tu tandē maioz parcas insane minoz Ceterū hz hoc vnū pōicatio omonitio qz supba. qz fit interdū vt loquēs alijs se ipm tandē aliqñ auoiat. se instruat. se ouertat quēadmodū otigit vni ex scis patribus. et ita de pditorio pcoze verus iustus cro ritur carens spiritu obdurationis Jā iamqz dissimilis Jude simois schariotis. Quarta cōsideratio Proditoz ē ecciasticus suscipiēs sacrū pbyteratus honorē q officiū si pdite viuendo exhibet se diabolo execrabile mancipiū quē opoz/tuerat sanctis opibus esse dei sacerdotē et ministrū Nimiruz ḡnto status altioz tanto casus grauioz Pergebā in sacerdotes nostri temporis declarare volēs exaggerare pditionis sue nequitiā supīniquitatē iude quo ad plurima Naz iudas mortalē. isti immortalem tradūt vendunt pstituūt fedant dilaniant crucifigūt Sed affuit studiosiras speculatrix familiaris nostra cōtrā faciez mentis mee Querelā inquit hanc declamatoriā linque.

Doli frustra niti et nitendo odiuz querere. desine surdos imo obdu/ratos supra petrā quozundā animos velle verbis emendare Cōterreres eos potius qz emollires. habeto iudā in exemplū Quamobrē his sibi derelictis dic obsecro tesolutionē ad dubitatiōes aliquas litterales ex dictis habētes origine Dic si iudas quez apostatasse iam constabat a deo. vendiderat quippe cum nocte pcedenti. Dic inquā si in hac cena vere sacēdos est effectus Respōdi vere effectum sacerdotē Ita eni doctozes sētiūt exquo suscipe intēdebat id quod xpūs dabat oībus aplis dicēs. Hoc facite in meā cōmemoratōz Dic igit si potuisset corpus xpi verū cōsecrasse Rñdi oēs esse vt hz potuerit Dic igit si sup corp⁹ xpi mysticū prātem susceperat sacrāliter absoluēdi Rñdi nō suscepisse sicut nec petr⁹ nec aplozz ceteri vsqz p⁹ resurrectionē Promissa fuerat antea talis prās. sed post resurrectionē exhibita. sicut pontificat⁹ summus. nisi dixerimus q ecclia duos papas Jhm et petrū tūc in carne mōrtali simul viuētes habuerit Itaqz sacerdotalis ordo p sui opleñto duas fōrs hz hēt qz tupliceē caracterem. sicut duplicē potestatē vnā super corpus christi verum. super mysticum alteram. Dic consequenter cur cyprianus et alij doctozes plurimi quozum dicta recitantur in decretis posuerunt nihil

fieri in sacmentis nihil qz cōferri a scismaticis qualis erat Judas hoc etiā in pāti scismate quidam dogmatisare scribere qz voluerūt Rñdi determinationē augustini q ecīe ad oppositū esse. si simpliciter ita sentiebāt Cyprian⁹ cū suis Est qz ratio manifesta qm ptās inabdicabilis est humanit⁹ q̄ caractere indelebili stabilit̄ Intelligunt̄ aūt dicta cypriani cū cetēis de scismaticis vel hereticl. qui vel nō faciūt vel facere nō intēdunt ꝑm obꝛuationē forme et materie ab ecīa traditā q a xp̄o institutā Vel dic Nō pāt Glosa Sine pcō Dic si iudas statim vt excidit a fide et a religione p apostasiā ꝓditoriā venēdo Jēm iudeis ꝓ̄viderit ius in aplatu Et vt clarior sermo fiat in sili Dic si ep̄s vel p̄latus aliqs eo facto qz errat in fide et ptinaciter. sit depositꝰ Rñdi qz et si p̄latus hereticus dignꝰ sit deponi. nihilominus ñ ē eo facto depositus. sic̄ aliquis q̄ntūcunqz sit dignus episcopari non est ꝛpter hoc eo facto factus epūs. nisi per electionē humanā vel dīnam manifestā Itaqz nec qz deponit̄ inuitus nisi diuina vel hūana auctoritate coagēte Alioquin incertissime essent et vage ecclesiastice ptātes hierarchice Signū hui⁹ manifestū habet̄ in iuda quē in honore aplico Jēs tenuit. nec a psortio sepauit. q̄ntumcūqz sciret illū apostatā in occulto Deo nec Ygo eū maria sui facinoꝛi. con

scia deuitauit. Dic igit̄ q̄lit̄ ille erit caput in ecclastica hierarchia qui nō meret̄ dici mēbrū Rñdi protestates q grās istas eē distinctas ꝑm donū p̄lationis et donuz charitatis seu fidei Propt̄ea ptās p̄lationis manere pōt imo dari desinētibus alīs. sicut abscedēte charitate manet sepe fides q spes Error oppositus magnā vt audio in anglia rirā dedit Materia igit̄ sufficiēs ad p̄lationē de facto vel suscipiendā vel recipiendā est hō baptisatus viator intēdens recipere id qđ ecīa offerre cōstituit Dic cur dñs iudam quē casurū sciebat elegit in apostolū Ego inqt duodecim elegi. et vnus ex vobis diabolus est Respōdi qōnem istā esse vnā de illis. quas intuens aplus reuerenti silentio p̄teriens honorauit exclamans O altitudo diuitiarum sapientie q sciēt̄ ⁊c. Hoc vnū scimus qz in iuda nō causauit deꝰ improbā voluntatē ꝓditionis scelerate in esse malicie Attamen ipe hac mala voluntate bene vsus est tanquā dei sapientia attingens a fine vsqz ad finez fortiter et disponens omnia suauiter Corripitur hic stulta ambitio cordis humani proruēs impauide ad culmina dignitatū. quem honorē homo etiā vocatus etiam electus a deo non tute neqz sine multo cadendi discrimine suscipit. testionio sūt Judas q saul plimi qz Quis igit̄ manz eritꝰ dum ingerit se ḋspiā p̄ce p̄cio non

vocatū nō electū vtinā nō reꝓbatū ¶ Dic si miracula fiebant a iuda vtiqz reꝓbo quale ēit ꝓ canonisatione sc̄oꝝ apud ecc̄iam argumentū R̄ñoi vitā inspici debē que si in humilitate certa et nō ficta cōiuncta sit miraculis. resultant vt determinat gregoriꝰ in dialogo duo signa sufficientis sc̄itatis ēsse sua Porro miracula sine vita quo ad hoc signū fallax Ꝓpabat ingeniositas studiosa multiplicare q̄ones hmōi sup numerū. cui ego valefactēs noli inq̄z ap̄liꝰ me inrogādo morari. qm̄ g̃ndis adhuc restat dicēdoꝝ via de signis ꝓditōis iude simōis scharioth. Daruit illa. illa petens scholasticū exercitiū. ego ad mozale negotiū redeo ⁊c ¶ Enumeratis itaqz q̄uoz ꝓlationib⁹ sūptis ex inde statu vel ꝓfessione ꝓ collationis ꝑte ꝑma supersūt iuxta ꝓpositū ab initio simulationes alie q̄bus ꝓditionē suaz iudas vel tegere vl excusare conatus est tā gestu q̄z affatu Quattuoz vtrinqz notauerā q̄ q̄z plures inuēiri posse nō abnuo ꝓpas simulationes tū occupationū turba irruens tuz amica breuitas ꝑterire iubebat. quas nihilominꝰ breui cōpendio nō tā ambulare q̄z excurrē ꝓposui octonariū sub q̄ternario duplexur⁹. et ad mozes sub q̄zuplici ꝟsideratione traducturꝰ ¶ Prima ꝟsideratio Judas cū Jhū cibum sūpsit nedū carnalē sed sacr̄alem. qđ esse debuerat nō mediocre fe/

deris argumētū Omittamꝰ iudā. cleꝝ intueamur et ꝓchdoloz ecc̄a/sticos sīles inuenimꝰ comedentes p̄monitū Jhū. eū vēo in suis pauꝑibus spoliātes. sumentes cucharistiā. q̄ eā venalē facientes ꝓinc ꝓuenit estimo tāta sup oēs homies in ecc̄iasticis q̄busdā cecitas. tā incorrigibilis obduratio iuꝝ impcationē ꝓ Be ſiat mēsa corā ipis in laqueū ⁊c. Tolerat nihilominꝰ ecc̄a tales sicut xp̄us iudā. agricola zizaniā. p̄sertim in occultis ne vl cōfessio ꝓdatur vel secretū ¶ Secūda ꝟsideratio Judas tolerauit lotōez pedū a xp̄o sibi fieri. q̄bus ꝓie abulauerat ad vēdendū eū fuerat hoc signū mūdicie a emicitie q̄ q̄z nō cmūdatioꝝ interiꝰ sed sordidioꝝ et odiosioꝝ effectus est Tales aliquos videre in clero est extendentes palaz pedes affectionū vel in opūctione vel in ꝓfessione tanquā xp̄i manibꝰ abluēdos. sed ꝛmanēt sordes in pedibus eoꝝ Quare? Quia nolūt peccādi deserere penitus volūtatē. sed eligūt vel in sterquilinio libidinis ꝓputrescere. vel in alieni retētione rubigine ꝟsumi vel igneo vindicādi zelo succendi Tales etsi q̄tidie videant ofitēri et celebrent. irrisoꝛes sūt ꝓpositi nō penitētes idonee ihoꝝ cuilibz dū oſculant xp̄m in sacro vel frez in ecc̄ia dici p̄t ex ſnia Juda filiū homis oſculo trādis Et rurſ⁹ ex ꝑsona ipius xp̄i Amice ad q̄ veniſti Amicū intelligite non mo/

ribus ſi nanud

ribus sed natura Vel tō amicuz nominat xps. qz ad amicicīā quē/ libet pccorem recipe si nō obstite/ rit patus est in hac vita ¶ Tertia cōsideratio Judas se curā paupm gerere officio gestu et verbo vide ri voluit Erat quippe iudas locu/ los hīs inferens ea que asporta/ bant Proptēa indigne tulit effusi/ onem vnguēti dicens Ut quid p/ ditio hec Hoc pterea velamie exi tum suū a cena cooperuit. cui⁹ intē tioni accōmodans xpūs vocē ait Qđ facis fac citi⁹. qđ ita acceptū esse ab aplis quasi ad vsus neces/ sarios exisset tradit euangeliū Si a iuda ad ecclīasticos huius tēpis deuoluam⁹ nre ōsiderationis ocu los qt. inspiciemus qui sub titulo alendi sustentādi qz paupes reddi tus vberrimos in loculos bīficio rū recōditos hīt curant nllos. au ferūt ea que asportata sūt nō iam vt dent vxori z filijs. sed execran/ do sacrilegio in obsceniores vsus vertūt Currunt alij discurrunt qz Marthā se iactantes. qui ociosorū Marie similiū vnctionē hoc est de uotionē fastidiūt impbant qz di centes Ut quid pditio hec! Quasi videlz ipos practica talia tractaē ingens amor xpi et paupm nō lu/ croz tpaliū ardor agitaret Ules nihil magnuz nihil ecclīastico viro dignū deputāt. nisi qđ lucz affert tpaliū omodorū in pecunie vl ne/ scio cui⁹ solicite iurisdictionis dila tatōne Profūde apud eos ualuit illud Spūalia sine tpalib⁹ diu esse nō pūt Et illud Oratij O ciues ci ues qrenda pecunia pmū Virtus post numos. pdicante ex aduerso iBu Primū qrl. regl. dei ix. Cū pte rea xps vt exēplo suo docēt ñ ma gnipēdendā esse apud ecclīasticos plātos tpaliū curā Jpe iudam re pbū furem sacrilegūqz talib⁹ pfe cerit. nolēs tali solicitudine cōteri sanctiores aplos O deus O reli/ gio O fides O pietas. eloquar an sileā! Nūc heu spūalitas omis. vt aiarū cura. o fessio vel pdicatio. vl omittit vel pessimis sordidis infi dis discholis inscijs palim cōmit titur Et a qbus! Ab illis qui non tute seruanda traderent taliū ali/ cui bona sua nisi sub quotidiana ratione Et que bona. nō dicam au rum nō argentū non vasa pciosa. dicam poma. dicā cibaria vl alia vilia sua seu ludicra Tam vilis est apud eos tam nullius precij aiaz perditio pro quibus mortuus est xpūs Quotidie vigilanter apud eos calculus ponitur de expensis de moribus vltima fit questio. vti nam vel vltima sed iam nulla Et hec loco de loculis Jesu grandis olim questionū et assertionū rixa pīsertim tēpore Jobis. xxij. excita/ ta est dicentib⁹ plurimis xpm ha buisse aliquid in cōmuni expressā esse in euangelio veritatē. neqz mē/ dicasse aplos nec pauptatem vo/ uisse sicut castitatē Erat eni iudas vxoratus nimirū sicut petrus De certabāt alij tota animositate po/ nentes ex aduerso pro heresi dicē qz xps habuit aliquid in xpio vl cōmuni Nam hec est inqunt euan/

gelica ꝓfessio altissima q3 paup/tas Studiosos remitto ad sc̃pta nisi plz phariseacas de ꝓfectione otẽtiones magis spernẽ q3 inspi/cere Perfectio xp̃iana est dei dile/ctio. in qua qui feruẽtior est hic et ꝓfectior iudicaꝫ Quarta ois de/ratio Judas ad extremũ referẽs triginta argenteos dixit Peccaui tradens sanguinẽ iustũ Sed dicã hic qđ sentio Vox ista nõ penitẽ tis est. sed ꝓditoris ꝓditionẽ suã ad cõplementũ deducẽti. Quo pa ctо inc̃es? Nõne Judas hic et ofi tetur peccatũ. et ablatũ restituit⁊ magro suo iustitie tituluz ascribit Quomõ vox ista ꝓditionis erit ñ cõtritionis? Donat igitur volo iu/das mecũ rationẽ Appello te o iu da Si iustus est ille quẽ tradidisti sicut iustum nomias. verax fuerit necesse est. debuisti credere que do cuerat te, que ve p̃dicanda tradi derat Docuerat autẽ oñs dicens Veni animas nõ ꝑdere ꝛ saluaẽ Jusserat insup q̃ fratri peccãti di mitteret peccatũ non tm̃ septies ꝛ vsq3 septuagies septies Cur er/go de tam veraci misericordi q3 doctore desperas Dozro si tanta est iniquitas tradidisse Iesum cur hoc p̃us quasi dissimulãdo parui/pẽdebas? Hec plane fuit diaboli ca fraus que te possederat te volẽ te Ille enim ꝓditor et homicida diabolus peccata p̃usquã fiãt q̃si nulla esse suadet vt presumat hõ. dum vero ꝑpetrata fuerint illa ni mis exaggerat vt desperet Inde ẽ forsan q̃ in vocem cayn erumpis o iuda perfide dicens Maior ẽ ini quitas mea q3 vt veniam merear Veniã mereariś o iuda Vis igi tur gr̃am dei Vis eius miaz me/ritis emi Vis eam operũ tuozum mercede conduci? Hoc ꝓsus est quod dico Tu a mercenaria cogi tatione tua nõ discedis Comples eam potius dum iustitiã tuam cõ stituere volens per merita tua. nõ es iusticie dei subiectus. illi inquã iustitie cui vox tua testimoniuz p hibet dicens Peccaui tradẽs san guinem iustum! Sed coz negat. sus pendiũ cõdicit Quomõ iustus si sperantes in se. si penitẽtes abn̄ce ret ⁊ damnaret Sed quis crã inq es qui facere possem irritũ v̄bum dei dicentis Ve tamẽ homini illi per quem tradar Melius erat illi si natus nõ fuisz homo ille? Com minatio hec erat o iuda quaten' resipisceres. non necessitatis indu ctio Alioquin petrus necessitate peccasset nec iam peccasset si neces sitatus Alioquin p̃terea plurimis nunq3 post ꝓpheticas minas sal' patuisset. Mutasses voluntatẽ pe/nitendo. mutasset sentẽtiã indulgẽ no Sed irriserunt inquies sacẽdo tes iudeoꝝ spem auferentes. et di centes Quid ad nos tu videris. Nunc ergo cognoscis cũ qualib' mercatus es. quia cum odiosis ⁊ perfidis nihil solatij. irrisionis de plurimũ afferentibus Propterea cur eoꝝ subsamnationes iusta vi cissitudine non irrisisti. fugiens p

sertim ad matrē illam totam beni uolaz et misericordē Affirmo secu rus ipsa tibi venienti gremiuz pie tatis extendisset apertum hec qñ subsannasset aut imperasset tibi more iudeoꝝ. aut stultoꝝ illorum qui de sanctitate sibi blandientes abiciūt cum austeritate vocis aut gestus humiles in confessione pe nitentes. non attendentes illō apli Fratres si occupatus fuerit homo in aliquo delicto. vos qui spirituа les estis instruite eum in spiritu le nitatis considerans te ipm ne tu tenteris Sed iam pridez sentio o doctissimi et sapientes viri q̄ et me moria que fallit in aliqbus que di ctauerā et pliritas inculta gignē potest fastidiuz Esto finis igit in obsecratione dñi nostri Jesu xp̄i misericordissime matris sue ne sit i aliquo nostrū cor obduratū q de sperās instar Jude simonis scha/ riotis. sed peniteamus tpaliter hic in spe. vt tandē re ipa gaudeam in eternitate pstante eo qui est be nedictus in secula seculoꝝ Amen

Explicit sermo Magri Jobis Garson in cena dñi factus

Sequit sermo factus in die sancto pasche per dñm Cancellariū parisiensem

Si surrexistis cum xp̄o que sursum sunt querite originaliter ad Colosenſ. iij. et recitatiue in epistola hodierna. In nre breuis vt efficacis collatio nis exordio pro impetranda spiri tussancti gra vt affectum boni ge neret. genitū nutriat. nutritū vsq̄ in effectum producat. matrē ergo sa lutabimus corde humiliato et vo ce pia d. Ave maria Si consurre/ xistis ꝛc. Circa hec apostoli verba tres cōsiderationes occurrūt pro nūc quantū dederit deus psequē de Prima de xp̄i resurrectiōe me/ ditanda iugiter. scda de nostri cō suscitatione affectanda salubriter. tertia de celi habitatione inquirē/ da feliciter. p̄ma et scda consideā tiones sumūtur ex p̄ma pte thēa/ tis Si cōsurrexistis cum xp̄o: per hoc enim aperte innuit resurrexisse xp̄m. tertia cōsideratio sumitur ex scda parte que est sursum querite. Est igit prima cōsideratio de xp̄i resurrectione meditāda iugit Me/ ditanda p̄sus hec gloriosissima xp̄i scz iesu resurrectio In eam q̄z fideliū mētes sedulo cōuertēde. cu ius vigor inestimabilis. cuiꝰ valor inappreciabilis. cuius insup infal libilis certitudo. infallibilis plane

certitudo quippe hanc angelici spi
ritus locuti. hanc sancte mulieres
agnouerũt. hanc thomas ꝑus he
sitans ex palpatione xp̃i certior ef
fectus ꝓfessus est. hanc prius irri
dens paulus cõstantissime ꝓdicã
uit. hec demũ nũc piscantib⁹ nunc
orantibus apl̃is nũc simul nunc di
uisim aptissimis ostensa ẽ indicijs
Ex christi palam facta assumptio
ne Ex miraclis innumeris in veri
tatis huius attestatõne celebratis
mirabiliter affirmata Dodamus
hos pene omnes alios q̃ innume
rabiles summe sanctitatis viros
quorum nõnulli eam ex reuelatiõe
sancti spũs vt paulus acceperant
ꝓ hac assertione spontaneã subijs
se morte in q̃bus nihil erat cur mẽ
tiri aut fallere vellẽt. vt qui prom
ptissimi erant hac pro fidei ꝓmul
gatione otumelias carceres q̃ p
peti. oẽs q̃ a se ipis pñtis vite io
cunditates abdicare Damnabile
igit est de ea vel tantisper trepi
dare. aut eam quasi nouellaz velle
post tot attestationes discutẽ. Sz
est etiã resurrectionis hui⁹ benedi
ctissime vigor inestimabilis quam
oñdit ꝓpria resurgentis vt⁹ alieno
nõ egens subsidio. qõ antea non
siluerat xp̃us d. Potestatẽ habeo
ponẽdi aiam meã et iterũ sumẽdi
eam Jo. ix. Jigor insup palaz fit
ex eo. ꝙ per eam xp̃us in mortem
assũpsit nomẽ qõ est sup oñe no
men ꝑm apl̃m. fortior gl̃iosissim⁹
q̃ q̃ prius erat resurrexit xp̃s in
star fabulosi illius regis anthei
cui⁹ occisor hercules fuit qui si q̃o
vetustati credit quotiẽs aduersa
rij impetu humi ꝓcũbebat. quasi
vires eiusdẽ eidem terra ministra
ret robustior cõsurgebat atq̃ ad
pugnandũ alacrior Jtaq̃ ẽre vi
scerib⁹ cauernosoq̃ sepulcro ꝛtuo
sior exijt xp̃us plures q̃ hostes sã
sonis ad modũ moriendo q̃ ãtea
viuẽdo cõtriuit Est ꝓterea resurre
ctionis xp̃i valor inappreciabilis.
Hec siq̃dẽ pcũi nr̃i chyrographũ
deleuit. hec dissoluit hominez sub
dura demonis tyrannide compe
ditũ q e teterrimo tenebraz carce
re eundẽ eripuit Hec ꝑm ꝓphetã
ferreos infregit vectes. ereas q̃
obtriuit portas. hec supne ciuita
tis aditũ reserauit. hec postremo
oẽs in adã mortuos viuifice vite
restituit suscitauit q̃ Per qõ vlti
mũ ꝓpñissime xp̃s sic̃ per ꝓphicuz
os olim insonuerat. sitis factus est
pelicano. qui ꝓprio sãguine ꝓpria
q̃ morte fetus inaiatos viuificat
amore q̃dã mirabili Jta ex resur
rectione hac magis habem⁹ vnde
gratulemur vñ gr̃as cumulati⁹ re
feramus q̃ ex nr̃a creatione. q̃niã
quidẽ nil aut paz creasse ꝓfuerat
nisi lapsos releuasse mortuosq̃ su
scitasse dtigisset Magnũ ꝓterea et
ad erigẽdos alios ꝓcipuũ est festi
uitatis hodierne mysteriũ resurre
ctionis dñice mysteriũ Hodiez nã
q̃ nihil adeo vite hui⁹ moribunde
dstituit amatorẽ. eundẽ nihil ita in
vicioz ꝓceps trahit sicuti future
vite imortalitatisq̃ desperatio Et
eni quo pacto aspnabit vicium et
amplexabit dtus. cũ hoc plerũq̃

delectet hec cõtriſtet. ſi nec illi⁹ ſup
pliciũ nec hui⁹ p̃miũ finalit expe/
ctetur. p̃ſertim cũ in p̃ti ſeculo ne/
q̃ vt plimũ via impio⁹ p̃ſperet.
Fitq̃ iuſto ſed occulto dei iudicio
ſuũ iniq̃tati p̃miũ ſuus honor ſue
q̃ voluptates. virtute aut nequit
ſpreta aut nequius irriſa aut neq̃
ſime otempta Hanc añt future im
mortalitatis retributionis q̃ de/
ſpationẽ e fideliũ mentib⁹ hodier/
nã xp̃i reſurrectio funditus euellit
qm̃ ſi xp̃us reſurrexit et nos reſur
gemus. ꝓut oſcius arcanoꝝ dei
paul⁹ ap̃ls p. ad cor. xv. per totũ
capitulũ copioſe manifeſtat. et p.
pet. ij. de deo ſcribit q̃ ꝓ nob miam
reſuſcitauit nos in ſpem vite p re/
ſurrectionem ihu xp̃i a mortuis. et
egregi⁹ quo q̃ doctor greg⁹ exem/
plo inq̃t dñs miniſtrauit qđ ꝓmi
ſit in p̃mio. vt ſicut ip̃m reſurrexiſ
ſe fideles ognoſcerẽt Ita in finez
mũdi p̃mia reſurrectionis ſparẽt.
Et ideo non plus q̃ triduanam
mortẽ eſſe voluit ne in illo reſurre
ctio differret. in nobis deſparetur
Preterea ille cuius ſtatim memini
paul⁹ ap̃ls ad coloſ ſcribens om
nes nihilomin⁹ inſtruẽs xp̃ianos
ad hãc ſpem et retributionis expe
ctationẽ exhortabat d. xba aſſũpta
ꝓ themate Si conſurrexiſtis cum
xp̃o ꝛc. Juxta ſcam thematis
pticulã vidẽdũ erat tertio de celi
habitatione inquirenda feliciter q
hãc cõſiderationẽ exhortatõis in
modũ ꝓſequar et in ea collatõem
terminabo et fine diuiſione Ade/
ſtote nũc vigiles fortes q̃ pegri
ni. ocito paſſu. q̃ curſũ ſũt q̃rite. ce
leriter oẽs p̃cipitate moras et ad
illã ꝓpter quã facti eſtis manentẽ
ciuitatẽ oi tpe diſcurſo curſũ diri
gite Nõ vos tenebroſa mortis nox
occupet. q̃ trãſuolat ecce irremea
bile tp̃ũs. Jamq̃ ſol decliuis cele
rem minat occaſũ. det aios polli
citatio p̃miantis. et ſtimulos ad
hibeat damnãtis ominatõ. q̃ vtu
tis alliciat honeſtatis nomẽ. ipſis
etiã infidelib⁹ venerandũ. moueat
creãtis bõitas. moueat charitas
redimẽtis. moueat viuificãtis gra
tuitas. moueat ad extremũ infalli
bilis inſtantia obligãtis Excitet
mentẽ mõrtalitatis vre recordatio
aſſidua. et quo pacto nõduz hũc
intraueritis ꝑpendite Nõ vos de
uiare opellent infeliciter mulcẽtes
puerili itineris lati atq̃ ſpacioſi ob/
lectationes q̃rũ amariſſimi ſũt exi
tus. nec vtuoſe ſemite deterreat a/
ſpẽitas. ſpes lucri minuat vim fla
gelli. breuis labor eſt momẽtanea
veratio. ꝓ eternis omia vt breuia
equo aio tolerãda ſũt etiãſi anxia
ſi aſpa ſicq̃ doloroſa exiſtãt Deiñ
ſe ip̃m quiſq̃ inꝛroget et per. que
momenta aut ſupuacua aut quod
ſepe accidit nocitura. in quos lan
guores in quas mentis et corpo/
ris perturbatõnes in quãta fame
aut vite pericula ſe vltro ꝓiecerit
Recogitet audiat q̃ pro humane
laudis cupidine aut patrie tpalis
libertate q̃ horrẽda q̃dã ſponte
ꝓpelli ſũt Mucius manũ regi ar

dentib⁹ iniecit Occidit duos filios brutus. turcius armatus equo cōcito in abruptū terre hiatum se p̄cipitē dedit Propriū filiū p̄emit manlius torquatus Duo dec̄ fauentes oraculis vt exercitū liberarent se morti spontanee deuouer̄t Regulus ad crudelissimos hostes ne fidem violasse putare̅t redīt intrepidus Fabricius pro q̄rta pte regni pyrrhi regi epirotarū a rhomana ciuitate neq̄uit auelli. catho ne iulio cesari subdere̅t p̄pria manu e pectore vitā extraxit. q̄ vbis vtar senece primo epl̄a p̄ epl̄a .iiij. alius ante amice fores laqueo pependit alius se p̄cipitauit e tecto ne dīm stomachantē diuti⁹ audiret. alius ne reduceret̄ e fuga ferrum redegit in viscera Hec q̄ similia quisq̄s qui ad eterna suspirat p̄funda mente inspexerit delicatā vt arbitror oprimet querelā. sueq̄ ni fallor pudebit dedidie Propēpte igit̄ nec vt inertis pegrini mos est diuturnitatē tpis vobis p̄mittite Inspiciat̄ rerū veritas nō mitorū error aut rumor impioꝝ qui vt scribit̄ sapie. ij. dicūt apud se cogitantes nō recte. exiguū et cuz tedio est tpūs vite nr̄e non est refrigeriū in fine homis et non est qui agnitus est reuersus ab inferis. q̄r ex nihilo nati sum⁹ et post hoc erimus tanq̄ nō fuerim⁹. et spūs diffundet̄ tanq̄ mollis aer. et nemo habebit memoriā operū nr̄orum. Venite ergo et fruamur bonis q̄ sūt. q̄ vtamur creatura tanq̄ in iuuētute celeriter Vino p̄cioso q̄ vnguētis nos impleam⁹ q̄ non p̄tereat nos flos tpis. coronemus nos rosis anteq̄ marcescant nullū pratum sit qđ non p̄transeat luxuria nr̄a. nēo nr̄m sit exors luxurie nr̄e. vbiq̄ relinq̄mus signa letitie. q̄m hec est p̄s nr̄a et hec est sors nr̄a. Nō vos ad emulationē p̄uocent tam nephande carnaliū sn̄ie. suos toto impetu toto q̄ malignitatis odore brutales p̄sequant̄ affect⁹ nec p̄sequant̄ mō sed incitēt̄ q̄ euocēt. in spurcicijs in cubilibus in impudicicijs breuē hanc transiliant vitam suas sibi diuitias habeant. suos mores. suas voluptates Nēpe quas eternas vellent diuitie abibunt. et ipse quibus marime astricti sunt voluptates fugient. Ut q̄b⁹ caruisse cuperēt puersi mores stabūt q̄ comitabunt̄ inuitos Cūcta hec que illos vulgo mirabiles oīdunt momēto tpis euanescunt sub impia formidine viuunt si illa pepercerit mors nō parcet. ducunt in bonis dies suos sed expectate paululum ad inferna descendent. Quāobrem deuoti fideles pegrini q̄s p̄cios̄sim⁹ agni immaculati regenerauit sanguis si pcā tanq̄ hospites pestiferos expulistis. si nō tm̄m mō pcā sed affectū etiam p̄positūq̄ peccandi qui vtiq̄ sine pcō nō sūt bona fide deseruistis si per syncerā fidē resurrectionis oīce participes effecti estis. si per viuā spem vos indubitanter resurrecturos expectatis. si postremo p

charitatē et grām cum xp̄o cōſur
reſtis. q̄ ſurſū ſūt querite vbi xp̄s
eſt in dextera dei p̄ris. Querite in/
q̄ in p̄ti per bonoꝝ operū et me
ritoꝝ abundantiā. vt comp̄henda
tis in futuro per gloziā quam no
bis p̄eſtare dignetur qui mortuꝰ
eſt et reuixit dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s Amē

Sermo in cōcilio Re/

menſi per p̄fatum magr̄m Joh̄em
de Garlōno Cācellariū Pariſien
factus Anno dn̄i M.cccc.viij.

Bonus paſtor
animā ſuaꝫ dat pro
ouibꝰ ſuis Origina/
liter mat. x: et recita/
tiue in euangelio dn̄ice currentis
p̄ntialiter lecto Aniaduerte nūc o
bone paſtor o Reuerendiſſime p̄r
ſancte ſedis huiꝰ Remen antiſtes
Aniaduerte tu qui aiam tuam ha
bes pro ouibus tuis dare. nō ve/
nalem habere non p̄iudicialit reti
nere Leua nunc in circuitu oculos
tuos et vide Omnes iſti cōgrega/
ti venerūt tibi. obediētes ſunt non
ſicut oues errantes. ſed ouerſi ſūt
ad te paſtorē et ep̄m aiarum ſuaꝝ
p̄m verba primi paſtoris petri in
epl̄a eiuſdē dn̄ice currentis Inēro
genit qui et quales ipſi ſūt? Reſpō
dere ouenit eis ex ſn̄ia illud de ge
neſi Paſtores ouiū ſumꝰ Cōueniat
et o vtinā illud alterū de euāgelio
cuilibet eoꝝundē Ego ſum paſtor
bonus qualis aiam ſuam dat pro
ouibus ſuis Pro illis inq̄ ouibus
que ꝓp̄hicū illud canūt deo Nos
aūt ꝓplus tuus et oues paſcue tue
Miretur igit̄ et affluat et dilatet̄
cor tuū cū videas tu bonꝰ paſtor
coadiutores tuos conſodales du
ces gregis tui Jp̄os q̄ rōnales
quoſdā paſcue tue hoc eſt ꝓuincie
tue Remen arietes Quidni miret̄
in hac die et affluat et dilatet̄ cor
tuū cū ꝓmiſerit ſūmus paſtor nr̄
dicēs. vbi fuerint duo vel tres cō/
gregati in noie meo ibi in medio
eoꝝ ſum Grandis ꝓmiſſio viri
p̄res et fr̄es et omni cōſolatione
pleniſſima Hec nēpe celeberrima
congregatio. hec tua conuocatio
ſanctiſſima o bone paſtor nunq̄
nō in nomie ih̄u facta eſſe vere pu
tanda eſt? Putanda eſt ꝓfecto Fit
eni ad extirpationē vitioꝝ q̄ x̄tu/
tū plantationē. fit ad euulſionem
ſciſmatū et pulcerrime pacis ra/
dicationē Fit deniq̄ ad fortez cu
ſtodiā gregis dn̄ici ne male diſper
ſum ne vagabundum per deſerta
negligēt̄e rapiat diſſipet perdat
deuoret ip̄z lupus ille vorax infer
nalis. q̄n potius viſitatus crebro
colligat̄ ſub vnius ouilis tectum
q̄ō ē fides xp̄iana Illic q̄ ꝓtectio
ne ſolicita foueat̄ Ecce ergo dn̄s
noſter ih̄us xp̄ūs in medio nr̄m ē
viri p̄res et fratres Intendite que
dico. dn̄s in medio nr̄m eſt. quid
aſpicitis q̄o ſtupetis? Jta eſt cre/
dite nō mihi. ſed pollicenti qui mē
tiri nō poteſt Ego inq̄t in medio

cor sum Et quis ego qui loquiꝝ? Dñs fortis et potens Ipe est pastor bonus qui animã suam dedit pro ouibus suis O certe pulcra o felix hec et deo grata societas. in cuius medio dñs ille est cui angeli seruiũt. cui sol et luna famulantur. Nemo iam desperet nẽo trepidet ex aspectu vel occursu tot lupoꝝ rapaciũ insidiantiũ quotidie gregi xpi. cõfidat potius vnusquisq; in verbo helisei Plures pro nob sunt qz cuz illis Adest quippe de' assunt et ministri eius milia miliuz et decies centena milia Q. si tles pro nobis quis cõtra nos? Ades et tu pulcerrima nõ dicam pales quã pastorũ deam gẽtilitas fabulatur. sed sũma veri pastoris mat virgo misericordie virgo benedicta Ades plane. nam vbi mater si nõ vbi filius inuenitur Adimus ẽgo nũc te cum fiducia que thron' es gre mater misericordie. vt gratiã et miam inueniamus in auxilio oportuno. quod vt assequamur presentamus illud angelicũ Aue gra plena dns tecũ ẽ. bonus pastor animaz suam dat pro ouibus suis fiat hoc fiat Congratulor tibi o bone pastor. cõgaudeo et glorior in dño. qm̃ video. vident et ceteri omnes hic ps̃entes studiũ tuum zelum tuũ quo ad imitationem veri pastoris queris per hoc sacratissimũ concilium dare animã tuaz pro ouibus tuis Et qualem animam Animam sane que triplici virtute predita est habz itaq; anima tua sicut et relique de humana specie vim triplicem habet vim rõnalez respectu veri. vim irascibilẽ respcu ardui Vim cõcupiscibilẽ respectu boni Itaq; bon' pastor dat hãc totam animã pro ouib' suis. Fiat hoc igitur fiat. quia tẽpus faciẽdi dñe loquiꝝ pheta ad dominum. Quare tẽpus faciendi quia dissipauerũt legem tuam Qualẽ legẽ? Legem euangelicã naturalez q canonicã Quibus modis? Innumeris et pessimis Propterea ouenit nũc ecclesia magna ecclesia totius huius Remẽſi puintie cogitaꝝ qd facerent Et bene quid facerent qz tempus faciendi tẽpus ponendi manus ad opus q ad aratrũ. alio quin quid ꝓderit nouas veteribꝰ supaddere sanctiones. si nõ vetes fiant nec noue? Apponaꝝ man' ori necesse est hoc est opatio locutiõi ne fit vox quidez vox iacob. man' autẽ manus sint esau Euitetur imꝓriũ quod vulgari ꝓuerbio melius sonat. dictum optimuz est. sed querite quis hoc aget Illud insup quod obiectũ fuisse platoni seneca refert Aliter loqueris aliter viuis Deniq; satis fuit mordax i' pastores rñsio femine cuiusdam deuote hec redibat de sermone quodaz cũ turba multa Interrogatur ab obuio quodã si sermo factus esset nequaq; inqt Porro duz interrogans miraretur sue qz reuersionis cũ hoim hac copia causã requireret et quo non erat sermo factus Subintulit ipa Sermo vtiq; dict'

est sed nō factus Dicūt enīz et nō faciūt Fiat igitur ab vnoquoque pastore quod ꝓponit dñs.det animā suam ꝓ ouibus suis Illā itaqz animā que imago est beate trinitatis ꝑm triplicē vim ꝑnominatā Relucet nimirū in sua vi ratōnali Sapientia seu veritas que a ꝓpriatur filio Relucet in vi irascibili Potentia seu strēnuitas que a ꝓpriat ꝑri. relucet in cōcupiscibili beniuolētia seu bōitas que a ꝓpriatur spiritui sancto Hanc o bone pastor totā animā nō vnicā sue virtutis portionē curaueris dare pro ouibus tuis triplici sedulitate pascendis Nec enim existimo te latere quēadmodū olim ꝑmo pastori petro terinterrogato ter qz rīdenti bonus pastor xpūs ter subintulit dicens. Pasce oues meas Pasce agnos meos et rursus Si diligis me pasce oues meas Pasce verbo pasce exemplo.pasce subsidio Pasce verbo ꝑdicationis docte.pasce exemplo cōuersationis sancte Pasce sōsidio pie charitatis Predicatō docta fundat in fide quo ad vim rationalez Cōuersatio sancta roboratur in spe quo ad vim irascibilē Subuentio pia ꝺsummat in charitate quo ad vim concupiscibilem. Quisqs hoc modo pauerit oues suas triplici pabulo salutari ver⁹ imitator cēsendus est pastoris bonī.implens sīam suam ꝺprehensam in ꝟbis thematis. Bonus pastor animā suā dat ꝓ ouibus suis Sic eni repellit ab ouibus suis rationabilibus tres turmas calcorū interficere q̄rentiū greges cum pueris iuxta signātiā in principio Iob positam Sic arcet sic reprimit tria lupoꝝ spūaliū genera seuissima ab ouibus xp̄i lupū carnez.lupum mundū.lupū diabolū. Fides a ꝓpriate rep̄mit mundū Que ē hec victoria q̄ vincit mūdū? Fides nostra Spes coercet ꝫ cōfigit carnē duz agit vt nr̄a cōuersatio sit in celis nō carnalis Charitas demum fugat diabolū.qz sola diuidit inf filios regni et ꝑditionis.dei scz ꝫ diaboli Ibis itaqz ꝑlocutis taz ꝓ fūdamēto q̄si solido dicendo ꝓ qz vt posito ordine lucido cōfuso fastidiosa et memorie inimica vitet. Pergam⁹ ꝺñter iuxta hāc triptitā aie tue ꝟtutē o beate pastor.et exequamur tres in hac nr̄a q̄libet exhortatione partitiones ꝑncipales sub ternario ꝺsiderationum in vnoquoqz partitionis articlo q̄tenus edificiū nr̄m tanqz triangulari ꝑplicitate subnixū.fortiori stabilitate subsistat Erit ꝑma partitio de pabulo docte ꝑdicationis Erit scđa de pabulo sce ꝺuersatōis Erit tertia de pabulo pie subuentiōis fiat fiat. Exequentes igit prime partitionis structuram collocem⁹ in ea primā cōsideratione que talis est.Prima consideratio. Pasce oues meas pabulo ꝑdicationis. dando animā quo ad vim rationalem ꝓ eis est officiū de nēcitate ānexū pastorali dignitati.dura ꝓ quibusdam sed verissima sentētia

Proba pspicuũ certe est policiaz ecciasticam a xpo legislatore sapiẽ tissimo perfecte constitutã esse. qp pe ille est de quo moyses cecinit. Dei pfecta sunt opera Sz ad huius institutionis pfectionẽ exigit nutritio spũalis p vita animaruz cõseruanda. quemadmodũ in policia terrena necessarius est rorpalis cibus. alioqn sine pabulo conuenienti sicut illa tẽpalis sic et illa spũalis vita suo modo deficẽt nec esset cõmunitas per se sufficiẽs Ad hoc respicit dictũ vetus a christo renouatũ Non in solo pane viuit homo ẽ. Oportuit igit ordinare ministratores aliquos pabuli huius spũalis pro rõnalibus quib' gregis xpi ne perirẽt. qui hoc agere et possent ex officij auctoritate q deberent ex superioris obligatione Tales vero quales alios cõuenientius accipimus qz prelatos! Hos ideo pastores appellat crebro scriptura tam veteris qz noui testamẽti increpans eos qui nõ oues sed se pascũt Unde nec puduit deum ad huius rusticanũ humilitat. exẽplum sese deijcere Ego sum pastor bonus ẽ. Hinc zacharias Labia sacerdotis custodiũt sciam et legẽ ex ore eius requirent Propter eni dedit deus ipsis regiones gentiũ et labores populoz. vt custodiãt iustificationes eius et legem eius exquirãt. q sint parati iuxta quod vult petrus omni poscẽti reddere rationẽ de ea que in eis est fide et spe Hinc paulus ad tymotheuz q ad tytuz q alibi pluries vult ẽpm doctorẽ esse. q potentẽ instruere in doctrina sana. et eos qui cõtradicũt arguere Hoc officiũ pdicationis ita pretulit quasi de reliqs nulla sibi cura videretur Unde et dixit. Non misit me dominus baptizare sed predicare. Conformis est ad hoc apostoloz responsio dicẽtiũ Non est equuz nos relinquere verbuz et ministrare mẽsis Quanto magis existimas hoc dixissent de alijs operibus minus sanctis. minus spiritualibus atqz pñs! Sz o mores o tempora. Iudibriuz nũc apud quosdaz ex prelatis vel probrosum aliquid artificiũ suaqz indignum dignitate predicatio vel publica ad populũ exhortatio iudicatur. Est inquiunt hoc officiuz vel mendicantium vel pauperum theologorum Adeo nihil sapit q dei sunt animalis homo. adeo qui de ẽra ẽ nihil nisi de ẽra loqui potest. Sed dicunt predicamus gregi nostro per substitutos. predicamus per tales qui se libenter ad h opus ingerunt. et hoc nonne satis est! Nonne multiplicatio fit sermonum tanta q in nauseaz transit audientium! Agim' vtiqz alia grandia et arduа. dum iurisdictionem nostram. dum temporalitatem vigilanter protegimus. spiritualia enim sine temporalibus diu esse nõ pñt. Sz respõdeãt velim pmo qo decentius atqz salubrius. aut q accessorium prelatus per se ipsuz exerceat. et principale per substitutos. vel econtra! Si enim illud oportuit facere scilicet predicare

et aliud nō omittere scz iurisdictō nē defendē. sit executor ꝑncipalio rū ipe qui ꝑncipal ē hñdus. qz etsi ꝑdicatio possit ꝑ sbstitutū fiēi ꝗn to magl.io qđ min⁹ ē. tpaliū defen sio? Aduertat ꝓinde qz pauci sūt ser mones in tam multis. multis inqz numero sed perfectionis laude ra rissimis Quare? Quia adulteratur verbū dei atz corrumpit dum vel questus existimatur pietas. vel dū miscentur errores mala semina. vel inutilia steriliaqz narrationū frivo larū zizania supseminant Ita ꝓfe cto cura vigilantior apud quos ō ex ꝑlatis habetur in eligēdis mer cenarijs pro cultura agrorū suoꝝ qz habeant in electione bonorum predicatoꝝ pro cultura spūali ani marū Deniqz ḟa solam tpalium defensionē vel administrationem attendūt nil mirandū. si ꝓsequēter censeant ꝓcuratores et aduōcos vel prudentes aliquos de secko in cautelis et traditionibus humāis ꝓferendos esse viris quantūlibet in sacra doctrina et spiritali ouer satione pollentibus Nam ꝓstitutō nem finis de cōferētibus ad finez iudicamus Addamus ad priora ꝙ officio cuilibz hierarchico tātū annexa est ꝑdicationis obligatio ḟntuz plus vel minus a ꝓprimaue rit aplice dignitati. quēadmodō sē archiꝑsbyteratus. cure parochia/ les. archidiaconatus decanatus et similes Unde spectat ad cura/ tos cogitare sūmatim et in quod generali ꝓcepta legis cum quadā explanatione grossa articulos fi/ militer fidei nostre. traditionē q̄z sacramentoꝝ. distinctionez peccā torū. ac eorum que sunt reseruata a non reseruatis. institutiones fe/ storū et siqua sūt similia Pertinēt autem vltra hec ad ꝓlatos scire rationem subtiliter ac particula/ riter reddere aduersus hereticos ꝓteruos de predictis Deniqz cū beneficiū detur imponitur officiū. officium inquā non tantū in horl. dicendō. sed tantundē vel amplius in cōcernentibus de ꝓpinquo vitā et pasturam gregis dominici Di iudicent apud se hi qui predicatio nis officium sibi maxime debitum vel nesciunt vel omittunt. vel dete/ riori sacrilegio spernunt q̄ irridēt Dñiudicent oro si beneficium tale rite iuste qz recipiunt aut retinent non minus qz si negligerent eccle siasticū in horis dicendis officiuz Dñiudicēt an fructus beneficiorū suos faciant et similia. qualia non est meū nunc diffinire. quāuis emu la curiositas vehementer exposce ret difficillimū in hac re iudiciuz ꝫ abeat aliorsuz in toto hoc nostre exhortatiōis excursu. et debere fie ri monstratū est. fiat fiat.

Scđa consideratio

Pasce oues pabulo predicatio nis dando animā rationalē ꝑ eis sicut est officium magne dignita/ tis ac pietatis sic grādis i eo diffi cultas inuenitur Si pietas iuxta apostolicam vocem valet ad om

nia. que maior altera que dignior pietas excogitari possit. q̄ que liberat animam a morte perpetua. q̄ ꝓtegit eā a lupis infernalibus pateat in deuocationem. que tandem ducit et perducit vbi ingredietur ⁊ egredietur et pascua inueniet Huic officio que vel qualis altēa misēricors largitio valebit equari? Si magnū est pascere carnē ꝓtin⁹ morituram vt interim viuat. animā in eternū victurā q̄ ꝓciosum ē pascere ne pereat! Dura ē nimis illa ꝓphete lamētatio Paruuli petierūt panem et nō erat q̄ frangēt eis si ad carnē referas. sed durior in immensū si de spiritu sermo fiat Accipite quemō concluserit Jacobus epistolā suam Fratres inquit siqs ex vobis errauerit a veritate ⁊ conuertat quis eum. scire debet q̄niā qui cōuerti fecerit peccatorem ab errore vie sue. saluabit animā eius a morte et operit multitudinē peccatoꝝ Porro difficultatem cure pastoralis patres sancti gregl. in suo pastorali et chrys in alio scilz pastorali suo ad basiliū diligenter aperuerūt assignantes precipuaz difficultatis rationem et ꝓdicationē verbi dei Tanta quippe in ouibus pascēdis pabulo predicationis varietas ⁊ velut contrarietas accidit. vt quod vnam nutrit/ma ceret alterā aut mactet. poscentes vario multuz diuersa palato. Cui pauerit aliquis auaros. prodigus inde sumet argumenta sue profusionis inique. Cui pauerit ꝓdigos auarus inde tenacior sordidior q̄z efficiet. Sic est inuenire in omni vitiorum extremitate. nisi cautissima solicitudine sic arguat vnum vitiū ꝙ alterū similiter inculpetur. Hoc autem semper et solerter agere ꝙ gladium verbi dei secantem a dextris et a sinistris. vt mediū virtutis itineris liberum pateat ad incedendum viam regiam mandatorum dei. tam arduuz puto. predicatorē quoq̄ tam prudentem ⁊ vigilē exigere sensu. vt vix possit vn⁹ ex milibus inueniri. Inde ꝙ auditorum quidam hebetes sunt. quibus vix potest quantacunq̄ prolixitas decies repetita inculcari. Alij preuolant ingenio. confestimq̄ fit apud eos ois morositas onerosa Quā/ paucissimos insuper videbis auditores. qui fideliter ⁊ diligenter attendant ea que dicunt. qui non ea que audierint sed q̄ audire putauerint trahant ad sua desideria fouenda poti⁹q̄z eradicanda seu moderanda. Vertitur eis verbum dei in prouerbium ⁊ fabulam. trahūt q̄z illud ad omnem partem contradictionis. sicut de sono campanarum agūt pueri. Sicut etiam in fabulis de liuo vel lupo syllabicante narratur. qui audiens pa et ter coniūxit ex his aigael. Quare! q̄a sic in imagine sua versabatur Tales veniq̄ ea q̄ male intellexerint peius interpretant. ⁊ pessime deferunt ad cereros inuidia vel stulticia stimulati. gerūt similitudinē cribri vl colatorij lact.. effluit ab eis

quicquid purum suscepant Purgamenta sola vt festuce sordes et palee retinentur Exigitur ergo ad officium predicatiõis ingeniũ velox solers atq versatile velut in nõ pspecto tẽpore a dextris a sinistris ante retro sursũ q deorsũ Exigitur eloquentia torrens et vehemẽs suadibilis et suauis copiosa qz ne adhereat lingua palato q arescat Nec minus tẽperatã esse cõuenit ne nimis effluat semen generatiuũ filioz dei et sordescens inutile fiat ad generationẽ Exigit cognitio scpturarũ sacrarũ cuz ceteris oibus que ad mores spectãt Inde est illa dñ pastor cõsecratur interrogatio scis vtrũqz testamẽtum Quoz aliqui qua cõscientia rñdeant scio ipsi viderint Exigit multiplex expientia actuũ humanorũ et oditionis annotatio eoz qui docẽdi sũt Exigit exemplarl vita et cõuersatio irrepbensibilis in medio nationis prave aliẽa ab omni crimine psertim ab auaricia et luxuria que maxime sunt cõtraria fame alioqn plus destruit exẽplo qz edificet verbo Vox operũ fortius sonat qz verboz Exigit deniqz gustatio spiritus per otemplationẽ alioquin ceteros accendere ad eternoz desideria q fronte psumpserit si frigidus in se totꝰ et algidus remanserit? Vide nũc si officiuz pdicationis existimaueris leue passimqz omnibus imponendũ Nihilominus ipsum quod pietatis q difficultatis ostensũ est fiat fiat Sequitur tertia cõsideratio. Pasce oues auctoritatiue pabulo predicationis dando animã rationalem pro eis est officiũ quod nulli fas est exercere nisi misso nec mitti quispiaz debet nisi sit idoneus et probatus. Primã partem breuibꝰ verbis absoluit apostolus Quomõ inquit pdicabunt nisi mittantur? Confunderet enim penitus ecclesiastica hierarchia si cuilibet indifferenter auctoritatiũ predicationis officium laxaretur. Patuit in turelepinis alias ideotl quos hec audacia fefellit et in varios traduxit errores Auctoritatiuũ vigilanter diximus quia fraternam correctionem secretam scz aut amicabilem que edificare non scandalisare presumit Lex xpiana cuius finis est charitas concedit omnibus dum ait si peccauerit in te frater tuus ꝛc. Sic enim dicit sapiens mandasse deum cuilibet de proximo suo Et nihil humanũ putabat comicus senex a se alienũ Nullus enim peccat quin noceat vniuersis tanquã si membruz corporis vel pars exercitus spũalis depereat Fit autem missio ad predicandũ solenniter vel per deum immediate que tamen probari debet apud recipientes vel per miraculum vel per pphetiam vel ad sufficiens tale signum. Aut fit per deum mediante superioruz auctoritate quibus impositum huiꝰ auctoritatis vinculũ sit. Deniqz nõ nũqz ex nõitat lege qñ alit posset

fidei seu morum veritas inuiolata seruari Ubi verum est illud Pasce fame morientem si non pauisti occidisti. Porro nullum debere mitti q̃ non fuerit idoneus et probatus docent artes cetere. quas exercere non presumit ignarus ipsarum Sicut ex Oracio sũpsit hieronyꝰ. qđ medicoꝝ est ꝑmittunt medici tractant fabrilia fabri. Remouet aplus ab officio ꝓdicationis mulieres Mulierẽ inquit docere non ꝑmitto Inuestigemus rationez q̃ inueniemus multos ex viris ꝓhibitos Spectat nimirũ ad pastoralem doctorẽ cõstantia. spectat prudentia. spectat pudicicia. vt sit in ore facultas veritas et bonitas. Constantia dat ne succumbat aduersis. ne cedat conuicijs vel iniurijs. nẽ rumoribus falsis et indignis. vel infletur ad gloriaz. vel o tabescat ad ignominiã. Neqz enim gladiatoꝛ sicut dicit Chrys. plus habere debet animã in manibus. hoc est eam vltro morti dare. q̃z ꝓdicatoꝛ Ctuero quis nesciat mulierẽ imbecillem esse fragilem incõstantem sic pueri vl adolescentes. pueros dico vel etate vel moribꝰ. sic omnes querẽtes que sua sũt nõ que iesu xp̃i Cedũt nanqz ad primam iniurie vel cõtumelie ꝑsonalis seu iacture temporalis suspitiones tanqz arundines vento mundani timoris agitate Prudentia dat pastorali doctori. vt nec fallẽ velit nec falli leuiter possit Ez audi quid de iudicio mulierum dixit aristotl. qm̃ instabile ẽ et inualidũ sic apud comicũ dicũtur mulieres prope siẽ pueri leui sententia. Qđ viderat egregiꝰ poeta dicẽs Uarium et mutabile ꝑ femina. Quot autẽ inueniũtur inter viros q̃rum iudicia circa agibilia et credibilia vel nullum est vel obscurũ timidũ et incertum vel erroneuz. quia nec ipsos eruditit lex dei. nec regulaꝝ bene viuendi disciplina perdocuit Solidũ idcirco nequeunt alijs circa scrupulosas q̃stiones suas dare consilium. tanqz interrogatio fiat eis de ignotis nec exꝑtis. Continentia denicz dat pastorali doctori vt nec in se lubricitatẽ admittat. nec ad illaz auditores alliciat Ctuero mulieris vox facies gestꝰ quasi tede sulphuribus illicitis ardentes audientes et spectãtes adurunt faciliter. q̃ in prauam deside riorũ carnaliuz flammã accendũt Sic virorũ aliqui muliebriter fracti sũt discipline plus eloquio q̃ gestibus effluunt in lasciuiam. ipsam qz prouocant nutriunt et augent q̃z extinguant. Estuabam aut festinabam in ipa meditatõne mea ꝑgere post hãc triplicem prime partitionis consideratione ad aggressum secunde partitionis. locutur de pabulo sancte conuersationis. dum ecce visa est astitisse industriosa sedulitas. affirmans nõ satis eẽ si deducantur in medium defectus existentes circa pabulum domini gregis. nisi pariter inuenirentur prouisiones. et hoc tanto efficacius quanto particularius Uniuersalia enim parum sed singularia

multū docēt Ut ego dū has pui siones ab eadem industriosa sedu litate pquirerem.cito enim secum sensi.enumerauit plurimas hic et posteriozib⁹.quarū paucas ante ospectum cōnotationis hui⁹ celer rime rememozari iussit.repetēs cre bzo fiat fiat ¶ Prima prouiño Fi at in pmis iuxta pmissa executio decretalis illius que in oi metro politana eccia scholā theologie o stituit Nec videt schola mendicā tiū satis esse.expediret ampli⁹ vt hec institutio cui⁹ connotationem sicut et aliarū dñis iuristis inquo extenderet ad eccās cathedrales et alias collegiatas nōbiles sic ꝙ vna pbenda esset ad officium hoc salutiferū specialit ꝙ irreuocabilit applicata.quēadmodō dñs noster Bñdictus ꝓcurāte ꝓceptoꝛ meo inclito dño Cameracēn constitue rat.sed nescio quo pacto tam sēm opus e medijs vt dicitur mānibus elapsum est Cōcedebat vt legen tes et studentes pcipent certi.die bus ꝙ horis distributiones q̄tidi anas.hac rōne qua intendētes tē pozalib⁹ eccie cōmodū sine vlla o tradictione recipiūt Expediret in sup vt mōsteria nōbilia non care rent viris docētibus suos religio sos eē ab adolescētia meditari in lege dñi die ac nocte Alioqn p⁹/ modū in ipo ocio suo qđ cōtēpla tioni deditū esse ouenit qualit ex ercebunt ad diuina? Tenēda deni qꝫ esset decretalis phibens ipsos audire leges vel physicā artes.s. practicis,negotijs accommodas Nam apud eos que scia magl.qꝫ theologia deberet vel doceri vel ognosci? ¶ Scđa pusio Fiat am plius apud ipos qui se pdicatōni b⁹ exponūt examinatio pri⁹ circa generalia nostre fidei et circa pre cepta et mozes.vt cognoscatur si talia pdicare nouerūt.et ad ea pn cipaliter pdicanda seclusis fabul anilibus ꝙ ludicris compellātur Arceatur insuper tam generalis li centia apud quosdam religiosos. qui protinus vt aliquis sciuerit duo verba proferre volubilitate lingue intbronisant eum in cathe dra predicādi. Instruant deniqꝫ non detrahere superiozibus absē tibus in subditozū presentia Nam hoc agere quid proficit nisi ad sū uersionem auditozū apud quos inde nutrit rebellio murmur odiū impatientia contumacia pterua et detractionis libido.cui⁹ signū est quia extollunt detractiōes hu iusmodi quasi soli sint qui verita tem audeāt palam dicere Docea tur popul⁹ contra obedire ꝑpoſi tis suis etiam discholis.ostenden do ꝙ dominus regnare facit ma los et hypocritas propt peccata populi et in eozum graue penam. Sic habeat predicatoz linguam et linguā.Linguaz pro subditis ꝙ lnguam pro dominis et prelatis. ¶ Tertia pusio Fiat rursus pui sio sufficiēs curis parochialib⁹ vt sibi possint de pabulo predicatio nis prouidere.sicut institutio pri

or habuerat. qui apõ multos ad huc obseruat. vbi mendicãtes nõ abundãt Sit etiã in qualibet parochia cura specialis iuxta sacros canones de institutione puulorũ ꝑsertim in morũ disciplina ꝑm primitiua nostre religionis rudimẽta Ecce siquidẽ reformatõ fiẽ ꝙdam ait debet inchoari a paruul. ꝙniã eius deformatio venit ab eis prave et nequiter institutis Quãobrẽ fiat sicut ꝓtactum est ꝓuisio sufficiens aliqua pro magris. fiat ꝑ ꝑdicatoribus idoneis. si sint scholares de ꝑbendis. si mendicãtes aliunde per prelatos et curatos ãtenus ad pietatẽ magis ꝙ ad ꝙstũ suã valeant attentiores ordinare Itaq; si ꝑ curatoribus si aduocatis si alijs practicantibus assignãtur sedulo pensiones certe ꝙ magne quãuis aliunde lucrent qualiter nõ absurdũ erit nõ magl. hoc fieri ꝑ laborãtibus gratis ad spiritalẽ ouiũ dñicarũ nutritionem. dũ exercent officiũ qõ de necessitate mõstrauim⁹ annexũ eẽ pastorali dignitati! Sed im ꝓperãdo dicũt nõnulli ꝓlatoꝝ Cur inquiunt vos tẽologi maxie doctorati nõ ꝑdicatis. cur statis in studio vl in cameris tota die otiosi! Cur talẽtũ scie vobis collatũ ꝛtinetis! Decipiant sic loquẽtes verã hanc ꝑ multis rãsionem Nemo nos oduxit. neq; licentia magꝛalis in theologia dat obligationẽ ꝑdicandi. sed ostendit idoneitatẽ. quaz exercere nõ tenent nisi velint vel alium de mittantur cũ mercede sua Dubito ꝙ plus solicitudinis et tpis apponet aliqs ꝑdicator vbi dei in vno ꝑmone rite cõponẽdo retinendo⁹ ꝓnũciando. ꝙ aduocat⁹ vnus ꝑ multos dies ꝓcinãdo Cur ergo sua mercede caritaurus est recipienda ab illo cuius debitum exercet officiũ et non solum a populo! Hoc igit fiat fiat Qõ auda⁹ introduxi qz me sẽtio ab omni specie questus alienũ cuz satis iam habeã dei dono de bonis ecclie vt ponaz fine sumptu alieno euangeliũ ¶ Quarta ꝓuisio Fiat postremo quo ad hoc publicatio quorundã tractatuloꝝ opositoꝝ vel cõponendoꝝ vel qui iã forte compilati sũt in quibus generalis tenor nr̃e fidei et ꝓceptoꝝ et sacramentoꝝ cũ similib⁹ contineant ꝙtinus in eis sacerdotes et curati simpliciores legere possint et instrui quid ipi scire ꝙd alios docẽ debeãt. docere inq; etiã per scꝑturã talem si nõ aliter cognouerint. cõpelli quoq; poterunt talia suis expensis exẽplaria sibi cõparare. quẽadmodũ fit de statutis humanis synodalib⁹ pro cura tpalium et hoc nisi forsan aliũde charitas abũdans prelatorum indigentie paupioꝝ subuenire voluerit. Sic potuisset de lectionibus sacris legendis ad mensã eccliasticorum ꝙ ꝑsertim ꝓlatoꝝ Itẽ de cohibẽdis questoribus istis latrantibus linguas suas ad simultates vel ineptias Sed hec interi sufficiãt de

ꝓuiſionib⁹ circa ꝑmā partitionē.et
ſuas oſuetudies ita ꝺmemoratas.

¶ Sequit ſcda ꝓtitio ꝑncipalis

¶ Audiſtis ꝑſtātiſſimi viri ꝑres et
frēs quēadmodū dixim⁹ aliqua de
paſcendis ouib⁹ pabulo ꝓdicatio/
nis docte. dando aiaz ꝓpriam ſm
portionē vel vim rōnalē ꝑ eis. nec
ſum neſci⁹ q̄z multo plura et altiora
dici potuerāt.ꝫ ſupplebit impfectuz
meū ditiſſima vr̄e ſapientie magni/
tudo. Nūc ꝑus q̄z ouertat oꝝ ad
aliū modū paſcendi oues ſm por/
tionē irascibilez aie.et hoc exemplo
ſancte ꝺuerſationis.dicat id qđ ob
tigit mi in ipa meditatōe mea ꝺum
circa hoc eloqui recogitarem duce
vr̄ comite ꝺuſtriosa ſedulitate Cir
cūuoluebaz oculos mee ꝺſideratio
nis ꝑ ouilia varia eccie militantis
Illic aſperi viros paſtores habitā
tes in caſulis et portatilib⁹ taber/
naculis.ſcientes hic ſe non habē ci
uitatē manentē ſed debere futuraz
inquirere. Illic ſimilit viſe ſūt oues
rationales gregis xpi ſignate oēs
ſigno thau de ſanguine agni. Sed
heu picula heu ſeductores.heu mil/
le nocendi artes.mille mouendi diſ
crimina. Quelibet ſuos patitur ho/
ſtes. ſuas inſidias ſua certamina.
Hanc vepres ſpine ſentes q̄z diſla/
cerant.hanc.eſtus vrens.hanc bru/
ma rigens diſcraſiant. hec infixa ē
in limo pfundi.hec ex altis rupib⁹
preceps ruit.adheret huic interna
ſcabies.alteri contagioſa ſocietas.
morbū affricat.ſic q̄z faſcinatō mor

bidaz tranſit in teneriores agnicu/
los. Deniq̄z qđ ouib⁹ miſeris erit
tutū qñ iuxta ꝓuerbiū grecū Lupi
funguñ officio paſtoz. Vel certe
paſtores verſi ſūt in lupos qui non
parcūt ouib⁹. An non lupus tyran
nus rapax qui lanā et lac ouiū imo
carnes et oſſa ꝑ gulā et luxuriā ſur
ripit caſſat et opꝛimit? An nō lup⁹
tyrānus fallax qui lanā et lac ouiū
ꝑ aſtutiā ꝓcurationū et aduocatio
nū ſurripit et caſſat et deſicit? An
nō demū lupus tyrannus vorax q̄
lanā et lac ouiū.imo carnes et oſſa
ꝑ gulā et luxuriaz ſurripit caſſat et
inficit? Et vbi tam obſecro tales lu
pos rapaces fallaces et voraces
nō potēis inuenire q̄ rapiūt qui fal
lūt q̄ deuorant? Rapiūt cauillando
fallunt litigando.deuorant luxuri/
ando. Adſcim⁹ ex Ezechiele veterē
ſūmi paſtoris querimoniā. Lac co/
medebatis. et lanis operiebamini.
qđ craſſū erat occidebatis.gregez
aūt meū nō paſcebatis. qđ infirmū
fuit nō conſolidaſtis. et qđ egrotum
erat nō ſanaſtis.qđ ꝺfractū eſt nō
alligaſtis.et qđ abiectū eſt nō reꝺu
riſtis.et qđ perierat nō queſiſtis.ꝫ
cū auſteritate impabatis eis. et cū
potētia.et reliqua in hanc ſententiā
Juxta que ꝑ oplemento nre hui⁹
ſecunde partitionis induco tres cō
ſiderationes cū duodecim ꝓuiſio/
nib⁹ quas induſtriosa ſedulitas re/
cenſuit Prima conſideratio. Bo
nus paſtor nequit animā dare pro
ouibus ſm vim irascibilez.niſi ꝑus

ſtuduerit eſſcere tyrannidē rapacē que eſt lupus auaritie. Inſtituens itaq; paulus verū paſtorez docuit hoſpitalem eſſe debere et nō turpis lucri cupidū. Sed quō daret hoſpitib⁹ qui tollere ſatagit aliena. quippe raptoribⁿ alienis nō obſiſtit Videaſ ergo quid admonet hoc loco induſtriosa ſedulitas. Prima puiſio. Fiat inquit reformatio hoſpitalium. hoc eſt em̄ de cura paſtoris. fiat hec reformatio taz in tpali q̄z in ſpūali regimine ne illic cura pauperū negligaſ. preſertim ad ſalutē animaz ſuaz in patientia et penitētia ogruis et in ſacramentoz ſuſceptōne. qualis fructⁿ eſt in hoſpitalium fundatione principaliter intentus. Expediret quoq; ſic fieri in quolibet hoſpitali qualiſ obſeruaſ pariſius, vniformiſ ſatis ad decretalē de aduocandis prius medicis aiarū q̄z corpoz. Illic oſeſtim vt aliq̄s egrotus quēiſ introduci ꝑus intra ianuā confiteaſ et abſoluiſ. Erit inſuper ꝓuidendū apud ꝓfeſſos et ꝓfeſſas in hmōi religionib⁹ ſicut etiā fieri conſueuit in alijs omnib⁹ quatin⁹ tria vota ſua cuſtodiant. obedientie. pauptatis. et caſtitatis. Nam inueniunt ibi appropriationes manifeſte ſicut apud ſcholares. ꝯ eos exterrere debuēat mozs Ananie et ſaphire. Quid inſup ſibi volunt tot diſcurſiones eoz ꝑ domos ſeculariū! Et o vtinā nulla ſint monaſteria mulieꝝ que facta ſunt ꝓſtibula meretricū et ꝓhibeat adhuc deus oza deus. Secūda puiſio. Fiat amplius puiſio contra tyrannides varias et oppreſſiones miſerabiles et indignas paupis populi. maxime eius qui ſubdit⁹ eſt eccleſijs. et hoc ꝑ predones domeſticos. ꝑ familiares inimicos ſub vmbra ſecularium dñoz. Has oppreſſiones videre facilius eſt in reb⁹ q̄z exponere ſermonibus. Q; ſi non mouenſ paſtores ex atrocitate rez ꝓuidere. qualis erit ſermo meus qui iacentes eos q̄ torpentes valeat excitare? Moueat eos recogitata et lecta cōſtans auctoritas ambroſij vt cui ſucceduſt in ſimili dignitate. ſuccedāt in pari cōſtātie ſtabilis inflexibilitate. Videant paſtores ne odioſi mozes ſui ſentes coram deo et hōibus dent hanc cauſam grauaminis paupis ſui gregis. Tertia puiſio. Fiat vlterioz puiſio ne pauperib⁹ ſua bona auferaſ vel detineaſ. Hec ſūt ea bona que viris eccleſiaſticis ſuꝑſunt vltra ſimplicē victum et veſtitū iuxta decentiā ſui ſtatus in eccleſie republica. Notiſſima eſt hoc loco ſed duriſſima Bernardi atq; hieronymi ſententia qui retentionem hmōi vel luxurioſam ꝓfuſionē nō dubitauerunt ſacrilegium imo omni ſacrilegio et depredatione damnabiliorem appellare. Videant eccleſiaſtici ne forte ob hoc iuſto dei iudicio ꝓueniant rapine eius et cōculcationes indigne et iuriſdictionum ſuarum vſurpationes, quia quandoq; quod non habet ꝓpus tollit

fiscus. et quod subtrahitur egeno rapit prædo. Hoc em̄ est veteris p/uerbij sententia. ꝙ abdita vulpium fiunt rapine lupoꝝ. vt qui prædat⁹ fuerit prædeꝑ et ipe. Hic insup̄ pui/dendum erit de celeri testamentoꝝ cōplemento non impedimento per eos qui accelerare debuerant. eccle siasticos curiales loquor per quos abusus incredibiles fieri memoran tur ita vt nec fidelis inueniaꝑ in te/stamēto huius vel illius. ¶ Quarta puisio. Fiat demū prouisio circa ec clesias versas in dissipatōnē quaꝝ primit⁹ extitit magnifica fundatio. quatinus in eis seruitores assignen tur iurta facultatez redituū vel cū aliis vniaꝑ aut ex toto cassentur. ne sint huiusmodi beneficia depau/perata plus in scandalum et op/probriū q̄z in dei laudem et populi edificationem sicut in prioratibus nōnullis experimur. Ibis itaq̄ sub uenire fūdationibus antiquis san/ctius esset atq̄ salubrius q̄z funda/re nouas ecclesiolas volēdo sibi fa cere nomen. Supra modum conue nit occurrere tante tam q̄z fede et abiecte paupertati imo mendicita/ti curatoꝝ in locis plurimis qui tamen positi sunt in ordine essentia li et gerarchico ecclesie militantis tanq̄z minores prelatis. et discipu/loꝝ successoꝝ. quibus tamē nul la ob egestatem suaz reuerentia vel obedientia datur a subiectis ouib⁹ quia nec inueniuntur viri sufficien/tes qui talibus parochijs sic in ege statez versis velint personaliter de seruire. Ex q̄z accidunt eis frequent a pastoribus crassis vel officiarijs suis ipis volentibus onēa onerib⁹ citationes angarie cauillationes. ita vt liberioꝝ sit iam laicoꝝ q̄z ec/clesiasticoꝝ talium conditio. nec iā vt populus sic sacerdos. sed liberi/oꝝ et honestioꝝ popul⁹ q̄z sacerdos Ex si tales deseruientes parochijs sint tantūmodo vicarij religiosoꝝ vl canonicoꝝ vl p̄ p̄rios curatos substituti cogantur ipi principales de sufficienti vite sustentatione p̄ui sionez assignare ne alijs in penuria laborantibus ipi in ocio totum di/ripiant. fiat hoc fiat

¶ Secunda consideratio

¶ Bonus pastoꝝ nequit aiam suā dare pro ouibus suis ꝑm vim irasci bilez si retinet vel in se vel in suis ty rannidem deceptricē que est lupus fallacie Jubet apostolus. Episco/pus qui pastoꝝ est sit domui sue be/nē p̄positus. Aliter em̄ sicut idem arguit qua ratione diligentiaz ha bebit ecclesie dei qui regere p̄riaz nescit domū? Domus autem prela ti curia est habens ministros fami liares et officiatos pro reddendo vnicuiq̄ bona et simplici fide quod suū est non ad spoliationez sed coꝛ rectionem. non ad coꝛruptionē sed edificationem. non ad multiplican dū lites super lites. sed ad compen diosum pacis stabilimentum. Sic

aũt charitas incipit a se. sic et reformatio debet inchoari vt ꝑmo fiat iudiciuz a domo prelati sicut fit in vniuerso a domo dei. ne ꝓterea cõtingit obiici prelato. medice cura te ipm. Et illud apostoli. Qui ꝓdicas non furandũ furaris. imo et sacrilegium facis. ¶ Prima ꝓuisio. Quo circa suadet industriosa sedulitas vt fiat efficax non verbalis ꝓuisio contra astutissimã illaz imo sepe cõpertam tyrannidẽ promotoꝝ ꝙ ꝓcuratoꝝ in angariis et citationib⁹. que omnia cum iniustissime comperti fuerint omisisse. gratis abscedũt a querela nec iam gratis quia recipiunt expensas ab innocentib⁹ absolutis. de qz calumniis peruersissimis. de diffamationibus ꝓterea crudelissime impositis ipi mercedẽ que eis male vertat recipiunt. Test le droyt de la porte bandet. Est ꝟ precoz equitas? Nonne claudicat hec disceptatio? Esz nonne iustius vt huiusmodi ꝓcuratores percipe/rent stipendia laboris sui a dñis suis vel prelatis qui deberent subditis dare iustitiam qz ab innocẽtib⁹ sic veratis? Ue qui condunt leges iniquas ait dñs per Ysaiam. et scribentes iniustitiaz scripserunt vt opprimerẽt in iudicio paupes et vim facerent cause humilũ populi mei. vt essent vidue preda eoꝝ et pupillos diriperent. Notet hic iuramentum quale debitum est prestari per aduocatos. ꝙ ꝓmotores ꝙ notarios. per procuratores. presertim vt nihil agant vel foueant quod iniustũ esse vel creduerint ab initio vel postmodum compererint. ¶ Secũda ꝓuisio. Fiat insuper abbreuiatõ tam dispendiosaꝝ litteraꝝ moderatim tot excõmunicationuz tam a iure qz ab homine fulminataꝝ. Et hoc nonnunqz pro defendenda seu recuperanda re modica parum vtili vel ꝓphana. cum tamen baculus iste primitus fuerit institutus a rpõ tanqz durissimum sũmũqz supplicũ quo nolentes ecclesiã audire plecti deberent. Qz si ecclesiã nõ audierit inquit rps sit tibi ethnicus et publicanus. Nunc apud quosdam talis regnat stoliditas qualis apud illũ qui vt muscã abigeret a fronte ꝓrimi ictu securis excẽbrauit eũ. Itaqz temporalis incõmoditas vir reputari debet musca pũgens per respectum ad eternam salutem quã auferunt aliquando percussiones iste per excõmunicatões grauissimas que vt in aliquez ceciderint vir abscisi possunt trahẽtibus de vna in aliaz lupis curie rapacibus. ¶ Tertia ꝓuisio. Fiat amplius obseruatio decretalium prohibentiuz ne detur aliquid omnino in spiritualium administratione aut saltem adhibeat moderatio tam in collationib⁹ ordinum qz beneficioꝝ. in approbationibus sacerdotum officiare debentium. In figillatiõibus quoqz et multis similibus plus ad questum sicut

dicunt aliqui q̄z ad spiritalem pro/
fectū supimpositis. Exequant saltē
ista tali modo q̄ ab oñi specie ma/
la symoniaci scādali semet abstine/
ant. ¶ Quarta prouisio. Fiat vlteri⁹
correctio subditoꝝ p̄m qualitatem
delictorum et plus ad emendatio/
nem suam et timorem aliorꝝ q̄z ad
pecuniarꝝ exactionem que gregem
simplicem scandalisat frequenti⁹ q̄z
edificat. Q; si delicti qualitas exi/
gat imponere penam pecuniariam
exponatur illa in pios vsus manife
ste. ne plus ad auaritiam pastoruꝫ
q̄z subditoꝝ correctionē exacta vi/
deat. Nodum⁹ hic incidenē de iura
mentis terribilib⁹ exactis p officia
les et a curialib⁹ officiatos dū exa
minant aliquem criminosum super
dicenda veritate. quibus tamen iu/
ramentis deferre nolunt seu credē.
qualia etiā violaturum fore proba
bilius q̄z oppositu ꝫ suspicanē. Hic
nonne laqueus est manifeste ac cru
delissime perditionis animarꝝ? Cū
insuper dicat apostolus. q̄ omnis
controuersie finis est iuramentum.

¶ Tertia consideratio

Bonus pastor nescit animā suā
dare pro ouibus suis. si in se vel in
suis tyrannidē voracem nutrit que
est lupus gule atq̄z luxurie. Sobriū
quidem nec multo vino deditum.
nec preterea bigamū iubet aposto
lus episcopū instituī. prohibens ex
consequenti crapulosas comesatio
nes. potus ad equalia. mētricatio/
nes sordidas. dāe symbola frequē

tare tabernas quasi non eis dom⁹
sint ad comedendū. aut velut histri
onū more nullibi peius habeant q̄z
in domo. Et que illic detractiones
bone deus quales gonliardie q̄n/
ta in vitam hominū bene viuentiū
et sobrioꝝ derisio. qui risus lusus q
gestus indecori vsq̄z ad scandalum
vilissimoꝝ mancipioꝝ vel mulierc u
larū sibi ministrantiū. sciunt qui vi/
derunt. ¶ Prima prouisio. Qua in
re consulit industriosa sedulitas vt
fiat primo restrictio frugalis tante
varietatis et multiplicitatis fercu/
uloꝝ sumptuosissimoꝝ in eadē mē
sa vsq̄z ad nauseam et prodigā va
stationem earum rerum ex quibus
multi ventres pauperum pasci pos
sent. Sileamus hic de egritudinib⁹
inde nascentibus. de hebetudine vē
tris. de subuersione rationis. de oc
casione rapacitatis. de temporis
quod pretiosissimū est consumptio
ne. Consideretur iniquitas illa qua
lis quāta q̄z est apud ecclesiasticos
viuentes ex laboribus et oblationi
bus pauperꝝ. Qui ita luxuriantur
quasi gratis obuenerint sibi. quasi
preterea ad nihil aliud nati fuerint.
diligentius q̄z pascunē apud eos q
carius aliqui carnales q̄z pauper.
Nec ista dicuntur vt laudeē in pre/
latis psonis ecclesiasticis sordida
tenacitas honestati hospitalitatiq̄z
contraria. sed assit frugalitas libe/
ralis que non p̄m inanem iactantiā
aut opinionem prodigoꝝ sed p̄m
cōscientie virtuose iudiciū mensureē

Utrū vero pensata temporuz mo
dernoz qualitate sit expedientius
prelatos splendere in ornatib⁹ exte
rioribus. vel ducere vitam paupez
xpō et apostolis conformē in nudi
tate aut vilitate vestiū alio loco de
ductum est. Secunda prouisio. Fi
at amplius honesta restrictio talis
pompe in multitudine onerosa et
incomposita tot seruitoz tot equo/
rum et mulorz consumentium opes
sine mensura sine fructu. Nove q̄ e/
nutrit homines istos comatulos et
adolescentes lasciuos ociosa pessi/
ma doctrix. Nam multa mala docu
it ociositas ait sapiens. cui pessime
comites ebrietas et crapula coniū/
guntur. No quid aliud isti tunc stu
dent nisi vel insidiari aliene pudici/
cie prodigi sue. vel lubbus illecebra
libus occupari? Hinc illa adinuētio
deformissima habituz variorum.
hinc iuramenta blasphemie et simi
lia hinc lusus taxillorum et similiz
prohibiti. hinc omnia deniq̄ tollen
tia morum honestatem. Subditi ve
ro ceteri quid faciunt nisi quod vi/
derint familiam sui pastoris facien/
tez. imitantur certe et libenter. Aut
qua fronte iuberet pastor crapulā
et luxuriam a subditis effici qui assi
due coram oculis et in penetralib⁹
suis illa intuetur et gaudet exerceri
Prouerbium est. Qualis rector ciui
tatis tales et inhabitātes in ea. Et
mobile mutatur semper cum princi
pe vulgus. Tertia prouisio. Fiat
obseruatio ieiunioz ab ecclesia sta
tutoz constantioz apud diuites et
potentes presertim ecclesiasticos.
apud quos prohdoloz versa sunt
tam velut in derisum. cum soli fere
paupes atq̄ rusticani ieiunent. qui/
bus vix est panis cibarius relictus
ad saturitatez sufficiens. Quarta
prouisio. Fiat inquisitio diligens q̄
cauta super peccatis enormissimis
qualia cōmemorat apostol⁹ in prin
cipio ad Rhoma. quibus corrupit
heu omnis caro viaz suam plus q̄z
Sodoma et gomorra. et hoc sine dif
ferentia sexus aut ordinis aut gra/
dus aut generis aut etatis aut reli
gionis sacre aut matrimonialis vin
culi. aut affinitatis spūalis. aut par
tiū corporis honestaz. Credite fo/
dientibus parietem per districtam
inquisitionem in foro penitentiali.
qui habentes obstetricādi sciētiam
educunt colubrū tortuosū et vident
abominationes pessimas que fiunt
Credite inquā quia prudenoū eēt
omnino cū effectu et discretione cō/
tra tantā familiaritatē in cubilibus
et alibi. quā exercēt parētes vtriq̄
cū vtraq̄ pgenie et affines affini/
bus in adolescentia. senes q̄ cū iu/
nioribus taz in religione q̄z in scho
lis et alibi. Dubitaucrim prius. si
nō deteriores mores trahūt aliq̄n
pueri et puelle hac occasione in pa
rētū domicilijs et religionū et scho
larū otubernijs q̄z facturi erant in
pstibulis lenonū vel meretricū. Et
hec interiz dicta sint de scda ptōe
pncipali. opib⁹ dca firmēt. fiat fiat

Sequit tertia partitio

principalis. Tandem reliquū est pro complemento suscepte cōmonitionis aliquid pro tertia et vltima partitōne de pascendis ouibus pabulo charitatiue subuentionis dando animā quo ad vim ocupiscibilē pro eis. Et quidem nō inuenio pabulū charitatis et gratie melio⁹ efficacius ve tradi posse gregi xp̄i q̄z per debitam collationez sacramentoz. Illic quippe gratia ofertur in suscipiente virtute operis operati. hoc est vltra vel supra meritū suscipientis in virtute meriti xp̄i instituentis sacramentū et illud spirituali priuilegio ditantis vt inde opus p̄uilegiatum nominet. Conuenit preterea vt minister sacramentoz tūc maxime se disponat ad gratiā duz eaz suo ministerio studet apud subditas oues transfundere. Alioquin iuxta p̄babilem seu formidabilem quorundā doctoz sententiam ipe nouo se p̄cī laqueo stringit. Proposueram vero velut in antecedentibus. ita et hic reducere tertiā hāc partitionem ad tres considerationes principales. ostēsurus in p̄ma de pabulo salutaris gratie p̄ sacramentum baptismi. confirmationis. et eucharistie. Baptismus enim generat. confirmatio roborat. eucharistia complementum prestat. In secunda de pabulo salutaris gratie per sacramentum penitentie quod lapsos reparat. mortuos q̄z viuifi-

cat. In tertio de pabulo salutaris gratie per reliquū triplex sacramentum scz ordinis. matrimonij. et extreme vnctōnis. Sed preoccupauit industriosa sedulitas breuitatez diligens. et allegans sufficere si prouisiones idonee saltez alique vsq̄z ad duodenarium numerentur. Prima prouisio. Quāobrem dic inquit vt fiat primo diligens examinatio illoz qui ministraturi sunt sacramēta ne forte sint ignorantes formaz necessario requisitam in collatione huius vel illius sacramenti. ac proinde nihil agant seu conferant. Expertum est crebro multos ex cōfessoribus per ignorantiam culpabilē forme sacramentalis. non veraz dare sacramentalem absolutionē Sic obstetrices aut laici baptisare quādoq̄z putantes paruulos de quoz morte dubitāt non vere baptisant. quia forma debita et a xp̄o instituta non vtunt. Sic inuenti sunt quidaz ex prelatis nōnunq̄z errasse in collatiōe ordinū ex defectu vl formē vel materie vel intentionis debite. ita vt suppleī vel de nouo fieī necesse fuerit ea que prius acta credebātur. Secunda p̄uisio. Fiat administratio sacramētoz omniū sic apls iubet de omnib⁹ honeste et p̄m ordinē. nō in iocis et scurrilitatib⁹ q̄ ad rem nō pertinent Errant hic fatui et fatue in baptismo paruuloz. in celebratione matrimonioz cum vlulatibus impudicis et fedis irrisionib⁹. In auditiōe aūt missaz cum

3

quãta irreuerentia et indecentia videre quotidie est ad oculuz. Nonne tangit altare p laicos incõpositos comitatos canibus mingentib⁹ ad pallas altaris Quid de viris eccĩa sticis tpe ministerij sui in ecclesia et choro. quas ibi garrulitates nõ videbis velut in foro mulierculariꝝ et reꝝ venaliũ est. quas distractiones. quos risus. quos clamores. p/hibente nemine et sapientiozibus Naz q sapiores ckpa par inuoluit Quid demũ de ritib⁹ impijs illoꝝ quos deus omnipotens vel corrigat vel male perdat q̃ nedũ blasphemias et insanias falsas exercere imo defendere non verent etiã in ecclesijs nobiliozib⁹ et hora misse quas palliant sub nomine fatuoꝝ aduersus quas alias oscripsim⁹ ¶ Tertia p/uisio. Fiat collatio ofirmationis sacramẽtalis frequentior p dioceſim qz et si non sit semp necessitatis vt actualiter suscipiat. est tñ necessitatis ne detemnat ¶ Quarta puisio Fiat auditio missaꝝ totalis diligentius a subditis. presertim dieb⁹ dñicis et festiuis et in suis parochijs. Uersat cñ in hoc principaliter preceptũ de obseruatione sabbati. nec excusat omittens a violatione cessante causa legitima. Prouideatur hic in mercaturis et opib⁹ seruilib⁹ tpe illo. Item de recedentib⁹ statim post asperſionẽ aque benedicte vel dñici corpis eleuationẽ. Quid insuper de multitudine p̃ceptiua tot festoꝝ q̃ vel nõ obseruant et ita pecat. vel egestati subditoꝝ mechanicoꝝ non sufficient osulit. vel pessime ociosi tati qui nesciunt talib⁹ bñ viti ianua grãdis aperit. Subintro eũt cõsequent magno agmine ebrietates. lites. lusus improbi. expense sumptuosissime. choree plene peccatis et insanijs et carminib⁹ blasphemis. imo et p inquisitozẽ damnandis. dissolutões q̃z luxuriose. q ad breue vẽbũ. subingredit malũ oñe ita vt quod pro honore dei pro animarum salute fuit sapienter institutum vertitur in contumeliam eius et salutis detrimentũ ¶ Quinta puisio. Fiat in vnaquaqz dioceſi diligens electio cõfessoꝝ idoneoꝝ p sacramento saluberrimo penitentie digne ministrando. In hoc pncipalissima q fere tota fidet vtilitas p pabulo gregis dñici. Nã p sacramẽtũ hoc penitẽtie reducunt oues errãtes. sanant egrote. pascunt famelice. p̃sertim si cõfessor pb⁹. si cõtinens. si doct⁹ atq; solicit⁹ affuerit Dioq̃n si solicitat ad malũ. vt si ad questũ solũ mẽdicat. si negligent ignorantq; sup cõfitentiũ trãsgressionib⁹ ingrat si p ebrietatẽ aut iracundiaz sigillũ inuiolandũ q̃olibet effregerit. aut si demũ blãdiens obstinatis neq; deserẽ pcca volentibus eos absoluẽ tẽptauerit Ue ve simplicib⁹ ouib⁹ xpi a talib⁹ sacerdotib⁹ q̃ nõ iã mercenarij ꝫ rapaces lupi vocandi sũt q̃ꝫongi⁹ abigendi. ¶ Sexta puisio. Fiat cõfessio coram oculis, oim in patenti loco ne subin

troeat lup⁹ rapax in auriculis ſua/
dens agẽ que turpe eſt etiã cogita
re. ¶ Ne aliter agẽtib⁹ et ſub familia
ritatis ſpecie in angulis vel came/
rulis res ignominia plenas exercẽ
tib⁹. ¶ Septima ꝓuiſio. ¶ Fiat rebua
tio caſuũ ſeu pcõꝝ moderatior. ꝓ
uidendũ eſt ſaltẽ ꝙ nullus caſus iu
dicẽ reſeruat⁹ quo ad iuuenes mi
nores quatuordecim annis qz nec
habet etas illa ꝓfectũ vſũ rationis
nec facilẽ reſiſtit temptationib⁹ ſu
is vel malicĩjs alienis. nec audet le/
uiẽ coꝛã ꝓſonis extraneis q auctẽti
cis oparere. ¶nto min⁹ de puden
dis et verendis cõfiteri. ¶ Cõſulẽduz
eſt inſup. verecũdie et fame mulieꝝ
ne in ſuſpitionẽ veniant maritorum
vel parentũ. ſi crebro. ſi palã. ſi de lõ
ginquo ad penitẽtiarios mitterẽt.
¶ Expedit deniqz facilẽ et cito relin
quẽ ptãtez ſup occultis caſib⁹ ipis
curatis et ordinarĩjs. ¶ Nõ eñ de pu
blicis loq̃mur pcĩs. ¶ Relinquat etiã
oñib⁹ q̃s bona fide cõſtiterit velle
et ſcire ꝓficẽ aĩab⁹. nõ ad queſtum
vel ſubuerſionez. Tales quippe dili
gẽter inq̃rendi eſſent inducẽdi et ro
gandi. imo cõducẽdi. quãto magis
dũ ſe vltro et gratis offerũt admit
tẽdi. ¶ Oniaz itaqz dicit ihiero. ſcdaz
poſt naufragiũ tabulã. quã ampli
ficare et dilatare pl⁹ expedit q̃z vt
nimia artatio ſua neq̃at illos ꝛ̃cipe
q̃ allici imo velut impelli debuerãt.
Qua ſup re extat q̃daz epla lõgior
ad paſtoralẽ dignitatẽ. ¶ Octaua
ꝓuiſio. ¶ Fiat examinatio diligẽtior

clericoꝝ ad ſacros ordines ſe offe
rentiũ ꝑtim in vita et moꝛib⁹. de
ſpe inſup cõtinẽtiã quã vouẽt obꝰ
uandi. et vt latinã linguã cõpetenẽ
intelligant cũ his que ſacerdotale
req̃rit officiũ. ¶ Alioq̃n conſulti⁹ eſſet
pauciores ꝙz electiores cõſtituere q̃z
larare paſſiz ꝓ oulia dñi tales ſine
diſciplina. ſine eruditiõe. ſine cõtinẽ
tia. nihil a diſſipatoꝛib⁹ lupis diffe
rẽtes. ¶ Hic de ocubinarĩjs et de ſuſ
cipiẽdo vel nõ ſuſcipiẽdo ſacramen
ta ab eis. de tolerando q̃z eos vel
abĩjciendo. de coꝛripiendo inſuper
eos ꝓ ſupioꝛes. nõ ꝓ queſtu annua
i eos ofouendo multa ſe offerrent
tractãda q̃ alio loco diſputata ſũt.
¶ Hic ꝓterea de nõ ordinandis ante
etatẽ legitimã. diſpenſatõe nõ habi
ta caute agẽdũ eſt. qz peccant ordi
nãs et ordinand⁹. nec dar̃ executio
imo nec ordo q̃q̃z. ſi ꝓlat⁹ tales ꝓ
expreſſũ ordinare nõ intendat. ¶ Eſt
eñ eſſentiale in collatõe cuiuſuis ſa
cramẽti conferẽtis intẽtio. ¶ Nona
ꝓuiſio. ¶ Fiat matrimonialis coniun
ctio cũ oñi ſolẽnitate. nec in bãnis
neq̃z in domib⁹ ꝓphanis. ꝙz in eccle
ſijs ne incidat illõ impꝛoperiũ apli.
¶ Eccleſiã dei cõtemnitis. ¶ Moneãtur
q̃z diligenẽ ꝓ ſuos cõfeſſoꝛes vt in
fra limites maritalis licentie ſeſe cõ
tineant. ne abutantur inhoneſtius.
et execrabilius ſe ipis q̃z meretricã
tes in ꝓſtibulis. ¶ Decima ꝓuiſio
¶ Fiat collatio diligẽs extreme vncti
onis dũ patiens ſẽtiẽ cõpos mẽtis
quatinus ammonitio ſalubꝛis de

salute ꝑria. pia quoq; ad hoc sa/
cramentū deuotō sibi ꝓficiat aliter
q̄ si pressus egritudine anim⁹ nihil
attenderet. Est quidē hoc sacramē
tū reiterabile. est etiā necessitatis vt
nō otemnat. quāuis nō vt otinuo
vel semp suscipiat. Hic de egrotan
tibus specialiter in domib⁹ hospita
lium. de q̄ sepeliendis eis cū pieta/
te dum illic forte egroti moriuntur
esset attendendū ¶ Undecima ꝓui
sio. Fiat frequentior vtilior q̄ visita
tio ꝑ totam diocesim vel ꝓuinciam
spargendo vbiq; bonū semen ver
bi dei. etiā si fieri omode potest pre
sente prelato ꝑncipali ꝓut iura vo
lunt vt circūeat parochiā. Hic est
cardo totius reformationis eccleſi
astice. Hec virtus omnis hui⁹ aut
similis concilij ꝓuincialis. Quēad
modum eñ vetere ꝓuerbio dicitur
Oculus dñi impinguat equū. Sic
pñtis pastoris auctoritas nutrit et
pascit gregē suū. Ita tñ si ꝓuidus
et opposit⁹ in se et familia sua pastor
fuerit et sagax. nō lupus. non latro
rapax. Hoc modo visitare nonne es
set dare põdus auctoritatis et ho
noris verbo dei qđ nūc ꝑ inertiaz
vel omissionē ne dicam⁹ vilipensio
nem prelatoꝝ versū est apud subdi
tas oues in opprobriū q̄dazq; fa
bulam. Quare? q̄ videt ꝓpls solos
mēdicātes et paupes apud eos cō
temptibiles põicare verbū. nec ad
esse plātos. vt vel sua illud honorēt
pñtia. Visitando deniq; exercetur
inquisitionis officiū ꝑquirendo de

doctrinis varijs q̄ pegrinis clā vel
palā seminatis. de sortilegijs. de su
pstitionib⁹. de blasphemijs et cōtu
melijs et grauaminib⁹ plebis ꝑ er
actores curiales vel alios. de excō
municationib⁹ q̄z iustis vel iniustis
et citationib⁹ vel angarijs. Exercet
ꝓinde sacramentū ofirmatiōis fru
ctuose et misericorditer tā ꝑ casibus
reseruatis q̄z ꝑ quibusdā criminib⁹
q̄ parochiani celāt q̄nq; ꝓprijs cura
tis. et aliq̄ nō sine iusta rōne. Cōter
nit q̄z hic visitatōis mod⁹ ne plus
ad questū et subuersionē q̄z ad pie
tatē et edificationē sua visitatio iu
dicet executa. Et ne sit velut catt⁹
abigēs quidē mures a caseis. ipos
vo pl⁹ deuorās. Hoc ꝓterea respi
cit celebrationez annuā cōcilioꝝ ꝑ
uincaliū. q̄ ꝑm ẋba iuris nihil pe
ne sic mores disciplinatos ab eccia
expellit q̄z negligētia sacerdotū q̄
otemptis canonib⁹ ad corrigēdos
ecciasticos mores synodū facē ne
gligūt. Deinde ne q̄s dicēt q̄ suffi
cientes cōtra oēz ꝓuaricatiōez cōsti
tute sūt leges a ꝓrib⁹. subdit q̄ ea
q̄ frequēti ꝓuaricatione iterant fre
quēti sinia debēt cōdēnari. et velut
repullulātia malis radicib⁹ germia
crebri⁹ āputari ꝑtim ꝑ visitatiōz
q̄ est q̄dā applicatio legū ad opati
onē et sua viuificatio q̄ alit mortue
sūt vel languescunt ¶ Duodecima
prouisio. Fiat ad extremū reductio
pulcre pacis tā turpit exulantis ad
habitaculū totius ecclesie. et hoc ꝑ
implorationē diuine misericordie. ꝑ

morꝫ correctionē que nos ſua puer
ſitate a nobis deoqꝫ ſeparant. per
concilij generalis ſi ita viſum fuerit
celebrationez. In quo generales p
xpianitatē errores paſſim ſparſi ve
nirent hoc generali remedio corri/
gendi. Pergebat hoc loco induſtri
oſa ſedulitas velle plura particula
ria q̄ ſub ipō ſciſmate peſtifero ter/
minando diſſerere. vt de ſubtractio
ne. de neutralitate. de bñficiorꝫ ad
ordinarios reuocatione. ſed mode/
ſtia repreſſit dicens. Imo q̄z dan/
dus eſt ait multiloquio tuo finis.
Parui modeſtie et ſb exhortatorio
quodā epilogo concludere taliter in/
ſtituit. Bonus paſtor vt audiuit ve/
ſtra deuotio preclariſſimi viri p̄res
et ffres bonus paſtor aiaz ſuā dat
p ouib⁹ ſuis. Dixit hoc paſtor ille
qui fecit qđ docuit. Nam cepit fa/
cere poſt docere. vt qui potēs erat
prius opere. poſt ſermone. prius co
raz deo. dehinc corā populo dedit
animā ſuā p ouib⁹ ſuis. in predicati
one. in oratione. in ſacramentorum
p mortē eius viuificatōne ffiat hoc
ſimiliter a vobis. Attendite ꝑpus vo
bis. dehinc vniuerſo gregi in quo
poſuit vos ſpūſſanct⁹ regere eccleſi
am dei quam adquiſiuit ſanguine.
Quāobrez inueniatur apud vnum/
quēqꝫ veſtrꝫ oformiter ad premiſſā
triplicitatē et ſacrā euangelij lectio
nem triplex conditio. Nocet vnuſ
quiſqꝫ oues ſuas ꝓprio nomine. et
hoc predicatione q familiari exhor
tatione. vadat ante eas. et hoc exē
plari ouerſatione q ſolicita directi
one. defenſet et adiuuet eas et hoc
in ſacramentorꝫ religioſa miniſtra
tione. Sic aſſociabunt eum ſedula
turba canes latrantes in voce pre/
dicationis. Sic audient vocez eius
oues et ſequent̄ quia precedet eas
in greſſibus predicationis. Sic de
mū cognoſcet ſingulas ex nomine.
attēdens diligenter vultū pecoris
ſui in ſacramentorꝫ preſertim cōfir
mationis exhibitōe. Sic paſcet eas
tripliciter. paſcet verbo. paſcet exē
plo. paſcet ſubſidio. q hoc p ſe ipm
quod vtiqꝫ ſanctius efficaci⁹ qꝫ eſt
qꝫ vel p idoneos viſitātes ſubſtitu
tos adiuuante deo et omnia confir
mante qui eſt paſtor bonus et de⁹
benedictus in ſecula ſeculorꝫ Amen

Explicit ſermo

Sequit breuis et bona inſtructio
pro curatis parochialiū eccleſiarū
facta occaſione ſermonis immedia
te precedentis. Require volumine
ſecundo. folio ccxcix. ſ. de viſitatiōe
prelatorꝫ

Sermo corã

Sermo factus coram

Alexandro papa p mgrm Johem Gerson cãcell. parisien. In die ascẽ sionis dñi.

Adiuua rex celestis et tu regina ge nitrix virgo pauperẽ et inopem de regno israelitico locutus

O mine si in tpe hoc re stitues regnum israel. Originalit Act. pmo ca. q recitatiue in epla pñtis festiuitatl. Non sũ nesci⁹ beatissime pater vosqꝫ car dines orbis terraruꝫ. et ceteri dñi sapia clara fulgẽtes me subire pmo nis onus ꝓsus impar exiguis viri bus Jocirco pulsabo ianuas deuo te regis celestis vt impfectũ meum suppleat. hũili uet gra. linguã infã tis faciat disertã. et quo facili⁹ erau diar orek parit ei⁹ pia genitrix illi qꝫ salutatio pñtek ãgelica. Aue gra ple. ꝛc. Dñe si in tpe hoc ꝛc Quesiert hoc apli ab ascendẽte dño. eisdem ꝺoez verbis. ꝫ sẽsu vario. qua varie tate breuitas studio ꝓterita. qm̃ du plex est regnũ israel. hoc est videlicẽ deũ. alterꝫ celeste triũphantis eccie cui⁹ ciues deũ vidẽt p spẽz. alteruꝫ terrestre militãtis. cui⁹ ciues deũ in tuẽk p fidẽ. Dicã ꝓmũ qũo celestis deinde terreni ruinas ascẽsio dñica hodie restituerit. Hanc mihi parti tionẽ nõ me⁹ sensus ꝫ diuin⁹ otulit apls. a quo sꝑtũ memini deũ pꝛez ꝓposuisse in dispensatiõe plenitudi nis temporꝫ instaurare oia in xpo q in celis et q in terra sunt. Ecce me

Alexandro papa

docet apls tuus vas electõnis tue dñe Jhu q tibi rñdẽ licuerit. q̃renti bus discipulis. dñe si in tpe hoc. ꝛc. Nã si p te essent instaurãda q sũt in celis vti affirmare illũ ꝓspicio. q̃o tibi leui⁹ qꝫ hãc illis veritatẽ rñdẽ. te ꝓterea scandẽ celos vt ciuitatẽ diminutã et magna pte sua p scel⁹ orbataꝫ turpe redintegrares. Jpa maloꝝ oim ꝓma parens supbia lu cifeꝝ illũ q mane oriebak cuꝫ tertia stellaꝝ pte traxit ad tenebrosũ oc casũ. Et q̃s credẽt nõ inde regni su perni claritatẽ obumbratã? Tollite er hoc celo visibili lucifeꝝ q cuꝫ eo tertiã ptez stellaꝝ. cui dubiũ est no ctes obscurioẽs fukas? Quis nesci/ at impfectaꝫ remansisse sc̃oꝝ ange loꝝ societatẽ suo numẽo diminuto? Quis in dubiũ vocabit corp⁹ ciui/ tatis illius p̃stãtissimoꝝ membroꝝ auulsione sensisse lesionem et integri tatẽ pulcerrimã amisisse? Null⁹ opi nor. Ergo claudicabit sc̃oꝝ gloria. nec dei ciuitas de sui integritate le tabit. Si natura tãto tpe vacuũ in sedek q sic erhorrescat. q̃ pacto sup/ nas sedes vacuas ocul⁹ eq̃s aspiciet sc̃oꝝ glia? Deniqꝫ gaudent angeli ad pniaꝫ pc̃oꝝ Si gaudiũ inge rãt angelis lacrime mee. q̃o delicie mee! Etsi delicie mee gaudiũ sit ãge lorũ. qũo nõ magis fuissꝫ eorũ q ce cidert pmãño? At illõ ciuitati cele sti deest fuissꝫ igit aliq̃ sc̃oꝝ loc̃ui tas stãtib⁹ ãgek q ruẽtib⁹ sublata ẽ Ergo inq̃es cõfirmati spũs cetero rũ ruinam mesti deplorauerunt. et qua parte beatoꝝ ciuitatẽ luctus

ingrediet. Nō dico fleuisse. non mestos. nō tristes extitisse viderūt cū pā peccantiū. nō inde letati sūt ꝓpt̄ charitatē neq; otristati ꝓpter cōfirmatiōez Viderūt deinde penā et letati sūt iusti videndo vindictā. atq; ad deiectionē impioꝝ affuerūt consortes. Etenī michael et angeli eius preliati sūt cū draconе. et putas victoria potitos nō inde sūpsisse gaudiū? Sed aliud est aliquā deesse letitiā impfecte ciuitati. aliud tristitiaz admittere. Nonne vides delectationes ipas intellectᵘ purissimas q cōtrarietate carētes cū assunt letificare. cū absunt nō otristare? Accessit ad mali cumulū q̄ ea supbia q̄ operat in celis dolorem. in paradiso terrestri peperit iniq̄tatē. qñ p inuidiā indignata carnem eo viliorem ascendere. vñ prestātior spūs corruerat. homini cōdito ad replendas sedes in celo vacuefactas in serpētē dirū virus asperſit. Sic enī inuidia mors intrauit in orbem terraꝝ q̄uis initiū extiterit omnis pcti supbia. Ita ex omni parte optate restitutioni supne ciuitatis maligᵘ obviabat. Attn̄ spes eū fefellit. restituta est imo et amplificata dignitate Cecidit lucifer p supbiam. ascendit aliᵘ lucifer p humilitatē. Inuecte tenebre p occasū primi. purgate fuerūt p ortū scī. Ille minuit sanctoꝝ numeꝝ iste restaurauit et amplificauit diminutū. Ille regni violauit integritatē. iste violataz repauit. Ille in celo sedes vacue fecit iste nouis laudatorib⁹ vacuefactas adimple

uit. Ille multos ex angelis exēplo malo traxit in ꝑceps. iste plurimos hōies iustificatos tanq̄ centesimā ouē ꝑus errantē ꝓpr̄is humeris reportauit in celos. Iste ex omni pte sathan deludit. nec eū in celos reascendē potuit vnde tanq̄ fulgur ceciderat. hoc ē furoris impetu fuerat ꝑcipitat⁹ q ascensū quē homini atq; restitutionē quā inuidit ciuitati nullaten⁹ impedire ꝑualuit Nec gladio suo manu potētioris erepto iugulat. q dū intentōe corrupta ab ingressu glorie nouos ciues prohibere glorioſūq; dei regnū integritate pulcerrima fraudare satagit. taz ciuibus fabricat coronasq; nouaz dignitate regnuz honestat. Lucifer inde cecidit. sol ascendit. Vanitas e celis electa est. vēritas in celo reuocta est. Admiserat illa ciuitas creatū angelū ac recepit creatorē hominē Uñ et hic vez ē illud apl̄i. Non fē delictū ita et donū. Vis etiā audiē nouū gen⁹ gaudiū. quod nisi hō peccasset ciuitas illa nō sensisz Nō vereor ne nimis audacter loqui videar cū sequar Bernñ. auctorē qui non putat deū nr̄m totā habiturū glie sue laudē donec veniāt q̄ i ospectu angeloꝝ psallāt tibi. Letati sum⁹ p dieb⁹ q̄b⁹ nos hūiliasti. annis q̄b⁹ vidim⁹ mala. Hoc gen⁹ letitie celi nescierūt nisi p eccīe filios. hoc nēo vnq; letat q̄ nunq; nō letat. Oportune post tristitiā gaudiū subit. p⁹ laborē q̄es. p⁹ naufragiū portᵘ. placet cūctis securitas. sed ei magis q timuit. Jocūda oīb⁹ lux ꝟ euadēti

de potestate tenebraruz iocundioz. Trāsisse de morte ad vitā vite gratiā duplat. deest laudi si desunt qui dicant. transiuim⁹ p ignē et aquam et eduxisti nos in refrigeriū. Hodie felix illa ciuitas nouis exultat gaudijs. ad hunc diē celestis ruine pou rauerūt. Ante hunc diē nemo ascēdit in celos cū de xpo scripserit p pheta q ascendit pandens añ eos iter. An vero ipo ascendēte coascenderint q' cum resurgente resurrexisse legūt. alias oīi labe purgatas credo. sed de corpib⁹ haud quicq̄z temere diffinire velim. Ergo leti fuerunt angeli xpo dicepto. leti nascēte leti p̄dicante. leti hominē redimēte. leti resurgente. sed letiores ascendēte. Quid ita? Quia multa docentur mysteria xpo pāte que pus absente nescierūt. Nec id mirū videat cum scripsit apls. Innotescere principibus et ptātib⁹ in celestib⁹ p ecclesiā multiformē sapientiam dei. Porro q̄d pus sola spe tenuerāt ruinas suas resarciendas hodie re letiore cōprehendūt. Quis mihi det o domine Jhu o glorioſissime restitutor regni celestis. q̄s mihi det vt possim dicipe quanta inuleris hodie celis festa gaudioz. quanta iocunditate beatoz spirituū agmina ad nouaz solennitatē inuitaueris. quanta tibi letitia calcatori torcularis cum rubris vestimentis celos introgredi ti tota supna curia certatim obuiā venerit. aduenisse gratulata est. q̄n tis laudib⁹ triūphatorē psecuta est q̄ iocundis obsequijs in sedē excelsiorem collocare studuerit? Si plus gaudeat sup vn⁹ pccoris penitētia q̄z sup nonagintanouē iustis qui ea nō egent. quātū de te gauisa ē deo hōie mortis victore tot penitentes in ipaz domū paternā nō reducente ꝫ reportāte q ipe es sūmū ei⁹ gaudiū. sūm⁹ amor. sūma suauitas? In te em̄ tota desiderat dspicē. te suis ipi⁹ oculis exp̄inquo otuendū presentabas. Quā incredibili voluptate sensus omniū intimos tua vox illa pmulsit. Cōgratulamini mihi o amici et vicini. q̄z inueni ouem q̄ pierat. inueni dragmā p̄itā mortuus filius reuixit. Celebrem⁹ alacriter o xpianitatis rectores inclti. celebremus tāta festiuitatē. repsentem⁹ in terris angelor letitiā q̄ p nra illis salute partim ingesta est. Nobis cōgratulemur q̄z est hodie relarata imo et captiuata captiuitas. Descendens em̄ xps in altū captiuā duxit captiuitatē. gaudiū ingens. hodie chyrographū nre damnatōis deletū est. Quidni hodie illa natura in celū ast. cui dictū añ fuerat. terra es et in terrā ibis. Et vt thematis sententia ocludat a dño in tpe hoc restitutū est celeste regnū israel. Hec p hore pte nri sermonis satis sint. Dñe si in tpe hoc it Tractet iā hec interrogatō de regno pigrinatōis ecclie quod ab abel iusto ducēs originē vsq̄ postea sepe laborauerit tū nūq̄z vniuersum intercidit Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea et

nō potuerūt mihi Floruit aliqñ sub
pñarchis ducib⁹ iudicib⁹ regib⁹ sa
cerdotib⁹. vez aplox tpe nationi/
bus subiectū mire deflouerat. Re/
sponde tu querentib⁹ dñe Ibu non
ego sicuti certe nūc opib⁹ nūc voci/
bus respōdisti. et si minus fortassis
ad affectū querentiū tñ ad veritatē
Audistis qm̄ mīi vos vt eatis et
fructū afferatis eripiēdo ciues isra
eliticos e manib⁹ regis babylonis
Audistis qm̄ p̄cipio vobis vt eun/
tes in mundū vniuersū predicetis
euāgeliū oīi creature vt sitis mihi
testes in ihrlm et iudea et samaria.
et vsqz ad extremū terre. Cur hoc?
Nisi vt quaquauersū hoste depulso
regnū israeliticū vestro ministerio
dilatet. Hui⁹ rei gra dedi quosdaz
vñm aplos. quosdā pphetas. quos
dam euangelistas. alios aūt pasto
res aut doctores ad cōsūmationez
sanctoz in opus ministerij. in edifi/
cationē regni israel Propterea alte
ri vñm alteram manifestationē spi/
ritus partim dedi partim dabo ad
vtilitatē repationis regni desolati.
Et ne nudos hostiū telis expone/
rez succinxi lūbos vros in veritate
indui vos lozicā iustitie. dedi pedū
calceos in prepatione euangelij pa
cis. otuli scutū fidei galeā salutis ⁊
gladiū spūs qđ est verbū dei. quia
vero imbecillib⁹ quales adhuc estis
hec arma poti⁹ forent oneri q̄z vsui
Edico vobis ab hierosolymis ne
discedatis quoadusqz receperitis
virtutē spūsancti supuenientis in

vos. qua nō arma tñ sine molestia
ferre. vexetiā cūctos impetus ho/
stiles eludere. imo et exercitus fun/
dere atqz fugare possitis. Naz qūo
damna celestia restituēt nisi ex his
ciuibus regni terrestris quidaz sur
sum ascenderint? Hec illis carus p̄
ceptoz cuius vocib⁹ diligenter pa/
ruerunt Inde post spūsancti susce
ptionē pfecti predicauerunt vbiqz
dño cooperante et sermonē confir/
mante sequentib⁹ signis. Ubiqz cir
cūtulerūt sagittas potētis acutas
cū carbonib⁹ desolatoriis. vbiqz vi
cerunt regna. effugarūt aciē gladij
fortes fuerūt in bello. castra verte/
runt ertero. Ita breui creuit eccle
sia inclita facta est et posita in sup/
biam seculoz. dñata ē a mari vsqz
ad mare. et a flumine vsqz ad termi
nos orbis terraz. Adorauerūt eū
omnes reges. omnes gentes seruie
runt ei. Sed quid ad hec ascensio?
multū p omnē modū Quippe q̄z diu
dñs in terris cū discipulis conuersa/
tus est humi repsit eoz dilectio. dul
citer siquidē eū amauerūt. et p eius
dilectōe spreuerūt alia. Ecce inquit
reliquim⁹ omnia et secuti sumus te.
Uez nescio qūo presentia vise car
nis spūalis amoris puritatem non
admittebat. Inde sepe tanqz carna
les obiurgauit. Inde petrus impa
tienter audiēs verbū de morte ma
gistri sathanas vocat. Inde cuncti
moleste tulerūt q̄ de ascēsuri mgri
discessu audiert. Inde pl⁹ illis sapi
ebat vēbū caro q̄z ℣bū ℣itas. ℣bū

ſapientia iuſtitia virtus pietas. In/de ſcriptũ eſt illud. Niſi ego abiero paraclit⁹ non veniet. Et illud aliud Nondũ erat ſpũs datus qꝛ nõdũ fuerat Jhus glorificatus. ſed poſt magiſtri diſceſſionẽ aptiores ſubin de fuerunt ſanctũ ſuſcipere ſpiritũ a quo roborari atq; firmari diſce/rent amare valide. predicare vẽita tem intrepide. frigida corda ſuccẽ/dere diſcerẽt plus inuenire ſapoꝛis in verbo deo q̃z in verbo homine. Experirenꝯ altioꝛẽ amoꝛis gradũ iam eis oſtenſum a xp̃o dicente. ſpi ritus eſt q̃ viuificat. caro nõ ꝓdeſt quicq̃z. Ad hũc gradũ paulus aſcẽ diſſe videbaꝯ cũ dicebat. Et ſi cog nouim⁹ xp̃m ſm carnẽ ſed iã nõ no uim⁹. Fortaſſis et ꝓpheta cũ diceret Spũs ante faciẽ nr̃am xp̃us dñs. Huiꝰ igiꝯ ſpũalis amoꝛis virib⁹ ac roboꝛe regnũ iſraeliticũ reſtituerũt Sed heu et plus q̃z millies heu. q̃z grandis nobis materia lacrimarũ obꝟcit. Circũferam⁹ oculos quoꝛ ſũcunq; libuẽit. nuſq̃z paꝛ nuſq̃z trã quillitas. nuſq̃z ſecura quies. vbiq; calamitas. afflictio perturbatio. O me miſeꝛ qũo regnũ vbiq; diffuſũ ꝑ bellatoꝛes inclitos coartauit in anguſtũ ac reſtrinxit rex impi⁹ Ba bylonis. qũo maioꝛẽ antiqui regni poꝛtionẽ abſtulit xp̃o et eã ipaz q̃ ſcõm ſibi nomẽ retinuit innumeris tempeſtatib⁹ iactatã afflixit. Nam quota ſunt humani generis poꝛtio machometici ac ab octingentis fer me annis ſuaue xp̃i iugũ ceruicib⁹ excuſſerunt! Quota indi ferunꝯ xp̃i ane crucis inſignib⁹ exoꝛnati ſed ec cleſie rhomane primatũ ignoꝛare! Quota greci ac illos mala tempe/ſtas a ſede petri diſiectos nõ modo ſciſmatis ſed nõnulli⁹ etiaz hereſis macula fedauit! Latinitas ipa puri oꝛ. ac immaculatioꝛ. ſedẽ em̃ habet petri. ꝓ cui⁹ fide ne deficeret ſpecia liter oꝛauit ille qui in omnib⁹ exau/ditus eſt ꝓ ſua reuerentia. Jpa tũ tam multis q̃z diuturnis q̃z violen tis ſciſmatib⁹. tũ antea ſepe. tũ nr̃a tempeſtate miſerabiliter ꝺcuſſa lan guit. Unde nup tantaꝝ calamita tũ impatiens eccia multis ſuſpiriis ac gemitibus clamauit ad dominũ Dñe ſi in tpe hoc reſtitues regnum iſrael! Aliqua ex parte audita ẽ. ex citat⁹ eſt tanq̃z dormiens dñs. tãq̃ potens crapulat⁹ a vino. et ꝑcuſſit inimicos ſuos in poſteꝛioꝛa. opꝓ briũ ſempiternũ dedit illis. Aſpoꝛ tauit duplicẽ ſobnaz tanq̃z gallum gallinaceũ et fidelem Eliachim ſub ſtituit. Nã cuius eſt iſta tua ſubſtitu tio. p. b. niſi xp̃i? vnde ꝺuocatio con filiꝫ taz mira! Unde ꝑus diſcoꝺã tiũ inaudita ꝺſenſio! Unde tot ꝓ/fulũ ac ꝑſapientũ ꝺcurſus tã celer? Nõ cauſa certe diſſenſionis ſed pa cis. Non vocauit papa. fuit cõuen ticuluz O rideꝺa ac irrationalis nimiũ ratio Neq; vero ad quatuoꝛ illa conſilia que in actibus apoſto licis deſcribunꝯ petrus vocaſſe me moꝛat Neq; ſinod⁹ Nicena iuſſu fil ueſtri. ſed Cõſtantini ꝺueniſſe legit

Ad quintū vniuersale patr̄ cōsiliū cōtra theodor̄ nestorij discipulum nemine vocante sese certatim pa/tres exhortati sūt. Fuere ergo cōuē ticula? Taue dixeris. Coluntur ab Augustino tanq̄ euangelia Quid si scisma dubios reddat xp̄ianos quē duor̄ p papa colant? Quid si qđ prav̄ est sūm⁹ pontifex labat in heresim vt legim⁹ Liberiū Arria/ne prauitati subscp̄sisse. Marcellinū idolis sacrificasse? Quid si intolerā dis oneribus xp̄ianitatē grauaret? An aduersus tantos morbos vl/lam relinquis medelam? Relinquo inquies Credo sane. Nam imper fectam nimiū ecclesiasticam policiā astrueres nec a deo cui⁹ p̄fecta sūt opa salubriter institutā qđ credere nefas est. siquis in eā morb⁹ posset incurrere otra quē nulla posset ad/hibēi medicina. sed tñ nulla memo ratis casib⁹ relinquit si nō aliqñ si/ne pape vocatione cōuenire possit ecclesia libenter hic diuti⁹ insisterē sed breuitate phibeor. Qm̄ ergo te certū ac indubitatū pōtificē nobis exhibuit de⁹ vt reliqua mala per te tollat. et regnū israel nimis ꝛstrictū itez̄ ampliet. ad te iam ouertitur q clamitat ecclesia querēs. Dñe si in tpe hoc ꝛ. Nō ab longis inquit re/tro diebus quisq̄ me summ⁹ ponti fex in tantā spem erexit recuperan de mee dignitatis antique sicuti tu quē video otrarie dispositū illis q̄ me diuiserūt. Fac obsecro vt nō fru stra sperauerim. Cōsidera etiā atq̄ etiā q̄ cū mihi donat⁹ es. tuus esse certe desisti. nec si te vocem dñm tu me p̄terea famulā arbitreris. Sic Sara obediebat Abrae dñm illuz vocans. Nō ego certe tua. ꝫ tu meus. omnia siquidē mea sūt siue paul⁹ siue apollo siue cephas. Tu te etiaz filioz̄ meoz̄ seruū vocas. si non es cur te vocas? Si vere es. negato dñm et vide quātū mihi debes. Si quispiā te filioz̄ meoz̄ rationabili ter vti velit nō potes te sibi negare vel furari qui suus es. q̄n p te vel alīū necessitati sue succurras. q̄uis nil ambitioni nihil auaricie vel ma licie debeas si tantū singulis quan tū vniuersis. certū quātū vniuersis tantū mihi. Quare suspirabūda at/q̄ plorabūda peto vt mala mea re spicias vt regnū israel hoc tpe re/stituas Justum petit p̄ beatissime. eā exaudi. vniuersū studium tuū ad regni sui restitutionē conferas. De vetusta illa saracenoz̄ ruina q̄uis o si resarcirē vir ausum aliq̄d dicē. Iz nō existimēt xp̄iani p̄pli rēores ꝫ absoluti p̄cepto qđ hodie tuis au rib⁹ intonuit. Ēūtes in mundū vni uersū predicate euangeliū oīi cre/atur̄e. alīs q̄z similib⁹. q̄diu fuerit aliqua gens sine xp̄o. nec se putas/sent p̄fes eoz̄ apli. nec illi quatuor p̄ncipales doctores ecc̄ie. post q̄z tpa tanta pestis exorta est. Jeruz ab hac disputatione breuitatis a/mor auocat ac p̄e rapit ad alia De Jndis quid dicā. Habēt xp̄m an pure q̄s doceat? Quis te ver at

ad eos mittere qui referant omnia? Facile in eis fidei sinceritas corrũpit. cũ ecclesie rhomane nõ cohereant. a qua fidei certitudo petẽda ẽ Impiger extremos currit mercator ad indos: Per mare pauperiez fugiens p tela p ignes. Et ex te nullus eo curret spe lucrifaciende tãte gentis. memento tñ illi te esse debitorẽ. Jam vero de grecis loquerer quib⁹ multa latini debem⁹. Verum hũc locũ eo negligẽti⁹ transeo q te erga grecoꝝ reuocationẽ oẽs adhibiturũ operas intelligo. Festina pater festina ne fugiat hora. ne labat occasio desup oblata cui nõ ẽ facile simil is reditura. Do rem feliciter tractandã tempus omniũ pri mũ est. Itidẽ dicendũ puto de ea parte latinoꝝ q̃ nondũ tuã claram iustitiã insequit. sed duob⁹ hõibus humano iudicio diuino q̃ ademptis adhuc inheret. qm̃ et tua vigilãtia et obedientiũ p̃ncipũ sedulitate et tue veritatis p̃spicuitate spes est cito deo bene iuuante rediturã. Labore tm̃ opus est. Igit̃ his tãta breuitate decursis pgit iteꝝ ecclesia q̃rere de ea parte que tuã iustitiã agnoscit. Dñe si in tpe hoc ẽ. Tecum forte cogitas. cur hoc querat. nam cũ hec ps sit scismate liberata. quenã in ea ruine repande relinquunt? Gaudet sane scisma esse hinc depulsum. sed nõ radicit⁹ credit auulsum. Herẽt terre radices ex q̃b⁹ pullulauerat malũ germẽ. Vereꝝ ne si nõ succidant denuo repullulet q̃re cupit vt fodiat alti⁹ labor tuus nõ futura sine metu si viderit cũctas malorũ germinũ stirpes penitus auulsas. Ez q̃ sũt ais iste radices? Obsit hoc a mea tenuitate. p̃sus absit vt tuã sũmã sapiaz velim instruere scio ab insania paululũ distare volentẽ docẽ mineruã. Ez effundo coram te cordis mei affectũ. imo p̃fero voces ecclesie sanctoꝝ et sine suspitione docẽdi oro vt eas exaudias. Quis em̃ nesciat nos in orõib⁹ effũdẽ coꝝ deo corda nr̃a. nec eũ velle docere! Malo tñ dicat ipamet ecclesia voces sanctoꝝ suoꝝ dicat quis velit stirpes excindi et quas plãtari. En loquit̃. nõ iã in me ẽ in eã intendite. Ve misero mihi ve infelici. exquo dignitatis culmine manib⁹ iniq̃ꝝ detracta sũ. qũo. mutatus est color optim⁹. offuscat⁹ faciei nitor Celestis pulcritudo terrenis sordibus inq̃nata. exangue corp⁹ effectũ miserandũ. incultũ hispidũ. vestimẽtis fragrãtib⁹ spoliatũ. Ecce rex et cõditor me⁹ me regni scoꝝ celestis exp̃ssaz imaginẽ esse decreuerat. vt quãtũ fas essz terrenaꝝ rex oblita celo p̃pinquarẽ q regnũ illud supnũ oculis mortaliũ p̃tarez. Sic em̃ ꝺ̃ moysi nõie dictũ fuerat. vade omnia facias ꝺm exẽplar tibi monstratum in monte. Sic retulit postea discipulus quẽ dilexit se vidisse ciuitatẽ sanctã ihrlz descendẽtẽ de celo habentẽ claritatẽ. Duplici ꝺo similitudine illã imitabar. Primũ q̃dem. qz sicut in celesti regno cherubin. seraphin.

ac ceteri quiqz vsqz ad angelos or/
dinantur sub vno capite deo .ita in
meo corpore sub sūmo pontifice p/
mates vel patriarche . archiepi et
epi. archipresbyteri presbyteriq ab
bates et reliqui. Est alia principali/
or et cuius gr̄a hec instituta fuit vt
quantū patiť corpus corruptibile
qđ celestes habent pfecte habeant
terrestres ex pte. Illi vident p spēz
videant isti p sapiam et fidem. Illi
deū tenēt pñtez p oph̄ensionē. tene
ant absentē isti p spez Illi deo fruū
tur plena charitate. fruanť isti q̄nta
pñt in corpe p̄grauāte. Deū colāt
et adorent quō beati. casti sint quō
beati. sapiāt q̄ sursū sūt nō q̄ super
terrā quō beati. et sic possem discur
rere p ceteras virtutes. recte sane.
sic ordinauit sapiens artifex. Nam
si ꝓpria ratio mea q̄riť. et mei colla
tio ad celestē ciuitatē facienda est.
Ego sū via et mot⁹ in illā. illa finis
ac termin⁹ Ego pegrinatio raptim
transiens. illa patria semp manens
Ego militantiū iuge certamen. illa
letus victor triūphus. Ego vallis
miserie. illa moꝛs letitie. Ego mare
tempestuosū. illa portus tranquill⁹
Ego exiliū. illa natale solum Itaqz
quēadmodū motus ex suo termino
ad quē vadit. sic ego ex illa ꝓpriaz
traho rationē. Quantū ad illaz ac/
cessero tantū veritatis adquiro Si
tendere desidero. amisso nōie ꝓprio
in alterā formā ouertor. Nñ deus
conditor meus ascendēs in celū q̄o
aliud voluit qđ vt euz mente seq̄rer

quo pgrediebať corpe vt illic esset
cor meū vbi esset thesaurus meus.
amor meus spes et desideriū. Non/
ne affixit mihi pennas. quib⁹ in ter/
ris corpore iacente mente volarem
in celos! Sūt etem̄ penne volucres
mihi q̄ celsa ascendūt poli. quas si/
bi cū velox mēs induit terras per/
osa despiciť. Sed que sūt ille. fides
spes caritas. Nihil cū terra omune
gerentes. sed tote celestes Nōne hm
has virtutes me consuscitauit de⁹
et desidere fecit in celestibus in xp̄o
ih̄u. O mira atqz desiderabilis imi/
tatio. qua celestior qđ terrestrior ef/
fecta nō dubitor. Omia ciuitatis il
lius ordinē eloquūtur. celi sidēa ele
menta mixta cū ordinatissimis legi
bus deo seruiant. Nñ et natura du
ce ante xp̄z meū natū gentiliū sacer
dotū ptātes ita erant ordinate vt
archiflaminib⁹ flamines subessent.
a quib⁹ adhuc puinciaꝝ ac dioce/
sium discretionez partitionē qz reti
neo. Potestates aūt terrenas quis
ordinatas ambigat! Non est ptās
nisi a deo. que aūt a do sūt. ordina
ta sunt. Nec ordinis mei pulcritu
do longe prestātior exp̄ssior atqz
vicinior. Hui⁹ curā p̄cipuā ac pene
vnicaz custodib⁹ q̄s mihi relīqt in
terris me⁹ conditor māduuit. Exem
plū ingens dedi vobis vt quēad/
modū ego feci ita et vos faciatis.
Si similitudines pulcerrimas celestis
ordinis i terris posui vos illas ser/
uate. vīm est officiū vt cetcros pur
getis. illuminetis pficiatis quatin⁹

celestem portent imaginez. Idcirco vos purgaui. illuminaui. pfeci. quia nec sordulentũ mũdificat. nec tenebꝛosũ illuminat. nec diminuta perficiũt. Et vos quales custodes mee sponse substituerit is etiã atqꝫ etiaꝫ caute cõsideretis Quãdiu recte his mandatis est obeditũ: spũs valuit caro iacuit. eximia per totũ oꝛbem terraꝝ diffusa sũ. Pax vbiqꝫ porta bat vbiqꝫ recipiebat. ferrea coꝛda linguis igneis et verbis ignitis lĩqscebãt. Eꝛ heu qd de calamitate pñtiũ tpm q̃rar misera. qb⁹ p celesti ordine perturboꝛ ofusione et ex silẽtudine celesti q̃ mihi vita est ad inferni silẽtudinẽ vbi nullus oꝛdo sed sempiẽn⁹ hoꝛꝛoꝛ inhabitat q̃ mihi moꝛs ẽ manib⁹ impĩj ptraboꝛ! Denicqꝫ ex distinctissima mẽbꝛoꝝ decẽtia in chaos Anaxagoꝛeũ nisi manus conditoꝛis retentaret ꝓpe diluberet Siccine mi rex te sequoꝛ! Siccine celos peto! Siccine mꝛis celestis veneraꝝ imago! Vix iam oꝛdo me⁹ quẽ instituisti legiꝝ in libꝛis. q̃nto min⁹ in moꝛib⁹. Cernẽ est archiepiscopos ꝓmates suos vel ignoꝛare vl̃ otemnẽ. aduersus illos aut cõsuetudinis diuturne pscriptionẽ aut exceptionem allegare. Et nõne hec eadem ab inferioꝛib⁹ suis archiepi patiunt! Cernẽ est pfessos paupertatẽ ita vt nec in priuato nec in cõi sibi quicqꝫ reseruauerint. quo liberius in terris charitatis aꝛdoꝛe seraphin. scie plenitudie cherubin imitarent. aut ad ꝑlaturas nisib⁹ sum/

mis aspirare. aut si hoc nõ auocãt ad bñficioꝝ minoꝝ qd̃ est inusitatius omendas currẽ nõ veritos necũ vꝛoꝛe Aoth retrospiciẽtes in salis effigiẽ redigant. neqꝫ satis memoꝛes Ananie et saphire. Mirũ est non alios eque festinare ditari his qꝫ pfessio vetat ditari. Cur eñ assidue pulsãt aures aplicas quatin⁹ noua ꝑuilegia valeãt extoꝛquẽ! Si hoc vt publice pficiant magis q̃ marsupia repleãt. splendide viuãt. pauptatẽ quã vouerunt eruant. ipi viderint. quanqꝫ multa me expientia mgꝛa docuerit nolim tñ iudicare Videas alios nouẽ oꝛdinib⁹ non otentos. nõ eñ nouenis beneficijs saturant. tãdiu nouos hiat⁹ pandẽ qꝺoũ viuãt. diungere domũ ad domũ agꝝ agro copulare. q̃ in medio terre soli habitarẽt. ipm vex ve pphetic̃ ꝑ fabula otemnere. Videas fere oẽs sũmis importunitatib⁹ in leges irruere dũ nũc petũt gꝛam obtinendoꝝ simul incõpatibiliu. nũc in absentia posse fruct⁹ colligẽ. nũc ante oẽs magnas dignitates assequi. nũc ad sacros oꝛdines nõ apelli. et mille alia rectis legib⁹ vetita. Vbi nõ est intolerãdũ magnos ꝑlatos cõmissos sibi greges lupis exponẽ et quotidie ad denarioꝝ regioꝝ supputatões sedẽ nõ veritos preceptũ aplicũ transgredi. Nemo militãs deo implicat se negocijs secularib⁹ eo sensu quo ꝑ sacrosãctũ consiliũ olim expositũ fuit. Quid de illis loquar qui de moꝛe patrie ꝑ

mitris vtinꝫ galeis. pro veste linea vestiunꝫ ferrea. arma ferũt. bella gerũt. fundũt sanguinẽ. pſules negãt. duces exhibent. ſpiritũ neſciunt. carnẽ fouẽt quaſi arma militie nr̃e eſſẽt carnalia et nõ potentia deo ad deſtruendũ omnẽ altitudinẽ extollẽtẽ ſe aduerſus ſciam dei. Q̃ ſi ad hec arma neceſſitas vigentior detruſerit vti nõnunqꝫ accidẽ fateor. non eſt magis ſperanda victoria ex pugna Joſue qꝫ oratione moyſi. Porro illũ qꝫ abſurdũ in gerarchijs inſtitutis nullos ad⁹ gerarchicos exhibẽ. nõ purgare. nõ illuminare. nõ pficere. Atqꝫ vtinã exẽplo ſuo malo nõ inficerẽt. in errores traherent ac impficerent pauperẽ plebeculã patã in alterutr̃ ſequi aut bona exẽpla virtutũ aut praua vitior̃. Quid turpius qꝫ videre doctos aut bñ moratos. aut extra ordines iacere. aut in imis collocatos. ignaros autẽ et improbos altiſſimũ gradũ tenere. videre alios eſurire. alios ebrios eſſe! Q̃ ſi ad inſtitutionẽ ſacerdotum atqꝫ pũſionẽ venire delectet. doleo ſeminaria ſeri litium. vbi lites ſequi ꝓpe nefas eſt. Vix aliqð bñficium infra ꝑlaturas oferꝛ ꝙn ipm vni ſũmus pontifex alteri nõ legatior alicui. item ordinari⁹ alteri conferat. Quid ẽ hoc aliud qꝫ litiũ materiã exhibere! Nec illud minus abſonũ q̃ magis fauorib⁹ bñanis. aut grã aut metu. aut cupiditate. aut cõſanguinitate. aut affinitate. aut aliquo impetu animi qꝫ iudicõ aut delectu

ꝓpoſitiones iſte fiũt. Nec ad ea dona ſpectaꝛ q̃ ſpũſſanct⁹ membris meis varijs varia diſtribuit ad regimen ordinatũ atqꝫ p ſe ſufficiẽs mei corpis. Jñ fit vt auris ad videndum ad audiendũ oculus nõnunqꝫ applicet. ſimilis qꝫ ceterorꝫ membrorꝫ ofuſio fiat. qua nulla maior ꝓnicies. Ex quibus hec radicib⁹ pullulaſſe crediderim. Profecto ex fedis ignamentis clericorꝫ Jñ qꝫ periere virtutes ex quibus ſeda ſimilitudo mea ad celeſtem gerarchiã intemerata ſaluabaꝛ. ſublat⁹ eſt ſimul ois decor ordinis in quo prima fundabaꝛ. Priores illi ſub quib⁹ magna felicitate floruꝛ ſapiẽtia celeſti fide qꝫ feruebãt. Iſti poſteriores carnali prudentia corrũpunt. Illi inflammabãꝛ amore dei. iſti flagrãt amore mũdi. Illi firmabanꝫ in vero bono ſpe ſolida. iſti ſpe mẽdacj falſis bonis inhereſcũt. Quo fit vt quemadmodũ illi p ſapientiã ſpũs ceteras qꝫ claras virtutes meũ regnuꝫ fundauerũt ornauerũt ampliauerꝛ ſic iſti p carnis prudentiã. cetera qꝫ feda vitia idem diruant maculent reſtringant. Nã cũ caro cõcupiſcat aduerſus ſpm̃ cui dubium eſt leges carnis ſpũalem policiã potius ſubruere qꝫ ſaluare. deterere qꝫ emẽdare. minuere qꝫ augere? Recte dicit ethnicus Imperium facile his artibus retineri quib⁹ initio partum eſt. Vnde qꝫ meis ꝓpugnatorib⁹ artes ille deſunt quib⁹ mihi dignitatẽ ac opes anteceſſores eorꝫ pepererunt

Sermo corā Alexandro papa

Undiqz in meā dignitatē ac diui/
tias fit impet⁹. Et sicut ex illis tāqz
pacis radicib⁹ par latissime exorta
est. sic ex istis tanqz discordiaz stir/
pibus omnia scismata et creata sūt
et nutrita. O indignū facin⁹ o scele/
ratissimā ꝓpositionez. milites mei et
ijdem filij quos ad honores maxi/
mos opes qz sublimaui. ꝓiectis ar
mis sponsi mei. lorica iustitie. scuto
fidei. galea salutis q gladio spirit⁹
ad hostem capitalem transfugerūt
pacto qz turpissime pacis fedus
armaturā illi⁹ induerūt. loricā iniusti
tie. scutū prudētie carnalis. galeam
amoris mundani. galeā carnis qđ
est verbū mendaz diaboli. Uñ pu
gnāt otra me et in materna viscera
vires duertūt. Quos aduocē defē
sores quos querā adiutoēs. quos
mihi ꝓpugnatores sperem nō a fili/
is derelicta tñ sed hostiliter impu/
gnata. Olim olim seuiente tyrānoz
rabie me tutata est ostantia marty
rū. inualescente hereticoz. fraudulē
ta calliditate me ꝓtexit sapiētia do
ctoz. modo quid agam cum amici
mei et primi aduersū me appropin
quauerūt et steterūt. An non ergo
sunt prudentes ogerendis opibus.
instruendis dapib⁹. cumulādis ho
nozib⁹. pompis fouēdis. et negligē
tes regendis plebib⁹. alendis pau
pib⁹. diligendis humilib⁹. et supflu
tatib⁹ coercendis? An non poti⁹ de
beficijs disceptant p leges Justi
niani qz populū erudiant et doceāt
legem xpi? doceant dico imo discāt

Naz quē e sacerdotū numero mihi
dabis nō ignarū legis xpi. An nō
augmentis plus inhiant facultatū
qz lucris aiaz? Quis aūt hec a car
nis prudētia ꝓficisci negauerit? Jā
vero multas mihi mouerūt lachry/
mas carnalis amoris argumenta
clarissima. cū aliū ambitione corru/
ptū p scelus dignitates rape cona/
ri cernerē ingratum abire. eaz abu
ti potentia. per eā vim adhibē. auz
polliceri. nimis terrere. allicē blandi
cijs. fas nefas qz ofundere. non re/
uocatū. neqz metu legū neqz exem
ploz Dathan et Abyron. Simo/
nis magi. regis Osye. Lugebaz qz
cernēs alios auaritia rapaci oues
spoliare exactionib⁹ exactiones cu
mulare. accusationes struere. serere
lites falsis criminib⁹ innocētes im/
petere. cōgerere pecunias. terrenis
tñmodo negociationib⁹ intendere
quib⁹ salubriter cōsultū putarem si
mallent Aristotilē audire qz apli p
terire mandatū Ille patribus famili
as cōpulentis cōsiliū dat vt admi/
nistrandaz facultatū atqz familie
negociū ꝓcuratorib⁹ imponant. ipi
vero similiē viuant aut philosophē
tur. Sed modicū miroz apud istos
Aristotilē contemni apud qs nihil
valet apoz exemplum salubre. qui
ne verbū dei relinquere cogerentur
septem diacones p ministerio men
saz instituerūt. Nec fine lachrymis
inspicere poteram aliū cōcubinatu
pollui. cui cū vt puritatē angelicam
emuletur connubiū est interdictum.

luxuriam nō clam. ⁊ in ꝓpatulo ha
bere. fedis factis feda ꝟba conjun
gere. dapib⁹ implere ventrē. inebri
are vino doctū et ad calicez vigilā
ti stertere naso. et mille malis alijs
ꝓpe ospectis. fluebant mihi lachry
me. nec fluere desinent nisi malas i/
stas radices peioꝛ germinū mꝛes
succisas agnouero. Nā quid postre
mo de spe mendaci ꝓferam? Quid
sacerdotes speraē dicā. vtrū sempi
ternā glaz. Hec ꝓfecto eoꝛ postre
ma cura est. Sed quid? Sperant be
neficia osequi. sperant emolimenta
terrena. sub noua lege veteraſcunt.
cū nouis premijs eternisqꝫ relictis
ad legis moysi vetustatē resoluunt
et ex schola credo stoicoꝛ nō certe
chꝛistiāoꝛ honoꝛes istos caducos
bñficioꝛ ꝟtutis premia ducūt. Qō
facturos non existimo nisi ita ocu/
los ad opes honoꝛesqꝫ ouerterēt.
vt onera nō aduerterent. nisi hono
rū dulcedinē. ⁊ non onerū amaritu
dinē inspicerent. An tibi videt nau
clerus sūmis tempestatib⁹ vsqꝫ ad
finē dierū meoꝛ mari iactand⁹ re/
ctē premiū putare terrenū cōmodū
qō tātis periculis diunctū viderit?
Nō putabit inqes. nisi tempestatis
immēoꝛ. Tetex ꝗs viatoꝛ ꝓ laboꝛ
ꝓmio eā pecuniā sūpserit. quā nisi ꝓ
medios latrones ꝓdones qꝫ manu
ſp portauerit possidē si liceat? Null⁹
inqes nisi salutis oblit⁹. Ergo si in
beneficijs statū lubricū sempiterne
qꝫ pene nimis facile periculū inesse
certū sit. ꝗs intelligens non ea ma

gis suscipe metuat timoꝛe periculo
rū. qꝫ querat spe cōmodoꝛ? Quo/
circa soleo mirari quid hi sibi volu
erūt q̄ ꝓmū gratias expectatiuas
applantauerūt. sed vt video iaz du
dum vera reꝛ vocabula amissa sūt
⁊ habes itaqꝫ vl maximas afflictio
nis mee causas qꝛ dū omnes q̄ sua
sunt querunt nō que Jhu xpi ⁊ qō
sibi vtile est qō nō multis. dū suaui
carnis pastui tm̄ carnales intēdūt.
currunt ad honoꝛes. onera reſciūt
querunt iocunda molesta fugiunt.
quod in alieno statu dulce viderint
ad se rapere. quod in ꝓprio amaꝛ
cognouerunt in alios ꝓjcere moliū
tur. Inde discoꝛdie. lites. scismata
rixe. simultates et toti⁹ ordinis mei
turpissima cōfusio. Quero dñe si ab
his pestibus hoc tpe liberabis ac
restitues regnū israel? Et precoꝛ vt
restituas. Quod facturum subinde
spero quippe spiritualibus litteris
eruditissimū. Sacerdotes dei legez
ignoꝛare non feres. vti sine damna
tionis periculis ignoꝛare nequeūt
Qō multis auctoꝛitatib⁹ sacre scri
pture confirmarē. sed bꝛeuitati stu
dendū est. Deniqꝫ cū a puero te re
lestis religio susceptū adeo spūaliē
viuere docuerit. vt id tibi in naturā
ouersum sit. aduocabis spūales vi/
ros ad beneficia ab his carnales
arcebis. Excludes quos spes im ꝓ
ba ad importune petendū impule/
rit sed inuitos intrare coges. quos
paruipendere terrena compatione
celestiū agnoueris. Exinde cōfusio

Sermo coꝛã

nẽ pñtis tpis reduces ad diſtinctio
nez ordinis. Coges quẽqꝫ ſuũ tenẽ
locũ ſuo gradu otẽtari officiũ exer
cere ordinis ſuſcepti/limites non ex
cedere. nõ pturbare terminos poſi
tos a pꝛib⁹. Jubebis quẽlibet eſſe
otentũ menſura ſtatuũ decente. Et
qm̃ pue cupiditati ꝯminuꝫ imponit
nemo tu oñib⁹ pfigere conaberis.
Pꝛecipies ſemiare ſpũalia qui me/
tũt carnalia. Contra leges recte la
tas quãcalibet importunitate petẽ
tũ fatigeris. nunqꝫ diſpenſabis niſi
aut neceſſitas vrgeat aut cõis ꝓuo
cet vtilitas. Alioqn fuerit poti⁹ cru
delis diſſipatio qꝫ iuſta diſpenſatõ
Cauebis diſpẽſationẽ ipaꝫ lege cõ
muniorẽ facere ne turpe ſit ſi regu/
lam ſua vincat exceptio. Si hec fe/
ceris ad que te ſuſcepti officij debi/
tũ aſtringit. tũ ſciſmatũ auulſis ra/
dicib⁹ pax ipa xpiana tibi terraruꝫ
orbẽ demuo vendicabit. Et in hoc
poſitũ eſt vnicũ pacis ſtabile fũda
mentũ ſine quo ſiqs edificare volu
erit nihil o plus agit qꝫ ſi det operã
vt grauia tecta parietib⁹ arũdineis
ſupponat. Moꝫ coꝛruptio fuit p̃
ma cauſa mali. qꝫ moꝫ coꝛrectio
erit p̃ma cauſa boni. Jeꝫ hic laboꝫ
hic op⁹ eſt. nec hoc facere poſſis ni
ſi te ꝓpinqui tui ac domeſtici iuue/
rint. Proinde gregoriano exemplo
ꝑſuaſus aduocabis tibi tantoꝫ la/
boꝫ ſocios clericoꝫ ac religioſoꝫ
quoſqꝫ prudẽtiſſimos ac optimos.
Ornabis domũ tuã ſanctis prudẽ/
tib⁹ modeſtis integris incoꝛruptis

Alexandro papa

Quã em̃ domũ decet ſanctitudo ſi
nõ tuã dñe? Certe parũ ꝓfutura eſt
tua vnius iuſtitia ſi eaꝫ vicerit diſſi
milis alioꝫ affectio. Juteris ſubin/
de mẽbris tuis regis qꝫ ſũmi ſecuꝫ
exẽplũ. quẽadmodũ ab illo diſcur/
rũt aſſidue ſpũs angelici ad homi/
nũ miniſteria. ſic diriges ꝑ orbem
terraꝫ pacis nuncios. Jide tamẽ
qualib⁹ membris vtaris. Sũt que/
dã paralitica q̃ ſi voluẽis in dextꝫ
mouere p̃ue poti⁹ ferent in ſiniſtrũ
Proinde magna cura tibi ſubeũda
eſt vt ad hoc miniſterũ idonea di/
ligas. Poſt habebis reꝫ minoꝫ cu
ras vt huic maxime maioꝛ ac effica
cioꝛ inſeruias. Jide queſo ſi careas
oneribus. vide ſiquis alius tãta ſo
licitudine fatigẽ quanta tu. Jere
hoc dixerim ſũm⁹ honoꝛ ſũmũ on⁹.
Sed ne te onus terreat ſi bñ mini/
ſtraueris ſummi oneris ſũmũ p̃miũ
Jide deniqꝫ ſi nõ tibi incumbat cũ
crimio rege pſallere durum quidez
ſed vigilantis viri canticum. Si de
dero ſomniũ oculis meis et palpe/
bris meis dormitationẽ et requiem
temporibus meis donec inueniã lo
cũ dño. Sed quẽ locũ? Pacez nẽpe
In pace factus eſt locus eius. Sed
quenã eſt hec pax? tranquilla bono
rũ ocoꝛdia. Non eſt em̃ pax impñs
dicit dñs. Tolle igitur vitia. reduc
virtutes Redde mihi formã. redde
vitã. redde etiã cũ dño gratũ locuꝫ
inuenire cũ hoc tẽpoꝛe regnũ iſrael
reſtitueris Hec eccia tecũ. Cui⁹ voci
b⁹ nihil aliud adñcio niſi p̃cationẽ

Sermo dominica xix
humilē vt det deus dies vite ac ro
bur virtutis vt sub tuo pontificio
pulcre pacis dilatationem amplissi
mā videre possim⁹. Amen

Explicit sermo factus in
die ascensionis. vt. s.

Sermo eiusdem in do
minica. xix. post pentecosten. Et po
test dici in dedicatione ecclesie

Vade in domuz tuam.
Originaliter Matb. ix
et Mar. ij. et recitatiue
in euāgelio dominice
currentis. Etsi hec xp̄i
vox ad me traduci pōt quasi me iu
beat in domū regredi. z increpans
dicat quare tu enarras iustitias me
as et assumis testamentū meū per
os tuū. Attamē qz sic opus est mo/
uendi audaciā p̄stat paralytic⁹ ho
die a peccatis simul et morbo cura
tus in illa quā ingressus fuerat xp̄s
domo. Sic agam. eo modo in do
mū vbi xp̄s grabato p̄tie fragili/

post pentecosten lviij
tatis instrat⁹ plena fide deuoluar.
quatin⁹ morbidā ip̄e paralysim mee
mentis eiciat. Et que illa est xp̄i do
mus reuerēdi patres? Dom⁹ haud
dubie de qua in hymno canit Do
mus pudici pectoris templū repen
te fit dei. Dom⁹ insup quaz p̄ asilo
et tutissimo omniū criminosoz refu
gio xp̄s in celo longe preclariorem
quā olim romulus in latino consti/
tuit De asilo romuli florius in epi/
tomate libro primo. Hec dom⁹ est
ad quam te iubente Jhu pergo. in
qua sanari custodiri qz ofido. ac p/
inde verbū tuū te consentiente gra
tius eloqui. ad quam cum gabriele
nos omnes accedam⁹ precor dicē
tes. Aue maria. Aue in domū tu
am. Apud indoctos verba dñi ac
saluatoris nostri Jhu humilia qui/
dem arida qz videtur. Qui si aucto
ris sapientiam perpenderent. Ipse
em̄ ē in quo sunt omnes thesauri sa
pientie et sciētie absconditi. Coloß.
ij. intelligerēt p̄fecto ea verba mul
ta sententiaruz maiestate plena eē.
multa insuper sensuū varietate fecū
da. Nihil in eis ociosum reponi pu
tandum est nihil quod non fidē edi
ficet. mores cōponat. spem erigat.
charitatem corroboret. et ad beate
felicitatis desideriuz accendat Tot
quippe sensus verbi auctor intende
bat p̄m Guilhel. parisien. in de fide
et legibus quot ex eo elici vel qūo/
libet inspici veritates possunt. quē/
admodum deus tot in re creata bo
nitates q̄t ex ea pueniūt bonitates
preintēdit. Qua in re p̄spicuū est sa

cram scpturā p immensa capacita/ te sui domū ex oñi pte amplissimā existere. in qua fabricatrix sapiētia mensam posuit copiosissima ciborū omniū suauitate refertam Sapiētie nono Ceterū veluti speculū cōcauū quatuor facies ex reflexione varia radiox visualiū ostendit. nō aliter inspector solers verbi diuini quatu or saltē veritates ꝑm quadruplicē expositionis modū poterit intueri. Quod vt manifestius fiat q ad col locandū nre collationis fundamē/ ta ordinē qz in dicendis obseruan/ dum ad thema nrm ouertak intui/ tus. Vade inqt in domū tuā. Pōt certe dom⁹ ista ad materialez hōis inhabitationē referri iuxta sensū lit teralez qūo sumptū est in locis scri pturax innumeris nōiatim Lucl.ix. vbi xp̄us ad zacheū dicit In domo tua oportet me manere. Potest se/ cūdo p domū ecclesia militans in/ telligi iuxta sensum allegoricū ꝑme ad Thimoti.scdo Scias qūo opor tet te in domo dñi cōuersari. Et.ij. ad Thimo.ij. In magna domo nō solum sūt vasa aurea. Loquitur de ꝓsperitate hominū in ecclesia. Po/ test subinde domus ista humanam significare cōscientiā iuxta moralez intellectū Hebreox.iij. Filius in do mo sua est. que dom⁹ sum⁹ nos. de qua p ps Ambulabā in innocentia cordis mei i medio dom⁹ mee. Rur sū quarto. p domū hanc celestis ac cipit paradisus ꝑm sensū anagogi cū Job.xlij. inqt xp̄s In domo pa tris mei mansiones multe sūt. Et in ps. Beati q habitant in domo tua dñe. Quis igitur ꝓhibet. R.p. his animaduersis arbitrari saluatorem nrm Jhm xp̄m quadruplicē ad mi nus in preassumptis verbis dixisse monitionem quasi dixisset

Vade
- In domū tuā que est ma terialis structura iux̄ p̄mū
- In domū tuā que est mili tans ecclesia
- In domū tuā que est pro pria conscientia
- Postremo in domū tuam que est felicitas et gloria

Dum hec iacta sūt fundamēta ait Lactanti⁹ ex verbis Tullij quibus superificare volens quatuor cōpo nā ozōes moderatur⁹ vtriusqz q̄d potēo stilū ꝑus magnope p̄cauens ac studens ne sermo friuol⁹ illibera lis qz diffozmet ac sozdeat. debinc elaborāsvt tak sit q intelligak ꝫ ab intelligētib⁹ tū verba qz latina scie tib⁹. Prima aūt ofo nra erit ꝑm hi storiam miraculi xp̄i cōmendatiua. Secūda erit ꝑm allegoriā ad eccle sie gubernationē hortatiua Tertia erit ꝑm moralitatē ad cōscientie ha bitudinez inductiua. Quarta vero erit ꝑm anagogiā ad felicē beatitu dinē inductia. Et has duas vltias p collatōne reꝑuatis esse volo. Pri mā q aliquātulū speculatōis hz ag gredioz referare. Magnum est pfes incliti magnū et ad erigēdū sursum aios p̄cipuū hodierni euāgelij mira culū. qz et piā fidelium cozroborat credulitatē. et execrabilē icredulox otra deitatē xp̄i blasfemiā ravicit⁹

exterminat. Qđ vt pateat hiſtorie veritas ſūmatim ad memoriā reuo ceř. Erat in capharnaū vir quidaz cui⁹ membra paralyſis adeo diſſolue/ rat vt nec ſe ferre nec vlla compage ſubſiſtere poſſet. ſed emortua et q̄ſi coherentia in ſe ipa collabebantur. Neqz em̄ a corde vitalis calor per meatus fibraz diffūdebař in art⁹. quippe emarcuerat aut ex frigore conſtringente aut humore ſuperfluo oppilāte ſiue in eis viuaces neruos corrugauerat calor nimius ſiue vul nus inciderat. Hūc egrotantē gra bato ꝓuolutū hōies quatuor p te/ cta dom⁹ ante xp̄i pedes demittūt. Mira Ihu benignitas. mox nanqz ſuā deferentiū qz fidē intuit⁹ eum a pc̄cis tanqz egritudinis radice p̄mi tus abſoluit. Deinde agnita incul/ pata qz blaſphemoz iudeoz cogi/ tatione ſanitati eū reſtituit. Ingorē inſup domū vſqz pgendi grabatū qz ferēdi cumulauit. Tolle inqt gra batū tuū et vade in domū tuā. Nō hec humanis opib⁹. non arte magi ca ꝓueniunt ait monicus rapar ad Eneā eneyđ. xij. maior ait de⁹. Nō adhibit⁹ eſt herbaz̄ ſucus. non pe regrinoz vis lapidū. ſed ſolo iubē tis ſono repente exiliūt nerui. nutāt vene. medullis ſanguine qz introz/ ſus imbibitis caleſcūt oſſa. rubet cu bra ꝓſūs exultant officijs reſtitui. En grande ſtupendū qz miraculuz En p̄clariſſima humanitatis xp̄i di gnitas que tanto in ope diuinitati ſubſeruiuit. vera eſſ̄ ꝓbabilitate di ci p̄t quāuis cōtrariū dñs Durād⁹ opinet. iij. ſen. di. ix. q in oīb⁹ xp̄i miraculis ſua hūanitas ꝓpter ip̄i⁹ ad verbū ypoſtaticā vnionē tanqz cauſa ſcđa p̄ncipaliſſima cōicauit. z in hoc eminens eſt q̄dam ip̄i⁹ vt ita loquar oīpotētia et p̄rogatiua ſin gularis ſup ceteros hōies ſanctos p quos tm̄modo meritorie ſine eo rū cauſali ocurſu mirabilia patrata ſūt. Exurge nūc quiſq̄s aves tolle grabatū ꝓprie fragilitatis. et vade pedib⁹ mentis in domū hāc in qua audis tam glorioſū opus fieri. Cir cūgyra rationis oculos vt lumine fidei colluſtrenť. atqz effectu puro cōſidera qm̄ hic triplicit opata eſt xp̄i diuinitas. In pc̄oz relaxatōe In cogitationū agnitione. In ſubi ta palitici curatōne. Hec nēpe opa diuinitatis eſſe ꝓpria hieronymus in omelijs teſtis eſt. et ex ſcripturis colligit. De pc̄oz dimiſſiōe Iſaie xliij. Ego dñs qui deleo iniqtates. De notitia cogitationū. ij. Paral. vi. Tu ſolus noſti corda filioz ho minū De miraculoz opatione in p̄s. Facit mirabilia magna ſolus. Qđ in de ſecretis ſecretoz Criſto. nō ſiluit. Opator inqt miraculoruz vnus et ſolus eſt de⁹. Tria inſup p ſonis dīnis approꝑata hoc in actu cōſpicim⁹. Nō g⁹ opificis xp̄i diffi teamur dīnitatē. Clemētie ſpūſſāđi inder ē criminū abſolutō. ſapie filij inſpectio ſecretoz. potentie patris morbi depulſio tā ſubita equidez z

plenaria vt paralitico iuberet xps. Tolle ꝛc. Sed ecce in domū istam vbi xps operat veluti quondaz in domū Loth irruit p fida incredulo rū diuinitatē xpo eripientiū turba que incondito murmure obstrepēs dat sine mente sonū vt Maro ait. acclamans fragilia hec esse imo nulla ad diuinitatis in xpo attestationē argumenta. Qualit inquunt probat xpi diuinitatē pccoꝝ relaxatio cū mosayc⁹ sacerdos pur⁹ indubie homo id habuisse legat officiū. Leuitici. iiij. Qz si responderis eū non abstulisse peccata auctoritatiue vt xps. sed p duntaxat ad peccatoris cū deo reconciliationē p ipm sacrificij et precū fiebat oblatio. Nō euadis inquit heretic⁹. obiicio nanqz tibi presbiterꝝ noue legis qui auctoritatiuo verbo instar xpi vtit dicens Ego te absoluo ꝛc. qd plus auctoritatis arguere videt qz dicere. dimittunt tibi pcca tua. Hanc calumniā de medio tollit trimēbris de ptāte distinctio que sup. iiij. sniaꝝ. dist. ij. cōiter notata est sto. arguit Bonauentl. Est itaqz in relaxandis criminib⁹. potestas auctoritatis. ptās excellentie. q ptās nuda ministerialis Ptātez auctoritatis dicim⁹ que sic summa est vt nulli alteri in sua actione innitat et illā soli⁹ dei xpiā eē cōstat. Ptās excellentie quāuis ab altero fluat atqz veniet. hec tñ est cū progatiua quā ministēialis ptās nō obtinet. Et que sine sacrificio sine sacramento sine forma verboꝝ determinata crimina diluit et ministerialem ordinat tribuit qz ptātem Concedat igit sacerdotib⁹ ministeriū peccata dimittendi. nec tñ diuinitas eis ascribat. In xpo autē duas alias infuisse ptātes auctoritatl. scz et excellentie fi duincim⁹. eundez dcludim⁹ deū esse qz nemini q de⁹ nō esset collate sunt nec vt omunicarent ogruebat. Cōuincim⁹ aūt. Vides em qm peccata palitici absqz confessione siue sacrificio oratione sacramento ve deleuit merito hūanitatis q diuinitatis imperio iuuat nram hanc assertionez paralitici fides ob quā in anima pariter et corpore sanat⁹ est. Credidit itaqz filij hōis illa predituꝝ esse potentia quā sibi inesse iudaica impietas detrectabat. Illa aūt que alia erat qz auctoritatiua excellens qz ptās p cuius attestatōne miraculū patens subinde monstratū est. vt sciatis inquit Jbs qz fili⁹ hōis ptātem habet in terra dimittendi pcca Tūc ait paliticō. Surge et tolle grabatū tuū ꝛc. Ac si eū dicē iudeis estimares. Per hāc quā foris intuemini curationē interiorē negare nō potestis. nec arguere me mendacij in re occulta qm palā miraculose verba ofirmo. Insurgit rursuz scdo hētic⁹ clamor et impugnare cassareqz nitit altez diuinitatis in xpo asseuerāde argumētū de cogitationū cognitōe. Nam et xpc inqūt. qb⁹ nlla diuinitas cbuit nō mō secreta aliq cordiū penetrati sūt qnetiā plima ab hōib⁹ nōdū

cogitata previxerũt. Quid respon
debim⁹.p.r.plane fatebimur ꝙ ꝓphe
tas occulta multa preuidisse. cuius
causam inuestigantes Aristl. Quicũ
na. plures ꝙ pbos eos esse dixerẽt
homines purissimi intellectus quez
nec ceca vicioꝝ caligo obnubilaret
nec tumultuantiũ curaꝝ strepitus
a tranquilla sede contemplationis
abduceret.et pinde anima ipoꝝ vi
te speculi tersissimi politissimi in oĩ
parte conformis fingebaꝫ diuine
illustrationis radiũ suscipiens abdi
ta ꝙ cognoscens Nextĩ a tracta
toribus catholicis rectioꝝ verioꝝ ꝙ
ꝓphetaꝝ ratio assignaꝫ miraculosa
sanctispũs inspiratio. quanꝙ ea q̃
dicũt vehementes sint ad ꝓphetan
dum dispositiones. Quid igiꝫ? qua/
liter in xp̃o potius ꝙ in ꝓphetis di
uinitatẽ pbat cogitationũ agnitio?
ꝓsus optime. Quia si ꝓpheta essz
vt hoc et alia etiã plurima indicãt
et machomet⁹ ipe cõcessit. Si talis
insuper qui diuine illustratõnis par
ticeps esse mererek. erat absq̃ du/
bitatione bonus iustus veraꝝ.se
aũt deũ esse asseruit cui p cõsequẽs
est credendũ. Alioqn nõ bonũ sed
blasphemũ confiteri necesse est. qõ
impiũ credere omnis eius vita ois
ꝙ doctrina diuinis oraculoꝝ ꝛ mi
raculoꝝ vallata testimoniis patefe
cit. Qua de re Thomas bragõ. in
sũma li.ꝑmo ꝑte.xxxij.ꝑmi corolla/
rij ꝑmi capituli copiose disseruit Ez
ecce tertio adhuc indignatiori fre
mitu cõclamat incredulo⁹ multitu
do asserens preclariora tũ admira
tione tũ dignitate miracula alijs in
domib⁹ p homines puros effecta
ꝙ hic p xp̃m. quoꝝ si nullus est de
us p hoc indubitanter nec ex simili
xp̃s. Et vt de grandi historiarum
aceruo pauca colligã obiecit nobis
iudeus helizeũ qui filiũ sunamitis
defunctuz sua in domo viuificauit.
iiij.Regũ.iiij. Et ꝙ amplius obstu
pesces solus ossiũ suoꝝ contract⁹ in
cadauer humanũ animã simul et vi
tam pfudit. ibidem xiij. Opponit no
bis arrianoꝝ secta suscitatam in ce
naculo tabitam p Petꝝ Actuũ. ix.
Et aliũ in porticu templi curatum.
Actl.iij. Nec miret hec xp̃ian⁹. cum
pollicit⁹ sit xp̃s dicens. Qui credit
in me opera que ego facio faciet et
maiora hoꝝ faciet. Joh. xiiij. Et si
quis dixerit vt dñs Armachan⁹ de
.q.ar.li.ij.et ca.vltimo. Et sicut Ni
colaus de lyra ponit vbi supra ꝙ
Petrus aut alter nõ ideo de⁹ p hec
miracula cõuincit qz nõ ꝓpria ꝛ im
peratiua virtute vt xp̃s sed inuocã
do orãdoꝙ pegit. io facile reuellit
Umbrã nãq petri et helisei ossa et
sudaria pauli nõ orasse certũ ẽ. vm
bra tũ petri et sudaria pauli etiam
absentis certũ ẽ opẽ salutiferã ꝑsti
terũt lãguẽtib⁹ Actl.ix.et vt dictũ ẽ
helizei ossa vitã sepulto cadauẽi re
fudert. Nũq̃ insup orauit xp̃s mi
racla faciẽs fleuit ꝛ i se ipo turbat⁹
est Joh.xi. Scieba inqt pr̃ ꝙ sp me
audis. Deinde gentiles idoloꝝ ꝙ
cultores de suis miraculis celebres
nobis ingerunt historias. quorum
multa complexus est Valeri⁹.lij.c.

de miraculis. Narratq; Tarquinii cotem nouacula secuisse. et vestalem virginem cribrum aqua tybris impleuisse. Cōmemorat et hoc idē cū alijs Aug. x. de ciuitate dei. ca. xvi. Suetonius quoq; tranquillus. lib. de. xij. cesarib⁹ Vespasianū imperatorem refert celū illuminasse. et alterius debile crus solo calcis tactu solidasse. Josephus pterea secūdo antiquitatū ab alexandro macedone pamphilicū mare fuisse diuisum narrat sicut a moyse rubrum. Pro his vide si libet Bragō. vbi supra. Ad extremū mirabiles artiū magicarum effectus quis non audiuit. lege in litteris Exo. ca. viij. de magis pharaonis. et qō vrgentius est vide phitonissam Samuelis ꝓphete vere suscitatricez ꝑ put littera sonat ꝑmi Regū. xxviij. ca. Et augustin⁹ opinat in epistola ad felicianū. Et ponit in glosa ordinaria primi Regū. ca. allegato. Quis ergo non destat xp̄m esse deū cōcludere ex miraculosis operib⁹. cū hec audiat videat et ꝑpēdat. Magna vtiq; R. p. difficilis et ꝑplexa hec questio est. vbi de veroꝝ a falsis miraculoꝝ discretōe tangit. et eā a doctoribꝰ ꝑraro fundit⁹ euacuatā repimus. Nimiꝝ si ad me altior ꝓuenerit q̄z aut ingenio tenui oꝑhendere valeā aut arido breui q̄z sermonis eloq̄o oꝑlecti. Dicā tñ aliq̄o ne de silētio nr̄o gaudeat sup nos inimicus. Et teneam⁹ in ꝑmis nullū ꝓprie et vē dictū miraculū ab alio q̄z a deo posse creari. qm̄ solus est qui sup omnē causaꝝ naturaliū cursū et ordinem dñat. Nō ꝓiudico tñ ꝓuilegio hūanitatis xp̄i singularissimo. Neq; em̄ demonioꝝ neq; angeloꝝ neq; tpate oꝑlexionis nec astroꝝ nec humane imaginis quasi miraculoꝝ factricem Auicenna. iij. sui de aima posuit. Tante virtutis sunt vt vel creet aliq̄o vel absq; certo causaꝝ naturaliū cōcursu formet. q̄uis plerūq; tā secreto celeri q; fiat motu hmōi causaꝝ applicatō q̄ actio que natura est miraculo deputet ꝑsertim ab indoctis et in pbia ceterisq; artib⁹ parum eruditis. Amplius scire conuenit q̄ sicut apud homines moris est q̄ in attestatione litteraꝝ sigillū appenditur vel apponit signū ꝓprium non aliter deus miraculoꝝ verorū operationem veluti sigillū q signū ꝓprium inducit in robur veritatis illi⁹ quā iubet credi et nulla vnq̄ inuocatione miraculoꝝ conditor sit vlt̄erit in opere mendoso quin reclamet et quin ꝑ scripturas sacras. ꝑ ꝓphetias. ꝑ reuelationem vel aliter illam falsitatem non esse credendaz edoceat. Deus enim veritas est. se ipm negare non potest. Multorum siquidem et inter alios vt opinor Augustini sententia fuit deum permalos nonnunq; mirabilia operari. et hoc non vt sit falsi testis. absit. sed in damnationem tam illius qui facit taz illoꝝ qui seduci q errorib⁹ excecari meruerūt Et quēadmodū dicūt de ātixp̄o ad ꝓbatōz electoꝝ.

Ñ apls sine caritate mõtes posse transferri non negat ꝑme Thoꝛ xiñ. Et de nouissimo die aiebat christus. Multi dicent mihi in illa die Domine nõne in nõie tuo ꝓphetaui mꝰ. et in nõie tuo demonia eiecimꝰ. et in nõie tuo ꝛtutes multas fecimꝰ? Et tũc confiteboꝛ illis. qꝛ nunqꝫ noui vos. Matꝫ. vij. Et de phitonissa et Juda satis cogens est argumentũ. Hec ita quãuis se haberent ꝙ ꝑmendaces miraculi auctoꝛ eẽt deꝰ. nũqꝫ tñ figillũ ꝓpriũ sic falsari. nũqꝫ eo abuti in mendacio sineret ꝺn et reclamaret et otradiceret. Alioqn quõ eidẽ crederet plus qꝫ principi ꝺ falsarias lras figillo suo osignari scienter et absqꝫ vlla otradictiõe ꝑmitteret! Ex his quãtũ estimo videre possumꝰ credendã esse in xp̃o diuinitatẽ. qꝛ deꝰ ipe ad huiꝰ rei affirmationẽ auctoꝛ fuit miracli hodierni ceteroꝝ qꝫ plurimoꝝ. Et deus nõ solũ nõ reclamauit ꝓhibens ne talibꝰ crederet. sed ꝑ os omniũ ꝓphetaꝝ et gentiliũ sibyllaꝝ hec oia longe ante ꝓdicta sũt laudata ꝛ ap ꝓbata. Sup hoc legat dñm Arma canũ qui vult in tribus ꝑmis de. q. armenicoꝝ. ꝛ Nicol. de lyra in questione otra iudeos Scotũ. q. ñ. ꝓl Aug. in illo quẽ ostituit de ciui. dei dici. Tũ igit asserũt increduli facta ab hõibꝰ puris miracula. negabimꝰ si de ꝓncipali auctoꝛe fiat assertio. si de ministro miraculi dicũt dũtaxat fatebimur. Neqꝫ enim eos audiẽdos puto ꝙ in omnibꝰ hmõi histoꝛijs fidẽ negant. Inciuilis equidẽ grauis qꝫ temeritatis est alteri nõ adhibẽ illã quã sibi rõnabilẽ ꝓstari vellẽt credulitatẽ. Subinde cũ scisscitantur a nobis. cur non deos pari modo affirmamꝰ. apta est ex ꝑmissis responsio. Illa quippe mirabilia vel nõ adhibita sũt ad astruendũ diuinitatẽ in facientibꝰ sicut de ꝓphetis. apls ceteris qꝫ viris iustis cõstat. Vel si hoc aliq̃ neq̃ssimi et demonũ familiares execrabili supbia rapti intẽderint deꝰ palã otradicit. tũ ꝑ ꝓphas et reuelationes. tũ ꝑ naturale dictamen insitũ insinuãs nõ esse credẽdũ deoꝝ pluralitatem. conclamans qꝫ oẽs deos gentiũ demonia. magos qꝫ et ariolos execrãs Vides iudee cur vãnaberis antixp̃o miracula. facienti adherẽs. et xp̃ianꝰ saluabitur xp̃m cõfitens miracula opantẽ Affert et oñdit vterqꝫ signũ regis sũmi. sed illi tanqꝫ falsario ꝑ diuinas scꝑturas contradicit. multiplex isti supaddit ꝓphaꝝ approbatio. Res igit tota ad hoc redit ꝙ miraculũ xp̃i hodiernũ. cetera qꝫ scꝑturarum auctoritate addita ꝛ alijs circũstãtijs signa sunt et argumenta sue diuinitatis. sufficientia q̃dem ꝑ fidegignenda fouenda atqꝫ nutrienda nisi affectionis obstet peruersitas. ꝓterea dicebat. Opera que ego facio testimoniũ perhibent de me. Et nisi opera ego fecissem que nemo alius fecit pcm nõ haberẽt Rõ qꝛ laꝫ nõ credendũ fuissꝫ ipm esse mes

syam quē ꝓphete ꝓnũciauerunt talia facturũ miracula. tñ illa argumẽta videntia esse non ponim⁹ fidei. Itaq; iam nõ crederem⁹ sed scire/ imus. Jam donum merces q; fidei euacuaret. Jaz vt bonauentura arguit. iij. sen. dis. vij. totus orbis xp̃o credidisset. Apl̃os insup qui miraculis interfuerũt impossibile fuisset de fide plus q; de questione euidẽte vel monstrata dubitasse. dubitauerũt tñ q vacillauerũt in hora dominice passionis in qua etiaz miracula cõtulcabant. nã petre scisse sũt. terra tremuit. sol obscuratus est .ꝛc. Recordari etiam poterãt hodierni miraculi qõ factũ fuit vt paliticus ilico surgeret et tolleret grabatum suũ et iret in domũ suaz. Sciens libens q; multa pretereo quia nõ est opus fidẽ quasi nouellã scrupulose discutere quã tot sanctissimi vite q; integerrime viri cõstantissima assertione etiam vsq; ad mortes durissimas ofirmarunt. Nec omnino miraculis innitamur scientes iudeos increpatos a xp̃o. Generatio praua et adultera signũ querit. Matb. xij. Et ꝑme Loz. xiij. Aplus talia insidelib⁹ dari in signũ ait. nõ fidelib⁹. Quãobrem si etas nr̃a fidei et moris inops miracula habeat. incredulitatis nr̃e signa sũt. et dãnatõis nisi meliozemur indicia Porro de arũb⁹ magicis hoc sub compẽdio habetote ꝑm copiosã Guilb. parisi enꝫ traditionẽ q; in figuris et sculpturl. imaginib⁹ caracterib⁹ signis impressionib⁹ verbis carminib⁹ et in ceteris quib⁹ vtunt malefici nulla virtus est penit⁹ qualẽ ꝓfitent. ꝫ hec singula demones fieri docent tanq; sacrificia quandã diuinitatez sibi inesse ꝓfitentia. necnõ tanq; signũ ꝓriũ et sigillum sui pacti remoratiuũ quo adhibito pacta que permiserit deus adimplent. Postq; terne calumnie incredulo; sup miraculoso euangelij hodierni mysterio vtunq; responsũ est. accipite si placet triplicẽ ex his ofideratione; Prima quẽadmodũ iudeo; princi pes et prelati ex ignorantia sue theologie xp̃m eis ꝓmissũ negauerũt. miracula q; abiecerũt. ꝓpter qõ remittebat eos xp̃s ad scripturas dicẽs Scrutamini scripturas. ille em̃ testimoniũ phibent de me Jo. q̃nto Simili modo ex ignorãtia nr̃e theologie multi etiã vt verendũ est de prelatis antixp̃m susciplent. eidẽq; et miraculis suis adherebunt. Q; si ita est imo q; ita est certissime ofstat illos antixp̃i p̃cursores esse potissimos q̃ studiũ theologie qõ ẽ scrutiniũ scripturaz impediunt. aut ei⁹ ꝓmotionẽ implere sicut tenent de spiciũt. Secunda ofideratio. Q; ad hõis alicui⁹ canonisationem aut cuiuspiã doctrine auctorisationem insufficiens est ꝑ se miraculoz ostẽsio. nisi in canonisãdo vite sanctitas irrepbensibilis indicet. nisi insuper doctrina approbãda vere fidei nullatenus aduersari censeat Mali q̃pe miraculis vt iudas alij cozuscãt.

ſbanc ob cauſam inter ceteras ne boni viri qui taliū auctoꝛes nō ſūt pcōꝛes reputenť. Cū dicat Aug⁹. ſup Joh. Nos dei famulos nō mi racula.ſed ſola caritas facit. Aliā notauit cauſā Bonauentura.ñ.ſen. vbi pꝛius.vt boni facere miracula paruipendēt cū malis hoc ꝺueniat Aſſi xp̄s apl̄is. Nolite inq̄t gaudē q̄ ſpūs vobis ſubĳciunť. gaudete aūt q̄ nōia vr̄a ſcripta ſunt in celis Luce.x. Culpabilis eſt itaq̄ nimia videndoꝛ aut faciendoꝛ miraculo rū cupiditas. et nōnunq̄ in ſupſtiti onē traducit et errorē. Tertia cō ſideratio. Artes magice ad quas aſtronomie q̄ medicine maxima ꝑs ſpectat rationabiliť ſub intermina/ tione mortis vetite ſūt. nō ideo q̄ in illis demones adorantť et tanto damnabili⁹ quāto ꝑ verba diuina et oratiōes ſacras hmōi cult⁹ exer ceť. q̄netiā ido ꝓhibite ſūt qꝛ fides ſalubꝛis has ꝑ artes impugnatur q̄ ꝑ ſophiſticas quaſdā argumen tationes q̄ apparentiā veroꝛ mira culoꝛ gerūt. exiſtentiā vero nullaz habent. vt falſa aut ſi vera ſint non illā quā ꝓtendūt et approbatōe ſua deficiāt. Adden⁹. R.p. hēticis reſpō/ dim⁹ qui otumaciter altercanť diui nitatē in xp̄o nō poſſe ꝺcludi per ſa crā euāgelĳ hodierni hiſtoriā. Nec ꝑ pcōꝛ dimiſſionē. nec ꝑ reuelati/ onē cogitationū. nec poſtremo per miraculoꝛ opationē. Nunc rurſus ad euangelicā domū nr̄az reuerta mur⁹ q̄ pio coꝛdis ſtudio collaudē⁹ primo xp̄i clementiā qꝛ leſe maieſta tis reū et pcōꝛ catenis vinctū cō/ feſtim abſoluit. q̄ nos ſimiliť abſol ui poſtulem⁹. Cōtremiſcam⁹ reuere amur q̄z ei⁹ ſapientiā et p̄ntiaz. q̄a occultiſſimaꝛ etiam cogitationū in ſpectoꝛ eſt vt in euāgelio audiuim⁹ hinc Boeti⁹ Magna nobis eſt ſi diſ ſimulare nō vultis neceſſitas invita ꝓbitatis cū ante oculos agitis iu/ dicis cuncta cernētis Erubeſce q̄ſo illa cernente deo ꝑgere a quibus deſiſteres homine inſpiciente. Iha beat apud te tātū honoꝛis et timo ris dei vult⁹. quantū viri. Ceterū humiliemur ſub potēti manu ꝺi xp̄i et in nr̄is nec̄itatib⁹ eā inuocemus. penes quā reſiꝺere omnē egritudi nē coꝛpaliū et ſpūaliū curationem inſpicim⁹. Fugiam⁹ deniq̄ maloꝛū cōſoꝛtia. aiaduertentes q̄m paraly tic⁹ poſt curationē ſecedere a blaſ/ phematoꝛib⁹ iudeis et in domū ſuā pergere iuſſus eſt. Vade inquit ꝛc. Aduero firmo pede ambulantē in/ ſpectantes amici q̄ꝺ putas egerūt? Greſſum ſiſtūt ſtupoꝛe attoniti. nec aſpectui p̄mo bene credūt. defigūt in eo oculos et hęſitant ne falſa lu/ dank imagine totū q̄z videndo per errant. In re cogniti tandem ruunt amplexus. ſtringūt pectus q̄ marci ꝺis olim manibus oſcula figunt. Interea auctoꝛem ſanitatis ac mo ꝺū queritant. quo compto xp̄i ma ieſtas in celum attolliť. et eratura ri videndo audiendo gratulādoq̄z non poſſunt. Ita inquit euangeliſta

vt admirarent oēs et honorarēt deū dicentes. quia nunq3 sic vidim9 Demū paralytic9 q turbā suaz vir subſt. domū subſt. tū memor quia post curationē suā sibi xps impera uerat dicēs. Vade inqt in domum tuā qđ fuit thema. tanq3 eidem in his verbis. vt te sanū cōprobes et roboratū penitus/vade. Vade in hac fortitudine tua Judicū. vi. Lu. xvij. Vade quia fides tua te saluū fecit. vt in vſs non excubes sub di/uo expositus. vade in domū Vade in domū tuā. ſ. Regū. xiiij. qm̄ dns erit ꝓtectio et obumbraculū dei ab estu. et in securitatē et in absconsio nem a turbine et pluuia Verba sūt Jsaie. Jsa. iiij. Deniq3 alieno ne te tibes mendicitati deditus. sed va/de in domū tuam non alienam sed tuam. Prouer. et hoc. v. Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui. et. xxvij. Domū fratris tui ne ingre diaris in die afflictionis tue. contra illos qui discunt penetrare domos. ad modus impudicaz viduarum quas reprobat apostolus ꝑma ad Thimoti. v. Et qui ab afflictis ꝓri mis dona petunt vt in ocio laute vi uant. spretores illius moniti. Pane tuo vescere liber eris. ꝓhice bene/dictionis expertes qua dicitur. La/bores manuū tuaz quia manducā bis. beatus es ꝛc. Et hec quidem de sensu historico tanq3 fundamenta/lia dicta sint Supaddamus allego ricum sensum ꝑm q̄ domus nostra ecclesiaz signare dicebatur. Et fiat oratio exhortatiua et in ecclesiasti/cos negligentes inuectiua. Inter se uientes turbidos q3 aereaz potesta tum ac spiritualiū nequitiaz insult9 inter crebra periclitantis mundi dis crimina sūmus architector Jhs do mū struxit eternis basibus stabilitā que cuntibus in ipaz esset in domū refugij. in asilum protectionis tutis/simū. et extra quaz imminet certus interit9. Huic domui ecclesie nomē indidit. cuius fūdamentū est petra fidei solidissima. nec inferi porte ad/uersus eam preualebūt. Math. xvi. Descendit pluuia heresum. venerūt flumina errorum. irruerunt venti p/secutionū in domū illam q non ceci dit. fundata em̄ erat supra firmam petram. Math. vij. Hanc describit Salomon edificataz a sapientia se/ptem q3 columnis excisam. que sunt septem spūssancti dona seu virtutū vniuersitas quibus fulcita subsistit. Ceterum paralyticus ꝓut audistis in hanc domū iubetur accedere. va de inquit Jhs in domū tuam. Et ꝯs iste paralyticus. R.p. Sane ge/nus humanū quod per originalis criminis paralysim. sensu vere cre dulitatis et bone operationis mo/tu priuatum est. ita vt domuz hanc suam per se nequiret ingredi nisi ei/dem primū sanitas cōferretur. qua prestita per saluatorem animarum Jhm tulit grabatum vetuste legis in quo non erectum erat sed ꝓstra/tum. depressum. nihil enim ad perfe ctū adduxit lex. Hebreoz septimo.

2a dom̄ 3 mdtās cēta

Dehinc in domū salutifere credulitatis et noue uersationis que domus ecclesia est introiuit. Sed ppē de qm̄ p prius nudat synagoge tectum quia primitus velata scripture veteris mysteria reserant. et ita a quatuor defert ante xp̄m. qz per quatuor euangeliorz volumina ad xp̄i cognitionem inclinat. Quāuis aūt domus ista sit generaliter oim in vna vera xp̄i fide coadunatorū. visitatiōi tamen nomine illorz qua/si antonomatice dicit quos duces in ea custodes et speculatores summus paterfamilias instituit. Unde eos et non sic passim alios ecclesiasticos appellam⁹. Ad istos presens uertenda est oratio vt soliciti sint in suā ecclesiā domū pergere ne ex ipōrz absentia domui detrimentum incumbat. Quibus introgressis officio triplici eos fungi necesse est. vt sint speculatores. vt sint patres seu pastores. vt sint ianitōes. Speculatores siquidem ad explorandū insidias qz declinandum. Ezech. iij. et xxxiij. Fili hōis speculatorē dedi te domui israel Sequitur si speculator viderit gladiū. venientem et nō insonuerit bucina et populus se non custodierit et venerit gladius et tulerit de eis animā. sanguinē eius de manu speculatoris requirā. Metuenda nimis et ecclesiasticis speculatoribus formidanda hec cōminatio. cui similis habet. iij. Regū. ij. Custodi virū istū qui si lapsus fuerit erit anima tua p anima illi⁹. Deberent

insuper ianitores esse ad claudēduz sapienter qz aperiendū instar xp̄i. q̄ e templo tanqz ianitor eiecit vēdentes et emētes. qui et alibi se esse hostium asserit p quod siquis introierit saluabit. Amplius eos esse cōuenit patres seu pastores ad fouēdū gregem spūaliter qz pascendū Jo. vltimo. Simon amas me. pasce agnos meos. Et Matb. xxiiij. Fidelis seruus et prudens quē cōstituit dominus sup familiā suam vt det illis cibum in tempore. Sed heu qz versa omnia. Vade nunc precor in domū ecclesie circūduc paulisper oculos et in locis aliquib⁹ quē ibi speculatorem. qualez ianitorē. qualem deniqz pastorē inueneris manifesta Vidisti? Quid stupes? Quid attonitis oculis stas? Scio prius. scio. qz horrenda te monstrorz imago z abominandū desolationis portentum exterruit. Nā velut prelati absscesserint aditis aris qz relictl. vt maro ait. in eorz loca subisse intuit⁹ est Cecā ignorantiā pro exploratore. Timidam ignauiam pro ianitore. Rapacem seuitiam pro pastore. O miserabiles et sufficientib⁹ nūqz lachrymis deplorandas nr̄e dom⁹ vices. Ecce in p̄mis qz pessima oim exploratrix statuta est ignorantia q̄ et temeritate preceps est et elatiōe turgens. Grecū em̄ puerbiū est vt ait hieron⁹. in epla ō melchisedech Ecce em̄ impitia ofidentiā. eruditō timorē causat. Si exurgāt hereses. si puersorz dogmatū gladios iaciant

si errores cuneatim erumpant. non clangent bucina. non os aperiet. ceca quippe est. nec ab inimicis fecerint amicos. arma non videt aduersa. nec vexillorum signa cognoscit. Hinc fit vt simplices et plerūq; literis secularib⁹ inflati a pestiferis errorib⁹ rapiant. seducant obruātur Quot putas hanc ob causam hereticos eē de his qui specie ten⁹ in ecclesia conuersant. Horresco memorans. hoc vita monstrat. voces hoc sacrilege indicant quas inter vina epulas et ouiuia impudenter euomunt. Illic sub ioci specie hereses effundunt cū nullus in fidem cadat locus. Ubi cōtra theologos totis itur sentētijs et irrisorijs interrogationibus. Eo tunc de sacris bonis disputat vt in tempus nr̄m vere inciderit illō Persij de rōnis. p⁹ prandia querūt romaz de satur quā dia poemata narrāt Theologia ab eis stultilogia nōiat. et que sola aut p̄n cipalis in arce locari debuēat tāq; speculatrix sagacissima. et in opatione eius queuis alia ignorantia dari pōt. in ima deiicit. calcat. reputatur probri ingens. q̄netiaz si fama nō mentit prelatoz nōnulli qō vix credere ausim stultitie palam arguunt homines theologie operaz impendētes quasi ipa res sit fatua. inutilis. fantastica. theologic⁹ inq̄unt. ergo fantasticus O nefandas diabolicas q; voces et potissimis auctorib⁹ suis simillimas O putridaz feraz cauterisanda que tā spurcidum verbū expuerunt. Ista certo nō irrisio est. sed mera blasphemia. et hec igne et ferro exterminanda essent. p̄sertim in prelatis qui de necessitate salutis fidem explicite scire debent p̄suadē. insup q cōtra hereses si pullulant acriter sapienē q; p̄tegere. Tremenda hec talib⁹ vēa tñ sententia. Neq; cū domū suam prudenter instituisset xp̄s. nisi ad illius otra hereses vastatrices tuitionem quosdā obligasset. Quos autē alios ex officio magis astrictos reperies? Potens sit inquit aplus de epō horrari i doctrina sacra q eos qui otradicunt arguere. ad Titum p̄mo. Probat hoc durādus. iij di. xv Audient tñ eoz aliqui put fertur a theologie studio hōies deterrere O fides o religio. Et miramur igit si ecclesiastica domus pturbat. si spirituali tpali q; incōmodo quatiat. qñ e specula theologiā precipitant et in ei⁹ locū dña ignorantia sublimat? p̄terea inq̄t ipa. Captiu⁹ duct⁹ est p̄ls me⁹ qz nō habuit sciaz Isa. v. Scientiā loquit spūalez diuine legis. nō aialez et mundanam. que aut iudicare de porcis sicut ait Antisiodorens⁹ aut de pecunijs numerandis et extorquendis solerter solet disserere. In spūalib⁹ aūt ceci sūt ait veritas. duces cecoz. nimiz si ambo in foueam cadūt. Et etate nr̄a nimis heu vez est p̄phete vaticiniū. Speculatores ei⁹ ceci omnes Isa. lxvi. Tres p̄m hoc de theologie cōtemptu et eiectione a specula

elicio ꝺsideraciones. Prima. In ec/
clesiastica domo in qua vnius cor/
poris mẽbra sum⁹ ꝑm aplm in epla
hodierna simile ẽ si theologia odio
habeaꝯ aut efficaꝯ quẽadmodum si
membra hõis in oculos diurarent
eosqꝫ extinguerent. vel vt Esopus
refert veiut si ventrez hõis vsqꝫ ad
exinanitionẽ sine cibo digerere per
mitterent Q; si homo tũc piclitatio
ni vicin⁹ esset. quid de ecclesia conie
ctirandũ est? vꝝm sit iudiciũ. Theo
logia quippe ecciastici corpis ocu
lus est. et venter etiã spũales cibos
glutiens. coquẽs. et in cetera mem/
bra delegans. Secunda considera/
tio. In ecclesiastica domo maioris
esset meriti qui theologiaz foueret
et eam in populis lucẽ abũdare fa
ceret qꝫ si instituerent aduocatos et
medicos qui gratis pauperib⁹ pa/
trocinia medicamina qꝫ tribuerent.
Miraris forsan seo ꝓspicua ẽ ratio.
Eligibili⁹ eñ preclarius atqꝫ diuini
us est aiaꝝ qꝫ corpoꝝ indigentiꝰs
succurrere. que quãte sint. cogitare
stupor ẽ. ex quo liquide ꝺspicimus
qꝫalti mẽiti sit. recto vt fieri decet fi
ne. nõ questuoso. nõ ambitioso. ipsi
theologie studiũ impẽdẽ. ꝑcipue in
tãto el⁹ odio. tanta qꝫ penuria. De
theologia loquor nõ que ad ꝛbo/
riñ̃ nescio quã mathematicã reda
cta est. seo q̃ metit fidẽ. mores qꝫ cõ
ponit. Et ab aliquib⁹ forte non mi
noris meriti iudicareꝯ se in hoc stu/
diũ denouere qꝫ fine eo religionem

ꝓfiteri. Hoc tñ nihil assero. Rursum
eadem ex radice dilucidũ est qꝫfri
uola si nõ potius iniqua nõiek iudi
canda sit quoꝛũdã infideliũ opinio
qui in regione ecclesiastice domus
scientiã adinuentionũ humanarum
audent asserere ipi theologie prefe
rendã. nisi forsasse inquiũt vel in lo
cis vbi publica viget heresum do/
gmatisatio. ita videlicet quasi sacre
scripture nullum aliud sit officiũ qꝫ
patentiũ heresum extirpatio. et nõ
etiã mores oponere. erigere spẽ ad
celestia. discernẽ inter peccata. oẽs
humanas institutõnes ad diuine le
gis lineã corrigere. fidem insup iaz
plantatã ne euellaꝯ aut erroꝝ ziza/
niꝰs misceaꝯ obseruare. qm̃ verꝝ est
metricũ illud. Nõ minor est virtus
qꝫ querere parta tueri. Hec autẽ et
ꝺsimilia sapientie officia si preclari/
ora sint. et viris dom⁹ ecclesiastice
rectorib⁹ digniora. qꝫ assiduos litiũ
disceptationũ qꝫ tumult⁹ sup reb⁹
innumẽis audire. et ꝑm cerimonias
quasdã et innumeras ostitutionum
ambages causas circũuoluere iudi
ces vos constituo. hoc pacto si pri
us ad mẽoriã reduxerim illud apli
ad Coꝝ. vi. Secularia igiꝯ iudicia
si habueritis cõtemptibiles qui sũt
in ecclesia illos cõstituite ad iudicã
dum. Tertia consideraito. Per sciẽ
tias humanas tpaneo ecclesiastice
domus regimini curã tantã impen
dere vt spũalis gubernatio pene
deseraꝯ. videꝯ non mediocris occa/
sio diminuende tpalitatis. Cur ita?

Qñ sublato fundamento cui tpalitas innitit̃ ob quã cumulati⁹ abũdauit edificiũ ruinã pati necesse est Quãobrem hoc in loco recordari placet illud quod a valerio li.vij.c. ij.sapienter dictũ ab anaxagora pdicat ipis athenien sib⁹. Videte inq̃t ne dũ celũ custoditis terrã amittatis. Verto sententiã. Videte ecclesiastici nedũ terrã custoditis celum amittatis. Ignoscitis per hoc q̃pniciosa res est theologiam e specula ecclesiastice dom⁹ eĩcere. Sed expecta.omnia nondũ audisti. neq̃ eñ tm̃modo p speculatore posita est ignorantia.vel etiã parte in aliqua domus videbis stantẽ p ianitore mundanã timiditatẽ vel timidam ignauiã.praua vtiq̃ et ineptissima hostiaria.q̃ nec diuinũ honorem nec dom⁹ salutẽ in aperiendo claudendo ve perpendit.sibi satis ẽ dũ placeat mũdo. Veniunt indocti/les pueri vagi. morib⁹ incõpositissimi. Affirmãt se.alto claro q̃ sanguine pgenitos.familiares regũ.ducũ q̃ amicos.miscent.cũ pcib⁹ minas. dicunt q̃ cũ Abimelech Judicũ.ix Considerate q̃ os vr̃m et caro vestra sum. Quid agit nr̃a hostiaria? Moribus nomini suo ogruis vtiq̃. formidat tremit.et vt verbo satyrico vtar. ad mote trepidat arundinis vmbrã nil ausa negare. Tales ad celsas ecclesiastice domus sedes euehit atq̃ illã implet pphetica maledictionẽ. Dabo pueros pncipes eor̃ et effeminati dñabunt eis Isa. iij. Ibi sunt qui ascẽderũt de domo regis in domuz dñi hieremie.xxvi. Et qui velut Ozias ecclesiã violenta ptãte subintrant .ij.Paralipl.vi. Sed qui pares sunt in culpa reformident ne simili aut deteriori pena plectant. Ast alij qui ianitores sunt optimi helizeũ imitẽt. de quo Eccli. xlviij.scriptũ est. In dieb⁹ suis non ptimuit pncipem.et in potentia nemo vicit illũ.nec supauit eũ verbuz aliquod supple deprecatiõis aut cõminationis.non insci q̃ petẽ docet qui timide negat Dicet fortassis intra se tacit⁹ aliq̃s fieri ista oportere p qualitate tempor̃ vt ecclesiastice domui corroboratio maior accedat q̃i ista scz genus sustentamẽtũ ecclesie dei sint nõ xp̃s.Ecclesiaz mihi crede sustinent.fulciũt.et decorant non longus famulantiũ ordo in morẽ decurtator̃.non faleator̃ equor̃ numerositas.nõ aucupium: nõ venatio.nõ talor̃ vsus. nõ meretricium.sed sancti mores. humilitas.religio.pietas.pudicicia. scptu/raq̃ cognitio.Et quanto ecclesiastica domus a pluribus impugnat tanto sanctiorib⁹ exemplis regẽda est. et scandalosis pmotionib⁹ minus et min⁹ occupãda. Occurrũt apud hostiariã nr̃az alij homies si nõ bestie q̃ poti⁹ spurcissime nõiande sũt abiectissimi.spurcissimi. vilissimi q̃ volũt intrare secreta dom⁹ ac inde timeri ait satyric⁹.quib⁹ notuz ẽ illud eiusdẽ.Char⁹ erit verri.i. pessimo hõi q̃ verrẽ tpe quo vult accu

2° amissionã humilitatis et hospitalitatis ignauiã pri⁹ q̃ hostiaria in hac 2ª se in ecclia militãt

sare ꝑt ꝓpt̃ qđ isti scortoꝝ ⁊ mulier culaꝝ ꝯsitores sũt argumentatio nũ et alioꝝ ꝙs effari pudet ne pudicas aures polluã sũministratoẽs Do qđ vt pzurientẽ dñoꝝ suoꝝ libidinẽ expleãt. imo irritent et succẽdant. Quare sic vt inde cari habeant. ament. timeant. Quid vltra? Isti ad bñficia diabolica petunt ingressũ. petũt cũ iniq̃s portionem. et eo importuni⁹ et impudenti⁹ q̃ para ta eis merita suffragant. Subeunt alij hoies sceleratissimi bonoꝝ criminatores q̃ diuratões otra ecclesiasticã domũ fieri audacib⁹ mẽdacijs asserũt. vt soli inuigilare. soli rẽ publicã ꝺseruare iudicent vt perinde sublimia dignitatũ scandant loca. Hostiaria vero nr̃a tales ꝛc. sed linguã opesco. Scio de quib⁹ loq̃r Qui vel dixerit accusator eẽt inq̃t satyric⁹. Nõ aũt illud nouũ est. Habes primo Machabeoꝝ. qualiter venerũt viri impij ex israel et alchim⁹ cũ eis qui volebat fieri sũm⁹ sacerdos. et accusauerũt ꝓpm apd regẽ Sequit. Alchimũ cõstituit rex in sacerdotiũ. Et vtinã nullos mõ alchimos haberem⁹. reuerẽdissimi. p. nõ sic. pfecto nõ sic sonãtissima ecclesie dom⁹ tuba parisien. vniuersitas cõpulsa silere fuisset nõ talẽ in suis deliberationib⁹ passa esset calumniam. Sileo de aptione et vsu clauiuz in vtroq̃ foro. curie scz et cõscientie. nec de collatione sacramẽtoꝝ loq̃r qz nullis vnq̃ vẽbis. nullis eloquẽtie viriḃ⁹. ne Tulli⁹ q̃dez exꝑmeret eos q̃ in hac parte abusus fiũt Postremo cernite q̃s in ecclesiastice domus locis plurimis pastor locat⁹ ẽ Nũq̃ ambitiosa rapacitas fortissime de⁹ talẽ e terris abijce pestẽ. seua est. crudelis. atrox. horrida. insatiabilis truculenta. Credis eam oues pascẽ. erras. Expoliat. rodit. vorat enecat. et leuissima occasiõe ꝑ fulminatões excõicationũ foras mittit suoꝝ insup satellitũ turbis magna voce Terentianũ illud in de chyra inculcat. sedulo te moneo et hortor ne cuiusq̃ te misereri quin spolies. mutiles laceres quãq̃ nact⁹ fis Audire tñ debuerat Tiberij cesaris rescriptũ. boni pastoris esse tondere pec⁹ nõ deglutire. Suetoni⁹ lib. iij. Quãto sati⁹ tuti⁹ q̃ fuerat non habuisse pastorẽ. Sic irato Joue fabulosis ranis hydra transmittit. Sic ꝓficiũt agnis lupi. ceruis q̃ leones Et formidandũ est ne ad hãc iram pcã nr̃a deũ ocitauerint q̃ regnaẽ facit hypocritã ꝓpt̃ pcã ꝓpl̃ Job xxxiij. Hec ãbitiosa rapacitas illa est q̃ redd⁹ ecclesiasticos diripit. ⁊ que gratis ministrare debuerat vili pcio compare opellit. obaudiens xp̃o iubẽti. Gratis accepisti. gratis date. Math. x. Facetissima ãt in hoc loco sed mordacissima est ambrosij ꝛc. Nemo inq̃t gratis dat qz nemo gratis accipit Ista se dñaz reputat eoꝝ q̃ in eccia sũt ꝓuentuũ nõ ad ministratricẽ otra aplicã. diuinãq̃ sniaz. ꝓme. Coꝝ. iij. Sic nos existimet hõ vt ministros xp̃i et dispensa

tores ministeriorꝝ dei ꝛc. Prelatorꝝ itaqꝫ est idoneos ad diuinū seruitiū eligere. quib⁹ sic electis ꝑ modū accessorij et ꝑ sua sustentatione cōpetūt tales fructꝰ nō eligētib⁹ prelatis. Ex quo ꝓbat tñ ꝓbatissima deductione durandꝰ. iij. sniarꝝ di. xxv ꝑlatos nullā sup venditione hmōi redituū habere licentiā. nullā a symoniaca ꝑuitate excusationē. Nunc igit et ecclesiasticā domū qñ talib⁹ monstris repleta est spera ꝑsperat. Spera viros ecclesiasticos apd ꝑncipes seculi de cetero honorandos esse. et nō ꝓꝰ abiectissime qñ abiectissime viuūt oculcandos. Nā ꝙs ad reuerētiā maximā et ꝑriarꝝ hēditatū largitionē induxit docta humilis qꝫ sanctitas: Mirarer si nō ꝑ oppositū stultitia. supbia. rapacitas nequitia ad irrisionem eorum indignationē qꝫ ꝑuocent. et ad retrahēdū patrices manꝰ suadent Cur inq unt dabimꝰ? Ut sez isti lautissima fusione inebrient. luxurient. voluptatib⁹ oīb⁹ impudētissime demergātur. vt omne eorꝝ sit studium aliene pudicicie insidiari. opes fraudib⁹ a popꝛuis rape. et deniqꝫ deteriores esse oīb⁹ hōib⁹. Sz ve subditi. ḋa quicḋ delirāt reges plectunt achi ui ait Oratiꝰ Satis sup qꝫ satis. R. .p. ad ecclesiastice domꝰ euersionem erat cecā ignoratiā in specula. mundanā timiditatē in ianua. ambitiosā rapacitatē sup pascua collocare. Sz heu nunqꝫ solitariꝰ est male sortis aduentꝰ. Sed vt recte Terentiꝰ vates vel laches ꝙquerit venit aliud ex alio malū. rūpit ecce interim in ecclesiasticas sedes furens discordia ꝑtinacissima qꝫ dissensio. Et cū ipis miseriarꝝ oīm cumulꝰ effundit. Dici neḋt quātas aiarꝝ strages q ve discrimina ḋt odia. q̄les plagas secū aduexerit. Nam dū finis est fit in dies seuior. et vix est ḋ sue depulsioni diligent intendat. Ignorantia nescit. hūana timiditas non audet. ambitiosa rapacitas nō curat. ḋ qꝫ etiā intensa rapacitas qꝫ de illa loq̄r totū ꝑ fas vel nefas occupare desiderat. mauult tñ iuxta decretistarū regulā ꝑtē habere etiā iniuste qꝫ toto iuste ꝑuari. Itaqꝫ crudelis est et materne pietatis exps horrēde intonat illud .iij. Regl. iij. Nō mihi nec tibi sit. ꝫ diuidat. proh dei et hoim fidez. q̄ vocū impietas est? Que ista demētia. qualis crudelitas? Nach qꝫtristi maligno qꝫ sidē nati sumus vt ḋo viuim⁹ intuētes mala domꝰ nr̄a nec obstam⁹? Que tāta in hōib⁹ inhūanitas et barbaries vt in eaꝫ infesto dissidiorꝝ tumultu par non q̄rat? En quo discordia ciues ꝑcurrit mixtos inḋt maro. Expecta paulisꝑ et nō dico odiosū ꝫ capitale crimē erit de vnienda resartienda qꝫ ecclesie domo verbū facē Deo res in malo loco sita ē. adeo nō miseretur oīpotēs. desꝑationi ꝓxima miserear inḋt. Et putas miserebit deus et hoc impetrabit ceruix nr̄a et cor otumar ḋ tot malis ꝑssa et obtuta nō ocḋit. nō hūiliat. non ad dām

¶ Incipit Disrordia ter ecclesiasticos

uertit. Monstra si potes qt ꝓcessi
ones orões qꝫ generales ad dine
mie implorationē celebrate sūt. que
indicta ieiunia. qlis ad extremū mo
rū emēdatio? Relege tñ singulas in
biblia de iudeis historias. ille te do
cebūt si nescis. nunqꝫ eos a tribula
tionib⁹ et scismatib⁹ qs plurimas ꝑ
pessi sūt fuisse liberatos. quousqꝫ in
sacco et cinē hūiliarent. quscꝫ oro/
nū generaliū et ieiunioꝝ frequentia
diuinā placarēt offensā. Ita ē ꝑma
et recta pacis adipiscēde via potⁱ⁹
qꝫ ꝑ indignā potentiū ꝓmotionez
aut martē sanguineū. iij. Re. xij. Non
ascēdetis neqꝫ bellabitis ora ffres
vros filios israel. reuertat vir in do
mū suā. vulnⁱ⁹ em ātea fomētis sua/
uioꝛib⁹ tēptandū est qꝫ viuaz ferro
carnē resecare. ne obtingat illud Au
cani. excessit medicina modū. Sz ꝑ
viscera mie dei nri misereamini tan/
dē qcūqꝫ potestis et debet. atqꝫ suc
curríte Ite i vrāz ecce domū q mol
li pectoꝛe pīs qꝫ oculis desolatōez
eiⁱ⁹ inspicite. accingimini velociter q
virīl generosiqꝫ animi robore ad de
fensionē eiⁱ⁹ ex aduerso surgite Au
dete tādē aliqd vra ꝛtute dignum
qd omis etas celebret. qd faciat
vos fama sup ethera notos. qd ad
vltimū etna vos felicitate coꝛonet.
Difficile est fateoꝛ. ꝫ tēdit in ardua
ꝛtⁱ⁹ Aderit qꝫ auxiliatoꝛ dns mox
vt bona ceperitis. Sinasūt rōez da
te q pacto de eccia viuitis. cur talē/
tum a domino dispensandū suscepi
stis. Nulla hic vulnēa toleranda sūt
nulla mortis. Et hec tñ si exigerent
ꝑ gregis salute subeūda erant Ex/
cusatio nulla est si vris opib⁹. imo
nō vris ꝫ xpi. si honoꝛib⁹ fictis. si ca
ducis sedib⁹ in tāto viuentiū q moꝛ
tuoꝝ discrimine parcitis. Mea qdē
opinio qꝫ hi q ꝑ negligentiā vram
in inferno purgatoꝛio ve toꝛquent
acerrima vos lamētatione añ iudi
cē expauescendū exaudiēdi accusāt
et inculpāt. Et quo fugietis cū vin
dicta aduenerit. infelicissimi qualit
hoꝛrendas dei viuētis manus eua
dere dñditis ꝓtissimi hominū? O
hominū inquā ꝓtissimi qualiter
euadere dñditis? Aduero timeo ne
incassū verba fiant. ne absentib⁹ et
surdis. et vt grecū est ꝓuerbiū asi/
no lyra tangat. Et qñ sic est vendāt
rapiant. lacerent. dissentiāt. pugnēt
ꝓurent. et ecclesiasticā domū ꝓcu/
lis expositaz desertazqꝫ relinquant
et ita hercle relinquunt plurimi q in
alias dom⁹ se transferunt. ꝓterea
obsurdescunt ecclesie clamoꝛib⁹. do
loꝛibus et erumnis. Et in quas do
mos abierunt. si interroges respon
derē si res ista lasciuie pateret ipos
ad visendas poetaꝝ domos emi/
grasse. quosdā apud Virgiliū ꝓmo
neidos in temulā eolij ventoꝛum
regis domū. Et hi sūt q assiduis su
ꝓbie flatibus tument. vel vt euange
lico exēplo vtar. q arundo sūt vēto
agitata. a q nauiculā petri in ꝫ mū
do sali vasto turbine illidūt scopul
et in rapidos scismatū fluctus ob/
uoluūt pene qꝫ demgūt. Alij apud

Valeriũ. fluctũ in argumãticon ma
le iocundã spurcide veneris domũ
frequẽtant. qui libidinib⁹ obscenis
immersi illas vespataꝝ libidinũ vl
voluptatũ voces egerũt. Exiguũ ꝛ
cũ tedio est tps vite nr̃e Venite igi
tur fruamur bonis q̃ sũt. nõ nos p/
tereat flos tpis. cozonem⁹ nos ro/
sis anteq̃ marcescãt. nullũ sit pratũ
qđ nõ ptrãseat luxuria nr̃a. Sapiẽ
tie. ix. Quosdã suscipit Ouidi⁹ li. iij.
metamoz. In atraz domũ luminen
tis meridie. q̃ bonoꝝ laudib⁹ inta
bescũt. et neq̃unt cũ eis quicq̃ paci
fice loqui. Geñ. xxxix. Sikes sauli q̃
nõ rectis oculis aspiciebat Dauid
ꝑmi. Regl. x. Partẽ q̃ collocat idez
Ouidi⁹ li. xi. in sapozifera in habitis
somni domo q̃ cũ fatuis virginib⁹
dozmitauerũt oẽs ꝛ dozmierũt. ab
eodẽ introducit ps altera in egenã
marci de famis domũ li. viij Quos
auri sacra fames macerat et exan/
gues reddit. semp q̃ auidis fauci
b⁹ aurũ hiantes. qz nõ implẽt aua
rus pecunia. Eccl. v. Incolũt nõnul
li apd statiũ the. li. vñ. Ferreas cru
enti martis edes. De quib⁹ dici ꝑt
illud. ñ. Machab. ix. Bella nutriunt
et seditiones mouent. Cõtra quos
ps. impcat. Dissipa gentes q̃ bella
volũt. Alijs placz strepidula loqua
cis fame dom⁹. Matb. xi. Qui cum
atheniensib⁹ ad nil aliud vacãt nisi
audire aut dicere aliq̃d noui. Act.
xvij. Et vt Naso ait. milia rumoruz
ofusa q̃ verba volutãt. Demũ qđ
mireris quibusdã in electione infer
nalis curialiũ furiaꝝ ꝛ vere inferna
lis dom⁹ est. Metamoz. iij. ꝛ eneid.
vi. Quib⁹ apta est vox illa Job. In
fernus dom⁹ mea ẽ. Job. xvij. Pos
sem et in alijs poetaꝝ domib⁹ eccle
siasticos viros ostendẽ cũ crucipo/
liphemo Eneidos. iij. cũ seuo licha/
one metamozph̃ ꝑmo. Cũ fure ca
co. Eneidos. viij. Cũ sacrilego bu
syride. Tragedia Senece ꝑma et
vltima. Cuz estuante vulcano Ene/
idos. viij. Et in labozinto Dedali
Metamozph̃. viij. Cũ semisero mino
tauro. Et ita de plurimis iuxta mo
rũ merita. q̃ omittam⁹. nõ est sobzia
res in tã vasta et tremenda eccie tẽ
pestate operose fabulosa oquerere
Cõmonuisse ad extremũ suffecerit
ecclesiasticos viros dom⁹ sue negle
ctozes. vt siq̃d in eis paterne virtu
tis est. siq̃d viuifici dei. siq̃d ad deũ
timozis vel amozis. si vlla veniaꝝ
mozris eternoꝝq̃ incendioꝝ recoz
datio vnusquisq̃ ptin⁹ resipiscat re
deat acceleret. audiatq̃ mysticis ꝺ
bis inuitantẽ xp̃m ad curã hui⁹ do
m⁹ p̃cipuã Vade inq̃t in domũ tuã
Dicere xp̃m credito. Noli iustũ con
temnere. dñs sũ. qz p̃cipio vade. Lu
ce. xi. Dicebat centurio dñs militũ.
Dico huic vade. et vadit. Et si pu
det o hõ p̃ceptis hõim obedire. sal
tẽ obedienẽ pare ꝺo Dehinc extra
ne fis q̃ fungẽ dato tibi officio et
vade in domũ tuã. Nã ostendit hm
apostoli sententiam episcopum esse
domui sue bene prepositum prime
Thy. iij. Exemplo Joseph q̃ guber

nabat creditaz sibi domū. Genesis xxix. Et.ij.paral'.xxix.dicebat Eze/chias. Mūdate domū dñi patrū ve/stroz. Sequit. Sacerdotes ingres/si sunt templū dñi vt sanctificarent illuo Et vtinā verus esset sermo iste etate nra.nō ita polluerent domuz dñi. Ad extremū debet ad hoc alli/cere ꝓprietatis ratio.qz nō in exter/nam sed tuam domū mitteris. Ob hoc. Gen.xxxvij.dicebat Jacob ad Laban. Justū est aliqñ vt etiā ꝓui deam domui mee. Et ecclesiastici de bent ꝓuidere vt nō fiat dom' ora tionis dom' negociationis. Job.ij. Ne de domo pie sanctitatis vere in terrogek illuo Jere.vij. Nunqd spe/lunca latronū facta est dom' ista? Et alibi. Quid est q̄ seruus me' fa cit in domo mea scelera multa? Ne insup maledictōis illi' fit particeps Ue qui opulēti estis in syon ingre dientes pompatice domus Jhrlm Amos.vi. De quib' Ozee.ix. Eiici am eos de domo mea. Per opposi/tū bonis iustis q̄z ecclesiasticisq̄ do mū eccie ꝑm rectā regiminis regulā introeuntib' pollicek domin' Isa. lvi. Letificabo eos in domo orōnis mee. hic in pñti p gratiaz. et bone osci entie tranquillitatē. et in futuro per gloriā et celestis dom' felicitatem. Quā nobis prestare dignek ꝛc Amē

Explicit sermo matutinalis

Sequit collatio eiusdē sermonis

AD imperialez sūmi regis domum fi/denk vadim' immuni tatis egentes si nō eā dedecoro erroze pol/luentes violauerim'. violata quippe immunitas immunitatis locū nō re liquit. Violant autem eam qui eaz quocunq̄ vicio sordidatam asserūt contra prophetantis oraculum. do mū tuam domine decet sanctitudo in longitudine dierum. Quis vnq̄z locus R.p. dei electioz singlarioz q̄z domus fuit q̄z Maria. quam si de/cet sanctitudo in longitudine diez nullus procul dubio vite dies. nul/la hora a sanctitudie secludik. Hoc ipsū pia credulitate confitentes ad hanc domum refugiū vnanimes oc curramus. occurrentes veneremur venerantes imploremus. implozan tes salutemus. dicētes. Aue Maria Aue in domum tuam vbi ꝓius.

Circo transumptioni bus metaphoris q̄z predicātes vti/mur quatinus noua/ minus fastidi at varietas et a cognitis ad appre hendenda magis ignota subnectet et subleuet. Quia enim nobis exem/pli gratia domus materialis sen su quotidiano q̄z vsu maxime cog/noscitur. per illius similitudinem

quasi p vehiculū aliquod in occul/ taz rez scz conscientie et glorie cō prehensionē facilius eleuamur. Hec me consideratio pmouit vt post lit teralez thematis nraz domū de ea postmodū p allegoriā tanqz de ec clesia dissererē. multis q̄doz verbis ꝫ p rei magnitudine ac etiā digni tate indignissimis vel paucissimis Nunc qz in me eadē cogitatio est si cut pollicitus sum de adeunda. oz dinanda. ornanda qz cōscientie do mo tranquillioz sermo transcurrat qui ad nos ipos nos reuocet retoz queat atqz reuerberet. Recto siqui/ dem ordine post incitationez ad re gimen ecclesie. de exhortatōne com ponende cōscientie ordiř oratio. qz vt apls ait p̄me thimoti. ij. Si q̄s domui sue preesse nescit qūo ecclesie dei diligentiā habebit? Iisdem vēo verbis quibus preceptoz meus do minus cameracensis tractatū suum de anima exorsus est. incipe. veterū tradit auctoritas diuinū illud fuis/ se apollinis oraculum. Nosce te ipz Inde est illud Jo. Juuenalis. E ce lo descendit notis electos figendoz et memori tradendū pectore. Huic conformis est persij monitio. Tecū habita vt noris qz sit tibi curta su/ pellex. Et iterum. Nec te quesueris extra. Hanc eandem qz sententiam thema nostrum si ad mores desle/ xeris insinuat. Nempe quid aliud ē dicere. vade in domū tuaz. qz habi ta tecum. te qz ipm agnosce? Sunt itaqz plurimi qui a semet longe pe/ regrinantur. et vt histrionū. parasi toz qz mos est nullibi rarius qz in domo ꝑpria morā faciunt. nullibi molestius Mirabile dictu. Eos citiꝰ in alia quauis regione qz apud se ipos reperies. modo per curias di/ cursant cum adulatione. ambitione detractione. nūc inter mulierculaū greges volutanř cum libidine. fre/ quentissime vero inter auri argenti ve cumulos incedunt ductrice cupi ditate. nauigāt maria. aera ꝑteruo lant. humi repunt ꝑut stimulantiū curaz varietas trāsuersos ꝑcipita uerit Qui apud se si querař illō ha bebiř Rūb. puer. vij. Non est vir in domo sua. Hoz q̄libet vt in domū suā eat nec se deserat monēdus est p vocem xpi salutiferā. vade in do mū tuā At quidā forsitan oppositi/ ones hominū volunt inepta extoz ta qz appellatione domū dici. imo vide queso q̄ aptissima ratione. Me ministri opinoz quēadmodū pb̄us in polit. li. ꝑmo. ca. ꝑmo. cōmunita tes institutur⁹ diffiniuerit domū pre stantē ex viri et mulieris serui qz et liberoz sociali cohabitatōe oponi Sicubi āt serui desint bouē esse po suit paupibus p ministro. Et ita ex hac societate tres ordinat ꝓncipar⁹ nuptialē inř vir et vroz̄. dispositū q seruilē sup seruū. paternū vl rega lē pris ad filiū. Singulis p⁹ hec sin gula tribuit officia. Nolo aūt mi gre das si ñ oia hec eadē i hōie mōstra uēo. si auctē mauis p auctoritate ē Aug⁹. in de spū et aīa. c. xxxij Si rōi

plus ꝺſentis et patrem queris. in/
tellectū offero qui p̄incipiū oꝛigo
q̄ eſt totius ſpūalis ꝑpagationis
in anima. Si vꝛoꝛem poſtulas qua
lem aptius reſpondebo q̄ ipaz vo
luntatē que inſepabilis ſocia eſt et
indiuidua comes intellect⁹. ſine quo
voluntas inualiꝺi nullius ve cōſilij
eſt. et niſi vꝛoꝛio fedeꝛe ſecū miſceat
infecunda ꝓle ſterilis q̄ permanet.
ꝓlem nuncupo affectuū cogitatio/
nū q̄ veluti totideꝫ filioꝝ ꝑaginē
Seruos vero in ꝓmptu monſtrare
ē q̄q̄ ſenſus ipos Circūſpice neq̄
bos deeſſe iudicabit ſi bꝛutalis in/
domiti q̄ coꝛpoꝛis naturā attende
ris. His intellectis nō operoſū erit
in homine tꝛiplicē aſſignare p̄inci/
patū. Voluntatis et intellectus ad
inuicē nuptialis eſt. volūtatis et in/
tellectus ſuꝑ actus ſuos patern⁹ et
regalis. amboꝝ ſuꝑ ſenſus et coꝛ/
pus diſpoſitus et ſeruilis Vides vt
ſuſpicoꝛ q̄ ante oculos tuos poſitū
habes q̄ decentiſſima ſimilitudine
hōi dū ad ſui cognitionē mittit. di/
ctū extitit. vade in domū tuam. hoc
dicere ē. Te ipm regē ognoſce atq̄
recogitans iugiter ꝺſidera. Vade
inquit et officiuꝫ qꝺ vniuſcuiuſq̄ ꝑ
nōiatoꝝ ꝑtiū eſt nō inaniter exeq̄
re. Sciueris q̄ꝺ patrē iubere quo
pacto vꝛoꝛē ꝺuiuere oꝛteat. qua
liter ꝑcreare liberos. ſeruis impa/
re dñm. hoſpites ſuſcipe conueniat.
Et in p̄ncipio ſiquiꝺē ad matēialis
exemplar ſpūalis fabꝛicāda domꝰ
eſt. atq̄ vt in baſſo hūilitatis collo/
cet tenē dū eſt metricū illud Boetij
p̄ceptū. Humili domū memēto cer
to figere ſaxo Quāuis tonet ruinis
miſcens equoꝛa ventus. Tu cōdit⁹
quieti felix roboꝛe valli Duces ſere
n⁹ euū ꝛiꝺens etheꝛis iꝛas. Itē tra
gicū illud in hypolito. Nō capit vn
q̄ magnos motus humilis tecti vl
plebeia dom⁹ circa regna tonat. Et
ruꝛſū in hercule furente tꝛageꝺia
p̄ima. cuius titulus eſt .h.f. metro
ſecūꝺo. Me mea tellus laꝛe ſecreto
tuto q̄ tegat. Certa ſedet ſoꝛꝺiꝺa
paꝛue foꝛtune dom⁹ Talē ſibi fabꝛi
cauēat nauta ille inopsꝫ ſecur⁹ anu
clas de quo Lucan⁹. Rectoꝛē ꝺñm
q̄ ratis ſecura tenebat. Haud ꝓcul
inde dom⁹ recto vallo roboꝛe fulta
ſed vnico ſterili canna q̄ interta pa
luſtri. Sequit. Securus belli p̄edā
ciuilib⁹ armis. Scit nō eſſe caſas o
vite tuta facultas Paupis anguſti
q̄ lares o munera nondū. Intellēa
deū In tali ꝑterea vitā egiſſe ponit
valeri⁹ li. vij. ca. ꝓmo. ipm aglaū ſo
phoꝺiū q̄ q̄uis archaꝺie eſſet pau
perrim⁹. apollinis tñ reſponſo gigi
liooꝝ regi opulentiſſimo in felicita
te ꝓlatus ē. Et reſpondit magis ſe
ꝓbare ſecuritatem ꝛiꝺens tuguriū
q̄ triſtem curis q̄ ſolicituꝺinib⁹ au/
lā Nunq̄ hāc in habenꝺis eꝺibus
moꝺeſtam humilitatem ceſar augu
ſtus tenuit qui ꝺomum ſuam eo q̄
paulo eminentioꝛ eſſet alijs coequa
uit! De hoc Ouiꝺius in ꝺe faſtis
libꝛo. vi. Nec paruum huius rei no
bis Chriſtus reliquit exemplum.

qui nō marmoreas dom⁹ sed humi
le presepiū sua natiuitate illustrauit
Quāobrem his admonitus obser/
natū habeas securā tibi ipi trāquil
lam qz humilitatis domū ostruere
Qui eñ altam fecerit domuz suam
querit ruinam. puer. xvij. Kō. quia
nisi dominus qui tm̄modo humilia
respicit edificauēit domū inuanū ꝛc
post extructā hūilitatis domū cu
ra restat precipua ordinare familiā
ne dom⁹ sit in qua nullus ordo sed
sempiternus horror inhabitat. fugi
enda qz omnib⁹ modis a domo dis
cordia ꝑm pithagoricoz sententiā
cui⁹ meminit Hieroñ. in epla ad ru
finū ad quo d retorqueri pōt illud
Aristl. enigma ibidē positū. hirūdi/
nem in domo nō suscipiendā. id est
garrulā loquacitatē que effectrix ē
iurgioz Subinde vt volūtatē intel
lectus doceat quasi marit⁹ sponsaz
necesse ē quatin⁹ ea appetat q̄ recta
sūt. adhibeat modū deliberās et se
inconsulto velit nihil. Semp memi
neris nō ob aliud egregiā Ade do
mum miserabili ruina deiectā qz q̄
vxor precupida fuit q volūtas pre
ceps temere sine intellectus cōsilio
pomū visu decorum preripuit Por
ro obuia caute ne rixosa sit volun
tas. ne aut fumo domus abundet.
aut stillicidijs repleat. alioq̄n abeū
dum tibi est. mihi nō credis dicenti
hoc. sapienti fidem presta. Quid fu
mus si petis nisi ignorantia oculos
intellectus ꝑstringens. qua circūse
ptus vir secū habitat. fugit se potē
et horret veluti quādā mortis ima
ginem! Quod Seneca exp̄ssit di
cens Otium sine litteris mors est q
viui hominis sepultura. Debine
quid per stillicidia nisi labiles insta
biles qz cogitationes accipimus.
quibus exagitatus intellectus ad
se ipm redire et in se ipo consistere
nequit! Rixosa vero mulier ē volū
tas improba q̄ que in sensualitatis
naturam pene degenerat. Hec assi
duis malarū cupidinū stimulis ve
rat intellectum eundē qz volitionū
ac nolitionum mutuo altercantium
litibus inquietat. vult calcatis spon
si legibus imperare prout libet. In
tonat qz illud satyricum. Sic volo
sic iubeo. sit pro ratione voluntas.
Quid agat tunc intellectualis sen
sus. reclamet non exaudietur. preci
piat nō obedietur. et obiurget acer
bius sono. remorsu conscientie feri
tur. Quid igit reliquū est nisi semet
e domo preripere! Nihilomin⁹ per
sistendum est viriliter. videbis furo
re voluntatis sedato ipaz dare vi
ctas manus lugere commissum. ve
niā vltro imprecari. Et quāuis re
cessum pares sponte reuocabit. in
gens illud Trense ad Eneam hanc
ꝑmā tutare domū. eneid. ij. Ita tū
nisi obstinata sit ac in reprobū sen
sū data. tū etiaz monenda est. tum
coarguenda. et ne talia presumat
in posterum legibus coercenda ab
altera. Supereſt intellectui solicitu
do seruos compescere. et nequādo
dominationē vsurpēt studiosissime

ꝓuidere. Itaq; effrenes sunt contu
maces. sunt ingratissimi. sunt confe
stim vt dñm suū eis beniuolū indul
gentem q; senserint exiliunt. Repen
te dñm ꝑriū discerpunt vt canes
sui Metamorpħ. iij. atq; eū indignis
sima tyrannide premunt. verum q;
experiet illud sapientis. Qui delica/
te a puericia nutrit seruū suū postea
sentiet eū otumacē Prouer. xxix. Et
ibidem. Inimici hōis domestici ei⁹.
Quāobrem eos si renitētes sint bo
narum ꝺsuetudinū arceat opedib⁹
et inertes assiduis exercitationum
verberib⁹ vrgeat Quotidie insup
semel et amplius precipue hora no
cturne quietis cum te lectus suscepe
rit ponat intellectus cum eis quasi
cū suspectissimis dispensatoribꝰ ra/
tionem. Nullū hoc precepto salubri
us nullū viro presertim xp̄iano effi
cacius potest esse. Quod secū se fa
cere solitus ip̄e Seneca. iij. refert de
ira. Interroget intellectus in tribu
nali mentis sedens a singulis cur sic
aut sic tali in loco tali in tpe gesse/
rint. cur sic viderint. sic audierint. te/
tigerint. locuti sunt. Puniat mala ꝑ
timorē carnificē. ꝑ increpationē er/
rata corrigat. ꝑ amorez bona coro
net. et q̄d deinceps agere a quib⁹
subtrahere se debeant itez et iterū
vehementissime omoneat. Ita dum
ad te ipm nocte saltem redieris ve/
rificet illud Virgilij. eneid. vij. Ipe
domū fera quāuis se nocte ferebat
Hoc pacto tecū multa loqueris vt
precipit. tū caue ne male loquaris.

Hoc modo apud te coraz deo cau
sam tuaz ages. accusatoz tui seueris
simus. Joē q; verax testis et iudex
equissimus. Nges aūt hoc vigilāti/
oꝛi sedulitate si auribus tuis semp
insonare putaueris illaz vocē ꝑphe
ad Ezechiam. Dispone domui tue
quia morieris tu et non vives Isa.
xxxviij. O q; vtilis prorsus recor/
datio. et que in ꝓsperis simul q ad
uersis hominē sancto timore paui/
dum et quod amplius est libez effi
ciat et mundi cōtemptozem. Facile
inquit Hieroñ. contemnit omnia ꝛc
O q; felix somnus iste erit altus li/
ber et trāquillus post hmōi recog
nitionem sui. Anima itaq; tanq; in
sinu iaceat dei. secura persistet rele/
ctis fedoz demonioz amplexibus
Nam totiens inter abominandos
amplexus diaboli anima dormit.
quotiens peccati mortalis conscia
impenitēs reqescit. De mane ve/
ro intellectus ipaz oculatissimā ꝓ/
uidentiam cū memoria in speculam
mittat. que diligenti prouisione ac
solerti omnia occurrentia examinet
atq; denūciet. ne q̄d in oppositū. ne
q̄d subitū. neq̄d impremeditatū sur
repens conturbet. aut ne per inscien
tiā vtilia ꝓtermittat. Porro ipi vo
lūtati quā sponsā hōis i domo po
suim⁹ hec obꝓuāda erūt. fides tho
ri. et castitas integerrima. cōfidera
tio q; semitaz dom⁹ sue ꝓput inter
mulieris fortis preconia a Salomo
ne positum est. Suspectos habeat
omnes temptationum malarum q;

cogitationū introitus.cetus adulte
roꝝ atq; latrunculoꝝ insidias. Si
pulsauerint fores.si fenestras impu
lerint confugiat ilico ad intellectuꝫ
et eo inscio et inconsulto nullos sus/
cipiat.si alloqui blande ceperint ob
surdescat Sirenes sunt.suam cantu
sopiunt vt demergant.si suos petāt
amplexus cito reiiciat. latronū mo
rem gerunt.amplexant vt perimāt.
Si blanda frons et suauis ꝓtendit
nō offendat.arrident vt irrideāt. Si
ꝓmissa ꝓmissis accumulent nō cre
dat. Quotidianū est ꝓuerbiū. ma/
gni spōsoris rara vt plurimū fides
est. Ceteꝝ si fallaciter sensim q̄z ob/
repe aut vi palam irrucre conentur
hmōi temptatōes a se otinuo virili
animositate aut depellat aut diro vul/
tu et acrib⁹ verbis increpet dicens
Scelestū vos malignissimi seducto/
res nil veri vobiscū habite hinc pro
cul cū dolis vr̄is.vr̄isq; fraudib⁹.
qm̄ intus vos ex intuitu noui. scio
certe quid queritis.meā quippe pdi
tionē.meā infamiam.meā deniq;
mortem Et hec ego patiar misera.
nō faciā hercule.nō vobis assentiā.
Quāobrem auolate celeriter.aliaꝫ
querite si potestis quaꝫ vestra blan
dimenta q̄ malesuasa verba illaque
ent.que vr̄is credula sit lenocinijs.
Me iteꝝ finite.qz nō sum quā puta/
tis aut q̄ vestro digna suꝫ ludibrio
Hac et simili voce vtatur volūtas
sponsa aduersus temptationū ma
larū q̄z cupidinū insultus. Caueat
ne eoꝝ vinculis se ligari aut mani
bus prendi finat vel facib⁹ succendi
Obnitat totis conatuū neruis im
petui ꝑmo.memor tragici illi⁹ in hy
polito.qui blandiendo dulce nutri
uit malū seo recusat ferre q̄ subiit
iugū. Sciat ꝓterea q̄ femina mol/
liter et semiplene negans petere do
cet et ammonet. Felicissimā ꝓsus
voluntatē dixerim et beata glozio
sa q̄ ꝑple fecundaꝫ q̄ se fornicarijs
hmōi suggestionib⁹ nō immiscuerit.
infelicissimā vero si talib⁹ se ipāz ex
posuerit ꝓstituendaꝫ. q̄z infaustissi
mos monstruosissimos q̄z q̄ vipere/
os pcōꝝ fetus gignet in parentē
suā armatos. sicut leonē superbie. lu
xurie porcū.canez inuidie. et ita de
similib⁹ p que cruciabit. lacerabit.
perimet. Ad vltimū corpus tuum
qui offerus hos est demabis. qui
debis q̄ ne ocio torpeat. Maligne
nature est abunde suauiter q̄z past⁹
recalcitrat. Impinguat⁹ excutit iu
gum et vehiculū sessorē q̄z deiicit.
Audistis quib⁹ studijs domus
ꝓria regenda est.quibus exercēdo
disciplinis.quanq̄z fastidijs timidus
multa pretereā. Nunc quid extra te
vagabund⁹ incedis? Procurre potius
in domū tuā. Eccl. xxxij. et temet a
omuni hominū stultitia exime. de q̄
Hieron⁹ ad Sabinianū. Solemus
mala domus nr̄e scire nouissimi et
liberoꝝ atq; cōiugū vitia vicis ca
nentib⁹ ignorare. Ita est aliene do
mus curiosi sum⁹. negligentes nr̄e.
Alicia idcirco nr̄a vltimi cognosci
m⁹. hinc irridemur. hinc nobis pla

cētes fabula ꝑpō et risus efficimur
Quo contra bene iubet persius vt
ꝑmisi et repeto. Tecū habita et no/
ris q̄z sit tibi curta supellex. quantū
scz a virtutū possessione vel perfe/
ctione deficis. Vade igitur in do/
mū tuā ⁊ cum paralytico surge per
contritionem. tolle grabatuz pecca
torum per confessionem et ꝑ satis/
factionem in domo tua vigilans.
orās q̄z permane. illic expecta et cū
aduenerit dñs confestiz aperias ei.
Sto inquit ad hostium et pulso. si
quis audierit vocem meaz ⁊ aperu
erit mihi. ianuam introibo ad illum
et cenabo cum illo et ipe mecū apo
calypʒ. iij. O miserimū te. si abierit. si
non tanto hospiti festinabuno⁹ oc/
curreris. si non inuitaueris dicens.
Mane nobiscuz dñe qm̄ ꝛ. Nec mo
do inuites. ꝛ violēter vt sic loquar
trahe. verecundus em̄ hospes est.
vult compelli. Quo introducto ser/
ui certatim domū exornent. nulle re
perianť irarum aranee. nullus cupi
ditatis puluis nulle caninaz rixa/
rum aut curaz mordaciū clamoēs
audiantur. sed et vxor tanq̄z vitis
abundans in lateribus domus tue
cum liberis tuis bonis scz affectio/
nibus in occursum culta festina q̄z
procedat. Sternatur domus tape/
tis bonarum cogitationum. viren/
tibus herbis bonarum opationuz
spargatur. et omnibus ocnicꝫ san/
ctorum desiderioz flosculis pulcer/
rime distinguať. Donat mensā pie/
tas. auctoritatiuā sellam obediētia

focum caritas accendat. ministret
fides candelabrum. et lectum otem
platio substernat. linteamina vero
vt pura sint abluanť a contritione
a confessione ventilanda aeri expo
nanť quoscꝫ demū exiccabit satisfa
ctio. Nec omissum sit illud quod de
palemone et baucide deoz hospiti
bus Naso ait Metamorpʒ. vij. Su/
per omnia vultus. accessere boni. hi
larem em̄ tatorem diligit deus. ij.
Toz. ix. Rependet non dubita vicē
deus ab eo q̄z audies. Hodie huic
domui salus facta est. Luce. xix. Q⁊
si verecundum te ex diuitiaz caren/
tia prospexerit compellabit te ꝑsonē
vocibus quibus euander Eneam.
Aude hospes contemnere opes et
te quoq̄z dignum frugeo deo. Que
ista dignitas. R.p. quanta sublimi/
tas esse hospitē diuinitatis! Ita fit
tū si domū nr̄az nō deseruerimus. si
attēto studio excoluerim⁹. q nec gē
tilis poeta siluit stati⁹ thebaiō. xij.
Nulla commissa metallo forma dei.
mentes habitare ⁊ pectora gaudet
ꝑterea patris sapientia xp̄s Jhs
cui⁹ delicie sunt esse cum filijs hōim
Sapl. viij. Unūquenq̄z nr̄m hodier
nis verbis hortať. monet. imperat:
vt paratus sit. et eoz que extra se
sunt curam deserat supfluam. Va/
de inquit in domū tuam quod fuit
thema. Admonere putes xp̄m. qo
stas scrutans villas et rus. eripe
te velociter et vade. primi Regum
xxvij. Vade pacifice in domū tuaz
Quia sicut auis transmigrans de

nido suo varijs periculis exposita est.sic vir qui relinquit suum locum. Prouerbioꝝ.xxvij. Scdo q̄o stas periturus. tuam pete alacriter domum Deut.vi. Meditaberis sedēs in domo tua quēadmodum helizeꝰ sedebat in domo sua. Sedendo em̄ et quiescendo ꝑm pōm aia fit prudens. Quidam vero non in domo sed in monumentis manent. Luce vij.quia inter obscena vitioꝝ cadauera volutantur. Tertio quid extra stas te visurus domū intra sagaciter tuam. Exodi.xvi. Maneat vnusquisq̄ apud semet ipm nullus egrediatur de loco suo. Hec tāta de domo morali hominis precepta sint.

¶ Nūc de adeunda iux̄ anagogiā beatifice domus habitatiōe quartam et hanc suprēmā orationem texuri stilum admouimꝰ et eam finire patimini precor finis est equanimit̄ tolerate. Vade in domū tuam. homo viator. homo terre incola. homo qui peregrinans nō habes hic compositam ciuitatem vel domum manentem.sed futurā inquiris. Eia rumpe moram.fuga precipita.nō in via terminū.non rapidis in fluctibus portum constitue. ꝓperat cursu vita citato ait tragicus.sol q̄ in occasuꝫ volucer ruit et negligis.tu tm̄ dissimulas. et medio in itinere stratus iaces. vbi si te vicina dire mortis nox occupauerit. hercle peristi. ꝙ de te tua q̄ salute actum est. Age cur cessas? Quare fessi debilitati q̄ viatoris instar lentus vadis ꝛc. Dz agnosco.paralyticus es. ꝙ dum nō/teris surgere in molimine ꝑmo relaberis Tui eq̄oꝫ ps viuax est partē humor nimius carnalitatis paralysi mortificauit. Nimirū si progredi non vales tractus ad varia et tibimet oppositus Vult inquit.sapiēs. et non vult piger. Naꝫ dum viuida pars volūtatis diuinoꝝ capax sursum erigitur. a parte sensualitatis emortua deorsum trahitur et in ipo conatu humi ꝑcliuius deprimitur.

¶ Notate compationem Virgilij tertio eneid̄. ꝓcissimaꝫ ¶ Qualis sepe vie depressus i aggere serpens Circa quem obliquū rota transijt aut grauis ictu. Semineca liquit saxo lacerumq̄ viator. Ne quicq̄ longo fugiens dant corpore tot' Parte ferax ardēsq̄ oculis et sibila colla. Arduus attollens pars vulnere clauda retentat. Rex autē nouis sequoq̄ in sua membra plicātē. Hec ille ¶ Sperandū tamen est tibi cōsule et plena fide ante xp̄i pedes expositus spiritualem.ideoq̄ nequissimā paralysim mitigari pete. Etem̄ liberari penitus non est presentis vite nisi quibus rarissime admodum cōcessum est. Dehinc exurge duplici amoris timoris q̄ stimulo pfossus spe salutis hilaris et alacer caritate ac vade de virtute in virtutem donec videas deū deoꝝ in syon. que domus est beatitudinis sempiterne Atuero fortassis vt verbo Boetij vtar velut ebrius quo tramite domuꝫ reuertaris ignoras. quo duce

iter arripias. et ad supremū qualez in domo quam queris conuersatio nem habiturus cristas. Nescis vēo horum trium notitiam. si non pige at aduertere paucis edocebo. et q̄z/ uis non alienum a proposito esset lactantij verba ponere sexto institu tionum de limite bino salutis et in/ teritus cōmodius reticere iudicās hoc moneo vt verū ducem et vni/ cum habeas deum quemadmoduz de populo israelitico in promissio/ nis terram proficiscente legitur q̄ dominus solus dux eius fuit. et p/ pheta insinuans ductoris hui⁹ vtili tatē post q̄ dixerat. Domine in vo luntate tua deduxisti me. subiungit. et cum gloria suscepisti me. Illius quidem ducere est ad quem spectat eterne domus glorie. Hoc duce car pe viā. nō qualem libet sed quā pro pheta non modo iuisse. verū etiam cucurrisse gratulabatur dicens Ui am mandatorum tuorū cucurri. cō/ formiter ad sequens iussum xp̄i. Si vis ad vitam ingredi serua manda ta. Matb. xix. Ob hac via quisquis aberrauerit duce abiecto. per abru/ pta vitiorum. per lubrica. per petro sa per tenebrosa in inuia. et non in via laxatur. impingitur. in baratri preceps ad vltimū deiicitur. ab illa domo q̄ longissime rapt⁹. de qua precipit xp̄us dicens. Iade in do mū tuam. Verū quo pacto via mā datorum peragrabitur si nō agno scatur? Quemadmodum cognosce tur nisi perscrutetur? Qualiter de/

ni q̄ p̄scrutabitur nisi scripturis hu/ iusmodi mādator xp̄i sanctissimis ani mus accōmodetur? Quāobrē pro/ pheta in psalmis plurimis. tamē sin gulariter in illo. Beati immaculati in via. aliud nihil agere videtur q̄ aut orare intellectū vt discat man/ data sua. aut beatos appellare qui mandata eius scrutantur et exqui/ runt. Unde beatum virū descriptu rus primū opus tam preclarissimū posuit q̄ in lege domini fuit volun/ tas eius meditabitur die ac nocte. Et alibi. Beat⁹ homo quē tu erudi eris domine. et de lege tua docue/ ris eū. Quis error imo quanta de/ mentia ecclesiasticor peregrinorum in domū beatitudinis vt aiunt va/ dentium. qui ob lucrosas adinuen/ tiones hominū mandatorū dei per scrutationē despiciunt? Apud quos non animaduertitur et animaduer/ sa contemnitur xp̄i auctoritas di/ centis. Sine causa colunt me docen tes mandata hominū et doctrinas Matb. xv. Respondeant velim eccle siastici viri sacre scripture deserto/ res. qualem sibi in sua peregrinatio ne viam delegerint. si se ipos suam q̄ prudentiam. falluntur sapientis dogma relinquentes. Fili ne innita/ ris prudentie tue. Prouerbior .iij. Et ibidez. xiiij. Est via que videtur homini iusta. nouissima eius ducūt ad mortem Si ceteror adinuentio nes hominū consectantur. pax pru denter ne dixerim insipienter agunt Neq̄ enī leges aut hūane traditio/

nes quecunq; ad pspiciendā dom⁹ eterne viam sufficūt. Alioqn aliam frustra daret legem deus humana ratione supiorem. Affirmo qui opi positū asserunt errant. et in pelegia nam heresim palam incidunt. Q; si quis diu solerter q; indagauerit q̄n tam de via mandatoꝝ dei notitiaꝫ obtineant. tales solis hominū adin uentionib⁹ perscrutandis dediti de fide de peccatoꝝ distinctiōe ꝛ quā titate sue de beatitudine et ceteris puto mecū in hoc imo cuꝫ veritate assentiet. Ei viam mādatoꝝ dei vt debent erigunt reddant nobis ra/ tionem cur nō ea pscrutant potius q; humana vani homines ꝓmptā in ore habent et Oratio respondeo/ nem. O ciues ciues querenda pecu nia primū virtus post numos. Ma net insup alta mente repositū illud Oristi. Melius est pauperem ditari q; philosophari. Voces iste R.p. nō ecclesiastic coꝝ sūt sed agrestium. hominū terrenisq; inhiantiū. Esto erculet quosdā vtcūq; paupertas. Neq; em̄ omnes damnam⁹ theolo giam nō studentes. vt mercatores. artiū mechanicaꝝ artifices. Itēq; alios plurimos. Sed interrogo q̄d ecclesiasticus respondebit qui bene/ ficijs copiose ditatus est. aut qui ali unde diues beneficiari desiderat. q̄d religiosi amplissimis redditibus lo cupletati. quid postremo oēs q̄s alia vrgēs decentior occupatio nō detinet quoꝝ nō est tm̄modo se sed alios in vīa mādatoꝝ dei deducere

Et cum rationē afferre enisi fuerint an tales sit que eos graui culpe nō damnet. ipi viderint fateor. nō vi/ deo. Hoc vnū video tutius salubri us q; a viris ecclesiasticis dignius esse theologie studiū atq; absq; su/ spitione cupiditatis modice fidei ꝛ parue spei remotius. Et certe alia nulla vt ista scientia est hominū di/ rectiua incitatiuaq; ad sanctos mo res. vitioꝝ coerciua. et ad suā felici tatis domum opendiosiori tramite ductiua. Non aspernandū est testi moniū Ecc̄i xxi ij. Qui operant in me nō peccabunt. qui elucidant me vitam eternā habebūt. Odiū ergo et charitas perscrutantiū legez dñi signū est paucitatis saluandoꝝ et modice fidei in multis ecclesiasticis rectoribus. et nō tm̄modo signū ꝫ causa etiā. Quo contra hoc interim grande solatiū est abiectioni et ino pie theologoꝝ ꝙ salutis viam no/ scunt ꝙ deum ducem assidue in via peregrinationis sue loquentem au/ diunt. Ietus nanq; Laberij puer/ bū est in saturnalibus a macrobio positū. Comes facundus in via ꝓ vehiculo. Et quis est deo in sacra scriptura loquēte comes facūdior? Et hoc nō parui existimabat sapi/ ens. Sapientie. viij. Erit allocutio cogitationis et tedij mei. Et infra. Intrans in domū meā requiescam cum illa. Nō em̄ habet amaritudi/ nem conuersatio eius ꝛc. Ceteꝝ q̄ꝑ clara hominis laus ē qui vere dicē potest apud semet ipm ꝓ laude sua

illud qđ dicere lucilliũ Seneca mo
uerat de naturalib⁹ questionib⁹ li.r
Ego liberalib⁹ studijs me tradidi
cuius pauptas alias inuaderet et
ingeniuz obduraret vbi pñs studij
preciũ est ad gratuita carmina de/
flecti me et ad salutare studiũ me cõ
tuli. Intellexisti arbitroz qs tibi in
tuaz felicitatis domũ vadenti dux
sequẽd⁹ est. qz dñs solus. nõ mũd⁹
q cecus est. nõ diabolus fraude ple
nus. nõ bzutalis appetit⁹ pessime la
scluiens petulans atqz dissolutus.
Aduertisti pterea qualis via vadẽ
da tenẽda qz est. qz mãdatoz dei.
nõ via hominũ humanaz ve adin/
uentionũ. Felicẽ te si credideris. me
ãũt in dño gloziabũdũ si ozãs exo/
rauerim. Q si effeci magna documẽ
toz fasce libẽat⁹ sũ. Nam de reliqs.
mõ videlicet ambulandi. de hospi/
tij societatisqz electione. de vie tole
rantia et simil⁹ scrutatio mãdato
rũ dei te redoet puidũ. sagacez do
ctissimũ. Postremo illud vnũ de do
mus in quã vadis cõditione psua
sum habeto. Illaz nisi auro gẽmis
ve radiantibus ex materie celestis p
ciositate esse compositam. Cuius in
cole non gule. nõ voluptatibus car
nis ve illecebris vacant. Teniz do
mus talis porcorum esset non ho/
minũ. Cur ita? quia homo qui dicit
prestantissimã hominis naturã eaz
sup porcinos affect⁹ nõ collocat ne/
qz nobilitat. Quo pacto? Quia si vo
cẽ porco prestiteris. nõ alid ab istis
pro summa iocunditate requiret.

Qualis ergo beatoruz felicitas est?
sanctissima prorsus iocundissima q
dignissima que in operatione opti/
ma optime potẽtie respectu obiecti
optimi que deus est reponit. Que
operatio optima est? Cõtemplatio
diuinitatis intuitiua conquietatiua
eius fruitiõe. Que optime hõis po
tentie? Intellect⁹ et voluntas. Quã
obrẽ? Quia ipe nos sup bruta sole
leuãt q dei capaces efficiũt. Quid
de potentijs sensitiuis. Nunqd saltẽ
ipe voluptatib⁹ pfruent ppijs in
obiectis? Minime. Que ratõ? Prius
em aquã igni copulabis et incom/
possibilia chimere mẽbra apones.
qz cũ voluptate felicitatẽ cõsocies.
Quare sic? Dustato quippe spũ desi
pit omis caro. Quare necẽ est supi
oz potẽtiaz delectationẽ illã que
inferioz est extinguere. qm in eis ex
supioz felicitate incõpabiliter am
plioz qz ex eoz obiectis ppijs ac/
crescit iocũditas. Ex quo videri pt
maiorẽ esse delectationẽ in sensib⁹
beatoz qz sit doloz acerbitas in
corpe damnatoz. In hoc ãt loco
grauissime inculpand⁹ est Auicẽna
q ir. metapb. sue vltime posuit q sa
pientib⁹ theologis mlto magis cupi
ditatis sit ad psequendũ felicitatẽ
aiaz q ẽ diuncta prime veritati qz
corpozũ. Ab illo ramẽ porcino ma/
chometi sui paradiso nõ sequestra/
uit sententiam. Te autez interrogo
vir disciplinaq pbica eruditõne ple
nus si boies immortales esuq potu
delectabunt in ore Fateris. Esuriẽt

3

ergo et sitiēt nēce ē. et tāto intensi⁹ quāto eis intensiores tribuis dele/ ctationes. delectatio em̄ ꝓportiona tur appetitui. Q̄ō si ita est. comedē et bibere ampli⁹ oueniet. Jētres idcirco icōpabilit capatioēs et tur gidiores q̄z nūc habere. fieri q̄z sine terminatione augmētū ad q̄ō ordi nat comestio. Et pudet et dicā. ege stiones insup fetulētiori cumulo in illa beatitudinis domo ogerē opor tebit. Denuo si virgines plimas hz vnus vir. cur nō plimos similiter vi ros mulier vna. q̄ si generent immo deratissime erit filioꝝ ꝓcreatio. Si a generatione vacāt. pari modo a libidinosa copulatiōe. alioq̄n illic z nature ordo puertere q̄ ex illa exi/ git copula generationē. et impoten tia sue virtutis generatiue conuin/ cit q̄ appositis om̄ib⁹ ad generatio nē futurā sufficientib⁹ illic suo caret effectu. Porro reprobatōe indignū iudico ꝙ āgeloꝝ felicitatē in coq̄z pincernaꝝ et ꝓstibuloꝝ scortoꝝq̄z officia redigit. Quanto rectius est hōies ad similē angeloꝝ felicitatez sublimādos asserere cū xp̄o dicēte. in resurrectiōe neq̄z nubent neq̄z nu benť. ꝙ erūt sicut angeli dei. Mat. xxij Et vbi inq̄es erūt sicut angeli? In illa equidē beatitudinis domo ad quā pegrinatio nr̄a tendit. ad quā nisi infelicissimi sum⁹ et in mala ho/ ra ꝓgeniti totā vite labentis viam totā animē intentionē ordinamus. ad quā inuitat xp̄s quēlibet q̄ salu/ tē affectat suā. Vade inq̄t in domū tuā. q̄ fuerūt ꝛc. In quib⁹ vbis ar/ bitreť quilibet xp̄m ad se sermonez hūc dirigē. vade citi⁹ ne torpesce. va de let⁹ ne paueſce ꝙ salutis semitas Pro ꝑmo ꝑmi Regl. ij. Festina velo citer ne steteris. Et ꝓuer. vi. Vade o piger ad formicā z osidera vias ei⁹ z discę sapiaz. vt videlz pigritiā ignauiāq̄z deuites. Pro altero imi/ tare philippū vel eunuchū qui ibat gaudens ꝙ viā suā. Actl. viij. Et ꝓ/ phetā audi canentē In domū dñi letātes ibim⁹. Deinde scdo. In do mū hāc accelera In domū hāc ꝓpe ra vbi nulla calamitas In illā itaq̄z domū cui⁹ si nomē petis rñdet Ja/ cob. Gen̄. xxxv. No⁹ loci illi⁹ dom⁹ dei. Et. xxviij. eiusdē. Vere nō ē hic aliud nisi dom⁹ dei et porta celi. Si ei⁹ ꝺditiones p̄ceꝑis. opulētissima est. in p̄s. Gloria et diuitie in domo ei⁹ Rursus. spetiosa est. Ob hoc p̄s Dñe dilexi decorē dom⁹ tue Porro laudib⁹ insonat. in p̄s. Beati q̄ ha bitāt in domo tua dñe ꝛc. Deniq̄z omnē hōis appetitū ꝓfecta sacieta/ te delectat. in p̄s. Inebriabunť ab vbertate dom⁹ tue et torrente volu ptatis tue potabis eos. Et iterum. Replebimur in bonis dom⁹ tue. Fi/ nalit tertio tuā pete mansionē. tuaz pete portionē q̄ est felix p̄nitas. vt scz māsio tua sit in domo eterne ret butōis cū p̄s. Vnā petij a dño hāc req̄raz vt inhabitē in domo dñi. ꝛc. Porrō q̄z in terra viuētiū. quā nos audire ꝓspero imꝑturbato q̄z cur/ su prestet sūm⁹ illa in domo p̄fami lias dñs noster Jēs xp̄s. Amen

Finis

¶ Sermo de omnibꝰ scis

¶ Sermo de omnibꝰ scis compositꝰ ꝑ supza nominatū magistrū Johēz garson cancellariū Parisien. et doctorē ꝛc.

EXultabūt sācti in gloria. letabunt in cubilibus suis. Originaliter ps. cxlix. ¶ Colletātibus sanctis et exultātibus in gloria. Quid supest o doctissimi viri pres et fratres nisi satagere talem habere deuotionez. vt eis intercedentibꝰ ad coꝛ ꝓuenire mereamur societatē. qm̄ non habemus hic ciuitatē manentē sed futurā inquirim⁹. Q; si naturale est exulibus a patria sua ꝙ nescio que dulcedo cunctos allicit sermonē de ea et frequenē facere et cupidꝰ audire nos a tali patria tales exules nōne multo ampliꝰ id ipm agere natura stimulāte opellimur. Suspirem⁹ igitur ad celestia vt ibi nr̄a sint corda vbi vera sūt gaudia. vbi ciues sanctoꝛ habitant et domestici dei prestolantes aduentū nr̄m. et ad aduentoziū ꝓmptissimi. tm̄odo non obsurdescam⁹ vocantibꝰ. non repellamus adiutozes adeam⁹ potiꝰ illuc deuotionis pedibꝰ. Interpellantes in primis te reginā celoꝝ. te dn̄am angeloꝝ. qua aperiēte ꝑ nobis os illud benedictū. os plenū gr̄aꝝ. ptius ozabunt sancti. sancte ꝙ omes Quibꝰ in omune ozantibꝰ. quo paco formidabimus de repulsa? Eia

aduocata nr̄a illō os gloziosissimū ꝑ nobis aperi ad ozandū. quēad/modū in hac die solennitatis et letitie nr̄a aperim⁹ ad te salutandū dicentes. Aue gr̄a plena ꝛc. ¶ Exultabunt sancti in gloria. letabunt in cubilibus suis. Collaudaturi sanctos sanctas ꝙ omnes vt et debitus eis honoz fiat a nob ac viciſſiz sua nos intercessio adiuuet. vt demū ad imitandū eos sua nos exempla alacriozes efficiant. Iste em̄ tres sūt prese tis institute celebzitatis rationes. ꝑponimus verbū ꝓphetici carminis Exultabunt sancti in gloria letabūtur in cubilibꝰ suis. Et quidem ipe pbus in expientie naturalis schola versatus tradit in rhetozicis ꝙ delectationē omnia ꝓsequūtur. et gr̄a ipi⁹ delectari appetunt delectari. nec semel in hanc cadit sniaz. Nihilominus idē duas letitie vel delectatōis spēs odiuit. Una que est studiosorū purā. laudabilē. trāquillā. diutur naz. Hic est illud ꝙ pbia admirabiles habz delectationes firmitate ꝛ puritate. Altera dat q̄ a vitiosis vitā pecudū eligentibꝰ inquirit. ꝛ hec feda. turpis. inquieta. breuis nocitura. qualis fuit sardinapali. Hanc letitiaꝝ varietatē locis plurimis scriptura sacra nō siluit. Letamini in dn̄o iusti in dn̄o. ecce bonā letitiā. Audi malā. In maleficijs suis letificāt regez. Et talia sine numero posuit sacra scriptura Duo ꝓportionabiliter cubilia eadē sac̄ scriptura cōdistiguit phibēs vnū ꝑ os pauli. Nō in cubi

Sermo factus in solennitate

libus inquit et impudicicijs. Quo perlecto verbo lumen ecclesie Augustinus conuersus est. Laudat alteram in canticis dicens. In cubilibus et in ortis aromatū habet ꝙp pe letitia ꝙ exultatio vitiosa probro sum vitiosum ꝙz cubiculū. sancta vero sanctuz quale notant verba thematis. Exultabunt sancti in gloria letabunt in cubilibus suis. Poterat fortasse ambiguuz esse de qua letitia de quibus ve cubilib⁹ intellige/ret ꝓpheta si dixisset Exultabunt in gloria letabuntur in cubilibus suis Nunc aūt cū addidit sancti. omnis scrupulus dubietatis ablatus est. quoniā sanctoꝝ non nisi sancta est gloria sancte exultationes et letitie sancta ꝙz cubilia. Ideo quia cubilia quibus in locis queremꝰ aut inuenimus illa. Puto ꝙp nō extra nō foris sit sanctoꝝ gloria sit exultatio et letitia. sed introrsus in abdito conscientie secreto illoc sensit qui dixit Gloria nra hec est testimoniū cōscientie nre. Nā et gloria omnis filie regis ab intus. Bonū igitur cubile. ꝙ sanctū et letū est sanctoꝝ conscientia. in hac exultant. in hac gloriant et letātur tranquilla pace fruentes. Nam amodo iaz dicit spiritꝰ vt requiescāt a laboribus suis. Est quippe sanctorum cubile mundū. est molle. est quietum. Alioqn si vel sordidū esset et fetens. vel asperū et durum. vel tumultuosū ac strepidulū. neqz quies in eo. neqz letitia et exultatio posset inueniri. neqz diceret ꝓpheta de eis

in solennitate

Exultabunt sancti in gloria letabūtur in cubilibus suis ¶ Habemꝰ ꝙo et quale sit sanctoꝝ cubile dicere. supest. p nostra eruditione quo pacto tale in eis cubile stratū paratum ꝙz fuerit. vt et mundū esset et molle et quietuz. Dicaz quid contigit dum hmōi meditatio mea nouissime perquireret. voluens et circunducens quaquauersū sue cōsideratōis oculos. Incidit in euangeliū pātis celebritatis. Ille septem beatitudines quasi totidez cubicularias introspexit quaz ministério sancti dei sancte ꝙz omnes cubilia conscietiaꝝ paruerūt. Nam si queritur vnde sanctorum cubile mundiciā habuit. in ꝙm ptu videre est. quia vel beatitudo luctus sordes abluit si prefuerint. mūdicordia innocēs. nullas hmōi sordiū colluuiones introire ꝑmisit. aut agglutinari. Ibe due sunt cubilarie que appropriatione quadā familiarius obsecute sunt cōfessoribꝰ et virginibus ¶ Proinde sequitur. Unde in his cubilibus mollicies. Attendite quia mititas ꝙ misericordia tanqz doctissime ad hoc opus cubicularie omnē impatientie duritiē abiecerūt ꝙ molliciē cōpassionis etiam erga necatores suos induerunt. Hoc in martyribus fuit precipuū. Deniqz quies vnde optata sit fiqs voluerit agnoscē aspiciat tres reliquas beatitudines tanqz cubicularias ad hoc opus idoneas. Paupertatē spūs que spinosas rerū curas abigit. Esuriem ꝑterea et sitim

iustitie que fastidiosū et variū semp ocium deiicit. Pacez deniqꝫ que ab omni exterioꝝ interioꝝ qꝫ strepitu cubiculū conscientie tutum reddit. Hoc modo cubile quietū in apostolis. in ꝓphetis. in patriarchis vtiqꝫ paupibus spiritu esurientibusqꝫ iustitiā atqꝫ pacificis cubicularium hoc est beatitudinū ternarius iste strauit. Neqꝫ tamen negauerim q̄n haruꝫ beatitudinū talis extiterit sedulitas. vt et mutuo se iuuarent. et omnib⁹ in omune sanctis inseruirēt Sed ita loqui ꝑ appropriationē fas fuerit. Beati igitur sancti sancte qꝫ omnes tot beatitudinibus olim circumsepti. Beati prorsus tali subsequentiū septenario cubicularium adornati. quatin⁹ nulla spurcicia fe terent. nulla callositate. rigescerent. nulla inquietudine turbarent. vt hic in spe singulariter prediti in pace in id ipm dormirent et requiescerent. et illic simul dono sentirent illud ꝓphetici carminis Exultab ūt sancti in gloria. letabunt in cubilib⁹ suis. Et quis dabit nobis o viri fratres et patres. quis dabit exultare hoc est extra nos quodāmodo saltare in hac gloria. quis letari in cubilib⁹ nostris. Absint vtinā igit iugit inter nos ad obsequiū nostr̄ septem iste cubicularie quas ex euāgelio nominauim⁹. pauptas. mititas. luct⁹. esuries. iustitie misericordia. mundicor dia. pax. Felix plane qui tali contubernio. potuerit gl̄iari. Affirmo qꝫ totus in exultatiōe totus in gloria positus letabit in cubili sciētie sue. replebit cor suū iubilo. et gaudium suū nemo tollet ab eo. Quidni tot⁹ iocundet in cubili mundo. in cubili molli ⁊ placido. in cubili tranquillo et quieto Nihil plane letius bona sciencia vel iocundius atqꝫ serēi⁹ cū ex aduerso nihil horridius mala conscientia. nihil confusius et inquietius inuenit. Exagitat quippe stimulis cupidinū miseris qꝫ modis se rodit tepiditate. semper presumit sua turbata sciencia. Ue talib⁹ qui semp vel dū tristant furiunt. vel iuxta sapientem dū letant insaniunt. Quid letam insaniā vel si melius dicat insanā letitiā. Letant inquit sapiens cū malefecerint et exultant in rebus pessimis. Qualis putas insania est videre hominē de cui⁹ morte tractat lasciuire et gestire. imo et vincula quibus strangulet incessanter operari. Tales sunt qui iniquitatem meditantur in cubili suo. assistunt omni vie non bone Ue cubili tali. quia fetens et sordidum est. quia spinosum et asperum. quia nulla ex parte tranquillum. Nihilominus quidem iacere sustinent in cubili tali sic sus in volutabro luti. sic iumenta q̄ oputruerūt in stercore. de q̄b⁹ itē ap̄ Job dicit q̄ sub sentib⁹ delitias oputāt. Qui deniqꝫ iam sē tiunt in se illud maledictū ꝓphetic̄ Subter te sternet tinea. Que tinea? Tinea mordax prauī delectij.

Et operimentum tuum vermes. re/
morsus scilicet amarissimi peccato/
rum. Jacet caro cū pcōre ⁊ teter/
rimum fetorem illecebraꝝ eructuat
Jacet mūdus et duros curaꝝ acu
leos ingerit atq; mordaces deside
rioꝝ pulices multiplicat Jacet dia
bolus et horridis fantasiaꝝ erroꝝ
emulationū ambiguitatum spinis
ter turbat. Pernicioſos. nimirum
hos dixerim cubicularios asaꝝ q̄/
bus irrepentibus p ecclesiastica cu/
bilia attracta est sordidissima dira
q; dissensio. oculcans omnia. omia
pterēs. ꝫ de ħ portentuoso scisma/
te in sacris ecclesie cubilibus se ver/
sante qualis vnq; sermo p rei indi
gnitate sufficiet enarrare! Quanto
dsultius erat viri pres ⁊ fres quan
to iustius aduocare deū in cubiculū
suū in cubiculū dscie. qđ adeo coan
gustū et breue est dicit sermo ꝓphe
ticus vt duos capere nequeat. Qua/
les duos! Sponsū et adulteꝝ. de/
um et mundū. Ita pgebam decla/
mare dtra vanitates ⁊ insanias fal
sas hominū dtemnentiū cubiculuz
ꝓprie dscientie. hominū alibi gloriā
alibi letitie oleū cū fatuis virginib'
mira stoliditate querentiū. Cupie/
bam insup spectaliori descensu tres
orantiuz thalamos morales conte
rere ſm tres status hominū quos
presenti sermoni videmus interesse.
Quosdam intueor incipientes ⁊ iu
niores. hos appropriate monere co
nabar ad mundiciā cubiculi sui. qđ
ꝑscientiam appellamus. nam in pue
ris nonne debet angelica puritas
effulgere! Alij sunt ꝓficientes et ꝓ/
fectiores. his suadere conabar mol
liciem cubiculi sui quod est conscien
tia vt et mites essent non resistētes
malo. ⁊ contra crebriores illius eta
tis insultus per patiētiam et misera/
tionem non eneruatam segnitiem fi
erent molliores. Denicq; ſliquos a/
spicio seniores ⁊ perfectos. hos ma
gis decet quietum tranquillū q; cu
biculū. vbi somno contemplatōnis
in pace in id ipsum dormiant corde
in superne visionis spectacula vigi
lante. Quale est illud Ego dormio
et cor meū vigilat Jta inquā pergē
meditabar. dū studiositas specula/
trix aut affuit aut affuisse visa est.
que gressū orationis nr̄e retorquē
et ad supernos vnde ceperamus ci
ues regredi suadebat. mlta sup eo
rū statu. mlta sup eoꝝ felicitate lett
cia et exultatiōe diligenē inkrogās

¶ Dic primo inquit si letitia fācto/
rū sit eoꝝ principal' btitudo. Prin
cipalem nō esse respondi. sed ad be
atitudinē cōsequit. que in clara dei
cognitione et fruitiua eius dilectio
ne cōsistit quibus positis in anima
bene dispositā tanq; conuenientissi
mis formis coniungentibus anime
potentias supremas cū obiecto sū/
me conuenienti cū omni bono vt le
titia et exultatio consequat' necesse
est. Laudat igitur sactos thema no
strum a sue felicitatis effectu. hē ibi
Torrente voluptatis tue potabis
eos. Et ibi Dimpleb me letitia cū

vultu tuo. Et ibi. Intra in gaudiuz dñi tui. Sic et talia innumera. ex quibus ꝓhetice sententie osonis elidi/tur positio hominū felicitatē in voluptate, nō in dei otemplatione po/nentiū. Nam etsi felicitati voluptas vel vt securius dicam⁹ iocunditas adiuncta sit nō tñ est felicitas neqz finis noster. ¶ Dic.ij. Si licet opera dei mandata ꝓter letitiā et delectationē quā omnes appetūt conse quendā. Respondi nō licere tanqz ꝓ fine vel motiuo principali. Esset em̄ puersa q quodāmodo symonia ca aut adulterina affectio. Sec⁹ dū deus est ꝓncipalis finis intētionis. et delectatio secūdari⁹ sub hoc fine. qm̄ vbi vnū ꝓter aliud iam nō plures quodāmodo sed existimaꝯ vn⁹ finis. ¶ Dic.iij. Multo plures ex hominib⁹ ꝓponūt spūalib⁹ carnales letitias. Ꝓponūt respondi. qm̄ in gustu corrupti sūt. et qz spūaliū gustationē nō satis attigerunt. ¶ Dic iiij. Si par sit in oīb⁹ sāctis letitia q exultatio. quelibet itaqz ꝑm anselmi deductionez videꝯ esse infinita. dū quilibet tantū gaudet de bono alterius sicut de ꝓꝓio. et ita p reflexiones ꝓcedendo resultabit gaudiū sine modo Rñdi delectationes in sanctis et finitas esse et impares finitas quidē sicut anime substātia et sua capacitas finite sūt. Impares vero ꝑm diuersas mansiones et cubiculoz. hoc est oscientiaz dispositiones in gratia ac natura. Processus autē Anselmi non de infinitate

formalis letitie locuz habet sed de obiectali vel exemplari vel occasionali. ¶ Dic.v. Si letitia sanctorum vicissim quandoqz vel minuitur vel augetur. Minuitur vel augeꝯ respōdi si fiat aspectus ad letitiaz ab accidentali beatitudine consequentez vt de creaturaz pulcritudine gaudio bonitate et in aureolarum coronatione. Hoc intellexit doctor noster Jhūs dum ait gaudium esse in celo angelis dei super vno peccatore penitentiā agente. Similiter gaudium est sanctis dum ex eoz imitatione dum q̄ ex eorum predicatio/nibus vel scriptis ad bene agendū conuertimur. Ita ergo nūc et alias dum honoramus sanctos. dū precamur. dum libros eorum legimus duz de eis predicantibus ipos vtiqz letificamus. Propterea grandis fiducia prestatur nobis q̄ repulsam non patiemur dū quod maxime cupiunt et quo delectātur petim⁹ orazmus prosequimur. ¶ Dic.vi. Si tristentur sancti compatientes malis nostris. quale est illud Angeli pacis amare flebunt. Respondi non esse amplius in sanctis dolorem. non luctum. passionem quidem perdiderunt. et si non compassionē. possūt nichilominus intelligi de nostra impietate tristari. dum gaudio illo carent quod de nostra sanctitate sentirent. ¶ Dic septimo. Si hic sup flumina babylonis in tanto tamqz incerto dānatōnis piculo liceat qñqz gliari exultare et letari. Licet rñdi

sed in domino cū tremore. Alioqn trepidatio sine exultatiōe misera et exultatio sine tremore supba vana qz reputat. ¶ Dic. viij. Si p viatoribus damnandis orant Respondi orant. vel qz fortassis eos damnādos nondū sciūt. vel vt minus miti us qz damnent. et vt cōpassionis habere viscera se demonstrent. nōdū cū obstinati sunt. nondū locus deest remedij qz diu incole sūt in terra. qz diu sedem tenet misericordia dñi superaltare potens iudiciū. tādiu fas est damnādū in terra iustitie ad misericordie curiā appellare. vbi preter hūanoz morē iudiciorū peccatorē absoluit accusatio ꝓpria. ꝓpria qz saluat damnatio. Si nos ipos iudicarem⁹. nō vtiqz iudicaremur. ¶ Dic. ix. Si nras orationes ad sanctos fusas ipi sp agnoscūt? Agnoscūt respondi. hoc quippe ad suā gloriā. hoc et ad beatitudinem saltē accidentale pinere cognoscit. hoc igit fit vel in verbo vero vel reuelante orantis angelo vl alio tali modo. ¶ Dic decimo. Si tātundē valeat orare sanctū aliquē minoris meriti vt maioris. et vnū sic plures. et cur dictū est ad aliquem sanctoz conuertere. hoc dicēdū ee rndi. Qm affectio nostra. nra qz deuotio nūc isto. nūc illo mō. nunc ad hunc nūc ad illuz sanctum plusq plus accenditur quo fit vt commodi plus habeat oratio. addito qz deus vult sāctos suos quoslibz honorari. hunc in illa. hunc in ista gratiarum ptero gatiua. Deniqz tanta charitas est inter sanctos vt vno orante alij similiter deprecentur. Sed neqz ad diuinā maiestatem nra vilis indignitas presumere debet accedere sine medio domesticoz suoz quozum orationes et doctiores sunt et placidiores. Urget nihilomin⁹ quosdā ad deuz sine medio nōnunqz accedere vel necessitas vehemens non habens legem. vel charitas foras mittens timorē nō cogitans maiestatem. ¶ Dic xi. Si p nobis orantes sancti semp exaudiant. Exaudiunt respondi. dum petim⁹ pie hoc ē p vtilibus ad salutē et p nobis. et pseueranter et in charitate. Secus nō oportet vt si petim⁹ tpalia nociua aut p alijs nō se prepantibus ad grāz. aut si nō sum⁹ in gratia. vl si non perseueram⁹ in eadē. ¶ Dic xij. Si sanctis nobis orantibus indulgentiam largiuntur. Largiūtur respondi non quidez auctoritatiue vt in terra summus pontifex. sed impetratiue. excepto tamen christo sūmo capite nostro cuius auctoritas pncipalis semp est in indulgētijs. ¶ Dic xiij. Si sancti feruēt⁹ orāt pro illis quos i vita germanius dilexerunt vt pro parentibus et benefactoribus. Cui questioni par est illa. An adepta simul beatitudine sancti tres inter se magis qz extranei delectentur et exultent. Respondi qz gloria non tollit naturam sed perficit. Preterea nihil prohibet quin ceteris paribus illud quod

bit. Fiet quoq; ex redundantia bea
titudinis anime ad corpus sua leta
iocūditas sua quadrupler dotatio
Porro de sensatiōib⁹ forinsecis nul
lam impfectionis dicentib⁹ indigē
tiā. vt sunt visio q audition. nihil phi
bet illas exerceri. vt in decoris q ar
monicis corpus hilarescāt. Secus
de tactu videl et gustu quos vel ad
nutritionē vel generationem ipe na
ture deus viantibus ingeniauit q̄n
q̄ imperfectione secluſa quis aude
at determinare quosdaz ꝓrios ho
rum sensuū actus non ibidem repe/
riri. ¶ Dic. xvij. Si cubicularie ani
marum sic eē beatitudines nomi
nate sunt septem. Si preterea ancil/
le cetere quas virtutes cardinales
et theologicas dicimus letificabūt
cubilia animarū in gloria. Hoc est
querere si beatitudines et virtutes
omnes in illa felicitate manebunt.
Non manebunt respondi quantum
ad id quod imperfectionem sonat
pro vie statu. vt q̄ sint moderatiue
passionū vel incōmodorum tolera
tiue. vel expectatiue futuroꝝ aut lu
centes in speculo et enigmate. Cete
rum quo ad reliqua que decorē ani
maꝝ quendaz operanē illos habi
tus pulcerrimos remanere. sicut nō
est penitus improbabile. sic nec est
contentiosa temeritate ponendum.
¶ Deniq; quo ad tres istas questi
ones vltimas ꝓportionabiliē satis
dici potest de horrenda tristitia da
mnatoꝝ quod et augebitur per re
sūptōnē corpoꝝ vtiq; fetidissimoꝝ

vtrobiq; queritur contineat verita
tem. sic q̄ sancti ꝓ suis amicis ma/
gis orant. et. eis saluatis cumula/
tius gloriant. ꝓ eis maxime q̄ sue
saluationi verbo vel exēplo vel ope
re quolibet causam prebuerūt. quē/
admodū dānati suos acriori odio
participes insectabunt. ¶ Dic. xiiij
Si de pena damnatoꝝ sancti colle/
tant. Colletant respondi dū vident
vindictam. non quidē pro afflictio
ne vt afflictio est. sed vt ipa iustitie
voluntati q̄ diuine cōformat. Pro
pterea nihil ꝓhibet dicere eos cog
noscere imo visitare posse localiter
penas et gemitus stridores q̄ da/
mnatoꝝ. quib⁹ resonantib⁹ cū gau
diis saluationis fit carmen amenissi
mū quale canebat psalmista cū ait.
Misericordiaz et iudiciū cantabo ti
bi domine O armonia vere mirabi
lis satis apprehēsibilis que resultat
canēte inferno tenorē iustitie. q̄ mol
lem cantū misericordie paradiso re
sonante. ¶ Dic. xv. Si letitia sācto/
rū ex resumptione corpoꝝ augebit
Augebit respondi saltem extensiue
sed an intensiue ꝓblema est ad v/
trunq; ꝓbabile. et habet ps vtraq;
causas et doctores. ¶ Dic. xvi. Si
letitia sanctoꝝ in suis corporibus
erit p̄ sensatiōem extrinsecā ꝓrioꝝ
obiectoꝝ. vt q̄ visus delectat in lu
cidis q̄ pulcris. tactus in mulcētib⁹
gustus in dulci et sapido. similiē de
ceteris. Respondi q̄ principalis in
corporib⁹ glorificatis letitia ab in/
ternis scientiaꝝ cubilibus emana

q offi cadauere vilioꝛ. quod qꝫ ab intus et ab extra erũt in omni acerbissimo cruciatuũ genere. foris, deuorati ab igne et ab intus vt cibanũ ignis positi. Turpissimis deniqꝫ vitioꝛ habitib⁹ fedabunt. torquebunt qꝫ. nam et vermis eoꝛ nõ morietur. q superbia eoꝛ ascendet semper. se furiosa rabie in omnipotentẽ erigens et impingens ¶ Dic. xviij. Si delectabunt sancti in gloria deum oculis coꝛporalibus intuendo. Respõdi eos coꝛporaliter visuros foꝛe deũ in carne assumpta. quod qualiter fieri simul poterit ab omnibus miranꝫ illi qui vel dei omnipotentiã vel status illius nouã totam consistentiã nõ aduertunt. Doꝛro si vel iris multicoloꝛ vel imago speculi videt pariter a varijs distanter Nõ est inopinabile similia de coꝛpe xpi ponere in celo. quẽadmodũ suo modo confitemur in bñdicto sacramento. Quocunqꝫ demũ acies coꝛporalis oculi sese cõuerterit videbit deus omnia in omnibus oculo sane spirituali nõ coꝛpali sicut deus in essentia sua nõ caro est seꝺ spiritus.

¶ Proponebat studiositas speculatrix ampliora oquerere de secretis celestib⁹ etiã vsqꝫ ad curiositatem vel inutilem vel inopoꝛtunam. vt si possit haberi letitia de patre sine filio si absqꝫ psonis de essentia. si de perfectione vna essentiali vel ideali absqꝫ reliqua. Si visionẽ quis habere posset sine delectatione. aut delectationẽ sine delectatione osequẽte si in acceptione dei libera stat principaliter beatitudinis certa iocunditas et iocunda eternitas. Si sancti se posse damnari cognoscũt sicut et veꝝ cognoscere habent. quo pacto in suis cubilibus ineffabili securitate letantꝫ. Si deus in beatis sit eoꝝ formalis nõ solum efficiẽs vel exemplaris vel obiectalis letitia. Tunc ego ad studiositatez. abi preceꝺ. preceꝺ absiste. tempus disputandi et tẽpus instruendi. primũ in schola. alterum in sermone. Suffecerit actẽtue inꝺoꝛtũitati paruisse. noli ea q̃rere que vel impossibilia sunt inuentu vel questu supuacua. vel p tempoꝛe et loco parum idonea Redeat permitte oꝛationis nostre lãguiꝺ. iã et pene lassus gressus a celis ad terras. a sanctis ad nos. a questionib⁹ ad moꝛales eruditiões. quãqꝫ nõ sine moꝛalibus documẽtis multa quesiueris. Ita studiositas ad se ego ad me reꝺij. Protinus resumere cogitaui tres consideraciones intermissas. Unam de incipientibus Alteram de proficientibus Tertiã de perfectis ꝺm tres conditiones cubilium sanctoꝝ in mundicia mollicie et quiete qualia loquitur vox ꝓphetici carminis. Exultabunt sancti in gloria. letabũtur in cubilibus suis. Que fuerunt verba thematis.

¶ Sequit oꝛo. Attẽꝺite g⁹. ad vos mihi sermo ẽ o pueri si ex deo estis verba dei audite. Letificate scõs pu

dorem diabolo facite Non fileo.nō
ḡesco.sic studebo loqui vt a vobis
intelligar.nihil loquar amplius nisi
ad vos et pro vobis o pueri.habe/
te partem vr̄am in sermone. illā no/
lite repellere. Si frequēter in domi
bus vestris vt deceret instrueremi/
ni de salute vestra et puritate vestri
cubiculi quod est conscientia. si dili
genter incitaremini ad amorē xp̄ia
ne religionis docēdo sepe ad quid
facti estis.ad quid tenditis. in quo
periculo damnationis estis.ego fa
cilius dimitterem vos et silerez. Di
xi iam. non fileo.non quiesco. nolo
ꝙ in futuro mordeatis nasuz meū.
quid admiramini quid aspicitis.si/
lueritis interim et scietis que sit hec
parabola Date quartam partē ho
re verbo dei et honori sanctorum q
saluti vestre qui non vnā horā nō
duas. sed dies integros. ꝫ hebdo
madas fabulis sepe datis. Aut cer
te recedant mali pueri.recedant di/
scholi. recedant perditi.maneāt bo
ni quibus loquar. Recedant inquā
non teneo.non impedio. aduertant
tñ periculū si sine benedictione fina/
li discesserint. Denūcio vobis o pu
eri et adolescentes ingenui. denun/
cio vobis tria que seruetis circa cu
biculū conscientiaꝫ vr̄aꝫ. Custodite
cubiculū vestrū sciētie vr̄e mundū
in vobis vt sitis mūdicordes.i. mū
di corde. Cauete ne ꝑ malitiā vr̄az
cubiculū aliaꝫ sciētiaꝫ verbo ma
lo vel opere deturpetis. Videte de
mū si hec duo nō seruaueritis. saltē
post immundicias lauate ꝑ luctum
penitentie et confessionis Sit in pri
mis o pueri cubiculum conscientie
vestre mundum. vt tam re qz̄ nomi
ne pueri id est puri dicamini. Estote
similes angelis dei.similes innocen
tibus atqz̄ virginibus. Et dum scie
tiaz queritis attendite ꝙ in maliuo
laz animaz non introibit sapientia
nec habitabit in corpe subdito pec
catis Horret tale cubiculū coinq̄na
tum et fedum. Nolite perdere mun
diciam innocētie. Notat em̄ ambro
sius ꝙ innocentia facilius custodit
qz̄ ꝑ veram penitentiam ipa iā per
dita reparetur Videte: specula no
ua pulcra et nitida cito inficiuntur
cito maculantur. sed tardius emun
dantur Talis est etas puerilis atqz̄
virginalis.fedatur celeriter et fran
gitur.tardius emundat et ad inte
gꝝ nūqz̄ reparat Sz q̄d aget puer
ꝑ custodia mūdicie conscientie sue?
Dicam audite. Procuret a ñ omia
a parentib⁹ suis vt colloceť apud
magistrū bonū sanctū pudicū incor
ruptū qđ Orati⁹ maximū reputat.
Alioq̄n si magister nō sit moros us.
et deuot⁹ et de religione solicit⁹ ipe
plus nocet frequenter moribus pu
eroꝝ qz̄ prosit ingenijs eorum sicut
de Archiloco dictū est. Talis est lu
pus inter pueros ouiculas.non pa
stor.destructor.nō instructor. corru
ptor.nō corrector. Alteꝝ qđ tu pu
er debes inq̄rere est bona societas.
Moneo semel q bis imo millesies re
petēs monē nō sufficō. declina o pu

er a societate puerop et immūdop quales teste apło regnū dei nō posſidebūt. Sumpſit idē apłs a gentili poeta. q̄ corrumpūt bonos mores colloquia praua. Si colloquia q̄nto fortius oſcortia. Tales ſi tibi dentur. accuſa. reuela. aut certe poti⁹ fuge q̄z remane Non mentiebat̄ ꝓphęta dicens. Cū ſancto ſanctus eris. et cū puerſo puerteris. Et itep̄ habitauerūt inter gentes et didicerūt opera eop̄. Et metricus Unica praua pecus inficit oīe pecus Eſt alia ſocietas o pueri quā a vobis fugiendā oſtendo. Et qualis eſt iſta ſocietas? Mala credite mihi mala valde et peſſima iſta eſt demonis ſocietas. Cur audito miramini? Nolite mirari q̄ verū eſt quod dicitur. aut certe miramini et cauete. Scitote q̄m demon manet habitat q̄ iacz in lectis immūdis malap̄. oſcientiarū q̄ ſine labore ſunt ſine ſtudio et in ocio. tūc eos inducit cogitare vilia et turpia que verecundū eſt non ſolum facere ſed dicere Ibanc ſocietatē nequiſſimā diaboli fugite precor o pueri Sed queritis inter vos forte et dicitis. Quō fugiem⁹. Audite beati Ihieronymi cōſiliū. Semper aliquid boni facito. ne te diabolus inueniat ociosū. Et rurſus. Ama ſcientiam ſcripturap̄ et carnis vitia nō amabis. Credite nō mihi ſed ſapienti. Quia multa mala docuit ociositas. Ipa puerſa eſt doctrix imo ſeductrix que ſufflat ignem furioſorum deſideriop̄ carnaliū aut pene/

nuz nutrit infelicis inuidie. Sciebat hoc Oratius dum ait. Si non intendas ſtudiis et rebus honeſtis inuidia vel amore vigil torquebit. Dic forſan hic aliquis ex pueris Ecce p̄ vidi mundiciaz cultuli mei vel exꝓria vel aliena malicia. quid mihi reſtat. quid ſupeſt? Propoſui iam et repeto. vide ſaltem ne deberis cauſam in verbo vel opere q̄ alius in cubili oſcientie ſue maculet̄ Ideo certe eſt officiū diabolicū pervere ſocios ſuos. illos ſecū ad damnationē trahere. Sufficiat tibi o quiſq̄s es immūdus damnatio tua. parce vite alterius. imo fame tue. imo vitę ꝓprie ſi ſciretur. Cogita precor quātum potes. itep̄ q̄z atq̄z itep̄ vehementer recogita. quantum diſplicet deo. quantū in ſe puerſus eſt q̄ malignus. quantum habet de periculo nunq̄z ſatiſfaciēdi plenarie puer ille qui cauſa eſt perditionis tot animarū ex immundo facto ſuo. dum tamen ſit vitiū ſicut mala ſcabies de vno ad alium. imo ad alios forte decez forte viginti. forte centum. forte mille. Ille aūt qui cauſam primā dedit quō poterit tot et tales ad bonum et ad mundiciā reuocare. quō poterit ſatiſfacere. quō penitere? O ſi attenderent omnes q̄z facilius eſt aliquem maculare et in lutum peccati proꝑcere. q̄z lauare. q̄z purgare. et a malo retrahere. Scit hoc inimicus noſter ille diabolus. ꝓcurat igitur tales ad inuicē corruptiones et contagioſas feditates ognoſcens diffi

cultatē plene postea penitendi. Cir
ca hoc debet esse magistroꝝ solici/
tudo precipua. et ne pueri maligni
irrideant bonos ꝙ deuotos sub ap
pellatione hypocritaꝝ vel taliū no
minū. Tales nō possent nimis acri/
ter verberari.imo si nō desistant de
bēt exterminari ab oīi ossortio me/
liozum. Comparanē his qui fetus
in maternis vteris suffocāt aut alli/
dunt. Sed quid fiet eis.quid agent
in inferno damnat ex malo aliozuꝫ
consortio. vultis scire quid agent?
Ululabunt acerrime pre rabie toz/
mentoꝝ maledicētes illis et clamā
tes. Ue ve tali per quem ego dam/
natus sum maledictus sit in eternū
per quem crucioz in hac flamma.
Narrat auctoz libelli de disciplina
scholarium ꝙ filius quidā nobilis
ciuis rhomani qui cōsumpserat mi
sere et immunde iuuentutem suā.dū
duceretur ad patibulum ad mortē
sequebatur eū pater suus flens. Ui
dit eum filius suus quesiuit vt oscu/
laretur patrem suum.pater approxi
mauit.sed filius loco osculi momoz
dit sibi nasum et erasit.dum alīj cul/
parent et mirarentur exclamauit O
pater tu me suspendis tu me interfi
cis.si eī dū me iuuenē vt debuéas
correxisses ego nō venissez ad hāc
mortem inhonestam. Hoc est o pue
ri quod ante notauerā.ꝙ neqꝫ ego
neqꝫ alīj dum predicam⁹ neqꝫ ma/
gistri precipue debem⁹ vos dimit/
tere q̄n moneamus et corrigamus
vos ne postmodum mozdeatis na
sos nostros. Hoc dicebat quedam
pia mater pueris suis. Ego taliter
vos corrigam ꝙ non mozdebitis
nasum meū. Hoc habet in libzo de
apibus.ca.xxx. Legi quendā ma
gnum viꝝ narrantē de se ipo ꝙ ha
buerat vnū iuuenem nobilem puoi
cum et castuz in principio sed p ma
liciam vnius magistri sui fuit seou/
ctus et pluries monitus noluit tan
dē desistere.sed plus obediebat ma
gistro illi in crimine pessimo q̄z ami
cis suis et deo. Quid euenit. Nuoi/
te rem horrendā. Uenerant amici
illius pueri in magna pompa visi/
tare eum.et dum post cenam retra/
ctis oīibus ad cameras ornatas.
dum puer esset in lecto suo cepit
horribiliter clamare ꝙ plangere.ve
nerunt ad eum seruitozes suiꝙ ami
ci.et dū nescierunt cur clamaret nec
dicere vellet.aduocatus est decan⁹
ecclesie et alīj canonici.concitus ille
venit residet ad lectū clamātis.sua/
det confiteri peccata. hortatur vt
confidat in deo nō in homine. Hec
cum decanus fortiter ei diceret.tan
dem puer eum audiens inspexit ter
ribilibus oculis dicens. Ue illi qui
me seduxit. Ad quid ad quid super
me diuinum auxilium inuocabo Ec
ce iam video apertum infernum. vi
deo p̄sentes demones paratos me
rapere. Et cum omnes vt se potius
signaret inclamarēt. signa te puer.
Ille quasi nihil aduertens clausit
oculos.et auertit faciem.et cum du
ris ꝙ miserabilibus vocibus miserā
animam exhalauit. Intellexistis ne
hoc exempluz terribile o pueri? Ad

auditū eius nonne toti tremuistis. Nunquid nunc vos etiam penitet? penitet estimo. sed gaudete vos qui boni estis. Aliquid igitur audire nō pigeat. Peto te o puer si quis induceret te ad comedendū carnes p totaz quadragesimā ꝛ in die veneris sancta. quid diceres. nonne repelleres eum valde velociter cū cachinno. Nonne ostenderes digito dicens. Videte qz malus est iste qz peruersus qui talia mihi dixit. Et ipse bene miser. Et ego tibi securus affirmo q̄ peiores sunt et peius faciunt illi de quibus loquor qui alios inducunt ad immundiciā conscientiarum suaꝝ qz si facerēt comedē carnes in die veneris sancta. Nolo pl⁹ specificare quia qui culpabilis ē intelligit. qui non est culpabilis non eget vt intelligat nisi forte vt caueat. Denuncio vobis o pueri fugite tales immundos et plus fugite. pl⁹ horrete. plus odite qz si quererent interficere corpus vr̄m cultello evaginato vel male strangulare. Plus est anima qz caro. et vita spiritus qz corporis. Accusate tales imo vi repellite. spuite cōtra eos in faciē. cōclamate cum beato Bernardo. ad latrones ad latrones. ad ignez ad ignem. Postremo si tu puer non seruasti mundiciā conscientie in te nec in alijs saltē peniteat te. recurre ad lotricem optimā scz ad luctum. Nihil est magis diabolicum. nihil ita displicens deo qz post culpam nolle penitere. humanū est peccare. diabolicum in peccatis perseuerare

Sed dices. ad quid penitere ꝛ lauarem me. video fragilitatem meā ego ꝓtinus statim iterum maculabor. Noli sic estimare frater. sed fac quod debes et quod precipit deus succurret ipe. tandez miserebit et sanabit. quid scis quādo morieris et quomodo. Quid si morte subita. si repentina. Quero a te si laues manus tuas. si vestes lineas. Respōdebis. ita lauo vel lauare facio. Quero preterea si post lotionem iterum maculant. Respondebis ita. Lectū igitur conscientie tue cur non similiter emundabis et si sordidanda sit posterius? Sit tibi precor conscientia tua carior qz camisia. Noli ꝓtimorem futuraꝝ macularū dimittere purgare pūtes et augere. Post penitentiā crede mihi et minus erit de sordibus et minus adherebunt et facilius abluentur. ¶ Dices rursus. O qūo talia tam feda tam turpia peccata dicerem homini viuenti homini sacerdoti. Quid dicēt ꝺo fieret. Plane diceret. Parcat tibi deus. et te diligeret ꝛ celaret. Si tātū times sacerdotem cur non amplius deum omnia videntem. imo totam curiam celestem semper presentem? Si times sacerdotez bonum discretum et solum. cur non magis times socios puēos indiscretos qui nihil celare sciunt nisi quod nesciunt. ꝛ nisi cui et qualiter quid deberent revelare. Quid melius est. vel vt dicas nūc peccata tua vni. vel q̄ exponātur in morte tua vel etiā in vita ḡnerosoqz omniū aspectui. Nōne facil⁹

est hominib⁹ peccata ofiteri q̄z cuz demonibus sine vlla miseratiōe toꝛqueri. Si dictū est tā fetidū tā horꝛridū et abominabile.plenū factum obsecro,quale putabiť? Dt si dices vellem bene facere.vellem esse mundus in oscientia.vellem abstinere a peccatis.sed nequeo.Noli frater dicere nequeo.ꝫ nolo.Certe potes.ꝫ nō vis iuuare te.Quō iuuare? ꝓrimo fugiendo otiū.fugiendo maluz osortiū.deniqz orando et ouertēdote ad aliquē sanctoꝝ .specialiter ad illā sanctaꝝ sanctā ꝓtutiendo pect⁹ exemplo Hieronymi et dicēdo.sancta virgo virginū ora ꝓ me. adiua me mitte auxiliū refugiēti ad te Deniqz exemplo anthonij et hilarionis adolescentū increpa diabolū in ipa temptatione tua quasi ꝑsentem.et dic ei.Fy de te et de temptatiōe tua miser diabole.Ecce ego nō obedio tibi. Plurime sunt tales doctrine ꝓ mundicia cubilis ꝓprie cōscientie seruanda.inť quas posuim⁹ bonā societatem magistri et socioꝝ et famuloꝝ.occupationem in bono studio et oratiōe.Fatigabo vos nō amplius o pueri. Sit tandē nostri finis sermonis in oratione ad deū et sanctos sanctas q̄z omnes vt taliter paremus hic cubilia conscientiarum nostraꝝ in mundicia.mollicie et quiete ꝓ gr̄az ꝙ eoꝝ osortes effecti exultem⁹ et letemur in eisdē cubilib⁹ nr̄is ꝓ gloziam Amen

Finis

Sequiť sermo de omīb⁹ sanctis per thema. Beati q̄ lugent quoniā ipi consolabuntur

Beati qui lugent. quoniā ipi cōsolabuntur Mat.v.et sentētialiť.Lūc vi.et in euāgelio ꝓsentis celebritatis.Nos de beato luctu et consolatione locuturi in hodierna celebritate sanctoꝝ illoꝝ a quoꝝ oculis abstersit deus omnem lachrymā ita vt non sit amplius ibi luctus neq̄z clamoz.Te reginam inclitam ciuitatis hmōi sanctoꝝ de qua gloziosa dicta sunt .matrem insuper illius qui est deus totius consolationis inuocabimus ꝓ gratia qua egemus impetranda dicentes . Aue maria gratia plena.ꝛc Beati qui lugēt quoniam ipi consolabuntur Scribitur vbi dictū est. Proposita hac celesti stupendaq̄z sententia.insonante hanc grandi tonitruo ex oze diuinitatis in sublimi monte ecclesie. audierunt q̄ꝫplurimi altisonam huius extraneissime et a sapientibus mundi actenus abscondite doctrine tubam.Et quidem in omnem terram exiuit sonus eoꝝ.Auditam vero non oñes equa mente vno q̄z iudicio compꝛobarunt. nimirum quot capita tot sententie.et fides dei donuz est ne quis glozietur.Audierūt eā omnes ex omni natione que sub celo est quoꝝ plurimis nihil ꝓ

Sermo factus in solennitate

fuit auditus .non inmixtus fidei vt apostolus loquitur.sed in depressiores.sue infidelitatis tenebras demersi sunt. Hi sunt pagani.idolatre et iudei perfidi.qui quoniam foris sunt et consordescunt nostris vocibus.nihil ad nos. eos deserat sermo noster ⁊ ad xpianos dirigatur Dicat qz.Beati qui lugent.ꝛc Ecce autem apertis meditationis mee oculis intueri videor plenas etiam xpianorum omnes aures hac sententia diuina Quis enim est xpianus cui hoc euangelium in ecclesia non sonuerit. Verbum hoc nihilominus ad mentales aures suas introrsus non equa profunditate et tenaci approbatõne reponit. Pars est hominum simplicium absqz eruditione et litteris quos sola auctoritas in hac fide stabilit . nec vltra quicquã vel querere vel intelligere studẽt.morem discipulorum pithagore in hoc tenentes. Satis habẽt scire quoniam magister hoc dixit. magister christus Beati qui lugent quoniam ipi consolabuntur Apud tales non rationibus sed auctoritatibus et exemplis agendum arbitror.quibus sufficiet insinuare. quoniam sancti sancte qz omnes quorũ hodie celebritas agitur ad consolationem per luctum transierũt.patriarche.prophete.apostoli.martyres confessores et virgines. Quid istos dinumero. qñ et ipm caput omniuz xpm pati oportuit et sic intrare in gloriam.hos ego ad historias et legendas sanctorum.ad vitas patrum.ad originalia doctorũ luctum collaudantia iudico remittendos. Altera pars est christianorum similiter simplicium et nullius eruditionis litteratorie. qui tamen pro consuetudine ⁊ gratia exercitatos habent sensus ad hanc doctrinã cupientes ex intimis anime precordijs.qui experiẽtia doctrice sentiunt et pregustant hoc donũ celeste.et toto cordis assensu.toto mentis iubilo eunt in hanc sentẽtiã Beati qui lugent.ꝛc Tales sunt in schola deuotionis.doctrina affectõnis edocte persone. quibus lachrymabilis iugiter ẽ hec vallis lachrymarum.qui dicunt cum psalmista Renuit consolari anima mea. memor fui dei et delectatus sum. Et rursũ delectanter dicunt cũ eodẽ. Secõm multitudinẽ dolorum meorũ in corde meo consolatiões tue letificauerũt animam meaz. Quemadmodũ dixisse legitur beatus Bernardus. Multi vidẽt cruces nostras qui nõ attendunt consolationes nostras. Et Apostolus dixit Quasi tristes semper autem gaudentes. Apud istos quos vnctio docet.quos experientia erudit.importunũ nimis nedicam temerarium censeri deberet si aperirem os ad docenduz.a quibus vtinaz mererer eruditi. Alios preterea considero ex christianis inflatos sapientia non que desursum est sobria ⁊ pudica.sed terrena animali et diabolica et carnali. vitam pecuduz eligentes.qui fere nihil de homine preter figuraz retinent. in/

tus ferrea sunt omnia. Ipi dñi has beatitudines auribus recipiūt anī/maz intrinsecus surdā habent. aut ita pro egritudine peccatorum mi/serabiliter conturbatam q̄ dicunt opere etsi non forsan ore. Dur⁹ est hic sermo et quis potest eum audi/re. Nempe sapiētia terrena diuitijs inhiat. Propterea non beatos sed infelicissimos plane pauperes pre/dicat. Sapientia diabolica est sup/bia indignans et austera. Ipa bea tos mites quomodo iudicaret et non potius viles et abiectos? Sa/pientia animalis tota illecebris va cat. ducit in bonis dies suos. cuius vox est sapientie. ij. Exiguum et cuz tedio est tempus vite nostre. Tali/bus obsecro quando persuasum esset eos beatos esse qui lugent et non miserabiliores omnibus homi nibus. Quāobrem istud peritum et cecum genus xp̄ianoꝝ. q xp̄iano rum nomine. non xp̄ianorum cōuer satione relinquamus tanq̄ indisci/plinabiles et impsuasibiles ad hāc clausam eis diuinam lectionez. Be ati qui lugent. ē Supereſt ad exem plum aliud genus hominū qui nō sunt idiote vt primi sed luminibus tam ingenij q̄ conscientie eruditio nis scientifice tollustrantur. Qui et si nondum gustauerunt donum hu/ius beatitudinis velut illi simplices de secundo ordine. attamen eorum vita aliena est ab his vitijs quib⁹ obstinate corruptos mox esse vidi/mus illos de tertio ordine. Credūt insuper vt tandem intelligant. hoc est presuppositā religione philoso/phantur. quoniam persuasum ha/bent nisi crediderit̄is non intellige/tis. Quod notauit Plato dum ait in Thimeo. Sumendum esse com/pendiū ex credulitate. Istos tales qualium magnus est hic numerus nunc alloquendos esse decreuimus quibus non solam dicentis auctori tatem que tamen abunde satis es/set sed rōnem certam q philosophi/cam afferre confidimus per quam iam non solum credant sed etiā in/telligant huius mirande sublimis q̄ doctrine veritatem. Beati qui lugent ⁊c. Hoc faciemus si quidem permiserit deus ad Ciceronis imi/tationem in paradoxis. minori cer/te eloquētia sed pari veritate et vn de glorioz in domino maiori fide. Faciemus inquam tum ad conso/lationem nostram quatinus fides in intelligentiaz migrans lucidius emicet. tum ad concludendum lin/guam magniloquam eorum qui se dici philosophos volunt nec sunt. quoniam dum a religione putant secernere pbiam vtrunq̄ perdunt. q̄ verbū diuine nostre fidei omnium/bus verborum panniculis inuolu/tum vel fastidiunt ob simplicitatez sicut eis videtur rusticam ei anilem vt que lugere vel flere iubeat vt de opinabili fallacitate criminātur nō capientes. quo pacto ex luctu suum gignat contrarium quod est cōso/latio. nec perinde concipiunt. beā tos et consolatos esse lugentes. Et quoniā tres collati sūt in themate

termini principales. btitudo. luct⁹. consolatio tripertita erit sermonis nostri fabrica. quia super quēlibet ex terminis edificiuz nostre ratiocinationis fundabit̄ et excrescet. Dicem⁹ quoq; breui⁹ q̄z tanta res expostulat. quoniaz in scholastico exercitio et in verbo ad populū latiori sermone super hoc deo ꝓpiciante tractabim⁹. Primā exorsurus fabricaz in hoc nomine beatitudo recogito q̄ oēs qui de beatitudine hominis pb̄ica ratione perscrutati sunt. constituerunt eam in contēplatione prime cause. sicut peripatetice schole institutor aristoteles docuit ꝓmo et. x. etb. Aut posuerūt eam in virtute vel bono honesto et in viuēdo ꝺsentanee rationi et nature. In qua sententia schola stoicoꝝq; quorundaz academicoꝝ concordat. Aut deinceps collocauerunt eā in adeptione boni vniuersalis separati. quemadmodū Plato sui q̄z sectatores. Aut postremo dixerūt beatitudinē hominis esse animi voluptatem seu tranquillā pacem. cuius fuisse videt̄ Epicurus ille. cuius Seneca crebre cū sūma veneratione meminit in epistolis Naz Epicurus alter quisquis ille fuit. q Aristippus q Sardinapalus q sordidus Machometus qui i corporeis voluptatib⁹ humanā beatitudinē detrudere conati sunt Ipsi certe non pb̄i nec int̄ pb̄os annumerandi sunt. sed porci vocandi sunt. quia beatitudinez nō hominis sed pecoris descripserunt Illi similiter a pb̄ica ratōne procul abscedunt et ab eadem validissime confutant̄. qui diuicias. qui potentiam. qui gloriam. qui scientiam. et vniuersaliter bonū aliquod tale fortuitum fragile et caducum homini pro beatitudine statuerunt Quippe his omnibus ad votuz fluentibus reperire est huiusmodi hominez nō dicā non beatum. sed plane nequissimū et supra beluinā seueritatē. vel feritatem nocendi malignitate peruersum. Deniq; hec omnia fortune bona etsi decorem q ornatuz quendam extrinsecū felicitatis humane presentare q ꝓficere dicant̄ ab Aristot. ipsa tū ad componendū verū et intrinsecuz hominis bonū nullatenus exigunt̄. Notauit hoc ille qui ex incēdio vrbis fugiēs. omnia sua secum ferre dixit. Hec igit̄ in sūma est pb̄antium de hominis beatitudine quedam partita traditio. In contemplatione prime cause. in honesto vel virtute. in bono separato. In animi voluptate seu consolatione. quarū apparens varietas si nō me fallit iudiciū in vna connectitur cum cōceptione seu dignitate per se nota quam Aristoteles lucidius exposuit q̄ beatitudo hominis sita est in cōiunctione optime potentie humane cum optimo obiecto suo. Virtus. em̄ rei cuiuslibet et sua quedam beatitudo vt penes summum quod in ea est quantificetur necesse est quemadmodum beatitudo oculi esset eius coniunctio cum summe pulcro sibi proportionabiliter oblato. Ut nota qualis ē optima po-

tentia humana nisi ratio qua sola/ prestātioꝛ est homo ceteris anima libus. Obiectum preterea optimum quale aliud assignabitur q̄m ipse deus glorioſus. cuius ratio capax est. et quo nihil maius a ratione po test intelligi. Quare manifestuꝫ est q̄ eleuate Aristoteles beatitudinez hominis esse probauit contemplati onem prime cause. Conformiter ad illud Augustini dictuꝫ. Alio est to ta merces. fundatū videlicet in ver bo xp̄i. Hec est vita eterna vt cog/ noscant te verum deum ꝛc. Intelli/ gimus vero contemplationem non nudam cogitationem de deo sed cognitionez cum amore. Alioquin si dilectionem a cognitione separa/ ueris. non iam ibi contemplatio tā dicenda est q̄ curiosa quedam in/ uestigatio aut cogitatio vaga fru/ ctu carens atq; sensu. quales habu erūt quos inculpat apostolus cog nouisse deum et eum non sicut deu glorificasse. Propterea euanuisse in co gitationibus suis. Ecce vanitatem cogitationum si glorificatio seclu/ datur. et datos fuisse in reprobum sensum. quales multos flemus no/ stris temporibus. Porro locutio/ nes ceterozuꝫ pbozꝫ quanq; diuer so calle verborū incederent. in ean/ dem iudicio meo sententie finem cō uenium Nam bonū separatū quod plato posuit. cuius adeptione bea/ ti dicimur et sum⁹. nihil aliud a deo potest intelligi q̄ adipiscim̄ cogi tando. et amando hic in enigmate et inchoatiōe quadam imperfecta. tandem facie ad faciez plenitudine consummata. Rursus si stoicoꝝ et achademicoꝝ et epicuri prenomi/ nati positionē resoluamus inuenie/ mus q̄ nulla virtus est. nulla hone stas specioſioꝛ. nulla vita plus con sentanea nature atq; rationi. ꝯ nec aliqua operatio voluptuoſioꝛ est. aut si verbū voluptatis nimis mol le iudicatur nulla delectabilioꝛ q̄ sit operatio optime potentie homi/ nis. coniungens eam cum optimo obiecto suo quod est deus. hoc ve/ ro fit dum ip̄m ratio cognoscit et cognoscēs amat. et in cognito ama to q; tanq; in fine suo q̄ centro qui/ etatur. Ecce habetis omnem de be atitudie philosophica p̄scrutatōez que super vno cardine voluitur et vnitur ad cuius notitiā xp̄iana reli gio compendioſa fidei traditione ducit qō efficē philosophica dispu tatio vix longo circuitu q̄si palpā do et innitendo valuit. nec perfecte tamen valuit nec stabiliter nec fince re. Hinc p̄claritſime dictum est ab apō q̄ quia mundꝰ in dei sapiētia deum non cognouit. supple cogniti/ one que per dilectionem operatur. Et intelligite q̄ hic apostolus p̄m discipulum eius dionysium philo/ sophiam appellat dei sapientiā imo et reuelationē. Deus inquit reuela uit eis. Placuit ei per stultitiā pre/ dicationis. hoc est per compendiū credulitatis saluos facere creden/ tes. Non q̄ philosophia inutilis aut falsa sit. q̄ppe q̄ est dei sapia et reuelatio. non q̄ vere religioni ad/

uersa. non'p in articulo 'quocunqz contraria sicut velle demõstrare p positum é. sed quia homines bono dono male et temerarie vti sunt et alia ratione. vt ad felicitatis beatitudinem sine rationatione sine fluitatione ipos etiaz simplices ydiotas venire licẽt fidei pede fulcitos Deniqz ne gloziarei ante deũ stulta presumptio omis carnis. his p primo fundamento positis et viua vẽitatis calce agglutinatis. quadruplici etiam considerationẽ instar ꝗtuoz laterum. superedificare fas habemus ¶ Prima cõsideratio Quia dei cognitõ perfecta nequit haberi per sensus solos. alioquin bruta essent dei capacia. si nostre beatitudonis esse volum' participes. vt a sensibilibus ad spiritualia ouertemur necesse est Istud est inter Platonis dogmata precipuũ. auertendũ esse scilicet a sensibus faciem nostre mẽtis. Omnia nisi ad sensum referre/ẽ proprium pecoris. et certissimuz veritati inueniende affert detrimentũ huius sentẽtie pluries meminit Cicero. Et Augl. ex ea pulcerrimum illud volumen de vera religione deteruit. Animam itaqz nostram intellexerunt pbi factam esse velut in orizonte duoruz mundoz spiritualis et corporalis. cuius facies duz ad corporalia ouertit fit quodammodo crassior nubilior et hebetior ad intuendũ celestia. et depmit terrena inhabitatio sensũ multa cogitantẽ inquit vnus ex pbis hebreoꝝ. cui conformia est sermo poete. vi. Eneidos. Terreneqz hebetãt artus moribundaqz membra. Poeticũ etiam inuolumẽtũ de haustu lethei fluminis ad hoc tendit ¶ Scda consideratio. Presupposita rationis aggrauatione per peccatum. auersio a sensibilibus ad spiritualia cogitanda fieri nequit absqz luctu seu tristicia. Haud magna in hoc loco ratiocinatione opus existit. vbi quotidiana experientia plusqz satis est hãc elocuitur veritatez. Quippe mortificatio sensualitatis. pugna vitioꝝ virtutum victoria. fugere voluptates. tristitias equanimiter perpeti. et fimilia humane militie stipendia. nõne luctum suũ saltem ab initio secuz ferunt? Ferunt vtiqz. Attamen fine istis nunqz ad syncerũ et purissimũ veritatis prime lumen scanderem'. nunqz sursum rapcremur. et illic rapti staremus nec respõderemus veraciter hortanti ecclesie sursum corda habemus ad dominũ Quando et qualiter obsecro forti cõtritione leuaremus nos super nos. dum iniquitas super talentũ plumbi sedẽs nos in ima depmit. instar poete more siliphi dum cõquerimur cũ Phebe ta. Quoniam iniquitates mee superesse sunt caput meum ꝛc. Dũ postremo multitudine noxiozum desideriozum et volitantium cogitationum instabilitate acies nostre mentis vndiqz confunditur impeditur et turbatur? Et hanc Aristl. quanqz sue originis ignar' notauit vbi dixit aliqd esse in nobis quod aduersatur rationi. Pterea tractatur de

nostra beatitudine ipe de luctuosi/
tate passionū moderāda per virtu/
tes prius docendū eē necessario in
dicauit. Tertia consideratio Bea
titudo nostra est de numēo delecta
bilissimorum. imo delectabilissima.
hoc ipm dicere ratio compulit Ari
stotelem primo et.x. Ethicorz. Iha/
bebatur quocz pro oraculo apud
veteres vt infra latius docetur In
sanctis propterea quoruz hodie ce
lebritas agit experientia multiplex
illud certum facit. Quod insup sub
altissimis cōsiderationibus q sapiē
tum allegationibus initium summe
cōmunis de virtutibus manuducit
Quarta consideratio. Ieram q
plenam consolationem sicut nec ve
ram beatitudinez vita humana pri
us habere non potest absqz luctu.
Perspicuū est hoc sequi ex premis
sis. Propterea licet iam non solum
credere sed etiam intelligere. Quo/
niam beati qui lugent ꝛc. Et hec de
prima radice ex qua terminus iste
beatitudo germinat hāc veritatis
segetem beatos et consolatos esse
lugentes Euge pergamus vltra
ad secundaz nostre orationis fabri
cam quam fundabit terminus iste
luctus. Attamen ne perpendicula/
rem nostri edificij regulam contur/
bet equiuocationis irregularitas.
describendū ē quid est luctus quid
consolatio. Nam inuenietur luctus
malꝰ nihil ad beatitudinē oferens
nec afferens consolationez que bo
na sit. Hoc sensit qui dixit Tristitia
seculi mortem operatur. Cum pus
dixisset. Tristitia que ꝑm deum est
penitentiam in salutez stabilez ope
ratur. scōa ad Ephorintꝫ. vij. Luctꝰ
et consolatio sub vna acceptione
generali due passiones sūt ille due
contrarie quas aliter nominamus
dolorem et gaudium que comple/
ctuntur in suo generis sinu passio
nes omnes reliquas enumeratas a
pho scōo Ethicorz. et secundo rhe
torice. q a poeta. vi Eneidos. q ab
alijs alibi. Consequūtur autez pas
siones iste due luctus et consolatio
vel dolor et gaudium ad duas ra
tiones obiectalis generalis q extre
mas. Quarum vna est vt boni con
uenientis et altera mali disconueni
entis. Describitur hic luctus hoc
modo sumptus. Luctus est vitalis
anime motus surgens ex apprehen
sione obiecti vt disconuēiens est. cu
ius effectus est presertim si sit in sen
su ostrictio. quidā horror et fuga q
renisus. Est aūt ratio disconueniē
tie disproportio lesiua armonie et
vnitatis debite. Elucidationez ha
rum descriptionū cum reductione
omniū passionū ad has duas que/
rat cui libuerit. ij. Ethꝫ. et rhetorice
Quibꝰ notatis p diuncta. Deinde
qz tripliciter dicit bonū ꝑ delecta
bili. ꝑ vtili. et ꝑ honesto/ Et similiē
malū ex opposito. ꝑ tristabili. ꝑ no
ciuo q ꝑ inhonesto. Possemꝰ o for
mē ad has rōnes obiectales boni
q mali multiplicare ꝑmonē de luctu
q dolatōe ꝑut dsurgūt mediatevl
imediate ex appꝫhēsiōe bōi et hōesti
vel mali inhōesti. et ꝫ dupl̄r. in actu

vel in habitu. Hoc quippe modo luctus et consolatio ꝓprie sunt anime rationalis et ad sensualitatem non nisi ordinate ad rationē spectant. sicut nec obiectales honesti et inhonesti rationes. Dicamus igitur ꝙ luctus in ꝓposito et ꝑut dicit beatitudo non quidē formaliter sed ꝗa omunicat beatitudinē hic in via. vt quia ducit ad eam. habet sic describi ꝑ habitu. Luctus est habit⁹ anime gratiosus quo inclinatur fugere et horrere obiectum sub ratione mali et inhonesti et disconuenientis apprehensum. Apprehenditur vero obiectū vt inhonestū tripliciter. aut formaliter et sic est deformitas. aut secundo disecutiue quia est effectus culpe et reliquie eius. sicut reat⁹ pene ꝙ macula ꝙ offensa. aut tertio occasionatiue quia ad culpaz inductiuum est. aut vt ab honestate distractiuū vt noxie temptationes et rebelliones sensualitatis. Ratio autē discōuenientie inhoneste ē violatio modi speciei et ordinis vel numeri ponderis et mensure. vel vnitatis spēi et bonitatis in libero arbitrio vt arbitriū est. Violentat insuper modus et mensuraꝙ vnitas in libero arbitrio. dū ipsum non insequit motione dei vt efficiens est. Violēt speciem et numerus. dū nō conformat cause sue exemplari. Violēt autem pondus et ordo et bonitas. dū non insequitur motione sue cause finalis. Per oppositum sumit ratio disconuenientis honesti. Par est describere consolationem. Consolatio ꝓ habitu est habitus anime quo inclinatur amplecti ꝗdam modo et vnire sibi obiectuz sub ratione boni honesti et conuenientis apprehensuz Et dicit similiter honestum triplicit. vel formaliter vel cōsecutiue vel efficienter et dispositiue Has descriptiones neqz fingimus neqz sola fide suppon⁹ Quoniam ex philosophica traditione iam data in his que nos docet experiētia possunt elici vallariqz Ex quib⁹ quid sit luctus ꝓ actu. quid cōsolatio actualis liquidū est. Nam luctus et consolatio actuales sunt vitales motus animi in talibus habitibus procedentes Jacto ꝙ ordinato hoc descriptionū fundamēto superaddamus quasdā laterales cōsiderationes Prima cōsideratio est ista Luctus' qualem descripsim⁹ est consolatiōis inductiuus Ita ꝙ qui lugent eo ipso consolant. vt verum sit ad litteram Tristicia vestra vertetur in gaudiū. Habemus medium in omni demonstratione efficacissimum diffinitionem scilicz ad hoc ostendendum. Omnis quippe apprehensio obiecti vt honestum ē et conueniens est consolatoria. sed apprehensio huius luctus est honesti apprehensio ꝙ conueniētis. ergo est consolatoria'. Maiore ꝓsuppo sita ex diffinitione. minorem facile ē deducē ex ꝗ plurimis dotibus honestis luctui attributis. Luctus ꝗppe iustus est ꝙ deo acceptus tanꝗz reddens deo qđ suū est. vel duz punit pcā in se et in alijs deo odi-

osa.vel ab offensaꝝ diuinaꝝ reliq̄/
is aut occasionibus liberari desi-
derat. ¶ Secunda consideratio .Non
est inopinabile ꝑm eandem animā
simul et ꝑm idem diuersis tamē re/
spectibus lugere et consolari instar
xp̄i.Si em̄ ordinem animā simul in/
telligere recte et reflexe q̄ de iudicio
suo formidoloso certitudinaliter iu/
dicare non videt repugnātia q̄ de
luctu actuali tanq̄ ō obiecto simul
habeat actualē osolatio Nec aliq̄o
apparet obstare nisi q̄ motus horū
actuū sunt ad otrarios effect⁹. vn⁹
ad fugā.alius ad ꝓsecutionē. vn⁹
ad dilatationem cordis. alius ad
constrictionem. sed hoc vltimuz de
luctu et consolatione in sensualib⁹
verum est ita non se habere. in spiri
tualibus forte non eque.Cuius rei
satis videnē experientiā dediſſe san/
ctoꝝ plurimi quoꝝ vita cū in luctu
otinuo esset.facies tam serena q̄ io
cunda et inter medias lacrimas mi
ra leti hominis suauitate et trāquil
litate respersa fulgebat vt in Marti
no.Dat exemplū climac⁹ de puero
simul flente et clare ridente Et vene
rabilis Richardus tradit in eodē
homine cōtemplatiuo simul esse ra
ptū mētis ad diuina exemplo moy
si positi intra caliginem in monte et
simul fieri rebellionē in sensu more
idolatrantiū in valle. Ad hoc pōt
trahi illud de Enea Mens immota
manet lachryme voluūtur inanes.
Vel dicam⁹.vt omis calumnie tol/
lat occasio.q̄ luctus et consolatio
eandē animā tanta celeritate alter/
natim inuicē afficiūt quantā discer
nere non valem⁹ Et osequenter po
net mot⁹ cordis quasi tremulus et
mixtus ex ostrictione q̄ dilatatione
forte similis motui campane dū tre
mit.et corde cithare dū resonat. et
ita mirabilis armonia fit in corde
nostro ex hac mutua percussione lu
ctus et consolationis qualez armo
niam explicare sicut difficile est ita
experiri facile.Hunc tremorem no
tabat exhortatio ꝓphetica exultare
iubens deo cū tremore. Exultatio
quippe sola dilatando facile euane
sceret.si luctus reprimens nō indu
ceret hunc tremorē. Quo tremore
tandē exercitata anima more alau
de volitando cantantis cadit in fe
licem spasmū.et in illā extasim rapi
tur vbi dicat cū silentio Bonū est
hic nos esse.Et illud. In pace in id
ipm dormiā q̄ requiescā. Denicq̄ p
dicta elucent veritates quas inopi
nabiles rident carnaliter sapientes
dū aplus precipit esse sicut tristes.
semp aūt gaudentes.Et ꝓba.ꝑm
multitudinē dolorꝝ meorꝝ in corde
meo osolationes tue letificauerunt
animā meā ¶ Tertia consideratio
Aduersitates corpales et luct⁹ sen
suales trahūt de p accidens ad lu/
ctum bonū. Ex se em̄ indifferentiaz
habent ad honestū vel inhonestuz
ita ꝓsperitates et vana gaudia ex
posito vehementer impediunt.p
pterea fortuna moderate aduersa
securior est regulariter et optabili/
or q̄z multum prospera. Hec quidē
deduxit certa ratione Boetius. Et

¶ Sermo factus in solennitate

sapientis vox affirmat dicentis/Melius est ire ad domū luctus q̄z ad domū conuiuij. In illa em̄ finis cū/ctorum admonet hominū vt viuēs cogitet qui futurum sit. Et rursum. Risum putaui errorem et gaudiuz dixit q̄o frustra decipis. Q̄ si oia que considerationē nr̄am informāt de laude tribulationis et prosperi/tatis deceptione inducere voluero non dico partem sermonis nec ser/mones integros imo nec libros mlt̄os adhuc suffecturos esse scio. Le gat Chrysō. in suo de compunctiōe cordis. Gregorius in moralibus. Guilhelmus parisienš in suo ō virtutibus de laude tribulationis et paupertatis. ꝛ compilatio illa com munis de virtutibus et vicijs prox sus et optima. Bonauentura in sti/mulo conscientie. et alij plures. Et in hac consideratione stabiliri pos/sent omnes beatitudines euangelij hodierni. presertim prima ꝛ nostra hec tertia et vltima. Emersit consili um Platonis et similiuz vt assidua esset mortis meditatio. ¶ Quarta consideratio. Etsi in beatis nō erit amplius luct⁹ neq̄z clamor. sed nec vllus dolor. tamē pro hac valle mi serie ille regulariter qui beatior est est luctu bono plenior. Considera/tio ista ab Augustino ponit̄ in suo de ciuitate dei. et adeo vera est. q̄ nullus vnq̄z tantum luxit quantuz christus caput nostrum et benedi/ctus in secula. non quidem pro suo rum sed pro nostrorum apprehensi one peccatorum etiam ab instanti sue conceptōnis glorioſe vt quidā tradunt. Ita luxit Maria. Ita Pau lus. Ita petr⁹ et ceteri innumeri p⁹ plenam et certam suorum peccato/rum remissionem. Itaq̄z ista tria se hic per communicationē quandaz amplectuntur beatitudo. luctus. cō solatio. Et ex opposito ad cōsidera tionem nostram inferre licz illos es se hominū miserimos et a beatitu/dine remotissimos pro hac vita q̄ vel ex elatione vel ex vana consola tione vel peccatorum nimia obliui/ratione lugere fugiunt. horrent. de/spiciunt. Igitur beati q̄ lugent quo niam ipsi consolabunt̄. Hoc tandē sūpta sint ex scōa radice in hoc ter mino luctus adherente. ¶ Pro ter tiam postrema edificij nostri structu ra consummāda in hoc termino cō solatio repetere non pigeat quid ē consolatio. Consolatio est habitus anime quo inclinatur amplecti quo dammodo et vnire sibi obiectuz sō ratione boni honesti ꝛ conueniētis apprehensum Consolatio autem a/ctualis est vitalis et muliebris mo/tus anime ex tali habitu et inclina/tione consurgens Ecce q̄ duo con currunt ad integritatem bone con/solationis. apprehēsio potentie cog nitiue et ratio obiectalis honesti et conuenientis. Et quoniam potētia que apprehendit si sit indisposita et ab armonia debite ꝓportionis dis crasiata faciliter decipit̄. in iudicio autem q̄ndoq̄z nihil sentit. oportet omnino nostram cognitiuaz ra tionalem bene disp̄sitam esse si be/

ne per eam querimus apprehende
re et in obiecto conuenientis hone/
statis consolari. Exemplum a sensu
alitate sumam⁹. Da febricitanti vi
nū illud amaricabit linguam eius.
Ostende lippo lumen gratissimū ille
conturbabit. Exulceratū palpa le/
niter tamen non delectationez sed
dolorez acerrimū inferes. Odores
suauissimos non sentit reumaticus.
Surdastris non est delectamento
vox canora dulcis q3 symphonia.
Non secus estimandum est de sensi
bus anime interioribus. Quid me
respicis. Quid admiraris si rationi
suos q̃q3 sensus esse dixi. Nonne
est in ea visus spiritualis quo cerni
tur pulcritudo decor et cādor lucis
illius eterne cuius lumen signatum
est super nos Quo visu videre non/
ne se dicit ap̄s. Nunc p speculum ⁊
in enigmate. tūc aūt facie ad faciē?
Est auditus spūalis quo p̄cipitur
sūma armonia veritatis. De qua
Pheta ait. Audiaz quid loquatur
in me dñs Est preterea gustus ad
quem inuitabat idem Pheta Gu
state ⁊ videte. ⁊c. Est insuper tactus
spūalis. alioq̃n non dixisset sponsa
sponso in canticis Leua eius sub ca
pite meo et dextera eius amplexa
bitur me et osculetur me osculo o/
ris sui. Deniq3 olfactū esse in rati
one p̄bat vox eiusdē spōse ad spon
sum. Trahe me post te. curremus in
odorem vngentoz tuoz. Nos ve
ro cogitationes et motiones et sen
sationes huius quintuplicis sensus
radicate in vno libero arbitrio ho
minis soliti sumus appellare nomi/
ne visionis. vt vide quid sonet q̃d
ledit. Et ꝑm hoc Pr̄ie et integre di
cit Augustin⁹ q̃ visio est tota mer
ces. Nam amorem et dilectionē cū
delectatione. hoc modo visio in se
claudit. ⁊ hoc modo qui plura dili
git plus cognoscit. Hoc modo con
templatio ad felicitatem sufficit in
tegrandam. Proinde sensibus istis
quinq3 reformatis et sanatis p lu
ctum. Nam luctus est potissimū ad
hmōi purgationē et sanationez in/
strumentuz. quis non agnoscat q̃3
vehemens delectatio sequatur ex
iunctione cuiuslibet hmōi sensuum
cum suo obiecto conuenientissimo.
Et quod est obiectū illud? vtiq3 de
us omne bonū sicut dñs Moysi re
promisit. Ostendā tibi omne bonū.
Ipe nimiz est visui sūma pulcritu/
do. auditui sūma armonia. olfactui
odor suauissim⁹. gustui panis sapi
dissim⁹. tactui sūme suauis intim⁹ ⁊
iunctus. Vide q̃iunct⁹. Nā qui
adheret deo vnus spūs est cum eo
Hec omnia Aug̃l. Greg̃l. Hugo et
ceteri theologisantes nobis valde
impares passim cantant. et nos cir
ta pugnas verboz circa fantasia/
rū fumos plus obnubilantes q3 il/
luminātes. plus fumātes q̃3 flāmā/
tes. lāguem⁹ artamur. arescim⁹ atq3
vanescim⁹ vt ob tales forte dixerit
climac⁹ theologiam non conuenire
nisi lugentibus. Et pensate precor.
p̃cor aduertite. si sensus naturales
et imperfecti tanta nos oblectatio
ne trahant et rapiant etiam vsque

ad furiã ex apprehensione obiecto/
rum.plane imperfectoꝝ et plurimũ
amaritudinis habentiũ.quis existi/
mare sufficiet quãta est illa delecta/
tio.quantus torrens voluptatis so
brie ꝙ sincere.dum perfectissima po
tentia obiecto suo perfectissimo sub
hac ratione quintuplici simul appre
hensiue coniungitur et vnitur?Hoc
sensit intime qui tam alte clamauit.
Quãmagna multitudo dulcedinis
tue domine quam abscondisti timẽ
tibus te.Vellem nobis tempus suf
ficere ad confirmandam hanc veri
tatem exemplis illustrissimis sancto
rum illoꝝ quoꝝ memoriã recolit ec
clesia. Nam per adaptationẽ quan
dam liceret hos quinq; sensus ad
ꝯntuplicem statũ beatoꝝ traduce/
re.Olfactũ ad patriarchas ꝙ ꝓphe
tas.Visum ad apostolos et disci/
pulos.Auditum ad martyres.Gu
stum ad confessores.Tactũ spiritu/
aliter ad virgines et continentes.
Ostenderem⁹ quêadmoduꝫ luctus
purgauit et sanauit hos sensus in
eis septima beatitudine mediante.
Et ex descriptõne boni luctus illud
palam elicit.Luctus sanauit olfa/
ctũ a fluido reumate affluentiũ bo
noꝝ crenoꝝ ꝑ pauptatẽ spũs i pa/
triarchis et ꝓphetis.etiã inẽ medi/
as diuitias.Luctus purgauit visuꝫ
ab inflatione superbie tumide ꝙ ab
acri morsu vindicte fellee atq; pun
gitiue per mititatem in apostolis.
Luctus purgauit auditũ in marty/
ribus ab implẽtione tremula terre/
narũ solicitudinũ et ꝑ ꝓphꝫ cõmodi
viscositate per esuriẽ iustitie et mise
ricordie impensionem.Luctus pur/
gauit et sanauit gustum in confesso
ribus a febrili et sordido humore
fedoꝝ desideriоꝝ ꝑ mundiciã cor/
dis.Luctus deniq; purgauit et sa/
nauit tactũ spũalem in virginibus
et continentibus ab inquietissima
prurigine fede carnalitatis ꝑ pacẽ
spiritus.Porro neq; lingua dicere
neq; mens percipere potest quãta
ad hanc sanitatem et reformationẽ
a luctu factam subsecuta sit consola
tio.Ex magnitudine suoꝝ effectuũ
eius plenitudo colligat.Hec nem/
pe desolatio suo odore traxit abrasã
de terra et cognatione sua.ꝙ immo
lationẽ ꝓphꝫ vnigeniti nihilipende/
re compulit.Sic de ceteris patriar
chis et ꝓphetis suo modo.Hec cõ/
solatio sua pulcritudine ducebat a/
postolos gaudentes a ꝺspectu con
silij ꝛc.Per ipi⁹ dulcẽ armoniã lapi/
des Stephano. ignis Laurentio.
Agate carcer. carbones igniti Ti/
burtio.Vincentio sartagines dul/
cescebãt.Quid amplius?Per hanc
vtiq; desolationẽ sapidissimã vasta
solitudo heremi.fames. sitis.nudi/
tas.et oia ꝙ horrida et aspa hũa/
na mõrlitas refugit. ea a beatis cõ
fessoribꝰ vltro suscepta sũt.Deniq;
tenelle puellule hac desolatiõe dini
amplexꝰ desortate extinxerũt impe/
tũ ignis ardentis infernalis.eis pla/
cuit celibatus.nuptie despecte sunt
mors olim terribilior absq; vllo ter
rore suscepta est.Bñ gº hz b tertiũ
fũdamẽtũ in b ẽmino desolatio.vali/

dum est sicut precedentia. et sustine/
re sine collapsu structurā quadrifa
rie considerationis potest. Prima
consideratio. Lugentes non solum
non contristat quicquid eis accide
rit vt de iusto sapiens loquitur. sed
etiam ipos letificat et consolat. Ra
tio in promptu est qm apprehendūt
q̄quid euenit eis tanq̄ missū eis a
pre misericordiarū et a sapientia di
uine prouidentie que attingit a fine
vsq̄ ad finē fortiter et disponit om
suauiter tanq̄ etiam cooperans in
bonum suū ꝑm apostolicam senten
tiam. Sit illud mors. sit tribulatio.
sit angustia. sit letum sit triste. eodē
per omnia vultu. eodem luctu. eadē
desolatione pugnant per arma iusti
tie a dextris et a sinistris. Mirat hic
aliquis de sanctis nostris. Miretur
quō epicurus voluptatis assertor
dixit teste Seneca Jocundū esse vir
tuoso torreri in tauro phalaridis.
Et dum moriens vermibus scatēt.
hanc vocem emisit. felicissimū hunc
diem et beatissimū ago. Nonne pre
terea hoc vidit oculatissim⁹ pbor
Aristot. dicens in virtuosa anima
consonari rationi Igitur erant fide
les isti pbi opponet aliquis aut abs
q̄ fide intelligi possunt q̄ credunt?
Ubi est g⁹ illud nisi crediderit. nō
intelligetis? Ego autem quales isti
fuerint pbi non disputo Scio tamē
nec mentitū fuisse pbm. nec intelle/
ctum talium mercatū haberi posse
absq̄ previa fidei saltem informis
collustratione. Et forte veritas sese
per ora infidelium sicut olim per asi
nam Balaam et per caiphaz reue
lauit. Proptéa ipos intellexisse ple
ne que dicebant non assero. sed ita
tamen sentiendū esse constanter af
firmo. Sed dicūt nos dicere ita vel
ad fauorē fidei. vel religionis adu
lationem. vel nostre professionis lau
dem quasi videlicet officium nostr
mentiri sit. Barriant quod volue
rint profecto et si cessaret nunc ois
obliuio ad fidem et religionem cer
ta tamen et comperta ratio in hac
me veritate teneret. beatos q̄ conso
latos esse lugentes in multis quoq̄
veritatibus fidei non minus extra
neis. Subinde miraculum hoc con
solationis in aduersitatibus fit ex
grā dei specialiter et ex forti actua
tione rationis in recogitatione diui
ne prudentie paterne omnipotentissi
me et sapientissime et optime. Que
actuatio fortis vel trahit ad se vel
impedit actus inferior potentiar
aut saltē ne suum actū impediant di
minuit et remittit. Fundat hoc in il
la regula pbie. Maiores motus im
pediunt minores. Dū aūt in xpi pas
sione nō ita otigerit. miraculose dis
pensationis fuisse dubium non est.
Hinc ingēit se corollariū de te beata
virgine que regina celor vocari di
gna es. quia dum tuā pertransiuit
animā gladi⁹ passionis filij tui. aia
tua nihilomin⁹ desolatione plena fu
it Deniq̄ ex his elucet quo pacto
in sapiētē neq̄ iniuria cadit neq̄ le
sio Fedā desideratio. Epicur⁹ collo
cās hōis felicitatē in voluptate ani
mi si desequent locut⁹ ē posuit eā hic

in luctu pro statu presenti. Itaq; dici nequit q felicitas nra sit in voluptate nisi comitante Non enī ipa est finis vltimus sed solus deus p dilectionem et cognitionē apprehensus Comitat aūt pari modo de necessitate felicitatem istam luctus consurgēs et apprehensione maloz vt inhonesta sunt vel honestatis impeditiua. Dicere enī q cuz vitijs et erroribus possit haberi vera voluptas et pax animi. est ponere incōpassibilia. Dñs erat qui dixit. Non est pax impijs. qm̄ natura p os synderesis iugit vitijs obmurmurat. q p intelligentiaz erroribus. quemadmodum lapis extra locum positus inquiet' quodāmodo est cui' signū accipim' qō pmit obstantia. Hinc collaudandus est eraclitus quez referunt Juuenalis et Seneca continue fleuisse. collaudandus si flebat eo fine et circūstātijs quibus oportebat Tertia consideratio Lugētes qui habitant in sepulcris q̄ moriunt tota die sicut oues occisionis qui exasperāt in se ipis. qui renuūt solari vt consolent. qui descendūt in infernū viuentes. hoc est obderādo illū sibi pcauent. suscipiunt etiaz in hac vita maiozem consolationez q̄ qui consolationibus carnalib' q indignis se totos precipites dant. qm̄ ibi moz delectatio effluit et stimuli graues et hami inclusi fixi manent infelicem animā corrodentes. adeo q̄ longe maioris vite sit boni pluri q̄. cum sit in eis secura et leta mens quasi iuge duiuiū. animus vero gaudens etatem floridaz facit.

Quarta consideratio. Homines corrupti sensus spiritualis per sapientiam terrenā animalem et diabolicam non plus audiendi sunt. non plus consulendi aut credendi si contra ea que diximus de luctu et beatitudine et consolatōne latrauerint q̄ si porcus laudaret voluptatem culpatis mundicijs. Aut quō febricitans vel mulier pregnans vel aliter Iesus audiret si contra sensatōes eoz hominū qui sani sunt disceptarent. Utrobiq; enī par est ratio deceptionis non credendo. corruptio scz iudicij et corruptione potentie apprehendentis iudicantis. Propterea de consolatione et beatitudine nostra plus aliqñ credendū est simplicibus idiotis tanq̄ plus in hoc vere sapientibus q per experientiā intimā philosophantib'. et qui prosuetudine et luctu et gratia puros habēt sensus exteriozes q̄ alijs q̄ntūlibet eruditis cū suis corruptiuis et fedis desiderijs obnubilantibus et amaricare desipere q̄ facientib' omnē sensū rationis. cui' corruptionis manifestū signū ē q̄ dolere nequnt de pcīs. Quid dico nequēūt Letarī etiā cū malefecerint. exultāt in reb' pessimis. Adeo sensus corū a sanctitate et a vita bona lōge abest. adeo prius obtorpuit. Et qm̄ tanta occurrit nobis hodie testium turba sanctoz sanctaz q̄ oim nobis testificātiū cū xpo beatos esse qui lugent qm̄ consolabunt. Profecto nō minus eis in hoc q̄ phis in

alīs suis inuestigationibus crede/
re equū ē Utrinqꝫ em̄ par est ratio/
cinationis fulcimentū in experien/
tia situ vt palam tradit dionysius
vij̄.c.de diuinis nominib'.Et dn̄s
Anthisiodorensis in ca.de dono sa
pientie.Liceat igit̄ non sola credu/
litate sed etiā cū intelligentia fideli/
ter asserere thema ꝓpositū.Beati
qui lugent qm̄ ipi cōsolabunt̄.Sta
bilita veritate fidei nostre sup hoc
triplici fundamento triū terminoꝝ
sumpti thematis beatitudo luctus
consolatio.et fide ad intellectionez
ficut arbitror deducta. nō ad meri/
ti euacuationē.semp em̄ prime veri
tati nō rationi fides innitit̄ sed ad
ei' dtra reprobos irrisoēs p̄conīū.
tota in ām̄onitione transeat et fini/
atur oratio.Lugentes et penitētes
audite cum gaudio premiū vīm ne
vos absorbeat tristitie exercitium.
Audite beatos esse qui lugent qm̄
dsolabunt̄.Beat' vero luct' ad cui'
mensam in secreto mentis cenaculo
duodecim fructus spūs ministrant̄
enumerati ab apło ad Gal.v.Cha
ritas.gaudiū.pax.patiētia.benigni
tas.bonitas.longanimitas māsue/
tudo.fides.mundicia.dtinentia.ca
stitas.Salubris luct' qui egyptia/
cā vitioꝝ turbā fundit' mergit.qui
capita draconū hoc est initia mala
rū suggestionū dtribulat in aqs su'
is.q̄ sup aquas babylonis sedens
et flens allidit paruulos ei' ad pe/
trā.qui sordes carnalitatis abluēs
obliuionē etiam inducit luxurie ma
gne.cui' dsolationi nō misceat alien'
cui cedit luct' infelix mundane ad/
uersitatis tanqꝫ si clauus clauo re/
tundit̄.Et o deus equissime si tam
obstinate refugiūt hōies luctū que
rentes dsolationē.quo pacto nō in
telligūt qm̄ ideo saltē lugere debe/
rent vt cōsolarent̄.Experiant̄ licet
quanta est in luctu bona iocūditas
quāuis cortex amarus videat̄.Aut
si nondū istud expti sunt vel expiri
nolunt.credant exptis.credant de/
mōstrationib' pbīcis.fidē habeāt
his om̄ib'.Qui sicut soli vtrāqꝫ dso
lationē expti sūt carnalē p̄mit'.po/
stea spūalem.Ita soli de vtraqꝫ cer
tissimum ex mutua collatione ferre
p̄nt iudiciū quēadmodū fuit Aug'
et alioꝝ.plurimi quib' gustato spū
dtinuo desipuit dis caro.et horro/
ri etiā fuit.Et audi ex me. parū em̄
esset auctoritatis in experientia mea
sed expto crede.Dic tu nobis Ber
narde Quid de hac dsolatōe iudi/
cas?Qui semel in dtemplatione di
uinā dulcedinem degustauit.nescio
an ipaz gehennā ad tps horribili'
expiri penali' ve ducat q̄ꝫ p' spūa
lis studiū hui' degustatōnē aut sua/
uitatem exire denuo ad molestias
carnis et ad carnaliū sensuū tumul
tus. Hoc exptissim' taliū et testis
veracissim' dixit cui discredē nefas
est.Sed his auditis suspirat ꝓtin'
aia ad cōsolationē hāc habendaz.
vt igit̄ lugeat necesse est.Sed lugere
volo inqs nec valeo.quasi videlz
nulla et non penitus vberrima essz
fletus materia et eo maior quo mi
nus flet̄.Nihilominus accipe consi
liū tu hodie ad aliquē sanctoꝝ con
uertere vt tibi gr̄am hanc luct' sua

impetret oratio. ꝓcutiet de⁹ silicem cordis tui virga disciplīe vt inde ꝓfluant aque suauissime et largissi/me Sic eñ a beata illa que fletu di luit pcā maria magdalena. quidā luctus gratiā obtinuit ꝑm narrati/onē Guilhelmi parisien. in rhetorica sua diuina q̄ in hac materia sicut et alie meditatōnes sanctoꝝ plurimū est idonea ꝑ occussione mentis ad luctū. Ecce ostituam⁹ añ oīderatō nis nr̄e oculos non in transitu ꝫ in ꝓfundo fixo q̄z intuitu ad q̄d ge/niti sum⁹. q̄dq; vbi futuri sum⁹ igno ram⁹. Quid si abesse otigerit ꝓpter momētaneā delectatiū culā ab eter no osortio beatoꝝ. quāta esset illa ofusio. de⁹ misericordie. quāta deso latio. Ite maledicti in ignē eternū. Si fletur lachrymis amissa pecūia veris. si mors amici pene nos exa/nimat. si qualecūq; infortuniū nos tpale conturbat. hec oīa ad aie nr̄e mortē quātula sūt. quale portē/tū ē gestare secū funus aime ꝓprie? nec iā gestare sed trahere ad sepul/turā infernalē et instar frenetici inē ꝓpria mala ridere et iocari. exēplo q̄z vituli q̄ ducit ad mortē petulco vanitatis pede saltare. Nōne prete rea gaudiū pñs sicut pūct⁹ est a q̄ linea miserie trahit in infinitū. Et q̄ ducūt in bonis dies suos in pūcto ad inferna descendunt. Luctus bo/n⁹ ecōtra lineam describit gaudio rū et cōsolatōis sine termino dura/turā. qm̄ breue hic et momentaneū tribulatōnis in nobis supra modū immensum glorie pondus operat in nobis per gratiam q; in futuro ꝑ gloriaz prestante eo qui est benedi ctus in secula seculoꝝ. Amen

Explicit sermo de omnib⁹ sanctis per thema Beati qui lugent ꝛc.

Alius sermo fact⁹ in die omniū sanctoꝝ p cancellariū parisi en. magistꝝ Joh. de garsonno ꝛc.

Exultate qm̄ merces vr̄a copiosa est in celis Mat. q̄nto. et sm̄ialiter Luc. vi. Doctissimi et sapientes viri venite exultemus dño. qm̄ hoc habet hominū cōmunis natura vt de patria sua nescio qua dulcedine cunctos loqui pariter audire q̄z de lectet Non degenerem⁹ igit̄ ab hoc pio naturali q̄z desiderio dū de illa mercede celoꝝ que vere patria nr̄a est. patria finalis et eterna sermonē facere instituim⁹ Nemo claudat su res vel alijs tumultuosus existat. ob muteſcat garrulitas sūmurmurās. puerilis sibilatio q̄libz conticescat. q̄netiam seclusis ad tps reiectis q̄z om̄ib⁹ ad aie hostiū pulsantib⁹ au/diam⁹ et exultem⁹ qm̄ merces vr̄a copiosa est in celis. Q̄d vt agere et loqui digne possim⁹ dispensatricez mercedis illi⁹ exorātes salutem⁹ p illud angelicū. Aue maria ꝛc. Exul/tate qm̄ merces vr̄a copiosa est in celis. Si apud incredulos ac vere religionis exptes habēd⁹ th̄ sermo

esset eniti primū oporteret argumē
tis stabilire mercedē iustis.et repro
bis suppliciū post hanc vitā nō de/
esse. Quisquis enim hoc vel negat
vel in dubiū reuocat. cetera que de
virtutibꝰ ac pietate diligēter imbutis qui
le otemnit. Atuero melius nūc me/
cum oprehendiosius qꝫ agitur qui
orationē factur⁹ sū viris xp̄iana fi/
de ac pietate diligēter imbutis qui
bus certe psuasuz esse debetꝫ fixa
credulitate stabilitū. qm̄ qui bona
egerūt ibunt in vitā eternā.qui ve/
ro mala in ignem eternū Nec incre/
dula mente suscipiūt vocē nr̄i the/
matis. Exultate qm̄ merces vr̄a ꝛc.
Nam si deus et remuneratoꝛ est in
se credentiū quēadmoduz publica
nedū theologoꝝ vetetiā p̄bantiū
et vniuersaliter omniū ratione vten
tiū vox acclamat. alia post hāc vi/
tam iustis merces necessario sperā
da est. Neqꝫ em̄ diuinitatis iustitie
pietatis qꝫ cultoribꝰ sua merces in
hac vita dar̄ que creberrimis exer/
cer̄ erumnis.qr omēs q̄ pie volunt
viuere in xp̄o psecutionē patiūtur.
Nec desūt exempla. Aperte oculos
ad quēlibet sanctoꝝ omniū quoꝝ
hodie celebtas memorar̄ Etsi mor
talem p̄ntis vite sue cursū discusse/
ris.quid oro te nisi durum penale
acerbū et quotidiane mortificatio/
ni simillimū repies? Propter te inqt
p̄pheta mortificamur tota die. et
apl̄s Scitis hec.R.p.ac fratres in
xp̄o p̄cipui et idoneis testibꝰ sapiē/
ter credidistis. Testibꝰ inquā q̄ nec
fallere vellent.quippe p̄ sua asserti/
one nihil in mundo hoc nisi tormen
ta mortē flagella qꝫ reportantes.
Qui nec preterea falli p̄nt q̄ inspi/
rāte deo locuti sūt.ñ.Petri primo.
Q̄ siquis in hoc cetu venerādo ita
potius esset et indomite ad fidem
ceruicis nondū futurā sāctoꝝ mer/
cedē crederet.Abscedat pc̄oꝛ. Nō
expectet vt illud sibi p̄bandū assu/
mā et ingerā solez cecis oculis.Nā
o deus equissime quid apud illum
ageret mei sermonis exiguitas qui
tot q tantis incassum audit doctissi
moꝝ.sanctissimoꝝqꝫ assertiones.te
stimonia que credibilia facta sunt
nimis.p̄bationes et oracula.qui et
ip̄aꝫ spernit diuinā et celicā xp̄i vo/
cē dicentē.Exultate qm̄ merces ve/
stra copiosa est in celis. Vis igitur
scire o fidelis anima.nam ad talem
m̄ sermo ē.vis scire qꝫcopiosa mer
ces sit in celis.nō ego sed dn̄s ipse
respondeat Gen̄.xv. Ego p̄tector
tuus sū q merces tua magna nimis
O vere magna merces nimis deus
Et tāmagna p̄sus vt nihil magis
posset cogitari .et quicq̄d de mer/
cede sanctoꝝ aliud dixeris pro rei
magnitudine parū est.exiguū ē. in
dignū est Illa quippe est que in se
supeminenter habet staum omniū
bonoꝝ aggregatione p̄fectū et sup
excellenē in se amplectit quicq̄d di/
uitiarū quicq̄d delectationis q̄cq̄d
honoris et gl̄e desiderabile est ani
me rationali et vltra in infinitū au
ctius perfectiusq excellenti⁹. Gran
dis sane excellentia atqꝫ dignitas
creature rationalis. Eam itaqꝫ taz

capacem fecit deus vt nihil minus eo ipsam replere possit. quietare nihil. nihil satiare. Hinc Aug. i. confess. Fecisti nos ad te et inquietū est cor nostrū donec quiescat in te Qua in re canit pheta. Pars mea deus in eternū. Et alibi. Portio mea ꝛc. Iterum. Dñs pars hereditatis mee ꝛc Bona vtiqꝫ pars q magna portio deus. Et cui non sufficit nimis auarus est. nimis auidus q stolidus. Letamini igiť in domino q exultate iusti et gloriamini omnes recti corde quoniā merces vestra copiosa ē in celis. Si pondus laborū vos premit. Si propter iusticiam patimini Si fame siti frigore corpora vestra propter christuz atteruntur. Si ad obediendū deo castigatis corpus vestrū q in seruitutē redigitis. si malesuaues spernitis voluptates. honores vanos calcatis. omnia deniqꝫ vt stercora arbitramini. gaudete quoniā nō sūt condigne passiones huius temporis ad futurā gloriā que reuelabiť in nobis. Sileat querela de labore cū tamcerta spes sit de denarij diurni persolutōne. Nūc fatigati parumqꝫ gemitis. Sed exultate quoniā ꝛc. Sed animi nostri naturam agnosco. singularium enumeratione magis capiť q mouetur. Sibus integer minus sapit. et otrita suauius redolēt aromata. qꝫ obtrem decisior fiat noster sermo de sāctorū mercede. et ex visibilibus ad inuisibilia transeuntes deducamus a posteriori vt possumus q̄nta erit et qꝫ multa sanctorū retributio. Ex his que apud nos hic aguntur videtur qꝫ tanqꝫ aliquo curru vtamur consideratione sensibilium ad ea q̄ sensum latent vtcunqꝫ latent capiēda. Neqꝫ enim in suo fulgore et lumine videri potest a nobis viatoribus et corporea mole pressis sanctorum merces que deus est si nō aliquibus inuolucris et similitudinibus rex corpaliū fiat obumbratio quedā put diuinus dixit pater dionysius. Et inter plurima qm̄ temp⁹ et res exigunt vertam⁹ oculos nre considerationis ad almā hāc vniuersitatem parisp. matrē nr̄az cui⁹ nūc memorata ample dca intueamur diligēter et solerter ea omnia q̄ ibidē fiūt et tractanť. fortassis agnoscemus qꝫ si tm̄ delectať et afficiť animus in bonis minimis. Si tam vehemēti solicitudine tam vario multo qꝫ studio in vmbra et vestigio p modicū veri boni nostri figitur et agglutinať desiderīū. Si veniq; similitudines hui⁹ pulcritudinis sapientie q bonitatis in sui delectationem tā incredibiliter nos incendūt inflāmant et capiūt. magna esse presus et miranda nō ambigam⁹ q̄ de hac sāctoꝝ mercede sperare iubemur et debem⁹. nec inanem cohortationez esse nostri saluatoris. Exultate qm̄ merces vestra ꝛc. Assurgat igiť nostra cōsideratio q quadrupler bonū vel si rectius loqui libet quadrupliciter boni vmbram vestigiū et odorem recogitem⁹ In hac alma vniuersitate matre nostra amari proqueri. In mercede siue pariter et artiū facultate merces est naturaliū rerꝫ cognitio et habitudinis causa

rū ad effect⁹ quo ad bonū quodā honestū et liberale. In medicine facultate merces est sanitatis adeptō restauratio seu cōseruatio quo ad bonū placens et delectabile. In decretoꝝ facultate merces quedā est tranquilla ciuium cohabitatio pax atq; delectatio quo ad bonū cōferens et vtile. Postremo in sacre theologie facultate merces est opositō moꝝ et alta diuinoꝝ otemplatio q̄ ad bonū heroicū et supernaturale. Magnū esse putamus. R.p. et mgri magnū si vel vnā alicq; ex his mercedib⁹ adipisci otingat. Certuz rei hui⁹ faciūt indiciū labor assiduus q̄ iuge studiū. vigilam⁹. lucubram⁹ et cū multa cerebri vertigine et oculorū leſione libros totos euoluimus Exulam⁹ vltro a pria dulci. charos parentes linq̄mus. estuam⁹ algem⁹ sti fame paupie et mille incōmodis afficimur. dura quelibet et aspera perpetimur. Ad quid ista nisi vt vel in vna vel plurib⁹ predictaꝝ facultatū excellētiā meedis quā pollicent assequi valeamus? Et tū obsecro in his oīb⁹ q̄d pfectū. q̄d solidū. q̄d ve satiatiuū. imo si veritas ueri iudicio metiat. quid nō diminutū inane anxiū supuacuū q̄ repies? Dōt attū tanta nos efficacia talis spes ex illis attrahere imo et impellere vt in tot grauibus et molestis studioꝝ laborib⁹ gaudeam⁹ iocundemur et exultemus. Quale hoc et quantū est argumentū o scientifici et pellētes viri de eterna mercede sā/ctoꝝ si sic tgale q̄ momentaneū nos cōdelectat premiū de felicitate patrie. si sic placere pōt exiliū vallis miserie. de veri sūmi q̄ boni sup plena gustatōne si tantū saporis est in ei⁹ tenuissimo odore. Quāobrez oēs q̄ speratis in dño q̄ uersatio in celis est. q̄ sapienti osilio nō facitis de naufrago mari portū. ō via vbi libet obsessa terminū. Nec habetis hic manentē ciuitatē. sed cum ap̄lo futurā inquiritis Exultate q̄m merces vra copiosa est in celis. Q⁹ si diutius in passumpta similitudine vera fari libet. quatin⁹ ex his q̄ anim⁹ nouit surgat ad cognoscenda q̄ nō nouit. et per ea que dilexit amare. discat et inuisibilia diligere. Ostēdamus vt possumus in vniuersitate illa supercelesti que est mater nostra q̄ libera ꝑm ap̄lm pfectissima synceritissima q̄ veritate constare omnia q̄ in hac inferiori vniuersitate tan⁹ q̄ in eius figura quadam et imagine non sine multa impfectionis admixtione continent. Nunquid vniuersitas illa supercelestis grammaticam habet sermonis congruitate elegantia et proprietate venustissimā? Nulla soloecismoꝝ barbarismorū q̄ vitia. nulla barbaries incognita. nulla subinde verboꝝ sententiarūq; ieiuna pauperies. Sedz hāc beatissimi spūs illi angelici q̄ humani quoꝝ celebtas agit. nūc mutuo nūc cū deo cogitatiōes intimas affectiones q̄ loquunt q̄ audiūt. Mutos enim aut surdos eos quis dixerit? Cū audiat ap̄lm q̄ Coꝝ. xiij. Si linguis hominū inquit loquar pa/

riter q angelorꝝ ꝛc. q Isaias refert seraphin clamare Sanctus. sanctꝰ. sanctus dominus deus sabaoth. q talia sunt absqꝫ numero Nec quō fiat ista locutio quia nup q olim diſ seruisse quod sentiebaꝫ memini. nō repeto. Vos igiť qui grammaticā diligitis Exultate quoniaꝫ merces vra multa ꝛc. Ad logicā vero transeamus. Cuius officiū est a falso verū discernere. Sed o veritas quanti apō nos reperiunť fallaciarū laquei. quot falsigraphe et fucate sophismatū tendicule. Atvero in vniuersitate illa celesti et mercede sanctorꝝ abest omis ab eorꝝ logica deceptio. neqꝫ falsum aliquod veri faciem assumit. nuda fulget veritas. et velamine nullo falsitas operitur Siue beati illi vtantur syllogisticis enthymematicis qꝫ discursibꝰ. Seu potiꝰ vt q̄busdā plz vnico recto qꝫ intuitu cognoscāt omnia vel in verbo tanqꝫ specko lucidissimo et exemplari perfectissimo cuiuslibꝫ veritatis. Seu etiam in genere proprio q hoc per verbū productū in anima ad similitudinē verbi diuini. qō in se simplex existens sententiosissimuꝫ est q numerose veritatis expressiuū Qui igiť logicam excolitis Exultate qm̄ merces vestra copiosa est in celis. Vozro in rhetorica btissimas atqꝫ fecundissimas incolas vniuersitatis illius celestis abūdare certissimū est. nō ad abusuꝫ qualis apō nos inuenimur ad mētiēdū facile. ad ridendū mozdaciter. ad fallēdū vafre et nequiter. ad nectendum calumnias insontibꝰ. deniqꝫ ad attollendū contra veritatem mendaciū. ad confundendum fas qꝫ nefasqꝫ. Sꝫ rhetozica talis inibi regnat p quā incessabili voce et ozōne deco/ra iocunda et florida in hymnis o/mnimodis q psalmis dei laudibus occupanť. per quam insup sancti o/mnes tanqꝫ rhetozes peritissimi et patroni aduocati qꝫ disertissimi fidelissimi q placidissimi deflectūt irā iudicis peccatozibus veniaꝫ. iustis gratiam. et gloriā impetrantes No bis igitur peccatozibꝰ quoꝝ causa inquaꝫ perdita est confugere saluberrimū est consiliū ad tales eloquentissimos ozatozes hodie precipue quoniā mltiplicatis intercessoribus deus abundantiaꝫ sue pietatis fauozabilꝰ largieť. Qui igitur rhetozicam colitis exultate quoniā merces vestra copiosaꝰ est in celis. Ceterū si mathematicales sciētias geometriam loquoꝫ aritmeticā musicam et astronomiaꝫ in celis ponimus nō fallimur. nō q̄ tales p oia sit vsus scientiaꝝ huiusmodi apud illos qualis apud nos existit Longe pfectioz est atqꝫ diuinioz. vbi omnia nude conspiciunť facta in numero pondere et mensura. Musicaꝫ p̄ ceteris ita illic exerceri perspicuū est vt non alia videať sapiētissimo Augustino esse beatissimoꝝ illoruꝫ spirituuꝫ occupatio qꝫ vt pleni sint modulis in laude et canore iubilo. vbi vna vox est letantiū q vnus ardoz cozdiū O felix illa ciuitas in q̄ magna solennitas. et in qua iocunda curia q̄ cure prorsus nescia. Nā sicut letantiū omniū habitatio ē in

te. Idcirco beati qui habitāt in do
mo tua dñe in secla seculoꝝ lauda
būt te. et cantabūt canticū nouū in
chozo et tympano cozdis et oꝛga
no. Totus ꝓterea mūd⁹ cōcinet au
ribus beatoꝝ carmen pulcerrimuꝫ
et armoniā numerosam suauēqꝫ re/
sonabit. Ita etiā vt qđ mireris in/
fernales gemit⁹ stridoēs hoꝛridos
et rabidi vlulat⁹ demonioꝝ concur
runt ad integritatē melodie hmōi
dulcisone. ꝺa in inferno tenoꝛ est iu
stitia et in celo mollioꝛ cantus mise
ricoꝛdia. Juxta illud Misericoꝛdiā
et iudiciū cantabo tibi dñe. Quod
ꝓfunde notatū est in hymno pa/
schali. Cū em̄ ꝑmittit auroꝛa lucis
rutilat ꝛc Subinferē ꝓo integritate
carminis gemens infernus vlulat
Ampli⁹ essentialis beatitudo scoꝝ
instar tenoꝛis cuiusdā inenarrabil
ꝑseuerat. Accidentalis vero instar
discantus varīt. Nunc intensioꝛ ac/
cresit alter⁹ nūc remissioꝛ depꝛessi
us sonat. Qua in re nihil esse dicit
deuotus Bern̄. ꝙ magis statū glo
rie celestis repꝛētet qꝫ alacritas de
um laudantiū ei qꝫ iubilantiū ꝙ ex/
ultantiū hilaritas. Hilaritatē intel/
lige nō petulantē. effrenā dissolutā
et nescio quo lenocinio notulaꝝ. la/
sciuā et eiusdē repetitione fastidio/
sam. quali ꝓstrepūt magnatū tēpla
dom⁹ siue duiuia. Hec nempe hila/
ritas in se plus libidinose et vesane
dissolutionis qꝫ spiritualis suauita
tis quicquam habet. Ipa vero hi
laritas deuotoꝝ sobꝛia est gra/
uis modesta et miro ineffabili qꝫ dul
coꝛe rapiens animū dilatans et ab
soꝛbens. vt se iā nō capiat in se defi
ciat. fiat qꝫ nescio quis spasm⁹ extа/
sis vel excessus. vt alaudā et philo/
menā videre est cadendo deficere.
Vel tunc exultat animus. i. extra se
saltat ꝓ gestus coꝛpis decoꝛos tñ
et iubilat inenarrabiliter Hūc vero
musicalē succentū non admittit nisi
puritas coꝛdis. verūqꝫ illud. Laus
iocūda decoꝛa qm̄ voci concanoꝛa
puritas est coꝛdiū. Ex his et alīs
que circa facultatē artiū agunt per
que quid agit in celis vtcūqꝫ ognoscim⁹ Colligite p. d. et. f. qꝫ rationa
biliter exhoꝛtat nos rectoꝛ vniuer/
sitatis illius dicens Exultate ꝛc Ob
sequenter obīcit nostre considera/
tioni facultas medicine cuius finis
est sanitas. res omniū que hic optā
tur desideratissima. q̄nqꝫ innumera
biles sint moꝛboꝝ species q̄b⁹ me/
deri ars humana nō sufficit. Satis
qꝫ ad hanc rem ꝓbationis affert
ipsum senium quod vlla nequit ar
te restaurari. Quid aūt in celis vbi
nec languoꝛ nec seniuꝫ. non moꝛs.
non estus febrium. sed perpetuo vi
goꝛe iuuentutis q̄ttuoꝛ dotes coꝛ/
pus ipsum oꝛnant perficiunt conso
lidant. vt sit ꝑfulgidū. agile. peruiū
pulcruꝫ. impassibile. Exultate ergo
quibus cura est sanitatis quoniaꝫ
merces vestra copiosa est in celis.
Sed est foꝛtasse quispiaꝫ cui regno
rum q̄ ꝓncipatuū placeret regimē
leges decretaqꝫ cognoscere. cogni
tas ad ciuiū pacem et amoꝛem diri
gere. et ꝓ has coercere flagicioſos
q̄ ꝓmḿs iustos allicere. oꝛmiter
egregīj poete qđ ꝓo singulari lau

de romanis attribuit parcere subie ctis ⁊ debellare superbos. eneid. vi Oz o quot anxietatibus ⁊ plerūq; frustra in his laboratur! q; sepenu mero pro pace discordia. pro vnita te lites atq; dissidia. pro requie de/ mū inquietudo acerbissima subori/ unt. vel ob onerosam multitudinez legū ⁊ inuolutā canonū pplexitatē! Aut q̄t subuertunt iudicū animos. spes met⁹ meroz gaudiuz! Aut ma xime quia puersi difficile corrigunt et stultoz infinitus est numer⁹. Hic certe stultoz vt glorient cū malefe cerint et exultēt in rebus pessimis. Qualiter exultāt si me interrogas! quia profecto extra naturā suaz et in beluinā brutalitatē sese deiciunt et omnis exultatio talis maligna ē Ja. iiij. Sed o vere beata ciuitas il la celestis vniuersitatis vbi rex vn⁹ deus est. vnica lex charitas. et hec pace eterna colligat suos ciues ⁊ o/ pulentissima pascit in requie. obedi tur q; prophetice monitioni. filie sy on exultent in rege suo. Exultate et vos quoniam mer. vest. cop. ⁊c. Ad postremū cōuertamus oculos mē/ tis ad diuinā illam sacram q; theo logie facultatē per quā bonū hero icum et diuinū cōtemplando adipi sci satagim⁹. ⁊ sane sic adipiscimur dū verboz̄um doctrinā operib⁹ cō pleamus. Tunc enim exultabim⁹ id est extra nos in celum ⁊ deum salta bimus et leuabim⁹ nos supra nos ad instar solitarij. Et hic obsecro et obtestoz vos p hodiernā q̄ magna ē celebritatē et p illuz q̄ ait Beati q̄ audiūt verbū dei. ⁊ cus. il. Et rurs⁹. Qui ex deo est verba dei audit q̄tin⁹ sus tineatis me modicū adhuc i sermo ne meo. Nunc enim ad altioza p fundioza q; hodierni euangelij my steria pergē disposui. ⁊ nisi me mea fallit estimatio libenē audietis dū/ mus itaq; theologus et doctoz nr̄ Jesus christus. in doctrina sua sub limissima et a communi hominū sa pientia alienissima in euāgelio ho/ dierne celebritatis septem saltus e/ docuit sub numero septē beatitudi nū. per quos itur in celum et copio sa merces apprehendit. nunc in spe scz et pregustatione quadam spiri/ tus. tandē in re et plena perfectaq; fruitione. Hec sūt testimonia domi ni de quibus pheta. hereditate ad quisiui testimonia ⁊c. Hec est mysti/ ca iacob scala vbi beat⁹ ille vir cui⁹ est auxiliuz abs te nūc ascensiones i corde suo disposuit ⁊ vadit de vir tute in virtutē donec videat deū de oz̄ū in syon. Et quamuis vnicus in genere sit salt⁹ quez Augl. posuit a/ morem dei vsq; contemptuz sui. fiē econtra amor sui vsq; ad otemptū dei mergit in infernū. nihilomin⁹ se/ ptuplex hic grad⁹ aut saltus in spe cie numerat quibus exultant id est extra se saltant. ⁊ saliūt sancti in glo riā celestia mercedis. et p eos dedu cit dñs populū suū in exultatōe. do minus ille qui ascendit iter pandēs ante eos. q̄ exultauit vt gigas ad currendā viā a sum. ce. egres. eius ⁊c Primus saltus est a rebus istis sen/ sibilibus et diuitijs mundanis abs/ tractio dū ipa ponit se ipaz super res istas temporales in altioraq; sur

git et fit celo primior. Hoc faciūt paupes diuitias ptemnētes et sū/lectas pedibus humilis affectiōes conculcantes Ex opposito viri diui tiaꝝ eis misero modo suppeditant. et sicut onus graue per cupiditatis molem grauant super eos. Hpterea diuitie sunt eis quasi mola asinaria ad collum suspensa qua nitētes sur sum saltare retorquent in pfundū. quēadmodū de saro sizyphi poeti/ca est fictio. Et aplica vox clamat. Qui volunt diuites fieri incidūt in temptationē et in laqueum diaboli Noli igit et nō sarcina diuitiarū et cupiditatis visco i celos saltare. tu/tius mihi crede ofiliū est vt paup/tatem spūs arripias leuem expedi/tā et liberā. qm si Isaie credis pau peres hōies in sancto israel exulta/bunt. Secundū saltuz operat scōa beatitudo mititatis seu māsuetudi nis. Et hic fit nō tm modo sup res istas tpales q̄netiā sup ipos homi nes qui nobis viciniores sūt a qui/bus plerūq; grauat saltator celesti. iniurijs. molestationib⁹. cōtumelijs probris q;. Sed in hoc saltu super homines et ipor incōmoda erigit homo per mansuetudinē. et sic erigi tur vt in eo nihil turbationis infer/re valeant. nihil lesionis. sed a tuli/bus iniuriaꝝ insultib⁹ sursū magis impellit et dei coopatione attolli/tur Probat hoc verbum psalmiste Exaltauit mansuetos in salutem. Et itez suicipiens mansuetos dns. suscipiens expone sursū capiēs. hu/milians autē pcōres. et subijciens vsq; ad terrā. Hinc exclamatio illa ad dnm. Exultatio mea. i. saltatio mea erue me a circūdantib⁹ me. In tertio gradu scale beatifice et mysti ce ostituitur saltator noster celestis dū transilit priū corpus et exem/plo Abrae egredit de domo pris sui qui in primo saltu reliquerat ter/ram suā et in scdo cognationē suā. ofortit ad verba scpture in Gen. Egredere de terra ecce saltū super opes terrenas. et de cognatōe tua. ecce saltū sup hōies cognatos Et affines. et de domo pris tui. Ecce saltū sup sensus prios corporales Quid em ogruētius significat do/mus patris q; contubernium prij corpis? Quisquis vero ad hūc gra dū tertiū molit ascendere vt salubri ter. lugeat necesse est. Cur ita vt lu/geat? Quia certe nisi p fletū lachry maꝝ exoneret sensualitas malis cu piditatib⁹ intro nascentib⁹ ex putri fomitis corruptione. et nisi diluuio aquaꝝ taliū sūmergant egyptij vi/tior ofestim sensualis pharao cum equitib⁹ suis animā israelitica sursū nitentē opphēdit. oprehensā circūli/gat funib⁹ pcōr et circūligatā tra hit et deturbat in damnatōis abys sū. Veraciter q; tunc pt exclamare miserabilis homo talis. Quoniam iniquitates supergresse sunt caput meum et sicut onus graue grauate sunt super me. Et rursus. Intraue/runt aque vsq; ad animam meam. infixus sum in limo profundi &c. Sed tanto discrimini quale propi/nabitur remedium? Vtiq; luctus et lachryme. Ad quid ita? Vt redu/cis aquis maris. a q̄s. l. amare pe/

nitudinis super egyptios sēsualita
tis.ascendat anima gratulabunda
libertate per desertū huius infelici/
tatis in terrā celestis ꝓmissionis.re
cogitet vehementer ꝓfunde ac fre/
quenter statū suū.conditionē suam
finez suū. Audiat ꝙterribilis in cō
filijs deus sup filios hominū Pen
set ꝙincerta super ipsam sūt diuine
seueritatis seu misericordie iudicia.
Clamet proinde cū Ancelmo.Heu
vbi sum.et vbi nō sum. quoniā vbi
futura sū nescio. Ponat assidue co
ram oculis suis in lumie fidei q̄nta
eam fi recte vixēit merces manet in
celis. Sinautem ꝙhorrendo adhēci
enda est supplicio. Sic o dñe exulta
uerunt filie iude anime videlicet cō
fitentes ꝓpter iudicia tua. Sic post
fletum et lachrymas exultationem
inducis Thob.iij. Sic proinde qui
seminant in lachrymis in exultatio
ne metent Spes ē exultatio cū tremo
re per quā anima deserit propriaz
carnalitatis domū et ab omnibus
voluptatū illecebrarūq; tenacibus
vinculis semet absoluit. Et siquidē
tres isti grad⁹ scale nostre euangeli
ce incipiētes ꝛspiciunt. Subsequēs
gradus proficientes docz quem p
quartū beatitudinis saltuz attingi
gimus. Et hic ē esuries sitisq; iusti/
cie Hic anima se ipsam exit et dese
rit dū affectu omodi sepositō nō iā
q̄rit q̄ sua sunt. Sed affectione iusti
tota succendit et ipius esurie sitiq;
torq̄tur dicens. Concupiuit anima
mea desiderare iustificatiōes tuas
in omi tempore.cuz illis de quibus
ꝓpheticus sermo est ad dñm in iusti
cia tua.exultabūt fiē exhortat alibi
Exultate iusti in domio Justos ac
cipe qui esuriunt sitiunt q; iustitiam
Tunc hoc agit anima tunc exilit
et exultat.dum eleuata triplici gra
du pozi videt adhuc q̄lōge sit ab
illa iusticia beatozum.q; impar exi/
stat tali tanteq; retributioni grati
arū et laudez. qualem et quantam
apud se mereꝛ creator suus.repara
tor suus protector et saluator suus
et agnoscens imperfectum suum.iā
non in se manet. sed clamans exul/
tat.deficit caro mea et coz meū de/
us cordis meiq pars mea deus in
eternū Priusq; ad vlteriora perga
mus attēdere libeat sub palpabili
manuductione qualiter in medita
tione nostra sic exardescit ignis di
lectionis diuine.quemadmodum in
ipsa lignoꝝ exustione prospicere ē
de quibus in psalmo. Exultabunt
omnia ligna siluaruz a facie domi
ni qui ignis consumens est ꝑm aliū
prophetam Primo omniū consumi
tur humiditas extrinseca aliūde cō
creta conformiter ad abiectionem
diuitiarū.deinc cortex vicinior cū
suo humore resoluitur.habes scōm
gradum. Subinde calor intimus a/
gēs penetrat poros eos q; ab hu
more rationali sensum euacuat.ha
bes tertium Deinceps dominaꝛi/
gnis super lignuz adeo ꝙ propriā
incipit deserere formam substantia
lem.habes quartum. Relinquit tā
dem carbo viuus.vbi iam non est
fumalis euaporatio nō flāma sub/
obscurioz quēadmodū in ꝑma du/
plicitate. Nec est ibi volatilis scintil

larū crepitus. non rapax aut sonorus vel stridulus ardor velut in tertio gradu et quarto. Sed illic est ignitas quedam perlucida et quieta totū carbonē succendens illuminans et tranquille possidens incorporans et vniēs. vbi tres inuenies reliqs gradus plus ratione qz tempore distinguibiles. ardorem videlicet fulgorem et quietū viuificū qz calorem. Et hic status rspicit tres nouissimos gradus scale euangelice ꝑm tres salt⁹ beatitudinis trine qui gradus et saltus sunt ꝓfectoꝝ qui iam vltra semet ipsos abeūtes cum angelicis etiam spiritibus cōuersant in celis q pedibus syncere contemplationis in ipso deo gradiuntur q exultant. Nec mireris si extra se animaz in deo saltare posuerim. cū dicat gregl. angelos in deo currere. q maria in cantico. Exultauit inqt spiritus meus in ꝺo saluta ri meo. quod esse futurū vnus prophetarum Abacuc posuerat. Exultabo ait in deo Jesu meo. Et apostolus. Viue inquit mente excedim⁹ deo ꝛc. Sunt plane in ipa etiam trinitate si dicere fas. q ꝑm tria appropriata tres animaꝝ saltus siue exultationes conformiter ad tres nouissimas beatitudines. Prima exultatio ē misericordissimi amoris in spiritusancto. qualiter exultauit xp̄us in spiritusancto. sicut habetur Luce x. Propterea beati misēicordes qz misericordiaz que spiritūssancti ꝓpria est consequentur. Secundam exultationem intelligo purissime et mundissime cognitionis. in filio in quem credentes inquit petrus exultabitis letitia inenarrabili. Idcirco beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. In tertia exultatione est pacatissima et imperturbabilis quies in ipso patris secretissimo altissimo qz refugio Nam beati pacifici quia filij dei vocabuntur. Si filij et heredes. heredes quidez dei. coheredes autem xp̄i. Tunc in pace factus est locus anime. habitatio eius in syon. Ibi filie syon filie pacis exultant in rege suo. Et q̄libet secura dicit In pace in id ipm dormiam et requiescam. Ad hanc inuitabat apostolus ad Colosenſ scribens. Pax xp̄i exultet in cordibus vestris. Hinc Petrus dicit. bonum est nos hic esse. Et Paulus. Cupio dissolui et esse cum xp̄o. Hic requiescit anima in monte sancto domini. Hic rachaele mortua amātissimus domini beniamin nascitur in mentis excessu. Hic in celo mentis sereno apparet signum magnū mulier amicta sole et luna totiꝰ mutabilitatis sub pedibꝰ eiꝰ Hic ē pax q̄ exupat omnē sensū in qua pace si ꝓficiaī ostitit felicitas et sāctorum merces ꝑm deductionē Aug. Hic abraā ad hostiū tabernaculi in feruore diei deum suscepit in angelis Hic Jacob vitioꝝ supplātator in luctu fortis est erga deū et carnalitatis neruus in femore marcescit Hic moyses diuinā intrat caliginē. Hic Aaron ꝓpiciatoriū federis et sācta sanctoꝝ intrat. Hic helyas ad hostium spelunce videt dominum in sibulo aure tenuis post vehemen/

tem spiritum ꝛc Idem postmodum in igneo curru amoris in celum sub uehit Ibic dicit dauid in mentis ex cessu. omnis homo mendax. Ibic sanctuariuz dei intrans considerat no uissima peccatorum. Ibic salomon euectus duz clamauit Vanitas vanitatum ⁊ omnia vanitas. Ibic anima osculatur deum osculo oris sui. et in sui sponsi cubiculo cū amplexibus conquiescit. Ibic tandē Jobes est in spiritu. et nouissima contēplatur, Exultate igit exultatione septēplici correspondent ad septem beatitudines in euāgelica schola numeratas ꝑm triplicem statum incipientiū qui animalis est. proficiētiū qui rationalis. pfectoꝝ qui spūalis iudicat ꝑm Bernū ad fres de monte dei Stat⁹ impfectoꝝ lāguet amore casto et diuino. qz ꝓ ipsū q̄dammō incipit decoqui ⁊ nō absqꝫ grauibus molestijs ab innatoꝝ viciorum scoria et rubigine permundat Sic erat qui dicebat. Adiuro vos filie hierusalē si inueneritis dilectū meū vt annūcietis ei qz amore langueo Et rursū Fulcite me floribꝰ stipate me malis quia amore lāgueo. Porro anima in statu pficientiū amore iam mozit. duz talibus caret molestijs. idcirco dīa ē fortis vt mors dilectio. Deniqꝫ in statu pfectoruz anima post languorē et mortem viuit amore quo viuebat apls dicēs Viuo ego iam nō ego. viuit in me christus Vide figuram in christo. languit in passione. mortuus in tumulatione. vixit in resurrectiōe Sic semen humi iactum premit alterat. dehinc mozit. tandē in fructu viuificat. Sic regina saba dum videre vult regem salomonem prius vexatur in itinere. post hoc mozit stupore. non enim erat pre stupore vltra in ea spiritus. ij. ⁊ ij. Demū viuit letitia et exultatione iubilans et exultans Beati inquit viri tui et beati serui tui. ij parat. ix. Supersunt plurima que prolixitatis odiū subticē compellit sed fingam⁹ nūc. quinpotius sanctos sanctas qꝫ cēs quoruū ices copiosa ē in celis nos allocutione blanda et amica taliter exhortari Exultate charissimi. exhate. Et ad nostram beataz societatē ꝑpero saltu virtutis occurrite. En assum⁹ En expectam⁹. En promptos cernitis. ferre perim⁹ auxiliū. tum orationibus nostris ad deū. tum ꝑtectionibus erga rugientem inimicū. Fuim⁹ quod estis. nemo desperet. nemo excusatōnes querat in peccatis. Erat par i carne fragilitas Similem hostiuz rabiem experti sum⁹ Quid autem? siquidem coz nostruz et caro nostra exultauerunt in deū viuum et in vmbza alarum suarum exultauim⁹. Adhesit anima post eū nos suscepit dextera eius et liberati sumus. Atqꝫ eundez qui copiosa merces est inamissibiliter attingim⁹ Idem vobis qui et nobis fuit auxiliator est dominus. Idem trium phus repromittitur similis merces si exultātes in deo exultaueritis reseruatur. Ueruz si mercedis premium placet. non terreat labor certa-

minū. Unusquisq; eñ ꝓpriā mercedem accipiet ꝑm laborem suū. Qui absq; vlla fictione nos amatis et amantes honoratis. nostr̄ diligite ꝯsortiū. nostra voto complete ⁊ vehemens quod de vestra salute gaudiū capim⁹ frustrare nolite. Pigeat tam̄ aliq̄ imo et pudeat tot dura aspera et horrida ꝑ piuris quotidie perpeti et ꝑ insano amore mortaliū tam indigne ꝯtumelioſe q; toqueri vt indigni⁹ pereatis. ad nr̄m vero tam iocundū tam amabile serenū ⁊ desiderabile ꝯsortiū lentis aut languidis vel emortuis affectibus aspirare Et nequaq; arcua infracta ceruice ad horā breuis etatis. Exultate vt in perpetuū conregnetis vbi tamen merces vr̄a copiosa est in celis. Si hec et hmōi insonaret modo nostris auribus illa felix beator̄ concio. illa supna sanctorū ecclesia o doctissimi et sapiētes viri quid agerem⁹ quid cuperem⁹. quo pacto estuarem⁹. quis nostr̄ est qui non totus exultaret. Quis hoc audiens non erubesceret putrescere iacens in peccatis. Quis nō poti⁹ assurgeret saliens et exultans in deū viuū qm̄ copiosa merces est in celis Nihilomin⁹ si nō in infidelitate obsurduerum⁹ sic dicunt sic vocant. sic acclamātes allicīūt. Obtemperem⁹ igit̄ vocantib⁹ amicis et talib⁹ amicis vt ad celestes nuptias inuitantes verecunda repulsa nequaq; cōfundam⁹. nō reñciam⁹ oblatam vltro mercedē dum licet et temp⁹ est. sed exultemus toto conatu mentis vbi nostra merces copiosa est in celis. quod ipe concedere dignet̄ rex regum et dominus dominantium qui est sanctor̄ suorum copiosa merces. Amen

Finis

Sequit̄ alius sermo factus in solenitate oīm sanctorum

Ujdens Jesus turbas. ascendit in montem. Matth̄. v. c Doctissimi ac sapientes viri talis tantaq; est diei huius celebritas. vt in collaudatione huius abundantia magis laboremus q; inopia. Eteniz viarum simul occurrentiū multiplicitas viatorem q̄q; turbat amplius. q; ꝑmoueat. verū q; fit illō decepti amātis apud Nasonem. inopem me copia fecit. Si ueni vnus aut alter sanctorum famabilium omni laude humana superiorem esse ab eloquētissimis viris sepe confessus est. me⁹ sermo qualis erit que preconia nō. vnius aut paucorum sed omniuz complectatur. Unde q; hic vberrima et lōge varia loquendi materia supponit Tum de ciuitate supna. de qua gloſa dicta sc̄ Tum de premio beator̄ taz essentiali q; substantiali in aia. ⁊ ꝯsubstā-

tiali in corpore et actuali in vtrisqꝫ
Deniqꝫ de virtutibus oñibus. de
donis.de beatitudinibꝰ alijs qꝫ or
namẽtl.qbus sancti tui in gla nunc
triumphãtes q olim in vita agoni
sãtes ꝓditi sẽ et fuerũt.q si oia nũc
dicere voluero vanꝰ erit et inexple
bilis conatus meus.incidazqꝫ in il
lud Omnia qui dicit.nihil dicit.Pro
pterea vnũ tñmodo.quod isto ser/
mone dici. illũ penitus in exemplũ
relinqui nũc aggrediar.illius auxili
um in quam velut in montẽ Jesus
descendendo per Mariam matrem
ascendit.implorãtes.presentemꝰ il/
li aue angelicũ Aue ꝛc. Videns Je
sus turbas ꝛc.Obsecro doctissimi q
sapiẽtes viri Omittamꝰ interiz cor/
ticẽ ꝛfalis materie et interiora my
steria penetrãtes ꝟba hec nr̃o ꝓpo
sito coaptemꝰ.vt in ꝓmis neminez
cõturbet.q de Jesu solo verba hec
conterta sunt.qñ tanta est capitis
membrorqꝫ connexio. vt q de ca/
pite christo dicit/ dicat et de quoli
bz sanctorꝫ.q videns turbas. ascẽ
dit in montẽ.Sed quo ascẽsu. q ad
quem montẽ?Ascensus iste non pe
dibus corporis sed pñs affectibus
atque virtutibus perficitur . De
quali ascensione loquitur ad deum
propheta Beatus inquit homo cu
ius est auxilium a te ascensiones in
corde suo disposuit in val.la.in lo.
qu.poꝰ.Porro mons iste ad quem
ascendit̃ mons syon est. mons coa
gulatus mons pinguis. in quo be
neplacitũ est deo habitare.iuxta il/
lud quod ibidem subinferꝝ.Eteniz
benedictionẽ dabit legislatorꝫ ibunt
de virtute in vir. vi.de.de.in syon.
Ceterũ a turbis secedere conuenit.
alia iuxta numerꝫ septem beatitudi
nuz in euangelio hodierno celebra
tis.enumeratarum. Postqꝫ veniat
anima ad deum et ad montem san
ctum eius.nunc in spe per speculuz
et enigma.tandem in re per nudaz
perspicuamqꝫ visionem. et in hñoi
qualicunqꝫ deductõne.nunc ad no
stram exhortationem .nũc pro san
ctorꝫ collaudatõne.versabit̃ sermo
noster.q qꝫis vnicus in genere sit
ascensus in deũ. et in montem san/
ctum eius.quem ascensuz Augl.po
suit amorem.vsqꝫ ad contemptum
sui sicut ecõtra amor sui vsqꝫ ad cõ
temptũ dei mergit in infernũ. Nihi
lominꝰ septuplex hic ascẽsus in spe
cie numerat̃.quasi totidez gradus
mystice Jacob scale.vbi sunt ange
li ascendentes q descendẽtes.q do
minus innixus scale Geñ.xxi.Primꝰ
gradus vel primꝰ ascensus ẽ a tur
ba rerꝫ istarꝫ sensibiliũ et diuitiarũ
mundanarꝫ quẽ facit pauptas spi
ritus Beati inquit pauperes spiritu
quoniã ipsorꝫ est regnũ celorꝫ. Cõ
temnẽs itaqꝫ anima deuota tempo
rales copias.aurũ et argentũ cum
suis sequelis.easdez contẽptui suo
sibiqꝫ subiecit.subiecta qꝫ pedibus
humilis affectionis calcat et calca
tis dominatur.Siquidem ita figu
raliter promittit dominus per Mo
ysen Omnez locum quem calcauit
pes vester.vester erit.Pedem intel/
lige affectionuz Hinc fit vt anima

in sursum altius erigit velut super aggerem grandē ostituta et celestis montis cacumen iam reddit proximior. Ex aduerso viri diuitiaꝝ eis misero mō suppeditantiū qm̄ turba hmōi reꝝ terrestriū sic onus graue p cupiditatis molē grauat sup eis Propterea diuitie sē tali anime tanqz mola asinaria ad collum suspēsa que montez ascendē retorquet in p fundū. quemamodū de saxo sisiphi poetica est fictio. Hinc aplica vox clamat qui volunt diuites fieri. incidunt in laqueū diaboli et tentationes. et desideria multa nociua et inutilia. que mergunt hominē in interitū. ad Tim̄. vi. Nūc ergo in montem otemplationis celestis scandē satage. tutius est crede mihi. vt paupertatē spūs arripias leuez expedit tam et liberam. Per hanc enim ascēdit christus in montē ꝛc. Scda turba est hominū qui plerunqz contumelijs. molestationibus. et iurijs q alijs mille modis impediunt ascēsū in montē. qz obrem vt anima sancta ipsos transiliat necesse ē hunc so saltū q ascensū operat scda beatitudo mititatis seu mansuetudinis Mititas quippe erigit hoies supra homines vt nihil eis turbatiōis inferre valeant. nihil lesionis. qn potius ab his oppressionibus p iniurias. p bra. molestias. sursuz magis impellunt. et sic arca noe. crescentibus vndis tribulationū. sublimius attollit et tandē fortius ascendit in montē. Tertia turba. est turba passionum ex originali fomite in hoc mortibundo corpe scatentiuz. quēadmodum spes. metus. merorꝝ. gaudiū et siria. O turbā. turbulentissimā. turbā nostra omnia miseris modis oturbātem. turbam veniqz cum omnibus. tamen precipue adolescentibus in festam q fedā eos colluuione sordidantem. Ihanc turbam egredi non aliter facile est qz per tertiā beatitudinē. qua dictū est Beati qui lugēt qm̄ ipsi consolabunt. Cur ita lugē necesse est? quia certe nisi per fletuz exoneretur. lauetur q purget sensualitas. et malis cupiditatibus intronascentibus. ex putrida corrupti/one. nisi insuper diluuio aquarū. taliū summergat turba egyptiaca vitiorū. cōfestim sensualis pharao cū curribus et equitibus suis. animaz israeliticam sursum nitentem comprehendit. comprehensaz circumligat funibus peccatorū. circumligatam quoqz trahit. et oturbat in damnationis abyssum. Tunc veraciter exclamare potest miserabil anima talis. Quoniā iniquitates mee supergresse sunt caput meum. Et rursus Intrauerunt aque ꝛc. Tanto ergo discrimini. quale propinabit remedium? vtiqz luctus et lachryme. ad quod ita est vt reductis aquis maris. aquis scilicz amare penitētie super egyptios sensualitatem ascendat anima per desertuz huius infelicitatis. in terram promissionis et in montem dei Jacob. Sed anime tali vnde luct9 q lachrime? Undiqz et abunde. Recogitet anima talis vehementer profunde atque frequenter statum suum. conditionem suam. suum quoque finem Judicet

q̄ terribilis deus in consilijs super filios hoim. pensent q̄ incerta sint sup ipāz diuine seueritatis seu misericordie iudicia. Clamet ꝓinde cū Anselmo. Heu vbi sūt et vbi nō sūt que vbi futura sūt nescio. Ponat assidue coram oculis in lumine fidei quāta causa si recte vixerit merces manet in celis. Sinautem q̄ horrendo adiicienda est supplicio. Tūc lugebit et lugens ab oībus voluptatū illecebraz turbis irridētibꝰ semet absoluet. et ascendet in montem. Et quidē triplices isti priores gradus vel ascensus scale nr̄e euangelice quibus ascendit in montē respiciunt incipientes et in ipso Abraam figurati sunt de quo habet geñ xij. Egredere de terra tua. ecce ascēsum vel egressum a turba operꝝ terrenoꝝ. quo ad primā beatitudinez Et de cognatione tua. ecce ascensū ex turba hominū qui cognati sunt et affines quo ad scḋam beatitudinem. et de domo pr̄is tui. ecce ascēsum super sēsus ꝓrios corporales ꝙ suarū turbā passionū. Quid enim cōgruētius significat ḋ domus patris q̄ contuberniū ꝓpr̄ij corporis et hoc quo ad tertiam beatitudinē Subsequens gradus et ille est q̄rtus. docet ipsos ꝓficientes. vbi anima se ipsā quodāmō exit. duz ꝓprias affectōes. omodi. tanq̄ turbas aliqs intimas deserit. hoc p q̄rtaz beatitudinē. que ē esuries sitisq̄ iusticie. Per hanc ār. affectu cōmodi depositō. nō iam querit que sua sūt ꝛ affectione iusticie tota succendit. et ipsi esurie siti q̄ contrahit in ſ limius montis. Quo pacto sic ipsa anima eleuata triplici gradu prior superat vis predictas. Sed adhuc q̄longe sit ab illa iusticia beatorū recogitat q̄ impar existit tali dignitate tanteq̄ retributōnū gratiarū et laudū. qualem et quantum meret apō se creator suus. reparator suus. ꝓtector suus q̄ saluator suus. Deniq̄ agnoscens imperfectus suū. iam non in se manet sed deficit a se et in salutare dei conscendit cū ꝓpheta dicens. Deficit caro mea q̄ cor meuz. deus cordis mei et pars mea deus in eternū. Ita anima deficiendo a se et subleuata supra se liberius in montē ascendit. Mirabit fortassis aliquis. si iam vltra quippiam anima habet qō deserat q̄ ascēdat sublimius in montē. Ecce transilijt turbaz rex materialiū extra se per primā beatitudinē. exiuit turbā hominuz iuxta se per scḋam abdicit se a turba passionuz infra corꝑ ꝓpriū. per tertiā. Deseruit tandē infra se innatarū affectionū per q̄rtam Turbe alie quales reliquie sūt amplius sunt nimirū turbe ciuiū supernoꝝ sub triplici hierarchia coordinatorum turbe pulcerrime q̄ a prioribus longe dissimiles transeū de Ipse enim sūt custodes ciuitatis quos anima deuota querens sponsum paululum cum pertransisset. inuenit quem diligebat. Itaq̄ nisi rapta hac triplici turba non peruenitur ad supremum cacumen montis nostri. in quo deus est innixus le mystice. que dicta est. et vbi anima tute requiescit in monte sancto

dñi ſbi triplices aſcēſus ſūt pfēo/
rū atq; purgatiſſimoruz q̄les fue
rūt ſācti nr̄i dū viuerēt.et multo fe
licius tales nūc ſunt in gloria vbi
ꝑm dictū Gregl.ipſi in deum nō ſo
lum aſcendunt. ſed in eo currunt
Sunt plane in trinitate quantum
dicere fas eſt tres perfectarū ani/
marum aſcenſus.conformiter ad
tria approbata ꝑſonis.iuxta tres
nouiſſimas beatitudines.quibus
aſcenditur in montem ſupremum.
ꝑm⁹ aſcēſ⁹ eſt miſericordiſſimi amo
ris in ſpiritu ſancto qualiter exul/
tauit id eſt extra ſe ſaltauit et aſcē
dit xp̄us in ſpiritu ſancto Luce.x.
propterea beati miſericordes q̄a
miſericordiam que ſpirituiſancto
Prium eſt conſequunt Et hic per
trāſitur turba ſeraphin Scōm aſ/
cenſum intelligo.puriſſime et mun
diſſime cognitionis in filio.in quē
credentes inquit pe.exultabitis le
titia in enarrabili Idcirco mundo
corde quoniam ipſi beati deum vi
debūt.et hic pertrāſitur turba che
ſima et imperturbabilis quies in
ipſo patris ſecretiſſimo altiſſimo
q̄ refugio Nam beati pacifici q̄m
filij dei vocabuntur Si autem filij
et heredes.heredes quidem dei.q
in eius adiutorio habitantes pro
pter quod in pace ſit loc⁹ eorū et
exclamat anima quelibet talis cū
prophēta.in pace in id ipſum dor/
miam et requieſcam.et hec aſcēdit
ſupra tertiam turbaz que eſt thro

norū Sic igit̄ declaratū eſt et ſup
ficiali quodā trāſcurſu deductum
eſt.doctiſſimi et ſapiētes viri .qui/
bus gradib⁹.quo ve aſcēſu iuxta
ſeptemplicē beatitudinem quilibet
ſanctoz exēplo xp̄i.videſ turbas
aſcendit in montē qđ fuit thema
Supſūt plurima q̄ etiā ipe dicta/
uerā.p̄ſertim de aſcenſu in mōtem
ꝺtemplationis ꝫ breuitatis amor
me retrahit.cogit q̄z vt perſuaſiōe
oratoria.q exhortatoria ad aſcēſū
ſupne felicitatis.ſumaꝫ qđ ceptuz
eſt.oro.venite obſecro ſapientes q
doctiſſimi viri.venite iuuenes et
paruuli. ſenes cū iunioꝛib⁹.venite
exultem⁹ dño.venite aſcendamus
in mōtez .vt exemplo loth.ſaluos
nos ibidē faciam⁹.fugiam⁹ o citi⁹
a loco horroris et vaſte ſolitudi
nis ad locū vberrimū a carcē fetu
lēto ad regnū ſplēdidiſſimū ab exi
lio duriſſimo et luctuoſiſſimo ad
p̄riaz ſuauiſſimā a ꝓcelloſo mari
ad portū trāquilluz Ab oib⁹ deni/
q̄z miſeriaz erūnaruz q̄z .circūſtre
pentibus turbis ad beatitudinis
mōtē.vbi ſtat⁹ eſt omniū bonorū
aggregatione pfect⁹.preceſſerunt
ſci p̄ceſſit et xp̄s.q̄ nos ſubſecutu/
ros p̄ſtolaꝫ Tollam⁹ q̄cquid aſcē
ſu obſtat.recedam⁹ p̄cipue a circū
fluis terrenaz curaruz et anxieta
tum turbis Ille nos p̄mūtq p̄ſſos
atterūt.p̄ſſos q̄z et attritos fundi
tus via ꝓſternūt Si ſplēdiſſimas
opes.ſi voluptates iocūdiſſimas
ſi glorioſos bonoz titulos.ſi pre/

claram veniqz sapiẽtiaz felicit̃ stabiliqz adipisci satagim⁹.ascenden
dũ est in montẽ.fallit̃ ꝓ certo de/
sipit et insanit q̃squis infirmas re/
rũ caducaꝝ turbas istas se habi/
turũ sperauit.vbi q̃quid ẽ egenũ
est.anxiũ ẽ.mobile.fluidũ.et nulla
stabilitate subnixũ An ꝓ quot q̃ti
diana.tot exprimẽta sic se habẽ iu/
dicat.ita vt iudicatis non dubito
Qualis ergo miseria q̃rũdã mihi
similiũ q̃nta infelicitas et q̃nta de/
mentia aliorsuz scienẽ agi q in ege
state diuitias in mestitia volupta/
tes.in dedecore gloriã.in stultitia
sapiẽtiã.in fluxibilitate deuiã spe/
rare stabilitatẽ. Ut q̃d fabricam⁹
nobis montes nescio q̃s vmbrati
les atqz fantasticos vicioꝝ.nũc i
elatione.nũc in crudelitate.nũc in
enormi fluxu voluptate qz q simi/
lib⁹ Nõne mõtes hmõi.sũt mõtes
gelboe maledicti.supꝫ quos. neqz
ros diuine gr̃e.neqz pluuia virtu/
ose desolatiõis descendit Aut si ve
rius loq̃mur.hi mõtes nõ mõtes
sũt.ꝫ valles teterrime .p̃cipites et
lubrice.q̃bus innitẽtes dilabunẽ i
abyssũ. absorbenẽ qz q vget sup
eos puteus os suũ Exurgam⁹ tã/
dem libertate tota spũs.ascenda/
mus in mõtẽ societatis beatorũz.
disponam⁹ ascẽsiões in corde nr̃o
ꝑ grad⁹ beatitudinũ p̃missarum.
de pauptate spũs in mititatez.de
hac in luctũ.de luctu in esurie sitim
qz iusticie.de hac in misericordiaz.
de ipa in mũdiciã cordis.et tãdẽ

intrem⁹ pacẽ que exupat omnem
sensũ et in qua si opleamur .dsistit
humana felicitas.ꝑm deductionẽ
Augl. nono de ci.dei. O vere feli/
ces sancti.sãcte qz oñes quoꝝ ce
lebritas agit̃.felices inq̃m q̃ secu
ri iam et vndiqz pacifici habitant
in tabernaculo dñi.et req̃escunt in
monte sancto ei⁹.nõ iã formidant
laqueos temptationum vbilibet
expansos.nõ seuas irruẽtiũ hosti
um insidias nullis mordenẽ dscie/
tiaꝝ aculeis.nulla vrunẽ infamia.
non tristes metuũt senectutẽ.oñia
veniqz inter eos serena pacata qz
psistũt Et o tandez q̃ tales estis
eterna pace fruẽtes.nos pñs nũc
oculis miseras q̃sum⁹ cernite ter
ras Et si nihil patimini cõpati tñ
fas est Cõpatimini nobis exulib⁹
gemẽtib⁹ q flentib⁹ in hac lacrima
rũ valle.Comprimunt ecce nos
vndiqz hostiles malignãtiũ turbe
cõculcãt lacerãt.obruũt.et in car/
cerẽ detrudũt Jã omne caput lã/
guidũ.et omne cor merẽs.a plan
ta pedis vsqz ad verticez capitis.
nõ est in eccia hac sanitas In illa
heu dixerim eccia cui⁹ fũdamenta
sũt in vobis mõtib⁹ sãctis.q̃m ve
stro sanguine.vr̃a qz morte conse/
crastis.dilatastis.roborastis eam
quã nũc heu immunitam cernitis
misericordiaq méito q̃m fede lace
ratã crudeliter decisã similiẽ con/
culcatã aspicitis. vt humani spes
auxilij iã nulla sit. ꝓterea leuam⁹
oculos nr̃os in vos mõtes vnde

veniat auxilium nobis Nam cum ignoramus quid agere debeam⁹ hoc solū habem⁹ residui vt oculos nr̄os ad deuz dirigam⁹. potuistis olim mortibūdo corpe circundati mirabilia mirabiliter opari .tanq̄ habētes impiū vite et mortis.tan q̄ insup potētes in eo.q̄ vos confortabat xp̄s.nūq̄d abbreuiata ē ptās v̄a nunquid charitas tepefacta? Absit ꝟ poti⁹ Succurrite g⁹. miseremi. ferte sūi diū Suscipite vos mōtes pacē populo qz alij q̄ suscipiāt et eam pbeant nō sūt. et tu dns rex celoz. corona sc̄oz omniū. emitte lucē tuaz et veritatē tuā. vt nos deducāt et adducāt i mōtē sc̄m tuū. et i tabernacla tua i pñti p fidē spez̄ gr̄az et in futuro p gloriā Amen.

Sequitur sermo fact⁹ in die natiuitatis dñi p magistruz Johānē Gerson

Verbū caro factū ēq̄ habitauit in nobis Joh̄ p mo. Postulem⁹ fratres in xp̄o vt verbū q̄d hoc caro factū ē illud in me ꝓpheti cū adimpleat. dns dabit ꝟbū euāgelisātib⁹ ꝟtute mlta qm̄ insipidū inane et inualidū erit verbuz mei oris. si nō accipiat ꝟtutē multā a ꝟbo dei patris Poterit aures carnis strepit⁹ nr̄i sermōis pcutē. ꝛ in auribus mētis nec fortiē sonabit nec in eas alte fixe q̄z descendet. si nō a verbo ꝟ suā se noritatez assu-

mat et virtutē Et ꝟ ipm vt impetrem⁹ te nescio an glorificandā magis aut stupēdā verbi hui⁹ mr̄em inuocabim⁹. salutātes et verb̄ angelicis salutabim⁹ inuocātes q di centes Aue maria ꝛc Verbum ꝛc Qm̄ triplicē ꝟbi dñi natiuitatem euāgelica hec otinet particula ad sui omemorationē meū inflexit animū q̄tin⁹ verbū creatū sentētiosū assumerē q̄ de verbo increato qđ sentētiosiss. mū est fuerā locuturus Vides itaq̄ in p̄assūpto ꝟbo q̄ nascit dei fili⁹ et pcno intellectu eternaliē Loco verbū appellat Aspicis q̄ ab vtero materno nascit tēporaliē. ꝓptēa dicit caro factū est Intueris postremo q̄ in corde humano nascit spūaliē. q̄mobrē ꝟbiūgit. et habitauit in nobis Verbū q̄d alti⁹ q̄d immēsi⁹ q̄d diuini⁹ Nā de⁹ erat verbū Joh̄. 1. Caro factū est. q̄d humili⁹ q̄d impotēti⁹. quid fragili⁹. qz oīs caro fenuz. Ecc̄i. xliij. Habitauit in nobis. q̄d amabili⁹ q̄d iocūdi⁹ q̄d appetēti⁹ neq̄ cm̄ est nec fuit alia natio taz grandis q̄ habeat deos appropinquātes sibi sicut adest nobis de⁹ noster Deut̄ iiij. Verbū inq̄t caro factū est Verbū ꝟ immēse ē virtutis. nā omnia p ipm facta sunt. q si que p eū facta nō sūt eo ipo nulla prorsus sunt quoniam sine ipo factū est nihil Quo pacto igit entitas oplere significātib⁹ tribuit q̄rū aliq̄ nullū habuerunt aut habere potuerunt factionis initiū. eo ipo quasi insa-

Sermo factus in die

niēs dicere audet manichē a deo tenebrarū facta esse multa q̄ deus ipe nō cōdidit.cū audiat p p dei verbū omnia facta sūt.et in psal. Verbo dñi celi firmati sunt.et ad heb iij. portās oīa verbo virtutis sue Verbū ℔ insup eēnū ē oratiōe.qz verbū qđ erat in principio erat apud deū Cui concors ē pheta In eternū dñe permanet verbū tuū Verbū ergo istud non est qđ per auras efflando diffunditur.nō qđ in tabulis aut pellib⁹ inscribit.nō denīq qđ aie irrōnali p inhesionē innitit.ℨ verbum est eternalit a patre emanās p quod pr dicit omnia.in quo tāq̄ in verbo sententiosissimo q arte pfectissima omniū factoz omniū q̄ p/ducibiliū imago relucet. verbum ideo solū qz sententiosissimū est et oīniū exp̄ssiuū.cui nec imaginarie quidē addi p̄t aliud verbū absq̄ nugatione et supflua repetitione Jocirco verbū ℔ nullū aliud in diuinis pducit verbū.ne in trinitate cadat nugatio.q̄ppe ē ipm obicm sufficiēs adeq̄ns q t̄minās oīem pductibilitatē verbi in diuinis.nō tamē min⁹ ob ℔ potēs q̄ pat qui gignit qz eadē p̄sus ipm est potētia cū p̄e qui gignit Mira pfecto et inexplicabilis natiuitas.q̄m venerari poti⁹ et pia fide credi cōuenit q̄ curiosa verbi nr̄i penuria referari.p̄sertim cū amplioz et exq̄sitioz de ea sermo aliud tēp⁹ exposcat.aliū locū aliā linguaz .aliud ingeniū Verū ab hac ineffabili ac eterna generatione ad temporalē qua dies hodiern⁹ pcelebris effectus est pgat oīo et quid euangelista subiūgat audiam⁹ Verbū inquit caro fēm ē. Ecce qđ ait apls ad ro.ix. Verbū abbreuiatū fecit dns sup terrā In nō bñ abbreuiatū qz eternū tpale.oīipotēs passibile.immensū. mēsurabile effectū est.nō tñ abbreuiatū p diuinitatis diminutionē.ℨ per susceptionē humanitatis et idiomatū cōicationē Verbū inq̄m caro factū est Hoc null⁹ pb̄orus intelligē nullus concipere valuit hoc doct⁹ plato nesciuit.℔ demostenes eloquēs ignorauit Fatet Aug⁹.se in platonicis legisse libris Joh̄ hoc euāgeliū In p̄ncipio erat verbum ꝛc vsq̄ hanc ip̄am pticulā et verbū caro factū est Sed dū hic venit calam⁹ suus stetit et in folio tanti tamq̄ secreti mysteri ist⁹ vltra pgredi aus⁹ nō ē Verbū inq̄t caro fēm ē hic absq̄ vllo dubitatiōis scrupło euāgelista ioh̄.insinuat rp̄z eē deū.nec dequā aperti⁹ dici p̄t.de⁹ inquit erat verbū.et verbū caro factum ē Si q̄s nōdū illustrat⁹ est q̄ dē⁹ caro fact⁹ sit.nō videt nō decipit non iudicat.nō intelligit.dsulit scientias oīes hūanit⁹ adinuētasq̄ de mysterio hui⁹ natiuitatis q̄ verbū caro factū est interrogat.ℨ aut nulla aut dubiā aut erroneam p̄stāt re/spōsionē Nō video inq̄t grāmatica q̄ rōne aut nominū impositiōe

etern⁹ habē incipiat ouratiōis int
ciū.immēsus mēsuraz.impassibilis
passionē.oīpotēs et immortalis
impotētie mortalitatis qz defectū
Si eñ etern⁹ est nō habet initiū.si
autē initio careat etern⁹ appellari
meis ex regulis ꝓhibeꝫ Inferoga/
ta sup ß logica q̄liter inq̄t hic ter/
min⁹ hō.qui spēs spēalissima ē de
plurib⁹ specie et pl⁹ q̄z specie differē
tib⁹ verificari cōtinget.vtputa de
sorteꝫ deo ꝺhoc ꝓdicabilia mea ß
ꝓdicamēta nō hñt Porro q̄lis sit
ꝓdicatio de⁹ est hō nisi aut p se sit
aut p accidēs nō intueor eā Si p
se dixeris ergo vel nēcariā vel sim
pliciꝫ impossibilē ofitēi nēce ē.ipaz
vero nō eē nēcariā ostat .impossibi
lis ergo dicēda Et si ꝓdicationez
hāc p accñs asserere maluēis mon
stra quo pacto id fiet.cū neutrum
extremoꝝ in accidētiū ꝓdicamēto
reponaꝫ Rhetorica psuasionibus
suis astruit ꝙ si mulier pepit coz
rupta est.si genuit a viro cognita
est Ceterū arismetrica vltra suam
esse fateꝫ pspicacitatem ꝙ in deo
partiū oputeꝫ numer⁹.ꝙ due i eo/
dē suppōito nature integre nume/
reneꝫ Stupet geometria q̄ntitatez
maiorē corpis xpi p alteraz vteri
virginalis clausi q̄ntitatē absq̄ di
uisiōe ꝓgredi.q̄m penetratōis pos
sibilitatē nō ꝺcipit Musica nūcios ꝓ
us in terris angelicos cant⁹ audi
uēat Nullas ß loco suaꝝ psonarū
et calculationū nūcias ostellationū
vires astronomia perpēdit Quid

de naturali pḧia eloquar ei⁹ expi/
mēta nūq̄z ad ß ptigerāt vt absq̄z
viri semine puer formareꝫ Quid
postremo de metaphysica q̄ deū
nec partibilem exīstere posse nec
cōpositū nec genitum argumētis
putat necessarijs ocluisse Deo fa/
teamur mgrī et frēs in xp̄o charis
simi ß eē p̄ter naturalē inuestigati/
onis modū qđ agiꝫ Neq̄z ei potē
tiā aut sapiētiā adeo coartem⁹ vt
infra angustos nr̄e pscrutationis
limites positā arbitremr̄ Miraris
hanc natiuitatē fieri potuisse nati
uitatis huⁱ⁹ effectricē.potētiam cō
sidera,euolabit āmiratio Miraris
tantā dei erga homines beniuolē
tiā.attēde qz si puus amoris igni/
culⁱ⁹ in totꝫ tā ardua nos rapiat.
q̄đ de immēsi diuini amoris forna
ce exīstimāduū putas ? Ingēs q̄ppe
amor magnū dilectiōis op⁹ flagi
tabat quale fuit illud p qđ verbū
caro factū ē.nō inq̄m q̄ altera hu/
mane nature ps dicit vt impi⁹ sen
sit apollinaris. ß caro ꝓput totam
integrā q̄z oplectit hūanitatē Ca
ro inq̄m fēm nō ouersiōe diuinita
tis in carnē ß assūptiōe carnis ad
suppositū et vnione q̄dā ineffabili
et insoluta q̄ materiali tñ ꝓprioz
est.nō ꝙ natura hūana ex diuino
suppōito fiat materialiꝫ aut in eo
sit subiectiue.ß qz ab eo et in eo est
suppositiue Atuero nō iā q̄ramus
qūo aut a q̄ ß ꝓpter q̄đ verbū ca
ro factū ē.pfecto vt recōciliarctur
caro Plane inq̄t Bernard⁹ de⁹ iā

Sermo factus in die

nos despicere nō poterit. frāc em̄ et caro nr̄a ē. naturalis q̄ppe vsus habz vt caro sibi carnē dili/gat Juxta illud Eccī. Om̄is caro ad sibi similem sibi ciūget Hec ē illa cō iūctio. illa pax. illa cōcordia. illa so cietas. q̄ p tpalē pacē figurata est in vniuerso orbe tūc habitātē. q̄m insup̄ p̄phetauēat psalmista dicēs Orieē in diēb⁹ ei⁹ iusticia ⁊ abūdā tia pacis Inde ē iocūdissimū illō et omni armonicaruz modulatio nū suauitate p̄stāti⁹ angelicuz car mē. gloria in altissimis deo ⁊ in ter ra pax hominib⁹ bone volūtatis Et heu q̄z nō bone volūtatis esse ouincimur q̄ scismatib⁹ vndiq; et vndiq; dissētiōib⁹ agitamur Ver bū inq̄m caro factū est. cur ita? q̄/tin⁹ videlicz ad ip̄m omnis caro veniat. vt videat omnis caro salu tare dei. vt dicat q̄libz gl̄abunda voce cū p̄p̄ha Cor meum et caro mea exultauerūt in deū viuū Cor ruperat itaq; omnis caro viā suā Gen̄. vi. p̄pterea p carnem incorru ptam sanare decreuit Nec alia ve niēdi causa fuit p̄m attestationes sc̄orū quas omitto. q̄z peccatores saluos facē Neq; ei causa incarna tionis fuit p̄fectio vniuersi. nō cre aturarū in deū reductio. nō manu ductio ad capescēdum trinitatis mysteriū. nō alie hmōi cause a qui busdā curiose forsā magis q̄z pie aut fidelit assignate. ꝯ vnica incar natiōis aut p̄cipua rō fuit carnis nr̄e purgatio O glorificāda p̄s⁹ dei caro. q̄ originalē ab omni car

ne sufficient dissuit corruptionē Mi rus hic amor. pietas eximia Eru bescat iā hominis caro pcōp̄ sor dib⁹ inq̄nari. p q̄ verbū caro fēm est. q̄n etiā bñdicat om̄is caro no/mini sc̄o ei⁹ Et quō bñdicat? Uti/q; pie sc̄e q; viuēdo et spurcissima carnaliū libidinū inq̄namēta decli nādo Quod q̄ egerit secura mēte illā decātabit p̄phete vocem. caro mea req̄escet in spe Felix spes. ꝯ re/quies lōge felicior. quaz nec in fu turo nec in p̄nti q̄dē adipiscitur ca ro q̄ in brutalē carnē degenerat. p q̄ (adeo em̄ eā charā habuit) ver/bū caro factum ē Penes me est. q̄z multo plurima de ꝯ sc̄e natiuita tis mystēio dici posset. imo discussi oni vltro sese offerūt et ingerunt q̄b⁹ p̄tergressis. nec em̄ aut p̄ās aut volūtas est omnia p̄sequi. ad tertiā x̄pi in cordib⁹ nr̄is spūalem natiuitatē me trāsfero Et quēad/modū p̄ma natiuitas est a nobis colēda et desiderāda. q̄z ex ei⁹ visi one beati erim⁹ cū āgelis Et sc̄da est nobis celebrāda q̄z p illaz visi/tati sum⁹ in terris Sic tertia est a nob eligēda et p̄curāda q̄z ex illi⁹ fecūditate amici erim⁹ ⁊ affines di uinitatis. Neq; em̄ alit ē dei filiū spūalit gigni vel nasci in cordib⁹ nr̄is. q̄z cū tanq; spūalē amicū ad/iutorē protectorē q̄z et viuificato/rem in aia nr̄a nouit suscipe et in/habitatorē possit ē Et ne absonū tibi forte videat q̄ deū nr̄is i cor dib⁹ gigni dico q̄si illi⁹ mr̄es exista mus audi ipsum qui Matb. xi. ait

Quicūqz fecēit volūtatē pris mei q̄ in celis ē ipe me⁹ ff et sozoz ma ter ē Totiēs nāqz aia velut mr in se deū pturit. q̄tiēs p māvatoruz suoz obseruationē ad gram eius redit. Optāda. pfecto et totis de/ siderioz nisib⁹ affectanda talis na tiuitatis Si q̄ēz a carnali et secū da natiuitate spūalē hanc secreue ris, spūalis eligibilioz etiā Marie fuit q̄z carnalis Verū q̄ faciem⁹ cū nat⁹ nobis fuerit et habitauēit in nobis Nō expellem⁹ q̄ez z se/ dulū eidē exhibebim⁹ officium. q̄si ad nos putem⁹ pr̄em de puero B dicē q̄ de puero moyse filia pha raonis dixisse legit Exo. ij. Accipe puerū istuz et nutri mihi Ego da/ bo tibi mercedē tuā et quā merce dē/ sane vitā eternā Itaqz puulus iste vt alioz vsus req̄rit septē tra/ ctet obsequis Ad hoz vo q̄libet septē obsequioz debita ogruitate p stando. totidē assumēde sūt nutri ces et virginitate et diligētia et sa gacitate pcellētes Primo inuoluē dus ē. scdo reclinād⁹. tertio custo diend⁹. q̄rto leuād⁹. q̄nto balnean dus. sexto pascēd⁹. et deinde alio portand⁹ vel baiuland⁹. puritas. charitas. tranq̄llitas. deuotio. pie tas. misericordia. obediētia Inuol uit p̄mo puerū ibm pānis mūdis et feruido lacrimaruz liriuio lotis ipa puritatis q̄ ex otritiōe ofessiōe q̄z gignit iustitiā Quippe notū est puerū hūc sordidis in pānis q̄escē nō posse iurta illud In maliuolaz aiam ⁊c Quāobrē dicit cū psal. La

uabo p singulas noctes lectū me/ um ⁊c ipe vero lacrime duz p cine res pcōz et p austerū amare re/ cordatiōis saccū colate sunt. effica cissimū ad mūdificationem mētis liriuiū efficūt Debinc ad pueruz in cunabulis reclinādū offert se nu trix scda q̄ charitatis nomē habz ad quā spectat illa p̄mo cantico z vox fascicul⁹ mirrhe dilect⁹ me⁹ mi hi inē vbera mea omorabit Recli nati pozro ad custodiā pueri neces saria est nutrix tertia que trāq̄llita tis vocabulo dicit a malōz negō tiozuz fragoze et a litiū strepitib⁹ hūc sedule puez custodit. et dū ali is vehemētioz terrenaz curaz cla moz insonuerit illō abner. i Re. xx/ vi. fortit exclamat. q̄s es tu q̄ cla/ mas et inq̄etas regē Suos insup seruulos q̄s sensuum noie appella mus iterū et iterū monē nō cessat vt ab omni nociuoz incursu pueri hui⁹ lectulū custodiāt. negligētib⁹ aūt mināti increpatiōe atrocit im propat dicēs illud q̄ ibidē in da uid persona subdit Viuit dn̄s filij mortis estis vos q̄ non custoditis dn̄m vr̄m regē xp̄m dn̄i Subinde post dormitionē leuādus est puer Iboc obsequiū p̄stabit q̄rta nutrix sca meditatio. q̄ totiēs puerū hūc excitat q̄tiēs horologium amoris suo pōdē ceciderit atqz pulsauerit dicit qz exurge quare dormis dn̄e exurge et ne repellas in finē Ipsuz vero excitatū euoluit et pānos ex/ plicat q̄b⁹ ille indui q̄ ē amict⁹ lu mine sicut vestimēto Pāni aūt isti

quid aliud sunt q̄z sue diuinitatis suoꝝ q̄z secretoꝝz arcana myste/ria. q̄ euoluūtur dū pia fide dñde rant instar psal. dicen Reuela oculos ꝛc Postmodū pueri hui⁹ balneum p̄parat q̄nta nutrix scz pietas hec intuēs sācta meditatione que puerū excitauit. q̄ excitatū explicauit q̄ explicatū suauit allocuta. currit ꝑe ad fōtē opūctionis in imo pī cordis situ Dia inq̄t mea liq̄facta ē vt dilect⁹ me⁹ locut⁹ ē mihi Et iterū factū ē cor meū tāq̄z cera liq̄scens in medio vētris mei Hac ex aq̄ suauissimuz efficit puero Jesu balneū. qz nō p cineres pcōꝝ vt in otritiōe trāsit. ꝫ de ipo opūctionis fonte pura nitēs impmixta q̄z haurit Ampli⁹ sexto nōe ē vt puer talit lot⁹ pascat Opus ℔ a. miseri cordia q̄ viscerosissima nutrix est adimplet dū mēbra ei⁹ reficit p̄sertim pane spūalis doctrine qđ est verbū dei. eūdē insup dulcium sermonū lacte ab vberib⁹ māsuetudinis eliq̄to potat. cui puer arridēs Esuriui inq̄t et dedisti mihi māducare. et rursū. fau⁹ distillans labia tua melq lac ℔ lingua tua Postremo puer nr ihs balneāt⁹ siue gestand⁹ ē iuxta illud apli. glorifica/te et portate deuz in corde vestro Hoc ipz p̄stabit obsequz septima nutrix videlz obedientia. imitabit q̄z Noemi exēplum de q̄ Ruth. iiij. scriptū ē. q̄ susceptū puerū posuit in sinu suo. et nutricis ac gerule fūgebat officio Et bñ dicit posuit in sinu suo neq̄z em̄ retro aut contra cor Jhs quasi sarcina grauis ihs suis in p̄ceptis ferend⁹ ē. ꝫ in anteriori sinu et ad cor inē bone opationis brachia amorose stringēdus est Inde est illa ip⁹ postulatio in canticis cāticoꝝ. vi. pone me vt signaculū sup cor tuū et sicut signaculū sup brachiū dexterū Atq̄z sūmopere summa q̄z solicitudine q̄ studio nutrix hec obedietia precauere debz ne in via mādatoꝝ dei offendat ad lapidē inobedietie pedez suū Alioq̄n puero casus imminet et in nobis tali criminis allisione spūaliter mozeret Audistis magistri et frēs in xp̄o charissimi q̄liter puerū ihm in nobis per dei gratiā spūalit hodie natū et inhabitātē inuolue debz puritas. inuolutū reclinare charitas. reclinatuz custodire trāquillitas. de hinc meditatio ip̄m excitat. pietas lauat. misericordia cibat. obedientia gestat. quib⁹ istis q̄admodū premissum est solert diligent q̄z exhibitis proficit in habitaculo cordis nri puer ihs tā etate q̄z sapietia coraz deo et hominib⁹. donec crescat ad mēsurā verbi pfecti Ibi tūc habitabit in nobis nō p fidē tantūmō et gratiā vt patz in p̄ti vita. ꝫ p gloriam dsūmatā quā nobis prestare dignet verbū hodie caro factum dñs nr Jhs xp̄s Amen

Sermo in die circũcisionis

Sequitur sermo eiusdẽ cancellarij factus in die circũcisionis domini

Apparuit gr̃a dei et saluatoris nr̃i omnib⁹ hominib⁹ erudiẽs nos. vt abnegantes impietatẽ et seculari desideria sobrie⁊ iuste ac pie viuam⁹ in ꝟ seculo. et reliq̃ q̃ nũc audiuit er epl̃a pauli. vestra deuotio Qñ apparuit gr̃a dei et saluatoris nr̃i. adeam⁹ cũ fiducia thronũ gr̃e eius. vt misericordiaz ei⁹ cõsequamur. et gr̃am in auxilio oportuno. Nã q⁊ fim⁹ noster sup nos. et nos debilitati cõfracti q⁊ iacemus in imo et limo ofigimur. ofũdaꝫ pelagiana heresis. q̃ gr̃az dei p sublevatione nc̃ariam abnegare p̃sumit Rursus q⁊ de gr̃a dei sermo habẽd⁹ est. et de noie Jesu quẽ nemo p̃t dicẽ nisi in spũsancto vt ipe iꝟs ꝑm nomẽ suũ sit nobis iꝟs vt p̃terea cõdẽnatos in curia iustitie. gr̃e nos curia sucipiat. dũ interim sedet in throno sue gr̃e. p⁹ usq̃ꝫ legitimũ tẽp⁹ oparendi p̃tereat. appellem⁹ ad curiã et thronum gr̃e illic nos p̃sentem⁹ in ofessionibus vbi soroz nr̃a. maꝫ est eiusdez gr̃e. et aduocata nr̃a. q̃ plane despicere nos nõ poterit Caro enim et sãguis nr̃ est ⁊ curie sue iura defendet iura gr̃e Sz q̃s ẽ iste thronus gr̃e? Ille p̃cul dubio puer. hodie circũcisus. cui⁹ vocatuz est nomen Jꝟs. vt p iꝟm gr̃a fieret. sicut lex p moysẽ data ẽ. vt saluaretur mũd⁹ p ipm. quez vidim⁹ plenum gr̃a. imo gr̃az De⁹ me⁹. misericordia mea. inq̃t ꝓpheta Et q̃d misericordia nisi gr̃a? Sz dicz fortasse timidioz aliq̃s Ego aptos habẽs oculos cordis in lumine fidei. ⁊ lucerna euangelice veritatis hodierne. intueoz in ꝟ puero severitatem diuine iustitie severã valde. q̃ etiaz ꝓprio filio dei nõ pepercit. q̃n euz nuditati et frigori et duro vulneri dũ tenellus circũcidit exponẽt Et tu mihi apud ipm puerũ inuenire thronũ gr̃e repromittis Si in viri di ꝟ fecit deus. si innocentissimo filio nõ pepcit. in sicco q̃d fiet peccatorib⁹ seruis q̃libẽt ignoscet? Quin etiã maꝫ ei⁹. maꝫ benedicta. quib⁹ oculis pc̃ores inspiciet q̃ tota hodierni doloris sui causa sũt. qui totam sue grandis anxietatis materiam p̃buerũt. dũ ꝓpter eos vnigenitum dilectissimũ ex acri vulnere cruentũ ex nuditate et frigore vagientẽ cognoscet et dolentẽ? Atque ro quibusq̃ hoc dixerit. nil tale timendum. satisfactum est iustitie. sciata est non puniet bis in id ipsũ eum. qui graciam huius pueri flagellati meruit. qui factus est a deo nobis iustitia atq̃ redemptio in q̃ etsi iustitia appareat in ei⁹ attritione ꝓpter peccata nostra. supemineñ taz apparet gr̃a dei. q̃ vt ꝟũ redimeret tradidit filiũ q̃si pc̃orẽ

puniēdū Sz q tu ẋgo dignissima
nō abhorre pcōres. sine qb⁹nūqz
fores tali digna filio .qui licet ex
te genitus est. attamen nobis na/
tus et est dat⁹ Nonne ergo cū fi
ducia te et filiuz tuū In qb⁹ talis
apparuit gr̄a dei. vt tu mr̄ dei fiēs
inueniēdo gr̄am apud deū. et ipse
homo fili⁹ dei diceret Ita vt non
dubitauerit Aug⁹. asserē. nullaz in
reb⁹ p tēp⁹ oris. maiorez ista esse
gr̄am. dū verbū caro factū ē. de q̄
verbo locuturus det ipa gratuita
benignitate verbū efficax q fructu
osuz. meritis q pcibus tuis virgo
glosa q̄ ab angelo vocata es gr̄a
plena ētonomatice. et diuina salu/
tatiōe q̄m repetim⁹ dicētes Aue ⁊c
Apparuit gr̄a dei et saluatoris no
stri. et reliq̄. Exhilarescе tñ q̄ perie
ras miḃande hō erige aures audi.
et gr̄as age. qm̄ apparuit gr̄a dei.
datū certe optimū et donū pfectū
qm̄ gr̄a dei vita eterna. et si domi/
nus dat gr̄am. dabit q gloriā Nō
igit̄ inuanū hāc dei gr̄az accipias
nō p ingratitudinē in hui⁹ ānī p̄n
cipio enceniū tā insigne puipēdas
Et attēdas vigilanť. qz non dixit
apl̄s. apparuit sapia dei. apparuit
iusticia dei. apparuit potētia Illas
q̄ppe magis extimabat hō re⁹ .p/
ditor et dānat⁹. q̄m desiderabat.
Qm̄ sapiētia accusabat. et nō ha/
bebat locum negatio. nec valebat
excusatio Aduā vbi es ⁊c Si volue
rit mecū ꝺtendē dicebat Job affli
ct⁹. nō potero respōdē vnū p mil
le Justicia accusatū ꝺdēnabat. et
nō inueniebať appellatio. qz audi/
sti voce vroris tue ⁊c Proptēa idē
Job verebať oia opa sua. sciēs q
nō parcēt delinquēti Ihinc quoqz
est ꝓphetica supplicatio. nō intres
in iudiciū cū seruo tuo do. qz nō iu
in con. tuo om. viuēs . Potētia de/
niqz accusatū q ꝺdēnatū puniebat
et nō erat euasio. A facie man⁹ tue
ego defeci. plorabat psalmista Et
rursus q̄s nouit potestatez ire tue
et p timore tuo. i. t. dinumerare? Et
nemo est q̄ de manu tua possit eru
ere Nō ergo q̄rebam⁹ sapiētiā ac/
cusantē. nō iusticiā ꝺdēnantē non
potētiā exequētez sñiam demādā
tem atqz seuientē. Ubi seuientem?
Seuiētē nūc in celo cōtra aposta
tas angelos. nūc in paradiso otra
parētes p̄mos. nūc in turri babel
p cōfusionē linguaꝝ. nūc in terra
p diluuiū aq̄rū multaꝝ nūc in pē/
tapoli peccatrice. p subuersionem
puersoꝝ Tādē i iferis p ꝛclusionē
omniū Sed solā gr̄am miserantē
et absoluētez petebamus. qua sal
ui essem⁹ non ex operib⁹ iusticie q̄
fecimus nos Et hec hodie nobis
apparuit. dū celauit deus potentiā
in infirmitate. sapiētiā in infantia.
iusticiā in pietate. et circūcisiōis sa
tisfactione Tanqz imposuerit de⁹
silentium eis. et dederit audientiā
totam misericordie Ita superatis
oñib⁹ dať triūph⁹ gr̄e Et hec ap/
paruit hodie nobis valde nēaria.
Nā q̄d agēt q̄ se vertēt hō ꝺdēna

tus in curia iusticie.si nemini dat⁹ esset loc⁹ appellatiõis ad curiã gr̃e si nõ suparet misericordia iudiciuz? Dicam⁹ iterũ q̃ p̃us sempiterna dei virt⁹ atq; diuinitas. teste apl̃o ex eis q̃ facta sũt intellecta dspicieba tur .sicut antea dixerat sapiens q̃ p̃t visibiliter eaz creator agnosci Sed ꝛ sapiẽtiã ei⁹ ex op⁹ agnouit q̃ exclamãs dixit.q̃z magnifica ta sũt opa tua dñe.omnia in sapientia fecisti. Poterat quoq; dei benivolẽtia vtcũq; agnosci in rez vi gnãtissima dseruatiõe et directiõe in suos fines.sicut potẽtia ex creatione.et sapiẽtia ex gubernatione videbaf Qua ꝓpter forte gr̃az appellat sapiẽs nutricẽ omniũ Sed ex repatiõe lapsi ex recreatiõe deperditi.ex iustificatiõe impij.maxime apparuit gr̃a dei .Nã q̃ gratia maior q̃ liberalior.vel dici vel estimari potuerat.q̃m vt tãtum dare⁹ homini .vt paup fieret!q̃s ẽ credoret.si nõ dscius secretoruz dei paul⁹ assereret.qz p̃ nobis egenus fact⁹ est vt illi⁹ inopia diuites essem⁹! Dr̃a insup qualis mirabilior q̃z vt talit dparet homini miser de⁹.q̃ miser fieret.opprobriuz et abiectio plebis! Jsta nõne sunt viscera misericordie dei nr̃i.in q̃b⁹ visitauit nos de⁹ oriẽs ex alto! In q̃b⁹ apparuit gr̃a dei et saluatoris nr̃i hodie circũcisi Amplius vero dña natura vt humano more loq̃mur.quãuis in suo creaturarũ spe

culo pulcerrimo.in libro capacissimo.in carmine sonoro.et armonico mõstraret potẽtiã dei efficiẽtẽ et sapiẽtiã exẽplantẽ.et bonitatez cũcta finiẽtẽ.primuz ex vnitate.sc/cũdũ ex veritate .tertiũ ex bonitate creaturarũ Rursus p̃mũ ex eaz mõ.scõm ex specie.tertiũ ex ordine Sicẽ ex creaturaruz mẽsura põm Ex earũ nũero sapiẽtiã Ex pondẽ trahente in suos fines bonitatez. vt q̃dã circulo intelligibili ex ipso creante et p̃ ipm exẽplantem et in ipo finiẽte sint omnia. nihilomin⁹ mũd⁹ hãc sapiẽtiã dei potẽtiaz et bonitatẽ ognoscẽ habẽs nõ glorificauit deũ neq; gr̃as egit Ez viluerãt sibi oia ꝛ obscuratũ factũ ẽ insipiẽs cor coz.et defecerũt scrutãtes scrutinio.Quãobrẽ ordinauit de⁹ facẽ op⁹ noue gr̃e sup̃ naturã.vt essz gr̃a dña regina q̃z nature Nã gr̃a ei⁹ q̃ꝛ misericordia.sup oia opa ei⁹ Que gr̃a licz supbozz oculos sua lũinositate cecauerit.il lustrauit mẽtes hũiliũ.sic exultans ibs i spũ Cõfiteor inq̃t tibi p̃ celi ꝛ terre.qm̃ abscõdisti hec a sapiẽtib⁹ꝛ prudẽtib⁹.ꝛ reuelasti ea parulis Jta p̃.qm̃ sic placitũ ẽ ap̃ te Placitũ.nõ meritũ.vt nõ gletur añ eũ stulta p̃sũptio ois carnis.q̃ in sapiẽtia deũ nõ ognouit Jõ placuit p̃ stultitiam p̃dicatiõis noue gr̃e.saluos facẽ credẽtes ihoc ãt opus gratie.apparuit manifeste in eo q̃ verbum caro factũ est vbi totũ operatur gr̃a.totum sibi datur

Nil aut paucū habet natura. neqz
ex radice superiori astrorz q cōstella
tionū sicut impietas q̄rūdā finxit
Neqz ex actione inferioris elemēto/
ruz. saltē q̄ ad modū qui subitꝰ fuit
Ubi p̄terea patēt misericors q mi
seratoz dñs. vt saluet et regnet p/
uaricatoz hō reus Apparuit ergo
benignitas et humanitas saluato
ris nr̄i dei. vt alibi gaudet apl̄us.
Apparuit n̄m iusticie hec huma/
nitas. vt signū magnū in celo celo
rum deo Nā sibi hypostatica vni/
one diuncta est et hec quasi mulier
amicta sole iusticie. qz plena gra/
cie luminose et luna totiꝰ mutabili
tatis nature sub pedib⁹ eiꝰ rōne au
ctoritatis impiose. et corona stel/
larū duodecim q̄ sūt duodeciz pre
rogatiue singulares in capite eiꝰ:
ex dñationis sublimitate Nam et
benigna hūanitas dei saluatoris
nr̄i vniuersū mūdū spūaliū creatu
rarū purgat. illuminat. q̄ perficit. su
perior eis in ordine hierarchico
stabilita Et vt sol q̄dā eternitatis
imperiū q̄qz possidet sup vniuersū
materiale atqz corporeū. vt ex mi
raculoz operatiōe mōstratū ē. Du
odecim postremo p̄rogatiuis. q̄ñ
totidē fuerib⁹ coronata refulget.
q̄tuor in cōparatiōe ad diuinitatem
Totidē in operatiōe aie ad carnez
Et rursus totidē in operatione ad
totā rerū vniuersitatem Cōsidera
humanitatē hui⁹ pueri hodie circū
cīsi in ordine ad diuinitatē. et inue
nies q̄ in ea tanq̄z in ope p̄clarissi
mo sup illō oē creatū relucēt q̄tu
oz attributa. q̄ sē di potētia. di sapia
dei iustitia. et supeminenē dei gra
q̄ circulo q̄dā spūali infimū sūmo
iūgit. pacē operans in terris et in ce
lo Cōsidera diligēter in ordine ad car
nē. q inuenies carnē ab ea q̄rupli
ci dote decorari Agilitate subtili
tate. impassibilitate. et claritate Et
q̄ in via nō ita fiebat. h̄ erat spēa
le dispēsationis diuine miraculuz
Deinde si cōsideraueris hūanitatē
hui⁹ pueri in ordine ad creaturaz
vniuersam. videbis eam tanq̄z in/
strumētū diuinitatis habē omnez
potestatē in celo et in terra. in ma/
ri. et in omīb⁹ abyssis. beatos illu/
minat et p̄ficit in celo. viatores iu/
stificat in terra. alios non plene iu/
stificatos dimittit hic. vel alibi in
mari purgationis Alios obstina
tos damnatq̄ deturbat in abyssū
dānationis Actuero qz multꝰ ē hic
sermo. et ad interp̄tandū difficilis
et oro nostra ad alia p̄erās. expe
diri desiderat. coartemꝰ eaz infra
limites p̄nti. celebritatl. Et duobꝰ
q̄i q̄ibꝰ itinere breuiato decurrat
Et dicamꝰ q̄ apparuit gr̄a domi
ni. p̄mo in humili subiectiōe sua ad
legē circūcisionis Postq̄z impleti
sūt dies octo vt circūcideretur pu
er inquit euangelista Apparuit se/
cūdo in p̄pli redēptiōe p̄m nomen
saluatiōis. vocatū ē nomē eiꝰ ihs
qđ vocatum est ab angelo p̄usq̄
in vtēo deciperet Causā reddit an
gelꝰ apud matheū. qm̄ saluū faciet

ꝑm suum a pcīs eorū Hoc mō
euāgeliū cuz epla sociātes. vtrun/
qz ꝑ alterutꝝ deducam⁹ sub duo
bus tm̄ gr̄e dei signis. que sunt hu
manitas seu hūilitas ꝑmā signū.
et scōm benignitas seu charitas.
vnū in circūcisione. in nominatiōe
alterū. vt verum sit ꝙ apparuit hu
manitas in ꝑmo mystēio. benigni
tas in scōo. et gr̄a in vtroqz dei
saluatoris nr̄i Itaqz q̄s fiducium
nō perspicuū habeat et comptuz
gr̄am dei hodie apparuisse. duz at
tendit ꝙ ipe legis conditor. duro
se legis vinculo quasi seru⁹ astrin/
git. et fit sub lege velut infās. velut
impotens. et pcīs obnoxius? Ad
quid ita? Nimirum vt ingratitudo
neq̄m p̄sūptionis humane ofūde/
ret et erudiret. que in tātaz ꝓrupit
audaciā magis vero amentiaz. vt
diuinitatis maiestatem appeteret.
volēs eē sicut de⁹. sciēs bonū q̄ ma
lum. propterea de⁹ medicamētum
otrariuz humilitatis opposuit dei
cendēs a sūmo sue maiestatis ad
ima vilissima nr̄e hūanitatis Sic
aduers⁹ auariciā ꝑmi hominis. ipe
sūmā liberalitatē. sic aduersus gu/
lam ei⁹ ipe sūmā frugalitatē Sic
aduersus ingratitudinē nimiā ipse
gr̄am ostendit infinitam. erudi/
ens nos facto certissimo. vt abne/
gantes impietatē malā hospitali/
tatē et sodalē pfidiā male socia et
secularia desideria q̄ mergūt in in/
teritū. sobrie et iuste et pie viuam⁹
in hoc seculo Sobrie quo ad nos

Juste quo ad proximos. pie quo
ad deū et scōs humiliem⁹ igitur Circūcisio missa in nocte
aias nr̄as legi. imitantes hūc pue
rum. et circūcidam⁹ per discipline
cultrū. viciorum superfluitatem a
nobis. et sensibus nr̄is Circūcida
tur coz a presumptionis preputio.
ne plus sapiat q̄z oportet. nec pru
dentie ꝓprie innitatur Circūcidat
ipm ab omni carnalitatis excessu
et sine sordib⁹ et colluuie volupta
tis sit purū et mūdum Circūdant
oculi ne videant vanitatē. os q̄ lin
gua. ne loquantur mēdacium au
res ne audiant detractionē Tact⁹
et gust⁹ ab omni lubricitate Totū
corp⁹ a rebellione otra animā cō
tumaci. vt sobrie viuam⁹ in nobis/
met ipis Viuam⁹ et iuste apud p/
ximos. reddētes vnicuiqz q̄d suuz
est. cui vectigal. vectigal. cui hono
rem. honorē Viuam⁹ tādē pie d̄o
adherentes ꝑ fidē ꝑ spez q̄ cha
ritatē. circūcidētes oīem errorē q̄
superstitionē ꝑ fidē. omnē desperatio
nē et p̄sūptionē ꝑ spez. omīe odiuz
et cupiditatē ꝑ charitatem Sit in
nobis fides vera et viua ꝑm vim
rōnabilē. et recognitiōe immēse sa
piētie Sit spes certa ꝑm vim irasci
bilē et ꝓfessiōe sūme ei⁹ potentie
Sit charitas feruida et ossideratio
ne sūme benīuolētie q̄ gr̄e q̄ appa
ruit hodie i circūc sic̄is hūiliatiōe.
Hoc mō sobrie itra nos. iuste iux
nos. et pie sup̄ nos. viuem⁹ in hoc
seculo Sed ve tibi pessima. ve tibi
neq̄m ingratitudo cordis humani

Sermo in die

cordis incircūcisi Certe inhumani dū ad tātā grāz notissimā dei tui non corrigeris. nō emolliris. non flecteris humilis est ipe q̄ est de⁹ benedict⁹ in secula. et tu ceruicē erigis. tu supbis terra q̄ cinis Tu sordida pellis inflaris et tēderis Tu inq̄m inflaris et tenderis sordida pellis saccus stercorum q̄ vermiū. humilis est ipe legislator tu⁹. obseruās legē tuaz. et tu quotidie legis sue iugū suaue et leue otumacit excutis q̄ cōfringis humilis postremo inuenit pr⁹ erga te misericors et benign⁹. q̄ tu plenus impietate. errores fingis. et seq̄ris superstitiones de eo de te q̄q̄ vl supbe presumis. vel desperas superbi⁹. Ad ipsum veniq̄ nullo pietatis. nullo dilectionis affectu moueris. Pudebat fortassis inseq̄ humilem hominez. vsq̄quo pudebit humilē xp̄m imitari! Vide stupendū et horrescе flagellat in circūcisione leo de tribu iuda. vt hūilis et canis mortu⁹. filius hominis. putredo et vermis. Circūcidit in carne puer Jesus. vt absq̄ p̄putio nos in corde et sensib⁹ maneamus. vt cū Abraam nos filiū vnigenitū cū tota familia et vernaculis. h̄ est spūm nostrū cuz affectionib⁹ et cognitionibus vniuersis circūcidere discipline cultro nequaq̄ omittam⁹. q̄ tollam⁹ opprobriuz egypti. si neq̄ perire de pplo. neq̄ deo⁹ dei irritū effi cere voluerim⁹ Omnes q̄dem hoc agere debuit. clerū precipue. sicut ipe pre ceteris in domini sorte electus est. Exultet igit cum tremore humili. et gr̄as agat. et appareat i eo gratia dei q̄ saluatoris nr̄i q̄z heu cler⁹ hodie quē p maiori gr̄a gr̄e vicissitudine rependere dignū fuerat. plus alijs replet ingratitudine. et prepuciū sibi fecit impietatibus et secularib⁹ desideriis. neq̄ sobrie neq̄ iuste. neq̄ pie viuēs in hoc seculo. Ita pgebaz in meditatione mea. satirā in clerū declamare Neq̄ em̄ in tam vberi indignatio nis materia deesse verba potuerant. dum ecce studiositas speculatrix importunitate q̄dā sua. grandem questionū speculatiuarum fil uam apponere videbatur. vt plus sibi q̄z edificatiōi deseruire ℣ Dic inquit si xp̄us circūcisus est. et an circūcisus resurrexit in gloria dispar gētibus factus! Ita me pie tenere respondi. ad honorem eoruz ex quibus xp̄us fuit s̄m carnez. q̄ ē deus benedictus. et peruersorū confusionem ℣ Dic particulam illaz carnis virginee. vt multi ferūt dimisit in terris! Et talis ō effuso tunc sanguine questio est Respondi quasdam partes esse de integritate humane nature et necessitate sine quib⁹ nō subsisteret quasdam de cōgruitate. sine quibus neq̄ perfecte neq̄ decenē existeret. q̄sdā de superfluitate Prime due resumpte sunt sicut in alijs resurgentibus sicut. non oportz hoc de reliquis Si quis igitur cōtenderit pticulā illā

cum sanguine fuisse de integritate humanitatis primo vel secõ mõ illa resũpta sũt.et vel in terra non maneret vel multiplicata sunt ℣ Erat ne igit pars illa carnis vel sãguinis p cõicationẽ idiomatuz de⁹.et si de⁹ vtrũ hõ ?Sdui⁹ respõ/ sionẽ tãq̃ egẽtẽ longissima q subti lissima pscrutatiõe ptereo.et cõse/ quenter illã.si sit adoranda ado ratiõe latrie ℙerge ad alia.qz me lius est hic nihil.q̃ pauca dicere ℣ Dic ad q̃o poerat circũcisio?Re/ spõdeo poẽat originale pcẽz delẽ do et dãdo gr̃am. ꝛ non apiebat ianuam paradisi ℣ Dic q̃le dabat p feminis remediũ ?Rñsio fides pa/ rua si adulte erãt.vel parẽtũ pro puulis ℣ Dn alienigenas obliga bat?Rñsio nõ Cur añ diẽ octauũ nõ impendebatur?Rñsio. ꝓpter te neritudinẽ.et ad resurrectiõis my steriũ?Quid õ filiꝰ isrl in deserto nõ circũcisis?Die teneo fuisse cuz eis a deo reuelãte moysi dispensa tũ Quid si p cognationẽ spũalem circũcidẽs a circũciso iũgebatur? Puto cognationẽ hãc magis hu mana ostitutiõe.q̃ naturali vel di uino iure inuẽtã.Quod si q̃s aliter sentiat ꝓpter gr̃am q̃ cõfert.dicat osequenter sic de baptismo ℣ Dic an circũcisus simul q̃ baptisatus insigniebatur duplici caractere et si in eo gratia duplex augebat? Ita.si capax erat vtriusq̃ et dum circũcisio currebat vtiliter ℣ Dic cur circũcisio q̃ data in feꝰ eternũ

cessauit.quid dico cessauit .imo fa cta est mortifera adeo vt paulus denũciet si circũcidimini xp̃s nihil vobis ꝓdest ?Dico q ꝓprie non cessauit.ꝛ transijt in baptismũ.cuꝰ erat figura quid igit mirãdum.si re exhibita.figura cesserit?Sz au/ get q̃stionis admirationẽ.cur ꝓpt cõseruationẽ circũcisiõis et alioꝝ legaliũ paulꝰ restitit petrº i facie cũ tñ ipe circũciderit Jgit q̃ pacto re phendit ipe qõ agebat.et pticulariter supiorẽ in auctoritate.apostolatu seniorẽ.et in gr̃a cõfirmatũ die pẽ tecostes. q̃lit inculpat paulꝰ eum et narrat nõ recte ãbulasse ad ve/ ritatẽ euãgelij?Rñsio distinguẽda sũt tpa et cõcordabunt scripture Temp⁹ circũcisiõis triplicit cucur rit? Currebat primo vtilit vsq̃ ad baptismũ.secõ pmissiue apud iu/ deos.vsq̃ ad publicationẽ euãge lij pleniorẽ.vt mat synagoga ho/ nestas haberet exeq̃as?Sed tunc apud gentes.et post apud oñes pestifera fuit eiꝰ obseruatio.ꝓptea petrº et paulº licite q̃dam circũci derunt ex iudeis tempore illo me/ dio. Sed quia facta petri circa iu deos gentiles scandalisabant.q̃/ si sic deberent circuncidi. paulus doctor gentium auertit petrum de re huismodi.Qui tota sibi humili tate paruit .et ita neuter peccauit saltem mortaliter ℣ Sed dic si pe trus non errabat in fide qualiter sibi dixit paulº cur ita facis?Certe ex auctoritate legis diuine iubẽtis

De dele gauli ad Arimin

Sermo in die

fraternā correctionem cui legi nemo nō subiect⁹ est ¶ Quid si petr⁹ versa vice. paulo restitisset in facie nolēs acquiescere An paul⁹ se ab eo subtrahere. an nō obedire An ad eccie ōsilium appellare potuēat Si cōciliuz in ℟ supius erat petro vel ecōtra. si paul⁹ restitit petro vt eius cardinalis existēs. vel vt eq̄lem se deputās et nihil a petro auctoritatis. sicut nec euāgelium suū recipiēs! Quid si de facto in paulum excōicationis sñias ꝓmulgasset. an eas paul⁹ tenuisset! Quid si petr⁹ ꝑstitisset in ℟ errore. nūq̄d eo facto papatū ꝓdiderat! ꝙ si nō nūquid tñ deponend⁹ erat et ꝑ q̄s et quō! An cōciliū sine eo potuisset in hoc casu celebrari ! Quid si petrus vi armata errorē suum defendere voluisset! nūquid ipo etiā manente papa. vim vi licuisset repellē aut verbis aut carcerib⁹. aut ipsa deniq̄ morte ! Ihieronym⁹ ꝓterea et Aug⁹ doctores eximij cū discordent in hac materia. nūquid alter eorū dicend⁹ est hēric⁹! Ille paulū dispēsatiōe mētitū. hic petrū iuste rephēsuz fuisse defendit ¶ Porro cur in concilio de cessatiōe circūcisionis petr⁹ sūm⁹ pontifex nō tulit sñiam ꝟ iacob⁹! Innuebaz studiositati vt taceret et nō ponēt in celū os suū Tūc exclamās dixit! Nunquid nō expedit detalib⁹ inq̄rere. vt sciat q̄libz magn⁹ cū pusillo q̄litatē sue potentie. sue subiectionis sui corpis. q̄ sibi competit iure diui no. naturali. vel humano? Alioq̄n error facile surripet. et cōfusionis horrore cūcta fedarētur Quid est igit q̄d innuis mihi q̄ nō liceat de potentia petri disputare! Nōne de omnipotentia dei q̄tidie ꝙq̄rim⁹! Sed tñ vis vt ista nūc ꝓtereā. reuertamur ad pueruz Jesum ¶ Dic si puerū istum circūcisiōis dolor attigit. cū vtiq̄z gaudio magno fruerē! Sic et forte tant⁹ q̄ntus in passione nūc ꝑuisa ¶ Dic si cor eius motib⁹ oppositis dilatatione q̄ constrictione simul mouebatur! Rñsio nō oportet. q̄z gaudiuz supioris portionis. nō redūdabat in corp⁹ ¶ Dic si vere cōpatiebat ei mat̄ sua dscia tāti gaudij. tāq̄ mysterij nō ignara! Rñsio cōpatiebat. vtiq̄z q valde compatiebatur et iam ꝓtransibat gladius aiam ei⁹. vt nō eximeret ab illa regula. ꝙ ꝑ multas tribulatiōes. oportet nos intrare in regnū dei. et ℟ horrendū ꝑ pcōrib⁹. q̄z aut hic erunt in labore hominū ꝑ pñiam. aut in societate demonū ꝑ dānationē ¶ Ceteruz dic cur ℟ potissimum dñe xp̄us circūcidi voluerit. cū supsti tiones impie in his ianuarij kl̄ꝑ vigebāt. Rñsio vt eas deserēdas ostenderet ¶ Cur nōdum cessauerunt neq̄z in clero. neq̄z in ꝑplo. taz sup encenijs et alijs obseruationibus vanis et varijs. q̄z sup ritib⁹ improbis ꝑ ecclesias. quos appellant ludos fatuoz. sicut vere fatuitates sunt. imo insanie. sacrilege.

impie et.

impie et blasphemie.quas inter ec/
clesiasticos impune fieri stupor est?
Nunquid apponi deberet prouisio?
Ita deberet. sed plurimas audisti
qz questio p debet/soluiˉ p nō facit
Prouideat grā dei saluatoris no/
stri et sūmi pōtificis diligentiam //
Questiones hmōi multiplicare ma
gis et magis satagebat importune
nimis stndiositas speculatrix in me/
ditatione mea.Cui ego Noli precor
mihi molesta esse Locū ⁊ tps aliud
expecta.Nō est iste disputatōis spe/
culatiue actⁿ.sed edificatōis practi/
ce.Tu interim secedas aliorsum.vt
de gratia dei et signis eiⁿ.certo per
gat itinere sermo noster.pīsertim ad
signū scōz qō esse posuimⁿ benigni
tatē saluatricez.sicut notaˉ in nōis
impositione.Si tñ ꝑus ex eis q̄ cir/
ca primū signū diximⁿ qō est hūani
tas seu hūilitas cōsiderationē mo
ralē quadruplicē notauēo.ꝑm qua
tuor effectⁿ gratie dei q̄ sunt abne/
gare impietatez et secularia deside
ria.Sed et sobrie et iuste et pie viuē
in hoc seculo // Quanqz malesuasa
pestis adulatō pstrepat ⁊ susurrās
loqui phibeat asserens ꝙ vetē p/
uerbio.veritas odiū paritˉ Et ꝙ nō
opus est teneras mordaci radere
verbo auriculas.Sz plus roborīs
affert apls in fine epˉle stimulās ꝙ/
libet p̄dicatorē in psona Tyti Hec
loquere et exhortare.et argue cum
omni imperio.Nemo te dtemnat.
Pria dsideraⁿ ad apparētē gr̄az
dei in circūcisione hūilis pueri Jēu
Princeps vel plat⁹ q̄libet etsi diceˉ
solutⁿ legib⁹.pati debet legē quam
ipe tulerit.Tū p subditoz exēplo.
tū p reuerentia pstanda deo vt ap
pareat gr̄a dei in eo ⁊ nō impietas
aut secularia desideria videanˉ do
minari.Poterā hic vti gentiliū exē
plis ꝑpias in se leges q̄uis durissi
mas seruantiū q̄z Valeriⁿ memi
nit.Sed abunde satis est ad exēplū
sūmⁿ legislatoz xps et pontifex sup̄
mus q̄ ob hoc legē ꝑpriā non soluē
sed semet implere voluit vt eiⁿ actio
eēt in ꝟ ꝓncipū platoz̄qz instructio
Ubi nihilominⁿ notandū occurrit
dtra eos q̄ tanta obstinatōe legibⁿ
mortuis hūanis adherēt.legē viuā
fundatā in lege eterna et in eq̄tate
seu epikeiā penitⁿ vel ignorātes vl̄
spernētes ꝙ lex pficiˉ et impleˉ dū
vel in finē meliorē vel salubriorib⁹
medīs ordinaˉ q̄ finis est charitas
ꝟm apˉlm. Alioquin christus legem
antiquā nō implesz q̄z soluisset.Et
hoc documentū nō tam mediocriˉ
spectat ad scisma presens cuius se/
dationē inuenire nō sufficēnt leges
hūane iam condite.nisi superior lex
diuina viua ⁊ architectonica consu
laˉ Qō qr forte non satis actū est
vsqz in presens.obtigit qō ait dns
in Jsaia Timuerunt me mandato
hominū et doctrinis Jdo ecce ego
addam vt admirationē faciam po
pulo huic.miracło grandi et stupē
do.Peribit enim sapientia a sapien
tibus eius. et intellectus prudentiū
eius absondeˉ. Ex quo loco sum/
psit Jesus illud improperium dtra
pharisēos.ꝙ irritum faciebant mā
datum dei propter suas traditōes
Audirent vtinā ista auribus suis

bi qui legem euāgelicam. legem di
uinam cū professoribus suis deserē
tes. humanis inuentōnibus incum
bunt toti adeo vt ad superiorez le
gem illam oculos attollere vel nō
valeant ex ruditate. vel nolint ex in
iquitate. vel negligāt ex inerti segni
cie. Cum tñ vbi leges humane non
sufficiunt prout in scismate pñti cō/
pertuz videt vt ad legis diuine ra
dicem et interpretationez consulta
tio referat. et ꝑm eam dscientia for
metur necesse est. Quid autem mali
quid periculi. quid confusiōis attu/
lerit otemptus sacre scriptuē vtiq;
sufficientis pro regimine ecclesie. ali
oquin christus fuisset legislator im
perfectus. interroget experiētia. cō
fideret clerus. cui desponsari debu/
erat sapientia. que de sursum est pa
cifica et pudica. An ipe fornicatus
est cū adultera illa meretricula sapi
entia terrena animali et diabolica?
Status insuper ecclesie nōne fact⁹
est totus quasi brutalis et monstru
osus? vbi celū deorsum. hoc est. s. id
quod spirituale est. et terra sursum.
spūs seruiens et caro dominās. ꝑn
cipale accessoriū. et accessoriū prin
cipale. vsq; ad hoc vt quidam deli
rare nō dubitent. q; per inuentiōes
humanas etiaz melius q; per legē
diuinam euangelicā regeret. q̄si mi
nus sit anima q; corpus. et spūalis
q; carnalis fructus? Hec assertio p
meā fidez. blasphemia est. nedū fal
sa. Euāgelica quippe doctrina per
suos ꝓfessores dilatauit ecclesiam
vsq; in celum. q; filij agar exquiren
tes sapientiā que de terra ē detru/
serunt vsq; in cenuz. Et q; nō ex to
to corruerit ē ex gratia dei. z salua
toris nostri. Hec ego loquor eo li/
berius quo mihi conscius sum non
ex questu. non ambitu. non ad lau/
dem propriaz mee professionis sed
pro assertione veritatis. et vtilitate.
publica hec dicere Quia ad verita
tem curia ista theologiam actenus
minus debito promouit. ne dicam
spreuit. que tamen omnem sibi qua
pollet gloriā ad quisiuit. Per quid?
Per predicationem humilem gene
ratricem deuotionis in cordibus fi
deliū maxime principū. Nam si de/
fit rligiosa deuotio honoratio eccle
siarum. qualis erit? Prouideat gra
sūmi pontificis. et nunc cepit Se
cunda dsideratio. Apparēs gratia
in humilitate pueri Jesu circunci
dat prelatum quemlibet. vt iuxta
consilium sapientis positum a Tul
lio. quanto maior est. humiliet se in
omnibus. Et ab omni se superbie in/
tēperantieq; signo circūcidat. Tan
to enim esse hūilior et ad seruiendū
promptior quisq; debet ex munere
ait Gregl. quanto se obligatiorē eē
conspicit in reddenda ratione. Nā
ab eo cui plus committit plus exigi
tur Ita vt saluberrimum sit christi
documentū in metaphysicali ratio/
ne fundatum. Qui voluerit esse ma
ior inter vos esset omniū minor et
minister qz ꝑm magnitudinē dñati
onis est subiectionis grandior ob/
ligatio. quamobrem sūmus pōtifex
non ficta verborum humilitate sed
veritatis attentione profunda/ no
minat seruus seruoruz Et certe ita

seruus.vt ꝑm prepationē cordis et si nō semꝑ ꝑm exhibitionē opis ipe vitā suā.quanto magis statū suum exponē ꝑ cuiuslibet subditi sui salute.nedū ꝑ toto grege teneat. Hoc itaqꝫ sentire catholicū.est stabilituꝫ in hoc veritatis verbo.bonus pastor animā suā ponit ꝑ ouib⁹ suis. Et ita corde credit ad iustitiā. Ore aūt vel scripto ꝯfessio sit ad salutez Alioqn nō iniust⁹ fit lucifer qui ita ꝑesse voluit ꝑm doctores vt subiectionis vicissitudinē subditis.nō referret.cū ex opposito ipe plus maiozomodis obsequi velle debuēat Et hac itez cōsideratione culpanda reddit pompa supba.pōpa male sobzia platoz quozundā in fastu mundano.querentiū nihilomin⁹ excusationes in pcis. et dicentiū ꝙ hec pompa honozat ecclesiam. Ho nozat vero imo vere onerat et destruit factis et exemplis. Neqꝫ enim in ornatu splendido.neqꝫ in lauto conuiuio.neqꝫ em̄ in discolozq coma tulozq clientū numero.sed in spiritu mundo et consideratione sancta honoz ecclesiastic⁹ illustrat. Ac siquis prelatoz in pompis istis puerili et vana exultatione delectet. si ad honozes caducos gloziabund⁹ erhilarescat.si de se faciat idolū et statuā Nabugodonosoz.gaudens laudari.gaudēs coli et nō poti⁹ exhozreat instar xp̄i.qui sūmos inter honozes fleuit.si nō memoz sit iubētis in vestitu ne glozieris vnqꝫ. et i die honozis tui ne extollaris. Videat obsecro.videat talis ne tādē se ipz tanta ꝓprie et aliene adulatiōis lu dificatione decipiat.qđ iuxta verbū comici ex stulto.hoc est ex vani/glozioso insanus fiat. Qualiter insanus? Certe lesus in iudicio rationis sicut ledit philocapt⁹. Omis quippe passio ꝓfundata et radicata circa aliqđ ocupiscibile.sit illud honoz. sit opulentia.sit ābitio.sit voluptas reddit hōiez demoniaco simile. ꝑm dictū Origenis in expientia fundatū. Mentioz si nō tpe meo talis apparuit.et verboꝝ copia et iurīū sciētia.et abstinentia famat⁹ corpe vegeto et fozti quē vsqꝫ ad hoc insanū reddidit ambitio ceca. otēptrix alieni omis osilij laudib⁹q; suis credula.vt putauēit post illusiōes plurimas esse verus papa ocordit electus. Et cū ita desiperet nihilomin⁹ affirmabat ꝓ se multos annos nihil tentationis a vana glozia sensisse. Cuz preterea moneret vt sapientiozū crederet consilio. non inquit. quia factuz.meū tale tantūqꝫ est vt ali⁹ a me nemo illud intelligat. Ex quid mirandū est in homine fragili dementiā hanc surrepsisse cū sapientissimus olim angeloꝝ lucifer qz se ipsum nō in luce veritatis. ꝛ vmbza proprie vanitatis intuebat.esse voluerit non soluz similis altissimo sed extollit super omne qđ dicit deus ex insana et phantastica preconcepte dominationis libidine? Cult quoqꝫ ritibus et sacrificijs coli per similitudinem ad deum.sicut sacrilege artes magice palā tradūt. Pro/pterea saluberrimum est vt prelat⁹ libenter audiat et frequenter q̄ humilia sūt et culpabilia de se ipso.ꝙa

plang libet si audeat frequēs q̄ humilia sūt et culpabilia de se ipso

nemo est qui nō peccet. dicat q̄z cū ꝓpheta Increpabit me iustus. Nimis enīz habet multos qui vel adulatione vel dignitatis honoratione sibi loquunt magnifica. apponētes fomentū morbo superbie. quez vel vllū medicamē. vel tiriaca ꝓprie reprehēsionis ꝙ fragilitatis sufficit expellere. et dare locum gratie dei saluatoris nostri. Tertia consideratio Apparens gratia dei saluatoris nostri in subiectione ad legez ꝓpriam circuncisionis. documento ē prelatis vt iuste viuentes nō imponant onera grauia statutorum ꝙ legum humeris subditorū. digito ātsuo nolint illa mouere. quemadmodum improperat christꝰ phariseis Hec consideratio redit ad primam iuuentutem illius sententie. exemplo christi firmate. Patere legem quaz ipse tuleris. Et esset profecto grandis in hoc loco querelarū materia contra tot et tot leues excōmunicationū et irregularitatū fulminationes. contra tot onera statutorū ꝓuincialium ꝙ synodaliū. ad lucrū. quale. vel anime vel burse. nouit deus. Contra tot reseruatōnes casuū in foro cōfessionis presertim occultoz. que confessionez supra q̄z dici potest impediūt. Loquor expertus et doctus ab expertis. Sed de his alias Xp̄s legislator. nonne legem euangelicam dilatare potuerat? Potuerat equidez. sed humane fragilitati gratiose condescendens. necessaria nos docuit ad salutem. ea pro nihilo quasi deputans. q̄ mortalem hanc vitā iamiaz in momento peritura. vel regere vel sustentare viderentur. sciens q̄ nisi ler viua euāgelica et eterna domineť. leges scripte nō solum superuacue sed crebro perniciose redduntť. Vult ergo prelatus ecclesiam subditā feliciter dirigi. Vult arbitror. bonos ille viros. timentes deū. equitate et meritis conspicuos. regimini ꝓficiat. nō oneribus legum et statutoz subditos premat. Nam super hunc carnem volui debet ecclesie reformatō q̄m si columne putres. si inualide sē sustētari debētes ecc̄iaz. ptes reliq̄ q̄li virtute subsistēt. innitentes pariete inclinato ꝙ macerie depulse? Multiplicenť quātūlibet humane traditiones. Si cupiditas carnalis et fastus non humilitas regnet in prelatis. audiamus quid sequitur iiicōmodi. Etem̄ potestas conferēdi beneficia et similia aut relinqueť talibus Et quis dubitauerit. quis non viderit. quantū subuertent. puertēt et euertēt oia ꝓmotionib⁹ indignorū? Si ablatio fiat ab eis. retinente sibi omniū collationē sūmo pontifice. nunquid non supra vires erit b negociū? nunquid non cum Moyse stulto labore se osumet? Mōne monstruosuz erit videre caput vsurpās membrozum omnia inferiozum officia. et quasi sit gladius delphicus ad omnia se aptās. sed ꝙ curia sua. curia romana. que ad similitudinez hierarchie angelice ordināda erat. et replēda viris charitate feruidis ꝙ contemplatione suspensis. vt seraphin. viris sapientia diuina splendidis vt cherubin. viris equitate ꝓ

firmissimis vt throni.nonne muta/
bitur in curiã peccantiũ.q qui nutri
ri debeãt in croceis amplexabunt
stercora? Ita em̃ arbitrat⁹ est oĩa
tpalia equus arbiter aplus. Fient
quoqz multi ꝓcuratores et conro/
tarij beneficioꝝ. Nolo de symonia
quicqz dicere. Fient insuper nõ tam
ꝓmotores qz inuolutores causarũ
friuolaꝝ atqz ꝓfanaꝝ.dimissa oĩi
spiritualitatis cura. Quid dico di/
missa? Utinaz hoc esset. licet sit ne/
quissimũ.irridebit.abominabit.per
sequet.et ad imitationem curie dia/
bolice.maior ille frequenter erit qui
astutior.qui perfidior.qui importu/
nior detẽtor.cupidior.miserior Quer
tas hoc nefas gratia dei et saluato
ris nostri V Quarta consideratio
Apparens gratia dei et saluatoris
nostri Jesu exigit vt prelatus non
potentiã subditis sed gratiã ostẽ/
dat.vt ipe preterea dolores q gemi
tus offerat deo pro eis se circunci/
dens:pie videns ne duz alijs predi
cauerit(officio em̃ prelatiõis adiũ
cta ẽ obligatio predicationis) ipse
reprobus inueniat.Quidni prelat⁹
gratiosũ se/ non rigorosuz prebeat
cuz ipe circundatus sit infirmitate.
egens gratia dei.nesciens introitũ
et exitum suum.ignorans an turba/
tiones in subditis. ex culpis ꝓpꝛijs
tanqz occultis.vel ab alienis.vel si/
mul ab vtrisqz suscitent.ita vt neces
se habeat obsecrare cũ ꝓpheta Ab
occultis meis munda me dñe.q ab
alienis parce seruo tuo? Nam sicut
pro delicto populi pastor.ita ꝓ pa
storis errore popul⁹ plectitur. Hoc
vidit Job q̃ dicit de deo.q regna
re facit hypocritam propter pecca
ta populi. Qualis autem pernicios
or pestis pro populo alia est.q̃z hy
pocrisis in suo vel principe vel pre/
lato? Sed ita digni sunt aliqui nõ
nisi per reprobos regi.q alij non ni
si reprobis prefici demerent Quid/
ni igitur ipse pastor.semper pauid⁹
inueniat.non se iustificans.nec iusti
ficari cupiens.extimescẽs ne dede/
rit causam scandalo.dicens cũ da/
uid Ego sum qui peccaui.q cuz Jo
na si propter me turbatio facta est
mittite me in mare. Quo verbo ma
gnum illum Gregl. nazanzenũ vsũ
fuisse.et ob hoc vbi Constantino/
politane cui perutilis erat cessisse.ec
clesiastica meminit historia. Reco/
gitet prelatus etiam deuotionis si/
bi conscius. presertim dum innume
rabiles viri.in oppositam ad se per
gunt sententiaz. Recogitet quid di
cat apostolus Nihil mihi conscius
sum.sed non in hoc iustificatus suz.
Quis ad hoc verbum non expaue
scat? Sed et angelus sathane trans
figurat se in angelum lucis.insidiat
in abscõdito.spargit vbilibz laque
os quos obumbrat specie virtutũ
Ita vt horendũ valde sit quod di
cit Sap̃.est via que videt homini
iusta.nouissima autem eius ad mor
tem ducunt. Sic prelatus nonnun/
q̃z dum eẽ gloziatur plenus gratia
dei.ꝓpletus est insensibiliter astutia
diaboli. Quãmulta quotidie exem
pli gratia credat aliquis facere ex
magnanimitate q̃ fiũt ex arrogan/
tia et presumptione. q̃zmulta ex in/

vulgentia humilibꝫ pietate. que oriuntur ex desidioso torpore. vt certe quod mirandū ē ex vana institutione q̄ gloriatōne supbissima. ad hoc vuntarat vt patientie et misericordie laudem cū magnis virīs meruisse credatur. Sic furor incautus et emulatio maledicta. quia zelus q̄z non ꝑm sciētiam. durus. ceruicosus inexorabilis imperterritus. nemini cedens. nullum scandalum reformidans. sed dicens. si damnari volūt qua ratōne saluare potero vel tenere inuitos? talis inquam furor mentitur se zelum boni publici et cōmunis lībtatis Sic implicatio frīuola et stultus labor in minimis tanta se diligentia simulās. sic perplexa scrupulositas semper vacillans. nihil expediens. bone fibi conscientie nomē vsurpat. que est ex radice superbie. nolentis se peritorum iudicio cōformare. Sic ambitus honoris pallīat se. q̄ non pro se. sed pro dignitatis honore et alioꝝ significatiō e p quirīt. Sic ambitio retentio vel dignitatuz. in perniciem ecclesie subtili malo fingit se velle multis profi/cere. nec ecclesiaz exponere discrimini peruersorum. Et hoc plane ē demonium meridianū. quod facit q̄n dooz esse martyrem diaboli. duz eē gloriatur quis in persequentibus martyr dei. Monet insup dicere hominem. quia diues sum et nullius egeo. Et nescit quia pauper est et miserabilis et cecus et nudus. ꝗz q̄o innumerabilia diaboli machinamēta dinumerare contendimus. q̄bus mentitur q̄ blanditur iniquitas sibi quasi plena sit gratia dei? Dicam' potius. quis euasurus ē illa? Respōdeat nō ego sed propheta per oraculum. quale factū est Antonio Humiliatus sum q̄ liberauit me. humilitatus intellectu. humiliat' affectu. Interrogata nimirum gratia dei. que essent signa eius quibus apparet in homine. Respondit Primū et precipuum signuz meum. est humilitas. hec sedes mea. hec requies. Deus itaqꝫ humilibus dat gratiaz. Tog noscē igitur humilitatem. et tu meā habitationē ignorare non poteris Interrogata vero humilitas de signis suis. multa numerans. ea tandem ad duo perstrinxit que sūt humile et sapere. adiungens de homine quem inhabitauerit q̄ eum reddit tractabilem. quasi perfusū oleo letitie. suasibilē. bonis consentientē. minus semper proprio q̄z alieno fidentem consilio. abiectus ē et vilis in oculis suis. non se iactans. nō iustificans. non magna promittens. non solicite se excusās. Et aduerso cognita sunt supbe elationis signa si se colit. si amat. si complacet in se fibi. si sapiens est in oculis suis. alienū vel non requirens vel odiens vel non implens consilium. pro sancto iam se habet. et ꝑ tali qui dign' sit reuelationibus atque miraculis regi Et quoniam obstupuit in malis. neqꝫ se neqꝫ morbum suum nouit. se humiliorem se sanctiorem omnibus iudicat. solos q̄ loquūtur placentia retinet. fibi alios odit. tandez q̄ abscit quocūqꝫ quesito colore. et si aliorum dissimulet/ amare se veritati

Si scandalisant alij non vrtur. sed irascit eis. tanqz solus immunis sit a delicto tanqz scandalo causa nullam prebuerit immanet in opinionibus ppris. quas deserere neqz alio rum monitis. neqz consilio. neqz experientia malorum sequentiū psuaderi potest. Egrescit potius et exca descit aduersus monita salubria. Ue ve ecclesie et religioni cuiqz a peste tali. Uir em satis deprehēdi potest. quia tegitur ouina pelle. sed per doctissimos scientes ꝓbare spiritus si ex deo sunt ex fructib⁹ cognoscitur. et maxime dum ad inhonorationis cuiuslibet vel paruā estimationez. quasi furit vt philocapt⁹ amate sue lesionem exhorrescit. Nichilominus cum per tales deprehensa fuerit. vir est inuenire remedium. quia nec expelli facile potest. nec retenta corrigi. nisi per miraculosam operationem gratie dei saluatoris nostri. Talem cursum habuerit sermo noster per primum. signum quo apparuit gra dei et saluatoris nri: in eius humilitate subiciente se legi circūcisionis et de ipius imitatiōe debita per prelatos et cleruz vt patiatur prelatus legem quam tulerit vt qz quanto maior est. humiliet se in omnibus. vt qz nō imponat onera grauia ceruicibus subditorū. vt qz gratiosum se non rigorosū ostendat. et ita abnegata impietate et secularibus desiderijs et sobrie et iuste et pie viuamus in hoc seculo.

Reliquū est vt per secundū signum diuine gratie esse diximus benignitatem seu charitatez. plenius signatam in nominis impositione. sermonis nostri cursus consūmationē accipiat. Uocatum est nomen eius inquit euangelista O nomen totiens vocatum et desideratum. nomen tā diu cum suspirijs expectatū. sed hodie primitus impositum. cum vocatum est nomen eius Jesus. Dudum enīz longe a peccatoribus salus id est Jesus. et ꝓpe erat vltionum dominus. sed hoc dauid cognoscens postulabat nomen non potentie q dominationis sed gratie et benignitatis. Dic inquit anime mee salus tua ego sum. Jesus tuus ego sum. Nam quid Jesus nisi salus? Nonne sic tibi loqui videtur Dauid deo. satis dixisti. ego dominus. ego omnipotens. ego iustus et terribilis. Obscōdātur obsecro hec nomina potestatis. q exhibeatur nomen gre q benignitatis. Et dic. ego ihs hoc ē nomen nouū quod os domini nominauit. quod vocatum est ab angelo prius qz in vtero conciperet. nomen ab apostolis predicatum sicut dicunt actus apostolorum ꝙ omni die non cessabant in templo q circa domos euangelisantes Jesū sbinc magnus ille predicator qui loquebatur sapientiaz inter ꝓfectos nihil iudicabat se scire nisi Jēm xpm et hunc crucifixum. Jesum propterea totiens viuens et moriens nominauit et imitator eius Ignatius. Nomen preterea a creaturis omnibus adoratum. quia in' nomine Jhesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum. quod perspicuum fecit miraculoz operatō. No

men deniqz ab omnibus inuocādū quia omnib⁹ salutiferum. Nā oīs qui inuocauerit nomen domini hic saluus erit. Et non est aliud nomen sub celo affirmat Petrus datū hominibus in q̄ oporteat nos saluos fieri. Et itez Non est in aliquo alio salus. Si penites et times deum vltionum. appella ad deum gratiarū. dicens vt propter nomen suum Jesus. sit tibi Jesus. quoniam scribit nobis filiolis suis Jobes quia remittuntur nobis peccata propt̄ nomē eius. Nam quis legitur in euangelio inuocasse nomē Jesu. et ex audituus non fuisse? Si damnata morte peccati. remanet morbus cōcupiscentie. in nomie Jesu serpentes malarum suggestionum tolluntur. Etsi mortiferum quid delectationis bibitur non nocebit. Si feroces insultus inimicorum omnium timueris. attende quia in nomine Jesu demonia eiciuntur. et fere mansuescunt vt gloziabat Agatha. et turris fortissima predicatur a sapiente nomē domini. Si tentatione vel alia afflictione fatigatus deprimeris. imitare apostolos. qui ibant gaudentes a conspectu consilij quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati. Et Apls paratum se offert non solū ligari. sed et mori in hierusalem pro nomine Jesu. Appa ret igitur gratia dei in hoc nomie Jesu. quod est in remediuz contra malum culpe. in refrigeriuz contra malum concupiscentie. in presidium contra malum pugne. et in solaciuz contra malum pene. Amplius quia necesse est nobis viatoribus ingrentibus celestem hierusalem viam agnoscere. animaduertamus quia deducit nos dominus super semitas iusticie propter nomen suū. Porro quia ignobilis es nobilitari desiderias. dat dominus potestatez filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Magna plane nobilitas. quia si filij dei. q heredes. heredes quidē dei. coheredes autē christi. et ex cō sequenti eius fratres. Quod agnoscens angelus. adorari a Johanne noluit. Vide ait ne feceris. conserui tui enim tuus sum. et fratrum tuoz habentium testimoniū Jesu. Egenus es et multa te petere, necesse est. offertur tibi Jesus pro titulo petitionis in curia dei patris. sic obseruat ecclesia instituta ab eo qui dixit. q̄cquid petieritis patrē in nomie meo dabit vobis. Quo nomine qui inigniti fuerint saluabunt. iuxt̄ figuraz Ezechiel de signo thau quo signati saluati sunt. Deniqz nemo virtutem. nemo sanitatē huius nominis nouit nisi qui accipit p experientiā. et gustat quid illud est. Oleum effusum nomen tuū Qualiter accepat qui dicebat. Domine nomen tuū et memoziale tuū in desiderio anime. Et aliter. In te glorificabunt oēs qui diligunt nomen tuum. Rursus alius. Ego autem in domino gaudebo et exultabo in deo Jesu meo quasi diceret Gaudeāt alij in anxia diuitiaz et sarcinaz inutiliū accumulatione. alij in effrenatione sordida voluptatum. alij in alijs nortijs atqz pouris. Ego aūt exultabo in

deo Jesu meo. quoniã potissimũ apparuit gratia dei in eo Sed ecce denuo sermonẽ interrumpente cõnaꝫ studiositas importuna. Et querit. qũo vez hz ꝙ omnis qui inuocauerit nomen domini saluus erit. cũ alibi scriptũ sit. Non omnis qui dicit mihi domine dñe intrabit in regnũ celoz? Responsio. requiritꝫ tertium domine. quod est operis. sicut primũ est cordis. secundũ est oris. Dic cur apostolus tãtus vir petẽs in nomine Jesu carnis stimulũ tolli. exaudiri non potuit? Responsio. nõ petiuit ad salutez Associari quippe debet oratio quatuoz comitib⁹ vt exaudibilis semper fiat. ꝙ pie. i. ad salutem. ꝙ ꝑseueranter sine peccati interruptione ꝙ iuste hoc est in gra et ꝓ se Et ita quisquis in ipo etiaz mortis articulo petit hic puniri in curia gratie. liberabitur a pena future. vbi est curia iustitie et volabit liber in celum. sicut deducit domin⁹ Antisidiorenꝫ mediante merito xpi et pena habita in presenti Verbũ quid ẽ quod dicit apls quia nemo potest dicere dominus Jesus nisi in spiritusancto cum pessimi nedũ illõ nominare sed in virtute eius miracula facere memorentꝫ. quemadmodũ viderunt apostoli quendam in nomine Jesu demonia eiscientem. sicut et illi reprobi qui dicent in iudicio domino Nõne in nomine tuo ꝓphetauimus et in nomine tuo virtutes multas fecimus ꝛc. quibus dicetur. Nescio vos? Responsio ꝙ nemo potest dicẽ dñs Jesus nisi in spũsãcto illustrante intellectũ sicut aliquã veritatẽ vel ipo simul mouẽte affectũ et illustrante intellectũ vt in bonis. Qz aũt mali faciunt miracula hoc ẽ per potestatem publice iustitie in attestationẽ veritatis Propterea nõ sufficiunt ostendere aliquẽ sanctum nisi comes fuerit humilitas et sãctitas. Hec vero gratia miraculorum iõo daꝫ qñqz reprobis ad ipoz cõdemnationẽ ne iusti pro magno deputent si vel habeant vel non habeant hãc gratiam. Nolite inquit xps gloriari ꝙ spũs vobis subiiciunt Qz si sigillũ et signum ꝓpriũ ptãtis quod est miraculum. adhiberi queratur in testimoniũ falsitatis. deus hoc nunqz permittit quin reclamauerit vel reclamet quemadmodum previdit. ne credam⁹ signis antixpi. Et est hoc ad ꝓbationẽ electorum. Properabat rursus querere studiositas. Cur non modo fit baptism⁹ vt olim in nomine Jhu. et cur non ad inuocationẽ eius daꝫ genera linguaz et opationes miraculorũ. et similia? Dũ hec inter loquendum supirruit zelus feruidus fili⁹ charitatis. ascende hinc ait o studiositas speculatrix. nõ est tps disputãdi sed plorandi. Nã si ꝓpterea de⁹ appellatus est Jhs. si in hoc apparuit gra ipi⁹ vt saluemur. vñ tot nobis mala tot incõmoda. qui in ipm credim⁹. ipm inuocam⁹? Ecce imminuti sum⁹ et ira dei effusa sup nos pl⁹ qz gentes q̃ nomẽ dñi nõ nouerũt neqz inuocauerũt. Et vt alia ptream. ecce qz exectãdo scismate ecclesiã sponsã suã ocuti fuit deꝰci ꝓteri rũpi lacẽari. Et vbi sũt mie tue antiq dñe vbi ẽ illa quã apls tu⁹ scribit appuisse gra. vbi ẽ no⁹ scum tuũ atz gḷio

sum.quod inuocatus est super nos? Cur derelinquis nos domine deꝰ noster? Vbi abundantia illa pacis quam orituram asseruit prophetа in diebus tuis.et quam angeli ceci nerunt dicentes Gloria in excelsis deo.et in terra pax ho.bo.vol? Sz ve tibi mala voluntas. voluntas ingrata Tu istam a nobis dei gra/ tiam abscondis. tu diuinum illud carmen obturbas dissonis moribꝰ tuis. Tu surripis gloriam deo par/ tem suã. Quioni pace spolicris par ce tua? Tu igitur bene viuere docen da esses non acute disputare, neqz fortassis tempus docendi sed faciẽ/ di. quoniaz mala radicata q̃ in mo res abierunt. non verborum fomẽ tis sed factorum securibus atz fer ramentis extirpari necesse est. Sed assit potius tempus miserendi dñe Jesu. tempus miserendi eius. q̃a ve nit tempꝰ. succurrat gratia tua. Ap pareat illa miseris. quia adiutor es in opportunitatibus in tribulatione. Impera vẽtis et cessabit quassatio et aura seuerior et asperior. Recor deris gratie tue antiq̃ dñe Recor/ deris infãtie suscepte propter nos sed et circuncisionis tuee nominati onis salutifere memor esto. Bñdic principio anni benignitatis tue. qđ principium. tu corona misericordia et miserationibus. quoniam illud ti bi dedicamus non fabuloso Jano bifronti. scientes quoniam beatus est vir cuius est nomẽ domini. spes eius. et non respexit in vanitates. q insanias falsas. Tu summus es põ tifex noster. des in nouitate ortꝰ tui q coronationis tue gratiaruz ubertatem. et indulgentiarum plenitudi nem elargire. Signare dignet gra/ tia tua nostras expectatões ad pre das celestis illius et cathedralis ec clesie tue magne hierusalem eccleſie triumphantis. ad quam tendimus quam tota deuotione cupimus. ex/ pectantes beataz spem Non confũ das nos ab expectatione. q̃a ve pa tientibus repulsam. si vel in signati one vel in bullis vel possessu vl'pos sessione defecerint Sit hodierna sã guinis tui effusio expectationũ no strarum valida signatio. sit eternuz salutare. vt vbi iniquitas abunda uit. superabundet et gratia. Talis erat in meditatõe mea zeli plangor querulus. commouẽs. orans et ob testans. vt sublata mala voluntate de medio nostri (illa enim sola pacẽ cogit in exilium. illa scisma parit. fo uet q nutrit) nos coadiutores gra tie dei sumus. que pñs conatibus nõ deerit. Cui studiositas. et cur ait non inquirit clerus cum prelatis su is. qualibus vñs occurrere cõuenit tantis. et tot incommodis. seu per congregationem factaz in nomine Jesu. qui aderit in medio. seu per se dule disputationis officiuz. tenden tis non ad contentionem. sed veri/ tatis inquisitionẽ. seu per inuestiga rionem criminuz regnantiũ in ebri stianitate. et cuelli cognita possent? Et essz clerus exemplo Jesu popu li saluatoꝛ. nõ lupꝰ dissipatoꝛ Expe dit ne me studiositatẽ in talibus oc cupari? Cui zelus. Expedit quidem et iã multa a tuis sectatoribꝰ oscrip

ta sunt vt omnia rite preparent. que agenda fuerint in cōsilio. Alioquin verendū est ne scismati radicationē afferret exemplo grecoꝝ. q ne scissuras (qđ auertat dei gra) mltiplicaret amplioēs q̄lia nūc omnia dicē reclamat vt vides breuitati. amor. q subdola blanda ꝙ adulatio cōtra/dicit. Nihilomin⁹ obsecratiōe facta p gratiam dñi nostri ihu xpi et me zelum domus dei vt tempus modi cum detur veritati et eius inquisiti/oni. Apulso omni mordacitatis desi derio. quod longissimū frequenter vanitati datur et fabulatiōi. dic tu studiositas radices aliquas ex iure diuino sub generalibus principijs vtiles ad sedandū pestifer scisma. quoniā illud primū et principalius occurrit in ecclesia reformandum. Tunc studiositas visa est quedam aperire sub consideratione quadruplici que qualia sunt. vestrū erit iudiciū. Hec via Apter timorē inhonorationis mundane non essz penitus abhorrenda. Nam quicquid a maliuolis interpretibus ageret de/super residoret inspector cordiū de/us. et iudex veritas. et charitas bauunde remunerās. maneret nōne laudata. nonne victrix effecta. mater illa vera infantis apud salomonem que filium maluit integrum abscere. illo ꝙ carere ꝙ diuisus in suā cedoret portionem? Deniq in laudez quasi filij maximi preclarissimaz dixit. cernim⁹ ꝙ non ponebat rumores ante salutem. Nonne satius est vitro dare gratie charitatis fracte et pati honorē suum caducum. imo vitā Apriā cū merito ꝙ sine laude q pace mox matura necessitas vtrūq diripiat? Quidni detur ergo libēter gratie id quod velit nolit obtinēs protinus relinquet nature! Amplius non videt improbabile quin expediat in casu ecclesiam ad tempus pastore summo carere vt interim p tractatum vel aliter adeptio pacis celerior haberet. Q si canones nopositum sanxerint. lex diuina nō dissonat. Nam lex dicit ꝙ papa morituo. staret salus. Q si timet infamatio partis istius vel illius iam respōsum est Consequenter deducitur ꝙ Apter timorem succumbendi aut inhonorationis consiliū generale vniuersalis ecclesie non videtur repudiandum. sed pium est credere ꝙ in tractatione presentis materie non erraret. Audiamus rationem. constat itaq ꝙ in materijs fidei terminandis error non cadit in generali consilio Rationem dant doctores ex speciali assistentia spiritussancti q xpi regentis ecclesiam nec permittētis errare in his ad que humana inuestigatio peruenire non potest. Secus in eis que vel facti sunt vel humana ratione terminari pñt. Nunc autez scisma presens quanq in eis que facti sunt plurimū habeat. eius nihilominus terminatio tamperplexa cernitur tam q difficilis vt sup hominū vires. ingenia. inuentōnes et cōsilia videatur. Ubi vero deest humanum. potest et debet absq temeritate diuinū auxilium etiam miraculosum expectari. Ita eni de sortibus mittendis in casu determinat

Augl. dum seuientibus tyrannis. inquiritur quis de multis prelatis p gregis salute remanebit. q̃ recedẽt. Nonne igitur absq; periculo causa ista committi deo et vniuersali consilio posset absque formidine q̃ maior pars vinceret si esset iniustior ꝛ maxime in perniciem ecclesie. quod audio. quoniam in casu. communis error faceret ius. presertim error facti. vel ex facto ortum habens. Nu rilius tale miraculosum. nõne in bello corporali Judas machabe⁹. nõne Moyses. nõne fideliũ alĩ taliter expectarunt. quando psequebatur vnus mille. et duo fugabant decez milia? quanto securiori fide pro scismate hoc finiendo potest in operationis diuine assistentia speciali pertractatum vniuersalis consilĩ spes haberi? Et quis obsecro tãte p̃sumptionis inueniri poterit vt determinatis p tot viros celeberrimos. p priam opinionem vel preferret vel ad eorũ dictamen non mutaret? Dium quoq; sentire est vt non nisi viã mediam. viam pacificã et vtrobiq; honorabilem sententiaret conciliũ. Neq; tñ ignoro multas circa hoc ꝛ alia suboriri difficultatum nebulas Sed eas oñes lux diuine legis suis radijs faciliter eijceret. si non vltro ceruicosa contradicendi libido obstiterit. si oculos ratõnis neq; seuicies inquirendi clauserit. neq; ruditas obtudẽrit. neq; eos lippitudo carnalitatis. neq; curarũ puluis. neq; fumus presumptionis suffuderit neq; postrẽo malicia cecauerit. quominus apparere possit gra dei saluatoris nostri. Ita studiositas per zelum zelata pergebat in longius. Cuius ego sermonem interrũpens ꝛ finiens exclamaui. Dpareat outi nã bone Jesu pax nostra. salus nostra. Dpareat tandem aliqñ gratia tua per cuius illustrationem syncera et agenda videamus. et ad ea que viderimus implenda. conualescamus. Res quippe in obscuro nimis demersa ẽ. Nam et nos ipsi nobis caligines pulueresq; difficultatuz ambulando sponte suscitamus Deest insuper apud multos gratia humani auxilĩ. que simul apparere et cooperari debuerat gr̃e dei Offuscat eam preterea vel abscondit amor proprius. querens que sua sẽt et incircunciso corde ambulans p̃ desideria sectaria. neq; sobrie. neq; iuste neq; pie viuens in hoc seculo. quasi non expectaret beatam illaz spem. que sola desideranda est. sola velut enceniũ diuine gratie iugiter postulanda. Prouideat meliora vi cinioraq; saluti gratia eadẽ dei saluatoris nostri. hic nos iustificans. et glorificans in futuro Amen

Sermo factus per magistrum Johem garson

dñica in lr̃. Mcccl.xxxviij. crastino Vincentij

Dsit illos in vineã suã Mat. .xx. Re. d. p. ac mgr̃i miss⁹ ego ad vos q̃ venustissimã hanc parisien vniuersitatis vineam

bonis artibus excolitis. quā tu de
us optime de egypto transtulisti. q̄
extēdit palmites suos a mari vsq̄
ad mare ꝛc. Missus inquam vinuz p̄
dicationis exprimere vbi illud hau
riam vnde eliciam vir habeo. Ita
ēm hodie preclarus ille in primisq̄
absq̄ dubitatione doctissim⁹ vitico
la noster preceptor meus a puero
et doctor cuz reuerentissima aucto
ritate rememorandus semper mihi
Ille inquā thematis nostri verba
quasi totidem pregrauidos diuine
scripture racemos per studiū tor
cular tanta virtute que possit et vi/
nū admonitionis preferuidum tam
acriter nec minus abundanter expſ
sit. vt nil mihi preter folliculos ina/
nes preter acinos q̄ nescio quas vi
ni inopes reliquias dimissum vide/
atur. Introductus tamen atq̄ mis/
sus nec retro pedem vertere nec im
perantibus nō obsequi possū Pro/
pterea cum Jesu syrach sui libri ca
pitlo. xxx. quasi qui colligit acinos
post vindemiatores et ipse speraui
Ego itaq̄ tanti vindemiatoris
inherens. grana vel que neglexit vl̄
sciens preterijt. vl̄ liberaliter dedit
recolligam. et vinū vtinam tam effi
cax q̄z rude. et indigestum eliciens.
in vasa aurū vestraq̄ meliori vtiq̄
imbui d'gna transfundam. illa pri⁹
exorata et in auxiliuz accersita que
absq̄ scissura virginalis terre. vitē
veram parturijt. ad quam recurrē/
tes. dicl. Aue Maria. Misit. ꝛc. Para
bolicam domini vineam. ecclesiā fi/
gurare nemo hesitat. qui aut hodi/
ernū legit euangeliū aut matutino
sermoni presens fuit. Verum expo
sitio hec nō adeo aut auara aut so
litaria ē. vt aliam prorsus excludat
Quamplures nempe vineas mysti
cas scriptura loquit. quibus omissis
ad presens. tm̄ duas introibo. vine
am scz mentis humane. de q̄ Cant
vij. Vinea mea coram me. est. Vi/
neam insuper sacre sapiētie. de qua
ad litteram Eccl. xxiij. Ego quasi
vitis fructificaui Istas idō vineas
coniunxi. q̄p neutra sine altera exco
li feliciter possit. Quod nequis fal
se dictū arbitret audiat. absq̄ sapi
entia anime vitem destrui Transiui
inquit sapiens per vineam viri stul
ti. id est sapientia carentis Credis
forte q̄p pulcrā reppererit. Dudi q̄d
sequit. Et ecce totuz inquit repleue
rant vrtice et vepres. sed maceria
lapidum destructa erat. Puer. xxiiij
In vrtica datur intelligi mētis ad/
ustio q̄z voluptas ingerit. in spinis
punctuosa. lacerosa. vlcerosa. et do
lorosa mentis punctio. quam cupi
ditas parturit In destructis plagl.
in destructa maceria. ruinosa mētis
clausio quaz ociositas operat. Sa
pientiam vero non nisi in bonaq̄ be
ne instituta aia reperire posse. aper
te monstrat illud Sapie. i. In mali/
uolam animam nō intrl. sap. nec. h.
in cor. pec. subdito Die autez agen
tibus dedit sapiētiam Eccl. iij. Hāc
igit vineam duplicē nunc introgres
sus. excolendā esse suadebo. presen
tem collatiunculam sub tribus per
suasorijs orationib⁹ absoluēs. Est
siquidē genus h dicēdi vehemēti⁹
atq̄ concitati⁹. qd̄ q̄i aliq̄bus ver/

borũ stimulis mentes penetrat. et viuis eas faculis accẽdit ad virtutem. Prima oratio persuasiua erit. de vinea spirituali nostre mẽtis vt ad eaz primo mane consurgamus Secunda erit de eadem vt eaz ipsã debite excolam⁹. Tertia erit de vinea sapiẽtie vt eam diligamus Auditores autem vos benivolos habere precor. et hoc a vestra humanitate et clementia impetratum sperans incipio. Adestote optimi adolescentes. et sũmi patrisfamilias iussionem credulis auribus attendite Ite vos in vineam Ite currite rumpite moras omnes Quoniã vt Naso ait Labitur occulte fallitq; volubilis etas et nihil est annis velocius Tragicus q̃q; Seneca Properat cursu vita citato volucri q; die Rota precipitis voluitur anni. Accelerandus idcirco cursus est. neq; inuidus piger ille est a quodam vulgari poeta descptus Qui si mane vocẽ obaudit. si citetur adhuc itẽ ata voce sonora nare vigil stertit. tãdẽ clamore coactus. ore tam lento linguam mouet. q mihi quid vis inqt surge veni. de⁹. miser en ego surgo. Vade sequar. nec eum sequit. quid decipis et tu non venies. duduz venisses sed mihi vestes quero nec inuenio. quis demon sustulit illas. surge cito. domine sum pẽsto. nec est tã imo vel caput huc illuc xtit. vel brachia scalpit. vel mẽbra in longũ distendit. sic sibi quasdã vndelibz morulas querit semper venit ore. non pede Sic veniẽs nunq; venit Dee ille Quã multoz hic mos est q nõ temporalis sed eterni domini vocationem somniantes audiunt. a cubilibus peccatoz sordidissimis auelli nequeuntes Verũ aliter est agẽdũ. qm̃ magnũ opus ẽ. tempus vero breuissimũ. Meminisse siquidem debetis q a dominica parabola dicisse. vnius tantũmodo diei spacium non amplius ad laborem datũ esse tam velox. taz breuis. tamq; caduca est mortalium vita. Quemadmodum itaq; dies ab algida aurora inchoans. paulatiz per horas momenta ad iutensum meridiei feruorem. et abinde in gelidam noctẽ progredit. Non aliter homo ab infantia incipiens gradatim per puericiam per adolescentiam q; iuuẽtutem quasi per totidem horas ad viuidum et nubile virilitatis robur prouehitur. subinde in senectam et decrepitudinem. in tenebrosam deniq; noctis mortẽ sensim ac sine stre pitu relapsurus. q; vita breuis quetota fugacissimo diei vni⁹ cursu mẽsurat Numera menses annos atq; lustra nil aliud q; exigua diei vni⁹ momenta sunt Vide q aliarum rerum perditioni vtcunq; succurritur temporis iactura irreparabilis est. Quod notauit vulgati versus gravis sententia. Quisq; potest rebus succurrere nemo diebus. Inde est lyricum illud Oratij ad posthumũ. Eheu fugatos posthume labũtur anni. Quamobrem p̃clarissimi adolescentes vnanimes dicite et in opus deducite illud Canticorũ. vij. Mane surgam⁹ ad vineas piculosa quippe ẽ mora. ridiculosa ẽ curuatu

ra. fructuosa ex cultura. ideo mane semina semen tuum Eccī.xxv Ideo surgamus. surrexim⁹ et erecti sum⁹ in ipso ad vineas. Dilātabūt vine/as et bibent vinū eorum Amos. ix Nō expectetur tertia. non meridies aut ipsius ad extremum solis occasus. sed mane fiat Dedecor est in/star mortuor pstratos humi iacē. et vt persius indignās ait Cur vis in terris habere animas. Ideo surgam⁹. omisse sūt singulis singule vinee. que neglecte pcī virus pariūt. exculte vero fructificāt in vinū felicitatis eterne. Ideo ad has surgamus vineas. Sed dicet forsan aut pigrior aut somnolentior aliquis. cur mane et nō potius vespe? Accedētes itaq; nouissimi preponemur pmis. et mercedis tantūdē iuxta sē tentiā parabole hodierne sum⁹ accepturi. In cassū igit tota die sudā tes nra attereremus corpuscula. et estus pondus q; diei intolerabiles gratis subirem⁹. Laudendū pot⁹ est et adolescentie iuuentutis q; affecti b⁹ gratissimis et placidissimis idul gēdū ipi nature senectuti qñ quidē aliud agere fas non erit. vinee cultus relinquat. O fallacissimas speu o expectationes vanissimas. quot peremerunt adolescentes. quot ad celuz euolaturos iuuenes in eterne damnationis preceps ruere coegerunt! Nō vos moueant inertium seruor vocēs. quoniam qui mane deuit. nec meridiem. nec ipsam quidez tertiam spopondit. sed vt sapienter sap. affirmat omnia in futurum seruant incerta Eccī ix. Quāmulti p/lixos vite annos a somniantes aut pmittentes vno die vna hora vno q; momento miserabiliter obierūt. quot inter has vane spei voces occubuerūt. vidē stupor est. Propterea filio suo precipiebat dñs vinee Matb. xxi. Fili vade opari in vineā meā. Dicere mihi visus est. pater sū tu fili⁹. obtemperādū vadendū est hodie. nō pcrastinandū est. opari nō obtorpescendū est. in vinea fructificandum est. Sz assurgit hec improba et temēaria spes tacito murmure secū insusurrās. nō hodie sed cras. erit hodiernus dies vt hesternus. sit in voluptate. sit in iocis. sit in delectatione. cras ab his resipiscam. cras vinee cultui operā adhibebo. An auditis caninā vocē. an inuidā fiduciā. aiaduertitis audite pot⁹ illud nō tā creditū q; exptus Nasonis verbū. Qui nō est hodie cras min⁹ aptus erit Quousq; cras et nunq; hodie fiant queso omnia ista cras vnū hodie aut vnū mane in quo vineā tuā oparis. Nec frustra pphetā dixisse putes. bonū est viro cū portauerit iugū dñi ab adolescentia sua. Treñ. iij. Jugū liberuz ac regiū. et nisi xpm mendacem putes suaue atq; leue. grauat fortasis cū incipit. mox vt tuleris in oblectationē veniet. Ideo bñ pcipit rhetor ille Tullius. Optima forma viuendi eligenda est. quā iocūdā reddet osuetudo Et Naso. Quod male fers assuesce. feres. Jugum leue est si pensentur pabulum et premi. et facit labor quē amor opat. mollib⁹ vo et eneruatis ac nō aiantib⁹

nihil non difficile est. Porro Seneca in se expertū esse ait q̄ facillime tenera cōciliantur ingenia ad recti amorem, et leuiter id est non multū corruptis inſcit manuz veritas Ferocissimarū enim beluarū catulos edomamus. et teneras plantas circunflectimus vt libet. senectā expectā solazq̄ temporis mozā. frustra hec agere conabēis. Nec alia ratio est cur puēos suos confestim parē tes aut scholis aut aliaz rerū opificib⁹ tradūt nisi q̄ grandioz etas minus his apta ē. Quanto satius bone mēti ac fertili ab ineunte etate vacanduz est qua arte alia venustior nulla est. nulla insignioz. nulla q̄z sciri difficilioz. cum econtra mala mens p̄ se sine magistris vt Seneca ait addiscat. Quapropt̄ o ingenui adolescentes dum vinea vr̄a est instar cere flexibilis. dū q̄z vicio rum frutices in eam nondū altera dices egerunt. eam excolite. ad eaz vigilate. Facillime siquidez violabilis est aut ab estuantiq̄ igneo vapore libidinis. seu a gelida bruma vel a turbido et exurenti vento ambitionis. aut alia peste hmōi. q̄ et silia incommoda si vineam teneram vobis non obstantibus inuaserint deea actū ē et perijt. Eliquate igit̄ ex ea primū ac puz vinū nec sordidis criminū fecibus mixtum. et vestris in vasis recondite. qm̄ Flacci x̄buz est quod Dugl. placuit Quo semel imbuta recens seruabit odorem. testa diu. Dit enim Seneca. ij. epl̄arū .i. q̄ in etate. simul in vino primum optimuz est Ideo Virgilius Optima queq̄ dies miseris mortalibus cui Prima fugit. subeunt morbi. tristis q̄z senectus. Primuz insuper vinum gratissimū est q̄ deo acceptissimū. Ab hoc iudei primicias vindemie offerre iubebant sacerdotibus contra detestandā illoz ignauiam qui primicias etatis et vindemiaz suaz spiritualū mundo largiter effluūt. feces sue senectutis deo dare dedicareq̄z ponentes Qui cauere debēt ne audire mereant illud christi Non bibaz amodo de genimine vitis huius Matth̄. xxvi. Quoniam vitis senex que ab initio non excolta est conuertit̄ in labruscam aridā nodosam et exosam cuius liquor acerbissimus est Nimirū si delicatū vini spiritualis potatoz christus tam lismodi vitis germen aspernet̄. Nimirū etiaz si hos senes de miserijs suis quib⁹ cuelli sepe frustra conantur hora diei nouissima ingemiscētes nequaq̄z audiuit sūm⁹ paterfamilias. qui cū actenus semp mittentem vocantēq̄z habuerūt oremptui Mens erat mea generosoz̄ adolescētū exempla vt platonis. catho nis. tiri. alexandri. alcibiadi. sanctissimoz̄ preterea vt samuelis. dauid iobis. nicolai. ac similium quoz in gens multitudo est. ad vr̄am reuocare memoriā ꝫ veritus sū ne poti us obruerem aut fastidirem rerum multitudine Satis est dictū modo agatis vt illoz sitis in numēo q̄ vineam dñi. i. aiam suā p̄mo mane iuuentutis excoluerūt de q̄bus hodierne parabole initio dicitur q̄ exijt dñs p̄mo mane cōducē operarios

et misit illos

et misit illos in vineam suam quod fuit thema ꝓassumptū. Ibi cōfor/ miter ad predicta primo mittēte no bis ꝓponitur consūmata iam actio sedulitatem exprimens imitandam cum dicit. misit de preterito. Hiere/ mie. xliiij. Misi ad vos oēs seruos meos. ꝓphetas de nocte ꝟsurgens. Ecce diligentiam que imitanda est nam Hieremie xxiij. dicitur ꝙ non mittebantur ꝓphete et precurrebāt Ergo a maiori nos ꝙ mittimur ha bemus precurrere ꝙ sic in missis sub iungitur firmata operatio. ociosita/ tem reprimens fugiendam ibi scilz operarios Eccl. xxxiij. Mitte illū in opere ne vacet. Multam em̄ malicia docuit ociositas Et ideo semper ali quid boni facito ne te diabol⁹ in/ ueniat ociosum In vinea cōprehen ditur grata fructificatio sterilitatez perimens rescindendā. in vineā. scz Ezechielis. xvij. Facta est vinea et fructificauit in palmites et emisit ꝓ pagines. Et Cant. ij. Fructum. suū dabit vinea. De tribus simul illud iam prealegatum reputatur. fili va de quo ad primū. operari quo ad secundū. in vineam meam quo ad tertiū. Hec de prima oratione. Sequitur secūda oratio qualiter vi neā nr̄az excolē debeam⁹ Totis ac cingimini viribus insignes viticole sūmite sarculos ligones adaptate. ortus est sol. ereat homo ad op⁹. s. et ad o. s. vsq; ad. v. Pudeat huos stertere. pudeat tacere cū iam clarū mane fenestras intrat vt apud Per sium est. Cunq; vigil ille venturus ꝛterfamilias prudem exierit ꝙ tre mēdis vocibus intonatis acclamat Quid hic statis tota die ociosi. ite ꝙ vos in vineam meā que est mens vestra. precipit inculcanter Ite in vi neam meā ipaz excolite. Ite nō qui dem gressibus corporis. sed pijs af fectibus. neq; em̄ maria nobis trās fretāda sunt aut deserte solitudines adeunde. sed quod presentissimū est ad nos. Ite et Persio obedientes non vos quesieritis extra. Habet itaq; vestrū quilibet vitem intra se sui corporis intercluſum similem illi quam somnians ille incarcerat⁹ pin cerna pharaonis se vidisse refert. Gene⁹. xl. Videbam inquit vitem coram me. in qua erant tres propa gines Mystice vitis hec anima nr̄a est. et propagines. tres sunt ipsius vires. scz vis rationalis. vis concu piscibilis. et vis irascibilis. Germi/ na sunt cogitatōnes. Flores affecti ones. vue sunt operationes que dū prodeunt quasi in vinum exprimun tur: Hec autez vitis si neglecta nec cultu virtutuz assidue exercitata fit vt fieri solet. uertit in labruscā. seu vineā silvestrem. qualis erat illa be lizei famulo reperta. iiij. & iiij. Hāc uersionem pessimaz graui interro gatione culpat deus Hiere. ij. Ego inquit plantaui vineam electā. quō ergo uersa est in prauā vinea alie/ na? et Isaie. v. Expectaui vt faceret uuas et fecit labruscas. Et quoniā qualis arbor est talis eius esse fru ctus necesse est Mat. vij. Istarū tam diuersarū. et aduersarū vineaꝝ dis/ paria vina sūt. ambo tñ mixta. Pri mū est dulce suaue. et odoriferū. re/

liquum salsum putre et fetulentum. Primus pollicet aia sancta dilecto suo. Dabo inquit tibi poculū ex vino condito Can. viij. Ihō condito qz varijs ofecto virtutib⁹ tanqz ex multis aromatib⁹ et pigmētis. Secundū vinū io ē de q̄ psalmista ait plenuz mixto. i. multiplici pcō. cui⁹ fer nō est exinanita. de quo bi. o. p. terre. Et deu. xxxij. Fel draconū vinū eorum ꝛc Videtis q̄miseranda trāsformatio et quanto cū discrimine nr̄e mētis vinea aut inerti tempore aut procrastinatione puersa debito cultu exerceri otemnitur. Ecce nunc tempus putationis ac spiritualis exercitij aduenit septuagesima scilicet que in septēplici denario die rū quasi septem horis claudit vbi quisquis operari renuerit diuini expers erit denarij nec cuz christo hora nouissima resurget ad vitam. Laboremus igitur et non labatur nec ꝓdige spargatur tempus. Res vt Seneca ait precios̄issima. non ꝓdamus vineam pro qua irrigāda noster olim dominus est crucifixus. et non fit vilis nobis anima nr̄a q̄ tā chara illi fuit. Neqz em̄ domū neqz vestez neqz supellectilem malas habere volum⁹ nō malā similiter habeam⁹ mētē. sit p̄cor charior nobis anima nr̄a q̄z tunica. Vñ prius monet sapiens. Miserere inquit aie tue placens deo Ecc̄i. iij. Et quō illi⁹ miſereris quā perimis. quō illā amas quā sentib⁹ pcōr durissimis cruētari. et densissimis suffocari p̄mitt⁹? Do misericordiā tn̄ si vllatenus flectere potest miseria illius. abūde miserandū erat. cū nulla sit maior nulla deteior q̄z que ex peccato orit̄ calamitas. Queso te dū districtissim⁹ labor nr̄or exactor. hora diei nouissima. q̄d egeris pcunctabit. quid dices quā oteres respōsiunculam? nō erit mendacior loc⁹. tremēs pudore q̄z suffusus et attonit⁹ respondebis illud Cantl. p̄mo Vineā meā non custodiui. Delicati vere et inertis serui responsio hec est. quā non lento pede subsequet crudelissima damnatio Assurge igit̄ et operanda vt anime tue vitis radicet p̄ profundā humilitatē. Suffumiget per doctrine susceptionē fodiat̄ p̄ cordis otritionē. irriget p lachrymar̄ effusionē. extirpet̄ p̄ purā ofessionē Et tandē putet̄ p̄ plenā satisfactionis. q̄d vtuose deuotōis vinū exprimat. Sit turris aut specula alte otemplationis. q̄ diligens mādator obſuatō tanqz sepes atz maceria. ferrū habeto ligonē fortitudinis. acutū sarculū temperantie. q̄ vinū fraterne dilectōnis sint capaces ratione tue in memoria nec effluentes a rimole p̄ceptoris obligationē. Denicqz otra ostentationē sint obserata atqz clausa cordis tui cellaria. Dū vero mortalitatis tue ac fragilitatis memor terre diu recuruus inhesēis. Frige te interiz. etheraltū intuere. lassas quoqz vires refoue. Sub diuo et in cāpestrib⁹ virtutū sit habitatio tua. et ingrate tu multuātisqz vrbis curiosissima otia et eneruatas rabidas q̄z delicias. dolos inuidiaz fraudes ex aio tuo

dimoue et detestans fuge Arceant a portis ac introitibus vinee tue in fidiantiū demolientiū q̄ ferarū oc/ cursationes. per portā oculoꝝ tuo rū.caue ne introeat elatus superbie ceruus.nō onager iugi ofiq̄ impa tiens.nō ericius malaꝝ cupiditatū aculeis respersus.obtrudat auriū ianua ne vulpecule adulationū fal laces ac subdole obrepant.non pa teat p gust' apturā voracib'lupis ingress'.nec ebriosis lincib' vini aui dissimis. claudat lingue volubilis cardo ipis canibus detractoribus clamosis atq̄ mordacib'. Sup oia obseruet ianua tactus q mille seris mille q̄ vectibus obsereꝫ.alioquin libidinose immunde lutose ac sordi de sues olidi hirci. apri truces oia subuerterent oculcarent et solis af/ flatibus exurerent Clama fortī spi ritu per tubaꝫ oronis otra aues ce li que sunt demones Mat.xiij.easdē per signū crucis vinee affixū vehe/ menter exterreas Hec age ne in vi neam tuā incidat illud ꝓphete dictū ere.e.a.de silua et s.f.d.e. Itidem il/ lud Diripuerūt e.o.t.v.ꝛc. Naboth mori maluit q̄ vineaꝫ suam precio magno regi achab venūdaret.ptz iij.&.xxi. Et quō tu vineam mentis tue bis hostib' gratis offeres que non vt vinea Naboth caulibus cō plantanda erit ꝫ lapis tribulis sali uncisq̄ pcōꝝ acutissimis et mise/ ras animas discerpētib' erit respers genda? Magna prorsus eēt insania Turandū est preterea vt et p̄nomi nate vitis ꝓpagines trib' palis ful ciant. His rational palo fidei. vis concupiscibilis palo spei. vis irasci bilis palo charitatis. Nam hoc ne/ glecto vitis ꝓpriaꝝ viriū inops hu mi prosterniť.et in altū surgere ne/ quiens ex humido telluris attactu vicioſam cōtrahit putredinē Hinc nascunť aranee supuacue curiosita tis.hinc spurcide limaces crudelita tis.hinc vorax cupiditat. eruca de uotionis medullā et gratie rorē pe nitus exiccantes. afferētes insuper secū illā maledictionē Habacuch.iij. scriptā.Non erit germen in vineis. Nihil itaq̄ altū nil magnificum nil celeste cogitare p̄nt qui fidei spei et charitatis artis vinculis. et firmis retinaculis nō inherent. ꝫ terrenis toto pondere incumbentes ad oia vicia procliui dilabunť. Hoc ē qđ in bestias homines vertit. et rōnis obtundit aciez.ita vt homo totus brutalis effectus sape non possit ce lestia ꝫ in omne nefas atq̄ facinus impellit Nā vbi ꝓiecta fide regnat ignorātia/vbi desperatio spei locū tenet/vbi cupiditati cedit charitas cupiditas instimulat.ignorantia ex cecat.et desperatio precipitat. Lon ge aliter insignis ille vinee cultor Paulus Scio inqt cui credidi q̄ cer tus sū q̄ potens ē depositū meum seruare in illū die iust' iudex. ecce li gaturā ei' cū fide et spe.ij.ad Tim .i.q ad Ro.viij Cert' sū eni q̄ neq̄ mors neq̄ vita neq̄ angeli ꝛc.et se/ quit neq̄ creatus alia nos sepabit a charitate dei. Ecce tenacissimum charitatis amplexū. būc imitemur et sūmo p̄rifamilias animo prom/ pto pareamus. Valeat apud nos

tantundē dei iussio. quantuz apud
improbos nequissimarū cupidita/
tum possunt imperia. Nam si eos
mittit auaricia ilico pergūt. si ambi
tio dicunt ecce assumus. si luxuria
presto sūt. si gula nō differūt si inui
dia detractio ira in auditu solo au
ris obediunt. et fidelis christianus
deū mittentē et vocantē nō audiet.
dissimulabit. obsurdescet. ꝙ excitari
nō poterit? Absit. Nihil est qđ cupi
ditas suos pati seruos non faciat.
famem. sitim. frigora. seuiciā celi ae/
ris ꝙz intemperiem. ignominias. p/
bra. contumelias. durissima deniqz
seruitute humeros premit. sarcinas
uget. in ferrū. in ignes. in pericula
omnia nequiter impellūt. Et tamen
apud cupidos hec pati ludus ē vt
gloziunculam aliquam. aut fedam
delectatiunculaz adipiscanť. siue vt
aliquanto opulentiozes fiant. imo
certe vt egētiozes. vt inglozij et cru
ciandi ꝑpetuo remaneant. Cur cha
ritas id ipsū efficere nō poterit qđ
tam leuiter ꝑt cupiditas? Jo quod
mundus cur deꝰ nō poterit? Certe
bona tm̄mō ꝙ integra assit volūtas
Operet iuuenis ostanter quidem ꝙ
pseueranter. ne honestū ꝓncipiuz in
famis dederit finis. Et ne vt Oza/
cius ait attⁿ Delinat in piscem mu
lier formosa superne. Operet feruē
ter sener et instar peregrini diei ia/
cturā celeriozi cursu curretis operi
bono totus insistat. Ponat añ ocu
los premiū pollicentis. minātis ter
roz. et omniū ꝓ qbus humana moz
talitas torqueť atqz cruciať inanis
sima et vēto similima vanitas. Ne
mo missionem suā spernat. ꝫ anim/
aduertat quēadmodū vox illa gra
tiam notat precipuaz Misit illos in
vineā suā. Ubi nota bene ad ꝓpo/
cta sūmi patrisfamilias mirandam
bonitatem. Nam salubriť nos viri/
gens misit. dñs misit me in bethel.
iij. & ij. Bethel ā habitaculuz dei
interpretať. Ecce salubris directio.
Sūmi pris familias gratā bōitatē.
que singulariter est eligens illos. s.
operarios Elegit rex salomon ope
rarios de omni israel. iij. & v. Ecce
singlaris electio Tertio sūmi pris fa
milias magnā curialitatez q̄ grate
est alliciens in vineā suaz Vocabit
vir. s. christus amicū suuz. i. christia
nū subtus vineā suā. zach. iij. Alia
realis hoz triū ocozdia habeť ad
Ro. vij. vbi apls ait. Quos ꝓscivit
hos ꝙ ꝓdestł. ic. Finita igiť secunda
oīone tertiā sūgo que ē de vinea
sapientie vt eam diligam⁹. Quisqs
adest qui celestē beatāqz vitā in ter
ra q̄rit et mores priscos cupit mu/
tare. sapientie vineā petat et p⁹ ter
gū missis terrenaz curaz vtibus
eiusdem se cultui deuoueat. Alia ob
lectatio maioz ꝫ nec purioz vlla ex/
ercitatio aut fructuosioz a viro ge/
neroso ac libero dignioz eē potest.
Non munus vlluz pene grandius
ab immobili deo hominibus datū
ē q̄z ꝙ in hanc eos vineā initum et
ingressū prestat. cuius culturā ꝓpo
suit sapiens sedibus et regnis. Tā/
cte id quidem. cū ipsamet sacre sapi
entie vitis oblatum sibi regnū con/
tempserit. Unde Judic. ix. Locuta
sunt ligna ad vitem impera nobis

Que respondit. Nunquid possum deserere vinum meum. quod letificat deum et homines.et inter ligna cetera commoueri Magnifica prior sus responsio.Sed quod est vinum hoc quod letificat deū7 homines? Sane intelligētia spūalis sacre scripture.quia scriptura cum per torcular vehementis studiū comprimitur et constringitur.vino multiplicis intelligentie spiritualis exuberat qđ letificat deum.nam feruēs inde deuotio oriť.qua inebriatus deus exhilarescit et.liberalis efficitur.adeo vt instar regis Assueri ipsi Hester que anime deuote typum gerit q̄cquid petierit ilico se daturum pollicetur.Hester iij.Letificat vero homines ob doctrinā salutiferā quā bibūt obliuiscunť egestatē.sueq paupertatis vt notať puerb.iij Bibito enim modeste hoc vino toti terris despectis in celum rapiuntur letitie Alia causa est. nā spiritualis anime morbos atq vulnera vinū hoc doctrine sancte curat.quomodo sanasse legiť per vini superinfusionem samaritanū hominem qui descendēs de hierusalem in hiericho incidit in latrones Luc.x.Hoc vinū est synceru subtile ac temperatissimuz.qđ ipsam dñi sabaoth vineam ecclesiā .s.actēn' aluit.et quo potata ac nutrita in tantū adeo robur vitem q̄z excreuit magnitudie.Hāc vineam viri olim ecclesiastici solam colebant.hanc amabant. in hac exercebanť Sed heu qualiter7 q̄mutata rerū facies.q̄aduerso fidere. imo q̄peruerso scelere in contrariū versa sunt omnia Que duduz sola viris summis in honore erat.nunc ab hominū infimis habetur cōtemputi.et iam apud nōnullos q̄s magnus ille e celo deus male p̄dat infame et dedecoz nomen est.7 florē tem eius odorem quemadmodum venenifera aialia ferre nequeunt 7 raros eius cultores rident et in fabulosum suū vertunt iocū.Cur ita? Eo scz q̄ nudi ac inopes eis vidēcatur.nec infames diuitias hñt malis artib' fraude dolo rapinaq̄z cōquisitas.q̄ insuper beneficijs carēt que talium importunitas. ne dicaz indignissima peruersitas surripit et excoquet.Hinc vinea ipa sapientie raris colonis excoliť.atq̄ creberrimis viticolis mundane ac diabolice sapientie vites frequentanť et obstrepunt. Quarū vinū grossū est rude indigestum ac turbulentū et optim' illoz effectuuz opifex.de quib'.ij.Esdre.iij. habeť q̄ vinū seducit mentē 7 hoc per errorem.oia per talenta.facit loqui p̄ presumptionem.et nō meminerunt homines cū biberint amiciciaz neq̄ fraternitatē.ob insaciabilē auaricie cupiditatem.sumere facit gladios litium suscitat tumultus disceptationum. turbat oculos rationis. blesa redit oza per dolosū fictūq̄ mendacium.effēacissimas q̄z libidies gignit et nihil est quod spernere.quod audere.quod attentare nō ubeat.inť hec currunt tempus suum/lucri spe turpissimi.Sed quid opus est teneras mordaci radē ferro auriculas vt Satyricus ait! Hec antiqua iaz

querela est et non tam exaggerãd a verbis q̃z ab omnipotenti deo seue rissime vlciscenda Idcirco ad vineã sapientie redeamus qua nil pulcri⁹ sol vidit. nil creauit natura venusti/ us. nil quod ecclesie rectozib⁹ magl. cõgruat. vsq̃ adeo vt precipiat eis Petrus ap̃ls q̃ sint parati semper ad satisfactionẽ omni poscenti eos rationem de ea que ẽ in eis fide. p̃. De. iij. Illud infimis osilium est. prelatis autez necessariũ ad salutẽ precepti. Quanti sunt qui facere illud sciant ex raritate theologoz quos solos hoc scire otingit ꝓpendi p̃t. Habz ẽo vt vites cetere vinea hec sua superflua. eam idcirco putare ꝛ expurgare necesse ẽ Habet sarmen ta falsitatũ ac hereſum que falce ve ritatis rescindẽ cõuenit. ꝛ iustis cõ cremare incendijs Eiusmodi sarmẽ ta mystice sũt illa que Paulus nau fragio liberatus apud mitilenã in sulam ogregauit et in ignem misit. ex quibus ꝓcessit vipera que suam arripuit manũ ꝛ in piram illesus eã excussit. pz Actl vltl. Vetus hec hi/ storia sl ad tempus presens referaẽ inueniemus viperam hanc esse illũ periurũ tranffugam nõ nisi in malo notissimũ. cui⁹ nomen non sit in ore hominũ. qui vt vipera solet ꝓriaz nuper in matrem. imo et in matres ecclesiam. vnitatẽ. pacem. ac ordinẽ suũ seuire presumpsit. et q̃. ex aridis erroz suoz sarmẽtis egressus pau li manib⁹ inhesit. duz ad eius dicta improbo morsu pendere. dum q̃z in ipsũ sui erroris virus reiicere sata/ git dicens. aut Paulũ male, dixisse aut se bene Sed o equissime rex ar biter ecce sarmẽta merito recisa ac amputata. Cur ignis deest? Ecce su perflua vitis. cur cessant incendia? Quousq̃z vipera Pauli manib⁹ ne/ quiter pendẽs/ quousq̃z excussa nõ decidis? ꝛ decides volens aut no/ lens nisi fallor in roguz p̃cipitabe/ ris temporalẽ vel eternũ. Ibi te lin quens. nisi redeas. ad vlteriora pro gredior. Ita obseruanduz est circa vineam hanc sapientie. ne in eaz ia ciant eternaq adulterina quarũdã scientiaz semina iuxta dei preceptũ Deu. xxij Vinea inquit altero semi ne nõ seminet. Vitande quoq̃z sũt explodẽde aranee q̃ ipsi minerue (quã sapiẽtie deam fingũt) ideo in/ ise ac odiose ferunt q̃ in subtilissi mozũ sed fragiliũ filoz contexione seipsas euiscerant. Debent ãt soli/ da esse ꝛ fortia sapientie documen ta. nec tam casse subtilitati q̃z plane veritati deseruientia. Nec ob aliud enim Catho magnus expelli volu/ it ab vrbe Carneadem q̃z ꝓ sophi stice subtilitati plus equo dedit⁹/ ve ritatez aut obuoluere aut offuscare videret. Et tali quanq̃z opposa sint et difficultatis plurimuz habentia. non ideo scrutari conuenit in tanta tꝑis egestate cum alie tot occupati ones se offerãt tractari digniores Multã operam dedit qui Homeri iliada tam tenui in mẽbrana et eri gua lra scripsit vt in nucis pariu nu/ cleo totã includeret Item Callicra tes duz in magnitudine propria ex eboze formicas effigiat Nec min⁹ mirmichides. qui quadrigã ebur/

neaz adeo paruam fabricauit vt a
muſce alis tegereť.et nauim quam
apicula pinus abſconderet. Eſto.
hec admiranda ſint.inutilia tamen
ſunt.nec modeſti hominē ingenij de
tentura. Plus equidem prodeſſe q̄z
admirari ſtudendum eſt Et iſta ſtu
dere curet.qui ſapientie vineā colen
dam ſuſceperit.vt nec inutiliū et ſu/
peruacuoz ſcrutatione fruſtra ſe
torqueat nec in his acumen ſui ob/
tundat ingenij. Sūmope ad extre/
mū relegande ſunt diſcurſationes
et deſideria mentis vaga. Imitan/
dus q̄z in hoc eſt iudas qui vt legi/
tur Geñ.xlix. Alligauit aſinam ſuā
ad vitem. Aſina noſtra caro noſtra
eſt aut animalis appetit⁹ hebes in/
ers q̄z que aſina ad ſapientie vitem
colligatur.per prerupta. per incul/
ta ve petroſa et aſpera malaz cupi
dinū deuia nō linquiť euagari nec
ſeſſorem ſuū qui eſt ſpiritus noſter
qua non licet inuehit aut impellit.
Hec autem aſella fortibus diſcipli
ne vinculis aſtricta et domita liber
ſpiritus ſe intrat ſe ſpectat et ſue di
uinitatis conſcius aſſurgit alacer
leues contemplationis alas aptat.
et candidiſſimis bonoz affectuum
plumis induitur.aera preteruolat.
et ex alto eroſas terras deſpiciens
ſidereos petit tractus et ſupremuz
celi verticem ſcandit. ibi glorioſum
mundi conditorem redemptorezq̄z
ſuū ac ethereos incolas videt ad/
miraťſtupet et eoz familariſſima
collocutione recreatur. Iſti nanq̄z
ſunt vt Ozias qui videns deum in/
terpretať qui vineas ſuas habuit.
in montib⁹.imo in ſublimioꝛi mon/
tibus omnibus celo put habetur
ſcō Paralipo xxvi.Edoceť ibidez
pleniſſime ipe ſpiritus de vinee ſue
cultura.quid inſerendum quid ve re
ſcindendum eſt et quid mercedis re
cipiendum .Introducitur interim
in cellam charitatis vinariaz et vi/
no deuotionis potatur quo inebri/
atus iam ſe non capit in ſe Iſaac
nanq̄z vbi totus amoꝛ ſuus ē Ibi
aūt amoꝛ ibi et coꝛ.vbi vēo coꝛ ibi
vitam eſſe neceſſe eſt. Quod ille ter/
tiū in celo raptus innuens .Noſtra
inquit conuerſatio in celis eſt. Hoc
de viris ſapientie deditis maxime
dictū crediderim Interea apō ipm
ſpiritū omnis mortaliū ſubit obli
uio non terrenoz cura ſurrepit. Et
ſi verbis rigidi illius Ypoliti apud
tragediciū Senecam vtimur nō illū
amare mentis inflāmat furoꝛ.non
aura populi et vulgus infidum bo
nis.non peſtilens inuidia in mate/
ria non fragilis fauoꝛ. non ille re/
gno ſeruit.aut regno imminens va
nos honores ſequiť aut fluxas o/
pes.ſpei metus q̄z liber non ſceleꝛa
populoſas inter vrbes fita nouit.
nec omis conſcius ſtrepitus pauet
aut verba fingit mille aut querit te/
giores columnis.ꝫ rure vacuo po
tiť et aperto ethere modo cuius er
rat. Ethera ac lucez petit et teſte ce
lo viuit. Quādiſparq̄ q̄diſſimis hec
vita eſt illi cuius idem Seneca me/
minit tragedia patet Actꝰ.ñ. Ille in
quit ſupbos aditus regū durasq̄z
foꝛes expers ſomni colit.ac nullo ſi
ne beatas ꝟponit opes gazis inhi/

ans et congesto pauper in auro. Illum populi fauor attonitum fluctuq; magl. mobile vulgus aura tumiduz voluit inani hic clamosi rabiosa fori iurgia vendés improbꝰ iras et verba locat. Hec ille. Non poterant duplicis vite. terrene et spiritualis/ aduersi mores describi proprius. sed nec fidelius dici Jo vero totum ad illud redit qđ de secundarum vinearum cultoribus nuper expressuz est. quorum ibi sunt mundani ac bestiales viri quos in vineam suam mittit terrena ac diabolica sapientia. Primi autē sunt spirituales homines quos vera sapientia que christus est elegit per gratiaz. q mittit illos in vineam suam. que fuerūt verba a principio proposita Ubi cōrespondēter ad dicta cernere licet qꝺ ipsa sapientia artis doctos cōspectat. auctoritatem sumministrat. qa misit illos. Hec inertes nō receptat. laboratoēs puros optat illos operarios. Sibi soli nō laborat sed singulos curat in vineaz suam. De primo misit illos predicare regnum dei Matthei x. Ad missionem auctoritas referē. ad predicationē vero scientia et idez habetur Matth. iij. et Luce. i. De scdo Eccl. ix. Quicquid potest manus tua instanter operare contra ignauiaz Et Ecci xxiiij. inquit ipsa sapientia Qui operant me. non peccabūt Ecce puritatem Ideo Hieronymꝰ Ama scientiam scripturarum et carnis vitia non amabō Pro tertio Ecclesiasti. xxxiij. ait Jesus filiꝰ syrach Quas qui vindemiat repleui torcular. quoniam non mihi soli laboraui sed omnibus exquirētibus disciplinā. Pro tribus simul in typo fortis mulier habet prouerbioꝝ vltio De fructu manuuz suarum plantauit vineam In plantatione notatur ars et doctrina In fructu manuuz operatio beata. In vinea vbertas opulenta Ut ei tribuat illud Can. vij. Ubera tua sicut botrus vinee et guttur vinuz optimū In hoc oratione huius tertie finē statuo. nūc aūt libet ijsdem verbis quibus rhetoricam suaz Christi. finit collationē terminare. Itaq; dixi audistis Judicate dixi sed ruditer. audistis benigniter. tenete fideliter. q iudicate salubriter. vt certam vestram vocationem faciatis. i. De. i. q sitis iugiter sicut vitis abundans in lateribꝰ domus domini. vt veniq; vobis propinet vinum eterne iocunditatis. Ille qui vitis vera ē. dominus noster Jesus christus qui ē benedictus in secula seculorum Amen

Sequit sermo magistri Johannis de garsonno Cancellarij Parisiēsis de conceptione beate virginis

Tota pulcra es amica mea ⁊ macula non est in te Cã/ticoꝝ.iiij. Magistri mei ve/nerandi et pꝛes dilectissimi vt gra/tia almi spꝛitussãcti in nos velit re/dũdare Mariam plenam gratia.sic habeo inuocare.Aue ẏgo fõs gra/tie.tota gratiosa.tota pulcra facie. virgoq̃ formosa.Sola sine scabie macula q̃ rosa. Tota pulcra es.ꝛc Magistri mei Reuerendi/dum que/ro mentaliter huius verbi glozioſã reperio beatam virginem apud de/um hominez/creatam formosã. Nã in supmo cardine.quondã sub ima/gine fuit festum celebratũ.Cũ mul/to solennio.grato contubernio. qõ laudat cetus vatum.Scandunt er/ hoc nebula. virgines sine macula. fuit festum disputatum. Concluſuz est et terminatum. ꝙ amica regi da/ta.tota pulcra est creata. nunq̃ q̃z maculata.sic fuit sententiatũ. Ec/ce magistri mei q̃ festiuitas solen/nis.q̃ grata q̃ perennis. tota pul/cra Quedaz lis super dilecta.super re nunq̃ neglecta quia amica mea. Responſio q̃ gaudiosa.⁊ sententia q̃ famosa macula non est in te Ju/xta hec tria nostra consideratõ.tra/ctatu triplici est partita. Primus tractatus dicet festiuitatem tam so/lennem.tam gratam tam perennẽ. Jurta primum tota pulcra.Scõs tractatus docz de lite super dilecta super re nunq̃ neglecta.iurta scõz amica mea. Tertius tractatus di/cet responsionem gaudiosam ad sẽ tentiam tam famosam. macula nõ est in te Quantum ad primũ tra/ctatum nostre considerationis que notat festiuitatem solennem ꝛc. Est magistri mei deuote speculandum fuisse festuz solenne de quo prophe/ta zacꝟ vltimo loquitur in hec ver/ba Percutiet dominus omnes gẽ/tes que non ascendunt ad celebrã/dum festum tabernaculozum Jn q̃ festo

Primo tabernaculum stellare dat mundo solennium.

Scõo.tabernaculuz solare dat mũ/do solacium

Tertio. tabernaculum regale dat mundo spectaculum

Quarto.tabernaculũ diuinale dat mundo scrutinium.

Primo nanq̃ Marie caro in hoc fe/sto fuit vt stella formata. Ecce pri/mum tabernaculũ. Scõo in hoc fe/sto Marie anima vt sol creata Ec/ce scõm tabernaculum Tertio in ꝟ festo fuit Maria tota super naturã/ dotata Ecce tertium tabernaculuz Quarto in hoc festo fuit maria to/ta er gratijs vallata. Ecce quartũ tabernaculum. In hoc nempe fe/sto in supremo cardine sub imagine celebrato. visus est olim rex ille de/ quo ſ hieremie.iiij. Quis non time/bit te o rex gencium.tuum est enim decus inter cunctos sapientes gen/tium et in vniuersis regnis eozum nullus est similis tibi.ſ hic rex altissi/mus visus est olim formare sibi ta/bernaculũ.scz marie carnem in mũ/dicia stellari Numeri .xxiiij. Jhesus ẽ sibi formare tabernaculũ.ſ.marie carnẽ. sine lãguore locali/puer. vl. Jhesus est sibi formare tabernacu/

hum scilicet Marie carnem sine lege carnali Augl. in sermone. Ad hanc nempe visionem cōsidero huius vie tres sapientes in spiritu eleuatos. Ecce primus de lege nature Bala/ am filius beor in quādam visionē eleuatus vidit mulierem p̄m carnē formari in mūdicia stellari. Orietur inq̄t stella ex Jacob et osurget vir ga de isrl. s. Maria p̄m carnem. ptz Numeri. xxiiij. cuz ibi notatis Post hec de lege scripta sapientissim⁹ sa/ lomon in quandam visionez imagi nariam eleuatus. vidit procul muli erem fortem. Mariam scz p̄m carnē formari ꝫ fortitudo et decor indu/ mentū eius. s. carnis sine languore nature. Prouerb. vlt. Post hec de le ge gratie beatus Augl. in quodā lumen viuificum eleuatus vidit ma trem dei formari p̄m carnem prozu pit in hec verba Quis potuit in hu iusmodi anima vel carne locus esse vicioz. quando ad celi vicem conti nentis omnia. dñi templū ē effecta? Hec est renera illa domus dei de q̄ per Salomonē dicit Sapiētia edi ficauit sibi domū. excidit columnas septez. Nanq̄ virginalis huius do mus columnis fulcita est quia vene randa hec mater dñi. septē spiritus sancti donis dotata fuit. quā talez vtiq̄ eterna sapientia edificauit vt digna omnino esset ex qua ipse car nem assumeret in inestimabile preci um salutis humane Quid dignius hac virgine. quid sanctius in huma ni generis serie potuēit exoriri Hec Augl. in sermone Jgit nunq̄ fuit in carne Marie locus vl radix viciox vt vult Augl. Quare videt alīq⁹ q̄ nunq̄ in eius carne fuit languor nature. vel lex membroz. vl fomes peccati. vel dominiū politicū volun tatis ad sensum sed dominiū despo ticū. sicuti in statu prime innocētie. caroq̄ mundissima a principio sui. et tabernaculū altissimi. dei filio p̄/ paratū. Et hoc ē primū tabernacu lorum qđ hodierna festiuitas solen nisat. Et sic patet qualiter taberna/ culū stellare dat mundo solenniuz. ¶ Scđo dico q̄ tabernaculum so lare dat mundo solacium. Nā scđo ordine temporum. prefatus rex ꝑ illa visione imaginaria visus est sibi fozmare aliud tabernaculū. ad mo dū inebriantis contubernij ꝓ amo rem scz animam Marie a sui prīnd pio vt radijs solarib⁹ mundissimis fulgentem quam videns augmēta ta natura in lumie glozie. festo gau dioso in creationis principio eā cō sidero decantare. Pulcritudo eius ē vt spēs celi i visione gle Eccli xliij. Appetitus ei⁹ vt sol in exitu vas pl/ num gre Jbidez hec vas castroz lux. in excelsis ordinata acie Jbidē Aide arcuz celi. benedic factorem potentem curie Jbidem Candoze huius admirabit oculus tumēs in in glacie Jbidem Ad quos cantus nōnullos viatores quadā luce ima ginaria sidero in spiritu eleuatos Ad hanc fozme visionem eleuatus est sub lege nature sanctus vir Job cum vidit solez fulgere quo ad ani mā Marie. q lunā incedentē clare. q ad eius carnē. et letatū est cor ei⁹ in abscōdito. pz Job xxxi. cū ibi nōtis

Naz ille vsq; ad fidem mediatoris christi ponit eleuatus. patet sup. xix Ad hanc visionẽ de lege scripta pon nunt nõnulli altius eleuatũ. s. intelle dualiter sanctũ regem dauid. cũ vi dit sponsũ in sole ponẽ tabernacu lum suum. et cum sole anime. carnez viuere Marie. ps xviij. cũ ibi notat. Ad hanc visionẽ de lege gratie be atus Ambr. est assumptus. q̃ vidẽs Marie animã a sui principio preser uatione redemptaz ait. Nec mirũ si domin⁹ redempturus mundũ. ope rationẽ suam inchoauit a Maria vt per quã salus omnib⁹ parabat. ei/ dem p̃mo fructũ salutis hauriret ex pignere. Quid enim nobili⁹ dei ma tre. quid splendidi⁹ ea quam splen/ dor elegit. Ut de ceteris eius virtu tibus taceã. virgo erat nõ solũ cor pore sed et mente hec Ambr super Lu. et in li. de sancta virginitate. sic patet ex visione sancti Ambr. nõ fu it a casu eleuata z̃ preseruata. alias nõ virgo mẽte si peccato corrupta Et sic patet qualiter tabernaculuz solare dat mundo solaciuz. ¶ Ter tio dixi q̃ tabernaculũ regale dat mundo spectaculum. Nam in tertõ ordine nature. sub illa visione ima/ ginaria. prefatus rex visus est for/ mare sibi aliud tabernaculum ad modum regalis triclinij pro lectulo salomonis scilicet mariam sub natu ra. dotatam cum vnitus est sol stel/ le scilicet anima virginis sue carni. In cuius vnione quas natura an/ gelica protulit laudes ex terrenis sumitur argumentum. Cum Ouidi/ us Naso existẽs in insula ponti ad visionẽ huius tabernaculi aliquali/ ter eleuatus. de hac virgine in libro tertio ō vetula prorupit in hec ver ba. Munda quidem magni animi. magni q̃ decoris. Pluris honesta/ tis. Et ecce Albumazar sẽ enigma/ te. et in illis nebulis existens ad vi sionem huius tabernaculi aliqualiẽ est assumptus ipso teste lib. vi. maio ris introductorij. Et iterum existẽte sibilla. virgilius maro i europa ad visionem huius tertij tabernaculi ẽ eleuat⁹ ipo teste in Bucolica Eglo ga quarta Ultima cumei iam car minis etas iam redit virgo ꝛc Qua liter hieronymus in rhoma existẽs altiori lumine eleuatus hoc taber/ naculum virgineum contemplans dicebat. Quid nobis tantilli. quid actione pusilli. quid in eius laudi/ bus referamus cũ etsi omnium no/ struz membra verterentẽ in linguas eam laudare sufficeret nullus. Alti/ or enim celo est de qua loq̃mur Abysso profundior. cui laudes di/ cere conamur. Si celũ inquit te vo cem altior es. Si matrem gentium precellis. Si formam dei te appellẽ digna existis. Si dominam angelo rum digna esse probaris. Quid er go digne de te dicam? Hec hiero/ nymus in sermone. Sic patet qua/ liter tabernaculum regale dat mun do spectaculum

¶ Quarto dico q̃ tabernaculũ di uinale. dat mundo scrutinium. Nã quarto ordie nature prefatus re: visus est sibi formare aliud taber/ naculum ad modum sacrarij spiri/ tualis. Non quidem aliud quo ad

Sermo in die

rationem essentialez. sed aliud quo ad rationem moralez. s. totā Mariā in principio sui aliter se habētez sub magnitudine grārū q̄z pri' ordine cause sub altitudine nature In cui' grōso progressu ipse rex eam talit̄ ōmendabat. Ecce tu pulcra es amica mea. ecce tu pulcra. Cantl. i. Sic̄ liliuz inter spinas. Infra. c. sequenti Oculi tui sicut columbaz eodez capitulo Sic̄ vitta coccinea labia tua et eloquiū tuum dulce. infra eodez c. Nasus tuus sicut turris lybani q̄ respicit damascū. infra. cap. vij. Collū tuū sicut turris eburnea. Ibidez Quā pulcri sūt gressꝰ tui i calciamēt. filia principis in calceamentis scz carnis. sup̄ eodē cū ibi notatl. Statura tua assimilata est palme et ubera tua botris. Ibidē. Tota pulcra es ꝛc. vbi thema. Sic eā ei' cantor ille rex altissimus commendabat.

Quas laudes audiens in spiritu ille sapientissimus Salomon videns q̄z sub lumine illud quartū tabernaculū. hanc virginē gloriosam querebat de ea. Que est ista que pgredit quasi aurora ōsurgens. quo ad totam in naturalib' Pulcra vt luna quo ad carnē Electa vt sol quo ad animā. terribilis vt castroz acies ordinata quo ad totā in gratuitis Cantl. vi. Et cū nullus sibi respōderet et itez atq̄ itez quereret. Que est ista. vt supra Cantl. iij. Et infra. tandē naturā angelicā ad questiones prefatas cōsidero respōdisse. Hec est stella maris vite via porta salutis. Regla iustitie. limes pietatl. origo. Virtutis. venie mr̄ talamus q̄z pudoris. Hort' oclusus. fons consignatus. oliua. Fructificans. ceder' redolēs paradisus amen' Virgula pigmenti. vinaria cella liquore Pre dita diuino. nectar celeste Pinans. Nescia spineti. florēs rosa nescia cuspe. Gratie fons expers limi. lux nubila pellens. Spes miseris. medicina reis. tutela beatis. Proscriptis reditus. erranti semita. cecis Lumen deiectis requies. pausatio fessis.

Hec Alan' in anticlaudiano. Hanc ergo responsionem audiens petrus comestor prupit in hec verba

Si fieri posset q̄ arene puluis et vnde Undaz gutte. rose gemme lilia flamme Ethera celicole. nix grando serus vterq̄ Ventorum penne volucrū pecudū gen' omne. Siluaz rami. frondes. auiū q̄q̄ penne. Ros gramen stelle pisces anguis ariste. Et lapides. montes cōualles terra dracones. Lingue cunte fozent. minime deprome re possent. Que sis vel quanta. virgo regina maria. Que tua sit pietas. nec littera nec dabit etas

Ergo et fretres charissimi ascendite vos in spiritu et videbitis Mariam absq̄ pari pulcram. absq̄ fari quia tota pulcra

Mariam amorosam. valde gratiosam quia amica mea.

Mariam in conceptu absq̄ omi defectu quia. macula non est in te

Videte ergo mariam sine culpa quo ad mentem quo ad carnē. quo ad dentem quia tota pulcra

Videte mariā preparatam suo nat-

iam dotatã.quia amica mea Vide te mariaz sine pcõo originali.absqz fato.qz macula nõ est in te .Ergo dic gens pharisea Tota pulcra es amica mea.nec est in te macula.que fuerunt thematis verbá.

Sequit scõus tractat⁹ nostre ꝺsideratiõis qui notat de lite sup dilecta.sup re nũqz neglecta. cũ sit amica mea Vbi est deuote speculandũ in hoc festo fuisse quan dã litẽ.de qua monet sapiens Eccli iiij.dicens.Nõ otendas cũ hõie lo/ cuplete ne forte otra te ostituat litẽ In qua lite ꝑmo actor pñtat scõo causa ꝛpalat.tertio re⁹ onotat. qr to causa disputat Primo nanqz in lite hui⁹ festi tabernaculoꝛregis actor pñtat scz octo vetule q̃ sepe ad hoc festũ scandũt ex hac nebu/ la furibũde.Prima vocat lra occi/ dẽs.Scõa ratio litigiosa. Tertia species sophistica. Quarta supfici/ es canonũ.Quinta apparẽtia legis Sexta falsa mathesis.Septima fal sa poesis.Octaua suspitio heretica Ascẽdũt ad hũc festũ octo vetule Littera occidẽs in vultu iã rugata. Ratio litigiosa ritis comitata Spe cies sophistica fallacijs armata Su pficies canonũ penit⁹ inflata. Ap/ parentia legis/apparẽs aduocata. Falsa mathesis er gestis diffamata Falsa poesis apparenter adornata Suspitio heretica tremẽs antiqua/ ta.Cũ his vetulis ascendit ad hoc festũ.Lis grauis.ira furẽs.odiũ im moꝛtale pennis rancoꝛ.inhuman⁹ strepit⁹.ogressio dira.Questio diffi cilis quã nulla solutio sedat/ Juxta Nasonẽ scõo de vetula.Sic qz ptz qualiter in hac lite actor pñtat. Prima ergo vetula scz lra occidẽs in illa visione imaginaria fricando vultũ.scalpendo caput in regis pñ tia loquit in hec verba.Just⁹ ꝺoez est dñe si disputẽ tecum veꝛtñ loqr ad te vt scribit ihiere.xij.Ecce astat regina a dextris tuis in vestitu de/ aurato ps.xliij. Que tñ fuit in ori/ ginali peccato ocepta. Argum̃ sup̃ ps.lij.cũ ibi notat.Nã oẽs declina uerũt simul inutiles facti sũt ꝛc vsqz ad vnũ scz xpm ꝑm glosã.ergo re/ gina fuit inutilis.et aliqñ declina/ uit.Nec mirꝛ qz nõ iustificabit in cõ spectu tuo oms viuens. Infra ps. cxlij.Sup hoc sapientissim⁹ Salon lustrauit vniuersa.et viruz de mille vnũ repperit.Mulierẽ ex omnib⁹ non inuenit.Eccl.vij Qõ ofirmat aplꝰ Ro.iij.Oẽs in adaz peccauerunt et egent gra dei.Et o e hoc infra ca.v Sicut ꝑ vnũ hõiez pcm intrauit i quo oẽs peccauerũt.Et epb.ij Era m⁹ natura filij ire.glo.Aug In hac ira ois hõ nascit Vñ pz iustissime iuder q/Maria fuit in peccato origi nali concepta et per consequens fe stum de eius conceptione celebrari non debet Secundo surgit secun da vetula scilicet ratio litigiosa di/ cens se velle hoc probare euidenti ratione Quoniam maria fuit redẽ/ pta a filio suo sed non nisi a captiui tate et peccat.ergo contraxit aliqd̃ peccatum.Secundo Maria habuit comitẽ.ꝟ comes est seqla pcci.g⁹ ꝛc. Maioꝛ pz in li.iij.dist.iij.c.ij.Tertio

Sermo in die

Maria fuit mortua. sed mors est se/quela pcci. Ergo. Quarto Maria fuit mūdata et sanctificata sed non nisi a peccato ergo. Maior. ptz lib. iij. di. iij. ca. iiij. Quinto si maria. fuis/set mortua ante filium iuisset ad lim bū patrū. sed nō nisi ꝓpter pcm. er go. Maior ptz qz ianua celi. nō fuis set aperta nisi p passionē filij. dis. x/iij. tertij. ca. fi. Sexto. caro xpi fuit obnoxia pcto. sed illa est ratio pec cati originalis. ergo. Maior ptz. iij. dis. tertij. ca. i. Septimo. Maria fuit determinata in lumbis Abrae. sed ideo qz in originali oceptа. g'. Dñ/cedēs ptz. iij. di. tertij. Octauo. Jn maria fuit fames et sitis et multe alie pene otracte. sed isti sūt effect' pcci originalis. ergo in ea fuit cau sa. Tertio surgit tertia vetula. scz species sophistica dicens se velle b subtiliter deducē. Sol' christ' fuit si ne peccato originali oceptus. et ni hil qō non est christ' fuit sine pecca to. ꝟ Maria est aliqō qō non ē chri stus. ergo ꝛc. Exclusiua patz p scm Aug'. ij. li. de bap. paruulo. Et lib otra Julianū hereticū. Et supra ps xviij. Et p Amb sup Lu. Et p Hie roni. sup illō psalmi de manu canis vnicā meā. Et p Greg'. li. mo. Et p Dam. iij sniaz. Et per Anb Cur deus hō. Et p Bern. in epla ad ca nonicos lugō. Quarto surgit q̄r ta vetula. s. superficies canonū dicēs hoc esse expressū de ose. dist. iij. Fir missime. et ij. dist. c. pnunciandū. in gl. igit. Quinto surgit q̄nta vetu la. s. Apparentia legis clamans. ler dicit. Si filiusfamilias extranee per sone fit in adoptionē datus. et hoc iure ptātis naturalis minime dissol uunt Jnst. de adoptōibus. ꝟ hodie nō obstañ in Maria adoptōne gra tiosa. adhuc fuit obligata culpe in/re naturali fraterno. Sexto surgit sexta vetula. s. falsa matheſis dicēs in pma facie signi virginis ascendit hec puella et in ipsius manib' sē spi ce suspense. z vestimenta vetusta te/ste Albumasar vi. li. maioris intro/ductorij. Et de hoc Naso. iij. de ve/tula. ꝟ talia vestimēta significāt ve terem hominē cū actibus suis. ergo ipsa induit veterē hominē. Septi mo surgit septima vetula dicens b esse notū p omnia metra q̄ notat Petr' cretenb sup Cantica dicens Nō aliquē potuit sine culpa gigné mund' Solus b christ' fuit inē mi lia mund'. Octauo et vltimo sur/git octaua vetula. s. hētica suspicio vel ꝑm alios nominat presumptio temeraria. dicens Justissime rex di/cere q̄ Maria nō contrarit pcm ori ginale. hereticū est censendus et er presse otra fidē. et p osequens oēs sic tenentes sūt infideles. Primo qz sic dicē est contra determinationez ecclesie que approbat omnia dicta sanctoz patruz in. c. Sca romana. di. xv. in decretis. Sed multi sancti dicunt eā in peccato originali eē cō ceptā vt Anb Bern. et ceteri igit Secūdo quia est expresse contra sa cram scripturā. igitur hereticа. Cō sequētia patet p Hieronymū. xxiij q. iij. c. hereses. in decretis. Añs no tū est er dictis. Tertio quia Aug'. in li. de fide ad petrum post caplm

firmissime.sic dicit petro. Siquẽ cõ tra hoc ptinacẽ cognoueris tanq̃z pestẽ fuge et hereticũ abñce ergo ꝛ Quarto qz hoc festũ sine falsitate fi dei dogmatisari nõ ꝑt.ergo hereti cũ.sequẽtia patz.et antecedẽs ar/ guit qz hodierna festiuitas nõ ẽ de ceptione seminũ.qz ibi libido affu it.nec de ceptu carnis qz non fuit hodie.neq̃z de creatione aie.qz nõ fuit hodie.nec otra toti⁹ eadẽ rõne ergo iustissime rex hoc festũ nõ oz celebrari. Et sic ptz qũo in hac lite causa ꝓlat

Tertio dico q̃ in hac lite onotat Nã post hec oñia dicta vetula ꝛ lo cut⁹ est rex dicẽs. Hec causa vestra vt video otra reginã est de qua fe/ stũ facim⁹ Ait ꝑma vetula Neq̃z dñe mi rex.veritas nõ est otra regi nã. Et rex. Quis est ergo re⁹ cõtra quã agitis? Ait prima vetula. Sunt queda puelle viatrices modicũ sa/ pientes. Et rex. Audiant. Et ecce scandũt ad hoc festũ tabernaculo/ rum.octo virgines viatrices. vere/ cunde et timide que in aspectu om niũ celestiũ admirabiles videbant.

Prima. Vera theologia in vultu gratiosa.

Scda. Ratio probabilis in gestu (amorosa

Tertia Patens auctoritas. grata velut rosa.

Quarta lex canonica.in habitu for (mosa

Quinta. lex ciuilis tota imperiosa.

Sexta vera matheſis apud mltos preciosa.

Septima dulcis poesis super fauũ dulcorosa.

Octaua fides pia firma ꝛ radiosa.

Iste octo ỽgines i illa vsione ima/ ginaria fecerunt partez in causa re gine virginum quã iam gratissime cognouerũt. Et sic ptz quis et q̃lis in hac lite reus connotat.

Quarto dico q̃ i hac lite causa disputat Nã p⁹ hec oñia ꝑma ỽgo scz vera theologia cũ honestate in dicibili.in regis pñtia loquit in hec verba Tu aũt dñe sabaoth q̃ iudi/ cas iuste et probas renes et corda. videaz vltionem tuã ab eis ibiere. xli. Tibi enim reuelaui causã meaz Infra eodez ca. Ecce astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato. ps.xliij. Que nunq̃z fuit in origina li concepta. Arg⁹ ꝛ. ps.xcij. cum ibi notat. Domũ tuã dñe decet sancti/ tudo in longitudine diez. Naz hec regina est dom⁹ tua quã tu edifica sti sap colũnas septẽ spũs septifor mis ptz Sap. ix. cũ ibi notatis per Augl. Que ab initio et ante secula creata ẽ.et p osequẽs in statu inici ali ꝑmoz parentũ.ptz Eccli. xxiij. cũ ibi notat. Ite necdũ essẽt abyssi io ẽ pcca.et ipa iã ocepta erat no/ tat. puer.iiij Ite.hec ẽ illa stella q̃m vidit Balaã Num.xxiij. Et si stella ergo a pegrinis impssionib⁹ aliena et abstracta.ergo a pcco originali ꝑseruata. Ite hec est illa arca de li/ gnis sethim imputribilib⁹.pz Exo. xxvi.cũ ibi notat. g⁹ ligna hui⁹ arce ỽginee fuerũt ab oñi putredine ꝑ/ seruata. Itl.hec ẽ mulier illa fortis quã vidit Salemõ cui⁹ lucerna non fuit extincta in nocte peccati. patet puer.vltimo cum ibi notatis Item nunq̃z tumuit domus tua illa a fri/

gotibus niuis. patet eodez. c. ergo nunqz fuit frigus peccati in ea Jtē hec est illa porta quā vidit Ezechiel q̄ nunqz fuit apta. pz Ezech xliij ergo per eam nunqz intrauit pcēm. Jtē hec ē illa regina de qua hest. xv. Nō ꝓpter te. ꝫ ꝓpter oēs lex hec posita est. Item Nonne a principio sui pulcra ē amica tua et macula nō est in ea vt in themate. Jñ Justissime rex patet ꝙ Maria fuit sine peccato originali ocepta. ꝛ p ꝺsequēs ꝥ festū mēito ē celebrādū Scdo surgit scda virgo. s. rō probabilis. dicens se velle hoc deducere per ꝓbabiles rōnes. Primo. q̄libet in peccato originali ꝺsistens. est ptunc dignus pena eterna. ꝫ mr dei nunqz fuit digna pena eterna. g̃ ꝛc Maior pz xxx. dis. scdi. Minor patz qz non erat decens matrez dei esse in pena eterna. et contrahē talem effectū. ergo nec rōnem causalē vel dignitatē ipsius. Scdo. ꝓma mulier fuit creata libera et non serua. ꝫ dignior et nobilior fuit scda mulier qz ꝓma. ergo ipsa creata fuit libera et non serua Maior pz. xx dis. scdi Minor probat qz in ea incepit tps plenitudinis gr̃e. pz Lu. i. Tertio. q̄libet pcēm originale dicit lamentationē et ve. ꝫ Maria nunqz habuit rōnez lamētationis et ve. ergo nec pcēm originale. Maior pz xxx. dis. scdi. Minor arguitur ex aue angelico. qđ cōiter exponitur sine ve Lu. i. Quarto Maria habuit plenitudinē gr̃e. ꝫ q̄daz magna gr̃a ē preseruatio ab originali. ergo hec fuit in Maria. Maior pz Lu. i. Minor nota. ē. Quinto. qđlibet pcēm dicit rōnem corruptōis et tactus. ꝫ Maria nunqz fuit corrupta ꝫ intacta. ergo nunqz hūit peccatū Maior pz xxx. dis. scdi. ꝛ minor ē nota. nā oppositū ē error heluidij Sexto Maria p filiū suū ꝑfectissime fuit redempta. ꝫ ꝑfectius ē redimē a casu ꝑseruando. qz p̄ casū eleuādo. ergo maria. fuit a casu ꝑseruata ait Bern̄. sup Cañ. et hoc de. v. dis. scdi. Septimo Maria fuit exempta a maledictione Eue. cui dictum est Jn dolore paries filios. g̃ etiā exēpta a maledictōe ave cui dictū ē Puluis es et in puluerē reuerteris. Et q̄ ꝓbat scūs Augl. ꝙ non decuit Mariam incinerari ꝑm carnez. ergo exempta fuit a maledictione ꝑtriusqz qz minus decuit ꝑm mentez deformari et maculari. Octauo qa caro christi caro virginis vt ibi assumit Augl. in sermone assumptōis ꝫ caro christi nō fuit obnoxia pcēo vt in se formaliē ergo nec caro virginis fuit obnoxia pcēo vt in se vel in sui perfectate. Nono. pcēm quodlibet dicit dehonestatem ꝛ vituperium spirituale. sed Maria nunqz habuit dehonestatem et vituperiū spirituale. ergo nec pcēz originale Maior patet de se. Minor arguit qz tūc ior patet de se. Minor arguit qz tūc rex filiꝰ eius impleuit circuncisionē et soluit legem decalogi dehonorādo parentes. Decimo. Quia rex eiꝰ filius anteqz haberet rationē filiationis. eā honorauit ab infamia preseruando. Patz per Ambros super Lu. ergo a fortiori preseruauit eam a culpa preseruando. igit̄ iustissime rex patet ꝙ Maria nō habuit origi

hale 7 E 9no

uale. et p̄ ꝯsequens hoc festū mer
to est celebrandū. ¶ Tertio surgit
tertia virgo scz patens auctoritas
dicēs ad hoc esse auctoritates po/
tentes sanctoꝝ. Nam Augl. contra
quinq̄ hereses ca. iij. in persona re
gis sic ait Si maria potuit inq̄na/
ri cū ipaz facerē. potui ego inq̄nari
cū ex ea nascerer. sed secundū non ē
possibile. ergo nec primuz Secun/
do. Idem. iij. dis. tertij. Excepta ma
ria virgine de qua ꝓpter honorem
domini cum de peccato agit nolo
facere questionem. Tertio hierony
mus in sermone assumptōis. sic ait.
Quicq̄ humanis potest dici ver/
bis minus est a laude virginis. er/
go tribuenda sunt virgini omnia
priuilegia exceptiua culpe vel pec/
cati ¶ Quarto Gregl in prosa Felix
nanq̄ es sacra virgo maria ꝛc. Et
in illa. Sancta et immaculata virgi
nitas. ergo omnia attribuenda sūt
sibi oīa priuilegia exceptiua cul/
pe. Quinto Anselm⁹ de ꝯceptu vir
ginali sic ait. Decens erat vt ea pu
ritate qua maior sub deo nequit in
telligi niteret ꝛc. Sexto beat⁹ amb.
in libro de virginitate btē Marie
dicit eā exp̄esse ab oīi pcō exigi/
nali et actuali immunē fuisse vnde
fuit per eam casula de thesauro re/
gis intimatus. Tunc rex ait sufficit.
¶ Surgit quarto quarta virgo. s.
Lex canonica dicēs se habere ad ƀ
decreta. Primo q̄ rōne pcī quod
mulier induxit nō concedit ꝑ alio
postulare. xv. q. iij. in decretis. Sed
Marie hoc accedit ex officio media
tricis. ergo abstrahit ab illa ratōe
peccati Sc̄ō quia lege priuata. ff.
ducit nulla existit ratio vt lege pu/
blica restringat in. c. due sūt. xix. q. ij
Sed Maria a principio sui. lege p̄/
uata ducta est ergo ꝛc Tertio si ali/
qui recipiunt in proprios et specia
les subiectos censent exempti. in. c.
Si papa. de priuile. li. vi. Sz Maria
fuit sic recepta in propriā et spēalē
mr̄em filij dei a principio sui. ergo
ꝛc. Quarto cū sint iura obscura par
tiuz. reo fauendū est potius q̄ acto
ri. extra de regul⁹ iuris in vi Sz hec
iura partiuz sunt obscura. ergo Ma
rie fauendū. ē. ¶ Quinto surgit q̄n/
ta virgo, s. lex ciuilis dicens se ad ƀ
habere leges Cū̄ princeps Augu
stus est legibus solutus. priuilegia
Augusta p̄z. ff. l. ij. se cō le. Princeps
Sed summus Augustus fuit solut⁹
a lege concupiscētie. ergo priuilegi/
ata Augusta. Itez in obscura volū
cate manumittentis. fauenduz est li
bertati de regul⁹ Jur. ff. ergo a for
tiori in obscura ratōe ingenuitatis
fauenduz est libertati. Sz hec ē obs
cura ratō ingenuitatis Marie in p̄n
cipio sui. ergo. ꝛc. Et rex ait sufficit.
¶ Tunc surgit sexta virgo scz vera
mathesis dicens Hec puella a prin
cipio sui in prima facie signi virgis
apparuit mūda. et magni animi ma
gni q̄ decoris. teste Albumazar li.
vi. maioris introductorij. ergo i sui
principio nō erat immunda q̄ defor
mis Itē a sui principio lucebat plu
ris honestati. teste Nasone. iij. de ve
tula. ergo erat sine inhonestate q̄ vi
tuperio culpe. Item in conceptōne
huius puelle. prima facies signi vir

ginis erat ꝺ signo virginis. nullus astrolog' ꝺ negat. g° puella hec q̄ erat signata erat vt tūc incorrupta q̄ intacta ꝑm vtrūq; hoiez Jtē ad ꝺ facit Machomet' i alchorano azo/ara. ⁊ dicēs Null' est de filiis adā quem nō tetigerit sathan ꝓter Mariam et filiū eius. Et rex ait sufficit. ¶ Tunc surrexit septima ꝺgo. s. vera poesis. ad hoc se hīe dicens poetrias innumeras Nā Sedulius li. .i. in carmine paschali loquens poecice de Maria sic ait. En velut e spinis. nobilis rosa surgit acutis. Nil quod ledit habens. vł quod obscurat honorē. Sic ene de stirpe sacra veniente maria Virginis antique facinus noua virgo piat. ergo Maria surrexit de spinis genēis humani. oñi lesione semota. sicut nobilis rosa e spinis Jtem ad hoc facit' poetria Maronis vt supra. Jtem Nasonis. Jtem petri comestoris vt supra Jtem petri cretensis sup Lucā Anā nec maculaz natura reliquit in ista. Jtem Alan' vt supra. Ultimo surgit octaua virgo pia fidei. dicens Pro ista conclone sūt mirabilia tua iustissime rex. ergo hec cōclusio est pia fide tenenda. ꝺsequentia pz cū tū nō possis esse falsus testis. Antecedens arguit in miracł Pelsini abbatis. Jtē de studēte fratre regis Angarie. Jtē de sacerdote in pago gallico. que ecca sponsa tua amplectit pia fide Tūc in illa visione clamauit Rex Aduro vos vt ametis Mariā et amendetis ḋa tota pulcra. Nec suscitetis nec dilectam ꝓuocetis ḋa amica mea. Nec denigretis. nec formosā diffametis quia macula nō est in ea. Tota eni pulcra es amica mea et macula nō est in te. sūt ꝺba thematis ꝓassūpti

Sequit tertius tractatus

nostre ꝺsideratiōnis qui notat responsionem gaudiosaz ad sententiam famosam Ubi ꝑmo materia declarat. scḋo sententia ꝓpalatur. Nam post hec omnia in illa imaginaria visione surgit ꝑma vetula. s. littera occidēs quasi rabida dicēs Quid ad rationes nostras que insolubiles sūt iustissime rex? Surgit ilico honestissima virginum. s. vera Theologia dicens Uestre rōnes continēt xviij defectus qui in scientijs cōmuniter repellunt. ¶ Primꝰ est quia non distinguitis inter vniuersale simpliciter et vniuersale accommodū sicut discit xlvi. di. ꝑmi. c v. Uniuersale simpliciter distribuit simpliciter vt oñia que voluit deꝰ fecit. Uniuersale accommodum distribuit ꝑm quid. vt deus illuminat omnē hominē venientē in hūc mundū. quod intelligit solū de illuminatis ꝑm Augl. infra eodē. ca. et sic tales. Omnes declinauerūt. Omnes peccauerunt Omnis hō mendax. ⁊c dicunt vniuersale accōmodū ¶ Secundus defectus est quia nō distinguitis inter exemptū de iure et exemptū de priuilegio et de facto vt in. l. ꝓnceps. ff. de le. Nam Augustꝰ est simpliciter. augusta de priuilegio. q sic intelligit. Non est qui faciat bonū nō est vsq; ad vnū scz qui sit exemptus. simpliciter. et hoc patet. cū

sext⁹ ibi loquat de exceptione actu/
ali. ¶ Tertius defectus est quia nõ
distinguitis inter redemptionez ele
uantem. et redemptionẽ preseruan
tem sicut distinguit beatus Bernar
dus super Cant̃ ser.lv. Primo mõ
redempta est humana natura.scõo
mõ angelica.ꝑz infra eodez sermo/
ne.et sic de maria credim⁹. patet er
go ꝙ non omnis redẽptõ est a cul
pa ¶ Quartus defectus est. ꝺa nõ
distinguitis inter rationẽ causalem
et rationẽ formalẽ. sicut distinguit
xxxi.dist̃.scõi per Ambroꝭ Nam ra
tio causalis nõ includit simplr rati
onem formalez. Nõ ꝺ.eadem dist̃.ꝙ
magr̃m.c.finali Ubi ponit in ꝑmo
conceptũ puerperium habere ratio
nem causalem peccati originalis.et
non formaliẽ. Et sic potest intelligi
ꝙ Maria habuit fomitem peccati
in illo conceptu quo ad legem ꝓpa
gantium.sub qua fuit concepta.sed
non habuit fomitem formaliter in
primo conceptu seminis vt prolis.
nec vt in scõo vt semis vt caro.nec
in tertio.s.infusiõis anime. ¶ Quin
tus defectus est quia nõ distingui/
tis inter mortem incinerationis. et
mortem preseruationis sicut distin/
guit Augl.in sermone assumpt̃. Pri
ma mors est pena pcti.patet Gen̄
iii.puluis es ⁊c.ꝓ scõa mors abstra
hit a peccato quantũ abstrahit ab
incinerationẽ.et talis fuit mors Ma
rie ꝑm Augl.ibidem. ¶ Sext⁹ defe
ctus est qz non distinguitis inẽ pur
gationem⁊ mundationẽ ab immũ
dicia.q a priuata potentia.sicut cõ
muniẽ distinguit.ix.dist̃.scõi. de pur
gatõne angelica que nõ fuit ab im
mundicia.ꝓ a priuata potentia. Et
sic concedit Maria purgata.mũda
ta et sanctificata ¶ Septimus ẽ qz
non distinguitis inter legem priua
tam et legẽ omunẽ sicut in.c. Due
sunt leges.xliii.q.i.in decret̃. Joco
cum dicitur si Maria fuisset mortua
ante filium.de iure omuni iuisset ad
limbum.sed dubiũ ẽ de facto. Nec
enim minus sibi potuit aperiri por
ta celi vt tũc. qz in via vt creditur
a nonnullis eam vidisse in hac vita
deum clare per essentiam ¶ Octau⁹
defectus est.quia non distinguitis
inter legem concupiscentie propa/
gantium.⁊ prolis propagate sicut
notatur per aliquos doctores.iii.
dist̃.tertii. Nã primo mõ caro xp̃i fu
it obnoxia pcõ siẽ reliqua caro.ꝑz
in c.i.iii.dist̃.iii. Ꝫz scõo mõ vtraqꝫ
scz Marie et christi fuit preseruata
¶ Nonus defectus quia nõ distin/
guitis inter solutionez decime pro/
pter gratiam preseruãtem.vel pro
pter gratiam eleuantem.vt dicitur
ꝙ nõnllos doctores. iii.di.tertii c.
.iii.Nam Maria soluit christo deci
mam propter gratiaz preseruantẽ
non a casu eleuantem ¶ Decimus
defectus est. quia non distinguitis
inter penam tractam vel inflictam
et culpa vl ex causa siẽ dicit xv dis.
iii.Nã scõo mõ scz ex cã mltas pe
nalitates contraxit Maria sed nun
qꝫ ex culpa sua. ¶ Undecimus de
fectus est quia non distinguitis inẽ
exceptiuam et exclusiuaz simpliciẽ⁊
accommodatam sicut distinguitur
xli.dist̃.i. Nam illa.nemo nouit filiũ

nisi pater nō ē exceptiua simplr ḋa non ē ibi exceptiua notionalis vel etiā essentialis ꝑm aliquos. sed exceptio accommodā. qua excipiunt omnes illi quibus de iure hoc non competit vel de facto. Et sic sunt intelligende tales. Solus christus fuit sine originali. i. solus simpliciter ꝙ de iure. quia solus Augustus est lege solutus in. l. princeps. sed non solus de facto. ꝙ. e. le. ¶ Duodecimus defectus est. quia non distinguitis inter dictum determinatum et conclonatum siue disputatū. sicut dicit Eccs. ꝙ. cū ibi notatis vbi Salomō qñq; loquit in persona fatui. siue in persona opponentis. et sic Anselm⁹ in scdo Cur de⁹ homo. loquitur de Maria in persona bosonis disputātis. ꝙ in peccato concepit eum mater sua Sed post. oppositum determinat in libello de conceptione virginis. Et in epla ad suos coepiscopus. ¶ Decimustertius defectus ē quia non distinguitis inter dictum assertum ꝙ opinatū sicut distinguit in. c. Noli nimis. dist. ix. in decre. Nā aliter recipienda sūt dicta sanctoꝝ cū loquunt dubie. aliter cum loquūtur assertiue. Propter hoc Bern̄ ḋ in epla ad canonicos Lugdunenꝭ dubie locut⁹ est. dicendo hoc festū non esse celebrādū. Nā in fine eple sūmittit se et suū dictū examini ecce Romane. ꝙ certum est ecclesiaz Romanā iam facere illud festuz ¶ Decimusquartus defectus est quia nō distinguitis inter ineſſe et infuisse. sicut distinguit. ix. dis. ñ. ca. iiij. sicut ꝙ angeli ceciderūt de ordinib⁹ nō ꝙ ineſſent. sed infuissent. Sicut dicitur maria mortua ꝓpter peccatum per Augustinū non ꝙ infuit sed ꝙ infuisset si non preseruata fuisset. ¶ Decimusquintus defectus est ꝙ non distinguitis inter ius naturale et ius gentiū sicut distinguitur dis. i. in decretis Nam maria vno fuit exempta a iure nature vt imaginatur apparentia legis. sed fuit exempta a iure gentium. ex quo captiuitates et seruilitates emanant. infra eodē ca. v. ¶ Decimussextus defectus est ꝙ non distinguitis inter habituz ꝙ situm sicut distinguit Porphyrius. in libro sex principioꝝ. Nam aliter considerat maria vt habituatur in vestitu deaurato psalmo. xliij. et sic se habuit a principio sui. Aliter vt situata habens in manibus vestimenta vetusta vt dicit falsa mathe sis quod non signat veterem hominem mariam induisse. sed euangelicam paupertatem ¶ Decimusseptimus defectus est ꝙ non distinguitis inter superficiem et medullam vel sensum in quo fit vel sensum quē facit vt distinguit in. c. martino. i. q. i. ꝙ hieronymū. Nam multa sunt superficie contra sacrā scripturam ex presse que tamen sunt catholica. et eorum opposita heretica Notū em̄ est ecclesiam approbasse omnia dicta sanctoꝝ. sed non vt superficialiter sonant. nec in omni sensu quem faciunt ¶ Ultimus defectus est ꝙ non distinguitis inter causam totalez et causam partialem sicut dicit auctor de causis ꝓpositione prima ꝙ commentator ibidē. Naz lex occupiscētie

pagantium non est causa totalis vt peccatũ originale sit in carne vel anima propagate prolis Nec sequitur hoc est pagatum ꝑm legem cõcupiscentie. ergo in peccato originali. Unde non sequitur formaliter. tres pueri sunt in camino ignis. ergo patiuntur ab igne. ergo nec sequitur formaliter ꝙ pagatur in igne concupiscẽtie ergo patitur originale. licet sequatur de lege communi Maria autem fuit concepta de lege priuata spiritussancti que prima cõcepta fuit hodie sancta in suis originalibus principijs ꝑm Anselmuz hodie cõcepta est stella celi. hodie concepta est palma virginũ hodie concepta est ianua celorum Igitur triplex conceptio marie videtur hodie celebranda. Nam hodie fuit cõcepta vt in suo originali principio. Nec sequitur ibi affuit libido propagantium. ergo peccatum in prole ꝙ pagatur vt supra. Secundo fuit cõcepta in carne mundissima. Tertio in creatione et infusione anime Et de istis hodie celebratur festuz Nec sequitur Non fuit hodie illa. vel illa conceptio. ergo non debet hodie celebrari. nam ecclesia de consuetudine habz anticipare vel postponere festa ex certis causis et rationabilibus. alias nõ posset rationabiliter celebrari in die lune cuz cadit in dominica quod est falsum. Item alias nunqz celebrãda essz octaua in qua cantatur hodie sicut in die. Itẽ tũc nõ esset hodie celebrandum festum conceptõnis pro sanctificatione. qz quo tempore fuit sanctificata ignoratur vt dicit sanctus thomas tertia parte summe. Et sic inquit theologia. patet ꝙ rationes vestre non sũt insolubiles! Tunc rex de solio suo protulit litis sentẽtiã in hec verba Anselmi in epistola. concepti onis virginis Erubescant omnes insensati. qui tantum diem. tãta mysteria ac sacramenta. tenebris ignorantie excecati iõ respuunt celebrare ꝙ viri et mulieri copulatio. in virginis conceptione consistit. Nõ eni est verus amator ẏginis. qui respuit colere diẽ sue conceptionis. Hec Anß. Cuius ẏginis veros amatores nos facẽ dignet dñs nr Jesus dei patris et ipius virginis Marie vnicus filius. qui cum eodem deo patre. et spiritusãcto viuit ꝙ regnat in secula seculoꝝ Amen.

Sermo de sancto Bernardo editus a magistro Johanne de gersonno cancell. parisien.

Allcite me floribus stipate me malis quia amore langueo Scriptũ est in epithalamio sponsi ꝙ sponse quod ad exercitiũ diuini amoris compositum est et ab illo cuius nunc sermonem habituri sumus diuinis verbis expositum qõ et nunc legit ecclesia in laudem singularis sponse christi virginis gloriose Cant. ij. c. Si nõ capit amoris verba frigidũ pect' vt scriptura loquitur amorose Bernarde Si te eodez teste langagiũ amoris nõ amans nõ intelligit plus qz latinus barbaruz. quo pacto spes erit

de algido. imo gelato pectore meo q̄ amoris vnq̄z flāmantia ꝟba de/ promat. q̄ eloquiū eius sit ignituz vehementer q̄ verbuz instar ſhelie vt facula ardeat? Necessari⁹ est igit̄ ignis ille amoris quez dñs misit in terram volens vehementer accendi Necessarius dixerim tuz vobis ad capiendū verba amoris. tum preci/ pue mihi ad illa capienduz simul q̄ loquendū. Te vero beatissimū Ber nardum eē vnū ex consortio ignito rū illoꝝ spirituum q̄s seraphin scri ptura nominat ego pia fide tenēs. obsecro iam et obsecro per amorē tuū quatin⁹ sumpto calculo arden ti de altari illius cui⁹ ignis est in sy on. et caminus in hierusalem qui est nō cupido falsus sed verus dilecti/ onis deus et ignis cōsumens est tu labia mea tangens purges. Tu in/ super pectora nostra omnia succen das ad amorem illū q̄ te olim lan/ guisse q̄ arsisse feliciter te ducente in fra docebimus Exorabimus simul amatricē illam tuā et amatā deam que quidem decantat Ego mater pulcre dilectionis Cui supplices pre sentam⁹ illō angelicuz Aue gratia ple. ꝛc Fulcite me floribus. stipate me malis q̄a amore langueo Vox ista viri patres q̄ fratres vox amā tis est. Amantis nō q̄liscunq̄ amā/ tis sed eius quem vulgus loquitur qui amat per amorem qui philoca ptus est. Cum vero inter anime pas siones n̄la vehemētior sit q̄z amor vt ab experientia sumpsit Cicero. nulla ir super violentior. nulla rapa rior et que minus sinat animaz esse sui iuris Naz est extasim faciens vt ait Dionys. iiij. de di. no. sicut amo rem peruersum et improbū nullum crimen excedit in vitio. sic amori ca sto et bono nīla virtus equatur in precio. Alioquin quomō statuisset egregius doctor Augl. ex aduerso duos amores bonū et malū esse q̄i totidem precipuos cōditores et re ctores duarum ciuitatū. vnius dui ne. alterius diabolice. nisi q̄ amor bonus inter virtutes q̄ malus inter vicia p̄ncipant? Proinde vterq̄z a/ mor sua actione feruida languere hic quos possidet cogit q̄nus alt̄ et aliter sicut amor hereos manife/ stat in malo. q̄ vox nostri thematis in bono. Cum anima sancta sponsa dei loquit̄ Fulcite me floribus⁹ stipa/ te me malis q̄a amore langueo. Et quidem de amore puerso erit sedā pars nostri sermonis huius. si hora et vestra expectatio tulerint̄ et hoc sub voce querula et lugubri christi/ anitatis languorē suū in membris pessimū ex hoc amore deplorantis Primam vero partez sibi vendica bit vox amorosissimi et. deo amātis/ simi Bernardi tum ad sui laudem. tum ad nostri edificationez. Intro ducet̄ itaq̄ persona eius iaz beata atq̄ secura. tanq̄ ipsum de amore suo in hoc mundo loquentem audi amus. Ita enim tepere meditat⁹ sū doctrinam de amore quatin⁹ iocun dior esset ad audiendum. facilior ad credendū. maiestate sua dignior. et inuidie habens minus ad imitādū Quis em̄ sibi cōgruentius amoris magisteriū vsurpauerit. cuius et sa

cta oīa et scripta scintille sūt que/
dam ignee amoris? Auertite igitur
paulisper mentem a me et ipm Ber
nardum non me loqui putate. Ful/
cite me floribus castoꝝ desideriorꝝ
o beati amorosi omnes spirit⁹ Sti/
pate me malis odoriferis pulcrarū
ordinatarū qꝫ opationū quia amo
re langueo. Ecce anima mea dum
aduena ego sum in terra peregrina/
tionis mee circūibat et querebat q̄
amaret. Neqꝫ eī absqꝫ amore diu vi
uere oio poterat. Cuius stimulis ne
scio q̄bus iam ab ineunte etate con
figebatur. Cuius igne carpebatur.
vt in has gemebūda suspiraret vo
ces. Fulcite me ꝛc Obtuli anime mee
coram in ꝓspectu per portas sensu
um. Celū et terram et mare et oīa
que in eis sūt pulcra et speciosa val
de Pulcritudo in formis corporeis
et ordine ogruo partiū cuz quadā
coloris et lucis suauitate. pulcritu/
do in numeris sonoris et canoris.
Pulcritudo in tangibilibus. pulcri/
tudo in gustabilibus. pulcritudo in
odoriferis que omnia conuenienti
ꝓportione sua intra mentē alliciūt.
Et dixi aie mee. ecce hec sunt amor
tuus. Fulcite his floribus. stipate
his malis. Et ne vltra plangeris qꝫ
amore langueo. Quid refugis? q̄o
faciez obducis? Refugiebat eī. be/
ne sensi. aspernabaꝫ monitus me/
os cum his omnibus que induxe/
ram intus ad eam p corporis mei
sensus. Ipa nimirum doctricem al/
terius amoris susceperat adhuc fe
re a cunabulis ab ancilla tua deus
noster matre mea. in gremio ecclesie
sancte tue et a spū sancto tuo. Qua
lis hec doctrix erat? Erat fides ca
tholica que mox vt excreui. mox vt
gressum figere potui duxit animam
meam ad fontem purissimū et sere/
num sancte tue ecclesie. in qua proti
nus vt vidit anima mea se et faciē
suā velut in speculo quodā mundis
simo ipa repente sagittata est iacu
lis suauiter ardentibus diuine pul
critudinis dignitatis honestat. atz
dilectiōis instar narcisci de quo po
ete fabulant. Et illo delere statuit
anima mea a corde suo omnez pul
critudinē rez gestaꝝ. Omnē cepit
amorem altez a tuo designari Ce
pit tedere quotidianaꝝ harum for
marum. banc eī tantā de ꝓpria di
gnitate decore et nobilitate presū/
serat fiduciā. Tam supba de amo
re vt vulgi vox est facta erat. ita vt
nullū nisi omnipotentissimū sapiēti
simū ditissimū et pulcerrimū super
omnia amare dignarer. magna sed
bona supbia. Quid mihi et tibi ait
o homo. quid mihi et tibi ad pulcri
tudines istas rez matēialiū? Quid
ad amorem earū quas eque nobis/
cū in facultate sua bruta hāt? Esto.
pulcra sint omnia. Esto speciosa et
amena et digna diligi. Quantū su/
pereminet pulcritudo et decor illi⁹
qui fecit omnia? Si in vestigio. Si
in vmbra. Si in nutu quodā et odo
re hec violētia inest vt se amari tan
ta importunitate tanta qꝫ rapacita
te compellant vbi tamē aculei gra/
ues sē vbi plus aloes qꝫ mellis hāt
Noli mirari si res ipsa a qua proflu
unt hec oīa sua vi me trahit qꝫ di/

gnitate me allicit. In cuius amore tanta delectatio ē. et cuius ouictus non habet amaritudinem sed letitiam et gaudium. Iste iste ē deus meus cuius vulnerata charitate ego sum. sibi me elegit me totam habebat. sibi me dedi. Uerū q̄doiu? heu quandoq; aberit. Et quousq; usqueq; vociferabor vim patiens et non exaudiet? Quero eum misera nec inuenio. vulnerauit me et abīt. Adiuro vos filie hierusalem vt si inueneritis. dilectū meū annuncietis ei q̄ amore langueo. Et ita vere elanguit anima dum hoc modo assidue suspirat ad deum suum Eratq; languor fortissimus. adeo vt macrescerem q̄ marcescerem totus: displicebat q̄cquid agebam. quicquid videbā in seculo. Et aio ego ad animam meā Certe anima mea adhuc rudis es in amore nec satis erudita. Propterea forte non venit ad te dilectus tuus Uis introeamus scholam aliquaq; que doceat nos modum quo amandus est amicus tuus de⁹ noster. Nā quod fine modo ē. placere quomō pōt? Q̄ si ad res alias viliores ars addiscit q̄ proficit. quanto minus rei huic diuinissime et qua sola optime viuit existimandū est artem nō deesse? Annuit ipsa. Uenit ergo nō tam gressu corporis q̄ studio sedule inuestigatōnis ad scholas varias interrogauī de qualibz Nunquid nō ars amoris doceret in ea: Rūsum accepi a singulis voce confusa et rauca. Docemus amorem Sed in veritate comperi dum pergerem vltra querere. q̄ non erat amor ille. vt est amor dei nostri. amor castus quem querebat anima mea. In schola vana docebant homies amare. in illa voluptatem. in alia mundanam alt quam vanitatem. Quinetiā schola illa que videbat hōestius instituta schola litteratoria. schola scientiaz variarū referebat ad cognitionem omnia. nihil ad amorem. Docebantur illic sedulo adolescētes q̄ senes. cū iunioribus de rebus querere disputare. libros euoluere. verū a falso acute secernere. In his tot⁹ mergebat intellectus. sed affectus procul erat. procul sine affectione p̄cul valde. et exul in terra deserta inuia et inaq̄sa. In terra salsuginis a malicia habitantium passionum in ea. In loco horroris et vaste solitudinis. extra terminos conuersationis illius de qua dictū est Nostra conuersatio in celis Illico retorsi pedē ego Bernardus ab his scholis et aggrauata ē valde aia mea studiis earum. eo q̄ ita affectum suum vel deprauabant. vt intolerabili prorsus vanitate aridissimū relinquebant. et dehinc ex imo pectore altum trahens suspiriū. Filij inquit hominū vsq;q̄ graui corde vt quid sine affectione de affectib⁹ iudicatis. vt q̄d loquimini sedule de dilectione sed non idiomate dilectionis duz caretis dilectōne illa pro qua si deberit homo omnez substantiam suam q̄ pro nihilo despiciet eam. quanquā vbi docet illa. Docet dico non lingua propria affectuū vbi reperitur Quis eius mihi scholam ostendet? Fulcite queso me floribus, castoruz eloquiorū vos quicunq; potestis. et potestis soli qui amatis. Stipate

me malis ordinate charitatis quia amore langueo. Sic lamentabatur anima mea. sic languebat turgida amore querens scholam quo ouent entius eam in arte bene amandi et amorem seruandi pariendi et agē di reddēt institutā. Dū e celo into nuit dñs voce grandi ad aures su/ as introrsus vt religionis scholaz peterem? Credo ḋa magis ad inflā mationem affectus q̄z eruditionem solam intellectus religio statuta est si recte manet instituta. in qua rur/ sus ab initō collocatur securius fer uor amoris nouitius. q̄z in solitudi/ ne ne tenera adhuc anima offendat in illud maledictū. ve soli quia cum ceciderit nō habet subleuātē. Para ui ocstim animū gerebam circē vi/ cesimūsc̄z annū. Anno dñi. Mc. xc̄ix Et a constitutione domus Cisterc̄ xvi. dum cum socijs amplius trigin ta religionis schole me subdidi. Sz q̄li religioni et quo fine? Religioni inopi austere regulari non quales heu multas intueor corruptiones q̄z seculū. Corruptiones in comesatōi/ bus in lasciuia mor. in effreni cuius libet discipline regularis abiectiōe. vbi fere nihil de religione preter no men fictitiū aut preter vestem et ne/ scio que forsan cantica nihil deuo/ tionis plurimū tedij et veratonis habencia. Porro finis meus solus fuit amor dei vt in me genit? a gra/ tia dei cito nasceret. et natus fieret viuax fortis et feruidus omnia po tenter eruperans suauis q̄z et sapi/ ens. Nam religionem profitens si quisq̄z aliud intendit aut cibuz glo riaz vel opes quas sibi negabat se culum quidni successus turpes ha/ beant ea que tam fedo initiata sunt principio. Seo ad me redeo Mox vt religionis scholam introgressus sum suscepit me in p̄mis vt mos ha bet locus nouitiorum in quo cōuer satus aliq̄diu gradū ꝓficientium ascendi. Nemo enim repente fit sum mus tandem promouente deo de virtute in virtutem ad perfectōnes assumptus sum. Primo velut ani/ malis. Secundo vt rationalis Ter tio vt spiritualis. p̄m tres stat? stu/ dentis ad amorem dei quos trans scripsi per epistolam ad fratres de monte dei. Conformiter etiam ad tres diuini amoris gradus. quos notauit libellus meus de diligēdo deum editus. Primus locus ē scho la discipline et contritionis. Alter schola sanctimonie et meditationis Tertius est schola solitudinis inti/ me et contemplationis. In primo verus amorosus languet amore. de hinc moritur amore. demum tertio viuit amore. Quoniam parturitio amoris fit cum dolore languido hoc est in rixa passionum. Dehinc post eius parturitione mortificatis passionibus. moritur vetus homo. sicut in parturitione Beniamin Ra chel. Tertio tandem amor natus adolescit et crescit et ex illo anima viuit cum apostolo dicente Jam uo ego iam non ego. viuit vero in me xp̄s. In p̄mo bellū. In scō inducie In tertio par. Nihilomin? dū vita mortalis agit̄ in amore hec omnia permixtim insūt. bellū. inducie. par

rursus bellū. rursus induce. pax vi/
cissim. Nam confusa sūt hec omnia
spes metus meror. gaudiuz. vix ho
ra vel dimidia fit in celo silentiū In
hunc modū sub alia metaphora ex
ardescit et crescit ignis diuini amo
ris. Torret primo vehementer cuz
multo fumo carnaliū desideriorz. q
flāma non nisi rara raptim emicat.
Dehinc flāma rapacior exurgit con
soluta fumo fantāsmatum. licet ad
postremum velut in carbone suo ni
tet. tranquillus ardet depurat⁹ ab
omni fumositate tum passionū. tuz
phantasmatū. Hoc ⁊o ferreū q trā
quillum dilectionis incēdium. priuſ
qz attingeret anima mea. priusqz a/
morem conceptum intra eēt. quib⁹
nō ego languoribus extenuatus sū
quib⁹ non veratus doloribus? Quo
tiens ego ad sanctos sanctasqz ho
mines. quotiens ad patres et frēs
meos simul in christo degētes que/
rulis vocibus planxi Fulcite me flo
ribus sanctaz orationū vestrarum
stipate me malis exemplorū vestro
rū quia amore langueo? Cognitus
est nimiū mos ei⁹. imo more vetera
no vult hec infelix q suadet. q̄d dico
suadet? vi agit vt prostituat decorē
suum. hec virguncula mea. hec ado
lescentula aia mea. Attrahit vide'
licet corruptores sordidissimos im
probissimosqz predones animarū
incautarū. Nunquid non oculꝰ pre
do nequaz qui deprędatus erat a/
nimā Hieremie! Tactus preterea q
gustus et lingua et aures heu q̄z vi
olenti sunt seductores. Apprehēdit
quilibet pallium anime mee q sōdo
le blandiens Domi inquit mecum
Reclamat anima mea ore syndere/
sis in quo non inuentus dolus. sed
nec inuēiri potest. Reluctatur mani
bus conscientie Georsuz vos excla
mat abite hinc in malaz horam ve
stram fallacissimi deceptoēs. Nesci
tis forte qualis ego suz. Ego ne ta
lis me ipam sub vestra libidine pro
stituendam turpiter exponaz? Ego
ne ludibriū vobis ero risus q oppro
briū? Non ē ita consiliū. alias queri
te si quas inueneritis q̄ vestris cre
dāt malesuasis blādicijs Ego vos
respuo despicio et conspuo. phy de
vob Ita anima mea ad illecebras
carnis. Ego autez Bernardus ad
me ipsum frequentius istud inculca
baz. Bernarde ad quid venisti? Ad
quid venisti Bernarde? Nimiruz tu
venisti ad amoris casti scholam in
qua docearis amare deum ex toto
corde ex tota anima et ex tota for/
titudine. Nihil ergo tibi cuz carne.
rixas ei⁹ perfer viriliter. Silebit tā/
dem. etsi nūc grauiē molesta sit atz
cū oblectamēto obsequeē tibi Sz
quid? Non tantūmō timores intus
et rixe ꝫ foris pugne. Notū est q̄n
ta me impudentia bis mulieres infe
lices nudū aggresse sūt. quas vt cla
maui latrōes. q socios excitaui. Al
tera vice vetulam hanc carnē meā
qz ex visu muliēcule stimulabat me
acrius solito. ego ⁊mersi collo ten⁹
in aquā algidaz vsqz dū misere ad
mortē obtorpuit. Talib⁹ aculeis in
sui parturitiōe eragitat⁹ amor me⁹
sepius in flebiles erupit eiulatus va
gitusqz. Et ego multū flēs q amo/

rem meum quasi lachrymis iã b a/
neans loquor cum apho O infe lix
ego homo quis me libẽabit de cor
pore mortis huius.gratia dei p J e
sum christũ dñm nostrum Scio eni
q aliter continens esse non possuz
nisi deus det.dat aũt exercentibus
se et querentibus. propterea fulci/
te me floribus orationũ vestrarum
o sancti sancte q omnes.stipate me
malis spiritualiũ charismatũ quia
amore langueo. Talis fuit stat⁹ me
us in schola otritionis.qua in re et
si nihil modo patior in gloria.com
patior tamẽ tibi o q̃squis es gene/
rosus adolescens bone indolis. q̃s
q̃s egregio et casto artẽ bene amã/
di nouitius adhuc addiscis Didici
ex his que passus sum pugnã tuam
sed fortiter age precor. Precor hãc
veterem sordidã carnez tuã animo
sus euince Ego me ipm tibi prebeo
in exemplũ victorie spem q corone
Tu me sequere.tu expto credo. cre/
dis hec lucta.pacatissimum afferet
nisi victus fede sucũbas. Alioquin
iugi miseria torqueberis acerrimo
q pruritu etiã in senio duz a male/
suauibus damnabilibus q titillati
onibus ab illecebris fouere sanare
q te putabis. Nez super omnia te
moneo preclare adolescens et repe
tẽs itez.itezq monebo.caue tibi a
consortio neq adolescentũ vel vi/
rorz euitatorz sciens qm corrũpũt
bonos mores confabulatones pes
sime.quanto magis attrectationes
opationes q. O mores.o scelera.
imo o mortes.o scelera sceleratissi
ma qm societas illa formidãda est
de otagione pessima quã naturali
federe ac institutione mutuo dece/
bat esse castam atq securam agen
te hec corruptela bestiali eorũ q̃s
omnipotens nature deus si non re
sipiscant male perdet.iuste quidem
quia et ipsi q̃q nephãdissime per
dunt quos seruare instituẽq debu/
erant sic fidei sue traditos velut an
gelice puritatis iuuenculos. Verũ
tu adolescẽs inclite has pestes mõ
strificas non minus effugito q fa/
me tue q castitatis tue.imo q vite
tue certissimos hostes Q si vim pa
rauerint obnitere reclama palã el o
quere palã ostẽdito veternosã hãc
beluam ignibus psequendã.clama
mecum.latrones latrones.Deniq
in omni tua afflictione dũ amorem
castum et diuinum parturis.ocium
pcul absit.Ocia fi ẽ.Sit quoq re/
fugium ad lectiones. ad ieiunium.
ad orationes. Nõ enim vincit hoc
demoniũ nisi in ieiunio et oratione
Dic in hac parturitiõe tua dic deo
et omnibus eius ex intimis precor/
dijs anime tue Fulcite me floribus
castimonie.stipate me malis purita
tis sancte quia amore langueo. Ta
li languore torquebar.tali pompa
rumpebar pariendo amorez dei iã
conceptum Quidni igitur languo/
rem hunc feruidum mors si aliqua
sequeretur . Qualis mors ? mors
alterutrius ex hoc amore duplici.
mors amoris. aut carnalis aut spi
ritualis. Sed dicamus melius q
carnalem spiritualis amor strauit
calcauit.exanimauit De quo vere
dictum est Fortis vt mors dile/

ctio. Perpendo quomodo enecata
est in me vilectio et delectatio queli
bet corporalis qñ ad cibum ibam
sicut ad tormentū. quādo sagimine
concreto incaute oppositō vsus diu
sum pro butyro. Quando subinde
ad ipsa luxurie blandimēta ego vt
sola recordatione concutiebar hor
rore abominans ea tanquā saniem
putrem fetidamq; Emortua igitur
veterana carne mea felici morte. q̄
vitā nō abstulit ꝫ mutauit. quatin⁹
renouaret sicut aq̄le iuuent⁹. Amo/
rem dei prudem conceptuz enixa est
anima mea obstetricāte penitentia
cū suis sodalibus Successit in scōa
schola meditatio sedula famulat̄r
que nato amori lactantis ac gerule
fūgeret officio Est itaq; meditatio
fortis vehemēs atz pseuerās men
tis attentio ad aliq̄d inuestigandū
Nonne fortis ac vehemēs attentio
que potest mel sugere de petra. ole
um q; ō saxo durissimo ad amoris
sui nutrimentum. imo ad raptū fa/
cit Est autez raptus vehemens oc
cupatio virtutis superioris cuz to
tali cessatione virtutuz inferiorum
aut saltim cū debilitatione notabi
li. In hac meditatione iuxta alterū
typum exardescit ignis diuini amo
ris ꝑ pheta dicente In meditatione
mea exardescit ignis. Hoc fit vali
do fletu assidue desideratōnis strin
gentez vniente & tutē totā ignis h⁹
q̄tin⁹ ex materia iā preparata et q̄i
desiccata ab humore grosso carna
litatis flāma purior erumpat̄q emi
cet. Hec meditatio nōne mihi satis
ab adolescētia familiaris extitit qñ
frequēter ea que corporeos sensus
circumstabant me compellebat vel
ignorare vel prorsus negligere Te/
studo et fenestra celle nouriciū et
lacus lausane et cella m ti meiq
alia multa fidem hinc faciūt quor
mihi consideratio nulla erat. Hinc
mihi solitudo placēs. hinc inq̄ quer
cusq; fagos magistrosq; doctores
meos gratior et crebrior illa suer
satio mea. illic ea omnia que fomen
tū prestant amori diuino colligebā
fugebam dirigebam aut iam colle/
cta reuomens ruminabaz. quorum
odorem postmodū dedi scriptisq;
reliqui. pīsertim sup cantica et in me
ditationib⁹. Ego quippe mecū ipse
et ad deum nunc hoc nunc illo mō
meditans fabulabar. Quis ego sū
domine! Quis O rex vniuerse crea
ture vt digneris te amari a me!
Quid dico digneris. cū tu ipe tribi
liter iubeas vt amem te. q minaris
eternas miserias si nō amauero te!
Te quem amare fructus sūmus ē.
Summa nobilitas suauitas incompre
hensibilis est. iocundissimaq; dulce/
do. Jubeas vt diligam te. Diligā
te igitur dñe fortitudo mea. diligā
nō q̄ amore meo egeas. ꝫ quia io
ipsum vis et iubes. fiat q̄d vis. fiat
q̄d mandasti. diligat te q̄cq̄d in me
est tota virtus mea. totū cor meuz
tota aia mea desideret te ipsuz qui
totus es desiderabilis. amem te to
tū. cui me totū nec semel debeo. Nā
debeo q; nihil eram q fecisti me. de
beo quia perieramq; reformasti me
milleñes morte meruerant peccata

mea. ℈ debeo millesies et amplꝰ. qz
mia tua magna est sup me. et eruisti
millesies aiam ex inferno inferiozi.
etiã anima mea tepida et euomi di/
gna. aia arida nimis in amoze dei
tui. anima ingrata bñficijs eius. Ap
pello te. responde mihi si quispiam
amoze tuo sic arderet vt omnia lar
giretur tibi gratis nonne diligeres
eum? Quid si vltra omnia sua dona
ret et se ipm. nec solum donaret sed
insuper pro te redimendo a mozte
moztem ipe durissimã vltro pferret
non adeo obduruisti vt posses talẽ
sic amantem redamare. Atuero de/
us tuus ille talis est qui non pusilla
aliqua bona sed hoc celũ hãc terrã
hoc mare et omnia que in eis sũt ti
bi contulit. sed et ꝓprio filio suo nõ
pepercit inquit apostolus suus sed
ꝓ nobis omnibus tradidit illum.
quanto magis non omnia etiã no/
bis cum ipo donauit? At responde
bit fortassis tua vel ingratitudo vꝫ
auaritia. non mihi soli inquies ista
donata sunt. Apterea non sũt amo/
ris erga me singularis indicijũ. Fal
leris anima mea. scieris quia tibi
multo copiosius beneficium collata
tum est. Itaq; finge tibi vnice hoc
celum et hanc terraz datas esse. de
um insuper ꝓ te sola redimẽda car
nem et mozte susceptisse. nunqd so
litariũ hoc munus grande malles
esse q; cum multis? Nunquid homi
nũ omniũ parentũ et affiniũ. nũqd
etiã angelorꝫ consortio velles non
gaudere? Nunquid eligeres mune/
rũ tuorꝫ nullos esse participes? Nõ
ita sapis anima mea vt hoc sapias
Cur ergo non diligis diligentez te
et talem et taliter diligentẽ. q̃ ama/
ri se et iubet auctozitate q̃ rogat ca
ritate. aduersitate cogit. allicit ꝓspe
ritate? Cui vox illa cõgruit si ad pu
rũ reducatur. dies noctes q; me a/
mes ne defieris. me somnies. me ex/
pectes. de me cogites. me speres. ꝺ
me oblectes. mecum tota sis. meus
fac sis postremo animus quando
ego tuus Talia olim plura mecũ me
ditabar vt columba. Nunc ad vos
mihi exhoztationis sermo est qui in
ter ꝓficientes computãdi estis. ad
vos quos edomita iaz carne quã/
tum satis est ad meditandũ conue/
nit satagere. Totis conatuum ner/
uis ad amozem dei nutriendum au/
gendum ꝓficiendum q;. Non vos
abducat ozo vel ignauia et vecor/
dia vel amoz solius illustrãdi intel/
lectus. ꝙ neglectus sit affectus quẽ
ficut maxime respicit virtus et meri
tum ita precipue colẽdus est. Atve
ro dicetis. nos certe ad studendum
positi sumus. nos ad scripturas. in/
telligendum. hec est nostra vacatio
hoc nec ego nec reprobo fratres.
nihilominus testimoniũ perhibebo
vobis quale positum est in epistola
mea ad frẽs de mõte dei ꝙ scriptu/
ras sacras nullꝰ vnq; plene intelli/
gec qui non affectus scribẽtiũ indu
erit Et quales affectus? virtutum
quaꝫ regina et mater ipe est. De/
niq; ꝑm mensuraz dilectionis conse
quitur magnitudo reuelationis di/
uinorum preceptorum. Nolo mihi

creoroertis nisi hoc insinuet deus ipse dilectionis. dum apostolos di rit amicos. ꝙa omnia quecunqz au diui inquit a patre meo nota feci vobis. Nimirz a natura ꝑpatū est ꝙ secreta nostra occultam⁹ hosti/ bus amicis reuelam⁹. Super inimi/ cos meos prudentē me fecisti inqt ille cui incerta et occulta sapientie sue deus manifestauerat. Causam subdit meditationē et amorez diui/ norz preceptorz. Quis ꝑterea nega uerit ꝙn amare sit quoddaz sentire ꝙa amor insup quedā spiritualis ex istat pceptio? Sentire vero cogno scere est nō minus ꝙz videre. Et se/ pe tāto ampli⁹ et certi⁹ ꝙnto tactus et gustus ab obiectis suis percepti ori ac iocundiori actualitate mouē tur. Nonne mellis dulcedo et ignis caliditas et odorz suauitas melius gustu tactu et olfactu ꝙz visu dino/ scunt. nō aliter anima suū. nō aliter Dicetis preterea fortassis amorez vos hꝫe dei quantuz sufficit ad pre ceptū. vellem eriā nos habere. quā tū sufficit ad. ꝑfectū et ꝑfectū quo/ niā in via dei nō ꝑgredi regredi est et magna plane iam imꝑfectio est. et ꝑpriū serui pigri nolle niti esse per fectuz. Cetez cauete obsecro dum mens remanet arida a pinguedine spiritus. dum suauitate diuini amo ris destituta languescit. ne tandem ipa redeat ad dolatiunculas quas dam fedas et carnales indignas se. Nez quippe est animā absqz cō solatione diu stare nō posse. ꝙ si de fit dolatio spūalis qua gustata de fipit omnis caro et quam solus pre stat amor dei. quis facile nō agno/ scat ꝙ paruo lapsu et lubrico dele/ ctatio carnalis obrepere timēda ē? Quis nō extimescat illam apostoli exprobrationē. Cum spū ceperitis carne dsūmamini. Profecto absqz amore dei feruido. nūquid tuto ve nient solicite et misere hui⁹ oblitio vite quoniaz male vincit delectatō carnalis delectatione similiter car/ nali. sed aliter potius. Sol⁹ amor dei clauus est qui clauū amoris im puri debet retundere. Non aliter anima suū gustū habet suū tactum olfactū insup ex amoꝛ Rursꝰ si bea titudo hec debeꝭ mundis corde ꝙ ipi deū videbūt. et hec mūdicia nul lo pacto meli⁹ nunqz synceri⁹ et effi cacius fit ꝙz ꝑ succensionis amoro se depuratiuaz actionē vt maiorem amorem ampliorz dsequaꝭ cognitio necesse est. Porro vbi amor ibi ocu lus. vbi vero oculus ibi intentio. q vbi intenderis ingeniū valet. quae ad vehementiorē amorē valentior effulgebit cognitio. Deinde virtus vnita fortior est se ipa dispsa. Erit ergo virtus cognoscitiua quāto in se collectior tanto fortior. Nihil āt plus ꝙz amor vnitionē hanc opaꝭ Plura sunt in hac sentētia. nam ꝙs nesciat ex hac calefactione forti. ig/ nem lucentē erumpe? Ira ex amore cognitio generaꝭ Dicetis ꝑterea ō Et o fratres si vel tenuiter et in ra/ ptu quodam gustare donaretur et videre ꝙsuauis est dominꝰ. si fas esset exclamare ex affectu probato et experte sentiēdo cū ꝑpha Quēad modū ꝙdā ex vob pfit. ꝙmag⁹ mul

titudo dulcedinis tue domine. quã abscõdisti timentib⁹ te. Videret af firmo aridi tatis istius in affectu cũ eruditione quantalibz intellect⁹. pu deret animã tã diu languisse. eã su isse sicut terram sine aqua deo. sine aqua sapientie hoc est sapide sapo rose scientie. Puderet postremo pri mã nondu litterã alphabeti h⁹ sci entie affectualis didicisse. Itaqz libe ret exclamare cum vno ex magnis scrutatoribus sed non absqz affecti one. Vero te amaui pulcritudo. taz antiqua q noua. Vero te amaui. O si liberaliori dono vehementiori qz exercitio datũ esset amorem vr̃m extendere ad illũ quem tertio loco nominauim⁹ amoris graduz ad a/ more extat. cũ. et qui ad supmenta/ les rapit excessus. pfecto iam vos cũ regina saba nõ haberetis vltra spiritũ pre magnitudine vel deuoti onis vel exultationis vel ammira/ tionis. Nã amor dũ p otẽplatõnis obsequiuz in tertia schola hucusqz tremẽti robur accepit. assumit iũgit q vnit animã tanqz sponsã deo suo sponso vt sint iam nõ duo sed vn⁹ spũs. Et iam veri⁹ est anima in deo quẽ amat qz i corpe qõ animat. Nã sibi verius cõseruat. Ita anima que prius appellabat turtur et colũba p gemitu et meditatione. que voca tur amica et filia p subarratione q adoptione iaz dicitur sponsa intro ducta in cubiculũ regis ad fruẽdũ cupitis amplexib⁹. Illic ipa cõcipit et fit verbigena. gignit itaqz verbũ obumbrante sibi virtute altissimi et in virginali vtero superioris portiun cule mentis sue q nominat vel scin/ tilla seu aper ratõis vel ipa synde resis cui⁹ integritas violari nec in demonib⁹ potuit adeo iugiter vir/ go pseuerat. Verget aliquis querẽ quid est verbũ gigni ab aia. Acci pite sicut olim respondi q sola hoc docet experientia nõ doctrina. vnctõ nõ lectio. Vis hoc manna absconditũ quale est agnoscere! Gusta et vide. primũ gustare post videẽ. Ego igit vos oĩes in amore ãmonitos velim vt ad hunc graduz nitamini ambulantes de schola otritõnis et penitentie. in schola meditatõnis o sanctimonie et tandẽ in scholã soli/ tudinis intime flagitantes crebro deũ et sanctos sanctasqz omnes per verba anime hoc amore. vulnerate fulcite me floribus. stipate me ma/ lis. quia amo te lãgueo. Hec tanta dicta sunt reuerendi patres et viri doctissimi de amore bono faciente cuitatem in nobis. et hoc sub per/ sona amorosi nostri deuoti Bernar di tum ad cõmonitionem nostram tum ad sui preconium. Debebat subinde pars altera xpianitatẽ in troducere de suo languore lugentẽ quem furor filiorum non taz aman cium qz amentium seu dementiũ sus citauit adauget qz. Vereor tamen ne post verba et gustum suauissimi amoris. vos tam insuauis materie conturbaret acerbitas. Querulis quippe verbis quid op⁹ est. vbi tan tus factorum strepitus tantus fra gor audit̃ oclamante christianita/ te tota ꝙa amore languco? Amore quidem seuo et peruerso in mẽbris

ris. cuius amoris ad precedentez
tanta est quanta esse potest dispari
tas. Primus vnit diuisos. iste diu
scissimos diligit. Primus nō querit
q̄ sua sūt. Iste etiam aliena diripit.
vtrūq; ocomitat actio q̄ meditatio
Sed contritio et infelicitas hoc est
infelix contritio in vīs istius medi/
tatio quoq; iniquitatis i cubili suo.
que astare facit omni vie nō bone
et maliciam non odire Ac perinde
nō in otemplationem cadit hec me
ditatio ꝫ tota in confusione versat
horrendo scismate qō christianita
tem laceravit Amor iste ad se ipsuz
qm̄ homines se ipsos amātes vt si
ne federe sint omune ē. qui quoniaz
ad se ipsū otrahit se vel alios quō
dilataret? Unde preterea ire conte
tiones rixe. animositates contume
lie. vnde cōsuetudines babylonice?
noli querē causam alterā pter amo
rem sui. Sed accendit. oīantib⁹ ār
passionibus quid mali deesse/ quid
abesse boni spabit? Node ꝫ amor
sui qz meditari nescit legem dei. seō
vel numi vel cereris et bacchi et ve
neris. nullus ad hec mala pellenda
patet exitus. uoluiant fere omnia
tenebris. multi quoq;. qz nec ꝓpriā
nec alioꝝ vocez intelligunt in ꝟ ne
gocio turbido. et ceco luctuosissimi
scismatis tumultuant iniurijs agūt
hostes a domesticis nō secernūt q
quod deuenire solet pugnantibus
in tenebris. Cuius rei prebet argu/
mētis epistola quedā grandis nu/
per edita que tota probris. tota o/
tumelijs scatet tota vicioissimo pri
us confutationis genere ofundit.

Nunc igit inter hec negocioꝝ pon
dera inter amoris hui⁹ vincula. spe
res amori dei speres contemplatō/
ni locuz esse. Speres ꝙ recogitent
cū deuoto Bernardo illi qui tales
sē dies antiquos q annos eternos
in mentem habeant. Propterea de
solata ē ois terra. quia nemo est q̄
recogitet corde. Postremo heu ma
lorū omniū cumulus iam malorum
seminaria iacta sunt. Et hinc veren
dum est ne seges infelicissima here
sum radicitus pullulet et incautis ibi
liter occupet agros ecclesie. vt ipa
iure nunc obsecret Fulcite me flori
bus sacrorū eloquioꝝ non defloza
torū. Stipate me malis solidaꝝ or
dinatarūq; assertionū. qz amore
langueo. Et ne quesieritis cō lan
guet Caput languet. pedē languet
ventrem languet. quid partes cru
mero A planta pedis vsq; ad ver/
ticem vix est in eo sanitas. Et q̄q̄z
pessima sint que patit. deteriora tñ
nisi misereat ex alto spōsus q ama/
tor suus expauesco Necꝝ omittam⁹
talia. forsan digitus dei est ḃ. et ne/
cesse est vt veniant scandala. Pro/
pterea saluberrimū est consiliū. vt sal
uet vnusquisq; aiaz suā. Et vt pau
lisper ad priora redeam⁹. amor dei
ille q̄ nos saluat potest. qui nos in
omnib⁹ consolari pt Beat⁹ Bernū rei
hui⁹ manifestū est argumentū. qui
antecedens amore hoc vallat⁹ inc
media scismata securus incessit. Sz
pfecto rara est nunc talis auis in
terris. pauci admodū qui amorem
istum dei ad tale robur ꝓduxerunt
Consideranti autem mihi in ea, qui

per accidens et velut ab extrinseco iuuerint sanctum nostrū ad amorē istū capescendū Reperio illa esse q̄/ tuor inter cetera que sūt matris de/ uotio. apta complexio. debita edu/ catio et solitudinis affectio Matrez scimus ex legenda erga liberos su/ os miro religionis affectu fuisse de ditam. Et pro peccato matris resti tuit filio bonū. Eccl. ij. quanto am/ plius p merito? Et hic sumo doctri nam moralem p predicatores ad populū maxime debent ammonere matres vt liberos suos a puero p se nutriant et instituant ad religio/ nis amorem et cultū qm̄ temporib⁹ nostris proh dolor horribilis est de fectus in regimine infantiū et pue/ ror. Nam quasi cū ipo lacte bibūt saniem omniū peccatoz vbis et ex/ emplis Et rectores scholarū debēt similiter eis esse p matribus exem/ plo apostoli p̄ma ad Tessa. secūdo Debet esse maxima solicitudo apō eos vt sui pueri bonis moribⁿ ad/ ornent Qz si nō curāt (qō oñe fla gitiū superat) si eos deprauāt ipsi tot moribus digni sunt quot eorū scholares moribus depereunt Se cundū iuuamen fuit apta cōplexio. nā et delicata erat et suauitate qua dam mollis et pia Et primo habu it p esset meditatiuus ac perinde pter minorem immersionē anime in corpus ad raptⁿ et extases apta Et secundo habuit faciliorē deuo tionem et opunctionez sicut ecōtra de corde duro dicit p male &c. p di abolicam obstinationem imitatur. Et ista radice dicit sexus femineⁿ deuotus. Tertiū debita educatio a matre debinc in religionis austeri/ tate. Constat enī p abstinētia et so brietas preparant animā ad spiri/ tualia facilius contemplanda exē/ plo trium pueroz. Quartum iuua/ men fuit solitudinis affectio. Itaq̄ credi nō potest quantū nocent con fabulationes inter homines dum etiam nociue non putant. Hinc di/ ctum est p amici sunt fures tempo ris. Primū aūt argumentum mētis compositе est posse in vno loco si stere et secum morari. vt Bernardⁿ et ante eum Seneca docuerūt. De/ niq̄ dici pōt omnia ista quattuor iuuisse de p accidens Bernardū vt prophetа et miraculoz esset opera tor. inter que ego p̄cipua illa depu to que egit in conuersione illoz qui etiā ouerti toto nisu fugiebāt. Sz hora finē flagitat. q nos flagitemⁿ vt finem beatum obtinē sic languē do hic per amorem diuinū possimⁿ p in futuro secura tranquillitate in illo collocemur prestante dño nr̄o Jesu christo

Sermo factus parisius

per doctorem eximiū Magistrū Jo hannem garson in die sancti Ludo wici Francorum Regis.

Considerate lilia agri quō crescunt Matth. vi Lu. xij. q in euāgelio hodierno. Ad irrigandū lilia candida piorū q ca/ storū studiorū in agro mētis nostre quatinus det incrementū christⁿ cō uertamⁿ aciem nostre considoratio

tis ad illū lilium conualliū ex quo ipem christus prodijt qui est flos q̄ pascit inter lilia. Postulem⁹ vt a torrente fluentoꝝ ferene gratie illabat in nos trames aquarum salutariū. purificans viuificans et fecundās sterilitatem anime nostre Quod vt fiat nequaquā omittēdū ē salutifera illud aue qđ aue si veterū narrationi credit olim litteris aureis inscriptum fuisse repertum est in liljs ab ore cuiusdaz sepulti miraculoso ortu germinātibus. qđ preterea allatum est desup per os angelicū. et nos illud pia deuotōne recolamus dicentes Aue gratia ple. ꝛc ¶ Considerate ꝛc. R.p. et doctissimi ac sapientes viri considerāti mihi qđ nūc de ipsa consideratione loquendum est tum ad omonitionē nostram. tū ad gloriosissimi regis nostri Ludowici preconiū. dignū duxi ipsam cōsiderationis vtilitatē nō meis ꝙ beati Bernardi verbis exprimē. Cui nanq̄ alteri magis assentire q̄ illi oueniet. qui supra multos hac ẋtute pollebat. et a quo sup hac re nō mediocris liber editus ē? Dit ergo xv. pre. de osideratione ad Eugenium papā. Et primū q̄dez ipsuz fontem suū id est mentē de qua orit purificat consilio. deinde regit affect⁹. dirigit actus. corrigit excessus. opponit mores. vitam honestat et ornat Postremo diuinarū pariē et humanarū rez scientiaz confert. Et post multa hmōi osequenter ostendit q̄ pacto ipsa osideratio mater ē quatuor virtutū cardinaliū. deinde materiem osiderationē circa que et qualia debeamus exercere salubri ꝓfundaq̄ declaratōne pertractat Hinc videte queso q̄ latam nobis ministrat loquendi materiā thema nr̄m qđ premittit Cōsiderate. Restrict⁹ attamen tradi videt dū dictuz nō ē solum considerate. sed cōsiderate lilia. agri quomō crescunt. Placeat ergo vt sermo noster hoc mō loquendi euangelico coartet de osideratiōe liliorꝝ agri quō crescunt. si tñ vnaz pri⁹ de ipsa consideratione considerationē elicuero ad laudē regis nostri. Est aūt ista consideratio Serenissimus rex. rex Ludouic⁹ plurimū suo tempore osideratiu⁹ fuit. Hoc ita vel sentire vl dicere certa me ratio compellit. Pollebat q̄dē rex noster ceteris virtutibus cū sint cōexe veluti sozores germāe in chorea pulcerrima versis mutuo vultibus et ipsa cōsideratio non solum virt⁹ est sed directrix aurigaq̄ virtutum qua sublata virtus quelibet vitiuz est. perspicua est cōsideratio. Prete rea nōne profitet ecclesia regem nostrum digne sancteq̄ principatū fuisse? Neminem vero magis q̄ ipsū principem decet consideratio. q̄ singularis quedam est mater prudentie. Hec est pbi sententia. ix. politic Hoc in omni arte perfacile ē animaduertere Nā a rectoribus et architectis in oñi arte si consideratione tollis q̄d in reliquo sie vtilitatis nescit. Pulcram subinde et ꝓposito cōgruam narrationem infert Macrobius in saturnalibus sub hac q̄dem sententia quia verba nō teneo fuit in theatrico spectaculo Rome vn⁹

histrio vel mim⁹ qui per gestus vt solebant studebat effingere et repre sentare personam principis. Exclamauit alter histrio ipm deficere a p prietate repsentatoris Appellat igitur a populo vt istius errorem cor rigeret. Paruit Constituit se quoq; velut hominē meditabundum q ve hementer dsideratiuum. signans ex hoc nihil magis decere principē q̄; ꝙ esset considerativus. Et vidcte si non eandem sententiam in sacris literis considerā⁹ Ille rex salomon predicauit dicēs ꝓuerbioꝝ .xx. Rex qui sedet in solio iudicij Intelligite: non in mensa. non in comesationib⁹ et cubilibus. neq; discurrens euagatione petulanti. dissipat omne malū intuitu suo. Et quid intuitus regis hic aliud dat intelligi q̄; acutā agē dorum considerationem? Et Isaie .xxij. Princeps que digna cogitabit id est considerabit. et ipe super duces stabit Propterea terre male dicit Ecclesiastis .x. cuius rei est puer et principes mane comedūt Cur ista. nisi ꝙ pueritia et matutina cogitatio ad litteram aduersantur considerationi? Cur subinde celebratur a Tullio memorabile id dictū Scipionis Nunq; minus solus q̄; cum solus? Certe quia principem decet maxime secreta interdum silentia et secessus a turbis querere. vt solus considereret totius reipublice statum et solus absq; arbitrio ponat ante mentis oculos se ipm et curas oēs agēdoꝝ solertius et fidelius quanto secretius dijudicet. quoniā affirmante vno ex eisdem Scipionibus Et refert Valerius libro .vij. Nec silet Seneca tum in omnibus tum presertim in principe hec turpis et nō admittēda excusatio ē dicē ſNō putaui. Adeo nihil absq; consideratione agendum existimauit esse q̄n futura caute preuideat ſhec observabat inclitus ille Scipio africanꝰ minor qui quotidie nihil aggrediebatur agendoꝝ quousq; diuiculo solus in capitolio diu resedisse. quo factum est vt omnia ei ꝓspere et ꝓm estimationem tunc rhomanoꝝ diui ne succederēt. Sic Eneas apd Virgilium. sic apud Terentiū comicus senex singula preuidisse sibi ipis memorantur. Denicq; siquis reuoluat historias acta q; regnoꝝ puta recognoscet omnes pene regnorum subuersiones per clades bellorū frequentius ex inconsideratione q̄; aliunde processisse. dū vidclicz non satis exploratur hostilis machinatio dū eorum stratagemata vel insidie non caute circumspiciuntur. dū ruit ꝓceps improuida q; acies velut bestie in laqueos et in omne prorsus periculū. hoc Titus liuius. hoc Vegetius de re militari. hoc Frontonus in stratagematibus et alij historiographoꝝ palam tradiderunt et nostra tempestate nimis expertum est Et an maduertite p̄cor ñ forsan ꝫ attēdebat hieremias hieremē .xij. dū lamentat dicēs. desolatōe desolata est oīs terra Et tanq; ab eo quereret ratio. subiūxit quia nemo est qui recogitet corde id ē considere re de subuersione ipsa. Demum futura hierusalem flens saluator. ei ꝓ

causa precipua sue desolationis ex probrauit inconsideratione quia si cognouisses et tu inquit Lu.ix. Opti me et diuine hec et similia animo re tinēs cōsiderasti o glorioſiſſime Rex Ludouice. atq; studuisti vt te et re/ gnū tuū p virtutem consideratiōis regeres et esses tanq; alter argus centoculus. velut etiam Janus qui partem spectat vtranq;. et sicut ani malia illa prophetica que in circui/ tu erant plena oculis Ezech.i. De/ niq; tanq; tibi tuisq; similibus au/ dires dñm assidua exhortatione p sonantem primū thematis verbum Consideratе. Et vtinam in hac ca lamitate nostra non solū terreni p̄n cipes sed ipi precipue ecclesiastici q̄ regende presunt ecclesie hoc modo considerarent: hoc modo saperent et intelligerent aut nouissima proui derent. potius q̄ turpi desidia aut turpioribus curarum terrenarū oc cupationibus mācipati ambularet vnusquisq; post prauitatez cordis sui. quasi post catenam qua circum/ strictus trahitur. non ita res oīes seda labefactione corruerunt. non ita miseris et luctuosis modis oīe diuinum et humanū nephas infau stum confūderet. Non postremo vi ri consideratiui vel cordati qui vel soli vel precipue ipsi dicendi sūt ho mines vtentes ratione. non inquaz spernerent aut irriderent p̄ phan/ tasticis a talibus vanissimis homi nibus. imo non iaz hominibus sed monstris et portentis nihil de ho/ mine retinent preter exteriorez cor poris effigiē retinentib⁹. Ita ē nō mentior neq; muto sententiā. tales nihil de hoie retinēt p̄ter exteriorē formā corpis. q̄ peregrinis adhuc indumentis deformata. cum intus vere beluina et diabolica sint oīa Quoniam alij porcū viuunt. alij ca nem. alij leonem aut aliquam ex be stijs absq; humana consideratione Sed querelam hanc solitaz linquē tes. quia etiam de eis que ab istis consideranda essent scripsit diffuse Bernardus vbi supra videamus si forte beatissimus Rex Ludouicus quodam specialiori modo sup ali/ os reges et principes traducere po terat ad sui considerationē nō vni/ cam thematis particulā primam ꝫ ipsum thema integrū cum dictum ē Consideratе lilia agri ꝛc. Jerū pri usq; vltra progrediar incidit vnuz dicere quod ex consideratione ma/ gna vel prorsus maliuola gestum ē heri sicut accepi affixe sunt cedule plurime que preter morem maiorū nostrorū publicarent sermonez istū et quemadmodū de Rufino cōque ritur beatus Hieronymus tles vi denē me aut potius onerare laudi bus proprijs. sed ex modo faciendi vere sunt infamationes et honorifi ce contumelie. Constat p̄ a zelanti bus vel collegium istud venerabile vel me vel vtrosq; processerunt he cedule. Sed refert quo zelo. Vaz si bonus fuit. plane tamen nō ꝑm sci entiam et conscientiaz. Si malign⁹ et liuidus. certe non ꝑm charitatez Ignoscendū est igitur vel miseran/ dū vel contemnendū vel orandum Hanc veritatem quam testo hoc ze

lo loquor supplico persuasam habe
tote me impulsore aut suasore aut cō
scio tales cedulas nullo mō factas
fuisse. Nōdum enī deo miserante sic
desipio vt imitari velim taz publice
militem gloriosum illū Thrasonem
comicum predicantem laudes suas
tanqz adulator et heraldus sui ipi⁹.
et velut cuculus qui non nisi se can/
tat. et quanqz valde impar sim apo
stolo. vsurpo tamen humili fiducia
verbū suū in hac parte. non indige
mus litteris omendatitijs apōs vos
Sed nec perlapsus sum in illud ab
Esopi fabulis sumptuz improperiū
Omnes accurrite rane mons partu
riet magnus. nascet ridiculus mus
Hec ex incidenti. Nunc ad rem re/
deo vbi de ipa consideratione lilio
rum agri particularius loquendum
est. Et primitus considerandum oc
currit q habet hoc ꝓpriuz scripture
diuine insignis vbertas vt vēba ei⁹
singula mysteria sint quātūcunqz vi
deātur humilia. Res insuper loquū
tur in ea et docent mores et virtu/
tes. docent charitatez tropologice
seu moraliter. docent fidem allego/
rice docent spem anagogice. Ita ē
scriptura sacra lingua. vna et multi/
plex. breuis et latissima. quemadmo
dum et a diuino bartholomeo alle/
gat hierarcha Dionī. et velut specu
lum concauū in quo varie relucent
facies. Et rursus māna i quo sapor
omnis reconditus inuenitur. Pro/
pterea non paruū existimandū esse
putauit inclitus rex noster. q mittit
nos xp̄us ad considerādū lilia agri
quō' crescunt. presertim quia sume/
bat insigne suū ex lilijs more atauo/
rū suoz. instar etiā vetez illorum
quoz meminit pbus in politicl. qui
ornatum sumebant ex lilijs ꝑmi vi/
ctorias. Est itaqz natura nobis in/
situ vt que sunt familiaria et nobis
insignia ea tum libentius tū frequē
tius consideremꝰ. q ad hoz inspecti
onem facilior ē animi nri formatio
Liliorz igitur consideratio genera/
bat in rege nostro doctrinam mul/
tiplicem. qua nutriret ad fidez spez
et charitatem. ceteras qz virtutes.
Ad fidem quidē dum inuisibilia dei
per ea que facta sunt in lilijs pulcer
rimis intellecta inspexit et numero.
pondere q mensura. et specie mō et
ordine. Na si pulcra. si decora. si spe
ciosa sunt lilia. sicut et valde pulcra
sunt quāto pulcrior speciosior q mi
rabilior est ille qui fecit ea. Ad spez
deinceps assurrexit dum conside/
rauit ea crescere que non laborant
neqz nent q que diuina prudētia sic
vestit vt Salomon in omni gloria
sua non fuerit opertus sicut vnū ex
istis Si ergo prout arguit xp̄us fe/
nū agri quod hodie est et cras i cli
banū mittitur deus sic vestit. q̄nto
pluris est homo modice fidei. vt de
diuina prouidentia non diffidat. ꝯ
iactet curam suam et cogitatum in
domino et ipe eū enutriet. Ad cha
ritatē deniqz accēsus est rex noster
dum considerādo ꝓsperit quo pacto
deus vsqz ad oblectatōnes varias
dilexerit hominē et propter eū etiā
liliū ne dicam tot res mirte pulcri/
tudinis decoris q virtutis formaue
rit. nec propter vnū hominē ista m

mus fecit qz cū multis fecit ꝓut est deductio apud Hugonē in suo de arra sponse. Quid aūt si ternariū liliorū in suo scuto regioꝝ diuino rex nr̄ ad mores retorquere considerā do volebat Videbat enīz q̄liter lilioꝝ fulgurat color aureus i cāpo azurro velut i ethere purissimo ꝝ serenissimo Et nōne poterat ꝑ ternarium hoc liliorū hoc cōsiderare vel tres. Virtutes prenoiatas fidez spez charitatem in anima iusti celica auro fulgore micantes. vel ipsā attendebat a qua originant beatissimaz trinitatem in quo velut intellectuali scuto triangulari ꝑ circūincessionē oprehendent positam. vel tres anime vires speculabat ocupiscibilez irascibilem rōnalem. Aut si iustius est accipe tres ꝓtes imagines memoriā. intelligentiā. et voluntatem. Aut deniq̄ appropriati⁹ regie maiestati tria lilia in scuto tres status in suo regno ꝟsiderare fas habuit idem rex nr̄. statū dico militantiuz statū ꝟsulentiū. statū laborantium Ibi siquidem status etsi in omni polícia reperiri habeāt vel mediocrit instituta. vsurpat tñ sibi regnū francie colorē ethereū ob singularez religionis cultū. Colorē vero aureū triplici illi statui contulit excellentia meritoꝝ in vtroq̄. Naz vbi quesoꝝ iuit vsq̄ terrarū vel in militibus strēnuitas potentior. vel in ꝟsulib⁹ e: clericis sapiētia diuinior. vel in laborantib⁹ ꝝ subditis obedientia ꝑ pensior? Ita vt nihil errauerit q̄ regnū francie dixerit in orbe posituz esse velut ortū et agrū quendā voluptatis amenissimuz ethereo splendore nitentem. fecundū quoq̄ lilijs hoc ē populis aurea dignitate fulgentib⁹. quē ortum irrigat fons ille purissimus ꝝ fluuius niueis argēteus vndis vniuersitas parisien in quatuor facultatū volumina condi uisus quibus irrigat omnis terra. Agnoscitis vt opinor doctissimi et sapientes q̄late patentem consideratione rex nr̄ habuit ex inspectatione ꝓtioꝝ insignioꝝ. et dum remorabat ex hinc Vbi⁹ christi que dicunt Considerate ꝛc. Et potuit q̄dem amplius ex ꝟsideratione liliorū et eorū crescendi mō animaduertere pius rex nr̄ tria esse nēcaria ad debitū populi toti⁹ augmentū tanq̄ ad crementū viuentiū lilioꝝ Nā si non est hō liliū nō dixisset ꝓpheta Justus germinabit sicut liliū. Hec tria sunt q̄ lilia vt crescant exigunt Ros Ros supne bñdictionis. Humor Hum̄or trene sustētatōis Clausura Clausura iuste ꝓtectōis Absque rore enim et ethere libero floccida sūt lilia ꝝ decoloria. sic absq̄ diuina gr̄a que ē pluuia volūtaria quā segregat de⁹ hereditati sue ꝝ absq̄ superno afflatu vel aspectu ꝓpls omnis interi⁹ cōtabescit. Porro arescūt lilia si defit humor bon⁹ in radice. et ꝓpls non subsistit ꝛ arescit si sibi desit sustentatio in corpe. Demū lilia si nō claudant sepibus aut muris depascunt et oculcāt ea omnes bestie agri. et populi si non iustis legib⁹ et obedientie muro oclu dant ipi celeriter hostib⁹ inuasi deperēt siue hostes intelligas spirita

les q̄ sunt mundꝰ caro demonia. si ue materiales et visibiles q̄ sunt ipi hoīes sibi ipis Nā nullū est animal alteri magl. inimicū. Hec osideraſti rex glorioſissime et viuentiū liliorū agricola egregie Ludouice. Conſideraſti inquā vt nosses quo lilia rationabilia agri tui regni crescerent dū viuebas in carne et nūc vt piuz nobis credere est tuis interuentibꝰ osiderare nō cessas dum regnas in ethere Cōsideraſti nempe vt eis nō deesset ros et aspectus celi liber dū in eis sancte religionis cultū oserua ſti Cōsideraſti vt nō deficeret hūoz in corpe velut in terre fixa radice dū eos tpaliter sustentaſti. Consideraſti postremo ne dissiparet macería vel clausura iuste ptectōnis. dū ogruis legibꝰ atq̄ iudicijs eos cōmuniuiſti ita vt fuerūt populi tui in star liliorꝫ irrorati de surſū irrigati deorſū. et ptecti quaquaversuz. Et poteram o doctissimi et sapiētes vi ri poterā ista latiꝰ deducere ex eiusdem regis celebri chronica si vacaret et nō essetis onēandi notissimis Nā q̄s nesciat eū fuisse in cultu religionis catholice oseruādo xpianissimū? Quin et hereticoꝫ extirpatoz fuit vehemens et bis feruentissimo zelo succēsus impios infideles barbaros persecutꝰ est. et ad augmētū diuini cultꝰ multa monasteria ostruxit. plurima reparauit. Tetꝫ negari nō p̄t eū de corporali sustentatione subditoꝫ curioſuz fuisse q̄n ipis etiā paupibꝰ inopibus et egenis intra et extra regnū suū tanta. pietatis affectione et solicitudine ꝓuidebat. eos ꝓsonaliter mira ꝓsus humilitate visitans pascens q refouēs Quid ampliꝰ dicā de clausura liliorū suoꝫ p iustā legū ꝓtectionē? Jpe em legibꝰ bñ cōditis circūcinxit populū suū ꝓuidēs ne frangerent ab eis. quasdā insuper addidit vt de ꝓhibitione duelloꝫ et punitione blasphemantiū et forsan plures adiunxisset si nō dictasset sibi cōsideratio sua multitudinē ofusam legū et statutoꝫ nō tam ꝓtegere q̄z aliquando subuertē gentē cui seruāda mandat Exempluz in ꝓposito Aceruus lapidū aut sepes spinaruz ꝓtegunt et circūdant lilia. Q̄ si iusto ampliꝰ excreuerint vel spine vel lapides. lacerant lilia. aut ab aeris libēo haustu ꝓhibent. Nō secus ē de multitudine traditionū humanaꝫ nominatim excōicationū. Ad hoc spectat illud Matb. xv. Irritū fecistis māda tū dei ꝓpter traditiōes vr̄as ꝛc. Talibus modis studuit optimus et solertissimus agricola nr̄ regius beatus Ludouicus osiderare lilia agri id est populos regni quō crescerēt. dū habebant roz̄ supernū. humore terrenum. et septū munitissimū. Primuz de bñdictione celi. scdm de bñdictione terre. tertiū de institutione discipline. Vellem ita cōsiderarem⁹ oēs. lilia agri nr̄i quō crescerēt. Nemo quippe est q̄ nō agrū habeat cure sue omissū. de quo sapiēs admonet puer. xxiiij. Diligenter ait exerce agrū tuū. Alioq̄n audi ab eo ibidem quid mali subsecuturū sit Per agrū viri pigri transiui. et ecce totū repleuerāt vrtice. operuerūt faciem

cius spine. ꝙ maceria lapidū destructa erat. Frustra quererent ergo in agro tali lilia crescentia. vbi deest solers ꝯsideratio et dominat ignauia ea nō considerans que premisimus Nam propter abundantiā noxij humoris totū replēt vtice mordicantis ꝙ exurentis luxurie. propt effectum non sereni roris operiunt faciem eius spine Et quia maceria lapidū destructa ē per indisciplinatum dissolutionē conculcant totam satiōnem et germina vtilia omnes bestie agri et singularis inobediens ille superbe ferus depascit ea Ager iste si queritur qualis et quis sit. apte rñdet hō. s. minor mūdus. Mat. xiij Idem ipse hō est agricola sub agricola supremo constitutus. De quo Matth̄ xiij. et Joh̄. xv. Porro totidem abundare lilijs debz ager talis quot virtutibus iubet insigniri. Nonne pulcerrimū liliū castitas? pulcrū sobrietas. pulcꝝ iustitia. pulcrū et formosum sapia. modestia. fides. et ita de reliquis ✠tutibus florideris quibus redolet ager anime velut odor agri pleni. cui benedixit dñs Gen̄. xxv. Sed credite nō paruo aut gratis possidetur ager talibus lilijs decoratus Emitur certe laborib⁹ q̄plurimis et studioso colendi exercitio sicut in figura fortis mulieris dicit puer. vlt. Considerauit agrū et emit illū. Et quoniā nemo repente fit sūmus sed cum temporis cursu ꝙ etatis incremento crescunt altius ipa virtutū lilia. quemadmodū distinctio formosa significat que quosdam ponit incipiētes quosdam proficientes. alios perfectos. Considerem⁹ eadem lilia quo nature modo crescūt a primeuo sui germine ad medium robur stipitis vsq̄ ad floris fruct⁹q̄ maturitatez hoc cōsiderantes christo obedim⁹ et sermonē aptabimus auditorib⁹. Sunt quippe in hoc cetu venerādo homines sub etatis distinctione triplici. sub germinante adolescentia. sub virenti iuuētute. sub matura fructuosaq̄ senectute. In quibus pari typo virtutuz lilia succrescere debere demonstremus. Alia eniz virtus in fortitudine et efficacia decet maturū senem. alia virilem iuuenē. alia tenerum adolescentem. Falloz si nō hoc signauit Apostolus Cum essez inquit paruulus loquebar vt paruulus ꝛc. cum autē factus sum senex euacuaui ꝛc. prima. Corinthecoꝝ xiij Idem notauit Oracius/poetas instituens et etates describens. Hoc modo presens cetus est velut ager ille in quo erant tres ordines ouiū accubantes iuxta puteū Gen̄ xxix. Puteus locus est vnde hauritur aqua scientie et salutaris sapie. Tres ordines ouiū tres accipimus ordines studentiū simpliciū. Considerāduz vero est ꝙ etsi in omni etate necesse sit ✠tutū liliis vt crescant ministrare triplex antidotū q̄ prediximus Rorem. s. humorē et clausuraz nihilomin⁹ appropriatiozi breuitate nō oia oibus ꝛ singla singul⁹ disperti curabim⁹. Et stātes in terminis nr̄is ne dissoluta fluctuem⁹ euagatione dicem⁹ ꝙ clausura discipline p̄cipua nc̄aria est in agro adolescen/

tū teneroꝝ q̄ ad incipiētes. humor purus et sufficiens. aer in agro viri liū iuuenū q̄ ad ꝓficientes. Ros supernꝰ ꝙ aspectꝰ celi liber decet maxime in agro maturoꝝ q̄ ad ꝓfectos Et plane si vellemꝰ nō operosū erat adaptiones has ad alia deducere ꝑsertim ad statū ꝑplicē ꝑfatū regni francoꝝ q̄ ꝯsistere ponit in laboratibꝰ subditis. et inclitis militibꝰ ꝙ in clericis atq; ꝯsulibus. Verum hec reliq̄ oia ꝯprehendē q̄ dicī se offerūt q̄s sermo sufficēt? Postpositis ergo ceteris q̄ dicē vel ad laudē gl̄ossissimi regis nr̄i coptosissime. vt ad edificationē nr̄am abūdantissime. cōsideratio ꝓfunda nr̄i thematis ingerebat. sub triplici oratione ꝯcludat sermo nr̄. Prima oratio ad incipientes. secūda ad ꝓficientes. tertia ad ꝓfectos. Prima ōro. Ad vos mihi nūc sermo est o generosi adolescentes. etsi generosi nō degeneres. si disciplinati nō discholi eē vultis. obedite christo iubēti Quid iubet christus Cōsiderate lilia agri quō crescunt. Cōsiderate et absq; strepitu vel tumultu et fabulationibꝰ attendite. q̄m ita in nouello agro mētis vr̄e crescē primula ẏtuosoꝝ liliorū germina ꝺueniet. Sūt eq̄dem insita vob a natura agēte infallibili germina quedā virtutū. q̄si ꝑm rōnes seminales quas Tullīꝰ appellat seminaria virtutū. q̄ si nos inquit crescere et valescē sineremus. illa nos ad beatā vitā deducerent. Et de hō siluit pb̄s. ij. etb̄. Hec semina nolite suffocare viciosis germinibꝰ aut aliunde disperdē Et quanq; metuendum vob̄ sit. tum ab algido gelu torpentis desidie tū ab vredine. tū ab erucis. ab erugine et ab alīs pestibus improbis aduersantibꝰ incremento spūaliū liliorū. Nihilominꝰ in ꝑmis studendū est ad clausurā cōgruā p̄ muꝝ discipline. q̄ nō est apposita vel demolita. plane de lilijs actū est ꝓteruīt et pereūt. Quāobrem apprehēdite disciplinā cū illo q̄ dicebat ꝺo Et disciplina ipa me docebit. Ex q̄o loq̄mur adolescentibꝰ? Forsan obsurdescūt. aut non satis ꝯsiderate suscipiūt q̄ dicunt Ita est Sua quorundā garrulitas hoc indicat. Nimirū minus idonei sūt ꝯsiderare ob crassam ignorātie caligine. vel ob turbam passionū. et desideriorū iuueniliū. que cogitatōnes suas et ꝯsiderationes traducit aliorsum. aut quia indisciplinationem quam alibi exercent. huc afferunt. Pro eis idcirco ꝯsiderate vos ꝓceptores et magistri venerabiles. ad vos me conuerto. vos qui talibus regendis ꝓeesse delegistis. et profecto duram in hoc prouinciaꝝ (vt apud Terentium ponitur) ministrandaꝝ suscepistis. Coerceat eos discipline vestre clausura. infra quam etiā mores componite ꝙ formate ad normam christiane religionis. Nam quantum piaculum est apud christianos. suos adolescētes non christiana sapere. nescire ꝓcepta dei? Et quid agendum sit. quid omittendum. quid credendum quid sperandum et quid timendum penitus ignorare. Subuersio eis vel loqui vel legere que non ꝓsint

moꝛib⁹ aut plus eis obsint qꝫ pꝛo/
sint ingenijs. Dubet ꝙ alik vsqꝫ in
hodiernū diem iudeoꝛū pueri insti
tuuntur pꝛimitus in lege sua pꝛout
iussisse videtur dominus Deut.iiij.
Confluunt ecce nunc ipi adolescen
tes pl⁹ solito de toto frācie regno
ad florentissimū parisiē vniuersita
tis oꝛtū.eruditi habent illic in suis
pꝛimitiuis et grāmaticalibus q̄ nu
per nōnisi talib⁹ imbuti aduenire cō
sueuerāt.qđ cur fiat et an faustū sit
pꝛesagiū non suscepi discutē Scim⁹
ꝙ in moꝛituro aiali spūs ad coꝛ d/
fluūt. Hoc vnū dicere habeo ꝙ eo
ampli⁹ danda est opera in hac cele
berrima vniuersitate.ne cassato vel
neglecto discipline muro circa ado
lescentū custodiā.erumpāt ex agro
eoꝝ nō lilia candida et odoꝛifera
virtutuz.ꝫ infelix loliū et steriles a/
uene vt Virgilius loquitur sentes
quoqꝫ.et filices⁊ nociua queqꝫ plā
taria vicioꝝ in pernicie non solū ta
liū ꝫ publicā ecclesie. vt pꝛoinde fi
at ager qualē vidit Hieremias ple
nū abominatōnib⁹ Hieremie xiij. Et
o moꝛs o tpa. Quantis et q̄t abo/
minabilib⁹ plena sūt ⁊ mens et coꝛ
poꝛa quoꝛundā adolescentū.et ser/
punt inter eos nefāda otagione ne
mine diuerante nemine pꝛhibēte ne
mine euellente vtinā nemine impel/
lente.et nullo modo eos qui conaē
extirpare admittente. Et heu malo
rū cumulus istas suas abominatio
nes non abominanē cuz pꝛpheta di
cente Iniquitatē odio habui⁊ abo
minatus sū Et q̄d est iniquitatē ab/
ominatus sū? Illā certe ꝙ os offesi
onis euomere vel ejci. Ad hoc vēo
agendū est vt frequētius os clausū
et mutū.et vix extrahik vnqꝫ virus
illud teterrimū et obscenū et nature
aduersū.nisi iuxta parabolaz scꝑtu
re pereat coluber toꝛtuosus obste/
tricāte manu ducti ofessoꝛis Quid
igit mirandum si multi suffocantur.
intꝛoꝛsus retento veneno hoc pesti
fero ⁊ irremediabilik pereunt? Hoc
saltē restabit remedij vt si sēsus ho/
minis et cogitatio pꝛona sūt in ma
lū ab adolescentia.sicut etiā scriptu
re voꝛ et experiētia nimis ofirmat
Hoc inquū reliquā erat vt abomi
nationes contractas abominaren
tur quia abominantes.hoc est con/
fiderando euomentes sanarent et
desinerent esse ager plenus abomi/
nationibus Preclare siquidē dictū
est. humanū peccare.diabolicuz ꝙ
seuerare. Quocirca placet q̄nta di/
scipline necessitas incumbit pꝛo cu/
stodia agroꝝ nouelloꝝ quos ado
lescentes dicimus.⁊ interea duz te/
nera sunt etate.et ꝙ ideo in teneris
assuescere multum est inquit Virgi/
lius. Sit sup eos materia discipli/
ne et detur optima foꝛma viuendi.
quam iocundam redet dsuetudo.
Sed qui vero sunt magistroꝝ.qui
nec ista considerēt nec obseruent er
ga suos discipulos seu pꝛfido ne/
glectu fiat hoc.seu contemptu puer
so.seu timoꝛe cupido.ne se deseraent
et alibi migrent.seu suo pꝛdito ma
le viuendi exemplo.quid de illis ꝙ
nunciandum sit videtis. Tot enim
agroꝝ spiritualium non instru/
cꝛoꝛes sed destructoꝛes dicendi sūt

q̃uot saluare debuerãt et ꝓdunt. q̃n etiã sepe fit vt vn⁹ adolescentis diſ solutio nõ coercita vel nõ prorsus vt oportebat expulsa trahat cete ras plantatiões puras in siluestres et degeneres mox ſucos et ſpuria genimina adeo vt nõ absq̃ rõnis apparentia queſisse videaĕ Quintili an⁹ an expediens ſit adolescẽtes ſi mul in ſcholis aut poti⁹ ſigillatim in domibus edoceri. Et q̃m Quintilia ni recordatio incidit qui fuit adole ſcentũ p̃clarus inſtructor. placet ea pauca de inſtitutionib⁹ ſuis excerpe q̃ officio p̃ceptoris aſcribit. Primo inq̃t ſumat añ oĩa parentis erga diſcipulos ſuos animũ: ac ſuccedẽ ſe in eorũ locũ a quib⁹ ſibi liberi tra dunĕ exiſtimet. Fas igiĕ habẽt p̃ce ptores diſcipulos ſuos alloq̃ ĩſdẽ verbis ſligioſa materna q̃ pietate pleniſſimis. quib⁹ hortabaĕ egregi um adoleſcentẽ Ludouicuz ſua mĩ Plus vellẽ chariſſime fili te mortẽ incurrere temporalẽ q̃ p aliq̃d pec catũ mortale te tuũ offendere crea torẽ. Scdo p̃ceptor nec habeat vi tia nec ferat. Preclaꝛ verbũ ab ore pagani. Cauſam reddit ſatyric⁹ q̃ ꝺtemporane⁹ Quitiliano fuit q de eo ſcripſit qr velotius et citius cor rumpũt nos exẽpla domeſtica ma gnis cũ animos ſubeant auctorib⁹ Ideo ſubiungit ꝓ maxima debeĕ puero reuerentia ut ſcz nil obſcenũ nil impudicũ nihil exempli ſcanda liſantis innocios oculos et mentez corrumpat. Nam et angeli eorũ ſp videant faciẽ p̃ris qui eſt in celis Et qui ſcandaliſauerit vnũ ex puſillis iſtis expedit ei ꝛc. Et plus nocet exẽ plũ vnũ malicie q̃ decem bonitatl. ꝓficerent. Nã puer cereus eſt in vi tiũ flecti et absq̃ doctore etiã mala diſcuntur. Tertio p̃ceptoris nõ au ſteritas triſtis ſit. nec diſſoluta cha ritas. ne inde odiũ. hinc contempt⁹ ordiaĕ. Vbi notandũ min⁹ obeſſe charitatẽ nimiã q̃ auſteritatẽ apd̃ adoleſcentes bone indolis q̃ citius domeſticantur blandicijs ducti in ſtar auiũ quas generoſas appellãt q̃ nimis tracti. tm̃modo careant blandicie omni penitus impudici cia mentis et corporis. Hinc cõclu dit ipe Quintl non debere pueros cedi verberib⁹. Rationes omitto.

Quarto plurimus ei de honeſto ac bono ſit ſermo. Cõtra illos q̃ igno minioſas partes corporis et actus ne fandos nõ ſolũ aperta impuden tia nominare audẽt ſed impudẽtio ri animoſitate hoc ex rationis per ſona licere fieri defendũt. nõ oſtde rantes ꝓ hec dicendo corruunt in errorem begardorũ et Turelipino rũ qui de nulla re naturaliter data erubeſcendum eſſe dicebant. quẽad modũ q cinici pbi more canum dice bant eſſe viuendum palam in nudi tate et exercitio membrorum pu/ dendorum. quos inculpat Tullius in de offi. tractans de pulcro. et de core. Et Seneca precepit. Turpia ne dixeris. paulatim em̃ pudor rerũ p ẏba dediſciĕ. Et apoſtolus. Cor rumpunt bonos mores colloquia ꝑua Quinto mĩime iracũd⁹ fit. nõ tamen eorum que emendanda erũt diſſimulator. Nõ ẅ enim ſunt exem/

pla Platonis et Plutarchi et mkto
rum Sexto sit simplex in docendo
Ad hoc trahi potest illud legis an
tique Nõ seres agrũ diuerso semie
Plurimũ ꝺ̃ppe obest varietas mo/
dox in docendo. et ex consequenti
mutatio magistrox nũc istox nũc
illox. Septimo sit patiens laboris
Octauo interrogatõnibus libenter
respondeat. Nono nõ inkrogantes
pcunctek vltro. Decimo laudãdis
discipkox doctorib⁹ nec malignus
nec effusus sit qz res altera tedium
laboris altera securitatẽ parit Un
decimo in emendando que corrigẽ
da erunt non sit acerbus nimie qꝫ
contumelios⁹. Nã id quidem mul
tos a ꝓposito studendi fugat ꝙ qui
dã sic obiurgãt q̃i oderũt. Duode/
cimo. exemplũ aliqꝺ imo multa q̃/
tidie dicat que secũ audita referãt
Licet enim satis exemplox ad imi
tandũ ex lectõne suppeditet. tñ viua
illa vt dicit vox alit plenius ꝓcipue
qꝫ ꝓceptoris qꝫ discipuli si recte mo
do sint instituti et amãt et verentur
Nix ãt dici potest quanto libenti⁹
nitemur eos quibus fauem⁹ Vel/
lem super oñia hoc obseruari pre/
ceptũ apud ꝓceptores nr̃i temp⁹
ram in vico straminũ qꝫ in domib⁹
vt pro trufis et fabulis solitis peti
et dici salutaria quedam et iocũda
narrarenk. qz teste Oratio omne tu
lit pũctũ q̃ miscuit vtile dulci. Quẽ/
admodũ de mgro Regmaldo go/
bart asseruit mihi digna fide rela/
tio eũ vix aut nunqꝫ legisse et audi
uisse lectionẽ apud suos discipulos
quin aliqꝺ immisceret salutis ver/
bũq vehemenk inculcaret. adeo vt
magna pars scholariũ suox in ma
gnos et religiosos viros euaserit.
Tertiodecimo se ꝓceptores intẽte
ac modeste audiri velint. Si hoc in
scholis seruarek alia esset scholariũ
attentioq modestia in audiẽdo ver
bum dei. qꝺ vtiqꝫ audiendum esset
cũ sũma reuerentia et disciplina. et
non minus qꝫ ꝓsente sacrosancto
christi corꝑis mysterio. Ita enim
dicebat Aristotiles referente Sene
ca nunqꝫ nos verecundiores eẽ de
bere qꝫ cum deo loquimur. sic et dũ
audimus Ceterũ discipulos decẽt
ista Primo preceptores suos nõ mi
nus qꝫ ista studia amẽt. Scꝺo eos
parentes esse non ꝺoem corꝑis
ꝫ mentiũ credãt. Multũ hec pietas
confert ad studiũ. nã et libenter au
dient et dictis credent et eẽ similes
concupiscent Ista sunt q̃ si erga ad/
olescentũ custodiam et disciplinaz
obseruenk erit ager ipsorum germi
nans lilia candida virtutuz donec
crescendo in robur maius erũpant
Et ita factũ est in hac parte qꝺ tu
bet christus Considerate lilia agri.
ãt quõ crescũt Superat iuxta ꝓ
situ ordinẽ post incipientiũ omoni
tionẽ orationẽ alterã subtexere ad
ipsos ꝓficientes. ꝫ qñ aliquandiu
tardiuscule tenuim⁹ et breuitas ami
ca est nr̃is adolescentib⁹ fiat abbre
uiatio sermonis nr̃i et dñmatio in
tertia oratione que ẽ ad perfectos
Scꝺa ofo tal erat q̃ ꝓnũciata nõ
sunt Considerate lilia agri quõ cre/
scunt o viri iuuentute viuida solida
ci. viri quibus ex crassa adolescẽtia

studium eē docet Horacius querere opes et amicicias inseruire honor Omnia equidez vobis circumspici enda sunt. omnia diligenti sedulita et pro liliorū hoc est virtutuz forti incremento peragenda. Nō vltima tamen hec vos cura manet humo/ rem sufficientem et salubrem hauri re. nam humor si desit ariditate ene cat. si superfluit eneruatq languida dissoluit malicie. si corrupt⁹ est infi/ cit. Humor iste prius diffinitus est esse sustentatio quaz exigit cohabi tatio in corpore. et anime quedam radicatio terrestris in eo. ita vt ne/ cesse sit habere panem ad comeden dum et vestimenta quibus operia/ mur. Sed o deus q̄ multam eorum turbā aspicimus a quibus humor iste temporalis subsidij nō ad tem periem hauriē aut deriuari queriē nequaq̄ dicunt cum salomone Di/ uitias et paupertates ne dederis. mi. sed tm victui meo tribue necessaria Petunt potius ne dicam rapiūt ad eruberantiam auidaz et inconsidе ratam que non irriget lilia ad ro/ bur stipitis quam obruat curis va nis et inutilibus et desideriis mul tis que teste apostolo mergūt ad in teritū Ita fit maledictus ager eoz germinans pro lilijs spinas t̄bulos et Genesis. Et quasi ager achelde mach id est ager sāguinis et pecca ti. Mathē. xxvij. Et ager qui posside tur de mercede iniquitatis Actuū. Et que sunt he spine. quales tribuli? Nimiz cogitatōnes improbe. suspi tiones inquiete. timores anxij. fdo le fraudes. quibus miser anim⁹ pū gitur. suffoditur. discerpitur lacera tur. Nunq̄z igit̄ spes lilia virtutū et pulcroꝝ studioꝝ posse crescere in agro quē humore tali cupiditatis toxicato sentis imbibitum Nunq̄o lilia etsi crescerent essent integra q̄ int̄ tot spinaz curas premunt ꝫ la cera et inualida et emortua. Nam quid ita pallescere facit. quid am/ plius robur omne virtuosi stipitis enacuat q̄z humor infect⁹ auaritie? Q. uero otemptus eius eum aurea mediocritate et sufficientia reddit diuitem cū reddit securū generosū et erectū. eum quoq̄z ad legitimi ro boris incrementū perducit. cui⁹ in exemplum est regis nostri strennuis sima ex frugalitate prodiens forti tudo atq̄z constantia. Multa hic de canino appetitu et voraci diuitiarū ac beneficioꝝ apud ecclesiasticos nostri temporis. multa de dsequen ti neglectu vtiliū ac preclaroꝝ stu diorū p lucrosis artib⁹ ac scientijs Plura deniq̄z a pestiferis adinuēti onib⁹ demolientib⁹ agrū publicuz ecclesie ad pestē hāc cupiditatl. non dico satiandā sed irritandā occur/ sabant indignanda seu melius mise randa dsiderātib⁹. que sciens prete res vt statim in tertia oratōe fiat cō sūmatio vbi nri. Sequit tertia oro Cōsiderate lilia agri qūo crescunt. Vos qui veneranda iā etate et ca nicie matureścitl Considerate-q imi tamini. aspicite q̄ nō sp humo ten⁹ herent lilia non solum germine con tenta sunt erumpunt potius et cre/ scunt in virens robur stipitis .. speciosо. et vario florum ordine

decorati. Postremo i flores pulcerrimos q suaues incredibili fignatos arte semet aperiunt. qui flores libero quodam et patulo velut aspectu ad fontem luminis etherei solem iugiter se conuertunt. Hec parabola est humane etatis Sic tandem agendum est omnibus et huc peruenientium qui etate tam grandeua floresc̃unt. nō semper more puerorum latentium est in numero terrenoꝝ aut pusillo affectuū vel in solo germine virtutum. neq; instar iuuenū soli actioni insudare conuenit in solo stipite fulciri. Sed prout consideratione que proprie est de celestibus et siquereis ad superna conscendat animus florescat formet atq; dilatet necesse est. q dicatis cū apło Nostra conuersatio in celis est. Nonne meministis vt ꝓphetaruꝫ vnus maledicit puero centū annorum? Non ne Seneca elemētariū senē irridet? Quicquid autem extra contemplationem liberam presertim celestium agit animus est in eius oparatiōe elementariū puerile infimū iacens q pusillū. et quantuꝫ distat radix lilij a flore. tantundē et amplius differt cognitō que communiter habetur et litteratoria eruditione ab illa q̄ in consideratōnis eleuatione otemplatiua sentit. Quoniaꝫ prima cognitio serpit humi materialiū fantasmatū et desideriorū carnaliū ocursantium nubeculis quodammō fuscata. Itaq; ne sursum euolet talib⁹ phantasmatū q desideriorū catenulis circumligata tenet in portiōe inferioris rationis que ē animalitas

Altera vero cognitio sursum emergit ab hac confusione materialium imaginū sic ꝙ remanet liber rōnis superioris intuitus purus et serenꝰ et totus intellectiuus ad res perspiciendas cum sūma facilitate circūquaq; diffusus Ita fit vt res eadē longe aliter sciatur per eruditionē. litterarum aut experiētiam communem. et aliter per contemplationeꝫ que facit hominem transire in affectum cordis et gustare de re qualibꝫ iuxta saporem sibi proprium. q dat pure cognitioni que arida ē suum saporem ac inde resultat sapientia id est sapida sciētia. Prima cognitio in intellectu est. scda in affectu Prima in quadaꝫ luce. scda in luce et feruore. scda plus immutat quēadmodū dulcedo mellis plus afficit duꝫ gustando sentit et masticat q̄ꝫ dū tm̄modo rationatie et visiue cōspicit. ita non oportz otemplantes plura scire q̄ꝫ alios. sed plurib⁹ modis et alijs Q si gloriosus rex Ludouicus velut alter Dauid vir inē tot turbas inē tot populos q absq; lris multis libera hac ois deratōne osa et lrata seneꝫ si tali careat. et si nō vltra sapiat q̄ꝫ paruulus. Imitando est certe pr̄iarcha Isaac qui egressus est ad meditandū in agro inclinate iaz die. q vide q̄d secutū ē Sicq̄ꝫ Rebecca illa prudens q de coza q̄ sapientis psonā gerit eidem obuia fuit Gen. xxiiij. Inclinata est q̄ppe dies vite in ipis grandeuiori b⁹ Proptēa exire debēt h̄ vespe ad meditandum in agro illo celesti vbi

sapientia obuia erit. vbi thesaurus in margarita prefulgida felicitatis eterne reconditur. inuenitur qꝫ Ma thei. xiij. In hoc agro impetrat aqa irriguum inferius et irriguum supe rius Judicum primo. In hoc agro apparet angelus vtori manne sedē ti et quiescenti et leuanti se super se. Judicum. xiij. De qua consideratione loquitur inuitans nos ad eam Gregorius in omelia. Si considere mus fratres charissimi que et q̄nta sunt que nobis promittuntur in ce lis. vilescunt animo omnia que ha bentur in terris. Terrena nanque substantia superne felicitati compa rata mors est dicenda potius qꝫ vi ta. Jp̄e enim quotidianos defect⁹ corruptionis quid aliud est qꝫ que dam prolixitas mortis? Que autez lingua dicere. quis intellectus cape re sufficit superne illius ciuitatis q̄n ta sunt gaudia angelorum choris interesse. cum beatissimis spiritibus glorie conditoris assistere. presentē dei cernere. incircūscriptum lumen videre. nullo mortis metu affici. in corruptōis perpetue munere lerari? Sed ad hec audita inardescit ani mus. Jam qꝫ illic cupit assistere vbi se sperat sine fine gaudere. Sed ad magna premia peruenire nō potest nisi per magnos labores. Hec ille. Vere sic est Nemo potest non dicā ad felicitatem. sed nec ad hanc feli citatis considerationem sublimem ascendere nisi cum forti contritione spiritus. Verbum est diuini diony sij. Nisi preterea cum ocio magno ⁊ libero a curis terrenis et desiderijs omnibus carnalium. nisi demū assit constans perseuerantia cui soli ape ritur sola cozonatur. Hec tria po nit Bernardus super cantica. Sed heu et ve multi ideo cedūt iuri pro pinq̄tatis hereditarie in agro hoc contemplatōnis quia ducere nolūt Ruth iuxta mysticā historiā Ruth quarto scriptam. Ruth interpretat quasi deficiens seu defectio. anim⁹ vēo humanns heres agri huius ex sua creatione et regeneratione nisi ruth ducat hoc est nisi deficiat a se ipo et agrum talem celestis cōtem plationis iure libero possidendum non attingit. Nē videbit me homo et viuet inquit dominus. Et intelli ge vita sensuali et animali sed diuisi onem fieri inter spiritum et animaz necesse est per verbum dei viuaz et efficaz. Que diuisio longe plus ha bet ammirationis qꝫ anime et cor poris separatio quemadmodum te statur auctor libri de spiritu et ani ma. Et venerabilis Richardus. Sz quid conamur. quid multa garrien do balbutim⁹ quasi videlz rē tātaz tantis verboꝝ angustijs claudere valeam⁹. Hoc itaqꝫ nequit fieri Scri pserūt multa plurimi viroꝝ diuino rū et eleuatoꝝ supᵱ hac re. et diuin⁹ Dionī. Augl. Gregl. et recentiores Bernī. Hugo. Richᵹ. et post eos Bo nauen. et alij q̄ in hāc ocurrūt sniaz nō posse hāc ognitionē ofideratio nis qua loq̄mur inexptis aperire. quoniaz est manna absconditum et calculus in quo est nomen scriptuz quod nemo nouit nisi qui accipit.

et fons in quo non cõmunicat alienus. Sileamus ergo et ad vnũ obedientes christo consideremus lilia agri quõ crescunt. qm̃ hoc sufficiet. tm̃ non desit imitatio et applicatio ad opus. Nonne liliorũ semen prius mortificat in ẽra q̃z stipes assurgat et q̃z flores emicent? Non aliter carnalitatem et animalitatem cum suis appetitibus et desideriorũ passionibus corruptissimis emori necesse est. si cupimus tandez patentib' floribus pulcrarum castaꝝq̃z affectionũ libero conspectu supernis inhiare fulgoribus. Et quis ad hec idoneus? Nimiꝝ ille qui i valle lachrymarum totus in contritõne peruallida peccatoꝝ suoꝝ positus mortẽ sibi. postmodũ germinatq̃ disponit ascensiones in corde suo de germine ad stipitem. q̃ de stipite ad florẽ hoc est de virtute in virtutez. de imperfecto ad perfectum. donec aperto mentalis sinus floze q̃ irradiata desuper apice syndereſis videatur deus deorum in syon in presẽti per gratiam p̃gustate dulcedinis. et in futuro p̃ gloziam complete felicitatis. quam nobis ꝛc

Explicit sermo cuius supra habitus vbi s̃

Sequit̃ documentũ notabile de sacramẽto altaris ab eodem Cancellario editum

Qui esurientes implet bonis iussit nos ozare tanq̃ pauperes et mẽdicos seo filios a patre qui est in celis Panem nostrum quotidianum da nobis hodie Tu da qui vere es amicus ille euangelic'. ad quẽ eundũ est media nocte presentis miserie petendo. querendo. pulsando Commoda mihi tres panes Commoda hoc ẽ cũ modo da. vel omode da id est ad commodũ. Da qm̃ amicus meus venit de via vt ponã ante illum Amicus veniens de via potest intelligi vel spiritus proprius ab euagatione se colligens. vel noster proximus tuus viuus aut mortuus suffragijs indigẽs. vl ipse christus ad ostium. stans et percutiens et cenare volens. Amicus autez est ipse de' ad hominẽ tripliciter. Uno modo sicut dominans ad liberum subditũ. Alio mõ siẽ parens ad filium delicatũ. Tertio modo siẽ sponsus gerẽs se philocaptũ seu inamoratũ. gall. Amy ꝑamours. Qđ sonat dilectus ex dilecto Amicus aũt iste est ꝑpie potens cõmodare. a q̃ omne donuz fontalier iniciatiue liberaliter q̃ irreditiue indeuiabiliter et terminatiue q̃z circlo quodam intelligibili. vnde vt repetant ꝑios queq̃z recursus nec manet vlli transitus ordo. nisi q̃ fini iunxerit ozdinẽ. stabilemq̃ sui fecerit ordẽ. Amicus aũt veniẽs de via quos panes

alios petere ꝑt ꝙz corporales spūa
les sacr̄ales? et hec omia sunt vnus
panis. vnus dñs et trinus. qui sol⁹
ē panis ꝑm veram nois interpreta
tionē. Panis enim dicit a pan qđ ē
totū. Et quid totū nisi solus deus?
Sicut et nihil aliud pfectuz est. qui
est omne bonū iuxta illđ dictū Mo
ysi Ostendam tibi omne bonū Pro
pterea vt ad compendiuz veniam⁹
Panis sacr̄alis solus et ꝓprie dicen
dus est quotidian⁹ et supsubstanti
alis. qui noster est nobis datus. no
bis natus. nobis mirabilit̄ super o/
mnē estimationē vtiliter ministrat⁹.
Ministrat̄ itaqz sicut hostia et obla
tio. sicut omunio q incorporatio. sic̄
viaticū q refectio. et recipit̄ ad inha
bitationē ꝺsecrationez et sanctifica
tionez. recipit̄ ad sui transformatio
nem q vnionē. recipit̄ ad nutritionē
et oblectationē. et hec omnia per ex
cellentiam omnimodaz. qm̄ excedit
omnes hostias oblationes q holo
causta veteris et noue legis q̄ntum/
cunqz multiplicatas. Copulat insu
per omnia ecclesie membra influēs
motū et sensum meritorū q virtutū
vt fiāt cor vnū et anima vna q vnū
corpus in dño. Extendit se deniqz
ad refectionē seu reparationez ois
ꝯutis taz corporalis qz spūalis ꝑ
ut est necesse. q sicut penit⁹ dicentes
panē nostrū quotidianū et supsub/
stantialem vt ait Luc. da nobis ho
die. Et dat pfecto amico petenti q/
renti pulsanti perseuerāter quotđt
ꝯz necessarios. sicut ille qui verus q
solus amicus et adiutor est in opor
tunitatib⁹ in tribulatione. qui dixit

Nunquid ꝑt mr̄ obliuisci filī ꝑ veri
sui vt non misereat̄ eius. etsi illa fue
rit oblita. nō tn̄ obliuiscar vos. Et
rursus. si nostis bona data dare fi/
lijs vestris. quāto magis pater vr̄
celestis dabit spiritū bonuz petenti
bus se? Tripliciter āt offert̄ panis
iste sacr̄aliter Primo in psona toti⁹
eccē ꝑ sua generali refectione. scđo
in psona ꝓpria sacerdotis q debita
ministratione. tertio in psona ofer̄ē
tiū stipendia ꝑ ministri sustentatōe
Rursus offert̄ vt satisfactō ꝑ penis
et vt deletiua macule venialis. et vt
impetratiua gratie primicialis. Of/
ferentis aūt intentio habitualis bo
na est. virtualis melior. actūalis o/
ptima. Oblatio fit̄r si fiat absqz con
scientia pcci mortalis q alteri⁹ impe
dimenti legitimi licet cū scrupulo q
tepore bene fit. Si sine scrupulo et
cuz feruore. melius fit. Si cū exulta
tione spūs iubilatione optime fit.
Sic enim dicit̄ de primitiuis eccie di
scipulis pseuerantibus in cōicatiōe
fractionis panis Act. ij. ꝑ sumebāt
cibū cuz exultatione et simplicitate
cordis. q hoc quo ad se. collaudan
tes deū q habentes gratiam ad o/
mnē plebem. et hoc quo ad deūz q
proximū. Sequit fructus: Dñs āt
augebat qui salui fierēt quotidie in
id ipm. Sumendus est panis iste iu
bente christo qui ē panis ipe in me/
moriā sui. et hoc tripliciter fieri ꝑt
Quāuis si christū ꝑz carnē ognoue
rimus. non tamen ꝑm carnē cogno
scimus supple tanquam moriturum
nihilominus in lumine fidei reuol/
uentes oculos ad ea que pro nobis

ſuſcipere dignatus eſt. conſideram⁹ infãciam et omnẽ vſq; ad triceſimũ annũ conuerſationez pro refectione lactea concupiſcibilis. conſideram⁹ paſſionẽ pro ſtabilitione et exaltati one iraſcibilis. Dubitabit forſan aliquis maxime peccatoz conſcius immundicie q iniquitatis ſue pergẽ ad amicũ qui reſpicit terrã et facit eam tremere. deum vltionũ. deũ ter ribilez ſup omnes deos. refozmida bit dicere Amice commoda mi tres panes. Venit iſta conſideratio cui/ dam ex conſiderantib⁹ deũ. q quaſi oplectens diceret. deus cozdis mei deus amatoz q deſiderium de⁹ dul cis amoz meus. repreſſit ſe cõtinuo reuolutus in indignitatem q parui/ tatem ſuam. ſed agente ſpiritu q̃ ſti/ mulabat coz recepit non in ſe aman te ſed in deo ſpem reponens. Conſi derauit amozem dici nedum paſſiue ſed actiue. q vidit q̃ nullus vnq̃ a/ matoz vel amoz eccleſie etiam inſa/ niſſimus et philocaptus pre amoze tantũdem amauit affectu et effectu q̃ amoroſiſſimus dñs noſter Jeſus chriſtus deus dilectionis animã ra tionalẽ amauit. ſit illa peccatrix ſit nondũ ſaluata. Omnes enim pecca uerunt q eguerunt gratia dei. Neq; prius dilexim⁹ eum. ſed prioz dile xit me inquit Oplꝰ q tradidit ſemet ipſum pro me non ex operib⁹ Neq; minus ideo quia pro multis. ꝫ neq; minus pro non ſaluatis. imo tanto magis quodãmodo quo plus do/ luit pro talibus et de talibus. pro/ pter quozum ingratitudinem quia non receperunt euz vel infidelitatẽ moꝛs ſua gloꝛioſa de ſe ſufficiẽs ef/ ficaciam nõ eſt conſecuta. Conſide res obſecro tu q̃ſquis es egens tri plici pane q vnico quod eſt verbũ dei. conſideres quanta fiducia ibis media nocte ad amicũ iſtũ quo ma iozem charitatem nemo habet. et ꝫ media quadaz nocte ſub vmbraculo ſpecierum ſacramẽtalium ſub ne bula in cuius feſtinatione eſt medi/ cina omniũ. q dicas ad eum Amice Nunquid non verus amicus q ſol⁹ amicus ille fuit et eſt. qui prioz dile xit te qui tradidit ſemet ipſum p te qui de captiuitate et moꝛte ꝑpetua redemit te non gratis ſed proprio ſanguine. q̃ iuſſit diligi ſe. pollicens ineſtimabile premium ſi facias. com minans hoꝛribile ſupplicium ſi renu as. Si vendere vis amozem tuum emit illuz. quaſi recogitans illud a/ matoziũ Si vis amari ama Si gra tis pre amoze volueris. nullus inue nietur dignioz in q̃ tuum reponas amozem. Quiſquis hec recogitaue rit alto et fidcli animo. non poterit nõ amare amozem ſuum talem. qui pure grat⁹ eſt ex amoze. non ex me ritis vel vtilitate vel oblectatione. ſed ſolus amoz per amozem. pro out Salomon dictus eſt amabilis vño qui mereretur qui tanta demeruit. nec vt dicatur pro ſuis pulcris ocu lis ſed gratuito prorſus amoze pre uenięte nec aliud preter amare que rente. Tu fac q redde ſimiliter. ama amantem te et ſi nõ pari affectu nec effectu Fac quod tuum eſt. deſidera etſi deſiderare nõ ſufficis / deſidera deſiderare q cõcupiſcere. quoniam

desiderium pauperuz exaudiuit dominus. Fiet vt aliqñ cor accensum inflammetur amore. et ita lucebit q radiabit latissime amor tuus ambiens totam spheram actiuitatis tue nedum vsqz ad celuz sed etiam sup celum celorum Dices ex sententia illud amatricis insane sed cupietis. Ille meos primus q̃ me sibi iunxit amores Abstulit ille habeat secum seruet qz sepulcro. Prim⁹ itaqz qui sibi te iunxit quis alius fuit nisi creator tuus? Quid enim prius meruras? habeat ille amores tuos primus et solus secum q tuo suoqz seruet sepulcro. exhibitur⁹ eos vbi nõ habebit finem amor. Trasser ad te vulgare carmen illud non petulanc § vtiliter Omes pmiés amours ie me tendrai Vide queso qui fuerint primi amores tui preterqz illius de quo Aps Deus autem qui diues est in misericordia propter nimiaz charitatem suaz qua dilexit nos cũ essemus mortui peccatis conuiuificauit nos christo. Cõsequẽter aptari possunt considerationes varie circa panem hunc sacramentalẽ et supersubstantialẽ sub diuersis similitudinibusq symbolis sub quadam inconnexione cõnexis. sicut omnia que fiunt in mundo reducunc ad monadem qui est vnus de⁹ Nostrum bicq nunc eternitatis tempo ris centrum sciliz eternitatis quod vbiqz est q circunferentia nusquam Si postremo qui perseuerauẽrit pulsans dabit amicus panes quotqt habz necessarios. qui profecto omnes quotquot sunt sunt vnum necessarium. quod est res huius sacramenti. vnitas videlicz corporis mystici. qua fit vt vnus panis et vnuz corpus multi sumus omnes qui de vno panec de vno calice participamus. Unam hanc petebat Dauid a dño q̃ particeps esset omniuz timentiũ Beatus qui manducat hũc panem in regno celorum quod est ecclesia. qui panis est angelorũ nõ sacramẽtaliter vt nobis. sed spiritu aliter in conformitate etsi non specifica qm̃ angelos christus non appehendit. conformitas tñ est in genere intellectualis nature quam in humanitate suscepit christus. hoc est. ad se cepit in incarnatione. sed q q̃tidie suscipit comedentem se nõ tan qz cibum carnis sed spiritus. qui in deuz suo modo conuertit et fit vn⁹ cuz deo spiritus. Propterea voluit in scripturis beatitudinem christus significare sub comestionis nomine Non enim est coniunctõ proximior realior q intimior q̃z cibi ad cibatũ Verius ergo christ⁹ comedit nos suscipit nos q continet in hoc sacramento qz nos ipsum. exemplo fõrme atq materie. q̃uis ibi sit reciprocatio mirabilis quia vicissim vnuz est in altẽo. qua verificat illud christi Qui manducat meam carnem q bibit meum sanguinez in me manet et ego in eo. Hoc ẽ encenium singulare quod sacerdos celebrans dat ecclesie taz in corpore qz in mẽbris Beat⁹ igitur qui celebrat. maxime si non expertem se fecerit p indignitatez tanti doni quod amicus non solum commodat vt petebat quasi

reddendum. sed dat possidendum. nec ad tenariuz coartat. sed ad o/ mnem prorsus necessitatem dat sufficienter et accumulat quia merita supplicantium excedit et vota. finaliter si gratiam dicit sapiens vnus esse paradisum in benedictionibus nunquid non eucharistia que per excellētiam dicit bona gratia in te dicetur q erit paradisus? Est igitur recipiens eucharistiam particeps illius superadmirande dignitatis. p missi particeps quod dñs petēti latroni dñe memento mei dū venerit in regnum tuum. iureiurando dixit. Amen dico tibi. hodie mecum eris in paradiso. Ubi papa ibi Roma. vbi rex ibi regnū. Gaudeat idcirco sacerdos et tante felicitati nō sit ingratus. nec abiiciat gratiam dei q̄ nutrix est omniū vt dicit alter sapiens. et de qua Apls Gratia dei vita eterna. Sit illud hodie hicq nūc temporis per spem q subarrationē et hic et nunc eternitatis per finalē anime perseuerantis assecutionem. Amen.

Sequit licera Cancellarij Parisiensis ad suum fratrem Nicolaū celestinū loquens de altero fratre suo Johe nouiter recepto in eodem ordine.

Dum placuit humili charitati Reuerendissimi patris ac preceptoris mei p̄cipui quem circumspectione et discretōne fidelissima preditum esse nullus negat qui eum cognouerit Js ē cameracens Epus. dum inquaz sibi placuit dicere me ad visitandū te q domū vestram. Tandē inter multa cōueneram cū dño Priore vestro q te cū vt mutuo sup statu germani nostri noticiā scriberemus que inquirēda cognoscenda q̄ videntur. nā ea lex est vt vel sermone vel scripto libenter se visitent. se instruant. se/ lētur amici Ego preterea iure meo mihi videbar ratōnabiliter vsurpare magisteriū aliquos iudicandi de statu suo tā p experientias p̄rias q̄ per instructiones adquisitum iā vsq̄ ad propinquā etatem senectutis si conditōnes eiusdem fratris si tentationes insuper aut motiones circa suum propositum emergētes eodem fraternaliter reuelante cognoscerem Jta enim composita ē hominum natura sic̄ ponitur apud Terentium vt melius aliena q̄ nostra videamus. quod maxime locuz habet in adolescentibus inexpertis. q̄ de se sibi cito mentiunt nescientes. qui preterea suam egritudinem anxi mox credunt frequenter sanitatem magnam esse vsqueadeo vt irascā/tur volentibus eorum curam gerē et non adquiescant monitoribus nisi oia dixerint q̄ in eor̄ versant cor de fit amplius vt sepe docendi instruendi consulendi sententias adaptandi magisteriuz p̄esumant etiā apud incomparabiliter seniores et expertos non aliter q̄ si egrot' alius quis doceat medicuz quomodo curandus ab eo sit et quibus medicamentis quibus ve modis q regulis ac dietis subleuandus. Intelliga frater que dico. res talis apud me

prīdem intepta continuatur. abīci
or. doceor. nolo plura dicere. Nunc
vero si ita ē frater vt indignus sim
insipiens sim. reprobus sim nesciēs
quippiam. iudicet me secundum iu/
dicium diligentium nomen suuz Si
autem tu aliter sentis noli obsecro
dare solicite charitati mee repulsas
tam acerbas. noli tibi tue qz opinio
ni affecte ad religionem proprīā sic
inniti vt leuas sponte cum qui te di
ligit in xpīto. Sit pectus tuum tā
dilatum vt duos fratres simul reci
piat alterum et me. coangustatū eē
nimis stratuz cordis tui ñ ab eodē
cadere me necesse est. Sed nec ne/
cesse nec oportunum nec etiam vo/
luntarium scio hoc. etsi ita loquor.
veruntamē vocē operis huius vo/
luntarie dilectionis indicatricez ex
igo Communicemus vt amantes
si amātes Atuero forsitan obsicies
imo obsicies certe. Turbāt he litte
re tue fratrem nostrum. inquietant
eum. surripiunt ab eo somnū. phan
tasias importunas gignunt. q̄ ob/
rem. dimittatur sibi ipsi et deo. relin
quatur conscientie sue. quid oportet
eius secreta rimari. quid necesse est
quiescere volentem te scriptis allo/
qui? Videris frater quid iaz respō
derim? Nolo sicut amicus et frater
vel consolari vel gaudere cuz gau
dente et flere cuz flente Aut deside
rio velut magis expertus et instru
ctus viarum diuerticula. et offendi/
cula tentationuz discutiendo doce
re. et docendo discutere. presertim
cum adhuc est in biuio q̄d expedit
sibi et saluti sue. considerātis circum
stantijs quas qui nō attendit facil
lime decipitur sub specie boni in ge
nere. qd̄ pessimum reddi potest Ec
ce iā accipio q̄ grauissimis torque
tur insomnijs hanc vtiq; molestiā
Reuerendus pater. antedict⁹ q ego
sibi maxime ptimescimus quam tñ
in seculo sibi contigisse nō memini.
Et o salutifer christe quid sibi futu
rum est egrotanti q senescenti. si ad
huc sano iuueni et vegeto talis cru
ciatus occurrit? Cruciatus quo nul
lus potest reddere ipsuz magis he
betem in ingenio. fluidum in memo
ria. turbatum in rationis iudicio. q
generaliter ineptissimū ad omnia.
Nam parum refert a mania vel fu
ria talis turbatō. Ecce quid efficiet
solicitudo tua et tuorū preces si de
sano q ingenioso reddit stolidum q
insanum. Absit inquies vt hoc nos
vnq̄z videre contingat Et absit ob
secro. nihilominus nequeo super hō
non extimescere. presertim cuz hoc
ipsum quod formidabam in poste
rum accidit taz velociter. Non acci
dit inquies ex rīligionis artitudine
vel cōditione. sed litterarum pulue
res hanc stimulationem suis acule
is attulerunt. has voluit q reuoluit
inuit⁹. nec a memorie domo potest
eas vlla diligentie manu secludere
Ingerunt se nolēti. q intellectui suo
rostra figūt. hinc illa capitis turba
tio. hinc somni carētia. hinc cerebri
vertiginosa rotatio Hec te dictum
fore nunq̄z estimasset iudiciū quod
de te deq̄z tua iaz in religione expe
rientia teneo si non ita per expressū
scripta notasset. Veruntamen atti

de frater si sole tres littere bine vel trine sufficerent verecundum iuuenē disciplinatum solitum audire lōge grauiora in talem defectum inducere nisi ieiunium artum. vigilie supra modum. orationis vocalis exercitium ingens. atqz lecti duricies q̄ similia concurrant. Nec allegaueris alios qui similia agentes nequaquam similia patiuntur. Siquidez potes meminisse quid reuerēdus pater p̄ dictus et ego diximus tibi super h̄ et sibi prenotabamus. Sūt enim cōpleriones diuerse hominum. sūt vocationes dei similiter varie. sunt sic in corpore vero ita q̄ in mystico mēbra non eundem actū habentia. aliud oculus. aliud manus. aliud nares. Sic alius ad intelligentiaz scripturarum alius ad vigilias orationum. alius sic et alius sic vocatus ē Scio de me ipso ḡa si vigilare qualiter vigilant multi compellerer. parum vel nihil differrē ab insano cū auentagio iam habito sicut vulgo dicit Deniqz sup hac considerationis radice fundant omnes articuli et similes quales vere scripsi et saluberiter venerint attēdendi in professione religionis consummāda. Hec interim frater dilectissime malui tibi scribere q̄z altēi germano nostro quatinus satisfacerem sicut pater q̄ frater indulgentissim⁹ delicato adhuc filio et frī. Petiuit itaqz ne scriberez aliquid vlterius imo obtestatus est. q̄iuste videritis oēs vos et q̄discrete Noli tamen contristare eaz. nolo aliquid durius etsi iure meo id posse viderer requirere. Si nihil impedit quietem suaz neq̄z turbaturum est preter litteras meas. ego sponte imo cupide derelinq̄m illas Sed apud me profecto caret hoc probabili ratione. Postremo frater obsecro te cuz tuis per communem fidei christiane religionem quam professi sumus oēs sub abbate christo in baptismo. et in qua sufficienter stat salus omnis c̄anis. per communem insuper m̄rem omnium charitatez que finis est oēs legis. siquidem etiam germana sanguinis affinitas te mouet ad opalionem discretam atqz laudabilem. tu misericorditer age cum hoc germano nostro Misericorditer autem ages si discrete . Discrete ẽo id agere non poteris si propria q̄ libidinosa te q̄ tuos affectio sic te obsideat vt aliorum a te consilia non recipias. monita contemnas aut commnenda suadeas. Si veniqz nullis difficultatibus vel accidentalibus presentibus aut verisimiliter futuri nequaq̄m possis ab incepto de professione fratris iudicio deterreri. Bene vale frater intime cordis mei memor mei in orationibus tuis Et de statu tuo tuorumqz. maxime huius nouicij fratris aliquid dignum et verum rescribere non pigeat. policeor omnia sic recepturum et interpretaturuz qualiter ego mea recipi interpretari q̄z requiro.

Sequitur alia epistola eiusdem

Frater fm carnem germane. in christi tamē charitate germanior. Sal⁹ et benedictio super te. Tardiores ad te q̄z spera bam veniunt literule mee. non quia tui oblitus sum scit veritas. sed obstitit irruens aliorum negociorum turba que ad se me trahens abduxit a te. Nunc dato paululuz ad respirandum spacio valefacio curis aliis. et tibi qui animum meuz prorsus habes manū et calamū presto Faceboz in primis molliciem animi mei indicatricem q̄z nō satis adhuc totus sim capax q amatoz celestiū. quantū preterea tentatoz nō deest mihi sicut nec tibi scio. nec vlli pene tuis mortalium cuius vita est tentatio super terram. Itaq̄z frater postq̄z ab illa āgelica societate in humanis corporibus existente cui felicit adiūctus es separati sumus nos illi quos vidisti. sensi equidez tum in via. tum parisius teneritudinem erga te quādam in corde meo vltra q̄ alias sim expertus. Visa ē mihi tunc absentia tua onerosioz. q sors duriorz supra solituz. Gemebā ad te vt bos separatus a pare suo. Dilaniabat insup q nō absq̄z sensu magno doloris q̄dāmō lacerabat animam meam euulsio separatio q̄z tui a me. Atq̄z inter cogitandum et loquendū de te procurrebāt non vocate lachryme ad oculos q egre mihi erat. Coarguebaz me vicio in se ipsam hanc eneruationē meam stultam que cōdolebat felici tuo statui cui congaudere sciebam eē iustius Sciebam dixerim q̄n me sciebam q̄n scz ad me rediens dicebaz in lumine fidei et experientie q̄ nihil est vita presens. quemadmodum ipsa est ad modicū parens. et omnis caro velut fenum et oīis gloria eius q̄si flos feni. et multa similia exinde ōsiderabā. Consurgēs intrabā sanctuariū dei q ōsiderabā viuacit̄ nouissima iustoz dies antiq̄s et ānos eternos. Tunc ho tu n̄ felix. p q̄nto felicitatez hic spes inchoat. tu salubriter positus. tu in portu quado secularium fluctuū atq̄z procellaruū naufgare videbaris. Magnificauit anima mea dōm. et exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Ita frater mihi erat dum bñ erat et dominabat ratio. Sed ex aduerso vicissim de repēte insurgebat tumultus ingens carnalium affectionū. q̄ mā apud me obiectabāt imbecillitatē in corpore. penam intolerabilem in austerilitate religionis tue cōclamabant. Querulabat apud me de me ipso sensualitas stolida. me durum increpans. me culpabilē insusurrās q̄ parū fraternaliter et pie olim tractasses. et nunc velut vnū ex aduenis et extraneis a me procul abiicerem. Fuisz inquit necessaria tibi et iocunda societas eius. fuisset etiam sibi cum salute anime sue tecum minor asperitas vite. Ita perstrepabat in auribus meis sensualitas improba que ceca est. tm̄ō presentis vite aspicies. et de sola corporis vo

luptate curam habēs. Ita felicita
tem aliene sortis miserā suadebat.
non aduertens ipsa. q̄z misera et mi
serabilis et pauper et ceca et nuda
sors propria. Fassus sum tamen et
repeto q̄ eius vocibus grauiter im
pellebar et parū oberat quin in su/
am me traduceret sententiam. Sed
obnitebat sicut deo propicio iugis
ratio fide illumiata. Hec tibi tuoq̄
statui congratulabat vehementer.
et de meo congemiscit. nec fallitur.
Hec nō molestiam tui corporis. nō
abdicationē sordide voluptatis. nō
ieiuniorū vigiliarūq̄ extenuationē
non frigus aut estuz consiberat vt
talia in te deploret. defleret potius
si ab his licenter sepositus atq̄ libe
ratus in seculo morbos vicioz per
niciosissimos et crudelissima vulne/
ra introrsus incurreres. si religionē
talibus aduersam pestibus refugis
ses. si relicto manna deserti et via p
missionis ad ollas aspirasses egy/
pti. et in deuiū damnationis retro
aspiciens corruisses. Prudēter sane
elongasti fugiens vt saluus fieres
a pusillanimitate spiritus et tempe
state. Nunquid tempestas in seculo
est vbi pessima otagiosissimaq̄ sor
det vbiq̄ societas. vbi iniquitas ē
et labor in medio eius et iniusticia.
q̄ nō defecit de plateis eius vsura
et dolus. et similia monstrorum cri/
mina conuersant. Quamobrem fra
ter dilectissime cordis mei noli ani/
mo cōtabescere si forte p̄senseris ir
ripere in animam tuam molliciem il
lam tibi insidiantem. qualem de me
nunc explicui. Suspicor enim hoc ti
bi faciliter euenturum. q̄m non dor
mit qui tentat te. sed non dormit eti
am qui custodit te. Exurge velociē
ergo ad eius auxiliū. et dic cuz glo
rioso Martino in cuius solennitate
p̄fessus es. Dñs mihi adiutor non
timebo q̄d faciat mihi homo. Noli
securitatem a tentatōnibus tibi in/
aniter polliceri. quinpotius audi sa
pientem. Fili accedens ad seruitutē
dei sta in timore et iusticia q̄ prepa
ra animam tuam ad tentationem.
Siue ergo ista tētatio seu alie mul
tiformes insurgant aduersum te. vi
riliter age et confortetur cor tuū et
sustine dñm. Deniq̄ frater charissi
me noli in vanum gratiam accipe
que data ē in te. Noli obmurmura
re. noli ingratus esse. sed dic cum p
pheta Misericordias dñi in eternuz
cantabo. Dic anime tue. Bñdic ani
ma mea dño et omnia que intra me
sunt nomini sancto eius et cetera q̄
sequuntur. Ille enim qui segregauit
te ab vtero matris tue. segregauit
nunc a seculo et future hereditatis
pign' dedit. Ille qui a puero miser/
tus est tibi. dans tibi cor pium et ti
moratum q̄ super afflictos compa
tiens. superaddidit misericordiam
vt te repelleret a seculo nequam. in
quo iam demergēdus pene fueras
irreuocabiliter si licentiam aut ma/
gisteriū in artibus adeptus fuisses
vt proprias coniecturas ex alijs re
cipe. Porro magna ē misericordia
dei hec q̄ neminem e parentib' vel
amicis habuisti. qui volēs (vt sit)

te aliquem magnū esse in seculo fue
rit aduersarius propositi tui. Mihi
longe aliter est et fuit assidueq cete
ris innumeris in experiētie libro le/
gentibus. quoniam inimici homis
domestici eius. vt enim succurrat li
beris. eos nunqz liberos esse volūt
quanqz mihi multo minor fuerit in
imica dilectio fuit tamē. Deniqz no
li obliuisci misericordiaz dei in pro
genitoribus nostrisq germanis so
roribus. in matre presertiz que inef
fabilibus votis etiam ante tui con
ceptum te talem aliquez a domino
quesiuit velut Anna altera Samue
lem. deinde natum et adultum iugi
bus fere lachrymis in hoc te statu
sicut pie sentio pergemuit. Memini/
sti vt opinor litteraruz q̄ super hoc
prebent indicium. et que alterā Au
gustini matrem representant eaz er
ga te Reddes ei vicem orationum
tuarum. Et in te vno nos oñes er
ga deum intercessorem habebimus
Ita age fraterq vale in dño felicit
Supplico recommendari patri no
stro venerabili dño priori domus
vestre et singulis fratribus habitā
tibus in ea. Nonduz scripta habeo
que tibi mittere disposui. tu interim
stude in vno voluminuz Augustini
super psalterium quod apud vos
eē noui. Est enim doctrina hec chri
stiana. tibi tuisqz similib⁹ qui quo/
tidie psallitis supra moduz vtilisq
appropriata. quatinus ex fauo ari
do littere psalmorum mel sapidissi/
mum internorum sensuum cantādo
noueritis eliquare Iterum bene va
le cum tuis patribusq fratrib⁹. ore/
mus pro inuicem. Scriptuz quinta
decembris

Sequitur alia epistola ab eodem edita.

Venerabilis pater et domi/
ne i christo dilectissime nō
indignetur obsecro chari/
tas vestra si id ipsum quod agitis
et hucusqz egistis presumo commo
nere de q̄ super filio vestro. fre meo
Nicolao. Multum quippe solicitor
quia multum diligo. quātum si Na
soni imo experientie credimus res
ē soliciti plena timoris amor Sup/
plico igitur pauidus et in christi vi
sceribus synceritatem vestre dilecti
onis obtestor. vt non deseratis o/
pus vestrum in eodem fratre meo.
quin fragilitatem suam in anima et
corpore pia iugiq compassione sup
portetis. Exhibete queso vos assi/
due talem et taliter erga eum vt
omnes necessitates suas etiam cor
porales cuz omni fiducia vobis a/
periat. Alioquin periret ex facili in
simplicitate ꝑ timorositate sua aut
per feruorem indiscretuz in lachry
mis aut alijs religionis que per se
dura est exercitijs Scitis quoniam
supra vires est opus quod profes/
sus est. adeo vt ammirer et extime
scam vehementer dum mecum reco

gito.et deficerem si non eet spes in deo.et post eum in vobis amande pater et in alijs fratribus vestre religionis de quibus sperandu rationabiliter esse censeo q non crudeles sunt.nō indiscreti vt perdere si/nant animaz pro qua domin' mortuus est.et quam tanta concordia secum assumendam post longas p bationes decreuerunt.Credat igit per omnia se et sua vestro consilio sicut creditu esse confido. securus reddor nō peribit. nec pereat obse/cro precor et supplico.Sed habeaz in eo oratorem perpetuuz apud deum.in quo bene valete. memineriti q mei peccatoris.Scriptum Parisius in nocte conceptionis virginis Marie gloriose.

Sequitur alia epistola ab eodem edita.

Attulerūt eximie charitatis vestre littere nō paruum leuamē infortunio meo ficut spero felici.Est enim flagellum patris misericordiarū.quod vsq mō vere supza spem et omne meritum meuz temperauit.Fecit enim cū tentatione prouētum vt possem sustinere.Gratias igit vestre benignissime pietati que compassionem prestitit taliter flagellato.q plena cōsolati/one documenta superaddidit. que demum p̄conijs qualia nec vsurpo mihi nec eis me dignum censeo pregrauauit.Sic plane sic decebat sapientiam profess̄os.vt vnum e consortio suo quanq aborriuuz quia tamen in tribulatione posituz solarentur.Nec etsi absq vlla fictione cum laboribus plurimis et expēsis olim iam conatus sum debiles humeros meos et fragilitatis sue consocios subducē oneri tanto cancellarie parisienb.et in alium gradum trāsferre nihilominus inegressibili quodam laberinto circumactus.et quasi posueriz pedes meos in rete et in maculis eius ambulem. confusus sū ab expectatōe.sentioq illud terentianum q nō licet hominem se pe esse vt vult Mādatus sum quip pe ab illo cui post deum me et oēs operas meas debeo:dñm meū do/minum burgondō loquor.cuius vtinam aliud circa meq pro me moderatius humlius salubriusq consiliū extitisset.ignoscat deus id ipsuz cōsulentibus.Ibam obediens.sed impeditiui iter meū qui olim asine Balaam obstitit et interim ab executione officij cancellarie me spontaneum illud etiam prorsus deferere paratum.tamen illud pro obedientia exequi volentem suspēdit.in qua re facio quod mandatis. neq aliud pro nunc subesse video et substituo enim pro exercendis omnibus que presens agerem cum solennitate famctuz mitto.Bene valete mei memores in orationib' vestris.Scriptū brugis.xxvij.aprilis.

Sequitur alia epistola eiusdem

Ocūdum est socij ⁊ fra tres in christo dilectissimi Jocūdū valde quia verbis nequeo vos al loqui. Sunt enim amicorum grata vndecūqꝫ colloquia. Q̄ si iuxta Te rentianū senem proximus amicorū gradus est vicinitas. mlta prorsus esse mihi debet amicicia ad collegi um illud venerabile quod incolitis cui non tam vicinus qꝫ ineunte ab adolescentia familiaris semper in/ traneus fui. ⁊ traxi mores ex conui ctu Solabor igitur mutua vobiscū confabulatione coactam quietem meam. qua me diuinum flagellū al ligauit in lecto valitudinis. vbi su pinum immobilemqꝫ iacere cōstrin xit. vtiliter spero ⁊ magna dei mise ricordia non solum tolerabiliter ꝫ pene optabiliter Cur ita? quoniam neqꝫ lectōnem neqꝫ orationez neqꝫ salubrium cogitationuz protractio nem erulauit a me quies talis. q̄n/ etiā familiariorēs si nō obstitero cō stituit Quo pacto sic? Dolorem nā qꝫ corporis et animi anxietatem di uina gratia vsqꝫ modo vel abstulit vel fere supra spem et vere supra o/ mne meritum meū temperauit Gra tias ei qui nunc adiudicauit me cō tumacem vsqꝫ nunc seruum suum. non in ira et furore corripere sed in virga filiali. Et domine si sic viuē ⁊ in talibus vita spiritus mei corri pies me et viuificabis me. ecce i pa ce amaritudo mea amarissima. Sz ad vos redeo quibus e cogitatio/ nibus meis familiarē aperire stu/ dui. etsi non ob aliud. vt vel volu/ ptatem aliquam ex tūi communica tione scribendo concipiam

Sequitur alia epistola eiusdem

Q Am nuper deuoti Bernar di omel super Cantica rele gerē pater et frater dilectis sime pueni in eum locum qui docet media peruenīēdi ad generationē verbi. hoc est ad contemplationis arcem. Gaudus sum non mediocri/ ter q̄ ita disone ad eum de hac ma teria olim Brugis in lecto valitudi nis mee conscripseram. sicut habes tractatuli copiam. Nesciebaz vtiqꝫ alium taliter et tali ordine tradidis se ipsam contemplationis adipiscē de arcem Quo fit vt mihi securius eadem scripta mea placeant. Sunt autem verba beati Bernardi talia omel centesima Visio hec nō indu strie est sed gratie. reuelationis nō inuestigationis Siquid tamen po test ad hoc industria operari. illud primuz obseruate quod dicitur La uamini mundi estote. Secundo vt scribatis sapientiam tempore ocij. qui enim minoratur actu percipiet eam. Tertio vt violenti sitis et gau diuz regni quod vobis diutius sur ripitur preripiatis Vt habeatis cor purgatum. p̄paratū. improbū.

Epistola Johis garson Cācellary parisiensis

In primo efficeris anxius. In secundo deuotus. in tertio vehemens. ℏ est idoneus. obuius. vrgens. Hec ille Vives pater et frater quēadmodum triā hec conueniāt tribus illis gradibus scale mystice contemplationis. quos nominaui amaraz cōtritionem. ocium vel solitudinem. et fortem perseuerantiam. Gratias illi a q̄ omnis veritas. et cui veritas omnis consonat. Q; siquis nūc aut alias inculpauerit me temeritatis q̄ materiam hāc prorsus altissimā et abditissimā vsurpauerim tractasse velut ipam agnouerim. habeat responsum illud quod nouissime recolo apud vos dixisse. Scio itaq; ex multis scriptis et quorundam verbis aliquam eē cognitionem et mētis eleuationem. quam habere possumus vltra communem et vitatiue cognitionis normam. Hoc mō etsi non aliter scire potui nobis aliquid deesse perfectōnis huiusmodi quā sancti patres habuerunt et docuerunt Sic enim potest ipse cecus colores etiaz cognoscere vago tali conceptu q̄ se cecū iudicare. Querebam dudū a quodam ceco viro intelligente quomodo se sciret cecū esse Scio respondit. quia aliquaz p̄fectionis integritatem quam in aliis eē audio. mihi deesse censeo. Deniq; pater q̄ frater nihil ex tribus p̄dictis gradibus tantum deesse formido sicut occupationem necessariam in religioso exercitio tuo. quod vtiq; nullo modo. nulla profectus alterius occasione deserendum esse non ambigo. Sic vocatus es. nō violenter obniti. quia non hoc tibi deberet feliciter. Sed irriderent hostes sabbata tua. hoc est vacationē tuā. Nescis preterea quid tibi ē vtilius et deo placētius. Reuelabit cū voluerit et dum beneplacitum erit ante se. quod abscondit a sapientibus huius seculi q̄ reuelat paruulis Soli paruuli hoc attingunt non quia meritum. sed quia ante placitum est. Precipua insuper ratio huiusmodi munus desiderandi est. vt simus parui in oculis nostris. habita contemplatione tanta et tam immense maiestatis vocabit te forsan deus occasione ocij data per egritudinem aut alias. Sic interim opus tuum age. et vaca nō quantū placet sed quantum licet. ad videndum et gustādum quoniam suauis est dominus In quo bene vale mei memor in orationib⁹ tuis et fratrē germanum pupillum commendatū habe Scriptum parisius xiij. Aprilis

Explicit

Sequitur quedā epistola a domino cācellario

Quidq; qualiter studere debeat novus theologie auditor q̄ contra curiositatem studentium

Stimulasse me plu

ries tum cogitatio mea minus for
te sobria. Tum familiaris amicorū
suasio. quatinus ex auditis lectis q
intellectis q̄dā electiora ascribēdo
ceteroꝝ vel eruditioni vel edificati/
oni deseruirē. Acueretur inquit et
hac re studiosum ocium tuum. Imi
taretur predecessoruꝫ industria cō
secraretur nomen tuuꝫ memorie po
sterorum. deniq; fortassis nō pauci
qui nihil interim lecturi erant in scri
pta tua vl amore vl ex nouitate vt
fit incidentes proinde proficerent
Atuero modestior aliorsum me ra/
pit consideratio. recogito illud sapi
entis. qm̄ faciēdi plures libros nul
lus est finis Video itaq; tanta vo
lumina ab egregijs et summi inge
nij atq; sapientie viris cōscripta. ne
glecta tamen a plurimis. ita vt vix
nudo nomine cognoscant. Video
inquam et gemebundꝰ detestor vel
ignauiam vel arrogantiam nostrā
simul q; considero cuius momenti
essent quantulacunq; scripta mea si
precellentissima sic calcantur Vere
or preterea me id ipsuꝫ intrare vici
um quod in alijs vehementer incul
po. Et quale petes? Sūt qui nescio
quibus nugis ineptissimis q; noui/
tatibus membranas et auditorum
presertim inexpertorum mentes oc
cupant. Implent eos sterilibus vti
nam non pestiferis doctrinaruꝫ lo
lijs. et memorie ventrem non cibis
sed siliquis onerant. Agrum insup
cordis spinis inserunt pro frugib⁹.
Incidunt q̄q auditores vel lecto
res in illud Senec. Necessaria nesci
unt quia superuacua didicerūt Ve
ra heu nimis hec esse recognosce
quisquis propius obseruare volu
rit Si tandem resipiscant lectorū
talium vel auditores Si melioribꝰ
auspicijs pꝰ ineptias hmōi vertant
oculos ad salubriora documenta
lugebunt affirmo sortem suam ten
pus q; consumptum. quo tabulam
anime sue que vtilioribus interim
pingenda erat et vix adhuc sui ex
quitate suspectura. quibusdaꝫ litte
ris in nullo profuturis oppleuerūt
non dicendum erat deformauerūt
Sed dicant. eandem nobis que ci
antiquis scribendi licentiam esse re
lictam. Miserum insup esse causant
vti semper inuentis et nunq; inueni
endis Hinc incidit in omnes illud
Oracij de poetis Scribimus indo
cti doctiq; poemata passim Scribi
mus sed absq; pondere sententiaꝝ
absq; numero et mensura verborū
Est eniꝫ illud quod scribimus floc
cidum illiberale fluidum. Scribim⁹
non noua sed antiqua. nouiq; ver
sando et transmutādo dum nostra
conamur efficere prāua reddimus
et inepta. quasi videlꝫ iuxta vulga
re fossatorum veterū que solida sūt
non tam reparatores q; demolito
res. quasi p̄terea similes illis quos
notat Terētius qui ex bonis cōme
dijs grecis latinas fecerunt nō bo
nas. Sic quidem ercerpentes aut
magis proprie lacerantes ex libris
optimis et probatis particulis in/
gentia tenuūt volumina. obnubilā
tesq; per incuriā scribēdi legendiq;
reddentes origin alia velut super/
flua et mortua a corde Vides

sententiaꝝ lecturis. dum putet quē/ libet etiam maiores sequi q̄z facilis lecturaꝝ varietas in immensuꝫ suc cesserit. Porro quanto consultius erat vti bene inuentis. q̄z dum que/ runt inuenienda nec illa afferre quin/ etiam subuertere bene iam inuenta que non a loquacibus iuuenibus le uiter quia ad pauca aspiciunt enum cantibus. non ab argumētatoribꝰ dialeticis non ab improbe sordide perditeq̄z viuentibus. sed a sanctissi mis⁊ expertissimis qui faciebant q̄ docebant solidissima cautissimaq̄z traditione fulcita subsistūt Juꝝ q̄ memorandū valde est dictuꝫ viri q̄ multa vidit legit atq̄z descripsit. Bu ridanum loquor. qui in egregij scri pti sui sup ethicam ingenuo probe mio fatetur se nouis rationibus ne quaq̄z adhesuꝝ quantūcunq̄z appa rentibus quia ab illis pluries dece ptus est. et antiquoꝝ autez dictis nunq̄z presertim in moralibus Pro pter quod etiam dicit Dñs. viñ. etb. Oportet attendere expertorūꝫ⁊ seni orū vel prudentum enunciationibꝰ non minus demonstratione. propt̄ hꝛe enim experientia visum videnti principia. Respondens igit̄ respon debo ad cogitationes meas⁊ ami corum super nouorū conscriptione exhortatōnes. Sufficiat interim mi hi mei q̄z similibus sobria hūilitate vti bene inuentis. Abscedat omnis pomposa sup insolitis arrogantia ne multiplicemus loq̄ sublimia glo riātes. Et communi vt ita dixerim minerua contētemur. Sequatur tri tum iter commodius plane.⁊ ab er rorū scandaloꝝ q̄z discrimine remo tius Tot habemus sapientie saluta ris fōtes viuos. ne queso cisternas dissipatas fodiēdo nos. casso imo stulto labore fatigem⁹. Ihortor ve/ runtamen et repetens iteruꝫq̄z mo nebo. quatinus electiora examinati oraq̄z scripta oplectamur Est itaq̄z nostra capacitas non modo finita sed exigua. et qui ad tot libros vti/ les quot occurrūt euoluendos nō sufficit. Quosdam in trāsitu raptim videamus q̄i eos nō penitus igno rasse satis sit. vt eis fiat vale perpe/ tuuꝫ. Alijs per vices vtāmur prout se necessitas dederit vel delectatio/ nis congruitas Ituero quosdā fa miliares nob assiduos aduocem⁹ ⁊ tanq̄z domesticos fidelissimos in/ tra mentis nostre cubicula inter se/ creta quotidianaq̄z colloq̄a iugiter collocem⁹. Siquis autem curiosus interrogare pergit qui vl quales li bri sunt q̄s alijs preponendos cen suerim. Respondebo me vnaꝫ⁊ ab solutam responsionem dare non pos se. Varietas siquidem studentium ꝑm etatem ingenium⁊ tempora ali ud exposulat et aliud obliuꝫ hoc vnum veruntamen apostoli dictuꝫ maneat apud theologos alta men te repositum. quoniam plenitudo le gis et finis ē charitas seu dilectio. Cum igitur ꝑm exigentiaꝫ finis ce tera debeant moderari. quicq̄d pꝛo et immediatius edificat charitatez plus legatur memoretur. ruminet̄. quatinus cuꝫ intellectus refectione affectus vbi plus est meriti esca sa pientie hoc ē sapide scie sit̄ adipes

pinguedine repleatur. Ad hec autē
dinoscenda soleꝛs sit theologie no
uus auditoꝛ consulere vnum e mul
tis.cuius sibi doctrina moꝛes fama
q̄ complaceant.qui lōgo multo q̄
viuendi legendi ac bene viuendi ex
ercitio docere faciliter possit quam
amplecti doctrinam interrogantis
studium moꝛesq̄ desiderent.siue p
parte illa theologie que inter scho
lasticos magis vtitur.siue pro illa
que legētis moꝛes edificet.regulet.
7 componat.siue pro illa que predi
cantibus congruit. Hec autez tria
sunt non vsquequaq̄ disparata. in
quibus quotidie etsi non equaliter
tñ vicissiz deberet verus theologie
discipulus exerceri.qm̄ primuz sine
scōo inflat et inquietat. Secōm sine
primo acumen ingenij sufficiens et
resolutum non administrat. Tertiū
deniq̄ sine duobus fliquis sepe nō
tam erudit alios q̄ fastidit et preci
pitat. Ad primū iuuāt exempli gra
tia questiones doctoꝛum super sen
tentias.et presertim illoꝛum qui pu
rius et solidius conscripserunt. In
ter quales meo iudicio dñs Antisi
odoꝛen. Bonauenturaq̄ Durando'
vtiq̄ resolutissimus numerandi vi/
dentur. Excellit quidez in suis quo/
libet Henricus ō gandauo.excellit
sanctus Thomas. presertim secun/
da secūde. Excellunt multi recensio
res in multis.in quibus hoc vnum
minus placz q̄ pure physicalia aut
metaphysicalia aut quod amplius
pudet logicalia sub terminis theo/
logicis inuoluta miscuerunt Prete
rea ad secundum et presumpto vel
p̄ suppositō primo spectant historie
sacre in quibus fit recte viuentium
cōmemoꝛatio vt dialogus Gregoꝛij.ecclesiastica atq̄ tripertita histo
rie.collationes et vite patrum.con
fessiones Augustini. et sacre ipsius
aliorū q̄ meditationes.diuina rhe
toꝛica Guilb.parisien.legende san
ctoꝛ7 similia.in quibus est ardēs
lectio et ad virtuosos impetus cape
scendos vehemēt extimulans.tan
tūmodo pius non elatus prestetur
instinctus.vbi speculationes altissi
mas pulcerrimas atque saluberri
mas subtilis si simplex fuerit studio
si oculus inuenit. Et errant profe
cto qui ista tanquaz rudioꝛa 7 faci
lia dicunt obstare subtilioꝛibus ag
noscendis.dummodo tpe suo 7 mē
surate retractent. Spectant nihilo
minus ad hec mystice diuinarū scri
pturaruz expōnes.quales apud ce
lebꝛes sanctissimos q̄ doctoꝛes plu
rime sunt.quales apud Gregoꝛiuz
in moralib' et pastoꝛali. quales a/
pud Bernaꝛdum sup Cant.apud
venerabilem Richaꝛdum in suo de
contemplatione 7 alijs operibus sa
tis nunq̄ admirādis quales apō
S.paris q̄ miro grato q̄ opificio
speculatiuā cū suis moralib' absq̄
ofusione permiscuit Cetez scriptis
gentilium se non tradere seo cōmō
dare et ea velut peregrinando per
currere nequaquaz improbauerim.
tum pro copia sententiarum moza
lium.tum pro stilo et ornatu verbo
rum .tum pro poematū 7 historiaz
qualicūq̄ peritia.demū p oblecta/
mento q̄daz ex varietate lectionis.

Quid et qualiter studere debeat nouus theologie

quanq; ꝙ in sacris doctoribus vt in Augustino de ciuit. dei. In Orosio in Hieronymo Lactātio et similib⁹ ista abundanē nec min⁹ si nō pl⁹ vtiliter inueniēda crediderim Rursus quodlibet triū ex predictis aliter et aliter tractandū est. Primū disputatiua inē consocios disputatione robur sumit. disputationē intelligo nō proteruā. nō ceruicosam. nō amarā non pertinacis animositate tumultuantem. sed modestam qualem eē decet veritatis inquisitionem. que acuet et excitet ingenium. que studium renouet et inflammet que stabiliat quoq; veritatis positionē falsitatis oppositione patefacta. Hinc fit vt non extimescat studiosus etiā in propatulo defendē qđ secretius se bene didicisse cognouēit. Ituero pexigit in scdo si perfici debeat secretū silentiū sepositū interim ab omni turba non solū hominū ꝫ solicitudinis et cure temporalis. imoꝙ a priori studio vacare. tūc necesse ē qm̄ sano quietē animo prestare nequit qui loquit. Tūc mēs clauso super se ostio ad ea que legēit discat affici Proponat sibi q̄terribilis deus sup filios hominū. q̄seuer⁹ improbis ꝙ electis misericors. Conscēdat eternitatis speculaz. vnde videat cū sapiente qm̄ vanitas vanitatum ꝙ omnia vanitas. Nō discurro per plurima qm̄ sapida eoꝝ que dicta sunt lectio docebit de omnibus Nouam expert⁹ ꝙ nihil ferme quieti mentis et otemplationi plus insidiosū. nihil ita pretiosissime rei tpis sꝫ osumptiuū. Nihil postremo perfectioni scholasticoꝝ aliūde probatoꝝ plus obuians. quemadmodū colloquia non soluz praua que corrumpūt bonos mores. ꝫ illa etiam que supflue diu q̄ protrahunt aut sup rumoribus vulgo volitantib⁹: aut super iudicris pluribus et ineptis fabulationibus. aut super otētionibus hoim in aduersa tenentium et similib⁹. quibus a mane vsq; ad vesperā. imo profundaz plerunq; noctez dies sensim atterit ꝙ que dū se oblectauerint vel ignauie vel indignationi vel fastidio suo mederi putantes. tristiores inquietiores et mente dissipatiores remanebunt Falloz si vnq; ascendet in montem dñi in arcem otemplationis. q̄ non audiens et sicut mutus nō aperiēs os suuz. Et hoc bonū vnde in dño gloriot attulit mīs cura ꝙ huiusce modi ofabulatōnes frequent⁹ fugit. mihiq; loqui et vacare passa est. qm̄ rarus admodū alius cum quo mutuos miscere ꝓmones colliberet tanta morū erat inter nos studiorū varietas. Prosunt tñ nec nego ꝙ q; batorū virorū colloquia. qui ascensum otemplationis et sue arduitatis discrimina suo laboze suisq; periculis experti sunt. Denicq; tertiū id est extremū ex primis duobus genitū ac nutritū vbi predicatio nunc inter paucos familiares nunc palaz olim mar. vbi sūmope curiosū oīm̄ et omne scādaloſū q breui verbo dcdo audientiū charitatem edificare nō bz fugiendū reiciendūq; ē. Ido qđ

quanta discretionis cautela sit ad/
hibēda. pastorale vas gregoriānū
perdocebit. Bene valete tādem so
cij et fratres precipua charitate cō
iuncti. Bona facite studia vestra et
me oratōnibus vestris commenda
tum habetote Superueniat māsue
tudo et corripiamur

Sequitur alia epistola ab eodem Cancellario missa studentibus collegij nauerre parisien

Ecce pareo votis vris socij
et fratres dilectissimi. Nup
siquidem qō vos vnam ex
cogitationibus meis litteris expo/
sui. hoc bonū precipue omonens.
quatinus electionibus doctrinis ve
strum studium insudaret Neq; eniz
habetis necesse instar virgilij in lu/
to auruz querere. aut ex sterilis do
ctrine petra sugere mel oleumq; de
saxo durissimo Superaddidi colen
dum sic intellectum esse. vt incultus
et aridus minime deseretur affect⁹.
sed trāsiretis in affectū cordis. Re/
scripsistis ista benivole vos accepi
sse. et vt tale aliquid pluries agerē
postulastis. Sic fiat. Accipite rur/
sus aliud qō ex familiari vobiscuz
allocutione meum alleuet fastidium
quod animū indignabundo luctu
plenūq; exoneret amaricatōnis bi/
lem euomat. cui tamen vsquequaq;
sua nō defit vtilitas. Olim pluries
sed nouissime crebrius atq; profun
dius in quodā ocio aduerse valitu
dinis mee pia meditatōne recogita
ui statū alme vniuersitatis parisien.
matris mee vt absentiam meam ab
ea ego vnus ex filijs eius minimis
mentis presentia compensarem. Oc
curruntanimo multa semper in ea
preclaris laudibus attollēda. Aspi
citur quippe tanq; cozuscus quidā
sol spiritualis ecclesiasticam machi
nam irradians. errozū quoq; tene/
brosas caligines suo nitēti puroq;
fulgore dispergens. Videtur insup
quasi fluuius ille paradisi in quat/
tuor partes diuisus irrigās vniuer
sam superficiem terre. Sed heu hic
nihil apud nos ex oīi parte beatū
Ingerūt se rursus cogitationi mee
non pauca lugubria et que seuerā
correctōnis aut emendationis ma
num exigunt. quale ē illud q̄ contē/
tiose opinionū atq; sententiaz par
tialitates quedā illic nimis pertina
ces perstrepunt. que et studiuz veri
tatis interrumpūt plurimū. et totū
vniuersitatis corpus actuosum inq̄
etum et parum modestum et tumul
tuosum magis q̄ sua requireret p
fessio constituunt. Ab his inquieta/
tionum contētionū q̄ fluctibus ve
lim vos quantuz fas extiterit alie/
nos effici Neq; frustra niti oīes q̄
aperare conat⁹ improbos puerso/
rum. presertim vbi ex altiori trabū
sue factionis aut improbitatis ori/
ginez. Capite que dico. alioq̄n nun
q̄ par vob nunq; securitas. et stu
dio vestro nunq; deceris tranquil
litas donabit. Obsunt p̄terea par
tialitates quedaz affectate q vinc ē
di pertinax animositas. personarū
insup nationū vel preacceptio vel

contemptus. Non enim sinunt ambulare in domo dñi cuz offensu perveritatis atz charitatis iter. quod commune pacificum q a talibus expetitissimū esse debz. Cum christo enim neqz aduena neqz scitha neqz barbarus. Alium subinde in christo cerno vniuersitatis studio defectum. et hunc quidez maximū. Iste est circa iuuenū disciplinā in moribꝰ imo q in fundamentali primitiuoꝝ suoꝝ eruditione nō mediocris defectus aut errox agente hoc vt plurimū nimis exuberanti pedagogorū multitudine. quoꝝ aliqui salua laude bonoꝝ et absqz contumelia cuiusquā dixerim vel ceca ignorantia vel segni negligentia vel questuosa maleqz placēte adulatione. vel inepta leuitate vel quod intolerabiliter pestiferum est contagioso pessimo vite exēplo ipis suis scholaribus norij sunt. a quibus non extirpāt malas inclinationū radices. sed nutriunt et augmentant. dū vel corrigē eos ne abeant extimescunt. vel qz religio pietas qz sordent eis et suum indignum officio deputāt talia suos edocē scholares. aut qm̄ verenť ne docentes illud quod neglexerunt incidant illud improperiū pueris etiam notissimuz Turpe est doctori cum culpa redarguit ipm. Sic adolescentie frena laxanť. sic eunt in adinuentionibus suis dimissi p̄m desideria cordis eoruz. et pervitioꝝ auia ruunt precipites. fiūt exinde cōtumelioſi. vagi. petulātes inobedientes. proni ad inimicicias inferendas. impatientissimi ad illatas. irreligioſi preterea nihil amplius a paganis de christiana religione perdocti. Postremo vt de q̄busdam Judas apls ait Macule sunt. vel vt vulgus loquitur sacci carbonum. alter alterum pessimis modis maculantes. Sed q quales domi sordes in sermonibus palam faciūt. vbi p̄ sūma que ibi obseruāda erat morū modestia insolentissimis atz incompescibilibus sibilationibꝰ. gestibus et obmurmurationibus omnia confundunt. et verbum dei cuz suo euangelisāte probrose spernūt. impediunt. turbant. et abrumpunt. Nec paruū existimandū est illud incommodū. qm̄ satis est scitum illō Ori. Non parum refert iuuenem sic vel sic assuefieri. Et q̄a certe ex non bñ morigeratis et ex siniſtre instrūctis adolescentibꝰ fiunt iuuenes atqz viri. postmoduz non tm̄ inutiles reipublice vniuersitatis. ꝯ ipsius etiam totum corpus fedant lacerantqz. et in bonoꝝ perniciem crudeliter seuiunt. Quid sane mirandum si ex discholis discipulis fiūt pernitiosi doctores? Neqz gradus collatus adimit sed nequiciaz auget potius ex superbia. vel latentem foris prodit. Deniqz sicubi nutat fundamentū doctrine ideo q̄ preproperе imperfecte vel inepte collocatū extitit. quicquid ampliozis scientie superedificaueris. vacillare minusqz habere solidi roboris necesse est. Hec in ipsa meditatiōe mea video q cōfundor. plangore simul et luctu contrictior. et vltra quid agā. qualiť me prouideam quibꝰ vtiliter oquear

nō satis inuenio. Scriberē hec ipis figillatim pedagogis. sed immēsus esset. et apud eoz plurimos nulluz habeo mutue cognitōnis seu familiaritatis commertiū. Scriberē ad omnes collectiue. sed videte ne stulto labore consumerer. quoniam et paruitatis mee zelum plures eorū more suo vel irriderent vel ei succēserēt vel de presumptione culparēt. Credite mihi amarissima ē veritas sed nescio quo pacto apud nullos eoz amplius q̄z apud litteratos q̄ sapientes sunt in oculis suis. apud quos omnis vel admonitio charitatiua vel fraterna correctio cōtumeliose et vindicande deputat iniurie. Postremo predicarem talia adolescentibus ipsis. sed me absentem scitis et ipsi monitoribus asperi sūt vt Flaccus ait. atq̄ ob vehementissimos passionuz strepitus obsurdescerent vitati. Neq̄ verbis rudes eruditi possunt. stulticia colligata est in corde pueri ait Sapiens. sed virga disciplīne fugabit illaz. virga dicit non verba. Tertius defectus acrit̄ vrget animū qui nouiter suboztus nō paruo dedecore in vniuēsitatis gloria maculā ponit. Pluries itaq̄ relatio fide dignoz mihi tam prope q̄z remote degēti significauit deesse frequenter sermones in vniuersitate etiaz dñicales ad clerum. qō nuper aliquod monstro simileq̄ pene intolerabile semel accidisse visū extitisset. Cogoz tum ex hoc tum ex alijs quibusdam illam deflere scissuram miserabilem et mutilationez luctuosam partis non modice vniuersitatis parisien̄ p̄sertim a sacra theologie facultate. cuius scissure causam prebuerit illius de monte sono erronee temerarie et impie assertiones. Nolo putet aliquis me hoc loco iustificationem seu defensionem partis illius que depulsa vt audisa est suscepisse. fratres predicatozes loquoz. Viderint ipi quid egerunt. ego enim fideliter et constanter affirmo condemnationem erroz prefati de monte sono rationabiliterq̄ catholice factam. que dum deferretur in romana curia. ego ipse baccalarius cursoz tunc existens cū ceteris precellentissimis atz sapientissimis viris ab vniuersitate legatis presens interfui. Sed nunquid qui ceciderūt non audient vt resurgāt. quinetiam pia mr̄ vniuersitas hec que actenus filijs irata ē. nunquid tandem misericordie recordabitur aut cōtinebit in ira sua misericordias suas? Nunquid tot oues pascue sue si deliquerint a errauerint eternaliter abjiciet? imo etsi redire contemnerent. exemplum christi p̄j pastoris imitandū erat vt quererent. et pia quadam violentia ad ouile proprium obnitentes traherentur. quanto amplius dū id totis vt dicitur affectibus et votis expostulāt et precant̄. Ut videre mihi videoz quosdam non sm scientiam zelum habentes. qui mox objcient Parati inquiunt sumus eos suscipere. patrem reformare. sed integritas fidei sed vniuersitatis honoz. sed ipsius demū indemnitas a laboribusq̄ expensis pretermitti nequaquam p̄t

Atuero nō sic loquor vt talia iudicem negligenda. nego tamē illa tanta seuēritatis animositate requiri debere et ad vnuz vt dicitur vulnus secari q̄ in illō de siluana victoria dictum est. excessit medicina modū. christinani sumus et in schola charitatis quotidie versamur sō illo q̄ ait Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Et Nisi remiseritis peccata ⁊c. Ergo non tam quod liceat ex iuris rigore q̄z quid expediat exquirat. Ceterum memoriter teneo cur et qualiter p̄mitus ab vniuersitatis consortio via quadaz indirecta segregati sunt fratres p̄dicti Statutum enim et declusum erat vt omnis gradus⁊ honoris in vniuersitate expers fieret quisquis nō iuraret tenere condemnatōnez sup errozibus predictis ab vniuersitate prius. deinde ab Epo parisiēsi factaz. Distulerunt hoc agere baccalarij fratribus predictis tunc expediendis. causantes se a superiozib⁹ suis licentiam ad hmōi prestationē iuramenti necdū petisse vel habuisse Ex hac origine neq̄z grad⁹ neq̄z cathedzam neq̄z sermones posteri⁹ adepti sunt. Audiui tamē exposť vt omnes aut plurimos eoz ad presate conditionis adimpletionem prestto fuisse. q̄ si etiaz nunc vellent nō viderēť penitus non admittendi. Attenderent ovtinam omnes ⁊ benigna recogitatione secū tractarēt quanta qualis ve iactura spiritual⁹ est ⁊ fuit tot adenus sermones tot lectōes. tot salubres instructiones. in vniuersitate et alibi exinde cessasse. Quinetiam naturalis pietas exigit vt mater filio aberrāti. et corp⁹ membzo egrotāti compassione moueať. Deinde considera damnuz p̄prium in sermonibus. in propositionibus et alijs. tum audi monitionē metro comprehensam. Si non vis alijs parcere parce tibi Nec loquar vexationes. opprobzia et carceres. ab illis quos loquimur perlatas. que tamen mansuetos⁊ benignos extimatozes ad misericordiaz velocius impendendā deflecterent. Passa est ex aduerso fateoz vniuersitas laborum et expēsarum damna plurima. ipsa tamen meo iudicio leuiť obliuiscenda aut contemnenda sūt pro commercio pacis. p̄ fraterna reconciliatione. pro redintegratione tante partis abrupte. tm̄modo fidei sua integritas. et vniuersitati suus honoz permaneant. vel falloz vl̄ satis ē Exclamabūt fortassis ad hec plurimi eiusdem mecum esse sententie. qm̄ pacis zelatozes a⁹ sūt aut videri volunt. Vereoz tm̄ vum ad excusationem ventum erit. quibusdam eozū nihil q̄ offerri possit ad reconciliationem eius sufficiat. quin assidue calumnientur vel fidei vel vniuersitatis honozem non seruari. ita demū neq̄z recōciliatio vnq̄ neq̄z pax habebiť Ceterum non sum tam insolens vt vsurpem diffinire quo pacto ea que previximus fides scilicet⁊ vniuersitatis honoz illesi manerent. Hoc vnuz apud me persuasum firmiť habeo. posse ista etiaz de facili contingere. si ad hoc non dicam omnes. non dicaz multi

seo pauciſſimi de vniuerſitate cum paucis fratrib⁹ recta integra q̄z volũtate operam dare voluerint. Qđ ſi ex corde noluerint q̄cquid horta blanda loquatur. nulla via nullis p̄cibus. nulla oblatione id ipſum valebit obtineri. Cur ita? Nimirũ ſemper allegabunt hanc eſſe cauſam fidei. nec ex ea poſſe quicq̄m remittẽ. Quid igit reliquum eſt niſi vt apũ ſemet ipſum quiſq̄z redeat. conſtituat ante cordis oculos luctuoſã hãc ſciſſuram cum preteritis incommodis? Videat diligẽter et acriter ad reparandam hanc iacturam quãtũ facultatis aut gratie donuz deſup accepit. tunc omni depoſito contentionis ſtudio inquirat pacem q̄ per ſequatur eam. Hoc eſt quod nunc agere ſatago. hoc eſt quod p̄ vice mea his in ſcr̄is offero. Porro q̄n tum proficiã vel obero prorſus incerto fluctuat animus. noui publicos hominũ mores. noui quãta iudicioz ſentẽtiaz q̄z varietas. nouit q̄z implacabiles indomabiles q̄z regnant in quorũdam cordibus affectiones. quantuz vigeat in eoz linguis obloquendi libertas effrenis. qualiter in operib⁹ perſequendi bonos feroz licẽtia deſeuiat. Noui deinde q̄z paucoz eſt bona q̄ ſolicita fide que Jeſu chriſti non q̄ ſua ſũt querere. Hec vt ſcripta ſtudui non in publicũ ſed ad paucos traducẽ. quos prodeſſe nõ obeſſe confidere ꝓ̄a hec delata fuerint. ferentes in bonã partem deputantes. Ꝑ pacem iacobitarũ videar optaſſe. aut pro ea verbum ſcriptum ve feciſſe. Ez libera voce fateboꝛ nec illud vnq̄z pudori deputabo. me nunc et prius olim ſemper dũ modeſte volui vel optaui recõciliationem ipſoz̄ in medijs etiam litibus optauiſſe. Pereant q̄ de mr̄is aut myſtici corporis fedа mutilatione gloriant. q̄ nõ ſanatõm ſtudent. Ez medelam q̄rentibus cruciatus. et qui ad diuiſionẽ magis q̄z pulcerrimã vnionem demoniaca impietate pellunt quoꝝz ꝓſecutio ſi pergũt in pacificos vnitatis amatoꝛes furere. ſpernenda ẽ et generoſo animoſe virtutis pede calcanda. hoc prouiſo ne damnoſius inde naſcatur in vniuerſitate vl̄ republica ſcandalum. hoc enim qđ vehementer pertimeſcendũ cenſeo magis q̄z perſecutionem propriaz Nunc et alias euitaui palaz dicere vel agere aliqua que dicenda vel agenda ſuggerebat zelus meus niſi mihi mentio verax in eis et deuot⁹ Veſtrum igitur erit has quales q̄z litteras vel ꝓdere vel obtegere. deducere rem ad quoſdam qui extra ſunt vl̄ penitus omittere. Attamen quis ſcit ſi ꝓpici⁹ aſpirabit de⁹. q̄ dabit voci ſue vocẽ virtutis ex hac rememorationis occaſione vt audientes audiãt et intelligẽtes intelligãt et ꝓ bono pacis adipiſcendo benigniori mente laborent? Hoc eſt qđ deꝓcoꝛ quod ſupplico. quod per illum qui par noſtra eſt obteſtoꝛ. in q̄ bene valete. mei memoꝛes in orationibus veſtris. Scriptũ Bugis

Propositio facta Massilie per Johem garson

Incipiũt alique ppões

et aliqui sermones facti per dñm Cancellariũ parisien Magrm Johannẽ Garson sacre theologie pfessorẽ in diuersis locis et de diuersis materiis Et pmo ꝓpositio fca massilie corã papa Benedicto Anno .M.cccc.iij nono nouẽbris.

Benedic hereditati tue b tuissime pr Benedicte bñdic obsecram⁹ vt pm nomen tuum sit ꝙ laus ꝙ oratio tua. det bñdictionẽ bñdictus. qñ absqz bñdictione preuia eloquiũ nostrũ ꝓfus eẽt inualidũ. eloquiũ inquã qđ ego seru⁹ tuus pro pte et nomine hereditatis tue peculiaris. que est vniuersitas pisiensis pclarissima. absqz dubitatõe et pmogenita studioꝝ. hitur⁹ sũ cũ istis legatis. suis pclarissimis ꝙ pbatissis certe virisq. S.t. fidelissimis quibus associatus sum imeritus ꝙ dux verbi factus. et hoc te ꝓpicio pater beatissime te bñdicẽte. te benigno. Alioqn nisi tu dñs dederis benignitatẽ. terra nostra que ẽ hereditas tua. quo pacto dabit fructum suũ? Nisi bñdictionez dederit legislator subditi quibus passibus ibũt de virtute in virtutẽ? Deniqz nisi tu dñs iusseris bñdicere. quo ausu auderet paruitas mea coraz sũma tue beatitudinis celsitudine in cõspectu hui⁹ celebris cõuentus indignũ os aprire? Igitur bñdicte pater sancte benedic tu mihi. benedic et hereditati tue. hanc ego bñdictionis grã reportare sperãs a benignolentissimo et serenissimo S. t. spiritu aperio rursus fidenter os meũ vtens cõpellatione singulari dignitate. sicut illa singularis est dignitas. ne quis indigne ferat morẽ istum loquẽdi ad deũ ꝙ pcã sanctoꝝ patrũ et oratoꝝ cõsuetudinẽ. et obsecrans dico ꝓphetica imprecatione Benedic hereditati tue hereditas hec tua cuius benedictionẽ experimus. dupler inuenitur. vlis ꝙ partialis. iurta qđ oroz nostrã in duos secernim⁹ articlos sicut ad duo pncipalie missi sum⁹ Primũ et hoc pcipuũ est. quere pacem sup israel. hoc est super ecclam que est vlis hereditas tua hereditas mea israel ait ille cui⁹ vicarius es in terris. et a quo tu pastor illi. tu colonus et agricola supremus platus es. Propterea sane cũ bto martino cuius instat celebritas felicem hanc virtutũ tuarũ summationẽ existimare debes. si pacez ecclesie integrã reliqueris Alter pin de nostre legationis articulus est benedictionẽ grarum postulare ꝓ altera hereditate tua quodammõ peculiari. et que est ecclastice hereditatis pars quedã florẽtissima. et pclarissima et electa. pace aliarum dixerim De qua gloziari potes ꝓ phetica exultatione eteni hẽditas mea pclara est mihi. hec est humilis et deuota S.t. filia parisiensis vniuersitas. que cum iacob non dimittet te. nisi bñdixeris ei. surgente auroza benignitatis tue et serenitatis tue. Eget nimiũ vtraqz hẽditas ista bñdictione tua. vt agien

te te manū tuā manū tue bñdictionis oia impleant bōitate. et dñi ſit ſalus et ſuper populū tuū bñdictō tua Inuaſit itaq; hereditatē ecclie aper de ſilua ⁊ ſingularis ferus depaſtus eſt eam Oues quoq; et ceteros armentoꝝ greges hoc ē populos ſimplices et omnis ꝺditionis homies miſerāꝺo moꝛe⁊ exꝛcranda penitus diuiſione diſperſerūt. et hereditatē tuam vexauerūt Quā ego olim cladem iuuenis paſtoꝛis carmine deploꝛans Eheus inq; heu gregis impacata lues nimis. heu graue ruris exitiū expta. heu pecoꝛis ſoꝛs altera ſemp aut perit externo inſultu ſuffert vl acer bos herentes q; cuti moꝛbos vicina ve damna qualia miſerū nūc patitur pec' oīa poſtq; fato verſa malo tpūs tulit ⁊ fuit erroꝛ rira q; paſtoꝛū ſub quez me et innocu' gꝛex ductoꝛē trepiꝺat fugiunt ps altera tibrim. pars roꝺanū nullo incerto pars altēa ſiſtit. Tuū ꝺo ē pf beatiſſime talibus hereditatis tue calamitatib' obuiare. ſue deſolationi opem ferre. ſuū quoq; maledictionis ſciſmatice opꝓbꝛium in benedictionē pacis decoꝛam ⁊ fecundā immutare Oues in hac hereditate tua diſperſe ſunt. tu eas collige. ꝺfracte ſūt. tu alliga. ſaucie ſunt tu ſana. errantes ſunt. tu reuoca. perꝺite ſunt tu eas queſitas et inuētas ꝓpꝛiis humeris et beatis benign' imponēs gregi ſuo conſolacia Qꝛ ſi alique foꝛtaſſis miſerabili viciſſitudine mutate ſūt in luposq; beluas feroces et ſeuas. vt de ſo/ cñs vlixis per circem poetica⁊ moralis eſt narratio. tu eas nō eneca/ re nō pꝛꝺere volueris Bōis q;ꝺē et diſcholis debitoꝛes ſapiētibus et inſipiētibus Sed potenti virtute bñdictionis tue. in mia et māſuetudine. tales rurſus in ouiū ſimpli/ citatē tranſformare ſtuꝺe Si ꝺſa eſt pars hereditatis tue in amari/ tudinē et ſalſuginē ob peſtiferum ſciſma in ſilitudinem hoꝛꝛendi deſti et vaſte ſolitudis. ſicubi ꝓ vuis labꝛuſce. ꝓ frugib' infelix lolium⁊ ſteriles dñantur auenē vt poeta loquitur. ⁊ vt ſcriptura ait ſicubi ⁊ra maledicta ſpinas et tribulos germinat Flabit dñe ſpūs tuus bon' et ſuauis et fluent aque gratiaruz pinguеſcent ſpecioſa deſerti. et tue bñdictionis irꝛoꝛatione renouabitur facies terre. facies vūs heredi tatis tue Nam et matrez humoꝛis pbī lunam vocāt Dt ꝺices magna ſūt iſta nimis vt ſuꝑ virtutez hois poſita Magna ſūt nec inficioꝛ pac beatiſſime imo maxima ſed virtus ꝺei cui inniti te cōuenit immenſa ē Oīa poſſum inq; apl's in eo qui me cōfoꝛtat xpūs Sed maledict' qui cōfiꝺit in homine. et ponit carnem bꝛachiū ſuū Magna ſūt ꝓpterea magno egent ſtuꝺio. cura vigilijs. et laboꝛe Nā vbi intēꝺis ingeniū valet. ait Julius ceſar apꝺ ſaluſtiū Magna ſūt ꝓpterea ꝺeſerenda ſūt exigua et diſptienda linquendaq; minoꝛibus In hoc opus vnum ꝑcellentiſſimū figēꝺi ſūt oſideratiōnis oculi mittēda eſt man' ad foꝛtia. tpūs quoq; res omniū ꝑcioſiſ

sima in alijs non nisi parcissima ca
ritate vl raritate dispẽsandũ Alio/
quin tale aliquid fieret qsi quis pi
scaret hamo aureo iuxta ẏbũ vni⁹
aliquod e cesaribus. aut quasi vile
aliqd qreret in tenebris cũ cereo
centũ aureoꝝ Alioquin pterea re/
virz illa inculpatõ hietro ad moy
sen stulto labore osumeris Sic pe
trus Clementẽ sic Bernard⁹ Eu/
genĩũ imo sic apls discipulum suũ
charissimuz monuerũt Nemo mili
tans ꝛc. secularia iudicia ꝛc. Et in
actib⁹ aplorꝝ Non est equũ ꝛc. No
tiora sũt hec qz vt allegationibus
indigeant Magna veniqz sunt ista
pacis vtis opa. quãobrẽ ea tecuz
et multis qrere ouenit Nã vulga/
to ꝓuerbio qđ a plurib⁹ queritur
citius inuenit Et vbi duo vl tres
cõgregati sunt in noie meo ꝛc. inqt
xpũs ꝛc. Et quis est o de⁹ eqssime
quis est ex xpianis eccie filijs. qui
nõ inniti debeat ꝓ sua portione q
vocatiõe tãtis opitulari miserijs?
Quis taz luctuose desolationi. qs
labefactioni tante hereditatis tue
nõ condolebit. et odolẽs quis ꝓ
viribus nõ obuiabit? Sed neqz ꝓ
hibere quisqz nisi mentis inops
voluerit. vt in cõi piculo. cõmune
sit auxiliũ Quod si parũ ꝓspe suc
cessit acten⁹ labor primoꝝ. nõ ido
despandũ. nõ succẽsendũ eis. non
spernende ꝓsus opere Nõ est in
medico semꝑ releuet vt eger. nec
semꝑ feruet Neqz eni qui plantat
neqz qui rigat. sed qui incrementũ
dat xpũs Et nõ mentiebat qui di
xit timide sũt et incerte ꝓuidentie
nre Si post primũ naufragiũ nau
ta nauẽ. et post ꝑma vulnẽa miles
aciem. et post vnã sterilitatẽ rusti
cus agruz desereret. ascriberet ꝺ
nõ cautele. sed ignauie. et qui sic o
suleret. ageret insulse Beniamite
Jussu dñi bis descenderũt in pliũ
bis victi sũt. vt ꝑmũ purgati. hũ/
liati. et eruditi. victoriã tertio ꝓlio
sortirent Super omnia post opitu
lationẽ diuinã. si pacẽ vlem qrim⁹
nõ inefficaciter ꝓquiram⁹. qratur
nre est cõcors vnio hui⁹ obedien/
tie tecũ p. b. et secũ. hoc est in capi
te et mẽbris. ꝑsertiz in ꝑclarissimo
potentissimo et xpianissimo frãcie
regno. cuius laudes qz per se cele/
bres sũt. nõ enumero Dat male p
scisma et cõtentiones queritur Nã
vbi diuisio perseverat auditur q
omne regnũ intra se diuisũ desola
bitur. et quia cõueniet nulli q̃ secũ
dissidet ipe Absint igitur ꝓcul
omnes animositates. odioli nõ fi
ãt aspeꝯus retro sint in quibus pe
riculis et procellis nauis ecclesie
actenus iactata sit. sed docti ab
apostolo extendẽtes nos q velum
in anteriora portuz pacis optatũ
concordi laboris annisu petamus
Docent nos hystorie gentiliũ pre/
sertim rhomanoruz consulum. qui
licet aliunde dissiderent hostiliter.
mox in amicicią cõueniebant Dũ
reipublice pax et vtilitas qreretur
Hoc tit⁹. li. hoc valerius exemplis

docent et vetere grecorū instituto charistia seu omunis gratia fiebat pro cōmuni vtilitate. non prorsus dissimiliter ab anno iubileo iudeorum Q; si filij israel animo pacifico ibant ad prelium. filij ecclesie q/ bus animis debent querere pacl. bonum? Si herodes et pilatus fcī sunt amici ad persequendū christū qualis debet esse pax ad eundem adorandū? His exemplis cuz certa ratione permota humilis et devota S.t. filia. quasi primū vniuit se in se reuocans omnes ꝓpios a suo consortio vel gremio quōli/ bet alienatos. et ad honōes pristinos restituens. monens insuper et maternaliter iubens vt iniuriaruz ꝓteritarū nemo memor sit ampli⁹ sed honore matris et vtilitate pacis omnia condonent. Recedant vetera noua sint omnia quatenus liberioribus animis eo pax vniuersalis querat quo nulla ꝓticularis obstiterit discordia Concordia inquit Salustius parue res crescūt discordia maxime dilabunt Quid ꝙ concordiā fratruz predicatoꝝ antea fere desperatā operata est. commemorans q litteris suis inserens zelum grandē quem ꝓ eadē cōcordia dudum parisius ostēderas studēs in hoc et sperans filia tua tue sanctitati nō mediocriter complacere habes igitur pater beatissime filiam pacificā et euangelice beatitudinis participem. dignam insuper que ad pacem vbis hereditatis tue querendo admittatur. vt dicat ex sentētia. facta sē coram eo quasi pacem reperiens. Scit ipa qm̄ tale est pacis bonuz vt multa ꝓpter eam tolerare. mlta indulgere. dissimulare plurima. q̄ vel corrigi vel ad regulā duci nequeūt oportet Hoc sancti patres scriptis suis. hoc exemplis docuerunt habent in ꝓmptu dicta eorum in decretis. et alibi copiose. ꝗ eorum dicta nūc allegare quo tandem coraz scientibus legē loquor et vbi res in se perspicua est superfluum ne dicamus curiosuz iudicamus et a sanctorū patrū vestigijs alienū. quia et ostentationē redolet et cicatricosam fluidamqz redit oratione Oritur ex premissis consequenter intellectus dicti illius saluberrimi et verissimi si sane capiatur. ꝙ omunis error facit ius hoc est ꝙ prelatus dominātē opione etiam erronea in subditis. multa vel agere vl omittere tenetur q̄lia si faceret aut dissimularet opione huiusmodi non extāte ipse graui delicto teneretur obnoxius. Que doctrina presēti negotio accōmodatissima est si iaz eam dilatare liceret. sed oratio nostra certis coartanda ē limitibus. et ad alia deꝓperat. Attamen preter gredi vllo mō neqz possū nec debeo dū ad ocordē h⁹ obedie vnitatē exhortor suadēs iniuriaꝝ quarūlibet oblīui

sci.quin sūmā tue mansuetudis q mititatis laudē admirer que exemplū māsuetudinū dauid insecuta. caput et maledictionē inclinauit. vt a dño bñdictionez pro maledictione reportaret.et bñdictione hereditatē possideret Et cū iuda machabeo esset memoria tua in eknū in bñdictione Ecce sathā accepta a deo licentia.alioqn quid ipe potuisset.pcussit te plagis multis tribulationū et angustiarū.iustissime quidē in ordine ad puidentissimā dei dispositionē.qm iustus ē in omnibus vīs suis.et sēus in omnib' opibus suis Per cuius puidētiaz fit vt diligētibus deū omnia cooperent in bonū Et qui ꝑm merita plebiū disponit vitam rectorum vt ait gregl.qui etiaz ꝑprio filio non pepcit quin eum saturaret opprobrijs Demon nihilomin' has cōmotiones puersissimo intentionis fine mihi suscitasse videt Ad qd? Nimirū vt essent pedibus tuis in laqueū et offensiones et scandalū Quo pacto fic? Ut anim' tuus generosus et indignationez.et de indignatione in impatientiaz.et de hac in odiū et diffidentiā et suspitiones anxias et trepidas.que mltos supplanterūt laberet.et in vindicādi libidinē exandesceret.q vt tandē abiecta māsuetudine dimisso omni cōsilio ad postremū oīm studio ꝓsecutionis ecclesie pacis. spiritus tuus natura mitis q suauis.ad solam vindicte carnificinā sub zeli iusti specie raperet.lacerareteq3 oues ꝑprias.ꝓtereret.ab hīce ret.dissiparet.et ꝑter suspitiones infidas et turbidas res omnes timide gelideq3 ministraret.qli arte venatores apros in ꝑriā irritāt necē.et lepusculos per vanam pennę volitantis formidinē in verum traduīt piculuz et laqueū Ut bñdictus dñs q bñdictus tu.qm laqus iste desiderij vindicte contritus est Tua quippe māsuetudo nō solum nō sublata est a S.t.his fraudib' sed mira quadā effulgentia magl. et magis emicuit vsq3 ad quendā intuentiū stuporē.vsq3 ad pias lachrymas audientiū et ad crēpluz memoriale et vere xp̄ianum apud omnes generationes posteriorum Que exēpla omnia si referre voluero nitar incassum.ꝑ tpūs et lingua deficiēt Unū tñ ex innumerl. qd fidelissima relatione dicā cōmemorē exēplū Quodum pisius in ꝑmone publico restitutiōis ꝓ pte regis.feria scđa post penīb.corā ꝓclosissima et celeberrima vrbsq3 statu freqtia retulisse illud suis suspirijs altis q subditis tacentes a ꝓbarunt q non pauci ad pias vsq3 lachrymas (nec mirandum) opūcti lūt Postq3 seuiētib' vndiq3 intumescētibus q3 ꝓcellis circa nauem ecclie.tu mystic' ionas ꝓiect' es in mare.hoc ē in amaritudinē tribulatiōis.nō deseruit te deus.ꝫ mirabiliter in ventre sacri palacij velut in ventre ceti ꝑfuatū eduxit ad lit' libtatis.q fca ē trāquillitas maior Tota qppe obedia ista a tumultu siluit Sō tūc venit ad veredam tue celsitudinis pētiā homo

quidā nō infime foꝛtune qui vltro cōfessus te pr̄em et dn̄m suū imo nostrū omniū. te xp̄m dn̄i nedū im pie tāgere. sed crudeli inaudito q̄z patricidio interficere semel q̄ iterū voluisse Expauerūt opinoꝛ q̄ ad/ erant qua fronte vir tāti sacrileg̃ij vir tā nefar̃ij facinoꝛis ꝺscius nō solum hoc facere. sed vel cōparere p̄sumpsisset Multi ceperūt toꝛuos in eū oculos flectere. dentibus fre/ mere. vix man⁹ cōtinere. nisi q̄ tuā expectabāt sn̄iam Qualē expecta/ bant! nisi vt diceres. tollatur impi/ us exturbetur sacrilegus. ligatis manibus et pedibus trabatur ad carcerē vt trahatur in moꝛtem At uero tu nihil hoꝛ dixisti pater cle mentissime virgam extendēs pie/ occupasti confitentē reum. priusq̄z verba oꝛōnis cōplesset. serenissimo quoq̄z vultu et verbis suauib⁹ ple nam p̄ceꝛcepti huius flagic̃ij ve niā indulsisti. vincens in bono ma lum et cuius esses spiritus. cuius insup vicarius facto certissimo pa lam doces Hoc egisse nōne satis erat ad miam! Dubita ē assecura/ tio trepidare vitans iureiurando firmata Nam fit cui multū dimit tatur multū ingratus si de dimissio ne hesitauerit Dixit nanq̄z spirit⁹ tuus bonus et suauis. hoc faciat mihi dn̄s q̄ hoc audeat si vllas vn q̄z aduersū te od̃ij vel vindicte reli quias apud me seruauero. imo si quā penā in te posteri⁹ exercē vo luero illa in caput meum p̄ioꝛ ca deat Nec indulgētiā tm̄modo ego p̄bo si deinceps bene te habueris sed et tibi tuis q̄z similibus oībus bñficientiā polliceoꝛ ampliꝰeꝛ. O dignissimā summo pontifice vocē O rōsum diuino viro conuenientissi mū O factū mie singularis. q̄d pa trem et pastoꝛē euāgelicū repr̄at Qui post p̄secut ones paulū. post trinā negationē petrū. et post poꝛ tionē hereditatis luxurioꝛe cōsum ptam iunioꝛē filiū plus amauit O diuinū factū. q̄d vtinā oēs popu li oēs quaq̄ersū nationes audi rent tū p exemplo et imitatione. tū p̄o arguēdo mendac̃ eos qui te rigidum q̄ austerū aut ire memo rem criminari molīt̄ur Hec ē pla ne victoꝛia christiana. iniurias et iras nō iniuriis et ira sed mansue tudine et mia vincere. et imitari eum qui etiam in cruce positus di xit. pater ignosce illis ꝛc. Sic bea tissimus martinus cum vrgeretur vt Priscillū sibi cōtumelioꝛsum abs/ ceret Si inquit xp̄us iudam Mar tinus cur nō priscillū toleꝛabit! Sile ant nūc histoꝛie gentiliū que suoꝛ quondā p̄ncipū mālsuetudinez am plissimis verbis extulerunt vt Se neca Neroné in duob⁹ voluminī bus Cicero Julium Cesarē in oꝛa tionibus Suetonius octauianum augustum in histoꝛiis. q̄ alios alios compantes eos vel asilo romuli vel ciuitatibus refugij vel templo misericoꝛdie quale deꝛscribit stac⁹ thebaidos Siquidē incompara bilis est istoꝛ laus ad tuā gloriā. sicut vmbra ad serenam lucem. fu/ mus obscurus ad purū ignem pa lea volatilis ad solidū granū. imo

sicut vicium ad virtutem Ipsa enim raliuz mansuetudo non pro diuino honore et auctoritate quam sperabant et tu colis vineam. sed inanem iactantiam quaz tu calcas anhelabat. Collaudabūt alīj cruētas bellorū victorias et ambiciosos ex his triumphos mirabuntur. Plus apud me valet assertio sapientis qm melior est sapiens viro fozti et qui dominatur animo suo expugnatore vrbium. Quam sententiam alīs verbis lyricus explicat. Latius regnas fragilem domando spiritum q̄ si lidiam remotis ḡoib⁹ iungas q vterq̄ penus seruiat vni Quamobrem agnosce pater beatissime cū quanta conscientie securitate. cū q̄li serenitate cozdis fas habet dicere religiosissima deuotio tua dum crebro vel orat vel missā celebrat Pater dimitte mihi debita mea sicut q ego dimitto debitoribus meis. Et rursus cū propheta. Dñe deus meus si feci istud. si est iniquitas in manibus meis ꝛc Ita pater beatissime imitaris christum. qui cum malediceret non maledicebat. qui tentat⁹ est per omnia vt misericors fieret. quem videmus propter passionem glozia et honore cozonatum. tm̄mō nō eripiat tibi blanda prosperitas misericordiam illam. illam patientiam pene diuinam quaz seuiens aduersitas et seruauit et indidit clarizorem. Da veniā si scrupulosioz sim in hac parte. Nam fit aliqñ. suadente pacis inimico nūc per se nunc p adulatozes qui sunt arma sua q sagitte. vt homo qui calamitate pressus equanimiter omnia nedum tolerauerat sed indulserat. postmodū succedentibus prosperis repetit omnia a debitozibus suis cum rigore et feruoze. vt appareat indulgētiaz priozem non ex virtute sed vindicandi impossibilitate natam. nec dimisisse ex corde. sed i tempus more fimearū distulisse. Non cadat in hanc exprobrationem vera q perfecta dilectionis tue mansuetudo. ne q̄ fallat eam simulacrū fictum iusticie. quasi nō melius sit vicisse malicie per indulgentiam q̄ seueritatez. q̄ rursus non sit preclarissima iusticia indulsisse suppliciū? et subditis peperciisse Sic misericordiam et gratiam inuenias in conspectu tremendi iudicij dei. qui sub bullis patentibus promisit misericordiam misericordibus. qui semel dimissa non repetit. qui iussit nō esse memorem iurie ciuium suorū. Sic in oratione tua confitēs dño exaudiaris. q nō audias horrendū illud improperium dñi irascentis. Serue nequā nōne oñe debitū dimisi tibi ꝛc. Sic p terea cum Dauid cōsequaris sedē regni in misericordia. q mititate possideas terram. et delecteris in multitudine pacis super eam. Tandez propter mititatem doceat te dñs vias suas. vt absq̄ offendiculis ad impatientie lapidez dirigat pedes tuos in viam pacis. quam a te pacem petimus pater beatissime dicentes Bñdic hēditati tue. Non q̄ humana ꝟtus q̄libet hāc pacē p̄bere non insufficiēs sit q infirma nisi maior agat de⁹ vt apō Virgilium est.

pſertim in tam deſperato ꝙ ravi
cato ſciſmate quod ē quaſi cancer
egreſcens medendo. ꝙ ingreſſibilis
dedali laberint⁹. et caput hydre fa
buloſe ſua reſciſſione fecundius. ita
vt periſſe videaꝫ conſilium a ſapien
tibus et dicere conueniat cuꝫ Joſa
phat rege Cum ignoram⁹ quid a/
gere debemus hoc ſolū habemus
reſidui vt oculos noſtros ad te diri
gamus Scimus nihilominus te p⁹
deuꝫ cuius vicarius es decere. Sci
mus ad te hierarchaꝫ ſuprem̄ ſpe
ctare benedictionem huiuſmodi he
reditatis eccleſiaſtice. vt fiat pax in
diebus noſtris. ꝙ tu maximus inter
mōtes ſuſcipias pacē populo. Qō
ſi perficis. benedictus eris in oēs
generationes et memoriam eternā
his qui poſt te futuri ſūt relinques
Si autem non perfeceris. incho/
aueris tamen ꝙ elaboraueris bona
ꝙ antiqua fide diligenti ſtudio. pia
et humili voluntate per te et tuos.
Tui quippe ſunt omnes. nō perdet
merces tua. non laus. non gloria.
res ipſa condemnabit mēdacij eos
qui vel ignorantia vel liuore crimi/
nantur ſummā. t. S. dignitatez. tuā
vigilantiam. tuam charitatē. Facis
hoc ſedulo. Jta enim te facere ꝙ me
ſentire equum eſt. Sed quo ampli⁹
ſtimuleris ad agendū aſcende fre/
quenter ſublimem mentis tue lucē.
leuādo te ſuper te. vbi deſpectis e
ſurſum terris verſes iugiter ꝙ acrit̄
ante mētis oculos in lumine fidei.
in ſublimitate ſpei. in latitudie cha/
ritatis cū illo qui ait Cogitaui di/
es antiquos ⁊ Videas inquā acu
te qꝫ nihil ſit omne illud quod mun
dus affert glorie. iocunditatis po/
tentie. qꝫ vana. qꝫ lubrica ꝙ vento ſo
mnioqꝫ ſimillima. imo qꝫ anxia ꝙ a/
marituoinib⁹ r̄ſperſa. triſtiſſima ſint
omnia. Ecce omnes morimur et q̄
aque fluentes dilabimur ſuper ter/
ram. hodie rex. cras papa moritur
Eheu fugaces poſthume lābuntur
anni. deflet Horacius. Et tragicus
Properat curſu vita citato volueri
qꝫ die rota p̄cipitis volutur anni.
Et Naſo Volat irrecuperabile tem
pus. et nihil eſt annis velocius. Et
eſt omnium horribiliſſimū quod di
citur. quia in puncto ad inferna de
ſcendunt. et. Jte maledicti in ignem
eternum. Ceterum quid queſo vſqꝫ
eſt tam altuꝫ aut precioſū pro quo
vel adipiſcendo vel retinendo ge/
neroſus animus et diuinoꝝ conſci
us ſe poſſet alios turbare dignuꝫ
ducat? Vidēat hoc ex alto qui taꝫ
ſapienter exclamauit. Vanitas va
nitatum et omnia vanitas. Quam
ſententiam ſi ſaperent. imo vt ſape/
rent deberent omnes in poteſtatib⁹
cōſtituti ꝑm Chryſ̄ conſiliū ſcriptā
habere in ianuis ſuis. in penetrabi
libus. in frontib⁹. et maxime in cor
dibus ſuis. Ampli⁹ ſi filij huius ſe
culi tam auida ſolicitudine curant
peritura adeo cuꝫ eis perire nō for
midēt obſurdeſcentes ad illam in/
crepationem propheticam Filij ho
minuꝫ vſquequo graui corde vt. ā
filios igitur lucis. imo te patrē hu
iuſmodi filioꝝ. quātā apponē decz
curam. q̄t labores q̄s vigilias. vbi
de rebus eternis agit̄. vbi verū et

Propositio facta Nallilie per Johem garson

vnite expaueſcendū pro animabus tractatur damnationis periculum? Non eſt iſta lis de paupere regno. vt apud Statium ponitur. neq; de lana caprina vt Satyric⁹ ait. de vita et morte perenis res verſatur agitatur et querit. Q; ſi paſtoralis preſidentie delectet aliquem honor volatilis⁊ nomen inane. terreat eū diſtrictū iudicis examen in reddenda de ouiū ſalute et numero ratiōe Agnoſcat qm̄ poſitus eſt nō in deſtructionem ſed edificationem. non ad ociū ꝫ laborē. et vt per eū iuxta verbum maximi regis Artarxerſis ſecluſo abuſu potentie ſubditi optata cunctis mortalibus pace perfruant. qm̄ hic eſt finis omnis potēta tus taz ſecularis qz ſpiritualis Sz ad te ouerto⁹ pater ſancte ſinge p̄ cor in ipſa ſublimitate meditatiōis tue ſponſam eccleſiam talibus vtentem querulis plangoribꝫ. Eheu q̄s conſolabitur anxiam? Et quis deſolate q̄s plaga crudeli pcuſſe medebit? Inter has āguſtias que me circūuallarunt vndiq; q̄le dabit effugiū. quis mei miſerebit? Ego illa ſponſa regis eterni quā vidit olim vnus ex filiis meis nouā deſcendē tem de celo quaſi ſponſam ornatā viro ſuo Ego lota in ſanguie agni immaculati. ego tot ſudoribꝫ⁹ ⁊ ſanguinibus martyrū innumerabiliuz ſtabilita. violis confeſſorū. lilijs virginum coronata. Ego tanta deuotione principum vſq; ad inuidiam dotata ornata dites facta. Nunc heu velut miſella et ancilla deiect⁹ premor deſpect⁹. Filios enutriui et exaltaui. ipſi aūt ſpreuerūt me. ⁊ facti ſunt hoſtes in capite. Pacem in/ſuper iocundiſſimū in celo et in tra bonuz qua me dotauerat ſponſus meus naſcens predicans moriens reſurgens et regnans conuerterūt in ſciſma pernicioſiſſimū. quod iam quinq; luſtris me per oēs artus miſeris modis depaſcit et abſumit Pro mea olim defenſione certamē erat vſq; ad mortem. et modo nihil aliud agi vel queri videt a multis q̄z vt corruam et miſerabili labefactatione deficiam. et hoſtibus meis ludibrium fiam. Ecce verſa ſunt omnia fere in otrariuz priozis mee inſtitutiōis diſcipline et decoris ornata ornamēta. dum p̄ corona humilitatis puluis fedus vanitatis⁊ pro croceis ſpiritualitatis ſtercora ſola temporalitatis amplexantur. et erigitur ſup me ſapientia animalis et terrena ⁊ diabolica. repudiata ea que deſurſum ē pacifica et q̄ta ea Si his tecum eccleſia planctib⁹ loqueret. p. b. noui miſeratione ani mi tui que ab vtero egreſſa ē tecū. continere non poſſes quin erumperent lachryme ab oculis tuis. quin zelus tuus iam ſuccenſus. et diceret ex intimo cordis ſuſpirio Dñe ſup hac deſolatione ante te oē deſiderium. et gemitus meus a te non eſt abſcondit⁹. Succurre fer opem. vt quid nat⁹ ſū vidē mala gētis mee! Rapidos rector optime fluctus. et q̄ celū regis immenſuz firma ſtabiles. fedare ēras. ⁊ diſpſiones iſrae/lis congrega. Sed q̄d ago! Quoz/

ſum rapioꝛ? Quid mineruā vt dicit impudēs doceo? Premeditata ſūt nanq; apud tuam conſideratione; aſſidue et acrit tlia ſaluris monita nihilominus patere. p. b. patere ob ſecro omoneſcentem et oꝛantem p parte deuotiſſime filie tue vt facias quod facis. Nam equū etiam ſpon te velocem calcar adiuuat. Fac vt calcata ſeculi pompa et iniquis fa bulatōnibus ei⁹. vt nullis retraben tibus vncis vicioſarum paſſionu;. non ira. non odio non ſpe. nō gau dio fallacibus. melioꝛib⁹ nanq; ho ſpitibus digna ē ſanctitas tua. ab/ iecta rurſus adulatoꝛ peſte omia ad gratiam nihil ad veritatem lo/ quentiū. et claudentiū ianuam veri tati. ac ſcrupulos varios vt ſoli di ligere videant ingerentiu;. de quo rū vno dixit comic⁹. Hoc pfecto ex ſtultis inſanos facit. Et qui ſūt ſtul ti? vtiq; vanegloꝛioſi. pꝛudentes in oculis ſuis. pꝛudentie ſue innitēres his inquam pꝛocul pulſis. tu tot⁹ cū pacificis qui non oderunt pacē cogites ea que ad pacem ſūt hieru ſalem. tot⁹ inuigiles implere io qō pꝛo mīe eccleſia petit a te filia vtri uſq; velut altera columba Noe fe/ rens ramū pacifere oliue paruos humiles nuncios clamitans pia ſo licitudine Benedic hereditati tue. vt nobis contingat illud pꝛophete Dñs bñdicet populo ſuo in pace. Sed quomō q; quibus vīs benedi ces populo tuo in pace ſi pgat ali/ quis particularius inquirere. iubet hic et deuota. S. t. filia quieſcere. ne mos pīes. te videz et regem Fran cie chriſtianiſſimuz aut legatos ab eodez pꝛeuenire arrogantius vide atur. ſimulq; publicam et celebrem audientiam ſuper hac pacis mate ria. ſi q; dum tempus fuerit latius q; forte particulari⁹. vt benedicas ec cleſiaſtice hereditati tue. Et tantun dem dictū ſit de pꝛimo noſtre lega tionis articulo Supereſt alter et poſtremus noſtre legatōnis articu lus cuius iō longe bꝛeuioꝛ erit ex peditio q; pꝛioꝛis. quia licz neceſſa rius exiſtat. eum tū neq; tāte digni tatis neq; paris difficultatis exiſti mo. Hic ſupplicam⁹ vt benedicas hereditati partiali et quodāmō pe culiari. ſegregando pluuiā volūta riam huic hereditati tue. et qm̄ in/ firmata eſt pꝛe tenuitate et multis incommodis tu perfice eam. quam tua tuoꝛū q; pꝛedeceſſoꝛū dextera plantauit. Pꝛeueniſti nos. p. b. in be nedictiōib⁹ dulcedinis heri in oſcu lo pacis. pꝛidē in odoꝛe bone fame manſuetudinis et libertatis tue. vt hanc a te benedictionē petere. hāc ſpe certa pꝛeſumē auderem⁹. Deni q; tā pꝛeuentos ſubſequeris. dū au res tue. S. taz benignas oratioꝛi noſtre p̄bet tua paſtoꝛalis ſolicitu do recogitans vt arbitroꝛ quoniā filia tua primogenita eſt ſtudioꝛū. cui⁹ primogeniture rōne opetit be nedictio de roꝛe celi deſup q; de pin guedine terre. hoc eſt. in ſpirituali q; tempoꝛali pꝛouiſione. Rurſus q; exemplo Axe filie Caleph ſuſpirat ſedens ſup aſinam. calcans ſcilicet omnē bꝛutalitatez petens bñdicti/ onē a te pīe ſuo bis eā a liberalita/

te. paternitatis tue irriguum inferi
us et irriguum superius expectare.
Dic igitur verbū. Booz ad Ruth
Benedicta es filia a dño. quicqd di/
xeris fiet hoc faciam tibi. Et ita fac
pater beatissime vt sit añ te odor fi
lie tue sicut odor agri pleni cui be/
dixit dñs. Et bene ager plenus ē fi
lia tua parisien vniuersitas Imo ni
hil errauero si eam appellauero pa
radisum voluptatis. in quo ē lignū
scientie boni q mali. et fons scientie
in quattuor facultatum flumina cō
diuisus. irrigans vniuersam super/
ficiem terre. Tu huius possessor es
tu pastor et cultor vt operaris q cu
stodiam illam tanqz agriculturam
viuā vt Ar. loquit in politicis. Ubi
sub mysterio nihil deest eorum que
egregius poeta Virgilius in geor
gicis. et Palladius in de agricultura
de hereditate agraria conscripserūt
distinguentes agrū quadruplicem
qualem figuraliter in hereditate tua
sm quadruplicem facultatez repe
rimus Unus ager est apicus q flo
rifer pro apibus figurās sub qua
dam appropriatione facultatē the
ologie Alius est pascualis. p ouib⁹
et domesticis animantib⁹ figurans
facultatem decretor. Alter frugifer
pro hominū vita figurans faculta
tem medicine. Quartus viriferq po
mifer in genere omniū. figurans ty
pice artiū facultatem Tuū est igit
hereditatem tuā hanc benedicē co
lere et augere vt fructū suuz det in
tpe suo. Ecce ipsi theologi velut a/
pes intellectuales peruolitant i he/
reditate tua flores sacror eloquio
rum de roze celi roscidos. compin
gunt mel in cellulas et fauos. vt sit
cera in illuminatōne intelligentie. q
mel in oblectatione affectiue. hanc
hereditatis tue portionē spectans.
dicere habes et sententia illō Ecci
Hereditas mea super mel q fauum
Nā eloquia dñi dulciora super mel
et fauum. et preceptum dñi lucidz
illuminans oculos in intellectu Ge
nerat in mentez. laudes humilmodi
tum augere. tum suo modo deduce
re de reliquis hereditatis tue parti
bus hoc est facultatibus. quo ma/
gis animaretur S. t. sibi benedicere
sed negligentius istud ago bzcuita
ti studens. et sciens nihil laudz ha
rum te latere. Dicaz vero te conte
dente id quod nuper in meditatio
ne mea dum solus essem q non sol⁹.
solus quidē corpore. non solus co/
gitatione versabatur Itaqz posita
erat ante mentis oculos sedes tua
preclarissima et thronus sicut sol et
luna perfecta. astitit regina illa vir
tutum dilectio a dextris tuis in ve/
stitu sapientie deaurato. circunda/
ta varietate virtutum Nam ita iust
sit rex optimus et maximus christ⁹
vt sedem papalē dilectio stabiliret.
dū ait Petro interrogato ter. q ter
respondente q diligeret eum. pasce
oues meas. pasce agnos meos. q
dilectio vna est in quadā trinitate
virtutū in misericordia q veritate q
custodiūt regem qēm duab⁹ manī/
bus hinc q inde portantes thronū
eius et in preclarissima virtutū iusti
cia et neqz hesperus neqz lucifer ita
admirabilis. Has sub compendio

numerauit ꝓBa reginas eas pa/ ci consocians. mia inq̄t et veritas obuiauerūt sibi. iustitia q̄ pax oscu late sūt Quarū officiū alibi descri psit ꝓter veritatē inq̄t de xp̄o tu ius vicari⁹ es. et māsuetudinem et iustitiā et deducet te mirabiliē de xtera tua Hec p̄clara dilectio seu charitas vna in hac trinitate ꝛtu tum sicut apl̄s insinuauit ad chorl. scribens gabat oꝛare ꝓ filia tua parisien vniuersitate. vt ei modo quo diximus bñdiceres tanq̄ he/ reditati tue Naz vbi adesset vl q̄n rogaret dilectio. si inter patrē de/ ber an a sinistris. ita mihi monstra/ bat meditatio mea Aderat q̄ infe lix proles sua emulatio liuida per quā moꝛs intrat in oꝛbem terrarū monstrū heu hoꝛrendum informe ingens Cui quot insūt in dilectiōe ꝛtutes. tot insūt vicia. crudelitas. falsitas. iniquitas. crudelitas cōn miam. cōtra veritatē falsitas. et in iquitas contra iustitiā Agnoui ex descꝛiptione nasonis quenā illa eēt Pallor in oꝛe sedet. macies in coꝛ/ poꝛe toto. nusq̄ recta acies liuent rubigine dētes Pectoꝛa felle vi/ rent lingua est suffusa veneno Ris⁹ adest nisi quez visi fecere dolores Nec fruit somno vigilātib⁹ excita curis ꝛc. Obstupui viso subito geli dus q̄ cucurrit ossa tremoꝛ Dum rans et dentib⁹ frendens Deus pater sce caue bñdixeris heredita ti huic tue que facta est tibi sic leo in silua. odi ꝓterea eā et maledic

Caue benedixeris ei in collatione gratiaꝝ Nā et tarde venerūt et in multis a tua sñia defecerūt Ob hꝰce eos potius a te. calcibus ꝓtere. et impera vt discedāt maledicti Ita parabat poꝛtentū hoc hoꝛrificum magno conatu cōtumelioſa nefā/ da q̄ mendacia cōtra filiam tuaz delatraꝛe dū tu pater beatissime ꝟ indignabūde ferens toꝛuū e latē vultū paulisꝑ in hāc emulationem impiā mendacē et nequā visus es declinare. et vt cōfestim abscedēt impare Abi hinc in malā hoꝛam q̄ in crucē tuā pestis hoꝛrida. satiꝛ discoꝛdie mater nequicie Vide ne vltra mutire vel apparere presum/ peris. Attende ne filiā criminari studueris apud patrē. cui etiā ꝓ magno peccato satis esꝛ modicū supplicū Falleris si te recipi vel au diri existimas. vbi in ospectu meo paterna dilectio veraꝛ q̄ iusta ꝓ eis decreuit oꝛōem assumere Dic tu dilectio Hac increpatiōe deter rita emulatio trist is abscessit. et di lectio sic oꝛsa est Facis pater scisti/ me id quod te decet te patrē erga filiam et talem filiā. te vicariū illi⁹ qui accusatoꝛē fratrū deturbauit in stagnū ignis ardētis. qui iussit pontificem agere in spiritu lenita/ tis quoniā et ipe circūdatus est in firmitate. qui postremo ꝓter decē iustos toti pētapoli peccatrici pe/ percisset Preterea me dilectionem iussit assistere a dextris tuis q̄ na/ tura patiens suz. benigna sum. nō emuloꝛ. nō ago ꝑperam Age igit pater. b. age quod agis ne vlla te

vnq̄ accusatrix emulatio a meo o
sortio diuulserit Non audiatur p/
tor aduersum me crudelis hec et
maligna emulatio Absit vt ponat
hanc maculam in gloria tua.spre/
uisse hereditatē tuaz.abiecisse a te
q pedibus tuis supplices tuos cul
tores quoq̄ in vinea dñi sabaoth
et coadiutores tuos vacuos abs/
q̄ vtili pusione ingloriosq̄ remi
sisse.vbi tāta ē pusionis tenuitas
de bonis ecclasticis.vt vix pauci
er magr̄is et doctoribus etiam in
theologia sine aliquo questu vale
ant habere alimēta et quib⁹ tegan
tur.et hic.xvij.ānus agitur Hec ē
hereditas tua peculiaris et electa
et p̄clarissima studiorum velit nolit
emulatio.vbi generatio p̄terit et
generatio aduenit.sed ipa ēra tua
in eternū stat Tu sup̄mus pastor q
custos inopie sue.puidere irrigare
arida.ruinosa repare.nō dquassa
re.positus es.hoc mia petit titulo
filiationis.hoc veritas titulo stu
dij veritatis.hoc iustitia titulo mi
licien laboris Porro tarditas hu
iusmodi postulationis bñdictiōis
tue p rotuli p̄tationem nūc et nō
antea nō tarditatē merek exaudi/
tionis vt accusat emulatio sed ce/
leritatē quatin⁹ sint nouissimi p̄mi
q bono intentionis fine fiebat di
latio magno sicut arbitrabank ze
lo p̄secutionis vnionis ecclastice
mouebank nec soli mouebantur re
ges et regna cū suo clero p̄ter sen
tiebāt Nūc post experimenta p̄ima
quid inculpādū si mutatis rebus
mutauerūt sñiam Esto fuisz in ali
quibus dissidēs eoz sñia a tua ra
tione.potuit hoc fieri sine mei lesio
ne.q sine obstinatione Nōne pau/
lus et barnabas tales viri sic con/
tenderūt vt discederent ab inuicē.
Et paul⁹ petro restitit in facie Et
princeps persarū bonus sm gregl.
restitit michaeli.et vtrobiq̄ illesa
me matre oim charitate Nouerit
ecce supplex humilis deuota filia
tua p.b.absq̄ vlla difficultate pre
cellētissima studiorū et suo nūc ad
uentu dat palam intelligi q̄ nul
la diffidentia iuris tui vt aduersa/
rij falso fingebant.nulla indigna/
tione puersa suū differebat accel/
sum ad petendū sibi benedici per
p̄tationem rotuli more solito q̄/
liter nūc p̄sentat reuerenter in ap/
probationē iustitie tue et in egregiā
laudem māsuetudinis tue Neque
enim peteret benedictionē gr̄aruz
ab eo quem nō crederet iuridicuz
largitorē.neq̄ ab eo quē benignū
exaudītorē non speraret Unde in
capite rotuli ita scriptum est Piou
ciam accepit b.p.nūc rotulū istum
supplicationū generaliū et specia/
lium p̄sentandū apud.s.v.celsitu/
dinem humilis q deuota.i.f.v.filia
p.vniuersitas plus in paterna be/
niuolētissime libertatis vestre gr̄a
q̄ in meritis Prēmiis post deū spes
reponens.plus insuper studēs et
hoc rotulo inseruire cōmodis ec/
clesie q̄ auare cupiditati.vt deni/
q̄ obedientiā synceram ac filialez
dicta filia erga ℣.v.sublimitatem
nō tantūmō verborū aut litterar
assertione sed fractorū solicitate

monstraret ¶Hec ibi Nūc igitur pr̄
sācte per me dilectionē matrē oim
bene vinentiū exoꝛat⁹. per qz vir/
tutes meas inclitas miam verita/
tem et iustitiā ꝑter quas deducē
habet te mirabiliter dextera tua. q
si per quid vnqz de te bene merui/
mus apud deū. apud homies iusti
ficādo te. exaltādo te. liberādo te.
et per spem futuri p̄emij si nobis
¶seueranter inheseris. oꝛamus. pe
timus obsecramus vt benedicas
huic hēditati tue huic filie tue alū/
ne nostre. ꝺcedēdo talē in grat̄is
suis signationē aut certe vbioꝛē
qualem petūt. q ab initio dedisses
anno p̄mo Naz hic est ānus beni
gnitatis tue ann⁹ nouenarius ter
in se ducto coꝛonatus. benedices
huic coꝛone anni. huic āno coꝛona
to benignitatis tue. q campi tui re
plebūtur vbertate ¶hanc de te tua
qz affluentissima libertate spem cō
ceperūt hanc ꝺceptam multl. post
modū et magnis indic̄is roboꝛa
tam auctamqz senserūt. etiam heri
Tu aūt spem nūc in rem ipam cō
uertito. tui quippe sunt. sed tu eos
maioꝛi tibi vinculo cōstrinxerl. tu
postremo nō mediocriter illustra/
ueris gloriā tuam et famam tuaz
que sicut nō est ambicioſe queren
da. ita nō est negligēda crudeliter
Et vbiā gentiū pōt fame celebri
tas vel scr̄ptis vel viuis voc̄ib⁹ am
pliꝛi dilatione vulgari. qz vbi cō
fluūt et refluūt ex oīi fere natione
que sub celo est. viri lr̄is omnibus
q studi⁹ eruditi. ita vt in obscuro
esse nequeat si grate si benigne re/
spōderis. si bñdixeris huic heredi
tati tue. quēadmodum tu benedi/
ces speramus et obsecramus fiat
fiat! ¶Aniaduertis. p. b. redeo enim
et ad tuā sc̄itatem et ad meā pui/
tatē aniaduertis qualiter trāffigu
raui sub nomie p̄nalis dilectiōis
supplicationē pro humili q deuota
P. t. filia. et id quidē aptissima vi/
deoꝛ fecisse ratione Suam quippe
sedem vbi collocaret dilectio. vbi
poꝛaret si inter patrem et filiaz sa
cratissima dilectionis nomia apō
ip̄os etiā barbaros honoꝛāda de
fuēit! Atuero neqz volo neqz equi
iudico quicqz adꝺicere. qz qz aliq
dicenda supersint Vereoꝛ enim ne
iam multiloquiū nostrū minus sit
fauoꝛis habitur̄. dum occupatio
nes tue celsitudinis aliorsum te vo
cant et trahūt Quia postremo su/
per isto et p̄ioꝛe articulo audiēti/
as aliquas obtinere clam et palā
supplicam⁹ et speramus vt nō fru
stra spem hanc concepimus de be
nignissimo. S. t. spiritu pater san/
ctissime Sic benedicat te domin⁹
ex syon. vt sis re et nomine benedi
ctus Sic videas bona hierusa/
lem militantis sponse tue. et triū/
phantis illius que de sursū est ma
ter nostra omnibus ꝺieb⁹ vite nr̄e
p̄sentis et future Sic p̄terea vide/
as filios filiorū tuorū in spiritua
li ꝑagine. et tandē quod est oīe/
bonū et benedictionis cōsūmatio
et cōsūmationis finis videas pa/
rem super israel et nos tecū hic in/
choatiue per gratiam. et beato cō
plemento per gloriam in futuro.

¶ Propõ facta p Johem garson corã Anglicis

Prestante eo qui est benedictus in secula seculorũ Amen

¶ Explicit Positio facta Massilie coram papa Benedicto per dñm Cancellariũ ecclesie Parisiens Ma Jo. Garson Anno dñi M.cccc.iij.

Sequit ppositio facta

ab eodẽ dño Cancellario coram ãglicis pisis euntib' ad sacrũ cõcilũ pisis et hoc et pte vniuersitatis parisien Anno dñi M.cccc.viij

O Ongratulat vestre deuotioni vro zelo feruenti vre laboriose sed laudabilissime legationi Cõgratulat q applaudit o Reuerẽdissimi et preclarissimi pres o doctissimi q sapientes viri et ffes in xpi dilectiõe charissimi Cõgratulat inqz et cõgaudet amatrix et admiratrix et cultrix bonoz oim parisien vniuersitas Jtaqz nõ emulat nec gaudet super iniquitate. congaudet autez veritati Quoni cõgaudeat igitur sup veritate qz vt soletis amplecti mini. et cõplexam retinetis. et retentã ad effectum deducere totis studioz neruis conamini Est aũt modo congratulationis nre spiritualis thema satis accõmodũ verbum ozee pheticũ. ozee pmo Cõgratulabunt filij israel q filij iude piter Jtaqz libet exclamare Ecce qz bonum et qz iocundũ habitare fratres in vnũ. ouenire scz et congregare ad vnũ conciliũ. nam in cõcilio iustoz et congregatione magna ópera domini Et hoc est conciliũ sacrũ et venerandũ ad quod legati pginis. qõ pisis deo duce et auctore celebrabit. vtinaz felici put optandũ et sperandũ est aduentu Dit quipe veritas q oñe regnũ in se diuisum desolabit. q a cõrio vnitũ in se regnũ manet. quod vidit salustius Cõcordia inquit parue res crescũt. discordia maxime dilabũtur Cur ergo nõ bene sperabit dum aduenatur ecclesia. dũ conuocatur cetus dum conueniũt senio/res videre de verbo hoc. pfertim cum teneamus certissimã xpi promissionẽ dicentis. vbi duo vel tres ẽ. Audiuimus pterea letant q gaudenter q congregabunt ẽ. Attendero ne plixior vel euagatior sermo tedio sit vel oneri. coartemus si placet totam dicendoz materiã totam qz deductionem thematis ad quatuor sentẽtias sumptas ex themate et verbis ipi ptinus apositas Et videamus quid in illis

loquit deus. qz loquitur pacem in plebem ſuã Poſtq; eniz dixit dñs per ozee Congregabunt filĩ iſrl z filĩ iuda piter pzo ꝑma ſñia mox ſublũxit. et ponẽt ſibi caput vnum ecce ſcdaz ſñiaz Et aſcẽdẽt de ẽra ecce tertiã. qz magn⁹ dies iſrl. eccẽ quartã Incipiẽtes ergo ꝓſeq;mur et inuenimus puto cauſas q̃ttuoz ſufficiẽtes quare ogregabunt filĩ iſrael et filĩ iuda piter Jꝓi enim q̃ ſũt ꝓplus vnus dei. feda nũc diui/ ſione pzohnefas diſperſi ſũt velut olim in figura ſub roboam et Je/ roboam cõtigiſſe meminit ſcriptu ra. iĩj. &. xĩj. Et eſt tanq; materialis aliqua ratio et cõfuſa hmõi cõcilĩ celebrãdi Jnuenim⁹ ꝑterea cauſã finalẽ luculenter exꝑſſam in altera ſñia Et ponent inq̃t ſibimet caput vnũ Deniq; tangit cauſa diſpoſi/ tiua et velut efficiens celebratõis huius concilĩ dũ dicit in altera ſẽ tentia q̃ aſcendẽt de terra. z quid terra myſtice niſi terrenus affect⁹? Quid igit aſcendere de terra niſi de terrenis affectib⁹ quib⁹ oppꝑſi ſunt actenus multi. ad ſpirituales et diuinas affectiones ſe potenter erigere. et erigendo ſalubriter aſcẽ dere! tãq; audiret quiſq; de excel/ ſo clamantẽ deuz. exurge qui dor mis Et rurſus. ſurgite poſtq; ſede ritis Habem⁹ ꝑterea cauſaz quo/ dammõ formalẽ et ad huius cele bratiõnẽ concilĩ viuifice ꝑparan/ tem. que forma eſt ſemen dei viuũ et efficax. ſemen ſpũſſancti habẽs virtutẽ formatiuã z reformatiuaz totiꝰ vnitatis totius eccie corpis in vna fide et ſpe et charitate ſub vno deo et dño per omnẽ iũcturã ꝑm deductionẽ apoſtoli ad epheſ iĩj. Quod notat in hoc ẽbo iezra el. quod interpretatuz ſonat idem q̃ ſemen dei vel ſeminauit de⁹ Et quale ſemen iſtud? Plane illud de quo alibi ꝓphetic⁹ ſermo dicit Niſi dñs exercituũ reliquiſſet nob ſemẽ quaſi ſodoma fuiſſemus et quaſi gomorra ſimiles eſſemus. yſaie ꝑ. Gratias tibi deus iſrael quoniaz acceſſit nũc dies magn⁹ iſrael ma/ gnus ſcilz dies ſeminis dei. quod habet in ſe artem et virtutẽ viuifi/ cam. qua myſticũ corpus eccleſie ſe viuificare poteſt z vnire ſalubri/ ter in cuius efficacia et virtute con gregabũtur filĩ iſrael et iuda pa riter Bene hec facta ſũt fundamẽ ta ſicut ex cicerone ſumit lactanti⁹ Hec autez fũdamenta ſunt ꝓfecti bilitas eccleſie per congregationẽ vt cauſa matẽialis. ordinabilitas eccleſie vt ad vni⁹ capitis poſitio nẽ vt cauſa finalis. intelligibilitas in epikeyando ſeu interpretando vt efficiens. Jnſita fecũditas in ſe conuerſando vt formalis diſpoſi/ tiua Supedificemus fabricam q̃/ drangularẽ quattuor cõſideratio nũ principaliũ ad erectionez edifi cĩj preſentis cõgregationis ãplio/ rem Et dicamus pro ꝑma conſi/ deratione iurta ꝑmam cauſam in verbo notatã Congregatio filio/ rum iſrael et iuda piter querit ab eccleſia. quẽadmodũ materia q̃rit formã. et imperfectũ perfectionẽ. z mulier virum. ſiue ſponſa ſponſum

Propō facta p Johem garson corā Anglicis

Tractat diuinus Dionysius et p̄ eum Boetius et Augustinus qui/ bus experiētia suffragatur q̄ res quelibet non minus diligit aut ap petit congregationez sui ipsius q̄z propriaz entitatem. nimirum quia ens et vnum conuertunt̄ Hinc est ille dolor illa ocussio. ille vehemēs horror in corpore vero dum mem bratim queritur diuidi vel disper/ gi. Sic nemo dubitauerit quin ec/ clesia diuisionem suam refugiat et horreat. cum sit corpus mysticum ꝑm deductionē Apostoli. ad ephe sios. iiij. et. i. Cor. xij. et ad Rom. xij. et alibi sepissime. Est etiam ter/ ribilis vt castrorum acies ordina/ ta. Acie vero quis nesciat separa tionem maximū afferre detrimen/ tuz? Est insuper ecclesia ciuitas de qua gloriosa dicta sunt Est regnū dei Est hierarchia subcelestis. et ita de multis similitudinibus. ꝑm quas cōuincitur diuisionez et atq̄ sepationez scismaticā esse penitus odiosam Potuerat hoc loco fieri sermo plurior deducens pfectiōz ecclīastici corpis stare p̄ncipaliť in vnitate tanq̄z in consummatione oīs boni Falsor itaq̄ si nō opta būus ꝓpheta postulat hoc imp̄/ cans. pacem super israel sciēs q̄m posuit auctor eius de' fines suos pacem Vide si non hinc ortum est illud christi ad ipam hierusalez q̄ figuram tenet ecclesie Hierusalem hierusalē quotiens volui congre/ gare filios tuos sicut gallina con gregat pullos suos et noluisti Do hoc quippe mortuus est Jesus vt filios suos dispersos in vnum con gregaret. tanq̄z lapis āgularis fa ciens vtraq̄ vnū Et ecce heu fēa pessima monstrū horrendū ingēs monstrū biceps portentū iā. xxxi. annos habens scisma pestiferum pulcerrimā hanc et perfectam pa/ cem quantū in se fuit lacerauit dis sipauit et in exilij longinquā regio nem trusit Sed veniat o vtinā par iuxta votum ysaie Veniat et req̄/ escat in cubiculo suo quod ē eccle sia. quatenus expulso discōuenien ti scismate forma pacis cōueniēs inducatur Nam qualis est ista de/ formitas. qualis imperfectio. vidē corpus mille partibus miseris mo dis laceratū dissipatū et dispersū! Cuius lacerationi nulla actenꝰ ꝑ fuerūt efficaciter humana īmedia quin potius scisma hoc horrendū velut insanabilis cancer egrescit medendo vt de trano loquit Virgi/ lius. Ipm veniq̄z tanq̄z fabulosa hydra redit ex succisione sua fecū/ dius Hinc scandalo populorum sine numero aduersus fidē nostrā religionem nostrā. mores sanctos aduersꝰ spem q̄z future beatitudi nis. cōtemptū seculi sanctitatez im mobilē iurisiurandi voti sacmen torū virtutem obedientiā ad deū et ad omnem disciplinam Quare! Quia seuissima dñandi libido ma ter infausta scismatis huius pesti/ feri ofundit hec omnia. fasq̄z ne/ fas q̄z velut hianti voragine mer git sorbet et obruit Quid porro de paganorū infidelium q̄z fabulez ꝓbro et irrisione aduersus cathe

licos Demũ tota illa flebilis hie/
remie lamentatio ſi ad calamitatẽ
eccĩe p̃ſentem deflectatur.neſcio ſi
ſatis illam vt dignũ eſt exp̃ſſerit
dñ̃ ait Quõ ſedet ſola ciuitas ple/
na populo ꝛc Nequit p̃ſus equa
ri verbis quantuz res ipa videat
indigna pro qua reformãda celeri
ter expeditiſſimũ ẽ ꝙ cõgregent
filĩ̃ iſrael et filĩ̃ iuda ꝑiter Scõa
conſideratio pro cauſa ſcõa Con
gregatio filiorũ iſrael et iuda pĩ
querenda exequenda qz eſt vt po
nant ſibimet caput vnũ Iſte eſt fi/
nis hec intentio imminẽtis ſacri o
cilĩ̃ piſis celebrandi.ad quod vos
cũ ceteris religioſa et filiali ad ma
trem eccleſiã pietate pgitis q̃ puer/
niatis oro ſ̃ feliciter Nõ ignoratis
ſcio o doctiſſimi et ſapientes viri
ꝙ caput ẽccleſie p̃mariũ et p̃ncipa
le ſemper vnũ eſt inuariabile et p/
manẽs ſicut teſtatur apls. Caput
inquit eccleſie xp̃ũs.xp̃ũs aũt ma
net in eternũ vt idem ait.ſempiter
num habens ſacerdotiũ q̃ papatũ
Itaqz ſalutifer xp̃ẽ caput noſtruz
es.a quo fluũt in eccleſiã ſenſ' om
nes et mot' viuifici ſpirituales ac
gratuiti.ac ꝓinde nunqz eccĩa tua
eſſe poteſt acephala.neqz te ſpon/
ſo ſuo viduata Nihilomin' tu q̃n/
dam aſcẽſurus ad patrẽ reliquiſti
ſibi vicariũ ſuper terram tanqz ca/
put aliquod ſcõariũ fluẽs et reflu
ens in ſtabili loco tui ſacerdotĩ̃ et
papatus eſſentialis indefectibilis
et manentis vſqz ad cõſummatio
nem ſeculi quõniã euacuabis oẽm
dominationẽ p̃ncipatũ et poteſta
tem.et tradideris regnum deo pa
tri Nunc autẽ proh dolor viri pa
tres et fratres nũc ſcandaliſãtur
aduẽſus hoc caput primariũ duo
cõtendentes duz ſimul illud quod
fieri nephas eſt repſentare volunt
vel vices gerere vel in ſuum locuz
ſuccedere ſic in impiã cedimus ma
ledictionem hanc ꝙ facti ſũt eius
hoſtes eccĩe in capite Oportebat
quidẽ ad vnitatem papalis ſacer
dotĩ̃ vnicũ ſacerdotem et certum
vicarium chriſti ſuper terraz aſſu/
mi ſuccedentẽ petro.et non phari
ſeica contentione dicere ſicut olim
cõqueſtus eſt aplus ego ſum gre/
gorĩ̃ ego ſum benedicti Sanctus
quoqz et filialiqz ad matrem cha/
ritati cõuenientius eſt relinquere
papalem dignitatẽ et petri ſedem
vni tertio ſub pace poſſidendam.
ſub quo ogregati eſſent filĩ̃ iſrael
et filĩ̃ iuda vnus populus dei.qz
fediſſima ſeditione partiret obe/
dientia et ſpargeretur grex quaſi
nõ eſſet vnum ouile q̃ vnus paſtor
Quaſi rurſus indecens eſſet ꝙ cõ
gregarentur filĩ̃ iſrael et filĩ̃ iuda
pariter Meditabar hec nup in ab
ſcondito ſcrutinio cordis mei p̃uſ/
qz p̃ferretur.dum ecce animalis
homo non ſapiens que dei ſunt ꝫ
ea que de terra ſunt loquens.nũe/
ratus quippe eſt inter filios agar.
de quibus dicit ſcriptura ꝙ exqui
ſierũt ſapientiã que de terra eſt.cõ
iũgitur quippe ipi ſapientie terrene
animali et diabolice nõ ei que de/

fursum est. Ptēa obscuratū habz intellectum. ipe inquā animalis homo vt impatiēs hebes et pnceps. et quo pacto inquit opus est congregatione filiorum israel et iuda quasi res iuncta sit super iure pciū quasi preterea liceat vel expediat nūc concilīū generale nouum celebrari Non itaqz licet cuz nō possit concilium generale sine papa celebrari. z nisi pmitus ante oīa spoliatus ab obedientia sua restituatur eidem Quomō pterea decens esset ea que certa sunt et tam p lōgissimos tēporis tractus in cōsuetudinē versa rursus in discussionē tanqz dubia reuocari et q vera z iusta pars exponat se discrimini damnationis? Nam euentus iudiciorū varij sunt qui fallūtur et fallunt Deniqz quid expedit contra niti volūtati diuine sue qz puidentie. que iusto iudicio pmittit hēses fieri. et dicit esse necesse vt veniāt scandala. qui etiaz ait Nolite arbitrari q venerim pacem mittere in terra sed gladiū Qui demuz olim phibuit fieri cōgregationē filioz isral et iuda piter. asserēs diuisionē ab eo factam esse Multa maioraqz parabat aialis homo delatrāc aduersus celebrationē cōcilij asserēs q nec licebat nec decebat nec expediebat illud fieri Duz exhorrui fateor. nichilomin9 aio ad euz Ommutesce importune et stulte aut expecta donec cōsiderationū ceptarum numerus impleatur Audiens forte ea que cōtradictionib9 tuis imponere possint silentiū Ertorsi velut ab inuito dilationē vt tertia et quarta cōsiderationis liberiori sermone cōplentur Tertia cōsideratio Congregatio filiorū israel et iuda piter habet fieri tanqz a causa dispositiua que remouet prohibens. dum ipi ascendūt de terra B est pm moralē intellectū. dū de terrenis affectibus ascendūt ad celestes. et fiunt de animalibus spūales. dumqz littera dimissa que occidit ipi spiritū qui viuificat āpleāt. hoc tamen obseruato ne do nimis ne dum nimis obseruari ārī tur spiritus obruaī simul caro cū spiritu Unde queso tam diu viri patres tardata est fieri congregatio cōcilij generalis et sacri. nisi q tamdiu nō fuerunt auditi spirituales viri. quales si apostolo credit dijudicant de omnibus? Ecce do pclara vniuersitas oronieñ vnde sibi meruit congratulari prioē ad hoc concilīū petendum determiauit se et misit in franciam scio. qui presens interfui dum poneretur hec conclusio compendij sub hoc themate Joelis pmo Vocate cetum. coadunate senes Sed poem antea paris vniuersitas ab exordio nascentis diuisionis deliberauit solenniter et concordi sentētia conclusionē hanc petendā et pse quendā esse. quā ex parte sui po suit reuerendus pater ac pceptor meus pcipu9 dñs nūc cameraceñ corā ludowico duce Ampegaueñ tūc regenti in frācia Circa quod

tempus ſcripſit pro eadem cõcluſi
one clariſſime memorie Magiſter
henricus de haſſia Magr̃ in theo
logia pariſ et vicecancellari⁹ ſub
magr̃o Jobe de caloze tũc cancel
lario pariſ Scripſit inſup domin⁹
ꝓpoſitus wormaceñ magn⁹ et de
uotus ꝙ licentiatus in artibus pa
riſ Scripſerunt quoq; alĩ ſicut ex
eozum tractatibus adhuc conſtat
Amplius nõ ſcripſit poſt multos
annos vniuerſitas pariſieñ epiſto
lam grandẽ continentẽ tres vias
inter quas concilium generale nu
meratũ eſt Ecce quot viri ſpiritua
les et eruditi nõ innitentes ſoli lit
tere aſcẽdentes de terrenis affecti
bus.et in liberũ atq; purum ether
lucidiſſime veritatis deſideriozum
q; ſplendidozũ ſeſe attollentes q̃ſi
uerũt olim multo ſtudio.cõcozdiẽ
ꝙ congregarenẽ filĩ iſrael et filĩ
iuda piter Et hec eſt nõ.parua cõ
gratulationis materia ꝙ in vnam
ouentũ eſt ſñiaz ꝓ duas vniuẽſita
tes toto oꝛbe celeberrimas ꝙ ipis
nõne fides dari debet.cũ illic ſint
viri ſpũales et ſapientes ꝑm q̃lia
iudicia mediuz virtutis accipe iu
bet pbus? Illic ꝓterea ſunt idonei
oditozes legũ doctrinaliter et in
ſtructiue q̃bus ſimilis interꝓtatio
per epikeyam debita eſt Illic ſũt
qui mentiri neſciũt de quibus no
uerũt.ꝙ mentiẽtes redarguere poſ
ſũt.dũ a vero falſũ a licito illicitũ
ſciũt ſecernere Cũ ergo oueniunt
cõgregatio multiplex ſapientuz in
celebrationẽ huius concilĩ geneꝛa
lis tanq; in rem expedientez vt in
ꝑma cauſa dicebatur In rẽ ꝓterea
decentẽ ſicut viſum eſt in ſcõa. Nã
quid decentius q; vt vnũ coꝛpus
habeat caput vnũ? Poſtremo ſup
eſt oſtendere rem hãc eſſe per ſe li
citam atq; legitimã.qõ in quarta
et vltima cõſideratione videbim⁹
que talis eſt Quarta conſideratio
Cõgregatio filiozũ iſrael et iuda
piter ſumit ſuam efficaciã ꝙ virtu
tem a diuino ſemine.qnod per ec
cleſiaſticuz coꝛpus tanq; ſanguis
viuificus diffuſum eſt et radicaliẽ
ſeu inſepabiliter inſertum ꝓpona
mus pro ſolido fundamẽto ꝑſen
tis cõſiderationis et aliozũ taz di
ctozũ q; dicendoꝝ textũ apoſtoli
ad epheſ.iiij. Soliciti ſeruare vni
tatez ſpiritus in vinculo pacl. vnũ
coꝛpus ꝙ vnus ſpiritus.ſicẽ vocati
eſtis in vna ſpe vocationis veſtre
vnus dñs vna fides vnuz baptiſ
ma vnus deus ꝙ pater oĩm qui ſu
per omnes et per omnia ꝙ in om
nibus Sequitur Et ipe dedit q̃ſ/
dam quidẽ apꝛos.quoſdam autẽ
ꝓphetas.alios vero euangeliſtas
alios aũt paſtoꝛes et doctoꝛes ad
cõſũmationẽ ſanctozũ in op⁹ mini
ſterĩ in edificationẽ coꝛpis xp̃i do
nec occurram⁹ oĩes in vnitatem
fidei et agnitionis filĩ dei.in virũ
ꝓfectũ.in mẽſurã etatis plenitudi
nis xp̃i Sequit Veritatẽ aũt faci
entes i charitate.creſcam⁹ i illo ꝙ
oia q̃ ẽ caput xp̃s exq̃ totũ coꝛp⁹

compactū et connexū per omnem
ſtructurā ſubminiſtrationis ꝑm ope
rationē in menſuram vni⁹cuiuſq;
membꝛi augmentū coꝛpoꝛis facit
in edificationē ſui in charitate Eli
ciamus ex his pauciſſimis ſed ſen/
tentioſiſſimis apoſtoli verbis ali/
quas ꝛitates Prima Cōgregatō
eccleſiaſtica ad vnum caput xp̃m
facit et conglutinatur per vinculū
amoꝛoſum ſpiritusſancti mediantī
bus qualitatiuis diſpoſitionibus
reddētibus in coꝛpoꝛe myſtico cō
plexionalē armoniā viuificaz ꝛ de
centē Hec autem dona ſunt vir tu/
tes theologice fides ſpes et cheri
tas. ſunt etiam ſacramēta eccīaſti/
ca. ſunt diuerſe diuiſiones gratiaꝝ
ꝓut vnicuiq; conceſſum eſt Hoc ē
ſemen in quo cōueniunt ambe obe
dientie quale nō abſtuliſſet ſciſma
peſtiferum ſi de pace reformanda
nihil actum eſſet ꝓout alias ſep̃ſit
ipſis rhomanis pariſien vniuerſi/
tas Secūda Congregatio eccīaſti
ca ad vnum caput chriſtum copio
ſioꝛ eſt atq; fecundioꝛ q̃ fuit ogre
gatio ſynagoge Non enim habuit
ſynagoga talem in ſacramentis ꝛ
alīs multis commutationē adiun
ctionis ſicut eccleſia. nam extra eā
ſtabat ſalus quema dmodū ſalua
tus iob oſtendit Tertia Congre/
gatio eccleſiaſtica ad vnum caput
ſecundariū multiplicioꝛ eſt et ma/
ioꝛ q̃ ſit congregatio ciuilis ſub
vno rectoꝛe vel impatoꝛe vel rege
Cōnerio quippe talis politice ciui/
litatis ſit per leges et dona natu
re ꝓncipaliter. ꝛ in illis conſtituit
ſuam vnitatē Eccleſia ẽo vt poli
cia et oꝛdinata habet hanc vnita
tem. et vltra hanc habet alteram
ſupnaturalez et diuinam que dēa
eſt Et ita ſequitur conſequenter q̃
eccleſiaſtica pluribus legib⁹ regit̃
q̃ altera policia Quarta Congre
gatio eccleſiaſtica non habet vel
habuit ex ſe poteſtatez oꝛdinādi
conſumēdi per gradus varios at
q̃ hierarchicos dignitatū et ad/
miniſtrationū. quales in ipa repe
rimus a ſummo preſulatu vſq; ad
infimū adminiſtrationis gradum
quicunq; ſit ille Patet quia ſupna
turalis eſt hec inſtitutio cōſurgēs
ex ſolo beneplacito liberaliſſimi o
ditoꝛis. Nec vt opinoꝛ voluiſſet vn
q̃ oppoſitū ſentire prefat⁹ magiſt
henricus de haſſia dum ponit q̃
eccleſia poſſet ſibi inſtituere ſūmuz
pontificem ſi non fuiſſet immedia/
te cōſtitutus a xp̃o Dedit enim q̃
hoc potuiſſet eccleſia a ſpū ſancto
edocta et auctoꝛiſata qđ eſt ꝓba/
biliter ſentiendū Quinta Congre
gatio coꝛpoꝛis myſtici ad vnū ca
put xp̃m ſemper habebit per om/
nem iunctura gradus dignitatū ꝛ
officioꝝ et adminiſtrationum de
quibus dictuz eſt. patet ex illo ver
bo donec occurramus omnes ꝛc:
Propterea dicitur eccleſia deſpon
ſata xp̃o in ſempiternū Oze ꝑmo
Dicit̃ ꝓterea habere ſemper in ſe
ſemen ad ſui ꝓpagationem et con
ſeruationem vſque ad conſumma
tionem ſeculi Sexta Cōgregatio
eccīaſtica ad vnū caput xp̃m lege
ſtante non remanebit in ſola mu/

siere. imo nec in solis laicis ꝫ erũt vsque ad consũmationẽ seculi epi et sacerdotes aliqui fideles Septima Cõgregatio eccĩastica dici potest habere duplices partes intergrantes eam. quedã sunt fluẽtes quedã pmanentes et vt ita loquamur essentiales. Prime sũt ipe pso ne mortales cõstitute in gradu varietate Alie sunt ipsimet gradꝰ dignitatũ et administrationũ Exẽplum in papa et papatu. in epo et episcopatu et similibus. papa fuit papatus stabilis est Octaua Congregatio ecclesiastica constituitur in suis partibus fluẽtibus et quodãmodo materialibus ministerio hominũ ꝑm legem ꝑmitus inditã et insitam ipsi corpori ecclesiastico et prout ipm habet in se semẽ viuũ et efficax se ipm multiplicandi atz cõseruandi in successione specifica tã ad partes fluentes et in successione eadem materiali ꝙ ad eẽntia les Patet veritas ex illo ꝛbo apli Nemo sibi assumat honorez ꝛc. Et de ꝓdicatoribus dicit Quomodo ꝓdicabunt nisi mittant ꝛc. Et hec veritas similiter posset inflecti ad depositiones et degradationes ꝛ resecatõnes partiũ scandalisantiũ sed pro nũc omittatur Nona Congregatio eccĩastica habet claues ordinis ꝛ iurisdictionis alio ꝛ alio modo in se et in suis ptibus fluentibus Ut exempli gratia claues date sũt petro auctoritatiue et exercitatiue sed toti ecclesie vniuersaliter et susceptiue Vel date sũt ecclesie vt in actu primo. et petro vt in actu secõ Decima Cõgregatõ eccĩastica sic instituta est vt castrorum acies ordinata. vl vt corpus integerrime perfectum. sic ꝙ non ẽ in potestate pape vel alterius cuiꝰ cunqz deordinationẽ vel multitudinem in suis partibus essentialiẽ inducere Unde nec papa posset inducere ꝙ nulli essẽt episcopi nec curati nec cardinales. pro quanto sũt successores apostoloꝝ in eccĩa sancta dei Sunt enim gradus omnes seminati a christo in ecclesia primitiua ꝙ ꝙ parvula. in qua nõdum erant sic explicati gradus ecclesiastice hierarchie vt nunc inspicimus quemadmodũ spica totos numeros suos habet in grano. et nux arbor in nuce virtualiter cõtinetur Has vocant pbi inchoatõnes formarũ in materia Undecima Cõgregatio eccĩastica licet nõ possit instituere papatuz vel destituere. nihilominus potest per se vl per conciliũ eam repzesentans statuere aliũ modũ eligendi papam ꝙ modo sit vt alꝭ visum est Põt insuper remouere papã etiam rite electum et alium constituere si ita visum sibi fuerit expedire ad edificationẽ ecclesie vt in casu grauis scandali. vel in dubio aliter inter/minabili ꝙ per cessionem vel deiectionem pape aut alio tali casu. Ipse enim pastor instituitur pro vtilitate gregis. et dum ꝓfidentia sua cedit in graue detrimentum mercenarius reputandus est. imo latro. imo lupus rapax si querit in ꝓsidentia tam damnosa

Propō facta p Johem garson corā Anglicis

remanere Et hic fundat possibili/
tas pticandi viā cessionis saltem
quo ad effectum suū ꝺtradicētib⁹
cōtendētibus et inuitis Hic fun
datur ꝓterea quomō in casu veri/
tatis istius ogregatio vrgens pa
pam ad cessionē deficiens eū si per
tinaci libidie ꝺnandi mot⁹ renuat.
nō est iudicāda ꝙ cum ꝓsequat.ꝫ
ei potius et deo et ecclie toti multi/
pliciter obsequat Duodecia Con
gregatio ecclesie licite et meritorie
potest in casu fieri sine papa vl au
ctoritate sua Itaqꝫ cū possit dupli
citer fieri congregatio.vno modo
ocordatiue vel assentiue seu chari/
tatiue.alio mō auctoritatiue Con
stat de ꝓmo cōgregandi modo ꝙ
sine papa possibilis est.imo fuit fe
lissime practicatus taz ꝑpud apo
stolos ꝙꝫ apud impatores sāctos
et catholicos.qui sepe cōuenerunt
in vnū.prius ꝙꝫ essent euocati vl au
ctorizati a papa Patet de ḡttuor
ꝓmis conciliis memoratis in acti/
bus apłorum De primo dum non
erat adhuc petrus fact⁹ papa.ḡn
simul erant cōgregati ad examina
tionē testimonioꝝ de resurrectiōe
Unde et quelibet congregatio li/
bera nō subiecta tyrannidi habet
hanc facultatē se ipam cōgregan
di Patet in cōfraternitatib⁹ q alijs
multis cōuentionib⁹ charitatiuis
Sc̄dus modus cōuocationis ha
bet maiorē questionē nihilominus
oportet eum cōcedere possibilem.
Alioquin piclitaret respublica ec/
clesie ñ necesse esset auctoritatē pa
pe prius interuenire Exempli gra
Immineat casus piclitationis ec
clesie sit in tēpalibus sit in spūalib⁹
et ꝙ tūc nullus esset papa.nec pos
set ꝑus institui ꝙꝫ esset ꝓuidendus
ecclesie per assensū omunē Itez in
casu quo papa ꝓuidisset vsum ra
tionis ꝑpetue Itē in casu q̄ papa
deprauatus esset in intellectu per
heresim.et in effectu per enormes
et scādalosos mores.ꝙ ad destru
ctionē ecclesie patenter laborāret.
Item in casu quo req̄sit⁹ sufficienter
et monit⁹ dare nollet auctoritatez
cōcilio vt forte est in pñti casu.ḡa
signū est ꝙ nō vult audire ecclam
si nō vult eā cōgregare Itē vbi ꝙ
babilit dubitat ꝙ fideles nūꝫ et
pstabūt obediam ḡlemcūꝫ.aut ñ
satis vtilit atz ocorditer In tib⁹
et sikibus casibus ogregatio ecca/
stica sumit auctoritatē et virtutem
seipam vniendi ex ꝺino semie per
vniuersū corp⁹ suū diffuso vt dēm
est Et ad hoc est text⁹ legis ocul.
xvij.et nōt xpūs Math.xviij.resol/
uēs tandē oia ad ecc̄e iudiciū Si
audierit ecc̄iam nō audierit Ommute/
scat igit aialis siue ŕalis et carnal
bō.et spūali magis credat deducē
ti et ꝓbāti p ꝓza.ꝙ expedit quo
ad ꝓmā ꝺsideratione.et ꝺecz quo
ad scḋam.et licet q̄ ad hāc q̄rtam
ꝙ ogregent filij isrł et iuda piter
Ad ḋo nimiꝫ:vt ponant sibimet
caput vnū nō ad disceptandū et
discutiēdū et arguēdū litigandū
sic fantasiari videbat aialis bō.ḃ
ei fortalł inducē possz inoecētiāq
multā turbatiōis materiā Ceterū
quo ad allegationē que fiebat ab

animali homie ꝙ neceſſe et expedi
ens erat eſſe ſciſma. ſicut olīz dñs
voluit diſſentionez eſſe inter filios
iſrael⁊ filſos iuda Solutio facilis
eſt. qm̄ nō ſūt facienda per hoies
mala vt eueniāt bona Neqz enim
ſciēt ex malis bona elicere. ſic dñs
ex nr̄is peccatis ⁊ ſcandalis potē
ter elicit bona tanqz attingēs a fi
ne pc̄oꝝ vſqz ad finē oprehenſo/
rum fortiter. et diſponens oia ſua/
uiter facienti. vt oia cooperenk in
bonū his qui ꝑm ꝓpoſitum vocati
ſūt ſancti Deniqz nō ꝑt lege ſtāte
policia ecc̄iaſtica que ē monarchi/
ca in aliā tranſformari. ſicut fuit in
alia policia Tandē multis preter
miſſis. neqz eni locus neqz tp̄s nō
ſtilus neqz ingeniū nō mēoria pa/
tiūtur oia dicere q̄ dicēda eſſent. ſi
at ad opuſcula et tractat⁹ ſup̄ his
ofectos recurſus liberior Conclu
dam⁹ ex q̄ttuor cauſ ꝙ totidez cō
ſideraciones tactis poti⁹ q̄z dedu
ctis ꝙ expedit decetq licz ꝙ ogre
genk filij iſrael et iuda ꝑiter Con
gratulak amatrix bonoꝝ omniuz
piſiēſ vniuerſitas mr̄ mea vt dicē
cepim⁹ ogratulak vr̄e deuotioni.
vr̄e zelo feruēti. vr̄e religioſiſſime
ad mr̄em ecc̄iam pietati vr̄e tādē
laudabiliſſime legationi o reueren
diſſimi et ſpectabiles viri patres⁊
fratres det auxiliū de⁹ in ꝓgreſſu
egreſſu feliciſſimū et votiuū Deni/
qz offert ſe ipam totā et in mēbris
ſingulis eadez vniuerſitas ad oia
cōi conſenſu et deliberatiōe auiſāda
tractanda cōicanda cōcludēda ꝓ
ſequēda cū omni humilitate et fa
uore nihil q̄rendo qđ ſuū ēē vide
atur ſed qđ oim. vt habeak vnum
et certū caput ſcōariū in eccleſia
ſca dei. poſtpoſitis cōtentionibus
oibus et diſcuſſionib⁹ odioſis que
ad hanc rē nō ſatis attinēt ⁊ ma
gis ad diuiſionem. ⁊ practicando
viā ꝙpendioſiſſimā et ſciſſimā ceſſi
onis ābozū cōtendentiū vt iuraue
rūt ſolēniter ⁊ vouerūt Neqz ꝑtēa
ſit cōtentio q̄s in hoc negocio ꝓ
ſequendo videak eſſe maioz vl̄ po
tioz vel doctioz Scit eadē vniuer
ſitas ꝙ ſtabimus oēs ante ēbunal
dei. illic videbik quo quiſqz animo
quo zelo. qua intēcione pacē verā
ſue ſponſe q̄ſierit Sit igik hec glo
ria nr̄a teſtimoniū ſcientie nr̄e. ſit
gloria deo Nā denūcians āgelus
pacez hoibus ꝑmiſit Gloria in ex
celſis deo Deniqz ſi filij iſrael ꝓut
ſcꝑtura loquik ibant animo pacifi
co ad ꝑlium quali animo et q̄z pa
cifico eundū erit ad hoc pacis cō
ciliū ſine emulatione ſine cōtentōe
ſicut decet cōgregationē ſanctoꝝ
ſine iraſcendo in via quēadmodū
monuit ioſeph fratres. Preterea
nullus detur locus diabolo qui in
ſeditionibus habitat Fiat pace lo
cus deo qui dirigat pedes nr̄os
in viam pacis. et doceat viam pru
dentie ipe qui eſt via vita ⁊ vita
et deus bn̄dictus in ſecula Amen

Explicit ꝓpoſitio facta coram
anglicis cūtibus ad ſacrū cōciliū
piſis per Magr̄m Johez Garſon
Cancellariū ꝛc.

Propoſicio in Cõcilio Cõſtan. ex pte regis

Sequit ppoſicio facra corã concilio generali Cõſtañ ex parte regis Francie per eximiũ ſacre theologie pfeſſorẽ dñm Cancellariũ piſiẽ Anno dñi. M.cccc. xvi. die q̃nta Maij Rñſiua ad q̃nd̃ poſitionẽ ex pte dñi Burgundie per Epm Attrabatenſem prius videlicet ſcda dicti menſis factam

Reuerẽdiſſimi pres ac dñi pclariſſimi deo inſup amabiles egregĩ ac ſpectabiles viri doctiſſimi atq; ſapiẽtes Deus qui glificat in conſilio ſanctorũ magnus et terribilis mihi locuturo imo nobis humilib' ãbaſia toribus xpianiſſimi francoꝝ regi. pro pte ſua et veritatis catholice defenſione locuturis corã hoc ſacro ſanctoꝝ cilio in ſpiritu pacis et lenitatis cõgregato in quo glorificat deus. erorãdus eſt in pmis ac ſibi vicẽdũ cũ ꝓba Deus iudiciũ tuũ regi da Accõmodũ ſatis. ẽ qđ ſequit et iuſtitiã tuã filio regi. Juſte quidẽ ſic expoſcimus. rite ſic erordimur qm̃ dicẽte eodem ꝓba honor regis iudiciuz diligit Que ratio? Nimirũ q̃ cõſtitut' eſt rex a deo iudex oim in vindictã malefactoruz laudem vero bonorũ. neq; enim ſine cauſa gladiũ portat Cõfitetur hoc ipm pia grata q̃ recognitione idem rex ſuis patẽtibus litteris ꝓut infra docebimus. Ez ve mũdo a ſcandalis. ve. calũnian tibus xpianiſſimũ regem ſuperbis ita vt exclamare fas habeat tam apud deũ q̃ apud hoc. ſiliuz dei nutu congregatũ Feci iudicium et iuſtitiã ne tradas me calũniantib' me Et illũ quod ſequitur Suſcipe ſeruũ tuum in bonũ nõ calumnientur me ſuperbi Et a quibus pro calumniantibus querit rex cripi. q̃ les ſunt iſte calumnie? Dicem' pauca pro re tanta. vt ꝓtinus ad rem veniamus quam exponere atque defendere miſſi ſumus nos humiles et deuoti eiuſdez regis ãbaſiatores Ecce calũniã vicentiũ etiã in hoc concilio quam auribus his accepi Quid queritis! Rex veſter nõ fecit indiciũ et iuſtitiã ſup nece luctuoſiſſima vnici fratris ſui q̃m vel diſſimulauit vel indulſit Calũniantur ex aduẽſo plurimi vicẽtes Rex vtiq; iuſtificatione mortis illius non iuſte damnari fecit vel pmiſit. quã mortẽ nõ reꝓbare ẽ ap probare debuerat Auditis calumnias quaq; ſuũ dextroſũ et ſiniſtroſum quas quomõ diſſoluem' Attendite patres orthodoxi Alle gatum nuper hic audiſtis. et in epiſtola dñice currentis ſcriptum eſt.

Sequamini inquit vestigia eius qui peccatum non fecit.et hic est christus iesus quē inuenimus ꝓprias iniurias equanimiter.indulsisse ꝙ cum maledīceretur sicut subdit petrus nō maledicebat cū pateretur nō cōminabat Jpm vero prīs sui dei diuine qz legis sue cōtumelias acriter repulisse legim⁹ semp.adeo ꝙ referente Marco dictū est qñqz de eo ꝓpter feruorē defendēde legis dei qm̄ in furorē versus ē No tat ista Chrysz sup illud mat. Vade retro sathanas vbi nos incul pat qui mites in iurijs dei sum⁹ acres ꝛo et implacabiles imo crudeles in nostris vindicādis inuenimur Nō sic moyses ꝙ mānsuetissim⁹ erās omniū qui erant in terra mira seueritate preuaricatores legis diuine vindicare curauit Rex igit xpianissim⁹ et vē mānsuetissim⁹ atz tot⁹ amabil sequēdo vestigia eius qui pcm nō fecit ꝓn⁹ fuit ac indulgentissimus in psonalibus iniurijs sic et fuerat ipe frater suus.quo iubente nemo vnqz vita priuatus ē Recogitat idem rex velut ad se dictum ꝙ reges israel clementes iūt Et illud Salomonis Mia et veritas custodiūt regē et clementia roboratur thronus eius Quāobrem sicut tradit in his patentibus lris mia in eo superaltauit iudiciū.dū de fratris amantissimi nece vindictam nō accepit Quero dū ad iniurias diuine legis ac fidei duz in adulterationē sacrilegā verbi dei ꝓcessum est.ipe nulla rōne potuit actenꝰ induci vt dissimulanē eas ferret.approbando iustificationez sceleratā hereticalē et impiam huius execrande necis Tenuit misericordiā in primo.veritatē in altero custodiuit Accipite patres cōscripti memoriter quēadmodū collaudauit.et gratias egit ipe rex huic sacro consilio.ꝙ hanc assertionem Quibus tyrannis ꝛc.damnauerat vt hereticā. Que quidem assertio sicut referūt predicte littere inuēta est ex testimonio fide digno sufficienter contineri in damnata ꝓpositione defuncti Ma.Jo.parui qui iustificare mortez hanc nititur horribilez Et ecce testimoniū.xvi.magistroꝝ in theologia in his litteris quales sunt apud iudices Lectura vero tam istarum qz aliarū litterarum atqz cedularū placeat vt reꝑ uetur in finem ne fiat interim nra veluti cicakcosa narratio. Porro licet habeat paruitas mea hoc loco patres celeberrimi grandem ꝙ multā aduersus calūniantes mē rīndi materiem nihilomin⁹ puder me et pudere debet qui sū puluis et cinis.si nō ad imitationem xpi capitis nostri.si non exemplo xpianissimi regis vt ꝓfertur.si nō ad publicam huius sacri consilij iussionem.quanqz velut e celo sonantem libens accipio.si nō inquā nūc agam dissimulanter circa ꝓprias iniurias quatenus illas dei ac fidei morosius.et eo efficaci⁹ quo patiētius possim ꝓsequi. Decreui ꝓterea nō insistere circa relationē eorū que sunt in facto.de quibus cōstare poterit et pōt quis vēa vi

falsa dixerit in pspectu tam sacri cõsilij Nã conari oĩa falsa reuellere. et mordẽtes remordere. cõtentio potius canina est. muliebris p car et indigna q̃z grauitas xpiana. Xps iã dixi et repeto cũ malediceret nõ maledicebat cum patereturnon ominabat. vbi satis q̃ sequamur admonuit. Legi q̃ dixit verba iniquoz prevaluerũt super nos Sequit fructꝰ. et impietatibꝰ nris tu ppciaberis. fructus plane salubris et vberrimꝰ Fuit ni fallor rex dauid cuiꝰ hec verba sunt qui cum malediceret a semey dixit ad abisay nolentẽ eum cõfodere Dimitte vt maledicat mihi si forte reddat mihi dñs bonũ p maledictione hodierna Porro si quẽ verbis ostringã pusillũ vel magnum neq̃ eni glorior me pfectũ esse q̃lẽ iacobus loquit dicẽs. qui ẽbo nõ offendit hic pfectus est vir. venã supplex peto Deniq̃ quasi zelo vl intẽtione materiã hanc fidei castissima mẽtis integritate tractandã psecutus vsq̃ modo fuerim scis o cordiũ deus inspector testimoniũ mihi phibente scientia q̃ nihil ñ oscius sũ aliud intẽdisse pncipaliter deliberato et recollecto in se animi dilectionẽ q̃ emendationẽ hominũ cuz odio et extirpatione vicioz et errorũ. etiã vsq̃ ad certa discrimia corpis q̃ vite Hoc odiũ habebat qui dixit Perfecto odio oderã illos Glosa pfectũ odiũ est diligere naturã vel pnã. culpaz odisse Sed quid sequit inimici fẽi sũt mihi. pterea si tale mihi otigerit ẽmirari nõ debeo Vetus eniz et tritũ vulgo puerbium est Veritas odiuz parit. Ac et si nihil mihi oscius sum. nihilominus pclamo tremens et pauidus. cum apl'o q̃ nõ in hoc iustificatus sum Nã qui me iudicat dñs est. dominꝰ ille magnus et terribilis ante cui' tribunal stabimus oĩes Illic apte videbitur quo quis zelo qua syncerit'te et simplicitate fidem ac legem suã seruauerit defenderit et p eadem certauerit Felix qui tũc dicere poterit ex vero corde Feci iudiciũ q̃ iustitiã Felix qui imitatꝰ fuerit mõ quo pdiximus xpm ppias tolerãdo et diuinas absq̃ vlla miseratõne iniurias psequẽdo Felix deniq̃ cui pro zelo domus dei dici potuerit Iste sanctus pro lege dei sui certauit vsq̃ mortem. et a verbis impiozũ nõ timuit. fundatus enim erat supra firmã petram his ita/ q̃z prelocutis liberatus vocoz abq̃z prelocutis liberatus vocoz aboneroſissima inutili et forte ppzosa contẽtione respõdendi pũctualiter vel articulatim ad oĩa que sũt in facto circa pcessum Reuerẽdi patris epi parisiẽn et inquisitoris heretice pauitatis in toto regno francie. Qui pcessus si sit in hac ciuitate Cõstañ postulam' atq̃ requirimus q̃ ponatur in manibꝰ consilij. cõstanẽ affirmo salua cuiꝰcunq̃ reuerẽtia et honore q̃ aliter pridie multa dicebant q̃z habeat in se verus pcessus. qualez autẽ ticatũ speramus in breui recipere Proinde quo ad pcessus alios habitos intendimꝰ vũ postulatos iudices habuerimꝰ copiam petere ac deinde pcedere. et cãm instruẽ

pro pte xpianissimi regis put rō/
nis ordo postulabit et cū omniuz
debita celeritate. qr pcrastinatio/
nes nō q̄rimus sed quod iustū est
q̄rimus iuste fieri quod iustū est in
quit lex iuste exequeris Credite q̄
talis obinde fuit ad deū depcatio
p̄missa Deus iudiciū tuū regi da.
Uex sūmisim⁹ ex psōa regl. eiusdē
Feci iudiciū et iustitiā non tradas
me calūniantib⁹ me Illis itidem
addidim⁹ Redime me a calūnijs
hominū vt custodiā mandata tua
Supplūt itaq̄ plūmi scōam fouen/
tes calūniam vt interim de prima
sileam⁹ cuius impugnatio lr̄is istl.
inseritur Hec est calūnia sīc auol
uit cetus iste scissimus q̄ ꝓpōem
defendētis Ma. Jo. pui 7 assertio
nes nouē excerptas ab ipa rex tō
xpianissimus nō recte damnari q̄
ordinarios iudices fidei fecit per
misit vt a ꝓbauit Que q̄dē ꝓpō iu
stificare nitīt mortē fr̄is sui iubēte
dño duce burgūdie per alios in/
flictam, qua sup re q̄querit ipe rex
in his patētibus lr̄is Testor atta/
men deū in p̄mis me nō leto ea q̄
mesto ore recitaturū que cōtinent
nisi q̄ ista fieri defensio cause regl.
imo catholice ritatis et fidei nūc
impellit Protestor igit̄ q̄ non ad
iniuriā cuiuscūq̄ nō in cām crimia
lem vel psonalē recensebo vnā p̄
tiū lr̄aq̄ ptīcula qua sic habet ex
psona regis subinde inq̄t Quid in
iustius iustificatione criminis? 7 ta
lis crimis in quo quid laudemus
q̄d remunerem⁹ ꝓpendite Nunq̄d
auctorē laudabim⁹. sed in eo defu
it iudicialis auctoritas. et regiam
nr̄am spernēs inualidāq̄ p̄dicās
et enormiter ledens vsurpauit. tot
abutens b̄ficijs tot necessitudini
bus q̄bus maiestati nr̄e etiam ipo
iactante tenet obnoxius Nūq̄d mi
nistros laudabim⁹? Sed eorū im/
pietate p̄uersione vecordia crude
litate seuicia cupiditate nihil exec̄/
bilius fedius tetri⁹ excogitari p̄t.
Nunq̄d facti modū laudabim⁹?
Sed hic per p̄meditatas diu insi/
dias per confederationē plurium
per simulationes blandas per mil
le amiciciarū signa fallacia ad sūi
tum fraterni regijq̄ sanguinis exi
tiū tanq̄ de bestia ꝓcessum est. et
hoc hora tenebrarū et in tali ciui/
tate vbi securitas plebeis etiam 7
aduenis esse debuerat Nunquid
operis rationē et causas laudabi
mus? At nihil ibi ꝓbabile prius ni
hil posterius inductū est pro testi/
monio q̄ tali notorie constet q̄lez
p̄m leges diuinas et ciuiles eē nēe
est vbi vilissimus etiaz homo rite
vita p̄iuatur Qualis nempe lex ñ
p̄monitū nō auditum nō cōuictū
morte damnauerit sicut ait nicode
demus. sicut et a festo notatum est
Nunquid tandez facinoris huius
euentū laudabimus et remunera/
tione dotabimus? Sed obinde flo
rentissimū istud p̄dē regnum no
strum iam per septenniuz tot cala
mitatibus infandis attritū est tm̄
in eo sanguinis humani fusuz fuit
vt estimationē omnē effugiat Hic
plane est ver⁹ casus patres eq̄sti/
mi atq̄ sapientissimi hic est casus

cum acuto breuis sed valide rep
bationis telo positus auctentice.
Quo cognito qd adhuc egem9 te/
stibus quid ambagib9 verborum
quid circūlitionibus friuolis eua/
sionum frustra niti necesse est. vbi
morte hanc comitate sūt lesa maie
stas regia. assisinoz crudelitas im
pia. iuramentoz violatio fallax et
blanda. legum omniū diuine natu
ralis et humane ꝓuaricatio nota/
ria. deniqz regni totius infāda ca/
lamitas et feda Nihilomin9 o mo
res o tēpora. sūt etiā in hoc sacro
concilio qui tales circūstantiaruz
notas vel nō aduertētis vl nesciē
tes vel dissimulantes. negari q̄ppe
nō possūt. calūnias struere nō ces/
sant aduersus damnationē repro
bissime iustificationis hui9 latam.
Prima calumnia Calūniant aliq
ꝓmo dicentes assertiones istas as
sertore caruisse. nec ex obsequēti ve
niūt iudicio fidei repbande. Sed
respōdemus ꝓmo q̄ in errorz dā/
natione nō oportet assertorem da
ri. vbi notoriū est et patens scāda
lum ex doctrina tali Et vtinā nec
haberēt nec habuissent huiusmodi
assertiones assertorē. sed habuisse
ꝓcessus indicat et nunc plurimos
habere in hoc sacro cōcilio aduer
sam nō pudet partē gloriari Q q̄
factum est vt a loco hoc sancto et
celebri vnde veritatis elucidatio
sperabatur inde proh dolor falsi/
tatis tenebre depressiores per po
pulū xp̄ianum resperse sint Dedit
occasionē decretum publicatōnis
votorum seu deliberationū ꝓut q̄
examinarenť inter magros ꝛ con
ferrenť ad inuicem cause rationes
qz dicendi Quibus aspectis et li/
beratis pars aduersa nihil ꝓbabi/
litatis nihil solidi fundamenti. nul
lū deniqz robur auctis operta fu
isset habuisse Et hoc pspicue vide
bitur domino ꝓpicio. sed egre fert
mus q̄ nō citi9 atqz prius Secūda
calumnia Calūniant alī scdo q̄
assertiones iste sunt infideliter et
perperam prefato magistro Joh̄
parui. per emulos attribute Mon
strant he littere regis cōtrariū. qđ
monstrabit in processu. ex ipa ꝓpo
sitionis inspectione liquebit quaz
hic examinandā et damnandā in/
dicialiter offerimus Spec illa ē vel
similis quā in camera sua se presē
te partim ꝓnunciauit. partim pro
nūciari fecit multis transcribenti
bus. idem Jo. parui. que et post
modū per exemplaria multa vēdi
tioni publice fuit exposita. Veru/
tas est nec negamus q̄ de conclu
sione finali ꝓpositionis istius scele
ratissime. que cōclusio est domini
ducis Burgundie ficut asseruit se/
pe et loquitur singulariter de ipo
q̄ in nullo culpari debet vū fecit
interfici ducem Aurelian. sumpte
sunt. v. vi. vñ. assertiones nō pro/
sus dolo malo vl ad veritatis im
mutationē. sed vt honor ipius du
cis burgundie quantū fieri potue
rat celando nomen eius seruaret.
Quale est igitur ea que in obsequi
um facta sūt in maleficiū retorq̄re/
Porro nō secus euenit in hoc con
cilio dum assertiones absq̄ asserē

tis nomine nũciate sunt. quod ver
sum vidimus in grande p̃iudiciũ
cause fidei et catholice veritatis.
quia non ita potuit intelligentia
doctor ex causis assumi dicendi.
Tertia calumnia Sequitur alior
calumnia tertia idem dicentiũ qđ
priores sed ex alio capite Conten
dũt enim magistrũ Johem parui
veritates octo pro sua maiore po
suisse. que ab ipis assertionib⁹ plu
rimũ sũt dissimiles Actuero calum/
nia talis non releuat in aliquo sed
aggrauat. et gladio ꝓpio facien
tem iugulat Primo qm̃ p̃tense ve
ritates iste quedaz repiunt in fide
et moribus erronee vt. iij. iiij. vi. et
vij. Alie vel false vel iniuriose scan
dalose et ptarum aurium offensiue
imo et sacrilege si examinatio de/
bita fiat Fatemur ꝓinde assertio
nes istas nouem nõ esse totaliter
extractas ex p̃tensis octo verita
tibus. quia ex cõclusione principa
li tres vt p̃mittitur sumpte sunt. re
liquas vero cum pluribus alijs o
tinent articuli quattuor hac illac
sparsim inducti pro maiore cũ suis
ꝓbationibus Quis p̃terea nescit
potuisse ꝓpositiones plures et va
rias scriptas fuisse pro eadem cõ
clusione iustificãda. imo q sic actũ
esse bis aut ter forsitan inuenietur
testimonio fide digno? Fuit autez
vna variationis occasio ꝓpositio
facta parisius in castro lupaẽ pro
parte dñe tũc ducisse Aurelian ad
impugnationẽ p̃fate ꝓpositiõis
Jo. parui Ita ꝙ nõ est verũ salua
pace dicentis ꝙ illa sua ꝓpositio
nõ fuerit ipo viuente quomõlibet
impugnata Cur aũt nõ damnata
iudicialiter fuerit plurima dici pos
sent. sed amica breuitas et loquen
di sobrietas non patitur Notuz ẽ
illud ciceronis Inter arma silẽt le
ges. qui audit intelligat Denique
hanc cum prioribus calũniaz vnũ
verbum dissoluit. quia nihil actum
est nihil ꝓcessum iudicialiter cõtra
personam aliquã. sed duntaxat o
tra quaternũ istum q alios similis
tenoris. damnãdo doctrinã in eis
pestiferam cum assertionibus istis
nouem et alijs illic positis. quisqs
auctor vl nõ auctor extitẽit Quar
ta calũnia Sequit alior calũnia
quarta Veritatẽ inquiũt habent
assertiones iste specialiter ꝑma ꝑn
cipalis et hoc in casu diuine reue/
lationis Sed facilis est rñsio dice
re doce me de reuelatione Nã ab
surdum q blasphemie proximũ est
detorquere diuinam reuelationem
passim in casibus assertiõis illius.
bullas e celis sup hoc non recepi
mus sed in oppositum scripturas
de celis habem⁹ auctẽticas Quin
ta calumnia Veniamus ad alterã
calumniã quintam Assertiões iste
dicũt multi vere sunt in casu inevi/
tabilis necessitatis Hic est princi
palis locus refugij partis aduẽse
delitescunt in hoc antro subdole
et oberrantes ratiocinationũ vul/
pecule Docuit hoc lectura quat/
norũ et allegationũ fulcire conan
tiũ partez istam In loco hoc pub
lice sessionis cõuincunt. et hoc per
inspectionẽ omniũ fere cedularum

cedularum ratiocinantiũ pro veri
ficatione huiusmodi assertionũ. At
uero credite patres orthodoxi de
fecerũt scrutantes scrutinio. et me/
ditati sunt inania. Repetemus hic
pauca pro plurimis que aduersus
calumniã istam et allegata q scpta
sunt. Sunt nimirũ assertiones iste
preter octauam vniuersaliter posi/
te. neqz ad casuz inuitabilis neces
sitatis coartate. imo potiº exclusę
quo casu etiam inuitabilis necessi
tatis negaremus eas ex forma lo
quendi veras esse. ꝙ scz meritoriũ
esset nedum occidere sed occidi fa
cere per insidias et villanos sine
diffamatione ꝛc. Omissa vero con
tentione super hoc. constat vt ꝓi
mus assertiones istas octo sumẽ
das esse pro vniuersalibº ex ꝗdru
plici radice. Primo ex vsu cõmuni
et vulgaris acceptionis. Secõdo ex
forma sue locutionis. Tertiõ ex mõ
syllogistice applicatiõis. et quarto
ex theologicis sermonibus ac mo
ralibus regulis in quibus indefi/
nita pro vniuersali solet poni. De
clamationes omittere fastidiũ tior
cogit. Nam in prima multiplex di
stributionis signum ponitur dum
ait. licitum est vnicuiqz subdito ꝛc.
Sed et quarta palam est vniuẽsa
lis dicẽs. ꝙ quilibet tyrannus de/
bet interfici per insidias ꝛc. Porro
quid dicemus de nona que sic ha
bet. In casu socialitatis iuramenti
ꝓmissionis seu confederatiõis fa
ctarum ab vno milite ad alterum
quocunqz modo id fiat aut fieri
possit. si cõtingat ꝙ istud vertatur
in ꝓiudiciũ vnius ꝓmittentiũ aut
confederatorũ sponse sue aut suo
rum liberorũ. ipe de nullo tenetur
eas obseruare. Pro quid vniuersa
lius ac pinde quid absurdius ꝺo
falsius quid demẽtius dici potest?
Sed non minus inepta est defen/
sio qua dicunt aliqui istam idõ ve
ram esse quia ꝓiudiciuz capit tan
tũmodo pro preiudicõ anime qđ
est peccatũ mortale vel veniale. At
uero forma ꝓpositionis vulpeculã
hanc interimit. quoniã homo non
intrat in ꝓiudiciũ anime vxor. siue
vel liberorũ. Confutatur et ex cõ/
muni modo loquendi apud vulgº
apud iuristas et iudices. Unde et
papias dicit preiudiciuz esse impe
dimentũ in causa. Rursus eque tur
pis et friuola est fuga dicendo ꝙ
ꝓiudiciũ analogice dicitur de ꝓiu/
dicio spirituali et tẽporali. Postre
mo etiam vbi ꝓiudicium concede
retur nõ posse dici nisi de ꝓiudicio
anime quod esset contra ius. Ue/
runtamẽ homo pro conseruatõne
iuramenti deberet huiusmodi pre
iudiciũ non quidem facere sed ab
alio factum pati pro cõseruatione
iuramenti. Patet in iuramẽtis per
metum extortis. Quanta est igitur
o salutifer xpẽ scandali matẽia ad
uersus hoc conciliũ q cõstituentes
ipsum bonos q graues litteratissi
mos et peritissimos vtroqz iure.
ꝙ iam per vndecim menses vl eo
circa ventilari visa est hec doctri
na tam patenter hereticalis imo q
sacrilega tanquã de ꝓpositiõe du
bitabili vel opinabili aut fozitan

vera que secularib⁹ illitteratis ne dū xp̄ianis sed et iudeis paganis et barbaris debet esse notissima ꝓ ut in his patentibus litteris rex ꝓ ozauit Habez hoc loco paruitas mea iustissimā inuehēdi causā aduersus famosos quosdaz libellos innitentes super hoc casu ineuitabilis necessitatis. qui traditi sūt ꝓ primū ex iudicibus in iudicio. q ꝓtinus data copia est habere volentibus In quibus quot atroces iniurie dicanē aduersus hoc ociliuz super cōdemnatione errozum aduersus xp̄ianissimū regem franco/rum et enozmiter supza modū aduersus p̄fulgidū illud iubar ecclie parisien vniuersitatē. demū cōtra psonas diuerse dignitatis et gradus. recogitare nedum legere ꝓpz sus hozroz est Quibus tamē addita est hec iniuria ꝙ respondēdi locus negatus est vel nō dat⁹ Illic auctoz inter cetera cadit in foueā quam fecit. dum damnat q irridet ignozantiam logice apud illū qui ꝺsequentiā istam facit Contradictozia istius. licitum est vnicuiqz ꝛc est vera ergo ipa falsa per legem cōtradictoziarū. qua nulla melioz est ꝺsequētia. nulla vero fallacioz illa quā ipe facit ex aduerso saltē implicite dum arguit sic Verū est in aliq̄ casu possibili vtputa ineuitabilis necessitatis ꝙ licet occidē tyrannū. ergo licitū est vnicuiqz ꝛc Nam oppositum ꝺsequētis stat cū anēcedente in casibus plurimis centum vel mille Sed hec interim modestie et breuitatis zelus ꝓtereat.

Sexta calūnia Veniam⁹ ad sextā calumniā dicentiuz ꝙ assertiones iste sunt satis exponibiles ad aliq̄ sensum verū Respondemus negatiue. si iuxta regulam hilarij ꝓallegatam et in cedula fratruz mendicantiū positaz perspicue ꝓ nostro ꝓposito intelligētia doctozū ex causis assumatur dicendi. combinando scilicet conclusionē cuz p̄missis et premissas cuz ꝓbationibus ad inuicem Ceterū etsi verum esset id quod allegatur de exponibilitate ad aliquē sensum verū. nihilomin⁹ ꝓpter casus longe plures falsissimos et notozie scādalosos redderentur cōdemnāde. vt alꝯ in q̄dā sermone q in cedulis que legentur deductum est Septima calumnia Respōdemus alteri calumnie. que a veritate vacua per numerositatem conatur euincere. dicens assertiones istas plures habere defensozes q̄z oppugnatozes. sunt idcirco vere vel saltē opinabiles O fallacissima q hereticis atqz errozib⁹ fauens calumnia Non insequeris inquit lex multitudinē ad faciēdū malū Quare. quia stultozū et etiā malorz infinitus est numerus Nihilomin⁹ si ad numerū et meritū placeat attēdere nō dubitamus, multo plures atqz grauioris auctoritatis nos habere taz in hoc sacro concilio q̄z alibi. attento ꝙ plures magri p̄sertim seculares nondum dederunt deliberationes suas vt intellexim⁹. sicut illi de inclita natione anglicana ꝓut fertur. quos tamen vidimus strennuos et indu

ſtrios pugiles aduerſus hereticã prauitatem abſq; vlla acceptione perſonarum vel patrie etiaz ꝓprie Attento ꝓterea modo deliberandi quem fecerunt fratres mendicãtes de quattuor ordinibus Qui ſẽ illi facientes hunc numeruz? Putamus enim non eſſe cum eis duos magiſtros in theologia ſeculares vel ſi veniant ad ternariũ totũ eſt Attento rurſus multas eẽ cauſas extrinſecas que mouerũt aut mouiſſe preſumũtur ꝓdictos fratres ad ita deliberandũ in modum cuiuſdam conuẽticuli ne dicamus cõſpirationis. qualis ſit ipozum habitudo ad vniuerſitatem pariſiẽ plures norũt Sed hoc reſerare dimittẽtes offendiculi formidine. dicimus ad excuſationẽ multozuz ꝙ informatione plenaria carucrunt et in iure et in facto ex quo ius oritur. Quid igitur mirandum ſi ad pauca aſpicientes de facili enũcia uerunt. quibus ſi collationi mutue maiozũ ad inuicem et cum eis inẽeſſe datum fuiſſet. quemadmoduz tanta q tam diuturna quantuz eſt inſtantia a dominis commiſſarijs in cauſis fidei. exiſtimare nõ poſſumus quin mutaſſent vota ſua Rurſus attẽdendum eſt ꝙ matẽia preſens non eſt ſic appropriata theologis. quin conueniat dñis canoniſtis et legiſtis. apud quos materia preceptoꝝ decalogi ꝓpter applicationem eozum faciendã ad iudicia particularius et exquiſitius enucleata eſt q̃z apud theologos quales plurimi ſunt qui canones iura et leges etſi ſpeculatiue ſtuduerunt. ad praxim tamẽ operis iudiciales nequaquam traduxerunt Erunt igitur tales imo q laici prudentes q boni iudicij. magiſtri inſuper moralibus eruditi ſuper eozũ deliberatione quid ſentiant conſulendũ Octaua calumnia Subiungamus pro calumnia octaua eoꝝ qui dicũt ꝙ aſſertiões iſte ideo qz reprobate ac damnate ſũt pariſiꝫ q hic reprobari querũtur peperũt infinita ſcandala et parient etiam vſque ad totalem deſtructionẽ cõmunitatis Fatemur cum xpianiſſimo rege ac vniuẽſitate pariſien ſiẽ et experientia prohdolor nimis edocuit ꝙ aſſertiones iſte et ꝓpoſitio continẽs ea dederunt infinita ſcandala. ſed ꝙ ex reprobatione q damnatione ſua ſcandalum tam multiplex datum ſit vel negamus omnino vel dicimus ꝙ ſcandaliſati per huiuſmodi cõdemnationes nedũ non habuerũt cauſam rationabilem ſcandali. ſed ex hoc redũt ſe ac de ſcandalo in fide et de bonis moribus imo et de pertinacia multipliciter ac vehementer ſuſpectos Videant igitur qui retoquent iniurias que cõtigerũt q calamitates ad reprobationez huiꝰ peſtifere doctrine. ne dum alios inculpare ſatagunt aſſentiẽtes damnatõni. ipſi aſſentiẽtes incidant in foueam et laqueũ inextricabilem non ſolũ hereticę prauitatis q fauzorie homicidiozũ periurioꝝ ac infidiarum ac ſeditionũ ſine numero ſed in ꝓtinacis obſtinatõnis dam

nabilē et vix egressibilē laborintū
se detrudant ac detrusos manife/
stent Neqz eni certior est errantiū
ptinacia quasi si ob veritatis pub
licationē vel damnationē erroris
notoriq guerras moueat quis sedi
tiones et bella.aut mouentib⁹ p
inde faueat atqz consentiat.sed in
his p nūc insistere nō est nostrum
Nona calumnia Supaddit nona
calumnia dicentiū assertiones istas
spectare nō ad iudiciū fidei sed ad
causam sanguinis et ḡa ocernunt
p̄cepta decalogi que idcirco ad fi
dem nō ptinent qz continēt euidē/
tiam in lumine naturali Conceda
mus in p̄mis p homicidiū in se o
fideratū spectat ad causaz sangui
nis criminalē Sed homicidij iusti
ficatio p̄sertim per ius diuinū atz
canonicū tanqz illud sit licituz lau
dabile et meritoriū pertinet vtiqz
ad iudiciū et iudices fidei Est eni
longe aliud loqui de homicidio
aliud de homicidij iustificatiōe.sic
aliud est furtū.aliud est furti a p
batio Porro dum addit hec calū
nia p̄cepta decalogi non esse de fi
de etiaz p̄dicta.fallit et fallit.
sicut alibi pspicua et irrefragabili
rōne monstratū est Edocuit hoc
tituli formatio obinde pueniens
vt fertur.dum quesitū est vtrū he
noue assertiones sint fidei iudicio
reprobande.sed hoc fieri procurans
incidit in foueam quā fecit Deci/
ma calūnia Subinferk tandē vlti
ma p nūc calumnia que me piter
cum rege querit inuoluere tanquā
aliqd execrabile omiserim Ecce in
quiūt iste xp̄ianissimū regez expo
nit discrimini turpis note erroris
vel hereſis in causa quā nō voluit
nec vult assumere Hic rñdeo p̄mo
q neqz regem neqz prudentissimū
consiliū suū totuz neqz vniuersita
tes neqz p̄latos neqz clerū sui rḡni
ita in manu mea teneo.q eos suffi
ciam vel debeā p̄hibere a defēsio
ne cause fidei neqz certe volo Ob
hoc eni rex dicit xp̄ianissimus ve/
lut anthonomatice quia fidez p̄te
git q defendit.Dico scdo q añqz
rex veniret hic in causa.assumpsi
mihi causā ipam modo quo dece/
bat theologū.a quo mō neqz dis/
cessi neqz discedo neqz discedā do
mihi p̄icio sicut reperiri debet in
actis me ita respōdisse Erat mod⁹
p̄cedendi per denūciationē euan/
gelicā cōtra doctrinā erroneam in
fide et moribus ac multiplicit scā/
dalosam Dico tertio q dum sensi
cōmissarios in causis fidei alit in/
tendere.qz citabant me vt irem di
uionez.et tutius mihi forte fuisset
ire i babylonē quia insup nihil in/
tendebā p̄cedere cōtra personam
qualencūqz nec per strepitum q fi
guraz iudicij interrogatus si face
rem meā partē.respondi q huius/
modi denūciationē contra psonā
neqz feceram neqz faciebam.et ret
buat deus in bonū illis qui cōtra
satagentes oppositū quibus igno
scat deus meam innocentiā et sim/
plicitatē reuelauerūt Hoc memori
gratoqz mente retineo Dico ārto
q si materia stetisset in puris t̄mis
theologicis tractando eam stilo

Propō in Concilio Constañ. ex parte Regis

theologico qualis p̄oesc̄ptus est ita q̄ de interesse personali cuiusq̄ cunq̄ p̄sone nequaq̄ fuisset actuz nō opus fuisset introducere regis auctoritatē Nūc aūt dum res tractata est q̄ tractaī per aduocatos et p̄curatores et notarios et per strepitū et figurā iudicij/sensit aduersa pars credite sensimus q̄ nos q̄ diuitibus et diuitiis opus erat. Et eccelīas instructionis missas per p̄tez aduersam ex hoc loco in burgundiā que satis hoc indicāt sed eas p̄palare iussio sacri huius concilij cum p̄positi modestia non p̄mittit Hic vero iuridicus procedendi modus qualis p̄dictus est mītos exterruit ne manifestas hereses hic dogmatisatas et notorie p̄dicatas vellent vel auderent dēnūciare iudicibus. Quis aūt sit stilus in hac fidei materia p̄cticādi.cedula posterius legēda docebit Concludēdo tandē et ostanter affirmo me firmiter credere et nullaten⁹ dubitare q̄ hec doctna p̄ōnis defendētis mgr̄m Jo. pui cum suis assertionib⁹ sicut inuenta et in isto codice continet est erronea in fide et moribus ac mītipliciter scandalosa Q̄ si fuerit aliq̄s vel aliqui q̄ntūcunq̄ multiplices volentes x̄pianissimū regem calūniari q̄ non fecerit in hac p̄te iudiciū et iustitiā.credēdo et credi mādando sicut modo dicim⁹ et sicut opatus est.ego nedum nomine regis x̄pianissimi sed etiaz p̄prio nomine cōstituo me partē defendentem ad penam talionis p̄o me et mihi adherere volentibus in hac p̄te et cor̄ā hoc sacrosancto q̄ vniuersali cōcilio dei nutu congregato Dico partē defendentē.attendite q̄ p̄tem accusantē cōtra p̄sonā aliquā neq̄ feci neq̄ facere p̄o nūc nisi q̄d aliud vrgeat dispositi Non eniz mihi colluctatio est aduersus carnē q̄ sanguinē sed aduersus p̄ncipes tenebraz harū ⁊c. Faciat igitur silr pars aduersa ponat p̄sonā p̄priam in q̄rela dñi sui imo certe o filio meo non faciat aut si fecerit cōquiescat Absit a me vt gaudeā sup̄ iniq̄tate et nō congaudeā veritati Sed ecce p̄es orthodoxi dō iure amabiles dū inter loquendum retorqueo mentis oculos ad p̄assumptū thema quo dixim⁹ Deus iudiciū tuū regi da.rapior q̄dam/modo de viuis ad mortuos dum sō q̄d subdit intueor q̄ iustitiā tuā filio regis Et aniaduertite precor interim p̄es benignissimi viri mie quoz iustitie obliuionē nō accepe rūt Aduertite nūc paulisp ad me auribus v̄e carnis et oculis.atq̄ spūalibus oculis et auribus.q̄d filius regis et frater istius ludowicus inclite mēorie dux olim aurelianī mā suetissimus q̄ benign⁹ elegātis for me.p̄spicacissime sagacitatis.eloquētie singularis q̄ pene incompabilis.q̄d inq̄z nūc ipe imo quis guis suus clamet ad hoc sacrū cōcilij misericordi pietate pēsate cō patiētes estote ex innata teneritudine miserationis cordialis.reuol

uentes vobiscuz intra mie viscera quo clamore quo gemitu quo plā gore querat mō iustitiā.nō eq̄dē sicut existimo tantūdē ꝑ ipa mor/ te nature.qz scit ꝙ mortu⁹ est qñq̄z moriturus.q̄ntū ꝑ tali mort. mō conq̄rit.q̄ntuz p̄terea ꝑ crudelissi me necis sue iustificatione.que est infamie mors altēa.mors otinua mors indigna neq̄z minus fugibi lis q̄z sit ipa mors nature Hec sicq̄ dem infamie mors ciulis nedū vi uētes interimit. sed deseuit in mor tuos.nō vnū vel duos interficit ꝫ posteritatē totā.totuz gen⁹ et affi nes diro lacerat ignominie telo. nos tres p̄cipue filios illustres ac ingenuos supstites.quorū vn⁹ ob ses.alter captiuus detinetur in an/ glia.nō vt ꝓditores quidē.sed vt regis ac rḡni fidelissimi defēsores Osi datū esset his liberis pupillis orphanis et captiuis astare corā reuerēdissimo ac celeberrimo cetu pñti.si fas alloqui.plus planctib⁹ plus suspirijs plus singultibus la chrymis et gemitibus q̄z ore vel vocibus clamarent date patri da te nobis iustitiaz Osi ꝓcūbentes eos et aduolutos vris sanctis pe dibus cernerēt hi misericordes o culi vestri.cōcipite quibus iaculis intime compassionis vulnerarent pissima corda vestra.quia neque verbis extra ꝓferre.neq̄z intra me ꝓ rei magnitudine comꝑhende re sufficio quod cupio.ꝓficite qō nequeo Ceterū nūquid non obse cro sufficere debuēat patres sapi entissimi atz misericordissimi natu re mortē immaturā talē inflixisse patri? Tollatur ergo mors altera quā sacrilega impietate crudelē inferre ac renouare nō cessat tam patri mortuo q̄z superstiti genero sissime pli sue libellus hic vere fa mosissimus vt rex scribit.vere he reticalis.scādalosus.humani fede ris emulus.catholice cōdemnat⁹. sceleratissimus.vipereus.legis de calogi impugnatiuus Quinetiam miseramini pereuntiū animarū pa tres ac dñi misericordes.illorū vi delicet nullū loquēdo.qui damna biliter.ita ꝓfecto est.damnabilē in perniciē ꝓprie salutis et aliene libellum hunc letiferum pertinaci animositate defendūt et seruaē cō tendunt ne pereat Et ego nunc in spiritu lenitatis in spiritu sacri cō cilij p̄sentis qui est spiritus pacis et concordie.spūs charitatis que benigna est.que nec inflatur nec ir ritatur.cōuerto vocē meā ad vos reuerēde pater ac dñe dñe Attra/ batensis cū quo viri olim familia riter q benigne Ad vos similē ma gister petre vice dñi Remensis cō patriota charissime quos ego dili go in veritate dilexi et diligā dño ꝓpicio Nam qui nō diligit manet in morte.optabilius autē essz pde re vitā carnis q̄z in tali viuē mor te mentis Interrogo vos nūc ali qua Rñdete p̄cor.imo tacentib⁹ vob rñdebo ipe ꝓ vob Nōne dili gitis salutē tpalem simul et spūa lem illustrissimi ꝓncipis dñi ducis

Propō in Concilio Constañ. ex parte Regis

Burgūdie Diligitis scio Nō diligitis securitatē inclite posteritatis sue in dominijs hereditandis Diligitis scio Nunqd pterea nō animaduertitis vēo iudicio rōnis mortem quā loqmur prauo cōsilio perpetratā. qualē et qliter nunqz paē prudētissimus recolende memorie philippus attentasset Puto qz sic aniaduertit. neqz si affuisset. (eratis enī tūc in italia) dedissetis tale consiliū de quali dū aliqñ viuēte pre pfato fuissz aliqs sermo habitus per nōnullos. otinuo camerā exiens et medicū suū inueniēs mestus ac turbidus clamauit. Btūs vir qui nō abijt in cōsilio impiorū Deniqz cognitū est qz morte hāc mor vt patefacta est et annotata sic ipe dñs dux pñs exhorruit detestat' qz est. vt diceret dñis de regio sāguine Diabol' inqt m psua sit Qz si mors iniusta fuit. sit iustificatio peior. sit defensio iustificationis pessima dñs est. Vincat igit vos. nō ego. sed veritas. sed ratio sed pietas p salutē aiarū vrārum et p illā quā vos expauescē ac refugē ouenit penā errantiū. p illā deniqz seueritatē sñie qua xpianissimus rex francoz supm' nr dñs cōis per lras patētes suas credite dicēti his oculis vidi. his manibus palpaui eas. damnat hunc libellū tanqz iniuriosum regie maiestati sue. mādat qz plecti defendētes illū pena crimi tali debita que qlis sit nō latet vos scio. q hec cohibeat tpalis pena si nō retrahere sufficit canonica vel ecna Tandez ego ipe reuertor ad vos pres orthodoxi. supplicans petens et obtestans per deiderium illud qd hñt reuerētissime ac deo amabiles paternitates vre ad salutē aiarū ad extirpationē errorū et correctōez errantium siquid mouet illa Ezechielis imo dei per ezechē expauescenda horribilis tuba que peruntiuz in erroribus et pcīs intonat sanguinē a speculatore muto reqri. tollat per iudicialē huius sacro sancti concilij sñiam libellus iste famosissimus mortifer q hereticalis q eradat memoria eius a populo xpiano Ut quid etiaz mēbranas occupat. vt quid legentes q audientes sua otagione fedat inficit conculcat qz? hoc in recessu suo queruit serenissimus rex rhomanorum Supest cedula patēs cui sigillum suū impressum est Et quid pius egerit fame vox insonat hoc ipm petit. hoc suadet. hoc obtestatur xpianissim' rex frācoz hoc pclarissima, pisien vniuersitas q alij qz plmi hoc nos postremo hūiles sui ābasiatores supplicibus votis exoram' ātenus in hoc adiutorēs sitis. dando regi iudiciū et iustitiā filio regis. sequēdo vestigia xpi q ad hoc venit in mūdū vt oues errantes ad se reducēt Sic itaque de pus errantibus si nō obdormierint. si non in erroze cepto pertinaces qd abfit extiterint dicet' sñia illud de epla dñice currentis Erat. aliqñ fic oues errātes ſ nē ouersi estis ad pastorē q epm aiarum vrārū Ad hoc quippe tenoit

oꝛõ Poſita vice thematis Deus iudiciũ tuũ regi da et iuſtitiaz tuã filio regis Terminabimus in hoc ꝑmã pãtis actus ꝓtem reliqua p lecturã lr̃arũ quarundã et cedularũ q̃ntũ audire placuerit finietur.

Explicit ꝓpoſitõ facta

a dño Cãcellario pariſieñ coꝛã cõcilio generali Conſtañ ex parte regis francie

Et tũc poſtmodũ dñs Cancellarius pariſieñ ac magr̃i Jozdanus mozini G. pucꝯ nepotis q. p. de verſailles ambaſiatoꝛes p̃fati xp̃ianiſſimi francoꝛũ regis et eius nomie ꝓduxerũt coꝛam toto concilio generali et in manib⁹ ꝓtonotarij Januen̄ ſub cuſtodia concilij tradiderũt lr̃as et alia munimẽta ſubſequen̄ cõprehẽſiue inſtr̃oꝛ aboibus ꝓtonotarijs et notarijs de q ſup oib⁹ dictis datl. et ꝓteſtatl.

Primo quendã paruũ ſexternũ papireũ cõtinen̄ tres partes ꝓncipales Jn prima ponebañ ſex cõcluſiones theologice otra ꝓpõem cuiuſdã Joꝯ pui q doctrinã in eadẽ otentam et incipit Quia ex patentibus ꝛc. Jn ſcda erãt octo regule ſup ſtilo theologico tenendo in cõdemnatione erroꝛũ cũ certis reqſitis Et incipit Super omnia vincit veritas Jn tertia erat breuis cedula petitiua examinationis faciẽde deliberatione quatuoꝛ ordinũ mẽdicantiũ ſup nouẽ aſſertionib⁹ ꝛc. et incipit Attendẽs xp̃ianiſſim⁹ ꝛc. cuius quaterni magna pars fuit tũc lecta et ſpecialiter requeſte

Jtem magnã lr̃am regis patentẽ ſup cõdemnatione dicte ꝓpõnis M Joꝯ. parui et incipit Regia maieſtas noſtra

Jtem quendã magnũ quaternum papireũ ſignatũ ſignis duoꝛũ notarioꝛũ otinentẽ ꝓpõem M Jo pui

Jtẽ inſtr̃m aduocationis dñi Cãcellarij pariſ ſup ꝓpõne per eum ex ꝑte vniuerſitatis pariſ als fca coꝛam rege francoꝛ

Jtem cedulã papireã cõtinentem appellationẽ a iudicibus fidei ſup publicatione votoꝛ ꝛc

Jtez lr̃am patentẽ vniuerſitatl. pariſieñ ſuper approbatione ſñiarum dñi epi Pariſieñ

Jtem quendã quaternũ papireũ in quo otinebatur deliberatio fratrũ de quattuoꝛ ordinibus mendicantiũ ſuper nouẽ aſſertionibus

Sequunt cause ppter

quas cancellariam dimittere vole bat Jsta est ps angustiarū q cala mitatū in officio cancellarie pari/ fien. quarū cōsideratione et sāctissi morū deū timentiū concilijs cedē simpliciter et gratis fixus institui

¶ Cogor enī plu

ribus dñis magnis valde qui aduersissi/ mi sunt complacere vel obsequi. nomia nō explico illa scientibus Puto viderē insania hanc ppleritatē cum fas esset nō fugere siquidē indignatio ꝓncipis mors. et nemo pōt duobus dñis seruire ¶ Cogor amicis fauere q tamē eruere me nō sufficiūt nec me a factiosis et fortissimis hoibus q oīa calūniantur que ago. imo et verba mea tota aduersum me exe crantur Hec idcirco ꝓsecutio pl' ꝓsonalis est q̄z altera. q casu licet et expedit secedere q vincere in bo no malū. ne obnitēdo frustra ego ruine magne cuz amicis inuoluar Hoc docere pñt ea que nouiter o tigerūt. xp̄i simē et pauli exempla atq documēta id suadent. nā hoc casu pastorē fugere nō fugere est. ¶ Cogor importunissimis imo ni mis grauibus obniti vel peccare. meli' autez est incidere dei manus q̄z hoim cum possunt declinari. ne aīās piculum pereat in illo ¶ Co gor ad deliberationē aliorum vel pro ꝺsuetudine tꝑis ignaros scia et pniciosos moribus ꝓmouereq qñq̄z sufficiētioribus ꝓponere. cuz tamē dicat sapiens noli velle fieri iudex nisi virtute valeas irrūpere iniquitates ¶ Cogor importunis/ simis homibus et diuersorū morū a meis rñdere. et obsequi eis. con/ iungi familiaritate aut inciuilis iu dicabor et ero ꝓximus periculo. quia gaudere oportet cum gaudē tibus ¶ Cogor assidue rumores audire qui illic cōtinue pstrepunt quibus anime quies oīs eripit. et in multiloquijs huiusmōi pecca tum nō deesse. ac spūaliter congre gata per hec dilabi statim cogni tum est ¶ Cogor laborare pro cu/ riosis sermonibus quibus absque edificationis fructu maxima tꝑis pars absumit. et mihi ouenit illō. stulto labore ꝺsumeris ¶ Cogor rursus curie fluctibus etsi nō semp immergi vel ingratus iudicabor. a q̄bus vt emigrarez sola hec fuit occasio cācellariā postulādi. q cō/ tulit hoc de' aliē tñ q̄z spabaz cur nō igit habito fine cessat motus? ¶ Cogor inē hec et silia missas q orōnes omittē vel irrecollectus di cere Jn q̄bus tñ fruct' est vberior si bñ fiant q̄z in graduū tali q̄li di stributiōe. vbi q̄z pu' vtinā ñ sepe pniciosi' vtinaz mores sit ecclie ꝓ ctus intima cernētib' linquo. vbi locū hz illud apli. nemi cito man' imposueris neq cōicaueris pccis alienis ¶ Cogor etiā in tpali vita q̄si mēdicare et despectus viuere. cū mediocritas aurea nō amara pauptas sit tutissima ꝓm exigētiā status. cū alibi abūdanter habeā et menagiū iam ꝓuiderim quod

cum detrimẽto magno oporteret relinquẽdo dissipare et cũ grãmaticulis et pueris viuere. ¶ Cogor pro viuẽdo decanatuz tenere vbi ꝓficere verbis et exẽplis suz astrictus. et tamẽ si non resideam in cãcellaria. sciũt omnes. est iuramẽtũ quale murmur quale detrimentũ et qualiter iure vocabor monstrũ biceps. ambitõnis insuper imo deieratonis exemplum putabor ¶ Cogor liti pro adiũcto beneficio vel cedere cum irrisione et damno vel cum fortissimo et insuperabili hoste i eternũ dimicare. qõ a moribus meis abhorret maxime q in sonat illud auribus meis. cur non magis iniuriã patimini ¶ Cogor ad ꝓbendam nouiter anhelaẽ me quoqz et amicos meos huic noue cure subiicere. vbi quãta spes ꝓuisionis sit. mores hodierni docẽ faciliter possũt. et ꝓfecto hoc q̃rere nõ obligor. nec ex altera pte impuisus stipendijs ꝓprijs laborare neqz hunc deserere locum vbi absqz onere saltẽ piculoso vacare mihimet possum et hec oia que p̃mittũtur et sequũtur scandala declinare ¶ si scãdala post hanc resignationẽ vt amici minanꝫ cõtingant. ꝓfecto et venient eadem vel maiora. si non diuisio vlla. malo in alio sub alio et pro alio qz in me et sub me fieri. et notet illud salustij. frustra niti et fatigando nõ nisi odiũ querere extreme demencie est. Cogor mltitudinẽ insequi ad agẽdum quod nõ placet aut licet vel vt hostis ac suspectus ambitione haberi nec hic dissimulare aut fugere seu tacere sufficit nisi patenter clamauero. cum tamẽ scriptum sit. non insequeris multitudinẽ ad faciendũ malum. ¶ Cogor pnicioſa dogmata qualia iam seminata sũt ab aliquibus vel tacere cõtra cõscientiã. vel cũ summo mei imo veritatis periculo illa per reuocationes corrigere et nõ potius confirmare tauentes dicentibus ꝓmiserint. vbi autẽ malicia ꝓualet habitandum non esse suadet plato q il lic ezechielis et hieremie de gemẽdo valet consilium. ¶ Cogor linguas omnes maliuolas tanquam signũ ad sagittam perpeti. que tamen intolerabiliter et irrationabiliter seuiũt et penetrant sciunt exꝓti. quantũ deniqz non in verbis solum sed in vita propter coherẽtiã quandã hic innominatã sit discrimen agnoscunt. quo pacto deniqz redimendum tempus sit videt q̃a dies mali sunt. imo supra modum periculoſissimi et seditionũ semini/bus vndiqz repleti Arx syon occupata fit in laqueum ipsi hierusalez. felix porro e tali naufragio nõ sine beneficio si vl nudus enatauerit. ¶ Ex aduerso pro ꝓsentia mea nihil allegari boni potest nisi spes quedã alijs ꝓficiendi quã fingũt quidaz vtinam nõ ceco iudicio rapti de exiguitate mea. que qz ad hoc inutilis sit sentio et dudum experior. scitũ vere est illud plus tibi qz alijs de te. ¶ Consideretur hic acri iudicio tam ex ꝓteritis qz ex circũstantijs rerũ si plus obest ille

qui cū suis psonaliter queriť perse
qui et cum eo iustitia piclitať quā
iuuet.et vbi locū habet si vos pse
cuti fuerint ꝛc ¶ Cōsidereť qz pua
sit perficiendi spes apud eos qui
sapiētes sūt in oculis suis et q̄ ad
nil aliud vacant nisi cum athenien
sibus dicere vel audire aliq̄d noui
Vbi ꝓterea multitudine res geri/
tur.vbi si qui sint de sua salute soli
citi faciliter et abunde concilia re/
periūt.apud illos vero qui salutē
suam nō querūt ꝓdicatio nō soluz
ociosa sed etiam pernicioſa et irri
sione digna si non tm̄modo curio
sa sit efficiť.vbi autē nō est audit⁹
nō effundas verbū.exēplo xp̄i qui
coram herode cum audire curiosa
gestiret ommutuit ¶ Cōsidereť q̄
ꝓfectus esse Brugis pōt solo etiā
vite exēplo si verba deessēt.vbi tm̄
ꝓficere bñficiū notabile pstringit
ꝑlatura tam solēnis Cōsideretur
ab expertis quid apd magnates
ꝓsint inferioꝝ verba imo grauiť
irascunť dicētibus si nō sint ꝑm vo
luntatē.si nō obꝑuent illud loq̄mi
ni nobis placētia.et quid michee
contigerit si nequaq̄z meminerint.
Qua ꝓpter multi doctorū et prudi
cantiū qđ rñdent dicere ioculato
res et fistulatores mirank.qui ad
arbitriū tripudiare nolentium car
mina id ē doctrinas mensurāt va
riātq̄z ¶ Considereť q̄ repugnāte
natura vel ꝺsuetudine q̄ altera na
tura est.nil vnq̄z felicit agiť.est āt
natura mea et ꝺsuetudo ad agibi
lia ꝓsus inepta scrupulosa iners
formidulosa.leuissime perturbata
vt plus milies expiꝺ fugiť Quid
igiť conaboꝝ cōn ictum fluuiū.cur
vim nature faciam quā licet expel
lam furca vt Orati⁹ ait tm̄ vsq̄z re/
uibit?Quid fructu ꝓuisione et ho
nore allectaboꝝ amicoruz?Fateoꝝ
hec vltimo euincere potui carnali/
oꝝ et hoc pentibus ruralib⁹ hoc
nō curātibus imo ipis frīb⁹ soro
ribus muliebꝛioꝝ et ad altioꝛa scā
dentibus minoꝛib⁹minoꝝ.z immi/
nente tāto naufragio mercib⁹etiā
charissimis imo nc̄arīs vltro ꝓie
ctis enatandum est.et ab incendio
sine diuitijs ꝓfectis emigrandū.siť
a curia certe lucrosioꝛe mementō
violenter eripui.nec piget q̄q̄z ob
niterenť amici Qz si dicat pericula
hec ex timore fugere.z venire ad
illud terentianū quid si celum ruat?
procul dubio plura dant intelligi
amicoꝝ ominatōnes ambigue.et
ꝓteritis futura presagio. et pticka
ria tm̄ nec dū loquor.nec dum ea q̄
intrinsec⁹ latēt aperio ¶ Consideꝛ/
retur in q̄nta copia sūt magīi ad
ꝺtemplationē forte minus idonei
qui oīibus agēdis in officio vigi
lanti⁹ libētius atq̄z felicius debui/
rent.nec optet hic hoiem q̄rere in
quo nō sit macula.qz rara nimis
auis in terris.nec ꝓfecto talis suz
er Videte obsecro q̄z intolerabiť
esset erroꝛ atz supbia vel in me vl
in alīs de me talia cogitare et sic
ꝓferre velle.qualiter simea defoꝛ/
mis fetum suum caballis antepo/
nit.Porro nō est concilium cōtra
dominū si ob oculis sim ꝓiec⁹ vt
ꝓsit alter Estimo ꝙ audita z facta

Bñdictus ne cedēt ab amicis hoc supbie scuto fuisse deceptū.qsi videlicet eccia recederet cū sua cessione.nec alius talis ad regimē ipsi debitū posse repiri.hec vero plāe tentatio demonñ meridiani Cōsideret q̄nta sit raritas deo in cōtēplationis q̄ete viuentiū more pōrū sc̄oz Ideo siquis tenuiter ad hoc apt' inueniat cedendū sibi puto.qz talentū suū tale est non alia agibilia saltem in tāto.sicut opus oculi videre est nō laborare Habet enī quilibet donū ꝓpriū a do. talē cessionē hac causa ipe Gregl. nazāzenus et papa celestin' q alij plures fuerūt executi Cōsideret si ad epatum vocarer vel aliud ingens tpale bonū an amici cōsulerent oibus sprētis cancellariā esse tenendā.estimo nequaq̄.nō dubito tñ q̄n nūc securius volendo descendere illam desero q̄z aliq̄ ascēdendo Q& si in casu dimissiōis offi cij ad maiora vel p mortl. trāsitu puidendū restaret cācellarie agatur nūc put tūc.imo tāto puidi' q̄nto deliberatio maior esse pt q̄z ꝑmū data rapiat occasio Cōsideretur q multi etiā ex amicis q qui dicūt picula se videre pñt absque tātis inuidie odijs et aduersitatū causis subire illud onus gratis in quo tātis q̄uatus sū oneribus et nō irrōnabiliter vsq̄quaq̄ q̄runtam veraī odijs.q̄bus p meam forte ambitionē aut importunitatē spes quā sitiunt adempta est et extorta Q& si remuant videant q̄m equo mecū agant iudicio.attēdāt ne digito mouere nolint onera q̄ in eis ceruicibus nolūt immanere Deniq̄ neminem dubitare arbitror q̄n liceat ꝑm iura oia resignare bñficiū tale.resignare in manu superioris.et vel religionez intrare vel aliter viuere.ꝑsertim bñficium aliud curatū habēti Q& si licet.cognosco me q mores meos.certus sum certitudine tali quam in tali materia sufficientem existimo q̄ mihi est expediēs Q& si fingant nimis me amātes illud nō expediēs esse reipublice vel alioz ꝓfectui. audiant diuinū tonitruū Quid p dest homi si totū mundū lucretur. Videant demū ne sint inter illos de q̄bus alibi Inimici homis domestici eius Illud etiaz pueris decātatū Que nocitura tenes q̄z̄uis sint chara relinq̄ Et ne me mutationis culpabilē arguant.si nunc tam vehemēter fugio qđ tam diligenter ꝓsecutus sum sciant quia meū sapere cum etate et experientia creuit.et me spes plurima frustrata est.certū vero est io idē illō tpibus mores sapiēs Q& si allegetur infamia mea.scio q̄ per infamiā et bonā famā pgitur ad celū Scio q̄ pro minimo mihi esse dēt vt ab humano die iudicer qui me iudicat dñs est Cetez nō populari rumore.sed scientie simplicitate xp̄iani vita metitur Cōsulti' p fecto et honestius est illud vltro facere qđ tandē ab inuito vl ipa mors extorquet

Explicit.

Recõmendatio licen-

ciandorũ in decretis facta parisi us per Magistrũ Jobem Garson

Quãuerit forã aliqs cur a vincul scholastice exercitati onis sũt hi venerabi les viri ita multiplici tã nũero qz merito velut in libertatẽ q̃ndã ad ducti R̃ndemus per verba summi legislatoris dei in euãgelio dicẽtis D̃ns his opus habet Originalit Mat.xxi.Marci.xi.Luce.xix.Quisquis eni oculos sue ꝺiderationis per vniuersã eccĩam deducere voluerit inueniet eã velut aliquaz domũ grandẽ iuxta ꝓ Bicam exclamationẽ O israel qz magna est domus dei et ingens locus possessionis eius.p̃sidet huic eccie ꝺns nr ihs xp̃us tanqz filius heres in domo sua dei p̃is sui ꝑm ap̃lm heb. ꝑmo Propterea loquẽs in gabol frequenter noiauit p̃emfamilias. recte ꝓsus qz familiã habet multiplicẽ mirabili officiorũ ordinum qz varietate ꝺstitutã.qui etsi cũcta per se ipm agere posset.disponere volens tñ nos coadiutores esse suos ꝑm ap̃lm ac ꝓinde bonitatis sue ꝓcipes fieri. Assumit hoies ad obsequiũ suũ nimirũ qz iumento etiã vti dignatus est dum misit discipulos suos vt soluerẽt asinã et pullũ eius et vt dicerent interrogantibus qz ꝺns his opus habet hec ꝑm lr̃am Sed a lr̃a traducamus si placz verbũ istud ad mysteriũ oueniens laudib' horũ spectabiliũ et eruditorz virorũ Ita enim mos ita eni ius exigit vt laudent et dicam' qz ꝺns his opus habet Quis ꝺns? Jam dictũ est.ꝺns ꝺminantiũ et rex regum cui seruire regnare est glo.Rhõ.p. Cui' agi frenis sũma libertas est Boeti' de ꝺsolatione Cuius seruitute gloriabatur theologisans aghates.sũma inquiens ingenuitas ista est in qua xp̃i seruitus cõprobat Qua in re protinus ostendit laus egregia doctissimorz q intersigniũ hac calariorum istorz qm̃ tanti talisqz ꝺni seruos se dedicare studuerũt nec seruos qualescunqz sed viriles seruos. D̃ns inquit his opus habet.Ecce nobilitas insinuatur qa tali subsunt ꝺno .Et vtilitas quia ꝺns his opus habet. Sunt qui seruos viles et inutiles sub quadã falsa specie libratis et dominñ sub diderũt hi sb dominio carnis tanqz latrinarñ.de quibus ad Rom. xvi.et ad Philippẽn.iij. Quorũ deus venter et gloria in confusione. Sunt qui seruiunt mundo vel mãmone quos notault christ' dicẽs Nõ potestis deo seruire et mãmone. Sunt qui seruiunt diabolo et peccato Nã a quo quis superat' est eius seruus efficit.ñ.Pet.ij.et q facit peccatum seruus est peccati. Vos autem meliori consilio q mẽte spretis his non tam ꝺnis qz tyrannis crudelibus serui facti estis deo ita vt appellandus sit quilibz seruus fidelis et prudens quẽ constituit ꝺns sup familiam suã.nam

dñs his seruis opus habet. dñs itaq; vobis opus habet O specta biles et prudētes viri q hoc ad re gimen sue familie grandis q̄etum et tranquillū Do quid? sane vt do ceatis eam iudicia iusticie reddere vnicuiq; qđ suū est Ea enim demū vera pax erit ea gubernatio ido/ nea. ea seruitus placens dño si ma net vnicuiq; debitus ordo. Ordo aūt quid aliud est nisi pariū dispa riūq; rep sua vnicuiq; tribuēs col locatio? Hūc ordinē docere habe tis o venerabiles licētiandi quib⁹ dñs in hoc opus habet vt omnis de familia sua reddat ei religionē latrie. puritatē scie. charitatē ad primū. equitatē ad iudiciuz vt sic ordineť quilibet hō conuenienter q̄ ad tpalium ministrationez Secdo quo ad spūalium dispensationē q hoc secdo in ordine ad primū Ter tio quo ad emendationē scientie quo ad seipm. Quarto quo ad ex/ hibitionē reuerentie et latrie quo ad deū Hec sūt q̄ttuor pncipalia circa q̄ versať oīm sacrorū cano/ nū lex atq; traditio docēs se regē deū colere. neminē ledere. rem suā vnicuiq; tribuere. quop notitia q̄z sit nčaria familie dñi nullus igno/ rat. intelligēs ꝓterea nullas indu cias ꝓbationes dcordātiarū vel auctoritatū q; neq; nče est cū late pateāt. neq; ignorātibus leges lo quor. pspicuū est igiť qm̄ dñs vo/ bis venerabilib⁹ licentiandis op⁹ habet psupposito pm depositionē testificationēq; doctop vestrorū q alioq; p hanc notitiā sacroq; cano/ nū fuistis assecuti Hec quippe no titia iuxta mysticū sensū asina do/ mino seruiēs. pullus vēo discipul⁹ eius studiosus intelligi potuerat. Sed omni psecutione talis meta phore veniam⁹ ad illud qđ obstre punt et opponunt aliqui dicentes Oportz fatemur ista cogitare que sub q̄ternario cōplexa sūt. scz rem suā vnicuiq; tribuere. primum nō ledere. se regere. deū colere. Dz cū in alijs facultatib⁹ sufficienter hec doceanť q sciantur. quomō nō fru stra. quō nō supflue adiūcta diceť hec facultas decretop cuz suis p fessorib⁹ q studiose de quibus asse rit qm̄ dñs bis op⁹ habet? frustra quippe fit per plura quod pt fieri per pauciora. additio igiť facultа tis decretop neq; nčitatem habe/ bit neq; vtilitatē Et inq̄unt q rem suā tpalē vnicuiq; tribuere docēt sufficienť leges humane fūdate in phia morali que cuilibet naturaliter impssa. pm quas leges instituntur et regiť ad plenū in tpalibus suis vita pns. Per has do canonicas traditiones visa est alis pl⁹ turbari et litibus affligi policia ecclesie q̄z trāquillitate letari Et rursus q re liqua tria que vel spūalem conuer sationē hoim inter se. vel emenda/ tionē ꝓprie conscie cuiuslibet in se. vel cultū latrie ad deum respiciūt sunt in sacris litteris abunde tra/ dite. alioq̄n xpūs hō et idez deus cuius perfecta sunt opera vt dicit moyses instituisset minus perfecte ecclesiasticā domum suam que nec suo nec longo postmodū tempoē

canones istos habuit Alio qn insu per lex euāgelica traderet insufficienter mādata de qbus dns asserit Si vis ad vitam ingredi serua mādata Et iterū Hoc fac et vives Ad sūmā redit ergo hec calumnia dns inquiūt p regimine sue familie in tpalibus dedit leges civiles et p spūalia gubernatione tradidit euāgelicos canones. aliā vero nō ē inuenire vitā nisi vel tpalem que per leges regit. vel spiritualez quaz euangelica lex sufficienter instituit Nōne ergo cōcludere licet q nequaqz dns his id est canonistis opus haberet? Sed qd dicem⁹ ad hec doctissimi et sapientes viri patres et frēs. quid huic calūnie respōdebim⁹? Rñdebimus per cōsiderationes aliquas geometricoz doctrinali ordine positas sm qs patebit a radice nēitas q op⁹ dnorum iuristarū Patebūt insuper distinctiones aliq de iuribus canonibus et legibus Iste eniz doctrine moralis modus optim⁹ est. duz fit resolutio ad certa. dumqz sepatur pciosū a vili et qsi sub oculis vnūquodqz sepatū ab alio reponitur qd cōfuse positum fallere poterat inspicientes Potuerat cito induci declamatoria et velut oratoria cōmendatio sup vris pconijs singlaribus. attamē excitatio studiosa vicit. iubens talia singularia ad vesperias singuloz linqui. et ea nunc dicere q plus eruditionis scholastice noscunt cōtinere. Inuestigamus igit a fundamēto causas necessarie institutōnis ḡre

dns his op⁹ bz Et p hoc sit hec

Prima consideratio

incipiēs ex alto dns per suū velle impiosum et potestatiuū et primū radicale fūdamentū omnis legis vel canonis Hoc Amb i hexameron secutus Basiliū posuit dicens q pma lex oim ē diuina volūtas. volūtas illius ius suum vnicuiqz tribuens Nullius aūt est ppetuas cōstans voluntas nisi dei

Scda consiō

Dns indidit cuilibet rei tantū de lege qntuz de entitate et bonitate Omnia eni fecit in numero ponde et mēsura et ita sub lege certa Dit Boetius quippe Sicut fecit omia pter se et ad se sic omnibus dedit viam certam tēdentiū ad se que dicitur appetit⁹ vel amor et pondus trahens rem ad suū dnatiuū et inciale pncipiū qd eē ipe vt sit ipe alpha et o pncipiū et finis Potuēat hic fieri lōga deductō de legibus varijs rerum tā in celo qz in terra aut in mari et in oibus abyssis in volucribus celi et qrupedib⁹ fre et piscib⁹ maris Sz omittam⁹ hec q dicamus p tertia cōsideratione

Tertia consiō

Dns sicut fecit hoiem vt sibi soli subiectus dnaretur ceteris rebus mortalibus ita sibi indidit pre ceteris rationes tanqz legem intimaz et viuā. neqz eniz pter aliud dicit homo factus ad imaginē et similitudinē dei quia sui capax per rōm

effectus est ꝑm Aug⁹. ⁊ expositoēs catholicos. hoc viderūt ꝓbi q̄ naturas aliarū rerū dixerunt regi a rōne sepata velut ab intelligentia nō errante. homi vero rōem ꝑtiā cōiunxerūt quā dixerūt reginaz in suo microcosmo. quēadmodū suo modo longe tñ excellētiozi dñs in macrocosmo ꝓncipatur.

Quarta cōsideratio

Dñs inoiderat hōi rōem integrā et purā tanq̄z sufficiens ꝓncipiuz regitiuū sui ipsius ⁊ quo ad deuz et quo ad ꝓximū. ⁊ quo ad corp⁹ ꝑtiū et ad aliud q̄libet infinitū. Alioq̄n quō verū esset illō moysi iā allegatū? Dei perfecta sūt opa Quō ꝓterea verū esset illō ꝓbicuz De⁹ et natura nō deficiūt in nēcaris. si mor ab exordio nō dedisset deus hōi sufficiēs ꝓncipiū sui ipi⁹ regitiuū et ordinatiuū atq̄z regulatiuū? Dedit vero dū hominē instituit sub regula rectissima quā appellam⁹ originalē iustitiā que per oīa ofozmis erat q̄ntū opozuit ipi ꝓme ⁊ astanti iustitie que de⁹ ē. per quā reddidisset homo vnicuiq̄z ius suū id est q̄d suuz erat. deo videlz reuēntiā sine cōdictiōe. proximo amicitiā sine dissensione. Cozpozi obediaz ad rōnem sine rebellione. Ceteri3 inferiozib⁹ dñatiōez regitiuā sine impugnatione

Quinta cōsiū

Dñs non habuisset opus legistis vel canonistis in statu nature ꝓmitus institute. sicut nec habebit op⁹ in statu nature glozificate. Quare? q̄z cuilibet fuisset lex sufficienē inscꝑta in libzo cozdis sui nec opus erat vt quis eū docceret iudicia iustitie per iura vel leges aut canones humano studio opositos vel libris aratis q̄d de futuro statu sonat illud ꝓpheticū. Dabo leges meas in cozdibus eozum

Sexta cōsiū

Dñs opus habuit iuristis legistis et canonistis mō locutionis ꝓceꝑ posito. Postq̄z hō cum in honoze esset nō intellexit cōpatus ē iumentis insipiētibus ⁊ similis factus est illis. Obscurato nimirū libzo cozdis interiozi et velut oblitterato ⁊ male cōtracto per diuersas passiones vix poterat legi. vix ab hoie discerni quid rectum ab obliquo. quid bonū a malo. q̄d iustū ab iniusto. quid dareē ergo liber extrinsecus continens leges et p̄cepta p traditionē dei et hoim sapiētiozū quoz̄ lucidiozа adhuc erant cozda vel per diuinā celitus illustrationem. vel per humanā ⁊ diuturnā inuestigationē iuuantibus ad hoc ipm mozib⁹ bonis que miro mō illuminat sicut de alijs dictū est q̄ excecauit eos malicia eoz̄? Anima enim viri iusti annūciat aliq̄n vēa pl⁹ q̄z septē speculatozes cōstituti in excelsum ad speculandum. Dit sapiens. Potuerant hic induci speculationes grate multuz inde obscuratione vel oblitteratōne libri cozdis quod est speculū quoddā vēritatis ⁊ hoc per compationem ad

varios modos diuersos quibus ſpecula materialia diſtorquent ne reddāt veras imagines has ſpeculationes poſuit Oreſme de cōfiguratione qualitatū. illic videant

Septima conſid

Dñs inſtituit p̄mū canonistam et legiſtam ipm adam Congruebat quippe imo opus erat vt adā qui pater oim per ꝓpagationē carnis eſſe debuerat. fieret etiā pater per gubernationē et inſtructionē. ac p inde ſicut in artibus pro corporis regimine n̄carnis adam poſt p̄m fuit per diuinā inſpirationē eruditus. de n̄carnis inq̄z nō ſolum quoad eſſe ſed quo ad bene eē. quāto empli⁹ opus erat pro bene eē ip⁹ anime quo ad ſcias et x̄tutes ip̄m diuinit⁹ illuſtrari q per ipm̄ pozes filios eius de generatione in generationē hec eſt tractatio ipius Joſephi in libro antiq̄tatū. cui conformat apta ratio Sic dicit Geñ. p dñs fecit ipi adę tūicas pelliceas hoc eſt vt operari fas eſt fieri docuit ſicut pare cibos. vti medicinis. rolere agros. et ita de reliquis habetur palā ex iſtis vñ p̄ma fuit origo et cauſa cuiuſlibet artis q inuētrio ſcientie et facultatis

Octaua conſideratio

Dñs vltra legem nature nō ſoluz inſtitute de qua dictū eſt. ſed etiaz de ſummitate deriuate ac in poſteros ꝓmulgate que dicit lex antiq̄ fundat hec conſideratio ſicut ſexta. ꝓlabente enim natura de vicio in vicium. ꝓlabebat conſequenter ad ignorantiā maiorē legū et iurium q iuſtorum iudicio⁹. Addenda fuit igit declaratio cū auctuz inſertione et circa murmurationē p̄ceptorū tā generaliū ſicut decē p̄cepta q̄z ſpecialiū ſicut erant iudicialia et ceremonialia Et ita dñs habuit opus legiſpitis et iuriſtis qui dicebant doctores et ſcribe meditantes in hac lege die ac nocte vt eam ſplo ſimpliciori nūciarent ne fierent ſic equus et mulus q̄bus nō eſt intellectus ſed aꝓximarēt ad deum. ꝓpterea vt in chamo et freno certo rū p̄ceptoꝝ oſtringerent oportuit

Nona conſid.

Dñs vltra legē veterē op⁹ habuit inſtituere legē euangelicā Siq̄oez ad nihil pfectum adduxit lex anti qua dicēte apło ad heb. vñ. Nichil ad pfectū adduxit lex. Erat enim figura et vmbra noue legis. nam omnia in figura contingebant eis plus Aduenīēte igit re vel luce repleta eſt lex illa non ſoluta. ac inde conſtituti ſūt apoſtoli diſcipuli et euangeliſte tanq̄z doctores huius legis et ceteri ſucceſſoēs eorum quos theologos nominam⁹ non ſm corticē litere que occidit ſed ſm interiorē ſpm qui viuificat

Decima conſideratio

Domin⁹ opus nō haberet iuriſtis alijs q̄z theologis ſi homines ſm virtutes theologicas que ſunt fides ſpes et charitas ſponte vellēt regulari Sufficere dixit Auguſti⁹

in enchiridion has virtutes ad salutē oīm hominī. quippe claudunt in se ipis duo illa mandata in quibus tota lex pendet et pphete Diliges dīm deum tuū ⁊c. et primuz tuū sicut te ipsum Interest autem theologoꝝ docere sufficienter ea que sunt fidei spei et charitatis et in regulā euangelicā et errores insurgentes cognoscere. ⁊ cognitos vt caueantur ab alijs insinuare. ea deniq; docere cōuenit quibus hec triplex virtus gignitur. nutrit. defenditur. roboratur Sic instituta videtur ⁊ gubernata fuisse sufficiēter ecclesia p̄mitiua sub apostol' ac deinde per successiones varias vsq; ad doctores sanctos inclusiue per quadringētos annos et ap̄li' quibus tempibus non erat distinctio theologoꝝ ⁊ canonistaꝝ licz canones sacri multi essent vltra tenorē expresse traditū in euāgelijs et ceteris libris canonicis Hi vēo canones si bene inspiciam' nō sunt nisi cōclusiones elicite vel illate ex p̄ncipijs theologicis id est ex euāgelio et alijs libris canonicis per illos quibus dicit xp̄us. Qui vos audit me audit Nihil igit ammirādum si ad eos dē ptinebat cognitō et legislatio conclusionū illaruz canonicarū ad quos ptinebat notitia p̄ncipiorū Inde est illud quod sapientia dicit de se ipa Per me reges regnant ⁊c.

Undecima cōsideratio

Dīs p̄ter multiplicationē hoim sub lege sua euangelica p̄uaricātiū eam multis modis voluit hui' modi canones mltiplicari Et ita op' habuit canonistis etiaz in regimie spirituali. quia p̄rie dicti theologi nequaq; sufficiebant Notem' hic ad declarationē ampliorē q̄ theologi p̄rio nomine dicunt hi q̄ notitiā p̄fitent et habent eorum que p̄rie dicūtur esse de theologia ꝟ est de iure diuino seu euāgelico q̄d idem est et qui illud sciūt elucidare defendere roborare. Sunt autē quattuor genera talium que p̄rie dicūtur ad ius diuinū et euangelicum ptinere Primū genus est eoꝝ que otinentur expresse in textibus canonice scripture vt q̄ in p̄ncipio fecit deus celum et terram. Scōm est eorū que consequūtur osequenter clare in oītia necessaria et euidenti apud omnē vtentem ratōne ex eis que ibidē continent. Tertiū est eoruz que licet nō sequantur in oītia clara apud omnes vtentes ratione vel aliūde doctos. tñ ap̄ exercitatos in sacris litteris consequētia iudicat optima vel seq̄la Quartū est eorū que p̄ reuelatōez factam ecclesie constant et hoc vel expresse et manifeste per p̄bicas seu miraculosas attestationes vel implicite per omunē attestationez totius ecclesie vel concilij generalis eam sufficienter representantis ac per successionē legitimā deriuataz ad posteros per eos qui tales reuelationes habuerunt manifeste. Veritates omnes alie tanto dicūtur magis ptinentes vel imptinentes ad theologiaz et suos p̄fesso

res.quanto primius vel remoti⁹ possunt inferri ex p̄dictis Progredientes igitur vltra dicam⁹ q̄ p̄ter has virtutes seu regulas oportuit multas explicari ad regimen eccā stice familie que nō poterāt exp̄sse deduci ex sacra scriptura. ꝫ oportuit fieri limitationē per auctoritatem humanā Recte eo modo quo vltra p̄ncipia iuris moralis naturalis et cōclusiones euidenter ꝙ nēcario sequentes ex eisdem oportuit addi multas institutiones neque clare dissonas neqꝫ tamē euidenter sequētes ex dictis p̄ncip̄js et hoc auctoritate principū vel omunitatuz quibus respublica regēda subdebatur Exemplū in vno p quod sciatur in ceteris Confessio sacramentalis est de re euangelica p̄dicta sed q̄ fiat hoc tēpore vel illo et apud suū certū sacerdotē vel apud illum est de iure positiuo qō nec clare sequit̄ ex lege euāgelica q̄ sic debeat fieri nec tamen est repugnans Talia sunt sine numero in reliquis que cōcernūt dei cultū et charitatē erga ipsum et p̄mū nostrum.

Duodecima consid.

Dñs opus habuit canonistis nedum p̄ter multiplicationes hmōi canonū positiuoꝝ.sed etiā p̄ter incorrigibilitatē subditoꝝ Oderūt peccare mali formidine pene Dit Cratius.vt igitur pene varie pro varijs delictis ferrent̄ necesse fuit quemadmodū p̄ diuersitate morboꝝ ordinant medici diuersitatez remediorum pticulariū vltra ea q̄ cognoscūt ex principijs pḃie naturalis vel sue medicine generalis. Constat aūt institutiones hui⁹mo di arbitrarias esse vt plurimū quelicet institutiones conformitatem quandā habeant ad legez diuinā in hoc ꝙ nō ei palā dissonāt aliquin essent inique.nihilominus nō ita pertinent ad eam q̄n alie pene possent equaliter stantib⁹ illis p̄ncip̄js cōstitui vt hoc est ius quale appellamus pure positiuū vel hūanum Amplius vero etsi repugnātia nō sit vt theologus sciat hmōi constitutiones penales et similes de iure positiuo.quia tamē humani capacitas ingenij multuz finita est nec ad tot sufficit.dñs habuit opus vel voluit distinctos in eccā doctoēs instituere quoscā ad ius euangelicū.q̄ p̄ie diuinū.q̄scam ad positiuū sciendū dedicatos Et ex his inuestigamus et inuenimus puto cōmoditatez distinctiōis inter has facultates theologie et decretoꝝ.et dominus in hoc habz op⁹ decretistis

.xiij. consideratio

Dñs nō instituit reponi ea q̄ p̄ie sunt fidei in textibus canonum vel decretoꝝ vnde dicūtur canoniste vel decretiste tanqꝫ illa per se̊q̄ principaliter ptineant ad facultatē decretoꝝ Hec consideratio respondet his qui post facultatem decretoꝝ sic institutaz cōtendere vellēt superfluaz esse theologoꝝ facultatem habemus inquit articulos

omnes fidei et catholicas veritates. ꝙo egem⁹ theologis. ꝫ videaꝫ ratio cur illic ponaꝫ tales veritates. inueniem⁹ ꝙ sūt tanqꝫ articuli certi eliciti ex theologia quorū declaratio spectat ad eandez. quēadmodū etiā factum est in legib⁹ p̄ncipū catholicoꝝ. nō ꝙ ad illas leges de directo spectent. sicut nec eorū declaratio. quēadmodū nēo diceret ꝙ declaratio symboli apostoloꝝ vel niceni concilij ad simplices spectet. ꝙbus tñ illud indiciꝫ explicatur ꝫ datur ad credendum Quo pacto igiꝫ q̄reret aliquis reponuntur hec in facultate decretorū vel in facultate legū tpalium q̄ ad theologie ptinent facultatē? Facili⁹ est respōsio Reponūtur itaqꝫ vt addaꝫ pene varie contra eos qui ausu temerario cōtra articlos sic explicatos dogmatisare p̄sumerent. Hec aūt adiectio canonū penaliū sicut est de iure positiuo sic earū cognitio spectat ꝑie ad decretoꝝ vel legum facultates

Quartadecima consideratio

Dñs sicut in vno corpe naturali diuersa mēbris singulis officia cōstituit ne sit scisma inter ea. sic in corpe mystico diuersos voluit eē doctores p̄o varietate doctrinarum legum vel iurū Hac ꝺsideratione ꝑsupposita ex ꝺcedentibus patet ꝺcēter iniusta concertatio vl q̄rela eorū. qui p̄o extollendo scientiam theologie illam decretoꝝ vituperant vel ecōtra Hoc eni agere ꝙo aliud est ꝙz si oculus dicat naribꝰ opa tua nō agenda Rursus est p̄sumptio eoꝝ qui ex nūcitate sue scie nitūtur extollere et arguere eaz ceteris oīmbus pfectiorē cum dicat pb̄s de metaphysica Necessariores quidē oīes dignior pfectior vero nulla Tuz p̄terea videtur in corpe naturali mēbra turpiora et infima plus habere necessitatis ꝙz pulciora et pfectiora. qualia sunt oculus ꝫ auditus Deniqꝫ manifestum est ex his ad quā facultatem spectat iudicare de hereſibus ꝫ hereticis Constat ꝙ ad theologiā. modū vero ponēdi magis determinat facultas decretoꝝ. sed executionē iudices et clientes seu bodelli magis sciūt Exemplū de iudicō falsē monete cuius falsitatis ognitio spectat ad campsores. punitionis modus ad legistas. executio ad iudices et bozrelles Potuerat hic applicatio fieri de examine bulle illius p̄r mendicantes extorte sed omitto.

Quintadecima consideratio

Dñs habet opus sicut theologis et canonistis sic hominibus infēi ord. scie vel ordinis quo ad cognitōz traditionū humanarū Cōsulam⁹ experientiam et videbimus ꝙ vltra

sciam iuris diuini q canonici positiui multe sūt pticulares leges q o stitutiones positiue necessarie in iudicijs quales oportet scire ipsos pcuratores et clientulos et alios inferioris ordinis. Si autē q̄reret aliquis quisnam vtilior sit ecclesie dei vel eruditus in his legibus vltimis pcuratorum et promotorū vel in sacris canonibus positiuis. Puto cōfestim ridebitur et irridebitur imo spernetur a dominis canonistis talis inquisitor. et iure q̄dem Sed cuz a simili pergūt aliq̄ curiose ne dicamus fatuose cōparare scientiā canonū positiuorum pro ecclesiastico regimine ad scientiam euangelicā ipsi viderint Exēplo simili dubitaret aliquis quis habendus est dignior in cura corporis vel medicus Similiter quis pferendus est vel eruditus in constitutionib⁹ positiuis sue religionis aut in synodalibus statutis. vt an pcellat iurisperitus qui tamen ad horum particulariū cognitionem non descendit Cessent igitur deinceps huiusmodi comparationes odiose et curiose fatuose imo et fastidiose nec fit scisma in ipso corpe ecclesie sed ambulet quisque vocatione qua vocatus est gratiā quā accepit cōmūicans sine inuidia et in alterutrū amministrans

xvi. consideratio

Dominus opus habz decretistis non solum ꝓpter rationes sūptas ex multitudine canonū positiuorū cōcernentiū spirituale regimen sed etiam regulationē temporaliū maxime post dotationez ecclesie in beneficijs et alijs abunde factis Neq̄ enim euangelica lex dedit expīsas de temporaliū regimine constitutiones. ac perinde theologica o sideratio se ad eas particulariter cognoscendas nequaq̄ extendit. Videntur āt sufficere leges humanitus tradite. sed si notauerimus aliaz esse rationē de his que mere temporalia sunt nec dedicata diuinis vsibus. aliam eorū que cultum dei respiciūt in decimis et oblationibus in beneficijs atq̄ similibus. nemo mirabitur si legibus alijs vti congruum fuit pro his et pro illis quemadmoduz doctrina pure moralis insufficiēs fuit pro lege reuelanda quāuis in obsequium suum possit.

xvij. consideratio

Dominus nō ita distinxit theologiam a sacris canonib⁹ quin ecōtra quin vtiliter et salubriē possint ab eodem homine quantū sibi cōceditur inuestigari Si eniz reperti sūt qui vltra canones sacros legibus humanis dederūt studiū suū et econtra. et pfecerūt in vtriscq̄ si vltra philosophiam et metaphysicaz multi quotidie in theologia se vehementer exercent Hoc conuenientius, habet fieri q̄ theologus descēdat ad inspiciendū canones sacros tāquā cōclusiones elicitas ex suis principijs theologicis. deducere ficerit tal' ambidexter. erit eni theologus canonista. et canonista theologisans. et quis est hic et lau

dabimus eum Quid autē facilius est ex ambob⁹ aut per theologiam scilicet cognoscere canonicā sciam vl̄ econtra. existimo ꝙ primū sicut facilius est et ordinatius deducē ex p̄ncipijs conclusiones q̄z ex cō/clusionibus ad p̄ncipiorū notitiaz deuenire. addito ꝙ agibiliū istoꝝ vehemens consideratio a puericia vel ab adolescentia non tantū eru dit neq̄z clarificat ingeniū quantū exercitatio in speculabilibus prin cipijs Potuerat hic inseri querela frequenter incidens nostro tempe tam de theologis qui ad specula/bilia quedā parum vtilia curiosio res existunt debito. nolentes ad c sideratiōnē agibilium tanquā suo ingenio indignam et rudem decli/nare Rursus inculpandi sūt iuriste illi qui particularibus conclusioni bus iuriū sic adherent vt

vel ad p̄incipia resolutōnis non aduertunt.

xviij. consideratio

Dominus voluit ita theologiam a canonibus separari vt tamē ma neret vsus terminorū theologorū inconfusus. scientia eni quelibet in ferioꝝ sicut sunt p̄incipia sua a su perioꝝ alternāte eam. sic vt termi norū suorū ꝓprietatē obseruet nēc est alioq̄n fieret velut altera confu sio babylonica ꝑ diuisionē lingua rum nec mutuo se intelligerēt theo log⁹ et iurista Qua. ex re patet ꝙ vbi de istis ēminis hereſis q̄ hereti cus symonia et symoniac⁹ q̄ sibb⁹ fit mētio. recursus esse p̄incipal⁹ ꝝ ad vsū quē theologic⁹ ꝓmo hz ꝓm quē dicit Aug⁹ ꝙ nob ad certā re gulā loqui fas est Ac pinde pz ꝙ expositio bulle mēdicantiū req̄rit exponi per ius euangelicum

xix. consideratio

Dñs noluit vt ꝓm ius canonicuz regulareꝫ immobiliē de nēitate to tus eccīe ꝓpius sicut optet ip̄m re/gi stabiliē et imobiliē per ius euan gelicū et ōinū Tollit hec cōsidera tio temeritatē aliq̄ū vel ignoran tiā qui suis iurib⁹ positiuis imobi/litatē et indispēsabilitatē talem tri buūt et parē vim obligādi qualē habz ip̄m ius euāgelicū et diuinū Ac pinde q̄t heu scāvala q̄t ptur/batiōes in euāgelico regimie p̄dē orta sint et q̄tidie succrescant legi fas ē i expientie libro Tales nimi rū intractabiles q̄s p̄bs appellat imansuos neq̄z epikeyā neq̄z bo/nam eq̄tatē recipiunt. adherentes traditionib⁹ suis sic euāgelio. imo ꝓpē traditiōes suas sicut oquerit xp̄s faciētes irritū mādatum dei. Mat. xv. Applicauimus als cōside rationē hāc p̄cipue vtilē ad mate riā reductiōis grecoꝝ q̄z nūc omit tam⁹ Clauis est hec ōsideratio ꝙ inuentēdo ōnter naturā et ordinē totiꝰ euāgelice hierarchie Et quō regimē ei⁹ monarchicū ē et regale quo ad spūalia ex imobili institu tione xp̄i Utrū vero sit existiman dū q̄ ad tpalia etiā eccīe dedicata non ita est manifestum Scitis con certationes istic innumeras esse. dicentibus alijs ꝙ ecclesia nihil

habet tempozale nisi a dñis princi pibus.alijs vero in oppositum cer tantib⁹ q̄ oia sunt ecclesie.sed lites has vel numerare hic vel dirimere non nostrum est.

Vicesima consid

Dñs voluit eruditis in sacris ca/ nonibus licentiā doctoralē impar tiri.q̄tinus haberēt ex hoc auctem non solū docendi ipos canones.ꝫ eos doctrinalit interp̄tandi expo/ nendi vel glosandi hoc inter cete ra maxime opatur licētia doctora lis.et illud rōnabiliter.nō enīz po tuit omni hora fieri recursus ad d ditozē canonū Dreptēa eruditis et ap̄batis conferenda fuit talis auctozitas doctoralis non solum ipis sed etiam p̄ncipalib⁹ theolo gis.p̄sertim vbi dubietas oziretur ex his et circa ea que ius euangeli cum potest ad elucidationē dedu cere et quēadmodū architectoni/ ca p̄ncipaliter subalternate sciētie. et sicut ex p̄ncipijs dclusiones era/ minant et p̄bantur si recte sūt.De niq̄ causas alias licentie doctora lis esse dicim⁹ quatinus cuitet con fusio in politico regimie.q ne insuf ficiens vel immeritus ad hoc ipm se ingerat.q̄ postremo honoz alit artes dicit Cicero et omnes acce/ dūt ad studia p̄pter gloriā Postu lam⁹ tandē vt dñs p̄familias su/ p̄mus nos ita solui et ad ipsuz de duci p̄cipiat iuxta figuram asine q pulli eius q̄ ad hierusalez celestem ipo sedente et dirigēte p̄ueniam⁹.

Finis recommendacio nis Canonistarum fa cte per. R.p.dominuz Johem Gerson Can cellariū alme vniuersi tatis Parisien

Incipit tractat⁹ eiusdē Magistri de nobilitate

Homo q̄dā nobilis abijt in regionez longinq̄z accipere sibi regnū. Quis hō iste nobil.nisi ihs xp̄s nobilissi mi regl.dauid inclita p̄les? De q̄ per allegoriā Ecc̄s ait Btā terra cuius rex nobilis est Et in laudez sapie ait idem in p̄abolis Nobilis in portis vir eius.cuz sederit cum senatoribus terre. Qui p̄tēa de se loquebat samueli Qui me contem nūt erūt ignobiles Dicamus igi/ tur aliqua de nobilitate.sumentes occasionē ex patre militis egregij dñi Gwilhelmi sangnet.et nobili/ tate opositi ¶ Nobilitas p̄mo de scribitur.scdo diuidit.tertio igno bilitas pandetur.quarto cozolla/ riū quadruplex elicietur.

Nobilitas est eminētia q̄dā vel p̄ncipalitas vel excellē cia inter alias res sui gene ris. habens facultatē aliquam in il las p̄sertim ꝑpinquas influendi. Nobilis idcirco dicit hic accipere regnū sibi siue regimen aliq̄d alio rum. ꝑter influxiuā potestatē No bilitas hic descripta cōuenit cū li/ bertate. que est dignitas aliq̄ sui/ ipsius nō alterius gr̄a Determia/ tio patet p̄mo politicl. multa per exempla. qm̄ in omni genere dñat aliquod vnū q̄d in illo genere p̄i mū est et nobilissimū. tam in aiatis q̄z in anima carētibus ꝓbec descri ptio per sequētia ꝓspicua magl.ē

Nobilitas sic accepta genera/ liter reperitur in maiori mūdo et similit̄ in minori multis modis. quēadmodū varie sūt hierarchie et p̄ncipatus. qm̄ nō est nobilitas sine p̄incipatu quodā Nobilitas in p̄mis ē supeminent̄ nec extra in ipa trinitate beata. quo ad sanum intellectū dicit̄ supercelestis hierar chia Est enim in patre fontalis no bilitas seu dignitas vel auctas q̄ notificat̄ per duas natiōes istas. Innascibilitas et p̄ncipiuz de nō p̄ncipio Similit̄ in filio respcu spi rituſancti. nec dicitur ignobilitas idcirco in spiritusancto Quorum declaratio theologis remittatur. Nobilitas est in angelis ꝑm tripli cem hierarchiā que celestis appel/ latur. p̄imā scd̄am tertiā Nobili/ tas rursus est in eisdem angelis in ista qualibz triplici hierarchia ꝑm tres ordines cōtentos in qualiber vt in p̄ima cherubin seraphin et throni. Nobilitas est in ecclesiasti ca hierarchia que subcelestis dicit̄ exemplata per celestē. ꝑm tres sta tus ecclesie. p̄imos medios q̄ infi mos. ad quos spectat secularē hie rarchiam in dicta reducere ꝑ tres actus hierarchicos qui sūt purga re illuminare. et perficere In qua quidez seculari policia signabiles sunt tres status p̄o tempozalium regimine suo modo In cuius sup̄ mo statu vulgarioz et vsitatioz no bilitas collocata p̄incipatur. No bilitas cōsequēter et large sumpta ponit̄ a philosophātibus et theo logis ꝑm quatuoz gradus creatu rarum quarum alique habent esse solum naturale. Alia esse et viuere quedam esse et viuere et sentire. re liqua sicut homines participant esse viuere et sentire. et superaddi tur intelligere . Nobilitas p̄i/ mo triplici genere creaturarum cō sideratur ꝑm p̄eminentiam rer̄ na turaliū inter se. ꝑm causalitatem q̄ effectū Sic nobilius est corpus ce li q̄z elemēta. sic aurum et gemme nobiliores sunt plumbo aut luto. Sic sol luna venus iupiter plus q̄z saturnus aut mars. et mercuri⁹ in vtroq̄z participat. Nihil enī impe dit quin eād̄ res sit nobilis q̄ igno bilis respectu diuersoruz. per supe riorū et inferioꝝ operationem sicut in eadez celesti hierarchia q̄ pluri bus alīs similib⁹ palam constat. Distinctio de nobilitate ꝓspicua

est similiter in solum viuentibus. vt in arboꝛib⁹ et plãtis. q̃rũ nobilioꝛ est que ꝙ perfectioꝛ. presertim in attributione ad virtutes opatiuas perfectioẽs. vel ad se vel ad alias res actuãdas Postremo in aialibus brutis. piscib⁹ et auibus facile est nobilitatẽ et ignobilitatẽ variis respectib⁹ intueri Sic aquila nobilioꝛ inẽ aues. sic cete vl delphines inẽ pisces. sic aries inter pecudes. sic leo inter feras seu ferales aiantes. sic inter serpẽtes regulus que tñ puersa est nobilitas. vbi q̃ nocẽtioꝛ est. ꝓncipalioꝛ reputatur sicut in demonib⁹ reponũtur ꝓncipatus. vbi nõis abusione deterioꝛ ꝙ damnatioꝛ. nobilioꝛ inẽ eos dici põt. sed veraciter ignobilitas habẽda est Nobilitas in hoie tãq̃ in minoꝛi mundo ꝓdictis oĩb⁹ modis post deũ poterit si subtiliter respicias repiri. quemadmodũ ꝓticipat iuxta deductionẽ gregl. cuz oi creatura exponẽtis illud Predicate euangeliũ oi creature Dicit̃ idcirco otinere oia. ꝙ omniuz finis. ad intellectuz in ꝓncipio geñ positum Et ad illud Omnia subiecisti sub pedib⁹ eius. et ad pẽm. ñ. phy fic. Et moysen deuẽ. iiñ Nobilitas homis repitur in supioꝛi mentis apice. que creata est ad imaginem et sĩlitudinẽ btissime trinitatl. ꝑm tres potentias in vna essentia. memoriã. intelligentiã et volũtatẽ oformiter ad hierarchias et ordines angeloꝛ Nobilitas ẽ iteꝝ in rõne ꝑm duplicẽ portionẽ. supioꝛẽ et inferioꝛẽ. tanq̃ virũ et mulierez Est ꝓinde respũ rõnis inferioꝛis nobilitas. dũ opat̃ ad sensualitatem taz interioꝛẽ q̃z exterioꝛẽ. et ñ nõ oino dissimilit̃ ad hierarchiam eccliasticaz et ad tpalem. ꝑm eminẽtiam ꝓncipatuũ. et excellentiam ꝓ dictarũ virũ ad inuicẽ. si coaptatio solerẽ fit. Nobilitas in hoie q̃ ad ptes etherogenias coꝛporl. vt sũt membꝛa ꝓncipalia ꝙ officialia. caput. coꝛ. epar. et minus ꝓncipalia. pedes. manus. intestina. viscera. compat̃. aut iuxta triplicem spiritũ ꝓcedentẽ a coꝛde tanq̃ immediate et principale instrumentũ anime quoꝝm vnus est naturalis alius est vitalis. alius animalis ꝓportionabilit̃ ad illa que dicta sũt de habentibus esse naturale soluz. vel esse et viuere. vel tria parit̃ esse viuẽ et sentire. Nobilitates alie considerant̃ circa hominẽ. magis ad cõmunẽ et familiarẽ de nobilitate considerationem attendendo Una est cõcernens bona tẽpalia et coꝛpoꝛalia nature scz ꝙ fortune. Et hec iterum tripliciter attendit Uno modo vt habent̃ hec bona a progenitoꝛib⁹. auis. atauis et insursũ et hec est popularis acceptõ quasi sola de nobilitate Secundo modo ꝓout habent̃ hec bona nouiter per industriam ꝓpriam cum auxilio vel fine quoꝝndã amicoꝝ Super hoc iactare solẽt se diuites in mobilibus et immobilibus sup̃ ceteros. cõuicinos maxime vel remotos hinc est illud Satyrici: Et genus et moꝛes regia pecunia donat. Et ꝙ pecunie obediunt

oia.cū ſimilibus diuitiarū ꝓconijs Tertio mō ꝓut habeꝫ aliq̄ digni/ tas vel ꝓcellentia ſup alios.ex cō ceſſione regis alicui⁹ vel impatorſ. Sic eni ad ſram nobilitanꝫ aliqui ꝓus plebei Sic induci poteſt illud heſter Hic honore dign⁹ eſt.quem rex voluerit honorare Habet no bilitas hec ciuilis ſuos gradus et nomia Eſt clara.ꝑclara.inclita.ge nerola.ſpectabilis. ingenua.egre/ gia.inſignis.illuſtris.regia.impia lis ¶ Nobilitas hūana reſpiciens ꝑncipaliter aiam vel hoiem vt hō eſt.magis attendiꝫ a ꝓbis iuxta il lud.nobilitas ſola eſt aim que mo ribus ornat Hinc ꝑterea ſeruitus et ignobilitas tradit ſcriptura de cam filio noe ꝓpter ꝓcēm introdu cta Habet eni nobilitas grad⁹ ꝑm ampliorē vel minorē ꝓfectionez in virtutib⁹ in ſapia.q moribus quo in loco fas eſt inſequi diſtinctionē theologicā incipientiū ꝓficientiū et ꝓfectoꝝ quā ariſtl. nō ſiluit.ſub alijs licet ēminis ponēs inꝫ hoies quoſoā otinētes velut incipiētes. alios ꝓpatos tanq̄ ꝓficientes.ter tios heroicos tanq̄ ꝓfectos aut diuinales De quoꝝ nūero hector erat.qui videbaꝫ nō hois mōlis eſſe filius ſed dei Fuit tpe Cicero/ nis et ſaluſtij ꝯcertatio ſup hac no bilitate.quā Cicero dicebat ſe ꝑtu tibus q meritis adquiſiſſe Erat ei arpinas ignobilis vel obſcurus ꝫ lumē tā ꝑdeceſſoꝛib⁹ q̄ poſtēitati ſue Saluſti⁹ vt opponit cōtra.fecit tenebras dedecorī.nigerrimas ꝑo ribus ſuis q̄ ſequētib⁹ Sūt inſup apud ſaluſtiū de bello Jugurtino mordaciſſime et acerbiſſime decla matiōes marij haud nobiles pen tele cōtra et aduerſus nobilitatez que voluūtur ꝛc. Nunc dictā cardi nem termiationis ꝓpriꝝ in nobi libus facinoꝝ flagitioꝝ dedecoꝝ q̄ moꝛū Quid ꝓdeſt illi quē mo res ſordidāt generatō clara? Aut quid nocet illi generatio vilis.quē mores adornāt? Prodeſt ꝑm Arl. de politicis felicitatis quoddam decus.qz nō oīno felix eſt ꝑm eū qui ſpecie turpiſſimus eſt.ignobil⁹ et ſine prole ¶ Nobilitas vēo po teſt ꝑm theologos magis euehi. vt ſit vna.ꝓfectiſſimoꝝ hic ꝑz tres theologicas virtutes militantium Altera in celeſti felicitate ꝑpetuo regnantiū Sic eni deus legitur fe ciſſe xp̄ianos genus electū et rega le ſacerdotiū Reges inſupꝫ regnū tāq̄ nobiliſſime regnātes.ſup oia ꝑſertim in pleniſſimo ꝓpriꝫ corpis dñio De q̄ Seneca Impare ſibi maximū impium eſt Et Oratⁱ⁹ La tius regnes fragilē domando ſpi ritū q̄ ſi liberā remotis gravibus iūgas.et vterq̄ peius ſeruiet vni. Cōſonat Claudian⁹ Tūc omnia iure tenebis.cuz poteris rex eē tui Deniq̄ Salomon Melior eſt ſapi ens viro forti.et qui dñaꝫ aio ſuo expugnatore vrbiū Quos oīes xp̄i ſuperat aūctas Qui facit pec catū ſeruus eſt peccati.et ita ꝑuus viliſſime rei imo nihili.cum nihil fi ant hoies cū peccāt Illud inquā nihil de quo Job. Sine ipo fēm ē nihil.glō.i.pcēm Quid aūt magl.

alienū ab oñi nobilitate. qđ prorsus aduersū sororī sue libertati qz ignobilissimū seruitutis tale iugum. qz esse mācipiū tā impurū. abominandū. detestabile? Postremo deducere obinationes et cōpatiōes eim qs numerauim⁹ nobilitatum studiose meditationi relinquaē. et occasionē dedisse suffecerit. ad cognoscēdū pcipue spēs ser nobilitatuz in hoibus. que magis in cōi tradunē intellectu. que sūt naturalis pentalis honestalis. virtualis. heroicalis. supnaturalis. quaruz singulariū talis est descptio ¶ Nobilitas naturalis est eminētia q̄dam notabilis. homi pueniens ex pspicaci iudicio rōnis hec aūt p se nō est moraliē vel meritorie laudabil. nec ex electione liberi arbitrij dicit laudabilis hec Et postmodum. qz teste pho. ñ. physicoz Qđ modicū est p nihilo reputaē Tales etsi de iure nobiles sunt. serui de facto sepe fiūt ¶ Nobilitas pentalis est peminentia q̄dam notabilis. homi pueniēs ex laude ꝺditionis parētalis. nō q̄dez ex pmis pentib⁹. qa cōis est ad oēs hec silr nō est per se moraliē laudabilis. qz ex extrinseco venit nec ex electione q̄uis p babilis est vt ait Aristl. de bonis bonos nasci hec appropaē apud nos velut anthonomatice militantis i armis statui. ¶ Nobilitas honestalis est eminētia q̄dam notabilis homi pueniens ex bñplacito honestantis ipm vel honestantiū. vel per filialē adoptionē a pncipe vel per pmotionē ad ꝺignitatem aliquā. vt fit nouiē multis modis hec silr nō est de se moraliē laudabilis qz venit ab extrinseco. nec ex electione ppria vt sic hec ofert vt hō sit caput et pncipiū generis sō sequētis. sicut de genere Reb fiūt sui generis cauda vel termin⁹ hec posset dici psonalis vel aduēticia qm̄ aduenit psone iaz constitute extendēture ad eminentiā vnā notabilē. tam eccliasticā q̄z tpalē vel ciuilē magis q̄z nobilitas parētal ¶ Nobilitas virtualis est eminentia q̄dam nobilis homi pueniens ex assuefactione vel habituatione virtutū moraliū hec qz vēit ab intrinseco et electione. de se laudabil est ¶ Nobilitas heroica est eminētia quedā notabilis hoi pueniēs ex charitate q̄ supnaturalis gr̄a ē per quā hō fit per adoptionē filij dei. fit aia sponsa xpi. fit templum spūsācti. sine qua nobilitates cetē nihil sūt nihil pficiūt Obsūt potiꝰ aliqñ. qz qđ altū est hoibus. abominatio est apud deū Remanz q̄z hō filiꝰ et vas otumelie apđ interitū eknū et iđo deterior. ꝺditōis sē brutis Proptēa nulla nobilitas eligibilioz est. nulla dignioz. q̄z esse xpianū re et nomie Et ita pclarissimus in rege francoz̄ titulꝰ est. qm xpianissimꝰ noiē Subsequenē pdatā nobilitatis descptiōz genēa lem q̄ pticularib⁹ pt adaptāi. paucis ꝺinarū spiritaliū modificatiōi bꝰ appositi. vt tactū est. enumēatas insup de nobilitate distinctiōes tā in maiori mundo qui macrocosmꝰ q̄z in minori qui microcosmꝰ appel

latur Supest de tertio dicere breuiter de ignobilitate q̄ p̄ sui descriptionē cōtrarij satis eminet Repit quoq; p̄cipue in puersis moribꝰ iuxta gradus multiplices viciosꝰ Primus ignobilitatis gradus est in demonibꝰ et damnatis Alter in bestialibus ex corruptōne viciosa rōnis sub aialibus brutis. sicut eleuat super hominē virtus heroica. Tertiꝰ gradus est in intpatis qui videlicz ex habitu et electione cuz certa malicia peccāt. gloriātes cuz malefecerint Quarti sūt incōtinētes qui renitētes passionibꝰ. ꝯ non firmo corde vel aio. tandē ab eis victi succūbunt Ex pte vo corpis bonoꝝ q̄ fortuitorū ignobilitas surgit triplicit Aut ex carētia clare ꝓgationis. aut ex defectu p̄dne industrie et amicoꝝ ꝓmotionis Aut qz nō placet p̄cipibus eos honorare ditare vel nobilitare Tales dicunt agrestes vel serui naturales vel barbari. vel bissani vel obscuri vel rustici Determinat aūt pbs ꝑmo politice. illos hoies esse naturaliē seruos et ignobiles qui deficiūt in rōne. et corpore robur hñt. quēadmodū nobilitas consistit in clara et illumiata rōne. licz corpꝰ sit debile De quo dicit Cōfilio pollz. cui vim natura negauit Colligamꝰ ꝑ pte tertia q̄duplex ex p̄missis corollariū. Primum q̄ pulcritudo totiꝰ vniuersitatis consistit in obseruatione nobilitatis. Ita q̄ illud pulcrū est qđ custodit ordinē seruat q̄ naturā Sicut ecōn turpis est ꝑs que suo nō congruit vniuerso Quid aūt videre poterit ordinatius q̄ maioris huiꝰ mūdi speciē per concatenationes duas aureā spialiū causaꝝ et argenteā corpaliū ꝯm nobilitatē influēdi a superioribꝰ ad infima p̄ media. Dar sanitas. salus. libertas. cuilibet polīcie residet in obseruatione et honoratione nobilitatis Econtra nihil magis aduersuz pati nihil āplius causatiuz scismatis et discidij. q̄ nobilitatis vilipensio. dū iuxta ꝟbū Aphete tumultuat ignobilis otra nobilez. dum q̄ nobiles abiiciunt prauis moribꝰ et cōsilijs ꝓpriā nobilitatem. quam sicut nec libertatē nemo bonus nisi cum vita perdit Corollariū scōm libertas salꝰ. et sanitas microcosmi reponitur q̄ saluat in trāquillitate nobilitatis sue dū mens supma p̄ncipat rōni et rō sēsualitati q̄ sēsualitatis ptes nobiliores suas absq; impedimento ꝟrutes exercent. sint ipe naturales. sint vitales. sint aiales Habet eni ꝺoitio nobilitatis hoc ꝓprium vt se nitat diffūdere et cōicare q̄ se ꝺāmō vare Ex aduerso aūt q̄ rusticitas que dicit nō a rure ꝫ a ruditate. satagit rapere et ad se esse. Proptēa rē paulꝰ inducit eē beatius et ita nobiliꝰ vare q̄ accipere Et pinde damnatiꝰ et sic ignobilius. diripe q̄ pdē Corollariū tertiū Nulla res p̄t ita degenēare q̄n nobilitatē aliquā retineat. sic̄ et entitatē Et ita nobilitas est in demonibus et damnatis. qui tamen ideo dicuntur ꝓprie deteriores ex dei cōtemptu et blasphemijs sicut

ꝓportionaliter apud viatores blasphemos. homicidas raptores. deiveniq; et sue legis contemptores et ea ꝓter ignobiles intellige sed nō est in omnib⁹ manifestuz ¶ Corollariū quartū ꝙtēa nobilitas vna vel altera colitur et honorat quousq; homo ille q̄dā nobilis qui in celi longinquā abiit regionē accipere regnū patris. reuertet ad iudiciū manifestaturus abscondita cordiū. tum alligabit reges pūaricantes in cōpedibus. et nobiles degeneres in manicis ferreis. vbi sempiternus horror inhabitabit Nobiles vero meritis et grā pōditos vocabit dicens Venite benedicti patris mei. ꝓcipite regnū q̄ vobis paratū est ab origie mūdi Plena ꝓfus eterna iocūdissima q; talis erit nobilitas.

Explicit tractatus eiusdē Reuerēdi magri vt supra de Nobilitate.

Sequit tractatus de considerationibus quas debz habere princeps. editus a Magistro Johanne de Garsonno Cancellario Parisien

Claro eruditorum et confessori serenissimi principis dñi karoli septimi ḡtia dei francor regis Joh̄ de Garson salutē et ad p̄fulgidū sapientie culmen prolē regis inclitā ꝓcheē Si laudabilis et meritoria ē puēi cuiuslibet eruditio ad religionē et virtutes cum stultitia colligata sit in corde eius. sensus q; et cogitatio prona sint in malū. quis nō videat q; laudabiliorīs sup̄ modum meriti sit hoc agere in filio regis q̄ regnaturus et gubernaculum seu clauū classis totius reipublice moderaturus expectatur Age itaque q̄ agis vir ornate. nō deerit petitionib⁹ tuis mea q̄ad q̄ potuerit sedulitas En opusculū triū dierū suscipe. quale tu puto quesisti complectens in se considerationes seu meditationes aliquas ex persona ꝓncipis nomiati. quē tecū bene valere desidero. qm̄ in salute ei⁹ nra reponit Vale ergo et circūsonantes ꝓcelsoe curie fluct⁹ tu ex sublimi rationis arce vel specula tanq; ex alta rupe imꝑturbat⁹ circūspice

Explicit plogus

Prima pticula in qua continet oratio pro recognitione ꝑprie cõditionis q gr̃arũ actione. petẽdo sapiam ex ꝟbis salomõis

Rex regum Jesu benignissime ꝓnceps pacis per quẽ reges regnãt et in cui⁹ manu sũt omnia iura regnoꝝ. de⁹ vn⁹ in trinitate ꝑfecta cum p̃re et spũ sancto initium et finis cuiusq; rei. creator q aiator generis humani. atq; ipius postq; pierat misericordissimus per passionẽ tuã repator deus miaꝝ et totius ꝟsolationis. deus me⁹ et rex meus. Recordor obsecro in gr̃aꝝ actione quemadmodũ liberalissimo ꝓuidentie tue dono sapiẽtissimo ꝓuidentie tue filio dignatus es formare me portionẽ aliquã creature tue cuꝝ non esset. et educere gementẽ et nudum ex vtero mr̃is mee ancille tue dãs postea renasci denuo felici⁹ in gremio eccie sponse tue mr̃is omniũ pie viuẽtiũ. et hoc p lauacrũ regenerationis in baptismate. faciens de filio ire filiũ adoptionis et gr̃e per infusionez spũscti in fide spe et charitate cũ ceteris ꝟtutib⁹ et donis aiam meã ornantib⁹ atq; firmã tibus Dedisti ꝓtẽa mihi pupillo q aduene tuo in loco pegrinationis hui⁹ velocissime transeũtis corpusculũ vegetũ et sanũ cũ integris sẽsibus ad subseruiẽdũ aie capiti sui ipi⁹ p cõsecutione finis sui in diligendo te ex toto corde tota mẽte tota q; ꝟtute per obediam mãda torũ tuoꝝ. Originẽ insup tribuisti regalẽ atq; clarissimã iuxta nomẽ magnoꝝ qui sũt in terra. et ꝑm fugitiuos seculi peuntis honoẽs deducẽs ad me iura ꝓmogeniture p regnãdo tandẽ successione legitia apud xp̃ianũ ꝑplm francie. q̃ tibi ẽ inter cetẽos cultu quodã sacratore dicat⁹ Et q̃bus hec meritl. meis talia tãta q; sup ceteros hoim cõsodales q fr̃es meos? Tu scis dñe deus me⁹ et rex meus. qm̃ ex sola dignatione misericordis gr̃e tue. Nã q̃d meruisse dũ nõ essem vl dũ infans esse Et ecce nũc ꝑut ꝟsitebak tibi rex salomõ pacific⁹ q̃ndã amabilis tibi et sortitus aiam bonam. ego sũ puer paruul⁹ et ignorans egressũ et introitũ meũ. q ser uus in medio est ꝑpli quem elegisti ꝑpli infiniti et qui dinumerari non ꝑt et supputari p multitudine Da/bis ergo seruo tuo cor docile. vt possit iudicare ꝑplm tuũ. et discernere inẽ bonũ et malũ Quis enim iudicare ꝑt ꝑplm istũ populũ tuuꝝ hũc multũ? De⁹ ergo p̃m meorũ et dñe mie. qui fecisti oia ꝟbo tuo et sapia tua ꝟstituisti hoiez vt dominareꝫ creatura q̃ est a te fca. vt disponat orbẽ terraꝝ in eq̃tate et iustitia. et in directione cordis iudicẽ iudicet. da m̃ sediũ tuaꝝ assistricem sapiam. et noli me repbare a pueris tuis qm̃ seru⁹ tuus ego suꝝ q fili⁹ ancille tue. homo infirmus q exigui tpis et minor ad intellectũ iudicij̃ et legum Etsi quis erit con

sumatus inter filios hoim si ab illo fugerit sapia tua. in nihilū computabit Tu aūt elegisti me futurū regem pplo tuo et iudicē filiozum tuoz et filiarū Mitte ergo sapiam de celis tuis sanctis et a sede magnitudinis tue. vt mecū sit. q mecū laboret. et sciam quid acceptuz sit apud te semper Amen.

Scda pticula continēs

osideratione exhortatoziā sui ipi' velut ad animā suam vt se statum q̄ suum recogitet

Huoca nūc te ipam o aia mea. aia ad imaginem dei facta. aia pcciosa xpi sanguine redempta Cōstitue te coram oculis tue osiderationis in lumine rōnis et catholice veritatis. dum ad pns sola es. dū nō circumstant nec interturbāt cōcursus populares Cōfabulare mō tecum in secreto talami tui interrogās temet ipaz quid tu es et ad quid tu facta es. Quid te agē quo tendere oueniat Qm si te ordinē q̄ xpiā nesciueris vt regas te et salues te. q̄d poterit si vel alia cognoueris vel reteris? Atuero bene ē satis q̄ moneo Sed rnde pcoz q̄d vicis de te aia mea? Quid vides? Nōne tu oculis tue osideratōis hac illac q̄ circūuolutis vides q̄tuor regna. vnū sup te ad q̄d aspirare Aliud circa te q̄d honorare. tertiuz inter te q̄d moderari. q̄rtū sub te q̄d tuēi posita es? Magnū pfecto magnuz valde negociū arduū difficile imo fine coadiutrice gra dei impossibi le tibi ipi si vigilanē attenderi. cōmissū est Nullus pterea tibi deinceps dissimulādi nullus negligendi locus relinquit o aia mea ne peas ab hoc regno q̄zuplici q̄ toto viriū conatu tēdas ad regnū celeste supza te. colas regnuz eccie iurta te. modereris regnū psonale intra te pregas regnuz tpale sub te O te felicē quater q̄ beatam si hec ita pegeris. si sub rege regum dño ihu xpo taliter regnaueri. Ji des itaq̄ regnū celoz sup te. illuo enim tibi purū fidei lumē ostendit. de quo tanta gloziosa per os loq̄tur pheticū et apostolicū. q̄ nec oculus vidit nec auris audiuit nec in coz homis ascēdit que preparauit se deus diligētibus se Quoniam igit te totam ad hoc regnū dei p̄mo q̄rendū et iustitiā eius extēderis vt cetera omia adiciant tibi? Illic patria tua ē illic pozt' placida manēs quiete Illic triūphalis aula quā incolūt cues sanctozū et domestici dei pres tuiq̄ osodales futuri Ad hoc enim condita es vt post angustias pnis exili illic cōregnes in eternū. Somniauit hoc olim sed obscure nimis africanus ille scipio. qui bene regētibus rempublicam certū in celo locū dedicatū esse testatur vbi terri. mortui viuūt Nunquid nō hoc regnū assidue postulas. duz pceptis salubribus monita dicis Adueniat rgnū tuū? Ji des rursum alterū regnuz iurta te. q̄d q̄ ad exemplar huius p̄mi constitutū est appellat ipm frequenter rex noster Ihus regnum

celorũ Nã q Jobes vidit eccl esiã quasi descẽdentẽ de celo q moyses arcam testamenti figuratiuam hu ius ecclesie fabricauit sicut in mon te sibi monstratũ est ſhanc hono/ rare hanc te colere ab hac legis p cepta totumqꝫ tenore pie religiose qꝫ regnandi suscipe nẽe est Quid enī aliud est regnũ hoc ecclesie nisi domus dei et porta celi! per quaz portam et nõ aliam siquis introie rit saluabit. Ita tũ si meminerit se militare debere. Nã iõ militãs dñ quatin⁹ tandẽ regnũ illud supius is qui bene certauerit triũphator irrumpat Audi demuz quo pacto matrẽ hanc eccĩam que te regenẽa uit in xp̃o posita es honorare ſho norẽ inquit scriptura sacra habeb matri tue in omnibus diebus vite tue Et iterũ ne dimittas ait legez matris tue Naz est maledictus a deo qui exasperat matrez Jides ꝓterea regnum tertiũ intra te sicut loquit xp̃us dicens Regnum dei intra vos est. de quo pbor cõcor dat ſſia qꝫ se regere maximũ est im perium. Et quis illic rex sub deo statutus est! Jticꝫ ratõ libera de quo dictũ est ab vno sapientũ. Si vis omnia tibi subiicere subiice te rationi tancꝫ regi Qui sũt militã tes et cõsiliarij! Plane virtutes ipse interiores tam insite qꝫ adquisite. Quos denicꝫ dicem⁹ in hoc regno seruos! Mimirũ sẽsus ipos corpa les visum auditũ gustũ olfactũ ta/ ctum et ipm cor Peruertitur ergo istud regnũ. si dñantibus tyranni/ ce mẽbris corporeis ratio maledi cta subseruit Si ꝓterea pro virtu/ tib⁹ vicia seducioſa succedunt. vt si prudentiã cõsiliatricẽ optimã vin cit malicia Si otinentiã luxuria iu gulat Si fortitudinez ignauia vel temeritas enecat Si iustitiã demũ iniquitas de iudicij throno detur/ bat Jides ad postremũ o aia re/ gnũ quartũ sub te. regnũ scz p̃cla/ rissimũ francorũ cum suis appendi cijs. cuius ad te regimen hereditа ria successione deuoluitur Consti/ tuitur aũt sub te r̃gnũ istud in sub iectione debita triplicis stat⁹/ prin cipalis Status vnus est militãtiũ Alius clericoꝝ. tertius burgensiũ. Et hec triplicitas nonne congrua signatione figurat in triplici lilio/ rum floze aureo scutũ tuũ quod ce lico nitore fulget ornantium! Ha/ bes illos de ꝓmo statu tancꝫ bra chia fortissima ad corp⁹ tuum my sticũ quod est regalis policia defẽ dendũ Habes alios tancꝫ ocłos pspicaces ad omnia discernendũ Habes reliqs velut pedes fixos humi ad sustentandũ Ubi placet attendere quia nihil horum mem/ brorum dicere potest ad alterum. opera tua non egeo. Errabũt ita/ qꝫ manus et pedes sese qꝫ confun dent si desint oculi. manibus vero debilitatis vel recisis quis vel pe/ des vel oculos tuebitur! Collabẽ tibus autem pedibus vt reliquum oñe corpus reipublice decidat ne cesse ẽ Dsperisti puto o anima mea multiplex negocium te circundãs vndiqꝫ simul qꝫ cuz periculo. si nõ vt reginam talem qualez decet te/

met habueris Nam tanto esse humilior atq; ad seruiendū promptior quisq; debet ex munere. quanto se obligatiorem conspicit in reddenda ratione. Quamobrē noli pcor negligere vel ingrata vel impia gratiam vocationis tue ad q̄orumpler istud regnū Noli te in odiosā tyrannidem puerse detrudere Sz regnum primū desidera quo nihil beatius. hoc supra te. scōm rgnū glorifica quo nihil sacratius et b̄ urta te. tertiū regnū ordina quo nihil honestius et hoc intra te. q̄rtum regnuz saluifica quo nihil fructuosius et hoc subter te. Sciens absq; vlla dubitatione quia de oibus his oportet te reddere rōem scilicet ad gloriam eternaz si recte feceris Sinautez horrende et cito repentinus superueniet interitus. quod phibeat miseratoz et miseratoz deus rex tuus qui est benedictus in secula Amen.

Tertia particula in qua continetur consideratō super recogitatione periculorum ex predictis ortum habens

O Gloriose rex celorum magnus et terribilis nimis super filios hominum et apud omnes reges terre. quo volente regnant. quo nolente nō subsistunt. neq; enim saluatur rex per multā virtuosam Hodie siquidez rex est cras morit si iusseris. Expauesco nūc vehementer et totus horrore cōtremisco videns et sentiens culmen pruptuz status regij quo me puerum tuū sublimandum assumpsisti. Prohibe dñe de me dñe misericordiarū querelaz illam dauiticam a seruo tuo Eleuans alisisti me Sicut et alter ait Tollitur in altuz lapsu grauiore vt ruat Nam quanto gradus altior tanto casus grauior Ue mihi ve si collabi permiseris Collabar vero corruam et confringar si me nō sustulerit iugiter omnipotēs virtus dextere tue Quoniā si difficile ē corpus pruum et vnicū sub ordinato regimine subiicere legibus ratōis quemadmodū lamentatur aplūs vocem experientie quotidiane seo miserabilis emittens. Ego infelix homo quis me liberabit de corpe mortis huius. pter quod stratis runt plurimi virorū fortiū sese subducere ab omni altera dominatōe imo et societate multorum Que est fortitudo quis sensus que sapientia in corpore paruulo atq; puerili vt spirituale regimen atq; temporale tot hominū tot capitum tot morum tot sentētiarū tot aduersis insultibus vndiquaq; pulsatorum possim vel protegere vel regere vel vna pacis lege! Heu me Cur rgni et corone statū quis deinceps acclamare felicem audeat fortis q̄

beate.quem tot irruentibus vndi/
quaq; curarū flatibus tot naufra
gijs et periculozū hostiliū ꝓcellis
cum discrimine mozris nedum pze
sentis ꝫ eterne cognouerit exposi/
tum? O cozona specioſa magis q;
pzecioſa.plus expauescēda q; ap/
plaudenda.quis tuū pōdus ferre
poterit.quoniā tot homies ponis
super caput vnū? Mirū si nō illuo
oppzesseris Et oppmes scio nisi su
peruenerit leuamē ex alto. leuamē
a te deo meo et rege meo q; vt ad/
iutoz q protectoz mihi fias in salu
tem supplex ozo Vos insuper q;scū
q; deo ꝓuidente regendos acce/
pturus sum vel accepi peto pzecoz
et obtestoz.nolite afflictiōes indu
cere Juuet vnusquisq; non aggra
uet pondus meū hic fideliter cō/
sulat.hic protegat viriliter.inuigi/
let alter in solicitudine domestica.
alter i ozōne deuota semet hūiliet.
Quilibz deniq; in officio sibi com
misso vel accōmodato absq; vlla
reꝓhensione vigil agat Sim⁹ oēs
inuicem mēbza inter que caput sic
plus influit motū sensum et opatō
nem inter cetera.sic ad eius custo/
diam reliqua videmus sine vlla pi
culi ꝓpzij cōsideratione ꝓtinus ex
poni Alioq̄n si dissentim⁹ inuicem
si nosmet oppzimim⁹.quid supereſt
nisi vt vniuersum regie policie coz
pus intereat et ꝓprie oppugnatio/
nis mole ruat? Quertat hanc insa
niam a nobis seruis suis rex potē
tissimus sapientissim⁹ et optimus.
cuius regnū et imperiū sine fine p
manet in secula seculoz Amen

Quarta particula in qua cōtinet quēadmo/dū lectio est vtilis et ne cessaria pro regēdo Et loquit princeps velut ad animā suā

Postulasti ia o ani
ma mea mitti tibi sapiētiā
de celis sanctis et a sede magnitu/
dinis dei Recte profecto.qm̄ vani
sūt homies in quibus nō est sapia
Ceci sūt.brutales sunt.ipi quoq;
ad oīe opus malū omnēq; casū
ꝓcipites inueniūtur. Sciueris tam̄
q; presto est sapientia si bona fide
et toto coꝛde postulet ab eo q; dat
oibus affluenter et non imꝓperat.
Et qm̄ inuisibilis est in natura sua
mittit vnā ex ancillis cui⁹ nom̄ est
lectio studiosa Hec omni eruditōe
plena.oīni genere libzoꝝ circūda/
ta offert doctrinā bonam omnib⁹
querentibus sapientiā.presertim si
comes fuerit sozoz eius profunda
meditatio vel attenta consideratō
Proclamat itaq; siquis paruulus
est veniat ad me Et ad reges locu
ta est eruditimini qui iudicatis ꝛraz
Quinetiā virtutes ipe comites tue
huiusmodi appzopziatas precipue
quadruplici regno de quo iam au
disti.q; sc̄e oro deuota.institutō san
cta.disciplina temperata q iustitia

moderata.attende quia lectio' do/
cet orationē que deseruit regno ce
lorum vt adquirat Lectio docet in
stitutionē sanctam que deseruit ec
clesiastico regno vt stabiliatur Le
ctio docet disciplinā temperatam
per quam regnū tertiuz personale
moderatur Lectio docet iustitiam
moderatā per quaz regnū tempo/
rale et politicū gubernat Despa/
re forsan potueras o anima si tali
doctrice caruisses.nunc in spem as
surge.sciens quia cum comitibus
suis docebit lectio te de omnibus
si vt predictum est coassumpta fue
rit soror eius meditatio vel attēta
consideratio Sentio tamē dō nūc
vltra requiris o anima mea Mis
assignari tibi quasdam industrias
q̄ te doceant bene vti lectione stu/
diosa fiat Habeto primā hanc in
dustriam vt sit tibi bona librorum
electorū copia Eteni si gloriat qui
libet opifex in abundantia instru/
mentorz artis sue.si placet multis
ornatus vestiū.si plurimos delēat
thesaurorz mutus aceruus.opor
tet longe amplius placere tibi di
uitias librorz loquentium nobis q̄
voluimus et querim⁹.qui ipsos eē
absentes etiam mortuos imo ipm
deum cum angelis et sanctis omni
bus faciūt miscere nobiscū collo/
quia sancta.q a lectione redire po
tes semper vel melior vel doctior
Hinc p̄terea vitatur maxime ma
lorum omniuz sentina et incentrix
ociositas de qua bene enunciauit
qui dixit Otiū sine litteris mors ē
et viui hominis sepultura Et hiero/
nymus Ama scientiā scripturarū
et carnis vicia nō amabis Altera
subiūgitur industria.vt quotidie
certis horis presertim de mane ac
sero loquat tecū lectio.te vl legen
te vel audiente. Hec autem lectio
p̄cipue matutina cōuenientior erit
de euāgelio vel epistola diei vl de
legēda sancti cuius agetur celebri
tas.maxime si sermo defuerit. Nec
fuerit tibi verecundiz si subiici vi/
dearis vel confessori tuo vel altēi
recogitans quia nō sibi sed deo &
veritati sed cōmuni et' p̄die vtili/
tati te subiicis Alteraz quoq; legi
mus industriā fuisse apud veteres
qui in cōuiuiis ad tibias egregia
superiorū opera carminibus com
p̄hensa pangebant quo ad ea imi
tanda iuuentutē alacriorez redde/
rent Quod laudās valeri⁹ auctor
hui⁹ histozie p̄clamat Quas athe
nas.quā scholam.que alienigena
studia huic domestice discipline p̄
tulerim? Hec p̄terea lectio modula
ta nōne compesceret varios et in
conditos tumultus ne dicamus in
detractionibus et maledictis. Hec
fama quoq; vtinā de frācie fgno
apud alias natiōes glorioſior eēt
Fertur adhuc apud inclitū ducem
borbonñ huius discipline clorum
decus obseruari Et profecto do
mū tuam o anima mea domum re
giam decz sanctitudo talis.in qua
nihil obscenū nihil impudicū nihil
inordinatuz nihil sacrilegum nihil
blasphemū nihil nō seriuz discipli
natū et sanctum videatur q audia
tur cōclametur Alterā rurs⁹ addā/

mus industriā. vt frequēter ea que vel visa fuerint traducātur ad mo res velut ex similibus similia q ex figuris figurata notentur Exempli gratia Queris habere tunicaz de/ corem. mūdas manus. splendidū conuiuiū. seruos obedientes. catu/ los blandientes Curaueris habē proportionalia morū ornamenta Habeto vt tunicā virtutū decorē. habeto nuptialē charitatis vestez ne reīciaris confusus a nuptijs. Mūdas quoqz operationis manus tene Fac tibi pinde conuiuiū iuge spiritualiū sicut a subdita tibi crea tura vis fieri Nunquid tibi in hūc modū deerūt libri quos legē fas habes? Nam preter libros scriptu re nomiaī mūdus iste totus liber nature. sicut in temet retines librū conscientie Juxta cuius inscriptiōm te noueris finalit iudicandū Quin etiam vita cuiuslibet viri iusti q pru dentis liber est exemplaris in quo legere est ex vultu ex gestu ex vni / uersa corpis compositione moēs bonos In malis vero per cōrīū. Rursus omnis institutio ecclesiasti ca in vestimentis ministrorū q cete ris ornamentis liber est mysticoz sensuum plenus Postremo cogno ueris q alta mente recōdito q ad perfectā sufficientemqz sapientiaz pro regno quadruplici memorato nulla vnqz te lectio vl industria vl consideratio pria deducet. quin egeas assidue mutua cōmunicatō ne familiariuz consiliariorū tanqz quarundā vocaliū Nam ibi salus vbi multa consilia Sit autē consi liarius fidus in primis deo et tibi Nam qui deo nequā ē cui bonus? Sit pterea charitatiuus patiēs be nignus qui nō sit ambitiosus non inflectur nō querat que sua sunt sed que cōmunia Sit verax in verbo. cōstans iudicio. secret in cōmisso. sit doctus et expertus in his q pe/ tuntur. qm cuilibet experto in arte sua magis credendū est Antiquus insuper. in quibus maior sapientia et prudentia. certior propter expe/ rientias multiplices doctrices o/ pti mas reperitur Esto cum talib assiduus. vitans prauorum et stul/ torum consortia. quorum collo/ quia corrumpūt bonos mores et ipis adquiesce Quid enim minus tolerabile qz si vniuersam rēpubli cam vna vnius sentētia presumet pro libito versare reuersare qz cuz verissime dicit canon Qd oēs tan git ab omnibus debet approbari. Ab omnibus intellige vl a maiori omniuz saniori qz consilio. Regna quippe sicut et respublica nō tantū modo sūt regum sed omnium sub eis. fatemur tamen q alio et alio modo Ad vnū tantū cōmunis suf ficiētie q pacis cōmodū vt vniuer sa consilia et opera referantur nēc est Crede quia nihil est qd ita sta/ bilire potest regnuz qualelibet vel speciale vel ecclesiasticū vel tempo rale politicū quemadmodū si assu mantur in consilijs et officijs atqz dignitatib qles descripsim amā/ tores boni publici Vaz vbi defue rit amor iste leges qntūlibet multi plicate et optie nō tm non prosūt

sed in arma nequicie conuertũtur. Propterea ve ve p̃ficientibus tales amantes seipos. aut qui vt p̃ficiantur suadent vel extorquent. Deniq; sicut cepisti ora sapientiã ex totis p̃cordijs tibi mitti a deo qui vias tuas dirigat in quo consilia tua semper p̃maneant. cui⁹ vnctio docet de omnib⁹ mũdos cor/de Alioquin reꝓbat dñs cogitationes populoꝝ et reꝓbat cõsilia p̃ncipũ Consiliũ aũt dñi in eternũ manet. qđ inseqũs nõ errabis In seq̃ris ãt nunq̃ melius q̃ colũbina simplicis et pure orõnis penna fretus. per quã volabis ad eum et requiesces salua facta a pusillanimitate spirit⁹ et tẽpestate fiat fiat

Quinta particula in qua ꝺtinetur consideratio sub habendis libris pro lectiõe studiosa

Docta es o aia

mea quemadmodũ lectio studiosa doctrix est discipline dei. tanq̃ ancilla sapientie. Hec lectio libris vtit et nutritur electis. dum venenatis heresuz et erroꝝ a spurciciaruz sordibus carent Tales in ornamentũ a thesaurũ et p̃fectũ tuũ iubeas aggregari nedum pro te sed pro cõsortibus tuis. nec vt studiosa multitudine te p̃graues ꝫ varietate grata delectes Denique magnificentia regalis que p̃fusa est toties in rebus habẽtibus minus vtilitatis. attende q̃ p̃fusior esse debeat in constitutione bibliothece librarie cuiusdam domestice vel familiaris. a que portatilis eẽ possit velut altera quedaz arca testamenti per desertũ huius mundi Subscribũtur igit velut in cedula libri quos necessarios habeas Primo biblia p̃sertim quo ad historias a documenta moralia Item postilla de lira que litte magis heret.

Item tractatus de vicijs et virtutibus in latino

Item tractatus de vicijs et virtutibus in gallico q̃ dicit ſũma regis

Item martyrologium sanctorum quale est apud carthusienses

Itẽ legende scorum et vite patrũ et speculum historiale vincentij.

Itẽ meditationes a orõnes deuote vt augusti. ãselmi bernar. a alioꝝ

Item collectoriũ quorundã opuſculorũ in gallico nuper editoꝝ de p̃ceptis dei De examine cõsciẽtie De scia bene moriendi De cõtemplatione De mendicitate aie Sermo de passione xp̃i qui incipit. ad deũ vadit Sermo de mortuis Sãcta ergo et salubris est cogitatio.

Item exhortatio de triplici vita regis Niuat rex de schola mystica sub metro. Collatio exhortatoria ad pacẽ fiat pax Collatio exhortatoria ad iustitiã a concordiã Juriſdictionũ eccliastice et tpalis a q̃oã alia Itẽ liber egidij de regimine p̃ncipum Item libellus de q̃tuor virtutib⁹ Itẽ iconomica a ethica a politica aristl. translate in gallicum. Item valerius maxim⁹ et frontin⁹ de stratagematib⁹ bellicis

Item salustius

Itē vegetius de re militari transla
Itē boeti⁹ de ỽsolatione. Ctus.
Itē seneca de clemētia ad Neronē
Itē vulgati auctores Catho
Theodolus Esop⁹ cū similib⁹ trās
lati Itē liber de sphera trāslatus
pro aliquali ognitione pbica hui⁹
mundi.
Itē chronice francorū.
Itez Titus liuius
Item Suetoni⁹ de xp̄i.cesaribus
Item Augustinus de ciuitate dei
translatus q expositus

Sexta particula in qua

continetur oratō complectens bre
uissime puncta nostre religionis
christiane.

O Sapiencia que ex
ore altissimi p̄dxisti attin
gens a fine vsqz ad finem fortiter
suauiter qz disponens omnia. veni
ad docendū nos viam prudentie
Sic te flagitat puer iste paruulus
ignoras egressum suū ac introitū.
stans in medio populi infiniti et q
dinumerari nō pōt Assis ergo iu
giter puero tuo tu sapia dei p̄fis
iHu xp̄e docens interno et viuaci
afflatu spūs tui sancti quia nisi te
apiente sensū nulle intelligunt scri
pture nulla lectio⁹ pficiet Sol⁹ qp
pe dignus es apire librū q soluere
signacula ei⁹. qui salomoni duo
et danieli pueris intelligentiā qui
xp̄is et aplis ideotis sapiam in
fudisti Assit mihi comes cōtinuus
ag̃elus tu⁹. qui ad meā vniuersi qz
regni tui xp̄ianissimi custodiaz de
putatus est. dono tuo p̄tegat ip̄e
semp ne p̄ualeant inimici Assit q il
la regina celox gliosissima mr̄ tua
cū beatissimo dionysio et ludowi
co ac oibus sanctis regni celestis.
qui hostiles oēs insidias q assul
tus potenti virtute depellant Da
mihi puero tuo benignissime Jhu
fidem q integrā ac viuā de collēis
credendis in symbolo Credo in
deū ⁊c. Et reliq̄ que sub duodena
rio articulorū otinet quorū vitas
tot miraculis tot reuelationibus
tot testimonijs martyrū tanta cō
tētorū rōnabilitate probata fulci
taqz cōsistit. vt insana sit p̄sumptō
nō credere q nolle redigere intelle
ctum in obsequiuz fidei sub te deo
nostro. qui potentior absqz vlla o
paratōne atqz sapiētior es qz intel
ligere valeam⁹ cū sis illud quo ma
ius excogitari nō pōt Da sit obe
diētia p̄mptā ad tua decē p̄cepta
scripta olim digito tuo in tabul⁹
duabus lapideis Quorū sēntia est
Unū crede deū nec vane iura per
ip̄m Sabbata sanctifices hēas
in honore parentes Nō sis occi
sor fur mechus testis iniquus
Alicuiqz thor̄ rei qz caueto suas
Et hec p̄cepta decez tria circa
te deū. et septē circa p̄xim oplexa
ē euāgelica breuitas sub his duo
bus in quibus vniuersa lex pēdet
et p̄phete Diliges dīm deū tuuz
ex toto corde tuo ex tota mēte tua
ex tota aia tua et ex tota virtute
tua et p̄ximū tuū sicut te ip̄m Do
uisti p̄ceptis consilia in lege tua
noua. vt de dilectione inimicorum.

non reddendo malum pro malo. ꝛ reliqua. que iugiter ꝑm preparati/ onem animi ꝛ non semper per ope ris exhibitionem veniunt obseruā/ da Docuisti rursus orare nos te patrem nostrum celestem sub peti/ tionum septenario in oratione do/ minica contra septē peccata mor talia. que sūt superbia. ira. inuidia. acidia. auaricia. gula. luxuria. Ad/ uersus que pro purgatione ꝛ orna tu nostro contulisti virtutes septē tres theologicas innitētes tibi so li. que sūt fides respectu tue verita tis. spes respectu potētie. charitas respectu bonitatis. Et q̄tuor car/ dinales prudentiam. temperantiā. fortitudinē. iusticiā. Quibus in pa tria septem dotes correspondent. fidei visio. spei tentio. charitati fru itio quo ad animam. Claritas pru dentie. temperātie subtilitas. forti tudini agilitas. iusticie immortali/ tas quo ad corpus. Coniunxisti p terea virtutibus istis septē dona tua que sunt pietas. timor. scientia. fortitudo. consiliū. intellectus et sa pientia. Septem q̄q beatitudines eleuantes nos ad perfectionē nu meraſti que sunt. paupertas spirit' mititas. luctus. esuries et sitis iusti cie. misericordia. mundicia cordis. et pax. Misericordie ꝫo opera alia sunt corporalia septem. alia septē spiritualia que duobus metris cō plexa sunt. Colligo. poto. cibo. te/ go. sano. visito. cōdo. Corrige. duc tela. doceas. solare. fer. ora. Ampli us. vero constituta sunt per te do/ minū ꝛ redemptorem nostrū septē sacramenta. Baptismus ad vitam spiritus contra originale peccatū Cōfirmatō ad robur fidei. Eucha ristia sacra sūme veneranda et co lenda ꝛ nutrimentū spiritus. Peni tentia quoq; habens tres partes que sunt contritio confessio ꝛ satis factio. contra peccatū actuale. Ma trimoniū insuper ad filiorū ꝓpaga tionem pro cultu dei. Ordines sa cri. ad hierarchicam populi christi ani sanctificationem. Extrema vn ctio contra egritudinē et peccato rum venialiū contagionē. Ex cur ista coram te dinumerat puer tuus bone Jesu! Dinumerat ea sane vt non penitus ingratus sit immense largitati tue. Ut preterea salubres fructus qui sunt pax. gaudiū tum reliquis inde percipiat te donante quez exorat. Reuelasti igitur quid credendū. Jussisti quid agendum. doce queso magis ꝛ magis quod reuelas adiuuans incredulitatem meā. et da quod iubes opari. Da scire posse et velle cū gratia tua ad gloriā maiestatis tue et salutem ꝓ priam vt tādem separatus ab his qui a sinistris audituri sunt horrē dissimā illā sententiam Ite maledi cti in ignem eternū. qz sciliz miseri cordie operibus caruerūt. collocet puer tuus a dextris auditur' cuz ceteris electis tuis ꝛ misericordib' iocundissimā illam vocem Venite bñdicti ꝑris mei percipite regnū quod vobis paratū ē ab origine mundi Amen.

Explicit.

Dialogus cuius colloquutores sūt milites duo vnus francus. alter anglus contendentes de querelis Frācie et anglie

Milites in heremo vallis cluse. sibi inuicem obuiantes alterutrū cuius esset inquisiuit. alter frācus. alter anglus rñdit Ergo inquit francus inimic⁹. inquit angl⁹ in ventri limitibus sumus sed peregrinus arma bellica deposui Francus. quid queris Anglus. anime salutē Francus tēpus nos monet Anglus. quotēnis es Francus. ānos nō habeo ꝫ mors iam. l. annis mihi pepcit, Angl⁹ ñ plus Francus quo pergis Angl⁹ peregre Francus omnes sum⁹ peregrini et aduene nec ciuitatē manētem habemus sed futurā vtinā inquiramus Anglus quid ergo tibi videtur de peregrinatione nostra Franc⁹ timeo ꝙ per vallez lachrymarū discurrentes. dei indignationem ꝓcurauerimus Angl⁹ quare. Francus quia iuxta verbum ysaie ꝓpendo per ea que video ꝙ indignatio dñi super omnes gentes ⁊ super vniuersam maliciam eorum ꝙa nata in hac peregrinatione erumna Jam tam fastidiosi euenimus vt nesciamus quid desiderare debeamus ⁊ in hoc pugnamus cum iam sum⁹ hora cene in quos fines seculi deuenerūt. quia nihil ē quod restat. debemus pertimescere ne tēpus gratie quod ꝓsto est pereat. tamen de caducis certādo omniū nostrū corpora moriūtur et salus anime dubia Anglus. imo certa Francus quare Anglus quia mandato dei ꝓncipi nostro obedimus qui nos cogit ad bellū etsi moriamur ꝓ obedientia morimur dei mandato Francus bellum iniquū est quia fundatū est in libidine dominandi et voluptate vitandi tyrannica contra xp̄ianos ⁊ qui sciēter peccat querit sibi gehennā Anglus Ergo ꝓncipi non obediaz? nonne scribitur qui non obedierit ꝓncipi morte moriatur Nōne cū inobedientia ero infamis vecors pusillanimis desertor milicie reputat⁹ imo de proditione suspect⁹ et reipublice inimicus Franc⁹. In iustis obediendū nō in iniustis Anglus puto iustuz omne quod ꝓnceps consultus cum suis pontificibus et satrapis ꝓcepit Francus ꝙ ergo tibi prodest ꝓpria cōscia si ꝑm alienam conscientiā morti te exponis Si xp̄ianus miles es. nōne christi actio tua ē instructio cui⁹ hūanitas verbo ex⁹ hūilitatē ⁊ paupertatē docuit atz iussit Tu āt ꝙ apo

statas a christo cur xp̃iani nomen vsurpas Nonne dicit Qui diligit me sermonē meū seruabit. Nonne mandatū legis consistit in charita te perfecta. dilectione dei et p̃imi qua teneris que habes egētibus communicare et hoc nō ignoras. Quō vbi debes dare audes rape qđ tuū non est? Nonne mandatū legis Non cōtristare fratrē nec p̃ximū Quō in tua libidine dominā di rapis contristaris et occides et cuncta gladiatorū scelera commit tis contra xp̃i legem ꝙ doctrinaz? Medū contra consilia et beatitudi nes seu virtutes imo et p̃cepta dei digito scripta Cui magis teneris obedire. an homi an deo an iusto et eterno. an regi mortali. an regi creatori dño dñantiū? Dngl⁹. cre atori magis ¶ Franc⁹. g° illi obe/ di et mandata eius super quibus nec rex pōt dispensare ¶ Dnglus non solum oportet me alios sequi quia pena mortis est et infamia. si contradicā ✠ Non minus arde bunt qui cū multis ardebūt D angustie vndiqz ✠ Utere igit cō filio susanne Sis innocens sangui nis iusti ꝙ reside cū xp̃o nec xp̃iani nomē perdas nec paruipēdas mi licie ḡdū. ¶ Dn. Nō quipēdo ꝙ p̃ milicia exercēda morti me exposui ✠ imo. potētia tua abuteris ḡa militasti per hoc ad dei offensaz ꝙ p̃imi D ḡo vis me facturū ✠ seruaturū legis dei precepta et sit tua milicia contra infideles et dei p̃cepta non obseruantes. militare pro fide christi ꝙ eius ecclesia quā tuendam suscepit milicia. desistas a sacrilegijs et rapinis. p̃tege pu/ pillos et viduas ꝙ aduenas. nemi nem opp̃imas D viduas et or/ phanos facit guerra quomō p̃te gam ✠ desiste ab illa et milita p̃ christo ꝙ defensione naturali ad in iuriā p̃pulsandā permissam sed nō offendas si sic feceris fructū felici/ tatis p̃mij ac fame glorioſe repor/ tabis. de cōrio penalem atrocita tem ꝙ eternam ignominiā ac ppe/ tuam aggregabis Dn. consiliū licz videaꝫ salubre tamē quia francus qui mihi suspecti quia forte ad no stram reprimendā miliciam hec di cūtur illaz timēs ne magis noceat ✠ Deū timeo cui nihil pōt latere nō vos anglicos iniquos francie p̃secutores D imo tortores vr̃os p̃pter iniq̃tates vr̃as ✠ imo p̃se cutores qz p̃pter iustitiaz patimur beati sumus et magna erit merces nr̃a regnū nost̃ ab infidelib⁹ cum multo quesiuerimus martyrio ꝙ il lud a deo cognouim⁹ qz semp̃ mi/ sericordes fuimus nō violenti ty/ rānī. vos autē anglici xp̃ianos im pugnatis ꝙ occiditis vt infidelib⁹ vires augeatis et fit iustitia nr̃a ꝙ iniq̃tas vr̃a notissima deo et mun do Nō ergo p̃pter iniquitatez no stram a vobis torq̄mur si p̃pter iu stitiā patimur et ita beati Rex aūt vester contemnens dei mandata sicut primus in throno sic et in pe/ nis primatū obtinebit .D. cuius culpa queritur? ✠. omniū vestruz tirānisantiū in libidie dñandiqvo luptate dñandi tirannica a deo et

eius mandatis apostatantiū ¶ Ergo regis p̄cipientis non milicie obedientis ⁋ Non teneris cōtra deum obedire? ¶. quis p̄t regē nostrū cōripere emendare seu retrahere.non nos subditi. ⁋ Omnes simul vniti possetis dissentire et quia oēs assentitis oēs estis rei ¶ Quis regem et nos possz cōripere? ⁋ Nullus p̄ter sūmū vnicumq; indubitatū pontificē.Ergo ille in culpa horū scandalorum videtur et illi potest dici quod scribitur in figura.iij.Regl.ij.Custodi virum hunc et populū istum q̄niā si de manu tua lapsus fuerit erit anima tua p̄o anima illius Scire enim ip̄e et quicunq; regens debz q̄ sicut in throno primus ostitut' est.sic q in penis si neglexēit iustitie opera et p̄cepta exercere p̄matū habiturus ē Et alibi verbū dñicū et ꝓphēticū ille quidē in sanguine suo morietur.sanguinē autem eius de manu speculatorum requiraz. ad hoc eni officiū est p̄positi vt non parcat obiurgādo pcca.Nec est a culpa alienus qui licet p̄posītus non sit quoniā multa arguenda vel monenda nouit et negligit illorum vitans offensiones.nullū enim timere p̄eter deum ¶ Fortē vobis sumus flagellum vt cōripiamini tanquā virga directionis ⁋ nō nego et forte mala virga directionis peiorib⁹ virga ferrea. bonis autem ad examen virtutis sepe p̄ssura. sicut sepe vidi ex eodē igne aurum rutilat.palea fumat.ebus coquitur.homo confortat alius ex vstione leuitur Itaq; vna virtus irruens bonos p̄bat et purificat malos damnat vastat et exterminat et in eadē afflictione mali deum detestant.boni vero deuz laudant et precantur vel forte tanquā suos corrigit nos q̄s diligit medendo.quia multis nocuit aduersario caruisse sicut de Rhoma norū monarchia scribitur Orbem deuictuz victorū victrix vlta est luxuria Et forte nobis patiētibus p̄sūt scandala ve tū illis per q̄s scandala veniunt. Unde gregl.in mor.exponēs illud Job.xxvi.Gigantes gemuerunt sub aquis maiores potētes altiores populo ab humero sursuz sicut scribit de saul Regl.x.Gemuerunt sub aquis sub pondere populi ¶ si deo nō placeret non tandiu pateret hec fieri imo puniret aliquos ⁋ imo si oia punirētur nihil seruaret futuro iudicō etsi nihil puniretur nulla diuina prouidentia crederetur.q vere multi ex vestris offensis puniuntur Nam siue male siue prospere succedat punimini.quia malus in sua felicitate pūitur quia felicitate magis corrumpitur.bonus autez nec bonis extollitur nec malis frangit Punit etiam quia per que peccat hō et per illa torquet.nec ē impijs gaudere dicit dñs.ꝯ q hec viciorū p̄mogenita que sunt oblectamēta peccati deo sūt iustitia illos punit dicit Jō dic apls q̄ euanuerunt in cogitatiōib⁹ induratū ē cor insipiēs p̄t qđ et de⁹ tradidit eos in desideria cordis eorū i immūditia vt

afficiãt otumelĩs corpa sua. q sic̃ ꝓbauerũt nõ hr̃e deum in notitia tradidit illos de⁹ in sensũ reꝓbuz vt faciant ea que nõ cõueniũt. certe puniũtur et dũ nostra gaudeãt damna sua deflẽt ✠ Feciſtis viduas et orphanos in francia. certe q anglia necati sũt ex vr̃is centũ milia cũ suis ꝓncipibus nec qui sũt erũt in numero ✠ Fateor dictũ ysaie verũ qꝫ indignatio dñi et non habem⁹ hic manentẽ ciuitatẽ sed futuram inq̃rimus. sed quõ ignoro ✠ qr ex deo nõ es et inde verba ei⁹ nõ audis nec attendis ✠ esse volo ex deo ✠ celestẽ patriã iubz ille querere qui est via veritas. et vita corpm desideria oteri. siue carnis. a mũdi glozia declinaẽ. aliena nõ appetere. ꝓpria largiri. si hec audiens exequeris dei ciuitatẽ futurã adquires. quã timeo te cũ multis tuis amisisse aut saltẽ elongasse ✠ quare? ✠ qr antix̃pi vestigia secutus es et x̃pi vitã et doctrinã despexisti ✠ in quo ✠ fere in oib⁹ vĩs tuis ✠ specifica magis ✠ xp̃us vita et doctrina ꝓcepit cum humilitate charitatẽ et volũtariã paupꝫtatẽ. vos aũt ꝓter sũmaz superbiã nõ contẽti regno opulẽtissimo in libidie dñandi nõ timuistis mittere manũ vt occideretis x̃pm dñi et mente sacrilega deserentes deũ ipius mãdata q ꝓcepta offendentes cũcta nefandissima scelera ꝓpetrastis tanqz veri ministri ãti x̃pi ✠ imo x̃pi qr multos facim⁹ martyres et paupes quos diligit deus q tanqz filĩ hoim queramus iram illis vt nr̃am rempublicã augeam⁹ et hoc faciendo in quo demeremur? ✠ Necesse est vt veniant scandala. ve tñ illi per quẽ. terram dedit vobis deus sufficiẽtez ingratis. cur ꝓ tantis donis impensis a deo mala rependitis. ✠. Que mala? ✠ Cũcta homicidia q alia infinita ✠ Sine homicidijs nõ possũt fieri bella ✠ Ideo detestanda inter frres ✠ pariter occidimur nostra sorte. ✠. digne vestra culpa quia iniuste bella prouocatis. nos aũt iuste repellimus iniuriã. q ideo quia nõ timuistis mittere manum ad occidẽdum x̃pm dñi. sãguis tu⁹ super caput tuũ. et inclite israel super montes interficient. q abiciet clypeus vestri antix̃pi. ✠. Cur tantũ detestaris homicidia? ✠. Quia vl timũ terribiliũ est mors et deberẽt sufficere vobis ꝓphanis hominibus alie astutie inquirendo vestra libidine faustuosa sine tamẽ sãguinis x̃piani effusione Nõne oĩe creatũ tendit ad sue speciei conseruatiõm cur oib⁹ creatis estis crudeliores. plante vegetabiles animata bruta etiã ferocia oĩbus suis virib⁹ ingenijs cautelis suam conseruant speciẽ. et cum ab alia specie consumantur vel leuantur iuuãt se inuicem q cum nõ possunt signa doloris ostendũt plorant q vlulãt. vos autẽ tanquã lupi rapidi famelici speciem humanã quantũcunqz decoz̃ã piam catholicã vozare necare nõ veremi⁹ Intuẽ boues feroces porcos et alia bruta q̃ntis viribus suã cõseruãt spẽm. ✠. ꝓut facim⁹

i ta et patres nri fecerunt. viuimus in lege patrum ℣ Et ideo ℟ bus dñicū per os ꝓbicū samuelis loquentis hely. semel dies venūt vt pscindā brachiū tuum q brachiū domus pris tui. vt non sit senex in domo tua ꝛc. tabescat aia et magꝝ ps domꝰ tue ℟ Oportet sequi vestigia patrū ℣ fateor ℟ Ergo habeo optatū ℣ Quia prez equiuocās loqris de corrupto et mortali. ego āt fateor de vestigijs pris eterni et creatoris et redēptoris qui in celis est. cuiꝰ vtiqz voluntas fiat sicut in celo et in ēra nra et vra ℟ Utinā vtinā et vtinaz ℣ videris aliqntulū reductus cō punctus ℟ sum eteni sed illū nō cognosco prem ℣ Si teipm non cognoscis quō illum cognosces? ℟ Rogo igitur quis sū vic! ℣ Vas ster quissiñ. cōcha. putridus plenꝰ ster core et horrore. cecꝰ. pauper. nudus. ignorans introitū tuū et exitū cuiꝰ vita sicut vmbra que qnto magis crescit tāto decrescit et tāto magis ad mortem ꝓperat tāte subiecta mutabilitati vt vna nō maneat hora in eodē statu. sed es miserior. quia licet nil certius morte. tñ illius hora nil incertius q tñ i li nō ꝓuides sed spe vana que tibi caduca blanditur. falleris ℟ Si tā vilis sum quō deū videbo et prem vocare psumā nō videbo ℣ Quia es in tenebris ℟ Exire cupio ℣ Clama igit ad luce ℟ quō? nescio qd dicā ℣ Dic Veni claritas q illuminas oem hominē venientē in hūc mundū sed nō diligentē qz qui diligit mundū inimicus lucis efficit et offuscat Et iterum dic. Illustra oculos meos lux incōprehensibilis fulgura coruscationes et dissipa eos vt nō videāt vanitatē Et iterum clama Tribue lux inextinguibilis duz te videam crea nomē alpha cum odore vite qui post te in odorē vnguentorum tuoꝝ currat gustem sana q sapiaz cognoscā q discurrā qz magna est multitudo dulcedinis tue quā abscondisti timētibus te Et iterꝝ magis cōpunctus dic Cur faciē tuā abscondis. forte dicis. dñe Nō videbit te homo et viuet. Eia dñe moriar vt te videā et videā vt hic moriar et ignosce seruo tuo qui ꝓsumit loq dño suo. calamitas quā patior me cogit exclamare cecꝰ sū ad lucem ꝓpero tu es medicꝰ q lux vera via et vita et fons misericor/die miserere mei ℟ peccator sum forte nō exaudiar ℣ Dic domie peccaui et faciendo nihil factꝰ sum nihil et ira confiteor quia cōfessio est via ad te per quā egrediar de limo et redibo ad te viam qz verbum dixit Ego sum via veritas q vita sepatus a te factꝰ sine via qa sine ipo factum est nihil. et qa nullum bonū sine summo bono qtiēs a te summo bono deuio nihil efficior Vidit eniz deus cuncta que fecerat et erant valde bona. malum aūt factū sine ipo verbo nihil aliō ē qz ꝓuatio boni. sic cecitas ꝓuatō visus Et iterū dic Dñe nullis meritis pcedentibꝰ placuit tue summe q misericordissime bonitati ad esse

me poucere sed et magis viuere q̃ sentire et paulo min⁹ ab angelis intelligere qz illa iã facie tua habẽt. ego aũt per spem et speculũ in enigmate. obsecro regat me tua mia et cogat q̃ pietas ad saluandũz q̃ te vicit ad creandũ qz nihil odisti eoz̃ que fecisti ℟. Arta est via qz quicq̃d in mũdo est aut est ocupia carnis aut oculoz̃ aut superbia vite nimis peccaui deũ mũdo postponendo. diffido eraudiri. ℣. Audis verbũ cõsolationis dices. Dedit eis ptãtem filios dei fieri his qui credũt in nomie eius qui nõ ex sãguinibus neq̃ ex volũtate carnis neq̃ ex volũtate viri ẽ ex deo nati sũt ℟. quõ potero redire et filius effici ℣. Jam dixi per confessionez pñiam q̃ satisfactionẽ ℟. difficile ẽ ℣. imo facile volẽti. fecit te deus dignissimam creaturã et licet sis non capax angelis q̃dammõ par potes per verbũ effici qz potes equalis fieri et filius adoptiu⁹ per vnigenitũ verbũ per quem habemus accessum Omnia enĩ sub pedib⁹ hominis subiecit de⁹ vt solus homo tot⁹ deo subiicerẽt et totus eẽt seruus. cũctis dñatur hõ. et extẽioza cũcta p̃ corpe sũt creata. ipm vo corp⁹ pro aĩa. aĩa vero p̃ deo vt illi soli seruiat et illũ possideat ad solatiũ Cogita si tãta tibi solatia in hac die lachrymarũ quanta in die nuptiarũ si hec delectabilia in carcere quid in p̃pria pria cõferet diligẽtibus cũ qz nõ est numerus benignitatis sue ℟. intelligo asserta vera sed mihi ignaro et laico difficilia ℣. imo grossa et breuia ℟ Dic igit ℣. Diligite deũ q̃ primũ ℟. diligo deũ ℣. Qui diligit me sermonẽ meũ seruabit ℟. sermo est m̃ plixus et ignotus ℣. imo breuissi⁹ et resolutus ad dilectionẽ dei et p̃rimi ℟. in dilectione dei nõ hesito qz sũma est ratio sed quis sit p̃xi/m⁹ nõ intelligo nisi q̃ miam in me agit vt cõtra alios sine dei q̃ legi offensa possim dimicare sicut q̃ antiqui p̃ncipes et p̃phe per cõtextũ sacre scripture dimicarũt et strẽnue militarũ ℣. xpi actio tua debet ẽe instructio qui pro psecutorib⁹ oza/uit et qui dixit Nisi iustitia vestra abundauerit plus q̃z scribarum et phariseoz̃ nõ intrabitis in regnũ celoz̃ũ Qui autẽ dixerit fratri suo racha reus est cõsilio. qui aũt dixerit fatue re⁹ ẽ gehẽne ignis Dictũ est antiquis in lege antiqua quam allegas Nõ occides. xpus aũt nõ vult p̃rimũ contristari verbo nec effectu. sed mutua charitate sicut q̃ ipe dilexit nos diligere p̃pter ipm tanq̃z fratres in adam. fratres in xpo. fres in ecclesia Illud fuit xpi testamentũ Pacem meã do vobis pacẽ meã relinquo vobis et in terra pax hominibus bone voluntatis Noli igit p̃rimũ despicere nec cõtristari si xpianus miles cupis nũcupari salua iusta et moderata defensione inculpate tutele ℟ Si tibi credã p̃bit in me strẽnuitatis p̃te/rite fama glorioſa. ero fabula gentiũ. parentũ opprobriũ q̃ absit qz crudelis qui famã negligit ℣ Crudelioz est qui animã p̃dit qui etna

amittit pro caducis ℣ Quid p/ ferendū putas glorie et fame bōe nōne pro illa militam⁹ omnes mili tes ℣ Nō nobis dñe non nobis sed nomini tuo da gloriā Gloria deo debeť in excelsis et in ťra par hoibus bone volūtatis Diabol⁹ sibi gloriā qrit de opibus diuinis tu et illi similis fur es ⁊ latro que/ rens deo furari gloriam sibi ꝑ im mensis bñficijs debitā Noli gliari in vēto et fabulis. mitte nautis vē tum. ⁊ gloriam deo. sperne caduca fallacissima et gusta ⁊ sapora eter na ℣ quid equi quid socij quid ti/ rones quid arma q̄d castra q̄sita et peculiū euenirēt sed ⁊ respublica et illi⁹ ꝓncipes quorū gr̄am q̄siui quid erūt facturi ℣ Peribunt et tu cū illis sicut et granū qđ in pe/ tra tua semiaui fructum non emisit nec emitteret ℣ Nolo pire imo pa cem vel fedus vellē inter nos inire vt honore saluo possem tuis consi lijs adquiescē ℣ Nobis tāq̄ hoi bus bone volūtatis par debeť iu re testamēti quā vos illis q̄si mini stri antixp̄i rapuisti s illius obtinē/ de incapaces ℣ deus supplebit defectus nr̄os ℣ Magnipotens cui⁹ oculi sup filios ade a die nati/ uitatis vsq̄ in exitū vt reddat vni cuiq̄ ꝑm opa eor̄ bona vel mala cūcta cernens ⁊ cui nihil latere ꝓt supplebit iustitie hui⁹ seculi defc̄us et vos nr̄os effetos et sue pacis eru deles p̄secutores puniet iuxta de/ merita ℣ De meritis nescirē iu/ dicare q̄ pacē in dieb⁹ meis vide/ sidero. vt tuis cōsilijs tanq̄ ac/ cōmodis adquiescerē salubriter.

℣. Si tpali caremus vtinā saltem pace fruamur eterna ℣men

Additio facta post biē nale interuallum

Fluxo biēnali spacō reuiēs anglicus de sua pegrina/ tione francū reptuz alloq̄ querit. ⁊ post multa subintrat ꝑsti nā collationē Cui frācus ℣ Nō/ ne cōtritus es et penitēs de rātis impietatibus per te in xp̄ianissimo frācorū regno cōmissis. ℣ Non ℣ Quare? ℣ qr cū iustitia ⁊ iusta guerra feci. terrā eni nr̄az q̄rimus nostri regis francorū et anglorum iusto mandato. ⁊ ita ex post per vi ros magnos et doctos ⁊ pontifi/ ces sum melius p̄terito informat⁹ ℣ Unde regis tui iusticia ꝓcessit p̄cor dic? ℣ qr i successiōe p̄ma causa filiorum ⁊ liberorum. sed rex Oc oardus hñs filiaz ysabelis re gis philippi ex persona ill⁹ petijt regnū iure successionis ēgo cūctis ꝓferendus ℣ Filia est in hoc re gno incapax ℣ imo iure diuino ⁊ ciuili capax vt habes in lib deuē de filiabus aphat pro q̄bus dixit deus ad moysen Da eis portiōez hereditatis paterne ⁊ hoc sit tibi iudiciū sempiternū ℣ Illa heredi tas plebcia nō regnū etsi regnum nō simile huic in quo mlta spūalia p̄terea argumenta legis antiq̄ nō habēt efficaciam nisi q̄tenus reda cta sūt ad moralia Sed si ita sit ꝙ sit capax. cur igitur vos anglici fi/ liam regis henrici nuptā Gamfri do comiti Andegauen̄ moriēte pa tre sine masculis nō admisistis ad

regnū imo stephanū ex sorore ne/
potē ptulistis anno dñi M.C.xxx/
v. Nōne qđ quisq; iuris in alteruz
statuit eodē iure vti debz? D di/
gnū et iustū puto sed hoc mihi no
tū F lege hystorias licet si etiam
regni vīri filia capax existeret.non
ideo in francoꝝ regno capax esset
D Cur tam varie F Quia hoc
regnū ab infidelib⁹ cū infinito xpi/
colarū martyrio quesitū mirādis
et singularib⁹ donis q progatiuis
diuinitus donatis est in fide xpi e
dificatū talit q nīris caruit et he/
rebus teste gregorio vnde Clo/
doneo liliū angelit⁹ missuz cū am
pulla sacra beato Remigio ꝓpina
ta vt illuz et suos in dicto lilio suc
cessores illi⁹ sanctissimi chrismatis
oleo inungeret et inde post illā sa
crosanctā vnctionē paulo min⁹ ab
angelis rex quicūq; francoꝝ inun
ctus vestigia illius a ꝓbatiōis re
tinens solo tactu manuū infirmos
certa infirmitate curat teste notoꝝ
etate Nec huius rei mulier capax
censetur cū a sacroꝝ ministratōne
imo interdū certo tpe ab ingressu
eccie ꝓhibita Quare nō idē sic in
alīs regnis in qb⁹ mulierē credo
capacē D. imoq in regnis succes/
serūt et succedūt F Nō francoꝝ
etiā in alīs consuetudo admittit il/
las ex consensu totius ꝓpli.francis
aūt consuetudo et ꝓpli cōsensus in
euū cōdixerūt Quid plura Nōne
deus distinxit dñia q terrā inhabi
tari fecit per distinctionē linguarū
in turri cfusionis.cū oēs in lingua
vniformes per linguarū confusio
nē et diuisionē mūdū inhabitauit
q gentes disperſit.quō vos barba
ri quorū vocē nō intelligimus mo
ribus vita et lingua ꝓsus differē
tes nobis francis cupitis esse
D etiā hercules cuz hac diuersita
te hyspanias q̄siuit et habitauit.
Nonne etiā rhomani vniuersis lin
guis ꝓnciparūt cur non anglici eq̄
francis principari pñt F. Quia
indigni tā pie tam xpianissime na/
tioni preesse.defende iusticiaz alle
gatāq non tirannia.allega iustos
reges et non tirannos D Reges in
hyspanie et nauarre qui
lingua dñantur.ducē Britānie et
regem vngarie qui.xp̄i.linguas hz
in regno differentes.vngaros teu
tonicos sclauos tartaros philiste/
os cōmannos francos et alios ꝓ
nūc a memoria mea lapsos .F. b
qz ꝓpīis assentit subīci qz minor
ps debet maiori et digniori cedē
et regem alienuz sibi assumit.nos
aūt nō sic imo vos anglici dicte q/
rele per te ꝓmisse de filie successiōe
expresse renunciastis et regē philip
pum approbastis D Nō credo
F Erras in facto vel ignoras rei
geste notoriā Unde pro tua veri/
dica informatiōe scias q āno dñi
M.cc.lxxxv.dñs philipp⁹ rex fran
corū obīit relictis philippo lebel q
ysabele que fuit nupta regi anglo
rum Odoardo.qui quidē Odoar
dus ipam reginam impie presumi
prionibus cuiusdam sui consiliarij
huele despencier tractauit in tātū
q franciam aufugere oportuit.et
tādē post multa fuit opulsa redire

inuita. que p̃sidio et ope domini Johis de hãnonia cũ. cccc. nobilibus retrocessit q a casu deo disponente applicuit in portu de pristo vbi sui beniuole aduenientes cũ potentia obsederũt regem virum suũ et dictũ hue euisceraverunt et regẽ custodierũt filiũ qz nomine odoardũ coronarũt. quem filiũ et regem rexerũt comes de et d̃. R. de mortemar inẽ q̃s rectores insurrexit talis inuidia inimicicia ꝙ finaliter dictus Mortemar per iudiciũ baronũ morti dãnatus et euisceratus q ei⁹ intestina combusta adhuc eo viuẽte sicut fatum fuerat de dicto huele dispencier. Philippus ãt Isebel frater dẽ ysabelis habuit karolũ regẽ francoz̃ qui habuit tres vroẽs q mortuus sine liberis ordinauit ꝙ dñs philippus de valoys consobrinus suus german⁹ tutor esset masculi si sibi nasceret. si vero filia cõmisit iudicio pariũ et ꝙ eligerent in regẽ idoneiorẽ et expediẽtiorẽ. qui q̃dẽ karolus moritur anno dñi M. ccc xxviij. ꝓpter qd̃ dicti pares elegẽrt dictum dñm philippũ omissis dña ysabele et eius filio odoardo. qui siquidẽ philippus ilico coronat⁹ et inunctus et ꝺsecratus et ilico debellauit et deuicit flandrenses q similiter misit nũcios suos dicto anglie regi ad req̃rendũ ꝙ veniret q recognitũ ab eo ducatũ acquitanie. qui siquidez odoardus venit ad ciuitatẽ Ambianeñ in qua rex associatus regibus Bohemie Navarre et maioz̃icaruz ipm honoza uit Et idez odoardus recognouit dicto regi francie ducatũ acquitanie et fecit homagiũ in ꝑsona verbo aũt repiret teneri ꝓmittẽs ꝙ se informaret de modo q forma et informatus faceret et lr̃as cõficeret iuxta formã ad quam teneri repiret. et ita rex anglie recessit cõtentissimus et ilico reuersus congregauit ꝓceres regni sui in qua congregatione rex francie piter suos misit Et licet fieret rumor in ãglia ꝙ deberet corona odoardo tãq̃z ꝓxim iori. nihilomin⁹ fuit cõclusuz per ꝓceres magnates et tres status regni ꝙ tenebat facere homagiũ dicto regi frãcie. quod et fecit per suas lr̃as patẽtes. quas vidi i chronica descriptas datas ad elchen Anno dñi M. ccc. xxx. die. xiij. Marcij cauetur mõ q forma recognoscendi ducatũ aquitanie vt per partẽ francie q vt comites de poncien et monstrolij et ita promisit et iurauit se facturũ per se et successores et ita est verũ notoriũ et manifestũ per que satis iustitiaz nostrã et impietatẽ et iniquitatem vestrã tyrannicã in libidine dñandi si velis lucide potes comphendere ℣ Miranda canis sed ꝓcor quis ista ponit ℣ Multi historici et chronicarij ista ponũt sed latiꝰ videtur Johs froyssardi vob fauens quia nõ francus sed de hãnonia et seruitor domesticus ãglice regine vt ipe idem profitet nec ista tergiuersari possũt. ℣ aliter fui per vnuz prelatũ magnũ q doctissimũ informatus ℣ Si aliter

contra veritatē salua sui pace ¶ Quō igit tot et tāta bella inde se/cuta et rex noster regem francorū se nomiauit ℣ Nō iustitia sed iniquitate et instigante diabolo ¶ quō precor exprime. ℣ Scire debes q̄ in francie curia p̄pollebat dñs Robert⁹ de Artoys sororiꝰ regis qui siquidez certa occasione p̄uocauit regiam indignationem in tantū q̄ aufugit hannoniā p̄ē qō rex eius vxorē et liberos detinuit et ducem hannonie diffidauit si illum receptaret. p̄ter quod iuit brabātiā vbi ilico durissima guerra inchoata contra ducē p̄ter dictam receptationē que ipsuz dñm Robertū impulit ad fugiendum in Angliā vbi ilico applicatus machinare cepit cū nobilib⁹ contra regē francie dicendo q̄ vecordes q̄ pusillanimes essent sic regnū dimittē d. philippo cum si vellent illud vendicare posset bono iure ⁊c. in tm̄ q̄ in solenni festo beati Georgij in q̄ nobilitas vtriusq; sexus conuenit in quo nature humane q̄ pacis hostis p̄teruus inimic⁹ diabolus nō abfuit imo pñs illum die glorioſū sibi et oibus diabolis fecit. qm̄ iuuenū vtriusq; sexus ope et cōsilio sanctū passagiū regis franco⁹ cū tricentis armato⁹ milibus turbauit guerrāq; oclusit inter nos xp̄ianos in qua creditur. cl. annorum spacio tā peste ignis famis q; gladio xp̄iano⁹ milliones inemptos Cuius diaboli stimulante astutia vna dña per ipm Robertū instructa in regis anglo⁹ pñtia in mēsa sedentis vnā p̄posuit allegoriā seu figurā cōcludēs allegoricē q̄ figuratiue magnā regis et suo⁹ vecordiā nisi francie regnū vendicarent Quo facto singuli tyrones instructi per dñm Robertū sua emiserūt vota dñabus q̄ nunq; desisterēt. vnus q̄ vno oculo nō videret aliꝰ capuciū nō ferret ⁊c. donec francie regnū animo illud q̄rendi intrassz ¶ Quō tā repente fuit per nr̄os tāta materia et tāti regni oquesta cōclusa ℣ Dirigente eodez diabolo pacis et nature inimico q̄niā dictus rex philippus videbat se imo totū orbem pacificū nolēs militiā ocio torpere sed illaz pro xp̄i fide augenda disponere iuit ad visitandum papam vrbanū q̄ntū in Auinione et petendo crucē pro eundo vltra mare. qua obtenta repiebā/tur tricenta milia armigeri ad crucem recipiendā dispositi. q̄bus absentibus anglici vestri putarūt facilem regni francie inuasionē. q̄ cū ad aures dicti philippi francoruz regis puenerūt a tam pio q̄ sācto ꝓposito a tāto bono vobis taz efera et damnata nequicia compulsus pro sui regni defēsione destitit et ita guerra cōtra infideles fienda q̄ pro vestra iniquitate conuersa contra xp̄ianissimos francos p̄ tyrannia et libidine dñandi exercē da vnde ingemiscit populus. iubilat hostis. exultat infern⁹ que vox que lingua tāta xp̄ianoꝝ damna exp̄mere potest illis infelicissimis die loco q̄ hora fabricatis ¶ Quō igitur rege philippo reuerso

de Quinione anglici nostri certifi cati q̄ erat infrā regnū tātū nego ciū attentarunt et tam difficile

Instigante diabolo et dño Ro berto eius ministro rex Anglie cō suluit ducē hannonie. qui cōsultus multū dissuasit istā q̄relam ⁊ guer ram. sed nihilomin⁹ magis fauens maiestati q̄ veritati ⁊ iustitie dixit consulēdos ducē Brabantie ep̄m leodien. Archiep̄m Colonien Du cem Gelren Marchionem Julien dñm Arnolphum de baquehen et dñm de franq̄emont qui siquidē essent hui⁹ opinionis incipiendi gu/ erram attrahi possent ad diffidan dū regē francie. essent sufficientes ad inuadēdū cū. 10000. armatis cū tribus coronatis ad q̄s oēs p̄dictos missi sūt ilico. xl. milites in maxia pompa q̄si aurū iactantes pro gra p̄li captanda per loca et p̄rias quibus iter suū faciebāt Et ip̄orum aliqui cum vno oculo dice bant se venisse nō ante cū illo visu/ ros donec aliq̄d magnū fecisset p conquesta regi francie Qui siq̄dez milites et nūcij regis Anglie a di ctis dñis reportarūt votiuū respō sum Et cū hoc tantū laborarūt q̄ habuerūt fauorē tacitū flandren. medio cuiusdā hartuelle inē ipsos p̄potētis Comes aūt flandrie ami cus francor̄ posuit garnisionem a gagent cuius metu oportuit angli cos pomposos p hollandiā reme are Quo audito per regez anglie misit cōtra dictā garnisionē. d. ar matos et. 2000. archerios q̄ post multū conflictū dirigente diabolo p̄ualuerūt Ex qua victoria victus hartuelle resumptis viribus ilico scripsit regi anglie q̄ post tale p̄n cipiū veniret et p̄ualeret ꝑput et fe cit ⁊ venit ad dictum locū

vbi cū oibus p̄missis cōuenit et in tātū votū ꝑpalauit q̄ post vn⁹mē sis spaciū facere voluerunt q̄ dux Brabancie faceret et ille differens post alia dilationē conclusit q̄ nisi de mādato imp̄atoris nō diffida/ rent. ꝑpter quod Marchio Julien missus ad illū obtinuit vicariatuz imp̄ij et licentiaz fabricandi mo netā sub coloze q̄ rex frācie occu paret ab imp̄io castrū de creueret in diocl. Cameracen Et interiz ad uenit estas et rex anglie erāt cū cō iuge in castro de lonaur. aduenien te ꝑ aūt termio venerūt anglici. 100 et sagittarij 10000. et nihilomin⁹ oportuit ip̄m vsq̄ ad mensē nouē/ bris alios dños expectare. et inte/ rim miserūt diffidationes regi frā cie per quendā ep̄m de Jncole ex ꝑte regis āglie tanq̄ vicarij sacri imperij quod tunc etiā noluit dux Brabantie sed venturuz se p̄misit qui obsedisset ciuitatē Cameracen q̄d et fecit Sed rex anglie fuit cō/ sultus dimittē obsidionē et intrare regnū q̄d et fecit Sed ilico cū vo luit intrare regnū Comes lynādi et Comes de ip̄m quē ex imperiū dimiserūt q̄z soluz vt vica rio obedierāt et fuerunt cum rege francie vnde rex francie venit ob uiā cū regibus Bohemie Scocie et Nauarre hns 6000. ⁊. viij. bāne rias. dc. lx. penninones. vi. duces

xxxvi.comites.cccc.milites et.lxiij pedestres vsq; ad locū de burōte Rex anglie ꝓpe per tres leucas habebat duces Brabañ de Guelres Marchiões de Juliers blannerbonc.comitem de moirs dños de hannonia Robertū de artoys et omnes barones milites āglie. sed finaliter tractante ducissa hannonie ꝛcesserūt fine bello ¶ Hec mihi nō videntur verisimilia q vt vicarius imperij ad tantā guerrā inferendā ꝓcederet cuz se nomiet francoz regem ℣ salua pace tūc se nō dicebat francoz regē sed dicam cur et quō nomē et titulum regis rex vester vsurpauit Scire debes q post ꝓmissa nisus ē medio dicti iacobi tartauelle attrahē flādrenses qui oino negauerūt metu pene duente et per eccīam illis imposite.vt si min⁹ grata regi frācie vnq; facerent pene excōicatiōñ.et ducentorum mili florē subiacerent Sed cōsilio vnius mali advocati tergiuersatoris q̄i achitofelis fuit dictū q si recipet titulū regis frācie et tanq; francie rex illis p̄cipet q essent liberi a pena.cui⁹ consilio fuit vtinq; applausū licet multis prudētib⁹ videret rationi dissonū. recipe titulū tm̄ sine alijs causis et possessione ¶ Quo inde ꝓcessū ℣ Armata francoz et Januēsiū per mare destruxit.auronie q franci destruxerūt terrā dñi Johis de hannonia et illi de cameraco hannoniā discurrerūt Postq; anno.xl iterū reuertit anglorē rex ad franciam qui repperit in mari armatā francoz cum qua dimicauit et durauit conflictus ab hora ꝓme vsq; ad nonā et finaliter angli ꝓualuerunt et transierunt et venerunt ad gaud vbi repperit reginā eniram q ilico obsedit ciuitatē Tornacensē. Et rex francie venit vsq; ad pōtē de Cressy vbi multe scarmuche et franci strēnue se habuerūt.et potētiores et flandrenses vecordiē aufugerūt.sed finaliter post.xi.septimanas tractante ducissa hānonie fuerūt deputati q̄nq; tractatores qui cōcluserūt treugam ad annuz vnū.et debuerūt reges mittere q̄nq; notabiles psonas. et ex pte pape duos cardinales ad ciuitatem attrabateñ.et quicq̄d per illos seu duas ptes illorū esset factum ratū maneret atq; firmū et interim vti possidebat quisq; possideret Sed finaliter in dicto perlamento nihil fuit cōclusum culpa anglicorū pertinaciū Demū rex anglus ordinauit festum in die Georgij et ordinē de Jarretiere cum.xl.militib⁹ q.xl scutiferis et regina pñte cum.ccc. dñabus vl domicellis inductis eadem libēata Anno.ccc.xliij.Et demū anno.xlvi.posuit obsediū āte calayhū ꝓpter quod rex frācie venit ad leuandū et quia nō potuit transire obtulit bellum.et rogauit regem anglie vt simul pugnarent quod refutauit et ita sine fructu recessit ꝓpter qđ rex anglie habuit calayhū q fine misericordia illos cum seueritate tractauit et āglicis populauit Multi guerre act⁹ secuti vsq; ad annū.liij.quo fuerūt in

Quintone ad tractandum de pace et āno.lv. ꝓnceps de gal. descēdit et eodē anno rex Anglie vsq; calesium et inde ad locuz de hedin. cui rex francie venit obuiā et obtulit bellū dicto anglorū regi. qui illud renuit et cum cōfusione retrocessit. Demū anno.lvi. cōtra ꝓncipez de

Rex Jo. franciā venit ꝙ habuerūt bellū ꝑpe ciuitatem pictauiēn. in quo prohdoloz multi nobiles hincinde occisi et francqui superati. sed rex Johs fuit reputat⁹ strēnuioz miles illius belli. quēvos anglici hōrastis. ꝫ finaliter p⁹ multa ipm occidistis. et tātoz malozz fuistis actores ꝙ deū debet. timē vltorē. Ecce iniustitiā seu iniq̄tatez vr̄am Q aliud dixit mihi pontifex meus F. Dic p̄coz q̄d dixit? Q dixit ꝙ pro iustificatione sua obtulit rex noster stare cōsilio generali. qđ francie rex renuit. qđ non renuisset si de iure suo cōfidisset F Per p̄missa tibi liquet satis respōsio. nōne questio sopita si que esset per cōsensum regis et regnicolaruz factum cū tantis deliberatione et dilatione oīa potuerūt rex et regnicole singuli aūt nō Cuz igitur rex tu⁹ cum ꝑcerū et regnicolarū consilio regi francoz homagiū fecit et regem agnouit et approbauit quō otra ꝑriū iuramentū homagiū et fidelitatis sacmentū venire nō verentur anglici Nōne felloniā cōmisit rex vester imo lesit maiestatez dñi sui Nōne ista exceptō alias elidit. quomō igitur debuit frācie indubitatus cō ꝑmittere de tanto regno in homines. pauci enim repe riūtur hodie a populo aurum spernentes. dicit enim salomō ꝙ oīa obediūt pecunie. et alius dicit Audito numo quasi quodā sūmo ꝓncipe Resiliūt value nihil audit nisi salue Nonne de dicta fellonia ipse rex iudex competēs tanq; dñs feudi et saltem cū paribus quomodo sūmittere debuit vel potuit alieno iudicio nūq; fecit nec facere debuit. nec legi fuisse de hoc actum Preterea quelibet ꝑuincia nō subdita imperio potest sibi regem eligere vt francia et hispania non sbdite imperio Cuz igitur deficeret in regno francie filius ꝓmogenitus et alij capaces in sanguine in ꝑrieta te p̄cederent. quare nō potuerunt illum sibi eligere regem iudicio et electione pariū et magnatū ꝑut fecerūt illum victorioſuz philippū cui inerat splendoz nobilitatis regie. et cuius vocem intellexim⁹ nō barbarum seu anglicū vel saxonē cuius vocē nō intellexisset popul⁹ francus. erat enim dñs philipp⁹ ꝓ pinquioz. et ideo cū naturaliter in regno succedatur et naturaliter in regno cum naturā imitetur et ab ea separari nō possit iuxta doctorū approbatas sentētias Nec etiā ꝑcerum suoz cōsilio dictus rex anglicus contra fidelitatē ꝙ homagiū prefatū venire p̄sumpsisset nisi de facto ad suggestionez diaboli/cam medio illius diabolici Robti de artoys impij et quasi per indignationē desperati illi tyrones et iuuenes post vinū ꝙ dñaz ꝑsuasio

nes vocati illa vota de faciendo guerrā in francia fatue et in suarū animarū salutis detrimentū emisi sent Nec ambigendū quin ꝓceres si consulti fuissent regnū suū et ducatū acquitanie cū alijs ꝑtinētijs maluissent pacificū q sub fedele regie francoꝝ maiestatis q̄ se tot q tātis guerre discrimibus immiscē per que nil securū sed omnia contētiosa et anglicis inutilia q damnosa salutis dei offensis et ꝓximoꝝ cōtumelijs que extimationē nō recipiūt quibus media illius anglie regni pars peste et gladio depopulata et hominibus viduata etsi damna dederunt certe maiora repassi sūt Quid plura? certe q̄ iuste possidebāt et pacifice. nūc tyranni ce et p felloniā omnia amiserūt et pacis fructū amiserūt Malum igit iuuenile consiliū et impiū. min⁹ salubre et vtile et honestuz Nec video vobis remediū hominibus destitutis nisi q̄ habita dispensatione viduas vestras desponsetis et dei et hominū pacē queratis ℳ dolendum et mirandū de assertis si veritati innitantur ℱ Ita ponūt q habent chronice quas vidi ℳ Nō/ ne treuge vel pax exposit facte. ℱ Multe sed nulla effirax nec tenta. ℳ. Cuius culpa? ℱ. vestra prout audistis. ℳ Nō ꝑpendi culpā nr̄am ℱ Culpā noto dtinuam per p̄missa q̄ ex malo p̄ncipio malus finis spectandus. quicquid ex post bellis iniustis impijs q iniqs fortuna dedit suo iure illud vestra impietate culpa et malicia venit. Multi eni tractatus iniciati cū illo illustrissimo. d. Jo. de francia qui pro cōsummatione tractat' redijt angliam et ibi occisus. et licet habueritis hominem redemptionem habere vel petere non veremini in gladij viribus q̄bus plures ex vestris q̄ ex nostris interempti et lōge plures habetis viduas et orphanos quā nos dei misericordia habeamus iustissimo dei iudicio illud disponēte vt qui sanguinez sitistis sanguinem patiamini q biba tis Voluistis enim Nini assyrioꝝ regis magis q̄ rbi imitatoēs esse qui annoꝝ. l. spacio ꝑpagande dominationis libidine arma ferrea extulit q cruentam vitam per totā asiam bellis egit et in rubro mari vsq̄ ad eximiū pontuz perdomuit Barbaramq̄ adhuc imbellem torpentem excitauit scuitiā q iam non lac pecudum sed sanguinē hominū bibere ℳ Non omnes eiusdez fuerunt nec sunt opinionis. ℱ Certe fateor nec nationem totam accuso sed actoribus tantoruz sceleruz culpam do Proceres enim et prudentes pacē cōcluserāt quā tyrones et iuuenes incōsulti ad solam dicti. d. Roberti de Artoys ꝑ suasionē infregerūt et guerrā cruē tam inchoarūt Multiq̄ probi viri pacem quesierūt. sed illoꝝ opinio probdoloz nō inualuit. et ita seua longo vsu tantoruz ꝓsertim prelatoꝝ vestroꝝ auctoritate ꝺ ꝓbata inoleuit quasi in naturā cōuersa et vtinā solos amores! non insontes pena sequeretur ℳ Qñ fuerūt illi tractatus inter nos quos asseris? ℱ circa annuz. M. ccc. lxij.

in quo rex Jobes fuit liberat⁹ an/
no.lxñ.vñitauit papam in Quinio/
ne et anno iterū.lxiñ.pro dsumma
tione tractatus redñt angliā q ibi
mortuus Ex quibus orta est q̄stio
et finaliter anno.lxviñ.in plamēto
parisien sentētiatū est ꝙ appellatō
nes dñoꝝ de acquitania a rege ā
glie deberent recipi per dictum p/
lamentū.et ita fuit significatū r̄gi
anglie qui multa allegauit a ratio
nis tramite multū dissona.sed nec
minus rex noster tanq̄ iustificat⁹
ex abundanti obtulit stare iudicio
ecclesie Rhomane et dñi nr̄i pape
quod rex vester renuit ¶ Dif
ficile est mihi credere ℣ Quare
credis de pace cum illius fueritis
semper inimici et ruptores.tanquā
nō homies bone volūtatis quib⁹
solis pax a x̄po legata ¶ imo
semper quesiuimus et querim⁹ pa/
cem ℣ Quare igitur occidistis
illum piū regē vestrū Richardum
cui⁹ medio pacem ꝓpetuā si illa di
gni fuissetis q̄ueratis ¶ Ion
ga est hist⁹ia ℣ imo breuis in
effectu ¶ quare breuis ℣
qz tanq̄ pacis inimici estis assueti
dños et reges occidere ¶ q̄s
et q̄t ℣ Cū ipe melius scire de
bes q̄re regē sēm kinicū danoꝝ q
anglorū regē cui⁹ regis danorum
estis tributarij occidistis infra ec/
clesiā cathedralē in ciuitate otto/
nien in regno dacie et pheonia in/
sula et ibi scus martyr sepult⁹. In
cui⁹ rei memoriā sagitte signū vr̄i
gestare sacerdotes in casulis dñt
dū celebrāt quā possessionē impie
otinuastis vsq̄ ad aliū sēm marty
rem sēm thomā cātuarien.p iusti
tia cuius estis inimici morientem q
vsq̄ ad dictum piū regem Richar
dum pro pace vobis quesita tāq̄
indignis interfectus Que igit ma
ior dementia q̄ nobiscū otendere
nisi gladio.si dños naturales q p
rios occidistis vr̄is impñissimis o
pinionib⁹ dissentiētes quō alienis
pacē vel iustitiā seruabitis ¶
Nunq̄ audiui anglicos reges inf
fectos ℣ ego legi predictos q
alios etiā tpe antiquissimo ¶
dic queso vnū? ℣ dicā plures
¶ Rogo dic ℣ Anno dñi
dc.lxñ. Osuas rex anglie occisus
est Anno.d.c.li.Ofini rex occisus
Anno.d.c.lxviñ Elfinus rex occis⁹
Anno.d.c.lxxx.Egriso Kardahū
brox rex occisus ē Anno.d.c.xcv
iñ.Wzenhered dux regni morda/
mibrorū inf̄fect⁹ ē Anno.d.cc.xvi
obred rex mordamibrox inf̄fect⁹ē
ꝓut vester Beda venerabilis in ā
glorū hist⁹ia late describit De il/
lo aūt martyre.glioso sācto kinito
dacie et anglie rege ponit danorū
hist⁹ia ¶ Illi tunc infideles
℣ sed vos tunc infideliores ¶
bonū fecerūt qz scos et martyres
hoies mōrles fecerūt. ℣ Si bo
nū nō tñ bene fecerūt et deus r̄mu
nerator aduerbiorū nō noim ¶
forte cū iusta causa fecerūt q ita be
ne ℣ Volētib⁹ nō abest occa
sio iusta vel iniusta.sumūt enim oc
casionē iniqui qz corrigi despiciūt
et bene prolata criminantur. Mal
de enim insolens et intolerabile ex
istimant quicquid illud non sonat
quod intus amant. ¶ Dum
mente reuoluo que audiui malo
tacere q̄ loqui Vincit enim oñia

veritas.et certū qđ in dieb⁹ meis vidi nobis pacem quesitaz medio illius boni regis Richardi de cui⁹ morte et causis illius satis impñs taceo.de tā antiquis ignoro.hoc saluo q̄ inter nos fama asseritur. Normaniam nobis pertinere et in hoc nos iustam vos iniquā fouē causā ¶ Salua pace nō est vērū nil citra mare habetis nisi p tyrannidem q̄ mare est et esse debet terminus vester habuistis tam als ducatū acquitanie cum aliquibus p tinēn in feudū a rege francorū quē ducatū per mltiplicatas fellonias diuine et regie francie maiestatis offensiuas amisistis cōtra fidelitatem iuratā et p̄missam veniēdo In Normania āt nullū ius habuistis nec habetis imo vt dux normanie rex francorū est verus rex anglie. scitis enim q̄ dux Normanie iusto titulo regnuz vestrū quesiuit vnde repio etiā q̄ anno.c.liij. rex Francorū ludouic⁹ zelotypia mot⁹ vxorem repudiauit quā henricus normanie dux p̄ter eius voluntatē duxit propter qđ inter eos suborta guerra sed p⁹ eodē anno facta pace inter eos dictus henricus cum dicti regis ludouici p̄sidio angliā contra stephanū intrat regnum q̄ occupat sed per concordiaz illi regnū ad vitam dimisit.qui post illo stephano mortuo cum dicti regis p̄sidio regni integritatem habuit q̄ possedit Post aūt circa annuz dñi M.x.philippus francoz et henric⁹ anglorū reges simul in xp̄i nomie cū innumeris nobiliū milibus iter pegrinationis vltra mare pro xp̄i vindicta fidē arripuerūt. etsi rex taus odoardus similiē in die sācti Georgij facere voluisset aut saltez illū xp̄ianissimū francoz regē philippum de valoys nō impediuisset anglicos suos CC.m nō potuisset nec tantoz francorū mortem xpi nassz nec notā sue fidelitatis infra cte incurrisset.ficq̄ rex henric⁹ vltimo vita functus strēnuitatē xpiā et fidē ac sue milicie cōn infideles conuertisset ¶ Possibile est. ℣. Pretor nomia mihi pontificē tuū instructorē et in hac materia eruditorem ¶ Nō nominabo.sed magnū in dei seruitio tibi esse asseroz in magna dignitate constitutū ℣ Minaz bene ppendat sue magnitudinis preceps.et casuū sublimiū maxima lubricitate qm̄ trepidaret tā sublime aggredi fastigiū quod dū videt virere cavit. et dū extollitur terminat fine repentino sicuti ros qui subito deficcatur ¶ Nisi bene intelligēt nō fuisset in tanta dignitate. ℣ Dignitas ex se im pbos neq̄t facē reuerēdos qz ex se dignitas nihil habz virtutis nec ℞us ex dignitate.ℏ ꝑter ℞utē dignitati dat honor Si enim aliq̄d boni a natura inesz dignitati.mali nō possent hīc videm⁹ esse ¶ Talē illū credo fore platum et bñ intelligentē ℣ Vtin ā talis sit cui⁹ opatio ligua mēsq̄ vita testimniū p̄beāt dignitati Dignō deū enim nō est etas sed act⁹ vita et morum dignitas appbatur ¶ Quare de illo tantum dubitas et inquiris

¶ Per ea que video et audio iugiter in his regnis et in ista materia ¶ Quid vides? ¶ Video ꝑlatos et sacẽdotes vros armigeros ⁊ viros sanguinum effectos sed quo iure nescio et tamen nuper in ciuitate Rothomageñ audiui regem vestrũ henricũ vltimo vita functum strenuũ mirabiliter prelatos vestros arguentẽ et mordẽtẽ ꝙ ex eorum incumbenti officio nõ essent pacis amatores zelatores ⁊ ꝓquisitores. et tamen vestros vidi ꝑlatos magnos et audio bellatores. ⁊ ꝑoem quod deterius est piũ et charitatiuũ subsidiũ ꝓ fide xp̃i iure datum et cõtra hereticos conuertendũ cõtra nos xp̃ianissimos ouersum ⁊ pro nostra occisiõe erogatũ. quod mihi nedũ admiratione inducit sed stupore. Cui⁹ mores tam euersos ossidero recolens eius quod dicit Bernh̃ ad eugeniũ ꝙ hodie totus zelus eccl̃iastic⁹ fer uere videt in tuẽdis possessionib⁹ et dignitatibus. honori qꝫ totũ detur et sanctitati nihil. et de dei placito vltima fit mentio. et de iactura salutis cunctatio nulla nec salubre putetur nisi quod sublime. et nihil iustum videtur nisi qd̃ gloriam redolet ¶ Probi sũt vere sed regis et ꝓncipis imperio hec faciũt

¶ Dixit petrus magna auctoritate ꝙ magis deo oportet qꝫ hoibus obedire Nõ in fortitudie viri beneplacitũ erit deo sed sup humilem et mansuetũ et timentẽ verba oñi requiescet spiritus eius. et qui te in vna maxilla ꝑcusserit prebe aliaz Juxta illud verbũ xp̃i ¶ Pedi genas meas euellentibus et cõspuentibus in me. Dic precor ꝑlatis et sacerdotibus tuis magis ãnuẽtibus maiestati qꝫ veritati mẽte vt reuoluant illud terrendũ euãgeliũ Nisi iustitia vestra abũdauerit magis qꝫ phariseoꝝ nõ intrabitis in regnũ celorum. Qui dixerit fratri suo racha reus erit iudicõ Qui dixerit fatue reus erit gehẽne ignis Si pro tam modica iniuria gehennam ꝓuocauit. quid ꝓ tantis stragibus⁊ execrabilibus homicidiis et alijs guerre discrimibus. Cogitent ecõuerso si veri sacerdotes ⁊ pontifices pacem ꝑsuasissent a tẽpore Odoardi citra quãta et qualis esset militia et nobilitas xp̃iana. ⁊ si pro xp̃i fide augẽda exposita vt rex noster disposuerat. q̃ntus fructus vbi nũc luctus Cogitẽt de satisfactione vbi in seuitia ꝑseuerant

¶ In hoc finitur contencio inter anglum⁊ francum milites

De quadam puella olim in francia

Opus quoddam collatiuū de quadam puella que olim in ffrācia equitauit a mgro Jobe gerson editum

Ad gloziā benedicte trinitatis. glozioseq; sp virginis dei matris ac totius curie celestis

Dixit me dñs cū sequerer gregē et dixit mihi vade et pphēta ad pplm meuz isr. Amos vij. pplus israel pplus regni francie nō incōgrue pt spūaliē nū cupari quē fide dei et cultu xpiane religionis notū est sp flozuisse. Ad hui⁹ regni filiū q̄dam iuuēcula pastoris cuiusdā filia q̄ et ipa gregē ouiū secuta fertur accessit asserēs se missā a deo q̄tin⁹ p ipam victuz regnū ad ei⁹ obediam reducat. Ne aūt ipi⁹ assertio putet temeraria eē signis supnaturalib⁹ vtiē sicuti revelare occulta cozdiū et futura cōtingētia puidere. Refert insuper q̄ sit rasa capite ad modū viri et volens ad act⁹ bellicos p̄decē vestib⁹ et armis virilib⁹ induta ascēdit equū q̄ dū in equo ē ferēs vexillū statī mirabili viget industria q̄ puis dū exercit⁹ ad artificiosaz et ercit⁹ institutionē tūc q̄z sui efficiūtur aīosi. Ecōn xo aduersarij timidi q̄n virib⁹ destituti. Ubi aūt de equo descēdit solitū habitū mulie bre reassumēs fit simplicissia negocio p̄ sclariū q̄ innocēs agn⁹ impita ferē etiā q̄ viuit in castitate sobrietate et cōtinētia deo deuota p̄bibens fieri occisiones rapinas ceteras q̄z violētias oibus his q̄ ad dictā obediam se volunt exhibere

Propē hec ergo et filia ciuitates oppida et castra se summittūt regio filio fidelitatē sibi p̄mittētes. Quo ita vt p̄ferē se hāte nōnulle q̄ones emergūt et ad sui declarationē vocatas animas alliciunt. Verbi gra An credi debeat vera nature humane puella. an i filez effigiē phantastica transformata. Scōa an ea que facit possint humanit⁹ fieri ab ipsa. an per eam ab aliqua superiozi causa. Tertia si p superiozē causaz an p bonā. scz spūm bonū. an malam vtputa p spūm malū. Quarta an eius verbis fiducia fit exhibenda et ei⁹ opera tanq̄z diuinit⁹ fca sint approbāda. an philtonicaq; illusoria. Quia xo circa has aut similes questiunculas alij et alij aliē et aliē sentiunt quatinus vtriq; pro sua defensione valeant ex sacris litteris testimonia p̄ferre p̄sens hoc opusculū nō asserendo z̄ collatiue dictando offert quasdā p̄positiones p vna pte. Rursus quasdā pro alia mō pbleumatico puocās subtiliora ingenia ad intelligentiā pfundiozē. Hoc tñ memoziter cōmendādo q̄ ad sentētiandū aliq̄o secure in hac materia necesse ē hui⁹ puelle mozes. xba. opa. ceteros q̄z gestus taz quos habz solitaria q̄z eos quos hz cū alijs in publico et ceteras sue vite circūstantias ad liq̄d p̄agnoscere. et an ea que reuelat et prenunciat semp vera inueniant. Verū in sequentib⁹ ponenda accipi debent iuxta communis fame relationem a pluribus fide dignis ad has partes translatā.

Prima propositio

Thanc esse veram puellā q verā nature humane psonam est simplr asserendū Hec ꝓpositio patet ḡa nedum pbor regula canit ꝙ opatio arguit formā. quinimo et saluator noster testat ex opibus cognitionē esse accipiēdā Quia igit hec iuuēcula inuenit cōtinue ofōrmis alijs hōmibus in actib⁹ humanis loquēdo esuriendo comedēdo bibendo vigilando dormiēdo et ceteris hmōi. quis dicere audeat eā nō fore veraz nature humane psonam q̄z de alijs cōicātibus secū in silibus hūane nature signis? igit ꝛc

Secunda propositio

Ordinariū ꝓphetie tpūs fuit aūi xpi aduētū durans in exordio nascentis eccie cū opatione miracorum. Hec ꝓpositio a sacris doctoribus declarat ex eo ꝙ totū vet⁹ testamēti tēpus fuit figurale ad p̄nūciandū xpi aduentū et corpor. sui mystici futurū statū Similit in ꝓmitiua eccia plures legunt fuisse ꝓphete Et qr ea tūc p̄dicabant q̄ omnē humane facultatis cognitōnez transcendūt necessariū fuit adhibere signa per opa miraculosa quibus hmōi dicta cōfirmarentur Alioquin minus sufficienter fuisz ꝓuisū saluti humani generis Juxt quod ait gregl. ꝙ planta recenter terre infixa indiget frequēti irrigatione vt bene radicata cōualescat igitur ꝛc

Tertia propō

Currentibus iam diebus nō indigne censetur interdū quasdaz p sonas suscitari ad ꝓphetie spiritum et moueri ad opationem miracorum Hec ꝓpositio est augustini in de ciuitate dei et etiam extrahi p̄t ex doctrina gregl. Cui⁹ declaratio etiam ex eo patet quia saluatoris ore nobis est ꝓmissuz ꝙ ipe nobis cum est vsque ad cōsummationem seculi dirigēs genus humanū manu sue prouidentie ꝓut oportunitas nostre salutis expetit Sic enī potestatē suam nō alligauit sacramentis ita nec alligauit eaz alicui tēpori locis aut psonis quinimo in multis eius miserationibus semper assistit humano generi ogrua remedia q auxilia ꝓuidendo. Nō enim ait ysaias abbreuiata est manus dñi vt nō possit redimere igit ꝛc. Cum igit reuelatione occultorū et opatione miraculorū genus humanū indiget excitari et reuocari nūc in vno populo nūc in alio piecensendū est talia nobis non denegari igit. ꝛc

Quarta propō

Sacris dsonat lr̄is per fragilē sexū et innocentē etatez exhibitas a deo fuisse ꝓphis et regnis letā salutē Hec ꝓpō ptz qr teste apl̄o eligit de⁹ infirma mūdi vt fortia q̄q̄z ofūdat Hinc exēplariē ꝓcedendo legit de delbora hesth Judith impetratā fore ꝓpho dei salutē Et daniele in puericia suscitatū ad libēationē susāne Sic dauid in iuuētute goliā ꝓstrauit. Nec immerito ḡa hoc mō fit euidētior diuine pietatis affluentia ne homo suis viribus ascribat sed deo potius gratiaruz

actiones referat Sic enī per humi lem virginē totius generis huma ni redemptio orta est.igit̄ ꝛc.

Quinta propositio

¶ Nō testatur sacra scriptura mis/ sos a deo praue vite homines sub tali forma aut modo sicut de p̄di cta puella cōmunis celebrat recita tio Patz hec ꝓpositio quia sicut di cit aplus Nō est cōuentio xp̄i ꝑ be lial nec dignaꝫ inire societatez aut cōtrahere familiaritatē cuz demo niis vt eorū ministris ⁊ mēbris. q̄z uis legaꝫ quosdā malos interdz aliquid transeūter ꝓphetasse. sicut balaam ꝓphetabat q̄ stella orie tur ex iacob.et saul et cayphas p phetauerūt Sed longe aliter ē de hac puella que ad nutū habz vsū donorū supernaturaliū in manife stando occulta et prenūciando fu tura suo ministerio deseruientia p hibendo insuper vt premissum est fieri occisiones et cetera vicia.ex/ hortando ad virtutes et cetera p/ bitatis opera in quibus deus glo rificatur. Sicut ergo in spiritu dei premissus est Joseph ante patrem et fratres in egyptum.et Moyses ad populi israel liberationē.et Ge deon ⁊ sup̄ dicte femine Pari mo do hanc iuuenculam non est incon gruum connumerari bonis specia liter a deo missis. presertim cū nec munera querat. et ad bonum pa/ cis tota deuotione laboret. Hoc e/ nim non est opus mali spiritus q̄ potius ē auctor dissensionis q̄z pa cis

Sexta propositio qua si corollarie sequens ex antea pre missis propositionibus.

¶ Hec filia vera persona in huma na natura est a deo specialiter mis sa ad ea que nō humanitus sed di uinitus fiunt opera. cui fides ē ex/ hibenda. Patet hec propositio re spondens questionibus prelibatis Qz enim sit vere homo patet ex p positione prima et quia nō desinit etiam his diebus deus nobis spe/ cialiter prouidere per supnatura/ turalia signa.non est incongruum deo assumere puellam innocentem precipue iuxta quartam propositi onem.Et quia donum istud perse/ ueranter apud eaz residet ad finē deificū.et per media virtutis ⁊ ho nestatis sicut asserit propositio q̄n ta.videtur consequēter hec propo sitio sexta fore concedenda. ¶ Nec mirū si in statu equestri sit alterius luminis q̄z in solito statu muliebri/ quia etiam Dauid volens domi/ num consulere induebat ephot. et sumpsit psalterium. et Moyses dū virgā gestabat mirabilia faciebat quia sicut dicit Gregl. Spiritussan ctus frequenter se interius confor mat exterioribus concurrentibus. Ita ex prelibatis potest quis hui' vie amicus sumere occasionem de fendendi suam partez. vlterius eti am procedendo ad ampliorem di latationem ¶ Quia vero inueniun tur alij in oppositam partē magis inclinati supest afferre ex sacra scri ptura q̄dā testionia ex q̄b' valeāt

sue pōnis sumere fulcimenta inspi
ciendo subscriptas ꝓpositiones

Prima propositio

¶ Multi pseudo ꝓphete sunt vētu
ri asserētes se diuinitus a deo mit/
ti. Hec ꝓpositio est saluatoris dicē
tis ꝙ in nouissimis diebus scilicet
legis euangelice multi dicent se ve
nire in nomine meo et multi ꝑ eos
decipientur Unde et apl̄us ait ꝙ
angelus sathane trāsfigurat se in
angelum lucis Nec mirū qz mali/
gnus ille rex super oēs filios su/
perbie incessanter nititur vsurpare
diuinitatis excellentiā ꝛ iō ꝓcurat
falsos ꝓphetas sub nomie dei mit
tos ad decipiendū. igitur ꝛc.

Secūda propositio

¶ Pseudo ꝓphete frequenter ꝓnū
tiant occulta cordiū et effectus fu/
turorū cōtingentiū. Hec ꝓpositio
concedi solet a doctorib⁹ Cuius
ratio est quia quanto virtus est al
tior tanto ad ampliora se extendit
Constat autē ꝙ intellectus demo/
nū multo est altior intellectu huma
no et ita que nobis sunt occulta ꝛ
futura que nobis sē ignota. a ma
lo spiritu sunt cognita Et ita ꝓphe
demonū ex eorū instructione pōt
talia reuelare sgiē ꝛc.

Tertia propositio

¶ Nō facile discerniē verus a fal
so ꝓpha per exteriores apparētias
et signa Hec ꝓpositio patet ꝗa nō
oportet ꝓphām fore vite virtuose.
aut habere grām. ꝛ possunt demo
nū ꝓphete occulta nobis ꝛ futura
ꝑnosticare et sic plurib⁹ alīs cum
quibus oueniūt cum veris ꝓphis
Qz si interdū ꝑnūcient falsa. sciunt
palliare dando alium intellectum.
aut allegare veros ꝓphetas inter/
dum ꝓphetantes aliqua que non
euenerūt Sicut de ysaia ꝛ Jona ꝓ
phetis legitur. ꝓpter quod etiam
apostolus dicit ꝙ nō oīi spiritui
credendū est sed tentandi sunt si a
deo sunt insinuans difficilez discre
tionē inter bonos et malos ꝓphe
tas igitur ꝛc.

Quarta propositio

¶ Nunc tempore gratie specialez
fieri a deo missionem ad tempora
lis felicitatis prosperitatem nō mul
tā habet apparentie efficaciā. Hec
ꝓpō ꝑt sumi ex his que augustin⁹
sepius commemorat. Nā bona ꝑ
sentis vite equaliter conceduntur
bonis et malis. iustis et iniustis. ꝑ/
sertim hoc tēpore gratie ne boni
amorem suū affigant bonis transi
toriis in quibus mali plurimuz flo
rent Ut etiam attendāt que bona
reseruat amicis in futura vita qū
inimicis suis affluenter confert hu
ius vite transitoria bona Fieri igi/
tur missionem presentis felicitatis
ꝓcuratiuā et prenosticatiuā (que
parui pendēda scribitur) modicā
videt habere apparentiā. tamē in
veteri testamento dum ꝓpul⁹ ille
seruiebat deo pro his tēpalibus
bonis legitur ad talem interdum
factam fuisse mentionē igitur ꝛc

Quinta propoſicio

Duo cõmittit hec puella que leguntur ꝓhibita in ſacra ſcriptura ſhec ꝓpoſitiõ pz qz deut.xxij. Lex ꝓhibet ne mulier induat veſtes viri Et aplꝰ ꝓhibet ne mulier radat caput ad modũ viri. vtriuſqz autẽ oppoſitũ de hac puella narrat Et videtur ꝓma facie ad quandaz indecentiã vergẽ iuuenculaz puellã inſidere equo habitu virili indutã et cum deus diligat modeſtiam videtur derogare diuine miſſioni ſe effeminare i virilẽ formã Neqz videtur cõcordare cuz familiari miſſioni talis modus quia tam familiaris miſſio fit per ſpiritũ ſanctificantẽ interius animã Jurta illud ſapie.vij. Sapientia dei ſe trãſfert in animas ſanctas amicos dei et ꝓphetas cõſtituit. ꝓpter quod ſi huius iuuencule miſſio ſit prophetica oportet eam eſſe cuiuſdam excellentis ſanctitatis et diuini animi inkn ſecus. et talem ꝓſonam indecẽs videtur tranſformare ſe in virũ ſecularem armorũ Non eni ſic legit de heſter et iudith licet ornarẽt ſe cultu ſolenniori muliebri tamẽ vt gratiꝰ placerent his cũ quibus agere conceperũt igit ꝛc

Sexta propoſicio

Dicaz puellã a deo ſpecialiter miſſam et deuz operari per eam aut ſibi fiduciã foze adhibendã nõ pt oſtendi per ſufficientẽ apparentiaz Hec ꝓpoſitio pz quaſi corollarie ex ꝓmiſſis quia ſi multi venturi ſint falſi ꝓphete ſimiles veris Si ad felicitatis tpalis ꝓſperitatẽ non fit ſpecialis miſſio ſub tpe gratie. Si ꝓceſſus eius fiat otra diuina mãdata quomõ poſſit aſſertiue teneri huiuſmõi filiam ſingulariter a deo electam ad ea ſequẽda que famantur? Ex quibus patz qualiter huiꝰ vie fautores ſuam partem poſſint colorare oppoſitã viam impugnãdo Inſup ad ꝓfundiora inuenienda occaſionẽ ex ꝓmiſſis accipiẽdo Itaqꝫ hec hincinde coplata collatiue poſita offeruntur viſuri cã ꝓſentis caſus vel futuri cõſimilis vt et ipi aliquid reſpondere valeant cõſimiles q̃ſtiones mouẽtib⁹ Semp ad gloziam dei qui regnat in ſecula benedictus Amen.

Opuſculũ collatiuum de puella olim in trancia in armis equitante finit

Jurper tractatu de ghuerra?

Tractatus de

Incipit tractatus de ꝺ̃ctibus habẽs duas ꝑtes magistri henrici de hassia.

Capitulũ ꝓmũ de iugo laboris originali.

In sudore vultꝰ tui vescẽris pane tuo Tanta erat illius ꝓme trãsgressionis culpa qua de statu felici in quo genꝰ hominũ cõditum fuit cecidit ꝙ nõ suffecit in penã pcĩ parẽtis ꝓmi maledictio terre in ope suo et ꝙ in labore ea omesturus esset cũctis diebus suis Sed adiecit deus In sudore vultus tui vescẽris pane tuo donec reuertaris in terrã Quasi apte diceret ade. transgressione ꝓcepti qđ posui tibi meruisti nõ soluz cũ labore nẽcaria vite adquirere que gratis habuisses. sed cũ graui labore sudorẽ educente Quo cũ cunctis diebus aterit' fueris secutura est mors penaꝝ seuissima Quia dixit donec reuertaris in terrã. Istud est penale onus ineuitabile iusto dei iudicio humeris filiorũ adam impositũ De quo sẽptũ ẽ Graue iugũ sup filios adam a die exitus de ventre matris eoꝝ vsqz ad diẽ sepulture in matrẽ omniũ id est in terrã de qua homo formatus fuit Verũtamẽ filĩ adam cõnati sunt diuersis studijs et ingenijs onus

contractibus Clxxxv.

istud excutẽ de humeris suis Quidam temptauerũt ꝙ fortassis aliq̃ arte aut rerũ virtute possent imortales fieri Alĩ intelligẽtie clariorĩ. de hoc despantes studuerũt. quõ et rerũ viribꝰ vita ꝓis ad vltimũ humane periodi in sanitate cõseruari posset q ꝓfecerũt Quia erãt de illis qui artẽ medicine inuenerũt putilem. qua licet et pena mortis nõ posset auferri. potest tñ deferri et a molestijs egritudinũ q̃ ducũt ad mortẽ ꝓmũ mitigari Dicq de filijs adã aliqui penale iugũ laboris a se repellere diuersis studuerũt ingenijs. varijs conati sũt modis rebus abũdare vtilibꝰ in ocio sñ laboẽ q̃dã furtis. q̃dã rapinis alĩ latrocinijs. alĩ vsuris et ꝺctibꝰ vsurarijs. aliqui mẽdicitate. aliqui hypocrisiq ceteris innumerĩ. mõis et adq̃rendi ingenijs iniquis q̃bꝰ plurimi filioꝝ adam nisi sũt q ad hoc nitũtur in ocio diuitijs abundare Istis qui dñ volũt a se excutere iuste a deo impositũ onꝰ laboris se supponunt grauissimo oneri pccoꝝ. quo postq̃z hic duxerũt in bonis dies suos in ꝓfũdo trahunt ad infernũ Sensati aũt filĩ adam nõ sic sed suspirose recolẽtes quõ iusto dei iudicio ꝓ peccato ꝓis onus laboris ꝓ vite nẽcarijs imꝓsitũ est patienꝫ humeros supponũt spe obtinẽdi veniam pccoꝝ. et adquirẽdi iustis laborib' bona et vite ꝓtis et future. Ꝓoꝝ q̃dã laboze corꝑali nẽcaria sibi q alijs in

sudore vultus sui cõquirũt. vt rustici artifices⁊ mercatores Alij diuinis vacãtes laboribꝰ merẽtur ꝓdictoꝝ sudoribꝰ sustentari vt hi qui ciuiliꝫ pſũt. nam horꝝ solicitudine laboriosa ceteri pace gaudere dñt et tranq̃llitate sine q̃ subsistere nõ pñt Silr⁊ hi qui spũaliter pſũt. nã illoꝝ studiosis laboribus ipi⁊ reliqui oẽs spũalibus replẽdi sẽ bõis. ad q̃ obtinẽda ceteroꝝ cũcti respitẽ dñt labores. Ad hũc fuerũt de filijs adã digne extollendi qui intercise vtroq; vacabant labore corpali videlz⁊ spũali De q̃bus erat apls paulus qui manuũ laboribꝰ ꝑriarũ sustentatus euãgeliũ xpi gẽtibꝰ ꝓdicabat Onus laboris moralis seu spũal alleuiaꝫ quidẽ doctrinis sapientũ et scpturis pfm sed non remouet Sic et iugũ laboris corpalis alleuiationẽ q̃dem posteriꝰ recepit exumẽtis et instrumẽtis ꝫ nõ amotionem Iterũ alleuiatũ fuit q̃ hominibꝰ politice ogregatis amplꝰ nõ quilibꝫ ꝑrio labore ꝑcurabat oñe qꝺ sibi nc̃ariũ erat Sꝫ vnus suis laboribꝰ hoc efficiebat. Alter aliud vt vnꝰ calceos alter pãnos. Iste agros colebat ille vineas alius bestias educabat. et pfm hunc modũ onus laboris inter plures diuisum minꝰ grauabat Et q̃libet hoc mõ laboribus diuisis ocnie̾tius atq; sufficiẽtius hre potuit ea quibus pñtis vite indiguit transactio. vtpote per omutationes rerum ꝑ rebus. iuxta ipaꝝ equiualẽtiam in valore et vtilitate singulis competente

Capitulũ. ij. de causis introductionũ diuersarum

Quoꝺ a tẽpe quo hoim genus ꝑter cõmodum vite politice ogregari cepit indigentia humana plures cõmutationuꝫ spẽs introduxit de quibus sũt emptio. venditio. mutuatio. locatio. cõcessio. donatio. et hui⁹modi Nã si quilibet homo hret oñia q̃bus indiget nihil taliũ esse oporteret. sicut fuisset si hominũ genus lapsum nõ esset de statu originali felicitatis In quo q̃libet sine commutationibꝰ seu hmõi otractibus sufficientiã de oñibus q̃bus vita pñs indigebat habuisset. Tales ẽgo omutatiões orte sẽ releuationẽ humane indigẽtie fragilitatis et miserie que plũmis indigetis et subsidijs⁊ adiutorijs vt ita pſens vita transigaꝫ vt ad futurã perueniatur Itaq; ꝙ ocnies humane vite transactio requirat varias omutationũ spẽs seu maneries manifestũ est ꝛsideranti humane nature lapse infirmitatẽ. et tã multiplicẽ indigentiã ꝙ nullus vel saltẽ pauci posset sibi ꝓuidere de oibꝰ nc̃arijs vite vel de cunctis requisitis ad vitã sufficientẽ aut perfectã sine adiutorio alioꝝ mediantibus varijs rerũ omutationibus nec soluz aut ꝓncipaliter introducte fue

rũt ille ꝺmutationes ꝓter vitam
pñtem cõmode tranſigendã Sed
puto ꝙ magis ꝓter amicicias et
dilectionẽ inter hoies hñdã. Aut
ꝓter bonũ ⁊tutis ex ꝺmutationi
bus illis adq̃rendis.qñ indigẽtia
auxiliũ petere ꝺpelleret.et pietas
virtutis amoẽ mutuũ daret ac lar
gitas inopib⁹ donũ ẽbueret. Mia
vagis hoſpiciũ concederet ⁊c.

Capt iiij. De diuerſitate

hominũ de diuitꝫs et inopꝫs

Ex his hr̃i põt quare expe
dietius eſt hoibus ad vir
tutẽ et finalit ꝺſequendã
felicitatẽ vt ſint diſpares in extẽi/
oribus bonis q̃ pares.qz concoꝛ
diam et amicicĩã et pacẽ nutrit ꝙ
vn⁹ indiget de bonis alterius In/
diget dictis ꝺmutationib⁹ iuuari
ab alio. ꝓter qđ ex ꝺina ꝓuiden
tia ita factũ eſt ꝙ quilibet q̃ntũli/
bet diues ſit indiget adhuc multi.
alꝫs hoibus et eoꝛ miniſterꝫs et
opibus varꝫs Sicut ecõuerſo mi
ti indigẽt de bonis diuitũ Qz ẽgo
q̃libet hõ indiget alteri⁹ ad pacez
et amicicĩã plus facit q̃ ſi homies
eẽnt pares in bonis exteriozibus
Nã ſtante hui⁹ vite cõi curſu et cõ
ditione paritas talis amicicĩã ſol
ueret et diſcoꝛdias multiplicaret.
Prouidẽter ergo ad ſalutẽ fẽm ẽ
vt ſint in politicis cõitatib⁹ de bo
nis ad vitã nẽarꝫs ꝓciſe ſufficien/
tiã hñtes.ſint abundantes. ſint et
deficiẽtes Int abũdãtes repiunt
qui mediocriter hñt vltra q̃ eoꝛũ

ſtatus req̃rit Repiunt qui exceſſi/
ue ſupabũdant Ita int deficiẽtes
inueniũtur qui licz minus nẽcitate
hẽant tñ tenuiter vitã tranſigunt.
Et inueniunt qui oñino deficiunt
nihil poſſidẽtes vñ viuere poſſint
Et ſũt iſti ⁊ pcedẽtes in multiplici
dꝫa Quia quidã ſũt volũtarie ta
les vt aliq̃ religioſi viri Quidã nõ
volũtarie.quoꝛ adhuc aliqui de/
ficiũt in nẽarꝫs ex eoꝛ culpa vel
ignauia. vel ex ſtultitia.eo ꝙ tẽpe
quo ſibi laboꝛib⁹ vt alꝫ ꝓuidẽ po
tuerũt et debuerũt occꝫs dediti ſe
neglexerũt Alꝫ ſunt qui ſine culpa
eoꝛ puenerũt ad inopiã extremã
vel mediocrẽ.ſicut hoc varꝫs cuẽ/
tibus ⁊ modis pt ꝺtingere ſboꝛũ
inopia pcipue releuãda ẽ ab his
qui vel mediocrit vel excellẽter di
uites ſũt Quoꝛ qz etiã multe dꝛe
ſũt nõ eq̃liter tenent ſcuenire pau
pibus Sũt eni q̃dã diuites qui di
uitias min⁹ licite adq̃rũt.qui tenẽ
tur ob hoc in recõpenſã largi⁹da/
re Sũt alꝫ qui diuitias ſuas licite
adepti ſũt.quidam cũ magnis la
boꝛib⁹ et piculis Quibuſdã ſine la
boꝛibus deo foꝛtunã vertente ad
ipos diuitie affluxerunt et illi ad
aliq̃d ampli⁹ in releuatiõe paupm
tenent ceꝛis eq̃liter abũdantibus

Ca. iiij. quare paupes

cõmixti ſũt diuitibus in policꝫs

Et ſi plus vnus q̃ alter te
neatur oñes tñ ſuphabẽ
tes aliq̃d ad bñficientiam

mouere debet qđ nō ob aliud dī/
uine pietate ꝓuidētie factū est. qđ
pauꝑes omixti sūt diuitib⁹ Infir
mi sanis. ignorātes sciētibus. q ge
neraliē mali bonis. nisi vt hi subue
niēdo illis ꝙsequanť mercedez in
celis q illi beneficijs adiuti agant
grāz deo actiones ipis q alijs in
salutē Hoc ergo mō diuites sōue/
niētes pauꝑib⁹ de bonis terrenis
locupletanť in bonis eternis Ma/
gnū ꝓfecto est mōli hoi a deo cō
cessū esse vt ex bonis hui⁹ tꝑis vili
bus nullius momēti opare possit
facilič hic in terris bona excellen/
tissima sēp duratura in celis. O si
hō in hoc mūdo lutū ꝑ auro com
mutare posset et lapillos quosqz
ꝑ gēmis ꝑciosis. puto q oīi dili
gentia vbi et quō hoc fieri posset
inq̄reret q a labore hui⁹ cōmutatō
nis nūqz donec ad extremuz esset
diues fact⁹ cessare vellet Sz min⁹
infinite sūt oīa ꝑciosa huius mū
di ad bona celestia qz lutū ad au/
rū aut arena exigua ad lapides ꝑ
ciosos Quid ergo nisi vere stulti
sūt hoies mōles qui huius tēpis
bona momētanea sūmo studio ñ
laborāt omutare ꝑ bonis eknis.
bona mūna ꝑ bonis maxis Infi
ma ꝑ sūmis. terrena ꝑ celestibus

Prudēs ergo quisqz mercator
postqz cōmutatione bonorū hui⁹
tꝑis ꝑ bonis terrenis diues fīus
est in terra studeat finaliter ex cō/
mutatione tꝑaliū ꝑ eternis etiam
diues fieri in celis Hec aūt cōmu/
tatio fit si homo diues subueniat
pauꝑibus ꝓter xp̄m pia donatō
ne. vēditione. locatiōe. aut mutua
tione ꝛc cū eos in anxietate esse vi/
derit aut pati nēcitatez senserit. Di
ues ego qui istis mōis pauꝑibus
pure ꝓter deū subuenit thesaurū
in celū sibi colligit de q̄ post hanc
vitā in eternū viuet in gloria Qui
vero vēditione vel locatione aut
mutuatione ꝛc. primo suo nēcitatē
hñti subuenit intuitu lucri. aut re/
pendēdi huiꝰmodi onerando ꝓmum
suū vsuris aptis vel velatis. vel si
ei carius vēdit vel locat illud ꝓ
quo hñdo pauꝑ est nēcitatus non
sic Qui eni tales sūt pauꝑes nō re
leuāt sed grauāt. nō eis subueniūt
quos pauꝑiores redduūt et finaliť
ad extremū inopie deducūt. Ad/
huc cū ita faciētes omutant q̄daz
tꝑalia ꝑ eknis sed nō bonis possi
dendis in celo Sed ꝑ penis reci/
piendis ꝑpetue in inferno. Quis
ergo dicere posset q̄nte stultitie est
ꝓ tā puo tꝑali lucro ꝑdere ꝑpe
tuā cū āgelis gloriā et eknam cuz
demonib⁹ mereri miseriā? Hec sūt
ꝓter q̄ tā clare et multipliciter in
scꝑturis vtriusqz testamēti de pie/
tate et mia faciēda in ꝓximos nēci/
tatē hñtes ēmonemur Dictū sal/
tatoris est luc. vi. q indigētib⁹ mu
tuatoris est luc. vi. q indigētib⁹ mu
tuatione subuenire debemus nihil
tꝑalis lucri inde spantes Et alibi
ait Estote misericordes sicut et pr̄
vr̄ celestis misericors est. qui facit
solē suū oriri sup bonos et malos
Et itez Beati misericordes qm̄ q
ipi miam ꝙsequenť Et per ꝓphaz

ait Cū videris nudū operi eum q carnē tuā ne desperaueris Et iterum Miam et miserationes facite vn⁹/ quisq; cū ffe suo fidis et cōsimilibus hortamētis innumeris p mia habēda in paupes ꝓximos plene sē ōine scꝑture.vbiq; hoc sonāt q auribus nr̄is iugiter inculcāt.visib⁹ offerūt.q exēplis ofirmāt.nec putent diuites se ex scꝑturis ad factendū opa pietatis.donatiōe.mutuatione locatione ꝛc.solū hortari et moneri Sed sciant ꝙ tenent ex his q̄ eis supflūt egētibus mōis p/dictis ꝟuenire sub p̄cepto cui⁹ trāsgressio mortalis est culpe.

Capi.v.de descriptōib⁹ omutationū de q̄bus agit

HD excludendū ergo damnabilē auaricie iniq̄tatem in cōmutationib⁹ p̄dictis cōn pietatē militantē q ad oñdendū salubrē equitatē in eisdē ¶Prio videam⁹ q̄d sit vnaquēq; earuz.q q̄ ad quālibet req̄runt ac in q̄bus In vnaq̄q; omutationū illarū iustum cōsistat vñ loquēdo generalr ꝟm pb̄os. ¶Iendicio est omutatio ꝙ quā vēdens transfert dñiuz sue rei in alterꝫ recepto p̄cio. Emptio est per quā in ementē transfert alteri⁹ rei dñium dato p̄cio Ad contractū emptōis req̄runt q̄nq; due ꝓsone et due res omutāde q datō cōditionalis vtriusq; hoc ē datio vni⁹ si altera det Et rōne hui⁹ dationis ꝺditionalis fit cū trāslatio dñij rerū omutādaꝫ De quibus q̄dē reb⁹ mō post inuētionē numismatis p cōueniētiori transactōne vite hūane pluriū vna est pecunia le p̄ciū ¶Alia p̄cio tali omensurabil¶P̄t nihilomin⁹ adhuc sicut añ inuentionē numismatis res emi ꝓ re iuxta eq̄alētiā eaꝝ in valoē vsuali vel in valore quo ad vsū hūanū ¶Locatio ꝟm ysid̄ est cōmutatio q̄ res retēto ei⁹ dñio ad vsū cōcedit cū diffinitiōe mercedis ¶Simplex ocessio est qñ gratis fit talis p̄stātio ¶In locatione fit omutatio rei ꝓ p̄cio.vel rei pro re ¶In ocessione vero simplici.nō fit sicut nec in donatione et fideiussione.et ergo nō sūr sumit ibi iustū et in p̄cedentib⁹ ¶In istis enī et sīl bus cōsistit iustū solū in grāꝫ actione laude vel seruitio ꝟm rōnem reddendis ab eo cui grā fit. ¶In alijs vēo vtpote in emptione et locatione ꝛc. iustū nō sic accipit.sed penes eq̄alētiā rerū in valore vsuali.seu penes eq̄litatē ꝓportionis earū ad mensurā valoris forensis vel vsualis seu consuetudinalis. ¶Hec aūt mēsura penes quā attendendū est talismodi valor est quātitas indigētie humane ¶Unde ꝟm Aristotl.v.ethicoruz ¶Indigētia humana est mēsura naturalis cōmutabiliū Quod pb̄i sic ꝓbant Bonitas siue valor rei attendit ex fine ꝓter quē exhibetur dicēte ōmētatore.xij.metaphysice ꝙ nihil est bonū nisi ꝓter causas finales sed finis naturalis ad quē

iustitia omutatiua ordinat exteriora cõmutabilia est supplementũ indigẽtie humane. verbi gra Si indigeo blado quo tu abũdas. et tu indiges vino quo ego abundo o muto tibi vinum pro blado. et ita vtraq; nra indigẽtia est repleta. ergo supplementũ indigẽtie hũane ẽ vera mẽsura omutationũ Hz supplementũ indigẽtie rep̃ mensurari oportet p indigentiã Maius eni ẽ supplementũ qñ maiorẽ supplet indigetiã sic ꝟbi gra Quãto maior est dolij vacuitas tãto pl⁹ de vino req̃rit ad implendũ igit ꝛc. Jtẽ h ꝓbat signo. videmus eni q̃ in illo tpe quo vina deficiũt. qz magl. indigem⁹ eis fiũt carioza Sicꝟ vina sũt cõiter carioza vbi nõ crescunt q̃z vbi crescũt Et nõ nisi eo q̃ illic maior est eop indigẽtia Jtẽ in cõmutatiua iustitia nõ estimat pciũ omutabiliũ ꝑm naturalẽ valorem ipop Sic eni musca plus valet q̃z totũ aurũ mũdi Sed estimam⁹ valorẽ ipop ꝑm q̃ veniũt in vsũ nostrũ. Si dicatur si sic. hoc est si ꝑm exigentiã est rerũ valor q̃ntificandus seq̃ret q̃ paup homo debẽt bladũ emere ꝓ maiori pcio q̃z diues qz lõge magis indiget eo Jtẽ multa sũt valde cara q̃b⁹ modicũ indigemus Et sunt q̃bus diuites vtũtur pro explẽda voluptate vel sua ãbitione Rñdet q̃ indigentia homis istius vel illi⁹ nõ mẽsurat valorẽ omutabiliũ. sed indigentia cõis eop qui inter se cõicare pñt in vno loco regione vel ciuitate.

Nohuc de ista indigentia dicendũ est ꝑm q̃ põt esse paupm vel diuitũ Accidit enim vtriq; ocupiscere pecunias et alias res ꝑm aristotl. ꝑmo rhetoricop Paupi quidẽ ꝓpter indigentiã nc̃arioꝝ diuiti ꝟo ꝓpter concupiscentiã voluptatum Vel ꝓpter defectũ supabundãtie vel verius ꝓpter insaciabilem diuitiarũ appetitũ qui crescit in infinitum Qui facit q̃ etiã multũ habẽtes paupes dicũtur. ꝑm illud Pecunie nece Non qui parũ habet. sed qui plus cupit paup est Accipiũtur ergo vno mõ diuites et paupes ꝑm hre multũ et modicum de bonis fortune et sic accipit eos vulgus. Alio mõ ꝑm sufficientiã et nõ sufficientiã. hoc mõ q̃ntũlibet multum homo hẽat si habitis otentus nõ est paup est. Dicẽte Seneca Non qui paruz habet ꝛ qui plus cupit paup est Et ecõtra habit. otentus diues est. Dupler eni ꝑm phos diuitiaꝝ mod⁹ ẽ Prim⁹ ẽ habẽ qñ nce ẽ Sc̃ds ẽ hre qñ satis est q̃ de hoc contẽtum esse ꝛc.

Capi. vj. De causis caristie seu penurie in policñs.

Ta iã manifestũ est q̃ ocupiscẽtia qua vulgariter diuites redũtur veracit̃ miseri et paupes. est causa vulgaris inopie q̃ indigẽtie reliq̃rum que fit vbi et q̃ndo apud alios tãtũ deponit̃ et cumulatur de bonis vtilibus que deus sufficienter ꝓuenire fecit q̃ cetẽi defcm patiũtur Jsta est vna causa qua

in ciuitatibus et regiõibus quas auarozuz occupat multitudo sepe ꝑciũ seu valoz rerũ crescit et fit caristia licet ibi victualiũ et ceterozũ ad vitã vtiliũ sit abũdantia Et hĩ multitudo cupidoz in ciuitate aliqua vel regione est causa caristie. Jta et mltitudo voluptuosoz ociosozũ et vane gliosoz qui ꝓpter nĩcitatem cõsumũt Sed est et alia causa cõis qua ꝑciũ venaliuz ascẽdere solet et fieri caristia videlicet defect⁹ vel paucitas rerũ vtiliũ ſ;dec aũt ꝓuenit varijs modis qz vel ex impicio cursu aure vel rõne guerre vel ex grauamine seu ex impedimẽto eoz qui res de regione in regionẽ de ciuitate in ciuitatez deferre solent. vel ꝓuenit ex paucitate laborãtiũ in rure aut eoz turbatõne Prima causa caristie vl penurie in ciuitatib⁹ detesta bilis est qz triũ vicioz est effectus puta auaricie gule et ignauie. ꝓt qđ a ꝓuidis et iustis reipublice gubernatozib⁹ et dispositozib⁹ talis causa omni arte et studio impedienda est q remouẽda Secunda vero causa qz ab ipis remouẽi nõ põt. nec impediri quo ad ꝓmũ ei⁹ modũ q ẽ impropici⁹ tm cursus quo qz sepe accidit fames seu rerum caristia in penã pcẽoz cõitatis patiẽter toleranda et đina ira actione ꝓuide est placanda

Ca. vij. in quo arguit

qui ꝓsũt ꝓ eo ꝙ penurijs modis quibus possunt nõ obuiãt

Erũtamẽ vbi q qñ hac de cã accidit penuria in populo illi qui presunt necessitati cõmunitatis succurrere debẽt q ꝓut diuersis mõis videlz ꝑciũ rõnabile ꝑm exigentiã rez que habentur taxando. fraudes mẽsuraz puniẽdo Diuites vt supflua vendãt cõpellẽdo. mercatozes ad regiones abundãter mittendo Rerũ aduectozes vtilium vndecũqz venerint admittẽdo. Abductozes rerũ de ciuitate vel regione ꝓhibẽdo Jterum inutiles de cõitate eijciendo. Ociosos ad laboẽs victui necessarios coercendo His itaqz alijs qz talib⁹ mõis ꝓfides regionũ q magistratus ciuitatũ ꝓut notabiliter releuare inopiã que ex defectu vel pauptate rerũ vtiliũ accidit cõitati. vel ꝓpter pcã vel aliũde / Ex quib⁹ põt videi qz ꝓuerse et impie agũt illi ciuitatũ rectozes Qui tẽpozib⁹ defectus rerũ vtiliũ vt vini bladi et similiũ nõ ꝓcurant vt adducanť aliũde. ꝙ nimiũ ꝓuersi ꝓhibẽt adduci nedũ⁹ vinũ ꝙ et ceruisiã medonẽ et alios paupm pot⁹ vsqz ad hoc ꝙ vix pot⁹ aq̃ paupibus ꝓmittiť vt diuites qui ꝑsunt vina sua et res ceteras tã care vendere possint sicut volũt ꝛc.

Capi. viij. in quo excluditur multiplex ꝓsidẽtiũ friuola excusatio.

Dicũt forte nõ intẽdim⁹ ꝙ abſit ꝙ ꝓhibem⁹ ceruisiaz ne si et de blado potarek q comederek cõitas hẽt panis caristiam Jtẽ si ꝓtius osuescẽt potare ceruisiã ꝓiret tandẽ cultura vinea/

rum. Item ex p̄rogatiuis et p̄uile/
gijs dcessis p̄hibitiones tales fa
cere possum⁹ Jt̄e cur nō licēt his
qui pl⁹ in colēdo vineas p̄oderēt
vt diuites de suis vinis rebuatis
damnū recupare Jp̄i etiā sūt qui
p̄ncipaliē portāt pond⁹ exactiōis
et steure. ergo licet eis quōcūqz de
rebus suis lucrari q̄ntū p̄nt. Sed
q̄d sunt hec nisi excusatō in pcīs?
Nōne vbi gr̄a in r̄gione hac tātū
bladū abundat q̄ magna ps de/
ducit i regiōes circūiacētes? Nō/
ne sūt regiones multe min⁹ longe
de bladis hñtes vbi solū ceruisia
habeī ꝫ caristia panis nō est Jt̄ē
per caristiā panis se excusātes nul
lam rōem hñt p̄hibēdi ne ceruisia
aliunde adducaī vel de blado ab
alia regione adducto hic decoq̄ī
¶ Scōa eoz ratio min⁹ valet q̄a
videm⁹ q̄ in regionibus fecūdis
vbi est vel fuit solū cultura agro/
rū p̄ frumētis. plurimū cōis vict⁹
est copiosioz Quid etiā boni vēit
cōitati ex nimio cultu vineaz Nō/
ne inde vēit ebrietas. discordia. lu
xuria. homicidia ꝫ similia vicia Et
si diuitib⁹ ad cumulandū pecūias
talis cultura p̄sit tñ finaliter pau
peres destruit Tū qz euentus cre
menti vineaz dubi⁹ est Tū qz vini
cultura magnoz est sūptuū. p̄pter
q̄d si semel pereūt paupes recupe
rare nō poterūt. vel difficulter q̄re
dueniētius eis esset colere terram
habilē p̄ bladis De blado enim
possent comedere bibere et aialia
nutrire. q̄d facere nō p̄nt de vinis
Pro q̄b⁹ etiā sufficēt cultura mō/
tiū p̄ frugib⁹ inutiliū qz magis vt
medicina sit. institutum est vinum
q̄z vt sit cōis potus hoīm Ppls o
cessit vsum modici vini p̄pter infir
mitatē stomachi Prophet̄a dicit
vinū eductū de terra vt q̄ñq̄z ēste
coz hois letificet. nō vt q̄tidie ho
minē inebriet ¶ Do tertiam rñdeī
q̄ p̄rogatiue libertates et p̄iuile/
gia nō dant ciuitatib⁹ vel cōitati/
bus vt sub taliū coloē illi qui p̄sūt
impie et inique agāt. nō fuit illa in
tentio p̄uilegiantiū. cū hoc sit pui
legioz dānabilis abusio Ex dant
vt pleni⁹ bonū cōe ab his q̄ p̄sūt
p̄curari possit Jt̄ē sicut ingruens
nēcitas frāgit cōem legē ita p̄uile/
gia et libertates interrūpit. sic ma
nifestū est de p̄uilegijs cleri tēpore
guerre vel alteri⁹ inopinate nēcita
tis Jta in p̄posito de p̄uilegijs ci/
uitatis cuiuscūqz Jt̄ē sicut p̄ varie
tatē tp̄m hoīm ꝫ p̄ticulariū casuū
moderari oportz et variari leges
Jta et p̄uilegia cōsuetudines et li
bertates Nō ergo valet defensio
illa et min⁹ valet q̄d q̄rto p̄tenditz
est. qz paupes semel p̄dētes impē/
sas p̄ vineis totū q̄d habuerūt p
dūt q̄ntū nō p̄dūt diuites Nō sūt
ergo in hoc casu a diuitib⁹ grauā/
di sed pie p̄dictis modis subleuā
di. Qz etiā nihil sit q̄ vltimo p̄tēde
baī. manifestū ē qz nō sequiī diui/
tes p̄ncipaliē portāt pōd⁹ exactio
nis et steure igiī licet eis inq̄nter
q̄cūqz mō in recōpensā lucrari q̄d
nemini lucrari licet cū in cōmodo
alteri⁹. qui aūt sic lucrari volūt q̄d
mirū si iusto dei iudicio tandē gra

uiozi exactione pdãt qđ impie ad
q̃ſſuerũt.leui⁹ eis fieret ſi ita rege/
rẽt q̃ oẽs de ciuitate opetenẽ ha/
berẽt Jñ nẽcitatib⁹ ꝓncipis ſubue
nire poſſẽt q̃z q̃ alıq̃ pauci totum
hr̃ent et cetẽi nihil ſeu nõ ꝑm ſtat⁹
eoꝝ. Talis enĩ ineq̃litas facit ſedi
tionẽ in ciuitate et nõnũq̃z fecit in
feriozes inſurgẽ cõn ſupiozes Pu
to etiã q̃ ꝓnceps plus hr̃et a ſub/
ditis qñ q̃libet ꝑm ei⁹ ſtatũ compe
tenter hr̃et.eſſet enĩ ciuitas tũc foz
tioz et populoſioz ꝓpter copiaz cõ
munis victus.

Capitulũ.xę.de quibus

ꝓuidere hñt qui p̃ſunt policr̃s

Jdetis ẽgo q̃z friuole fiũt
dicte illoꝝ excuſatões qui
tpe quo deficit vinum vel
bladũ. aũt alia res vtilis de qua
ip̃i copiã hñt ꝓhibẽt ſiłem vel ꝓ/
portionabilẽ aliũde adduci Quis
eſtimare poſſet auaricie hoꝝ im
p̃ſſimã iniquitatẽ.qua indigẽtes
quos oñi ſtudio releuare tenenẽ
indigẽtiozes reddunt et vt ſe ſup/
flue ditent/inopes ad extremũ mi
ſerie deducũt? Jſti non p̃ſũt vt bo
nũ cõe ꝓcurẽt ſed vt ſuũ nequiter
cuz alioꝝ incõmodo et miſerabili
defectu accumulẽt Attendãt ergo
vt ab iſta iniq̃tate reſipiſcãt Attẽ/
dant ad quẽ finẽ homies politice
ſub certis p̃ſidib⁹ agregati ſint in
vrbes et opida Nõne vt eoꝝ qui
p̃ſũt ſtudio et ſolicitudine quilibz
copioſi⁹ et ſufficiẽti⁹ ꝑm ip̃ius ſta/
tũ de nẽcarr̃s ad vitam hẽat pace
gaudeat felici⁹ viuat Quid enĩ eſt

ꝓm politice regere ſeu gubernãe
q̃z ip̃m in finẽ politicũ dirigẽ Qui
dñſtit in trib⁹ videlz in ſufficientia
nẽcarioꝝ ꝑm ſtatuz cuiuſlibet et in
pace et in honeſtate vite. Politr̃s
ergo p̃eſſe dñt viri ꝓuidẽtes iuſti
et potentes vt illa tria in ſubiecto
ꝓpo eoꝝ potẽtia ꝓuidẽtia et ꝟtu
te valeãt ꝓcurare Et ideo qui ta
les nõ ſũt aut talit nõ agunt non
merenẽ dici policiaꝝ rectozes aut
reipublice directozes ſed ip̃ius diſ
ſipatozes ꝛ offẽſozes.quozũ aua/
ritia generare ſolet ſeditiones in
ciuitatib⁹ et inſurrectiões ꝓpũ cõn
ſe qui tales ſepe vel occidit vel in
exiliũ deñcit Juſto aũt iudicio ta
liũ diuitie inique adq̃ſite poſt moz
tem ab alienis diripiunẽ ꝛ ad ma
nus ſeruoꝝ ſuoꝝz ꝓueniũt qz de
male q̃ſitis nõ ꝓſpanẽ Audiant
hec impñ q̃dã q̃ p̃ſunt vt ſibi ꝓui/
deant qui nõ curãt quid alñ pati/
untur dũmõ ip̃i ditenẽ qui muneri
bus receptis ꝑmittũt vnũquenq̃z
vendere q̃z care vult qui paupes
ꝑmittũt iniquis otractibus ḡuari
Qui fraudes mẽſuraꝝ nõ puniũt
qui quoſlibet auaros res vtiles
claudere ꝑmittũt. Qui tpe nẽcita/
tis res adduci ꝓhibẽt qui tũc res
vtiles de regiõe abduci ꝑmittunt
qui ſtatuta ſibi vtilia faciũt ꝛ nõ
cõitati Qui iuſt exigentiaz defect⁹
vel abũdantie vel mediocritat.re
rũ ꝓciũ rõnabile venalib⁹ ñ impo
nũt.qui nõ ſtudent oñi induſtria
ꝓuidẽ nẽcitatib⁹ ꝓpũ p̃tib⁹ ꝛ fułis
Exẽplo opti rectoꝛ.egypti ſci Jo
ſeph ꝺ q̃ habeẽ Deũ.pli Jſti.mõis

et sibus fieri solet vel augeri fa/
mes vel caristia per eos quorū p/
uidētia cōis indigētia releuari de
bebat q̄ reuera nihil detestabili⁹ ē

Capi. x. ponēs consideratiōes q̄bus inueniri p̄t iustus rerum valor.

Dicūt fortassis quō p̄uidē possum⁹ cum q̄ futura sint ignorem⁹? quō inueniem⁹ mēsurā iusti p̄cij rebus vtilib⁹ im/ponēdi? Si p̄habita aduerterunt sufficienē tacti sūt mōi plēs q̄bus ex p̄sidentiū prudētia ⁊ potētia penuria accītali ciuitatis vel regionis nōbiliter succurri p̄t. nec opter p hoc vt futuroꝝ hēant notitiā p spirituꝫ ꝓphetie vt Joseph vel ab astrologis aut alīs diuinatorib⁹ q̄ futura sint q̄rāt. qz hoc stulte vanitatis est reipublice plīmū nociue Sz eis sufficē debet prudētie hūane processus q̄ ex hitudine p̄teitoꝝ ⁊ dispositōne p̄tiū. solet de his q̄ ꝓpinque fuka sūt verisīr dicturā et p̄m hoc p̄uidis dsilīs illud q̄ p̄tib⁹ ogruit ⁊ futuris expedit p curari Rursū q̄ntū ad illud quo q̄rebaī quō inueniri possit quantitas iusti valoris vel p̄cij rebus vtilib⁹ imponēdi Supponēdū ē p sp et vbiq; iuxta curs⁹ tpm dispōnes regionū et ditiōnes hoim cuilibz maneriei reꝝ vtilium corrūpet p̄m hitatē aliq̄ iustū p̄ciū hūana prudētia vel industria inuenibile vel dekmiabile Etsi nō ad p̄dictalez p̄cisionē tñ ad rōnabilē ⁊ ogruētē policie q̄ntificationē hoc manifestuz est qz leges hūane oēz cōtra/ctū emptōis et vēditionis debere ratū esse decernūt dūmō nō incūe niat fraus vltra dimidiū iusti p̄cij Jgit leges supponūt in oīi cōtra ctu tali q̄ntitatē iusti p̄cij hūanit⁹ inuenibilē esse Jllo ergo supposito vt tollaī excusatio male p̄sidentiū qui vel munerib⁹ corrupti vl ex negligētia vel sua stultitia p̄mittunt p arbitrio ⁊ cupiditate vēdentiū ⁊ ementiū rerū p̄cia crescē et decrescere Jel qui q̄ntificāt ea ad ip̄o/rū vtilitatē et nō cōitatis Jidea m⁹ quō forenſ rerū valor a veris ertis et prudētibus repiri possit Et videī q̄ nō ouenientius q̄ diuersis dsideratōibus eoꝝ q̄ otra/ctib⁹ emptionū ⁊ vēditionū adiacēt Jnē q̄ ꝑmo occurrit dsideratō ciuitatis et regionis q̄ ad abūdātiā vel mediocritatē vel defectum reꝝ ad vitā vtiliū Et vñ sit ac q̄lis vtpote an accītalis vel ex natura regiōis. Secdo occurrit dsideratō dispositōis tpm ad futuros p̄uētus ad habilitatē p laborib⁹ vel inhabilitatē ad sanitatē et egritudinē et ita de cetis tpm dispōib⁹ rōne q̄rū variari solet rerū valor vtiliū haꝝ vel illarū. Tertio dsideratā est ditio et dispō hoim in naturalib⁹ et moralib⁹ qz vbi in regione vel ciuitate sūt hoies tpati. pauci vict⁹ et vtuosi exīte minori copia rerū minus est p̄ciū eaꝝ q̄ magna exīte reꝝ abūdātia vbi sūt hoies voraces voluptuosi auari vel tenaces qui sepe sūt cā caristie ⁊ penurie ciuitatl. vl regiōis q̄ illaque paupes laboratores cogunt statim vēdere ip̄i coacerūāt. in an/

nos plurimos rex defectũ culpabilit expectãtes eo ꝙ in hoc miseriã paupm optare ouincuntur.

Quarto ꝺsideratio hñda est circa ꝗtuor modos indigentie puta natura re statꝰ voluptatis ꝫ cupiditatl. qz in mẽsuratione iusti ꝓcij ad primos duos indigẽtie modos respiciendũ est et nõ sic ad alios duos licet vt patuit etiã rex ꝓciũ mõis illis sepe excrescat Sed his qui ꝓ sũt solerter ꝓcauendũ est ne ill modis penuria accidat in regione vel ciuitate Cõfert etiã ad ꝗntificationem valoris rex vtiliũ ꝙ dupliciter ꝺs nõ indiget re aliqua qz vel eo ꝙ de ipa sufficiẽtiã habet vl quia ad eiꝰ statũ vel officiũ nõ pertinet Propter qõ licet nihil de ipa hꝫ habeat ipius indigentiã hꝫ nõ dicit Indigẽtia ergo dicit carentiã rex cũ nẽcitate vel ptinẽtia earũ ad naturam vel statũ aut artẽ vel officiuz homis Plus eni reqrit status aut officiũ ꝗz natura. homies ergo diuersi status et ꝺditiõis diuersis indigẽt etiã distinctis Sũt etiã qꝺã res sustẽtationi inutiles que tñ sũt vtiles statui officio vel arti vt patirus et hui⁹mõi Et inueniunt res vtiles vni statui vel arti ꝗbꝰ hoies alteriꝰ artis vel statꝰ nõ indigent vt instrumẽtis aut materijs Sũt ergo res ꝗbus hoies indigẽt. sunt ꝗbus nullus indigz. sũt ꝗbus aliq indigẽt et aliq nõ. et aliqui magis et aliq minꝰ Et ꝗnto ꝑes de ciuitate re aliqua indigẽt tãto eius indigentia dicit extẽsiue maior. ꝗto vero de re illa minꝰ habet in ciuitate. tãto illius rei indigẽtia intensiue maior est cẽsenda. que summa est cuz nihil de re habet. et mediocris cũ mediocriter. et minima cum res illa abũdat ꝗntũ est de se et ꝺ dico qz sepe in foro ẽ rex penuria quax tñ in ciuitate vel regione est magna copia Hoc eni vt dictũ est facit ꝑtim hoim malicia et auaricia q res a deo nẽcitati hominũ datas abscondendo ꝫ incarcerando in vsũ paupm puenire nõ ꝑmittit Ibis ꝫ silibus innitẽdo ꝺsideratiõib⁹ nõ erit difficile viris prudẽtib⁹ et industrijs ꝗles debẽt esse qui ꝑsũt ciuitati vel regioni. inuenire estimatiõe sufficienter ꝓpinqua ꝗntitatẽ iusti valoris vel ꝓcij rerũ venaliũ siue naturales sint siue artificiales Pñt eni de facili transcurrere oẽs statꝰ hoim vniꝰ ciuitatl. et estimare ꝺbus reb⁹ ꝺt et ꝗntis ꝺlibet status vt sufficiẽter ꝺtinuet indigeat ꝓ sustẽtatione ꝓ macia ꝓ instrumẽtis eox operatiõibus oportunis Pñt etiã scire quot sũt status illi ꝺt sũt dom⁹ sub illis statib⁹. ꝺt hoies imo quot in tota ciuitate Ita ꝫ ꝗntitatẽ rex quilibet singli statꝰ ꝓ eox opetẽti cõtinuatione indigẽt ꝓpinque estimaẽ possũt. Cũ ergo et ipis possit cõstare ꝗntũ de reb⁹ his vel ill in ciuitate vel regione pñtialiter sic vel verisimiliter ciuitas vel regio vndecunqz habitura sit potuerit estimare quantitatẽ communis indigentie in qualibet manerie rerũ et laboz

nčitati humane vtiliū. Et ita hac ꝺsideratione ꝺueniēter poterit au ctoritate pſidentiū dekminari pro reb⁹ singlis iustū pciū qꝺ iterū inuēire pñt scisscitādo a discreti. senibus ciuitatis vel regiōis de marimo pcio talis rei vel talis ibidem Sikr de mimo mediocriꝺi seu cōsuetiori q̄ hito ꝺpationē faciēdo pteritoꝝ ad pñtia iust⁹ reꝝ valor pōt etiā illa ꝺsideratione inueniri.

Capi. xj. de solici

tudine habēda circa q̄ntificatiōez iusti pciꝫ rerum venaliū

Am vltimo circa materiā istaz ex sup̄ dictis elicio talē cōclusionē ꝙ sicut valor rerū nō est arbitrio relinquēdus vēdentiū Ita nec volūtati pſidentiū Patz quo ad scōm qz vt visū est pciū reꝝ venaliū mēsurādū est dictamine recte ratiōis Et hoc penes q̄ntitatē indigentie cōis in ordine ad multitudinē vel paucitatē rerū Jgit mēsuratō valoris eaꝝ nō est omino volūtati pſidentiū relinquēda ꝫ rōni ex rerū et hoim q̄litate sumēda Cōfirmat qz posset tā puū pciū reb⁹ imponi ꝙ illi qui vel res faciunt vt artifices vel qui eas ꝓcurant vt rustici vel qui eas aꝺducūt vt mercatores se eoꝝ laborib⁹ ꝺueniēter sustentare nō pñt Sikr tā excessiuū imponi possz pciū ꝙ hoies paupes q cōes quoꝝ laborib⁹ oēs viuē oportet nčaria sibi nō posset ꝺpare Et io circo in mēsuratōne valoꝝ rerum illi qui pſūt tenenť respicere ad impēsas q labores Ꝺo rerū q̄litatem multitudinē et paucitatem ne grauenť cōes qui ples sūt q magi. nčarij. Ꝓpter qꝺ etiā in fauorē talium magis declinānꝺū ē ꝺ ꝺiminutōz pciꝫ infra iustū q̄z ꝺ excessū sup. Prima ps ockonis appet. qz relin q̄re reꝝ pciū in arbitrio vēdentiū ē relaxare frenū cupiditati q̄ fere oēs vēditores agitat in excessū lucri Jtē inde grauanť paupes. iniuria fit aꝺuenis. deciptiť simplices Jnde supflue ditanť pauci mercatores. et defectū patiunť oēs laboratores Jnde sepi⁹ fit reruz carestia vbi et qñ est reꝝ abundantia q̄re hoc nullaten⁹ ꝑmittēꝺū est Ez diligēti studio ex ꝑmissis ꝺsiderationib⁹ q̄ntificandus est ratōnali estimatōne ab his qui pſūt rerum valor ꝓut oibus cōuenit statibus Habem⁹ ergo vnū ꝺ his ꝓpter q̄ merito pſidētes spēaliť soliciti esse ꝺñt circa ēptores q vēditores in cōitate vel regione videlz dekmiationē valoris rerū qui ex dictis vagus ꝑmitti nō debet Scōm ē venaliū sophisticatio varia quaz ar ꝺoz hñꝺi latenť introꝺuxit Tertiū est rerū mala ꝺspositio vt putrefactio corruptio. aut infectio diligēē cauēda Ne inde cōiras mortē aut morbos patiať Quartū ē fallacia mltiplex quā lucrandi auiditas aꝺinuenit q q̄tiꝺie inuenit in mēsuris pōderibus et ceteris mensuris hominꝺū et arisꝺū Ꝺe iniq̄tates sūma vigilantia penis acerrimis

exterminãde sũt quia mõrli culpa
pouũt vendẽtes damnificãt emen
tes.et reos faciũt psidentes.q̃uz
negligẽtia q̃ inualescũt iniq̃tates
ille loco q̃ psunt omniũ pc̃o p̃ q̃
inde oriũtur.rei sunt.

Capi.xlj.oñdens quõ

quilibet possit per se opm vl̃ suap̃
rerum valorẽ estimare.

Sed dicit aliq̃s si p̃nceps
aut magr̃atus ciuitatl.vel
regionis in q̃tuor p̃cis
negligẽs fuerit p̃cipue circa p̃mũ
qđ est ostitutio iusti p̃cij quõ labo
ratoz aliq̃s cupiẽs res quas facit
aut p̃curat iuste vẽdere poterit p
se iustũ p̃ciũ estimare. Rñdeꝯ q̃
si industriosus fuerit hoc potẽit ex
osideratiõnib⁹ p̃missis sicut q̃ qui
libet p̃sidẽs Si vo in hoc laboza
toz aliq̃s velit pticulari⁹ informaꝛi
osideret p̃ q̃nto res suas venden
do statũ suũ cõtinuare possit q̃ se
in ipo opetenꝯ nutrire et p̃m hoc
impẽsis q̃ labozib⁹ rõnabiliter esti
matis mẽsuret p̃ciũ operum suop̃
Si eni vltra hoc vẽdiderit nõbilꝯ
res suas cupiẽs diues fieri.aut si
laborauerit tali cupiditate vl̃ illo
respectu peccatũ auaricie incurrit
Verũtamẽ nõ p̃hibeꝯ hõ q̃cũq̃
licito laboze pl⁹ adquirẽ q̃z susten
tatio ei⁹ req̃rit.q̃ põt aliq̃o sup̃ ꝟ
adquirẽ p̃mo vt hẽat vñ opa pie
tatis facẽ possit.et p̃ dino cultu
impẽdere.Scdo vt rõnali p̃uisio
ne p̃inq̃s futuris nc̃itatib⁹ occur
rat Tertio vt p̃li si habeat tãtuz

relinq̃t q̃ vna cũ labozib⁹ se cõpe
tenter sustẽtare posset Vñ qui q̃n
tũ ad ista satis habz et nihilom⁹
indesinenꝯ laborat diuitias ad q̃
rere vel vt altiorẽ statũ adquirat.
vel post sine labozib⁹ habeat abũ
danter Aut vt filij ei⁹ abundẽt vl̃
magni fiãt.oñis talis damnabili
agitaꝯ auaricia voluptate vl̃ sup̃
bia Debet ergo verus laborator
deo placẽ cupiẽs ad illa non respi
cere nec solũ attẽdere ad p̃fectuz
suũ ex opibus q̃ facit vel reb⁹ q̃s
p̃curat.ꝫ etiã respicẽ debz ad vti
litatẽ p̃imop̃ et cõem Tali eniz
intẽtione laborãdo p̃spabitur ita
q̃ et p̃ñti vite quo ad se q̃ ad ali
os decenter p̃uidebit in terris et
futurã p̃merebiꝯ in celis ꝛc.

Capi.xlij de mutuatõe

quid sit et penes quid iustũ in ea
attendatur.

Usque huc dicto de vẽditõe
et aliis q̃busdã omutatio
nib⁹ hũane nc̃itati opor
tunis vidẽdũ ost̃er est.de mutua
tione q̃ p̃m pẽos est omutatio p̃
quã mutuans trãsfert dñiũ sue rei
in alterꝯ vt eq̃lem vl̃ silem r̃cipiat
Et ego p̃m yho Mutuũ appellatũ
est q̃ id qđ a me tibi datꝯ ex mea
tuũ fit.vt si mutuo tibi denariũ vl̃
modiũ frumẽti tu teneris m̃ reddẽ
denariũ vl̃ modium frumẽti Et in
hac omutatiõe manifestũ ẽ ex ẽmi
nis q̃ iustũ req̃rit eq̃litatẽ q̃ntita
tis Nisi forte mutuãs fac̃ gr̃am al
teri indigenti re sua In quo casu

Tractat⁹ magistri Henrici de hassia

Capi. xiiij quō auaricia omutationes iam puertit in cōtrariū finis earum.

Itaq; trāscursis omutatōnib⁹ qui busdā ad releuationē humane indigētie introductis q̄ sūt vēditio locatio p̄statio fiducussio donatio et mutuatio Manifestū ex p̄habitis est q̄ q̄libet harū vn⁹ possit alteri⁹ succurrē indigētie vel nēcitati Sed qz qui omutationes istas sicut et alia ad decentē et salutarē hūane vite hitudinē inuēta puertere cepe rit auaricia et inanis glia q̄ homines dando mutuādo accēdo vēdēdo locādo q̄rere cepert suū lucrū tpale vel p̄coniū laudis vane ꝫ mō ceperūt fuire cupiditatis vane glie Ille omutatiōes q̄s rō inuenit in releuatōne hūane mīie Cepit itaq; inde miseria hoim augeri vñ debebat miozari videlicet q̄ paup nēcitate opulsus suā rem vēdit diuiti p minozi q̄ valet. vel tpe q̄ min⁹ valz Aut q̄ alē alterz defraudat vt vēdens ementē dās sciēter rē cari⁹ q̄ valet. vel cōtrahens emens vēdentē tribuēs minus p̄ciū. et hec defraudatio p̄t fieri in modico vel in magno. Si nō fit vltra medietatez iusti p̄cij emptio tenet fm dispōnem iuris positiui Ita q̄ vendēs nō p̄t ementē ad iudiciū trahē p restitutione. Si enim quilibet emens vel vēdens possz alium p q̄cunq; fraude compta ad iudiciū puocare mltiplicarent nimis lites Ideo humane cōstitutiones voluerunt cōtractus vēdi

recipiēs nō solū tenet reddere eq̄le rei mutuate. seo cū hoc tenet ad gr̄az actiones p gr̄a sibi fca Et sic itez patet q̄ etiā in hac omutatione q̄dāmō iustū nō obstit. semp in sola eq̄litate q̄ntitatis. rei reddēde p mutuato Aliqñ p̄t otingere q̄ hmōi omutatio fiat equalit ad vtilitatē vtriusq; vt vbi gratia Si vinū habeas in hoc āno in abundantia. et mihi deficiat et appeat q̄ anno sequēti cōtrariū debz eueni re mutuabis mihi dolium vini ad reddendū āno sequēti nouum hoc mihi est vtile qz indigeo et similit tibi qz vinū tuū seruare ñ posses Et in isto casu forte sufficēt ad iustum eq̄litas q̄ntitatis Ubi ē aduertendū q̄ sicut locatio p̄rie ē rerū vs⁹ a se distinctos habētiū Ita mutuatio p̄rie ē rez quarū vsus ē ipaz obsūptio vt pecunie vini panis vel bladi Vinū enīz locari nō p̄t nec cōduci ꝫ mutuari p̄t et mutuo reci pi Et est rez taliū duplex mutuatio q̄dā pietatis et q̄dā impietatis. Prima est duoz modoz̄ū. fit enim q̄ñq; sine assecuratiōe ſfatoria vel pignoratoria ei⁹ qui mutuū dedit et illa marie charitatiua est ad amplioꝛē obligās gr̄az actionē. Fit q̄ñq; cū assecuratiōe de reddenda re eq̄lis valoris. q ita cōiter fieri solet Et req̄runt q̄tuoz ad mutuationē talē. s. mutuās q cui mutuat et res q̄ mutuat et assecuratio de reddēda re. vbi si q̄ntū supuenēit scz pactū vel obligatio ad reddēdum plus ipa re mutuata mutuatio vsuraria est et iniqua.

ditõnis ratos hñt. Nisi ineuenirꝫ deceptio vltra medietatẽ iusti pcij a magꝝtu qui cõitati pest. ꝙntifi/ candi iuxta indigentiã cõitatis in ordine ad mltitudinẽ vel paucita tem rerũ venaliũ sicut pdictum est Sicut et alias omutationes aua/ ricia iã vertit in grauamẽ humane indigẽtie q introducte fuerunt ad ipius releuamẽ Valde ergo dete stabilis est illa que supcreuit hoim auaricia qua factũ est ꝙ omutatõ nibus pdictis ꝓ releuatiõe huma/ ne indigẽtie introductis Jã nõ iu uant indigẽtes. non releuant pau peres. nõ subuenit miseris. sed mi/ seri inde miseriores fiunt. ꝙliter fit ꝙñ et vbi res ꝑ tpũs carius locat ꝓ illud ipius vsus valet ꝙñ res pl' iusto vendit vt dictũ ẽ. ꝙñ ꝙ vbi nõ pie ꝙ gratis mutuũ datur ꝫ de mutuatis iniquũ lucrũ expectatur

Capi. xv. In quo inue

hitur cõtra auaros qui solũ tpa/ le lucrũ in omutationibus querũt

Terũ ꝙñ in dictis omutatõib' sõ lũ tpale ꝙrit nihil virtutis amore agit. nihil de celesti retributiõe co gitat. ꝙliter fit apud oẽs auaros dictaꝫ omutationũ abusores qui sua cupiditate stultissimi facti po/ ti' vẽditionem mutuatiõe adquirẽ volũt vilia ꝓ pciosa poti' tpalia ꝓ ekna. poti' terrã ꝓ celũ quare ꝫ nisi qꝫ nimiũ excecati nõ attẽdunt ꝺo agũt Nesciũt ꝓ magna bõa ꝓ ꝓ quis spũali omutatiõe adꝙ/ rere posset De qua ꝺoctor dic btus aug' Tu aũt videz qui ꝑ tpalib'

spũalia ꝺpare ꝙris Attẽde ꝺo illi feneratores auari faciũt. certe mi nus volũt dare et pl' accipe Sic ego illi volũt pl' accipe de ekenis ꝑ terrenis. hoc fac et tu de ekenis ꝑ tpalib'. da modica Accipe ma/ gna. da tpalia Accipe eterna. Da terrã accipe celũ Hoc ãt fit ꝙti ens hõ dcis cõmutationibus ex charitate nẽitatib' paupm succur rit Sicꝫ ꝙtiens hõ ꝙcunꝫ aliud op' pietatis exercet Patz ergo ꝙ nemo taz paup est ꝙn beat vñ re/ gnũ celoꝝ emere possz Et ego bñ dixit gregl. in omelia ꝙdaz regnũ celoꝝ tm̃ valet ꝙntuz habes. põt eni hõ illud emere ꝓ ꝙlibet re mi/ nima. vtpote ꝓ haustu aq̃ frigide hoc ẽ indigẽti hausũ aq̃ ministrã do põt illõ ꝓ mereri Jta ei im ꝓpie loquẽdo ꝑ tpalib' cõmutari põt ekna. q ꝑ ekenis spũalia sine symo nia. ꝙliꝫ ꝓpie loq̃do fieri nõ põt cũ esse nõ possit hoꝝ et illoꝝ iusta ꝺmẽsuratio in valoẽ q ad iustitiã omutatiuã reqrit Sũt eni ꝙdã q ꝑm' ꝺditionẽ sue nature omutatõz nõ ꝛcipiũt eo ꝙ põia eq̃bilia nõ sũt Null' eni sani iudicij ꝓ ꝙbuscunꝫ bonis exteriorib' oculos dare vellz et man'. aut vꝛozẽ ꝓstituẽ et filia. Sic et a fortiori bona ale et alia spũalia nullis bonis fortũe põcia/ bilia sũt er eo ꝙ sũt fines oim bo/ noꝝ vtiliũ ordinata aũt in finẽ ꝙn tũcũꝫ purificenꝫ non põt attingẽ bõitatẽ seu pfectiõz finis. igiꝫ Jtẽ qz sũt bona dluersoꝝ q despatoꝝ generis. qz hec honesta et illa solũ vtilia talium autẽ nõ est commen

suratio igit Qui ego diligūt parum dare vel accedere et multū recipere dent deo mutuēt deo id est dent vel mutuēt modicū paupib⁹ ḡbus quicḡo fit deus sibi fieri reputat Matḃ.xxv. Et plus ḡz centuplū recipient qz spūalia p ternis et eterna p tpalibus Deo ergo hoc mō potius a diuitib⁹ feneran dū est p bonis eternis ḡz homi p tpalibus lucris Ipe eni reddit incōparabiliter plus ḡz sibi dar. ꝓpter ipm dimittit iurta illḡ ꝓmissū xpi Qui reliquerit domū vel agrū ⁊c. Et imitat deū In ḃ eni ratōnalis creatura que p vili recepto reddit ꝑciosū et pro modico multū. vt natura aialis et plante p nutrimēto vili. ꝑciosū sanguinē ⁊ fructuz nobilē. ⁊ p vno grano sibi dato qñḡz reddit triginta vel seragita qñḡz centū Terre ergo fenerandum est pro tpali lucro et deo p spūali

Capitulū. xvj. quomō

dictis ōmutatiōibus adquiri pōt simul tēporale et spirituale.

Sequit ex his corollarie ꝙ ḡz quis homo ḡbusdā dictis ōmutatiōibus licite possz cōsequi tpale aliquid. tñ nō intuitu illius sed gratis exercendo ipārum aliquas incōparabiliter maius adquirit Prima ps hui⁹ corollarij manifesta est. qz ex sup dictis ē dare iustū ꝑciū in vēditionibus ⁊ locationib⁹ quo licite ōmutatiōibus illis tpale adquirit Et ū vendens aut locans nō tā respiciat ad ꝑciū ḡz ad releuamē indigentiū aut aliquid de ꝑcio dimittat vel de illo expectet intuitu paupertatis tpale sed et spūale bonū vendendo et emēdo adquirit scz virtutē celesti ꝓmio dignā Unde apparz que intentio et quis respectus mercatoribus sit habēdus. vt nō solū tpale lucrū sed etiā spūale cōsequant

Scda ps indubia erit. Si adueterim⁹ quot et ḡnta bona ꝓpue nīūt diuitib⁹ his qui paupibus et nēcitatem habētibus gratis et pie mutuāt pecunias. vel res suas quibus nō indigent ad vsū cōfouent Unde eni adquirūt bonū virtutis bonū laudis et honoris bonuz celestis beatitudinis ⁊ eiusdē augmētū ex ꝑcibus et meritis pauperuz Ecōtra aūt tot bōa et tāta ḡoit⁊ cōmia mala incurrit Omīs homo qui in mutuatione solum ad tpale respicit qz ꝑceptū dñi trānsgredit quo dicit Mutuū date nihil inde sperantes videlicz tpalis lucri Peruidit ergo miser vsurari⁹ ꝓ modico terreni eris bonū eterne beatitudinis qz p virtute incurrit mortale vicīū p laude recipit vituperiū. p oratiōne execrationē ⁊ p gratiarum actione maledictionē.

Capl. xvij. ꝙ sub ꝓtexto

cepto cauit de his que suplunt indigentibus subuenire.

Ic querendū est vtr⁹ sup abūdanter bōtes teneant

cõmutationibus ꝓdictis succurrẽ paupib⁹ Pro quo ãntũ ad cõmutationẽ que est donatio ponit alicant⁹ talẽ ockonez ꝙ sub ꝓcepto cadit de his ꝙ supsũt largiri indigẽtib⁹ Hoc ꝑmo ptz ex auctorita te augustini in libello de decẽ cordis vbi sic dicit magna excusatõ. filĩs suis seruat. tibi pr̃ tu⁹ seruat. serua tu filĩs tuis. Seruãt filĩ tui filĩs suis. et nuli⁹ seruaturus est ꝓceptũ dei scilz de dilectione ꝓximi Itez ex hoc ꝙ xp̃us luce nono dixit qõ supest date elemosynam et ecce oĩa sũt mũda vob Vbi ꝗa ꝓceptiue loquit ptz ꝙ sustentatio paupm ex his ꝙ supsũt cadit sub ꝓcepto Et itez idẽ hr̃i videt ãrto luc̃ Vbi quodã ad pabolã xp̃i rñdente ꝙ ille qui fecit miam cũ vulnerato a latronib⁹ ꝓximus ei⁹ ẽat Subiũxit xp̃s ꝓceptiue dicens vade et tu fac sim̃ Joẽ arguit manifeste ex hoc ꝙ xp̃us odẽnabit ad ignẽ eternũ eos qui sibi esurienti sitiẽti cibũ et potũ suis paupibus nõ dederũt vt ptz matb. xxv. qõ nõ esset nisi subuenire talib⁹ cadet sub ꝓcepto cuius transgressio grande pcm mõle Sicut et hoc clarz est ꝑ. Job. iij. vbi ipe non tm̃ affirmat sed ꝓbat ꝙ claudẽtes reseruatiõe diuitiarz viscera pietatis. frib⁹ nẽitatẽ hñtibus peccãt mõrliter. qz dicit ꝙ charitas dei non manet in eis eo ꝙ nõ diligũt ꝓximũ ope et veritate. sed verbo tm̃ aut lingua Istas rões facit almican⁹ in qõdã ꝑmone quez de epbia fecit corã cardinalib⁹ Cũ ergo ita sit et scriptura dicat Tu mandasti mãdata tua custodiri nimis Pensate in ãnto piculo sũt oẽs qui diuitijs abũdant et paupes xp̃i imo xp̃m in suis paupib⁹ miserijs oib⁹ cruciari ꝓmittũt Nõ pñt se excusare in causis reseruatiõis diuitiarũ ꝓcipuis qs ptẽdere solẽt vt iã supra patuit ꝑ aug^m et certe valde decipiũt si putẽt se qlibet coloze quẽ ꝑ se fingũt a mõzli transgressione ꝓcepti dei excusari Cuz ad hoc vix magĩ et vrgẽs causa sufficiat Multis eni exẽplis claret ex scꝑturis qa de⁹ ꝓcepti sui transgressores graviter pũiuit. licet nõbiles q̃ appentes causas excusationis habuerũt

Capi. xviij. oñdẽs trib⁹ exẽplis ꝙ difficulter ꝗs excusat a transgressione ꝓcepti dei.

PRimũ est ꝑmo regũ. xv. c. de saule cui de⁹ nõ pepcit ꝛ de regno ipm ꝓiecit qa ꝓceptũ ei⁹ nõ custodiuit q̃uis saul pio ope qõ ptẽdebat se excusãdũ putaret Videãt multi qui sibi ẽ leuissimas fingũt excusatões Quibus otenti audacter agũt que nõ licẽt. caueant ne sĩle periculuz cum saule incidãt ¶ Scdm exemplũ est ij. regl. vi. de oza qui licz cãm vrgẽtem hr̃et vt tangeret arcaz dei qa declinauit ad casũ tm̃ interfectus ẽ a dño pro temeritate. q̃ soluit ꝓceptũ de nõ tangenda arca dñi nisi a sacerdotib⁹ Quid ergo de illis dicem⁹ qui spõtanee fabricant sibi causas q̃bus de trãsgressione ꝓcepti dei excusari putãt Quid agũt

nisi q̄ se ipos decipiūt et cecos facīūt qñ sibi ipis securitatē statuentes osciam deponūt et de pcō in pcēm corruūt ¶. Tertiū exemplū est. iij. &. xiij. ca. de q̄dā ꝓpha misso de iuda ad hieroboā in bethel p̄ceptū a dño hñte ne in loco illo comederet aut biberet qui ibi comedēs fuit grauiter punit⁹ licet inductus et decept⁹ fuēit a ꝓpha loci illius dicēte sibi q̄ et ipe ꝓpheta eēt q̄ dñs iusserit vt secū omedēt et q̄uis ita decipeē nihilomi⁹ de⁹ ꝓphām suū osentientē falso ꝓphe et cōn p̄ceptū dei cū illo ibi omedentē a leone interfici fecit q cadauer ei⁹ in sepulcrū p̄m suoꝝ ob ꝺ nō inferendū p̄dixit.

Capi. xix. in quo hortā

tur diuites vt nō credant sibi de excusationibus quas fingūt.

¶ Videāt ergo de q̄bus ē sermo si ita ꝓbabilē cām habeāt faciēdi qđ faciūt aut nō subueniēdi de supfluo diuitiarū suaꝝ paupib⁹ sicut iste ꝓpha habuit ab illo ꝓpha apenter psuasus atq̄ decept⁹ Et q̄ tantā nō videnē hec cām Jō merito si in hac re attēdē velint vt dñt damnatōnē nō putā hñt formidare et vltra si hanc timeāt q fluctuēt sicut rōnabilē in hac materia dñt an causa quā p̄tendūt sit sufficiens excusare eos Nōne hoc dubietatis pēdulo pseuerāte p̄ceptū dei intrepide soluētes mōzliter peccāt! Vtiq̄ sic. q̄a suā volūtatē ōine voluntati ꝑpo nunt et deo repugnare non metuunt q̄dq̄ puipēsio q quidā otēpt⁹ est Attēdere diligenē dñt isti q nemo admittit iudex in cā ꝓpria ꝺ ꝓpter affectionem cuiuslibet ad se ipm Et q nemo in reb⁹ amat aut exosis rēe iudicat q̄ iocholomeo teste Amoz odiū puertūt iudiciū Et iuxta arist. sñiam. Quisq̄ artifex circa opa sua cōiter in iudicādo decipit eo q̄ que ipe fecit alīs melioꝛib⁹ p̄ferre solet Sic q acceptio munez ꝓhibeē deut. xvi. Ne affectio inde surgēs ad dantez peruertat iudicē Quō ego diuites ad diuitias et alīq̄ cunq̄ pcōres ad res in q̄bus peccant nimiū affecti poterūt esse equi iudices de cauſ an sufficiāt q̄bus se excusare laborant Et spēaliter diuites de reseruādis diuitijs ꝓpio iudicio credē nō dñt sed illud suspectū hre et p̄cipue tempe p̄ti nostro in quos fines seculoꝝ deuenerunt In quo ficut ex veteri corruptela decrescit vita crescit auaricia Dū breuis vite periodus ficut et senectus vel cōseruatione in longū debilis vite diuitijs sustentāde magis solicitos et ob hoc tenaciores efficiat moꝛ tales Recte ergo cōsulitur diuitibus si tamē recipere velint cōsiliū Ne in hoc casu pruidentie sue innitantur aut ꝓpio iudicō credāt ꝙ potius stent secure iudicō scripture et doctoꝝ salubri nulla affectione aut carnali amoꝛe obliquato quo recto vt patuit sentētiatū ē vt de his que supersūt diuitib⁹. Ipsi in

vita sua sua subueniāt paupibus aut alias ad honorem dei impendant et supflua nō vsq; ad mortē reseruent vel impēdere differant

Capi. xx. in quo tangit moderatio obligationis in subueniendo paupibus

Hic supioribus addendo primo q̄ non excusat diuites supflue hītes a transgressione diuini p̄cepti si nemo indigentiū ab eis mutuū petat quia q̄ iam nō petitur ab eis est ex impietate qua inualescēte paupibus mutuare nō ꝺsueuerūt sed eos potius ad vsurarios publicos remittere quod eos nō excusāt eo q̄ sciunt plurimos indigentes esse qui vsuris oīno destruūtur et destructi sūt. Dico scō q̄ nō semper diues supflue habēs negans mutuū petenti peccat cōtra dictuz p̄ceptū patz quia diligēter attendē cui et quali et q̄ntū mutuandū sit ne mutuo recipiēs abutatur mutuatis stulte aut inutiliter sibi q̄ alīs illa ꝺsumendo vel impēdendo. melius est eni aliq̄bus indigentiā magnā hītibus nō mutuare vel non dare q̄ dare. Posset queri hic an expediret reipublice indigētes gratis hīre a diuitib⁹ copiā mutua re Videt q̄ nō ꝓpter indigentes malos aut se indigentiā habē fingētes a q̄bus diuites plurimū deciperēt. et ꝓpter deceptores qui abutēdo mutuatis peiores fierēt. Igit Itē si indigētes scienter sibi gratis mutuandū esse plures recipere vellēt pecunias mutuo q̄z mō Et ita p̄mi tātū recipent q̄ finaliter soluere nō possent sic q̄z ꝑres destruerent tūc q̄z nūc p̄misso mutuo ad vsurā Rñdetur q̄ simpliciter melius esset reipublice oēs vere indigētes gratis habē oportunitatē mutui q̄z p̄mittere mutuum ad vsurā. quia felix vtiq; esset illa ciuilis ꝛmunitas que taliter fuisz instituta vel adhuc instituerēt Itē viciū impietatis et illiberalitatis ē causa p̄missionis mutui ad vsuraz igit Itē mutuū dare gratis ē magne virtutis et pietatis sicut patet hoc infra caplis. Ex p̄missis clare ꝺduci pōt q̄ in quib⁹ casibus taliter diuites nō faciendo opa pietatis peccāt mōrliter In similibus casib⁹ peccāt nō minus graviter diuites spūaliter q̄ maior pietas est addēda ad eos qui pauperes sūt in spūalibus vt ignorātes q̄ pcōres tales eni miseriores sūt his qui solū carētia rerū vtiliū miseri sūt Medic⁹ ergo diues in arte medendi hīs nēcitatē rerum vtiliū nō faciens pietatē in medendo infirmos peccāt grauiter Idem est de diuite in scia iuris si nō cōsulendo iniuriā patiētibus Idē de diuite in sciētia theorica nō reducente peccatores ad iustitiā et errantes ad veritatē q̄n et vbi oportune ꝟ occurrit.

Cap. xxi. ostendens q̄ mutuare gratis cadit sub p̄cepto q̄ vsura est mortale peccatū

Tractatus magistri henrici de hassia

Secūda ocluſio ꝙ ſupabū
dans in rebus vtilib⁹ tene
tur gratis mutuare indi/
gētibus Jſta ocluſio deducitur ex
p̄cedēti p hoc ꝙ ſi diues largitōe
ſeu donatōne teneť ſubuenire indi
gentib⁹ vt viſum eſt a fortiori tene
tur ad hoc mutuatione qz donatō
eſt cōmutatio per quā aliq̄s rem
ſuā tranſfert in aliuz ſine ſpe reha
bendi ipam vl̄ ſimilē Et ſine pacto
remuneratiōis grauī⁹ eſt ergo da/
re ſimpliciť q̄z mutuare cū cautiōe
de rehabēdo rem ſimili poſt tp̄ūs
et intētione nihil vltra valorē mu/
tuati recipiendi Si ergo hō abun
dans teneť ſubuenire pauperibus
Primo mō a fortiori tenebitur ad
idē Secūo mō itez patz ocło illa
ſm ſe ex verbis xp̄i luc̄. vi. vbi dr̄.
ſi mutuū deueritis his a q̄b⁹ ſpa/
tis recipe. que gr̄a vobis eſt? q̄ſi
dicat nulla Subiūgit ergo dicens
Mutuū date nihil inde ſperantes.
vbi nō min⁹ imo magis ex dictis
videť p̄ceptiue locut⁹ eſſe de ſimili
bus illis de quibus alibi dixit de
his que ſup̄ſūt vobis date eliam.
Si ergo de ſup̄fluis dare paupi/
bus cadit ſub p̄cepto A fortiori
de his que ſup̄ſit mutuare cum ꝫ
min⁹ grauet q̄z dare Itez ꝙ ibi p̄
ceptiue loquať volūt doctores cō
muniter Jſi vt dicit btūs thōas
q̄uis homo nō ſemp teneať dare
mutuū ac ꝑm hoc ſit oſiliū Jerun
tī quo ad hoc ꝙ hō de mutuo ſi
grat lucrū cadit ſub rōne p̄cepti.
Item p q̄one arguiť ſic Mutuare
pecuniā indigēti cuz obligatione
ipius ad reddendū plus q̄z mutu/
atū fuit pecm mōrle eſt qz mutua/
tio eſt vſuraria quā deus ꝓhibet
ſicut dicit btūs aug⁹ ſup illuo p̄ſ.
Tota die miſereť et cōmodat Et
caſſiodor⁹ ſupza illuo pſalmi. xiiij.
Qui pecuniā ſuā nō dedit ad vſu/
ram dicit viciū cupiditatis eſt eri
gere velle qđ te neſcias cōmodaſ/
ſe Jñ Ethereus in deſcp̄tione vi
ri iuſti poniť. ꝙ ad vſurā nō omo
dauerit et amplius nō recepit Et
ibidem in deſcriptione viri iniuſti
ad vſuraz dantis et amplius acci
piētis. ſubiūgiť morte morietur Jtē
Exodi. xxij. Si pecuniā mutuo de
deris ꝑplo meo paupi eo qui habi
tat tecū nō vrgebis eū q̄ſi exactor
nec vſuris oppr̄imes Itez in ſcptu
ris vſura diūgitur dolo qui de le
ui vſura et dolus Item
eſt vbi dicitur. nō defecit de
plateis eius vſura et dolus Item
eſt cōtra p̄ceptū de dilectione ꝓxi/
mi ſicut te ipm. quō eni diues hoc
p̄ceptū ſeruare diceret qui taliter
mutuādo nō ꝛleuat indigētes ſed
grauat ipos indigētiores redden
do et finaliter ad extremū inopie
redigendo Item eſt otra illa duo
p̄cepta nature in ſcripturis ſacris
ꝺmemorata quoꝝvnū eſt ab ipſo
ſic exp̄ſſum qđcunq̄ vultis vt fa/
ciant vobis hoies eadē facite eis
Aliud eſt qđ nō vis tibi fieri alte
ri ne feceris. Si ergo talič mutuo
dare eſt tā grauis et damnabilis
culpe vtiq̄ oppōitū videlz mutuū
dare et nihil tēpalis inde ſperare
erit de nc̄itate ſalutis diuinibus vl̄
notabiliť ſupabūdantib⁹ Ptz ēgo

veritas scõe ockonis. Ex qua et ꝑma deducit tertia videlz ꝙ sup/ abũdãtes in rebus vtilib⁹ tenent sub incursu mõzlis culpe etiã cete/ ris ꝺmutationib⁹ subuenire indi/ gẽtibus Jsta cõcko sequit ex dua bus ꝓcedẽtib⁹ ꝑ locũ a minozi qz facili⁹ est diuiti succurrẽ nẽcitatib⁹ paupm vẽditione mõis sup̃ dcis qz rerũ suaꝝ datione vel mutuati/ one vt aduertẽti clarũ est Sic ꝙ fi deiussione et reꝝ accõmodatõne. diues iuuamẽ ꝑstare ꝑt sine ꝓprie tati s alienatiõe ꝛc.

Ca. xxij. oñdens vsurã esse prauã etiã naturali ratione

His itaqz generali quadã h ꝺsideratõne ꝑmissis Jaz magis ad particularia in hac matia descẽdendo occurrunt varij mõi quos multi diuites vel qui diuites fieri cupiũt putant lici tos ad subueniẽdũ egentib⁹ et q̃si succurrẽdũ indigẽtijs cõib⁹ hoim qñqz inopinate exoztis ꝟhoꝝ mo doꝝ ꝑm⁹ est ꝑ otractũ vsurariuz aptũ. Scõs est ꝑ cõtractũ vsura/ riũ palliatũ Cui⁹ otractus multe spẽs sũt Quedã manifestiozes q̃ dam occultiozes Quedã in tãtum occulte sũt apud modernos ꝙ ar/ doze hñdi ingeniũ agitãte ꝑ oẽs industrias et cautelas opes adq̃/ rendi Jã inuẽti sũt ꝓles otractus tã colozati et fucati ꝙ difficile est ꝺiscernẽ quõ sint illiciti ex impieta te vsure aut auaricie. aut alia iniq̃ tate specie pietatis vel iusticie vel vtilitatl. obũbzata. Quãtũ ergo ad ꝑmũ. otractus apte vsurarius etiã rõne naturali ouincit de se ꝓ/ uus et iniqu⁹. hoc eni viderũt ꝓbi solũ naturali lumi innixi Jñ Dri/ stotl. iiij. etb. dicit simplr vsurari/ os illiberales esse Jnde ibidẽ de meretricio pastis et vsurarijs dic isti oñes vñ nõ opoꝛtz accipiũt et q̃ntũ nõ optet. cõe aũt in ipis tur pis lucratio. oẽs eniz tales gra lu cri praui o ꝓbria sustinẽt Solent ad idez plures rõnes fieri a ꝓbis et alijs Quaꝝ ꝑma sumit ex hoc ꝙ omis hõ naturali ꝺditione ani mal ẽ ciuile ꝛ cõicatiuũ ꝑmo poli/ tice ꝓpẽ qõ ex hmõi nature debito alti obligat ad id qõ ipi ꝓdest ꝛ sibi nõ nocet Nõ ẽ aũt rõni ꝺsonũ in illo req̃rẽ lucrũ ad qõ ꝗs altẽi ex debito obligat igit ꝛc. Scõo arguit ex ꝺditione mie nã mia est tristitia de miseria alteri⁹ Natura/ le aũt est velle oppositũ eius qõ in fert tristitiã si ad hoc nõ sit alterꝝ malũ ꝺns ꝛ ãnerũ qz tristitia stu/ pefacit et corrũpit naturaz hũtis tertõ ethicoꝝ ergo ex ꝺditõe mie ratõ dictat ꝙ hõ releuet a miseria vicinũ aut amicũ si ꝑt absqz nocu/ mẽto Põt aũt aliqñ dãdo et tũc rõ dictat et iubz dare liberalit Si ãt dare nõ ꝑt sñ deẽmẽto tñ ꝑt ali qñ mutuãdo releuare Et tunc rẽa ratõ dictat mutuare liberalit sine lucro Cape eni vltra sortẽ nõ est releuare. ꝟ poti⁹ aggũare. qm̃ pau peri satl. esset graue exoluere ꝓnci/ pale Jtẽ arguit ex ꝺditõe liberali tatis qz lucrũ ab indigẽte exposcẽ illũ qui nulluz ab eo dãnũ recipit turpis lucratio est et ad illiberali/ tatẽ spectat Est eni accipe vbi nõ

oportet Sz sic facit diues captes vltra sortē. ergo Itē arguūt ex cō/ ditione iustitie q̄ in eq̄litate dāni ꝙ lucri ostitit qm̄ iniustuz est ꝑ re sek solū ōmutata pluries p̄ciū recipe nō eni seruaret eq̄litas. sed sic fit in vsura. hoc patz ex eo ꝙ nō est alia trāslatio pecunie q̄ ad vsuz et alia quo ad dñiū ꝑ eadē qz pecunia ē de reb⁹ q̄rū vsus ipaz est ostūptō Cū ergo vsurari⁹ de pecunia mu/ tuāda pactum facit de rehabēdo tm̄ Et itez ꝑ tpe credentie de ha bēdo certā sūmā q̄si esset vēditio vsus a vēditōne dñi distincta Ma nifestū est ꝙ ipe pluries capit p̄ciū ꝑ vnica sue rei ōmutatione. ergo iniust⁹ Itē qui p̄ciū ex pacto petit de re q̄ non est sua ꝫ isti⁹ a q̄ petit est iniust⁹ et tanq̄z raptor h̄ndus talis aūt est oīis vsurari⁹ Proba tio qz in traditione pecunie statim ipa fit recipientis ꝑ qua tm̄ tradi/ tione obligat de naturali iure reci pies ad reddendū eq̄le ꝙ nō plus nisi forte ꝙ tradēti teneret satissa/ cere de labore Sic̄ posito ꝙ vsura rius tradat dece libras alteri ꝙ la bore tradendi et recipiēdi velit su stinere ꝑ trib⁹ denarijs. Et si p̄ciū capit ꝑ tpe credētie signū ē mani festū ꝙ nō de suo petit lucrū. ꝫ de illo qđ ei⁹ est a quo petit Nō ē er/ go vñ recipiat vltra sortez nisi de tpe. vēdit ergo tp̄us. hoc aūt ē cōn deū et naturā q̄ deberūt tp̄s oib⁹ in cōmuni.

Ca:xxiij. ostēdēs ꝓsua/ siones q̄bus videt vsura licita

Sed dicit aliq̄s vsurarie im pietatis defensor qđ imo ē Ibi mutuās p̄t licite vltra sortē recipe vtpote in releuatione dāni vel impedimēti in lucrando qđ ex carētia pecunie ꝑ tm̄ tp̄s incurrit. Sed si hoc valet tunc cāpsores et mercatores possēt licite pecuniam mutuare ad vsurā dūmō nō pl⁹ vl tra sortē recipent. q̄z de illa cam/ biendo ꝙ mercādo lucrarent. hoc stare nō p̄t. eo ꝙ et illi dampnūt rō nib⁹ p̄dictis ꝑ eadē cōmutatione pluries p̄ciū recipe Itē dampnant vēdere qđ suū non est. s. tp̄s et reci pere de nō suo Nec oportet ꝙ si hō per aliq̄ modū licitū p̄t tm̄ de sua re hre ꝙ ꝑter hoc ois mod⁹ sit li cit⁹ ꝑ quē de ipa nō capet nisi tm̄ Sz videt adhuc ꝙ modus ille recipiēdi de re sua sit licit⁹ qz vtriq̄ sz mutuāti et mutuū recipiēti est vtilis et volūtari⁹ Itē si esset sm se p̄uus leges dictamie rōnis na/ turalis posite ostrad⁹ vsurarios ñ ꝓmitterēt et oino de⁹ ꝓhibuisset il los in lege quā dedit ꝑplo suo cu/ ius tm̄ cōtrariū repit sicut ptz deut. xiij. vbi dicit nō fenerabis fri tuo pecuniā ad vsuraz nec fruges nec aliā quālibet rē sed alieno. fri aūt tuo absq̄ vsura id qđ indiget cō/ modabis vt bñdicat tibi dñs de⁹ tuus Et qđ pl⁹ est Fenus etiā in p̄ miū re ꝓmittit ꝑ lege Suata sm il lud deut. xxviij. Fenerabis gētib⁹ multis. et ipe a nullo fen⁹ accipies

Ca. xxiiij. in q̄ ponūt rō siones ad ꝓsuasiones ꝑ vsura fcas

Ad ꝓmū rndet ꝙ cōtrad⁹ vsurari⁹ nō est simplr vo/ lūtari⁹ qz nisi petens mu/ tuū nēcitate cogeret vel arrareat

nō obligaret se mutuāti ad reddē/
dū vltra sortē Est etiā otract⁹ ille
nociu⁹ recipiēti qr cogit pl⁹ reddē
ꝫ recepit et ergo cōtractu facto
paupior est ꝫ fuit añ Nec atten/
dendū est ad sequentē rei euentuz
qr euent⁹ vel pfectus sequens for
tuite vt ex laboē mutuū recipiētis
nō iustificat otractū p̄cedētē de se
p̄uū Etiā qr vsurari⁹ ad pfectuz
recipiētis ad vsurā nō respicit sed
solū ad p̄riū lucrū Sz nōne dās
mutuū sine obligatione recipiētis
vltra sortē licite possit recipe post
aliq̄ volūtarie oblata vt ꝑpinas
encenia ꝓuicia et honorē Rñr q̄ si
mutuās spe obtinēdi hmōi oc̄ssit
alteri pecunias.nō licet Sin aūt li
cere videt nisi talia rependēs gra
uet aut solū rōne mutui talia exhi
beat mutuāti alꝰ nō facturus.
Ad sc̄m rñdet sc̄us Thōs q̄ le/
ges hūane p̄mittunt aliq̄ pc̄a im
punita ꝑter oditiōes hoim imp
fectorū in q̄bus multe vtilitates
impedirent.si oia pc̄a districte p
hiberent penis adhibitis Et ido
vsuras lex humana oc̄ssit nō esti/
mās eas esse ꝓm iustitiā.ꝫ ne impe
dirent vtilitates multoꝝ Unde i
ipo iure ciuili dicit q̄ res q̄ vsu cō
sumūtur neq̄ ratōe naturali neq̄
ciuili recipiūt vsufructū et ergo q̄
senat⁹ nō fecit eaꝝ rerū vsufructū
neq̄ eni poterat ꝫ q̄si vsufructū o
stituit oc̄dens sc̄z vsuras et ergo
p̄bus naturali rōne duct⁹ dicit in
p̄mo politicoꝝ q̄ vsuraria adqui
sitio pecuniaꝝ est maxie p̄ter natu
rā. Ad tertiū de lege dei dicit q̄
iudeis p̄hibitū fuit accipe vsuraz
a frib⁹ suis sc̄z iudeis Per q̄d dat
intelligi q̄ accipe vsurā a q̄cunq̄
hoie est simplr malū.debemus eni
hre oēm hoiem q̄si p̄imū et frem
p̄cipue in statu euāgelij ad q̄d om
nes vocant Unū in psal.absolute
dicit de viro iusto qui pecuniā suā
nō dedit ad vsurā Et ezechiel.xv
iij.Qui vsurā nō accepit. Qr. āt ab
exneis vsurā acciperēt nō fuit eis
cōcessū q̄i licitū ꝫ p̄missū ad mai⁹
malū vitādū ne.s.a deū colentib⁹
vsuras accipent p̄ auariciā cui ni
mis dediti erāt vt habet ysa.lvi.
Oēs inq̄t in viā suā declinauerāt
vn⁹ quisq̄ ad auariciā suā a sūmo
vsq̄ ad nouissimū Qr aūt in ipsis
in p̄miū p̄mittit fenerabis genti/
bus multis ⁊c. Rñr q̄ fen⁹ ibi lar/
ge accipit p̄ mutuo.sic ⁊ Ecc̄i.xx/
ix.dicit Multi cā neq̄cie ñ fenerati
sūt id ē nō mutuauerūt.p̄mittit er
go in p̄miū iudeis abūdātia diui/
tiarū ex qua otingit q̄ alijs gratis
mutuare possūt ac per hoc ꝟtutē
laudē et gloriā obtinē Sc̄ōm hoc
ergo semp pc̄m fuit de cōi cursu
apud gētiles et iudeos cōcedere
ad vsurā qr et cōtra legē nature ⁊
legē dei sc̄ptaz veterē ⁊ nouā Nec
cauerūt tñ p̄m magis et minus qr
iudei min⁹ peccauerūt concedēdo
ad vsurā gentilibus q̄ frib⁹ suis
iudeis Et forte q̄ a q̄busdaz gen
tibus ceperūt vsuraz sine peccato
videlz ab ipsis gētibus quas cuz
bonis earū deus condemnauit iu
deis sicut sine peccato abstulerunt
ab egyptijs vasaꝝ vestes accōmo

datas eo q̄ deus cui⁹ omnia sunt debit ꝓpło suo res illas. secus autē erat de alijs gētibus nō cōdemnatis iudeis sicut erāt Babylonij ꝛ ceteri multi q̄bus ad vsurā dcedē do peccauerūt.

Ca. xxv. de prcō vsure

iudeoꝝ et xp̄ianoꝝ tpe moderno

ET adhuc peccāt in ꝺ nūc longe magis q̄ꝫ tūc. quia si quā defensionē aut pcci alleuiationē habuerūt ex lege veteri ꝓmittente eos recipe vsuras ab extraneis vt allegatū est tñ illa excusatō cessauit oīno post aduētum xp̄i qui legem veterē quo ad obseruationē l̄ralez euacuauit. Magis ergo peccāt iudei nūc vbicunq̄ gētilibus ad vsurā dcedunt q̄ꝫ olim. Maxie aūt et grauissime peccant mutuādo ad vsurā illis qui xp̄m receperūt scz xp̄ianis q̄ vere iudei sūt ꝺm sp̄m licet nō ꝺm l̄ram. Ab illis ergo iudei ꝺm carnē qui adhuc sūt nequaq̄ recipe debent vsurā. longe eni in hoc magis peccant. q̄ꝫ si a fr̄ibus sui generis vel secte vsurā recipent vel tēpe legis recepissent. Si hec ita se hñt estimate q̄ntuz nephas sit xp̄ianos reci pere vsuras a ꝓximis vel fr̄ibus suis xp̄ianis vel sibi vsurpare q̄ꝺ iudei vsurpando extorserūt ab illꝭ scz xp̄ianis. Quid eniz hoc est nisi xp̄ianos recipe vsuras a xp̄ianis. Quia q̄ꝺ aliq̄s facit mediāte alio quē ad hoc fouet et defendit. Ita vere censeꝺ illud facere ac si per se faceret nec min⁹ peccat vno mō q̄ꝫ alio mō. Sed dicit aliq̄s cum illa vsuraria impietas tā contraria sit xp̄iane religioni vt dictū est quare iudei occasione sue legis osueti de vsuris ꝓmissi sūt omiscerī in tanta multitudine xp̄iano ꝓpło in ipsius grauamē et lesionē multiplicē.

Capi: xxvj. de reliquijs

duoꝝ ꝓpłoꝝ. ſ. gentilis ꝛ israelitici

Ic ꝓ origine hui⁹ rei hoc h aduertendū est q̄ tpe p̄di catiōis euāgelij lumīe celestis doctrine per mundū pseuerā/ter coruscante multi vtriusq̄ ꝓpli gentiles videlicz et israelitici gratiā dei exultanē āplectentes ꝛ vēritati credētes in vnitatē catholice id ē vltis fidei extra quā non ē amplius salus fideliē ocurrerūt. relict. de vtroq̄ ꝓpło scz gētilia iudaico plimis incredulis gr̄e dei ingrati. opandis recte paleis aut fecibus aut alijs q̄buslibet reliquijs inutilibus et supfluis. Palee aūt ignis in arcam dñi collectis q̄o valent nisi vt igne osumanē aut pedib⁹ cōculcent. et feces vino extracto quid ꝓsint nisi vt foras mittanē ꝛ a porcis deuorenē immūdis. i. a demonibus deglutianē. q̄o valet forma lutea magno studio ꝓ fundēda cāpana pacta. postq̄ cāpana iaz fusa est. nisi vt penitus excutiat et in puluerē redigat. Quid est cāpana fusa nisi eccia xp̄i in veteri populo dei figurata? Quid formula lutea nisi reliquū de ꝓpło israel flictū tūmō terrena q̄rens. Jnē has aūt duas supfluitates duoꝝ ꝓplorum q̄ viliores sūt et inutiliores fliquie an ꝓpli israel seu iudeoꝝ vel ꝓpli

gẽtiles ꝺpatio ꝺoceat Sũt nãq; reliq̃e de ꝓpło iudaico adhuc ẽma nẽtes.nõ solũ sic̃ feces.sed sicut fe/ces pessime.que cozrũpunt oñe vi nũ eis suppositũ sed sicut purgañ tum spume qꝺ si nõ eficiaẽ oze per deſpumationẽ purificãda ꝛ in ea resideat totã defedat Sunt insup sicut stercus colũbinũ qꝺ terram bonã cui ꝺmiscẽ nõ impinguat ꝛ ꝺemacrat et sterilẽ facit Nec im ꝓ/pꝛie cõpañ stercozib⁹ pꝛm qz de cozpe abzae egressi sũt et nõ sunt ei⁹ filij Quiꝺ sũt ergo pñtes iuꝺe/ozũ reliquie nisi q̃si stercus abzae q̃ sc̃oz patrũ feces fetiꝺe. Est q̃ ali uꝺ vñ appet reliq̃as iudaici ꝓpłi viliozes esse reliquijs populi genti lis.qz xp̃iano ꝓpło ab initio cõmi/xte fuerũt multe gẽtilis ꝓpłi reliq̃e q̃ tñ succeſſu tẽpis ex toto ꝺigeſte fuerũt et trãsmutate in ꝓpłm xp̃ia nũ Reliquie ꝺo iudaici ꝓpłi ab ini/tio vsq; mõ manserũt incõuerse in cozp⁹ eccl̃ie siles per hoc supfluita tib⁹ cozpis humani inhabilib⁹ vt ꝺuertanẽ in substantiã hominis

Ca.xxxiij.q̃re populus iudaicus cohabitat xp̃ianis et nõ gentiles.

Si querit q̃re tunc popul⁹ xp̃ian⁹ pmisit sibi ꝺmiscẽi reliq̃as illas iudaici ꝓpłi viliozes.et non recipit etiã reliq̃as ꝓpłi gẽtilis ad ꝺuersi onẽ habilio/res vel magꝭ idoneas Quare gẽti les xp̃ianis nõ cohabitẽt eẽ p̃t q̃a oẽs gẽtiles qui oliz eis cohabita bãt xp̃iani facti fuerũt Reliq̃s re/manẽtib⁹ ex ꝓpłm xp̃ianũ in regio nibus suis.in quibus necessitatem hñtes tẽpaliũ bonoz in vbertate nõ veniũt in regiões xp̃ianoz tã/q̃ sui hñdi.vtiq; si aliq̃ gẽtiles co habitare xp̃ianis cuperẽt nutritu ri se labozib⁹ suis ꝛpellẽdi nõ eẽnt poti⁹ q̃ iudei pfidissimi Qui q̃dẽ idcirco xp̃iano ꝓpło se miscuerunt qz cũ de regione sua iniq̃tatibus eoz merentib⁹ expellerenẽ et ven/derenẽ in vniuersas regiones gen tiũ in nullo ꝓpło tantã pietatem ꝛ hũanitatẽ exꝑti fuerũt q̃ntã in po pulo xp̃iano Qui eniz olim a ꝓnci pib⁹ gẽtiũ captiuati tenebanẽ gra uiozib⁹ fatigabanẽ labozib⁹ ceꝯis nullaten⁹ pmissis viuẽ penit⁹ ocio/sis ex vsuris q̃ ꝺmodũ modẽno tpe a q̃busdã xp̃ianoz p̃sidib⁹ ma le ꝺsultis viuẽ pmittunẽ Nec olim feruẽte adhuc in ꝓpło xp̃i terreno/rũ otẽptu Judei hoc mõ tenebãẽ quẽ q̃dẽ modũ nihil aliuꝺ q̃z mo/dernoz auaricia adinuenit vt ex ꝺicẽdis manifestũ erit Et qz appe tibile est cũctis ociose viuẽ sine la/boze oibus abũdare Jnde ẽ q̃ in regionib⁹ xp̃ianoz q̃busdã ꝛ ciui tatib⁹ iudei sup numerũ multipli/cati sũt xp̃ianoz bonis impingua ti auro et argẽto eoz hoc mõ im/pie adquisito supꝺitati.non ergo miscuit iudeos xp̃ianis.sic scꝑtu/rarũ auctozitas vel legis ꝺformi/tas ꝛ ociosa voluptas ñ eos ami/cicia attraxit ꝛ auaricia.nõ amoz ꝛ odiũ Sic̃ ei olim ꝺñm Jh̃m xp̃z ꝓsecuti sũt inter eos ꝺuersãtẽ Jta ipo in celo trãslato ad dexterã pa

tris ꝑm suū ꝓsecuti sunt vsq; ho/ die vt illū et ipm in illo oīm calli/ tate et dolo persequāt et ꝑ posse euertant malū ita ꝑ bono reddē/ tes vt solēt serpētes nutricīs suis et mures hospitibus facere.

Ca. xxviij. q̄bus rōnib⁹ xp̄iani iudeos sibi cohabitare permiserunt.

Verūtamē ꝑplus xp̄i electi ꝓfecte ꝛtutis et charitatis cui ꝑtiū ē bñ agere q bo nū ꝑ malo reddere sciēs q̄ potēs est dñs deꝰ etiā de genimine vipe/ rarū imo de lapidib⁹ suscitare filiꝰ os Abrae iudeoꝝ reliq̄as sibi co habitare pie ꝑmisit et ꝑmittit mul tis de caus Primo nanq; vt si fortē granū aliq̄d adhuc paleis ꝑmi xtū sit aut misceri ōtingat nō ꝑeat sed tandē in horreū dñi cū ceteis colligat. Secōo ꝓter memoriam xp̄i recentiorē et fidei assensum fir miorē Cū enī q̄tidie inspiciunt illi a xp̄ianis q̄ ob hoc diſperſi sūt q̄ xp̄m occiderunt. hi qui xp̄o adhe rent de his q̄ de ipo credūt dubi/ tare nō sinunt. Tertio ꝓter ap̄liꝰ meritū fidei rōne difficultatis in credēdo q̄ accidit ex multitudine eoꝝ que cōtradicūt fidei xp̄iane. Quarto vt indubie ostet scripturas sacras olim ḋina inspiratione po/ pulo israhitico traditas a christiāo ꝑbo integre hr̄i Cū eedem adhuc apud oēs iudeos ꝑseuerēt latis trāslationib⁹ ocorles Quinto ob reuerētiā p̄m nr̄oꝝ veterū abraā ysaac et iacob a q̄bus ipi sūt solū ꝑm carnē Christiani ꝛo oēs ꝑm ſpm et ꝑles ꝑm vtrūq; hoc est ꝑm ſpm et ꝑm carnem Sexto in reco/ gnitionē recepti bñficij. qz eni salꝰ mūdi ex iudeis venit vt dicit apls mō q̄ in tractatu de ꝓcessu mise/ rēdi de eo oñsum est Jōo populꝰ saluatiōis miam cōsecutꝰ facit ad huc miaz cū reliquīs iudaicis q̄/ uis ipi de impensis bñficijs ingra tissimi sint Septio ad implationez ꝓfecte charitatis ad dilcoem iimi coꝝ se extēdentis. dicēte saluatore nr̄o diligite inimicos vr̄os q̄ bñfa cite his qui oderūt vos Si ergo etiā hac de cā nouissime tacta chri stianꝰ ꝑplus iudeos sibi cohabita re permittit verissime diligit eos et misericordissime cum eis agit. si ipos talr̄ teneat q̄liter eoꝝ saluti q̄ uersationi ad xp̄m magis con gruit Quia si rōne statꝰ quē inter xp̄ianos hr̄e ꝑmittunt fiant peio/ res et a salute sua elōgatiōes atq; ad eā indispositiores Quō verū ē xp̄ianos inimicos suos diligē sed potiꝰ ꝓpere! nō est verus xp̄ianos ꝑmittere sibi cohabitare iudeorū reliquias ob spem ꝙsequēde salu/ tis sed ꝓ adq̄rendis pecunijs.

Ca. xxix. de tribus mo dis q̄bus iudei a xp̄ianis teneri o sueuerunt.

Videamus ēgo quō tribꝰ mōis iudei a xp̄ianis tene ri ꝙsueuerūt vtpote vl̄ pu re in statu laboratoꝝ vel pure in statu vsurariorꝝ. vl̄ in statu vtrūq; ꝓplectēte Primꝰ modꝰ iā ferebiq;

male omissus saluti ipor et cauß
ꝗbus tenẽdi sunt ꝺueniẽtissim⁹ est
qꝺ inde patz qz si iudei vt xp̃iani
laborarẽt in agris in siluis et aqs
et etiã artificijs in ꝛ̃cimonijs ve/
ratione intellẽm dãte citi⁹ ꝺuerte/
renẽ et ꝺuersi de laborib⁹ suis q bo
nis ꝓrib⁹ aꝺꝗsitis ꝺuenienẽ sustẽ
tari posset etiã a xp̃ianis magl. di
ligerenẽ eo ꝙ cũ eis on⁹ ferrent la
bor et reipublice ꝺuirent. essent q
ciuilioes nec tũc vt mõ furiẽte po
pulo stragib⁹ interirẽt ñ tot vicia
otraherẽt q̃ocia dare solẽt laborã
bus occupati non sic studerẽt quõ
in calũniã vere fidei scꝑturas per
uersa intentione glosare possent et
xp̃ianor rõnib⁹ et obꝺuantijs cal
lideq colorate ad corruptionẽ sim
pliciũ laicor et clericor rñdendo
obuiare. Tertiꝰ status vel modus
simplr malꝰ est et saluti iudeor o
trariꝰ minꝰ tñ ꝗ scõs qui ꝗdẽ mo
dus scõs est olim statuũ et modo/
rũ ꝗbꝰ iudei inẽ xp̃ianos tenẽi so
lent pessimꝰ qz eor saluti et finib⁹
ꝓpẽ ꝗs xp̃iana pietas iudeos' sus/
cipe dignata ẽ maxime repugnãs
Vbi ꝗso iudicate an hodie ꝓpter
causas et fines predictos iudei a
xp̃ianis teneanẽ a p̃sidib⁹ et ñ po
tius auaricia faciẽte. cã turpis et
dãnabilis ꝗstus p vsuras de pau
per sãguine torquẽdi foueaẽ Jã
in statu illo incõueniẽtissimo dãna
bili et iudeis et xp̃ianis et ꝓncipi/
bus eor Quis eni enumerare pos
set oñia mala tẽpalia et spũalia q̃
hũc viuẽdi modũ iudeor inẽ xp̃i/
anos sequũẽ? Quis fideliũ sine cõ
motione viscerũ et aurium tinnitu
eiusmõi audire valebit? Certe lapi/
deũ cor ẽ qꝺ inde doloríb⁹ nõ scin/
ditur ingemiscẽs supꝫ modũ ꝙ tan
to malo et tot aiar ꝓditionib⁹ ab
his qui p̃sũt xp̃ianis nõ succurriẽ
nec tãto tpe succursũ est

Ca. xxx. de ꝗbusdã malꝰ

q veniũt ex vita iudeor ex vsuris.

Sed descẽdam⁹ ad ꝑticla/
ria videam⁹ q̃ sũt hec ma
la ecce xp̃us laborat solici
te io ẽ ꝓ℔s xp̃i et emulꝰ iudeus la
borẽ eiꝰ deuorat Nõne xp̃i paupe/
res die noctu ꝗ laborib⁹ iudant.
hi in agris hi in aqs. hi in vineis
illi in ortis Alii in artificijs alii in
mercatijs. alii nutriũt aialia q alii
alia mille ꝺiuersitatũ agũt opa ꝑ
hui⁹ erũnose vite releuãda miseria
soli iudei in laborib⁹ hoim nõ sũt
soli excipiunẽ a ꝺitione mortaliũ
quã ille generalẽ reꝺꝺidit qui ait
hõ natꝰ est ad laborez sic auis ad
volatũ. q qz soli iudei inẽ xp̃ianos
in laboẽ hoim nõ sũt nec cũ hoibꝰ
flagellanẽ Jõ vt dicit ꝓba tenuit
eos superbia opti sũt iniqtate et im
pietate sua ꝓñt ꝗsi er adipe iniq̃
tas eor q̃ multiplex est. qz omniũ
vicior spem iã inde repleti sũt vt/
pote superbia gula luxuria et omni
specie auaricie. ꝗrũ vna nõ mima
est illa iniqtas vsuraria Jã ꝑ eos
tã publica fca q cõis. ꝙ a ꝗbusdã
xp̃ianor auaris vix pcẽm eẽ repu
taẽ. hec iniqtas tãdiu iudeis pmis
sa est et in eis a potẽtibus defesa
ꝙ iã plũmũ in xp̃ianos fꝺũdauit.
magnos et quos clẽicos q laicos.
Jũ est a iudeis iã tãtũ deriuata.

in xp̃ianos inē q̃s ex vsuris viuē ꝓmittunt ꝙ q̃dā xp̃iani manifeste dāt. ad vsuras q̃dez iudeis pecu/nias ꝛecedūt et vsuras cū eis diui/dūt. quidā palleatis vsurarie iniq̃/tatis cōtractibus et mōis varijs sine labore studēt diuitijs abūdare De istis ergo xp̃ianorū vsurarijs in hoc peiorib⁹ iudeis dicendus est oñter vbi q⁹ xp̃ianoꝝ auaricia vsuras subtiliores sūt iudeis ꝙ eo acuti⁹ studēt hāc palleare iniq̃tatē quo apertius et vltius ꝓhibita est xp̃ianis q̃z iudeis Jdo ad depal/leādū iniq̃tatē illā apud xp̃ianos multifarie obūbratā Expedit iam attenti⁹ et sōtilius videre de spēb⁹ vsure et ip̃ius descp̃tionib⁹ ac mo/dis varijs casib⁹ et ꝛactibus q̃/bus apte et occulte omitti solz et de casib⁹ seu de contractibus in q̃/bus omitti videt et tū nō omittit.

Capi. xxxj. de diuisione vsure in varias species

Quantū ad ꝑmū ego iuri/ste dicūt duas spēs vsure esse videlz vnā spūalem et aliā ꝛorpalē Prima est equa q⁹ p xp̃m in euāgelio iussa vbi ait Nō/ne oportebat te dare pecuniā meā numularijs ꝙ ego veniēs cū vsurl. exegissē eā Secūda vero vsure spēs videlz ꝛorpalis de qua hic agim⁹ mōzlis iniq̃tas est vt in supioꝛib⁹ oñsum fuit Jlla nō videt nec est diuisio hec vsure in spēs oueniens q⁹ vt ex p̃habitis est manifestū so/lū figuratie et ꝑabolice lucrū bo/noꝝ opm dr̃ vsura spūalis Sic̄ g⁹ fatū esset dicē ꝙ due sint species vitis scz spūalis et ꝛorpalis eo q̃ xp̃ūs dixit Ego sū vitis vera Jta in ꝓposito et in ceteris p̃ubus seruit diuisio vsure ꝑm ꝓportionē ei⁹ ad sortē vel ad p̃ncipale vt in centesi/mā vel sexagesimā vel aliā quotā de qua habet. xlvij. di. Est diuisio in spēs q⁹ est solū ꝑm magl. ꝙ mi⁹ q̃ ostituūt gradus vsure et ñ spēs Jlla tñ vsura ꝓprie dicta diuidit in vsurā sortis et in vsurā vsurarū que scz scda im ꝑbū fen⁹ appellat q⁹ oīs ip̃am exercēs fit infamis ip̃o iure et ꝑm leges verum ꝙ ꝑm alios in vtraq̃ pcēm mōzle cōmit titur ꝙ infamia irrogat. vi. q. i. Jn fames Jtē meli⁹ diuidit in vsuraz aptam et palleatā et in vsurā exte/riorem ꝙ interiorē

Capi. xxxij. de quatuoꝛ mōis q̃bus mutuatio fieri potest.

Circa q̃d aduertendū ē q̃ mutuatio in qua p̃ncipaliꝛ et primo obstit vsura pōt q̃druplicit̄ fieri. ꝑmo cū pacto lr̃is vel fideiussoꝛib⁹ firmato desuper reddēdo aliq̃ vt ē pecunia vl res vel vtile obsequiū ꝙ ꝑm hoc vsura esset ex mutuo lucrū pacto vel pi/gnere exactū Scdo mutuatio pōt fieri sine pacto licet p̃ncipaliter fiat ex intētione vel spe cōsequēdi ali/q̃d p̃dictoꝝ vltra sortē ita videlz q⁹ si mutuās nihil vltra se obten/turū sperat mutuaturus nō esset ꝑm hoc vt dicūt vsura est quicq̃d sorti accidit primarie intentum vel speratū. Tertio aliquis mutuare pōt nō cōstituendo p̃ncipaliter cām mutuādi lucrū tpale seu spūale vt

charitatẽ vel dilẽcoz ꝓximi. Quã/uis tñ scdario ſpet de aliq̃ recbu/tione vel iuuamie vel remutuatiõe ab illo cui mutuat tali intentione mutuãs in modico vel nullo pec/cat ꝑm doctozes iuris canõici ho ſtienſez et alios qz qui mutuũ reci pit naturalit ad retributionẽ obli gatur charitatiue vel liberalit mu tuãti vt ſupius patuit. Quarto fit mutuatio talit q̃ intẽtio mutuan/tis nec ꝓmarie nec ſcdarie reflectit ſup qdcunq̃ tpale lucrũ Et illa ẽ mutuatio pure charitatiua q̃ maxi mi meriti Sicut ecõtra ꝓma ẽ ma/xime demeriti ſeu pcci et non tanti mutuatio ſcdo modo dicta ceteris parib⁹ Plus eni grauat indigẽtẽ vſurari⁹. ꝓmo mõ ꝺſtitut⁹. q̃z ſcdo mõ videlz ꝓ hoc q̃ ſola intentõne ſuphabẽdi mutuauit alias non fa ctur⁹. tñ vterq̃ talit peccat q̃ te/netur ad reſtitutionẽ oñis rei q̃m ſup ꝓncipale recepit Et ꝑcipue q̃ eſt ſcdo mõ vſurari⁹ quicqd enim talis recipit q̃cũq̃ intẽtione a de/bitoze ſibi offerat vſurã cõmittit qd nõ optet de vſurario ꝓmo mõ ꝺſtituto. qz ſi quid tpe intermedio talis a debitoze vltra ſoztẽ q̃ vſu/ram ſponte ꝓpinatũ recipit vſurã nõ omittit ſi illud mutuando obti nere nõ ſpauit ſed ſolã ꝺſtitutam vſurã Quẽadmodũ vt viſũ ẽ ſine vicio vſure etiaz liberaliſſime mu/tuãs põt a debitoze rõne amicicie donaria recipe ſicut ꝺſueuit priꝰ nõ eni qui charitatẽ mutuat fit iñ peiozis ꝺditionis⁹ q̃z ꝓus erat Si tñ vndecũq̃z veriſile ẽ ei q̃ mutuũ dedit q̃ debitoz ſibi ꝓpinat ratõe mutui vel vt ẽminũ ſolutõis ꝓlon get et adhuc recipiat viciuz vſure incurrit etſi nõ mõzle tñ veniale et hoc ſi qd ꝓpinat dantẽ notabilit non grauat.

Capi. xxxiij. penes qd attẽdit ḡuitas vſurarie iniq̃tatis

Circa iſta triplex inquiſitõ fieri põt Primo ex q̃bus at tendi hẽat grauitas vſu/rarie iniq̃tatis Scdo an ois vſu/rarius teneat ad reſtitutõz vſura rũ cũ fructib⁹ eaꝝ Tertõ an liceat vſurarijs vendi et ab ipis emi. Quãtũ ad ꝓmũ clarũ eſt q̃ ceteris parib⁹ iniq̃tas illa grauioz ſit pri/mo ex maiozatõe illi⁹ qd vltra ſoz tem recipit. Scdo ex agḡuatione debitoꝝ q̃ fit ex ipi⁹ dura obliga/tione vel pignoꝝ poſitõe q̃b⁹ pau pes tã indigẽt q̃z pecunijs q̃s mu tuo recipiũt. Et ergo de dãtibus mutuũ ſup pignora ſcptũ ẽ. Exo. xxij. Si pign⁹ a ꝓrio tuo accepis veſtimẽtũ añ ſolis occaſũ reddes ei Jpm eni ẽ q̃ opit indumẽtũ car nis ei⁹. nec habz aliud in q̃ dormi at ſi clamauerit ad me exaudiã eũ qz miſcors ſũ vñ pz q̃ pl⁹ peccat q̃ vult pignore certificari q̃ de ꝓnci pali vſura. q̃z qui de ill⁹ ꝺtẽt⁹ ẽ lris vl fideiuſſoꝛib⁹ qz ꝑm⁹ pl⁹ ḡuat in digentẽ igit Tertio mõ plus ce terl. pibus peccat q̃ pauperẽ vſu ra ḡuat q̃z qui ditiorẽ. Quarto magl. peccat q̃ frẽ amico ſocio vel cõſãguineo fenerat q̃z qui extra/neo. et ergo tanq̃z minus malum iudeis ꝓmiſſũ fuit fenerari gẽtili/busq̃ ꝓhibitũ ne fenerarent frib⁹

Quinto diues superflue hñs pl' fenerãdo peccat paupe feneratoẽ ñcitatem vite nõ hñte Et generalr plus peccat hoc vicio q̃b' turpis lucratio magis est ꝓhibita vt ꝑn/cipib' militibus cp̃is p̃sb̃ris religiosis Et generaliẽ viris ecc̃iastic. apud nos etiã res emere vt q̃nq̃ car' vendãt turpis lucratiõis studiũ est Et hec de ꝑma inq̃sitõe ꝛc.

Capit. xxxiij. in q̃ agit de restitutione vsurarũ

Quantũ ergo ad sc̃dam q̃ erat An ois vsurari' tenẽatur ad restitutionẽ vsurarũ cũ fructib' eaꝝ. videt ꝑmo q ñ omis talis teneat ad restitutionẽ vsure q cũ soluit vsurario ꝑncipale cũ vsura totũ trãsit in ipi' dñiũ eo q debitor obligauit se ad redendũ tãtũ Jgit illõ q̃ ꝑncipali supaddit fit etiã suũ Nemo autẽ tenet alteri restituere vel dare q̃ suũ est Jgit Confirmat quia licet reddẽs vsurã nõ simplr spõtanee det vltra ꝑncipale Tñ nihilomin' volũtarie dat q voluntas coacta est etiã voluntas sic̃ vbi gr̃a exñs in ꝓculo maris licet inuit' eligiat merces tñ reiicit renũciãs eis Jtẽ vsurari' aliq̃s ꝑt ad talẽ statuz peruenire q impossibile est vt restituat vsuras Jgit cũ nemo obligetur ad impossibile patz ꝓpositũ Jtez qui vsuras dedit põt ex postfco simplicit vel illis renũciare q eas vsurarijs ꝓpter deũ vel alia de causa dimittere. Jn cõnriũ ponit talis conclusio q omne bonũ vsurarie adq̃situm est restituẽdũ ei a quo ꝛceptũ est vel alr recõpensãdũ patz q̃a oẽ illud q̃ quis iniuste adquisiuit teneatur restituere Si ego aliq̃d vsurarie adq̃rere est p̃ oia iniustuz vt visum est habet ꝓpositũ ꝛc.

Capi. xxxv. in quo inq̃rit de restitutõne fruct' vsurarũ

Sed videt q̃ vsurarius nõ solũ teneat restituere vsuras sed etiã fructus earũ hoc est omne illud q̃d ex vsuris luc tus fuit Primo vt arguit sc̃s thomas in sc̃da. ñ. Quia vt dicit aplus ad Rhõs. xi. Si radix sc̃a z rami. igit eadẽ rõe Si radix infecta et rami Sed radix fuit vsurari' ergo z q̃c quid ex ea adq̃situm est. est vsurariũ ergo tenet ad restitutionẽ illi' Jtẽ sic̃ dr ex de vsuris in illa decretali Cũ tu. Possessiones q̃ de vsuris sũt oꝑate dñt vẽdiz ipaꝝ p̃cia bis a q̃bus vsure sũt extorte restitui. ergo eadẽ rõne quicq̃d aliud ex pecunia vsuraria adq̃rit debet restitui. Preterea illud q̃ aliq̃s emit de pecunia vsuraria debet sibi rõe cuius quã dedit ergo qz nõ habet magis ius in re quã adq̃siuit q̃z in pecũia quã dedit Si pecuniã vsurariã tenebat restituẽ. ergoz illud q̃d ex ea adq̃rit tenet restituẽ. Jn oppositũ arguit sic. Quilibz ꝑt licite tenẽ id q̃d legitime adq̃siuit. ẓ illud q̃d adq̃rit ꝑ pecuniã vsurariã interduz legitie adq̃rit. ergo licite ꝑt teneri. Rñdet sc̃s Tho. q̃ sicut etiã. s. dictũ fuit q̃dã res sẽ quaꝝ vsus est earum osumptio q̃ nõ habent vsufructum secundum iura. Et ideo si talia fuerint per vsuraz

extorta puta denarñ Triticũ aut aliqd huiꝰmõi nõ tenet homo ad restituẽdũ nisi illud quod accepit qz illud qd de tali re est adquisitũ nõ est fructꝰ huius rei sed humane industrie nisi forte per detentionẽ talis rei Alter sic dãnificatus amittẽdo aliqd de bonis suis Tũc enim tenet ad recõpensationẽ nocumẽti Quedã vero res sũt quaꝝ vsus ñ est eaꝝ dsumptio. et tales hãt vsũ a se distinctũ sicut domus et ager et alia hmõi Et ideo si qs domũ alterius vel agrũ p vsurã extorsisset nõ solũ teneret restituere domũ vel agrũ sed etiã fructus inde ptos. qz fructus sũt eius cuiꝰ est arbor vel domus vel ager et ideo ei debent Sequit ex hoc ꝙ aliquis obligatus ad restitutionẽ omniuꝫ que habet pt ex iniuste habit. iuste adquirẽ vñ se a debito liberet et vltra retineat vnde viuere possit patz qz hoc p industriã mercationis fieri potest laborando cum pecunijs quas iniuste tenet.

Ca. xxxvj. in quo respõdetur ad rõnes in pcedentib⁹ duobus capꝫis factas

His dictis ad pmũ in contrariũ Rñdet scus thõas ꝙ radix nõ solũ habz rationẽ materie sic pecũia vsuraria. Sed habz etiã aliqliter rõem cãe actiue in qntũ admistrat numerũtum et ideo nõ est sibi. Ad scõm dicẽdũ ꝙ possessiones q de vsuris sũt opate nõ sũt eoꝝ quoꝝ fuerũt vsure Sed illoꝝ qui eas adqsiuerũt Sunt tñ obligate illis a qbus fuerũt vsure accepte sic et alia bona vsurarñ et ideo nõ pcipit ꝙ assignent ille possessiones his a qb⁹ fuerunt accepte vsure qz forte plꝰ valẽt qz vsure quas dederũt Sed pcipit ꝙ vendant possessiones et earũ pcia restituant scz ꝑm qntitatem vsure accepte et dampni ex iniusta detẽtione vsure pueniẽtis Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ illud qd accipitur de pecunia vsuraria debetur qdẽ adquirẽti nõ ꝓpter pecuniam vsurariã sic ꝓpter cãm instrumẽtalem. sed ꝓpter suã industriã sicut ꝓpter cãm ꝑncipalẽ Et ideo plꝰ hẽt iuris in re adqsita de vsuraria pecunia qz in ipa pecũia vsuraria Tũc ad rõnes qb⁹ ꝓbari videbatur ca. xxxiij. ꝙ vsurarius nec vsuras tenet restituere ꝓ eo ꝙ fuerũt fce res sue ex volũtate vsuras dãtis Rñr ꝙ dcesso hoc nõ sequitur ꝙ ergo non obliget illi qui dedit aliqd eqalẽs Ex eo ꝙ mutuans iniuste exegit lucrũ vltra sortẽ ab indigẽte cui gratis mutuare debebat Scdo põt dici ꝙ et si forte ꝑm leges mũdi vel ritũ ciuilitatis hũane res vel pecũia vltra sortez recepte transeũt in dñium vsurarij tñ ꝑm ritatẽ nõ vident ꝓprie t vẽ fieri res eiꝰ. Ꝟ ꝓmo pt videi in exẽplo ad cõnriũ inducto qz certũ est ꝙ qlibꝫ aliqs piculo opulꝰ velit potiꝰ aurũ vl rices de naui i mare ꝓicẽ qz pire tñ p hoc nõ renũciat ꝓpetati vl suitati reꝝqs ꝓicit nec

intēdit renūciare qz interrogat⁹ si velit res ꝓpias vbicūqz sint adhuc esse suas. dicēt vtiqz ꝙ sic. ḟa licet cogat ad ꝓfciendū eas tamē nō cogitur ad suitati eaꝝ renūciandū Nec sequit. res ille ceciderūt ad locū de quo ꝓfciēs nō ꝑt eas recuperare vel de earū rehabitōne despat. igit desinūt esse sue. Jtē qui merces vel auꝝ caracterib⁹ alicui⁹ mercatoris signatuz inueniet in mari vel eius litore teneret ad restituendū sibi si ꝓbet ꝙ ipe periculo nēcitatus illud ꝓiecit qnqz in mare Nō ergo ex hoc aurū suū eē desīt qō nēcitat⁹ a se ꝓfcē voluit Jta in ꝓposito videt ꝙ volūtas q̄ pauꝝ vel indigēs vult poti⁹ tradē aliqd vltra sortē de pecunīs suis in ptāte vsurarij qz carere ꝑsidio ꝑ mutuationē sibi debito. videtur vtiqz ꝙ tali semicoacta voluntate nō transferat vere dñium rei Jta ꝙ res quaz soluit vel tradit q̄ mutuū recepit fiat ꝑm veritatez illius qui mutuū ꝓ vsura dedit. Jtē nō opz tradentez res aliqs ꝓ vsuris velle ꝙ res ille de cetēo sint ipius vsurarij cū debitoz intentū suū cōsequi possit et obligatiōib⁹ satisfacere solū volendo ꝙ res ille sint in ptāte vsurarij donec forte aliqn̄ pnia ductus restituat vel deo ꝓuidente aliūde equalens ab eo hēat Jtiqz null⁹ tradēs vsuras habet intentionē absoluēdi vsurariū ab obligatione. qz tenet sibi vel suis ad restitutionē Quare ergo vellet aliqs ꝙ res quas nēcitate opulsus sibi tradit oīno sue fierēt nō est causa hmōi volūtatis igit nullus rōnalis hō illam hre deberet. Exte ergo tradētis vsura nō est cā vere translationis dñij. nec ex pte recipiētis nisi forte iniqtas ei⁹ cōmodū sibi mereat nec ex pte cuiusqz tyrānice ostitutiōis aut iniq̄ cūqz consuetudinis cū nulla talis quicqz iuste faciat possideri Jtē que commoditas aut vtilitas hūane vite ex trāslatione dñij in illo iniquitatis casu ꝓueniat non video Bene ꝙ iniqtas illa inde nutrit et vilipendatur. ꝙ si expediat reipublice. inē rogent ꝑdicta Jnterrogent vere sapiētes absqz dubio respōdebūt nequaqz.

Capt. xxxvij. in quo inqrit an liceat vsurarijs vēdi q ab ipsis emi.

Ex istis ad tertiū dubiū an licat vsurarijs vēdi et ab ipis emi Rnderi pōt breuiter sub tali ꝺclone ꝙ si ꝑm tā p̄missa nō transfert in eos dñiū rerum ꝓ vsuris receptaꝝ nō licz eis vendi aliqd. hoc tñ intelligo de illis vsurarijs de qbus ostat ꝙ nihil hñt nisi vsuras sicut sunt multi iudei et forte nōnulli xp̄iani Prohabēt ꝺclo sic intellecta. qz de ratōe emptiōis et vēditionis ē vt dñiuz pecunie ēptoris trāsferat in vēditoris. et econuerso Res vēditoris fiat ipius ēptoris vt visū est supius Si ergo pecunia quā exhibet emptoz ꝓ re venali nō sit sua nō pōt

facere vt ipa fiat venditoris licet ipam tradere posset de fco in eius ptatem et vsu.et p ois no est venditio ꝫ per modu venditiois aliene rei vsurpatio q no licet cuicꝫ igit ꝛc.quadmodu otingeret si qs venderet alicbus quos sciret nullam pecuniazꝫ hre nisi furto vel rapina ablata.talib' vticꝫ nemo quicqua vendere debet tu in detestationem crimis.tu qz vendens teneretur ad restitutionem cu ibi diuium no transferat.tu qz illis vt ceteris vendere et ab eis emere esset ipos in sua malicia nutrire Et omino null' emere res debet ab illis quoz no sut qn hoc ei ostat aut verisilr psumit.qz vbicuꝫ et qncunꝫ illi quoz sunt eas inuenerint et iniuste ablatas a suas pbauerint ipis adiudicarent Itez est et aliud ꝓpter qd rnabiliter illis qui no hnt nisi iniuste adquisita res vendi no dnt.maxime res quaz vsus osuptio eaz est vt panes vinu carnes pisces ꝛc.qz tales obligant multis ad restitutoz q sepe in pluri qꝫ hnt Tu ergo peremptione rez quas sepe superfluenter deliciose iudei et alii vsurarii cosumunt reddant impotentes vel impotetiores ad restituendu no coue uenit tales res vendi talib' Ipac rone attenta manifestu est si etia pecunie vel res vsurarie adquite eent vsurioz adhuc no.esz eque vendendu eis sicut alis legalit victu hntib'.nec p pcio eis soluendu nec medicadu aut aduocadu Et oino no iudeis de qb' ostat p nihil pt vsurarie adquita hnt Hec omia illicita vident ꝓpter rones pdictas et alias q ex ptactis formari pnt q vticꝫ recte osiderante tm mouet p sum' potifex ad exminiu hui' vicii ia nimis multiplicati et generalis facti posset rnabilit ꝓhibe sub pena excoicatiois p nemo ve deret aut in pdictis p pcio soluret publicis vsurariis xpianis aut iudeis a qbus iuxta pmissa.qz solu de vsuris viuut diuesi varias pdictoz maculas otrahut vt qui eis vendut.qui ab eis emut.qui eis seruiut.qui p pecunijs eos curant.q eoru causas defensant.et pcipue q ipos in tali statu ꝓpter turpe lucz fouet vt pncipes et alii potetes q du ab ipis recipiunt qd vsurarie adqrut qz ipos vsurarios ad restituendu impotetes reddut se ipos ad restituendu obligat eis a qbus iniq bona p vsuras extorserunt Forte dicet aliqs quid de pauperibus et clericis an liceat illis recipe ab vsurarijs elias et istis oblationes Rnr p sicut ex pmissis ꝓbari videt non transfert dnium in his reb' et pecunijs q ꝓ vsur].soluit no licet nisi recipietes ea intetione vt restituat qbus et qliter restitui oportet Sivo dniuz trasfert vt qda iuriste opinant ex illo motiuo exili supi' anullato videlz p volutariu mixtu etia e volutariu.et volutas oditionata est volutas Si ex hoc vel alia qcuqꝫ rone dniu transfert licitu est ab vsurarijs elias recipe et oblationes nisi p B vsurarij efficiant impotetes ad restituendu q/ bus et qntu oportet q debet

Cap. xxxviij in q ponũt

duo casus in quibus vsura cõmitti videtur et nõ committit.

Visso iam ex p̃habitis in generali de spẽbus vsure et eius descp̃tiõib⁹ ac varijs mõis q̃bus exercet apud iudeos et xp̃ianos Nũc pticulari⁹ videndũ est de varijs casib⁹ et otractib⁹ in quibus committi videtur et non cõmittit Deinceps de casibus in q̃bus a multis nõ omitti videt et tñ omittit. Quãtũ ad p̃muz in sex casib⁹ viciũ vsure cõmitti videt et nõ cõmittit. Primo q̃n laic⁹ vel clericus rẽ suã vt domũ vel agrũ ꝛc. recipit in pign⁹ ab eo qui hui⁹mõi violenter iniuste detinet Nã in hoc casu licite p̃t fruct⁹ recipi de reb⁹ impigneratis et in sortẽ nõ cõputari Rõ est qz cui⁹ est res eius est fruct⁹ quẽ libere in aliũ nõ trãstulit Et ergo hoc mõ recipit mutuãs de suo qđ est suũ vt ita rẽ suã violẽter ab alio detentã in eq̃alẽti recupare possit et illã tandẽ a detentore redimẽ. Secũs casus est q̃n aliq̃s feuduz ponit in pign⁹ ei a q̃ illud habet tũc enim p̃m aliq̃s dñs feudi fruct⁹ recipe p̃t et eos in sortem nõ oputare Et hoc si dñs iterũ nõ exigat seruitiũ a vasallo ad qđ rõne feudi sibi tenet Rõ horũ est qz vasallus nõ est p̃marie dñs rei in feudũ sibi odesse Jgit si res illa vero dño ipi obliget licite fructus ei⁹ recipit et in sortẽ nõ cõputat Et ita p̃m hãc rõem casus ille generalit locũ hꝫ in feudisq colonis laicoꝝ Alij volũt ex speciali p̃uilegio ecc̃ie esse q̃ fruct⁹ feudi a vasallo sibi impignerati recipe p̃t ipos nõ oputãdo i sortẽ qz dicũt ecc̃iaz sub tali onere seu cõditione cõcessisse feuda sua. q̃ de ipis sibi impigneratis fruct⁹ recipe possit q̃liter potuit facẽ. qz cuilibet licet ab initio rei sue imponere on⁹ qđ cũq voluerit Ubi ergo in odessio ne feudi talis cõditio nõ inuenit vt est cõiter in feudis laicoꝝ fructus de ipis impigneratis recipi nõ p̃t sine oputatione in sortẽ Tũc ad q̃ndã decretalẽ q̃ simpr dicit q̃ si feuduz impigneret dño ipe nõ tenet fruct⁹ in sortẽ oputare Dicũt hãc decretalẽ et sibes esse intelligẽdas q̃n ille qui feudũ impignerauit min⁹ iuste illud tenuit vt si q̃s decimas tenuit in feudũq est sñia Innocẽtij qui etiã exp̃sse dicit q̃ si laic⁹ aliq̃s licite in feudo hꝫ res ecc̃ie nõ liceret ecc̃ie in casu dicto eoꝝ fructus sine oputatione in sortẽ retinere Joez etiã doctores alij tanq̃z verius opinant

Ca. xxxix. in q ponunt

tertius et q̃rtus casus et q̃nt⁹ ad ioez p̃misso correlatiuo de fructu rerum impignerataru.

Ex istis eliciũtur duo. Primũ est q̃ qui extra p̃cos duos casus fructus impignerati Castri vel opidi vl dom⁹ aut vinee vel hmõi recepit q̃ dotis laboribus et impẽsis ipos in sortẽ nõ oputauerit nullo colore a vicio vsure excusabilis est. hoc manifestũ est ex dictis superius circa species et descriptiones vsure.

Scdm est ꝙ licet dns fructꝰ feudi impignerati a feudatario iuste hi/ ti recipiēs sine cōputatione in sor/ tem q̄dāmō a vicio vsure videaꝯ excusari tn verisimius est ipm illud incidere ꝙ excusari nō videaꝯ. ptz ex dictis circa scdm casū Qz autē nō excuseꝯ appet qz hoc maxime esset eo ꝙ ille qui decessit feudū est dns feudi vt tactū fuit Sed ß nō qz licet sit ꝓmarie et ꝓncipaliꝫ dns rei in feudū decesse q̄ntū ad ꝓprie/ tatē vel fundū tn eadē res est feu datarij q̄ntū ad vsū simpliciter et q̄ntū ad ꝓprietatē ꝑm q̄d. quia est eius hereditas quā ꝑt vēdere vel alīi dare cū dsensu dni sui Quō cē suuz videꝯ sufficere ad hoc ꝙ fru/ ctus rei sit feudatarij q̄diu licite habet eā in feudū Cū ergo impi/ gneratio nō auferat feudū nec fa ciat desinere dicto mō esse suū. ptz ꝓpositū. Jn patet ꝙ si colonꝰ ali cuiꝰ epi vel plebani impignerauit sibi vineā vel ortū nō licet recipe fructus sine oputatione in sortem Patz qz spēm mali habet imo eq/ ualet vsurarie impietati eo ꝙ vi/ nea illa vel ortus est ipius coloni mō p̄dicto licet nō oīmiquaq; Ter tius casus in quo vsure exigi ꝑnt est qn nō ab eo qui mutuū dedit ꝫ ab eo qui ꝓ mutuū recipiēte fide/ iussit petuntur q̄si interesse Jerbi gratia Si fideiussor soluit vsuras creditori vsurario ipe pōt eas a debitore repetē ꝓ quo fideiussēat qz nō sūt vsure q̄ntū ad ipm fide/ iussorē. sed potiꝰ interesse id est nō est lucrū sed vitatio damni. Quar tus casus est qn dos minꝰ sufficit ꝓ oneribus mīmonij sufferēdis et possessio aliqua ꝓ dote munēa ta obligaꝯ genero tunc vsq; pecu/ nia soluaꝯ fructꝰ possessionis illiꝰ a genero recipi ꝑnt sine oputatione in sortē Hūc casū ponit q̄dam de cretalis titulo de vsuris dicēs Pa ne generis ad fructꝰ possessionū q̄ sibi a socero ꝓ munerata dote in pignus obligate sūt oputādos in sortē nō credim⁹ cōpellendū. cum frequēter dotis fructꝰ nō sufficiāt ad onera mīmonij supportanda. Secus si dos bn sufficiat vt argui tur ex fine p̄cedētis decretalis Et itez secꝰ est si gener pecuniā dotis ab alio recipiat et sibi possessionē de qua sermo in pignus traducit qz nisi totū ius q̄d in pignere ha/ buit in ipam donationē trāsferat et alteri pio aio nō vt fructꝰ suplu creꝯ pecuniā tradat vsurā cōmit/ tit si fructꝰ in sortē non oputauerit Sed q̄d si maritꝰ morīꝯ an mulier fructus dicte possessionis recipere possit vt ꝑus Dicit ꝙ nō qz onēa mīmonij fuerūt causa q̄re ꝑus li/ cebat Jllo ergo soluto amplius nō licet Quintꝰ est rōne moze vt ꝟbi gra Si debeas mihi centū ad cer tū terminū noluisti mihi psoluē in termino Jdo oportuit me recipe pecuniā sub vsuris ꝓpter incumbē tia mihi negotia. in hoc casu tene/ ris mihi restituere illas vsuras si solui vel si nō solui liberare me ab obligatione ꝓ eis. Jste casꝰ elicit

ex quadã decretali titulo de fide/iusꝭ Rõ vero q̃re liceat exigere a debitore qđ ꝑ vsuris dedit credi/tori ẽ.qz ibi vsura petit cã damni vitandi.nõ causa lucri cap tãdi Et ideo exigit solũ sub ratõe interesse qđ ſm canonẽ licite exigi potest

Capi.xl.in quo ponit vltimus casus ad idem.

Sextus casus in quo quis nõ est reus vicꝭ vsure cen/sendus est rõne dubꝭ ꝟbi gr̃a Si quis daret q̃ttuor solidos puta in pascha vt in alio tpe scilz circa autumnũ tot vł tot mensure vini vel olei sibi reddant.q̃ qz tpe pasche pl⁹ valere dsueuerũt et ꝟi/fiłr dubiũ est an plus vel min⁹ tpe autumni sint valiture Ido talẽ cõ tractũ faciẽs nõ debet vsurari⁹ re putari ſm decretalẽ nauiganti ex de vsur].vbi dicunt doctores ꝙ si aliqꝭ daret q̃ttuor solidos in au/tumno.qñ qui pcꝭ est bladũ vinũ vel oleũ vt ad pascha totidez ẽni vini vel olei mẽsure reddereñt qñ hmõi merces ſm cõem cursũ dsue uerũt esse cariores vsura cssz quia ibi nõ ꝟifiłr dubitat imo ꝓbabiliꝰ credit ꝙ pl⁹ valebunt ille mensure tpe solutiõis q̃z valuerũt tpe con/tract⁹. Simłr iudicandũ est qñ pe cunia certe monete tradit ꝑ tãta pecunia eiusdẽ monete in certo ẽ/mino soluenda.vel qñ tali mõ tra ditur bladũ ꝑ blado vinũ ꝑ vino eq̃lis mẽsure.qz oñia hec cõsueue rũt vno tpe ãni carioza eẽ q̃z alio sicut et in vno loco q̃z i alio.varꝭs eni de cauꝭ ꝟbi gr̃a florẽni valent vno tpe pl⁹ q̃z alio Et ergo si ꝟisi/mili⁹ est ꝙ hmõi in tpe solutõnis plus valeãt q̃z mõ dtractus talis illicit⁹ est Si vero eq̃veriłe est ꝙ valeãt tm̃ vł min⁹ sicut ꝙ valitura sint pl⁹ dtractus sustinibilis ẽ.nisi ille qui pecuniã tradidit auferat li bertatẽ debitori liberandi se infra t̃minũ.qz hoc faciẽs ꝑsumit velle debitorẽ onerare piculo amissiõis pecunie et se exonerare Si autẽ li/bertatẽ dedit et aio releuãdi ino piam ꝓximi pecuniã sibi tradit in dicto casu meritorie agit Sił cõsi derandũ est qñ res vni⁹ spẽi dat ꝑ re alteri⁹ spẽi in certo t̃mino sol uẽda ꝟbi gr̃a Modi⁹ tritici ꝑ duo bus modꝭs auene soluẽdis in pa scha.vel qui mutuat pecuniam vt statuto tpe recipiat vinum vel bla dum.talis enim debet recipe re ſm ei⁹ valorẽ tpe solutiõis nihil vltra Idez iudiciũ est de mercatori bus qui mutuãt de nũdinis in nũ dinas ꝟbi gr̃a qui tradũt alꝭs de suis mercib⁹ ꝑ rebus alteri⁹ spẽi ipis reddẽdis in ſeq̃ntib⁹ nũdinis Qui dtract⁹ pl̃mũ culpabiliꝰ vitio auaricie aut prauitate vsuraria il liciti reddunt

Capi.xlj.in quo tangit quidam dtractus venditionis ſm valorẽ futurũ et qđ cõsultius sit in contractu illo et cõsimilibus

Sed quid de illis qui vinũ vel bladũ aut pannos vł alias merces vendũt vt ad plius q̃z mõ valeãt in certo t̃mino recipiãt ꝑ eisdẽ.an et illi ratõe du bꝭ excusent Rñdent aliq̃ ꝙ si ven/

viderint p longe maiori precio q3 mõ valeãt nõ excusant Sed vicij vsure rei censent qz tũc nõ verisimr dubitat vtr plus vel min⁹ in tmi no pfixo valiture sint. sed psumit p lõge min⁹ Si vero vendãt p p cio mediocrit maiori iuxta possibi lem estimationẽ ꝑm cursus ãnorũ osuetos vel ꝑm exigẽtiã dispõnis ãni currentis tũc excusari vident Et hoc si tpe otractus fuces illas nõ erãt vẽdituri sup quo eor con scias eraiare hñt diligent Sz q3 quid sit osiliũ olim doctor est ꝑm hostiens Jnno. et cetor imo cõsi liũ decretal dicẽtis Qz osulte age rent hoies si a tali otractu cessarẽt cũ cogitatones hoim omipotenti deo neqant occultari Jpe nouit q tempe otractus vel nõ lõge post erant vendituri Jpe nouit an cor hõis declinet in estimationez lucri er dilatione et hmõi qb⁹ homies de facili in tali otractu et sikb⁹ ob liqri solẽt ꝓpt qđ osultũ est hoib⁹ a talib⁹ abstinẽ otractibus licz ꝑm se nõ sũt illiciti Sic est de qbusdã opionib⁹ et mõis loquẽdi rõnabi liter interdictis Non qz ꝑm se sunt falsi. q3 qz errorib⁹ vicini sũt aut vi cior occasionib⁹ pleni. ita suo mõ est in ꝓposito de multis otractib⁹ inẽ hoies cõsueti. qui licet cõuinci nõ possint ꝑm se illiciti tñ osidera tione ꝓdicta sũt merito inhibendi et dissuadẽdi qz nõ solũ studendũ est legislatorib⁹ circa ꝓhibitionez vicior sed etiã circa ꝓhibitionem occasionũ eorundẽ

Ca. xliij. De contractib⁹ ꝓhibẽdis rõne ꝓpinqtat. ad vicia

Sunt ergo hac osideratõe multi cõtractus rõnabilit ꝓhibẽdi vel saltẽ hoibus dissuadendi eo q rõne ꝓpinqtatis ad viciũ vsure aut auaricie plerũq3 inficiũt hoies talib⁹ pccis Nec est imaginãdũ q otractus emptõnis et vẽditionis solũ reddant illiciti. qz vsurarij fẽliter vel equalent. q3 ꝑtes de illis illiciti sũt rõne vicio rũ alteri⁹ spẽi vt symonie vel aua ricie aut doli aut deceptionis aut impietatis vel hmõi de illis cõtra ctib⁹ sunt ẽptiones qbus aliq3 emẽ solẽt q coaceruare tẽpe messis vel vindemie bladũ et vinũ quo pcio vt postea vendãt p magno qđ in clericis et laicis turpe lucrũ est q ꝑ cipue in clericis turpissimũ qđ cũ auaricia talit inualuerit q vn⁹ de vinis q bladis tpe mess tñ emẽit et sibi ogregat q ceti ab ipo opel lũtur emere ad libitũ suũ mãifestũ est ipos enormit peccare nõ soluz cõn primũ q3 otra cõitatẽ priorũ qz caristiã inducũt. et qñq3 ꝓpt eo rũ lucrũ inducẽ studẽt qđ dãnabi lissimũ est Recte ẽgo dicit in decre tis. xiij. q. iij. Quicũq3 tpe messis vl vindemie nõ nẽcitate sed cupidi tate oparat ãnonã vl vinũ frmisse vt postea vẽdat care turpe lucr ẽ

Ca. xliij. In quo ostẽdit qñ emptor cupiditate mouetur q quando non.

Sed dicis quomõ sciet qui ex cupiditate hoc faciunt? Rñr q omes supflue diuites vel vltra nẽcitatez psone et sui status hñtes.

Et generalit oēs qui nullā nēcitatē cōem aut pietatē in tali coacerua cione intēdūt ꝫ solū locupletatiōz ex cupiditate moueri cēsendi sunt Hoc dico nōnter qz talis emptio tpe messis vel tpe quo res alique vilis ꝓciū sunt pōt etiam licite fieri multis mōis Primo si fiat ꝓpt bonū cōe sicut Joseph emit frumēta tpe abūdantie vt hēret vñ puidēt ꝑtis tpe fute famis vt habeāt gen rli. Et hoc meritoriū est Secdo si fi et ex rōnabili puidētia vt si aliqs emat talia timēs ꝙ optet eū cari emere cū indiguerit. talis enim ꝑ stea videat se nō indigē sicut tēpe debeat et carius vēdat nō peccat Et a fortiori nō peccat si non emit vltra suā nēcitatē. vel si emat ex pietate vt ex lucro venditionis hēat vñ paupib' puidē possit dummō ita moderate hoc faciat ꝙ ꝓ cari stiam cōitas nō leuat Hoc mō et mercatorib' talis emptio licita est si alūde nēcitatē nō habeāt nec alio labore se nutrire possint. tūc licite ꝓ opa sua tali emptione lucrū re/ piūt dūmō ita moderate talez emptionē exerceāt ꝙ paupes nō pa/ tiant defectū. Quarto licituz est ꝙ aliqs emat victualia dū abundāt vt tēpe famis vēdat eo precio qō tūc valebūt ꝓcipue qñ ꝑsideratur ꝙ res mō abūdantes trāsportēt ad alias regiones vel ꝙ ꝑt abū dantiā inutilit et abusiue ꝑ pcis a plurimis consumūtur ꝛc.

Capkm. xliij. oñdens emptionē reddituū ad vitā esse phibendam

Adhuc de cōtractib' phiben dis eo ꝙ vicijs occasionē ꝓ/ stent est emptio reddituū ad vitaz emptoꝝ qz cū hoies ꝓ statu nate corrupte q̄ plures viciosos habet ui mis afficiant ad opes de facili ta lis emptio declinat venditorez ne dū ad desiderātū mortē emptoꝝ sed nōnūqz vt illā ꝓcuret. Hec et fuit cā ꝗre phibita est ꝓmissio vel collatio ꝓbende vel bñficij nōdum vacātis. Sibi ratōne phibitū fuit pactū de futura successione in here ditatē testatoris factū dū adhuc viuit Et ita de silibus multi. Esset ergo tolerabilioz emptō reddituū ad vitā vēditoꝝ qz ibi nō esset cā ꝗre vn' desideraret mortē alteri'. Q̄ etiā iste ꝛactus magl. inhibē/ dus sit qz oibus ꝓmittēdus. Mti. als ꝓsuasū fuit rōnib' q̄ inferius vbi spēalit de redditib' aget resu/ mēt ꝓ declaratōe maioꝛi ibidē di cēdoꝝ. Itaqz vsqz huc introduct. ꝙbusdā casib' in qb' lz vsura amit ti videat Tñ rōne certa quo ad vi cū excusat Cōsequent ergo vt ꝓ/ mittebat agendū est de cauīb' q cō tractib' circa emptionē venditōz et mutuationē in qbus casib' non videt vicū vsure ꝛahi et tñ tra/ hit equalent q̄ntū ad lucrū q gra uamē primoꝝ Nā plimos cōtra/ ctus insaciabilis auaricia introdu rit qui licet ex forma quinci ñ ꝓt vsurarij tñ qz vel reducunt ad vi/ cū illud vel plimuz fieri solent in fraudez vsuraꝝ et raro vel nunqz aliter Igit a cōtractibus talib' re trahendi sunt homines

Capi. xlv. In quo agit de casi/ bus et cōtractibus in qbus cōmit titur vsura et non videt.

De cõtractib⁹ qui manifestius reducunt ad vsuras sunt illi q̃bus res vel car⁹ vendit eo p̃ de p̃cio ad tp̃s expectatur vel remissi⁹ emit eo p̃ p̃ciũ ãte dat q̃z res recipiat Vel eo p̃ res remissi⁹ emit q̃ ꝑmpta pecunia dat .nã in his oĩbus expectatio p̃cij soluendi hẽt rõnem mutui Et ergo quicq̃d vltra iustũ p̃cium ꝑ hmõi expectatione exigit est q̃si p̃ciũ mutui qđ ptinet ad rõez vsure Sic et anticipatio solutiõis pecunie rõem habz mutui Cui⁹ q̃dam p̃ciuz est illud qđ minuit de iusto p̃cio rei empte igit. Siki mõ p̃ciũ exhibitionis ꝑmpte pecunie est illud in quo res remissi⁹ ꝑ illa vẽdit Nec min⁹ illicitũ est ꝑ exhibitõne tali p̃ciuz exigẽ q̃z ꝑ expectatione p̃cij vel anticipatõe igit ꝑpositũ Et sic̃ puersę cupiditatis astucia in istis casib⁹ viciũ vsure ẽptionis colore abscõdere visa est. Ita inq̃z ꝓximis casib⁹ alĩs idẽ vicium tã sbtiliter obũbrare studuit q ad huc studet q̃nq̃z emptione q̃nq̃z vẽditione q̃nq̃z locatõne q̃nq̃z mutuatione et ceteris silibus colorib⁹ ꝑ eos nec aliq̃s sufficient enumẽare ꝑt Nec euidẽter illis remotis iniq̃tatẽ q̃ sublatuit detegẽ Et iã tãtũ inualuerũt casus illi seu otract⁹ ꝑ ꝓximi ipis irretiti sũt talit q ꝓplexi ꝑ vix ad statũ salutis reduci possint ꝑpter diuturnã osuetudinem q difficultatẽ restitutiõis iniq̃ adq̃si tot tãto tpe Verũtñ ꝑ hoc laborãdũ est nõ impigre q̃ntũ valem⁹ ne iniq̃tas sub vmbra eq̃tatis abscõsa quẽcunq̃ in infernũ ducat qui cupiditate excecat⁹ se recto tramite ad celũ ire reputat Scriptura dicit Est via q̃ appet hoi recta. et nouissima ei⁹ ducũt ad mortẽ. hec est via per quã multi intrãt Quia oẽs auari sua cupiditate tãtũ excecati sũt ꝑ etiã vbi res est clara discernẽ nõ valeãt equitatẽ ab iniq̃tate De illis sũt qui eis licere putãt vẽdere rem ꝑ p̃cio qđ p̃tialr currit sub cõditõne ꝑ si in pascha vel in pentecoste pl⁹ valeat amplius habeãt si min⁹ vel eq̃le ꝑmũ fozuz stet Itez de illis sũt qui cupiẽtes fruct⁹ suos vẽdere q̃ sũt carissimi vendãt eos nũc ꝑ p̃cio maio ꝑ ante messem valebũt tũc eis solue do In q̃bus et silib⁹ est manifesta vsurarie puitatl. iniq̃tas. lz ceca cupiditas hãc videi nõ sinat ab his q̃bus discernendi equũ ab iniquo eruit oculos Nec tales testiones clare videntiũ stare volũt eo ꝑ in signũ sue oĩmode cecitatl. se cecos esse nõ credũt ꝓpter qđ ad agnitionẽ equitatis irreducibiles sunt

Capi. xlvi. de varĩs adinuẽtionibus contractuũ lucri

Sunt adhuc qui cũ nõ audeãt pecuniã mãifeste ad vsurã mutuare magis ad vitãdũ o ꝓbriũ q̃z ad ꝟuãdũ euãgeliũ. qđ dicit Mutuũ date nihil inde spantes Mille cautelas inuenerũt q adhuc moderni sup veteres q̃tidie inueniũt Quib⁹ lucrũ eq̃lens vsuris aliquo colore hre possint. plures de illis cõtractib⁹ tacti sũt in codicib⁹ iuris q legum Sed nõ sufficit illoz decisio ad iudiciũ alioz otractuũ q̃s sine numẽo ho

minū auaricia post adinuenit q̄ inueniet vsq; in finē scī Nullis ergo p̄scptī. legib⁹ hūanis solui p̄nt oēs sophīstici otractus q̄s magno studio auaricia inuenit Ez oportet nouis hūane malicie adinuētiōib⁹ nouis obuiare ingenijs et regimi/bus Et vt in paucis exēplariter ħ loquar de adinuētionib⁹ illis sunt qui emūt a paupib⁹ puto vaccas vel oues q̄s nō hñt et q̄si de facto hitas locāt eisdē p̄ ānuo censu vt sic in fine ānī recipiāt vaccam vel p̄ciū p̄ ea cū ei⁹ locagio q̄ dubio vsure eq̄pollet Sūt itez de illis qui mutuāt alijs tali intentōe vel oditōne q̄ postea cuz ipi indi guerint remutuēt ipis. hoc iterum eq̄alet vsure q̄ etiā talis obligatio ad remutuādū pecunia estimari posset nihil aūt nūmis mēsurabile p̄ pecunia mutuata exigēduz est vt sūt huicia auxilia et hui⁹mōi Adhuc q̄dā tēptant de pecūia mutuata lucrū hre p̄ viā exactiōis pene p̄ q̄ mutuāt pecunias ad rē tū tpūs reddēdas sub pena pecuniaria si forte tunc debitores non soluerit saltez penā p̄ lucro hēant Sed q̄rit adhuc cupiditas vsurarij lucri recōpensationē q̄n facit q̄s dam diuites ociosos mutuare iturris ad nundinas pecunias vt si lucrenť illis recipiāt de lucro vltra sortē p̄ p̄ciulū p̄ditionis pecūie q̄ iuste recipiūt Sed et hoc turpe lucz esse doctores deducūt ita q̄ aut accipiēs mutuū nō iuuat se de pecunia illa et sic iniquuz est q̄ creditor ab eo lucrū exigat q̄ nō habuit Aut iuuat se. si sic tūc ex consūptione pecunia oīno efficit ei⁹. p̄ q̄ et res empta fit debitoris Nō ergo creditor p̄t ab eo lucrū exigere q̄ re sua vtit q̄ ea lucrat Tāgūt nihilominus doctores casum in quo nō esz vsura ibi lucz vltra sortē recipe vtpote cū emerem vel patus essez emere certas m̄ces de pecunia mea Et tu p̄ nimiā instātiā feciſti me cessare a tali emptiōe ido vt tibi mutuarē Et ergo volo tur⁹ de istis m̄cibus si eas illuc deferrē Recipio cū in me piculuz licitū esset Et ħ ido q̄ lucrū illud recipet tq̄z inesse q̄ licz vt p̄cm ē

Ca. xlvij. de introductiōe otractuū inūerabiliū a cupidis q̄ auar.

Sed q̄ tm̄ moror hic in memorādo cōtract⁹ mutuationis ēptionis et venditionis q̄s vsurarij iniq̄ssimi et alij cupidi sup̄ nume introduxerunt Et q̄re certe vt nō labor⁹ ib⁹ sed in ocio dolosis otractib⁹ q̄ iniq̄s circūuētionib⁹ locupletenť alijs ḡuacit omes taliū fraudes q̄ astutias enumerare q̄b⁹ mutuādo vēdēdo et emendo lucra q̄rūt cū ḡuamine et dāno primoz. nec solū circa dictas omutationū spēs cupidozuz adinuētiones inuēte q̄ inueniēde innumerabiles sūt Sed etiā circa locationēq̄ cetas omutationū dras de q̄b⁹ in supioz⁹ tractatū ē Nō p̄t de adinuētionib⁹ illis seu adinuētitijs otractib⁹ dolositate pleis dari docta generaľ q̄ in singlis equū ab iniq̄ discernať et hoc p̄ multitudinē et varietatē taliū q̄ sō tilitatē colo et fraudū q̄ excogi-tank in illis Est etiā hoc in illis p̄

coloze ꝙ raro aliqs otract⁹ taliū est qui nō possit aliq̄ mō vl̄ respcu vel cū certis circūstātijs licite fieī

hmōi fiūt licet se a fraudib⁹ excu/ sare velint eo ꝙ otract⁹ ℔ vel ille pōt licite fieri Nolūt aduertē ꝙ si vno mō vl̄ respcu ē licit⁹ duob⁹ vel ēb⁹ mōis et respectib⁹ ē iniqu⁹ q̄b⁹ mōis ipi cupidi q̄z infinit⁹ ē nūe/ rus otract⁹ hmōi plīmū practicāt ad pcēm sibi ꝙ prio. ad dānū. vñ illi q̄ laborib⁹ dimissis solū studēt otractib⁹ vtari talib⁹ inumerabi/ lia pacta et obligatōnes inueneſt et adhuc q̄tidie inueniūt Quibus simplices ꝙ paupes nēcitatē hñtes callide ꝙ colozate circūueneruntꝙ talib⁹ simplices cito ꝺsentiūt. nō sē tientes ꝑma vice dāna eoꝝ q̄ vsu/ rari⁹ vel ali⁹ cupiditatis ꝓpꝛ diu ante studiose calculauit ꝙ inuenit suā ꝺditionē in tali otractu ad lu crū meliozē Paup aūt nō studuit sup hmōi nec sibi tpūs studēdi va cauit laboribus occupato

Capi. xlviij. in quo ostēdit quō auaricia emptionē mutuationē ꝛc. in abusum ꝓduxit

Hm ex his et lōge añdictis pōt vi deri quō supcrescens nimia hoim cupiditas cōmutatōes mēozatas q̄ ad releuationē nēcitatis humane inuēte fuerāt vt sūt emptio vendi tio mutuatio locatio ꝙ hmōi. ad cōmriū ꝛtit q̄z in ḡuamē inopum ꝙ nēcitatē hñtiū q̄ ℔ tpe ab auarl. q̄z de⁹ denarius est innūeris otracti/ bus circa ꝺmutatōes illas dolose circūueneſt. q̄b⁹ idcirco ñ releuāt ℨ tādē supditatis vsurarijs ꝙ alijs auaricie cultoribꝰ ociosis ꝙ inutili

bus ex toto paupes attenuāt nō hñtes q̄ inopiā eoꝝ releuēt ꝺona/ tione aut ḡtuita mutuatiōe aut lo catiōe vel saltē iusta ēptione a pia vēditiōe Jā vir inuenit xp̄ianus q̄ mia mot⁹ sup paupes aut nēcitatē hñtes opariōs talib⁹ mōis ꝙ pie tatis meduſs miserico⁹dit ꝙ ḡtuite intuitu p̄mi celestis ipis ſbuenire velit ℨ fere oēs a ꝓpris suis luc extoꝛq̄re studēt. vn⁹ p vsurā mani festā alit p occultā. vn⁹ defraudan do emptiōe alit vēditione. vnus lo catiōe iniq̄ paupem ḡuet. alter etsi vsurā de mutuo nō exigat tñ ꝓ lu cro ꝺnaria expectat. vel aq̄li ſbti litate sub coloze alic⁹ liciti otract⁹ lucrū eq̄lēs vsure latenē obtinē laboꝛat Ois ego talis otract⁹ fiēi ꝺr in fraudē vsuraꝝ q̄uis de mul tis illis ex fōꝛ ꝺuinci nō possint ꝺ tract⁹ vsurarij. Itaq̄ oēs lucrari volunt de pecunijs ꝙ reb⁹ suis vn⁹ mutuū dādo. alit vendendo. terti⁹ emēdo. q̄rt⁹ locādo. mille ingenijs ꝙ astutijs agitanē hoies vt suplu crenē de tpalib⁹ tpalia. et pauci vl̄ nulli tāta solicitudie impellunē vt ex tēpalib⁹ lucrenē bona ecēna pie ꝺnādo et ḡtis mutuādo ꝙ cetis ꝺmutatiōib⁹ quō in supioꝛib⁹ fuit ꝺclaratū inopib⁹ subueniēdo

Capi. xlix. in quo inq̄rit an di uites tenentur cuilibet petēti sub/ uenire.

Hic q̄rī p̄t vtꝝ abūdantio res in bōis teneāt cuilibꝫ petēti ſbuenire ḡtis. videt ꝙ sic ex illo luc. vi. Omni petenti te ēbue Cōn videt ex ℔ ꝙ tūc oi petē ti nō ēbuēs peccaret. hoc āt durū esset ꝺuitib⁹ cum plīmis petētib⁹

nō dēt Hic supponēdū ē ex dictis supius ꝙ diuites ex superabūdātijs suis tenent indigētib⁹ gratis subuenire donatione mutuatiōe ꝛ cetis mōis sicut hoc ibi clare ex scripturis deductū fuit Cū aūt nūc inquirit an cuilibet petēti subuenire teneant Rñr ꝙ nō qz discernendū est inter petētes iuuari ꝑm ꝙ ḋnā taliū ficte petere pñt. ḋnā abuti iuuamine ꝑstito. ḋnā illo tñ vti ꝑ viciosi adq̄renda nēcitate vite Quidā dicūt impotētes se laborib⁹ iuuare vt decrepiti infirmi ⁊c. Petētib⁹ g⁹ tertio et q⁹ mō dicis tenent subuenire diuites ex superabundantijs suis.

Hic vtpote dicno paupibus vt impotētib⁹ vt fame nō deficiant. illis vt adiuti medijs laborib⁹ adq̄rant dpetentē vite nēcitatē Qui talib⁹ mutuo subueniūt inde nihil tpalis boni spantes recipiūt ꝑ vsura bona celestia dib⁹ crenis potiora vt in antehabitis diffuse dictū fuit Cū ergo ita dictū sit et vere ita sit Cur diuites fideles fidez et spem de bonis in vita futura recipientes habētes ꝓmittūt inopes mutuis vsurarijs impie grauari Jā ab iniqs iudeis et iā ab impijs xpianis Cur nō seqstrant de abūdantijs suis certas sūmas de ḋb⁹ nēcitatē hñtib⁹ gratis mutuādo bōa ecna ꝑ vsuris recipiāt Quare obtātū pietatis meritū q̄libet fideliū ciuitas vl cōitas Quinimo de cōi ei⁹ thesauro sūmā pecuniaꝝ nō separat vt de hac ḡtis mutuū dando indigētib⁹ celestia ꝑ crenis sup lucret Quare etiā q̄libet ꝓncipū aut ꝓlatoꝝ ditissimoꝝ qui se bōa visurū credit in celestib⁹ fitr nō facit? Quid est qđ de crenis bonis q̄ possidēt pl⁹ laborāt adq̄rere lucrū tpale q̄z ecnale? Cū ḃ infinituz excellēti⁹ sit illo certe timeri pt probabilit̄ de multis talib⁹ ne forte ñ sit in eis fides et spes respectu boꝝ vite fute q̄lis esse debz Jepte quis expediret reipublice in ciuitatib⁹ et regionibus esse publicas stationes pie mutuatiōis sñ vsurl. tñ expediēs nō esset vt de facili a cuilibet indifferenter mutuū dareť recepto pignere vel alia de redenda assecuratione. qz multi sunt discoli sectatores ocij. qui statim ꝓmptā pecuniā inutiliter dsumerēt Multi plus mutuo recipent q̄z soluē possent. Multi tepidi⁹ laborarēt cerni ꝙ qñ volunt pecuniā gratl. mutuo recipe posset Do ista aūt sequunť rez q̄s ꝑ pignerib⁹ posuerūt dditiones et tādē hēditatū in eos q̄. mutuarēt trāslationes ac ꝑ hoc laborātiū ex toto depauperēs Nō min⁹ fortassis q̄z nūc ex eo ꝙ oib⁹ ꝓmittit mutuū recipe cuz vsuris a iudeis vl xpianis Nō ego expedit reipublice generalis licētia mutuādi gratis sicut nec cū vsuris Minus vt estimo leueret rempublicā. si dsuetudo mutuādi nō esz qz spe ablata pecunias ꝑ viā mutui habendi q̄libet feruentius laborarent ꝑ sibi nēcarijs nec tot ocioſi essent.

Capm. l. Qz diuites in bonis moralibus tenent amplius subuenire illis carentibus.

Post hec adēdū est dēcis ꝙ nō solū ex abūdātijs ex terioꝝ sed magis interio-

rum bonorum subueniendum est inopie indigentiū Inopie quidez maxie morali et spūali. qz ampliozi solicitudo hñda est vt hoies iuste et sce viuāt qz vt viuāt Jō maioz solicitudo est hñda de his que iuuāt ad pmū qz de his q iuuāt ad scām imo et maioz cura esse debet de adqrenda et obtinēda sanitate corpm qz de adipiscēda multitudine opū Jñ si de bōis q de cōiter dat oibus bōisq mak vt sē vires q opes teneē defectuosis in talibus subuenire A fortiozi sic erit de his qbus affluenē dedit bōa spūalia vt sūt vtutes et scie De qbus scriptū ē gratis accepistis gtis date Ad qō apls se obligatū cōfessus est vbi ait Grecis et barbaris sapiētib⁹ et insipiētib⁹ debitoz sū ita in me pmptū est et vob qui estis rhome euāgelisare Sciam pōt hō cōicare dupl̄r qz vel in specie vel in effectu Jn specie dupl̄r quia vel voce vel scpto Jn effectu vero iuuādo indigentē ex scia cōsilijsq remedijs Silr vtutib⁹ abūdās eas cōicare pt dupl̄r. qz vel p eruditōnem vel p exemplarē obseruationē. Pñt etiā ex eis et dñt alioz iopie releuari in qntū aliquaz vtutum pprie opationes sūt largiri puidē cuilibz qō suū est reddere vt libēalitatis prudētie et iustitie Dl'ergo teneē diuites in sciētijsq vtutib⁹ releuare inopiā moralē qz diuites in reb⁹ tpalem Si ergo vt habitū est dīes in reb⁹ peccat nō iuuando gratis mutuo indigētē. magl. peccat dīes in sciētijs speculatis nō eruditēdo ignorātē Magis peccat dīes in scia practica vt iurisdōdo gtis cōsiliū oppsso. magis peccat dīes in arte medendi non dans gratis remediū paupi infirmo Et certe adhuc grauiꝰ peccāt qui p cōsilijs et remedijs causas hūtium aut infirmitatib⁹ laborantiū recipiūt lōge vltra iustū sui laboris pciū. qz multotiēs in b eos quos pie iuuare teneē grauāt hō minꝰ qz diuites qui indigentes iuuare mutuis nolūt nisi ipos gūēt vsurarijs lucris Sed quid de his qui ceēis ditiozes sunt in viribus corpis et aie. nōne et illi tenentur defectuosos in illis releuare? Nō est dubiū qn sic vt miles defendendo debiles ab aduersarijs. q rusti ci atq; mechanici suis laborib⁹ sb/ueniēdo impotentiū inopijs Sed sūt etiā de illis qui ex virib⁹ a deo ipis dcessis nō releuāt sed gravāt nō subueniūt sed ledūt Quales generaliē sūt oēs mali milites q peruersi laboratoꝛes qui longe vltra iustū pciū sui laboris recipiūt qñ aliqs inopinate eis indiget. vl' qñ volūtarie p die minus laborāt vt plurib⁹ diebus pciū recipiant vel qñ ex defectu artis vel expientie in his q agere hñt negligunt eos q/bus laborāt. aut graues expēsas ipos hre faciūt quas fiēi nō oporteret si plene scirēt artē quā pfitētur De istis impijs et pditis laboratorib⁹ multi inueniūtur inē Carpentarios. multi inē muratoꝛes et plmi inē vineaz cultoꝛes. heu⁹ rei testes mihi sint paupes q diuites taliū negligētijs q malitijs dānificati et plures depaupati ⁊c.

Tractatus Magistri Henrici de Hassia

Incipiũt capitula sc̃de ptis de origine cẽsuũ. Capi. p̃m

Post hec de ōmutatiõibus cõiter venaliũ dicta. Jam spẽaliter de emptionib⁹ et v̄ditionib⁹ cẽsuũ locutur⁹. iudico circa p̃mittuã ip̃oz originẽ suppo nendũ q̄ qñq̄z foro exñte rerũ hu mane nẽcitati vtiliũ. cẽsus et redditus nondũ fuerũt. fuit enim aliq̃n q̄ null⁹ de reb⁹ possessis ab alio cẽ sus aut reddit⁹ habebat nec h̄ri o suetũ erat. ꝛ illo tpe quilibet vixit vel de laborib⁹ suis vel de bonis a se possessis nemi obligatis vl̄ cẽ sualib⁹ factis. et hoc tñ mõ hoies tunc̃ potẽrãt politice ouiuere Itaq̄z cũ talit̄ viuẽ cõfozmi⁹ fuerit ōine ſñie qua de⁹ hois pcẽm puni ens dixit Maledicta terra in ope tuo. In laboribus comedes ea cũctis dieb⁹ vite tue. In sudoẽ vul tus tui vesceris pãe tuo donec re uertaris in t̄rã. Quare oportuit cẽ sus et reddit⁹ introduci q̄b⁹ viue rent hoies sine laboribus? Quomõ iustũ est. vnũ de laboribus alteri⁹ viuere otiose. aut de cẽsib⁹ cõstitu tis in rebus alteri⁹ ab ip̃o laborio se oseruãtibus q̄ exercẽtibus? Verũtñ rñdẽt⁹ cẽsuũ introductio potuit h̄re q̄ malã et bonã originẽ. Malã q̄dẽ vt emorẽ occñ. cũ nẽcariozũ co pia. ꝛ. ꝛ. cõn dictaz penalẽ ſñiam licet a deo iuste latuz cupiũt et stu dent varijs mõis sine laboribus ne cessarijs vite abundãre. vt in p̃ncipio hui⁹ libri dictũ fuit. Itaq̄z hac de cã q̄ t̄ra sine labore nõ p̃fert fruct⁹. poterãt q̄dẽ ostituere cẽsus ãnuos sup vineis et agris q̄ ipos dare heredib⁹. vẽdere poterãt vi neas et agros p̃ ãnuis censib⁹ vt de illis sine cura et labore vitã trã sigere possint.

Capitu: ij. de his quos censibus viuere expedebat

Bona ꝛo originẽ habuerũt vel h̄re potuerũt census si ñ potentes ãpli⁹ laborare rõne senij vel infirmitatis cõstitue rũt sibi reddit⁹ vñ viuerẽt in bõis q̄ vel heredib⁹ dederũt vel vendi derunt alijs. Itẽ si cõitas politica ostituit sup bonis singlo⁹ p̃ sustẽ tatione eo⁹ q̄s ip̃is in ciuilibus et spũalib⁹ p̃esse optebat et expedie bat vt sũt p̃ncipes iudices milites epi sacerdotes doctores vel verbi p̃dicatores. Cũ eni illo⁹ labores digniores cõi ppo nẽarij p cõse quẽtia felicitate politica in hac vi ta et btitudine perpetua post vite hui⁹ trãsitũ. impedirent̄ solicitudi nib⁹ et laborib⁹ nẽcario⁹ p̃ñil. vite ad q̄sitiuis rõnabile fuit et ẽ vt ta lib⁹ a cẽtis p̃uideret̄ ostitutiõe cẽ suũ sup possessionib⁹ alio⁹ vl̄ alijs ꝺuenientib⁹ mõis de cõi sustẽtarẽt Et marie expediebat vt hi q̄ cẽtis oib⁹ in his q̄ ad dei ptinent esse debuerãt ac cultui diuino vacare redditib⁹ dotarent̄ q̄b⁹ sine exteri ozi labore ꝛgruenẽ eo⁹ statui viuẽ posset. nã ho⁹ labores sũt ad cõ secutionẽ vere felicitatis magl. ne cessarij ob hoc maiorẽ ab exteriozi bus vacationẽ req̄rẽtes Si. ergo p̃dictis oibus reddit⁹ ostituti sũt vt altiozi labore his recompẽsent

quoꝝ laborib⁹ viuūt peccāt singli
ꝓdictoꝝ qui actib⁹ eorū statibus
debitis cēsis nō ꝓficiūt. sed vel in
utiles sūt vel cōtria mala laborā/
tib⁹ inferūt. vt si quoꝝ est defēdē
offendāt. quoꝝ oppssos est libēa/
re oppimāt. q̄ꝝ pacē facere guer
rent quoꝝ est rapinas ꝓhibē spo
liant Isti et ofikes apud deū ꝑua
ti sūt et apud ecciam ꝑuādi sūt iu/
re viuēdi de redditib⁹ vel decimis
aut de laborib⁹ eoꝝ erga quos se
taliter hñt Liquet itaq̄ qui de red
ditib⁹ viuere ꝓmittendi sint dūmō
alioꝝ labores fidelit recōpensent
operib⁹ eoꝝ statibus debitis Nō
credant ergo qz si crediderint fal
lent. ꝺoā vocati nobiles q̄si nobili
tati eoꝝ debeat vt a rusticanis et
mechanicis laborib⁹ vacent. et de
redditib⁹ vel decimis super bōis
alioꝝ ostitutis viuāt. non sic ꝫ hu
iusmōi ab initio tanq̄ stipēdia cō/
stituta fuerūt. q̄bus ad certa opa
et seruitia cēsis obligant. et qz bo
na pentum cū oneribus transeūt
in heredes adhuc filij nobiliū ob
ligantur ad eadē

Capi: xlij. de hīs qui nō sūt ꝓmittēdi cēsibus viuē Et q̄re nō sint census multiplicandi.

Habebūt ergo nō soluz cle
rici. sed et nobiles qui de/
cimis q cēsibus ꝑter mili
taria ꝑuisa ipis ostitutis viuunt
districtā rōem reddere si alioꝝ la/
borēs ita osumāt vt nihil eis repē
dant aut in nullo reipublice spūa/
li aut ciuili ꝓficiāt ꝫ sūt adhuc
qui rōnabilit non ꝓmittūtur viuē
de foditib⁹ vtpote plebei fortes la
borib⁹ apti Nā hmōi ꝓmittere de
cēsibus viuē q̄d esset nisi ciuitatez
vel cōitatem ociosis et delicati. ho
mibus imo viciosis adimplere. qz
otia dāt vicia. delicatos autem et
ociosos mltiplicare reipublice nō
expedit Igit. Ex hoc sumit ratio
vna. q̄re nō expediat cōitatib⁹ ho
minū cēsus et redditꝰ multiplicare
et indrnter ꝓmitti quēlibet viuere
de eis Et est alia rō qz cū oms in/
clinent sine labore satis hre cōtin
geret tādē ꝙ cēsibus nimis multi
plicatis agri et vinee manerent in/
culti q dom⁹ deserte nimiū reddi
bus grauari Itē adhuc tandē seq̄
ret bonoꝝ oīm immobiliū illibera
tio et intolerabilis obligatio. q̄ ñ
expedit q̄ hēditates dissipare q li
tes mltiplicaret Itē seq̄ret impia
paupm exhereditatio qz vt plīmū
qui reddit⁹ sup bonis suis vēdūt
sūt paupes indigētia ad ꝫ opulsi
qui cū tādē cēsus tot ꝓsoluere nō
ꝑnt cogunt relinq̄re hēditates su/
as illis qui cēsus in eis hñt vel cō
pellunt eas ꝑ minori q̄ꝫ valent di
uitib⁹ vēdere q̄ oia impietates sē
lōge a xp̄ianis finib⁹ ꝓscribende.
Cū ꝑmū sit xp̄ianis pietatē facē
et charitatiue agē miseris subueni
endo et debitoribus indulgendo.

Ca. xlij. de rebus in q̄b⁹ possit ostitui cēsus et in q̄bus non

Am vt clarescāt magl. dca q dicē
da. videam⁹ oīter in q̄bus rebus
et qualibus possunt redditus vel
census cōstitui. Pro q̄ aduertē/
dū ꝙ res ab hoibus possesse dici

dunt in res mobiles et imobiles
q̃bus in vtilq̃ q̃ vtilitatẽ vel vsũ
vtilẽ qui non est eaꝝ ꝺsũptio hñt
cẽsus ꝺstitui pñt vt i agris vineis
domib⁹ et ceẽis immobilib⁹ Sil'r
in rebus mobilib⁹ vt in vacca oue
equo et hñbus Nã qua rõne ꝑt ali
q̃s onerare vinc̃ suã censu ãnuo
de illa q̃ꝺiu fuerit porrigẽda ea/
dem rõne ꝑt censũ ꝺstituere super
vacc̃ suã de illa q̃ꝺiu fuerit por/
rigendũ ab eo cui⁹ in posterũ vac
ca erit vel ꝑ hereditariã successiõz
vel donationẽ vel emptionẽ Vtꝝ
aũt sup dato aiali vt super vacca
possint ꝺstitui reddit⁹ ꝑpetui vni⁹
libre cere vel dimidie et quõ ℔ lici/
te fieri possit et quõ nõ volui hic
dicẽ sed nõ habui tpũs ꝺsideracꝺi
Nec fui adhuc plene informat⁹ de
illis imortalib⁹ vaccis q̃s hic eccie
q̃ꝺã hre dicũt Dicã ergo postea
de illa matia q̃ ratio dictet Hoc
ergo dimisso patet ex dictis q̃ de
cõi cursu cẽsus et res in q̃bus ꝺsti
tuit sunt coeui Ita q̃ si res sine ne/
gligẽtia possidẽtis vel ipo ꝓhibẽ
nõ potẽte desinat ꝛc aut inutil fiat
vel auferaꝝ cẽsus nõ poterit ãpli⁹
exigi iuste ab illo qui ipm dare cõ
sueuit Rõ est qz obligatio ad cẽsũ
cadit ꝑmarie in rẽ in qua ꝺstituit
et nõ in psonaz rẽ possidentis Si
q̃raꝝ an cẽsus pñt ꝺstitui in psona
hois vel in cõitate hoim Rñr q̃ si
seruit⁹ est iusta ꝑm aliquẽ modum
vt q̃busꝺã videꝝ vtiq̃ dñs ꝑt cõ/
stituere alicui censũ in seruo quem
emit iuxta q̃ntitatẽ vtilitatis quã
seruus ille ꝑ ãnũ facere põt q hoc
eadẽ rõne qua ꝑt censũ ponere in
alio aiali vtili qõ suũ est vt in vac
ca asino vel equo Dn ẽo hoi libe/
ro qui est sui iuris vel libere cõita/
ti hoim liceat se censualẽ ꝺstituere
alteri homi vel cõitati Dubiũ hz
Cũ q̃busꝺã videaꝝ q nõ eo q ex
naturali cõditione et originali di/
gnitate hõ sic liber est q nec ipe se
nec ali⁹ ipm iuste huilez facere põt
nisi in penã pcci Alis videꝝ q hõ
ꝑt licite se ipm obligare q̃ꝺiu vi/
xerit et laborare poterit ad reddẽ
dũ alteri hoi vl alicui eccie aut ca
pelle ãnualiter aliquã ptẽ pecunie
iuxta q̃ntitatem lucri qõ ex suo la
bore ꝑ ãnũ adq̃rere põt q ꝺsueuit
℔ aũt qd aliud ẽ q̃ ꝺstituere in se
ipo censũ ãnualẽ ꝑ parte vite sue

Capitu.v.quot modis

census reddatur iniquus

Deinceps ꝺsideratione fle
ctendo ad inq̃tatẽ vel eq̃
tatẽ censuũ occurrit q censu
sus duplicit reddit iniqu⁹ vel iniu
stus. ꝓmo si ꝺstitut⁹ sit in re q nõ
est capax cẽsuũ vt in psona hois
ꝑm vnã opionẽ Vel si ꝺstituaꝝ in
re nõ hñte vsũ vtilẽ ꝓter rei cõsum
ptionẽ vt si cõstituaꝝ i nuda pecu/
nia aut in vino seu pane vel in ali
quo hmõi Vñ pz q nõ sẽp in re/
bus eq̃lis valoris pñt eq̃les cens⁹
ꝺstitui ℞ Si dom⁹ mea q cẽ
tũ libre eq̃aleãt nõ possũ cõcedẽ
cẽtũ libras ꝑ ãnuo censu ꝺccem li
bras sic possũ ꝺcedẽ domũ. qz in
ꝓmo ẽ manifesta vsura licz võbu/
lo census appellent In scõo vero
nõ Cuius rõ ꝺicta fuit Scõo cen/
sus ãnualis reddit iniustus si nõ

fuerit notabilit minor vtilitate q̄z res ferre pōt p annū demptis ab eadē expensis pro seruatione rei vel p deductione ipius ad fructū his ita de origine cēsuū generaliter dictis iā pticulari⁹ loquēdo volo ex illis et ante habitis aliqs oclusiones elicere quar p̄ma est

Capi. vj. de radice emptionis et venditionis reddituū

Non ex vna radice p̄cesserit emptio et vēditio rerum q emptio et venditio reddituū. appet qr vt in supiorib⁹ visuz est p̄mū simplr exigebat cōis hūani conuictus nēcitas et ōmoditas. Nam vt rerū huic vite nēcariar copia haberet oportūa expediebat q̄ nō quilibet p q̄buslibet sibi nēcaris p se laborar. ꝯ q̄ diuersi laborarēt p diuersis circa diuēsa vt vn⁹ circa terram alter circa aialia terti⁹ circa artificia Nō cōtigit q̄ vn⁹ indigebat de rebus vtilib⁹ p aliū factis vel adq̄sitis et econuerso Et ergo vt cōi indigētie succurreret rō dictabat vt p̄m eq̄lētiā iustā fierēt rer ōmutatōnes. vtpote bladi pro vino panis p blado calceor p panno ꝛc. Hoc inq̄z fiebat p̄us q̄z esset numisma. quo cōmodosius oīm vtiliū valor mensurareť. Inuēto aūt numismate suprescente auaricia cogitatū est a filijs adā quō secure sine laborib⁹ posset hāc vitā in oīnibus nēcarijs trāsigere Pro quo q̄dā ceperūt sibi p mutationē. puidere ad vsuram Quidā p emptionē reddituū p petuo. quidā ad vitā. q̄dā per emptiones rer ad determinatū tēpus Quidā alijs mōis varijs studuerūt quō ociose viuēdo rer oīm copiā hr̄ent et ita de humeris suis excuterēt illā legem penalē a deo filijs adā generalit p p̄cis impositā q̄ dr̄ In sudoē vult⁹ tui vescer. pane tuo donec reuertaris in terrā ꝛc.

Capi. vij. q̄ emptio et vēditio reddituū reipublice obest

Talia oclusio est Nō sicut cōfert vtilitati cōi emptio et vēditio rer Ita p̄dest emptio et vēditio reddituū ꝯ p̄imuz obest. Deducit ex p̄cedēti qr primū vt patuit exposcit indigētia ciuilis cōitatis. Scōm vo introduxit p̄imū et introductū ōtinuat. p sonalis quorūdam cupiditas aut satisfabēdi sine labore voluptas. Qr imo et multum obsit reipublice ptz qr licētia generalis emēdi reditus ad vitā vel ppetue ociosos reipublice inutiles mltiplicat. pauperes grauat. hereditates onerat et tādē alienat. āplificat auaricia facit pecunias caristiaz. qñ q̄libet coaceruat eas vt tandē sibi senescenti. vel ocio vacare cupiēti reditus oparet. q̄b⁹ secure vitā trāsigat pūtem Ex hoc ergo videt p̄t q̄ si forsā plures ēptionis reddituū mōi sint liciti. non tñ reipublice expediūt Sicut et in alijs multa hoibus licent plibus modis supius descriptis que ipsis ꝓpter seqlas et occasiones malorū ꝓpinquas non expediunt. nec apostolus de hoc siluit. ꝯ vigilāter b attēdendū āmonuit Vbi dixit Oīnia mihi li-

cét sed nō oia expediūt. p. ad cor. vi. Et iō a rectorib⁹ reipublice spiritualis et ciuilis multi otract⁹. mlti hoim gestus actus et ludi. phibendi sūt q̄uis ꝑm se illiciti. ꝓbari nō possint. qz ꝓsidentiū est nō solū ꝓhibere ea q̄ p se mala sūt. ꝫ etiā illa que de ꝓpinquo ad mala inducūt. sicut ipōz est nō solū ꝑcipere ꝛtutes. ꝫ ea q̄ ad ipas disponunt et a vicijs oppositis retrahunt ordinare

Ca. viij. contra ēptionē rerum ad tempus

Contractus vocate emptōnis rerū ad tp̄ūs quez cupiditas introduxit. ḡuat inopes vt vsura vel plus. Declarat nā inopes vel quos repentina nc̄itas p̄mit recurrē solent ad diuites petēdo releuamē vl̄ dono charitatis vel mutuo pietatis Et dū vtroq; mō eos iuuare recusant nc̄itate coacti pati sunt eis de mutuatis ad tp̄ūs vsurā dare. quam qz multi eorū qui sine labore q̄rūt vitari recipe ausi nō fuerūt Aliqui ꝓpter manifestā iniq̄tatē Aliq̄ ad vitādū o ꝓbriuz inuenerūt modū quo sub colore cuiusdā cōtractus ꝑtense ēptionis q̄ de pecunia quā paup sibi mutuari petiuit tātum lucrū vel maī⁹ per datū tp̄ūs reciperēt q̄ntū p illud tp̄ūs vsurā recipiendo de illa pecūia hr̄e possent. Dicit ergo de talib⁹ aliq̄s vende mihi rem ꝛbi gr̄a. domū quā pro pignere offers p aliq̄t ānos p q̄ntitate. pecunie qua modo indiges Alioq̄n nō habebis Coactus igit paup egestate vendit sibi domum valentē centū libras p decē libris p annū vnū cōtractu facto diues locat domū ꝛbi gr̄a p decē libris quas āno elapso de vsueto censu illius dom⁹ recipit et ita diues q̄ fuit tēpe inēmedio ꝓpter valorem dom⁹ de ꝓncipali cā certus. sicut si eā in pign⁹ recepisset lucrat decez libras q̄ paupi accreuissent de re sua si dom⁹ in pignus p decē libr. a diuite vt petiuit recepta nō fuisset nōne signū q̄ cōtractus ille a malo sic est q̄ null⁹ diues vel nc̄itate nō opulsus vellet domū vēdere p ānū p minori pecunia q̄ ānualis cēsus valet. qz reputaret se ꝓdere cū ex locatione plus habē posset. Ecce ergo quō p hūc emptionis modū paupi lōge āplius deperit q̄ si de decē libris p ānū mutuati. etiā tres vel q̄ttuor libras p vsura dedisset ptz itaq; qua intēt̄ione illius emptionis modū astuta filiorū hui⁹ seculi cupiditas introduxit et quō p huiuscemōi ctractum impietate plenū plus deperit paupibus de supabūdantijs diuitū iuxt̄ euāgelica ꝑcepta pie iuuādis q̄ si ab iniquis xp̄ianis vel p̄fidis iudeis pecunias ad cōem mutuarēt vsurā Iste est modus emptionis quo diuites efficiūtur locupletiores et paupes indigētiores Iste ē mod⁹ quo xp̄iani min⁹ de pietate faciūt fr̄ibus suis q̄ faciūt iudei xp̄ianis Iste est mod⁹ q̄ paupes citi⁹ hereditates suas simplr alienare cogūtur et vna cuz puer. ad

extremā inopiā pueniūt Iste est o tractus quē pres nostri ꝓris cui quo adhuc charitas viguit ꝙ pie/ tas inopib⁹ subuenit feliciter vesti uerūt.refrigescēte aūt charitate et crescente cupiditate.quidā eorum posteri oino filij huius seculi facti hūc otractū cum alijs multis sibi mediū lucrādi tātū fine labore sub colore emptionis ostituerūt q̄ntū lucrari possent pecunias mutuan/ do ad vsuram.

Ca.lx.de denūtione predicti contractus

Contractus emptiōis et vē ditōnis ad tpūs deuiat a vero fine emptionis et vē ditionis et a plena rōne earundez Apparet qz vt patuit emptio ꝙ vē ditio fuerūt ꝓ releuādis indigen tijs et miserijs ementiū et venden/ tiū.nō vt vn⁹ alterū indigentiorē redderet aut vn⁹ cū alterius iactu ra locupletaret que oīnia vt visū est p̄cedēti capło fiūt per otractū memorati igit ⁊c. Qz iteruz plene rōem emptiōis et vēditionis non habeat cōtract⁹ ille apparet.p̄mo qz de ꝛitate emptionis et vendi/ tionis est vt qualit et q̄nte dūium rei emptoris transfert in vendito/ rē taliter fiat econuerso sicut mani festū est ex otractibus emptiōis et vēditiōis qui fuerūt aī numisma qñ dabat vna res ꝓ alia.hoc aūt nō fit hic cū pecūia illa qua quis emit domū ad ānū fiat simplicit ꝙ absolute ipius venditoris et nō in emptione ad tpūs res fit ipi⁹ em/ ptoris Igit Itē si vera et iusta vē ditione domus aliqua q̄ntū ad ꝓ prietatē et vsū fit vere ꝙ ꝓprie ipi⁹ emētis ꝓ centū libris quō res ꝑm se tāti valoris pōt vere dici ꝙ fiēi alteri⁹ ꝓ decē libr. Nō videt etiā quō res aliq̄ est ꝓpria alteri⁹ ꝓ tpe in quo de illa nō pōt facē qōcūqz placet vt vēdendo simplr a quōcū qz voluerit ad vtilitatē suā dispo/ nēdo Itez si vi illius otractus fit dom⁹ mea altēius tūc q̄ntūcunqz ille domū peiorauerit vel destruxe rit ꝓ tpe quo erat sua nihil pt rōe damni ab eo petere vēdens qz q̄/ libet est dñs rei cuiuslibet pro tpe quo est sua Itē si tali mō emptōis fieret res vere emptor.sequretur ꝙ aliqs cū vno denario facē posset ꝙ vere diceret ꝙ esset ditior q̄z rex vngarie qz ex quo res ꝓ miori tpe semp minus valēt posset maius re gnū ꝓ aliquo paruo tempe ꝓ de/ nario emere Sic ꝙ bohemia posz fieri vere mea ꝓ vno obulo quod ridiculū est Si ergo his et silibus cōuictus dixerit ꝙ tali emptione dom⁹ nō fit quo ad ꝓprietatē ipi⁹ emētis Tunc sequit ꝙ hēbit se ma gis seu veri⁹ in rōne rei impignēa ti qz rei empte.ꝙ ergo qō sub colo re emptionis de re illa ꝑ ānū reci/ pit vltra capitale.rōem vsure hz Itē quō res aliq̄ ꝓ tpe illo dicēt et esset ꝓprie mea ꝓ quo nō eēt in mea ptāte ipa vti.q̄liter cōtingēt si emerē vnū vas vini ꝑ ānū Si di catur ꝙ emptio rei ꝓ determinato tpe solū habet fieri in reb⁹ quarū vsus nō ē ipaz cōsūptio Tūc seq

videt ꝙ tali emptione.ſ.ad tẽpus ſolũ emat fruct⁹ vel vſus rei. Cui⁹ ſignũ eſt ꝙ null⁹ ſenſatus hõ da/ret vnũ obulũ ꝓ hoc ꝙ regnũ bo hemie eſſet ſuũ ſolũ ꝓ cẽteſimã ptẽ vni⁹ hore eo ꝙ per hoc tps nullũ inde fructũ hr̃e poſſet.ꝙ ſi vez eſt videlz ꝙ tali emptõne ſoluz vſus rei emit tũc licita eſt emptio ꝛ pia qua dom⁹ emit paupis per annũ ꝑcio pñtialit̃ data eq̃alẽti cenſui dom⁹ ãnuali Si xo ꝓ miori emit rõne carẽtie.ꝓ tpũs pecunie pñtia liter date vendẽti lucrũ qõ emens ꝑcipit ãno elapſo videt et eſt de iniq̃tate vſuraria ſuſpectũ Quẽad modũ ſi aliq̃s vẽderet rẽ cari⁹ eo ꝙ ꝓ tẽpus de ꝑcio expectare hr̃et qõ in ꝓrib⁹ ad vſurã reductũ fu/it Eodẽ mõ eſſet ſi aliq̃s emeret rẽ remiſſius ꝓ eo ꝙ pecuniã pñtialr daret et de receptione rei hr̃et ꝓ tẽpus expectare.oẽs iſti mõi iniq̃ ſunt qz ad cõtractũ vſurariũ indu cũtur vt habitum eſt.

Capi.x.cõtra cõtractũ revenditionis

Obligatio emptoris extor/ta ad revẽdendũ rem em/ptã vẽditori qñ voluerit ꝺtractui detrahit vere emptionis ꝛ vẽditionis appet qz rõne ꝓpr̃ꝛ veri cõtract⁹ emptionis neut obli gat alteri Rõ eſt qz vi hmõi con tractus eq̃ plene res vẽditoris fit ipi⁹ emptoris.ſicut ecõuerſo pecu nia vl res emptorl.fit poſſeſſio vẽ ditoris Sic enim erat qñ res ꝓ re ꝺmutabat.et nõ min⁹ mõ Jgit̃ ꝛc Clarũ eſt ꝙ rõne ꝺtract⁹ in q̃ iuꝛ legalẽ eſtimationẽ eq̃le datur vel ꝺmutat ꝓ equali vn⁹ nõ obligat alẽi in aliquo cũ ibi q̃libet recipiat eq̃alẽs ꝓ re ſua.hoc aũt fit in ꝺ tractu emptiõis et vẽditionis qui exerceꝺ ꝑm mediũ iuſtitie ꝺmutati/ ue q̃ in eq̃litate cõſiſtit valor.eorũ q̃ ꝺmutanꝺ vt ptz.v.etĥ.Jgit̃ Jtẽ ꝓpt̃ obligationẽ hmõi emptor nõ eſt cert⁹ de poſſeſſione rei empte ꝓ qõcũqz tps et ita nõ ſꝑ ꝑt ea ꝓ vti/ arbiko ſuo ſecure vti ne tpa ꝓ vti/ litate ſua plene diſponẽ ꝺmutãdo vel locãdo vel alꝫ cũ ipa qõ pla/ cet faciẽdo et ꝓ oñs nõ eſt oñium rei illi⁹ trãſlatũ in ipm cũ tñ oñiuz pecunie vel rei quã ꝓ ea dedit ven ditori.fuerit trãſlatum plenarie in ipm Nõ eſt ergo quo ad ĥ eq̃tas i tali ꝺtractu Jñ appet ꝙ iniuſta ꝛ irrõnabil̃ eẽt lex q̃ obligaret oẽm emptorẽ ad reuẽdendũ rẽ emptã vẽditori ꝓ illi ꝑcio qz obuiaret iu ſtitie ꝺmutatie q̃ in eq̃litate cõſiſtit. turbaret pacez cõitatis Auferret certitudinẽ poſſeſſionis.impediꝛz ementiũ et vẽdentiũ vtilitatez ꝟbi gr̃a qñ aliq̃s emẽt equum vt poſt oportũo tpe in eo merces deferat Aut aret Et tpe eodẽ cũ ia equus in labore eſſet vẽditor peteret ipm revendi Jn quo caſu turbarentur emptor ꝛ damnũ irrõnabiliter incur reret Et ſuo mõ fieret in reb⁹ aliꝭs q̃ emi ꝛ vendi ſolẽt Si emptor ob ligareꝺ ad revẽdendũ indilate vẽ ditori qñcũqz petit vel exigit Si er go emptor uꝭ verã eſtimationem valoris reꝛ qui ſumit ex loco tpe abũdantia vel defectu earũ emit iuſto ꝑcio equũ vel rẽ aliã iniuria

sibi fit si obligeꝛ a supiori ad revē
dendū illā ꝓ libito vēditoris a q̄
emit ffaceret tñ in hoc casu ēptor
gr̄am si obligaret se ad reuenden/
dū sñ dāno suo vēditori tpe poste
riori ꝓ pcio qđ res tūc ē valitura

Capi. xj. in quo obiicit contra dicta et soluit.

Sed dicis ꝙ imo ꝓpter ob
ligationē ad reuēdendum
pōt res remissi⁹ emi. Cōn
obligatio q̄ cadit solū in psonam
nō diminuit rei valorē venalis sic
obligatio q̄ cadit in rē ipam aliq̄
censu vel seruitio grauans et ergo
ꝓpter obligationē ementis ad re/
uēdēdū rem emptā nō valet min⁹
res ꝑm se q̄z si illa obligatio imp/
tinēs valori rei nō esset Irrōnabr̄
ergo pcipue rōne hmōi obligatio
nis remissi⁹ res emit Itē qđ est p/
scise rōne talismōi obligatōis velle
rem emē remissi⁹ q̄z velle emere ꝙ
aliqs det sibi fidē vel iuret vt rem
emptā ei reuēdat qñ voluerit. hoc
aūt absurdū est cuz hmōi non sint
pcio mēsurabilia quia sūt spūalia.
Sz videt adhuc obuiare pdictis
duab⁹ ꝛcłonib⁹ scꝑtura leuitici xx
v. vbi dicit Cūcta possessio regio/
nis vre sub redēptiōis ꝛditiōe vē
det et nō in ꝑpetuū. vbi pcipit vē
ditio rei ꝓ ad tpūs et sub ꝛditione
redēptionis Igit tal est licita Rñ
det ꝙ nō obuiat qr de⁹ voluit vt
si aliqs a ꝓrio paupe facto emēit
possessionē ꝓ iusto pcio ꝑm curssū
terre illi⁹ in hoc pietatē facēt vēdi
tori ꝙ ad redimēdū sibi daret qñ
pciū hre posset Uñ ita ibi dicitur
Si attenuat⁹ fr tu⁹ vēdiderat pos
sessiūculā suā et voluerit ꝓpinqu⁹
ei⁹ pōt redimē qđ ille vendiderat
Si aūt nō habuerit ꝓrimū et ipe
pciū ad redimendū potuerit inuēi
re ꝛputabūtur fructus ex eo tpe q̄
vēdidit et qđ reliquum est redder
emptori sic ꝙ recipiat possessionē
suā Ubi pz ꝙ de⁹ voluit ēptores
possessionū a paupib⁹ dupliē eis
pietatē impendere. Pcio in hoc ꝙ
redderēt ipis qñ redimere possent
Scđo in hoc ꝙ fruct⁹ vsqz ad re/
dēptionē leuatos ꝛputaret in sor/
tem. hec autē pietas nulla esset Si
obligatio ad reddendū iuste recō
pensareꝛ emptori ꝓ diminutionez
iusti pcij rei empte. Attēdant hec
xpiano⁹ diuites qđ eis incumbat
sub lege plene charitatis Si deus
voluit talē pietatē fieri paupib⁹ sb
rigore legis vetis qñ ꝓrim⁹ atte/
nuat⁹ cogebaꝛ vēdere possessionē
suā alicui ditiori.

Capi. xij. de valore rei ad redemptionem.

Non licet ciuiliter pfidētib⁹
rebus venalib⁹ nōbiliē ci
tra iustū ipaꝛvalorē pcū
statuere ꝓ quo vendi debeant ad
redemptionē ptz qr hoc essz cōtra
naturalē equitatē recte rōnis iudi
cio ex rei habitudine estimandā.
Silr ex tali statuto vel lege fieret
iniuria venditorib⁹ in eo ꝙ phibe
reneꝛ pro suis reb⁹ recipe iustū va/
lorem qui sumi debet ꝛ q̄ntificari
penes exigentiā regionis tēporis

defectus vel abūdantie rex vt in
supioribꝰ diffuse est declaratū. qa
ergo sumēdus est iustꝰ venaliū va
lor vt ibi pateat ex dictamine recte
rōnis ꝑm exigentiā rex et dispoſi/
tionē tpm et regionū manifestū ē
q iniuste agit ſi alicubi a ꝓncipe ci
tra valorē vel vltra res vel reddi/
tus vendi iubeant Ex iſta ꝺcłone
ſequit ꝓmo q ſi cēſus vel redditꝰ
ad vitā ſiue vere et iuste emptibi/
les et vēdibiles. de quo adhuc nō
est plenarie ꝺcoꝛꝺia doctoꝝ nō ē
in arbiłio ꝓncipū ipoꝝ valor et ꝑ/
ciū. ꝺeducit vt ꝓcedēs ꝺcło. quia
etiā iustus cēſuū valor taliū q̄nti/
ficādus et mensurādus est vt alio
rū venaliū videlz dictamine recte
rōnis iuxta exigētiā regiōis tpis
rex et ꝺitiōis hoīm ꝑm cōſideraſ
tiones ſupius ꝑ hoc positas Se/
quit ſcđo q nō licet ꝓncipi vnum
ꝺeterminatū ꝑciū ſtatuere ꝑ q̄ oēs
qui redditus emere voluerint ob
ligent emere ad reuenditionē ꝑ li
bito vēditoꝛis vel alteriꝰ Apparet
q̄ ſi hoc ꝑciū est iuſtum fit iniuria
eis qui redditꝰ vendūt vt patz ex
ꝺeductione ꝺcłonis q̄nte. ſi vero
ꝑciū est iniuſtū ſtatui nō ꝑt ex con
cluſione ꝓcedēti. ſi enī est minus iu
ſto fit iniuria emptoꝛibꝰ Jgit Jtē
iuſtꝰ redditꝰ valor ſcu ꝑciū vari
atur iuxta varietatē tpm regionū
et ꝺitionis hoim quēadmodū vi
demꝰ variari valorē cetēoꝝ vena/
liū Jgit irrōnabile est vnū valorē
redditibus imponē ꝑ quo ſemꝑ
vbiq̄ in rebus ꝺate regionis vel
ciuitatis emi ꝺebeāt plꝰ eni valent
redditꝰ in vno loco q̄ in alio plꝰ
valent ꝺstituti in vna re q̄ in alia
ꝑpter ſecuritatē et alias circūſtan
tias Jgit Sed ꝺicis cū certuꝫ ſit
q pōt cenſibus impoſi valor iniu
ſtus rōne ꝺiminutiōis q augmēta
tionis vt ſi ſtatueret ꝓnceps cenſū
vnius libꝛe emendū ꝑ tribꝰ libris
vel cenſū vniꝰ libꝛe emēdū ꝑ libꝛl.
mille vtrūq̄ iniuſtū eſſet Ad hñ ego
ſciri pōt an ꝺstitutio ꝺati valoꝛis
cēſuū vbi gra vniꝰ libꝛo ꝑ octo
ſit iuſta vel iniuſta Rñdeō q hoc
ꝓbāt et q̄ntū ſufficit politice iuſti/
tie inueniri pōt cōſiderationibus
multis capło ꝺme ptis enumerati.
Reſpiciendū etiā est ꝑ hoc ad con
ſuetudines regionesq̄ memoꝛias
antiquoꝝ et ad valorē redditꝰ
rōne cōſtitutū in regionibꝰ vel ciui
tatibus vicinis nec aliter hūanitꝰ
iuſtus valor cenſuū et ceteroꝝ ve
naliū poterit inueniri.

Ca xiij. qui redditꝰ ⁊ cenſus poſſūt auferri et qui nō.

Quāuis cēſus et redditus
multiplicari non expediat
verūtamē iuſte et vtiliē ab
antiquo cōſtitutos nō licet ꝓncipi
bus auferri Qualiter cenſuū mul/
tiplicatio reipublice non expediat
tā ex ꝑmiſſis a ꝓncipio clarum est
Silr q nō oēs licite auferri ꝑnt
ab his qui ciuiliter ꝑſunt quia vt
ſbi patuit multis mōis et cauſ rō/
nabilibꝰ poterāt introduci cenſus
et redditꝰ iuſte ꝺebiti aliquibꝰ ſup
rebus alioꝝ Jgit cū obuiet iuſti/
tie auferri ab aliquo ſine eiꝰ culpa

qđ iuste suū est pz ꝓpositū Ex hac ocłone et p̄missis a p̄ncipio h̄ētur q̄ licet p̄ncipi ꝓhibere censuū multiplicatiōz et quosdā introductos destruē.et de q̄busdā inhibē.ne sī ipius cōsensu fiāt Primū manifestū est qz multiplicatio eoꝝ rei publice nocet vt visū est Qz vero q̄sdaz imo plēs destruere possit q debet/ at pz ibidē qz oēs qui mōis ibi dictis iniuste fuerunt introducti Et forte etiā cēsus q̄bus subiecti abutūtur qui aliq̄n iuste et vtilit fuert institutiQz etiā quosdā inhibē possit de redditib⁹ ad vitā vł ꝓpetuis quos vt visū est non expedit vt indifferenť q̄libet fortis vel debilis nobilis vel ignobilis vtilis vel inutilis sibi cōparet vel emat q inde sine laboribus ocioſe viuat

Ca.xliij.in quo arguit

ꝙ nō expediat tpalia cleri vt reditus et alia amplius augeri

Hic ꝓ pleniori declaratiōe circa p̄tacta q̄rit vtz licet ꝓtāti sclari ꝓhibere ne morientes assignēt vel legēt āplius ecclesijs q clero Videť ꝙ sic ex p̄missis.Decesso ꝙ q̄libet leget ecc̄ijs de bonis suis mobilib⁹ et imobilibus q̄ntū voluēit tandē succesſiue oīa bona venirēt ad clerū q̄a bō immobilia vt cēsus et alia q̄ semel veniunt ad clez vel ecc̄ias redire ad possessionē laicoꝝ non p̄nt.Et ita vltimate ciuiles cōitates depauperenť q attenuarenť vsque ad hoc ꝙ onera q̄ eis q p̄ncipib⁹ incūbunt ꝓ obseruatione et defēsione reipublice portare nō possent cū clerici sint exempti de steuris et alijs seruitijs q onerib⁹ nc̄arijs ꝓ ꝓpuādo bono cōi Item si p̄ceps vel ciuilis cōitas p̄miserit ꝙ q̄libz laicus morīēs vel san⁹ cēsuales faciat clericis vel ecc̄ijs dom⁹ suas vel vineas vel alia bona immobilia tandē oēs dom⁹ erūt cēsuales q tātū grauate ꝙ inutiles erūt eis quoꝝ ē ꝓpietas etsi rōne censuuz care locare volūt ḡuabunť paupes in ꝺuctione domoꝝ et ita ꝓpter magnitudinem locagij multe manebūt vacue.vel si descēdit cōducentib⁹ vix de residuo cens⁹ p̄nt dom⁹ cōseruari et sic itez possessoribus erūt inutiles Quibus rēibus q ꝺsilibus fuert fortassis moti q̄dā p̄ncipes ad ordinādū q statuēdū vt oēs cēsus dom⁹ vinee ville vel alteri⁹ rei imobilis debeat ad redimendū dari cuicūq̄ redimere volēti pro dicta sūma pecūie vtpote vnam libram pro octo

Capi.xo.in quo ponit

rōnēs ad cōtrariū per sex ocłones

Contra q̄s pro rōnione ad dubiū motū pono aliq̄s ocłones Quaꝝ ꝓma ē ꝙ cuilibet libeꝝ est in vita q in morte de suis bonis exterioribus paupibus ptē dare.ptē assignare ecc̄ijs vel clericis ad ꝺinū cultū q suā et alioꝝ salutē Ista ocło ptz ex hoc ꝙ opa pietatis facē de supabūdātijs diuitiaꝝ cadit sub p̄cepto vt supius patuit caplis Item licitū est cuilibet de bōis suis ꝓcurare illō

qđ sibi et alijs salubrius ẽ. hoc ãt est impẽdere de bonis suis ad dei honorẽ et ꝑriã et alioꝝ salutem. hoc eni est ꝓncipale ꝓ quo totum impẽdi dẽt qđ habeꝝ de diuitijs vltra coꝛpalis vite nẽcitatem inde sumendã Secđa ockio est ꝙ nõ cuilibet licz facere xp̃m heredem bonorũ suoꝝ aut q̃ntãlibet ptẽ eorũ ꝓ salute aiẽ sue impẽdere Manifestum est ex ꝓdictis qz multi moriẽtes tenenꝝ de diuitijs suis opetentiã relinq̃re filijs vel heredib⁹ q ꝓ uidere ex illis pentibus aut fribus indigentiã hñtib⁹. hoc eni ẽ magl. ꝓ salute moriẽtis q̃ bis neglect. totũ dare ecc̃ijs dei. nec vult hoc de⁹ Sicut ptz matb. xv. et xvij. q. iij. ca. xij. Aug⁹. Tertia ockio ꝙ nõ licet ptãti seculari ꝓhibere laicis vt nõ assignẽt ampli⁹ de bõis suis ecc̃ijs vel clericis aut ipis in legãdo modũ ponẽ aut mẽsuram Prima ps manifesta ẽ ex ockione ꝓma Cõnriũ eni oino ꝓiudicat diuino honori q saluti fideliũ Secđa ps patz qz ibi modũ et mensuraz fidelib⁹ ponere ptinet ad ptãtem spũalem q̃ apud papã est et apud cp̃os qui sup talib⁹ a laicis sũt requirẽdi si aliqui egri vel sani inoꝛtreten excessiue se habuerint in disponẽdo testamẽtalit̃ de bõis suis in ꝓiudiciũ reipublice aut heredũ vel aliozum

Ca. xvj. ꝙ nulla ecclia ptãte possũt tolli legitimi reddit⁹ cleri.

Nec regalis nec impiaꝝ potestas põt tollere q̃cunq̃ constitutione census vl̃ alia bona que olim fidelium deuotio contulit ecc̃ijs legitime. Jo sequit̃ clare ex ꝓcedẽti qz pl⁹ est et iniqui⁹ cẽsũ datũ q legitie diu possessũ auferri q̃z ꝓhiberi ne deꝝ vel constituatur Jtẽ talis ostitutio ꝓncipis verget ad diminutionẽ diui cultus. in detrimentum aiaꝝ et subuẽtionis paupm qz reddit⁹ seu censib⁹ q̃bus fundata sũt monasteria altaria capelle hospitalia ꝓ animab⁹ moꝛtuoꝝ ablatis cessaret ibi diuin⁹ cult⁹. cessarẽt suffragia ꝓ moꝛtuis. cessarent elie Quid pl⁹ nisi ꝙ reditibus q̃bus fũdate fuerũt ecc̃ie altaria q mõsteria p talẽ redẽptionem ablati. plẽs p̃sbr̃i super hmõi ordinati erũt mendici in scandalũ cleri Monachi erũt vagi Mõiales diſpgenꝝ et sẽcli ingresse deuia coꝛrũpenꝝ q̃ oia occasionalit̃ ꝓcura re impñſſimũ esse ac dãnabilissimũ nemo dubitare põt. Quinta ockio ꝙ cõstitutio ꝓncipis vel cuiuslis ptãtis secularis ligare nõ põt cleicos vt dent cẽsus vel reddit⁹ a se iuste possessis cuicũq̃ reoimẽ volẽti ꝓ certa sũma a ciuiliter ꝓsidente determinata patz qz ad illud seq̃reꝝ oñe dãnabile malũ in deductione ꝓcedẽtis ockionis illatũ Seq̃reꝝ insup ꝙ fũdationes altarium Capellarũ Mõsterioꝝ ꝛc. q̃ pus fuerꝝ ꝓpetue fieri tẽpales et instabiles Seq̃reꝝ ꝙ in ptãte seclariũ q q̃libet impioꝝ esset oia talia in bonis diminuere imo tandez totaliter destruere Seq̃reꝝ ꝙ ãplius nulla fundatio ꝓpetua ꝓ diuino cultu aut opibus pietatis fieri possz q̃

oīnia xpianis auribꝰ sūt horrēda. Jtē ꝓnceps nō ꝑt facere vt ꝗlibet vēdat verbi gra vina sua cuilibet emere volenti ꝓ pecunia a ꝓncipe ostituta Rō est qz nolentē vēdere rē suā nō ꝑt cogere de iure vt eam vendat etiamsi iustū ꝑciū ꝓnceps rei cōstituerit Si xo ꝑciū ē iniustū oino iniquū et damnabile est vt ꝗ libet ꝓ tali vēdat rem suā vel cen sus cuilibet emere cupiēti vel redi/ mere cupiēti exponat Et ꝑcipue si hīs cēsus nō ꝑt ꝓ ꝑcio tali alibi emere eque bonos et securos abs/ qꝫ dubio iniustuz preciū est ꝓ illo qđ mihi ꝑpetue debeꝫ quo ꝑcio nō possum equale bonū eque ꝑpe/ tuū mihi compare.

Ca xviij. in quo inuehit

contra ostitutionē oīs reddit' ꝓ determinato ꝑcio mobiles facientē Tem quicquid fit quo ad hoc de ptāte ꝓncipis sup laicos sibi sub/ iectos a ꝗbus adhuc nō ꝑt iustos reddit' tollere vt patuit ex alia cō clusione capli qz sicut illud qđ pe tro dictū est Qđcūqz ligaueris sr terrā ꝛc. Intelligiē qđ ligaueris ri/ te et rōnabiliē Jta et a fortiori in ꝓposito Certissimū est ꝓ ꝓnceps nullā hēt ptātem faciendi venales cēsus vel res clericoꝝ aut ecciarū qz illaꝝ dispositō ptinet ad ptātē spūalez q̄ apud papā est vel epos ꝛc igiē Sunt iteꝝ cōn ꝑfatā dispo sitionē iniqssimā leges fideliū Jm patorū de feudis et imobiliē oser uāndis rebus et cēsibus eccīaꝝ vel clericoꝝ Qđ idē sunt ostitutiones eccīastice pces ꝗs sine pcco mōrli nullꝰ ꝓncipū pōt infringē nō alle/ go qz res clara est Jñ apparet ꝙ dicta ostitutio nō ꝓcedit ex ofēsu subditoꝝ et oino nō poterat ꝓce dere ex cōsensu tali cum manifeste ꝓiudicialis sibi esset Nec laicorum qz nullꝰ sēsatus hīs cēsus perpe/ tuos ostentiret nisi coactus ꝙ redꝺ dit' sui ātiqui mobiles fierēt qz re dēptibiles ꝓ octo libris pro ꝗbꝰ de ceco reddit' eqles ꝑpetuos cō parare nō posset. opulsio ergo ad ꝫ iniusta ē q iniurijs plena Se/ cta octo ꝑm opiones mihi xīmili/ orē ꝙ si alicui emanauit ostitutio ꝗlis ꝑfertur sicut mōrliter pecca/ uerūt iniq̄ osiliarij qui eis cā fuerē Jta qui ipam factā manutenēt et oēs qui de eis iniq̄tate informati ꝑm ipam census redimūt peccant mōrliter Apparet qz sicut ex ꝓcedē tibus clarū est oēs illi fecerūt vel faciūt directe cōtra iustitiā. faciūt ctra pietatē et cōtra dīnū honorē Nec mouē dñt q̄ in argumētis ꝓ xitate ꝓpositi dubij tacta sūt ꝗuz vnū erat ꝙ tandez oia bona tpa/ lia fierēt possessio cleri Nō est timē dū laicis de hoc qz dotatiōes cleī et solēnes fūdationes ecciarū ꝗs olim feruens fideliū deuotio ꝓnci pū et alioꝝ fecerunt ad dei hono rem nō ctinuanē Sed dudū cessa uerūt Jtinā modernoꝝ potentū et diuitū indeuotio solū nō augēt tpalia cleri et eccīaꝝ q nō ea dimi nuere et sibi vsurpare varijs stu/ dijs laborarent eccīa q cler' de suis otēti essent Jteꝝ esto ꝙ vltimate

oûm tpaliû possessio p̄dicto mō ad clerū vel ecc̄iam veniret ipa nō re/tineret nec retinē deberet vt patet ex dictis augustini allegatis .xvij. q.iij. ℔ redderenť vbi q ꝗb⁹ncē eēt ad sustentationē indigētiū laicoꝝ et reipublice defensionē ꝯseruatō nem et augmētationē Jgiť Jterū qz tales dotationes q censuū pro clericis q ecc̄ĵs assignatiōes p̄cessērūt ex feruore charitatis q deuo tionis ad xp̄m et ex zelo ad ipius fidē et religionē q̄ oñia in moder nis fidelib⁹ cōtinuo decrescūt q de ferueſcūt Jdo nō est timendū ne oia tpalia vltimate veniāt ad cle/rum. nec hoc in ecc̄is regiō bus et ciuitatib⁹ timeť vbi tñ sine dpatōe et maior clerus est et tāta laicorū deuotio ad deū q̄nta hic est Quid ergo vult sibi q hic cōtra timorē illū ostitutiōe spēali in p̄iudiciū di uini cult⁹ p̄uisum est videť adhuc aliq̄o latitare Reuera nō est laic⁹ timēdū ne oia bona veniāt ad cle rum sed magis timēdū est clero q ecc̄ĵs ne vltimate aliq̄n ex auari/cia et tyrānide nimia laicoꝝ cler⁹ et ecc̄ia poturi sint oia q̄ habueřt hui⁹ tp̄is oñia et cetera tpalia bo na vt in quorūdā vaticinĵs repiť hoc de illo dubio

Ca xviij. de reddit⁹ ꝑm ostitutionē p̄fatā ꝛparatis in ordine ad fundationē ecclesiarū

Ex cui⁹ decisione et p̄habi tis sequūtur aliq̄. Primo q qui vigore mēorate cō/stitutionis reddit⁹ redemerūt ꝗb⁹ ante ip̄az Misse altaria mōasteria capelle ecc̄ie fuerāt dotate vel fun date tenenť eis reddit⁹ ppetuos restituere et damna q̄ tpe interme dio receperūt resartire. Pcōo seq̄ tur q reddit⁹ quos post talismōi ostitutionē morientes vel viuentes dederūt sup bonis suis p̄ funda/tione ecc̄iaꝝ trāsiuerūt simpliciter in dñium earū ppetuū. patet qz vt apparuit illa cōstitutio in hoc casu oīno nullius vigoris erat Jgitur trāsiuerūt in dñium ecc̄ie sicut añ. Añ manifestū est q nō solum gra uissime peccauerūt qui reddit⁹ āte ostitutionē illā ecc̄ĵs assignatos post redemerūt libz̄ā p octo Sed et illi qui reddit⁹ post ostitutionez ecc̄ĵs datos redemerūt Sed quid de illis q̄ post ip̄am altaria capel/las vel hospitalia dotauerunt vel fūdauerūt reddit⁹ quos ꝑm illā ostitutionē emerūt videlz vnam li bz̄ā p octo an reddit⁹ illi iuste le/uenť p pagendo cultu dei qui de rapinis vel alĵs iniuste adq̄sitis nō vult sibi laudis offerri sacrificium Rñr q illi cautius et securi⁹ egissēt si domos vel vineas aut hui⁹mōi emissēt et illa p fūdatione ecc̄iaꝝ assignassent Quia emptio ꝑm con stitutionē illā facta vni⁹ libre pro octo vt patuit est in p̄iudiciū cleri et ecc̄ie qz retrahit volētes funda re ecc̄ias cuz p tali p̄cio emē red ditus mēito scrupulū hre debeat vt videbiť et tñ si reddit⁹ vnius li bre p iusto p̄cio emanť optz eos dare ad redimēdū p octo libr. q nullus pateret sed citi⁹ fūdare di/

mitterēt Itez est in ḡuamen pauperū et fauorē diuitū Paupes enim sūt illi qui inopia vrgente cogunt diuitibus qui eis gratis mutuare deberēt vēdere sup bonis immobilibus suis census. quos si cuz hoc quacūq; ostitutione cogant p minori vendere q̄ valeant vtiq; magne iniquitatis est

Ca:xlx. in quo inuehit cōtra emptionē censuū p minori q̄ valent rōne redemptionis

Nec valet dicere si p minori vendant in recōpensam habēt q̄ possūt pro eodē precio redimere bona sua Primo nō valet hoc quia plures sunt qui cupiūt sup bonis suis vēdere census ꝑm valorē ipoz nec curāt aut desiderant redimere Itez qz plerq; paupes mediocriter hītes ꝓpter spem redimendi et paruitatez pcij p quo possunt redimere pniores sūt ad vēdendū cēsus super se donec tātū vendāt q̄ nūq; redimere pñt. et sic diuitib⁹ manēt plurimuz census illi ꝑpetue sine iusto precio quos paupes spabant se redēpturos Iñ sine census redimant sine non diuites sp lucrant Si eni redimūtur hīt pecuniā quā dederunt et p lucro cēsus interi leuatos. etsi ñ redimūt hīt cēsus ꝑpetue p minori q̄ valēt Tertio qz si ꝑ valēt eadē rōne poterat statui q̄ vna libra vēderet p decē libris quia sic paupes facili⁹ possent redimē census q̄s vēdere cogūtur sup heredi tatib⁹ suis Itē q̄ ostitutio emptōnis vni⁹ libre p octo vel p minori q̄. ꝑm vitatē valeat etiā reipublice ciuili nō expediat ptz qz facies reddit⁹ in bono foro multiplicat taliū emptores cū sciāt se ad oēm euentū semp in eis lucrari sine redimant sine nō vt deductū ē Multiplicari aūt census q̄ reditus nō expedit policijs qz sicut in supioribus oñsum est ad illud sequit intolerabilis bonoz imobiliū aggua/tio. paupm exheredatio heredi/tatū cōfusio. et multiplicatio ociosoz q̄ oīa a legislatoz⁹ cauerī dñt et nullaten⁹ ꝑmitti Causa eē memorate ostitutōis vt vereor nō fuit vtilitas reipublice ciuilis licet ficte ꝓtenderet Sed fuit ne tpalia clericoz crescerēt et q̄ immobiliter possederūt colore impie ostitutionis tpis successu auferri possēt Ecce ergo radicē malā imo radicem pessimā de qua quid mirū si multiplex pullulauit iniq̄tas de qua videbit inferi⁹ et patuit ex p̄cedētib⁹

Capl. xx in quo reꝓbat emptio censuū vni⁹ libre pro octo Similiter et pena in non soluētes constituta

Terū dubiū est an octo libre sint minus medietate iusti precij pro quo in data regione census vnius libre ꝑm rectam estimationem emi deberet Loco dubiū est an emptō illa etiam ꝑm ius fori sit valida. Si eni est min⁹ tūc in tali emptōe est deceptio vltra dimidium iusti precij que deceptio ꝑm leges positas emptionem irritat Quomodo autez inueniri posset An octo

libre sunt min⁹ medietate iusti ꝑcij vl' plus visū est in ꝓhabitis Quicquid sit certū videt ꝙ est longe minus iusto ꝑcio cēsus vni⁹ libre ꝑm dispōnem tpm et hoim in hac regione habito respectu ad ꝑterita in eade et ita ꝑm ius poli talis emptio est iniusta qz deceptoria q dānificatoria ꝓximi omutatione emptionis et vēditionis relcuādi vt a ꝓncipio oñsuz fuit Absqz dubio si ꝓnceps vel magr̄atus ciuitatis sñ magꝫ q cuidēti cā puū ꝑcīū reb⁹ vēalib⁹ q̄ ꝑm vitatē lōge pl⁹ valerent imponeret quicūqz scies fm emerit res illas tali ꝑcio teneť vendītori recōpensare damnū ꝑm veram iustitiā.etsi ꝑm hūanas leges nō semp ad hoc possit opelli Ita est in ꝓposito Securi⁹ ergo etiam rōne dubij ab emptiōe hmōi reditui abstineť qz talis exerceať et in osuetudinē deducatur Maxime adiecta pena grauī in nō soluētes ipos in certis t̄minis p ānū verbi gr̄a vt in q̄cunqz triū t̄mino⁹ vel q̄tuor solué negligat post.xiiij.dies teneať soluere duplū et itez p⁹ q̄tuordeci duplū donec sic mltipli/catū eq̄aleat rei sup quā emit censum q̄ sibi tunc adiudicať Reuera attēto ꝙ vendēs censū ipm ꝓ minori dedit q̄z valeat.et ꝙ multiplici euētu ipe a solutiōe ꝑm dēm modū impediri pōt Impiū ē vt pauperi afflicto superadduať afflictio q̄ sic subito penit⁹ exťmineť et exheredite Ñ si aliquis mutuās alicui gratis pecuniā vellet talez penam apponi si recipiēs assignatis tpib⁹ pecuniā nō reddět suspectus eēt merito de impietate arguēdus.tacco de solutiōe cēsus de quo non est clarū an iuste soluēdus sit.tlis eni pena ita absolute adiecta tēderat ad exhereditatiōem pauperuz vl' inopiate infortuniū passorū cū q̄bus nō est ita crudeliť agendum a diuitib⁹ qui solēt tales cēs⁹ emē. alioq̄n suspecti erūt ne tales penas excogitauerint cupiditate obtinēdi bona alioz q̄ meo iudicio exactiones talī pene in pcēo possident

Ca.xxj.in q̄ arguit ꝙ emptio vni⁹ libre p⁹ octo teneat et soluit.

Eo videť iā dictis q ꝓximis obuiare ꝙ inuentio iusti q adequati ꝑcij non ē de ēntia otractus emptiōis q vēditionis et ꝙ ita emptio vnius libre ꝓ octo teneat Patet q̄ assumitur qz si interueniio adeq̄ti ꝑcij esset de rōne otractus emptiōis q vēditionis.tūc raro vel nūq̄z esset certū emēti ꝙ res ꝓ tali vel tali ꝑcio recepta esset sua Itē si sic tunc emēs fere post oēm talē cōtractuz posset ouenire vendentē coz̄ iudice oñsurus se deceptū esse Et sibi facē posset vendēs q̄riens post otractū sibi videreť ꝙ res ab eo empta esset ꝓ minori q̄z valet.hoc aūt admittē esset infinitis litib⁹ et scrupulositatibus turbare pacem ciuilis cōitatis que sine crebris contractibus emptōnis q vēditionis ouenienter persistere nō valz sicut a ꝓncipio hui⁹ tractatus declara

tum fuit. Esto ergo ꝙ octo libre nō sint p̄ciū adequatū seo notabi liter min⁹. adhuc licita est emptio vnius libre p octo Et itez vn⁹ hō p̄t censū vni⁹ libre sup domo sua alteri gratis dare Igit̄ p̄t illum p̄cio q̄ntūlibz quo altēi dat̄ vt p vno solido vel denario. taceo p octo libris Itē osensus subditoz̄ potuit facere ꝙ emptio vni⁹ libre p octo ꝑm ostitutionē p̄ncipis te/neret et rata esset igit̄. Pro rñiōe istoz̄ ad p̄mū nōndū est ꝙ aliq̄o licitū dici solet Et p̄t multiplicit̄. nā p̄mo illud q̄ est cōfozme hūa ne legi Secūdo q̄ ē meritoziū. Ter tio q̄ ex cā p̄mittit̄ a lege. quō li bellus repudij et vsura iudeis visa sūt licita Quarto q̄ est lege ratū et validum Quito illud est licitum q̄ facie⁹do q̄s nō peccat Esto ec̄ ꝙ merito⁹ie nihil agat iste mod⁹ dic̄t a p̄cedēti eo ꝙ stat bene ꝙ aliquid sit validū vel teneat ꝑm vita tē. et ꝙ tñ facies io peccet Verbi gr̄a stat electionē esse validā et eligentes culpabilit̄ agere Similiter mr̄imoniū tenē et cōtrahētes pec/care Sic et emptionē validā eē et ratam et tñ ementē peccare in hoc ꝙ notabilit̄ decipit p̄rimum suuz scienter min⁹ dando q̄z res valeat Stat ego ꝙ vēditio aliq̄ sit rata⁊ valida. vt p hoc tertio mō licita ⁊ tñ illā cū p̄cio fieri et ita q̄rto mō nō licitā esse. Nō est ergo idē iustū et licitū. ꝑm osuetudinē aut humanā traditionē et iustū simplr. nam sñia damnationis innocentis lata ꝑm allegata ⁊ p̄bata ꝑm leges dicit̄ iusta vel iuste lata. q̄ tñ ꝑm se et simplr iniqua ē. Sic et aliq̄o donatū ꝑm leges būanas iuste retinari p̄t. qđ tñ tenēi nō finit lex diuina Sicut ptz p beatū aug⁹. xvij. q iiij. ca. vlti. supra allegatū vbi dicit de q̄dā ep̄o ꝙ licet datū iure fori nō teneret reddere tenebat tamē iure poli Ex q̄b⁹ colligit̄ ꝙ q̄uis emptio census vni⁹ libre p octo licita diceret ꝑmo scđo et q̄rto mō nō sequit̄ ꝙ ēgo sine p̄cio fiat seu ꝙ q̄nto et scđo mō sit licita

Ca. xxij. in quo respō/det ad obiecta scđm et tertiū

Ad scđm dicit̄ ꝙ sic aliq̄s p̄t rē suā dare alteri oino gratis ita p̄t eā dare alteri q̄ntumlibet modico recepto nec fit hoc mō res ipius recipiēti. rōne emptionis ⁊ rōne donatiōis q̄ si fuerit simplr volūtaria vl̄ liberalis p̄t res q̄ntūlibet p̄cios licite recipi quolibet paruo retributo Si vero fuerit nō simpliciter volūtaria vt q̄ aliquis vel ex inopia vel aliqua nēcitate rem suā p̄o modico alienare opellit̄. tūc nō est licitū ipam ꝙ quocūq̄z quo recipe quia hoc esset lucrū q̄rere ex miseria alterius qui in casu nēcitatis ē releuādus et non vsurpatione sue rei iniusta grauandus. hoc eni q̄o esset nisi afflicto addere afflictiōm qualiter nihilominus faciūt diuites dum a paupibus necessitatem habentibus emūt vina blada vel animalia p̄o minori q̄z legali estimatione valent vel dum huiⁿmōi emerunt ab eis p̄o tempore messis quo nō venderent nisi inopia

cõpellérent ꝫ obuarẽt ad rpũs in quo plus valẽ osueuerũt hois magis peccãt qui cupiditate nimia agitati ñ pñt expectare donec vina vl blada colligant. sed a paupib⁹ pecunijs indigẽtib⁹ emũt. talia longe añ qñ adhuc cõir estimari non pt ãntũ vini vel bladi vel ãntum bonũ sit ꝓuenturũ Jpi aũt die ac nocte soliciti de lucrãdo hoc pscire studẽt vndecũq ꝫ sepe fallũt ꝛ digne etiã occasione taliũ ꝑementiũ sepe fit caristia vini tpe vindemie qz sic illi ꝑemerũt Alij vina dũ pueniũt dare volũt vel cari⁹ Jmparet itaq ꝙ oẽs ptactis modis a paupib⁹ dũ nĉitate cogunt emẽtes vel ꝑemẽtes reprehendẽdi sunt de vicio auaricie Ad tertiũ rñdet ꝙ ex ãnta dcõne Ad dubiũ ꝙ cõstitutio illa nõ videt ꝓcessisse ex o sensu libero subdito⁹. et iõ nõ poterat ꝓcedẽ ex osẽsu clerí. cũ manifeste ꝑiudicialis sibi esset vt visũ ẽ nec iõ ex osẽsu laico⁹. qz null⁹ sẽ satus hõ hñs cẽsus ꝑpetuos osẽtiret nisi coact⁹ ꝙ redditus sui ãtiqui mobiles fierẽt et redẽptibiles ꝓ octo libris ꝓ ãb⁹ de ceĉo reddi tus eq̃les ꝑpetuos opare ñ possz Cõpulsio ergo ad hoc iniusta est ꝛ iniurijs plena Jtẽ osẽsus ꝑpũ etiã si liber fuerit nõ facẽt licitũ aliqd qd de se essz irrõnabile aut iniustũ cũ ergo ostitutio illa ꝓcipue q̃ ad clerũ sit talis nõ poterat ipam iustificare aliqs osensus populi ĉ.

Ca. xxiij. in q̃ ostẽdit ꝙ

ꝑm ꝑmissaz ostitutionẽ ẽpti reddi

tus nõ sũt idonei dño cultui.

Post hec redeũdo iã ad id in quo erã Quid dicendũ adhuc de illis redditibus ꝑm ꝓtactã ostitutionẽ empt. ꝑmissis Mõasterijs ecĉijs vel altarib⁹. nũq̃d sũt idonei dño cultui et sñ pcĉo retinibiles ꝛ nõ auferibiles? Videri posset ex ꝑmissis ꝙ nõ sint idonei. qz fũdatõ Mõsterioꝝ ecĉarum et hmõi debz eẽ absoluta stabilis ꝛ ꝑpetua. q̃ eni ad honorem dei dant absolute ꝛ pleno aio dari dñt et stabilit ꝑmanẽtes. cõmriũ eni derogat dño honorificẽtie iugiter otinuãde ꝛ nũq̃z diminuẽde vel destruẽde Hoc eni exigit ineffabilis dño maiestatis altitudo. talis aũt fundatio redditib⁹ instabilibus fieri nõ ꝑt Jgit Jtẽ vt patuit redditus illi vident iniusti aut paupib⁹ ĝues Deus aũt nõ vult suo cultui mãcipari quicq̃z iniuste aut in ĝuamẽ paupm vt elicitur ex ẋbis dauid ꝑ. psalꝑ. xxi. ca et. ij. R. ca. vlt. vbi habet ꝙ ipe noluit recipe ĝtis areã ãndã ꝓ erectiõe altaris in ea qz nouit possessorem paupem esse nec placet deo ad pios vsus applicari res cum damno aut ĝuamine alioꝝ. et iõ abrahã noluit etiã recipere gratis agrum ephron pro sepultura Genes. xxiij. Et generaliter nõ vult deus ꝙ sibi offeratur. quod ab alijs cũ impietate abstrahitur Et ergo dixit rpũs quibusdã cõtrariũ facientib⁹ Jte ꝛ discite quid sit misericordia volo et nõ sacrificium Ozee. vi. et idẽ est Mathei duodecio Videret

nihilomi⁹ p̄ sic eo q̄ ex cōrio seq̄t magna ofciarū cōfusio q mltiplex clericoꝝ et laicoꝝ pplexio et turbatō Sed q̄d mirū si ex radice mala et impie defensa tādem pessimi rami pullulēt et fructus mortiferi. Nūquid nō pullulauit iā ex radice illa defraudatio mortuoꝝ. viuoꝝ turbatō. ōini cult⁹ diminutio. ecclīarū defrauda⁹ atq; ois pie subuētōnis ablatio q̄n iam nemo diuitum pauperi āgustiato subuenire vult mutuādo gratis p̄pter deum hūs modū q̄ tantū vel āpli⁹ de octo libris vel de datis pecunijs p ānū lucretur a paupe q̄ntū si illas sibi mutuaret ad vsurā Iñ manifestū est qui paupi petēti sibi mutuare sup domū suā octo libras p ānuz negat et req̄rit vt sibi censū vnius libre sup domū suā illā vendat p ānū vel tādiu leuādum donec pro octo libris redemerit vsurā recompensat. q̄s eni nō videat nisi sit oino cec⁹ p̄ hoc mō diues plus vel tm̄ lucrāt a paupe q̄ntū si mutuasset sibi octo libras p ānū ad vsuram vni⁹ libre imo miti⁹ fieret pauperi si daret vnā librā p vsura de octo. et hoc p̄pter grauitatē pene adiecte nō soluenti cēsus in certis ēminis vt dictū est Itē sicut dedu ctū fuit in secūda actione ante dubiū Cōtractus de redimēdo deuiat a vitate emptiōis Quid ergo ē aliō emere p̄ octo libris vnā sup talē domum ad redimēdū q̄z palleate mutuare sup domo illa in rōne pigneꝝ octo libras p vna p annuz q̄d manifesta vsura est Sūt q alīq; qui adhuc neq̄us obsequuntur q̄d p̄ vsura accipe nō audebāt Dicit eni taliū aliq̄s petēti mutuo ñ mutuabo Sed si vis a me emere vendam tibi aliq̄d q̄d statim redēdo/do poteris hr̄e p̄mptā pecuniaz vēdit ergo rē sibi aliquā vbi gr̄a p̄ decē libris et cautione facta p illis statim vel ipemet qui vendi/dit reemit p minozi vel mittit pauperem ad aliquē de seruis suis q̄si alienū vt ille emat p̄ miozi q̄z decē libris Et itez tantuz vel plus lucr/tur hoc mō q̄ntū lucrat⁹ fuisset si de libr. octo p ānū decēs p̄ vsura recepisset vnā librā vel dimidiam

Ca. xxiiij. de restitutiōe

faciēda vēditorib⁹ census vnius libre pro octo

Videte ergo q̄z latenter se abscōdere cupit sub illoq; filibus vēditionū mōis viciū cupiditatis vsurariū lucr̄ hac subtilitate cōpensatis Ecce ergo fruct⁹ malos imo pessimos qui si iux̄ saluatoris dictū nō p̄ūt p̄cedē ex arbore bona nēce est radicē seu arborē pessimā esse que fructus tales germinauit. Cū ergo ex cali o stitutione in nullo emēdatus sit rei publice stat⁹ sed inde sit turbatus plūmū et in errore posit⁹ nihil consultius est nisi q̄ cito ostitutio illa reuocet⁹ q̄ redeat emptio redditū ad p̄stinū statū oformē cōsuetudinib⁹ in ꝑ alijs regionib⁹ q citatib⁹ Et fortasse nō ē fide de cēsib⁹ p̄m p̄fatā ostitutionē ēptis ad pios vs⁹ et ad vsus laicoꝝ sclares Dzio q

si popul⁹ recepit ostitutiõez q̃ fuit in p̃iudiciũ cleri vt visũ est iõ iuste potuit illud q̃ pl⁹ octo libris vẽ ditoꝛib⁹ censuũ debebat Secõ qꝛ his qui vẽdiderũt census applicã/ dos ad dinũ cultũ vel pios vsus recõpensak in spũalib⁹ q̃ min⁹ in tpalibus cẽsus vendẽdo receperẽt q̃liter nõ fit i vẽditõne censuũ lai/ cis ad suos vsus Igit Tertio foꝛ te excusank ex zelo dini cultus qui ip̃m ostitutione obstãte alik reddi tibus instituere aut augere oneniẽ ter nõ potuerũt Vel itez qꝛ non. dũ q̃stio mota erat An aliq̃ illici ti includeret emptio redditũ p̃m talẽ cõstitutionẽ. nec cõstabat sicut adhuc non stat. An octo libꝛe sint minus medietate iusti p̃cij census vni⁹ libꝛe Sed visimilius hẽbatur q̃ erat ad min⁹ plus medietate iu sti p̃cij quo stãte ẽptio tenet p̃m le ges hũanas. ꝓpter hec et silia vi/ dereẽ de leuatis redditib⁹ dco mõ emptis ecclesiis nihil reddendum esse a clericis in recõpensaz illis a q̃bus empti fuerũt. seq̃reẽ enim ex contrario turbatio magna sicut tactum fuit.

Ca. xxv. in quo ostẽdit

quid osultius agendũ sit de reddi tib⁹ sic emptis p fũdatiõe eccliaꝛ

Quicquid sit. cõsulti⁹ videẽ q̃ tales reddit⁹ habiti nõ otinenk sed q̃ vl pecunijs reddit. dimittank vel cũ his a q̃b⁹ empti fuerunt oueniak talik q̃ sint otenti. nec vlteri⁹ cẽsus tales non habiti ꝓcurenk. sed reuocata mẽo rata cõstitutiõe ex causis p̃habiti. p̃m verã estimationẽ valoꝛ ipoꝛ cẽsus openk q̃b⁹ legitie possint ec clesie fũdari q alia ad pietatẽ q di uinũ cultũ ptinentia sine scrupulo stabiliri. Vel forte osulti⁹ est q̃ cẽ/ sus iaz de p̃terito empti dicto. mõ maxie q̃bus fũdate sũt eccie tolẽa renk vbi sine maioꝛis mali sequela non p̃nt variari qꝛ de hac cã sepe tolerata sũt q tolerari cõuenit p̃ta min⁹ iuste facta seu introducta. ma xime illa que euidenk reꝓbari nõ p̃nt a p̃oꝛi vel a posteriozi. Que si diuturna osuetudine oforꝛata sint poti⁹ tolerari oueniꝛ q̃z subito mu tari. licet p hoc nõ excusẽt eoꝛ vi/ ta qui talia hñt vel exercẽt. Dco fu turo aũt estimo a tali emptiõe cle/ ricis et laicis abstinendũ. qꝛ vt ex p̃dictis colligi põt scrupulum hñt vrgentẽ. Ibic allegatiõib⁹ dimissis redeũdo ad p̃habita. dico adhuc q̃ si emptio redditũ ad vitaz p̃m cõem estimationẽ dubiũ habet siẽ habet vtiq̃ de emptione taliũ p̃m estimationẽ p̃dicte ostitutiõis om nino cessandũ erit per amplius

Ca. xxvj. oñdẽs q̃ em

ptio ꝛeditũ ad vitã scrupulũ hz

Quod ãt etiã scrupulũ ha/ beat emptio redditũ ad vitam p̃m omunẽ valoꝛis estimationẽ facta potest perpẽdi ex rõnibus doctoꝛũ qui illam esse illicitam determinant Douertam⁹ ergo adhuc ꝓ euidentia premis soꝛuz ratões quib⁹ ꝓbare conã tur q̃ emere reddit⁹ ad tps vita/

lis ꝓuidi ꝓcedit ex prudētia carnis vel ſeculi que ex deo nō ē Pro quo arguūt. Primo aſſumētes ꝙ emptio hmōi originalit nō ꝓceſſit ex charitate ꝫ poti⁹ ex cupiditate cui⁹ ſignū eſt incluſio timoris deficiendi in nēarijs et diffidētie cui⁹dam de deo ꝙſi ꝓuidere nō ſoleat his qui faciūt erga ipm qđ dñt ita talis emptio ꝓmū ꝓcedere videt ex prudentia carnis aut ſeculi Scđo arguit ſic ois ſolicitudo ꝓuiſiua. qua ꝙs nititꝫ ſe oino certificare de ſufficiētia rez vtiliū ꝓ vita ſua ex prudētia ſeculi venit. ꝫ manifeſtū ē ꝙ emptio redituū ad vitā ſufficientiū includit talē ſolicitudinē ego Tertio ois adinuētio irrōnal modi vt vie adq̄rēdi ſufficiētia ꝓ vita ꝓtinet ad prudentiā ſeḋ ſed ꝑdicta emptio eſt vna de illis adinuētionibus Jgitur.

Capi. xxvij. ꝓbans ꝙ

dicta emptio ſit irrōnabilis adinuentio habēdi neceſſaria vite.

Quod āt ita ſit ꝓz multiplr ꝑmo ex eo ꝙ talis otract⁹ tendit ad hñdum ſatis de nēarijs huic vite ocioſeꝙ ſine labore viū⁹ cōn illā generalem penā iuſto dei iudicio ade et filijs ei⁹ ꝓ pcco inflictā q̄ eſt In ſudore vultus tui veſceris pāe tuo donec reuertaris in terrā ſm̄ ac eni iuſtā dei ſñiam filij adā nō rōne moti ſed ignaua cupiditate agitati ſuis adinuētiōib⁹ varijs euadere laborātes hūc emptiōis otractū ꝙ ſiles illicitos plures de ꝙbus tactū eſt ſbtili cogitatiōe inuenerūt ꝙ iā multos eorum vſq; in diuturnā cōſuetudinē ꝓduxerūt ꝓbis vt timēdū eſt in ꝑditionē. Quarto arguit ſic Adinuentio filioꝝ adā de emptis redditib⁹ ſine labore viuēdi eſt in detimentū reipublice. patz hoc ſtatim ꝙ hac adinuētione admiſſa cuz oēs refugiūt laborare. multi erunt in cōitatib⁹ ocioſi. Inducet cariſtia ꝙ ḡuanit fideles laborioſi. qñ fere oīs dom⁹ oīs villa ois vinea oē macellū oīe balneū ꝛc. grauat cētib⁹ de ꝙb⁹ ꝓmi fortes ocioſe viuunt reipublice in nullo ꝓficiētes Jgit rectis legib⁹ hmōi adinuentiones ꝓhibēde ſūt ꝙ introducte nō ſuſtinēde. Quito arguit ſic Jſte otractus de quo agit eſt vſurari⁹ Jgit eſt illicit⁹ aſſūptū ꝓbat ꝙ otract⁹ in quo fiēt pactū de dando alicui ꝑtialit. vbi gr̄a cētū libras. ꝙ de recipiēdo poſt vndeci ānos ſimul cētū libras ꝙ decē vltra manifeſte eſſet vſurari⁹ nemo dubitat Modo ita ē ꝙ q̄ ad eſſe vſurariū oīno idē videt dare iā centū libras ſub pacto recipiēdi in q̄libet ānoꝝ vite decē libras Rō eſt ꝙ in hoc caſu dans vndeci annis elapſis recipiet vltra ſortē decē libras Et nō obſtat vſure ꝙ ſucceſſiue recipiat ꝙ maior vtiq; pietas fieret illi a quo emūtur redditus decē libris ꝓ centū ſi emēs de toto expectaz vſq; ad finē dicti tpis ſcz vndeciz ānoꝝ Jgit. Sexto arguit ſic Contractui ēptiōis redituū ad vitaz accedit ſpes ꝙ expectatō rcipiēdi vltra ſortē ergo ē vſurari⁹: ꝙ cōit

ſm doctores ſola ſpes hmõi facit vſurariũ Sed aſſũptũ ptz qz ꝓpo ſito tpe per qõ emens recipiet ſuc ceſſiue tm̃ q̃ntũ nũc dat.certũ ẽ ꝙ ipe cupit et ſpat vltra illud viuere ſicut de hoc inꝛrogat⁹ indubitanꝛ q̃libet ofiteꝛ ergo ois talis ſpat plus q̃z debit recipe Nñ niſi vltra tãtũ tpũs viuere ſparet q̃re poti⁹ redd̃it⁹ emere vellet q̃z pecuniã ſuam alicui ſecure repoſitã ſucceſſiue oſumere Nõ videꝛ rõ nec eſt et eo/dem mõ in hoc otractu venditoꝛ cupit de alieno gratis recipe ſpe/rans emptoꝛẽ cito morituꝛ Ob ꝟ enim receptis pñtialr pecunñs ſe obligat ad ãnuales redd̃it⁹ vt in plibus repitur Dat etiã hic otra/ctus multiplicíꝛ occaſionẽ peccan/di qz deſiderandi mortẽ ꝓximi ex pſſe vel interꝑtatiue Et fortaſſis nõnũq̃z mortẽ inferẽdi Cũ igitur hís mõis et alñs ex tali cõtractu plura mala ſequũtur ꝛ parum vel nihil boni in republica.ipe rẽa le/ge ꝓhibendus eſt et introductus minime ſuſtinendus ꝛc..

Capl.xxviij.arguẽs ad idem alñs conſiderationibus

Septimo arguiꝛ ſi vẽdens redd̃it⁹ alicui ad vitam ꝑ reuelationẽ ſciret illum vi/cturũ lõge vltra tpũs ꝑ qõ ſucceſ ſiue recipet tãtũ q̃ntũ emẽs iã ſimꝛ dat.certũ eſt ꝙ nõ vẽderet ſibi vo lũtarie redd̃it⁹ ad vitã niſi egeſta/te coactus q̃nq̃z hoc facẽt Jn quo caſu otractus iſte originẽ ex impie tate vẽdentis cepiſſe videꝛ.quare ergo mõ vendẽs de vita ementis oino dubi⁹ intẽderet ſimplr ꝛ peni tus libere oſentiret ꝙ emens etiã vltra dictũ tpũs eq̃lem penſionez deberet recipe Et ſi forte vẽdens hoc q̃nq̃z voce dicat tñ rõne mur murãte ſepiſſime aliud coꝛde ſentit Sit hui⁹ rei expientia teſtis.Octa/uo cũ in otractu de quo agim⁹ eq̃/liter dubiũ ſit an emẽs vel an ven dens lucreꝛ.qd eſt aliud eos in ꝟ caſu ſibi mutuo oſentire q̃z vtrũq̃z ſe ad fortunã ponẽ ſi lucreꝛ vel ꝑ/dat!ac per hoc recte ſiłis eſt iſte cõſenſus illicito oſenſui illoꝝ qui cũ equalíꝛ dubiũ ſit q̃s in tarillis plures ꝓ̃ficiet oculos poſito dena rio cõn denariũ ſe ad fortunã refe rũt quis lucreꝛ id ẽ quis illud qđ alteri⁹ eſt recipiet Jſte aũt oſẽſus luſoꝝ plane illicit⁹ eſt neq̃q̃z excu/ſans a reſtitutione lucri.ergo pari rõne in ꝓpoſito reſtitutio fieri oꝛ ſi vltra ſortẽ recipiaꝛ lucrũ.Nono q̃d eſt aliud emere redd̃it⁹ pecũia les q̃z ꝑ pecunia iã ſimꝛ data emẽ pecuniã ſucceſſiue recipiendã.qđ ꝓmo eſt cõn naturã ſeu rõnem nu miſmati. inuẽti ad ꝟ vt ſit mediũ ꝺmutatiõis ꝛ ñ ẽmin⁹.nõ ei vẽdẽs dr̃ emẽ denariũ ꝑ pane ſibi datũ ſed denariũ dãs panẽ emẽ dicíꝛ. Jdo in q̃cũq̃z otractu pecũia tra ditur nõ tq̃z mediũ vẽditiõis ꝧ vt extremũ mutuo tradiꝛ. Jgiꝛ ſpes recipiẽdi aliquid ꝑ hmõi pecunie traditõne vſurã facit Scdo illud videlz fatuũ videꝛ qz q̃libet mal/let ſimꝛ recipe aliquã ſũmã pecu nie q̃z recipe eã minutim ꝛ ſucceſſi

uc pr. quadrimestria

ue per quadraginta vel q̄nq̄ginta annos

Capitulū xxix. quo probatur idem alijs rōnibus

Decimo arguitur qr in tali cōtractu vēdens nullā rez transfert in ementē. ꝫ solū se obligat ad certā pēsionez. ergo nō est ver⁹ cōtract⁹ emptiōis et vēditionis ¶ Reddere etiā videt̄ p/sonā vel psonas libras cēsuales ¶ Undecimo arguitur sic. ex alia radice cōtract⁹ iuste emptionis et venditiōis reqrit eq̄lent̄ datū r acceptū. ꝫ vt ostēsū ē emēs reddi/t⁹ ad vitā intēdit pl⁹ recipē q̄ꝫ dat ergo talis otract⁹ nō ē equ⁹ seu iu/st⁹ ¶ Itē duodecimo otract⁹ vere emptiōis opetit omni etati indiffe renē salua adeq̄tione dati et acce/pti Iste aūt otract⁹ de q̄ sermo. nō sic. qđ q̄doꝫ declarat ita. accipiat iuuenis viginti annoꝝ et senex an noꝝ sexaginta. et ponat̄ p vtriusq̄ oplexio se extēdat ad viuēdum p septuaginta ānos. tē p̄m ꝫ senex viuit adhuc decē ānis et iuuenis q̄nquaginta Si ergo ibi ōbeat eē adeq̄tio rōnalis debēt iuuenis tā/to dare pl⁹ q̄ꝫ senex q̄nto pl⁹ victu r⁹ erit ꝫ viuet pl⁹ in q̄ntuplo ergo in tāto iuuenis debꝫ pl⁹ dare q̄ꝫ se nex. et ergo si ipe emit decē libras p centū. tē iuuēis emit decē libras p quingētis Si forte dicas iuue nis nō dabit tātū rōnabiliē qr du biū ē vtrū tātū viuat vñ tollat. er go pter dubiū ubi gra medietas illius, q̄ntupli adhuc iuuenis da bit p decē libris ad vitā ducētas et q̄nq̄ginta libras. vbi senex nō dabit nisi cētū. et ergo iuuenis vel nō tenebit eq̄litatē in tali otractu ad otractū senis. vel si tenet pēsa/ta portiōe debita vendēs erit fa tu⁹. relinquitur ergo ille rōnabilis ¶ Decimotertio arguit̄ sic. pecu/nia quā dat emēs reddit⁹ est certi valoris et nō p̄t sciri valor cert⁹ il li⁹ qđ emē vult seu intendit Appa ret ꝫ qr pcipe in q̄libet viginti an noꝝ unū florenū a ciuitate vl'mo nasterio isto pl⁹ q̄ꝫ valet pcipere unū in q̄libꝫ decē annoꝝ q ita de/inceps incertū ē Igit̄ cū q̄ntitas vite nulli⁹ hominis ostet ō cōi cur su. nō p̄t ostare q̄ꝫtū valeat aliquē recipē in q̄libet āno vite sue unum florenū Igit̄ si ibi otract⁹ attenta tur irrōnabilis erit q casualis imo fatu⁹ cōtract⁹. quez hominū vani tas et cupiditas quēit et rō nescit ¶ Adhuc decimoq̄rto ex radice p̄cedētis argumēti arguēdo si licitū ē et rōnabile emē reddit⁹ ad tē pus vite vel ad tēp⁹ ppetuū Sit ergo gra exēpli vel argumēti va/lor percipiēdi reddit⁹ ppetui. a. et valor ad percipiēdum reddit⁹ ad vitā. b. et sit. c. p̄ciū iustū reddit⁹ p/petui. d. vero p̄ciū reddit⁹ ad vitā Tūc sic Si p̄ciū dati reddit⁹ ppe tui ē iusti. igit̄. c. eq̄tur. a. q sīliter. d. equat̄. b. qr iustū in emptiōe et ven ditiōe attendit̄ penes adeq̄tionez p̄cij ad valorē ei⁹ qđ emit̄ vt patz q̄nto Et h̄. hoc habito manifestū est q. a. se hz ad. c. sic. b. ad. d. Igi tur ꝫmutādo portionē sicut se hz

a.ad.b.ita se habz.c.ad.d. ꝫ ℔ est falsū.qz lōge maioz est ꝓportio.a. ad.b.q̄ꝫ sit inē.c.et .d. ¶ Qđ ex ℔ manifestū ē ꝙ aliq̄nti ē valoris re/cipe reddit⁹ floreni vni⁹ in q̄libet duoꝝ annoꝝ.et dupli valoris est recipe florenū in q̄libz q̄tuor āno/rū et sic deinceps Igit̄ valor eius qđ ē recipe florenū ꝑpetui infinite excedit valorē recipiēdi florenū p ānos vite alicui⁹.qđ fuit ostenden dū Irrōnabiles ergo videnť otra ć⁹ illi vel saltē alē illoꝝ Et si em/ptio reddit⁹ ꝑpetui ē irrōnabilis a fortiori emptio reddit⁹ ad vitaz illicita erit qđ ē ꝓpositū ¶ Confir mať sic emptio reddit⁹ ꝑpetui nō ꝑt eē iusta seu eq̄ vt videť.patz qz vt iā deductū ē ibi valor ꝑceptio/nis sine ꝓportiōe excedit omnez fi nitā pecuniā. Igit̄ ibi nō ꝑt eē ad/eq̄tio debita p̄cij ad appreciabile quā tñ iustitia cōmutatiua req̄rit. ergo si ille otract⁹ de q̄ min⁹ videť est iniust⁹. D fortiori alē .s.emptio/nis ad vitam q̄ multis et magnis de iniustitia suspect⁹ est igit̄ ꝛc

Capitulū xxx. Noiatis docto/rib⁹ contrarijs in hac materia arguit̄ ꝙ emere red/ditus ad vitā sit licitum

Ijs et alijs hmōi rōnibus visū ē magnis viris vt do ctori solenni et ceteris ꝙ emē reddit⁹ ad tēpus vite vel ꝑpe tue.mō q̄ ℔ cōit̄ fieri solet sit diffo/nū iuri naturali ac p ℔ illicituz vt patz q̄one ętia p̄mi q̄libeti eius/dē doctoris.et.q.xxiij.octauo q̄/libeto.q.q.xv.q̄libeti sed̄i vbi in/ter cetēa narrat q̄nq̄ impetratas fuisse bullas papales ad restituen dū ꝑcepta vltra sortē ab his q̄ de emptis reditib⁹ ad vitā pl⁹ leua uerūt q̄ꝫ a p̄ncipio deberunt ex eo ꝙ cuilibz illoꝝ vere ꝑtē videať illud Luce.xix. Ibō auster⁹ es tolľ qđ nō posuisti et metis qđ non se minasti ¶ Uerū ē ꝙ his nō obstā tib⁹ otrariū visū ē q̄busdā docto/rib⁹ alijs posteriozib⁹ licet nō ita famosis vt Gotfrido de fōtibus q̄nto suo q̄libeto.q.xiij.q alijs nō/nullis ¶ Igit̄ etiā ꝑ illoꝝ opiniōe Ad ꝓpositū arguēdū ē aliq̄t rōni/b⁹ Quarū p̄ma arguit̄ sic p̄ñt emi rōnabiliť reddit⁹ ad octoginta an nos vel nonaginta vel cētū.cū va loz ꝑceptiōis alicui⁹ boni ꝑ deter/minatū temp⁹ iuste estimari possit Igit̄ etiā ad tēp⁹ cōius periodi vite hūane reddit⁹ emi p̄ñt .qz iaz hūana ꝑiod⁹ cōiter nō solet se ex/tendē vltra dictos nūeros ānozū ficut diu añ nos scriptū ē Si in po tētatib⁹ octoginta anni āpli⁹ laboz et doloz ¶ Scđo arguit̄ sic qz lici te emi p̄ñt reddit⁹ ꝑpetui vt habet cōius fideliū ꝟsuetudo Igit̄ a fortiori emi p̄ñt ad tēp⁹ vite qz facili us et veritati ꝓpinqui⁹ estimari ꝑt valoz ꝑceptionis alicui⁹ rei vtilis ꝑ tēp⁹ finitū q̄ꝫ infinitū igit̄ ¶ Jtē tertio qz nō ē verisimile ꝙ fideles vtriusq̄ sex⁹ eligētes religiose vi/uē et in toto ꝟferre se deo emēdo reddit⁹ ad vitā vt negotiatiōib⁹ seculi et laborib⁹ nō impedirenť tā to tpe errauerūt Jta ꝙ nec ꝟscien tia ꝓpria nec viri docti et religiosi

tales redarguerit Quō etiā verisi/mile ē ꝙ ciuitates et maxime quen/t⁹ relig oſoꝝ tāto tpe reddit⁹ ad vitā diuersis pſonis reddere ɔsue/uerūt Si otract⁹ ille illicit⁹ eēt et si tā generalis fideliū cōsuetudo cui derogādū de facili nō videt peni/t⁹ iustitia careret Quarto arguit̄ sic Aliquis habēs ius hereditari/um ad rē aliquā p̄t illud altēi lici/te vēdē eē nō vēdēdo rē ipaz sic̄ si q̄s ius vēdat añ rei possessionē ha/beat Quadmodū Esau vēdidit ius p̄mogenitureꝰ fri suo Jacob Jgit̄ nihil ꝓhibet etiā vēdi licite alicui ius habēdi a tali villa ciuitate vel monasterio ānuatim tot modios bladi aut mēsuras vini. q̄nimo et ius habēdi tot florenos succes̄siue dādos ꝓ tot vel tot florenis simi/datis.et ꝫ videt infringē vim rō/nis none añ oppositū facte Cō firmat illd qz q̄ emēt reddit⁹ in vi/nis aut bladis et ꝫ emē nō dicere/tur res illas q̄ adhuc nō sūt.ꝫ ius hñdi eas q̄ in futuris ānis ꝓuenient. Jgit Quinto arguit̄.qz ꝑm iura cui opetit ius dādi illi et ope/tit ius vēdēdi.ꝫ certū est ꝙ aliq̄s posset dare talit̄ reddit⁹ alicui ꝙ p/cipiet decē libras q̄libz anno vite sue sup bonis suis .ergo eē p̄t hu/iusmodi cui vult vēdē Et confirmat rō.qz ille cui dat̄ talis reddit⁹ nō habz magis posse vēdēdi illaz.q̄z ille q̄ dedit a ꝓncipio ꝫ ꝑm illos de otraria opinione ille cui dat⁹ est talis reddit⁹ ad vitā.p̄t ipm ven/dere.ergo et ille q̄ dedit potuit eū/dem vēdē.vel dic cur taz varie

Itē sexto ꝑm ius sic ē ꝙ si q̄s eme/ret ab aliq̄ cōitate p̄dīū ꝓ cētū li/bris et postea vēderet cōitati idez p̄dīū ꝓ duodecim libris redditus ad vitā.ꝫ licitū ē illi etiā ꝑm otra/riā opinionē licitū ē illi vēdē illos reddit⁹ alteri.ꝫ ille nō vēdit alteri reddit⁹ nisi q̄s in pecuniā hz.ergo licet emē et vendē reddit⁹ ad vitā in pecunia.qđ fuit ꝓbādū Se/ptimo sic vbicunq̄ est eq̄lis ɔdi/tio vendētis et emētis otract⁹ ē li/cit⁹:ꝫ in otractu p̄dicto ē hmōi.qz eq̄lit̄ est dubiū ex pte vtriusq̄ q̄s debeat pl⁹ habē.et ergo cū ipi añ otractū fuerūt eq̄les ad inuicē iu/ste se habētes.sic et post erit inter eos habitudo iustitie.qđ ē ꝓpositū

Capiculū xxxi. in q̄ agit̄ ꝙ em/ptio reddituuz ad vitā scrupulū hz lz videat q̄nq̄z li

Ecce grādis doctoꝝ (cita otrauersia nōbiliū vtrin/q̄z tot rōnib⁹ fulcita et ta/lib⁹ ꝙ si res hec acute vt expedit inspiciat̄ vir sine scrupulo eē p̄t il/la emptio reddituū ad vitā eo mō q̄ cōiter fieri ɔsueuit Forte dicit hic aliq̄s q̄etis amatoꝝ refugiens in suauore vult⁹ sui ɔmedē panē su/um et cupiens ex reddit⁹ ibus in ocio viuē ꝙ nō oz hic scrupulū hr̄e qz rōnes otrarie p̄nt apparere solui ꝫ ꝫ nō obstat qz eq̄ apparent vel magis rōnes ꝓ emptōe tali facile solui p̄nt̄q eneruari Et si fortassis in casu licite fieri posset ꝓ aliq̄bus tñ clarū eē debet ex p̄missis ꝙ nec emptionē reddituū ad vitā nec p/petuoꝝ passum oib⁹ p̄mittē reipu/

blice expedit.sed potiº multa q̃ ad ipiº ꝓfectū sūt impedit Sz q̃cq̃o sit q̃ntū ad otractū emptiōis cēsº ad vitā de expediēti respēu reipu blice videt ꝙ vtiq; ꝑm se sit licitº Ita videlicz ꝙ sine pcēo exerceri possz.qz sic̃ apparet.ex capto.ij.se/ cūde ptis huiº tractatus q̃libet ꝑt in re sua cēsº capace ostituē censū ꝑpetuū vl ad tēpº solū.vt ad vitā alicuiº vel ad aliq̃t ānos et ꝑ cen sū certe q̃ntitatis in pecunijs vl in rebº vel incerte q̃ntitatis.vt q̃rtā sextā fructuū rei sue vt vinee do mº vel alteriº Cū ergo sic̃ q̃libz ꝑt dare rē suā et fructū eiº ꝑm totum vel ꝑtē cui vult Ita possit dare cui vult omnē censū quē in re sua osti tuit.videt etiā ꝙ quēlibz talē cum sit finitiq; dekminati valoris vēdē possit ꝑm aliq̃m estimationē iustā Ponūt ergo q̃dā de doctoribº iu ris circa otractº emptiōis dictoꝝ cēsuū q̃tuoz casus in q̃bºeoꝝ opi nione patz q̃d in illis otractibus sit licitū et q̃d illicitū Primº ē si cē sus ostituat in ꝑsona libera.et nō in re cōtractus ē illicitº.qz ius scri ptū habz vt dicūt ꝙ ꝑsona libēa nō ꝑt ostitui cēsualis Secōs casº ē si cēsº ostituat vel ostitutº est in re añ vēditionē et post vēdat ꝑ iu/ sto ꝑcio valioº et licitº ē otractus dūmō nō incurēiat deceptio vltra medietatē ꝑcij iusti.pz qz vt dicūt ibi occurrūt oia q̃ ad legalē ēptio nē requrūt Tertiºcasº ē ꝙ si cēsº osti tuit tpe vēditiōis sup re aliq̃ q̃ ꝑt hri de illa et pº vēdat iusto ꝑcio otractºiterū ē valioºpz vt ꝑcedēs

Quartº ē si cēsº excedat vtilitatez q̃ de re hri pōt locatiōe vel alias cōtractº est illicitº qz ibi fieret ob/ ligacio ꝑsone ꝑ residuo census

Capitulū xxxij. Ostēdēs quo census trāsire pōt de vna re in aliam et ita ꝑpetuari Stos casº aliqlit ꝑtractādo exp̃/ mo et eiº rōne videt seq̃ ꝙ re dest/ nēte in q̃ cēsº ostituit cēsus nō pos sit ampliº exigi ab eo q̃ ꝑus dedit qz tūc nec ipe ē cēsualis nec aliq̃m rē habz cēsualem illi cui ꝑus dare ocueuit cēsū Alteriº sequit ꝙ si cē sualis domº casu oburat domus reedificata ꝑ eū cuiº ꝑus erat nō fit ꝑm se cēsualis patz qz scda do mº nō ē effectº ꝑcedēs ex ꝑozi.ꝑ ꝑcedit ex bonis liberis edifican tis vt suppono Igit nō est vñ rō/ nabilit cēsualis debeat Sed q̃d si cēsº in aial aliqđ ostitutus ē.vt in vaccā Nōne vitulº eiº onerat erit eodē cēsu Dicit ꝙ nō .ꝑ ꝙ vitulº sine onē ē eius cuiº mr erat cū one re Sic̃ in simili si vinea ē cēsualis nō oz ꝙ ergo vnū inde habitum sit cēsuale et ita de multis Sed q̃ris quō ergo iuste ꝑpetuari pōt cēsus in vno aiali vt in vna vac/ ca vel oue ostitutº.q̃lez aliq̃ recipi ūt Dici ꝑt ꝙ si tā puº ē cēsus ꝙ il le q̃ oduxit vaccā ꝑt ex fructibus eiº tātū lucrari ꝙ sine ipiº notabi li grauamine vel dāno poterit ali am vaccā opare illi cuiº erat ꝑoz iam osūpta vel ex senio inutilis fa cta sit licite cēsus ꝑmus leuari pōt de vacca scda sicut de ꝑma.et ita de tertia sicut de scda.et de q̃rta

ſicut de tertia ſine fine. Tertio ſequit ex eodē caſu q illicit⁹ est otra ct⁹ quo aliqs certa pecūia ab alio recepta obligat ſe illi ad dādū annuatim tot ſolidos qz diu vixerit qz ꝫ est directe ꝓsonā censualē facere nō habēdo respectum nec ad eius laborē nec ad rē aliquā ipi⁹

Capitulū xxxiij. De ēptio nō cadit per ſe in ius poſſidēdi rē vel aliq̄d de ipa hñdi

Secūd⁹ caſ⁹ videt ſupponē falſū. videlicz q ibi oia ad veritatē emptiōis req̄ſita occurrāt Nam contra ꝫ sūt plures rōnes ſuper⁹ facte Jñ cū aliqs emit cēſus vni⁹ libre ſup̄ monaſterio aliq̄. q̄d emit nō ꝓtem bonoz monaſterij nec ꝓtē fructuū ei⁹ nec aliq̄ res pñtialit est quā emit Si dicat vt quidaz dicē ſolēt. q emit ius habendi tm̄ pecunie vel bladi de bonis monaſterij ānuatim. Cōtra monaſteriū habz ius hñdi aliq̄d de vineis vel agris ꝛc ex hoc q sūt res ipius Jgit ius hñdi rē vel aliq̄d de ea ſurgit ex ſuitate rei ihāc aūt monaſteriū nō tranſfert in emētē reddit⁹ ſup ipm: igit Jtē emptio alicui⁹ rei vt vince vel dom⁹ facit emētez habē ius poſſidendi illā et vtēdi ꝑut vult pſciſe et ꝑmarie. ex eo q emptio facit rē illā eſſe ſuā et ita non cadit ēptio ꝑmo et ꝓ ſe in ius poſſidēdi. ſed ꝫ marie ipa emptio Jtez q̄d est emi reddit⁹ vni⁹ modij ſup bonis monaſterij niſi ipi⁹ bona ꝓ eos q̄rum sūt obligati emēti ad modiuz ſibi porrigendū vbi nihil occurrit q̄d emak qz nō modi⁹ bladi cū longe min⁹ valeat q̄z pecunia data Nec ꝫ oplerū q̄d est modiū quolibet anno in ꝑpetuū reddi. qz ꝫ infinite valet pl⁹ q̄z modi⁹. q̄re impzecia bile est Si leges q̄dam ſcripte dicant ius aliq̄d eſſe emptibile. hoc ideo dicē pñt q inſepabiliter cōſequit rei emptionē. nō q emptio ꝑmarie et de ꝓ ſe terminari poſſit i ius ipm Apparet ergo q nō licz ei q̄ cēſum emit ad vitā recipe pl⁹ q̄z dedit. qz q aliqs poſtq̄z de re empta recepit tātū q̄ntū ꝓ ea dedit. adhuc vltra licite recipit prouenit vel ex fructu vel vſu rei illi⁹ vel ex ingenio quo habēs eam excercendo lucrak Cū ergo nullo tali mō excuſari poſſit ille q̄ iaz recipit pl⁹ q̄z dedit ꝓ cenſu ſuper aliq̄d monaſteriū iniuſte recepit amplius

Capitulū xxxiiij. In quo oſtēdit qūo emptio cēſus ad certuz tēp⁹ ſit licita et q̄nq̄z illicita

Circa tertiū caſū cōſideranti occurrit q ſi cenſus ad aliquot annos ſup̄ aliqua re. vt ſup̄ domo ꝓ tāto ꝑcio ematur q̄ntū ex locagio de domo illa haberi poteſt per tot annos licit⁹ est contractus. quia fit gratia venденti in eo q ſimul recipit pecuniam quā ſucceſſiue ꝓ tot ānos eſſet habiturus Si ergo ematur tant⁹ cenſus ꝓ minori q̄z est locagiuz ꝓ tot annos contractus illicitus videtur. eo q ſolum ratione erpectationis emens minus dat et ſic ex

ouratiõe tpis sumit lucrũ qđ vsu/
rariũ est.cadẽ rõne nisi census mi
nor totali locagio per ānos aliq̃t
empt⁹ ematur ꝑ tãto precio q̃ntũ
facit census ille ꝑ tot ānos multi
plicat⁹ illicit⁹ est cõtract⁹ quia ibi
emens solũ rõne expectationis lu
craret.verbi gr̃a Si cẽsũ vnius li
bre sup domo tua ꝑ quadraginta
annos porrigendũ emo ꝑ trigin
taser libris elapsis q̃draginta an
nis lucrat⁹ sum q̃tuor libras de tri
gintaser q̃s tibi pro censu dedi.lu
cror ergo tãtum ac si tibi triginta/
ser libras mutuasse ꝑ q̃tuor ānos
ꝑ q̃tuor libris.talis itaq̃ emptio
census videt introducta in recõpẽ
sationẽ colorataz vsurarũ lucri
Deinde si etiã q̃rtũ casũ discutere
velim⁹ occurret ꝙ si res licite cen
sib⁹ onerate successu tpis peiozen
tur vel peiorate sint .ita ꝙ illi qui
mõ res illas possident nõ pñt de
illis opetent viuẽ si censũ soluãt q̃
ab inicio in ipis ostitut⁹erat recipi
tur cũ pcõ de reb⁹ illis tãt⁹ cẽsus
q̃nt⁹ recipiebat olim qñq̃ res fru
ctuosiores erant et tpm cursus ac
hominũ mores fuerunt meliores
Et ß etiã videri potest qũo cõsti/
tutio absoluta de re aliq̃ sp̃ ac in/
uariabiliẽ soluẽdi ab eo q̃ eã posse
verit.ꝑt esse irrõnabilis rei publi
ce incõgruẽs.qz per eã otingit he
redẽ fine sua culpa grauari aut he
reditates distrahi et cõfundi qñ
possessor rẽ iã in fructu deficiẽtem
opellit alieno ꝑ censu dimittẽ aut
se psonaliẽ cẽsualez facẽ Hoc er
go diligenti⁹ aduertãt q̃ cẽsus cõ
stituũt Douertãt q illi diuites aut
nobiles qui depauperatis rusticis
vel alĩs cẽsus habẽ volũt integre
et absq̃ misericordia sicut ab anti
quo in reb⁹ q̃s possident fuerunt
ostituti Et tactis circa tertium
casũ videt ꝙ cens⁹ non sit aliquo
modo ꝑprie vẽdibile aut emptibile. licet
sit transferibilis de vno in alium
Hoc em̃ ꝓter emptionem multis
modis cõtingere potest vt dona/
tione ꝑmutatione aut etiã alio im
proprio emptionis modo Nec om
ne donabile aut ꝑmutabile est em
ptibile.ß econuerso vt clarũ ẽ So
lum em̃ res corpales et earũ vtili/
tates seu fructus vident ꝑprie em
ptibiles eẽ et vendibiles de quib⁹
ꝑprie nõ sũt redditꝰ q census Naz
res fruct⁹ et census sũt tria que di/
stinctim et separatim habẽi possũt
Nec ꝑ si census sumatur impropẽ
ꝑ parte vtilitatis .vel fructus rei
põt ꝑprie et licite emi.vt verbi gr̃a
Aliq̃s potest emere decimã partẽ
fructuũ talis vinee vel agri potest
nullesimam emere omniuz ꝑcentu
um de bonis vnius predñ vel mo
nastẽñ.sic aliquis emere potest p/
tem aliquotam annualis locagñ
vnius domus Dicũtur etiã redditus emi consecutiue ad emptionẽ
verbi gr̃a castri ad qđ redditus
pertinẽt.leges ergo q iura scripta
que innuunt census vendibiles
esse.sumere videtur censum impro
prie vt dictũ est.qui etiam sic sum/
ptus quãdoq̃ inuenitur in legib⁹
pro predñs vel alĩs rebus immo
bilibus Aut improprie vident ali/

qui loqui de emptiōe ⁊ venditiōe sicut sepe illa impropꝛie sumpta inuenim⁹ vt bona celestia emi dicuntur pꝛo reb⁹ terrestribus mō quo habitū est in caplīs ꝛc

Capitulū xxxv. de opinione cuiusdā ꝓ cōtracti b⁹ supius dissuasis

Sed q̄quid sit de veritate emptiōis censuū semꝑ manet dubiū de reb⁹ vere emptibilib⁹ et venditibilib⁹. videlz an vere et licite vēdi possint solū ꝑm quid. solū scz ad vitā vni⁹ aut ad certos annos. aut cū obligatione ad reddendū venditori ꝓ simili ꝑcio q̄n voluerit. de ꝟ venditiōis modo et p̄cedentibus dictū est supꝛa caplīs ¶ Sed obuiare videt̄ his que dicta ibi sūt q̄dam ponēs de pꝛetactis modis venditionis q̄tuor ocluſiones Quarū ꝑma est hec Ille q̄ est dñs alicui⁹ rei. est et dñs vſus eiusdē rei Secūda q̄ dñs ver⁹ alicui⁹ rei pōt eam transferre in alterū gratis et ꝓ pꝛecio et pꝛo cōmutatione alteri⁹ rei Tertia q̄ domin⁹ pōt trāsferre vſū et fructū ꝓpꝛie rei et in alterum retenta sibi ꝓpꝛietate rei Quarta q̄ dñs ver⁹ alicui⁹ rei sicut pōt dare vel vēde/re ꝓpꝛietatē rei vel fruct⁹ alicuius possessionis simplicit̄ q̄ntū ad omne temp⁹. sic potest dare vel vendere ad temp⁹ determinatum vel ad temp⁹ ꝓticulare Oīa ista ꝓbat ꝓ rōnem et naturā dominij q̄ libet est arbiter et modēatoꝛ rei sue vt ex iure allegat Sbdit q̄ cū oīs reruꝫ cōmutatio inē homines fit naturaliter ꝓpter nēcitates vite humane Ideo sequit̄ q̄ omensuratio earū debz fieri ꝑm magis et min⁹ in valoꝛe ꝑm q̄ magis et min⁹ hūt de vtilitate et nēcitate ad vitaz humanā. Variat aūt hmōi vtilitas multiplicit̄ in magis et min⁹. vide/licet ex tpe et loco. ex ꝓsonarū cōditiōe. et ex ipāruz rerū natura Q̄n ergo a venditoꝛe trāsfert̄ rei substātia cū vſu eius simplicit̄ constat q̄ pl⁹ receptur⁹ sit emens q̄z si trāslatio solū fiat ad tēp⁹ Vñ concludit q̄ tpalis ē venditio q̄ non tātū ꝑciū requirit̄ ac si essz ad omne tēp⁹ Idē putat in emptiōe ad vitā. qꝛ rōne piculi et dubij q̄ excusare vident̄ in talib⁹ nō requirit̄ tātū ꝑciū ac si res vl̄ redd it⁹ ꝓpetue emeret̄ maxime si tēp⁹ est indeterminatū videlicz ad vitā hominis q̄ depēdet a natura tpis oīi die morte minātis Ideo tolerat̄ in talib⁹ si q̄nq̄z min⁹ dat̄ Idem in contractib⁹ ad reemendū nā oīi die opoꝛtunitate captata ꝓt q̄s ēt ꝓ sili ꝑcio rē reemē vt vēdidit Igit̄ min⁹ valet rōne illi⁹ additionis. q̄re ocludit q̄ de natura ⁊ ō naturali rōne tales otract⁹ valeant hec ille

Capitulū xxxvi Oñdēs q̄ dicta illius non obuient superioꝛibus

Ista dca q̄uis ꝑma facie videantur alīq̄m apparētiā hr̄e. tñ si volu erim⁹ ea intrinsec⁹ inspicē nihil faciunt ad iustificationē dictoꝝ otractuū de q̄bus dubitat̄ an liciti sint Si em̄ inspexerim⁹ fūdamētū pꝛobatiōis p̄dcaꝝ ꝓpositionū. inueni/

ēm⁹ ꝙ nihil ꝓbat qz ꝙ ꝗlibz ē ar
bitер et moderatoz rei sue. et ꝙ ꝗ/
libet ꝑt rem suā trāsferre in aliā et
de ea disponē. intelligit iusteꝝ rō/
nabiliť. sicut clarū est Cū ergo du
bitet an aliqs dictis modis pos
sit rē suā vendē aut taliť possit ꝑ
pecunia rē alteri⁹. suā facē. manife
stū est ꝙ nō ꝓbať intētū ex ꝟ fun
damēto Nulla em̄ cōsequētia ē. ꝗ/
libz ē arbiť et moderatoz rei sue ꝛ
Igit licet ei omni mō illā vendē
mutare Nec ꝓbat aliqđ ꝑ aliud
qđ supponit videlicet rerū mута
tiones vt emptiones et vēditiones in/
troductas eē ꝓpter nēcitatē humа
ne vite. qz itez ex ꝟ nō sequit ꝙ er
go omnis ꝺtract⁹ emptionis aut
venditiōis sit licit⁹. aut trāsactiōi
humane vite vtilis vel nēcari⁹ Cū
multi ꝺtract⁹ tales possint eē inu
tiles et supuacui et nō in releuamē
hūane indigētie. ꝟ in augmētū hu
mane miserie sicut in supioꝛib⁹ pa
tuit in multis caplis ¶ Destructo
fūdamēto deinde venientes ad ꝓ/
positiones ꝗs posuit. videam⁹ quid
veritatis habeant Prima dicit ꝙ
dns alicui⁹ rei est et dns vsus eiu
dem rei qđ verū est nisi dns vsum
re in alteꝝ trāstulerit sibi ꝓpрieta
te retenta sicut fieri ꝑt ꝑ tertiā ꝓ/
positionē ipi⁹ ¶ Secda cōclusio ei⁹
dicit ꝙ dns alicui⁹ rei ꝑt eā trāsfer
re in alterā triplicit. scz gratis. ꝑ
ꝑcio. et ꝑ cōmutationē ꝑ alia re.
Ista cōclusio si valeat vniuersalē
iurta mozē iuriſtaꝝ falsa ē. qz nō
ꝗlibet res pōt l cite ab eo cui⁹ est
trāsferri in alteꝝ illis trib⁹ modis
sicut patuit supi⁹ tā de reb⁹ spūa
lib⁹ et sacris ꝗz nō spūalib⁹. nō oz
resūi qz planū est ¶ Quarta ꝓpo
tio ei⁹ dicit ꝙ sicut dns ver⁹ rei ꝑt
dare vel vendē ꝓprietatem rei vel
fruct⁹ possessionis alicui⁹ simplicit
quo ad omne temp⁹. sic pōt dare
vel vendē ad ten pus determina/
tum et particulare Istā ꝺclusionē
circa quā ꝙ ad scdaz ptē ē otra/
uersia sine probatione ponit assu
mens qđ ꝓbare debebat Ad illa
ꝓpositio ꝗrta nec sequit ex ꝑcedē
tibus trib⁹ nec ex fūdamētis ꝙ ꝑ
ꝓbatione suarū cōclusionū suppo
nit sicut iaz ostēsum fuit ¶ Dehuc
cōtra illā conclusionē quartā sūt
tres ꝺclusiones in supioꝛib⁹ dedu
cte caplis Iterū cōtra ipam est ꝙ
nō similit ꝗntificatur valoz rei sim
plicit et relate ad certū vel incertū
tēp⁹ Ad nō sequit res ꝑt iusto ꝑ/
cio simplicit emi Igit etiā ad cer
tū temp⁹ Causa est qz in emptiōe
ꝓma valoz nō ꝗntificatur ꝑ respe/
ctū ad diuturnitatē tpis ꝟ ꝑ respe
ctū ad eqlitatē valoris rerū et pre
cij ꝟm pñtē tpm cursū et rerū statū
vt in supioꝛib⁹ cōstat fuit capitulis
In vēditiōe vero vnius rei verbi
gratia dem⁹ ad seraginta annos
oportēt attēdi valorē eius ꝑ totū
illud tēp⁹ qđ fieri nō ꝑt qz accidit
ꝙ in dato loco dom⁹ in vno āno
fūt cariozes in duplo ꝗz in alio an
no et iteruz in alio sub dupli valo/
ris. ꝓpter qđ nō ꝑt sufficienter esti
mari ꝑ ꝗnto data dom⁹ iuste emi
possit ad seraginta annos Iteruz
si ex ꝟ vt dicit ꝙ qñ substantia rei

cum vsu trāsferē simplicē in alterū ipe pl⁹ receptur⁹ est mai⁹ pciū requirit q̄z si nō trāsferet ad oīe tēpus .sequit̄ q̄ nisi ꝓportionabilit̄ min⁹ pciū determinet in emptiōe ad certū tēp⁹ ꝑm ꝓportionē illius tpis ad tēp⁹ ꝑpetuū iniuste agit qz si res p datū tēp⁹ valet tātū p duplū temp⁹ ꝑm illā rōnē valebit duplū ꝛ p ēplū ēplū qz reb⁹ regl̄a rit̄ se hñtib⁹ p illud recipiet triplū Cū ergo nulla sit ꝓportio vel saltem oīo incognita tpis verbi gr̄a viginti vl̄ seraginta ānoꝝ ad oīe temp⁹ patz q̄ ibi nō poterit eē iusta valoris estimatio q̄ō erat probandū ꝓ illo facit capl̄m

Capiculū rrrvij In quo inuehit̄ ōtra incaute p/dicātes de cōtractib⁹ memoratis

Ex istis apparere pōt q̄ q̄/dam in hac materia nimis extrem⁹ putās ex dictis cōclusiōib⁹ intentū demonstrari fuit de ad pauca respiciētibus .q̄ ideo stulte enūciauit dicēs.q̄ q̄cūq̄z reuerit dictos ōtract⁹ illicitos esse hereticꝰ ẽ cēsend⁹ Ego huiꝰ leuitatem āmirās potius credo q̄ q̄ publice ꝑdicauerit aut absolute docuerit hmōi ōtract⁹ passim licitos eē phibēd⁹ sit eo q̄ auaris et ceteris hoc tpe pl⁹ cupiditati deditis dat occasionē ꝓpinq̄m peccādi et eos q̄ in ꝑdictis cōtractib⁹ peccauerūt grauando primos suos firmat in suis pcīs Nō eñ phibēdi sūt solum q̄ falsa ꝑdicant aut vicia licētiāt.ꝫ etiā q̄ incaute ꝑdicando his occasionē amministrāt aut ad errores et vicia fragilib⁹ vias aperiūt ad dānationē ipoꝝ q̄ eas ꝓponunt et eoꝝ q̄ sequūtur Qualit̄ faciūt q̄ publice ꝛ absolute licitos ad populū ꝓclamāt cas⁹ vel ōtract⁹ qui forsan si q̄q̄z ab aliq̄ certa causa et singulari intētiōe sine peccato exerceri possint .tñ vt cōiter vel sp cū pcō fieri solēt Multū ergo arguēdi sūt q̄doz piculosi sibi et alīs q̄ de cōtractib⁹ reb⁹ aut casib⁹ rōnabilit̄ dubīs et formidolosis certificant ceterosq̄ audaces faciūt ac ꝓnos ad q̄oā q̄ vel non exercenda vel cum magno timore agēda docē debērēt Jā vtiq̄z tot et talia ōtra ōtract⁹ de q̄b⁹ est sermo in supiorib⁹ mota sūt q̄ q̄ illis debite aiaduersis ad min⁹ nō redibit dubi⁹ circa equū et iniquū expediēs ꝛ inexpediēs in hmōi ōtractib⁹ exercitate rōis vsū nō hr̄e iudicād⁹ ē Cū g⁹ i oib⁹ q̄ nōbiliter scrupulū ꝛ formidinē hñt declinādū sit ad securiorē ptē et cū stante dubio negotiū aggrediēdū nō sit Nā q̄ nō obstāte dubio an iustuz sit qđ faciēdū occurrit nihilōim⁹ audacē illō agit puipēdit ꝛ ōtēnit nō curādo offēdē deū auctorē iustitie q̄re puto abstinēdū eē pot⁹ a ōtractib⁹ illi ꝛ filib⁹ supuacuis et reipublice inutilib⁹ q̄s vt visū ẽ cupidoꝝ ipietas finxit et introduxit et caritas odit qz nō cā releuāde nōitat.hūane exercēt. ꝫ cā iniq̄ cupiditatis explēde Puto ergo magis dissuadēdū fidelib⁹ ne talib⁹ se implicēt ōtractib⁹ q̄z q̄ liciti sint publice procla

Cap rrrvij. in q̄ sūmat ꝓcta p cōclusiōes mādoz

Tractat⁹ Henrici de hassia

Am materiã tãdẽ hanc diu tentã et extense satis ꝗliter potui ꝓtractatã ꝯcludẽdo Cõclusiones multe ex dictis ab initio huiꝰ tractatꝰ vsqꝫ huc colligi pñt de ꝗbus ceteris ꝙ clare patẽt omissis: soluz ꝙtuordecim elicio

Quarũ ꝑma ẽ ꝙ plꝰ longe peccãt xpiani recipiẽtes vsurariũ lucrum a xpianis ꝗꝫ olim peccassent iudei recipiendo vsuras a frib⁹ suis pz ista ꝯclusio ꝑ capm. et adhuc

Scda conclusio Qui vsurarios in deos vel xpianos fouẽt ꝓ lucrum aut defẽdũt moraliter peccant et plurimis cã dãnationis existũt pz ꝑ capm. ex istis ad tertium

Tertia ꝯclusio .oẽs qui pecunias alijs ꝓstãt ꝓ seruitijs ãnuis aut cẽsib⁹ sũt in statu damnationis pz ꝑ capitulũ .v. scde ptis. qr sũt manifeste vsurarij ꝙs in nullo releuat qꝺ lucrũ vsurarijũ appellãt seruicium aut censũ. qr ꝙcũqꝫ noie tale lucrũ vocẽt aut coloret iniquũ ẽ vt pz ꝑ capitulũ ꝑme ptis

Quarta cõclusio Qui tenẽt ꝑ pecũia mutuata castra villas dom⁹ vineas et hmõi et fructꝰ expensis deductis in sortẽ nõ ꝭputãt. cõiter oẽs in statu dãnatiõis sũt. pz quia stãt in pcto mortali cuz manifeste vsurã cõmittãt vt patz ex capꝭ ꝑme ptis Cuz ergo vsura sit mortale pcm vt notum est ꝑ capitulũ eiusdẽ ptis relinquit ꝓpositũ Sed dixi in ꝯclusiõe cõiter qr ꝗbusdaz videt ꝙ in hoc casu excuset vsura qñ res impignerata ẽ in feudũ a mutuante ꝑ cedẽs verũ et ꝟ supꝰ in eodẽ capto impugnatum est

Quinta octo. tractꝰ vocate ẽptionis rerũ ad tẽpꝰ ꝙ cupiditas introduxit grauat inopes vt vsura vel plꝰ ꝛ ꝓbatur ꝑ duo capitula scde ptis videlicz octauũ et nonum

Sexta octo tractꝰ ẽptiõis ꝙ vẽditiõis ad tẽpꝰ deuiat a vẽo fine emptiõis et vẽditiõis et a plena rõe earũdẽ patz ꝑ capm. ix. scde ptis

Septima cõclusio Obligatio emptoꝝ extorta ad reuẽdẽdũ rẽ emptã vẽditori qñ voluerit tractui detrahit vere emptiõis et vẽditionis pz ex capitulo .x. scde ptis

Octaua ꝯclusio Esto ꝙ ꝺ tractibus illis euidenꝰ ꝺuinci nõ possit ꝙ ex forma vel ꝟm se illiciti sint tñ ꝺuinci ꝑt ꝙ magis sint ꝓhibẽdi ꝙ dissuadẽdi ꝗꝫ passim ꝓmittẽdi

Nona ꝯclusio Nõ expedit reipublice cẽsus q reddit⁹ multiplicari nec oib⁹ vt emãt eos ꝓmitti pz capto ꝑme ptis et capto scde ptis

Decima conclusio Cõstituẽ a ꝓncipe vel a cõitate ꝙ vniuersaliter omnes reddit⁹ vel census etiam ꝓ iusto precio a quolibet redimi ꝑt iniquũ est

Undecima conclusio Qa secularí potestate ordinari nõ potuit ꝙ vniuersaliter omnis ꝓior census ꝓ precio constituto scilicet vnius libre ꝓ octo vel similiter redimi possit

Duodecima conclusio Qa emptio census vnius libre ꝓ octo cũ pacto redimendi ꝓ eisdem tantum scrupulũ habet ꝙ potius ꝓhibenda est ꝗꝫ ꝓmittenda

¶ Decimatertia conclusio ꝙ pena dupli nō soluētiū dictū censum supi⁹ posita irrōnabilis ē et impia

¶ Decimaquarta oclusio. ꝙ census dicto mō empti scz vni⁹ libre ꝓ octo cū pacto redimēdi nō sūt idonei ꝓ fundatiōe ecclesiarum

¶ Iste q̄tuordecim oclusiones et alie multe deduci possunt ex his q̄ in diuersis locis supi⁹ dicta fuerūt q̄ non resumo Sed finaliter ꝓ declaratiōe ꝑticulariori oclusiōis decime et sequentiuz moueo triginta tres cōclusiones q̄rū ꝓma est

UTrum secularis potestas possit aliq̄ statuto reddit⁹ cleri añ iuste habitos mobiles facere ꝓ redemptionem vel alias diminuere

Itē vtrū princeps sua auctoritate possit reddit⁹ laicorum ꝑus iuste possessos sic mobiles facē vel alio mō diminuē vel auferre

Itē vtrū possit reddit⁹ tales ꝓ p̄cio minore iusto redēptibiles facē ita ꝙ habēs reddit⁹ teneat cuilibz volēti redimē dare ꝓ tali precio

Itē vtz ꝓnceps possit opellē quēpiā ad vēdēdū cēsus suos vel alias res ꝓ iusto p̄cio aut vt det census ꝓ tali ad redimendum

Itē vtz possit reddit⁹ tales ꝓ iusto p̄cio redēptibiles facē

Itē vtrum princeps possit hoc cū consensu populi subiecti

Itē vtz dato ꝙ sic. etiā ordinatio hmōi clericos obliget

Itē vtz cler⁹ ꝓ oblōnē se ad talem ordinationē obligare possit

Itē vtz sit in arbitrio ꝓncipis cō stituē ꝑtiū cēsus vni⁹ libre de cetero ꝑpetue vel ad tēp⁹ emendi aliquid cū additione de redimendo

Itē vtz possit hoc saltem cū consensu subiecti laicalis populi

Item vtrū concesso ꝙ sic. constitutio illa etiā clēicos obliget. vel an dissentire debeant

Item vtrum princeps eque possit vel non possit constituere precium minus iusto ad redimendos cens⁹ aliquos in ꝑte vel in toto ad emēdum census

Itē vtrū ꝓpter adiectionē conditionis de redimendo res vel cens⁹ possit licite remissi⁹ ire

Itē vtrū liceat vendēti rē ꝓ iusto p̄cio extorquē obligationē ab emptore vt reddat venditori q̄ redimere voluēit

Respondeo ꝙ nō. licet ēptor possit se sponte obligare ad hoc faciēdo gratiam venditori

Item vtrum in austera estimatione cōmuni et iusta census vnius libre valeat octo

Item vtrum constitutio emptiōis de reemptiōe census vnius libre pro octo ibidem a ꝓncipe facta sit rōnabilis et ogrua

Itē vtz in illa popul⁹ cū nobilib⁹ libere cōsenserit

Item vtrū cler⁹ in illā cōstitutionē dissentire poterit

Item si fuerit iniqua An equaliē peccent successores principis ipsā stare permittentes cum ipso au/

Item vtz peccent Actores clues qui constitutionem talem receperunt et exequuntur opellētes

ad soluēdū cēsus ꝑm eā emptos ꝙ ad vendū cēsus redimere volenti ꝑm formaz ipsius

Itē vtz pena dupli cōn nō soluē tes cēs⁹ ꝑm ipos emptos ostituta sit crudelis et impia Rñdeo ꝙ sic etiā si iusto ꝓcio essent empti

Itē vtz peccēt laici et clerici q̄ ꝑm talem constitutionem cēsus emūt vel emerunt

Itē vtrū tales census fuerint ido nei ad fūdationē diuini cult⁹

Itē vtruz liceat clericis et religio sis cuz taliter emptis redditibus militare deo

Item vtz clerici et laici post con stitutionē illā poterant iuste redi tuare ecclesias et altaria

Item vtrū ꝑ facere potuerint cen sibus iuxta tenorem dicte constitu tionis emptis vel cōparatis

Itē vtz q̄ hec fecerūt teneanť vē ditorib⁹ cēsuū ad augēdū ꝓcium

Itē vtz venditores cēsuū audito ꝙ ꝓcio iniusto empti sūt ab eis ces sare possint a portione ipsoruz

Itē vtz venditores exigē possint restitutionē leuatoz vltra cēsū ꝙ recta estimatiōe valēt octo libre

Itē vtz additione eis facta vsq̄ ad iustū ꝓciū teneantur de cetero reddit⁹ illos perpetue dare

Itē vtz si ꝑ redēptionē cēsuū fun datio alicuius eccie cesset in parte vel in toto ipse fundator recompē sare teneať

Itē vtruz ad refundationez eccle sie obligentur non solum qui red/ ditus eius antiquos ꝑm cōstituti onem principis redemerunt sed et ipse princeps et constitutionis ex/ ecutores

Item vtrum consultius sit propt̄ sequelam malorum constitutionez predictam tolerari et vsum ei⁹ cō/ sciēt̄ꝫs singulorū relinqui q̄ꝫ ipaz in tot annis practicatam reuocari tāq̄ iniquā

Ro rñsione ad istas questi ones supponēdū est primo ꝙ quia princeps tenetur nō permittere. imo vindicare iniu rias Ideo nullaz constitutionem potest condere cuius obseruantia cedit in iniuriā subditorum Se/ cūdo supponēdū ē. ꝙ qz princeps tenetur precipue ad defensionem conseruationem et ꝓmotionem di uini cult⁹ ipe nihil potest recte cō stituere quod cedit in diminutio/ nem vel destructionē illius Ter/ tio ꝙ qz princeps tenetur ad cō/ seruationem et perfectionē reipu/ blice nō pōt aliquid ordinare qđ cedat in detrimētū boni cōmunis Quarto ꝙ qz tenetur solicitu/ dinē hre vt q̄libz subiectoz ꝑ sta tu suo habeat opetētiā tpaliū ha beat pacē et teneat honestatē Jō nō pt ostituē aliq̄ q̄z obseruatio infert otraria ꝓdoz Et q̄ sequit ꝙ ꝓnceps singularē curā debz ad hibē vt ꝑ ñs iuste estimatiōis ꝑm dispositionē regiōis. curſū tpm. cō ditiōes hoim defectū vel abūdāti am rerū res venales siliq̄ cēs⁹ ꝑ/ ut magis expedit ad felicitatē pol liticā vēdanť vel commutenť quia hoc maxime facit vt quilibet com petenter suo statui habere possit

vite necessaria

Ad iis suppositi. rñdeť ad qōnez ꝑmā iuxť cās suppositōes ꝙ doubitanť null⁹ inferior principū nec tpe supm⁹ scz Impator ħ pōt nec vmq̄ ħ potuit ¶ Ad scđaz respōdeť ꝙ non nisi qñ ħ euidēs necessitas aut reipublice vtilitas de redditib⁹ aliquorūz nimis auctis aut alicubi nimis multiplicatis fieri exigat ¶ Ad iij. rñdeť ꝙ nō nisi forte casu in rñsione ꝓcedēti tacto ¶ Ad q̄rtam rñdeť ꝙ nō. nisi aliq̄ singularis cā ħ req̄rat Pōt em̄ ꝑn ceps vrgente necessitate opellē aliq̄ vt vendat bladū aut vinū ꝑ ꝓcio qđ tūc currit. imo ꝑt capē bladuz vbi inuēit q relinquē iustū ꝓciū vt rōne guerre aī defēsionis aut placiti in remotis habēdi Possūt etiaz tpe famis diuites opelli ad vēdē dū blada ꝑ iusto precio a ꝑncipe vel comite iurta exigentiā tpis et regiōis statuendo ¶ Ad q̄ntā respōdeť ꝙ nō nisi cā spēalis subsit ꝑter eorum aliquid q̄ dicta sunt ¶ Ad sextā rñdeť ꝙ nō ꝑt facere cū dsensu ꝑpli illud qđ ꝑma q̄stio q̄rit. licet posset qđ querit scđa q̄stio Cū sit in ptāte cuiuslibz dispone re de sua re sicut placet. Potest iterū cū cōsensu ꝑpli illđ qđ tertia q̄stio quēit eadē rōne Iñ vn⁹ ꝑt in arbitrio alteri⁹ q̄ sibi videť ex/ ꝑtioz ponē estimationem ꝓciī rei sue qđ si fecerit teneť rē dare pro ꝓcio qđ ab illo estimať Ita videť ꝙ nō ¶ Ad septimā rñdetur manifeste in ꝓiud. ciū cleri et in detrimentū diuini cult⁹ ¶ Ad octāā rñdeť ꝙ ꝑnceps sīl̄iter et magīa tus ciuitatis teneť q̄ntificare ꝓ/ um rerū venaliū ꝑm exigētiā vtilitatis cōis respectis circūstantijs tpm et conditiōib⁹ regionū et hominū et eodē mō de ꝓciis censuū. nō ergo ꝑt ꝙ volūtate ꝓcia talibus ostituē. ꝛ teneť ostituēdo respicē ꝙfectū cōmunē ꝛc iurta q̄ntā suppositionē ꝛc ¶ Ad x. rñdetur ꝙ sic ꝑter dicta in rñsione ad sextā q̄/ stionē ¶ Ad xi. rñdeť ꝙ ex ħ maxime cū cōstitutio talis sit clero ꝓiudicialis aut cedit in detrimētū diuini cult⁹ ¶ Ad duodecimā respō deť ꝙ non. qz vt innuiť in rñsione ad scđam qōnē pōt in casu aliqs cens⁹ diminuē vel auferre et ꝑ cō/ sequēs ꝑt ꝓciū ꝓuū ostiuere quo redimanť ab his q̄ cēs⁹ dāt ꝺpauꝑatis vł nimis grauatis ¶ Ad decimātertiā rñdeť ꝙ nō q̄uis aliq̄ b⁹ videať ꝙ ibi libertas redimēdi possit ꝓcio estimari ¶ Ad decimā quartā respōsū ē post positionem tituli ꝙ non Ratio est quia dato iusto precio venditoz nihil pl⁹ habet requirere vel exigere. ab emptoze qui vltra iustum precīū grauandus non est per obligatōnem ad reuendendum venditori quod ab ipso emit ¶ Ad decimam quintaz Respondetur verisimilius esse ꝙ non sicut apparere potest respiciendo ad valorem censuum in eo/ dem regione non longe preteritis temporibus post que non ē regio mutata taliter ꝙ tam modicum sit iustum precīū vni⁹ libre ꝙ parū

ante fuit duplum vel triplū Se/cundo respiciendo ad valorem cē suum in regionibus propinquis aut similib⁹ aut in regiōib⁹ in qb⁹ ꝑm cursū tpm et stat⁹ hominū cen sus debēt eē in meliori foro qz ℔ Tertio apparē ꝑt attēdēdo illa oia diligenť penes q̄ in data regi one q̄ntificād⁹ ē valor cēsuū ibidē Oñib⁹ his debite attētis ꝙ soli cite pōderatis nō solum occurret vēisīlī⁹ eē ꝙ octo libre sint iniustū ꝑciū vni⁹ libre.ℨ relinqueť rōnabi liť dubiū an sit citra medietatē iu sti ꝑcij q̄ dubio stāte grauiter pec cat q̄ nihilomin⁹ ꝑ tali precio emit qz ꝺtēnit nihil curādo iniq̄ agere Ad decimāsextā rñdeť ꝙ non. Rō rñsiōis sui pz ex rñsiōe ad ꝑce dēntē Jtē ex ℔ ꝑ tali ꝑcio immobi les facē indifferenť reddit⁹ antiqs clericoꝝ et laicoꝝ ē iniuriā inferre et diuinū cultū diminuē imo tādē destruē Ad decimāseptimā re/spōdeť ꝙ nō ē verisile in hac libē ꝺsēsisse cū erat in ꝑiudiciū q graua mē plurimoꝝ Ad decimāocta uam rñdeť ꝙ nequaq̄ potuit nec debuit ꝺpť rōnes.tactas q plures alias Ad decimānonā rñdetur ꝙ eē ꝑt ꝙ pl⁹ peccēt eo ꝙ audiūt q sepe audiuerūt a doctis viris ꝙ talis ꝺstitutio iniusta ē vel de iniq̄ tate merito ḥri ꝺz suspecta q nihi lomin⁹ ꝺpellūt ꝑm cā reddit⁹ dari a clericis et laicis cōn eoꝝ volun tatē.qō māisestе tyrānicā facit in iq̄tatē Ad vicesimā rñdeť ꝙ in/dubitatū ē q̄n sic.nec excusat eos mādatū ꝓncipis .cū mandare eis non ꝑt qō ereq̄ vel obseruare ini quū ē offēdēs deū iniuriā inferēs clericis et laicis Ad vicesimā ꝑ mā rñsū ē ꝙ sic.etiā si iusto ꝑcio el sēt empti talis pena crudelis esset et paupū destructiua Ad vicesi mā scḋam rñdeť ꝙ sic .et ℔ postq̄z dubiū factū est an iusta fuerit aut postq̄z legitime declaratuz fuit ꝙ esset iniqua.poterat eniz aliquos simpliciores a ꝓncipio ignorantia excusare Ad vicesimāctiā rñdeť ꝙ nō qz institutio diuini cult⁹ ꝺz eē pmāsiua.et qz qō semel deo di catū ē āpli⁹ reuocari nō ꝑt Ad vicesimā q̄rtā rñdeť ꝙ non iurta moderationē rñsiōis ad rrij qz de us c⁹oia bō sūt nō vult suos mini stros de male adq̄sitis sustētari si/cut non vult sibi talia offerri Ad rrv.rñdeť ꝙ sic qz trib⁹ modis ℔ poterāt ꝑmo dādo liberaliť red dit⁹ sup domib⁹ vel vineis suis Scḋo dādo ꝓ reddituatione do mos vineas agros aut alias res Tertio emendo ꝑm omunem q an tiquā ꝺsuetudinē reddit⁹ ꝺstitutōe ꝓncipis nō curata Ad rrvi.re/spōdeť ꝙ nō iurta rñsionē ad rrij et ad rriij.videť tñ ꝙ aliq̄ simpli ciores poterāt ℔ facē a principio qñ adhuc ignorātia excusabat Ad rrvij.rñdeť ꝙ si aliq̄ ignoran tia vel aiunde a peccato excusabā tur non tenentur ad hoc Ceo ini que constitutionis auctores et ex/ecutores adhuc tenentur Similiť emptores reddituū q̄ non excusā/tur Ad vicesimāoctauā Respon deť ꝙ nō qz stat ꝙ ꝑciū sit iniustū

et ꝓ tñ vẽditoz opell'end⁹ sit lege hũana ad dãdũ ẽptozi rẽ emptaz Sec⁹ ẽ si ꝑciũ fuerit min⁹ medieta/ te iusti ꝑcij qz tũc otract⁹ etiã ꝑm leges hũanas inualid⁹ ẽ ¶ Ad vi cesimã nonã respõdeť ꝙ nõ ꝑt exi/ gere restitutionẽ talem in foro hu mano nisi opto ꝙ ꝑcium est citra medietatẽ iusti ꝑcij ¶ Ad tricesimã respõdeť ꝙ si vẽditozes recipiunt satisfactionẽ de ꝑteritis et additio nẽ vsqz ad iustũ ꝑciũ tenẽť de cete ro dare reddit⁹ ꝓpetue. qz ex tunc iustũ ꝑciũ ꝑ eis receperũt. verũ in libertate eoz debet eẽ an velint re cipẽ aut reddit⁹ suos tenere Sicut in libertate vẽditozũ ẽ exhibito iu sto ꝑcio rẽ dare vel nõ dare ¶ Ad tricesimã ꝑmã respõdeť ꝙ nõ ex ꝟ si emẽs excusať ignozãtia vel ex ꝟ ꝙ alios reddit⁹ habere nõ potuit iuxta rñsionẽ ad vicesimãseptimã Vel si epus cuius osensu habuit sciuit reddit⁹ tales mobiles eẽ ꝓ/ pter ostitutionẽ de redimẽdo vnã librã ꝓ octo. ꝛ ad refũdationez teneri auctozes ostitutiõis et eius executozes ¶ Ad tricesimãsc̃am respõdeť absqz dubio ꝙ sic cũ ec cleñe. redditib⁹ ãtiqs iuste et legiti me fuerint fũdate igiť ¶ Ad trice simã tertiã respõdẽdũ videť ꝙ sic cũ tolerenť et sepe tolerate sint ma le cõsuetudines et male leges seu hoim ostitutiões ne ex subita mu tatiõe taliũ peioza fiẽnt

¶ Explicit tractat⁹ de otractibus Deficiũt vires. hinc ꝓ me vade li belle. Certifica dubios cõtract⁹ar gue ꝓuos

¶ Tractat⁹ de cõtracti bus magri henrici de hoyta sacre theologie doctozis eximij thema

Diligite iusticiam q̃ iu dicatis terrã Sap̃. i. c Audite hec oẽs gẽ tes auribus ꝑcipite oñes q̃ habitatis oz bẽ Audite inqz et ꝑcipite auribus nõ mõ cozpis sed cozdis et nolite cozda vr̃a obdurare Ad vos em̃ clamitãs sapia foris ꝓdicat in pla teis dat vocẽ suã. in fozib⁹ portaz ẏbis ꝓfert ẏba sua dicẽs Diligi te iustitiã q̃ iudi. ter. De magnis ꝓ fecto reb⁹ locutura q doctrinas sa lutares omniũ regionũ toti⁹qz oz bis gẽtib⁹ et ꝑ lis traditura croz dik a iustitia Quia ipa ꝑm pb̃m. v etb̃ ꝑclarissima ẏturũ eẽ videť et neqz vesp⁹ neqz lucifer ita admira bil ẽ Ipaz nẽpe iustitiã valde cõ/ mẽdabilẽ q cũctis desidẽabilẽ do/ cet ler nature simul et. auctozitas sacre scripture Nature namqz lex ꝑ rẽitudinẽ quã dedit hũano coz pozi monet rẽtitudinẽ iustitie ꝟuã dã cuiqz hõini In ecc̃. vñ. dr̃ ꝟ in/ uenj ꝙ fecit dñs hõinẽ rectũ Sed q̃ indecẽti⁹qz recto cozpe animã gerẽ curuũ ꝑut dicit Bernñ. Ea q̃/ qz q̃ iustitie sũt ꝑ magna ꝑte coz/ dib⁹ hominũ naturaliť sũt inserta quia vt dicit Augustinus in libzo cfess. Furtũ certe pũit lex tua dñe et lex scripta in cozdibus hõinum quã nec ipa quidez delet iniqtas Quis enim fur equo animo furez

patiꝫ Ipam eē omēdabilē et cun/ctis deiderabilē ostēdit scripture sacre auctoritas. nūc ad eā monē do dū in psal. dicit Sacrificate sa crificiū iusticie. et Eccī. iiij. vsqz ad mortē certa ꝓ iusticia Nunc vero eius amatores⁊ obseruatores be/atificādo Ihū dicit Bti q̄ esuriunt et sicūt iustitiā Mat. v. Et ibidem Bti q̄ pſecutī. patiunt ꝓpē iustitiā Hec ē virtus deo acceptabilis et grata. hōini vero vtilis salutaris et nēaria De ipa nāqz in pš. dicit Justus dns et iustitias dilexit Et puerb. xv. Qui sequit iustitiā dili get a dño et iterū in pš. dicit Ac/ceptabis sacrificiū iusticie. Quā sit aūt homini vtilis apparet ex eo ꝙ ipsa exp̄sse noiat inē illa q̄tuor quib⁹ nihil vtili⁹ ē in vita hōinib⁹ Sap. viij. Quā sit etiā hōini salu bris manifestat ex trib⁹. primo ex mercede ꝺ q̄ in pš. dicit Retribu/et mihi dns ꝑm iustitiā meā Et ꝓ/uerb. vi. Seminati iustitiā merces fidelis Scdo exinde ꝓueniēte sa lute Eccī. xix. Sal⁹ aie in scitate iu sticie Tertio ex merito corone. de qua. ij. ad Thim. iiij. Reposita ē mi corona iustitie. Qđ sit etiaz hōini ipa iusticia nēaria. ex ꝺ ostēdit ꝙ sine ipa nec regi nec esse p̄t in vlla gēte aut regiōe vere ꝓplus aut res publica. ꝓut Aug⁹. ij. li. de ciui. dei ca. xxi. ostēdit ex diffinitiōib⁹ q̄b⁹ ꝑm ciceronē vtiꝫ scipio i libris de republica. vt i breuiꝫ rēpublicā diffinit eē rē ꝓpli. et populum eē diffi nit cetū multitudinis iuris ꝺsēsu⁊ vtilitatis cōione sociatū Ubi aūt iustitia vera nō ē nec ius p̄t eē. q̄ō em iure fit. pfecto iuste fit Et ecōn vbi nō est vera iustitia iuris cōsen su sociat⁹. cet⁹ hominū nō p̄t eē. et ideo nec popul⁹. iuxta illā scriptōis et etiā ciceronis diffinitionē p̄dictā Et si nō popul⁹ nec res populi. ꝯ q̄liscūq̄z multitudinis q̄ populi no mine digna nō est Dc ꝓ ꝺ si respu/blica res ē populi et popul⁹ nō ē q̄ ꝺsensu nō ē sociat⁹ iuris. nō ē aūt ius vbi nulla iustitia ē ꝓculdubio colligiꝫ vbi iustitia nō ē nō eē rem publicā Ihū et scipio ille q̄ carta/ginē destruxerat cū de republica disputaret ꝺ verissimū dicebat si/ne sūma iustitia rēpublicā regi nō posse ꝓut narrat Aug⁹. li. ij. de ci. dei. c. xxi. Et ibidē li iij c. ix. hāc infert dclusionē dicēs Remota vtiqz iu/stitia q̄so q̄d sūt regna nisi magna latrocinia? Et ad ꝺ adducit exem plū dicēs Elegant em q veraciter alexādro illi magno q̄dā ꝑhē⁹ in mari rndit. nā cū idē rex hōinē interrogasset q̄o ei videret ꝙ mare habēt infestū Ille libēa ōtūacia Quid tibi inq̄t vt orbē terrarum! Sz q̄ ego exiguo nauigio facio. latro vocor q̄ tu magna classe. im pator Hec oia solerter attēdēs sa pietia de celo missa doctrinā suam icipit a iustitia dicēs Diligite iusti tiā Et si aliq̄s q̄rat cur nō dixerit dtligite prudētiā vel aliq̄m aliam virtutē Rñr ꝙ habita iustitia cōse quenē habenē virtutes ceteē et oia vicia excludunē Quia ꝑm Aristl. v Etb. Justicia nō est ꝑs virtutis. ꝯ tota virt⁹ Nā iustū idē ē q̄d lega/

lem & ꝑm vnd

le ꝙ ꝑm vnam ī ꝓ virtutē ler ꝑci
pit viuē et vnaq̄ ꝓ malicia. phi
bet Sic aūt nō ē prudētia genē
liē accepto vocabl'o eo q̄ ꝑm apo
stolū ad Rōnos viij. Est q̄dā pru
dētia carnis et ista ē mors. prudē
tia aūt spūs vita et pax Et ita in/
uenīē in alīs que virtutes dicunē
excepta sola iustitia q̄ de sua rōne
oia vicia excludit Un Ambō. in her
am erō. vbi inq̄t ē prudētia. ibi ē in
terdum malicia. vbi fortitudo. ibi
ira cūdia. vbi tpantia. ibi impatiē
tia plurimū ē et alia vicia. vbi aūt
iustitia. ibi cōcordia virtutū cetera
rū Ecce iā sapientia verba salu
tis ꝓferēte et docēte audiuimus.
Nūc ño q̄b' loq̄ē audiam' Illē vti
q̄ ad q̄s ꝑmonē dirigit dicendo
Qui iudicatis terrā. et q̄ sūt hi nisi
q̄ alīs ꝑsūt in spūalib' et tpalibus
q̄s apls ad Rō rij. vocat ptātes
sublimiores q̄b' ē obediēdū dicēs
Omīs aia ptātib' sublimioribꝰ sb/
dita sit Tales aūt generaliē sē ꝑn/
cipes et ꝑlati et rectores ppli Sz
nūq̄d solū ad hos se extendit hec
salutaris doctrina sapie Absit na
turaliē nāq̄ doctrinā hanc saluta
rē ad oīes sapia extēdit q̄ vt pia
mr curā salutis oim gerit Sz sicut
natura in generatiōe et formatiōe
aialis nō incipit a membris extre
mis scz a pede vel digito. sz princi
palioribꝰ scz a corde pulmōe et epa
te. a q̄b' virtus vitalis et aialis in
alia deriuat. vñ cor ē ꝑmū viuēs et
vltimo moriēs Sic oīm virtutū
magra ipa sapia ex supiore cardi
ne delapsa formare volēs corpus
ecīe in virtutib' moralib' inē q̄s
arcē tenet iustitia incipit a ꝑncipa/
lioribꝰ h'oꝛpis mēbris cuiusmōi
sūt hi q̄ iudicāt ērā. Ē homines
terrenos ērenis desiderīs inherē
tes. scz ꝑncipes ꝑlati ceteriq̄ rēo/
res ppli Et q̄z bono regimine et
imitatiōe inferiores et sb'diti fiunt
ꝛtuosi Juxt illō Ecci. xvij. Judex
sapiēs iudicabit pplm suū et ꝑnci
pat' sensati stabilis erit ꝑm iudicē
ppli sic et ministri eiꝰ Qualis ē rēoꝛ
ciuitatis. tales inhabitantes in ea
Et ecci. x. Btā ērā cuiꝰ rex ē nobil'
et cuiꝰ ꝑncipes vescunē in tpe suo
ad refectiēdū nō ad luxuriaz Jstis
ergo supioribꝰ et ceteroꝛ iudicib'
nēcaria ē iustitia et ꝑ se vt bñ viuāt
q̄ ꝑ alīs vt bñ ꝛgāt. q̄ bñ viuēdo
q̄ regēdo ad iustitiā multos erudi
ant coerceāt et dirigāt. et ab oīni
iniustitia et incōtate opescāt Un
et de q̄libz tali bñ ꝑsidēte alīs in
spūalib' et tpalib'. dicit apls ad
Rō. xiij. Dei nō sine cā gladiū' poꝛ
tat. dei ei minister ē vindex in irā ei q̄
malū agit Ubi ꝑ gladiū intelligi
tur ptās iudiciaria ꝑncipū et ꝑla/
toꝛ et alioꝛ ptātū q̄ portare dīnt
gladiū ēplicē. ꝑ' gladiū aiaduer
siōis ad vindictā maleficoꝛ. 2° gla
diū ꝓtectiōis ad laudē bonorum
Et ō ꝫ duplici gladio habeē. i. pe
ñ. vbi scūs petr' dicit nos debere
subiectos eē regi q̄si ꝑcellenti siue
ducib' tāq̄z ab eo missis ad vindi
ctā malefactoꝛ. laudē vero bono/
noꝛ. Tertio portare debēt gladi/
um eq̄tatis et iustitie in discussiōe
et deēminatione iudicioꝛ Un q̄b'

ante omnia hre debēt p oculis de
um vt ꝑm leges diuine iustitie qđ
iustū ē iudicēt sine ꝓsonaꝝ accepti
one et mūerū cupidine Ūñ Le.ix.
Timebis dñm deū tuū nō facies
qđ iniquū ē nec iniuste iudicabis
nec dñderes ꝓsonam paupis nec
honores vultū potētis Juste iudi
ca ꝓximo tuo Et deut.xvi. Judi
dices et magros ostitues in oñi/
bꝰ portis tuis qs dñs deꝰ tuꝰ de/
derit tibi p singulas tribꝰ tuas vt
iudicent ꝓplm iusto iudicio .nec in
alterā ptē declinēt nō accipias p
sonā nec mūera.qz munēa excecāt
oculos sapiētū et mutāt verba iu/
storꝝ Juste qp iustū ē pseqris Et ex
odi xviij dēm ē moysi Prouide de
oñi ꝓplo viros prudētes et timen
tes dñm in qbꝰ sit veritas et qui
oderūt auariciā.et cōstitue ex eis
tribunos et cēturiones q qñqgena
rios et decanos q̄ iudicent ꝓplm
oñi tpe Ecce qles debēt eē ꝓnci
pes q̄ plati et oñes alioꝝ iudices
et in sublimitate ostituti Debēt ei
eē deū timētes.veritatē in corde i
ore.et in ope hñtes.iuste iudican
tes.ꝓsonas non accipiētes.ita vt
nec vultū potētis honorēt.nec per
sonā paupis vt vilē et abiectā cō
sideret auariciā odiētes et mūera
nō accipiēres Sed qs ē hic et lau
dabimꝰ eū Si nāqz respicimꝰ mun
di statū nō dico q̄ ad illos q̄ foris
sūt cuiusmōi sūt infideles scz iudei
et pagani Quid enī mihi de his q̄
foris sūt iudicare.vt dicit apls.i.
ad cor.v.ꝫ qntū ad illos q̄ intꝰ sē
in eccīa xpi nūeroꝝ noie xpianos
ꝓfecto inueniemꝰ iniqtatē et otra/
dictionē i ciuitate vt dr i ps.liiij
Et qre ꝫ nisi qz vt i eodē ps.lvi
tur die et nocte circūdabit eā sup
muros eiꝰ iniqtas Muri isti q̄ sunt
nisi principes et plati et rectores
ppli q muri debēt eē huiꝰ ciuitatis
scz eccīe ad muniēdū scz in arcū p/
uū uersi sūt ad destruēdū Ita vt
ꝓpter eoꝝ iniqtatē et malicia sit i
medio eiꝰ scz ciuitatis.ꝫ ē in omni
plebe labor et iniustitia Ūñ Isaie
xlix dñs dicit p ꝓphām Muri tui
coram oculis meis sp venerūt stru/
ctores tui destruētes te dissipātes
a te exibāt Et idē xxix.c. Cōuersū
est retrorsū iudiciū et iustitia lōge
stetit qz corruit veritas in plateis
et eqtas non potuit ingredi Et q̄
cā nisi qz hīē ibidez pꝰ capla dicit
Oēs diligūt mūera sequunt retri/
butiones Et etiā sīc aliꝰ ꝓpha dicit
A maiore qppe vsqz ad minorem
oēs auaricie studet Idiere vi.m
viij.caplis.et in ps.xxiiij. Nō defe
cit de plateis eiꝰ vsura et dolꝰ q̄si
di.ꝑm Augl.et glosā sup eūdez lo
cū ps.vsura et dolꝰ qꝝ vtrūqz lex
ꝓhibet qz mala sūt nō abscōdunt
ꝫ publice fiūt Et reuera hec mala
in rpiano ꝓplo adeo creuerūt et sic
inualuerūt vt ex nimia eoꝝ assidu
atiōe et multiplicatiōe q̄si iusta q li
cita a multis reputent Et q vsurā
et dolū dicē manifeste nō audent
esse licita multiplici fuco ea colo
rāt ꝓut in varijs ꝛmutatiōibꝰ.ar/
qz otractibꝰ qs sub titulo licite et
iuste emptiōis et vēditionis ꝛfin
gūt ad excusādas excusationes in

peccatis ꝓut dicit̃ in ps̃.xiiij̃. Omnes igit̃ tales ab errore et iniq̃ta te ad viã veritatis et iust̃itie reducere volẽs omniũ virtutuz mr̃ sapiẽtia hãc in sui exordio salutarẽ imposuit doctrinã Diligite iust̃ici am q̃ iudicatis ẽrã Pro cui⁹ doctrine aliq̃li ꝓsecutiõe q̃ntũ ad p̃sens ꝓtinet omissis multis dicibilib⁹ de iust̃itia et ꝓtib⁹ ei⁹ ad speciẽ vnã ꝓticularis iust̃itie.q̃ in rerũ ꝫmutatiõib⁹ obseruari dz q̃ et iust̃itia ꝫmutatiua noiat̃ deseẽda/m⁹ De q̃busdã ꝫtractib⁹ cõiter inter hoies vsitatis et currẽtib⁹ in q̃b⁹ latẽt dubia etiã apud sapiẽtes et multa aiaꝝ ꝓicula videam⁹ inuestigãdo vt poterim⁹ q̃do ꝑm verã sapiẽtiã sit de ipis sẽtiẽdum et q̃do in eis sit obseruãduz q̃do vel fugiẽdũ seu vitãdũ Sed qz vt dicit aplus.ĩ.cor̃.iij̃ nõ q̃ sim⁹ sufficientes cogitare aliq̃d a nobis.q̃i ex nobis.ꝫ sufficiẽtia nr̃a a deo ẽ añoia inuocãdũ reor ꝑrem et cr̃eoꝝ omniũ deũ sine q̃ nullũ rite fũdat̃ exordiũ vt a tenebris erroꝝ et sordib⁹ viciꝝ corda nr̃a clementer expurget et radijs sue lucis illustret et ad omnẽ nobis in hac materia et in alijs salutẽ aiaꝝ respiciẽtib⁹ vtilẽ.aut nãriaz misericordiẽ dirigat et ꝓducat veritatẽ Fiducia aũt talez habem⁹ ꝓ iſom xp̃m ad deũ.q̃ si q̃d fideliẽ petierim⁹ diuine gr̃e dono ꝺsequemur Iñ et apls Jacob⁹ in ꝑmo.c.epl̃e sue dicebat Si q̃s aũt vr̃m indiget sapiẽtia postulet a deo q̃ dat oibus affluenẽ et nõ improperat et dabit ei Orãtes igit̃ et a deo sapiẽtiam postulantes dicam⁹ oẽs et singuli In⁹ vt oẽs.et oñes vt vn⁹.vnus enim vt vnus sumus in ipso .dicamus inq̃m Da mihi dñe sediũ tuarũ assistricẽ sapiẽtiã.Mitte illã de celis sc̃is tuis et a sede magnitudinis tue vt mecũ sit et mecum laboret et sciam quid acceptuz sit apd̃ te.Sapi.ix.c. De diuino igit̃ ꝺfisi adiutoꝛio q̃d ꝑsto ẽ oib⁹ pie deuz inuocantib⁹ iust̃ illud psal̃.ꝓpe est dñs oib⁹ inuocãtib⁹ eũ.hunc ordinẽ seruem⁹ vt ꝑm viã ognoscendi nobis innatã a cõioꝛib⁹ ad ꝓpria ꝓcedam⁹ Et vt clarioꝛ sit ꝓcessus totũ tractatũ de matẽia ꝫtractuũ hic ꝓtractãdoꝝ ꝑcipue q̃ ad ꝓtẽ illã q̃ ẽ de reddit̃b⁹ in decẽ et nouẽ capl̃a diuidam⁹ Q̃dlibz xo capl̃n in suã·qõnẽ et in rñsionem ad illã ſdiuidẽdo.qõnũ q̃qz titulos ꝑ ordinẽ ꝑmittẽdo.vt si q̃s totũ tractatũ plegẽ noluerit eligat ex titulis qõnũ q̃ ad plegẽdũ magis sibi fuerint vtilia siue ẽgta. Nec dz mirũ videri cuiq̃z si in q̃busdã qõib⁹ꝑ modũ dubñ q̃rit̃ seu ꝓpõit̃ q̃d ꝑma facie videt̃ q̃busdã dubium nõ hr̃e.ꝫ apud oẽs manifestũ et indubitatũ eẽ Quia q̃uis q̃ñq̃z illud q̃d q̃rit̃ in se q̃ ad ſam q̃siti sit plurib⁹ vel oib⁹ notũ.tñ ꝓt̃ varios modos circa illud q̃situz incidẽtes q̃ ad plures circũstãtias ,et ꝺditiões ꝑsonarũ et negotioꝝ in ipo sepe solẽt magna latitare dubia Jurta illud Quo flumẽ ẽ placitũ forsan latet altioꝛ vnda Et fieri solẽt argumẽta varia in q̃rum

solutiõib⁹ venire pñt doctrine multũ vtiles atq; salutares vñ q̃uis omnib⁹ notũ sit deum esse. magni tñ doctores theologie mouẽt istã q̃nẽ. vtrũ de⁹ sit ad apiendũ scripturas q̃ de eo sũt. et ad ostẽdendũ seu docẽdũ vias claras oibus versutis argumẽtatiõib⁹ q̃ fiẽi pñt cõn vẽitatẽ q̃ de deo ẽ theologice et philosophice obuiãdo

Prima qõ erit vtr̃ ostitui reddit⁹ pecũiar̃ vel aliar̃ rer̃. s. bladi vini ꝛ hmõi i re aliq̃ vl̃ plõa licitũ sit ꝛ expediẽs i re publica

Scda qõ vtr̃ reddit⁹ pecũiarum vel aliar̃ rer̃. s. bladi vini ꝛc rõnabilit̃ ostitutos in re aliq̃ aut plõa aliq̃s emẽ possit licite p̃ pecunia

Tertia qõ an licitum sit alicui emẽ p̃ pecũia reddit⁹ pecũiar̃ vl̃ aliar̃ rerũ hũano vsui oueniẽtiuz hẽditarios seu ppetuos

Quarta qõ an licitũ sit emẽ et vẽdẽ pro pecũia reddit⁹ pecũiar̃ vel aliarũ rerũ ad vitã

Quinta qõ. an licitũ sit emẽ et vẽdẽ p̃ pecũia reddit⁹ pecũiar̃ vel aliar̃ rerũ vel etiã alias res hũano vsui ogruas vel nãcarias puta domũ agrũ cum pacto q̃ emptor obligat ad reuẽdendũ rẽ ẽptã vẽditori. s. ꝛ qñ sibi placuẽit vl̃ infra certũ t̃minũ vl̃ certos t̃minos

Sexta qõ. an licit⁹ sit cõtract⁹ q̃ aliq̃s sup hẽditatẽ suã qño cũq; noiet vẽdit altẽi vnũ talẽtũ p̃ octo talẽtis denariorũ wienẽsiũ soluẽdũ ad tria tpa. in ãno sc̃z in natali dñi. in die sc̃i Georgij. et in die sc̃i Michaelis hac adiecta oditiõe q̃ vẽditor plenã hẽat ptãtez reemẽdi cũdẽ cẽsũ qñ p̃t et vult p/ticlariẽ ꝛ sic sp vnũ talẽtũ redditu uz p̃ viij talẽtis wienẽsiũ redimẽ

Septima qõ an in hmõi otractu vbi vẽditor ãgustiat⁹ et nãcitat⁹ vẽdit sup se vl̃ sup alia rẽ vel possessiõne sua vnã libr̃ã reddituũ p̃ octo libris iuꝛ modũ exp̃ssũ in p̃ncipio cap. p̃cedẽtis licitũ sit apponẽ talẽ penã q̃ qñcũq; vẽditor nõ soluit ẽptori in t̃mino assignato q̃ ex tũc emptor agit sup bona illa q̃tuor vicib⁹ ꝛ in q̃rto t̃mino iuridico sententiet sibi q̃ p̃tract⁹ cẽs⁹ ia ãpli⁹ sp vltra q̃tuor dies debeat duplicari tã diu donet illa bona nõ pl⁹ valeãt q̃z cẽs⁹ nõ solut⁹ sic multiplicat⁹ et tũc ipa bona adiudicent̃ emptori obtinẽda libẽ et q̃ete p̃ suo cẽsu nõ soluto

Octaua qõ vtrũ p̃nceps aliq̃s licite ꝛ iuste p̃m deũ possit statuẽ q̃ generaliter in toto dñio suo in offi otractu ẽptiõis ꝛ vẽditiõis reddituũ siue emant̃ p̃ p̃sona vel p̃sonis siue p̃ eccĩa vel ecclesiis vel q̃libcũq; p̃ diuinis agẽdis officiis et sic de silib⁹ quari debeat mod⁹ in dubio sexti. c. exp̃ss⁹ vt. s. reddit⁹ vni⁹ libre p̃ octo libris emant̃ cũ adiectiõe oditõis reemẽdi

Nona qõ an p̃nceps statuere possit licite de cẽsib⁹ añ statutũ illõ suũ opatis siue ppetuo siue reemẽdis p̃ p̃cio tũc oditionato in otractu q̃ generaliẽ q̃libz vẽditor hu iusmõi reddituũ aut aliq̃s de hereditib⁹ suis ptãtẽ hẽat reemendi reddit⁹ hmõi ita q̃ sp octo lib. denariorz wienẽsiũ reemẽ possit vnũ talẽtũ reddituũ

Decima qõ an licitũ sit de talib⁹ redditib⁹ fũdare eccĩas altaria capellas missas q̃

ãniuersaria aut alios diuinos cultus q̃ talib⁹ reditib⁹ paganť aut etiã mõasteria hospitalia et hmõi ¶ Undecima qõ an reditus ꝑm modũ ꝓdictũ ẽpti ꝑ eccl̃s vel altarib⁹ vel missis vel ꝑ monastẽ̃s et ita de sil̃ibus sint idonei diuino cultui et possint sine pcco retineri ¶ Duodecima qõ q̃o sit ex statuto siue ordinatione p̃ncipis bona res iura cult⁹ diuin⁹ et alia bonum statũ eccl̃iaꝝ ãtiq̃s reditib⁹ iuste fũdataꝝ respiciẽtia sint distracta dissipata ꝙ diminuta. nũq̃o nõ illa sint reformãda ꝙ in statũ ꝑstinũ reducẽda ¶ Decimatertia qõ q̃s ad hmõi reformationẽ et restitutionẽ de q̃ ꝓcedens q̃rit qõ teneať

Xiiij qõ an p̃ncipes et alij de q̃b⁹ dcm ẽ possint aut potuẽint in casu ꝓdco excusari a pcco ꝑ ignorãtiã ¶ Decimaq̃nta qõ an ꝑlatis ꝙ ecclesiaꝝ rectorib⁹ in casu isto veritatẽ ignorãtib⁹ vel dissimulãtib⁹ ꝙ tacẽtib⁹ nec ius seu causã eccl̃iaꝝ predicãdo aut iudicialiť agẽdo ꝑsequẽtib⁹. vel ec̃ volũtarie i hmõi rũ ꝙ iuriũ eccl̃iaꝝ distractionẽ ꝙ dissipationẽ dcẽtiẽtib⁹ laici talia in ꝓiudiciũ eccl̃iaꝝ faciẽtes in dsciẽtẽ̃s sint salui .ita vt absq̃ satisfactiõe debita ad eccl̃iaꝝ reformationẽ req̃sita sint i via salutis et possint saluari ¶ Decimasexta qõ. an ꝑlati et rectores eccl̃iaꝝ in ꝓ casu dissimulãtes et tacẽtes sint ad satisfactionẽ obligati et obnorij ¶ Decima septima qõ an in reformatiõe et restitutiõe hmõi rerũ et iuriũ eccl̃iaꝝ morã facẽ possit seu dilationẽ illi q̃ ad eã tenenť de q̃b⁹ ꝓdictuꝫ est

Decimaoctaua qõ an pecũia vsuraria trãseat in dñiũ vsurarij cam recipiẽtis ¶ Xix. questio vtrũ licitũ sit alicui hõi hr̃e omertiũ cuꝫ vsurario emẽdo ꝙ vẽdẽdo

Primũ dubiũ

Truꝫ ostituí reditꝫ pecuniarũ vel aliarũ rerum scz bladi vini ꝙ hmõi in re aliq̃ vel ꝑsõa licitũ sit et expediẽs in republica ¶ Rñdeť ꝑ talẽ ocluſionẽ Quod ostituí reditꝫ pecũiarũ vel aliarũ rerũ .ſ. bladi vini vel hmõi in re aut ꝑsõa vel vniuersitate seu cõitate licitũ ẽ et expediẽs est in republica. dũmõ ꝫ fiat intẽtione rca et ex rõnabili cã cũ discretiõe õbita et eq̃tate. Probať. ostituẽ cũ debita discretiõe et eq̃tate reditꝫ in re aut ꝑsona ea intẽtiõe et ob hãc causã vt de illis reditib⁹ sustẽtenť illi q̃ alij̃s ꝑsũt in spũalibus et etiã lli qui presunt ciuitatibus et tpalib⁹ atq̃ etiã vt exinde sustẽtẽť pauꝑes et infirmi et serui dei in religionib⁹ et extra diuino cultui vacantes. q̃rũ ꝓcib⁹ et meritis adiuuanť ceteri de eccl̃ia ad ꝙsequẽdũ a ꝺo bñdictionẽ ꝙ multiplicationẽ tã in spũalib⁹ q̃z in tpalib⁹ et vt etiã ex illis reditib⁹ fũdẽť hospitalia fũdenť eccl̃ie altaria mõsteria et alia ad diuinũ cultũ ꝓtinẽtia. impẽdãť q̃q̃z ꝑ mũitiõe ꝙ defẽsiõe et bono statu ciuitatis alicui⁹ aut ville aut ꝓrie licitũ ẽ et expediẽs in re publica. igiť ocluſio vera. dña de se nota ẽ ꝫ añs pro ꝑma ꝓte que ẽ de his q̃ alij̃s ꝑsũt in spũalib⁹. ꝓbať auctoritate sacre scripture vtri⁹q̃ scz noui ꝙ veteris testamẽti Nam

ler diuina testamēti veteris ostitu it sacerdotib⁹ sacrificia dñi ⁊ ob/ latões ei⁹ ⁊ ꝑmitias vini frumēti ⁊ olei ꝛc. q ꝑm legē ꝓplus offerre de/ bebat dño de qb⁹ erāt decime ⁊ ꝑ mitie. et qcqd ꝑcipuū ē in mūerib⁹ de qb⁹ habeā deu. xñ. ⁊ xviñ et i ali is locis pentateuci Cōstat etiā ꝟ er nouo testamēto. nā ꝑm apl̄m. i. Tim. ñ. q bñ ꝓsūt ꝓsbi duplici ho nore digni habeant. maxime q la/ borāt in ꝟbo et doctrina dei Ubi glō Qui bñ ꝓsūt ꝓsbi vita et do/ ctrina digni habeantur a subditis duplici honore. vt scz spūalit eis obediāt et exteriora ministrēt Et hāc sñiaz suā āpli⁹ ꝓbat ꝑ⁹ aucte veteris legis dicentis Non alliga bis os bouis triturantis que po nit deu. xxv. sub his ꝟbis Nō alli gabis os bouis terētis i area fru ges tuas Eādē auctoritatem alle gat apl̄s. i. ad coz ix et eā expōit vt ꝑ bouē intelligat ꝑdicatoz ꝟbi dei et qsqz q in spūalib⁹ alīs ꝑest et fideliť laborat in agro et area dñi cui debēt ab illis qb⁹ laborāt nēaria vite tpalis ministrari Et. i. tim. ñ. et ad idē allegat scripturam noui testamēti q dicť Dign⁹ ē opa ri⁹ mercede sua Luc. ix. et Math. x. dicť Dign⁹ ē opari⁹ cibo suo Dz igiť ex his scripturis veteris ⁊ no ui testamēti ꝙ in republica ꝓuidē dū ē in tpalib⁹ et exteriorib⁹ vite ne cessarīs his q alīs ꝓsūt in spūali b⁹ Dz ꝟ ouenienť et apte ꝓt fiēi ꝟ mō ꝙ ad talē ꝓuisionē ostituātur reddit⁹ eo mō q in oclusiõe ad q/ stionē rñsiuā dr Igiť taliť ostituē reddit⁹ licitū ē et expediens in re/ publica Jtē ꝓbať ꝟ rōe. nā rō di ctat vt illis q ceteris ꝓsūt in his q ad dcū ptinēt ita ꝓuideať de ne/ cessarīs vite vt ab exteriorib⁹ et corpalib⁹ laborib⁹ et curis suppor tati liber⁹ vacare et intēdē possint exercitīs ⁊ laborib⁹ spūalib⁹ q mul to nobiliores et fructuosiores sūt et ad vere felicitatis osecutionem magis nēarī qz labores corpales ꝟ talis ꝓuisio ouēienť ꝓt fieri per reddit⁹ ꝙ ut ē dcm igiť ꝛc Hāc rō nē tāgit apl̄s. i. Coz. ix. dicens Si nos vobis spūalia seminam⁹ non magna ē si nos carnalia vra me/ tam⁹ Hac rōe etiā sacerdotes ve/ teris legis nihil accipiebāt de pos sessiõe fr̄m suoz vt habeť Deu. i. Dz dñs erat eoz hereditas ita ꝙ ea q in lege ostituerāt vt offerētur dño sacerdotes accipēt et de ipis viuerēt. atqz ita libē diuino cultui sine exteriorib⁹ occupatiõib⁹ ⁊ la/ boríb⁹ vacarēt Et ob ꝟ eť deu. xñ. discrete ꝑcipiēdo dicť ꝓpo Caue ne dēlinqs leuitā in omi tpe q ver saris in terra Scđa ps añtis de his q alīs ꝓsūt in tpalib⁹ cuiusmo di sť reges ꝓncipes duces milites et ceteri rōres ꝓpi ac reipublice gubēnatores Probať nā rōbile ⁊ iustū ē illis ostitui vel dari reddit⁹ cēsū tributū vnde viuāt q bñ ꝓsūt in tpalib⁹ et ciuilib⁹ q ꝙ defēsione ere militāt et eā ab hostib⁹ ⁊ latro nib⁹ defēdūt q pacē iustitiā ⁊ veri tatē inť hōies ꝓcurāt et ꝟnāt sō qb⁹ alī tranqllā vitā agūt Tales nāqz dū bñ ꝓsunt ministri dei sť vt apl̄s dicit ad rō. xiñ. Quib⁹ ⁊ ebu/ ta dicit eē ꝑstāda Et xp̄us dns in

interrogat' an licz cēsū vari cesa/ ri. Rñdit. Reddite q̄ sūt cesaris ce sari. et que sunt dei deo Matb. xxij .c. et scus Joh. bap. ad milites di/ cebat Cōtēti estote stipēdijs vr̄is Tertia ps añcedēt̄is ō paupib' et infirmis sustētādis q hospitali/ b' fūdādis Pz qz ꝑ ptinz ad opa mie. de q̄b' lu. vi. dr̄. Estote miseri cordes et ibidē. Date et dabit vo bis. et lu. ij. Date eliam. et ecce oia mūda sūt vobis Quarta ps an/ tecedēt̄is de ꝓuis dei i religiōib' q extra diuino cultui et oroni vacā tib'. pz er ꝓbatōe ptis ꝓme cū ta les ꝓui dei p̄sint alijs in spūalib' et si nō oēs in aduinistratōe sacrop̄ vel p̄dicatōi aut hmōi exteriori er ercitio vel opatōe. tñ oēs p̄sūt et ꝑsūt vite merito et oratione Quin ta ps. añcedēt̄is. de fūdatione ec cleſiaꝝ q mōasterioꝝ ꝓbat. nā lex diuina vt̄usq̄ testamēti. noui scz q vetēis data ē ad ordinādum ꝓnci palit̄ hoies in deū. nō solū p intēi ores act'mētis. ꝫ etiā p q̄dā extēi ora opa q̄b' hō suā ꝓuitutē q diui nā honorificētiā dz ꝓfiteri Talia aūt opa ad dinū cultū ptinēt deo solēnit̄ exhibēdū in ecc̄ijs q tēplis ad ꝫ ostructis adhibitis illis q̄b' dei ministri ad hoc spēalit̄ deputa ti q ordinati vtunt̄ tc̄z instrumētis colēdi deū cui' mōi sūt sacra vasa vestes sacre et silia Et talia i lege veteri vocabant̄ sacra Sz expedi ens ē imo debitū q nc̄arū in repu blica talia p̄curari q fūdari. quod valde ꝺuenient̄ p̄t fieri. qñ ꝓ tali b' instaurādis sūt cōes reddit' cō stituti Sexta ps añcedēt̄is q̄ est de mūitiōe. defēsiōe. et bono statu cōitatis scz ciuitatis ville aut p̄rie pz ꝓ ꝫ qz taliū mūitio. defēsio. et bona ordinatio debuerūt ad pacē i q̄ꝓ mag̃ pte ꝺurat felicitas poli tica. vñ augl. xix. de ci. dei. c. xi. Tā/ tū ē pacis bonū vt etiā in reb' ter renis atq̄ mortalib' nihil gratius soleat audiri vel desiderabili' ocu pisci. nihil postremo possit meli' in ueniri Et ibidē. c. xij. Sic nemo est q̄ gaudē nolit ita nemo ē q̄ pacez hr̄e nolit. qñq̄dē et ipi q̄ bella vo/ lūt nihil aliud q̄z vincē volūt. Do gl'osa ergo pacē cupiūt bellādo ꝓ uenire. nā q̄d est aliud victoria nisi subiectio repugnātiū. qd̄ cū factū fuerit pax erit Pacis ergo intētio/ ne bella gerūt hec ibi. Et ibidē. c. xiij. distinguit de multiplici pace. Et in c. xiij. et in sequētib' vsq̄ ad xx. inclusiue eādē materiā ꝑsequit de q̄ ꝓsecutiōe ad pñs supſedeo cā breuitatis Dixi aūt in q̄ōne q̄ hmōi reddit' pñt ostitui in re Cō stituui nāq̄ pñt licite et iuste in reb' q̄ꝓ vl' nō ē eaꝝ ostūptio vel dissi/ patio siue res ille sint imobiles. vt agri vinee dom' q filia siue sint mo biles. vt equ' vacca ouis et hmōi Possūt ēē ostitui reddit' certi puta q̄ꝓ soluant̄ ānuatim. vij. vel. x libre vel aliq̄d hmōi vel incerti puta q̄ꝓ soluat̄ ānuatim q̄rta ps fructuuz vel q̄nta aut aliq̄d tale de his q̄ꝓ ueniūt de domib' agris vel vine/ is ꝛc Jta ioseph in egipto ostituit q̄ntā ptē fructuū t̄re egipti dādā eē regi put habet̄ gen. xlvij. Dixi etiā aut ꝑsona. Aliq̄ tñ vertūt ꝫ i dubiū dicētes q̄ reddit' constitu

nō possint in psona Puta q̄ pso na obligeť ad soluēdū reddit⁹ ali q̄s nō referēdo ad rē aliā certā ō q̄ reddit⁹ hꝛi pñt Et rōnē reddūt qꝛ in tali obligatiōe nō res ꝫ pso na libera obligať. q̄ obligari vł pi gnēari nō pt ¶ Sz cōtra psona li bera pt in huitutē redigi et in ob/ sidē poni igiť psona libera pt obli gari. igiť et impignerari. ons tenz cū reductio in seruitutē magna sit obligatio et obsidis positio. vera sit impigneratio Ons mānifestū est ex scripturis sacris vtriusq̄ testa mēti noui et vetēis ex glos auctēti cis et plīuz auctoꝝ. s. Augl. et alio rū dictis atq̄ ex legib⁹ hūanis q̄ oia ita mānifesta sūt. qō nō est op⁹ talia singillatim aut distincte alle gare Ihñ q̄uis seruit⁹ illa dispo tica dura vel abiecta de q̄ loquūť phīz leges dineq̄ hūane nō sit de lege nature ꝺm p̄meuaz hois odi tionē. nō tñ sp ē iniusta p⁹ hois la psū et pūaricationē Nā sic patz p Augl. xix. de ciui. dei. c. xv. De⁹ ita hominē odidit q̄ ipm rōlē fm ad imaginē suā volu't nisi irrōnabili/ b⁹ oñari. nō hominem homini ꝫ hominē pecori. Cōditio aūt huitu tis mere intelligiť imposita pcōi. p̄iñ nusq̄ scripturaꝝ legim⁹ huū añq̄ ꝫ vocabulo noe vł pcēm filij vindicaret Nomē itaq̄ istō culpa meruit nō natura Et p⁹ q̄dā sōoit augl. ꝓma g⁹ huitutis cā pcēz ē vt hō hōi oditōis vincło sōderet qō nō fit nisi ꝺo iudicāte apō quē nō ē iniq̄tas. et nouit diuersas penas distribuē mēitis delinquētiū ¶ Ex his pz q̄ psōa q̄ libēa ē pt illiber tari et in huitutē redigi mēito pcēi p̄ñ vel alieni iusto dei iudicio ꝑ meritis delinq̄tiū nouit distribuē penas Ita chanaan cū tō posteri tate sua mēito pcēi pris sui cham addict⁹ ē huituti Sic ec iā si q̄s bo n⁹ princeps vel q̄cūq̄ iuste oñans cōitari vidēt alīq̄ ita vicios ꝙ li bertas eius nociua sit reipublice possit cū iuste pūire pena huitutis siť ec in certis casib⁹ possz eū iuste occidē p̄ť bonū reipublice Itē p/ sona libēa seip̄az pt volūtarie vē dē et p pcio huituti se sōjcē vt ap paret exo. xxi. et deu. xv. ¶ Itē p/ sona q̄ libēa ē pt capi in bello iu re belli in huitutē redigi Ihñ augl. xix. de ci. dei. c. xv. Origo vocabuli huoꝝ in latina lingua inde credit ducta q̄ hi q̄ iure belli possēt occi di a victorib⁹ ꝺhuabanť et hui fie bāt a seruādo appellati Et his ar guiť ad p̄positū nr̄z sic Aliq̄s hñs huū in huitute dispotica de q̄ nūc dēm ē hz in eo huitutes psonales igiť hz in eo redditū ꝺstitutū i p/ sōa. ons tenet cū huit⁹ psonaľ q̄m ons hz i huo sit ius pcipiēdi ope/ ras ac alia emolimēta p̄ueniētia de psōa hui q̄ ec estimariq̄ mēsura ri pñt pecūia. ꝫ tale ius ē vere red dit⁹. igiť ir ¶ Itē hñs talē huū lo co huitꝝ et opaꝝ pt ec huo ꝺsētiē te i eo ꝺstituē redditū vel cēsū ānu uz alic⁹ certe q̄te pecūiaꝝ. q̄m q̄dē q̄tā ille de labore vel industria p/ sonali ꝺuenienť dare possit ¶ Itē hō q̄ntūcūq̄ liber ad tēp⁹ vel ad vitā suā totā saltē q̄ꝺiu de suo la bore vł industria vltra suā nēcitatē tātū vel tātū pt rehꝺuaē. obligaē

ꝑt se ipm ad ß ꝙ soluat altēi hoī vel alicui mōstēio vel ecc̄ie aut capelle vel hospitali ⁊c ānuatiz aliq̄z certā sūmā pecūie puta libz̄ā vnā vel incertā puta q̄rtā vel q̄ntā vel osiez ꝑtē illi⁹ qđ ex suo ꝓsonali labore artificio vel industria oi ānoad q̄ssierit ß aūt ipm ē ostituē cēsū vel redditū in ꝓsona sua Q aūt ß licite aliq̄s facē ꝑt. null⁹ rōis hō vertat in dubiū ¶ Dixi ec̄ ostitui posse redd⁹ in vniuersitate a cōitate Constitui nāq̄z ꝑñt redd⁹ in vniuersitate aut cōitace hominuz alicui⁹ ciuitatis vel ville vel inibi ꝑfiđētiū. s. osulū vel rc̄oz ꝓpri. vel in aliq̄ vniuersitate seu cōitate religiosoz alicui⁹ mōastēij vel canōicorū alicui⁹ collegij et ita de filib⁹ et in q̄libz tali vniuersitate seu cōitate ostitui ꝑñt redd⁹ eo mō q̄ ostitui ꝑñt in domo vel i agro Est nāq̄z vniuersitas seu talis cōitas tq̄z res immobilis q̄ doām̄ō ꝓpetua q si nō q̄ ad ꝑñtiū hoim duratōem. tñ q̄ntū ad otinuā succession̄em sic̄ dicim⁹ fluuiū vnū sp eūdē manere ꝓpē aq̄z in eodē alueo sibi inuicem succedētiū otinuatione Et sic̄ per destructionē dom⁹ ꝑ icēdiū vl̄ alio de aut agri ꝑ alluuionē et ita de filib⁹ diminui aut oio pire ꝑt redd⁹ in aliq̄ taliū ostitut⁹ Ita ec̄ ꝑ depaupationē aut destructionem alicui⁹ vniuersitatis ꝑ trāslationē vel fugā vel mortē naturalē vl̄ violētā hoim vel aliū de diminui ꝑti vel oio pire ꝑt cēsus seu redd⁹ in vniuersitate seu cōitate cōstitutus Dixi. ec̄ in oclusiōe ꝙ hmōi reddituū ostitutio. fiēi oz cū discretiō et eq̄tate ita videlicz vt discrete et cū eq̄tatis libramie respēs habeat ad rē vel ꝓsonā in q̄ redd⁹ ostituūtur In re vt scz si ostituunt in re aliq̄ ipa res sit talis ꝙ habeat vsū vtilē ꝓter sui osūptionem aut dissipationē. ⁊ vt nō onerek vltra ß ꝙ röbilic̄ et ouenienk ferre pōt attētis impēsis ꝑ obuatiōe rei et deductiōe ipi⁹ ad fructum nc̄arijs Si vero ostituunt in ꝓsona ipa ꝑsona sit talis ꝙ sit potēs ⁊ idonea ad soluēdū de suo labore vel industria vel aliūde hmōi redd⁹ sine defectu nc̄ariorum vite ꝓprie et sine debitō rōnabilis et cōgrui stat⁹ sui Respect⁹ ec̄ hr̄i oz ad illos qui hmōi redd⁹ debēt ꝓcipē ⁊ de eis sustentari vt scz sint tales ꝙ ꝑfic̄ē possint alijs in spūalib⁹ vel in tpalib⁹ aut sint paupes aut infirmi a vacātes diuino cultui et ita de ceteris de q̄lib⁹ sup habitū ē in probatiōe oclusiōis ad illō dubiū respōsiue Et nullaten⁹ ostitui debēt redd⁹ ꝑ hōib⁹ ꝑ q̄b⁹ ostat ꝙ eos hr̄e redd⁹ nō ē ad eoz nc̄citatez nec ad reipublice vel ad ꝓmorū vtilitatē Sz pure et solū ad augē dū eoz auaricią et voluptatem et ocium et ad aliozum qui tales redditus sup se et super bona sua ꝓpter defectus suos vendere opelluntur oppressionem et damnificationē Uñ cōtra tales sic multiplicantes redditus dicitur. Isaie. v. Ue qui coniungitis domum domui et agrum agro copulatis vsq̄ ad terminuz loci Nunquid habitatis vos soli in medio tre? Dz ergo ꝙ i hmōi ostitutōe redditū

magna discretiõe op⁹ ẽ sine q̃ nec eẽ deo aliq̃ sacrificium est acceptũ. qđ bene figuratum ẽ Leuit. ñ. Quicq̃d obtuleris sacrificiũ sale cõdies vbi salis nomine discretio in oñi ope hñda designat qđ eẽ attendens aplus ad Rõ. xñ Dico q̃ dixit exhibeatis corpa vra hostiã viuẽtẽ sctaz deo placẽtẽ. statiz subiũxit rõbile obsquiũ vr̃m Manifestũ ẽ ãt ꝙ ñ ẽ facẽ deo rõbile obsequiũ fouẽ hoies ociosos q̃ iutiles in alioz et totiꝰ reipublice grauamen iacturaz et magnũ p̃iudiciũ

DUbiũ scõm vtz reddit⁹ pecũiaz vel aliaz rez .s. bladi vini ꝛc rõbiliẽ ostitutos i re aliq̃ a pson aliq̃s en ẽ possit licite p̃ pecũia ¶ Pro pte negatia istiꝰ dubñ p̃cipue q̃ ad ẽptionez redituũ pecũiaz p̃ pecũia seu pecũñs Videtur eẽ opio doct. solẽnis mgr̃i. h. de gãdauo viñ. qđl. q. iñ. vbi dicit ꝙ pecũia ẽ tale q̃d i qđ p se nõ cadit ẽptio vel vẽditio vt extremũ. ꝛ vt mediũ vẽusq̃z Et iõ vbicũq̃z q̃ncũq̃z tradit pecũia i otractu tã q̃z extremũ et nõ tq̃z mediũ ẽptionis et vẽditiõis mutuo tradit Jõ spes accipiẽdi aliq̃d p hmõi pecunie traditiõe. vsura ẽ Si gꝰ pecũia nuda dat nlla ẽptõ vẽditõ intẽuẽtat siue vt tõ sit accipiat pꝰ lapsũ tpis aliq̃d ãpliꝰ. siue p q̃tã aliq̃s singulãnis recipiat intẽtõe plꝰ recipiẽdi forte vl p se q̃ ad vitã vnius vel p se et hẽdes siue successores suos ad vitã plium aut ad ppetuũ ꝑculdubio nõ video q̃n sit vsura Nec em̃ i aliq̃ dr̃t emẽ tales reddit⁹ ad vitam q̃z ad ppetuũ nisi ꝙ maioz ẽ cupiditas ãpliꝰ recipiendi vltra sortez ad ppetuũ q̃z ad vitã nec in rei vitate ẽ ẽptio Iz hic soleat appellari. vt palliet viciũ qz extrema hꝰ otractꝰ sũt pecũia simꝫ data ꝛ pecũia p q̃tas r̃cipiẽda ꝛ ẽ purũ mutuũ ibec ille doct. Cõtra riũ tñ illi⁹ tenz aliꝰ doctoz .s. magr̃ gofredꝰ đ fõtibꝰ. v. qđl. suo. q. xiiij

¶ Ut aũt clariꝰ elucescat veritas in hac pte sciẽdũ ꝙ p̃m iura rez q̃ venire osueuerũt in otractu ẽptionis et vẽditiõis q̃dã sũt corpales vt domꝰ p̃diũ. equꝰ. blada vinũ ꝛ hmõi de q̃bꝰ mãifestũ ẽ ꝙ p pecunia emi et vẽdi pñt Alie vo sẽ res icorpales ꝛ spũales. vt sũt ius hẽditariũ. ꝛ ius agẽdi ad rẽ hẽditariã vel ad certã pecũiaz vel ad rẽ aliã. et huiusmodi tã psõales q̃z reales et hmõi osilia q̃ oia licite ꝛ emi et vẽdi pñt Et p̃m iura aliq̃d ẽ ius hẽditariũ. aliud ẽ res hẽditaria qz ius hẽditariũ q̃dã icorpale siue spũale ẽ qđ opetit hẽdi et dici pt ptãs quã hz hẽs ad iuste possidẽdũ aut vẽdicãdũ sibi rẽ hẽditariã Res vo hẽditaria ẽ res corpalis q̃ debeẽ hẽdi p̃ẽ tale ius Aliud ẽ eẽ ius agẽdi ad certã pecũiaz vel rẽ aliam .et aliud ẽ pecũia vel res ad quã alicui opetit actio Aliud eẽ ẽ huiusmodi psõalis vel realis .aliud fructꝰ inde pueniẽs Ita in ꝓposito aliud ẽ reddit⁹ pecuniaz siue reruz aliaz corpaliũ. aliud vo sũt pecunie siue res alie corporales. quarũ est redditus Nam redditus ẽ ius percipiendi pecunias vel res alias et tale ius ẽ incorpale seu spũale aliud ab ipa re corpali q̃ tali iu

re ꝓcipiē Ñ seq̄ꝫ ꝙ sic ius agēdi ad cētā pecūie q̄ntitatē vēdi⁊ emi ꝑt.ita eē ius ꝓcipiēdi pecūiā vēdi et emi ꝑt Et licz ius agēdi ad certā q̄ntitatē pecūie nō emaꝫ nisi ꝓpter ipaz pecūiaz.tñ q⁊ nō est formaliē ipa pecūia.ꝫ tātū in virtute ideo ꝑt emi ius ipm Ita eē in ꝓposito licz ius ꝓcipiēdi pecūiā nō q̄raꝫ.nisi ꝓpē ipaz pecūiaz .q⁊ tñ est aliq̄d aliud ab ipa pecunia.vendi ꝑt et emi.cū q̄ tñ trāsit pecūia recipiēda Itē nōdū ꝙ in hmōi otractu nō differt emē redditꝰ pecūiarū vel rerū aliaz mobiliū q̄rūcūqz q⁊ redditꝰ pecūiaz vel aliarū rez mobiliū q̄ cadunt sub redditu vel redditibꝰ nō videnꝫ differre specie vel essētialiē ⁊ formaliē.ꝫ solū materialiē.nā cū ex tritico vel ex alia re possit statiz hꝛi pecūia.non differt redditꝰ vniꝰ et alteriꝰ Sic̄ gꝰ cū emiꝫ redditꝰ tritici nō dicit emi triticū ꝑm suā ꝯam.q⁊ nōdū ē i rū natura.ꝫ emiꝫ ius ꝓcipiēdi triticū Ita eē dū emiꝫ redditꝰ pecūie nō emiꝫ ipa pecūia saltez formaliē ꝫ ius ꝓcipiēdi ipam Verū ē tñ ꝙ emiꝫ pecūia aliq̄ mō in virtute nec ꝯ ē illicitū Cū em̄ emiꝫ fūdꝰ ꝛre eē emiꝫ pecūia in virtute.cū ex eo statim possit hꝛi pecūia Naz ꝑm iura oēs res pecūia appreciabiles .possūt in pecūiaz ꝺuerti .Ñ.i.q.iiij. totū q̄ habemꝰ pecūia ē.⁊ ē dām Aug. Ideo eiusdē rōnis ē ius ꝓcipiēdi pecūiaz et alias res q̄ pecunia estimanꝫ.et in ꝯ otractu pecunia nō ē extremū ēptiōis ꝓprie.sed ipm ius ꝓcipiēdi pecūiaz mō ꝓdcto Sicut eē q̄ emit ꝺuitiū ꝑsonale vel reale.nō emit formaliē fructuz inde ꝓueniētē.ꝫ emit ius ꝓcipiēdi fructū illū Ex his pōiꝫ talis ocl̄o ad istō ꝺubiū rñsiua.ꝙ licite ꝑt aliq̄s emē et vēdē ꝓ pecūia rꝺditꝰ pecūiaz vl̄ aliarū rez certos ꝯ ē ꝑm certā q̄tā limitatā.puta.viij.vel.x. libras ⁊c.vel incertos puta q̄rtam vel q̄ntā ꝑtē vel aliq̄ꝺ tale fructuum ꝓueniētiū ꝺe ꝺomo vl̄ agro ⁊c vel ꝺe laboꝛibꝰ hōis vel hoim vel ꝑsōe vel ꝑsōaz ostitutos in hōis certis vt in ꝺomo vel mensura ꝛre signata et ꝺeꝯminata Aut in hōis incertis vt in mensura ꝛre cuiꝰ aliq̄ ꝑs sufficit ad ꝓuētū taliū rꝺditu uz nō tñ certa ꝑs et signata ꝺeputaꝫ ꝓ rꝺditibꝰ illis.ꝫ indistincte vna ꝑs totiꝰ mēsure ad ꝯ suffici ens q̄cūqz sit illa .Et ꝯ mō eē osti tui pñt rꝺdtiꝰ pecūiaz i aliq̄ ꝑte nō signata oim ꝺe noz alicuiꝰ ho minis vel mōastēñ ⁊c Aut in ꝑsōa cēta vl̄ ꝑsōis cētis notiatiz ꝺesiḡtl. vel ꝑsōis incertis q̄ ad iꝺiuiꝺualē signationē vt q̄ñ ostituunꝫ rꝺditꝰ in aliq̄ vniuersitate seu cōitate hominū ciuitatis ville ⁊c Ꝺūmō ꝯ fiat sine fraude et fiat intētione rēa rōnabiliqz cā Probaꝫ licitū ē alicui emē seu vēꝺē ius ꝓcipiendi pecūiaz vel res alias hūano vsui cō gruas ꝑm q̄tā certā vel incertā i bōis aut ꝑsōa vel ꝑsōis certis vel incertis iuxta modū ꝑxp̄ssū ostitutū igiꝫ oclusio vera tam añs q̄z oña patēt ex ꝓnotatis Itē ꝓbari ꝑt ocl̄o ex ꝺcīs ꝺoctoꝛis oia sciētis.s.mgr̄i.h.ꝺ gāꝺauo.nā ipe cōcedit ꝙ aliq̄s emit ꝓ iusto ꝓcio seu iusta pecūia fūdū vl̄ mēsurā terre

et deinde talē fūdū vel mēsurā terre vēdat ꝑ aliq̄ q̄ta pecūie ānuatim vel ad vitā vel ad ꝑpetuū sol uēda Sicut si aliq̄s hūs fūdum vel mēsurā tre dedit vel dat eū vel eā q̄ ad ꝑrietatez cōitati alicui⁹ ciuitatis vel domui religiosc ꝑ cēta q̄ta pecūie ānuatim in ꝑpetuū reddēda reſuādo sibi ꝑ vsu illos reddit⁹ in vtroq̄ istorū casuū. si hūstles reddit⁹ velit eos vēdē. licitū ē altēi q̄ emat eos Ex his arguit ꝑ ocl̄ōe nr̄a ꝑbāda sic. aliq̄s licite ꝑt emē ꝑ pecūia reddit⁹ pecūia ꝑ ānuatim vel ad vitā vl ꝑpetue ab illo q̄ hz tales reddit⁹ ex ℔ qz fūdum suū ꝑ talib⁹ reditib⁹ vēdidit alicui hōi vel cōitati alicui. vel domui rēligiosoꝝ. vl qz alicui talū dedit fūdū suū q̄ ad ꝑrietatē reseruādo sibi ꝑ vsu illos reddit⁹ igit ille emēs emē ꝑt ꝑ pecūia tales reddit⁹ pecūiarū ab illo q̄ soluit reddit⁹ illos d fūdo quē emit a ciuitate vel cōitate cui donat⁹ ē fūd⁹ ille q̄ ad ꝑpetratē reſuatis reditib⁹ illis pro vsu donātis Dūs ē illi⁹ doctoris i sūia seu vēitate. hz dūa ꝑbat. qz nulla ē i ℔ dūa realis q̄ ad spēs talū dractuuz nisi q̄ in vno immediate vēdit hō vel cōitas qd suuz est In alia mediate ℔ idē vēdit alter q̄ ℔ habuit ab alio hoie vl ab illa cōitate Sz tal dūia nihil ad ℔ facit q̄ dract⁹ ex vna ꝑte sit licit⁹ et nō ab alia Itē aliq̄s ꝑt altēi dare reddit⁹ pecūiarū ad vitā vel ꝑpetue. et ille cui reddit⁹ pecūia ꝑ sic dant ꝑt licite eos vēdē ꝑ pecūia vel etiā dedūt illi de opinione opposita igit etiā ille dans hmōi reditⁱ altēi añq̄ eos daret. potēat eos vēdē ꝑ pecūia. dūa pz qz q̄ ille q̄ hz hmōi reddit⁹ formaliť. i. ius ꝓcipiēdi tali mō pecūiā ex donatiōe illos ꝑt vēdē. et nō ille q̄ hz illos ℣tualiť siue cauſaliť et eq̄ vel magis in sua ptāte videť eē irrēuocabile Cōfirmať. tale ius ꝓcipiendi pecūiā dstitutū ē ipi donatorio a donāte. igit sic gratis sibi dedit ita etiā ꝑ certa sūma pecūie poterat ei vēdē. dūa tenet qz fm rām iuris cui⁹ē ius dādi. ei⁹ē ius vēdēdi Ex dictis pz q̄d dicēduz sit ad rōnē ptis oppōsite q̄ dr. q̄ pecūia dicť tale q̄d in q̄d ꝑ se non cadit ēptio q vēditio ℣ dedit Nā sic apparet ex dīs in tali cōtractu de q̄ hic agit nō emit pecunia formaliť. q̄uis emať in ℣tute nec ℔ ē illicitū vt dictū ē. hz emit formaliť ius dictū scz ꝓcipiēdi pecūiā nec emēs accipit aliq̄d vltra sortez. qz q̄quid accipit ex tali iure cedit in sortē suā Sorte q̄ris q̄d vel que res ē tale ius Rādet q̄ ē ptās iuste ꝓcipiēdi pecūiā fm modū illi⁹ dract⁹. et ℔ ius ita licite aliq̄s ꝑt emē. sic emē ꝑt ius trāseūdi vel eq̄ tādi ꝑ fūdū altēi⁹. vel ius figendi palos in muros altēi⁹. et ita de sibi b⁹ Dixi aūt dūmō ℔ fiat sine fraude. vt fm apl̄m. i. Tessa. iiij. Nemo circūuēiat frem suū i negotio naz q̄ntū ℔ sit malū. ler diuina vēusq̄z testamēti frnā ꝓcipiēs charitatez mltiplicať nos edocet nec etiā ler nature ℔ tacet innuēs nullū debē facere alteri quod sibi nō vult fieri Debet etiā in hoc dractu eē intētio rēa et cā rōnabilis atq̄ pia vt

scz fiat ad puisionē taliū de qb⁹ ꝫ dictū est in pāti capło ad augēdū dei cultū et primoꝝ inopiā subleuādū in q̄ duo oplenť p̄cepta diłectiōis dei et primi. in qb⁹ tō lex pendet et ꝓphe Matħ. xxij. Secus aūt ē si ħ fiat intētiōe ocioſe viuendi et cā diuitias ogregādi Nō obstante q ħ fiat cū damno et iactura primi dū scz paup vrgeť et diues rogat⁹ nō vult ei p̄stare mutuum. ꝫ vult emē ei⁹ hereditatez vel reditus in eius hereditate tūc eo ipo q̄ ad emptionē reddiť ꝺtract⁹ illicit⁹ adeo q tali emptori impēcatur illō ve. Matħ. xxiij. Ne aūt p̄gnātib⁹ et nutriētib⁹ in illis diebꝰ put seriose oñdit Augul. sup ps. xxxix. versu vltimo vbi notat. q p̄gnātes sūt q̄ spe filioꝝ intumescūt nutriētes vero seu māmātes q̄ iā adepti sē qđ cōcupierūt Pregnātes ergo sūt q̄ res alienas spantz tali spe tumēt. nutriētes vero q̄ ēē ad illos pueniūt vt eas adipiscendo tāq̄ filios oſculanť. qb⁹ dicit ve p̄gnātib⁹ ꝛc Et ponit Augl. ibi. dē exēplū de paupe. q̄ vrgeť a creditore et diues rogat⁹ ab eo ꝓ aduitorio. dic nō habeo in māib⁹. ꝫ si vellet vēdē hēditatē suā bñ habēt vnde emēt. et oñdit postea Augl. q ħ nō dz fieri inť xp̄ianos q̄ spe rāt futurā vitaz et si inť q̄s fuerit corrigē se debēt in hac vita. qz p⁹ hāc vitā nō ē loc⁹ correctioni Et ħ adducit exēplū de diuite epulone de q̄ Luc. xvi. dicit

Tertiū dubiū an licitū sit alicui emē ꝓ pecūia reddit⁹ pecuniaꝝ vel aliaꝝ rez hūano vsui oueniētiū hēditarios seu ꝓpetuos Rndeť q sic dūmō non inueniat fraus aut aliq̄d accītale qđ vicietur ſbam ꝺtract⁹ Probať aliq̄s hz de fūdo suo vel de alia aliq̄ re sua reddit⁹ pecūiaꝝ vel aliaꝝ rez humano vsui oueniētiū hēditarios q ꝓpetuos et tales p̄t alteri ꝓ pecunia vēdē igiť rnſio ad illud dubiū vera. oña de se nota ē et añs clare pz p rōes i. c. imediate p̄cedēte positas Jtē expedit qñq̄z reddit⁹ tales ostitui ad puisionez illoꝝ q̄ alīs p̄sūt in spūalib⁹ et etiā illoꝝ q̄ p̄sūt in tpalib⁹ necnō et paupeꝝ ꝛc vt apparuit in capło p⁹ Hz cui⁹ ē reddit⁹ tales ostituē. ei⁹ ē eos et alteri dare aut ꝓ pecūia vēdē igitur ꝛc Jtē aliq̄s p̄t altēi vēdē fundū domū vel agrū vel aliā rē de q̄ ōib⁹ laborib⁹ et expēsis deductis bñe p̄t reddit⁹ ānuos ꝓpetuos pecuniaꝝ vel aliaꝝ rez ꝑm certā q̄tā igiť etiā p̄t altēi vēdē tales reddit⁹ seu ius p̄cipiēdi ānuatiz ꝓpetue talē q̄tā pecūiaꝝ vl aliaꝝ rez retinēdo sibi ꝓpietatē illi⁹ rei de q̄ reddit⁹ tales pueniūt Cōtra respōsionē arguiť. ꝺtract⁹ iuste emptiōis et vēditiōis req̄rit eq̄le inť datū et acceptū ꝫ talis eq̄litas ēē nō p̄t i illo ꝺtractu vbi ꝓ certa pecūie sūma emunť reddit⁹ pecūiaꝝ vel aliaꝝ rez ꝓpetui eo q̄ in successu tp̄is incōpabiliť pl⁹ pueniet de redditib⁹ in valore q̄ fuēit valor summe illius pecunie p̄ro redditibus date igitur nō est eq̄litas inť datū et acceptū seu inť rē appreciabiliē pciū ei⁹ et ꝓ oñs ꝺtract⁹ talis nō est ꝺtract⁹ iuste emptiōis et

vēditiōis igit nec licit⁹ Pro re/
spōsiōe ad hāc rōnē sciēdū est q̄
p̄m Aug⁹. xi. de ciui. dei. c. xvi. Res
a deo fīe dupliciť pñt ōsiderari ⁊
estimari. vno mō p̄m ordinē natu/
re sue. et ꝟ mō p̄ponuntur viuētia
nō viuētib⁹ Et in his q̄ viuūt pre
ponūť sētiētia nō sētiētib⁹. sīc arbo
rib⁹ aialia Et in his q̄ sētiūt p̄po
nunť intelligētia nō intelligētibus
sīc hoīes pecorib⁹ Et in his q̄ in/
telligūť p̄porunť imortalia mor/
talib⁹ sīc angeli hōinib⁹ Secōdo mō
pñt estimari res tales p̄ cuiusq̄ ea
rū vsu in quē q̄libz eaꝝ nata ē ve/
nire et ꝟ mō fit vt quedā sēsu carē
tia q̄busdam sētiētib⁹ p̄ponamus
Quis em̄ nō domui sue panē h̄re
q̄z mures. numos q̄z pulices ma/
luerit Sed q̄d mirū cū in ipoꝝ ee
hominū estimatiōe q̄ꝝ certe natu
ra ē tāte dignitatis plerūq̄z cari⁹
opet equ⁹ q̄z seru⁹ gēma q̄z famu
la Et ꝟ sequiť q̄ cōtract⁹ iuste em
ptiōis et vēditiōis nō req̄rit eq̄le
inť datū et acceptū ōsiderādo⁊ et
estimādo ea p̄mo mō scz p̄m ordi
nē et grad⁹ nature Sed scōdo mō
scz p̄m estimationē eoꝝ q̄ ad vsuz
cuiusq̄ eoꝝ in quē veniūt inť ho/
mines Ille ec ē eē sīnia sci Tho. in ij.
.q. lxxvij art. ij. in rūꝟ ad vltimum
argumētū estimādo hec scōdo mō
datū et acceptū s. p̄m q̄ veniūt in
vsū h̄uanū q̄ mō dupliciť inter ea
accipiť eq̄litas .vno⁹ put estimať
p̄m se q̄ ad vsū in quē cōiter et re/
aliť veniūt. et p̄m ꝟ in tractu iu/
ste emptiōis ē oz eq̄litas rei ad
rē ita vt q̄ ad cōez ⁊ regulare vsū
tātū valeat res q̄m dat vēdēs q̄n
tū valet res quā p̄ suo dato acci/
pit ab emēte. et rō ē q⁊ ēptio et vē
ditio videnť eē introducta p̄ cōi vti
litate vtriusq̄z. s. emētis et vēdētis
dū videlz hic indiget rei alteri⁹ et
hic ecōuerso sīc patz p̄mo politice
Q̄d aūt p̄ cōi vtilitate ē introdu/
ctū nō oz eē magis i grauamē vni
us q̄z alteri⁹. et ideo oz p̄m eq̄lita
tē rei ad rē inť eos tract⁹ ostitui
Quātitas aūt rerū q̄ in vsū homi
nū veniūt mēsurať p̄m p̄ciū datuz
ad q̄d ē inuētū numisma. vt dř in
v. Etꝟ. Et ideo si p̄ciū excedit q̄nti
tatē valoris rei. vel econuerso res
excedat p̄ciū notabiliť. tolleť iusti
tie q̄litas. ⁊ ideo notabiliť cari⁹ vē
dere aut leui⁹ emē rē q̄z valeat ē il
licitū et iniustū. et ꝟ ōsiderādo em
ptionē et vēditiōnē et datū ⁊ acce
tū p̄m se q̄ ad vsū in quē veniūt in/
ter hoies cōiter et regulariť Alio
mō accipiť eq̄litas inť datū et ac/
ceptū seu inť rē ⁊ p̄ciū ei⁹ p̄m q̄ ali
enatio rei p accōs cedē p̄t in vtili
tatē vni⁹ et detrimētū altēi⁹ puta
cū aliq̄s indiget multū h̄re rē ali/
quā ⁊ ali⁹ ledit si ea careat. et in ta
li casu iustū precium erit vt nō so
lū respiciať ad rē q̄ vēdit ꝟ ad dā
nū q̄d vēditor ex vēditōe incurrit
si nō recōpēsēť aliūde scz in precio
Et sic licite potēit aliq̄liť pl⁹ vēdi
q̄z valeat p̄m se q̄uis ñ vēdat pl⁹
q̄z valeat h̄ñti Et sic fit q̄ vēditio
q̄ ōsiderata re vēdita p̄m se eēt i de
trimētū vēdētis cedet i vtilitatem
vtriusq̄z. s. vēdentis ⁊ emētis dum
emens multum iuuatur re empta

et vẽdens etiã multũ iuuatur ꝓcio notabiliẽ adaucto Si vero aliqs multuz iuuet ex re alteri⁹ quã accipit ille ẽo q̃ vẽdit nõ dãnificet ea rẽdo illa re nõ oz eaz supuẽdẽ qz vtilitas q̃ altẽi accrescit nõ ẽ ex vẽditiõe nec ex ꝓte vẽdẽtis. ꝫ er cõditiõe emẽtis. null⁹ aũt oz vẽdẽ altẽi qõ nõ ẽ suũ. licet ei possit vẽdẽ dãnũ qõ patiẽ Ille tñ q̃ ex re aliq̃ altẽi⁹ multũ iuuaẽ ꝑt ꝓpria sua spõte aliqo vẽdẽti superogare qõ pertinet ad ei⁹ hõestatẽ ilꝛec ẽ sñia sci Thom. ñ. ñ. q. lxxvñ. arti. i. in rñ. ad qõnẽ Ex his vlteri⁹ sequiẽ ꝙ eq̃litas inẽ datũ et acceptũ seu inẽ rẽ et ꝓciũ ei⁹ attẽdẽda et accipienda ẽ penes grad⁹ vtilitatis ad finẽ hũanũ ꝺsequẽdũ deseruiẽtis et expediẽtis quã q̃dem vtilitatem hõines hñe ꝑñt vel habẽt ex eozũ vsu Tales aũt gñ⁹ q̃ntificari debẽt et existimari ex cõi cursu et ꝺsuetudine ꝑrie et ꝫ qñ ꝺsideranẽ datũ acceptũ seu res et ꝓciũ ei⁹ ꝺm se et simpliciẽ q̃ ad cõem et regularem vsũ ipoz Nec tñ oz etiã in eadem ꝑria ꝑscise determinare illã eq̃litatẽ ꝺm mẽsurationẽ mathematicã Sz sufficit ꝺmẽsuratio moralis et politica. ita vt nõ sit excess⁹ notabilis seu in multo Difficile nãqz ẽ oio ꝓtingẽ mediũ vt pz ꝑ Aristl. ñ. Et ꝫ. Iñ nõ solũ ꝺmẽdaẽ sagittari⁹ q̃ tãgit si znũ. ꝫ etiã qui sagittat ꝓpe Qñ ẽo datũ et acceptũ seu res et ꝓciũ ei⁹ cõsideranẽ ꝓut alienatio rei ꝑ accẽs cedit vel cedẽ ꝑt in vtilitatẽ vni⁹ et detrimẽtũ alteri⁹. tunc eq̃litas eoꝝ scz rei et ꝓciꝫ ipi⁹ accipi ꝑt ꝺm discretã et rõbilẽ estimationẽ ꝺtrahẽtiũ vel alicui⁹ boni viri vtusqz scz vẽdẽtis et emẽtis dãnũ cauẽ et vtilitatẽ ꝓcurare volentis ¶ Ex his descẽdo ad ꝓpositũ scz ad ꝺtractũ emptiõis perpetui reddit⁹ seu rẽsus Apparet ꝙ iuxta vtrũqz ꝓdictoꝝ modoꝝ inẽ datũ et acceptũ seu inẽ rẽ et ꝓciũ ei⁹ esse ꝑt eq̃litas ꝺũ ꝺm cõem cursũ q cõ suetudinẽ ꝑrie estimaẽ valoz eozũ et vtilitas ꝺm se simpliciter q̃ ad modũ ꝑmũ. vel ꝺũ ꝫ fit ꝺm rõnabilẽ estimationẽ ꝺtrahẽtiũ vel alicui⁹ bõi viri q̃ ad modũ scõm ꝺbi gra Emo reddit⁹. xx. liꝫ ꝑpetuos ꝓ. cc. liꝫ. istud ꝓciũ in aliq̃ ꝑria et certo loco ꝑt eẽ iustũ et equale illi redditui tãtũ ei ꝺm cõem cursũ et ꝺsuetudinem ꝑrie valẽ ꝑñt. cc. liꝫ vẽdẽti q̃ntũ reddit⁹ ille. xx. liꝫ ꝑpetue valet mihi. ita ꝙ nõ sit in ꝫ notabilis differẽtia. et tantã aut forsan maiorẽ vtilitatẽ ipe exinde ꝺsequi ꝑt q̃z ego emens ex illo reddituꝫ ¶ Et si forte in aliquo casu alienatio redditus ꝑ accidens cederet in detrimentũ aut lesionẽ vẽdẽtis supplẽi aut recõpẽsari ꝑt ꝑ augmẽtũ ꝓciꝫ mõ ꝓdicto ¶ Et ex his pz responsio ad rationem Concediẽ namqz ꝓma pars antecedentis. s. ꝙ contractus iuste emptionis et vẽditiõis requirit equale inter datum et acceptum Sed negaẽ scõa pars q̃ dicit ꝙ talis equalitas nõ põt eẽ vbi ꝑ certa pecunie sũma emunẽ redditus pecuniarũ vel aliaꝝ rẽ ꝑpetui Oppositũ ei⁹ ꝛtis iã ẽ sufficienẽ declaratũ

Do ꝓbatione eiꝰ qñ dicit ꝙ in successu tꝑis incõpabilit plꝰ ꝓueniet de redditib⁹ in valore qꝫ fuit valor sũme illi⁹ pecunie ꝑ redditib⁹ date. igit ibi nõ ẽ eq̃litas inter datũ et acceptũ seu int rẽ et ꝑciũ ei⁹. Negat obseq̃ntia qz mẽsura et eq̃litas in hmõi otractib⁹ reddituũ et aliaꝝ rerꝝ immobiliũ pẽsari nõ debz ꝑm oẽs et singulos successiuos ꝓuẽt⁹ eoꝝ. ꝫ ꝑm gradus vtilitatis quã ex eaꝝ vsu hñt contrahẽtes penes qs qdẽ grad⁹ mẽsurat valor taliũ rerũ ꝑm ꝑtic cõsuetudinẽ et cõem estimationẽ ꝑcij et rei appreciate seu appreciabilis. scz ipi⁹ reddit⁹ de q̃ mõ est sermo ꝓut patz ex sup̃ dictis Nã si pẽsari deberet eq̃litas in otractib⁹ taliũ rerũ ꝑm oẽs et singulos successiuos eaꝝ ꝓuẽt⁹ sequeret ꝙ nec opidum nec villa nec ager nec alie possessiones licite emi possent aut vẽdi ꝑ certa pecũie sũma. qđ cum null⁹ dicit nec aliqs docẽ dz. patz tñ obseq̃ntia qz constat ꝙ ꝑm cões causas supiozũ et inferioꝝ verisimiliter emẽs et sui successores incõpabiliť pl⁹ ꝓcepturi sũt ex ꝓuẽtibus possessionũ emptaꝝ: qꝫ pecũie sũma q̃ ẽ eaꝝ iustum ꝑciũ se extẽdat

Dubiũ quartum

Dubium q̃rtuz an liciũ sit emẽ et vẽdẽ ꝑ pecuia reddit⁹ pecũiaꝝ vel aliaꝝ rerꝝ ad vitã? Rñdeť ꝙ talẽ ockonẽ ꝙ lz otract⁹ emptiõis et vẽditiõis taliũ reddituũ ad vitã sit frequenť ꝓiculos⁹ tã emẽti qꝫ vendẽti nõ est tñ de se vicios⁹ seu illicit⁹ Prima ps ocłusionis ꝓbať. frequenť em̃ in tali otractu emẽs timore deficiendi mor⁹ solicit⁹ ẽ de vite sue nãri is solicitudine supflua quã phibz dñs Math. vi. dicẽs Nolite solliciti eẽ dicẽtes Quid mãducabimus aut qđ bibem⁹ aũ q̃ opiemur ꝑũt nãqz multi tã soliciti ad ꝓcurãdũ tales reddit⁹ tãto deficiẽdi timore ac si de⁹ de reb⁹ hũanis nullã haberet ꝓuidẽtiã Jñ gl̃. sup̃ ꝑcm locũ euãgelij Est solicitudo superflua ex vicio hominũ qñ fruct⁹ et pecuniã pl⁹ qꝫ nẽce ẽ reseruãt et dimissis spũalib⁹ illis intẽti sũt q̃ bõitate dei despãtes et b phibet Jñ subdit hec em̃ oẽia gẽtes inq̃rũt Sup q̃ dicit Chryb. Quia in reb⁹ hũanis gubernatoz̃ fortunã credũt eẽ nõ ꝓuidẽtiam neqz iudicio dei vitas suas gubernare 'estimãt ꝫ incerto duci euẽtu Joco merito timẽt et despãt q̃si neminẽ habeãt gubernatoz̃ Qui aũt credit se iudicio dei gubernari escã suam in mãu dei omittit. vñ sequiť Scit em̃ pr̃ vr̃ qz oib⁹ his indigetis Si milit et vẽdẽs reddit⁹ ad vitã q̃n tũ de se ẽ minus dare cupit de suo qꝫ accipit de alieno. spãs emptoz̃ min⁹ victurũ. imo et si ꝓter nãcitatẽ hñdi patã pecuniaz illõ ab inicio fecit. nõ spãdo emẽtẽ min⁹ ꝓceptu rũ tñ si cõtingit illũ citi⁹ mori gaudet de illi⁹ morte ꝓter lucrũ qđ inde sibi ꝓuenit vel si diuti⁹ supuiuit dolet Jtẽ sepe cõtingit ꝙ in tali contractu emẽs se fingit desi/cere ꝓ senio et egritudine et ven/

dens ex hoc sp̃at lucrū suū. Et si poste
a emēs ap̃parueit robustior & lōgeuior
vendēs displicētiā hꝫ de sua vita volēs
poag cū ē mortuus ip̃ vitū & ex vna
p̃te ē decepc̃o. & ex alia p̃te iudex cōt
p̃rimū & vtrobiqꝫ fit cōn ꝑ̄ cautrē
Sc̃dū ps exclusionis ꝑbat̃ ꝙ tli ꝓtrac
tus pt iuxta rōem hom̃ estimatiuā fieri
tal' adequatio. mē datū & acceptū ꝙpan
do vtrūqꝫ ad vsū hom̃. ꝙ quē nata sit
venire. ut ex mde nec dāpnificet̃ nec
emēs nec vendēs. ꝫmo poag vteriꝫ ꝑ̄
de lucrū & modū ꝙsequat̃ Et ita ut
ex mde respublica nō patiat̃ detimētū
si accipiat̃ itremētū et ꝑfectū Sz ta
lis adequatio int' datū & acceptū ad
hoc sufficiat. q ꝓtractꝰ emp̄cionis & ven
dic̃ionis sit iustꝰ & licitꝰ dūmodo ibi sint
ꝑ̄dicta ad ꝓtractū ꝛequisita. nec ibi ueniat
fraus aut aliquid actentale qđ vitiet. ꝑ̄
dictā ꝓtractꝰ. igit̃ illa ps exclusionis
vera. vna nota ē de se Sz alia ps ex
dicis ꝙ predicti capti de ꝓtractu quo ē
mutuꝫ redditꝰ ꝑpetuꝰ nā ꝙ tali cōtrac
tus pt talis fieri adequatꝫ rōne cui fit
ꝓtractꝰ iustꝰ & licitꝰ. g̃o a fortiori pt
adeq̃ri tlis fieri ꝙ ꝓtractu tali ubi ē
mutuꝫ redditꝰ ad vitā Ite ꝓtractꝰ q̃
as emit fundū domū aut agrū aut ali
quid tale ad vitā suā. de q̃ pt hꝫ certa
tā quotā pecuniarū annuatī licitꝰ ē igit̃
ꝓtractꝰ ille. q̃ as emit tlēs redditꝰ seu
ius capiendi tale quotā pecuniarū annu
atī ad vitā suā dittendo venditori ꝑ̄
tale fundi aut domꝰ aut alicui rei alicui
de q̃ ꝑuenire p̃t tlēs redditꝰ cuā licu
tꝫ ē. dnō tenet. ꝙ ꝙ ꝓtractu talis e
mit ad vitā suā ip̃ius ē ꝙ re seu q̃ ad
vitatē rei redditꝰ cū ꝑpetate fundi
de q̃ ꝑuenire p̃t redditꝰ. sꝫ illa empcio
redditus ꝙ ꝓtractu nō iustificabit̃ ꝑ
adiectionē empc̃oris ꝑpetuis fundi aut al
tiꝫ de q̃ hmōi p̃t redditꝰ. igit̃ cuā nō vi
ciat̃ ꝑ dimissionē ꝑpetatis illiꝰ fundi seu
altiꝫ de q̃ ꝑuenit redditꝰ Ite ꝑ illa
p̃te adduci p̃nt ōes rōnes q̃bꝫ ꝑbata est
exclusio ad ꝛcdm dubiū ꝑdēs respōsi
ua Oppositū tn̄ istiꝰ ꝛcdē ꝓtis exclusio
nis tenet doctor solēpnis hen⁹ de gnda
no ꝑ̄ q̃libeto q xxxix. & ij. q̃libeto suo
q xv. hꝫ ex dnīs suis ꝙ ꝑ̄ q̃libeto q.
xxxix. ubi ꝓtractat istā q̃nē Utrū li
cuat ꝛcui emere redditꝰ ad vitā ꝑ̄ p̃te ne
gatiua pt formale tale argumētū Nā
usꝫ pecuniē seu nūmi ꝙ se ē eiꝰ distractio
seu alienatio igit̃ ꝑ nūmi locatiōē nichil
pt iuste ultra sortē cui ꝛapi. q̃ si fiat
ab aliquo ille acquirit aliquid. ꝑ q̃ nichil
dedit & ita cū suo alienū tollit. q̃ ē di
recte cōtra nātale iustitie ꝛmuta
tiue ꝙ q̃ dz ee eq̃litas ꝙ ꝑmio dati & ac
ceptī ꝛc Talis aut ꝑuidubio ē illa cō
mutatio cū q̃s emit ctos redditꝰ ad vitā
ꝑ ita suma pecuniē aut eius valorē. Nō
ꝑbat̃ ꝙ tali exemplo Det aliquis C libras.
ut ad vitā ꝛapiat quolibet anno x libras.
si infra xi annos ꝛapiet sortē & x libras
ultra sortē Quid restat ꝛcape istas x li
bras ultra sortē q̃libet anno ꝛapiendo por
tionē aliquā sortis ꝫm ꝑdictā portionē
& ꝛcape ꝙ anno xi sit totā sortē & x. libr.
ultra sub tali pactiōe. Dz det modo alii
C libras ꝛcipiendi ꝑ eis p̃ xi an
nos C libr. cū x. libris Reuera ꝙ nullo ꝛe
fert. ꝫmo videt̃ maioris pietatis totū ac
comodare usꝫ ad xi annos. ip̃i singulis
annis inde portionē ꝛcape & tn̄ ꝙ isto ul
timo ꝓtractu manifeste ē usura igit̃ ꝛcte
Et q̃ infert ille doctor. q ꝓtractꝰ q̃
redditꝰ emit̃ ad vitā exp̃ctādo aliꝫ

acripe ultra sortē. si forte supuxerit r̄n
cepcioi sortis est usurai9. Solu enī spe
et expectacōe plg recipiēdi usuā gittit
st sicut ꝓbdit doctor iste idē est si pro
cto, peruē suma ab ecclys l' ōtratibz
pensiōes acripiat ad vitā spe t expta
cōe recipiēdi aliquid ultr sortē. hī enī solu
mit usurā q ultra datū aliquid spatur
sicut apte dr Ganfredy i suma sua
tē i sedo qōlibeto. q. xv. vbi ptractat
hāc qonē. utr liceat vendē reddity ad
vitā dr q i tali ctractu q qs vendit
reddity ad vitā itendit minq dare de su
o qp acripit de alieno spans illū minq
victurū t io dicēdū e idē cū eo qđ p
dictū e de ctractu emptois. ꝓbat per
Ganfredū dicētē de qbusda Rnud. q
dāt peruiam ecclys. ut ab eis acripiāt
ctas possessiōes tenēdas toto tpe vite suc
Credo dr q illicitq sit ctractq. eo q ho
mines spant se diu viuē t talit ctrahē
cedūt se aplis p̄petuos de, pcētibz possef
sionū q sit peruia qua dederūt Et itm
quid gs sequit de qbusda q acripiut pe
cuniam t cedūt ctas possessiōes tenēdas
toto tpe vite illoz. a qbz peruniā acripi
ut. nō video ait quō nō sit illicitq cō
tractq eo q hoīes spantes alios cito moi
talit ꝯhētes cedūt illos minq acceptu
ros de, pcētibz possessionū q sit peruia
qua dederūt Vñ t si tē necitate hūdi
tatā peruiaz istud ab ūno fecerūt nō
spando emētes minq p̄eptuos si tñ con
tigit illos cicq moi t minq papa. nō vi
deo q titulo nālis iustic pt vēditor
tenē qđ superest p quo nichil dedit. nō ei
ēōne pactois dedissē emptor aliquid de su
o. n' spasset se p̄epturū tātūdē ul am
plicq de alieno. Ite p ista opione han
fr. t cōn sedam ptē pdē gelusiois ar
guit eciā ronibz aliis. Primo cōn eme
tales redditq ad vitā. nā emē tles redditq
p̄cedit ex prudecia animis q timira e deo. ut
dr aplg ad rōs vnq. Nō ei p̄cedit ex cupidi-
tate. cq signū e clusio nō
us defiaendi i nāmys et diffidecia cuiusdā
de deo q̄i puide nō soleat hys q facūt
ergā ipm qđ debet. ugo cōtractq ille quo
ad emit hmoi redditq, p̄cedit ex mala
radice t p gns ex mala arbore mala at
arbor fructus malos fert. ut dr Matth. vij
Sedo sic ois sollicitudo, pusua q
qs nitit ōino se ctificare de sufficecia
rerū vtiliū. p vita sua ex prudecia ani
mis vel seu ex sapia hmoi q stulti
e apud deū hr aplm i roze iij. hī emp
cio redditui ad vitā sufficeciā ciudit
tale sollicitudine igo zc. Tcio sic ois
aduecio irronalis moi ul vic adq̄redi
sufficeciā p ista vita tpali ptinet ad
prudeciā animis seu ad sapiam hmoi
hī pdā empcio e vna de illis aduecioi
tendit ei ad hūdū satis de necitatys hu
vite onose t sine laboibq cōn illā gna
le penā iusto dei iudicio. Ade t ei fili
us. p pcto ipsius q est. In sudore vultq
tui vescris pane tuo donec reuertais i tra
de q supra ca. Cen iij Hāc ei iustam
dei sciam filij adā nō rone mon hī q
nauiū t cupiditate agitati suis aduē
toribz vaiis cuadē conātes huc empcō
nis ctractū t sitis illicitos plures sue
nerūt. t ia multos coz. adeo i osuetudi
nē duxerūt. ut nō solū licita hī ecia it
dū pq videant. hūtes qđē spem pietatis
virtutē eiq abnegā. put aplus dr q. ad
thymo. iij Quarto sic iuenio filios
adā de emptis redditibz sine labore vi
uēdi e i detimētū reipublice. apparet hī
statū qr hac iuuencē admissa cū ois re
fugiūt labores. multi erūt i ciuitatibz
onosi, ducēt tristicia t grauabūt fi
deles laboriosi qū fere ois domus ois
villa. ois vinea. ome mansellū. ome

balneū ⁊ſl grauāt⁹ censibꝫ. de q̄bꝫ pluri
mi ſortes ocioſi viuūt reipublice m
ullo ꝓficuos. Igit⁹ reis legibꝫ huiuſ
adiuuēcōes ꝓhibēde ſūt ⁊ iā introducte
nō ſūt ſuſtinēde ſz exturpāde. ¶ Quā
to ſic. ⁊tractꝰ iſte de q̄ agit⁹ ē vſuā
riꝰ. Igit⁹ illicitꝰ. ans ꝓz q̄ ⁊tractꝰ ē
ſ̄ fiēt pactū de nō dādo ⁊cēu pēna
lit̄ C lib⁹. ⁊ rapiendo p̄ xi ānos ſil⁹
C lib⁹. ⁊ x. ult⁹ manifeſte ē vſurarius
ſz q̄ ad ēe vſurariū oīo idē videt⁹ da
re iā C lib⁹ ſb pacto rapiēdi i q̄li
bet ānoꝝ vite x lib⁹. Nō ē q̄ i h⁹ casu
dās C lib⁹ ānus vndecī elapſis rapi
et ultra ſortē x lib⁹ ⁊ nō obſtat uſuē
ꝑ ſuccessiue rapiat⁹ q̄ maior vtiq̄ pietas
fiēt illa a q̄ emūt⁹ redditꝰ x lib⁹ ꝑ C. ſi e
mēs de toto expectauēt uſq̄ ad finē ducti
tꝑis ſz xi ānoꝝ. ¶ Sexto ſic. ⁊tract⁹
tuus ēptoris ad vitā attendit ſpes ⁊ exp⁹
tā⁹ rapiēdi ult̄ ſortē. Igit⁹ ē uſurarius.
Dnā tenet⁹ q̄ dīt ꝑm doctoꝛes ſola ſpes
huiuſ fruct⁹ uſurariū ꝫz aſſūptū ꝓz
q̄ ꝓpōito tpe ꝑ q̄d emēs ſuccessiue r⁹
capiet tm̄. ꝗtū nūc dat⁹ ctū ē q̄ ipe
cupit ⁊ ſp̄at ult̄ i d⁹ vitē. ſic ut de h⁹
⁊trogatꝰ ⁊dubit⁹ q̄libꝫ ꝺfitēt⁹. Igit⁹
oīs tal⁹ ſp̄at ꝓb⁹ ꝗ debet rapere. vñ n
ult̄ tm̄ tps vitē ſp̄aret. ḡre poſſꝫ red
dēꝫ emēs vellet. ꝗ pecuniaꝫ ſuā alicu
bi ſecure ꝛpoſitā ſuccessiue ꝺſumē nō
videt⁹ rō nec eſt. ¶ Septīo q̄ ⁊tract⁹
ſ̄ iſte ex ſua illicitꝰ ſit ex pte vēditoꝛis
ex eo q̄ ipe cupit de alieno ḡtus rapere
ſp̄ans emptorē cito moriturꝫ. Illa ſi vē
dēs redditꝰ ⁊cēu ad vitā ꝑ ꝛuelatiuē
ſciret illū ſz emptorē virtuꝫ lōge ul
tra tps ꝑ q̄d ſuccessiue rapiet tm̄
ꝗtū iā ſil⁹ dat⁹ ctū ē q̄ nō vendet⁹ ſ
uolūtarie reddituꝰ ad vitā ni egestate
coactꝰ q̄nꝫ h⁹ faceret. In q̄ caſu ⁊tract⁹
iſte oīgnē cepiſſe videt⁹. ḡre ſ nō
vendēs de vita emētis oīo dubius ꝛ
tendet ſimil⁹ ⁊ penitꝰ libē ꝺſentīe q̄ e
mēs ecīa ult̄ ductū tps eccl̄ē poſſionē
debet rapere licet ⁊ ſorte vendēs q̄nꝫ vo
re diceret tm̄ rōne mutāte ſepiſſime
aliud corde ſentit teſte ⁊ experientia
¶ Octauo cū ꝛ h⁹ ⁊tractu eccl̄ē du
biū ſit an emēs uel vendēs lucret⁹ q̄d
ē aliud eos ꝛ h⁹ caſu ſ mutuo ꝺſentīe
q̄ vtriuſq̄ ad fortunā ponē ſi lucret⁹
uel ꝑdat ac ꝑ h⁹ rē ſatis ē iſte ꝺſenſꝰ
illato ꝺſenſui illoꝝ q̄ cū eccl̄ē dubi
ū ſit q̄s ꝛ taxillos pociat pluēs oclos
ꝓīto denario cōn denariū ſe ad ſortu
nā ꝛferūt q̄s lucret⁹ ⁊ q̄s illud q̄d al
tꝰ ē rapiat. Iſte at ꝺſenſꝰ luſoꝝ
plane illicitꝰ ē nequaq̄ excuſās a r⁹
tuuē lucri. Igit⁹ pari rōne ꝛ ꝓpoſito
reſtituēs debet fieri ſi ultra ſortē re
capiat⁹ lucrū. ¶ Nono quid ē aliud
emē ꝑ pecunias redditꝰ pecuniales
q̄ pecuniā iā ſel⁹ data emē pecuniā
ſuccessiue rapiendā. q̄d ē cōn nūm⁹
ſeu rōne nūmiſmatis ſuēti ad h⁹ ut
ſit mediū ⁊mutatoꝛis ⁊ nō tm̄. ¶ Nō
ēi vendēs panē di⁹ emē denariū ꝑ
panē ſ datū ſz denariū dās panē
emē di⁹. Nō ꝛ q̄nꝫ ⁊tractu pecunia ē
dit⁹ nō tm̄ mediū vēditoꝛis ſz ut ex
tremū mutuo tradit⁹. Igit⁹ ſpes rapi
endi aliquid ꝑ huiuſ pecuniē traditōe
uſurā facit. ¶ Decīo ꝛ tli ⁊tractu
vendēs nullū rē trāſfert ꝛ ementē
ſz ſolū ſe obligat ad ctā penſionē
q̄ nō ē verꝰ ⁊tractꝰ emptoꝛis ⁊ vēdi
toꝛis ⁊ ꝑ talē ⁊tractū ꝑſona libera

redditꝰ censualis · qđ ee nō debet

Undecimꝰ tractꝰ ne' emptōis ꝓpter
ōi etatis ꝺifferē' salua adequatōe dati
& accepti Ille aūt tractꝰ de q̄ ē ꝓmo nō
fit sic. ꝓbat. Accipiat' unueis uigiti
anoꝝ & senex anoꝝ septuagita · & ponat'
q̄ usꝰ ꝛ ꝓcepio se extendat ad unū
ꝺū p septuagita anos tuc sicḋm hō se
nex uiuit adhuc decē anis. & unueis
quinquagita Si g' ibi debz ee adeq̄no
rōnalis debet unueis tanto plꝰ ꝺare q̄
senex · q̄nto plꝰ uictuꝰ eit · sz uiuit plꝰ
ī quintuplo · g' ī tanto plꝰ unueis ꝺare q̄
senex · igit' si senex emit x lib' p rentis
tur unueis debet emē quingentis Sz for
te ꝺicis. unueis nō tm̄ ꝺabit rōnabilit'
qꝛ ꝺubiū ē utꝝ tm̄ uiuat · sz hō nō eua
cuat ꝺifficultatē Tollat' naz p ꝺubi
u ubi grā mēdicitas illi quintupli
adhuc unueis ꝺubit p x lib' ad uitā
cel lib' ubi senex nō ꝺub' n' cētū lib'
Sz hō cēt fatuū qꝛ p cel lib' habēt
de redditibꝰ ꝓpetuis plꝰ q̄ decē lib'
g' unueis ut nō tenebit eq̄litatē ī tali
ꝺoctu ad ꝺoctū senis. ut si tenet
pēsatu ꝓporcōe ꝺebita ad ꝺoctū senis
ꝺoctꝰ eit fatuus · liquit' g' ille ꝺoc
tꝰ irrōnabil' qꝛ a' nō teneb' eq̄litatē
aut fiet fatue Quodecīo pecunia
quā ꝺat emēs redditꝰ ē ētr valois &
nō pt sciri certꝰ valor illi qđ emē ī
tendit · appet hō qꝛ ꝓpe ī q̄libet vigī
ti anoꝝ unū florenū a ētate ut mōs
tio aq̄uo plꝰ valet q̄ ꝓpe unū flore
nū ī q̄libet decē anoꝝ & ītm decēps ut
ētū ē · igit' cū iptitas illi' illi' vite hois
ostet de cōi cursu · nō pt ostāe q̄tū va
leat aq̄ ꝛape ī q̄libz ano vite suc unū
florenū igit' si ī ꝺoctrina attēpta irrō
nabil' eit & cusualis · ꝓmo patuꝰ ꝺoctꝰ
q̄ homō uanitas & cupiditas q̄uit & uacuo
nesciit Adhuc decīo tio ex ꝛaduc pce
ꝺēs argumēti negādo si licitū & rōnabi
le ē emē redditꝰ ad tps uite & ad tps ꝓpe
tuū Sit g' gra argumēti valor capiēdi
redditꝰ ꝓpetue · a · & valor prepiēdi redditꝰ
ad uitā · b · & c sit primū usꝰtū redditꝰ ꝓpe
tuus · d · vō primū redditꝰ ad uitā Tuc sic.
Si primū ꝺati redditꝰ ꝓpetuꝰ ē usꝰtū igit'
c equat' a & silr d equat' b qꝛ usꝰtū m
venditōe & emptōe attenditꝰ penes adeq̄
cōez pciꝰ ad valorē ciꝰ qđ emit' ut pz ꝛ
ethī hō hīto manifestū ē q̄ a se hēt ad c
sic b ad d igit' ꝺirādo ꝓporcionē sicut se
hēt a ad b ita se hēt c ad d sz hō est fm
qꝛ lōge maior ꝓporcio a ad b q̄ sit mi'
c & d qđ qꝛ hō manifestū ē q̄ aliquāl ē
valois ꝛape redditꝰ florꝝ vnꝰ ī q̄libet
duoꝝ anoꝝ & duplus valois ē ꝛape
florꝝ ī q̄libet q̄tuor anoꝝ & sic deīceps
Igit' valor ciꝰ q̄ ē ꝛape florenū ꝓpetue
ītmite excedit valorē capiendi florꝝ
p anos vite alicuꝰ qđ fuit ondendū Ir
rōnabiles ꝺicent' g' ꝺoctꝰ ille ut sul
tē alter illoꝝ Et si emptio redditꝰ ꝓpe
tuus ē irrōnabil' a fortiori emptio red
ditꝰ ad uitā illicita eit qđ ē ꝓpositū
Confir-mat' sic Emptio redditꝰ ꝓpe
tui nō pt ee usꝰta seu equa ut ꝺicit'
patet ut ia ꝺeductū ē q̄ ibi valor p
ceptōis ītmē ꝓporcione excedit oēm pe
cuniaz mutuā igit' ibi ee nō pt adeq̄to
ꝺebita pciꝰ ad pēnabile quā tm̄ usꝰtā
ꝺmutuā ꝛequit' igit' Si igit' ille con
tractꝰ ꝺe q̄ mung ꝺicit' ee iusꝰtꝰ a for
tiori alt' sz emptōis ad uitā q̄ multus &
magnus ꝺe usura suspectꝰ est

Hys nō obstātibꝰ ꝺicit' q̄ ꝺoctus
emptōis & ꝺenditōis redditui ad uitā
q̄tū ē p se licitꝰ & usꝰtꝰ sit · nō ꝛeludēs
q̄ ad sc̄m ꝺoctꝰ usurariā q̄nitate

q̄ fraude ut q̄quid aliud vñ vinet⁹ ⁊ si
bñ ſpirant⁹ rões facte p hac pte vna
cū ſoluc̄oibz h̄ statū ꝯſequētibz ⁊ ꝑcū
gendis videt⁹ q̄ iſta ꝑs rōnabilit⁹ ſit
fundata ⁊ q̄ ꝯtractꝰ iſte q̄uis nō paſſim
deat̄ pmitti oīb⁹ eo q̄ mlti mle affecta
ti plg inuētes p̄udētie carnis q̄ legi
di ut ſapiē q̄ ex deo ē iſto ꝯtractu ab
utrūq⁹ dnis mois put pz ex p̄ma pte ꝺclu
ſois iſtꝰ de q̄ nūc agit⁹ ⁊ ex pbac̄oi
bz ℞n nō ſolu ī ſe q̄ ad ꝓbam ſuā
videt⁹ ee licitꝰ ⁊ iuſtꝰ ſ ꝯmā expedi
ens ī republica q̄ ad quos dā tl' ꝺtē
tu rōnabilit⁹ utentes ℣la ī mltis caſi
bz expedies ē reipublice q̄ q̄nz p tale
modū de vite nāturis p̄uideat⁹ illis
q̄ ſtrenue ⁊ utiliose ī republica labora
uerūt ī ſpūalibz ut ī tpalibz ſiue cū
adhuc laborāt pnt ⁊ laborat⁹ ſiue cū
iā reꝑnt defiere⁹ ut ſz tlēs redditꝰ den
tur eis ut iuſto ꝑcio h̄m rōnabile⁹ eſt
hāc̄orem de q̄ p̄us dem⁹ ē vendat⁹ vñ
ſi tl' ꝑcuīa iuſtus ſuus laboribz adq̄ſi
ta ement redditꝰ ꝑpetuos nō ee⁹ iuſ
tū igit⁹ ecīa ſi ement redditꝰ ad vitā
iuſte ⁊ licite pt fieī q̄ ſi vtiusq⁹ ꝯtrac
tꝰ ſ̄ba iſpirat⁹ de ſ̄dō debet ee mūg
dubiū q̄ de p̄mo ℣ ℞ndendū ē igit⁹
ad rões ī oppoītū frās ⁊ p⁹ ad illā h̄.
de gūdauo q̄ arguit⁹ q̄ uſꝰ ꝑcuīe p
ſe ē eius diſtractio ſeu alienatio ꝛc
Cōtrēdit⁹ totū illud uſꝰ ibi tlis ꝑcul
dubio ē cōmutatiō cui q̄s emit ꝯtos red
ditꝰ ad vitā p ꝯtā ſūma ꝑcuīe illa
negat⁹ ℣ ad ꝓbac̄orem q̄n di⁹ det⁹ aꝝ
centū lib' ꝛc ℞ndet⁹ q̄ ſi tal' q̄ dat ee
tū lib' ut ad vitā ꝛcipiat q̄libet ānō
dece lib' tali mō dat⁹ q̄ emit redditꝰ
dece lib' ad vitā h̄ ē ius ꝓpiendi q̄
libet ānō vite ſue dece lib' ⁊ ꝯtractus
frūs ſit talis q̄ ibi ē eq̄litas dati ⁊ ac
cepti utrōq⁹ ad uſū humanū ī quē ꝑ
ut q̄dato h̄m modū expſſū ī ſoluc̄oe
rōis facte ꝺ ꝺclusione rñſiuā ad du
būd tūd liuitꝰ ē ꝯtractꝰ q̄ tū ē de ſe
⁊ q̄ ultrā ī rōne dicit⁹ q̄ talis q̄ dat
illas ℔ lib' iſtra vndecī ānos ꝛcipiat
ſortē ⁊ x lib' ultra ſortē h̄ negut⁹ nā
ut nō tā diu viuet ut ſi viueīt tāto
ꝑe ut q̄libꝰ adhuc nichil ꝛcipiet ſor
tē q̄ q̄ q̄ ꝛcipit a tpe empc̄oīs tote
ē ī rōne ſortis ⁊ de eꝝ natura ⁊ ſic ſꝑ
q̄diu viuet de ſuo ꝛcipit ſi tpe quo
emit iuſtū ꝑciū dedit p̄ ee empta q̄
ē ius ꝓpiendi tot lib' q̄libet ānō vite
ſue de tl' fūdo ut domo ut mōſtio ut
ꝺitate a de alia re ut ꝑſona ī q̄ ſt' hꝰ
moꝺ redditꝰ ꝺſtitui ℣n tl' naz ꝺtētu
ē ita ꝺcā empc̄o redditūū ꝓpiendo
ꝛ ab emēte ad tpꝰ vite ſue ſicut ē ī
ꝺtractu q̄ emit⁹ redditꝰ ꝑpetui ab q̄
ſo emēte ⁊ ſuis ſucceſſoribz q̄libz ānō
ꝑpetue ꝛcipiēdi Sz ī r° ꝺtractu q̄uis
ī ſucceſſu tp̄is ut emēs ut ſucceſſōes
ſui lōge plg ſint acceptui de redditi
bz ī valore q̄ fuit ꝑcū ī ipō ꝺtrac
tu datū ℣ler tñ emēs nō ſucceſſōes
cenſendi ſ' ulē ſortē q̄uis ꝛcipe⁹ q̄
q̄ q̄ ꝛcipiet ꝑ ꝑcio totū ē de rōne ſor
tis q̄ accedit eis ⁊ ꝺpetit ex hac
ꝓpiēdi q̄ q̄ ius rōnabile⁹ ⁊ legu
le⁹ emerūt ex h̄ ecīa pz q̄ ſi tali cō
tractu de redditibz ad vitā rōnabi
le⁹ ut ꝑdictū ē fīō poſtea placet
tā emēti q̄ vendēti addē pactione
iſtā q̄ ipe emēs totū q̄ ſ̄ra vndecī
ānos ſ' de hmōi redditibz ꝓuciret
vita comite vdenti mutuaret ut eſt
ſi ſme tali pactione ad petitōz ven

dentis qz ex hmoi mutuo se mltu̅ iuuare posset & pfectu̅ oseq̃ ipe emes ex
caritate motꝰ hꝰ idem faceret tuc ano vn
deno elapso ipe emes recipiendo sil' C lib'
& x. nichil ultra sorte censendꝰ e recipi
re Et idem censendu̅ e si ad xviij. uel ad
xx. anos emes cu̅ vendente tale faceret
pietate ut q̃libet ano du̅ ex iusto otr
tu & ex uc̃ qd̃ sibi ex illo otractu ope
tur prope posset tanta̅ l' tanta̅ quota̅ pe
nue cadet vendenti mutuaret & ano xviij
uel xx. tm̃ sil' recipere qz ad duplu̅ uel a
plius ultra pcia̅ pn̄o datu̅ ab emente se
extenderet no debet censeri p hꝰ aliquid ul
tra sorte recepisse qz totu̅ qd̃ hꝰ mo i vi
ta sua recepit pro sorte sua iusta & rona
bili q̃ cadit Et id̃ clare apparet pt i red
ditibꝫ emptis p̃petuo ubi emptor mag
na̅ videt facere gra̅m venditori si oes red
ditꝫ & hedibꝫ a suis suaressoribꝫ uel
emptoris & venditoris singul anis quo
tuos tot anis ipi venditori p suo pro
fectu friendo mutuaret q̃uis ea̅ ulr̃
pcia̅ pn̄o datu̅ ab emptore ipe venditor
ei magna̅ su̅ma̅ soluet n̄ ex hꝰ ulr̃
sorte aliqd recipere foret udicandu̅ cu̅ to
tu̅ id & plua alia p futuris tpibꝫ uel
emptoris sibi debeant Et hꝰ pz quid
sit dicendu̅ ad hꝰ qz idem doctor infert qz
otractꝰ q̃ redditꝰ emult ad vita̅ exper
tando aliquid recipere ulr̃ sorte si forte su
perexcreuit recepti sortis e usura̅ q̃ alle
gans ad hꝰ Godfridu̅ i su̅ma sua Di
cendu̅ e qz si otractꝰ huiusmodi legitime fue
rit e mdo pdcto & emes no hz intencoem
pfessa̅ a fraudulenta̅ no e dicendu̅ eu̅
expectare aliquid recipere ulr̃ sorte qz pluis
expectat recipere ulr̃ hoc qd̃ dedit i pa
emptore si supexcreuit & diue dissecauit
plusq̃ no ei expectat aliqd recipere n̄ qd̃ re
dit sb sorte sua sit manifeste pz i alio tr̃
tatu de redditibꝫ p̃petuis Ex hijs cessat ra
te pt qd dicendu̅ sit ad ea q̃ cōiter hmoi otractu̅
adducit idem doctor i sedo qlibeto suo al
legans ea̅ p se Hanfr̃. Talia naz intelligen
da sunt de hijs q̃ traduntur pecuniaz mutuo
ut q̃ corrupta intencoe hmoi otractu fa
ciunt emendo & vendendo ut fraude i es
timatoe iusti pcij omittunt ut aliqd alio
mo cordiate & illigubiliter seu illegiti
me otractu̅ hu̅c pficiunt cordialis des
deriis animis moti a simplicitate decep
ti Joh̃ea̅ exaudiendu̅ e fidelibꝫ q̃ ad
hmoi otractu̅ no sunt p̃na ni̅ rationa
bili de q̃ iudicio sapientu̅ ostare
posset mouere & eode iudicio plalia
otracty ipi iuste rone dati & accepti
ordinate & ab eo oia̅ ex pte ementis et
vendentis q̃ otractu̅ vicaue possunt ex
cludere Ex hijs itez ad rones alias ꝑ
pdcam pte exclusois adductas Ad
p̃ma̅ qn̄ arguit emendo tles redditꝰ q̃
cedit ex prudenti carnis Rndeo q licet
hꝰ vm̃ sit i multis no tm̃ hꝰ optet i oi
bꝫ n̄ e de rone a tha otractu Et qn̄
dicit q huius signu̅ e exclusio tioris de fi
tendi i neciis & diffidencie cuiusda de
deo Dico q tale diffidencia ee i contra
hentibꝫ no optet tior ubi defitendi in
neciis no sp e illicitꝰ Ꝑ tio quo
scendu̅ q oio tior predit ex aore con
tracto illi q̃ timet sicut tior pdendi
vitu̅ tpale a re tpali sicut ea̅ i appoi
to tior & defitendi i neciis hꝰ vite q̃
cedit ex aore hndi neciia huius vite
Amor at talis pt ee iplex vnq̃ de quo
ho huius vite neciia diligit plq̃ q̃ deu̅
ita vis ut p̃ ipa̅ trisgrediat mdata
di & peccet mortlit & tue sicut alis aor
e pcm̃ mortle ita cessat tior ille ab illo q̃
tendes e pcm̃ mortle Alex e aor q̃ huius
vite neciia ho amat nimis & plq̃ q̃
optet tm̃ citra deu̅ ita saltem ut no
vellet deliberate p̃ hmoi dm̃ offende

aut cōtra eius mādata facē & tuē sicut tal' ador est prim veiale. ita e/ nō tōr ab ipo p̄decēs ē prim veiā le Amor trius ē q̄ hō huiꝰ vite nāīa amat scdm rōis r̄gulā & dic/ tame nō plꝰ q̄ deū nr̄ creā nimis a/ tra deū. ꝯ modcāte & ordiāte scdm deū ut ꝯ se p hmoi nāīa vite ꝓfuet ad di glām & hoīe Talis ador nō ē prim. ꝯ ē hoi porꝰ quodda de/ bitū. hō ei nō ē suripiꝰ ꝯ di. cu scdm īdustriā a dō sibi datū & le/ gē rōis ar legē diuinā ꝓuidē te/ net vitā suā p nāīa ad huiōi ꝓ/ fectem a deo ordiāta Et ob hꝰ dixit apls 1 ad toz vi. Nō estis vr̄i emp/ ti ei estis p̄cio magno gloificate et portate deū i torpe vr̄o Et sicut tal' ador nāīozū vite nō ē prim. ita creā ner tōr defuctoꝝ i talibꝰ ē prim Dis/ tinctione similē tōris ponit Antisio/ libꝰ iij c xviij ¶ Ad scdam q̄ ar/ guit Quis sollicitudo ꝓuisiua q̄ q̄s nitit se ōino ctificare de suffictia rerū vtiliū p vita sua. & prudēs car/ nis vcit Rño q̄ aq̄dē nitī oio se ctī/ ficare de huiōi rez suffictia duplr̄ itel/ ligi pt ¶ Primo sic q̄ ita velit aq̄s se ctificare de huiōi rez suffictia. q̄ ētr̄ sit se nō posse defuctē i hac vita & in hꝰ sensu ꝛcedit maior. & creā maior q̄ ē definita. q̄ bn ꝛcessibil' ē p multos abusꝰ q̄s filij huiꝰ scli inuitetes pru/ dētie carnis. i huiōi tractu ꝓmittut sicut ꝫ dcm ē. i p̄a pte ꝛclusiois de ij ē hmo & ꝓbatiōibꝰ eiꝰ & creā i aliis supius dictis ¶ Sedo nō aliquē

nitī oio ctificare se de huiōi rez suffictia intelligē q̄ ds velut ctificare se de suffictia huiōi ita plene q̄ nō sit si/ simile uiē modū dcm hūanū & coem di. prudētia q̄ tlis i vite nāīozys tpe vite suc defuctat & tuē negat maior ꝯ q̄ oīs talis sollicitudo veiat ex pru/ dētia carnis ¶ Ad quo ē dr̄a q̄ ꝓlixe ē sollicitudo circa nāīa pītus vite Una rō nabil & ordiāta. alia irrōnabil & ꝓ/ sana seruilis & superflua ¶ Prima ē circa ha/ bendi nāīa pītus vite rōnabili. puisioē. ut ꝯ eis q̄s i vita pītī ad di glām cui se ꝓuare dignet tenet sustentet & iuue/ re ad militādū dō i hꝰ tabnaclo q̄d ē pīs ecclā donec ꝓueiat usq̄ ad domū di celes/ tē cū victoia ¶ Secda ē circa hūdi nāīa/ hꝝ vite itentōe ꝓuisi ut ꝯ i eis q̄s car/ nalit delectet & finē suū ostituat i eis/ de ¶ Tercia ē circa hūdi nāīa hꝝ vite ei su/ pflua accumulatōe & tūto defuctēdi tēpe/ ac si deꝝ nulla de rebꝰ hūanis hret pude/ tiā. ꝓ sollicitudo lirata ē exēplo xpi et scrōz prim approbata. vtraq̄ uō retrahit a x̄o ꝓhibita & ab ipo exemplis & argumētis illicita demōrata. ut pz mathei vi i textu & i glosa. ꝓma cē licita & secda illicita cē ondit Augꝰ i ymone dñi i mōte trac/ tās illud mathei vi Nolite gr̄ solliciti cē dr̄e q̄ dns hꝰ nō approbat si q̄s hūano more ista nāīa procuret. ꝯ si q̄s ꝓpt ipsa militet ut i ogibꝰ suis nō regnū dei. ꝯ istoz adāsatiōē ꝛducat & io ne i seruis di q̄ vident hrē ꝓuisionē de nāīozys aq̄ scandalizarent xp̄s met dignatꝰ ē hre/ loculos hꝰ augꝰ Vñ pz q̄ prima sollicitu/ do de nāīozys huiꝰ vite nō venit ex pru/ dētia carnis q̄ inimica ē deo & q̄ mors est. ꝯ ex prudētia spūs q̄ ē vita & pax scdm apm ad rōs viij Secda at ex prudētia carnis venit & ia phibet Sctī & ꝫ ē de ij

Tractatus mgri Henrici de hoyta

supra habitū ē i pbacōe pme ptis oclu
siois rnsiue ad istud dubiū Ad tertiū
qn arguit oīs adiuencio irronabilis rc
Rnd credendo maiorē illā si cū i mūdi
dicit q pdcā empcio ē vna de ill si itelli
git qntū ē de p se quo ad sbām otractꝰ
negāda ē si aūt itelligit q qnz sit vna de
illis pp abusiones corū q volūt omose viuē
z diuinā sniam ptū i eis ē sbterfugē
tuē nō rpugnat oclusioi nre rnsiue si est
p pma pte causde Vñ i hoc otractu pt ee
oclus simr z itencio rei z tue ē usty z li
city cū p se nō ītendat aliqua iiqtate a ma
licia pt ee ea i eode ee oculꝰ nequa r in
tencio pusa z tue rone illis reddit illicity
Vñ augꝰ i libo de opibꝰ mochoꝝ z ponit
i glosa sup to matthei vi Ne sollicit sitis
loquēs de pdicatoribꝰ ubi dei z mīstris alta
ris z de dispsatoribꝰ sacroꝝ dr cū dns aut
Nolite sollicit ee ie Nō ho dicit ut ista nō
prurēt qntū necitatis ē ubi honeste poterūt
si nō ista ītendatur z p ista faciat q q i omi
pdicatoe facē uhent ea nāq itencoem pau
lo supius oclm vocauerat dū dixit Si ocu
lꝰ tuus fuerit simplex totū corpꝰ tuū luci
dū erit Si oculꝰ tuus nequa fuerit totū cor
pꝰ tuū tenebrosū erit Ad quartū qn ar
guit adiuuacio filioꝝ talis rc Illa ddfini
ta bn gredit p abusiones z abusꝰ rerū de
quibus ia dcm ē si ex hoc nō sequit q otrā
tꝰ ille de p se sit licityꝰ illicityꝰ Ad que
tū qn arguit otractꝰ iste de quo agitur
ē vsurarius si itelligit qntū ē de p se nega
Ad pbacōe qz otractꝰ i quo fiēt pactū
rc Dico q nō ē smile de illo otractu qui
erat otractꝰ mutui de isto q ē otractus
ue empcois si emēs vuerat xl āos illis
elapsis rcepisset suma lib p q redditꝰ
suos emerat z ultra hoc x lib nichil rcepi
set ulr sorte z hoc pus sans dcm ē i solue
do rones Hy de gandauo Ad sextū
qn arguit otractu empcois rc Rndeo
ut sup i solucoibꝰ rōnū Hy de gandauo

q nō sequit emēs spat a exspectat aliquid rape
ultra hoc qd dedit si supuixerit z diuine dispē
sacoi placuit igr spat aūt exspectat aliquid
rapere ultra sortē nō ei exspectat aliquid rape
re ni qd cadit sb sorte sua put manifeste pt i alio
otractu de redditibꝰ ppetuis Ad septimū
Rnd q si vendēs hī ordim simplicē z rtam i
tencoem z otractu pficit legitime tūc ipe nic
hil cupit de alieno ētis rapere nec ea spat
emptorē cito moriturū p hoc q ipe de alieno
rapiat ut retineat si cogitat si emptor diu
supuixerit ita ea ut ultra primū pmiū datū nō
bile suma rapiat q adhuc ipe de tali con
tractu nō heat dapnū si omodo a lucrū
p usū sibi cōuenientē i que ouēt ul ouenire
pt primū emptois z venditois Ite qn dicit
i rone q si vendēs redditꝰ ad vitā p rupla
coēm sciēt illū s emptorē victurū longe
ultra tempꝰ p qd supressiue ripet tm qn
tū ia simul dat etiū ē q nō vendēt sibi vo
luntarie redditꝰ ad vitā ni egestate coactus
qnz hoc faceret Ducēdū q si i tali casu rupla
cois vendes nō vendēt redditꝰ uoluntarie ad
vitā ni egestate coactꝰ nō tm ex hoc otractus
ille redditꝰ ex pte venditois illicitꝰ nec sequit
q venditor cupiat de alieno rapere ētis uel
sperat emptorē cito moriturū Nō ei optet q
pt intencoem qua itendit p talē otractū
releuare suā egestatē aliqua heat itencoem
pusa Ite ner hoc ē certū q i tali casu nō
vendēt voluntarie redditꝰ ad vitā ni egestate
coactꝰ q pt talē egestatē adhuc posset m
tendē suū lucrū qd ex pecunia emptois ipe
posset hre rdusibiose illā ispendendo et tali
mō nō vendit ds redditꝰ ppetuos ubi erit ē
sibi q emptor p se ul p suos successores plꝰ
rceptuꝰ ē q dedit i otractu Item qn
dicit i rone ēqre gr nō vendēs rc Dico q
illud quēs qut et quendo supponit q modo
vendēs de vita emētis omo dubius simpli
citer intendat et libe dsentiat q emēs ultra
dictū tps equalē pensionē rapiat si hoc
nō optet loquendo absolute sicut tangitur
i rone licet hō tm debēt intendē et uelle utra
lit et sub odicōe hō ē si otingat emptorē ulti

tale ips vnit. Ad octauū dicēdū q̄ nō sequit' i hoc tractu equalit' dubiū est an emēs uel vendēs lucret' igit' eos i hac cau ꝯsentiē s' mutuo nō t aliud q̄ utriusq; ad fortunā ponē si lucret' uel ꝑdat Et rō t q̄ si debitū sit tractꝰ iste tūc vterq; nō ad fortunā sed ad rōēm se ꝓbit. ita ut sēdm rōnabile estimatōem supti ex ꝯsuetudie et cōi cursu patrie neut' eoz dāpnificet' si tm valeat vnū sc vendēti pecū qđ accipit. q̄tū valet alii sc emēti reddit' qđ emit Et pt ee q̄ vterq; hēbit lucrū t ꝯmodū t si q̄z pt' eōm cursū seu pt' ea q̄ i talibꝫ fit' fieri solet vnꝰ eoz a quo cāū fortuito supueien te lucret' t alt' dāpnificet' de q̄ est dubiū t nulla ētitudo saltē ōīmoda ex hac nō se quit' q̄ tractꝰ fuerit fortuitꝰ uel q̄ trahē tes se posuerūt ad fortunā Hec cāū ē m isto tractu sicut i ludo tarillorꝫ eo q̄ tō tractꝰ iste dicit' rōne qualit' nō ē i tali ludo saltē i quātū ē ex pte ludēciū q̄ for tuitis tarillorꝫ casibꝫ se omittūt Ad no nū dicendū q̄ emē p pecūa reddit' pecūa les nō ē emē pecūaz supuenīe ī rem pēdā saltē formalit' si ē emē ius supuenīe pecu niā ī rem pendi t de hꝰ satis dēm ē in p̄cipi ū sēdi capli Ad decimū dicēdū negdo illā q̄ i tali tractu vendēs nullā ifert ī ementē. ī̄fert enī i eū ius pēcūe qđ ē ꝺes ꝺordinalis. t cū cāū dicit' q̄ ꝑsona libēa nō dēat reddi censualis. hꝫ opposituꝫ videtur supiꝫ ee onsū Ad vndecimū q̄ dicit' tractꝰ uē emptōis ꝺpetit oī ctatī ꝺiffe rent' salua adequatōe dati t accepti Dicē dū q̄ hoc sit vm̄ itelligēdo adequatione illā put datū t acceptū ꝺgruit' ad usū ho minū i quē nata sut venire ut ita sit eq̄ litas dati t accepti ad talē usū Et q̄n dicit' i rōne. iste aut tractꝰ de quo ē ḡmo nō est illiꝫ natuē. negat' Ad ꝓbacōem. accipiat' uuecis ꝛc. reddit' casus ille Et q̄ ex hoc inferti' si ḡ. ibi dēat ee adequa' rōna bilis debēt uuecis tāta plus dare q̄ senex. q̄to plus uictus q̄ cet. negatur ꝺnā. q̄ sicut i redditibꝫ ꝓpetuis nō ē mēsurabꝫ valor redditui sēdm oēs t singulos successiuos eoꝝ. q̄ctꝫ uta q̄ sēdm illos quātificet' cāa p̄cū t accipiat' equalitas n' datū t acceptū si ꝓpaꝫ valor vtriusq; sc reddit' t ꝓpꝫ cet t cāa equalitas mt' ipā accipi de bet penes gradꝫ utilitatis ad finē hu manū q̄sequēdū defluentis t expe dientis quā quidē utilitatē hoīes ha bē p̄nt uel habt ex eoꝝ usu. put supi visū ē i explō iij Ita cāa valor red dituū ad vitā t pecū eoz nō dnt quā tū sibi sēdm oēs t singulos successiuos q̄ctꝫ redditui q̄ ad ānos vite ipius emētis si penes utilitatē ꝑdictā q̄ ḡm rōnabile estimatōez ex eoꝝ cursu t con suetudie patrie habeī t ꝺgnosa pt pensatis cāa ꝺdictoꝝ ipiꝫ emētis q̄o ad ꝺplexionē t etatē t quo ad statū t ꝑdoneitatē t ꝺdigentiā ꝑsone t cet ꝺsideratis ꝺdictoꝝ vendentis quo ad in dustriā t alia huiꝰi sēdm q̄ pensari possit quātū valeat sibi pecū accep tū. cāa pensata hitudie eoz sc e mētis t vendentis adiuuet Et tūc li ret i cāa argumēti rōnabilit' estime t' q̄ uuecis plꝰ dēat dare de pecio q̄ senex nō tñ optet q̄ plus det ꝑsase sēdm ꝓportionē estimatoꝝ ānoꝝ vite sue ad ānos senis Hec cāa op tet sēdm talē ꝓportionē plꝰ dare cet si ꝓ dubiū tollat' medietas uel cāa tollat' due tres uel huiꝰi quote illiꝫ

pluris· si sufficiat tanto plus dare qñ
tū iudicatur sēdm estimacōem illā dictā

Ad xij· pecuniā quā dat emēs red
ditū ē certū valoris ⁊ nō pt sciri ei⁹ va
lor illi⁹ qđ emē intendit· igit si otrac
tū attēptat irrōnabilis ē⁹ ꝛc Dicitur
negādo illā ꝺnam· qr ad hoc q̄ otractū
ille sit rōnabilis ⁊ nō casualis nec fatuū
nō requiritur ēstudo sāc valoris ēstudi
nalis qñtitatiue illi⁹ qđ emit· si sufficiat es
timāo verisimilis q̄ fit sēdm bonā cōnē
pensatis hys q̄ cū illā otractū pensan
da sūt· q̄ illud qđ emit· tm valet· emendo
qñtū pecunia quā emēs dat valet vendē
ti· ali mō caā fieri debet ī otractu· ubi
emit· redditū ꝓpetuū· ubi caā nō pt
ad pūctū sciri a ēstudialis· qñtificāi
valor illi⁹ qđ emitur· ni mō iā dicto

Ad xiij· rndet· q̄ emēs redditū ꝓpetu
os nō emit ꝓportiōem redditū ꝓpetui· hꝫ
mō sꝫ q̄ emat ē⁹ape floz· a· aliquid ta
le ꝓpetue· qr aīs pt hīre tale ius absq; hꝫ
q̄ vnq; inde aliquid capiat· ⁊ hoc pz
q̄ nō ē idē valor capiendi redditū ꝓpe
tue mō ꝓdicto sꝫ q̄ aīs capiat vnū
floz· ul' aliquid tale ⁊ valor iuris capi
endi vnū floz· ul' aliquid tale ꝓpetue
⁊ caā dato q̄ rndēt illud qđ ista
rō nititur· ecludē· sꝫ q̄ valor ei⁹ qđ est
ē⁹ape floz· ꝓpetue ītmte excedit valo
rē ēapiēdi floz· ꝑ ānos vite alicui· nō
tm vē ꝑ hoc hētur intentū qđ fuit ōn
dendū Nec caā irrōnabiles ex hoc vi
dent· otractū illi ul saltē alt' istorū· p
ut īfert ista rō· q̄ ī istis otractibus nō
emit· valor capiendi floz· uel aliquid
tale ꝓpetue ꝓte ex una· nec valor ēapi
endi floz· ul' aliquid tale ꝑ ānos vite a
licui⁹ ꝓte ex altera· si ius capiēdi aliquid
tale ꝓpetue uel ad tempꝰ vite alicui⁹ ut ex
supraductus appet· ⁊ iō rō laborat ī eq̄uo
co ⁊ ī falso fundamēto Sz dicēt fortē
arguēs· sit gr̄a exempli valor iuris
capiēdi floz· ꝓpetue· A· ⁊ valor iuris ꝑ
capiēdi floz· ꝑ ānos vite alicui⁹ b ⁊ tūc
deducat· rō· ut pus ⁊ patebit intentū
Rndeō q̄ adhuc nō sequit intentū
credit· q̄ ī tali caā A se habet ad C sic
b· ad d· intelligēdo hoc nō sēdm pīsam
proportionē ul' ꝓportionabilitatē mathe
maticā· sī sēdm adequatoēz moralē· ita
q̄ sicut sēdm rōnabilē estimatoēm nō
notabiliter a ī multo· a excedit· c aut eō
dē· sic caā n⁹ ī multo a nōbiliter b ex
cedit· d· de ij adequatoē supra visū est
capto iij ⁊ eo mō caā excedit· q̄ mutā
do ꝓportionē sicut se hīt A ad b· ita se hīt
C ad D ⁊ q̄n dicit· q̄ hoc ē falsū· qr lōge
maior ē ꝓporo A ad b· q̄ C ad D· illi ne
gatur· q̄ mo cadē ē ꝓporo si bñ rōnabi
liter ⁊ moraliter fīā ē vtrobiq; adequato
⁊ q̄n dī· q̄ hoc manifestū ē ex eo q̄ aliq̄n
ti ē valoris ēapte redditū floz· vnius
Rndeō q̄ nō sequit valor ei⁹ qđ ē ēapte
floz· ꝓpetue ītmte excedit valorē ēapi
endi floz· ꝑ ānos vite alicui⁹ igit hoc
illud qđ fuit ondendū ſ· q̄ maior est
proportio A ad b q̄ C ad D nec caā sequit
q̄ g⁹ irrōnabiles otractus sint illi rē
nā A nō ē valor ēapiēdi floz· ꝓpetue
nec b ē valor ēapiendi floz· ꝑ annos
vite alicui⁹ Nec penes tales ēapiēdo
futuritue futuris pensāi debet mēsura
aut equalitas ī hgmōi otractibus facta
ꝑparōe ad ꝓsens rerū· si A ē ius capiē
di vnū floz· ꝓpetue· ⁊ b ē ius capien
di floz· ꝑ ānos vite alicui⁹ ⁊ ista iuā
sēdm rōnabile iudiciū pensata ⁊ estī
mata certū hūt mī se ꝓportionē ꝑm

quã cmã ⁊ ꝯ ⁊ d corũ ꝑãa ꝑñt rõnabilit estimai nõ ꝓdicto ℣ Et g hoc cmã ꝓz ad confirmacionẽ nõ ei sequit in redditibꝫ ꝑpetuis valor ꝓpcois sme ꝓpzionẽ excedit ẽm smutã pecuniã ingrit ibi ee nõ ꝑt adequario debita ꝓz ad apprabile qr in otractu ubi emũt redditꝫ ꝑpetu apprabile nõ e ipã ꝓpria puentuũ singulorũ sucessiue ꝓpien dorũ. ſ e ipm ius puentꝫ ꝓpiendi du puenuit ut sepius visũ est ℣ Et dicis ꝑt apparẽ q nõ optet aliquẽ tã care emẽ reddit ad vitã sicut emũt reddi tꝫ hereditazꝫ ꝑpetu. pz qr in talibꝫ ꝺsidetandũ e ut seruet equalitas ꝓpzois vtrobiꝫ iuxta modũ ꝓus dictũ. ſ tal adequa nõ ſuaret si vtrobiꝫ idẽ pecũ ut equale daret Item sicut r q ꝯ ꝓpria ꝯ hns aliquã tr̃ã ꝑt illã dãe alteri certie ⁊ ab illa certa usqꝫ virent trãpe tr̃ã aliã valentẽ plꝫ in triplo ꝙ valet tr̃a ꝑ ipm data Item cmã videt q hns pecuniã ꝑ qua ꝑt emi talis tr̃a ut equalẽs si dat illã pecuniã certie ut ex illa tr̃a emat hereditate ꝑt ab cmã trãpe ad vitã ſuã tr̃ã aliã in triplo plus valentẽ ⁊ g dns redditꝫ tẽs pueientes q vtiꝫ non possent emi ꝑ tli pecuniã ꝑ ꝑpetuo ℞ cũ sic dãs emẽ ſumã pecuniã ut ex illa pecuniã ipã cmã emat tr̃ã valentẽ etos redditꝫ nõ det ni nudã pecuniã ⁊ q nulla ius tinet. idẽ est ac si relinquet arbitrio ⁊ discretoi ꝑsonaz illiꝫ certie ut illã pecuniã obtinit in vtilitatẽ certie ꝑut eis magis expedict. ⁊ forte cmã sit e obligata q optet eos vendẽ tm ut plꝫ de tra ſua uel de ꝑpriis redditibꝫ ut inueniẽ aliqua dãpna Et ostat q tuc magis expedit illã pecuniã solui creditoribꝫ ꝙ q ex illa emat hereditate ⁊ huiusmodi cmã tõne illiꝫ pecuniã obtinut tale ius pecuniã illã tradenti vendẽ videt ꝺ cũ eque iuste ⁊ licite hꝰ possit fieri ac si ꝑ tali pecuniã imediate cmã emẽt aliquã terrã ℣ Dubiũ quitur

Quinto videndũ est an licitũ sit eme ⁊ vendẽ ꝑ pecuniã redditꝫ pecuniazi ut aliaz rei ut cmã alias res huiusmo usui ogruas uel nẽcias puta domũ a agrũ cũ pacto quo emptor obligatur ad reuẽdendũ tẽ emptã vendi toi scilicet ⁊ qñ ꝑ placuit ut ifra etiã t minũ ut etos timios ℣ Ad qd rñdeo supponendo ꝓmo q in emptione ⁊ venditõe redituũ ut aliarũ rerũ adiecto ꝺicois et pacti q obligat emẽs ad reuẽdendũ rẽ emptã venditoi de g se nõ viciat neqꝫ illicitũ reddit otractũ. ꝓbat qr in lege duda nichil illicitũ ꝓcipit. ſ ꝺicio reuenditois in lege duda ꝺuenit aequo tpe ꝓpta iuxta illud leuitici xxv Iuxta rigio possessois rẽ sub rẽemptois ꝺitione vendet Et sequit Si attenuatꝫ frat tuꝰ vendiderit suã possessiũcula ⁊ voluit ꝓximꝰ cuius ꝑt redimere q ille vendiderat. si nautẽ nõ habuit ꝓximũ ⁊ ipe pecũ ad redimendũ potuit iuxta nare oputabit fratus ex eo tpe q vendidit ⁊ qd reliquũ e reddat emptoi sicꝫ recipiet possessionẽ suã. ꝙ si nõ ꝺuenerit mang ei ut reddat pecũ hebit emptor qd emerat usꝫ ad anũ ubileu. in ipo enim ois venditio redibit ad dnm ⁊ ad possessorẽ suũ pristinũ ℣ Conclusio ad quesitũ respõsiua Contractꝰ emptois ⁊ venditois redituũ ut aliazũ rerũ ad hu

manū usū necessariarū uel utilium
aū condicione et pacto quo obligat
emptor ad reuendendā rem emptā
venditori de p se nō est illicitū dūmō
debite t rōnabiliter seruetur fbalia cō
tractus Et nichil ꝓter ꝺdictōem seu
pactū illud mūeūt quod cedat in
fraudē vsurarū uel alias viaē possit
ꝺtractū ꝓbatur ꝺtractū emptōis et
vendicōis redditui uel aliarū rerū v
tilium seu p hūāno usu nām p pe
cuniā de p se nō ē illicitū ut patet ex
hijs q̄ supradicta sunt sēdo cāplō t ꝺdict
tio ꝺdictis seu pacti de reuendendo rem
emptam venditori rē de p se nō viciat
ꝺtractū ymo potius fit ad hoc ꝙ fiat
pietas ipi venditori q̄ nūc attenuatū
vendit possessiunculā suā uel reditū
ī ipā ꝺstitutos ad quā possessiunculā
uel ad quos reditus redire potuit dnō
puidente t fortuā pmguori sibi ar
ridente Et hāc pietatē ī vetei lege
p̄cepit dns fieri videlicet ex aūcte le
uitꝰ pallegata igit adiectio ꝺdictis
uel pacti de p se ꝺtractū ipm nō viciat
sed magis ūstificat t p ons totus cō
tractus aū adiectione tali nō est illi
tus quātū est de se ¶ Dixi aut nōnt
dūmō seruetur debite t rōnabiliter fba
lia ꝺtractus ut sc ibi sit consensus li
ber utriusq̄ vendentis sc t ementis
t ibi sit pcium t merx saltem res q̄ emit
t quod emat p iusto pcio rōnabiliter tax
ato quod fieri pt taxando valorē rei q̄
vendit sēdm ꝺsuetudinē regionis loci
t tpis t sēdm ea q̄ sēdm iudicium bone
rōnis expedire vident viri q̄ saltem e
mēti t vendenti ac eāē reipublice ita
q̄ ibi fiat adequatio dati t accepti ꝑm
ꝓportionē quā hūnt ad usū hoīm ī q̄
veniūt seu nata sunt venire Si uō p
adiectionē condicionis mutetur de pcio
q̄ res empta valet ut ita rōnabile est
ꝺdictum credo q̄ ꝺtractus sit illicitus
q̄ cōn equitatē iustitie ꝺmutatiue
Quod ꝓbat q̄ adiectio talis condicionis
nullū fac p̄iudicium emptori sēdm veram
equitatē iustitie ꝺmutatiue igit repugt
equitati iustitie ꝺmutatiue minus dare
p illa re p ꝺdictum adiectā talē et
p ons ꝺtractus redditi illicitus si minus
dat de pcio q̄ res empta valet pserua
q̄ venditor libenē haberet integre pciū
iustū si p necessitatē urgentē cogitur
recipe minus Antecedens ꝓbat q̄ uel
emptor rem emptā obtinebit p petue
p se t p hēdibus suis venditore nūq̄ p
uciente ad pīguiorē fortunā ut aut
p se t suos hēdes uel prios possit eam
recuperare aut nō obtinebit emptor re
emptā p petue si q̄s optabit cū rem
illā reuendere p adiectionē condicionis
Si p̄mum ꝺstat q̄ tūc hēt ī tl' ꝺtractu
ac si illa condicio nulla cēt adiecta
igit adiectio condicionis nullā fac sibi

ſpudicriū ⁊ ꝑ conſequēs ſi minus
dedit iuſto ꝓio venditor dāpnifica
tus eſt ꝑ ipm ⁊ ipe emptor ſedm de
ū ⁊ bonū rōnē tenet⁹ ad int'eſſe. Si
dat⁹ ſedm ſcilicet ꝙ qnq; optet cū
reuende' rem emptā tūc ſi emiſſet illa
rē ꝙ iuſto ꝓio totū ſibi reddit⁹ quod
expoſuit ⁊ cū hoc lucrat⁹ fr̄cus de re
empta ꝑceptos. ꝙ ſibi debet ſuffice' ſm
verā equitatē ꝛmutatiē iuſtitie. igit⁹
tex⁹ i tli cū addito ꝛdicois illiq; nullū
fiat ſibi ꝓiudiciū Et ꝑ conſequēs ſi mi
nq; dat iuſto ꝓio ⁊tracty ex ꝑte illius
reddit⁹ illicity ⁊ venditor iuſte dāp
nifica⁹ ꝑ hoc ꝙ medio tpe defectū
habuit i iuſto ꝓio qđ ſibi ꝑ re ſua vē
dita debebat⁹ ℣ tē ſicut pz ex auctē
ſupiq; allegata Lecti xxv dcy voluit
ꝙ tpe illo ſz legis veteis emptōes poſ
ſeſſionū obligati ſent ad reuēden
dū eas venditoibq; qn̄ eas poſſint re
dimē ⁊ ultra hꝰ ꝙ fr̄cus medio tpe
ꝑceptos i ſoꝛte ꝛputarēt ⁊ ſolū qđ de
ꝓio ꝑme emptois ꝛſiduū eēt ampe
rent ℣z ad hoc nō fuiſſet diuīa oꝛ
dinatiē obligati ſi ꝑ hoc fuiſſent
dāpnificati a' cōi equitate cōmu
tatiue iuſtitie ḡuati Igit⁹ nūc a mā
to foꝛtaſſe nō dāpnificāt⁹ n' cōi eq'
tatē ꝛmutatiē iuſtitie grauāt⁹ ſi da
to iuſto ꝓio plene coꝛ'ſpondēte ma
lore rei emptē obligent⁹ ad reddenda
rē emptā venditoi qn̄ cā potit vēdi
mē ꝑ codē ꝓio ⁊ cū hoc lucrentur
fr̄cus medio tpe ꝑceptos ℣z dns
res emptas ꝑ obligatiōem emptois
ad reuēdendū minꝰ valet ipi emp
toi. ꝙ ſi talis obligaō nō eēt igit⁹
ſm eq̄tatē iuſtitie ꝛmutatiē ꝛmiſ
ſus pt emi cū tli obligatiōe ꝙ ſme
illa ℣ tē ⁊tracty i quo fit obligaō
emptois ad reuēdendū rē emptā
venditoi qn̄ voluit ul oi ſz tpe l'
quolibet āno ēto tpe aſſignato l'
ētis tpibq; aſſignandis nō ē ⁊trac
ty verq; vē emptois ⁊ venditois ſz
q̄ mutuū Igit⁹ ꝛclusio ij reſponſū
ē ad dubiū iſtud nō videt⁹ vera
antecēs ꝓbat⁹ qz rōne vei ⁊ ꝓpꝛij ⁊
tracty emptois ⁊ venditois neut' q'
hēnt obligat⁹ altei Rō ē quia vi
huiꝰi ⁊tracty eque plene is vēdi
tois fit ipiq; emptois ſicut ecōuerſo
pecūia ul res emptois fit poſſeſſio
vēditois. ſic ei ēat qn̄ res ꝑ ſe cōmu
tabat⁹ ⁊ nō minꝰ modo Igit⁹ dare
ē ꝙ rōne ⁊tracty i q⁹ uxꝛ legale
eſtimatiōem equale dat⁹ ul ꝛmutā⁹
ꝑ equali vnꝰ nō obligat⁹ alti i q⁹
cū ibi ꝛcapiat vterq; eq̄uales ꝑ re
ſua hꝰ at fit i ⁊tructu emptois ⁊
vēdicois q̄ exact⁹ ſm medīū iuſtie
ꝛmutatiē q̄ i equalitate ꝛſiſtit
valois coꝛ. q ꝛmutāt⁹ ut aꝑet v.
etiā igit⁹ ꝛc ℣ tē ꝑ obligatiōē hꝰ

Tractatus mgri henrici de hoyta

emptor nō ē certꝰ de possessione rei empte ꝑ qđcūq; tps & ita nō ſꝑ pt ea ꝑ arbitriū ſuo ſecure uti nꝑ utilitate ſua plene de ipā diſponē ꝛmutādo uł locādo uł alias cū ipā ut placet fiendo & ꝑ ons nō ē dominiū rei ipiꝰ tūſlatū i ipm cū tñ dñiū peruē uł rei quā ꝑ ipā dedit venditoi ſit plenarie tūſlatū i ipm nō ē gꝝ quo ad hꝰ cēlitus i tli ꝛtractu ubi grā Aliqs emit equū ut ꝓ optuno tpe i eo mices deferat. aret tpe codē cū ū ē equus i labore venditor petit ipm ſibi reuendi i qꝝ cāu turbaret emptor & dāpnū irrōnabilit' ſentret & ſibi nō ficret i rebꝰ aliis q̄ emi & vēdi ſolēt. ſi ēptor obligēt ad reuēdendū idilate vēditoi q̄ncūq; petit l' exigit. Ad ꝓmū iſtor qđ arguit rēs empta ꝑ obligationem ꝛc Hic forte poſſ dici ſimplr negādo illā eo ꝙ obligatꝰ q̄ dit ſolū i ꝑſonā nō dimuit valorē rei venalis ſicut obligatꝰ q̄ emdit i rē ipſā ad q̄ cenſu l' huiꝰmodi gūas gꝝ ꝑ obligationē emētis ad reuēdendū rē emptā nō valet minꝰ res ꝑm ſe ꝙ ſi illa obligatꝰ ſpectes valoi rei nō cēt irrōnabilit' gꝝ ꝑ ſuſe rōne hꝰmōi obligationis imiſſius rēs emit. Sz iſta ſoluēd nō vī ſuffi cē qz ſuſtinēs opinionē ꝛtrariā ducē poſſ ſent ꝙ licet tlis obligatꝰ nō fuāt rem ēptā minꝰ valē ꝑm ſe ꝙ ſi obligatꝰ nō cēt tñ videt ꝙ fiēt cā minꝰ valē emptoi qz cū iª obligatiōe nō tā plenū & liberū hī dñiū rei empte ſit ſi iª obligatꝰ nō cēt Et eāā qñ i hac ſoluēd dī ꝙ obligatꝰ q̄ cadit ſolū i ꝑſonā nō dimuit valorē rei venalis q̄uis hꝰ vm ſit q̄ntificādo valorē rei ꝑm ſe nō tñ ſꝑ vī vm q̄ntificā valorē illū i rēſpectū ad ꝑſonā q̄ rē illā obtinēdā ſic obligat poſſet nāſci ꝑſone ipoñ obligatꝰ uł q̄ fructuis uł alia q̄ ipſā ſic aggrauāt ꝙ melioꝰ cēt ſibi eāā rē ipſā ſm' nō hꝰē ꝙ ipſā ſic obligāi poſſ ecꝰ obligatꝰ cē tlis ꝙ habitio ſeu poſſeſſ illiꝰ rei ſ valēt & duplo minꝰ q̄ ſi iª obligatꝰ q̄ i ſuā ꝑſonā cadt nō cēt & ꝑ ons ꝑm veraꝫ eqtatē iuſtꝰ ꝛmutatiē ad liatē poſſ emē rē aliquā cū aq̄ tli obligatiōe i ſuā ꝑſonā cadēte i duplo imiſſius q̄ ſi tlis obligatꝰ nō cēt Soluēd igr pdcm nō vī ſufficē qz nūs gnāliē loq̄t de obligatꝰ ꝑſōe volēs ꝙ ſōe nāliꝫ tlis obligationis q̄ ſolū cadt i ꝑſonā rēs emi poſſ imiſſius rōnabilr & liate eq oppōitū iā onſū ē. Aliē gꝝ dñdēdo ad ſpēz hꝰmōi obligationis dē q̄ nūc agit Rñdēd ꝙ licꝫ rēs ēpta ꝑ obligationē emptois ad reuēdendū cādē minꝰ ſ vī valē q̄ ſm iª ꝑm cſtātiē coꝛ q̄ corruptū hñt udi & ſuā ſequūt ſordiāta cupiditatē

De contractibus scilicet redditibus

nō tñ minꝰ valet ſ̄ ꝟm̄ veꝝ ⁊ciam̄ tꝫ
tunc ꝛmutatīe quā reā rō dictat ⁊ lex
mitatis iubet nā hō datꝰ ē hoi ī aduto
riū ⁊ ꝛleuamē ita ut alī altꝰ oneā por
tet ⁊ ꝛdigeriā eiꝰ ꝛleuet ꝑ loco tpe ⁊ nego
tijs hꝰ exposſulātibꝰ ſeu ꝛequirētibꝰ hꝰ v
tigꝫ dictat nāl' rō hꝰ ꝛequit hoim̄ sotietas
politica eo ꝙ hō ſit aual' politicū ⁊ ciuile
ut ꝓz ꝑ politicoz Et hꝰ eiam̄ iubet lex mōſ
ys Diliges ꝓxīm tuū ſic teipm̄ Mathi
xx Sz hꝰ dilīo nō ſolū ꝟ ꝓuīda ē ī cor
de ⁊ ꝑſenda ore ꝟ eiam̄ exhibenda ope
re ⁊ ꝑ Johis ꝫ Nō diligam̄ ꝛio ut lingua
ꝟ ope ⁊ vitate Sz manifeſte ꝛ hꝰ rōis
dictamē ⁊ ꝛ legē mōſ fit ꝙ ī pdō rō
tractu ꝑ obligatois adiectionē ad ꝛuē
dendū nōbilit aliquid dimit de iuſto ꝑ
no ꝙ ſme tli ꝛdicōe ītis ipā venalis ma
let eo ꝙ dato iuſto ꝓio emptor nō ꝓcet
dāpnū ꝟ lucrū put patuit ī ꝓbacōe ꝛclu
ſois ad iſtud dubiū rnſiue ⁊ ꝑ dimittoz
iuſti ꝓij ꝗuat ⁊ dāpnificat ꝓxīm ſuū
ꝛ citate iuſtꝰ nālis rōis ⁊ legis mōſ
Ad 2m obm̄ qđ arguit ꝛtractꝰ ꝙ ſit
obligatꝰ emptois ꝛē Rndeo negādo ante
des Ad ꝓbacoz cū dicit ꝙ rōne ꝑij ⁊ rei
tractꝰ emptois ⁊ vēditois neut' ꝛhercū
obligat alī Rnd' ꝛcedendo illā ꝛdiffimi
tū ut ꝑoit de aq ꝛtractu tli ⁊ ex hꝰ nichil
ſeqt ad ꝑoitū de ꝛtractu de ꝙ nūc agit
Si aūt ās dicat ꝙ rōne nlli ꝛtrctꝰ emptois
⁊ vendicois alt' ꝛhercū obligetur alī hꝰ
negādū ē cū ex lege dīna ſupiꝰ allegā
heam hꝰ fuiſſe aḡn ī ꝓcepto ꝙ emptor
obligatꝰ eēt ad ꝛuedendū poſſeſſiuicula
emptū vēditoꝛ ut aīal de ſuis ꝑiquis

Ad ꝓbacoz cū dicit ꝙ vi ꝛtractꝰ hꝰ ſiz
emptois ⁊ vendicois eque plene ītis ven
ditois ſit ipiꝰ emptois ſit cōiuſo Dico
ꝙ hꝰ nō ſꝫ oꝑtet ꝙ ās ꝑt vendē domū
agrū ut equū ut aliquid hꝰ alī ꝙ ad
ꝑetate ⁊ tm̄ ꝛhuāc ſibiipi hꝰ idē ꝙ ad
ctū uſū ꝑ aſ tpe quo ut cet magno
Ite nō ſeqt ī ꝛtractu iſto ut illo ītis
venditois plene emptois ⁊ cōiuſo put
eiā ꝛcredit ſici ī ꝛtractu ꝝ ꝙ nūc agit
igit neut' ꝛtrahē cū alī obligat ꝙ
cū plena tñſlatōe dominij alicui rei
ꝙ ad ꝑetate ⁊ uſū ī ipm̄ emptorē
bñ ſtat obligatꝰ ipiꝰ ēptois ut ad ꝛue
dendū ut ad aliquid aliud ī ꝛtractu ex
ꝑſū Ad 3m cū arguit ꝑ obligatꝰ
huiꝰ ꝛē ꝛcluſo toto añtecēte negat
cōna ꝙ ſſert ⁊ ꝑ ons nō ē dnīū rei
illi tñſlatū ī ipm̄ nā ſit rē aliqua
ſiz domū agrū ut equū ꝛē ſup qua
hē plenū dnīū ꝙ ad ꝑetate ⁊ uſū
ꝑt ut ex aliena ut ex alia cā uolū
taīe exhibē alī ⁊ eiā ſe obligāe ꝙ
uelit rē illā alī vendē ꝑ nōiata ſu
ma pecūe qītūz illi placuit ita ut
ꝙ talē obligatoez nō ſit ītꝫ ꝑ qđcūz
tps de poſſeſſioe illi rei ſuc ⁊ ita nō
ſꝫ poſſit ea ꝙ arbitio ſuo uti nec ꝑ nāl
tatē ſuā plene diſponē tñ ꝙdu alī
nō emit eā ap ipm̄ macē illi rei
dnīū nec ꝑ obligatoez illā ꝑdit dnīū
ū qr nō tñſſert ab ipō ī illū cui ſe ob
ligat aliꝙ ille emat eā Sic ī ꝑoito
rio nō ſeqt emptor nō ē ītꝫ de poſ
ſeſſoe rei ācē ꝛcepte ꝑ qđcūz tps futurū
ꝑ obligatoꝛ ad ꝛuedendū igit ī ipm̄ nō

Tractatus magri henrici de hoylli

ē tñslatū dñiū rei ꝑmo tū vēdat i ipm tñslatū ē dñiū illi rei ac si a obligac nō ēet nec obligac fuit dñiū illi rei manē ut ēe apd vēditorē sed fuit posse tñsferi i ipm p nouā illi rei reemptōez ¶ Itē si vēi ē ēet dñi onā sequēt ip mg mōtis hō hꝛet dñiū ut vtq rei qr illi tlis ē ētq de vita sua p qdēuz tps Igit nulli tlis ē ētq de pōs sessiōe vtq rei tpal p qdēuz tps ¶ Ex hijs pz ip ecc nō scijt ex pdcō ante ip nō sit cōplutus i tli ꝛtūtu qr tlis ītūtudo ois rei d q dr i ante et ecc obligac ex q oit tlis ītūtudo i nullo tollit a di nuit cjtatē i tli ꝛtūtu eo ip i plena ptāte ēptois sit tale rē cū tli obligac nō emē nec ē veisile ip cū obligac ex q oit tlis ītūtudo rē aquā emēt n ſ apparēt ip ex illū dāpnū incurrēt a ea incurrē posſ vbi grā ēmo libū ajj cū tli obligac ip rēmat vēditor qn cuz ſ placuit nullū ē in dāpnū et si an receptōez usꝰ ſū lib ēit in lucrū et ita i multis ꝛsimilibꝰ ꝛcōplificari possit ¶ Itē tal ꝛdictō ut obligac fuit i lege veti p cepta ut pz leuit xxv ig nō tollit cjtatē i ꝛtūtu ¶ Itē rndei pt ad istā rois ans ip ipm nō ē vim si itelligit vlit de oi tli ꝛtractu receptois nā si appet ēptoi ītūtudo ia de q i ante dr ip sit ut ēe possit p iudicial a p nūcō sa ꝛtūtē huiōi tlit cōsuetudinai pt et ecc ſolz ip ipe ēptor dāpnificari nō pt sit ſalte et ēgulait n p ajj modū discō ueiente ſ apelli ad rūcādū Vñ mr rēūs cōſuetudas et ꝛdictōes hꝰ ꝛtūtē ſm tm ſolz vnū rtū tps ut duo l tū ēta tpa ānā imoblia vbi grā festū michael ꝑ lippi et iacobi rtū q tpe ut ajbꝰ tnbꝰ de ditor qlibz ano recmē pt rē a ſe pus venditā Et qn aquo talui tpm omur rēte vēditor nō ēmit rē illā tue ēptor ſecuē possidet eā illo toto ano si solū i ꝛtractu vnꝰ tlis tminꝰ ē statutꝰ ut usꝫ ad aliū tminū si plures alij tminī ſt statuti Sile tlēs pnt appoi ꝛdictōes et cōſtūcōe i huiōi ꝛtūtu ajbꝰ ſufficient' cauēat ne ēptor impediat q minꝰ de re ēpta p ſua vtilē plene possit dispone' cū i ipm rei ēpte dñiū plene tñsferat' ¶ Ex hijs pz ecā ijd sit dm ad hꝰ qd i codē argumēto di vbi grā ās emit' quū tc qr si optiō tpe i eo mitꝰ defe rat a' aret vēditor nō pt eū p tue ſpeciē de rēdicōe ſj optet eū crpīnē tps ſta

Statutū ¶ Dubiū ſcrtū

Scto videndū an liatꝰ sit ꝛtrac tꝰ quo aquis ſup hēditate ſua quā cūqꝫ modo nominet vendit alteri unū talem tū pro octo talentis denariorū vbiēnē ſibi ſoluendū ad tria tempora i anno ſcilicet in natali dñi In die ſancti Georgij et in die ſancti Michaelis hac adiecta condicōe ip vēditor plenā habet ptātē reemēdi eūdem tē ſum quādo potest et vblt pticulariter aut ſimul ſemp vnū talentū redditū ū pro octo talentis vbiēnē ſibi rēdi mere Respondetur ip ſi octo libre ſ uſtum preciū rationabilit' taratū et cōſuetum dari in patria vbi fit talis contractus pro redditu seu ren ſu perpetuo vnus libre ſine adier tione condicionis reemendi tunc

contractus ille quantū est de se licitus est nō repugnās legi naturali diuine vel humane ꝓut patet sufficienter ex his que dicta sūt in ca. v immediate precedēti Hi aūt. viij. libre sūt notabiliter min⁹ iusto pcio dari consueto pro redditu seu censu vni⁹ lib. perpetuo. tūc distinguēdum est. quia illa minoratio precij aut fit ꝓpter aliquā piam et rōnabilē causam cū cōsensu mere volūtario venditoris vt scz reditus emantur ad prouisionē q̄ncūq; pi am z rōnabilē pauperū vel aliaꝝ personarū vtiliuz in republica et ob hoc vēditor ꝑatus sit dare de suo et remittere partē de pcio tūc iterū licitus est contract⁹ quia sic venditor posset dare gratis alteri censum aliquē talē super domum vel aliā rē suā Ita eē pōt dare vel vendere pro pcio q̄ntūlibet paruo Aut talis minoratio pcij fit sine consensu mere volūtario venditoris quia scz angustiat⁹ cogit rē suā vendere ꝓ minori q̄z valet et emptor non habz causā minorādi preciū nisi pcise ꝓpter adiectionez conditionis reemendi et tūc cōtractus ex parte emptoris est illicit⁹ vicios⁹ et iniust⁹ repugnans eq̄tati iustitie omutatiue et legi naturali ac diuine ꝓut supra ostēsum ē in. ca. v. precedēti Itē confirmatur hoc idē qz dicit hugo de sācto victl. libro ꝑmo de sacramētis ꝑte xij. ca. iij. Sub lege naturali duo pcepta fuerūt scz qd tibi non vis fieri. alteri ne feceris. et quecunq; vultis vt faciant vobis homines. ea z vos facite illis. Hz ꝯtra vtrū q̄z istorū preceptorū facit emptor minorando pciū dicto mō in contractu ꝓdicto. qd probatur. qz qñ talis minoratio pcij fit pcise ꝓpter adiectionem conditionis reemendi tūc venditor ex indigētia et necessitate qua vrgeꝫ min⁹ iusto precio recipit pro sua re et patiꝫ se dānificari ꝓpter hoc vt vrgentez nēcitatem suāz indigentiā aliqualiē releuet Constat aūt ꝙ emptor nō vellet hoc sibi fieri ꝙ in tali casu sic dānificaret. hz poti⁹ vellet ꝙ iustū precium sine diminoratione ꝓ sua re sibi daret et cū h ptās reemendi rē suā q̄ posse sibi ex supna clementia ocederet igiꝫ dū ipe emptor i hoc casu dat venditori min⁹ iusto pcio ꝓ re sua ꝓpter adiectionē cōditionis facit alteri qd sibi nō vellet fieri. et similiē nō facit alteri qd sibi vellet fieri. q̄re sequit ꝙ facit ꝯtra vtrūq; ꝑceptuz legis nature Itē ꝑm hugonē li. et ꝑte q̄b⁹ supra. ca. i. hec duo pcepta natural legl. ꝑ legē scriptā latiꝰ explicata sꝫ distincta ꝑ alia septē pcepta q̄ scda tabula ꝯtinebat in q̄b⁹ ostēdit q̄lē se debeat hō exhibē erga primū quē admoduz in trib⁹ pcedentib⁹ ꝑmōstrat q̄lē se debeat hō exhibē erga deū. Iñ ꝑz ꝙ ēptor in casu ꝓdicto faciēs cōn illa duo pcepta legis naturalis facit cōtra septē pcepta scde tabule legis diuine de q̄b⁹ habeꝫ Exod. xxix. ꝑ q̄ ꝓdicta duo precepta naturalis legis distinctiꝰ sūt explicata q̄ rursū quasi in vnum redigēs dñs salua

tor noster Mat. vij. dicebat Omnia quecūqz vultis vt faciant vobis homines. q ea vos facite eis. hoc est em lex et ꝓphe Jñ patet ꝙ in tali otractu emptor facit cōn ꝑcepta moralia sp stabilia et obligantia legis diuine vtriusqz testamēti veteris et noui in his q̄ ptinēt ad dilectionē primi Jtē talis facit cōtra ꝑcepta dilectiōis dei quem nō vt debz diligit. dū .s. dicto mō otra dilectionē primi facit vt dr .i. Joh. iiij. Qui non diligit frem suū quē videt. deum quē nō videt quō pt diligē? et h mādatuz habem⁹ a deo. vt q̄ diligit deū. diligat et frem suū Et ob h etiā apls paul⁹. i. Thessal. iiij. ad materiā istaz singularit descēdēs dicebat Ne quis supgrediat neqz circūueniat in negotio fratrē suū. qm vindex ē dominus Jtez. i. Joh. ij. Qui habuerit hanc huius mūdi et viderit frem suum nēcitatē hñtez et clauserit viscera sua ab eo qūo caritas dei manz in eo? Sed in h casu emptor hanc huius mūdi hz et videt fratrez suū nēcitatē habē ita vt opellat supra se et hereditatē suā cēsū ānuū vendē a q̄ inhūane clausit viscera sua cū nō solū nō sit ei parat⁹ subuenire vel dāno vel mutuādo. ꝫ tanqz crudelis exactor ipm vrgeat ad accipiēdū supra se graue on⁹ ānui cēsus absqz h ꝙ recipiat equalēs in ꝑcio et ita absqz pietate imo cū impietate supgredit fratrē suū in negotio Jn tali itaqz cōtractu refrigescit charitas et abundat iniq̄tas hominū eoz de qb⁹ in ps. xvi scribit. Oculos suos statuerūt declinare i terrā. hoc ē ꝑm Augl. sup eūdē locū ps. Intētionem cordis sui statuerūt declinare in ista ḡrena quoz vtiqz finis interit⁹ put dicit aplus ad philip. iij. Quib⁹ etiā Jsaias ominat dicens ve q̄ diūgitis domū ad domū et agrū agro copulatis vsqz ad ēminuz loci Jsa. v Quib⁹ etiā Jacob. apls ait Agite nūc diuites plorate vlulātes in miseriis vris q̄ aduenient vobis thesaurisatis vobis irā in nouissimis dieb⁹ Jacobi. v.

Dubiū vij

Dubiū. vij an in hmōi contractu vbi vēditor āgustiat⁹ et nēcitat⁹ vendit sup se vel sup aliā rez vel possessionē suā vnā lib. redituuz ꝑ vij. lib. iuxta modū exp̄ssū in ꝓncipio. ca. ꝑcedētis licitū sit apponē talē penam ꝙ qñcūqz vēditor nō soluit emptori in ēmino assignato ꝙ ex tūc ēptor agit sup bona illa q̄tuor vicib⁹ et in q̄rto ēmino iuridice sētētiet sibi ꝙ ꝓtract⁹ cēs⁹ iā āpli⁹ sp vltra xiiij dies debeat duplicari taz diu do nec illa bona nō pl⁹ valeāt q̄z cēs⁹ nō solut⁹ sic multiplicat⁹. et tūc ipa bona adiudicent emptori obtinenda libere et q̄ete ꝑ suo cēsu nō solūto Rñdō ꝙ appositio pene ꝑm modū exp̄ssū in ista qōne iniusta ē penit⁹ et iniq̄ repugnās iuri naturali et diuino q̄ q̄libet hō obligat ad releuādū ꝓximū suū angustiatū in nēcitatū qñ cōuenient h facē pt et sui inkest Talis autē appositio pene ē ad exheredītādū et depmēdū

et extreme angustiãdõ ꝓmũ qñ/ cũq; reddit impotẽs ad soluẽdũ talẽ cẽsũ in ẽmino ꝑfixo.igit. Ñ omnis talis emptor talẽ penã ad ñciẽs impi⁹ est crudelis et iniqu⁹ Nã si iust⁹ essz cõtra eq̃tatẽ iustitie naturalis et diuine non vellet taz crudeliẽ absq; misericordia agere cũ primo Ñ de iusto dicit in ps. xxxvi.tota die miseret et cõmodat et ibidẽ.iust⁹ aũt miserek⁊ retribu/ et Et si dicis iust⁹ ꝑ se pauꝑ est et inops q̃d ergo retribuet ¶ Rñr ꝑm augl.sup eũdẽ locũ psal. Et si pau per ẽ etiã sic diues ẽ.tu tm̃ ad diui tias ei⁹ pios oculos intẽde .respi/ cis em̃ areã inanẽ.sciẽtiã deo ple nã nõ respicis .nõ habet extrinsec⁹ facultatẽ.ꝫ hz intrinsec⁹ charitatẽ Eteñ si habz foris facultatẽ dat ipa charitas Si aũt nõ inuenit fo ris.q̃d det.dat beniuolẽtiã.ꝑstat ꝺfiliũ.si ꝑt ꝑstat auxiliũ.si ꝑt ad e/ xtremũ.si nec ꝺfilio nec auxilio ad iuuare ꝑt vl voto.adiuuat.vl orat ꝓ tribulato. Hec augl. Sed ẽptor talẽ penã adñciẽs.talẽ modũ non seruat erga ꝓmũ ꝫ otrariũ.igit nõ ẽ iust⁹.ꝫ iniust⁹ et iniqu⁹ Unde Ero. xxij. ꝑceptiue dicit Si pecu niã mutuo dederis ꝓpl̃o meo pau peri q̃ habitat tecũ.nõ vrgebis eũ q̃si exactor Et scriptura tã noui q̃z veteris testamẽti de ℞.ſ. ꝺ nõ gra uãdo ꝫ poti⁹ adiuuãdo et releuã do ꝓmũ abũdat Quapropẽ nõ apparet q̃ in aliq̃ casu aliquis ad talẽ penã posset ꝓcedẽ licite nisi i tali casu vbi vẽditor bñ essz in sol/ uẽdo et ex mera ꝓteruia cẽsũ soluẽ nollet tũc forte in penã otumacie et ꝓtuie sue possz cõtra ipm sic ꝓ/ cedi Nec tñ videk q̃ i tali casu em/ ptor totũ in q̃ vẽditor ꝺbẽnak sibi possit imbursare .ꝫ habito toto il/ lo qꝺ suũ ẽ resꝺuũ dãꝺũ ẽ paupi b⁹ vl i aliq̃ aliũ vsũ piũ ouertẽdũ

Ubiũ octauũ. vtrum ꝓn ceps aliquis licite et iuste ꝑm deũ possit statuẽ q̃ ge neraliẽ in toto dñio suo in cõi cõ/ tractu ẽptiõis et vẽditiõis reꝺꝺi/ tuũ siue emank ꝓ ꝑsõa vl ꝑsõis si/ ue ꝓ eccĩa vel eccĩjs vel q̃liẽcũq; ꝓ ꝺinis agẽꝺis offic̃jsq; sic ꝺe siliꝺ⁹ seruari ꝺebeat mod⁹ i ꝺubio. vi.c. exꝑss⁹ vt scz reqꝺit⁹ vni⁹ liꝺ. ꝓ viij. liꝺ.emak cũ aꝺiectiõe ꝺditiõis re/ emẽꝺi Rñr si viij. liꝺ .sũt notorie et notabiliẽ min⁹ iusto ꝑcio ꝺari con sueto ꝓ cẽsu vni⁹ liꝺ .ꝑpetuo cõiẽ in aliq̃ ẽra vel ꝺñio.tũc nec impa tor nec rex nec aliq̃s ꝓnceps vel ꝺñs illi⁹ ẽre ꝑt licite et iuste statuẽ q̃ hmõi otract⁹ ab oꝺ⁹ ꝺ illa ter ra vel ꝺñio reꝺꝺit⁹ emẽ aut vẽꝺẽ volẽtiꝺ⁹ regulariẽ obꝑuek ꝓoba tur.talis otract⁹.sine mere volũta rio ꝺsẽsu vẽꝺitoris ẽ iniust⁹ repu/ gnans eq̃tati iustitie ꝺmutatiue et diuine legi.vt ñsũ ẽ in rñsione ad vi.ꝺubiũ Ꝫz q̃ venꝺitor penuria angustiat⁹ vẽꝺit in bonis suis hu iusmoꝺi cẽsũ siue reꝺꝺitũ ꝓ tali ꝑ/ cio scz cẽsũ vni⁹ liꝺ. ꝓ viij.liꝺ.q̃ sũt min⁹ iusto ꝑcio nõ facit ℞ ex ꝺsẽsu mere volũtario.cũ q̃ntũ in se ẽ vel/ let hre iustũ ꝑciũ .ꝫ facit ℞ ex vna ꝑte nĉitate vrgẽte.ex alia ꝑte sta tuto restringente Et ita licet ibi sit

cõsensus aliquo mõ volũtarius fi/
cut dicim⁹ ꝓficientẽ merces in ma
re ne omnino ꝓficiteꝫ in corpe vbi
est volũtariũ mixtũ cũ violẽtia co
gente.nõ tñ est ibi ofẽsus mere vo
luntari⁹.ideo otractus iste ob hoc
est inustus legi repugnans nature
et diuine Sed nec rex nec impera/
tor aut ꝓnceps vel dñs põt licite
aut iuste aliqd tale statuẽ ꝓut ma
nifestũ est cuilibz habẽti vsuz rõ/
nis Nã sicut ait Augl.in ꝓmo li.de
libe.ar. In tpali lege nihl est iustũ
aut legitimũ qđ nõ ex eterna lege
hoines sibi déiuauerint. ꝯ quicqd
repugnat legi diuine etiam repu/
gnat legi eterne a qua immedia/
te est lex vtraqz scz noui et veteris
testamẽti.et ob ꝫ etiã diuina sapiẽ
tia ꝓuerb.viij.dicit Per me reges
regnãt et legũ oditores iusta dis/
cernũt Item iudex vel ꝓnceps sub
ptãte superioris ostitut⁹a q̃ totũ ei⁹
pendet iudiciũ aut dñiuz seu ꝓnci
pat⁹.nihil põt licite aut iuste iudica
re aut cõstituẽ qđ excedit limites
omissionis sibi facte a ptãte supe/
rioꝛi.aut ꝙ aliq̃ mõ sit cõtra intẽti
onẽ aut ordinationẽ ptãtis superio
ris.igit null⁹ iudex vel ꝓnceps ter
ren⁹ põt facere iudiciũ vel statutuz
licite et iuste qđ sit repugnãs legi
q̃ immediate exꝓmit intẽtionẽ supꝝ
me ptãtis scz diuine cui oẽs ꝓinci
pes et iudices finiũ ẽre ꝺbunt In
talib⁹ ergo iudicijs aut statutis di
uine legi repugnãtib⁹ nulli ꝓncipi
aut iudici obediẽdũ ẽ imo potius
resistẽdũ I ñ Augl.li.de natura bo
ni Si illud iubeat ptãs qđ nõ de/
beas facẽ.hic sane otẽne ptãtẽ ti
mendo ptãtẽ maiorẽ ipos hũana
rũ rerũ grad⁹ aduerte Si qđ iui
serit curatoꝛ nũqd faciẽdũ ẽ si cõn
ꝓcõsulẽ iubeat rurs⁹si qđ ipe pro/
cõsul iubeat et aliud iubeat impa
toꝛ.nũquid dubitaꝫ illo contẽpto
isti eẽ seruiẽdũ?Ergo si aliud impe
ratoꝛ aliud de⁹ iubeat otẽpto illo
obtpandũ est deo.ptãti ergo dia
boli vel hominis tũc resistam⁹.cũ
aliq̃ cõtra deũ suggesserit in q̃ di
ordinatiõi nõ resistim⁹ꝫ obtpam⁹
Sic em̃ de⁹ ꝓcepit vt in malis nul
li ptãti obediam⁹ Jtẽ oñis lex
siue ostitutio humana iusta a lege
naturali deriuaꝫ.igiꝫ oñis lex seu
ostitutio ꝓncipis vel alteri⁹ homi
nis legi naturali otraria nõ ẽ lici
ta neqz iusta Dñs ꝓbaꝫ qz i hũa
nis reb⁹ nihil ẽ iustũ a rectũ nisi cõ
forme recte rõni seu regule rõnis
Prima aũt regula rõnis est lex na
ture.igiꝫ ꝛc. Jñ oñis lex hũanit⁹
posita in tãtuz habz de rõe legis
inq̃ntũ a lege nature deriuaꝫ q est
ꝺformis rõni Si vero in aliq̃ a le
ge naturali discordat iaz non erit
lex.ꝯ legis corruptio hec ẽ eẽ sen
tẽtia sãcti Thome in ꝓma scde.q.

Decv iiij.capitulo

Albiũ.ix. An ꝓnceps sta
tuere possit licite de cẽsib⁹
afi statutũ illud suũ ꝺpatis siue ꝑ/
petuo siue reemẽdũ ꝑ ꝓcio tũc cõ
ditionato in cõtractu ꝙ generaliꝫ
q̃libz vẽditoꝛ hmõi redditũ aut
aliqs de hereditib⁹ suis ptãtẽ habe
at reemẽdi redditꝰ hmõi ita ꝙ sꝑ
ꝑ viij.lib.denarioꝛ wieneñ reemẽ

possit vnū talentū reddituū ? Rñr
q̄ princeps p̄ nullū statutū suū p̄t
licite ꝙ iuste facere vel ordinare q̄
generaliē vigore illi⁹ statuti cēs'añ
illi⁹ statuti editionē cōpati redimi
vel reemi possint p̄ viñ.lib.vna a
vēditorib⁹ vel hēdib⁹ illoꝝ cēsuuz
qñ eis placz siue placeat siue displi
ceat ēptorib⁹ .p̄bat̄.p̄nceps circa
bona imobilia vt sūt dom⁹ agri vi
nee et alie possessiōes ac etiā ānui
reddit⁹ q̄ inē imobilia p̄m iura cō
putanē vt patz in clemētinis exiui
de verboꝝ significatiōe regulariē
et generaliē statuē vel disponē nō
p̄t in p̄iuditiū eoꝝ quoꝝ p̄ncipali
ter inēest q̄rū demerita nō exigunt
vt grauentur. nec euidens vtilitas
aut nēcitas in republica vel alīs
negotīs vl̄ factis ꝑpē quā vtilita
tē merito grauari debeāt ad ℔ cō
pellit Et rō ē. qz tollēt ius alteri⁹
sine rōnabili cā qđ facē nō p̄t. cū
sit otra dictamen naturalis rōnis
vt notū est. ꝛ hmōi statutū esset p̄/
iudiciale multis q̄ habēt et diu ha
buerunt reddit⁹ ꝑpetuos p̄ iusto
p̄cio scz. xx. vel plurib⁹ lib̄ ꝛpatos
nec eoꝝ demerita ℔ exigūt q̄ p̄ ali
qđ tale statutum sic grauenē. g⁹ ꝛ
Itē multi reddit⁹ p̄us ꝛpati sunt
ex p̄ñs et rōnabilib⁹ causīs. p̄ fū
datiōe ecc̄iaꝝ monasteriorꝝ hospi
taliū p̄ sustētatiōe paupū debiliū
p̄sonarū b̄n meritarū et vtilium in
repu'blica. ꝛ impiū iniustū q̄ iniquū
essz tales fūdatiōes et p̄uisiōes p̄
aliqđ tale statutū aliquē posse de/
struē aut irritas facē. Itē p̄nci
pes seculares nō h̄nt p̄tātē facien
di aliqđ tale statutū vel aliquā ta
lē ordinationem q̄ iuste arcē aut li
gare possit p̄sonas ecc̄iasticas vel
res earū aut ecc̄ias vel res earum
etiā si omodū vel vtilitatē ecc̄iaꝝ
ocernāt nisi p̄ ecc̄iam fuerit appro
batū vt p̄z xcvi dist̄.b̄n q̄dē. et de
ostitu. ecc̄ia beate Marie. igit̄ ⁊c
Itē si aliq̄ de talib⁹ reddit̄b⁹ esset
opati cū adiectiōe cōditionis ree/
mēdi p̄ iusto p̄cio. iniustū esset em
ptores cōpellē posse p̄ aliqđ tale
statutū ad reuēdendū tales cēsus
p̄ p̄cio minori iusto ℑDixi autē no
tanē generaliē ꝙ regulariē. quia in
certis casīb⁹ forte p̄nceps ℔ facē
posset q̄ ad illos sup̄ q̄s haberet
plenā iurisdictionē .s. q̄ ad laicos
cū.s.℔ a euidēs nēcitas aut reipu
blice vtilitas postulat. aut etiā cō
stare possz de fraude omissa in cō
tractu vel de manifesto grauami
ne aut ō nimia multiplicatiōe red
dituū taliū p̄cipue habitorum vel
possessorū p̄ tales hōines q̄s nō
expedit nec vtile est reipublice de

De talib⁹ reddit̄b⁹ ofoueri ⁊c
ℑIbiū.r. ℑn licitū sit ō ta
lib⁹ reddit̄b⁹ fūdare eccle
sias altaria capellas missas anni/
uersaria aut alios diuinos cult⁹ q̄
talib⁹ reddit̄b⁹ pagan̄ aut etiaz
monasteria hospitalia et hmōi
Rñr ꝙ nō. qñ in cōtractu emptio/
nis includit̄ appositio illi⁹ pene seu
obligatiōis ad penā ō q̄ in viñ.c.
visū ē Patz cū talis pena seu obli
gatio ad illā sit crudelis et impia
vt visū ē in solutiōe qōnis septime
ꝛ velle placare deū cū crudelitate

et impietate ad primuz q̄d aliud est nisi velle deū facē auctorez cru delitatis ꝙ impietatis et ip̄m in nobis diligē crudelitatez et impieta tē? q̄d ē cōtra illud Osee.vi Misericordiā et nō sacrificiū Q̄d etiā allegat xp̄us dicēs Matb̄.ix.et.xij capt̄is otra phariseos facta ipsi⁹ pia discipulo⁹q̄z ipi⁹ calūniantes Si aūt in otractu emptiōis taliuz redituū nō apponit talis pena.ꝫ tñ.viij.lib̄ sūt notabiliē et notorie min⁹ iusto p̄cio dari ꝺsueto p cen su seu redditu vni⁹ lib̄.tūc aut contract⁹ ille fit ex ꝺsēsu mere volūtario ipi⁹ vēditoris q̄ volūtari⁹ ē eē de suo dare ad b̄ ꝙ redditꝰ tales veniāt ad cultū diuinū vel quēcūq̄z aliū piū vsū et otract⁹ ille ē licit⁹ put patuit in solutiōe sexti dubij. verū est tñ ꝙ redditꝰ sic ēpti cum ꝺditiōe reuēdendi non sūt apti p cultu diuino perpetuādo vel alia pia p̄uisiōe ꝑpetuo fūdanda aut p q̄busuis bñficijs ecciasticis.cuz ecciastica bñficia debēt eē ꝑpetua .i.ad ꝑpetuū titulū instituta.vt pz vij.diſtl.Scōz et lv. diſtl. p̄cepta. nihil tñ p̄hibet talib⁹ redditibus institui cultū diuinū puta missam āniuersariū vl hmōi ad decēniū vl aliud tēp⁹ in aliq̄ eccia ꝙ ministris hmōi cult⁹ de talib⁹ redditib⁹ puideri Dut otract⁹ talis fit sine ꝺsensu mere volūtario vēditoris q̄ angustiat⁹ ꝺpellit tales redditꝰ vendere sup se et sup bona sua p p̄cio minori iusto.ita ꝙ ex vna ꝑte cogit eū indigētia.et ex alia ꝑte emptoris auaricia et improbitas seu impietas q̄ p̄ter adiectionē ꝺditionis reemēdi nō vult dare plenū iustū p̄cium et ex ḱtia ꝑte cogit eum ꝺstituto p̄ncipis iniq̄ licz in talez otractū ꝺsēsiat.nō tñ ille ꝺsēsus ē mere volūtari⁹.ꝫ volūtari⁹ mixtus coactiōe et violētia q̄lis etiaz ē in illo q̄ p̄mit merces in mare q̄d vtiq̄z nō facēt nisi nēcitate imminētis piculi opulſ⁹.et tūc sicut sup̄ visuz est cōtract⁹ ē illicit⁹ et iniust⁹ repugnās legi nature ꝙ diuine Ideoq̄z nō ē licitū de talib⁹ redditib⁹ taliē ꝺpatis fūdare capellas.altaria ꝛc Nec excusari possūt emētes a peccato p b̄ ꝙ redditus tales veniūt ad piū vsū vel p hoc ꝙ mouentur zelo diuini cult⁹ quē ꝺstitutiōe p̄ncipis obstāte aliē redditib⁹ instituere aut augē ꝺuenienē non potuerūt Quia p̄m apl̄m ad Rō.iij. Nō sūt faciēda mala vt eueniāt bona Jtē illa q̄ sūt p se peccata ꝙ mala ꝑter nullas causas q̄ntuncūq̄z bonas sūt faciēda.vt patet p Augustinū in li cōn mēdatiū.ꝙ ꝓbat etiā p hoc.qz si quis dicat ea que p̄m se sunt pcca vt furta stup̄.blasphemia ꝑter causas bonas eē faciēda q̄d est aliud hoc dicē.q̄z talia pcca nō eē.vel q̄d absurdi⁹ est iusta peccata eē? Omē nāq̄z faciendum vel licite factibile ꝑter quācūq̄z causā eo ip̄o quo est faciēdū est iustū.et eo ip̄o quo ē licitū factibile non ē peccatū Quis em̄ dicat furemur diuitib⁹ vt habeam⁹ q̄d dem⁹ paupib⁹.aut falsa testimōia ꝓferam⁹ nō vt innocētes leuāt̄ꝫ poti⁹ soluant.aut q̄s dicat adul

teriū esse faciēdū vt per illā cuz q̄ sic peccat homo de morte libereť Quis ß dicat nisi q̄ res humanas mores q̄z conaťq; leges subuertē? Ne em̄ facim⁹ ne dicať posse recte fieri nec impune tm̄. verū etiā glorioſe vt in eo nō timeať suppliciuz ß sperec et p̄miū si semel cōsensim⁹ in malis actib⁹. nō p̄ fiat ß q̄re fit esse q̄rēdū aut q̄ntūcūq; p̄ bonis fiant causis. nec ipa mala esse iudicenť Sed sup̄ ostēsū ē p̄ ꝺtractus talis p̄m se pcēm ē. cū repugnet dicte legi diuine⁊ naturali. ergo p̄pter nullā causā q̄ntūcūq; pia vel fauorabilē siue sit ad augmētū diuini cult⁹ vel ad aliū piuz vsū fieri debet mō p̄dicto Itē de⁹ nō vult coli vel cultū suū augeri p̄ nostrū pcēm et p̄rimi nr̄i p̄iudiciū et dā/nū. q̄rū vtrūq; fit in tali cōtractu. vt p̄z ex p̄habitis. igit̄ ꝛc. Ad̄s p̄/baťq; ex opposito seq̄reť p̄ deus vellet nos peccare et p̄rimo nr̄o iniuriā irrogari. vt ipe ex ß glorifi careť et sua gloria p̄ ß augeretur apud nos et magis manifestareť Qđ ē erroneū et ab apl̄o ad Rō. .iij. tāq; blasphemia reprobatum. Nā p̄m glosā sup̄ textū apl̄i. ibidē erāt q̄dā q̄ dicebāt deū nos velle peccare. ideo vt ad ꝺpationē nr̄i iust⁹ apparēt et dū pcēm nobis dimitteret p̄ misericors sic patefaceret Dicebāt eū etiā nos velle mentiri vt ipe sol⁹ verax inuenireť Qđ si ita essz. iuste ab illo dānaremur Occasionē autē tales recipiebāt a dicto p̄be in ps̄ dicētis Tibi soli peccaui et malum coram te feci ꝛc. Cōtra tales loquit̄ apl̄us. qz sēs⁹ iste ñ habeť ex verbis p̄be. ß malop hominū praua iterp̄tatiōe extorq̄reť asserētiū. p̄ pcā hominū et mali act⁹ ad dei iustificationez p̄ficiāt vt p̄ mala nr̄a iust⁹ appareat et iniustitia nr̄a iustū illū oñdat et ita dicūt deuz vti malis nostris q̄si instrumēto ad gloriā suā Cōtra q̄s arguit apl̄us dicēs Si aūt iniq̄tas nostra omēdat dei iustitiā q̄d dicem⁹? Nūq̄d iniqu⁹ est de⁹ q̄ infert irā? .i. q̄ punit pcā. q̄si dicēret. si iniustitia nr̄a sibi p̄ficit ad ß p̄ sua iustitia redditť omēdabilior tūc sine dubio iniquus ē inferēdo vindictā p̄ malis q̄ vult vt faciam⁹ ad gloriā suā Et iterū Apl̄us subdit Si veritas dei i meo mēdatio abūdauit in gl̄az ip̄i⁹ q̄d adhuc⁊ ego tāq; pccor iudicor? q̄i diceret Si ad gloriā dei p̄ficit mēdacium hominū. vt ille sol⁹ ver⁹ appareat pccores nō sūt dicēdi q̄ peccāt. qz nō in volūtate. ß impulsu ei⁹ videbunť peccare q̄d absit Itē si sic est q̄re nō faciam⁹ malū vt eueniāt bona sicut q̄dā blasphemantes dicebāt apl̄m dixisse q̄rum dānatio iusta ē. put ipe ꝺtra eos dicit vbi sup̄ Ex his patet q̄z serioseť pōderose apostol⁹ reprobat et extirpare conaťerrores carnaliuz hominū estimātiū p̄ hoc excusare hominē a pcō p̄ ea q̄ fecit licet sint mala⁊ legi diuine repugnātia ea intētiōe facit vt inde dei gloria. iustitia. et misericordia magis manifestenť et appareāt aut ei⁹ cult⁹ inde augeaťHoc etiaz probatur

rõne qz cũ hõ sit opositꝰ ex aia et corpore vtrũqz applicare debz ad colendũ deũ. et ꝑm hoc dupler debet eẽ cultꝰ quo hõ colit deuz scz interior ptinẽs ad animã. et exteriorq exercet ꝑ corpꝰ iuxta illõ ps Cor meũ et caro mea exultauerũt in deũ viuũ Et sicut corpꝰ ordinatur in deũ ꝑ animã. ita cultꝰ exteriorordinat in deuz ꝑ cultũ interiorem Cõsistit aũt cultꝰ interior in hꝫ anima diũgat se deo ꝑ intellẽm et affectũ eũ vtcũqz ꝑt videndo et dilẽdo et ipm sup omnia diligendo. eiqz in ara cordis hostiam laudis igne charitatis accẽsã offerendo Per hũc igit cultũ interiorẽ ordinãdꝰ ẽ in deũ cultꝰ exterior. nec placet deo cultꝰ exterior qui de ꝑ se nõ est acceptꝰ deo sine cultu interiori qui sp ꝑ se gratꝰ est et acceptꝰ deo Sed qñ emunt ꝑdicto modo reddit ad augmẽtãdũ cultũ diuinũ exteriorẽ tũc deficit cultꝰ diuinꝰ interior a ꝙ recedũt emẽtes ꝑ iniustitiã ꝙ fit in otractu que ẽ otra dilectionẽ dei et primi. igit nõ ẽ ab illis acceptꝰ deo cultꝰ exterior Itẽ omnis cultꝰ exterior deo exhibendus in eccia militãti ordinat et referri debz ad dilectionẽ dei et primi. igit cultꝰ diuinꝰ exterior nõ est instituẽdꝰ nec augẽdus ꝑ talẽ vel talismodi redditũ emptionem in qua ẽptiõe vel emptiõis mõ agit cõtra dilectionẽ primi et ꝑ consequẽs cõtra dilectionẽ dei Nã sic dicit ꝓma Joh. iiij. Si ꝙs dixerit qm diligo deum et frem suũ odit mẽdax ẽ Qui em nõ diligit fratrẽ suũ quẽ videt deũ quem nõ videt qõ ꝑt diligẽ? Dz ex supra dictis apparet ꝙ in contractu emptiõis reddituũ hoc mõ ꝑ ꝙ nũc loqmur cõtra dilectionẽ primi agit. igitur ꝛ Dñs ꝓmũ ex hoc notuz est ꝙ in illis duobꝰ ꝑceptis de dilectione dei et primi tota lex pẽdet. vt habet Math. xxij. igit ꝙquid lex diuina de cultu exteriori diuino iubet et vult fieri. hoc ad dilectionẽ dei et primi vult fieri et ordinari Hoc etiã declarat Aug⁹. li x. de ciui. dei capo. v. de cultu exteriori diuino qui fiebat in veteri lege dicẽs nec ꝙ ab antiquis patribꝰ alia sacrificia facta sũt vitulis pecorum que nũc ꝑplus dei legit. nõ tñ facit aliud intelligẽdũ ẽ nisi rebꝰ illis eas res significatas fuisse que agant in nobis. et hoc tm vt inhereamꝰ deo et ob eũdẽ suo primo cõsulamus Itẽ ibidem quecũqz in ministerio tabernaculi siue templi multis modis de sacrificijs legunt diuinitꝰ esse precepta ad dilectionez dei et primi seruãdo referunt In his cm duobus preceptis vt scriptum est tota lex pẽdet ꝛ ꝛ.

Dubium. xi.

Dubium. xi. Dn reditus ꝑm modũ predictuz emptiꝑ ecclesijs vel altaribꝰ vel missis vel pro monasterijs ꝙ ita ꝺ similibꝰ sint idonei diuino cultui ꝙ possunt sine peccato retineri? Rñr ꝙ hmõi redditꝰ empti modo predicto cũ inclusione illi⁹ pene dupli de qua dictũ est ꝑ missis ecclesijs

vel altaribus vel quibuscūqz alijs ad diuinū cultum vel ad piū vsuz pertinētib⁹ instituendū vel fūdandū nō sunt idonei vel cōgrui diuino cultui. nec possunt sine peccato cū inclusiōe illi⁹ pene retineri Illō patet ex dictis in ꝑma parte solutionis qōnis immediate precedentis Si autē in contractu emptiōis taliū non apponitur talis pena. si tamē octo lib. sunt notabilit et notorie minus iusto precio dari consueto pro censu seu redditu vnius lib. tunc distinguēdū est. quia aut contractus ille fit ex consensu mere voluntario ipius venditoris eo modo quo dictū est in scōa parte solutionis questiōis precedentis. ꝛ tunc hmōi reddit⁹ cōgrui sunt ꝓ cultu diuino et possunt sine peccato retineri Si autē contractus talis fit sine ꝛsensu mere voluntario venditoris eo mō quo dictum est in tertia parte solutiōis questiōis ꝓcedentis sine suppletione rectitudinis equitatis et iustitie q̄ in tali contractu defecerunt et remotiōe obliquitatis iniquitatis et inusti/tie. que in eo fuerūt nō sūt reddit⁹ illi diuino cultui ꝛgrui nec possūt sine peccato retineri Suppletio autē hmōi et remotio hoc modo videnť posse fieri ꝓ cum his a quibus empti fuerūt tales reddit⁹ vel cū heredibus aut alijs quoz̄ int̄ est fic tractet et agat ꝓ ipi sint cōtenti spōte et mere volūtarie pure ꝓpter deū renūciādo iuri suo qđ eis ꝛpetit q̄ ad hoc ꝓ in cōtractu emptionis defecit de iusto ꝓcio et etiā quo ad fruct⁹ medio tpe sublevatos. quos in ꝫ casu credo emptores ꝫm verā equitatem iustitie ꝛ legez dei debere cōputari in sortem. et ita venditores ad eos ius habere vt scilicet in sortez computentur nisi sponte renuntiarent iuri suo Qđ si fecerint tūc secure possunt hmōi reddit⁹ retineri Si vero hoc facere noluerint ꝛ ad rigorem equitatis et iustitie procedere voluerint. tūc de pecunia tantum eis superaddendum est ꝙ taliter sint et debeant esse contenti aut reddit⁹ sunt eis reddendi reaccepta pecunia ꝓ qua sunt empti. ita tamen ꝙ ꝫm legem diuinā que ponitur Leuitic. vicesimoprimo computentur fructus ex eo tē pore quo reddit⁹ sunt venditi et ꝙ reliquum est reddatur emptoribus qđ impendāt pro diuino cultu vel alio pio vsu prout poterunt modo licito ꝛ iusto non committendo aliquod illicituz ad placandum deum Si vero venditores non habent vnde tales reddit⁹ redimant modo iam dicto vel redimere nolunt tunc habeant emptores eos quousqz de fructibus perceptis habeant totum capitale quod in primo cōtractu exposuerunt. et tunc reddit⁹ libere ad vēditores reuertant ꝛc

Dubium xxii.

DUbiū xxij. Quid si ex statuto seu ordinatiōe ꝓncipis bona res iura cult⁹ diuin⁹ et alia bonum statum ecclesiarum

antiquis reddit⁹ iuste fūdatarū respiciētia sint distracta dissipata et diminuta. nūquid nō illa sūt reformāda et in statū pristinū reducē da Rñr q sic Nā taliū bonorūz reruz ꝛc distractio dissipatio et diminutio repugnat iustitie put visū est in solutionib⁹ dubiorū viij. q noni capkoz p̄cedētiū Justitia vero in quada equalitate consistit q eē nō pt nisi p restitutionē iniuste ablatorū Et cū seruare iustitiā seu iustitie eqtatē et abolere iniustitie iniquitatez sit de nēcitate salutis sequit vt omia bona et iura eccīarū de qb⁹ qrit qō reformentᷣ et in statū pristinū reducantᷣ Itē distractio dissipatio et diminutio taliū bonorū et iuriū et diuini cult⁹ ꝛc ē crimē sacrilegij omissū p iniustā rei ablationē alienē. igit de nēcitate salutis est vt talia bona et iura ꝛc restituā tur reformentᷣ et integralit in pristinū statū reducantᷣ. oña tenz p illā vulgarē auctoritatem augl. Nō dimittit pcēm. nisi restituat ablatum Assūptū patz. qz ꝑm glosaz sup illud ps. lxviij. Deus venerunt gentes in hereditatē tuā. polluerūt tēplū scm tūū Primo ibi occurrit iuria tēpli in q̄ est otumelia dei. et in b arguit eos de sacrilegio Un patet q iniuria ecīe vel eccīarū ē otumelia dei et sacrilegiū. z in casu isti⁹ qōnis manifeste ē iniuria ecclesiaz ꝛc Itē ꝑm Thom in. ij. ij. q. xcix. arti. iij. distinguens spēs et grad⁹ sacrilegij inf cetera dicit q pcēm sacrilegij in b obstit q alicꝫs irreuerenf se habz ad rē sacrā In/ter res aūt sacras ꝑmo sūt plone sacre. i. q̄ diuino cultui dedicate sc̄. scdo loca sacra sūt. tertio alie res sacre inf quas sūmū locū obtinēt ipa sacra qb⁹ hō sacrificat Scdm locū tenēt vasa cōsecrata ad sacramēto⁹ susceptionē et ipe imagines sacre q sc̄oz relige in qb⁹ q̄dāmō ipe plōe sc̄oz honorantᷣ vel deho norantᷣ. deiñ ea q ptinēt ad ornatum eccīe et ministroruz. deiñ ea q sūt deputata ad sustētationem ministroz siue sint mobilia sine imobilia. de oib⁹ his dcludit sc̄s. Tho dicēs Quicūqz aūt cōtra q̄cūqz p̄dictoz peccat crimē sacrilegij incurrit Ex i casu qōnis nr̄e cōcoia p̄dca peccat. igit sacrilegij crimen incurrit Op⁹ est ergo vt omnia de qbus q̄stio q̄rit restituantᷣ reformentᷣ et in pristinū statū reducāt Et vltra b damna q eccīa ex dissipatiōe bonorū et iuriū ꝛc sustinuerit refundantᷣ Sacrilegi q̄q̄z oēs qui sacrilegio opam causā et occasionē dederūt vltra b dupliciter puniantᷣ sc̄z in foro spūali ofessionis et cōsciētie. et in foro exteriori pene supadditē Un in decret. xvij dist. q. iij. dicit Quisquis inuētus re⁹ fuerit sacrilegij. xxx. lib. argenti examinati purissimi oponat q alle gat hoc idem sc̄us Thom. ij. ij. q. xcix. arti. iij. vbi etiā dicit q ꝑm leges hūanas exhibetur sacrilego capitis pena Secundum vero ecclesie sententiam que mortem corporalē nō infligit exhibet pecunia ria pena vt saltē penis tpalib⁹ homines a sacrilegio reuocentᷣ Dnte

omnia aūt pena excōicatiōis p sacrilegio inferē Sed qz multi eā nō timēt ideo opꝑ fuit etiam alias penas tpales ad coercendū hominēs a tāta malicia adhiberi

Dubiū.xiij.quis ad hmōi reformationē et restitutionē de q̄ pcedēs q̄rit q̄stio teneat hic p rnsiōe notādū ē q̄ ꝑm scm Thom̄.ij.ij.q.lxij.arti.vij. ad restitutionē teneē aliq̄s non solū rei aliene quā accepit .ꝫ etiā rōne iniuriose acceptiōis.et ideo qui cūq̄ ē causa iniuste acceptiōis teneē ad restitutionē Qd̄ q̄dez otingit dupliciē scz directe et indirecte Directe q̄n inducit aliq̄s aliū ad accipiēdū.et hoc q̄dē tripliciē Primo q̄dē mouēdo ad ipam acceptionē.qd̄ q̄dē fit p̄cipiēdo ꝟsulēdo ꝟsentiēdo et exp̄sse etiā laudando aliquē q̄si strēnuū de ꝫ q̄ aliena accipit Alio mō ex pte ipi⁹ accipientis.qz scz eū recipiat vel q̄liēcūq̄z ei auxiliū fert Tertio⁹ ex pte rei accepte.qz .ſ. ē pticeps furti vl rapine q̄si soci⁹ maleficij Indirecte q̄n aliq̄s nō impedit cū possit et debeat impedire .vel subtrahit p̄ceptū siue ꝟsiliū impediēs furtū siue rapinā.vel qz subtrahit suū auxiliuz q̄ possit obsistē. vel qz occultat p⁹ factū q̄ his ꝟsib⁹ cōtinent Jussio ꝟsiliū cōsēſ⁹ palpo recurſ⁹. Particip̄as mutus nō obstās nō manifestās Sciēdū tn̄ q̄ q̄nq̄z p̄missorū sp obligāt ad restitutionē.p̄mo iussio scz si ille q̄ iubet. ē ꝓncipaliē mouēs vn̄ ipe ꝓncipaliē teneē ad restituēdū. Scdo ꝟsēſ⁹ in eo scz sine q̄ rapina fieri nō ꝑt .Tertio recurſ⁹ scz q̄n aliq̄s ē receptor latronū et eis patrocinīū p̄stat.quarto ꝑticipatio. scz q̄n aliq̄s ꝑticipat in crimine latrocinij et in p̄dā.q̄nto teneē ille q̄ non obstat.cū obstare teneat scz ꝓncipes q̄ tenent defendē iustitiā in terra·scz ne p cor defectū latrones increscāt ad restitutionē tenent.qz reddit⁹ q̄s hāt sūt q̄si stipendia ad ꝫ instituta vt iustitiā ꝟseruēt Jn alīs autez casib⁹ enūeratis nō sp obligat aliq̄s ad restituēdū.nō em̄ sp ꝟsiliuz vel adulatio aut aliquid hmōi efficax cā est rapine Jn tūc solū teneē cōsiliator aut palpo.i. adulator ad restitutionez q̄n ꝓbabiliē estimari ꝑt q̄ ex hmōi cā fuēit iniusta acceptio subsecuta Ex his rnr ad dubiū.q̄ ad hmōi reformationem q restitutionē tenent nō solū illi qui reddit⁹ ecclesiarū de quibus hic agit ꝑm constitutionem p̄incipis redemerūt et ex hoc causa immediata diminutionis diuini cultus q iurium aliorum bonum statum ecclesiarum respicientium fuerunt.ꝫ etiam ipse p̄inceps cuius constitutione vel auctoritate vel defensione aut etiam permissione talia facta sunt.necnon etiam ipsius constitutionis executores omnes q̄z ad huiusmodi executionem prestātes directe cōsilium auxiliū aut fauorez ex q̄b⁹ hmōi iniurioſa executio ē subsecuta. Qz ex dictis in notabili p̄missorum.oēs āt p̄dicti teneent isolidū ad hmōi reformationē q restitutōez q̄ ad ꝫ.tūs ordo ꝓuād⁹

est ꝙ illi ꝙ hmõi reddit⁹ eccĩarum reemerũtꝝ bona eccĩaꝝ ꝓceperũt atqꝫ ex ꝟ immediata cã diminuti/ onis diuini cultus et iuriꝫ et alio rũ bonũ statũ eccĩarũ respiciẽtiuꝫ fuerũt opelli debẽt ꝑ ꝓncipẽ et ꝑ eos ꝙ executores ꝓdicte ostitutio nis fuerũt atqꝫ omnes ꝙ ad hmõi execution̄e ꝓstiterũt auxiliũ ꝟsiliuꝫ aut fauorẽ directe et exꝑsse Oñes nãqꝫ isti vt ꝓdictũ est tenenꝯ insoli dũ ad hmõi reformation̄e et resti tutionem faciẽdã. vno tñ eoꝝ ple nã reformation̄e et restitution̄e fa ciẽte alĩ nõ tenenꝯ. et qz ꝓcipue ad hãc reformation̄e et restitutionem tenenꝯ illi ꝙ ꝓncipales sꝯ in facto et ad ꝗs res eccĩaꝝ puenerũt. ꝓn cipes et alĩ ꝙ ex ꝟsequẽti ad idem obligank ꝗdiu nõ est fca reforma tio et restitutio debẽt eẽ multũ soli citi ad liberãdũ alias suas qđ fiẽi ꝓt si opellũt alios ad satisfaciẽdũ Jñ et sapiẽs ꝓuerb. vi. Et ꝓnci pẽ et quẽlibꝫ talĩ illaq̃tũ penitẽ docet et admonet dicẽs Fac ergo qđ dico fili ꝙ temet ipm libera di/ curre festina suscita amicuꝫ tuũ ne deseris sõnũ oculis tuis nec dor mitẽt palpebre tue. eruẽ ꝗsi damu la de manu et ꝗsi auis de insidiꝫs aucupis Sed qđ si illi ꝓncipales sũt mortui Rñr ꝙ opellẽdi sũt ad satisfaciẽdũ hẽdes eorũ aut alĩ ꝙ/ cũqꝫ ad ꝗs bona eorũ puenerunt Sed esto ꝙ nec ꝓncipales nec ali ꝙ eoꝝ hẽdes aut bonoꝝ eoꝝ ꝓti/ cipes inueniank. aut si inueniank ñ sũt in soluẽdo Rñr ꝙ in ꝟ casu ad plenã reformation̄e et restitution̄e tenek ꝓnceps ꝙ talẽ ostitutionẽ ꝟ ꝙ nũc agik fecit si supest. si ꝛo de/ fũct⁹ fuerit tenenk eius hẽdes ꝑci/ pue aũt ꝓnceps ei in hẽditate et ꝓncipatu succedẽs Et ꝟ ex triplici cã. Primo qđ ẽ rõne hẽditarie suc cessiõis et ꝓceptiõis hẽditatis ex ꝙ obligaꝯ ad satisfaciẽdum ꝓ oib⁹ debitis otractis ꝑ illũ cui⁹ heredi tas ad ipm ẽ devoluta Scđo rõe defẽsiõis et manutenẽtie ostitutio nis iniꝙ ꝑ quã data ẽ licentia diffi pãdi et distrahendi eccĩaꝝ iura et bona et cultũ diuinũ diminuendi. Tertio rõne pmissiõis. vñ et si pri me due cause nõ essent adhuc ẽtia sufficienk obligaret ꝓncipez cui ex officio et statu incũbit obstare tali b⁹ malicĩjs et iniq̃tatib⁹ q̃b⁹ mani feste diuino honori detrahik ꝙ res publica ꝓclitak. ꝙ multi subditoꝝ suorũ grauank depauperank ꝙ de struũtur Propẽ ꝟ eñ ꝓncipes po testate publica potiunk ꝙ sũt iusti tie custodes. vt iustificationẽ aut iniquitatẽ increscere nõ permittãt Jstud in sũma ponit sanct⁹ Thom̃ vbi supra in scđa scđe. q. lxꝛñ. arti vñ. Et istud clare habek fundatuꝫ in dictis Apli ad Rõ xiñ. vbi po testas principuꝫ dicitur esse a deo vt sint timori non his ꝙ sunt boni opis. sed his qui sunt mali operis id est qui male agunt. vbi glosa: Principes instituti sũt vt mala pu niant. et iterum ibidem Apostolus dicit de ꝓncipis potestate Si ma lefeceris time. non enim sine causa gladium portat. vbi per gladium intelligik ptãs iudiciaria Et sꝛbdit

Aplus. dei em̄ minister' est vindex in eū q̄ malū agit. i. minister dei ē vt sit vindex in irā. i. offēsā dei ad vindicādū et ad infligendū penā ei q̄ malū agit Itē sicut sup̄ pro/ missū ē in p̄mo notabili isti⁹ dubij reddit⁹ q̄s hñt p̄ncipes sē q̄si stipē dia ad b̄ ostituta vt iustitiam oser uēt in ēra Jñ et Aplus vbi sup̄. Subditos ad obediētiā p̄ncipum Puocās eē tāgit hāc rōnē dicens Joeo em̄ et tributa p̄estatis. mini stri em̄ dei sē in b̄ ipi seruiētes Jñ patz q̄ p̄ncipib⁹ p̄stanē tributa ad hoc vt ipi tanq̄z dei ministri sustē tenē ad seruiendū deo in gubernan do subiectos et iustitiā quā de⁹ p̄/ cepit custodiant et oseruēt. iniq̄ta tes q̄ di p̄ceptis obuiāt vindican do et exterminādo Jñ puerb. ij. Rex q̄ sedet in solio iudicij dissipat oñe malum intuitu suo Et. i. petri ij. Subiecti estote oñi hūane crea ture p̄pē deū siue regi q̄si p̄cellenti siue ducib⁹ tanq̄z ab eo missis ad vindictā malefactoz. laudez vero bonoz Quapropē otra p̄ncipes iustitiā nō oseruātes Sapie. vi. oī Audite ergo reges et intelligitez discite iudices finiū ēre. p̄bete au res vos q̄ otinetis multitudines et placetis vobis in turbis natio/ nū. qm̄ data ē ptās vobis a dño et virt⁹ ab altissimo· q̄ inērogabit opa vr̄a et cogitatiōes scrutabit qm̄ cū essetis ministri regni illi⁹ nō recte iudicastis neq̄ custodistis le gē iustitie. neq̄ b̄m volūtatem dei ābulastis horrende et cito appare bit vobis. qm̄ iudiciū durissimū in

his q̄ p̄sūt fiet Ex q̄ patz q̄ con sulēdū ē p̄ncipib⁹ et alijs in ptāte sup̄ alios ostitutis in q̄rū ēris fa cte sūt hmōi ostitutiōes de q̄b⁹ in viij. et ix. dubijs p̄cedētib⁹ dictū ē q̄ q̄si siue p̄ lege seruanē hmōi cō stitutiōes sint p̄ eos facte siue per ātecessores eoz q̄ ipi hmōi ostitu tiones cassare festinēt ꝛ oñia erra ta q̄ ex hmōi ostitutiōib⁹ in cōtra ctib⁹ et varijs iniurijs p̄uenerunt corrigāt et iniq̄tatē q̄ viget in cō tractib⁹ dissipēt. et ad iustitie eq̄ta tē sapiētū et deū timētiū ossilio re/ ducāt oia in talib⁹ obseruāda Nec sint in his negligētes nec desides qz mora q̄ ad b̄ ē ipis in grande malū et p̄culū aiaz Iterū attē dāt hic oēs taliū cōstitutionū exe cutores et oñes q̄ ad hmōi execu tiones cōsiliū auxiliū et fauorē aut opam dederūt vel dant q̄ q̄diu nō ē satisfactū in b̄ casu p̄ p̄ncipa les ad q̄s res eccie deuenerūt nec p̄ p̄ncipē q̄ tā diu ipi manēt obli gati ad totū. et si ipi ñ satisfecerint nec laborauerint ad b̄ cū effcu q̄n tum in eis ē vt satisfiat p̄ alios ipsi aiaz suaz salutē negligūtꝛ in sta tu dānatiōis sē et dānabilē viuūt Jñ et otra ipos oēs et etiā otra p̄ncipes est illa sñia Aplī lata Oz digni sūt morte nō solum q̄ faciūt ea z etiā q̄ osentiūt faciētib⁹ Jbi glosa Consentire est tacere cū pos sis arguere vel errorez adulando fouere Dicitur ille proprie posse arguere ad quem pertinet ex statu vel officio vt arguat et. constat q̄ hoc pertinet ad principem

igit cū ipe in talib⁹ tacet ꝺsentire videt ꝺliꝫ aūt sc̄z alicui⁹ talis constitutionis executores et ceteri de qb⁹ dictū est quasi adulando videntur p̄ncipales de qbus est dictum

Dubiū xiiij. an p̄ncipes et alij de qbus dictuz est possint aut potuerint in casu p̄dicto excusari a pcco p ignorātiā Rñr q̄ non. et rō est qz neminem vsū rōnis habētē et cōtra ius naturale et ius diuinū p̄cipue in his que ad salutē ptinent vt sūt precepta dilectionis dei et primi faciem excusat a peccatis ignorantia ipius iuris sc̄z naturalis vl diuini aut vtriusq; nā in talib⁹ si qs ignorat ignorabit p̄mo Cor. xiiij. Sz p̄dicta ostitutio et ip̄i⁹ execution et mātenētia seu defēsio aut ad exequendū fauor et p̄motio est dire cte cōn ius naturale illud sc̄z Qd tibi non vis fieri. alteri ne feceris. Et similit̄ ꝺtra illud Quecūq; vultis vt faciāt vobis homines. eadē et vos facite illis. Et est etiā cōtra ius diuinū. qz est ꝺtra p̄cepta dilectionis et primi. vt apparet ex p̄dictis. Sz dubiū p̄cipue vi. dub. p̄cedēti.

Dubiū xv. an p̄latis et ecclesiarū rectorib⁹ in casu isto veritatē ignorātibus vel dissimulātib⁹ q tacētib⁹ nec ius seu causam eccl̄iarū p̄dicando aut iudicialit̄ agendo p̄sequētib⁹ vel etiā volūtarie in hmōi rerū ac iuriū eccl̄ie distractionē et dissipationē ꝺsentiētib⁹. Laici talia in p̄iudiciū eccl̄iarū facientes in sciētijs sint salui. ita vt absq; satisfactione debita ad ecclesiarū reformationē req̄sita sint in via salutis et possint saluari. Rñr. q̄ nō Matth. xv. dr̄ Nec⁹ si ceco ducatū p̄stat. ambo in foueā cādūt Igit ignorantia p̄latorū et rectorum ecclesiarū in casu nostro laicalez populū nō excusat p̄sertim cū in hoc casu agat cōtra ius naturale et ius diuinū in quo nullū vsum rōnis habentē a pcco excusat ignorātia. vt patet ex solutione dubij p̄cedentis Nec etiā excusat laicalē populū in hoc casu p̄latorū et rectorum ecclesiarū dissimulatio vel negligentia. qz Eze. iij. dicit de impio cui p speculatorē dom⁹ dñi nō ē nūciata via dñi q ip̄e impi⁹ i iniq̄tate sua morietur. Ñ Chrys. sup illō Mat. xxiij. Ve vobis scribe et pharisei hypocrite q̄ claditis regnū celoz añ hōines querit dicēs. Nūquid g⁹ ignorās p̄ls excusabit erit. et rñdit Dbūt. qz si p̄t̄ vtilitatē aliq̄m vl necessitatē mūdialē p̄ficisci volueris ad aliq̄ locū cui⁹ viā ignoras. nūquid p̄t̄ ignorātiā discedis a p̄fectōe p̄posita. nō. ꝛ expiris nūc istā viā. nūc illā. et qs inꝛroges q̄ris. et cū iuenēis. rogasq; p̄mittis. Et si velles scripturaz ingredi vēitatē. nūc pedes oronib⁹. nūc q̄rēs in scripturis nūc pulsaēs bōis opib⁹. nūc inꝛrogaēs sacerdotes. nūc istos nūc illos q̄ vēi sint clauicularij scriptura rū q̄ falsi. ꝛ ista ñ fiūt qz v̄bū dei non creditur. quia nec p̄missio beatitudinis eius ꝺsideratur nec iuditiuz ꝺsūmatiōis ei⁹ timeat Hec ille Ñ patz q̄ multi i via salutis

errant ex hoc q̄ nō celestia ꝫ terre na desiderāt nō q̄rūt futura p̄mia btitudinis. sed p̄ntia lucra q̄b⁹ the sauriſāt ſibi iraz in die ire ⁊ ſñiam ecne dānationis. tales vero sūt de quib⁹ apls dicit ad philip. ij. Oēs q̄ sua sūt q̄rūt. nō que ihu xp̄i

Dubiuz xvi. an p̄lati et rectores eccīaz in ꝫ casu diſſimulātes et tacentes sint ad satisfactionē obligati et nor̄ñ. Respondō q̄ sic et rō patz ex dictis in solutione dubñ xiij. vbi dictū est q̄ cū ille q̄ tenet obstare dāno q̄d inferr̄ et nō obstat ad restitutionē tenet. Ꝑter ꝫ etiā cuilibet negligēti p̄lato et rectori eccie dicit Eze. .iij. Si dicēte me ad impiuz morte morieris non ānūciaueris ei neq̄ locut⁹ fueris vt auertat a via sua impia et viuat Ipe q̄dez in iniq̄ta te sua morietur. sanguinem aūt ei⁹ de manu tua req̄raz. et idē in ſñia habet Ezechiel. xxxiij. ⁊c

Dubiū xvij. an in reformatione et restitutione hmōi rerū et iuriū eccīaz morā facē possint seu dilationē illi q̄ ad eā tenent de q̄bus p̄dictū est. Respondō. q̄ nō ꝫ statiz tenent hmōi iura et res eccīaz restituē et ad ꝫ facē q̄d eccie in suis reb⁹ et iurib⁹ et alīs ad bonū earū. statū p̄tinē tib⁹ plene reformen et oīa dāna q̄ passe sūt recōpēsen nisi ex causa rōnabili dilationē obtinē possint ab illis q̄ p̄tātē hñt ꝺcedēdi Rō. ē q̄ sicut accipe rē alienā ē peccatū ꝺtra iustitiā. ita etiā detinē eaz inuito dño. q̄ p hoc q̄ aliq̄s detinz rē alienā inuito dño impedit eum ab vsu rei sue. et sic ei facit iniuriā Manifestū ē aūt q̄ nec p modicū temp⁹ licz alicui in pcō demorari sed quilibz tenet statim pcēm deserere ſm illud Eccī. xxi. Quaſi a facie colubri fuge pcēm et ideo q̄ libet in casu p̄dicto tenet statiz ad hmōi de q̄ nūc agit reformationē et restitutionē. nisi ex causa rōnabili dilationez obtinē possit ab eo q̄ p̄tātē habz cōcedendi Hec ē ſñia sancti Tho. in. iij. iij. lxij. q. arti. viij

Dubiū xviij. vtrū pecunia vsuraria trāseat in dominiuz vsurarij eā recipiētis In hoc dubio sūt doctores varij q̄dā em̄ dicūt q̄ in vsura dominiū pecunie vsurarie transferat in recipientē ip̄az vsurā. ꝫ illi qui debit opetit repetitio. et hec est ſñia aliq̄rum doctorū iuris canonici. qui in hac rōne se fundāt. q̄ omnis volūtaria donatio facit trāsferri dominiū. sed vsure dant volūtate cōditionata. q̄ scz potius vult aliq̄s vltra sortē dare q̄z mutuū nō accipere. et ita vsura soluitur a voluntate et ex cōditione Et hec est sententia Godfrid in sūma sua titulo de decimis. et hoc idez apparet in glō. xiij. q. v. Si quis vsurarij. Et per Ray. in sūma libro. ij. Rubrica ista Utrum de illicite adquisitis possit fieri elemosyna Hoc idem etiam tenent aliqui doctores theologie scilicet petrus de tarentasia circa distinctionem xv. quarti sententiarū. q̄one. ij. articulo. ij. Itē sā ⁊ Tho. sup. iij. ſñiarū. distinctiōe

xv. qõne .ñ. articulo .ñ. dicit ꝙ in vsura vt ꝺoã dicũt dominiũ trãs ferr Cõtrariũ isti⁹ videt eẽ de in/ tẽtione boneuenture sup .iiñ. sñia ꝓ dist. xv. q. iiñ. arti. i. vbi dicit ꝙ que dã sũt male adq̃sita in quib⁹ trãs/ ferr dominiũ et nõ opetit repeti/ tio. ꝫ possũt licite retineri vt ꝑciuz ꝓstibuli et lucrũ histriõis Quedã aũt sũt in quib⁹ non trãsferr domi niũ seꝺ opetit repetitio vt in furto et rapina et ad hmõi gen⁹ reducã tur oĩa q̃ iniusto titulo et mala fide possidenr Talia sũt q̃ haben tur p symoniã et vsurã. ideo de ta lib⁹ nullo mõ ꝑt nec debet fieri ele mosyna Hoc idẽ videt sentire Ale xander de ales in suo .iñ. qõlibeto .q. xxxviiñ. arti. xvi. vbi dicit ꝙ de illicite adq̃sitis vbi nõ trãsferr do miniũ ꝫ opetit repetitio seu etiam restitutio nõ ꝑt fieri bñficiũ seu ele mosyna vt in vsura hoc iste Hoc eẽ determinatiue tenet Godfrid⁹ de fõtib⁹ in vno qõlibeto suo vbi ꝑ/ dictã q̃stionẽ mouet in forma Et ad eam rñdẽdo dicit hãc dcluſio/ nẽ Q̃ pecunia vsuraria nõ transit in dominiũ et ꝓprietatem vsurarij quã sic ꝓbat. qz ad hoc ꝙ dñium alicui⁹ rei trãsferat in aliquẽ opor tet ex parte trãsferẽtis cum ꝫ ꝙ ha beat ius et dominiũ in re quã vult trãsferre ꝙ etiã libera volũtate cõ sentiat ꝙ ius et dominiũ qõ habz in re illa trãsferat in eũ cui datur Ex parte etiã recipiẽtis requiritur ꝙ sit capax illi⁹ rei q̃ in ei⁹ dñium trãsferr. et sit capax ꝫm illã causã ex qua talẽ rẽ recipit. Sed vtrũq; deficit in trãslatiõe pecunie in vsu rariũ ergo ꝛc. maior patz. minor ꝓ batur Et ꝓmo q̃ntuz ad illud qõ requirit ex pte trãsferẽtis. qz iste q̃ trãsfert pecuniã vsurariã in vsura riũ nõ ꝺsentit ꝙ ipe habeat ius fi/ ue iustũ titulũ et dominiũ in illa pe cunia. ꝫ ꝺsentit nõ libere. ꝫ opulr⁹ ex pacto ꝙ habeat nudã possessi/ onẽ isti⁹ pecunie. nec ipe ꝺsentit di recte Dico aũt directe qz exq̃ scit ꝙ vsurari⁹ illã pecuniã sic habitã ꝺuertit in vsus suos et ꝺsumet cõ sẽtit idirecte in cõuersionẽ talẽ illi us pecunie in vsũ vsurarij et in ta/ lem cõsũptionẽ. qz scz consentit in aliud ad qõ sequit vl sequi cõiter estimat scz in traditionẽ possessio/ nis et sic deficit illud qõ ẽ ex pte transferẽtis. qz nõ ꝺsentit transfer re dominiũ ꝫ nudã possessionez et in ꝫ non cõsentit libẽ ꝫ quodãmõ coacte Postea ꝓbat minor q̃ntũ ad illud qõ req̃rit ex parte recipi entis. qz rei mutuatio non põt esse causa ꝫm q̃m aliq̃s sit capax alicu ius ꝑcij vltra sortẽ ꝑ mutuo. quia ex quo q̃ntũ ad dominiũ et ꝓprie/ tatẽ transferr in illũ cui fit mutuuz eo ꝙ in tali re nõ ꝑt transferri vl⁹ q̃n trãsferat dominiũ. cũ vsus ta lis rei sit ei⁹ cõsũptio nihil de tali remanet apud mutuantez qõ pos sit cadere sub ꝑcio. seꝺ vsurari⁹ re/ cipit pecuniã vsurariã vltra sortez vt precium ipius mutui. ergo vsura rius recipit pecuniã vsurariam ex causa ꝫm quã nõ est capax illi⁹ pe cunie et sic patz minor quantũ ad vtrãq; ptẽ Hec est sñia illi⁹ doct.

Confirmat hoc idē Jn omne dominiū alicui⁹ rei qđ aliqs habet ē ptās habendi illā rem in aliq̄ iure fūdata. ꝫ vsurari⁹ nō habz aliquā ptātē sup rem vsurarie receptā in aliquo iure fūdatā cū non habeat eā iuste et p ōñs non ofozmiē iuri sed cōtra ius. igit ꝛc Jtez nulli⁹ rei ōñium trāsferē in illū qui p nullū tēp⁹ rem illā licite et iuste tanqz suā retinere pt sine cōsensu illius q̄ rem illā sibi tradidit Sed vsurari⁹ nullā rem p vsurā receptā licite et iuste p aliqđ temp⁹ retinē pt tāqz suā nisi de ofensu alteri⁹ scz illi⁹ a quo eam recepit eo p ille a q̄ recepit semp eam tanqz suā repetē pt et ille qui recepit eā redde tenetur tā iure politico naturali et diuino qz etiā iure fori ecciastico et canonico. igit

Ad rōnē aūt p oppositā parte q̄ dicebat p omnis volūtaria donatio facit trāsferre ōñiū Rñr ꝑm ꝓpōctū doctorē. G. de fōtib⁹. p tradens talē pecuniā licet ofentiat volūtario mixto. non tñ plene et libere. nec cōsentit etiam nisi in traditionē nude possessiōis Ex hoc patz negandū esse istā maiorez qua dicit p omnis donatio volūtaria libera facit trāsferri dominiū. q̄muis em̄ omnis datio volūtaria iure libē et plene vbi dās ofentit incoacte et mere libere in traditionē rei nō solū quo ad nuda possessionez. sed etiā q̄ ad ꝫ p iste cui tradit hēat ius seu iustū titulū ꝛ ōñiū i illa re fcit trāsferri dominiū. datio tñ talis q̄ dans nonl mere libere tradit rē q̄ ad possessionē tm̄. nec etiā ofentit in ꝫ p ille cui tradit habeat ius siue iustū titulū et dominiū in illa re nō facit transferri ōñium. q̄ est in ꝓpōsito nro Hoc etiā declarari pōt in exēplo cōi qz aliqs piculo opul⁹ vult poti⁹ merces seu bona sua ō naui sua ꝓpē q̄z perire. tñ p ꝫ nō renūciat ꝓprietati iuri et ōñio rerū q̄s ꝓpē nec intēdit renūciare. qz interrogat⁹ si velit res projectas vbicūqz sint adhuc esse suas. dicere vtiqz p sic. qz licet cogat ad p ꝰciendū eas nō tñ cogit ꝓprietati et iuri qđ hz ad illas res aut etiā ōñio eaz renūciare Jta in ꝓpōsito videt p volūtas q̄ paup vel indigens vult poti⁹ aliqđ tradē vltra sortē de pecuniis suis in possessionē vsurarij. q̄z carere subsidio sibi mutuatiōe nēcario. talis vtiqz voluntas semicoacta non facit vere trāsferri dominium rei seu pecunie tradite Jta p res siue pecunia q̄m sic tradit qui mutuum recepit fiat ꝑm veritatem illi⁹ qui mutuū pro

vsura dedit ꝛc

Vbiū. xix. vtz licitū. sit alicui homini hre omertium cū vsurario emēdo et vēdēdo Ad hoc rñr p aliqs ꝓpōsitiōes Quarū ꝓma ē Si pecunia seu alia res vsurarij vltra sortē recepta ñ trāsfert in ōñiuz vsurarij eā recipiētis tūc nlli hōinū licz hre omertiū cū vsurario emēdo et vēdendo de q̄ ostat p nihil hz ꝑter vsuras q̄s tenet inuito illo q̄ dedit vsuras ꝓbatur De rōe vere et licite emptōis et venditionis est p emptor pecu

niã vel aliã rẽ quã tradit venditori transferat in dñium venditoris ita vt vere fiãt sua. ñ g⁹ pecũia vl alia res quã exhibet emptor p re venali nõ ẽ trãslata in dñiuz suum nec ẽ sua ꝫ poti⁹ alteri⁹ cui tenetur eã reddẽ. tũc sine ofensu illi⁹ cuius vere est facẽ nõ pt vt ipa fiat vere vẽditoris et in ei⁹ dñiuz transferat. licet ipm tradẽ posset de fco in ei⁹ possessionẽ et vsũ. Et p dñs nõ est ibi vera et licita emptio nec vẽditio. seo p modũ vẽditiõis ficte alienẽ rei vsurpatio q̃ nulli hominũ licz. igit. Jtẽ siqs vẽdit rẽ alicui quẽ sciret nihil habẽ nisi furto vel rapina ablatũ talis vtiqz non essz vera et licita vẽditio ex eo seu ea rõne. qz emptor nihil habz de re vẽditori qõ sit suũ et supra qõ habeat dñium. ꝫ solũ sibi habz de re alienũ qõ ille cui⁹ est q a q̃ iniuste ablatũ est iusto iudicio sibi vendicare et recupare põt vbicũqz et q̃cũqz inuenerit. Jstud docet rõ. etiã sũt de hoc exp̃ssa iura. Sz pecunia vel alia res vsuraria seu vsurarie recepta nõ est pl⁹ ipi⁹ vsurarñ q̃z illõ qõ furto vel rapina ablatuz ẽ sit ipius furis vel raptoris suppositio tñ q̃ dñium nõ sit trãslatũ. seo ẽ pecunia seu res aliena illius qui eã nõ volũtate plene libẽa seo semicoacta dedit vsurario et cui cõpetit repetitio. igit ꝛc. vñ omnis vsura rapina q̃dã est. Secũda ꝓpositio. Si pecũia vel alia res vsuraria seu vsurarie recepta trãsferat in dñium ipi⁹ vsurarñ recipientis. tũc in aliq̃ casu licitũ est alicui habẽ omertiũ emẽdo aut vẽdendo cũ vsurario nihil habente ꝑter vsuras q̃s tenet inuito illo qui debit vsuras. Jn aliq̃ vero casu non est licituz. Prima ps ꝓbat. qz supposito trãslatiõe dñij tũc vsurari⁹ nõ tenet ad restitutionẽ illi⁹ pecũie vel rei alteri⁹ quã vsurarie recepit eiusdẽ in numero. seo soluz ad eq̃ualẽs. igit in casu talis vẽditiõis et emptiõis in q̃ non redderet impotẽs ad restituẽdũ equivalẽs illi cui debet fieri restitutio. Ybi gra. Si cũ pecũia vsuraria emeret domũ vel agrũ aut vineã vel aliq̃d hmõi cui⁹ vl⁹ nõ ẽ osũptio et perq̃ eq̃ vel plus posset satisfieri illi cui opetit repetitio licitũ est cuicũqz hñe omertiũ cũ tali vsurario in emẽdo et vendendo. igit ꝛc. Secda ps ꝓbat. Jn tali casu ẽptiõis q̃ vẽditiõis in q̃ vsurari⁹ efficit impotẽs ad restitutionẽ faciẽdã illis q̃b⁹dz fieri restitutio verbi gra. Qñ ipe vsurari⁹ cum vsuraria pecunia emit panez vinũ carnes pisces vestes vel aliq̃d taliũ cui⁹ vl⁹ ẽ ei⁹ cõsũptio. et q̃ ipe supfluc et deliciose osumit vt cõiter pz de iudeis illicitũ ẽ cuicũqz hominũ hñe omertiũ cũ aliq̃ tali vsurario nihil ꝑter rẽ vsurariã hñti quã tenz inuito illo q̃ rẽ illã dedit. eo q̃ in tali casu cũ tali vsurario cõmertiũ hñs occasionẽ. ꝑbet damni primi scz isti⁹ cui res vsuraria vel eq̃alẽs dz restitui. et ita facit cõtra ꝓcepta de dilectiõe primi. Tertia ꝓpositio ꝫ qõ dictũ ẽ de hñdo omertiũ ẽpti onisq̃ vẽditiõis cũ vsurario nihil

habẽti ꝓter pecuniã vsurariã quã tenet inuito illo ꝙ debit eã Dicit vꝫ suo mõ tenendũ ẽ ꝺ hñdo vel nõ hñdo ꝺmerciũ cũ tali in seruiẽdo ꝙscũqꝫ opas ei impẽdendo vel ꝓ eo faciẽdo ꝓ pecunia vel mercede Probat qꝫ si in receptiõe pecunie vsurarie nõ trãsferꝛ dñim. tũc nulli seruiẽti tali vsurario aut opas ei ꝙscũqꝫ impẽdẽti licet ab eo recipe pecuniã vel mercedẽ cũ nullã habeat ꝙ sit sua. ꝫ solũ hẽat alienam quã inuito illo ꝙ debit eã non põt trãsferre in dñium sui seruiẽtis vel opas ꝙscũqꝫ ei impẽdẽtis. et ꝫ iuste et licite vt clare patz ex ꝓbatione ꝺclusiõis ꝓme. igiꝛ ꝓma ps hꝰ ꝺclusiõis vera Dicit aũt trãsferꝛ dominiũ. tũc in casu in ꝙ vsurariꝰ dãdo mercedẽ sibi seruiẽti vel opas ꝙscũqꝫ impẽdẽti nõ reddit̃ impotẽs ad satisfaciẽdũ illi cui dz fieri restitutio rei vsurarie in se vel equivalẽti licitũ ẽ alicui seruire vel opras impẽdẽ vsurario tali ꝓ mercede verbi gra Dicit talis seruiẽs vel opas impẽdẽs seruit vꝫ opas impẽdit sibi in licitis et honestis in ꝙꝰ tãtã cõsequiꝛ vtilitatez ꝙ vtilitas talis opẽsaꝛ cũ mercede quã dat ꝺuiẽti vel qñ ꝺualet. tũc talis vsurariꝰ nõ fit pauperior ꝓpꝛ mercedẽ datã. nec magis impotẽs ꝫ potiꝰ manet eꝙ vel magis potẽs ad satisfaciẽdũ illis ꝙbꝰ tenꝛ ad restitutionẽ In tali casu et similiꝰ licitũ ẽ alicui ꝺuire vel opas impẽdere vsurario tali ꝓ pecunia vel mercede In casu vero ꝙ vsurariꝰ dãdo mercedẽ efficiꝛ impotens vel minꝰ potẽs ad satisfaciẽdũ illis ꝙbꝰ tenꝛ ad restitutionẽ nõ est alicui licitũ seruire aut opas impẽdẽ illi ꝓ pecũia vel mercede inuitis illis ꝙ/ bꝰ debz fieri restitutio Verbi gra sicut ꝺtingit in illis ꝙ seruiũt vsurarijs coquendo vel medicando vel aduocãdo pãnos vel vestes vẽdendo aut vestes sarciẽdo vel parãdo. et ita de similibꝰ in ꝙbus nulla opa impẽdiꝛ ex ꝙ consurgit talis vtilitas ꝙ opẽsari põt cũ mercede. igiꝛ nõ ẽ licitũ ab aliq̃ talem mercedẽ recipe. et ꝓ oñs nec ei seruire aut opas impẽdẽ ꝓ mercede Igiꝛ cõclusio vera eꝛ ꝙ ad scdam ptẽ. oña de se nota ẽ. ꝫ añs pz ex ꝓbatiõe scde ꝺclusiõis ꝓcedẽtis Quarta ꝓpositõ De ꝺmercio cũ iudeis de ꝙbꝰ cõstat ꝙ solũ ꝺ vsuris viuũt multi varias cõtrahunt maculas pccoꝝ Ista ꝺclusio ex ꝓdictis apparet de multis ꝙ eis idifferenꝛ sic et alijs vẽdũt qui ab eis emũt ꝙ eis ꝺuiũt ꝙ ꝓ pecunijs eos curãt. ꝙ cãs eoꝝ ꝓ pecunijs defẽsãt et ꝓcipue ꝙ eos in tali statu ꝓpter turpe lucrũ fouẽt vt ꝓncipes et ꝓlati cõitates aut alij potentes ꝙ dũ ab ipis rapiunt qꝺ vsurarie adꝙrũt vsurarios ipos ad restituendũ impotentes reddũt et ꝓ ꝫ se ipos ad restituẽdũ obligãt eis a ꝙbꝰ iniꝙ bona ꝓ vsuras sẽ extorta Joẽ iudiciũ ẽ de illis ꝙ ex iussu vel mãdato ꝓncipũ aut alioꝝ vsurari os fouẽtiũ cõpellũt eos ꝙ mutuũ ab eis recepũt ad dandã vsurã a ꝙ eis ꝙ ad illũ modũ viuẽdi ꝺ vsuris ꝓbẽt ꝺsiliũ auxiliũ aut fauorẽ

nã q talia agũt. ſ. vſurarñ ꝺ vſuris viuẽtes q eas recipiẽtes digni ſũt morte nõ ſolũ q faciũt ea. ꝫ etiã q ꝺſẽtiũt faciẽtib⁹. ad Rõ. i. ¶ Quinta ꝓpoſitio Ob vſurarñs nihil preꝯ vſuras hñtib⁹ q̃s tenent inuitis illꝯ a q̃b⁹ receperũt nõ ẽ licituz paupi b⁹ et clericis elemoſynas et oblati ones recipe niſi forte in caſu extre me neccitatis Probat. p talez recep tionẽ oblationũ vꝯ elemoſynaꝝ ipi vſurarñ efficerenꝯ ipotẽtes ad ſoluẽꝺũ q̃b⁹ debẽt. igiꝯ ꝺcluſio vera. ꝺña pz er p̃cedẽtib⁹. et añs de ſe notũ ẽ Jñ q ab ipis recipẽt elemoſynas vel oblatiões tenerenꝯ reſtituẽ vel ipis vſurarñs. vel illis a q̃b⁹ ipi acceperũt Sec⁹ aũt eſſet ſi vſurarñ haberẽt alia bona p̃ter vſuras et dãꝺo eleoſynas vel oblatiões faciẽꝺo nõ efficerenꝯ ipotentes ad ſoluẽꝺũ De oblatiõib⁹ tñ ſpẽale ẽ nã oblatiões vſurario oꝝ manifeſtoꝝ iura recipi a clericis ꝓhibẽt in deteſtatione crimis vt ipi vſurarñ rubore ꝺfuſi ꝺſiſtãt a pcõ et etiã in ſignũ q eoꝝ oblatiões et mũera nõ ſꝯ accepta apꝺ deũ ¶ Eõn ꝓmã ꝺcluſionẽ iſti⁹ ꝺubñ et eõn ſcꝺaz ptẽ ſcꝺe ꝺckonis et eõn ꝺca in alijs ꝺcluſiõib⁹ arguitur Judei tenenꝯ ad decimas prediales vt pz in ca. de. ḳris. ti. ꝺ decimis Ubi ꝺr de ḳris q̃s iudei colũt taliꝯ tibi rñdem⁹ vt eos ad decimas ſoluẽꝺas vel poſſeſſiões penit⁹ renũciãdas cũ oñi diſtrictiõe cõpellas. ne forte eccie occaſione iſta valeãt ſuo iure fraudari Jtez ſic̃ pz ꝑ gloſã xvi. q. ix. decime ſup ꝟbo negotio cc̃ a fure et raptore bñ petiꝯ decima nõ rõne negotiatõis ſue qz illicita ẽ. ꝫ qz inueniũt i poſſeſſiõe. qz decima ſequiꝯ q̃libz ſiue iudeũ ſiue excõicatũ. vt de vſuris. c. q̃nto de ſñia excõicl. Si vero alioq̃n eſſz p̃ꝺo meliozis ꝺoitõis q̃z bone fidei poſſeſſor qꝺ eẽ non ꝺz. vt pz ꝺ petitõe hẽꝺitatis Si a ꝺño Jtẽ iudei etiã ſi ñ teneanꝯ ad decimas p̃ſonales de malis adq̃ſitis dãꝺas ꝓprie et ſtricte accipiẽꝺo decimas p̃ſonales. tñ vt dicit Joh. an i nouella eſtimationẽ ſeu inteſſe qꝺ p̃ceptura erat eccia a catholico iudei ſoluẽ tenenꝯ vt ꝺ vſuris. c. v. in fine. Et rõ ẽ. qz non debẽt eẽ meliozis ꝺoitiõis q̃z xpiani ſcz nõ ſoluẽꝺo decimas et vt eccie cõſueneꝯ indẽnes Ex iſtis arguiꝯ ſic Si eccia recipit ſuũ et de male adq̃ſitis. cur ñ laici q ſua vẽꝺũt recipẽt ſuũ ab eis q̃b⁹ vẽꝺũt. ſ. ab vſurarñs. maxime cũ ipi vſurarñ ñ teneanꝯ determinate q̃ncũq̃z iſtã vꝯ iſtã pecuniã reſtituẽ. ꝫ indeterminate q̃ncũq̃z Pcẽm etiã nõ inheret pecũie ꝫ p̃ſõe. qz pecũia nec mereꝯ nec demereꝯ ꝫ p̃ſona Jtem hre omerciũ cũ iudeis in certis caſib⁹ erp̃ſſe ꝓhibitũ ẽ xpianis. ſ. mãducãe azyma. vocare ad ifirmos medicinã ſumẽ ab eis. balneari cũ eis ꝛc Erp̃ſſe nobis ꝓhibeꝯ vt in .ca. null⁹. et in. ca. Pẽs. q. capla ponunꝯ. xxvíj. q. i. Emiliꝯ comedẽ et bibẽ cũ eis. vt i gloſa xi. q. iij. Do mẽſã ꝓuiẽꝺo ꝺtinue et ꝺmozari iudeis in domib⁹ eoꝝ. vt de iudeis et ſaracenis. c. iudei. et. c. cõſuluit

Ergo in alijs in quib⁹ nō est exp̄s se a iure ꝓhibitū xp̄ianos hr̄e cō mertiū cū iudeis oīno videt esse ꝺcessū. qz oia ꝺcessa itelligunt q̄ nō sūt exp̄sse ꝓhibita. vt notat de trāslatiōe inter corpalia Sz cū iudeis mercari emē et vēdē nō ē xp̄ianis exp̄sse a iure ꝓhibitū. igit videt ꝫ eē ꝺcessū Item xp̄ianos hr̄e cōmertiū cū iudeis emēdoꝝ vēdēdo scit ecc̄ia et patit. nec ꝓhibet ergo videt approbare Itez ecc̄ia ꝑmittit eos nobiscū ꝺmorari ꝓpter humanitatēꝝ ꝺcedit eis multa ꝓuilegia et ꝓhibet ne molestent. vt de iuꝺ. ca. iudei ꝓmo. et p plura iura. seq̄ quō p̄t ꝺmorari nobiscū nisi vendant eis nc̄aria vite? igit Item q̄ q̄ ꝓpt̄ delicta iudeoꝝ ꝓhibentur xp̄iani hr̄e ꝺmertiū cū ipis ꝫm iura. igit cessāte tali cā cessabit effe ct⁹ et erit licitū ꝺuersari cū ipis. et p oēs hr̄e ꝺmertiū cū eis emēdo et vēdēdo Item vsurari⁹ rē vsuraria p̄t donare vēdē et cuz ea mercari qz res aliena licz nō possit obligari p̄t tñ vēdi etiā nescio dño. et p̄t alteri dari. vt. ff. de cōtrahēda. emp̄ et vē. l. rē alienā. qꝺ tñ ꝺz intelligi de re mobili. qz si res imobilis vē deret furtū ꝺmittit. vt. ff. ꝺ cōtrahēda emp̄. et ven. l. si in emptione. imo si cū pecūia aliena rē emo nomine meo ꝓpria mea ē res ēpta et nō illi⁹ cui⁹ erat pecūia. ti. de reꝝ. ven. si ex pecūia. igit licet vsurari⁹ teneat ad restitutionē tamen vere emit cū pecūia vsuraria Ad primū isto⁹ rñr breuit ꝺcedēdo ꝙ iudei tenent ecc̄ie ꝺare decimas p̄ediales de t̄ris q̄s colūt vel de possessiōib⁹ si q̄s hūt. put etiā tenent fures et latrones qz in talib⁹ t̄ris et possessiōib⁹ ecc̄ia hz qꝺ suū ē q̄ scz defraudari nō ꝺz ecc̄ia ꝓpt̄ malitiā possessoris iniuste possidētis. vñ nō min⁹ hr̄e ꝺebz qꝺ suum est de talib⁹ t̄ris vel possessiōib⁹ ab illo q̄ possidet iniuste q̄z ab illo qui possidet iuste Et cū ex ꝫ arguitur Si ecc̄ia recipit suū etiaz de male adq̄sitis cur non laici q̄ sua vēdūt ab eis q̄b⁹ vēdūt sua reciperēt sium? Rñr bñ cōcedēdo ꝙ pari rōe q̄ ecc̄ia recipit suū de male adq̄sitis etiā laici q̄ sua vēdūt recipere posset suū etiam de male adq̄sitis ab illis q̄b⁹ vēdūt. et hoc si in illis male adq̄sitis vel apud illos q̄b⁹ vēdūt haberēt aliq̄ꝺ qꝺ esz suuz ꝫ i casib⁹ ꝺclusionū cōn q̄s fit ista rō laici q̄ vēdūt sua iudeis vl alijs vsurarijs nihil p̄ter vsurā hñtibus quā tenent inuito illo a q̄ recepūt cā nihil hūt qꝺ sit suū in reb⁹ possessis ab vsurarijs vel apud vsurarios. igit nihil iuste et licite possūt recipe ab eis p suis q̄ vēdunt eis Et eodem mō rñr si fiat argumētū de decimis ꝑsonalib⁹ Etiaz ꝺato ꝙ ꝺcederet ꝙ iudei etiā tenerent ad tales decimas. qꝺ tñ nō ꝺcedit cōiter a doctoꝛib⁹ iuris canonici. vt pz p glosā in. ca. de t̄ris de decim̄. dicēt ꝙ iudei qz nō sūt de corpe ecc̄ie nō soluūt decimas ꝑsonales. Ubi tñ aduertendū ꝙ glō illa et si q̄ sūt similia ꝺca intelligi debēt ꝙ iudei non soluūt decimas personales. nec ecc̄ia ꝺz eas

recipere de illicitis eorū negotijs et opib⁹ de q̄b⁹ sūt otract⁹ vsura rij vt notū ē Sed tunc iudei solue debent decimas psonales vel esti matōez seu inkesse qđ ecca pceptu ra erat a catholico qñ aliq̄ licita et honesta opank de q̄b⁹ lucrank. vñ in ca. de kris de decimis dr de milicia de negotiatiōe et de artifi cio redde decimas Jtē glō. xvi. q. pma sup vbo decime. negotiatio q̄rit. nūquid iudei dabūt psōales decimas? videk q sic vt ex ō deci. ad audiētiā .qz dicik ibi q de om nib⁹ puētiōib⁹ dabūt qđ cōcedo Jtē de oib⁹ q̄ ex lucratiua cā habē tur .dabunk decime hec glō. Jtē glosa ibidē idē dico p q̄scūq; ma n⁹ ābulauerit q̄ libet teneak da re decmiā ō lucro suo Ad scōm cū dicik hre omertiū cuz iudeis in certis casib⁹ exp̄sse phibitū ē xp̄i anis ꝛc. ergo in alijs in q̄b⁹ nō ē a iure phibitū xp̄ianos hre omerti um cū iudeis oio videk eē cōcessū. Rūr q triplici iure aliq̄d nobis ex p̄sse ocedik vel phibek. scz natura li diuino et hūano Cū ergo in ar gumento dicitur. q in cahibus in q̄b⁹ nō ē exp̄sse iure phibitū ꝛc si. ly iure accipik generalik p omi iure naturali diuino et hūano. cōcedik qz q̄cquid nō ē exp̄sse aliq̄ tali iu re phibitū vel in se pticularik scz q̄ ad singularis facti exp̄ssionē vl in sua radice generalik scz q̄ ad ge neralē alicui⁹ spēi criminis phibi tionē in q̄ singula illi⁹ spēi crimina intelligank eē phibita. qđ ß vide tur eē ocessū et etiā ocedik q. cum iudeis mercari emē et vēdē nō est xp̄iānis exp̄sse aliq̄ iure phibitū. eo q iudei debere ēt sic viuere q habe rēt bona et iuste et licite adq̄sita. vel alias ad eos duoluta sic q cū illis licite hre omertiū cū xp̄ianis emēdo et vēdēdo. et econuerso xp̄i ani cū ip̄is. et illud repugnat oclu sioni p̄me isti⁹ dubij. nec aliq̄b⁹ ali is p̄dictis. q̄ oia ad ß tēdūt q nō ē licitū xp̄ianis hre omertiū cū iu deis vel alijs vsurarijs. de q̄b⁹ cō/ stat q nihil hñt p̄ter vsuras q̄s te nēt iuito illo cui dz fieri restitutio Mānifestū ānt ē q non ē bona argu mētatio. ocessū ē xp̄iānis hre omer tiū emēdo et vēdēdo cum iudeis. igik cōcessū ē xp̄iānos hre omerciū emēdo⁹ vēdēdo cū iudeis. ō q̄b⁹ dstat q nihil hñt p̄ter vsuras. sic nō sequik ocessū ē xp̄ianos hre cō merciū emēdo et vēdēdo cū xp̄ia/ nis. igik ocessū ē xp̄ianis hre com mertiū tale cuz xp̄ianis furib⁹ vel latronib⁹ nihil hñtib⁹ nisi furto vl latrocinio adq̄situ. nā i vtraq; ista rū argumētationū arguik a supio ri ad inferi⁹ seu a toto ad suā ptez in mō affirmatiue. et ē fallatia cōse quētis. sicut em nō sequik p̄sbr pōt licite celebrare cozā homine. ergo licite p̄t celebrare cozā hoie de q̄ publice cōstat q sit excōicatus. sic etiam nec in ꝓposito Et mirādum videk de illis q fūdāt in talib⁹ ar/ gumētatiōib⁹ tales cōclusiones tq̄z veras doctrinas. vbi añs nullibi ē phibitū iure ꝟ poti⁹ cōcessū. oñs vero qđ ē eoz doctrina seu cōclo quā ocedūt phibitū ē vel in se vel

in sua radice iure naturali et diui
no qđ phibet omnē hominē cōcu
piscē rē primi sui Cōstat aūt q si
in vsura nō trāsferē oīium q vsu
ra res ē nō ipi⁹ vsurarij nec illius
q cū vsurario vult mercari. ꝫ vtri
usqz eoruz. primi scz illi⁹ q nēcitate
vrgēte dedit vsurā. et ideo si ille q
mercaē cū vsurario recipit scienter
p suo omercio ab vsurario pecu
niā vel aliā rē vsurariā. recipit sciē
ter rē primi sui q iniuste ablata ē
ab eo et eo inuito ab alio iiuste de
tineē. q ita inordinata cōcupiscētia
ocupiscit rē primi sui in dānū q p
ludiciū primi sui qđ etiā exp̄sse ē
cōtra p̄ceptū de dilectione primi
Dato etiā q in vsura trāsferatur
dīium put alia opinio dicit. tñ in
oīi casu ēptiōis et vēditiōis cum
vsurario in q ipe efficiē impotens
ad restitutionē faciendā illi cui dz
fieri restitutio iste q mercaē cū ta
li manifestā dat occasionē dāni p
rimi sui put patuit in pbatiōe se
cūde ptis scde oclusiōis Jtē ec̄ er
iure hūano q vsuras q oīia qui/
b⁹ prim⁹ iniuste dānificaē genēa
liē phibēi manifeste oclusi ouinci
pt hmōi omertiū cum vsurarijs ni
hil p̄ter vsuras hñtib⁹ eē illicitū q
iniustū. et ꝫ in oīi casu in q p ta
le omertiū ipe vsurari⁹ reddē im
potēs ad satisfaciēdū illi cui debz
fieri restitutio iuxta p̄dicta i scda
pte scde oclusionis Et si forte ali
q̄s vellet dicē q oīia videnē illi
eē ocessa q nō sūt exp̄sse et in se pti
cularē hūano iure phibita ostat q
null⁹ rōnalis hō ꝫ possit vel debe
at dicē cū infinitis casib⁹ emergēti
b⁹ vel emergē possibilib⁹ multa sē
illicita et nepharia nullaten⁹ cōces
sa nec ocedēda. q tñ nō sūt hūano
iure pticularē exp̄sse phibita Si
nāqz talia oīia illicita et nō ocess
a essēt exp̄sse pticularē phibita. ñ
esset op⁹ Epikeya de q habetur
v Etꝫ. nec essz op⁹ aliq̄rū legū in/
terp̄tatiōe vel aliq̄rū casuū labori
osa discussiōe q̄o in eis sit licitū vl
illicitū iustū vel iniustū Jtē tūc pa
ri rōne quicquid in arte medicine
hūanit⁹ tradita nō ē phibitū infir
mis aut etiaz sanis exp̄sse et pticu
larē ꝫ essz eis ocessū q tūc nō essz
op⁹ medicis in q̄buscūqz casib⁹ la
borioса hr̄e ingenia et varias cō
siderationes p sanis obuādisq ifir
mis curādis ꝫ sufficeret exp̄sse cir
ca talia in arte medicine pticulari
ter phibita vitareq exp̄sse ocessa
ministrare cui⁹ oppositū apud bo
nos medicos ē notoriū V/ Ad ter
tiū cum dicē hr̄e omertiū ꝛc Rñr
q ecc̄ia duplicē dr̄ phibē aliq̄o
vel in se pticularē scz q ad pticu/
larē alicui⁹ singularis facti exp̄ssio
nē. vel in sua radice generaliē duz
scz phibet aliq̄d gen⁹ pcci in qua
phibitōe singula illi⁹ generis inoi
uioua intelligunē cē phibita Lo
quēdo de phibitiōe p̄mo mō ista
oclusio nō valz. xp̄ianos hr̄e com
mertiū cū iudeis emēdo et vēden
do scit ecc̄ia et patiē nec phibz. er
go approbat. nā instātia mānifesta
ē de meretricibus et lupanarib⁹ q in
multis casib⁹ in q̄b⁹ multa sūt illi/
cita nō exp̄sse p ecc̄iaz in pticulari

prohibita vt patuit in rñsione ad rõnẽ pceden̄tẽ Loquẽdo aũt de p hibitiõe scdo mõ. dico q̄ xp̄ianos hr̄e omertiũ emẽdo et vẽdẽdo cũ iudeis nihil p̄ter vsurã hñtib⁹ phibet eccia. p̄cipue in casib⁹ in q̄b⁹ p tale omerciũ iudeus reddit impotẽs ad satisfaciẽdũ illi cui ad restitutionẽ tenet. eo q̄ phibet generaliter omnẽ iniustã p̄rimi offensionẽ et dãnificationẽ. q̄lis fit illi cui restituẽda ẽ pecũia vsuraria quã recipit vẽdẽs iudeo. q̄ ℞ qñ iude⁹ reddit p ℞ impotẽs ꝛc Omnis nãq̄ talis dãnificatio p̄rimi vtriusq̄ testamẽti scripturis phibita est. sed q̄quid scriptura sacra phibet ecclesia phibz. ergo ꝛc Ad q̄rtum eccia p̄mittit ꝛc. hoc totũ cõcedit. ℨ qñ tũc querit. quo pñt omorari nobiscũ nisi vẽdant eis nc̄aria vite Dico q̄ in p̄dictis oclusiõib⁹ ñ est dc̄m q̄ nõ debẽt iudeis vendi nc̄aria vite. ℨ dc̄m ẽ q̄ nõ debent eis vẽdi nc̄aria vite p̄ pecũia vsuraria qñ ex ẽptiõe nc̄ariorũ p̄ tali pecunia reddunt impotẽtes ad satisfaciẽdũ illis q̄rũ talis ẽ pecũia vel q̄b⁹ tenent ad satisfaciẽdũ de tali pecunia. constat aũt q̄ bñ pñt nobiscũ omorari sine ℞ q̄ vẽdant eis nc̄aria p̄ tali pecũia. cũ nõ debẽt hr̄e talẽ pecuniã nec de tali viuere. ℨ viuẽ debẽt nisi de laboribus suis. vel de bonis q̄buscunq̄ iuste possessis seu habitis. de quib⁹ pñt emẽ nc̄aria vite. et p̄ q̄b⁹ xp̄iani licite pñt eis vẽdẽ nc̄aria vite Ad q̄ntũ qñ dicit. p̄ter delictũ ꝛc Dico bñ cõcedẽdo q̄ cessãte delicto iudeoꝝ licitũ ẽ xp̄ianis cõuersari cũ eis et hr̄e omerciũ cũ eis emendo et vẽdẽdo. ℨ cũ illis iudeis qui nihil p̄ter vsuras hñt non cessat. ℨ manet delictũ vsurariũ. p̄ter q̄ valde cauẽdũ ẽ eoꝝ omercium in emptiõib⁹ et vẽditiõib⁹. et nõ solũ in illis. ℨ etiã in oñib⁹ huiꝰmodi aurifabris ohlfabris sustẽtatõib⁹ defẽsiõib⁹ et fauoribus et ceteris q̄ ipis impẽdũtur vel p̄ ipis vel circa ipos fiunt p̄ mercede vel remuneratione vel q̄cunq̄ lucro de pecunia vsuraria eoꝝ p̄ueniente Ad sextũ cũ dicit q̄ vsurari⁹ rẽ vsurariã p̄t vẽdẽ et donare Rñr q̄ loquẽdo absolute de posse. null⁹ rõnalis hõ dubitat q̄n vsurari⁹ rẽ vsurariã possit donare et vẽdẽ et cum ea mercari de facto Si aũt loq̄mur de posse q̄ illud dicimur posse q̄d iure possum⁹. dico q̄ vsurari⁹ rẽ vsurariaz nõ p̄t dare alicui inuito illo cui eã vel eq̄alẽs tenet reddẽ. nec etiaz de iure p̄t illo inuito eã vendẽ nec cũ ea mercari de iure. et ℞ in casu in q̄ p talẽ dõationẽ vẽditionẽ vel mercationẽ efficit impotẽs ad satisfaciẽdũ illi cui debz fieri restitutio talis rei in se vl̄ in eq̄alẽti Cõstat em̄ q̄ in tali casu nõ vult rẽ talẽ cuilibz licite et iuste dare nec licite et iuste vẽdẽ vel cũ ea licite q̄ iuste mercari. igit nõ p̄t ℞ facẽ iure. q̄ q̄cquid iure fit iuste fit Q̄d autẽ iniuste fit nec iure fieri p̄t. nã vbi iustitia vera nõ ẽ nec ius eẽ potest. Illud totũ patz p Augl. lib. xix. de ciuitate dei. ca. xxi Vbi etiã ex hoc ostẽdit q̄ vbi iustitia nõ ẽ nec res

publica eē potest nec ꝑtus Jñ ꝟ mō res aliena sicut nō pōt obligari.ita nec ꝑt vendi nec alteri dari nescio dño vel inuito Et ꝟ siue sit res mobilis siue immobilis de q̄rū vtraqz verū ē.qz si vēditur nescio dño aut inuito furtū omittit Jñ patz ꝙ vsurari⁹ rē vsurariaz inuito vel nescio dño scz illo cuius vere est et cui debz fieri restitutio donare pōt et vendē et cū ea mercari de facto.ꝛ nō de iure. Nec aliud ꝑbat lex allegata.ff.de contrahen emp̄.et vendō.l.rem alienā que loq̄tur in hec verba Rem alienaz distrahē et emere posse nulla dubitatio est.nā emptio est et venditio qō intelligēdū est de facto q̄muis fieri non debeat de iure.put manifeste patet ex fine legis. nā imediate p⁹ p̄dicta verba legis subditur sed res ēptori auferri a dño pōt. Hec ibi Sz si iure valēt ēptio nō posz res ēpta auferri ēptori a domino.ꝟ ē ab illo cui⁹ res ē et cui dz fieri restitutio illi⁹ rei vel eq̄lentis Jtē si ēptio ista valeret iure tūc ēptor ꝑ istā ēptionē fieret dñs rei ēpte.et ꝑ dñs res ista nō haberet aliū dñm a q̄ posset auferri ēptori Cui⁹ oppositū dicit lex ista Et q̄ dicit in argumēto ꝙ verba p̄dce legis intelligi debēt ō re mobili ꝛc Rñr ꝙ ꝟ directe ē otra glosā in p̄ allegata lege.rē alienā dicētem ꝙ ip̄a lex debet intelligi de re immobili et nō mobili Naz in mobili facile furtū cōmittitur vt ꝑbatur in lege si in emptiōe liberuz hominē ꝛc Jtē ꝙ talis ēptio rei aliene ō facto teneat ita ꝙ res empta non auferē ꝛ ꝑmittit ēptori.nisi dom⁹ rei agat de illa.ꝟ ē ꝑter preiudiciū vēdentis vt scz ad illū nō redeat et ꝑter fauorē emētis vt ibidem notat scz circa predictam legem in glosa.quod intelligendum est quando emens bona fide emit Si autem vterqz sciret emens q vēdens rem esse alienam tunc a neutra parte obligatio cōtraheretur vt patet in dicta lege Si emptores Jtem si emptor. Que autem sit ratio diuersitatis quare res aliena inuito domino possit vendi nō obligari Rñd glosa preallegata .l.rem alienam de contrahen.emp̄ et vend̄.quia in pigneribus oportet ꝙ constituam ei ius in re id est obligationem quandam quod facere non possum si res est aliena. Sed in vēditione non teneor nisi q̄ndam possessionem tradere emptori q me pro euictione obligare et ita est ius impar qō possum etiam in re aliena vt.ff.de actionib⁹ emptī q venditi.l.empto.C.primo Ex quibus patet ꝙ ideo dicit lex rem alienam obligari non posse Nā communiter in obligatiōe pignerum oportet ꝙ ei cui fit obligatio constituatur ius in re scilicz obligatio quedam.ratione cuius rem illam possit detrahere.nisi obligans eam redimeret in termino sibi iudicialiter constituto vel constituendo quam obligationez nullus facere pōt de re aliena Et hoc mō lex vtit ꝟ vocabulo obligatio stricte ꝑt dic̄ obligationē q̄ fit ō

Opinio cuiuscdam

iure nō tm illā que fit ō facto Mē ditionē aūt cōiter accipit lex pro traditiōe possessiōis rei ēpte quā vēdēs tradit ēptori et se obligat p euictione vt scz si res ēpta euincat ab ēptore iudicialit ab illo q rē illaz dicit cē suā ipe venditor teneatur ad inēsse vt scz satisfaciat emptori et eū reddet indēnem Et hoc mō vēditio extēdit se nō solū ad illā que fit de iure. sed etiā ad illā que fit de facto et non de iure Et p hoc etiaz patet rnsio ad vltimū qō in eodē argumēto tangebat scz cū pecunia aliena emo rez nomine meo ppio. mea ē res empta. et non illi⁹ cuius erat pecunia Rñr q hoc est verū de facto nō ō iure. nisi fiat cū consensu dñi cui⁹ ē pecunia. vel nisi talis post factū tale emptionē ratificet. Hoc modo etiā res aliena pōt obligari ō voluntate dñi. sed eo ignorante non pōt nisi postea ratū habeat. vt expsse ppbat in. l. Aliena res de pig. acti. Ubi dicit lex Res aliena pignori dari pōt voluntate dñi. sed si ignorante dño datū sit et ratum habuit pign⁹ valebit. ꝛc

Sentire magri Gherardi groꝛ de redditibus emptis pro pecunia ad vitaz

De eo q ego non audeo cū bona cōsciētia possidere. non valeo vīam sciētiā plene tutā reddere nescio si pusillanimitas mea vl ignorātia vel scrupul⁹ me stimulāt. Nec quisq̄z credo viuēs psuadere posset mihi vt eas acciperē ēptas ex pecūia Sē doctores q dicūt ñ eē licitū. sē q dicūt q ples otrariū Henric⁹ de gandauo q a theologis dicit doctor solennis. dicit in qōlibetis suis q est vsura Goffr. doctor in decretis in sūma Guill. in glō Ray. dicūt non eē licitū vt recordor Scot⁹ magn⁹ in theologia et Hostī. et alij multi dicūt esse licitū Null⁹ tñ eoꝛ dicit qō expedit Nā sm aplm oia mihi licēt. hz nō oia expediūt. q̄s ego sū q posū tutare inē tales ꝓcellas magistroꝛ Hoc tñ qō Innocēti⁹ inter cetēos doctores in ōcretis maioꝛ et pfūdioꝛ docz. facē solco. q dicē q oib⁹ xpianis suadēdū seu osulē dū ē q ab hmōi otractib⁹ abstinēant et sic suadeo me osulentib⁹ qñ volūt emē De ēptis nulli facio cō sciētiā nisi ipe sibi fecerit. et si cui⁹ osciētia remordet. suadō q absce ret reddit⁹. qz otra osciētiā facere ē edificare in gehennam. et omne qō non est ex fide. i. ex conscientia peccatuz est. igitur vel conscientia est deponenda vel redditus sunt absciendi

Incipit prohemium

magrī Johis Garson exīmī sacre theologie pfessoris Cācellarīj parisiēn. De contractibus

Qui volūt diuites fieri incidūt i laq̄z et tētationez diaboli et desideria multa inutilia et nociua que mergūt homines in interitū et p̄ditionē Radix omniū maloꝝ ē cupiditas. quā q̄dā appetētes errauerūt a fide. et inseruerūt se mltis doloꝝ⁹ Tu vero o hō dei hec fuge Hec est aplica exhortatio sñie xp̄i Nō potestis deo seruire et māmone Sed ve filijs Adā p⁹ pcēm. q̄s oportz trāsire p viā contractuū ciuiliū. vbi meū et tuū perstrepūt et altercantur Vbi dolos fraudes. laq̄os deceptionis sp̄git et abscōdit. inimic⁹. dū iniq̄ rebus p̄cia suadet imponi. dum nō satis attendūt homines q̄d ait Guido cartusiēn Rōnalis creature vēa p̄fectio ē. vnāquāq̄z rē tāti h̄re q̄nti hñda ē. sicut pluris ē aia q̄z esca. fides et equitas q̄z pecūia Quo fit vt spūales ēt dei homines vix euadunt pricula licz nolint diuites fieri licz dicāt ex sñia hñtes alimēta et q̄b⁹ tegamur his otēti sim⁹ Incūbit siq̄dē eis vel p se vl̄ p suos ambulare viā q̄ dura est et anfractuosa cōtractuū. plena laq̄is et funib⁹ circūplexa p̄cōꝝ Tales igitur q̄d agent q̄lit obedient aplo iubēti Tu vero o homo dei hec fuge? Nūquid debuerant prout alibi loquit extra mundū exisse. nedū animo sed corpe. qui nec fodē valent et mendicare erubescunt. et de altario viuere habēt? Atuero prout dit idem apostolus dum p̄riorib⁹ verbis continuo subiunxit Sectare autē iustitiā Hec est em q̄ omnutationem omnem equo p̄cio mēsurat numerat et ponderat Justitiam vero docet ipa sapientia per quā se teste legum conditores iusta decernunt Hinc illa sapientissima salomonis oratio Mitte sapiē tiam de celis sanctis tuis vt mecū sit et mecum laboret Sit et ipa nobiscum volentibus inquirere que sit via regia contractuum ciuilium ad euitandas offendiculorum tendiculas Commouit hoc attētare petitio quorundam hominum dei casum offerens perplexum apud eos quos exaudire caritas iussit⁊ inclinauit sapientia pollicens. qui elucidant me inquit vitam eternaz habebunt Erunt enim p̄titiones due Prima resoluet materiam contractuum ad terminos iuris diuini naturalis sub quintuplici quaternario considerationum Altera sub totidem propositionib⁹ particularem casum qui peritus est attinget et absoluet

Incipit tractatus pr̄i

ma pars p̄incipalis et eius prima consideratio

Tractat⁹ magri Joh: Garson: Cancel: parisien:

Contractuū bonitatez aut malicīā doctrinalīt inuestigare volētib⁹ nce est in p/mis cognoscē qđ nois et qđ rei. qđ scz sit otract⁹ et de cōtractuuz spēb⁹ Tradit ℔ aristoteles esse pzimū et pzriū in oñi disciplina siue sciētia. qm̄ ignozātes ēminos ō facili paralogisant Pōt aūt cōtra/t⁹ ita breuit describi Cōtract⁹ est omutatio ciuilis legitima. cōmutatio ponit p genē. ciuilis addit ad dīam mutationū naturaliū. qs cōsiderat pbia naturalis. cōtract⁹ ei spectat ad ethicā siue moralē pbiā Subiūgitur legitima. i. legi cōformis. ad dīam otractuū illicitozū vl illegitimoz Inuēta ē aūt cōmutatio ciuilis post pcēm. qm̄ status innocentie habuisset cmia cōia

Rursus omutationū ciuiliū multiplices sūt spēs Una ē vēditio. altera ē emptio hñtes se correlatiue ad inuicē. venditio in agēte et emptio in recipiēte. locatio et conductio similē hñtes correlationē Mutatio actie et passiue sicit se hñtes correlatie. datio libēal et receptio ḡtuita Pōt iterū extēdi omutatio ciuilis ad matrimonialē cōiūctionē maris et femine. de q̄ nihil ad pñs Cōstat igit q⁹ cōtract⁹ ē spēs iustitie nedū put ē generalis virt⁹ ꝫ spēalis et spēali⁹ illi⁹ q̄ dicit iustitia cōmutatiua Proptēa si dēat plena resolutio fieri nce ē puenire ad diffinitionē iustitie p differentias inmedias Un̄ qz cōmutatio ciuilis nō hz fiēi nisi p trāslationē dñi vel vs⁹ vel vtriusqz. cōsequēs ē vt sciat qđ sit dñiū et qđ dñs et qđ sūt spēs dñi Un̄ dñiū ptās est p/pinq assumēdi res alias. vel vt alias in sui facultatē vel vsū licitum ꝑm iura vel leges rōnabiliter instituas

Cōsideratio ij

Contract⁹ ex quo est cōmutatio ciuilis legitima. et legitimus dicit qđ ē cōformē legi. nce ē cognoscē qđ sit lex. q̄les insup et qt sint ei⁹ spēs Legū nēpe alia ē pure diuina. alia ē pure naturalis alia canonica. alia pure positiua. et alie sūt mixte ex aliquib⁹ p̄dictis legibus Ignoratis itaqz vel nō cōsideratis hmōi distinctōib⁹ nō pt habēi certa et pfecta resolutio. notificās diffinitionē cōtract⁹ Quo pterea dicit meū. qđ tuū. neqz p̄ sequēs q̄s cōtract⁹ sit licit⁹ vel illicit⁹. inq̄n tuz de se vel suo genē aut ex solis accidētalib⁹ circūstātiis q̄ non cadūt sub arte Sed qm̄ alibi tradita est sub cōpēdio ista resolutio illā ad pñs nō repetimus

Consi. iij.

Contractuū diuisio spēs et sufficiētia sic hī pñt et expedit agnoscē Aut em̄ p otractū trāsferē dñiū. a sol⁹ vl⁹ Si ꝑmo⁹ ℔ ē duplr. qz vl fit mediāte ꝑcio. et sic sē due spēs correlatiue ēptio et vēditio Vl fit sine ꝑcio. et ita sē due spēs correlatie mutatio actiua et passiua Un̄ mutuū dicit qz de meo facio tuū Pōt addi tertia species q̄ pzie nō est cōtract⁹

seo est liberalis datio seu donatio vel elemosyna Nodiē q̄rta speci/es q̄ dicitur camptio seu cambiuz vbi fit trāslatio dñi de aliq̄ re ad aliā rē.remanētib⁹ ābab⁹ in sua es sētia.vt vini ad frumētū.vl vestis ad sotularē.vel pecūie ad pecuniā Cuius hec spēs reducat ad ēptio/nē vel vēditionē Vel si sol⁹ transferē vl⁹ redit ad locationē vel cō ductionē.comodationē vel accom modationē Si aūt ctract⁹ sit talis virtute cui⁹ trāsferē vl⁹ rei retento dñio .hoc ctingit duplicit.qz vel ꝫ fit sine p̄cio mediāte.et sic sē due spēs correlatiue comodatio⁊ accō modatio.aut fit mediante p̄cio.et sic sē due spēs correlatiue. locatio et conductio Pōt addi tertia spēs q̄ dr cēsual p̄sio.vel ēphiteoſ vl da tio ad firmaz Addere.iiij.spēs q̄ est impigneratio.nisi q̄ ibi nō ē p/prie trāslatio.ꝫ tm̄m cōpositio ꝓ securitate mutui vel comodati vel crediti Deniq; notari p̄t q̄ in ali q̄b⁹ reb⁹ nō ē dñiuz sep̄atū ab vsu vt in pecūia nūerata cui⁹ dominiū ē vl⁹.alioq̄n frustra esset. Vt isup ecōuerso in cibo cui⁹ vl⁹ est ipa rei cōsūptio Et ita ꝑprie nō sep̄at hic vl⁹a dñio Vñ cōsurgit nō pua tur batio apud aliq̄s nihil hr̄e se dicē

Q tes in ꝑprio vel in cōi

Cōsilium.

Ontractuū diffinitiones in spēali tales p̄nt elici ex premissis Vēditio ē ctract⁹ p quē fit trāsla tio dñi alicui⁹ rei de vno ad alt̄ꝫ p̄cio legitimo mediāte.ita q̄ ibi ē merx et p̄ciū.et emēs et vēdēs.nec refert si sint plures emētes vel ven dētes vt i cōitate Et in eis aliq̄ dat pecūia.aliq̄ ius ipaz recipiē di.aliq̄ ē ꝑprium corp⁹ sui alicuius Mutuatio ē ctract⁹ p quē fit trāsl latio dñi ad alterū nullo p̄cio me diāte.nō q̄dē ad sp vel ꝑ sp qz iā essz liberalis donatio Captio ē cō tract⁹ p quē fit translatio dñi vni⁹ rei ad alterā sic q̄ vna ē p̄ciū alte ri⁹ nec differt merx a p̄cio.et inde surgit dīa ab ēptiōe et vēditiōe cōiter dcis vbi p̄ciū et merx distin guūt Dñiuz ē trāslatio rei ab vno in alterū liberalis et irredibilis. nō ei pactio ē vl itētio q̄ fiat red ditio.qz iā nō essz dñiuz pure gra tuitū Rursꝰ comodatio ē cōtract⁹ p quē fit trāslatio vl⁹ rei de vno ad alterū nullo p̄cio mediāte retento dñio Locatio ē ctract⁹ p quez fit trāslatio vl⁹ rei de vno ad alteruz aliq̄ p̄cio mediāte retēto dñio Cē sualis pēsio videt mixta ex vendi tiōe et ēptiōe.locatiōe ⁊ conductiōe q̄n fit ibi q̄dā trāslatio dñi rei et vsus sui ad tēp⁹ solū vel cū certis modificatiōib⁹ appositis Possent elici descriptiones illicitoꝝ ctractu um.posset etiā fieri verbū de pre/missis ꝑ metaphorā et translatio/nez ad spiritualia vt dicim⁹ regnū celorum emi et q̄ deus recipit ad vsuram sed om'ttim⁹ Postremo q̄n susceptio presētis opusculi p̄n cipaliter est non de quolibet con/tractu plene loqui.sed ad inuesti gandū q̄s contract⁹ vere dicatur vsurarius. vt radicitus et aperte possit cognosci curabimus cau/

sas aliquas remouẽ ꝑpẽ q̃s possz videri aliq̃b⁹ ꝙ otract⁹ aliq̃s esset vsurari⁹ vel illegitim⁹ siue nõ licit⁹ loc̃tes p̃cipue ꝺ legitimo vel illegitimo ꝑm legẽ pure diuinã vl pure naturalẽ ꝑsupposito lapsu generis hũani seu pẽci Et ꝑmo de vẽditiõe emptiõe fiat sermo et hoc in scꝺo quaꝺnario cõsiderationũ.

Incipit secũꝺ⁹ quaternari⁹ Consideratio.v.

Enditiõis et ẽptiõis otract⁹ nõ iõo p̃cise dicit illegitim⁹. qr sit vtilior vni pti q̃z alteri. vel vẽꝺẽti q̃z emẽti. vel econtra Põt aliq̃s opinari otrariũ. qr cõtract⁹ spẽs ẽ iustitie ꝯmutatiue q̃ respicit eq̃litatẽ rei q̃ vẽꝺit ad rẽ q̃ emit vt ꝺuet eq̃litas iusti p̃cij ꝓpter quã eq̃litatẽ facili⁹ obꝺuãdã inuenta ẽ moneta vel numisma vel pecũia. sicut pulcre ꝺeuxit pl̃s facile ẽ aduertẽ cõsiderãti distãtias locoz et varietatẽ: nunc abundãtie. nũc indigẽtie i reb⁹ cõmutãdis Nihilõin⁹ apparet veritas nr̃e ꝺiderationis in practica vulgata et approbata p oẽs fere natiões dũ vẽdunt emunt reꝺdit⁹ ꝓpetui vt ꝺecez denarij redꝺituales ꝓpetui p cẽtũ vel ꝺecẽtis i pecũia nũerata Cõstat in h̃ casu q̃tidiano ꝙ infra xx. ãnos emẽs poterit recipe totã pecuniã traditã remanẽte sibi sua possessiõe ex integro. imo facta fortassis melioratiõe Eunt alij casꝰ oñdẽtes veritatẽ hui⁹ cõsideratiõis. ꝙ hic vnic⁹ ad pñs suficiat Añ tert⁹ Leui. xxv. sic hz. q̃ vẽꝺiderit domũ suã intra muros vrbis hẽbit licẽtiam redimẽꝺi ꝺonec vn⁹ ãn⁹ impleat. si nõ redemẽrit et anni circul⁹ fuerit euolut⁹ ẽptor possiꝺebit eã. et postẽi ei⁹ in ꝓpetuum et redimi nõ poterit etiã in iubileo Notenꝺ h̃ tria. ꝓmo ꝙ vẽꝺitio ꝓpetua licita ẽ. scꝺo ꝙ vẽditio nẽ nõ inficit ꝺditio redimẽꝺi. ctio ꝙ si ẽptor p⁹ x. vel xx. annos velit vẽꝺẽ illud q̃ emit suo vẽditori q̃ licũq; p̃cio. non tenet fruct⁹ medij tpis ꝺeducẽ in p̃cij recõpẽsationẽ

Cõsi. vi.

Enditiõis et ẽptiõis otract⁹ non iõ p̃cise ꝺr illegitim⁹ ꝙ res vẽꝺita p̃t ad certũ tp̃s redimi seu retrahi lege sup h̃ ꝺstituta Dicentes oppositũ cõdẽnarent supmũ legislatorẽ deũ in legib⁹ suis iudicialib⁹ datis p moysẽ ꝓpo iudeoz. sic ẽ tert⁹ apt⁹ Leui. xxv. mox allegat⁹. vbi pz ꝙ vẽꝺes hẽditatẽ poterat redimẽ. imo et sine redẽptione reuertebat hẽditas in ãno iubileo Cũcta inqt regio possessiõis vsu sub redẽptõis ꝺditõe vẽꝺeb. Hoc ãt lex inducit h̃ ñ ꝙ obliget ꝓ nũc ꝓpm xp̃ianũ nisi ꝓ q̃nto nouit isti tuerẽt p legislatorẽ legitimũ i ista p̃ria vel in illa. sic̃ fẽm ẽ ꝺ multis legib⁹ iudicialib⁹ legis ãtiq̃ ꝙaꝺmodũ p̃tẽa leges ciuiles nõ artãt in foro ecc̃iastico. nisi ꝓ q̃nto p legislatorẽ ecc̃iasticũ firmate sẽ Suficit autem ad propositum monstrasse per licitam legem veterem

veritatē nr̄e ꝯsideratiōis ꝙ scz de lege pure diuinaꝫ naturali cōn ꝗs agē nuscꝫ fas ē. nō hētur ꝙ ō rōe vēditiōis licite sit ꝙ nō valeat redimi res vēdita sic ꝙ nō inꝑpōat ꝺditio redimēdi lege publica vel ꝑuata vo

lūtate

Cōsi. viii.

Enditiōisꝫ ēptiōis otractꝰ nō ideo p̄cise dicit illegitimꝰ qꝛ pactū ptātis redimēdi rē vēditā ad tēpꝰ certū vl incertū vēdēsꝫ emēs inꝑposuerūt Sequit ex p̄cedenti qꝛ si iusta lege publica p̄t hmōi otractꝰ fieri non repugnat legi diuine vel naturali ꝺn ita fiēi possit lege vel cōuentiōe ꝑuata cū nō sit alicubi ꝺhibiti

one posi

tiua

Consi. viii.

Enditiōis et emptiōis cōtractꝰ nō ideo p̄cise dicit illegitimus iure diuino ac naturali ꝺū ꝓpter libertatē redemptiōis vēdite rei. res ipa minoris p̄cio vēdit vel emit Deducit ꝑmo p̄ institutionē legislatoris publicā si fiat ex ꝟ mēsuratio p̄cij ꝑm ātiationē ꝺñj sup rē ēptā Cōstat ei ꝙ in casu consideratiōis cedit res ēpta ipi ēptori in minꝰ āplū ꝺñiū ꝗz si nō posset redimi et ecōn vēditor nō ita plene denudat se totaliter a ꝺñio sue rei quam vēdit Sigit p̄t p̄cium augeri ꝺum ius vel ꝺñiū ē pinguiꝰ latiꝰ et vberiꝰ ꝺñio ꝺinuto. p̄t et p̄ciuz ꝺinui ꝑ ꝙ fcit text⁹ Leuit. xxv. ꝙ sic hz Quāto minꝰ tēpꝰ nūeraueris. tāto minꝰ ēpto ri ostabit Cōfirmat ex ꝯsideratio ne otractꝰ q̄ ē locatio vel ꝺductio vbi fit trāslatio soliꝰ vsꝰ retēto dominio Quis em̄ nesciat tpari vel augeri p̄ciū iuxta tpis et vsꝰ ꝺmo ditatē maiorē vl minorē Elicit ex p̄missis hec veritas ꝙ nō ē de intrinseca rōne vēditiōis aut ēptionis ꝙ fiat sine lucro alteriꝰ ptiū et sine spe vl pacto redēptiōis seu retractiōis ꝑ vēdētē ad eiꝰ cām hñtes

Incipit tertius quater

Nariꝰ. Consideratio. ix.

Rbitrio legislatoris subiacet otractuū modificatio limitatio vel āplificatio Deducit ex ꝟ ꝙ ad legislatorē spectat legū institutio Formalis aūt rō cōtractuū ꝯsistit i ꝺformitate ad leges facta Iñ otractꝰ mr̄imonialis ꝺ q̄ minꝰ videt cū sit de iure naturali. subiicit tñ arbitrio legislatoris. scz pape vl eccie. alioqn nō posset fūdari illegitimatio q̄rūdā p̄sōaꝝ ad mr̄imōialē otractū. imoꝫ arbitriū tale legislatoris extēdit ec̄ ad foꝝ ꝺscie et pñie. vt nō, q̄libz peccatoꝛ possit se cuilibz sacerdoti sb̄ijcē ad cōsecutionē sacramentalis

absolu

tionis

Cōsidex.

Rbitrio legislatoris fas ē ꝙ. i erpedit et decz otractꝰ aliqs nūc validare nūc inualidare. ꝑ tē poꝝ. locoꝝ. p̄sōaꝝ. et aliaꝝ circūstātiaꝝ variata q̄litate Deducit ꝑmo ꝙ exēpluz legislatoris supmi dei ꝙ lz mlta iudicialia statuēit in ātiq̄ lege ꝑ regine ꝑpli iudaici. nihilomin⁹ sic tempauit illa iudicia

tempe legis euãgelice q̃ illa cõmi
sit illis q̃b⁹ ait Qui vos audit me
audit Et p apl̃m suũ Omnis aia
ptãtib⁹ sublimioribus subdita sit.
Et ad hoc est sñia cõcoꝛs omniũ
doctoꝛ.imo totius ecc̃ie Si aliq̃s
diceret ħ argumentũ esse validum
Lex antiq̃ iudicialis sic vel sic dice
bat p̃cipiẽdo vel ꝓhibendo.ergo
talit nũc agẽ xp̃iani tenent. Falle/
ret.qm̃ hec pñia nedũ falsa est. sed
hereticalis Ex quo sequit hec ve/
ritas q̃ dũ redimit hereditas vẽ
dita nõ est ncariũ deducere fruct⁹
medios perceptos niſi hoc alia le
ge q̃z antiqua fuerit institutũ

Conſideratio .xl.

Arbitrio legislatoris hũa/
ni non ẽ possibile quoslibz
cõtract⁹ ita suis legib⁹mo
derari q̃n subseq̃ posset multiplex
abusus Ex̃t ad ħ auctoritates iu
riũ plures et exp̃imento q̃tidiano
cognoscim⁹ Non tñ frustra conat
legislatoꝛ ad moderationẽ cõtra/
ctuũ dũ facit qđ in se ẽ ad p̃clusio
nez abusuũ.condendo leges vni/
uersalit positiuas q̃ quales esse de
beant Jsidoꝛ⁹ ponit Nihilominus
ob ꝓuandũ ẽ illud comicũ .Ne q̃d
nimis Et illud sapientis.noli eẽ iu
stus nimis Videm⁹ em̃ in plurib⁹
q̃ multiplicationes institutionũ et
penarum sic inuoluũt ꝓpos q̃ fit
eis iugũ intolerabile et inuolutio
laqueoꝛ Exẽplũ datum ẽ alibi in
materia symonie.et hic p̃t accipi i
materñs vsurarũ.q̃b⁹ dũ q̃rit ad/
stus p̃cludi.cõdẽnant multi cõtra
ct⁹ qui p̃m legẽ dei nõ sũt vsurarñ
nec illiciti.et essẽt vtiles taz rei pu
blice q̃z p̃sonis Exẽplũ est p̃terea
de casib⁹ in foꝛo pñie et silib⁹ alijs
de qui
b⁹ alibi

Cõsideratio xli.

Arbitrio legislatoꝛis due
nit nedũ leges in cõtract
bus ponẽ .ꝫ positas inter
p̃tari.non tm̃ doctrinalit vt iurisp
ti pñt. sed auctoritatiue et iudicia
lit Est itaq̃z legislatoꝛ tq̃z lex viua
directoꝛ et epykeyes.dũ et vbi p̃/
uenit circa leges difficultas et cir
cũstãtiaꝝ varietate q̃ sũt inumera
biles nec cadẽ p̃nt sub arte vel le
ge q̃z per accñs sũt Hinc est illud
vulgati auctoꝛis Jpse eẽ leges cu
piũt vt iure regant Elicit ex his
altera veritas q̃ vbi sup̃ bonita/
te vel malicia q̃rũdã cõtractuum
difficultas tal' exoꝛit q̃lis nõ pot
doctrinalit determinari recurrẽdũ ẽ
ad arbitriũ vel inꝑpretationẽ legis/
latoꝛis p̃sertim sup̃mi et eccłiastici
q̃ cẽset habẽ iura nedũ hũana sed
diuina i scrinio pectoꝛis.et vbi pa
pa deficeret dciliũ generale hz su
p̃mũ iudiciũ iuxta veritatez in ge
nerali cõcilio Cõstañ determinataz
et in hac lege diuina immobiliter fũ
datã Si peccauerit in te fr̃ tu⁹ ꝛ
sequit dic ecc̃ie Subiũgam⁹ in spe
ciali de vsurario otractu sub q̃rto
cõsiderationũ quadnario

Incipit quart⁹ quater
narius. Consideratio xlij.

Surari⁹ contractus repugnat legi diuine ⁊ naturali. sic ꝙ ex suo gene malus est nec ꝑt bñ fieri. Ex hoc pluz de mẽdatio ponũt aliq̃ et ad hoc ẽ sñia cõis doctoꝝ. Jñ et pbus naturale iudiciũ sequẽs posuit otra naturã eẽ vt numus numuz pariat. In psalmis q̃z et ꝓphetis satis innuit. Si quis ad beatitudinẽ velit itro ire ꝙ pecuniã suam nõ det ad vsurã. Ihus deniq̃ dixit. Date mutuũ nihil inde sperãtes. Et ad hoc fuit cõgruẽtie plures date ꝙ doctores ꝓpter incõueniẽtia q̃ reipublice ꝓuenirent ex vsuris si licite diceren̄t. Jñ et hõ nasci ad laborẽ. sicut habet in Job. Est ergo otra naturã hominis vt sine labore velit viuere. qđ fit in vsuris. Nã et Adaz in statu innocẽtie posit⁹ erat in paradiso vt operaret et custodiret illũ. Et post pcẽm dictũ ẽ illi. In sudore vult⁹ tui vescẽris pane tuo. Quinetiã recipientes ad vsurã dñi pecuniã ꝓmptã inueniũt facili⁹ consumũt et erponũt et ocio vacãtes in dẽ graui pauperie ꝓ os alienum cõsumunt. Verũtñ iste et osimiles rõnes deducẽtes ad incõueniẽtia nõ vident satis cõuincẽ volentem ꝓteruire. qz ponẽt ex aduerso mlt̃os casus in qb⁹ magna vtilitas ⁊ q̃ñ nãria sequeret tam in dãte q̃z in recipiẽte. sicut allegãt aliq̃ ð mẽdatio officioso. Et alij de simplici fornicatiõe. dicerẽt insup verbum ꝑi nõ esse ꝑceptũ. ꝛ osiliũ. Similiter ad illa q̃ subiũgit et ꝑmittit dñi ꝓ dictũ ꝝbuz dixit. Date mutuũ. Nihilomin⁹ veritas ista tenẽda ẽ tã q̃z ex fide ecclastica determinatione sicut et de mẽdatio. qđ non possit bñ fieri. qz ꝓ doctrinã oppositã q̃lis fuit apud grecos multos si admitteret officiosũ mẽdacium tota scripture sacre sicut dicit Augl. vacillaret auctoritas. imo deperiret fidelitas et fidelis conuict⁹ apud homines. Nõ cñ oportz ꝓpter vtilitates q̃ ꝓ accñs possũt accidere ea dicere bona q̃ ꝓ se et de suo genere mala sũt. et q̃ ostim notata sicut aristoteles loquit sũt inuolucta malicia. sicut furtũ qđ est otractatio rei aliene bene fieri ẽ impossibile q̃muis furtũ possit fieri non furtũ accedente ossensu dñi. Similiter diceret ꝙ vsurari⁹ otract⁹ inualid⁹ est ꝓ legẽ supiorẽ diuinã. et ita illegitim⁹ ẽ. vt sit furto similis duz pecũia vltra sortẽ recepta otractatur inuito dño saltẽ ꝓncipali scilz deo. q̃cũq̃z sit volũtas recipiẽtis ad vsurã q̃ veresimiliter ẽ inuolũtaria ꝓ se sed volũtaria ꝓ accñs. sic est in ꝓficiẽte merces iminẽte naufragio. et sicut osẽsus in matrimoniũ ꝓ metũ cadentẽ in cõstãtez virũ. q̃ ossentit ne mẽtiat vel moziat. Est em̃ consensus iste inualid⁹ ad matrimonialẽ cõtractũ. Similiter diceret de vsurario contractu q̃muis nõ sit euidenter ostẽsũ q̃n remaneant difficultates satis multe

Cõsidera. xliij

Surari⁹ contract⁹ sicut in antiqua lege tolerat⁹ est. ita possit in noua ꝓmitti sub certis modifi/

cationibus.non q̄dem vt essz licit⁹ sed ne deteri⁹ eueniret Exēpluz de libello repudij in antiq̄ lege p̄mis/so.q̄ nunq̄z fuit licit⁹.sic p̄mittebat dare ad vsuras non p̄rimis suis sed alienis.quāuis sup̄ hō sit varia doctoꝝ locutio.p̄ter verbū Ambrosij Vñ text⁹ deut.xxiij.sic habz Non fenerabis frī tuo ad vsuraz nec fruges nec q̄mlibet aliā rē.sed alienis Exēplū p̄terea de meretricib⁹.q̄ tolerant nō approbādo qđ faciūt.sed nō puniendo Quocirca posset inq̄ri si tolerantia talis sufficiat vt vsurari⁹ faciat lucrū supra sortē esse suū.sic q̄ nō teneat ad restitutionē licet peccet. sic meretrix non tenet ad restitutionē pecunie lucrate p̄ traditionē fedi vsus sui corporis inuito dño .s. deo Respōsio forte dāda essz.p̄m duplex forū scz cōsciēcie intrinsecū .et extrinsecū duplex.vnū eccie .aliud secularis politie.

Cōsi.xv

Vsurari⁹ cōtract⁹ habz fieri p̄ncipaliter in mutuo pecunie Dicit em̄ vsura q̄i vsus eris Mutuū.vero dicit.qz ō meo facio tuū. Et hoc p̄cipuē cōtingit in pecunia.in q̄ dñium et vsus rōnabiliter distingui ñ p̄t.q̄m vsus pecunie est ei⁹ cōsūptio.et ita dñiuz trās/it cū vsu Propterea mānifestat ini/quitas vsurarū qua de pecunia q̄ non est sua ꝫ alteri⁹ facta p̄ mutationē suscipit incremētum pecunie. quā exigit vltra sortem.vel aliud emolimētū ex pacto Vtz aūt sine pcō committeretur vsura saltem in foro cōsciētie distinguēdū esset p̄ varietate casuū et intentionum Constat em̄ q̄ recipiēs mutuuz tenet p̄ legē amicicie et beniuolentie suo mutuāti q̄m amicabilē beniuolentiā p̄t intendēs expectare ille q̄ mutuū dat.cē p̄ exhibitionē exteri/oris boni vel officij.vt q̄ in casu simili recipiet ab illo mutuū vel aliud amicicie bonū.nec mirz cū i simplici et liberali dono sic inueniat. dū tñ p̄ncipal itētio sit donare ecē vbi spes reuatiōis vl reuitiōis nulla essz Sic ad p̄positū de mutuo vbi nihil spādū est iuxta ꝟbū xp̄i supple p̄ncipaliter vl ex pacto.q̄m pactum de recipiendo est pecunia mēsurabile.et ita mutui contract⁹ inficitur

Cōsidera xvi

Vsurarius contract⁹ nomi/nat aliq̄n tal ap̄ō docto/res vl p̄plz vl legislatorē.q̄ p̄prie et ex suo genere nō est vsurarius Occurrit exemplū simile de symonia.de qua solet fieri distinctio q̄ quedā symonia est p̄hibita qz mala et quedā mala quia p̄hibita que distinctio sanū et scientificū requirit intellectū.quia iuxta veritatem nihil est malum. nisi qz prohibitum Propterea papa non p̄t facere de non symonia symoniam licet non symoniā posset punire vl prohibere sub pena vere symonie debita. Sic in proposito duz legislatores attenderūt contract⁹ varios fieri vendendo vel emendo.locando vel amouādo in detrimen

tum reipublice et in fraudez et fa uorē vsurarū ꝓdictarum ꝓhi buerūt hmōi contract⁹ illicitos et ꝓnitiosos reipublice sb̄ penis vsu/ re debitis. ꝑcipue dū satis constat ex opibus de mala et fraudulēta intentiōe contrahentiū. vbi si con staret vel constitisset legislatori de bona et simplici et pura intētione cōtrahentiū aut non tulisset tales leges ꝓhibitorias aut a suis legi b⁹ istos tales excepisset tanqz ve/ rus epikeyes et director legis

Sequitur videre de

potestate legislatoris in moderan dis contractib⁹ lege positiua sub q̄nto considerationum quaterna rio Consideratio xvij.

Usta lege pōt institui in aliq̄ pa/ tria vt nulla fiat vēditio reditu alis ꝓpetua. q̄n possit redimi vno modo vel alio. ad tempus vel ad sēp Apparet hec veritas ex dictis in sexta consideratione ꝑ cōtextū legis antiq̄. que tūc vtiqz fuit rati onabilis et cui⁹ simili⁹ potest noui ter institui. Siquis autē dixerit in ātiqua lege cautū esse vt dū redē/ ptio fieret deducerent fructus re/ cepti medio tempore. et ita debere statuē lex iusta que redemptionē hereditatis vēdite concederet. fa tendū est ꝙ hoc possz. attamen si non fiat. nihilomin⁹ poterit esse iu sta. si pro qualitate patrie rei pu blice cuz circumstantijs ceteris vi deatur expedire. vt videlz succur ratur ex vna parte indigentib⁹ pe cunia prompta. et prouideatur ex altera parte ne distrahantur here ditates et instabiles fiant de per/ sonis in personas. et de heredib⁹ ad non heredes ꝑsertim in feudis Propterea reperitur vt in plurib⁹ nullam esse venditionem maxime hereditariam. q̄n lege statutum sit vel consuetudine firmatuz vt saltē infra annum et diem venditor vel ꝓxim⁹ suus possit retrahere pro si mili sūma non deductis etiam fru ctibus interim receptis Qua in re firmatur vnum dictuz priusq̄ me moriter habenduz ꝙ non est ō in/ trinseca ratione venditiōis vel em ptionis impotentia vel non facul tas redimendi

Cōsidē. xviij.

Usta lege potest in aliqua patria prohiberi ne fiat in contractu ven ditionis et emptionis pactū inter ptes de facultate redimendi Pos set alicui prima facie videri repu/ gnantia istius dicti ad precedens quia si lex iusta potest dari de fa cultate redimendi. qūo nō erit fas partibus pactum facere ! Sed re/ sponsio facilis est si cōsideretur in tentio legislatoris ad ꝓhibitionē talium pactorum personalium ne videlicet data libertate abutātur in fraudem vsurariaz Interest em̄ legislatoris ne quilibet passim ab/ utatur re sua vnde et apud paga nos eē ꝓbos stoicos. noiatiz apō massilieñ. qui sētiebāt licet erronee hominem se ipsuz licite posse occi dere ꝓpter infortuitū vel euaden dum vel cauēduz Lex erat ne hoc

quisq̄ faceret sine iudicio publice auctoritatis Sic in ꝓposito et simi lib⁹ multis dici potest q̄ aliqua li cent lege publica que nō licent au ctoritate ꝓpria,

Cōsidera.xlę

Ista lege pōt instituī ꝑcium rerū venalium tam mobiliū q̄ imobili um.tam censualiū q̄ non censuali um.feudaliū et nō feudaliū.vltra q̄ddā preciū non liceat vēditori exi/ gere imo nec ēptori dare maxime priuata voluntate Cū itaq̄ preci um sit in contractib⁹ tanq̄ mediū adequatiuū et difficile sit tale me/ diū semp inuenire ꝓpter affectiōes varias q̄ coꝛruptas hominū.proꝛ sus expediens est vt illud mediū capiatur.ꝑut sapiēs iudicabit.sic loquitur Aristoteles d̄ medio vir tutis .Nullus aūt debet censeri sa piētioꝛ q̄ legislatoꝛ. Proptēa spe ctat ad eum precipue q̄ntum possi bile est iustū preciū statuere.quale non licꝫ transgredi priuata volun tate que debꝫ coerceri vel ligari ꝑut reipublice deposcit vtilitas Et vtinā precia sic omnib⁹ reb⁹ es sent imposita quēadmodum vide mus in pane et vino q̄ euitarētur altercationes nedū inutiles sed p/ iure et impie.quas experimur fieī quotidie inter ementes et vendēn tes .q̄d non fieret si vnico verbo et absoluto statim diceret preciuz vt vlna talis panni tātū valꝫ.mo dium bladi tātū valet.hec cauda vini est huj⁹ precij.hic caseus tanti et ita de similib⁹.tunc daret preci um qui vellet .qui nollet abiret al tercatione dimissa .Difficile est fa temur.sed tam salubꝛiter factibile apud homines bone volūtatis q̄/ bus ex hoc esset pax et gloria deo

Cōsi.xę

Ista lege potest instituī aut ꝑmit ti tanq̄ licituz et expediens in cer tis casibus pro qualitate ꝑsona rum q̄ fiat vēditio et emptio legi tima.cuz expꝛessione pacti de redi mendo.et ꝑ certo precio etiam mi noꝛi q̄ res emeret vel venderetur sine tali pacto Ponamus exempli gratia et rei quā agim⁹ duas aut tres generales circūstantias que non finguntur sed reperiuntur in multis partib⁹ Constitutum est a legislatoꝛe et cōsuetudine seruatū in vna patria.q̄ nemo vendat cē sum ānualem perpetuū q̄n possit redimi totiens quotiens Statu/ tū est preterea certum preciū vt ꝑ denario q̄ndecim.hoc totum licet vt patet ex predictis .Sunt in illa patria sicut esse debent ecclesiastici plures nolentes mēdicare.sed de redditib⁹ in cōi vel proprio viuē. et hoc vtiq̄ licitum est iuxta deter minationē rp̄i et apli et obseruati onem toti⁹ ecclesie Dignus est enī operarius mercede sua Deniq̄ de/ trahentes ecclesiastice dotatiōi ꝑ/ pter hoc damnati sunt vt heretici etiam nouissime in cōcilio Cōstan Et hec ē causa que martyrē Tho mam fecit Quam⁹ consequent sicut res habet q̄ non inueniūt ec clesiastici prenominati possibilita/

tem ꝑ se vel ꝑ alios assignatiões quozũcũqz redditũ nisi facta pactione de facultate redimendi. nihilominus plus cuperent inuenire si possent etiã cũ maiozi ꝓcio. cuz in sup eẽ simplici itẽtiõe vacua ab oĩ ꝗstu. nedũ vsurario ꝫ qũolibz illicito vl illegitimo Querik ꝺo agẽdũ sit apud eccliasticos hmõi. si nolint emere ꝓpter scrupulũ vel ne videã tur dare scandalũ in fauozem vsu rariozum. ipsi patientur famem nec subsistent. sed necessario dispgentur. et ita nec missarũ nec aliorũ obsequiorũ diuinozum cultus remanebit. Istud aũt incõueniens null⁹ legislatoz eccliastic⁹ vel secularis pie diceret tolerãdũ saltem de eccliasticis ab antiq̃ constitutis et approbatis. quozum fũdatio seu dotatio et si fuisset a principio sufficiens. delapsa est in diminutionẽ intolerabilẽ nec sua sed tpm malicia Si vero concedak ꝙ vtiqz poset contract⁹ emptiõis mõ qui di ct⁹ est eẽ licit⁹ imo legitim⁹. i. lege cõstitut⁹. tũc habem⁹ ꝓposituz Re soluentes igik materiam ad paucos et claros ẽminos et dimissis ex industria allegationib⁹ vt veritas nude et aperte se manifestet in pace cozdis et in lumine rõnis qđ est lumen vult⁹ dei signatum super nos Cõcludam⁹ er ꝑmissis ꝙ fas est vnicuiqz vti re sua ꝓut sua est. pz er ẽminis. qz ẽ ꝓdicatio diffinitiõis de diffinito. vel ecõtra. Aut sic. fas ẽ et licz vnicuiqz vti re sua ꝓut voluerit i emẽdo vẽdẽdo locando. dando. mutuãdo ꝛc. ꝛ capitur. vti. contra abuti Patz istđ ex terminis. qz dek casus in quo ꝗs non põt vti re sua. iam respectu casus illius nõ est sua. vel sic. fas est vnicuiqz tãto iure vti re sua ꝗnto iure res est sua. vel sic fas est vnicuiqz vti re sua sic voluerit. nisi pateat ꝓhibitio legitima in quo casu iam res non dicik esse sua Hinc dictũ est ab alĩs ꝙ nihil taz naturale. qz vt ꝗlibet vtak re sua Et fũdatur in lege naturali de dilectiõe ꝓximi. Et in his duob⁹ mãdatis quecũqz vultis vt faciant vobis hoies. et vos facite illis. ꝛ qđ oderis ab alio tibi fieri. altẽi ne feceris Null⁹ em̃ velle dz ꝙ impediak ab vsu rei sue nisi lex dei sit ad oppositum in hoc vel in alio casu imediate vel mediate Dicik em̃ immediate ꝓpter legem euãgelicã. dicik mediate ꝓpter leges positiuas rõnabiliter latas ꝑ gerẽtes vicem dei

Sequitur secũda pars

principalis q̃ ponit casũ actũ in q̃ dã monasterio exponẽs circũstantias et singula q̃ in emptione redditũ ꝓacta dinoscunt

Tractatus mgri Johānis Garlō

Post materiaz de cōtractib⁹ resolutā per diffinitiones et diuisiones et modos significādi metaphisicales theologicos vsqz ad gen⁹ generalissimuz qō est iustitia et hoc sub viginti considerationibus. descendendō videl ad particularē casū. deinde circūstantie notabunt quo facilius et verius possit factū vel vnde ius oritur sciri

Traditus est aūt casus talis Cōmunitas alicuius terre licētiaz habet a dño suo de certa impositiōe facienda sup his que vendūtur infra suos fines. vt p qualibet libra duos denarios. et q̄ super hmōi obuētiōibus possit certū ānuū cē sum vendere. addita tamē facultate redimēdi. preciū quoqz statutū est q̄ndecim p vno. Q̄dam monasterium emit ab hac cōitate ius recipiendi centū florenē. ānuatiz p duob⁹ milib⁹ florēis in numerata pecunia datis. et adiecta facultate redimendi Questio est si dict⁹ cōtract⁹ sit vsurari⁹ vel alias illicitus Nūc igit circūstantias explicem Prima circūstātia est ex parte ementiū quoz vita rōnabilit̄ pōsumere facit q̄ non in fraudē vsurarū vel illiciti quest⁹ vellēt inire cōtractū aliquē scient vsurariū etiā p morte tēporali Secūda qz parati fuerūt et sunt stare iudicio peritoz̄ sicut et ab initio. et cōsequēter cōsuluerūt plurimos tam viua voce q̄z p cedulas et scripturas. quoz̄ fuit cōsiliū q̄ licit⁹ erat eis cōtract⁹ su⁹. imo fortassis eē potuit q̄ ille vel similis erat eis debit⁹ ne desolaretur monasteriū cui succurrere debitū habēt nec aliter inueniūt Tertia circūstantia est q̄ vltra preciū solitū p dñm pīe cōstitutū legitime tradiderūt ārtam partē et q̄ntū dediss̄ent p reddit⁹ b⁹ ꝑpetuis Et supponit q̄ augmētū precij fuerit de consensu dñi vel vere vel interp̄tatiue Quarta q̄ vēditio tā efficax fuit ex parte eorum tam in voluntate q̄z in opere translatiōis. q̄ nullam sibi retinuerint facultatē retrahēdi p̄ciū datū Quinta circūstantia est paupt̄as emētiū imo desolatio si non inuenient venales reddit⁹ quos mallent eē perpetuos. sed nō inueniūt obstante circūstantia pīe in q̄p̄hibitū ē lege supioris dñi ne fiat vēditio reddituū ꝑpetua. ꝫ sp cū facultate redimendi Sexta q̄ si vellent procedere vsurario titulo plano vel palliato reperirent p pecunia data in p̄cium venditiōis lōge ampliorē censum annualē. vt si posuiss̄ēt in cambio vsurario mille francos. habuiss̄ēt centū francos ānuatim vel ampli⁹. vbi nō habēt p duob⁹ milib⁹ francis nisi cētuz frācos. Et hinc patet neqz fraudē vsurariā omittere. neqz scandalū vt ab alīs omittat dare. q̄ bene notandū est. Deinde possent inducī ex parte vendentiū certe circumstantie seu cause p iustificatione legis condite que dicta est. ne sclz distrahant hereditates de heredibus ad non heredes. aut ne cōitates perpetuis redditibus onerate

tandē depeant. Addita est ꝓterea limitatio ꝑcij sicut potuit rōnabiliter instituī. data est insuper licētia cōitati vēdendi de qua loquit̄ cassus ꝙ imponēt duos denarios ꝓ libra ad euitādū fortassis grauī inconuenies de diminutione monetarū sicut exꝑimur eē grauiores ꝗbꝫ impositiōes seu vectigalia. que sūt nerui reipublice ꝑm ciceronem Ampli⁹ non est leuit̄ ꝑsumendū ꝙ vel dñs ꝑrie illi⁹ vel cōitates sint immemores salutis sue. ꝗn bona intentiōe et bono fine fecerunt ea ꝗ fecerūt vel obseruāt. ex quo de se non sūt illicita. ꝫ possūt bene et salubriter fieri ꝗmuis etiā possent abusus cōmitti. sed sup illis nō est habendū iudiciū temerariū ꝓ alios. ꝑsalit̄ per eccīasticos Illud apl̄i poti⁹ obseruādū est. nihil inq̄rētes ꝓpter cōsciētiā. Et illud xp̄i. Nolite iudicare. Et illud iuris. Quilibz ꝑsumendo⁹ est bon⁹. cū similib⁹ multis Eliciunt ex ꝓdictis circūstantijs ꝓpositiones ꝗ sequūtur. Et cō sequent̄ regule sequūtur ꝙ modus declarationū rectificātes ēptionez et distinguētes a mutuo. ꝓ decisione materie

Sequūtur propositio

Dnes Prima ꝓpositio est Predict⁹ ctract⁹ nō ē mutuum nec ꝙ modū mutui. ꝓz ex ꝗrta circūstātia ꝑncipaliꝫ iūctis alijs

Propositio.ii

Predict⁹ ctract⁹ nō habz spēm mutui vl̄ fauoris vsurarij. patz ex oīb⁹ circūstanijs ꝑtim. ij. et vi.

Propositio iii.

Predict⁹ cōtract⁹ nō ē vsurari⁹ patz ex ꝓcedētib⁹ q ex vsure descriptiōe ꝗ ꝑm doctores nisi i mutuo inuenit̄ Jñ si fiant alij ctract⁹ illicitis modis etiā peiorib⁹ ꝗbꝫ sit vsura. non tñ vsurarij dicendi sunt

Propositio quarta Predict⁹ contractus non est illegitim⁹ lege diuina vel naturali Et ita si debeat illegitimus dici oportet legem ostendere positiuā irritantē hmōi contractū que nōdū palam ostēsa est. Q siquis dixerit contractum esse ꝓhibitū lege diuina vel naturali ostendat illud. sibi enim incumbit probatio. sed attēdat vbi reperiet. Deinde sequūtur propositiones in casibus alijs particularib⁹ vnde sumi possunt rationes vel similitudines ad iustificationem nostri cas⁹ Et sit hec propositio ꝗnta in ordine

Quinta ꝓpō Si quis bona intentione velit vēdere vel. emere rem a liquā ꝑmo simpliciter. deinde dare gratiā ꝙ res vendita vel empta possit retrahi ad temp⁹ vel ad semp. hoc poterit fieri nedum licite sed meritorie. patet ex ēminis Q siquis dixerit magnum temporis lapsum requiri vt hec fiant. ꝑmo vēditio. deinde facultas redimendi. animaduertat quāta sit celeritas voluntatis humane presertim in hominib⁹ spiritualib⁹ et abstractis. ita vt coniuncta rationabiliter realiter possit intentionalit̄

diuidere et precioſū a vili ſepare. ſicut in odio et amore peccantium pcz ſepat a peccāte. peccās amatur. oditur pcm. ḡnto magis hoc fieri poterit in his quoꝝ qlibet p ſe licitū eē poteſt? ſicut in ꝓpoſito et maxime quo ad forū conſciētie et ad deū. Sexta ꝓpoſitio. Si quis p̄ſtet pecuniaz alicui p mutuum vſqz ad certum t̄minū cuz adiectiōe pene q̄ niſi ſoluat in illo termino obligabit ſolue pecuniaz vltra ſorte. hoc in caſu poterit bona intentiōeq charitatiue fieriq pena recipi. Patz in cēſibus plurib⁹ tali pacto ſoluēdis. Eſt aūt bona intētio ſi mutuās mallet habere pecuniam ſuā in termino q̄z alter incurrat penā in differēdo. qz forte tūc indiget pecūia ſua q remanē vult indemnis. Propoſitio. vñ. Si quis nōitare opellat recipe ad vſuram aliquā pecuniā. ne forte dānificet in quadruplo vel i vita. talis pōt ſine pcō recipere ad vſuram. Doctores in hoc conueniunt ſaluantes q̄ mutuū recipiēs nō cōicabit cum vſurario in pcō ſuo. Et ita erit hic contract⁹ vſurari⁹ et vſure pcm in vno tantum contrahente. Notet declaratio p ſimile ad diuinā ꝓuidentiā q̄ bñ vtit malis alienis. Si aūt ex hac radice et prioꝝ poſſit iuſtificari caſus noſter et ex parte ementiū. quicq̄d fuerit de vēdentib⁹ videat intelligens.

Octaua ꝓpō. Si quis vendat bladū vel vinū vel aliquid hmōi ad credētiā pro maiori p̄cio q̄z eſſet venditur⁹ in ꝓmpta pecunia hoc faciat ex ſyncēa et pia intētione ſuccurrendi ꝓximo nō verandi eum. ḡn mallet minorē ꝓmptā pecuniā. non videt cōtract⁹ illicitus eſſe vel vſurarius in foro cōſciētie. Patet ex lege charitatis et ex iure dñi. niſi forte diceret q̄ ſuperior lex inualidaut oēs contract⁹ tales ꝓpter ſpeciem mali vel ſequelā. fīē non eſt in ptāte cuiuslibz trāſferre pecuniā ſuam in alterū p ſorte tā illoꝝ ꝓpter hmōi inualidationē. et ita diceret de multis contractibus. qz ſicut dictuz eſt deciſio finalis. vnde aliquid dicit meū vel tuum dependet ex legib⁹ nedum diuinis ſed poſitiuis. Propterea conſilium habendū eſt nedum a theologis ſed a canōiſtis. qui ſi diſcordare videant. lex euangelica ſeu theologica tanq̄z architectonia inuenerit vel epikeyes ſeu gnomita vel interp̄tatiua. Rurſus aduant p/poſitiones duodecim faciētes ad elucidationē tam caſus ꝓpoſiti. q̄z aliorum in materia contractuū. Si prius hanc regulam ex prediſtis elicuerimus. Cōtractus qui ꝺ ſuo genere q ex circumſtantiis debz eſſe gratuitus ſicut eſt mutuū. nō inficitur ſi recipiat aliquid velut vltra ſortē altero quatuor modorū videlicet ſi fiat aut pro ſaluatione ſui intereſſe. aut pro negligētie punitione. aut gratia beniuolētie. aut pro ſola proprie veratiōnis redēptione. Nona ꝓpoſitio. Cenſualis contract⁹ de ſe et de ſuo genere licitus eſt in multis caſibus. patet in fundationibus eccleſiarum.

patet in concessiõe quã quis facit de re sua. patet cũ aliqua ecclesia eximitur a iurisdictione epi. patet ex vsu quotidiano patet deniq; p confessionẽ aduersariorum qui leges suas ꝛ iura ad hoc multipliciter introducunt. sed omittitur allegatio. quia nescientib⁹ leges et canones vana essz. scientibus aũt superflua vel arrogãs videreꝯ. marime cum nõ sit presens intentio alienа dicta capere cõtẽtiosa argumentatione. nec positiuis iuribus ꝓncipaliter inniti sed diuinis

Decima ꝓpositio Censualis contractus si fiat ad vitam nõ ex eo redditur de se et ex suo genere vicios⁹. Presupponitur aũt ꝙ et intẽtio sit recta. sicut esse potest cõformiter ad legem diuinam et ꝑcium conuẽiens iuxta patrie mores et leges. attẽto ꝙ ibi est probabilis incertitudo lucri vel dãni quã iuriste multũ notant. Concurrunt etiam conditiones venditionis et emptionis. qm̃ pecunia est preciũ qd̃ emens recipit. Jus aũt recipiendi ãnuatim certum redditum in pecunia vel alia re pecunia mensurabili est ibi merx. Pecus forte esset si censualis reddit⁹ ãnualis futurorum annorum simul et statim solueretur vbi fraus esse põt. Concurrit hec eadem ratio pro iustificatione redditũ perpetuorum qz non simul eueniunt. Res aũt min⁹ valet dum expectaꝯ in longum. qz dum presens obtinetur. Dicũt igitur concedentes hanc partẽ mirũ videri si possũt licite emi redditus in perpetuũ et nequaqz ad temp⁹ vel ad vitam cum ibi possit esse verus venditionis et emptiõis contractus iuxta considerationes prime partis. Undecima ꝓpositio Censualis contractus ꝓpt̃ spẽ lucri maiorem vel probabiliorẽ in vno cõtrahentium qz in altero nõ ideo redditꝫ vicios⁹. Fertur hoc esse legis auctoritas allegata etiã ꝑ canonistas ꝙ res tantum valet quantum vendi potest. et ꝙ licet in contractu se decipere. ꝛ theologi quibus ad certam regulam loqui fas est. nomen deceptionis pro licito non libenter assumerent cõueniũt tñ in ꝫ nõ ꝙ oñis excessus lucri vel damni reddit lucrantem et lucrari sperantẽ reuz peccati presertim mortalis. alioqn non salua esset omnis caro. Attẽto ꝙ equalitas iustitie ꝯmutatiue de re ad rez sicut de pecunia ad pecuniam in cãbio. vel de precio ad precium. non est punctualis vel indiuisibilis. ꝛ multam habet latitudinẽ infra quaz potest magis vel min⁹ dari de precio sine iustitie lesione. imo et sepe sine restitutiõis obligatione. quãuis de restitutione vari⁹ apud doctores sit sermo dicẽtib⁹ aliquibus. ꝙ nisi sit defraudatio vltra medium iusti precij. defraudans non tenetur ad restitutionẽ Et hoc satis concordant omnes verum esse in foro exteriori ꝓpter irritationem legislatoris. sed de foro conscientie nulli dubium quin defraudans tenetur cõfiteri vtz aũt obligetur restituere non ẽ ita

clarum nec concordatū apud omnes presertim theologos. Non em̄ videt necessariū q̄ vbi concurrūt mutue volūtates vēdentis et ēmētis vt res suas cōmutent in alterutrum. q̄ furtum cōmittatur vel rapina iuxta illud Scienti et consentienti non fit iniuria neq̄ dolus. p̄cipue dū sciens et volens est sui iuris in sua re. qō dicitur ꝓpter pupillos et similes. et duz consensus non est lege irritatus. sicut in deceptione vltra mediū iusti precī. Si preterea consensus sit absolut⁹. nō solum conditionalis aut ꝑm quid sicut Aristoteles loquitur de p̄ficiente merces in mare. et de cōsensumetu mortis extorto. aut per errorem fraudulentum inducto. quoniam ignorantia causat inuoluntarium vel in toto vel in parte

Propositio. xii. Tenualis contractus nō videtur ex eo reddi de suo genere vicios⁹. q̄ redditē de nouo. vel ꝓpter hoc q̄ constituitur in rebus vel personis alīs a persona contrahente. puta quia dicit emptor. tu constitues tales reditus in tali possessiōe vel ꝑuo. Stāte em̄ simili intentiōe nihil videtur referre an census sit iam constitut⁹ vel de nouo licite cōstituitur Aut si nouiter redditus aliquis ꝓpetu⁹ emitur non refert si statim cōstituatur census annu⁹ decem florē plus q̄ si mō statutū post decē annos alteri contrahēti venderetur

Exemplū aliud si cōmunitas aliq̄ auctoritate sui principis mota rationabilibus causis cōstituit certā impositionē super rebus vēdēdis infra terminos suos. quid refert si statim eodem contextu constituant centum florē. annualis reditus super huiusmodi impositiōibus. vel si faciūt hoc lapso decennio. Et quoniā in hac materia q̄ similibus moralib⁹ ꝑm dictū Augi. Tene certum et dimitte incertum. conscientias multorū presertim simplicium et timoratorum scrupulis varīs inquietat molestat q̄ in perplexitatem quandoq̄ trahit. addit sequēs ꝓpositio

Propositio. xiii. Argumētū sūptus ex dicto vl̄ dubio vnius doctoris q̄ in illo dubio contrahere sit peccatum mortale non est efficax sed temerarium et negādum. Oportz enim incertitudinem esse non tātū/ modo scrupulosam leuem et formidolosam. sed valde probabilē prius q̄ agere ea stante peccatuz mortale iudicetur. Sic enim dictū sapiētis intelligitur. Qui amat periculū peribit in illo. Itaq̄ nō q̄libz dubium facti sufficit ad causandū peccatuz mortale si quid agatur illo dubio stante. ergo nec q̄libet dubium iuris. Assūptum patet in casu cuiusdam decretalis. Si mulier vxorata incipiat per nouam informationez dubitare an attineat viro in gradu prohibito. q̄ dubio

stante.querat vir debitū. q̄o aget vxor? Si neget.est in casu trāsgres sionis iniuste si non attineat viro suo.si concedat est in peccato mor tali luxurie. Donatur tunc casus q̄ est creberrim⁹ q̄ dubium sit apud doctores aliquos ex vna parte q̄ hoc debeat agi.dicentibus alijs in pari numero.q̄ oppositum fieri de/ bet sicut in facto scismatis conten dentium de papatu sepe fuit.Rur sus in materia fidei duo doctores dissentiunt licitum est ante deter/ minationē ecclesie sepe tenere vnā partem vel alteram .Rursus indu ci potest materia insolubilium.vt si ticius iuret se accepturum bertam in vxorem.si primum verbum q̄ dixerit fuerit verum.z nullo modo accipiet si fuerit falsum. Tunc di/ cat hanc solam propositionem.tu non accipies me in vxorē. Queriē q̄o aget titi⁹ si accipiat p̄iur⁹ est qz berta dixit verū. Ex hec z filia di mittimus exercitio logicorum dicē tes q̄ ꝓbabilis certitudo sufficit in moralibus vt nō exponat se q̄s periculo vt dicunt doctores de ce/ lebrante missaz et similibus vbi re quiritur stat⁹ gratie .q̄ sufficit ad hoc probabilis coniectura. Quia certitudo alia sine reuelatione nō habetur prout in moralibus dicit Aristoteles sumēdā esse certitudi nem grosse et figuraliter.que certi tudo non remouet in vna ꝑte om nem probabilitatem vel opinio/ nem alterius ꝑtis.licet magis de/ clinet ad istam vel ad aliaz quod sufficit.imo scrupulos et formidu/ losis conscientijs sepe consilium ē in oppositū agere.presertim ex im perio et consilio doctorū. Propte rea consilium est q̄ in materia mo rali non ita leuiter asseratur aliq̄o esse mortale peccatum .duz aliq̄s doctor dat consiliuz super aliquo actu q̄ non fiat maxime dum plu res alij posse fieri bene dicunt aut q̄ cadit sub debito prout in casu nostro notatum est.vbi patet qua lem laborintum conscientiarum ti moratarum incurritur si quelibet opinio vel consilium doctoruz suf ficit ad incertitudinem faciendam cum frequenter opiniones nedum varie sed aduerse sunt inter docto res.nūc propter passiones animo rum.nunc propter varios aspect⁹ circumstantiarum. modo illarum soluz.modo aliarum.modo omni um.vnde ortum est illud comicum Quot capita tot sentētie Deniq̄ consilium est q̄ non ostendantur tales scripture varie conscientijs simplicium.qm̄ inde nihil profici unt nisi ad maiorem inquietudinē scientie. Sufficia teis filiū suoz sup̄iorū .nec in talib⁹ legēdis aut discutiendis occupēt se. Postremo iurta predicta sumendus est intel/ lectus Augustini dū ait. Tene cer certum.dimitte incertum. Superi/ oriores vero studeant prouidere pacifice securitati subditorum.ne/ dum per consilium iurisperitorum

scriptis aut verbis seo efficati⁹ p auctoritatez summi pontificis vt vel tollat vel mouereť vel interp/tetur dubias tot perplexitates ex positiuis constitutiõib⁹ oztas.aut saltẽ det facultatẽ absoluẽdi trãs gressores supioꝛib⁹ monasterioꝝ et ecciarũ vt qñ vederit dñs spũm cõpũctiõis inueniant ꝓmptum re/mediũ et non in despatiõis ꝑcipi ciũ ruant ꝓ difficultate papaz vel suã curiã adeũdi. ¶ Decima q̃rta ꝓpõ. ¶ Argumentũ sũptũ ex illa regula ꝙ vbi ẽ eadẽ rõ debet eẽ ea/dẽ iuris decisio nõ cõcludit in cõstitutionib⁹ positiuis nisi facta sit vtrobiqz similis cõstitutio. Pro cuius intellectu est rememoꝛãduz.ꝙ in agibilib⁹ aliq̃ sũt quoꝝ rõ depẽdet immediate et clare ex primis ꝓncipijs moꝛalib⁹. Alia sũt sic elõgata ꝙ non apparet rõ agibilitatis pl⁹ in vno qz in altero nisi superueniat auctoꝛitas constituentis et determinantis istã partẽ pl⁹ qz alterã.vbi tũc locũ habz illõ satyrici Sic volo sic iubeo sit ꝓ rõe voluntas. Quẽadmodũ rñdẽt grãmatici inꝛogati. Cur istud vocabulũ sic aut sic significat.qꝛ sic placuit impoſitoꝛi. Et ꝓfecto talez in opib⁹ dei sepe nos opoꝛtz dare rñsionẽ. Hũc ad ꝓpositũ stat ꝙ duo cõtract⁹ videanť similes ꝙ ad similes effect⁹ bonos vel malos inducentes et tñ vn⁹ erit lege ꝓhibitus et alter concess⁹ vel ꝑmiss⁹. Exemplũ in cõtractib⁹.cõstat ꝙ in vẽditiõib⁹ ꝓpetuoꝛũ redditũ pñt ꝓuenire plura dãna et depaupatiões ꝑ abusũ vẽdentiũ vel emẽtiũ qz sepe veniãt ꝑ mutuũ cũ exactiõe leui supza soꝛtẽ.et tũ ꝑm⁹ cõcess⁹ ẽ legib⁹ alter ꝓhibit⁹. Et ita de plurimis sine nũcro iurib⁹ positiuis q̃muis posset assũpta regla cõcedi in forma qꝛ iã erit eadẽ rõ ꝓ decisiõe iuris.si vnũ sit lege cõstitutũ alterũ nõ facit eñ dispitatẽ auctoꝛitas. ¶ Decima q̃nta ꝓpõ. ¶ Argumẽtuz fũdatũ in illa regla dũ aliq̃o vna via ꝓhibeť et altera nõ cõcludit. niſi dũ ꝓbeť ipm factũ et nõ sola via .Exẽplũ ponať taz in materia symonie.qz vsure. Martinus sacerdos vult lucrari decẽ francos.et petr⁹ etiã. Martin⁹ recipit illã summã ꝓ sustẽtatiõe vite sue. Petrus recipit tanqz ꝑciũ sue misse sicut symõ voluit emẽ ptãtẽ dandi spũm sc̃m vt inde lucraret. Martin⁹ iuste habet decẽ frãcos . Petr⁹ iniuste. vbi manifestũ est q̃ntũ opeť intentioꝛ directõ coꝛdis vt aliq̃s cuitare possit facilit symoniã cuz pari seu maioꝛi lucro tpali qz ꝑ damnatã symoniã. Exẽplũ in cõtractib⁹ Petr⁹ habz cẽtũ libras piperis vl alteri⁹ mercis.vẽdit consueto pre/cio pro centum francis.hec est pura venditio non vsuraria. Johannes emptoꝛ volens habere promptam pecuniaz petita dilatione solutionis a petro.vendit alteri mercatoꝛi statim suum piper emptum pro minoꝛi precio statim habẽdo vt pro octoginta francis sicut sibi licitũ ẽ Cõstat ꝙ ꝑ istos duos otract⁹ Johes venit ad similẽ effectũ sic̃ feciſſz ꝑ imediatũ ¡otractuz

vsurariū. qz habet xx. francl. ꝑ cen
tū ad credentiā. Cōcedēdū est tñ
ꝙ in istis contractib⁹ q̄rū q̄libz ê
emptio et vēditio vtrobiqz de se li
cita ꝑt inꝯuenire fraus in fauorez
vsuraruz. peioz q̄z sit vsura de suo
genere nō vsura tñ ꝓprie dicta. Ad
concludēdū sicut ꝓpo⁹ q̄ntū sit in con
tractib⁹ intentio pōderanda. ꝑser
tim in cōtractib⁹ nō ꝓhibitis exꝑs
se ꝑ legē positiuā in se vel in suis
circūstantijs. qz tūc intentio bona
nō sufficit ad rectificationez talis
actus cū suis circūstantijs ꝓhibi
tis vbi tñ possz rectificatio fieri in
aliq̄ simili cōtractu nō ꝓhibito iu
re positiuo in eadē vel alia patria
vel circūstantijs variatis. Deci
maserta ꝓpositio. Argumentuz
sumptū ex tolerantia pape vel ec/
clesie vel ex ꝺsuetudine q̄ ꝑscriptio
ne et absolutione locū habet in cō
stitutionibus positiuis vt positiue
sūt et nō in pure naturalib⁹ et diui
nis. Ad hñdū vero plenā hui⁹ ꝓ/
positiōis intelligētiā nōaria ê co/
gnitio q̄o fit de iure pure positiuo
q̄o de iure diuino et naturali. Cu
ius rei ignorātia vel inaduertētia
conturbationē inuolutā et ꝓnitio/
sā in doctrina iuriū sepe facit. Ex
q̄ntū sufficit ad pñs qz alibi tradi
tū est. ꝺstat ꝙ ꝑ easdē causas res
ipa dissoluit ꝑ q̄s opposito mō se
hñtes exorta est. Cōstat ꝓterea ꝙ
leges positiue tūc solū instituūtur
cū ꝓmulgant et vim obligatiōis
hñt dū mor⁹ vētiū approbātur
Dicam⁹ igit ꝙ vbi papa vel eccle
sia vel legislator sciunt ꝙ cōstituti
ones siue vel nō publicant sed dā/
tur obliuioni vel non approbātur
moribus vtentium. Ex passim fit in
oppositum. constitutiones ille desi
nūt habere vim obligatiōis tāq̄z
abolite ꝑ non vsū vel consuetudi
nem oppositā q̄ est nō legū omniū
sed positiuarū optima interpres.
Alioq̄n tolerantia pape vel legis/
latoris esset sibimet repugnans et
ꝑplis noxia si vellz ꝙ leges sue ha
berēt vim obligatiōis et tñ illas
neqz publicaret neqz exequi man
daret. Fūdantur in hac radice ob
lationes constitutionū q̄si sine nu
mero positaz in decretis que etiā
tradite sūt in cōcilijs generalibus
vt ḋ ieiunādo q̄nquagesimā vl di
em sabbati. vel ꝙ sacerdos cele/
brās habeat duos assistētes imo
plus. ꝙ nullus presumat eligē con
fessorem nisi cum certa auctoritate
cum tamē passim q̄libet sacerdos
secularis audiat in confessione al
terum sacerdotē. qz sic est vt dicūt
consuetudo. q̄ si dicatur corrupte/
la vir ap̄ō sacerdotes erit salutis
status. Quid ꝓterea de tot cōstitu
tionib⁹ et regulis positiuis tradi/
tis ꝑdē et nō obꝑuatis. nūc in reli
gionib⁹. nūc in eccl̄ijs cathedralib⁹
et collegiatis. nūc i vniuersitatib⁹
et cōitatib⁹. nūc in ipis ec̄ iuribus
penalib⁹ diceret nisi velint asserto/
res oppositi absqz vlla miseratiōe
homines de omni statu precipitare
ꝑ laqueos transgressionū in dam
natiōis interitū cum suis prelatis
atqz rectoribus si cum tanta auste
ritate faciant artam viā domini q

pregrauēt intolerabili iugo cerui ces subditoꝝ. verum hoc alibi

¶ Propositio. xviij. Lex ciuilis tolerans vsuras aliqs nō ideo sp dicenda est otraria legi diuine vl ecclie. Possz hic fieri declaratio qd spectet ad legē ciuilē et qd ad ca nonicā et quid ad theologicā sup qua re alibi traditū inuenit. Quā/ tū vero spectat ad pns satis est di cere q legislator ciuilis attēdit cō sistentiā reipublice ad psecutionē pacifici ouict⁹ inter ciues vt q nō fiant furta rapine homicidia et ce tera hūanū cōuictū turbātia. Qz qz frequent effrenata neqtia non pt ex toto opesci agit more prudē tis medici toleat minora mala vt peiora vitent. Datū ē iā exēplum de meretricib⁹ et in antiq lege de libello repudij et de vsuris dādis alieno sicut est text⁹ Deutl. xxiij. iā allegat⁹. et xxviij. Fenerabis genti b⁹ multis et ipse a nullo fen⁹ acci pies. Apparuit aūt min⁹ maluz q vsure leues fierent p succursu indi gētiū. qz vt inducerent p indigen tiā furari rapere aut passiz distra here sua bona mobilia vel immo bilia vilissimo pcio cū dāno lōge maiori qz esset moderata receptio sub vsuris. Nec inde iudei viuerēt in ocio p oppressionē incredibilez xpianoꝝ. qb⁹ fenerant. Cōstat āt q hec tolerātia cōsona ē dictami ni naturalis rōnis. imo q diuine le gis psuppositio pcō. Cōstat ptēa q papa sicut ē immediat⁹ domin⁹ bonoꝝ tēporaliū psertim laicorū sic non debet passim irritare leges vtiles p dispēsatiōe taliū bonorū cōstitutas. vtiles inqm ciuiliē licet fiant cū pcō quo ad finem beati tudinis consequende. Sufficit q papa vel ecclesia significent vel p/ iudicent tales vel tales contract⁹ illicitos esse de iure euangelico et in foro consciētie Si āt vltra volu erit papa procedere per irritatio nem etiam ciuilem omnium huius modi contractuum per penam ex cōmunicationis q aliter. sicut vide tur fecisse in quadam constitutiōe et concilio generali non est nostrū os ponere in celum Supponimus bonis rationib⁹ et circumstantijs motum cē et nolle moderationib⁹ vtilib⁹ obuiare ¶ Propositio xviij

¶ Lex antiqua prohibens iudeis vsuras proximis suis. sed de alie nis concedens inuenitur apud do ctores habere multiplicem intelle ctum. Dicentes enim sic vsurā cē illicitam q nullo modo potest be ne fieri. sicut nec mendaciū. ponūt consequenter iudeos peccasse dan do alienis ad vsuram et q de⁹ suf ficienter edocuit eos super hoc q viros eleuatos q prophetic⁹ cō mendantes eos qui pecuniam su am non dant ad vsuram. sicut in psalmo. et in Ezechiel. xxviij. Qz plus loquendo de proximo qz de alijs quia etiam omnis homo cen sendus est noster proximus. expo nunt vlterius q dum permittitur iudeis Deutron. xxviij. p benedi/ ctiōe q fenerabuntur extraneis se nus hic accipitur pro superabun dantia non p vsura Vel dicit q

recipiendo vltra sortē nō recipie/
bant nisi rē q̄ aliū de erat sua ꝓpter
tirānidē occupantiū terraz suā. hīc
mutuati sūt vasa ab egiptijs. ꝓ q̄
dicūt facere verbū Ambrosij. q̄ li
cet eos opprimē vsuris quos licet
interficere Sed sup hoc qr iā aliq̄
notata sunt pte p̄ma. et nimia sub/
tilitas nō ē sp expediēs in moꝛib⁹
discutiēdis ꝓpter abuti volentes.
hec tetigisse suffecerit. et dicere ꝓ
regula. ¶ Omis cōtract⁹ q̄ ex suo
genē vel ex circūstātijs dz eē gra
tuit⁹ si inueniat pactū de recipien
do vltra sortē efficit vsurari⁹. sicut
est in mutuo et ꝯmodatiōe Et ꝓ/
pter sol⁹ talis vsura nominat

¶ Propō. xlx.

Ex hūana statuēs nullos
redditꝰ posse vēdi nisi cū facultate
redimēdi nō facit q̄ cōtract⁹ aliū/
de licit⁹ sit vsurari⁹ aut solū pigne
ratiti⁹. aut q̄ in redēptōe ꝺbeat fi
eri fructuū p̄ceptoꝛ deductio. Do
nam⁹ itaq̄ redditū vel fūdū ppe
tuū quez p̄us licebat emē ꝓ mille
frācis. Accedat lex dās in cōtra/
ctu simili facultatē redimēdi q̄ nō
obstāte dat sibi precium imo forte
maiꝰ q̄lis q̄s posset in B. casu esse
rō ꝺtract⁹ vsurarij. aut q̄ in redem
ptiōe p̄cepti fruct⁹ debeāt deduci
plus q̄z si in p̄ori casu fieret vendi
tio redditꝰ ꝑpetuoꝛ post perce
ptionē fructuū decē aut viginti an
noꝝ nō est estimādū q̄ legislatoꝛ
aliq̄s. sit p̄nceps. sit cōitas. sit p̄la
t⁹ vellet tali mō oēs cōtract⁹ red
dē vsurarios et. claudē viā hōini
b⁹ p̄sertim eccīasticis q̄ nō possēt
vti reb⁹ suis nec habē sufficiētē ꝓ
dei seruitio celebrādo sustētatōez
Alioq̄n lex esset nedū stulta. ꝫ ipia
neq̄m et sacrilega. et ex osequēti ꝓ
papā q̄ eccīam cū omni seueritate
tollēda Sed nō ē ita p̄sumēduz ꝺ
legislatoꝛib⁹ et intētiōe sua q̄n vel/
lent etiā q̄q̄z min⁹ preciū dari vel
statui ꝓpter illā facultatē redimen
di. Quocirca possunt tam ex pre/
cedētib⁹ q̄z ex modo dictis notari
vel elici morales quedam regule

¶ Prima regula. Omnis cōtract⁹
quo licite vēdunt vel emūtur red
ditus ꝑpetui. pōt similit esse licit⁹.
si eodē cōtractu similit se habente
detur facultas mutua redimendi.
p̄sertim in foꝛo conscientie

¶ Secūda regula. Omnis contra
ctus qui ex suo genere debet esse
gratuitus potest ex circūstantijs
quandoq̄z effici licite nec debitus
nec gratuitus mutando speciem
in genere moꝛis vt de commoda/
tione potest fieri locatio Sup his
autē vnctio lex et ratio iudicabūt

¶ Tertia regula Omnis contra/
ctus qui ex suo genere vel circun/
stantijs non recipit q̄ sit venditio
vel emptio ad perpetuum. non vi
detur secure fieri interueniente pa
cto de facultate redimendi. q̄ hoc
maxime in foꝛo exteꝛiori. secus est
in locatione et conductione que fi
eri solent ad tempus

¶ Quarta regula ¶ Omnis
cōtract⁹ suspect⁹ habet si appareat
intentio ꝓbabilit mala in ꝺtrahē
tib⁹ vt qr negotiatiōnē solā mer/

cenariã aut q̃stũ lucrĩ turpis intẽ
dunt iurta qđ ponit̃ xx.et vltima
ꝓpositio principalis

Propositio xx. in ordine

Ex carnis otraria legi spũs
ac pinde tyrãnica infectum
habẽs et tenebrosũ cordis oculũ
p cupiditatẽ et auariciã facilit̃ in
ducit̃ in tẽtationẽ et laq̃os diabo
li q̃s sibimet multiplicat⁹ inq̃rit p
deuia cõtractuũ. Legim⁹ ß ꝓbo
lor in expientie libro et in scriptis
doctorum q̃ pplexos cupiditatis
nodos vix sciũt euoluẽ q̃b⁹ se mali
gnis adinuẽtiõib⁹ circũuoluit. iun
ctis maxime tot excõicationis sen
tentijs Accipit insup de recte dc̃is
et factis bonoꝝ scãdalũ sibi et of
fensionẽ. q̃muis scandalũ tale sit a
recte docẽtib⁹ et ãbulãtib⁹ otẽnẽ
dũ. qz nõ datũ ẽ. ꝫ nequiter acce/
ptũ q̃le dicebat xp̃us scãdaluz eẽ
pharisęoꝝ. Non em̃ min⁹ ageret q̃
agũt si ceteri q̃fcerẽt Abstiẽda ẽ
ergo auaritia. vt mũd⁹ simplex. et
lucid⁹ habẽi possit intẽtiõis ocul⁹
in cordis directiõe ꝑm regulas iu
stitie quas sepe magis doceat vn
ctio q̃z rõ Ord̃ est idcirco deus
et cũ ps̃ dicẽdũ Inclina cor meũ
de⁹ in testimonia tua et nõ in aua
ritiã Cui⁹ verbi latẽtẽ energiã ex/
pt⁹ ẽ ꝑdem vn⁹ ꝑut eodem teste
ognitũ est. qui cũ dñica q̃dã in ra
mis palmarũ auaricie morsũ repen
tẽ corde sẽtiret. ipe collecto in fide
et spe deuotionis spũ defigẽs in
imaginẽ crucifixi velut in serpẽtez
moysi mysticũ rõnis oculũ. ꝑsũdi
us ingemiscẽs. silenti desiderio cla
mauit Inclina cor meũ de⁹ in testi
monia. t. et nõ in auariciã Nec fru
stra. mox em̃ sẽsit a corde velut a
q̃dã introrsũ manu reuellẽte nego
tiũ auaricie pãbulãs i tenebris eẽ
ci Efficiat et a nobis auaritiã de⁹
vt auertat iurta ꝓpheticũ sequens
votũ oculos nr̃os ne videãt vani
tatẽ. ꝫ veritatẽ. que vanitatẽ eruf
fat et abscõsas erroꝝ decipulas
ꝓducit in lucẽ. Possum⁹ ãt in hac
luce veritatis supaddẽ moralia q̃
dã cõsilia ne subintret a pud eccia
sticos spũs auaricie. tanto neq̃or.
q̃nto palliat⁹ et obũbrat⁹ accedit
sub specie nõ omodi ꝓxi ꝫ cõis
Tuti⁹ esse videt̃ apud eccliasticos
viuentes ex dotatiõib⁹ fideliuz q̃
recipiant reddit⁹ iã assignatos q̃z
ꝑ nouiter emẽdis numeratã pecu
niã. Tuti⁹ insup eẽ videt̃ apud ec
clesiasticos viuẽtes ex dotatiõib⁹
pauciores eẽ in nũero mõasteioꝝ
vel psonaꝝ vel eccĩaꝝ collegiata
rum q̃z subire nimias solicitudi/
nes et periculosas ẽrietates i corpe
et aia in redditib⁹ opãdis et augẽ
dis maxime si spẽm vsurarie vel sy
mõiace prauitatis apõ simplices
habere videantur vt si fiant depe
cunijs collatis probabiliter venie
tib⁹ ex rapinis. furtis. vsuris. et ex
torsiõib⁹ publicis. nisi fiẽi ostet ß
ꝑt̃ restitutiones incertas et va/
gas. Tutius est preterea apud ec/
clesiasticos recipiẽtes vite nẽaria
vt obsequio diuino debuiãt in mis
sis et obitib⁹ celebrãdis q̃ eoꝝ ite
tio nõ sit obligare se nisi q̃ntũ et q̃

vsq3 obuentiones date suffecerint p sue vite sustẽtatione cõpetenti. vt vnctio et rõ iudicabunt Tuti⁹ ad extremũ eẽ videt etsi non forte nẽcariũ 3 iure supponendũ apud ecclesiasticos viuẽtes vt dictũ est q3 suã intẽtionẽ ita regulatam expo nant suis bñfactorib⁹ fundatorib⁹ et sustẽtatorib⁹ qui ex syncera charitate et non pomposa vanitate p cedent non retrahent a proposito suo⁹ pfecti⁹ ap3 deũ mẽbr̃ Nihilomin⁹ cõpatiendũ est humane fragilitati que raro producit granum virtuose charitatis sine multiplici palea vanitatis Q3 sub alia metaphora notauit Hieremias dicens Omnes iustitie nr̃e tq3 pãnus menstruate Propterea nõ ex opibus iustitie nr̃e sed ex sola dei gratia salus nostra

Explicit tractatus secũ de partis de contractib⁹ eximĩ sacre theologie pfessoris mgr̃i Joh Garson Cancellarĩ parisien. eccie Deo gras

Tertia pars que sequitur postillat quẽdã tractatũ descriptum in materia detractuũ in valẽtia arrogonie. p vnũ doctorez canonicũ sup his casib⁹ q incipit Cõtract⁹ quidẽ eo q3 idẽ videt habẽ zelũ reipublice excessiue

Dotuerãt pauciora etiã sufficere q̃ scripta sũt sb duplici ptitiõe p decisione casus traditi in materia detractuũ. eo⁹ pser̃tim q̃bus et p q̃b⁹ script⁹ ẽ statu pẽsato Ierũ succreuit ex agitatiõe solius recordatiõis pcognitor̃ in lumine rõnis feruor inspectiõis noue. doctoris nedũ theologie 3 iurium. et venit in mẽtẽ dictũ esse triplex preclarissime memorie dñi pceptoris mei dñi. P. Cardinalis camẽacẽñ Erpt⁹sũ inq̃t dũ in allegationib⁹ iuriũ mihi vẽitas impugnari videbat Si dimissis glosis super glosas recurs⁹ mihi fiebat ad nudam text⁹ lr̃am mor aptior patebat intellect⁹ fatẽtib⁹ 3 idẽ et mirãtibus allegãtib⁹ in aduersũ. Alter⁹ eius dcm ẽ p⁹ determinationẽ q̃m aduersus symõiaz celebrẽ fecit. Boies inq̃t si dirigãt intẽtõnẽ suã in spũ/aliũ datiõe vel receptiõe multi sũt symoniaci q̃ nõ esset Tertiũ etiaz dictũ sup contractib⁹ humanis q̃ psupposito pcco sunt naturales ac q3 nẽcar̃ non debet leuiter reprobatio fieri seu restrictio vel ad vsurariam prauitatem reductio. Mouit me pluries dictum secundus loqui et scribere qualis essz habẽda directio cordis in actibus tam dãdi q3 recipiendi spiritualia Quinetiam dum fieret in concilio Constancien3 querela de tollenda symoniam. similiter et vsurã tq3 pessimas in ecclesia pestes motus

er hoc ſcdo⁊ ex tertio dicto excla
mare nonnūq̄ coactus ſum Deus
eq̄ſſime q̄s neſciat et ſymoniam ⁊
vſuram modis om̄ib⁹ extirpādas
eē Ex pmit⁹ declarādus ē ſub q̄b⁹
caſib⁹ et q̄lib⁹ intētiōib⁹ ꝓpie dīca
ſymonia vel vſura cōmittit ne dā
neť iuſt⁹ cū impio. ne ptēa dotatio
nes eccīe⁊ obuētiōes om̄i iure de
bite penit⁹ eneruent q̄ſi ſint vulg⁹
inſipiēs et malignus et ꝑut hētici
crimināť ſymoniace. aut ne fīliter
deť vſure titul⁹ iuſtis et nīcarīſs cō
tractib⁹. Nūc aūt induxit me dēm
pmū vt curioſi⁹ lram q̄rundā alle
gationū ꝑut cōſideratē intuitu et
ne ſine lege vt aiūt loq̄ videremur
vñ factū eſt vt ex allegatiōib⁹ cla
ri⁹ enitēt ps ꝓpria iuuantib⁹ ad ꝟ
theologicoꝝ libris doctoꝝ Rede
at igr̄ ad diſcuſſiōez tractat⁹ vehe
menť inuectiu⁹ cōn cēſualiſtas Sic
em̄ noiat vtētes otractib⁹ in caſu
ꝓpoſito vel ſimili⁊ incipit Quidā
tractat⁹ ꝛc Ceterū auctor nō nomi
nať nec op⁹ ē Arguit pmit⁹ ꝑ pte
quā abſq̄ vlla dubitatiōe dicit eē
falſā et peſſimā. nos vero et licitā
Ita tñ ſi cōueniam⁹ in caſu cū cir
cūſtātijs nr̄is Cōtract⁹ inq̄t vēdi
tionis et ēptiōis ē de iure gētium
et vtroq̄ iure canonico et ciuili ꝑ
licito habit⁹. Sic ē in iſto otractu
q⁊ oſtituiť cert⁹ redit⁹ ānu⁹ q̄ eſt
mer⁊. poniť etiā certū p̄ciū. et ſic ſē
ibi ſubſtātialia q̄ oplent otractum
emptiōis et vēditōis Allegat ad
maiorē⁊ minorē. ſicut ibidē pōt in
ſpici Kurſus ſcdo arguit in effectu
dimiſſa plixitate verboꝝ. Prędi
ct⁹ cōtract⁹ nō eſt mutuū. ergo nō
eſt vſurari⁹. Probat oñam ꝑ dif
finitiōes vſure datas a doctoꝛib⁹
q̄ eſt lucrū ꝓueniēs ex mutui otra
ctu Kurſ⁹ tertio notat allegatiōes
plurimoꝝ doctoꝝ ꝑ ꝑte cenſuali
ſte. ſed q⁊ dicta nō ponit. nihil hic
elici p̄t certū niſi libris inſpectis et
ex his q̄ dixit in ſolutione iſti⁹ rō/
nis et ſūt gloſe ſupra capl̄m Cōſti
tut⁹ de reli. domib⁹ Kurſ⁹ q̄rto ſūt
q̄ p̄ſtatiōes ſūt approbate nec re/
putanť vſurarie. ergo inq̄t ita di
cēdū erit de p̄ſtatione ānua ꝓue
niente ex dicto otractu cēſuali añ/
cedens ꝓbat ꝑ multiplicatas alle
gationes. Ex oñam vbi nod⁹ iacet
linq̄t vt claraz nec allegat q̄d eui
denť ꝑ nobis ē Kurſ⁹ q̄nto ānua
pēño p̄t imponi de nouo ꝑ titulū
gratuitū puta per titulum legati⁊
eadem rōne per titulū donatiōis
inter viuos. ergo multo forti⁹ pōt
imponi per titulum oneroſum pu
ta per titulum emptionis et vendi
tionis. Probat conſequentiā quā
concedimus per multa iura et cō
ſequens ſimiliter Kurſus ſexto de
ſcendit ſpecialiter ad contractum
qui dicitur ad vitam iuſtificando
illum ex dubio et piculo quod im
minet circa vitā per argumentum
de vſuris. c. i ciuitate et. c. nauigā
ti. et iſtud ſimiliter concedimus vi
ſo tertu Kurſus ſeptimo prouxit
ad idem probandum gloſam ho/
ſtienſ. in ſumma de vſuris que ſen
tentialiter licitam dicit eſſe vendi
onez rerū ad vitā certe pſone vel
pſonarū rōe incertitudinis. etiā ſi

emptor inde lucrarer. Rursꝰ octa/
uo nō ꝑ modū rōnis. ꝟ inuectiōis
otra cēsualistā. dicit em̃ inniti to
lerātie vel dissimulatiōi romane ec
clesie tanqz valido fūdamēto Cō
sequēter descēdēs ad ptez opposi/
tā que ꝑm eū indebite vera ē et di
uino iudicio cōsciētie ocio et rōnis
dictamini audacter occurrāsq ita
determinat idipm ō. q facit q̃stionē
Primū fundamētū ponit qz vbi ē
eadē rō. debet esse eadē iuris deci
sio. ꝟ eadem rō ꝓhibitiōis q̃ est in
vsura apta et manifesta occurit eē
in dicto cēsuali contractu. igitur &
Deducit vtrāqz partē ꝑ rōnes e/
templaq dicta doctorū. sup q̃bus
in rñsione aliq̃ tāgem. Scōm fun
damentum sumit ex glosa magna
dñi Innocētij de vsuris. c. in ciuita
te. quaz inserit et postillat et ex ea
deducit conclusionē vnaz sub hac
forma. In casu q̃ pertinacit tene/
ret ꝙ ideo innocentiꝰ vsus est ver/
bis cōsilij. qz dubiū sibi erat an cō
tractꝰ esset illicitꝰ vel nō. Etiam in
tali dubio fidelis xp̃ianꝰ de ncita
te salutis tenetur a tali otractu ab
stinere. nam in tali dubio otractū
ip̃m iniens discrimini se supponit q
sic mortalit peccat Deinde nititur
iustificare cōtractū ad vitā dicēs
nō sufficere dubiū seu piculum qō
imminet ad iustificationē. Deinde
obiicit otra se in q̃rta declusione ꝙ
Innocentiꝰ locutꝰ est de facultate
redimendi. Et rñdet ꝙ verū est. ꝟ
magis improbaſz si ꝟ intel'exisſz
Multis aūt omissis placet inserere
tā glosā Innocētij et admittē diui

sionē illiꝰ q̃rimēbrē. ad quā discu
tiēdā postmodū reuertemur qz ni
si fallat animꝰ multum ꝓ nobis est

C. Glosa domini Inno

centij sup capło in ciuitate prima pars

Ex hac decretali inqt Jn/
nocētiꝰ satis inuit. ꝙ si ali
q̃s ꝑ certa pecūie q̃ntitate emeret
aliquē redditus grani vel vini vel
alius cōsimile ꝑpetuo sibi et suis
heredibꝰ dandū ab emptorez suis
hēdibꝰ vel eē ad certū tps vl ad tē
pus vite alicuius ꝙ licitus est hu
iusmodi cōtractꝰ. dūmodo reddi
tus annuꝰ cōi estimatione nō exce
dat redditū quē habz vel habere
posset. si terrā ō tāta pecunia emi
set Quidā tñ dicūt ꝙ q̃ in ꝑpetuū
emit ꝙ nūqz potest esse illicitꝰ con
tractus quantūcunqz sit magnus
redditꝰ respectu precij. quia licz in
cōtractibꝰ se decipere. ff. de mio in
cāe. ñ. ℣. fi

Secūda pars

Alīs videt et forte melius ꝙ si
q̃s emit redditū constitutū añ cō
tractum vel actiōem venditā. siue
constitutꝰ fuerit in re puta in do/
mo vel possessione vel alīs hmōi
siue in persona puta serui vel liber
ti vel rustici vel actio vel nomen.
Item siue sit certus redditus. pu/
ta quia reddit decez. siue incertus
puta qz reddit q̃rtā ptem fructuū
q̃ ꝓcipiunt ō aliq̃ domo vl ō ope
alicꝰ ꝑsōe Item siue sit ꝑpetuꝰ otractꝰ
puta qz extēdit ad hēdes vtrosqz

contrahētiū siue sit ad vitā homi
nis siue sit ad certū tps puta vsq
ad q̄nq; ānos Jtē nō refert si red
dit' sit in pecunia siue in alijs reb'
siue in facto ℣p in oib' p̄missis re
putāt contract' licitos. qz ē ibi pu
rus et licit' otract' vēditionis Nā
est ibi p̄ciū scz certa pecunie q̄nti
tas Jtē ibi est merx. scz cert' reddi
tus vel causa vel ānona .C. de sa
crosanc. et iubemus in p̄ncipio in
auctl. de. re. ecc. nō alie. Jtem actio
c: de hēdib'. vel ac. vendi. p totū
Sed his videt esse cōtra qđ dicit
hec decretalis. qz nō ē dubium q̄
vsq; ad illud tps scz longū pl'per
cipet de redditu q̄; sit p̄ciū. et in
cautione cōstat q̄ pl'est in noie q̄;
sit p̄ciū. Solutio. licz certū sit q̄ vs
q; ad xl ānos vl. l. vl vlteriores pl'
accipiet de redditu q̄; sit p̄ciū qđ
dat. tñ hec certitudo nō facit illici
tū cōtractū vēditionis Cū ꝑ etiā
sit in venditione alicui' possessiōis
vbi certū est ꝑm inferiores causas
q̄ pl' accipiet de fructib' ei'. q̄; sit
preciū qđ p eo dat etiā sine expē
sis vel labore. dando eā ad effēm
certū vel emphiteosim. Hic enim
tñ reprehendit q̄m carius vendit
mercē ꝓpter t̄minū quē dat plirū
emptori ad soluēdū pecuniā vl qz
p minori emit mercē qz statiz dat
pecuniaz et plirī' temp' expectat
mercez que penit' sūt illicita. qz ꝑ
solū vendit tēp' ꝑ ipa pecunia. q̄
venit. et iustū preciū excedit. Quod
er eo apparet. qz si vtraq; pata es
set p̄ciū et merces p minori fierent
Et in casu nr̄o oīa sūt p̄tia. nec
vendit temp'. qz res ipse de q̄bus
dicim'. scz reddit' vel actio tātuz
valebit. vel ad min' credit valē sō/
sequētib' tpibus. q̄ntum mō valet
vel ad min' est dubiū. Et ꝑ sufficit
ad ꝑ vt cōtract' sit licitus vt dic

Tertia pars

Joez intelligūt q̄dā. q. si redditus
vel nomē de nouo ꝓpter hoc cōsti
tuātur in reb' vl' psonis alijs a cō
trahēte. puta qz dicit emptor. Tu
cōstitues tales reddit' in possessio
ne tali vel seruo vel facies q̄ talis
cōfitebit se debē tibi mille vsq; ad
annuz et ego de illis mille vel ma
gis ꝑ actiōe ꝑ illis mille cōpeten
te dabo tibi q̄nquaginta. Nam di
cunt oīes otract' istos licitos qz
nō est mutuū sed emptio. Jtē mul
ti casus p̄nt inueniri q̄ iste emptor
amittet in hoc otractu. puta si in/
ops fieret nomen. Scz certe bñ cō
sulendū est oīb' fidelibus q̄ ab
hmōi otractu abstineant scz q̄ de
nouo ꝓpter hoc constitutum red/
ditū vel acti

Quarta ps

onē emant
Illud aūt videt penit' illicitum q̄
ipe idē q̄ dicit emptor in se consti
tuat redditū vel actionē. qz se ob
ligat ad pl'dandū vel in pecunia
vel in spe quaz accepit. Hec Jnno
cenci' Tertiū fundamentū sumitur
ex multis exemplis q allegatiōib'
in hanc vnā sñiam cadentib' Non
dubiū q̄ is cōmittit in legez qui
legis verba complectēs contra le
gis nitit voluntatez. Vel sic. Cōn
legē facit qui id facit qđ lex phi/

bet. In fraudē vero legis facit q̄ saluis verbis legis sñiam eius circumuenit. Sz sic est in cōtractu cē sualiste q̄ in vtroq; contractuū est idē effect⁹ excepta nominis mutatiōe. sicut deduxit diffuse oparā do conditiōes vni⁹ cōtract⁹ ad alterū. p̄sertim vbi dat facultas redimendi. et maxime vbi ostituit ō nouo reddit⁹ vel ānua pensio. addito q̄ leges veteris et noui testamēti p̄hibentes mutuū sub ānua pensione essent maximo ludibrio si ꝟ foramē vsurarijs supesset q̄ nomen mutui mutaret in nomē vēditiōis et emptiōis p̄manētib⁹ eisdez effectib⁹. Et allegat multa capitula iuris et p̄m Thom̄. et Joh̄. in sūma cōfessorū. iūgens illā regulaz. Cū q̄d vna via p̄hibet alicui ad id alia admitti non debet. addit verūtñ ex glosa regule q̄ respect⁹ p̄ncipalis habeat ad p̄hibitū non ad viaz. et hec est rōnalis modificatio Que q̄rit osequent a censualista q̄lis resultat vtilitas si ex mutuo mille solid̄. nō possit pēsio vnius denarij recipi et ex cōtractu cē suali sumeret plus q̄z centū Quartū fundamentū assumit tractatus querēdo quō dū res aliqua vēditur minori p̄cio cuz facultate redimēdi q̄z si perpetuo vēderet. talis cōtract⁹ nō censeat pigneratiti⁹ et per osequēs in fraudē vsurarū exceptⁿ sicut allegat glosā ordinariā ꝟ hostien̄. Joh̄. andree. q̄ talis contract⁹ conditionalis ē vsurari⁹. q̄d satis ne inq̄t videt intelligendū cū p̄dē pactū res vendit minori p̄cio. Et p⁹ opinionē sibimet factā declarat q̄ minoritas p̄cij se referat ad id q̄d ipa res valeret casu quo ppe tuo alienaret sine facultate lucrandi vel redimendi. Deinde allegat opiniōes quorūdā iuristarū cū suis allegatiōib⁹ et exponēs doctrinalit et bene q̄d sit inter ius canonicū et ius ciuile. et q̄d sit de rōne legis. Concludit q̄ magis credē dū est peritis in arte iuris canonici. q̄z peritis in arte iuris ciuilis. Sz hec omittim⁹ dicētes illud bucolicū. Nō nostrū inter nos tātas cōponere lites. Quintū fūdamentum sumit casū vnū legis. ff. de annua le. l. iñ. ℣. vltl. ō quo videt. mirā dū q̄ leges condecētes vsuras dirint contractū hic omemoratū esse vsurariū vel qui similis sepissime fit apud ecc̄iasticos. Est aūt casus q̄ si p legatū vel donationem q̄d est titul⁹ imponit de nouo certa annua pēsio soluenda titio quoad usq; ipe donās vel legans dictaz pēsionē luerit vel redemerit vel ab ea se liberauerit p solutionem vel traditionē certe sortis p̄ncipalis. Consequent induxit et sicut videtur colorate q̄ min⁹ videret hic esse vsura q̄z in casu censualiste. p̄sertim si det min⁹ preciū ꝓpter facultatē redimēdi. siue sit hoc in vino. i frumento siue in plurib⁹. nec ꝟ impugnare cōtendim⁹. Tertuz fūdamētū arguit q̄ si dilatio traditionis mercis facit preciū diminui cōtract⁹ est vsurari⁹. De vsuris. c. naiuigāti a contrario sensu. Sed in opposito diminuitur p̄ciū nec tota

merx est pñs. sed pensio cuiuslibet anni veritas est q̄ instādo contra se et respōdēdo fatet q̄ ius petendi pēsionem annuā sit merx in ipo cōtractu. sicut in vēditione ppetui redditꝰ. Sed sp recidit in illud q̄ dat minꝰ p̄ciū ꝓpter facultatē redimēdi q̄ aggrauat si de nouo merx ipa. i. ipm ius p̄cipiendi ostituit de nouo in ipo cōtractu vbi otra/hentes assignant et differūt tempꝰ put volunt

Tertia pticula

Postmodū istis totalit̄ iterim ꝓpositis et fundatis nitit̄ rōnī dare validū ad affirmatiuā censualiste ptē. cuiꝰ respōsio dupler ad p̄mū stat in hoc solo q̄ et si dictꝰ cōtractꝰ ex forma vocali sit emptio et venditio. tñ q̄ ad rē et effectū est mutuū vel reducitur ad mutuū. Rñdet similit̄ ad scām. Ad tertiū vero fūdamētum p glām de religi. domi. in. c. constituit. rñdet dicēdo tres cōtractus. Unꝰ est cū dñs alicuiꝰ rei dñium illiꝰ cōcedit alicui abdicās a se ipz dñium nihil sibi p̄eter certū cēsum annuū retinēdo. Et ō isto vt dicit loquit̄ hic glō allegata cū doctoribꝰ. Alter cōtractꝰ est ēphitheoß cōcordans cū p̄dco in mō ostituendi. Sed in ß differūt q̄ in p̄mo dicēs nulluz sibi retinet rei dñiū vel ius emphitheoticū. sed in scdo retinet vtrūq̄z et vterq̄z est licitus Tertiꝰ cōtractꝰ de q̄ nūc inq̄ritur hz vt dicit cōtrariū modū ad p̄cedēn. ad ß q̄ ille q̄ est dñs ab initio ſße ē q̄ pēsionē cēsualē sup se q̄ sup rē suā ostituit ꝓpterea nō sequit̄ si p̄cedētes cōtractꝰ sint liciti q̄ iste Proinde rñdēdo ad quartū fūdamētū. nō negamꝰ inq̄t q̄n ex alijs modis et cōtractibꝰ ānue p̄stationes cēsuū possint imponi licite vt i fūdatiōe eccīe. vt in cōcessiōe quā q̄s facit de re sua. vt dū aliq̄ eccīa eximitur a iurisdictiōe epi et alijs modis sparsis i iure sicut allegat sed sufficit nobis dcessio fūdamēti Rursꝰ cōcesso ante q̄nti fūdamēti q̄ p titulū gratuitū scz legati vel donationis p̄t ānua pensio de nouo cōstitui. negat̄ ōña. vel silitudo ad casū nr̄z. qm̄ in titulo gratuito nulla ē suspitio ō vsura nec ad mutuū vl̄ ad effectū mutui reducibil̄. secꝰ hic. Rñsio p̄terea ad sextū fundamētū stat in ß q̄ in mutuo q̄ntū cūq̄z p̄babile dubiū vel p̄iculū nō p̄t cōcludē excusationē vsure de q̄ in ca. nauigāti. Secꝰ ē in cōtractu vēditiōis et ēptiōis de q̄ loq̄tur illud capm. Cū igit̄ in casu cēsuali ste de q̄ q̄rit̄ sit mutuū vel ad mutuū reducibile nō ē silitudo. attēto q̄ p̄ciū vt i plurib⁹ ē valde paruū respectu magnitudinis pēsiōis et ad tēpꝰ ē p̄babilit̄ satis duraturꝫ Possz addi ß nō tāgit̄ hic q̄ otra dictꝰ talis dat occasionē machinādi in mortē alteriꝰ vel eā optādi scz illiꝰ q̄ recipit pēsionē ad vitā. Alteriꝰ in rñsiōe ad septimuz dicit esse duos casus positos ab illo stien. Unꝰ ē q̄ licet emē possessiōes ad vitā ipiꝰ ēptoris. sed ß intelligitur vbi nō cōstituit fructꝰ de nouo et merx iā creata emit. nec dat facul

tas redímẽdi et ita non eſt ſimilis caſus ad nr̃m. Alĩ caſ⁹ ẽ cũ q̃s tradit vel vẽdit oues alicui monaſterio ſub pacto q̃ p q̃libz oue recipiat duos ſolidos cũ fruct⁹ cuiuſlibet ouis valeat q̃tuor vel q̃nqz ſolidos. Sed p⁹ mortẽ tradẽtis omnes oues ad mõaſteriũ ꝓtinebũt et hoc ẽ licitũ ꝓter incertitudinez mortis vel multiplicatiõis ouium Sz ſec⁹ ẽ in caſu cẽſualiſte qr ẽ mutuũ vel ad mutuũ reducĩ. Poſtremo rñdet ad vltimũ ꝙ illud dictũ de p̃bẽdis multa ꝙ patiẽtiã tolerãtur q̃ ſi deducta fuiſſẽt in iudicium exigẽte iuſtitia nõ deberẽt toleari

Quarta particula

Ece ſũmatim collecta ẽ ſẽtẽtia tract⁹ q̃ntũ viſũ eſt ſufficẽ ad intẽtionẽ nr̃am q̃ verſaĩ nõ ad impugnationẽ tract⁹ p̃ncipaliĩ aut mordaciĩ. ſed ad elucidationẽ veritatis tã in caſu ꝓpoſito q̃z in alĩs nonnullis in materia cõtractuũ q̃ ad cõſciẽtiarũ ſerenationẽ iurũ faciũt itellẽz

Attentio p̃ma

Attendaĩ in p̃mis q̃ octo rõnes facte ꝙ cẽſualiſta militãt ꝙ caſu nr̃o nec rñſiones date contrariaĩ. Z cõfirmãt ꝓpoſitũ vũ cõcedũt cẽſuales reddit⁹ rõnabiliter emi poſſe vel inſtitui. ſi nõ appareat de corrupta intẽtiõe vel ex modicitate p̃cĩ vel ex mala fama contrahẽtiũ. vt qr cõſueuerũt vſuras exercẽ

Attentio .ĩj.

Attendaĩ q̃ p̃ma rõ ſua cõtra cenſualiſtã fũdans ſe in ꝟ q̃ vbi eſt eadẽ rõ. debz ẽẽ eadẽ iuris deciſio ſoluta ẽ ꝙ q̃rtã decimã ꝓpoſitionẽ ſcde ptis. Et poſſz rñdẽdo ad formã cõcedi maior in terminis ſi ſit eadẽ ſtitudo penit⁹. Z minor negabiĩ. qm̃ in vſura apta ꝓhibitio legis diuine et humane eſt manifeſta. nõ ſic in caſu cenſualiſte etiã vbi peccaret. qr ꝟ eſſz occultũ. aliud manifeſtuz. Addito q̃ p̃cepta nõ obligãt vt fiant ad intẽtionẽ p̃cipiẽtis niſi ſub cõditiõe ꝟ eſt ſi debeat finis aſſeq̃. alioq̃n honorans parẽtes ꝓpter naturalẽ pietatẽ nõ referẽdo ad deũ peccaret Similiĩ et ieiunãs ſi nõ efficeretur deuotior. et ita breuiĩ de q̃libet p̃ceptor. Facit ꝙ hac rñſione text⁹ exp̃ſſ⁹ extra de vſuris. c. in ciuitate vbi ſic dicit Alexãder tertius ſcribens ianueñ. ep̃o. In ciuitate tua dicis ſepe cõtingẽ q̃ q̃dã pip̃ ſeu cinamomũ ſeu alias merces cõparant q̃ tũc vltra .x. libras nõ valẽt et ꝓmittũt ſe illis a quib⁹ illas merces accipiũt xi. libras ſtatuto tẽmino ſoluturos. Licet aũt dict⁹ huiuſmõi ex tali forma nõ poſſit cenſeri noie vſurarũ. nihilomin⁹ tñ vẽditores pcẽm incurrũt niſi dubiuz ſit merces illas pl⁹ min⁹ve ſolutionis tpe valituras. Et iõ ciues tui ſaluti ſue bñ cõſulerẽt ſi a tali contractu ceſſarẽt. cũ cogitatiões hominũ oĩ potẽti deo nequeant occultari. Poſſet aũt ꝟ in loco fiẽi p quiſitio cur cõtract⁹ hic cõmemorat⁹ ex quo nõ eſt vſurari⁹ ſit illicit⁹? Si dicaĩ q̃ ꝓter precium mai⁹ et exceſſiuũ. ꝟ habet locuz in foro

cōsciētie.sicut etiaz videt notare decretalis. ꝫ non in exteriori iudicio vbi res tantum valet ꝑm legistas ꝙntū vēdi pōt.qđ intelligitur nisi sit defraudatio pl⁹ medio iusti p̄cij.qz tūc cōtract⁹ rescindit. vt inciuilis.licz nō vsurari⁹ Si vo dicat illicit⁹ eē qz fit in fraudē vsurarū.Rñdebit vēditor neq; ꝫ in fauorē ꝺsernatiōis vel augmētationis ꝓpie substātie et sustentationis domesticorū onerū.Ecce quō malignātib⁹ et volētib⁹ iniuste agere nō sufficiūt leges positiue ꝺtra vsurarios late ꝙn poti⁹ sūt incidē taliť aliqñ in dānuz reipublice. in laqueū cōsciētie.in offēsiōes et scā dalū.Si aūt sñie iuris excōicationū vl inḱoictoꝝ ligēt abutētes talib⁹ cōtractib⁹ dū fiūt in fauorem vsurarū.licet non in se sint vsurarij videāt dñi iuriste an pene sint vsq; ad hoc ampliāde.dū nō ostat de intentione ¶ Tertia attentio

Attendať sup scdo fūdamento ꝺtra cēsualistā vbi assūit glosā magni Innocētij de vsuris .r.in ciuitate.ꝙ ꝑma pars ē eiusdē ter ꝙ ad oēs sui clausulas ꝓ censualista et ꝓ dictis ꝑus in diuersis ꝺsideratiōib⁹ Similiť et scdaz tertia ptes vsq; ibi Sed certe bñ cōsulendū ē attēto ꝙ vbi dicit in se/cūda pte.Alijs videť et forte melius non negat priores bñ dixisse sed ponit ꝝ dubio si sequētes me/li⁹ direrint ꝙ loquūtur ampli⁹ pro parte cēsualiste.Et mod⁹ loquēdi cōis notat cū sentire ꝙ melⁱ licet alij bñ.Deiñ cum dicit.Sed certe bñ ꝺsulendū ē. Patz ex mō loquēdi ꝙ conformat se verbis decretalis.In ciuitate.ꝙ nō loquiť nisi ꝓpter dubiū intētiōis cōtrahētium Et ex illo ꝙ affirmat statim in ꝗrta parte dicēs.Illud aūt penit⁹ videť illicitū ꝙ ioē ꝙ dicit ēptor in se cōstituat redditum ⁊c vbi notet lector de correctiōe quā tractatus facit dicēs ꝓ viciū scriptoris fēm esse vt dicať.emptor ꝓ.venditor. qz nō possz inḋt bñ exēplificari ꝙ emptor cōstituat redditū in se Dz hic cognoscit iaduertētia magna qm̄ emptor et venditor se hñt correlatiue.et ꝑt ille ꝙ emit cōstituē se venditorē ꝓ redditū vel actiones se obligat ad pl⁹ dandū vel in pecunia vel in spe ꝙz acceperit. Et ꝫ obsecro tu lector vigilanť attende et cognosces ꝙ affectio nimia impugnādi cēsualistas fecit aliť sonare verba Innocentij ꝙz sua fecerit intētio.sicut de sonitu cāpanarum vulgariť exꝑimur .Proinde super reliqs concluꝺ cōtra censualistas ad vitaz et de regula ista.Qui dubio stāte agit aliq̄d mōrliť peccat dēm ē pri⁹ ꝓpositiōe tertiadecima scde ptis ¶ Quarta attētio

Attendať ꝓ rñsiōe ad tertiū fundamētū ꝙ cēsualista bonam habens intentionē sicut hře presumiť i casu nr̄o nō agit i fraudem legis nec cōtra legē .Nec illō quod inquiriť que differētia sit si non possit recipi vnus denari⁹ ex vsura et ex contractu censuali recipienť pl⁹ ꝙz centū.concluꝺit et patet rñsio ꝓ exemplum datū in ma

teria de symonia qz sacerdos celebrans missas pt recipé centū frācos p sustentatiõe vite sue. Et nõ possz vnū denariū p cõmutatiõe misse ad denariū ¶ Attẽtio. v.

Attendaꝫ circa q̃rtū fũdamẽtū qz supponiꝫ illic esse fraus vsurarū. tum rõne minoris p̃cij. tū ex cõsideratiõe cõtrahẽtiū. et ideo nihil cõtra casū nostrū vel similẽ. qm̃ p̃ciū equatur venditiõi nec fit ad vsurariū q̃stū

Sexta attentio

Attendatur sup casu ciuili quinti fũdamẽti illud qđ tactū est in recitãdo q̃ scz illū casū nõ vidi i textu legis. cui⁹ suppono bonū itellectū Vidi autẽ dñm de paludo q̃ fuit magn⁹ iurista et theolog⁹ q̃ sup ꝯtiū sñiaruz distl. xxxvij. vbi cõiꝫ doctores theologi tractãt materiã de vsura et ibi reꝯrañ. Ibiq inqm doctor ponit casū legl. Q& si petr⁹ vẽdat cõitati aliquã domũ vl hẽditatẽ cẽtũ frãcis p̃t statiz emẽ. x. libras ad vitã sup eadẽ hereditate. Verũ ẽ q̃ exhibit⁹ est mihi mõ text⁹ legis p̃dicte q̃ sic habet Si cui q̃ntitas certa legeꝫ et quoad p̃steꝫ in singlos annos certũ aliq̃d veluti vsuras iusserit testator p̃stari legatũ valet Sed in vsuris acten⁹ valere debz q̃tin⁹ ꝓbabilẽ modũ vsurarũ nõ excedat. Ex ꝟ textu patet p̃mo q̃ facit p nobis qz dicit q̃ legatuz valet. Patz etiã q̃ nomẽ vsuraruz hic non accipiꝫ put habz maliciã sibi cõiunctã sicut est nomen furti et rapine alioq̃n sibi cõtradiceret sed accipiꝫ vsura p supabũdatia in contractib⁹. put etiã glosat sãct⁹ Thom̃ illud deut. xxviij. fenerabis gentib⁹ multis. Et in euãgelio luce. xxviij. increpaꝫ piger seru⁹ q̃ nõ dedit pecuniã ad vsurã. q̃muis sit hic metaphorica locutio sic ibi fenerare dño q̃ miseretur pauperis

Septima attentio

Attendaꝫ p sexto fũdamẽto nõ sp verũ eẽ q̃ si dilatio traditiõis mercis facit p̃ciũ diminui cõtract⁹ sit vsurari⁹ qz cas⁹ est oppositꝰ in ẽmino. c. In ciuitate. ꝓus allegatoꝝ tactũ est in vna ꝓpositione scde ptis quo pacto sit ꝟ factibile ¶ Octaua attẽtio

Attendaꝫ post discussionẽ aliqualẽ p̃dicti tractat⁹ q̃ p oñibus dictis in ꝓma parte sub viginti cõsiderationib⁹ sunt doctores theologi in varijs passib⁹ consequenꝫ ad legẽ euãgelicã et naturalẽ cũ quib⁹ legib⁹ loqui nõ ẽ sine lege loq̃. Nominatim scus Thom̃ scda scde qõnib⁹ diuersis circa materiã d̃ iustitia nũc diuidẽdo iustitiã in cõmutatiuã ⁊ distributiuã q̃rẽdo sequenꝫ d̃ cõtractib⁹ emptiõis et vẽditiõis de vsura et similib⁹ Sicut potẽit inuenire studios⁹ sine q̃tatiõe ad qđlibet verbũ. qm̃ iuxta dictum senece. Nõ min⁹ culpãda ẽ nimia diuisio q̃ pauca. confusionẽ em̃ generat sic patz in puluẽ. si p̃terea causet turbationez memorie. et intelligentie magnã inuolutionẽ dimittaꝫ exp/tis ¶ Nona attẽtio

Attendaꝫ q̃ p dictis in scda

parte sub xxiiij. Positiōib⁹ sūt do
ctores theologi quantū libros ha
bui et vidē potui ꝓmo ad cōclusi/
onē rīsalē in forma ocoɾdat Joh
andree in sūma cōfessoꝝ. q̄ theolo
g⁹ fuit et magn⁹ inuestigatoɾ etiā
iuriū positiuoɾum libɾo. ij. ti. vij. de
vsuris. q. xxv. Cui⁹ hec verba sunt
in forma. Quid si vendidi ꝑciū ta
li cōditiōe adiecta vt q̄nq̄ soluat
ꝑciuz a me vel ab hereꝺe meo re/
habeā ꝑciū ego vel heres mèus
vel ꝙ vsq̄ ad tot vl tot ānos pos
sim rehabere soluto ꝑcio. nūq̄d est
vsurari⁹ cōtract⁹. Rñō ꝑm Raym
ij. vi. Item quid si. Ad hoc dico ꝙ
nō est mutuū. et ēptoɾ facit fruct⁹
suos sine periculo vsure. licet vēdi
toɾ iuxta vēditiōis formā postea
recuperet ꝑciū. Et ḃ intelligas ni
si in fraudē vsurarū sit facta talis
venditio vel cōditio q̄ ꝑsumit ex
his cōiecturis. scz ex eo ꝙ modicū
est ꝑciū respectu valoɾis rei. vt e/
xtra de emp. et venꝺ. ad nostram
Jtē ex eo ꝙ aliquid ꝓsoluit vltra
sūmā receptā. puta fuit vendita ꝑ
centū' et est in pacto ꝙ cū rescinde
tur vēditio reꝺdanť. cxx. extra de
pigneriḃ⁹. Illo nos. Jtē ex eo ꝙ
emptoɾ consueuit exercē vsuras et
in predicta decretali ad nostram
Joem Hostieñ. ij. nono et Ber. in
glosa sup. c. Cōquest⁹. Hec ibi. Fa
cit etiā wilhelm⁹ cōpilatoɾ optime
sūme de vicḭs q virtutiḃ⁹ tractatu
ꝺ auaricia ꝑte ꝺ vsura. Dū nume
rās otractū cēsualē inť vsurarios
hāc assigt rōnē. qz res lōge ꝑ mi
noɾi ꝑcio recipiť ad ānuā pēsionē
ꝑť pactū roimēdi. Cōcluꝺit g⁹ ꝑ
argumētū a cōtrario sēsu si nō de
tur ꝑciū min⁹ nō erit cōtract⁹ vsu
rari⁹ saltē ex hac raꝺice. Porro nō
legi theologos alios ponētes in
forma casū nr̄m. ꝫ ocluꝺiť rōnabi
litas eius ex alḭs ꝺictis suis atq̄
fūꝺamētis. et spēaliť si attēꝺatur
quid ꝺicūt vsurā formaliť eē. De
iuristis aūt vidi plures allegatos
q̄s originaliter nōꝺum inspexi nisi
Ber. glosatoɾis ꝺecre. ij. c. Cōque
st⁹ de vsuris in glō. ij. circa finē ibi
Jtē si vēꝺo. In q̄ glō notat pecu/
niā numeratā posse ꝺari ad pom
pā vel ostētationē. aut sicut etiam
ꝺari pōt ꝑ impigneratiōe q̄ casu
ꝺicit aliq̄ꝺ posse sumi vltra soɾtez
Loquiť insup ꝺe ꝑcio vltra soɾtez
aꝺiuꝺicato in fauoɾē eccie. Sēus
Thom̄ sentit iꝺē q̄ꝺ pri⁹ ꝺ pecūia
numerata. vnꝺe patz ꝙ maligna
tib⁹ vir ꝑt clauꝺi aꝺit⁹ ad vsuraz
Poterūt em̄ fingē vel suū interesse
vel aliq̄ꝺ sile. Sūt alḭ ꝑ casu nr̄o
allegati sicut ꝺn̄s Hostieñ. in ꝺō
. c. conq̄st⁹. Sicut. Ho. boyc. qui p/
ꝺictos recitat nec improbat. Sic
Ber. in summa ꝺe vsura i. ij. ij. Te
terum ꝺe reꝺꝺitibus aꝺ vitam ꝙ
liceant. tenet expresse ꝺn̄s ꝺe pa
luꝺe vbi pri⁹. allegās et rñꝺens q̄
ꝑterea tenet artē cāpsoriā licitā
nō aꝺꝺucēs aliā rōnē q̄ꝫ ꝙ eccia
tolerat eaz. Doctoɾ iste ꝑterea po
nēs opinionē ꝺurāꝺi. q̄ scm̄ thom̄
insequiť. tenet illuꝺ q̄ꝺ ꝺictū ē ꝺe
receptiōe mutui aꝺ vsurā ita tñ ꝙ
ꝺās nō abneget a se ius repetēꝺi
sicut nec pōt ꝑť inēsse reipublice

Propter̃a doctor subtilis in q̃rto ponit casum sexte ꝓpositiõis scõe partis nr̃e approbãs illum et laudãsq; addẽs ꝙ legitime p̃scribẽs r̃ẽ pr̃i⁹ alienã nõ tenet̃ i foro oscie dũ sibi cõstiterit eã fuisse alienã restituere faciẽte ℔ legis auctoritate et negligẽtiã custodiẽtiũ res suas puniẽte Cõcordat p̃dict⁹ de palude in q̃rto suo Attentio.r.

Hẽdat̃ ꝙ sup casu pticulari fuerũt inquisita plurima cõsilia p̃itorũ etiã theologorũ in var̃js locis et collationib⁹ nominatim Cõstãtie in reformatorio.et ad partẽ et in cedulis subscriptis et q̃ vidit testimonium phibuit ꝙ otract⁹ prędict⁹ et silẽs sũt liciti. Doctores autez viuẽtes nõ minorẽ h̃nt auctoritatẽ doctrinaliter exponẽdi sacrã scripturã vel interpretãdi iura q̃z mortui. Et q̃ nõ scripserũt.q̃z q̃ scripserũt. Et iõ frustra fit aliq̃n tot allegationum multiplicatio. Cõfestim vt vn⁹ aliquid scripsit et cõtempnit̃ viuẽtium cõsiliũ q̃ sepi⁹ attendẽ magis possũt circũstãtias pticulares p̃m q̃s variari iudiciũ sepe nõe ẽ.quẽadmodũ dicũt expientissimi medicor̃ in hominib⁹ sanãdis.ꝙ regule generales trahite sub arte vix inueniunt̃ practicabiles absq; exceptiõe. Multo magis in moralib⁹ ℔ euenit q̃nto plures sũt mutationes animor̃ q̃z corpor̃. Propter̃a necessitat⁹ ẽ pb̃us dũ mediũ virtutis inq̃reret dicẽ put sapiens iudicabit. Datz exinde q̃rũdam nimia humilitas vel vanitas. q̃ req̃rit dicere q̃d sentiãt de aliq̃ casu morali. cõfugiũt statim ad allegatiões sup allegatiões.et ad glosas sup glosas dimissis etiaz q̃q; textib⁹ aut p̃ncip̃js vbibus ad q̃ debz resolutio fieri dicẽtes. Iste sic sentit alt̃ sic sentit.alter approbat eũ.alt̃ sentit cũ isto.q̃b⁹ recte dici p̃t. Dicnõ q̃d alij scripserũt.ꝙ quid tu ipe dicis vel sentis. Dicit em̃ aristoteles.vi.Etb.ꝙ iudicia prudentium et exptorũ h̃nda sũt pro p̃ncip̃js. vbi etiã nullã assignarẽt rõnẽ qm̃ ex multis expientiũs et studiũs euenit illud Rara.i.p̃ciosa dat̃ longo prudentia tpis vsu. Sic in medicina sic in omni arte. Iñ orta ẽ illa maxima a sapiente et pb̃is posita. Cuilibet expto in sua arte credendum est Ubi aũt dissẽtiũt doctores sup aliq̃ casu cui⁹ vtraq; pars siue agat̃ siue nõ agat̃ p̃t in culpã verti put exẽplificatũ est in capto inq̃sitiõis extra de sñia excõicationis Oportet tunc attẽdẽ pticulari⁹ ad circũstãtias tã ex parte doctor loquẽtiũ vt qz isti sũt plures et famosiores sciores q̃q; et in dictis alij solidiores q̃z ex pte illi⁹ rei q̃ nõ agenda vel agenda ꝓponit̃. Demũ ex fine q intẽtiõe agentiũ vt ex om̃ib⁹ eliciat̃ de duobus pbabilib⁹ ꝓpositis q̃d illorum p̃babili⁹ habẽdũ sit. Pretactũ ẽ insuper de resolutiõe facienda ad t̃minos iuris diuini vbi humana iura dissonare ad inuicẽ vel otra charitatẽ viderent̃ militare Ita em̃ fieri necesse fuit ꝓ sedatiõe scismatis ꝓ concilij generalis conuocationem

sine papa recepto p omnes q̄ conuenerant et p iudiciū cōcilij̄ super vtroq; otēdentiū de papatu. Nō obstante īrali sono decretoz̄ qō nec cōciliū euocari pōt sine papa. nec papa pōt a toto cilio iudicari. Sed hec acten' ptestatione subiūcta q nihil hic vel alibi temerarie loq̄ ꝓpositū fuit. nihil cū conscientia vel detractiōis vel inordinati fauoris. vel amaricati cordis. nihil veniq; in fauorē illicitoz̄ cō tractuū vel contrahentiū pfertim vsurarie prauitatis. quā nouimus tam diuino q; humano iure dam natam Deo gras

Explicit tractatus de contractib' eximij̄ sacre theologie pfessoris Magri Johis Garson Cancellarij̄ parisien.

Incipit tractatus magistri wilhelmi ozem. doctoris et pbi subtilissimi de moneta

Quibusdam videt q aliquis rex aut princeps auctozitate p/pria possit de iure vl de ꝓuilegio libē mutare monetas in suo regno currētes. et de eis ad libitū ordinare ac sup hoc capere lucrū seu emolimētū q̄ntūlibet. Alijs aūt videt oppositum. ꝓpter qō intendo in pñti tractatu de h̄ scribē quid ꝑm pbiam Aristotelis ꝓncipaliē mihi videt eē dicēdū. incipiēs ab ozigine monetarū. nihil temē asserēdo. q; totū summitto correctiōi maiozū. q̄ forsan ex eis q̄ dictur' sū poterūt excitari ad determinādū veritatē super isto. Ita vt omni cessanti scrupulo omēs prudentes in vnā posset pariē sñiam ouenire et circa h̄ inuenire qō ꝓncipib' et subiectis imo toti reipublice ꝓficiat in futuruz

Incipiūt capla seq̄tis tractat' de ozigine et natura. iure et mutationibus monetaruz

Propē qd moneta sit inuēta. ca. i
De q̄ matēia debeat cē moneta. ij
De diuersitate matēie q̄ mixtiōe. iij
De figura vel forma monete. iiij
Cui incumbit facē numisma .v
Cui' sit ipa moneta .vi
De cui' expēsis sit fabricāda. vij
De mutatiōib' monetarum in generali .viij
De mutatiōe monete in figura. ix
De mutatōe ꝓportiōis mōetaꝝ. x

De mutatõe appellatõis mõete xi
De mutatõe põdẽis mõetarũ .xij
De mutatõe matẽie mõetarũ. xiij
De mutatõe opõita mõetaꝝ xiiij
Q̃ lucꝝ qõ ꝓuenit ꝑncipi ex mu/
tatiõe monetarũ ẽ iniuſtũ xv
Q̃ lucrari in mutatiõe monete eſt
innaturale .xvi
Q̃ lucrari in mutatiõe monete eſt
peius q̃z vſura xvij
Q̃ tales mutatiões monetaꝝ q̃n
tũ ẽ ex ſe nõ ſũt ꝓmittẽde. xviij
De q̃buſdam inconueniẽtib⁹ tãgẽ
tib⁹ ꝑncipẽ q̃ ſequũtur ex muta
tione monetarum. .xix
De alĳs incõueniẽtib⁹ totã cõita
tatem tangentib⁹ .xx
De illis q̃ tãgũt ptẽ cõitatis. xxi
Si cõitas poteſt facere tales mu
tationes monete xxij
In quo arguit ꝙ ꝓinceps poſſit
mutare monetas .xxiij
Rñſio ad ꝓdictaꝝ concło ꝓinci
palis .xxiiij
Q̃ tyrãnus ñ ꝑt diu durare xxv
Q̃ capę lucꝝ ex mutatõib⁹ mõeta
rũ ꝓiudicat toti regali ptãti. xxvi

Capit ꝑmum ꝓpter q̃d moneta ſit inuenta

QUãdo diuidebat altiſſimus gẽtes.qñ ſepabat filios adã oſtituit t̃minos ꝓꝓoꝝ. inde multi plicati ſũt hoies ſup t̃rã.ꝝ poſſeſ/ ſiões ꝑut expediebat diuiſe ſt̃ Ex ꝟ aũt otigit ꝙ vn⁹ habuit de vna re vltra ſuã nẽcitatẽ.ali⁹ vo ꝺ eaꝺ habuit paꝝ aut nihil.et de alia re otrariũ fuit Sic forte paſtor abũ dauit ouib⁹.ꝝ pane indiguit.et a/ gricole ecõuerſo. Una etiã regio ſupabũdauit in vno .et defecit in alio Ceperũt igit hoies mercari ſi ne moneta et dabat vn⁹ altẽi ouẽ ꝓ frumẽto.et ali⁹ de laboze ſuo ꝓ pane vel lanaꝝ ſic ꝺ alĳs reb⁹ Q̃ꝺ adhuc lõgo tpe poſtea fuit iſtitu tũ in q̃b⁹ dã ciuitatib⁹. ꝑut narrat iuſtin⁹ Ez cũ in hmõi ꝓmutatiõeꝝ trãſportatiõe rez multe difficulta tes accidẽt.ſ̃tiliati ſt̃ hoies vſũ iuenire mõete.q̃ eſſz inſtrumẽtũ ꝓ/ mutãdi ad inuicẽ naturales diuiti as q̃b⁹ de ꝓ ſe ſ̃ueniri poſſz hũa ne nẽcitati Nã ipe pecũie dicũt arti ficiales diuitie. Contingit eni his abũdãtẽ mozi fame.ſic exẽplificat ariſtoteles de rege cupido q̃ oza/ uit vt q̃cq̃d ipe tãgẽt aurũ eẽt qõ dĳ ãnuerũt et ſic fame perĳt vt di cũt poete Q̃m ꝓ pecũiã nõ imedi ate ſuccurrit indigẽtie vite ꝟ ẽ in/ ſtrumẽtũ artificialit iuẽtũ ꝓ natu ralib⁹ diuitĳs leui⁹ ꝓmutãdis .Et abſq̃ alia ꝓbatiõe clare ꝑt patẽ ꝙ numiſma ẽ valde vtile bo^m cõi tati ciuili ꝝ reipublice vſib⁹ oportu nũ imo nẽariũ.vt ꝓbat ariſtoteles v. etb.q̃nq̃z de ꝟ dicat ouidi⁹ Ef/ fodiũt opes irritamẽta maloꝝ Jã q̃z nocẽs ferꝝ ferroq̃z nocẽti⁹ auꝝ ꝓdierat ꝛc. ſhoc eniz facit ꝓuerſa maloꝝ cupiditas nõ ipa pecũia q̃ ẽ hũano ouictui multũ accõmoda et cui⁹ vſ⁹ de ꝓ ſe bon⁹ ẽ Jñ ait caſ ſiodoꝝ Pecũie ipe q̃muis celeber rimo viles eẽ videãt aia duertẽdũ ẽ q̃nta tñ a veterib⁹ rõe collecte ſt̃ ꝛc. Et i alio loco dicit ꝙ oſtat mõe tarios in vſũ publicũ ſpẽalit eſſe inuẽtos

Cap ſcõm. De q̃ materia debe at eſſe moneta

Et qm̃ moneta ẽ instrumẽ
tum permutandi diuitias
naturales vt patz ex capi
tulo precedenti conueniens fuit ꝙ
ad hoc tale instrumẽtũ esset aptũ
qꝺ sit faciliter manibus attracta/
bile seu palpabile. leuiter portabi
le et ꝙ pro modica ipius portiõe
habeãtur diuitie naturales in ꝙn
titate maiori cum alijs conditioni
bus que postea videbunt. Opor
tuit ergo ꝙ numisma fieret de ma
teria preciosa et rara cuiusmodi ẽ
aurum.sed talis materie debet eẽ
competens abundantia propter
quod vbi aurum nõ sufficeret mo
neta fit cum hoc de argento Vbi
autem ista duo metalla non suffice
rent vel non haberentur debet fiẽ
mixtio aut simplex moneta ꝺ alio
puro metallo sicut antiquitus fie
bat ex ere.vt narrat ouidius in ꝓ
mo fastorum dicens .Era dabant
olim melius nunc omnis in auro.
Est vita que concessit prisca mo/
neta noue. Similem etiam mutati/
onem promisit dominus per Jsai
am prophetam dicens Pro ere af
feram aurum.et pro ferro afferaz
argentum. Hec enim metalla sunt
pro moneta aptissima. Et cassio/
dorus inquit primi enim dicuntur
aurũ Cacus.argentuz Jndus rex
sichie inuenisse et humano vsui sũ/
ma laude tradidisse. Et ideo non
debet ꝓmitti ꝙ tantũ ex eis in vsꝰ
alios applicetur ꝙ residuũ non suf
ficiat pro moneta .qꝺ Theoderi/
cus rex Jtalie recte aduertens au
rum et argentum qꝺ more gentili
um in sepulcris mortuorum erat
reconditũ iussit deponi et vsui mo
nete ad vtilitatem publicam fecit
afferri.dicens culpe genus eẽ inu/
tiliter in abditis relinquere mortu
orũ. vñ se vita põt sustentare viuẽ
tium. Kursũ nec expedit politie ꝙ
talis materia sit abundans .Hac
enim de causa moneta erea recessit
ab vsu vt ait ouidius .Forsan et i
am ꝙ ob hoc humano generi ꝓ/
uisum est vt aurum et argentuz q̃
sũt ad hoc aptissima non facile ha
beantur in copia neqꝫ possunt per
alchimiam leuiter fieri sicut aliqui
tentant. quibus vt ita dicam iuste
obuiat ipa natura cuius opa fru/
stra nituntur excedere

Capitulum tertium de diuersitate materie monetarum et mixtionum

Moneta vt dicit primum ca
pitulum est instrumentum
mercature.et quoniã com
munitatiq cuilibet expedit merca
turam fieri aliquotiens magnam
seu grossam.quãdoqꝫ vero mino
rem et plerumqꝫ de paruis. Inde
est ꝙ conueniens fuit habere mo
netam auream preciosam que faci
lius portaretur et numeraretur et
que magis est habilis ad merca/
turas maiores. Expediuit eẽ ha
bere argenteam minus preciosã q̃
apta est ad recompensatiões et
equiparantias faciendas et ꝓ em
ptiõe mercimonioꝝ minorum Et
qm̃ aliquotiens in vna regiõe nõ
satis est competenter. de argento

ſm portionem diuitiarum naturaliū.imo portiūcula argenti q̄ iuſte dari deberet pro libra panis vel aliquo tali eſſet minus bñ palpabilis ꝓpter nimiam paruitatez.ideo facta fuit mixtio de minus bona materia cum argēto.et inde habuit ortū nigra moneta q̄ eſt cōgrua ꝑ minutis mercaturis.q̄ ſic conuenientiſſime vbi non abundat argēt̄um ſunt tres materie monetaruz Prima aurea.ſcōa argētea.tertia nigra mixta Sed aduertenduz eſt pro regula generali ꝙ nūq̄z debz mixtio fieri niſi tantūmodo in minus precioſo metallo de quo conſueuit fiēi pura mōeta Verbi gratia Vbi habetur moneta ex auro et argento.mixtio nūq̄z fienda in moneta aurea.ſi tamen aurum talis fuerit nature ꝙ monetari poſſit immixtum Et cauſa eſt ꝙ omnis talis mixtio de ſe ſuſpecta eſt nec facile poteſt auri ſubſtantia et eius quantitas in mixtione cognoſci.Propter qō nulla mixtio debz in monetis fieri niſi propter neceſſitatem iam tactam. et tunc facienda eſt vbi ſuſpitio eſt minor vel deceptionis minoris.et hoc eſt in minus precioſo metallo.Rurſum nulla talis mixtio eſt faciēda niſi dūtaxat pro vtilitate cōmuni ratione cuius moneta inuēta eſt.et ad quā naturaliť ordinať.vt patz ex ꝓdictis Sed nūq̄z eſt neceſſitas nec apparet cōis vtilitas faciendi mixtionem in moneta aurea vbi habeť argentea.nec videtur poſſe bona intentiōe fieri neq̄z vnq̄z factū eſt in cōitate ꝓſpere gubernata

Capitulum quartum

De forma vel figura monete

Cum primuz cepiſſent homines mercari ſiue comparare diuitias mediāte moneta nondum erat in ea aliqua impreſſio vel imago.ſed vna portio argenti vel eris dabatur pro potu vel cibo.Que q̄dez portio menſurabatur ad pondus Et quoniā tedioſum erat ita crebro ad trutinam recurrere nec bene potēat pecunia mercaturis equiparari ponderis.cum hoc etiam vt in pluribus venditor nō poterat cognoſcere metalli ſubſtantiam ſiue modum mixtionis.ideo per ſapiētes illius temporis prudenter prouiſum eſt ꝙ portiones monete fierēt de certa materia et determinati pōderis. ꝙ q̄z in eis imprimeretur figura que cunctis notoria ſignificaret qualitatez materie numiſmatis et ponderis veritatem vt amota ſuſpitione poſſet valor monete ſine labore cognoſci.Q autem impreſſio talis inſtituta ſit in ſignum veritatis materie et ponderis manifeſte nobis oſtendunt antiq̄ nomina monetarum cognoſcibilium ex impreſſionibus et figuris.cuiuſmodi ſūt.libra.ſolidus.denarius.obul⁹.as.ſextula.et ſimilia que ſūt nomina pōderis appropriata monetis.vt ait caſſiodorus.Similiť attus eſt nomen monete vt patet in Geneſi et eſt nomen ponderis vt patet ibidez Alia vero nomina

monete sūt impropria accidētalia vel denominatiua a loco a figura vel ab auctore vel aliquo tali modo Portiones autem monete que dicunt numismata debēt eē figure et quātitatis habilis ad attractā dū et ad numerandū. de materia monetabili ac etiaz ductibili atqz receptibili impssionis necnō et ei⁹ impssionis retētiua siue tenaci. Et inde est ꝙ nō omnis res preciosa apta est vt fiat numisma. Gemme eñ lasuli⁹ pip et talia nō sūt ad h apta nata. ꝛ ꝑcipue aurū et argentū et sicut fuit supra tactū

Capitulum quintum

Cui incūbit facē numisma

Adhuc fuit aūt rōnabilit ordinatū et ꝓpter decepti onē cauendā ꝙ nō cuilibz licet facē monetaz aut hmōi figuram vel imaginez impmere in suo ꝓprio argēto vel auro. ꝛ ꝙ moneta vel caracterū impssio fieret per vnā psonā publicā seu p plures a cōitate quo ad hoc deputatas. qz sicut ꝑmissū est moneta de natura sua instituta ē et inuenta ꝓ bono cōitatis Et qm̄ ꝓnceps est psona magis publica et maioris auctoritatis oueniēs est ꝙ ipe ꝓ cōitate faciat fabricare monetā et eaz cō grua impssione signare Hec autē impssio debz esse subtilis et ad effigiandū seu contrafaciendū difficilis. Debet etiā ꝓhiberi sub pena ꝙ aliquis extrane⁹ ꝓnceps si fabricaret monetā similē in figura ꝛ minoris valoris ita ꝙ vulg⁹ nesciret distinguere int istā et illaz hoc esse male factū. nec aliqs possz de hoc habē ꝓuilegiū. qz falsitas est et est causa iuste bellandi contra talē extraneū

Capitulum. sextum

Cuius sit ipa moneta

Quamuis ꝓ vtilitate cōmuni ꝓnceps habeat signare numisma. nō tñ ipe est dom⁹ siue ꝓprietarius monete currentis in suo ꝓncipatu Moneta siquidē est instrumentum equiualēs ꝓmutandi diuitias naturales vt patet ex ꝓmo capitulo. Ipsa igit est eorum possessio quorum sūt huiusmodi diuitie. Nam si quis dat panem suum vel laborem ꝓprij corporis pro pecunia cum ipe eā recepit ipa est sua sicut erat panis vel labor corporis qui erat in ei⁹ potestate libera. suppositō ꝙ non sit seruus. Deus enim a principio non dedit solis principibus libertatem et dominium rerum sed primis parentibus et toti posteritati. vt habet in Genē. Moneta igitur nō est solius principis. Si ꝺs autem vellet opponere per hoc ꝙ saluator noster ostēso sibi quodā denario interrogauit dicens cui⁹ est imago et superscriptio hec. Et responsum esset cesaris. ipse sententiauit et dixit Reddite ergo que sunt cesaris cesari. et que sunt dei deo. ac si diceret. cesaris est numisma ex quo imago cesaris in eo est impressa Sed inspicienti scriē euāgelij. patet facile ꝙ non ideo dicit

cesari debẽ denari⁹ qz erat cesaris imagine suꝑscriptus. ꝫ qm̃ erat tributũ. Naz vt ait Aplus cui tributum tributũ. cui vectigal vectigal Xp̃us itaqꝫ per hoc signauit posse cognosci cui debeaꝫ tributum. quia illi debebatur qui ꝓ republica militabat et qui ratiõe imperij poterat fabricare monetã. Est igitur pecunia cõmunitatis et singularium personarum et ita dicit aristoteles. vij. politice. et Tulli⁹ circa finem veteris rhetorice

Capitulum septimum

Ad cuius expensas fabricanda sit moneta

Sicut ipa moneta est cõitatis ita fabricanda est ad expẽsas cõitatis. Hoc ãt fit ꝺuenientissime si hmõi expense excipiaꝫ sup ipaz monetã ꝑ hũc modũ. ꝙ materia monetabilis sicut auruz qm̃ traditꝫ ad monetandum vel venditꝫ ꝓ moneta deꝫ ꝓ minori pecunia qꝫ possit fieri ex ea sub certo ꝓcio taxato. Verbi gra Si ex marcha argẽti possint fieri lxij. solidi et ꝓ labore et necessariis ad monetandũ eam requiraꝫ duo solidi. tũc marcha argẽti non monetata valebit lx. et alij duo solidi erũt ꝓ monetatiõe. Hec autẽ portio taxata debz eẽ tãta ꝙ sufficiat abũdanꝫ omni tpe ꝓ fabricatiõe monete Etsi moneta possz fieri ꝓ minori ꝓcio satis cõgruũ est ꝙ residuũ sit distributori vel ordinatori. scz ꝓncipi vel mgr̃o monetatũ et sit qꝺ quedaz penso. Eo tm̃ hmõi portio debz eẽ moderata et sufficeret satis parua si monete sufficerent debito mõ vt postea dicẽ Et si talis pensio vel portio esset excessiua hoc foret in damnũ et ꝓiudiciũ toti⁹ cõmunitatis sicut ꝓt vnicuiqꝫ faciliter patere vel apparere

Capitulum octauum

De mutatiõib⁹ mõctaꝫ i genẽali

Ante omia sciendum est ꝙ nũqꝫ sine euidenti nc̃itate immutande sũt priores leges. statuta. consuetudines. seu ordinatiões quecũqꝫ tangentes cõmunitatẽ. imo ꝑm Aristotelẽ scõo politice Lex antiqua positiua non est abrogãda ꝓ meliori noua. nisi sit multũ notabilis differẽtia i bonitate earũ. qm̃ mutationes hmõi diminuũt ipsarũ leguz auctoritatẽ et reuerentiam et multo magis si frequenter fiant. Ex hoc enim oritur scandaluz ꝙ murmur in populo et periculum inobedientie. Maxime autem si tales mutationes essent in peius. naz tunc foꝛent intolerabiles et non iuste. Nunc autem ita est ꝙ cursus et precium monetarum in regno debet esse quasi ꝙ dam lex et quedam ordinatio firma Cuius signuz est ꝙ pensiones et quidam reditus annuales tarati sunt ad precium pecunie scilz ad certum nũerum librarum vel solidoꝛum. Ex quo patet ꝙ nunqꝫ debet fieri mutatio monetaruz nisi forsan immineret necessitas aut euidens vtilitas pro tota

cõitate. Ñ Aristoteles .v. Eth. de numiſmate loquens Verunth inquit vult manere magis. Mutatio vero monete, put poſſum in generali perpendere põt imaginari fieri multipliciter. Uno mõ in forma ſeu figura preciſe. Alio mõ in ꝓportione Tertio modo in precio vel appellatione Quarto modo in q̃ntitate et ponere. Et q̃nto mõ in ſubſtãtia materie. Quolibz iſtorum q̃nqz modozum figillatiz aut pluribus ſimul põt mutari moneta Bonum eſt ergo iſtos modos diſcurrendo declarare et per rationem inq̃rere ſi aliquo eozum põt iuſte mutari moneta .et quãdo. et per quem. et qualiter et propt̃ q̃d

Capitulum nonum de mutatione monete in figura

Figura impꝛſſa ſiue caracter monete põt dupliciter innouari Uno modo nõ phibendo curſuz priozis. vt ſi ꝑn ceps in moneta que fit ſuo tempore inſcriberet nomen ſuũ permittẽdo ſemper curſum precedentis et hoc non eſt propꝛie mutatio nec ẽ magna vis ſi hoc fiat dum tamen cum hoc nõ implicetur alia mutatio Alio mõ poteſt immutari figura faciendo nouam monetam cuz prohibitione curſus antique et eſt propꝛie mutatio Et poteſt fieri iuſte propter alteram duaruz cauſarum Una eſt ſi aliquis princeps extraneus vel aliqui falſarij malicioſe effigiauerint vt ꝛtrafecerint modulos ſeu cuneos monetarum et inuenſatur in regno moneta ſophiſtica falſa ſimilis bone in colore et figura. tunc qui non poſſit aliter remediuz apponere expediret mutare modulos et figuram impꝛſſionis monete. Alia cauſa poteſt ee ſi forſan antiqua moneta eſſz vel tuſtate nimia impeiozata vt in põdere diminuta tũc curſus eius deberet prohibẽi et in noua meliozeſſet facienda impꝛeſſio differens vt vulg⁹ ſciret per hoc diſtinguere inter iſtam et illam Sed non videtur mihi q̃ princeps poſſet inhibere curſum priozis monete ſine alterra iſtarum cauſarum Alias enim talis mutatio non populo neceſſaria ſed ſcandaloſa eſſet et communitati dãnoſa. Nec apparet q̃ ꝑnceps ad talem mutationem faciendam poſſit aliunde moueri niſi ꝑter alterum duozum. aut videlicet quia vult vt i quolibet numiſma te inſcribatur nomen ſuum et nullum aliud et hoc eſſz facere irreuerentiam predeceſſozibus et ambitio vana. aut quia vult plus fabricare de moneta et ex hoc habeat plus de lucro. Iuxta illud quod dictum eſt in ſeptimo capitulo .et hoc eſt praua cupiditas in preiudicium et damnum totiꝰ cõitatis

Capitulum decimum

De mutatione proportionis monetarum

Proportio eſt rei ad̃ rem comparatio vt habituo ſicut in propoſito monete auree ad̃ monetam argenteam

debet esse certa habituđo in valore et ꝓcio. Nam ꝑm hoc ꝙ aurum est de natura sua preciosi⁹ et rari⁹ argento et ad inueniendum et habendū difficili⁹ Jꝑz aurū equalis ponderis dz ꝑuale in certa ꝓportione. Sicut esset forsan ꝓportio xx. ad vnū. et sic vna libra auri valeret. xx. libras argēti et vna marca. xx. marcas. et vna vncia. xx. vncias ꝙ sic sp conformiť. Et possibile ē ꝙ sit vna alia ꝓportio sicut forte. xxv. ad. iij. vel quedā alia. Verūtñ ista ꝓportio debz sequi naturale habituđinē auri ad argentuz in preciositate et ꝑm hoc instituenda est hmōi ꝓportio quā non licz voluntarie transmutare nec ꝑt iuste variari nisi ꝓpter causam realē et variationē ex parte ipi⁹ materie que tñ raro cōtingit. vt si forsā notabiliter min⁹ inueniret de auro qz añ. tūc oportēt ꝙ esset cari⁹ in cōparatione ad argētū et ꝙ mutaretur in ꝓcio et valore. Si parū aut nihil mutatū sit in re. tunc hoc nullo mō ꝑt licere ꝓncipi. Nā si hmōi ꝓportionez ad libituz immutaret ipe ꝙ ꝑ posset sibi attrahē indebite pecunias subditorum vt si taxaret aurū ad paruū precium et illō emeret ꝑ argēto. deinde augmentato ꝓcio rursū vēderet aurū suū vel monetā aureā vel cōformiť ō argēto. illud esset simile ficut si poneret preciū in toto frumēto sui regni et emeret. et postea vēderet ꝑ maiori precio. Quisqz certe ꝑt clare vidē qz ista esset iniusta exactio et vere tyrānis imo videret violētior et peior qz illa fuerit quam fecerat pharo in egypto de qua cassiodorus inquit Joseph legim⁹ cōtra famem funestaz emenđi quidē triticum dediſſe licentiam. sed tale posuisse precium vt sue subuentionis auidus populus se venderet potius almoniam mercaturus. Quale fuit tunc miseris viuere q⁹ bus acerba subuentio libertatem suam videbatur adimere. vbi non minus ingemuit liberatus qz potuit flere captiu⁹? Credo virū sanctum hac necessitate constrictū vt et auaro principi satisfaceret q⁹ periclitanti populo subueniret. Hec ille. Istud autem nouopolium monetaruz adhuc esset verius tyrannicum. eo ꝙ foret magis inuoluntarium et cōmūitati non necessarium sed precise damnosuz. Si qs autem dicit ꝙ nō est simile de frumento quia aliqua spectant principaliter ad principem in quibus potest statuere precium prout placet sicut dicunt aliqui de sale q⁹ fortiori ratione de moneta Istud' autem nouipolium seu gabella salis aut cuiuscumqz rei necessarie communitati iniusta est. Et si qui principes statuerint leges hoc eis concedentes ipi sunt de quibus dominus per Isaiam prophetam dicit Ve qui condūt leges iniquas q⁹ scribētes iniustitias scripserunt ꝛc Rursum ex primo et sexto capitulis satis patet ꝙ pecunia est ipius cōmunitatis Ideo et ne princeps possit malicioſe fingere causaz mutationis proportionis monetarū

in pñti capło assignatā. ipi soli cōi tati spectat discernere si et qñ qñ et vsqzquo immutāda est hmōi p/portio nec sibi princeps debet hec qūolibet vsurpare

Capitulū xi. de mutati

one appellationis monete

Sicut dictū fuit capło. iiij. q̄dā sūt appellationes seu noia accidentalia monetarum denominatiua ab auctore vel loco. et ista quasi nihil vel modicū faciūt ad ꝓpositū. Qz alia sūt magis essentialia et approbata numismati. sicut denari⁹ solid⁹ libra et similia q̄ denotant p̄ciū siue p̄ondus et que fuerūt alta cōsideratiōe et magno mysterio ab antiqs imposita. Vñ cassiodor⁹. Aduertendū est inq̄t q̄nta rōne ipe pecūie a veteribus collecte sūt. Per milia denariorꝫ solidū eē volebant. scz vt radiātis metalli formata rotūditas etatē mūdi quasi sol aure⁹ conueni enter includeret. Denarium vero quē non immerito ꝓfectū antiquitas docta diffinit vncie q̄ mensure p̄m⁹ grad⁹ est appellatiōe signauit quā duodecies similitudine mēsiū cōputatā in libre plenitudinez ab āni curriculo collegerūt. O inuēta prudentiū. o ꝑuisa maiorū exquisita res est que vsui humāo necessaria distinguēt et tot arcana nature figuralit̄ otineret Merito ergo dicit libra que tanta rez consideratione est trutinata. Hec ille. Si āt alio mō vtamur ꝓ nūc istis nominib⁹ et numis. nūq̄z tñ mutāda sūt frustra. Sint igit̄ gr̄a exempli tres modi numismatis. Primū valeat vno denario. scz vno solido. et tertiū vna libra. Si ergo appellatio vni⁹ immutet̄ et non alterius Jā em̄ variabit̄ ꝓportio. sicut qui vocaret vel faceret valere primuz numisma duob⁹ denarijs alijs nō mutatis ꝓportio esset variata. qđ nō licet fieri vt patz ex capło p̄cedenti. nisi forsā rarissime. et de hoc ad pñs non curo. Oportet igitur si ꝓportio māeat imutata q vnū numisma mutat appellationē ꝑ aliud etiā ꝓportionabiliter immutet̄ Jt si primū voceť duo denarij. et p̄m voceť duo solidi. q tertiū due libre Si āt ñ fieret alia mutatio oportet mercimonia ad mai⁹ precium ꝓportionabilit̄ cōparare seu appellare. Qz talis appellatio nominuz fieret frustra et nō est facienda qz scādalosa esset et appellatio falsa. Jllud em̄ vocaret libra qđ in veritate non esset libra. qđ est inconueniens. vt nūc dictū est. Verūtamē nullū aliud inconueniēs sequeret vbi nō essent pensiones vel aliqui redditꝰ ad pecunie numerū signati. Vbi vero essent statim patz ꝑ cū incōuenientib⁹ predictis hmōi redditꝰ ex tali mutatione ꝓportionabiliter crescerent aut minuerent irrōnabilit̄ et iniuste ac etiā in preiuditium multorū. Nam vbi pensiones vel redditꝰ aliquoꝫ essent minus parui. deberēt ꝑ aliū specialē modum augeri et nō isto mō p̄iudiciabili. Hec ergo appellationis mutatio p̄cise nūq̄z est facienda et

maxime princeps in nullo casu debet hoc attentare

Capitulū duodecimū

De mutatiõe ponderis mõetarū

Si pond⁹ numismatis mutaret et cū hoc ꝓportionabiliter preciū et appellatio cū figura hoc esset facere aliud genus monete sicut q̄ faceret de vno denario duos obulos vel aliqd̄ tale sine poitiõe vel lucro Et istd̄ posset aliquotiens fieri licite ꝓpter aliquã trãsmutatiõem realẽ in materia monetabili que nõ ꝑt nisi rarissime contingere sicut de quadã alia mutatione dictuz est in capło r. Nũc autem volo dicẽ de precisa mutatione ponderis seu quantitatis. que fieret appellatione et precio non mutatis Et videt mihi ꝙ talis mutatio est simplicit illicita potissime ꝓncipi qui nullo mõ põt ꝑ facere nisi turpit̃ ⁊ iuste. Primo nanq̄ qm̃ imago siue supscriptio in numismate per ꝓncipem ponit̃ ad designandũ certitudinẽ põderis et materie qualitatez. sicut fuit ostensũ capło quarto. Ergo si nõ corrispõderet veritas in pondere patet statim ꝙ esset falsitas vilissima et deceptio fraudulenta Sepe em̃ mẽsure bladi et vini et alie signate sũt publico signo regis. et si quis in istis fraudẽ omittat reputat falsari⁹ Omnino aũt cõsimilit̃ supscriptio numismatis significat mensurã ponderis et materie veritatem Quã igit̃ sit iniquũ q̄z dete stabile ꝑcipue in ꝓncipe sub eodẽ signo põd⁹ minuere quis sufficeret explicare ? De hoc em̃ ad istd̄ ꝓpositũ cassiodor⁹. v. variarũ sic inquit Quid em̃ tam nefarium q̄z ꝑ sũptorib⁹ licet etiã ipa trutine q̃litate peccare vt qd̄ est iustitie ꝓprium datũ hoc ꝑ fraudes noscat̃ eẽ corruptũ Adhuc aũt ꝓnceps per hũc modũ sibi posset adq̄rere pecuniã alienã nec aliũde ꝑt moueri ad mutationẽ hmõi faciendã Recipet em̃ numismata boni põderis et ex eis fabricaret et traderet numismata mutilato põdere. Et ꝟ ñ ẽ aliud q̄z in mltis locis sacre scripture ꝓhibet̃ a deo Inde ait sapiens Pond⁹ et pondus mensura et mensura vtrunq̄ abominabile apud deum. Et in Deutl. dicit̃ ꝙ dñs abominat̃ eum q̄ facit hec Et ideo diuitie talit̃ cõgregate in malũ dñi sui ꝙsumunt̃ in breui. quesicut ait Tul. Male parta male dilabuntur

Cap xiij De mutatiõe materie monetarum

Aut materia numismatis ẽ simpler aut mixta vt patuit ex c. iij. Si simpler ipa ꝑt ꝓpter defectũ dimitti. vt si nihil aut modicum auri possit inueniri oportẽt ipm̃ desinẽ monetari. Et si de nouo repiret̃ sufficiẽs abũdãtia ei⁹ incipiẽdũ esz facẽ monetã ex ipo sicut aliquotiẽs fuit factuz Kursũ aliq̄ materia debẽt dimitti monetari ꝓpter abũdantiã excessiuã ꝓpter qd̄ cm̃ erea moneta olim recessit ab vsu vt dictũ fuit in eodẽ capło iij. Sed hmõi cause eueniũt rarissime et in nullo alio relinquen

da est vel assumēda nouiē pura siue simplex materia monetarū. Si autē in tali materia sit mixtio ipa debz fieri soluz in min° pcioso metallo vel alio modo .sicut expedit ꝑm pr̄i°dicta in ēctio capło. Et ista ꝓportio ꝑt mutari ꝓpter aliquam ꝓportionē seu variationē realē in natura materie vel eq̄lentē. Et ꝑ duplicē aut ꝓpter defectū materie sicut q̄ nō haberet argentū nisi multū notabiliē min° q̄z ante tunc posset diminui ꝓportio argēti q̄ reliquū metallum in nigra moneta Aut si haberē de argēto abūdanti° q̄z ante.tūc plus de eo deberet poni in illa mixtiōe. Sed sicut p̄dictū ē iste cause valde raro contingūt. Et si forsan talis cas° aliq̄tiēs eueniret adhuc hmōi ꝓportionis siue mixtiōis mutatio facienda est p cōitatē ad maiorē securitatē habēdā et deceptiōis maliciā euitandā.sicut de mutatione ꝓportionis monetarū dictuz ē in capło.x. In nullo vero alio casu debet mixtio talis siue ꝓportio mixtiōis fiēi.potissime nūq̄z pōt hoc licere p̄ncipi ꝓpter rōnes factas in capło p̄cedenti q̄ directe faciūt ad ꝓpositum istud qm̄ impōssio monete signum veritatis materie est q̄ hmōi mixtionis ꝑ hanc igit mutare esz monetā falsificare .Preterea in q̄busdā numis inscribit nomen dei vel alicui° sancti et signū crucis.qđ fuit inuentū et antiq̄t° institutū in testimoniū veritatis mōete in materia et pōdē.Si ergo p̄nceps sub ista inscriptiōe immutet materiaz siue pond° ipe videt tacite mēdatiū et piuriū omittere et falsū testimonium phibere ac etiā p̄uaricatoz fieri illi°legalis p̄cepti q̄ dicit. Nō assumes nomē dei tui in vanum.Ipe etiā abutit ꝑ vocādo monetā Nā ꝑm hugutionē moneta dicit a moneo qz monet ne fraus in metallo vel pondē sit.Rursuz p̄nceps per hūc modū posset ad se trahē populi substantiaz indebite.sicut fuit dictū de mutatione pōderis in p̄ori capło.et multa alia inc̄ueniēntia sequerent.imo ꝑ certo ista falsitas esz peioz q̄z in mutatiōe pōderis.qz magis ē sophistica et minus ꝓceptibilis. et posset magis nocere et pl° ledere cōitatē. Et ꝓpter hoc vbi fit talis mixtio vel nigra moneta cōitas debet custodire penes se in loco vel locis publicis exemplar isti° ꝓportionis et q̄litatis mixtiōis ꝑ vitādis periculis.ne videlicet p̄nceps qđ absit aut monetarij mixtiōem huiusmodi occulte falsificēt.sicut etiā apud cōitatē seruantur q̄nq̄z alia exēpla ria mensurarum

Capitulū decimūquar tum De mutatiōe composita monetarum

Mutatio monete est cōposita q̄n plures mutatiōes simplices implicantur in vnam sicut qū mutaret simul ꝓportionē monete vel mixtionē materie.vel cum hoc etiaz pond°.Et sic etiā multiplices cōbinationes possibiles q̄nq̄z mutationū simpli

ciū supi° positarū. Et qm̄ nulla mi
rtio simplex debz fieri nisi ꝓpter re
ales et naturales causas iā dcas
q̄ rarissime accidūt. sciendū q̄ ad/
huc rarius imo forte nūq̄z accidit
vera occasio faciendi mutationez
monete cōpositā. Etsi forsitan cō
tingeret adhuc fortiori rōe q̄z de
simplici talis mutatio apposita nū/
q̄z debz p̄ ꝓncipem fieri ꝓpter peri
cula et incōueniētia ꝓus tacta. seo
p̄ ipam cōitatē Nā si ex mutatiōi
b° simplicibus indebite factis tot
abusiones sequanť sicut prędictuz
est. multo maiores et peiores seq̄
renť ex mutatiōe cōposita. Mone
ta nāq̄z debz eē vera q̄ iusta in sb/
stantia et pōdere qđ nobis signa
tū ē in sacra scriptura vbi đ abra
am dicit̄ q̄ ipe emit agrū ꝑ quo
dedit. ccc. siclos argenti probate
monete publice. Si ipa igit̄ foret
bona et non mutaret indebite cū
ipa sit longo tēpore durabilis nō
oportet multū de ea fabricare nec
plures monetarios ad expensas
cōitatis habē. et hoc esset vtilitas
cōis sicut tactū fuit capitulo. vij.
Uniuersalit̄ aūt ex p̄missis cōclu
dendum est q̄ nulla monete muta
tio siue simplex siue cōposita est so
la ꝓncipis auctoritate facienda. q̄
marime vbi hoc vellet facere ꝓpt̄
emolimentū vel lucrū ex tali muta
tione sumendū

Capitulū decimūq̄ntū

Q̄ lucrum qđ prouenit ꝓncipi ex
mutatiōe monete ē iniustum

Videť mihi q̄ principalis et finalis causa propt̄ quā princeps sibi vult assumere potestatem mu tandi monetas est emolimentum vel lucrū quod inde potest habē Aliter eniz frustra faceret tot mu tationes et tātas. Volo ergo ad/huc pleni° ostendere q̄ talis adq̄ sitio est iniusta. Omnis enim muta tio monete preterq̄z in rarissimis casibus prius dictis falsitatem et deceptionem includit et nō potest principi pertinere. sicut probatum est ante. Ex quo ergo ꝓnceps hāc rem de se iniustam vsurpat iniuste impossibile est q̄ ibi capiat emoli mentum iuste. Preterea quantum princeps capit de lucro tantū ne/cesse est ipsam cōmunitatem habe re de damno. Quicquid autē prin ceps facit in damnum cōmunita/tis iniustitia est et factum tyranni cū nō regale vt ait aristoteles. Et si ipe diceret sicut solent mentiri ty ranni q̄ ipe tale lucrū conuertit in publicā vtilitatē. non est credēdū sibi. q̄z pari rōne posset mihi tuni cam amouere et dicere q̄ ipe indi get ea pro cōmuni cōmodo. Etiā ꝑm apostolum non sunt facienda mala vt eueniant bona. Nihil igit̄ debet turpiter extorq̄ri vt postea in pios vsus fingat̄ expendi. Rur sū si princeps potest de iure face re vnam simplicez mutationē mo nete et ibi capere aliquod lucrum. pari ratione posset facere maiorē mutationem q̄ capere maius lucr̄ et mutare pluries et adhuc habe/re plus de lucro et facere mutatio nem vel mutationes compositas

et semp augere lucruz ꝑm modos pri⁹ tactos. Et verisimile est ꝙ ita ꝓcedēt ipe vel successoꝛes sui aut ꝓꝛio motu aut ꝑ cōsiliarios eꝛ q̄ istud liceret ꝙ natura hūana inclinaꝫ et ꝓna est ad augendū sibi diuitias q̄ hoc ꝑt leuiꝫ facere. et sic tādem ꝓnceps posset sibi attrahere q̄si totā pecuniam siue diuitias subditoꝛū et eos in seruitutē redigere. qđ essz perfecte tyꝛannisare imo vera et ꝑfecta tyꝛannio. sicut patz ꝑ pḥos ꝫ ꝑ histoꝛias ātiq̄z

Capitulū decimumseꝛtū

Q. lucrari in mutatiōe monete est innaturale

Quamuis omis iniustitia sit quodāmō otra naturā verūtū accipere lucruz eꝛ mutatione monete est quodā spēali mō iniustum . innaturale. Naturale eī est q̄busdaz naturalib⁹ diuitiis se multiplicare .sicut ceralia grana q̄z sata cū multo fenoꝛe redit ager vt ait Ouid⁹. Sed monstruosū est et cōtra naturā. ꝙ res diffecūda pariat et ꝙ res sterilis a tota specie fructificet vel multiplicēt eꝛ se cuiusmodi est pecunia Cū igiꝫ ipa pecunia affert lucruz nō eꝛponendo eā in mercatiōe naturaliū diuitiarū et in vsū ꝓꝛium ac sibi naturalē. ꝫ eā transmutādo in semet ipam sicut mutādo vnam in aliā vel tradendo vnaz ꝑ alia. tale lucruz vile ē et ꝑter naturam Per hāc eī rōnē ꝓbat Aꝛistl. pri mo politice ꝙ vsura ē ꝑter naturā q̄m naturalis vl⁹ monete ē ꝙ ipa sit instrumētū mutuandi diuitias naturales vt sepe dictū ē Qui igiꝫ vtiꝫ ea alio mō ipe abutiꝫ contra institutionē naturalē monete. Facit eī vt ait Aꝛistl. ꝙ denari⁹ pariat denariū. qđ ē cōtra naturam Adhuc aūt in istis mutatiōib⁹ vbi capiꝫ lucrū oportz vocare denarium. illud qđ in veritate nō est denari⁹. et libꝛaz qđ nō ē libꝛa et sic de alīs. sicut dictū fuit ante Constat aūt ꝙ ḥ nō ē aliud nisi nature et rōis ordinē ꝑturbare Vñ cassi ordoꝛ ait Da certe solidū et auferinde si ꝑuales. trade libꝛā ꝛ aliq̄do si potes minue. Contra ista ipis noib⁹ ostat eē ꝑuisum. aut integra tribuis. aut non ipa q̄ dicuiꝫ exoluis. Non ꝑt omino noia integritatū dare et scelestas imminutiōes efficere. Talia ergo nature secreta violare sic certissima velle cōsumē nimie feritatis ipi⁹ videꝫ crudelis ac feda lacēatio. Cōstat pri⁹ ordo⁹ ac mēsura ꝓbabiliꝫ. qꝛ cūcta tribanꝫ si integritas cū fraude miscet aꝫ. Kursuz in libꝛo sapiētie dicit ꝙ omia de⁹ disposuit mēsura. pondē et numero. ꝫ in mutatione monete lucrū non capiꝫ nisi fraus in istis reb⁹ certissimis omittaꝫ. sicut ꝓus declarauī. ergo ꝺo et nature deogat q̄ sibi eꝛ hmōi omutatiōibus lucrum captat

Cap xvi. Q. lucrari i mutatōe mōete pei⁹ ē q̄z vsura

Tres sūt modi. put mihi videꝫ quib⁹ aliq̄s pōt in moneta lucrari absq̄z ḥ ꝙ eꝛponat eā in vsu suo naturali. Iu⁹

p artez campsoriā custodiam vel mercantiā monetarū. Alī⁹ est vsura. Tertī⁹ est monete mutatio. p̄m⁹ mod⁹ vilis est. scḋus mal⁹. tertius peior. De p̄mis duob⁹ fecit aristl. mentionē et nō de tertio. qz tēpe suo talis malicia nōdū fuerat adinuenta. Q aūt p̄m⁹ sit vilis et vituperabilis. ꝟ ꝓbat aristl. p rōnē iam tactā in p̄cedēti capl̄o. Hoc em̄ ē quodāmō pecuniā parē. Artē etiā cāpsoriā vocat abolostati cam. qḋ vulgariē solet dici pictā/magiū. Apter qḋ scūs Mathꝰ apostol⁹ q̄ fuerat campsor nō ē reuersus ad p̄orē operā post resurrectionē dn̄icā sicut fecerat scūs petr⁹ q̄ fuerat piscator. Et in assignando causā hmōi dic̄ beat⁹ Gregl. q̄ aliud est victū p piscationē querē. aliud telonei lucris pecūias augē. Sūt em̄ inq̄t pleraq; negotia que sine peccatis aut vix aut nullaten⁹ exerceri p̄nt ꝛc. Nā sūt q̄daz artes bannause q̄ maculāt corp⁹. sicut ē cloacaria. et alia q̄ maculāt animā sicut est ista. De vsura certū est q̄ mala ē detestabilis et iniq̄. et istud habet ex sacra scriptura. Sz nūc restat ostendē q̄ lucrū sumē in mutatione monete adhuc pei⁹ est q̄z vsura. Usurari⁹ em̄ tradit pecūiā suā ei q̄ recipit volūtarie eāq; q̄ postea p̄ōt se ex ea iuuare ac inde sue nēcitati succurrē. et illud qḋ dat alteri vltra sortē ē ex cōtractu volūtario inē partes. Sz p̄nceps in indebita mutatione monete accipit simplicit̄ inuolūtarie pecuniā subditoz. qz ꝓhibet cursū p̄oris monete melioris. et quā q̄libet plus vellet habē q̄z malā. Deinde p̄ter nēcitatez absq; vtilitate q̄ ex ḃ posset p̄uenire subditis ipe reddit eis pecuniā min⁹ bonam. Et si faciat meliorē q̄z añ. hoc tn̄ ē vt deterio/rē in posterū. et tribuet eis min⁹ eq̄lenē de bona q̄z receperat de alia. Et q̄libcūq; sit ipe retinet ptē p se. In hoc ergo qz ipe supza pecuniā recipit incrementū cōtra vel p̄ter naturalē ipi⁹ vsum. ista adq̄/sitio par ē ipi vsure. ꝫ peior q̄z vsura. eo q̄ est min⁹ volūtaria vel magis otra volūtatem subditoz. et absq; ḃ q̄ possit eis p̄ficē et p̄ter necessitatē penit⁹. Et qm̄ lucrū feneratoruz nō tātū excedit nec est ita p̄iudiciabile generaliē multis. sicut istud qḋ cōtra et supza totam cōitatē impositū non min⁹ tyrānice q̄z dolose ita vt sit mihi dubiuz an pot⁹ debeat dici violenta p̄/datio vel exactio fraudulenta

Capitulū decimūoctauū

Q tales mutatiōes monetaz q̄ntū ē ex se non sūt p̄mittende

Aliquotiēs ne pei⁹ eueniat et p scādalo deuitādo p/mittuntur in cōitate aliq̄ inhonesta et mala. sicut lupanaria publica aut qñ etiaz p aliqua necessitate vel opoztunitate p̄mittit aliq̄ negotiatio vilis sicut est ars campsoria vel etiā p̄aua. sicut est vsura. Sz de tali mutatiōe monete p lucro accipiēdo non apparet aliqua causa mūdi quare tantū lucrū malū debeat aut possit admit

ti qñ p istud nō euitaꝛ scandalum ꝫ potius generaꝛ. vt patz satis ex viij. ca. Et mlta incōueniētia inde sequerent quoꝝ aliq̄ iā tacta sunt et adhuc alia videbuntur postea. nec est aliqua nēcitas neqꝫ oportunitas ꝫ faciendi. neqꝫ p̄t reipublice expedire. Cui⁹ rei manifestuz signū ē q̄ mutationes hmōi sūt noiter adinuēte. sicut tactū ē in capitulo p̄cedenti. Nūqꝫ eñ sic factuz est in ciuitatibus aut regnis olim vel mō p̄spere gubernatis. nec vnqꝫ repperi histoziā q̄ de hoc faceꝫ mentionē. hoc excepto q̄ in q̄daꝫ epla Cassiodoꝛi scripta noie theoderici regis Italie vna parua mutatio monete in pondere facta durissime reprehendiꝫ. et multū efficaciter reprobaꝫ. quā q̄dē efficacius fecerat p quibusdā stipendiarijs p̄soluendis. Uñ p̄dict⁹ rex Boetie de ꝫ scribens inꝫ cetera dixit Quapropꝫ prudentia vra lectiōib⁹ erudita dogmaticis scelestam falsitatē a cōsortio veritatis eñci at. ne cui sit appetibile aliquid de illa integritate subducere. Et q̄busdā inꝫpositis. Rursuz inq̄t mutulari certe nō debet qđ laborantib⁹ daꝫ. ꝫ a quo act⁹ fidelis exigiꝫ cōpensatio minuta p̄stet ꝛc. Si vero Italici seu romani finaliter tales mutationes fecerint sicut videꝫ ex quadā prava moneta veteri q̄ qñ qꝫ reperiꝫ in cāpis. hec forte fuit vna de causis quare eoruz nobile dñiuz deuenit ad nihilū. Sic igiꝫ patz q̄ iste mutatiōes tā male sūt q̄ de natura sua non sunt aliqua/ tenus permittende

Capitulum decimum nonū.

De quibusdam incōuenientib⁹ tangentib⁹ principem que sequūtur ex mutatiōib⁹ monetarum

Multa et magna incōuenientia oriūnt ex talie mutādo monetas quoꝝ aliqua p̄ncipali⁹ principē. alia totā cōitatem et alia magis partes ipi⁹. Ut breui tpe nup trāsacto q̄plurima talia in regno francie visa sūt euenire. Aliqua etiā iā tacta sūt antequē tñ expedit recitare. Primo nā qꝫ nimis detestabile nimis turpe est p̄ncipi fraudeꝫ omittere. monetam falsificare. auruz vocare qđ nō est aurū. et libzā qđ nō est libza. et sic de talib⁹ prius positis. xij. q. xiij. capīs. Preterea sibi iclūbit falsos monetarios dānare. Quō ergo satis p̄t erubescē si repiaꝫ in eo qđ in alio debēt turpissima morte puniri. ? Rursū magnū scandalū ē sicut dicebaꝫ octauo capīo et vile p̄ncipi q̄ moneta regni sui nūqꝫ i eodē statu p̄manet. ꝫ de die in die variaꝫ et q̄ñqꝫ in vno loco pl⁹ valet qꝫ in alio p eodē tempe. Itē sepissime ignoraꝫ durātib⁹ his tpib⁹ vel mutatōib⁹ q̄ntū valeat hoc numisma vel illud et oportet mercari seu emere vel vendē monetaꝫ seu alterari de p̄cio cōtra ei⁹ naturā. et sic rei que debet eē certissima nulla ē certitudo. ꝫ poti⁹ incertaꝫ inordinata ofusio in vituperiū p̄ncipis. Itē absurdū est penit⁹ et alienū a regia nobilitate p̄hibere

cursum vere et bone monete regni et ex cupiditate pcipē imo cogere subditos ad vtēdū min⁹ bona moneta q̄si velit dicē q̄ bona ē mala et ecōuerso cū talibus dictū sit a dño ꝓphaz Ue q̄ dicitis bo^m ma lū 7 malū bo^m. Et itez ꝺoec⁹ē p̄n cipi irreuēri p̄decessores suos. Nā q̄sq̄ teneť ex dīuico p̄cepto hono rare parentes. Ipe aūt ꝓgenito/ rū detrahere videť honori q̄ bo nā monetā eorūz abrogat et facit eā cū eoꝝ imagine scindē. et loco monete auree quam sibi fabricaue rāt facit monetā eneā in pte. Qꝺ videť figuratū in tertio regū vbi legiť q̄ rex roboam abstulit scuta aurea q̄ fecerat pater ei⁹ salomon ꝓ q̄ꝺ⁹ fecit scuta enea Joē quoq̄ roboaz ꝓdidit q̄nq̄ ptes ꝓpli sui ꝓ eo q̄ ipe voluit in principio ni mis grauare subiectos. Adhuc au tē rex nimis debz abhorrere tyrā ca facta cuiusmodi est mutatio ta lis vt ꝓdictū est. q̄ etiā est p̄iudici abilis et piculosa ꝓ tota posteri te regali sicut in sequentibus diffu sius ostendetur

Capitulū vicesimum

De alijs incōuenientib⁹ totā cōi/ tatem tangentibus

Inter multa incōueniētia ex muta tione monete venientia q̄ totā cōi tatē respiciūt vnū est qꝺ ꝓus tan gebatur capło xv. principaliter qz videlicet ꝓnceps ꝓ hoc posset ad se trahere q̄si totā pecuniaz cōita/ tis et nimis depaupare subiectos Et quēadmodū quedaz egritudi nes cronice sūt alijs piculosiores eos q̄ sūt minus sensibiles Ita ta lis exactio q̄nto minus pcipiť tan to periculosi⁹ exerceť. Non em̄ ita cito grauamē ipius percipitur vel sentitur a ꝓplo sicut per vnā aliam collectā. et tñ nulla fere talis pōt eē grauior. nulla generalior. q̄ nul la maior. Rursū aurū et argentuz ꝓpter tales mutationes et impeio rationes minorant in regno quia non obstante custodia deferuntur ad extra vbi carius allocantur. Homines enim libentius conātur suaz monetā portare ad loca vbi eam credunt magis valere. Ex ꝺ igiť sequiť diminutio materie mo netarū in regno. Itē illi de extra regnū aliquotiens contrafaciunt et afferunt similez monetam in re/ gno et sic attrahūt sibi lucrum qꝺ rex ille credit habere. Adhuc etiā forsitā ipa monete matēia in par/ te consumitur fūdendo eam et re/ fūdendo totiens quotiens solet fi eri. vbi mutatiōes huiusmodi exer centur. Sic ergo materia moneta bilis tripliciter minuitur occasiōe mutationū predictaruz. ergo non possūt vt videť lōgo tpe ꝓmanē vbi non exuberat matēia moneta bilis in mineris vel aliunde. et sic tandem princeps non haberet vn de facere posset sufficienter de bo na moneta. Itē propter istas mu tationes bona mercimonia seu di uitie naturales de extraneis re/ gnis cessāt ad illꝺ afferri in q̄ mo neta sic mutatur. quoniam merca tores ceteris paribus prediligunt

ad ea loca trãsire in quibus repe
riũt certã monetã et bonam Ad/
huc aũt intrinsecus in tali regno
negotiatio mercatorum per tales
mutatiões ꝑturbatur et multiplici
ter ipedit. Preterea his mutatiõib⁹
durantib⁹ pecũiales reddit⁹ ãnua
les reddit⁹. locagia cẽsure. ꝫ silia ñ
ꝑnt bene et iuste taxari seu appreci
ari vt notũ est Itẽ nec pecunia ꝑt
secure mutuo dari vel credi et sic
de talib⁹ imo multi nolũt ista cha
ritatiua subsidia facẽ ꝓpter tales
mutationes. Et tñ sufficientia ma
terie monetabilis. mercatores et
omnia ꝑdicta sũt aut nãcaria aut
valde vtilia nature humane. et op
posita sũt ꝑiudiciabilia et nociua
toti cõmunitati ciuili

Capitulum vicesimũ

ꝑmum. De alijs incõuenientibus
q̃ tangunt partem cõitatis

Quedam partes cõitatis
occupate sũt in negotijs
honorabilib⁹ aut vtilibus
toti reipublice vt in diuitijs natu
ralib⁹ ad crescendũ vel tractandũ
ꝑ nãcitate cõmunitatis. cuiusmodi
sũt veri ecclesiastici. iudices. milites.
agricole monete artifices et sikes.
Sed alia pars auget diuitias vi
li questu. sicut sũt cãpsores. merca
tores monete
que q̃dem negotiatio turpis est ꝑ
ut dicebaꝫ ca. xvij. Isti ergo qui
sũt quasi ꝓpter nãcitatez reipublice
et quidã alij sicut receptores ꝫ tra
ctatores pecunie. et tales capiunt
magnã partẽ emolimẽti siue lucri
ꝓuenientis ex mutationib⁹ mone/
tarũ et maliciose aut furtiue ditan
tur inde cõtra deũ et iustitiam. qm̃
ipi sũt tot diuitijs immeriti et tan
tis bonis indigni. Alij vero ꝺpau
perant ex hoc qui sũt optime par
tes illi⁹ cõitatis. ita ꝙ ꝑnceps plu
res et meliores subditos damnifi
cat ꝑ istud et nimiũ grauat. et tñ
nõ totũ lucrũ ꝓuenit ad ipm. ꝫ ma
gnã partẽ hñt isti ꝑdicti quozũ ne
gotiatio vilis est et admixta cum
fraude. Kursũ q̃ ꝑnceps nõ facit
ꝑscire ꝓpo temp⁹ et modoz future
mutatiõis monete quã intẽdit fa
cere aliq̃ per cautelas ꝫ ꝑ amicos
ℬ secrete ꝓuidẽt. ꝫ tũc emũt merci
monia ꝑ moneta debili et postea
vendũt ꝑ fozti et subito fiũt diui
tes et nimiũ lucrant indebite cõn
naturalis mercatiõis legitimum
cursũ. Et videt eẽ q̃dã gen⁹ mo
nopolij in dãnũ et ꝑiudiciũ totius
cõitatis resideue. Adhuc autẽ ꝑ ta
les mutatiões nãe est reddit⁹ ta/
xatos ad nũerũ pecũie aut iniuste
minui. aut iniuste saltez augeri. hĩ
tactũ fuit in ca. xi. Itẽ ꝓnceps per
tales diuersificationes et sophisti
catiões mõetarũ dat malis occa
sionẽ faciẽdi falsã monetã. aut qz
min⁹ est cõtra cõsciẽtiã eoꝝ ipam
falsificare ex q̃ apparet eis ꝙ ita
facit ꝓnceps. aut qz eoꝝ fallitas
nõ ita cito deꝑhendit ꝫ ꝑnt facili
us et plura mala his stantib⁹ ꝓpe
trare q̃ si sp̃ curreret bona mone
ta. Preterea istis durãtib⁹ q̃si innu
merabiles perplexitates. obscuri
tates. errores inextricabiles. diffi

cultates accidũt in cõpotis. expo sitis:et receptis. Oriunt etiã inde materie litigioz et varie q̃stiones male ꝓsolutiones debitoruz .frau des .inordinatiões.abusiones q̃z/ plurime et incõuenientia multa q̃ nescirẽ explicare.forsan q̃busdam enũeratis pri' maiora ꝙ deteriora Neq̃z mirũ.qz sicut ait aristoteles Ano incõuenienti dato multa se/ quũtur et ꝟ nõ est difficile videre.

Capl.xxij. Si cõitas

ꝑt facẽ tales mutationes monete

QUm moneta sit cõitatis vt ostensũ ẽ capło.vi.vide tur ꝙ cõitas ipa possit de ea ad libitũ ordinare.ergo eã põt quomõlibz variare et sup ꝟ capẽ q̃ntũ placeat.ꝙ de ea facẽ sicut de re sua.Maxime aũt si ꝓ guerra vl' ꝓ redẽptione sui ꝓncipis de capti uitate vel aliquo tali casu fortuito ipa cõitas indigeret vna magna pecunie sũma. Ipa em̃ tunc possz eã leuare per mutationez monete nec essz cõtra naturã.aut sicut vsu ra ex q̃ hoc nõ faceret ꝓnceps.ꝯ ipa cõitas cui' ẽ ipa moneta.Per hoc em̃ cessarẽt nec haberẽt hic lo cũ multe rõnes pri' facte otra mu tatiões monete. Nec solũ videꝯ ꝙ cõitas hoc facẽ posset.ꝯ etiã ꝙ ꝟ ꝺberet.ex quo nc̃aria collecta.q̃m in tali mutatõe aggregari videnꝯ q̃si omnes bone cõditiões in aliq̃ tallia seu collecta.Nã in breui tpe multũ lucrũ affert facillima ẽ ad colligendũ et distribuẽdũ.seu assi gnãdũ sine occupatiõe multoruꝫ et sine fraude colligẽtiũ et cũ par/ tis expensis .Nulla etiã ꝑt imagi nari magis equalis seu ꝓportiona bilis.qz fere q̃ plus ꝑt.plus soluit et est ꝑm sui quãtitatẽ min' perce/ ptibilis seu sensibil.et ideo magis portabilis sine periculo rebelliõis et absq̃z murmure ꝓpli.Est etiã ge neralissima.qz neq̃z clẽic' neq̃z no bilis ab ea se ꝑt per ꝓuilegiuz vel alias eximere.sicut multi volũt de alijs collectis Ain oriũtur inuidie dissensiones.lites scandala.et etiã multa inconuenientia que nõ veni/ unt et tali mutatione monete. Igi tur in casu predicto ipsa põt et de bet fieri per ipsã cõitatez .De isto autẽ saluo meliori iudicio mihi vi deꝯ ad pns sic posse dici.ꝙ videli/ cet aut illa sũma pecunie qua cõi/ tas indiget transferenda est et ex/ ponẽda in remotis partib' et in/ ter gentes cũ quib' nõ habeꝯ cõi/ catio.Et etiam tãta est ꝙ materia monetabilis ex hoc diu erit nota biliter minor i ista cõitate.Et isto casu posset fieri collecta per muta tionem monete in materia vel in mixtione qui si fieret aliꝯ talis mu tatio esset postponẽda ꝓpter cau sã assignatã et ꝑm modũ posituz captulo xiij.Si vero sũma ꝓdicta nõ sit ita magna.vel si taliꝯ expo nitur qũocunq̃z sit ꝙ de materia monetabili nõ sit diu notabiliter min'in cõmunitate .propter istuꝺ ꝺico ꝙ preter icõueniẽtia incepta in presenti capitulo adhuc seque/ rentur plura et peiora q̃z superi/ us explicata de tali mutatione

monete q̄z de vna alia collecta Et potissime sequeret periculū ne tandez p̄nceps vellet hoc sibi attribuere. et tūc reuerterent omnia inconuenientia pri⁹ dicta Nec obstat rō prima in q̄ dicebat q̄ pecunia est cōitatis. q̄z nec cōitas nec aliquis iuste p̄t abuti re sua aut illicite vti ea sicut faceret cōitas si taliter mutaret monetas. Et si forsā cōitas ipa qualitercūq̄z faceret talez mutationē tunc moneta citius q̄z prius reducenda est ad statū debitū et p̄manentem et cessare d̄bet captio lucri super ipam monetam

Capitulum vicesimum tertiū

In quo arguitur q̄ p̄nceps possit mutare monetas

SOlet dici q̄ in casu necessitatis omnia sunt p̄ncipis Ipe ergo de monetis regni sui p̄ōt q̄ntum et qualit̄ sibi videtur expediens accipē pro imminente vel instante necessitate seu p̄ defensiōe reipublice aut p̄cipat⁹ sui regni. Modus vero colligendi pecunias p̄ mutationē monete est valde conueniens et idone⁹ vt p̄/baretur p̄ ea que dicta sunt capō precedenti. Adhuc autē supposito q̄ p̄nceps non possit taliter mutare monetas et tantū emolimentū sup hoc sumere de iure ordinario vel cōi. tñ diceretur q̄ hoc ipe p̄ōt facere alio priuato iure. vtputa p̄/uilegio spēali a papa. vel ecclesia. vel imperatore romano. vel etiā a cōitate oliz sibi hereditarie concesso p̄ter bona merita sua. Itē moneta est ipi⁹ cōitatis. vt patz ex ca vi. et ipa p̄t eā sic mutare. vt dictū est capō p̄cedēti. ergo ipa cōitas p̄t aut potuit auctozitatē taliter mutandi monetas p̄ncipi cōcedere. se ipam spoliare iure ordinationis et mutatiōis monete et partē monete p̄ncipi dare ab eo capienda quo vellz Itē si ō iure cōi spectat ad cōitatez ordinare de monetis vt dictū ē sepe. et ipa p̄ter discordiā multitudinis non potuit cōuenire in vnū modū. nōne ipa potuit in hoc cōdescendere q̄ totalis dispositio monete ex tūc et de cetero staret in p̄ncipis volūtate. certe sic. et q̄ rōne hui⁹ipe caperet emolimentū in mutatiōe seu ordinatione monete. Itē vñ. ca. dicebat q̄ certa pēsio debz esse tarata p̄ factōe monete. et q̄ de et sup illa pēsione p̄nceps p̄ōt et debz aliquid habē. ergo pari rōne debet habē vel accipē sup hoc plus et pl⁹ et p cōsequēs tātū sicut p mutationez monete. ergo eodē modo p tales mutationes p̄t illud emolimentuz leuare. Itē opoztz p̄ncipē habere reddit⁹ certos et magnos sup cōitatē vñ ipe possit tenē statuz nobilē et honestū put decet magnificē ciā p̄ncipalē siue regiā maiestatez Opoztz etiā q̄ isti reddit⁹ sint de dñio p̄ncipis seu de iure p̄prio regalis. Possibile ē igit̄ q̄ vna et magna ps istoz redduituū oliz fuēit assignata sup fēm monetaz talit̄ q̄ licēt p̄ncipi lucz recipe mutādo monetas. Possibile ē etiā q̄ isto dēpto residui reddit⁹ nūq̄z suf

ficerent ꝑ statu principi pertinēti. Uelle ergo sibi amouere ptātem mutandi monetas ē cōtra honorē regni attētare principez exheredi tare. imo ipm depauperet a statu debite magnificētie destituere nō tā iniuste ꝙ ēē vitupabilē ꝑ tota cōitate. quam nō decet habē ꝑnci pē nisi excellēti statu pollentē

Capitulum vicesimum quartū.

Rūsio ad ꝓdicta et cōclu sio principalis

Quamuis in solutiōe ꝑmi argumēti forsan multe dif ficultates possēt occurrere. verū/ tñ transeūdo breuit ꝑ nūc occur rit mihi ꝙ ne ꝑnceps fingeret talē nēcitatē esse qñ nō ē sicut fingūt ty ranni vt dicit Aristl. determinandū est ꝑ cōitatē aut ꝑ valentiorē eius partē exīsse vel tacite. qñ ꝙlis. et ānta nēcitas eminet. Exīsse dico. qz ad hoc debz ogregari cōitas si assit facultas. Tacite vo si fuēit festina nēcitas ꝙ ꝑplus conuocari nō possit. et tam euidēs ꝙ postea appareat notorie. Tunc cñ ꝑncipi licet aliqua recipe ō facultatibus subditoꝝ nō ꝑ mutationē monete ꝫ ꝑ modū mutui. de q̄ postea faci enda ē restitutio plenaria. Ad ali ud cū dicit ꝙ ꝑnceps pōt habere ꝓuilegiū mutandi monetas ꝑmo nō intromitto me ō potētia pape ꝫ puto ꝙ nūq̄ ꝫ ocesserit nec oce det qñ sic ipe daēt licētiā malefa ciēdi quā null⁹ bñ operando mere tur accipere. De imperatore autē romano dico ꝙ ipe nulli principi potuit vnq̄ ꝓuilegiū dare faciēdi illud qō sibimet nō licēt. sicut ē ta lis monete mutatio. vt ꝑz ex pri⁹ dictis. De cōitate etiā dictū est ca pitulo. xxij. quia ipa nō ꝑt mutare monetas nisi in certo casu. Et tūc si ipa omitteret ꝑncipi ꝫ cū limita tione rōnabili q̄ ex eodē caplo et alijs apparet. iā ꝫ nō faceret prin/ ceps tanq̄ ꝑncipalis auctor. ꝫ sic ordinatiōis publice executor. Ad aliud aūt cū arguit ꝙ cōitas cui⁹ est moneta se possz spoliare suo iu re et illud totuz ꝑncipi trade et sic totuz ius monete deuoluerē ad ꝑncipē. Primo videt mihi ꝙ ꝫ nū q̄ faceret cōitas bñ ꝺsulta nec ēē sibi licet q̄modolibz mutare mone tas. aut male vti re sua vt dictū ē caplo. xxij. Itē cōitas ciuiuz q̄ na turalit ē libera nūq̄ scient se redi gere et in seruitutē. aut se subijcēt iu go tyrānice ptātis. Si ergo ipsa decepta aut minis territa seu coa/ cta ꝺcedat ꝑncipi tales mutatio/ nes. nō aduertēs incōueniētia que sequūtur et ꝫ seruilit se fore subie/ ctā ipa pōt ꝫ statiz aut qūolibz re uocare. Itē res q̄ spectat alicui q̄i de iure naturali qñq̄ nō ꝑt ad al/ terū iuste trāsferri. Sic aūt ptinet moneta ipi libere cōitati vt satis patz ex caplis primo et sexto. Sic ergo cōitas nō pōt ꝺcedē ꝑncipi ꝙ ipe habeat auctoritatē abutēdi vtrib⁹ ciuiuz quibuscūq̄ volue rit. ita non potest ei dare priuile gium tale monetarum quo ipse non posset nisi male vti exigen/ do tale lucrum super mutatione

monetarū vt satis pz ex multis p̄
cedētib⁹ capl̄is. Per ꝟ pz ad alid
qđ addebat vlteri⁹ de cōitate nō
cōcozdi in ordinatione monete q̄
p̄t odescendē q̄ntum ad ꝟ in p̄nci
pis arbitrio. Dico q̄ sic p̄t q̄ntuz
ad aliqua et ad tp̄s. ꝟ nō sibi cōce
dendo ptātē tāti lucri sumendi su
p indebitis mutatiōib⁹ supza dēis
Ad aliud argumentū sūptū ex ca
pitulo. vij. de ꝟ q̄ p̄nceps pōt ali
qđ emolimētū hre sup monetam.
Rñdet facilē q̄ ꝟ est q̄si quedam
pensio parua et limitata q̄ non p̄t
q̄ntūlibet augeri p mutatōes pze/
dictas. ꝟ stat sine mutatiōe quacū
qz. Ad aliud concedit q̄ p̄nceps
p̄t habē reddit⁹ et debz habē ma
gnificū et honestissimū statuz. seo
isti reddit⁹ p̄nt et debent alibi assi/
gnari et aliter sumi q̄z p mutatio
nes indebitas ex quib⁹ tāta mala
et tot incōueniētia oziunt. sic ostē
sū est añ. Posito etiam q̄ aliq̄ por
tio istoz redituū esset sup mone
tam. Ipa tñ debet eē certe et det̄/
minate q̄ntitatis. sicut supza quāli
bet marchā q̄ monetarij duo soli
di vel sic. et tūc istud esset absq̄z q̄/
cūq̄z mutatiōe siue lucri augmēto
irrōnabili et enozmi. qđ p̄t pueni
re ex detestabilib⁹ mutatiōib⁹ sepe
dictis. De q̄bus vniuersalē cōclu
dendū est q̄ p̄nceps nō p̄t eas fa
cere aut talē lucruz accipē. nec de
iure cōi seu ozdinario. nec de p̄uī
legio siue dono. cōcessione. pacto.
seu q̄uis alia auctozitate, vel alio
q̄cūq̄z mō. nec p̄t esse de suo dñio
aut sibi q̄olibz ptinere. Itē quia
istud sibi denegare non est ipm ex/
heredare aut maiestati regie cō/
traire. sicut mentiunt falsiloq̄ adu
latozes sophistici et reipublice p/
ditozes. Rursū cuz p̄nceps teneat
ꝟ non facere ipe non merez habē
aliquā pensionē siue donū pro ab
stinendo a tali abusiua exactione.
Hoc em̄ nō videt aliud esse nisi p/
cium redemptiōis a seruitute qđ
nullus rex aut bon⁹ p̄nceps debz
a subditis exigere. Itē suppositoz
non cōcesso q̄ ipe haberet p̄uilegi
um capiendi aliquid supza mone
tā p faciēdo eā bonā et p tenēdo
eam in eodē statu adhuc ipe debe
ret tale p̄uilegium perdē in casu in
q̄ tātū abuteret q̄ ipe mutaret et
falsificaret monetam p suo lucro
non minus cupide q̄z turpiter ad/
augendo

Capitulum vicesimum

q̄ntum ad tyrannus non pōt diu
durare

In istis duob⁹ capl̄is intēdo p̄ba
re q̄ exigē pecuniā p tales muta
tiones monete ē cōtra honorē re
giū et in preiudiciuz toti⁹ regalis
posteritatis. Sciēdū ē igit inē p̄n
cipatū regis et tyrānicum. hoc in/
teresse q̄ tyrann⁹ plus queritq̄ poi
ligit omodū p̄prium q̄z cōmune cō
ueniens subditozū. Et ad hoc niti
tur. vt teneat pplm sibi seruilē sub/
iugatum. Rex aūt cōtrario vtilita
ti p̄uate publicam prefert et sup
omnia post deum et animam suaz
diligit bonū cōe et libertatē pub
licā subditoz̄ hec ē vēa vtilitas

nobilitas ꝑncipātis cui⁹ dominiū tanto est nobili⁹ tāto meli⁹. q̄nto est magis liberoꝝ siue meliozū vt ait Aristl. et eo diuturni⁹ q̄ in tali ꝓposito intentio regis ꝑseuerat di cēte cassiodoro. Disciplina impe/ rādi est amare qđ multis expedit Quotiēs em̄ regnū in tyrānidem vertit nō longo post tpe custodit. qz ꝑ ß ad diuisionē trāslatōez aut ꝓditionē omnimodā ꝓparat ma/ xime in regione tpata et remota a ciuili barbaria vbi sūt hōines con uersatiōe moꝛib⁹ et natura liberi ñ serui nec sub tyrānide ꝑ cōsuetudi nē indurati. qb⁹ seruit⁹ foꝛet inexpe diens inuoluntaria et oppressio ty rānica simili violēta. ergo nō diu ꝑmansura. qz sicut Aristl. ait. Vio lentia citissime coꝛrūpit. Ideo di/ cit Tulli⁹ ꝙ nulla vis imperij tan ta est q̄ ꝑmente metu possit eē di/ uturna. Et seneca in tragedijs in/ quit Violenta nemo impatione ti muit moderata durat. Vñ ꝓncipi b⁹ destitutis imꝛopabat dās ꝑ ꝓbam dicēs ꝙ imperabāt subdi tis cū austeritate et potentia. Ad/ huc añt ꝓpositū alit declarat. Ait em̄ plutarch⁹ ad tyrānuz impato rem ꝙ respublica ē coꝛp⁹ qđam qđ diuini numinis instar bñficio animat et sūme eq̄tatis agit nutu et regit quodā moderamine rōis Est igit respublica siue regnuz sic qđā coꝛp⁹ bñanū. et ita vult ari stoteles. v. politice. Sic ergo coꝛ p⁹ male disponit qñ humoꝛes ex/ cessiue fluūt ad vnū ei⁹ mēbꝛū ita ꝙ illud mēbꝛuz sepe ex ß inflat et nimiū ingrossatur reliq̄s exiccatis et nimis attenuatis tollit q̄z debi ta ꝓportio neq̄z tale coꝛp⁹ ꝑt diu viuere Ita cōfoꝛmit est de cōitate vel regno qñ diuitie ab ipius vna parte attrahūtur vltra modū Cō munitas nāq̄z vel regnū cui⁹ ꝓnci pātes in oparatiōe ad subditos q̄ntum ad diuitias potētiaz et sta tū enoꝛmiter crescētē. tūc est velut sicut vn⁹ homo cui⁹ caput est tam magnū taz grossū ꝙ non potest a reliquo debili coꝛpoꝛe sustentari. Quēadmodum ergo talis homo non pōt se iuuare nec sic diu viuē ita neq̄z regnū permanere poterit cuius ꝓnceps trahit ad se diuiti as in excessu. sicut fit per mutatio/ nes monete. vt patuit capitulo xx. Rursum sicut in mixtione vocum non placet nec delectat eq̄litas et ineq̄litas nimia vel indebita totā consonantiam destruit et detur/ pat. imo requiritur ꝓpoꝛtiona ta inequalitas et cōmēsurata qua perseuerante emiscent leti blanda modulamina choꝛi. Sic etiam vni uersaliter quo ad omnes partes cōmunitatis equalitas possessio nuz vel potentie non conuenit nec consonat sed et nimia disparitas armoniam reipublice dissipat et coꝛrumpit. vt patet per Aristote lem quinto politice. Potissime ve ro ipse ꝓnceps qui est in regno velut tenoꝛ et voꝛ principalis in tāta ſi magnitudine exceꝛat et re liqua communitate discoꝛdet re/ galis policie dulce melos tunc e/ rit perturbatum. Propter quod

ſm Arist. adhuc est alia differen
tia inē regē⁊ tyrannū. q⁊ tyrann⁹
vult esse potētior tota cōitate cui
ꝑsidet violenē Regis vero tp̄ātia
est tali moderamine tp̄ata q̄ ipse
maior atq⁊ potentior q̄z aliq̄s ei⁹
subdit⁹. est tñ tota ipa cōitate infe
rior virib⁹ et opib⁹ et sic in medio
constitut⁹. Sz qm̄ ptās regia cōi/
ter et leniē tendit in mai⁹. ideo ma
xima cautela adhibēda est et pui
gil custodia. imo altissima et prin
cipalis prudentia requirit ad eaz
ꝑseruandā ne labat ad tyrānidez
p̄cipue ꝓpter adulator⁹ fallacias
qui sp̄ p̄ncipes ad tyrāniā impule
runt. vt ait Arist. Ipi em̄ sicut in li
bro Ethicor. legit. aures p̄ncipum
simplicit et ex sui natura alios esti
mantes callida fraude decipiūt ⁊
eor⁹ suggestionib⁹ regū studia de/
prauant Sed qm̄ eos euitare aut
extirpare difficile est ipe Arist. dat
aliā regulā p quā regnū pōt lōgo
tpe cōseruari. et est q̄ p̄nceps mul
tū amplificet dñiuz sup̄ subditos.
exactiones captiones non faciat. li
bertates eis dimittat aut cōcedat
nec eos impediat neq⁊ vtat pleni
tudine ptātis. ꝯ potentia legib⁹ et
cōsuetudinib⁹ limitata et regulata
Pauca em̄ ait Arist. sē iudicis seu
p̄ncipis arbitrio relinquenda. Ari
stoteles adducit exemplū de The
opōpo lacedemoz⁹ rege. q̄ cū mul
tas ptātes atq⁊ tributa ꝑplo re/
misisset ab añcessoribus imposita
ipe q̄dē vtori plorāti atq⁊ impro/
peranti turpe esse regnū minoris
emolimenti filijs traditurū q̄z sus
cepisset a pre. Rñdit dicens. Tra/
do diuturni⁹. O diuinū oraculū. o
q̄nti ponderis verbuz. et in palaci
is regijs litteris aureis depingen
dum Trado inquit diuturni⁹. acti
diceret. Plus auxi regnū duratōe
tp̄is. q̄z sit diminutū moderatiōe
ptātis Ecce plus q̄z salomō hic
Et si roboā de quo supra memini
a patre suo salomone regnū sic cō
positū recepisset et tenuisset. nun q̄z
decē de duodecim tribubus isrl̄ p/
didisset. nec sic improperatū fuisz
Eccl. xlvij. Prophanasti semen tu
um inducere iracūdiā ad liberos
tuos et ceteris stultitiā vt faceres
imperium bipartitū. Sic igit ostēsū
est q̄ dñium q̄dē ex regno in tyran
nidem vertit oportet q̄ celeriē fi/
niatur

Capitulum vicesimum

sextū De cape lucruz ex mutatiōe
monete p̄eiudicat toti regali po
steritati

Declarare ꝓpono q̄ muta/
tiones p̄dē sē cōn honorē
regis et generi regio p̄iudicāt. p q̄
tria p̄mitto. Primū ē q̄ illō ē in re
ge vitupabile⁊ successorib⁹ suis p
iudiciabile. per quod regnuz per/
ditioni disponitur aut vt ad alie/
nigenas trāsferatur nec rex potest
satis dolere vel flere qui esset infe
lix ita miserabilis q̄ per negligen
tiam suam aut per malum regimē
eius aliquid fieret vnde ipe vl̄ he
redes sui p̄derent regnū tot virtu
tib⁹ auctū. tāto tpe gloriose seruа
tū. necnō in piculo anime sue glo/

riose fozet si ex defectu sui populū patereť tot pestilẽtias tot calamitates et tãtas. ąt et ąnte solẽt accidẽ in dissipatiõe siue trãslatione regnoꝝ ¶ Secõ supposito ꝙ p tyrãnisationem regnum perditioni exponiť. sicut declaratū ẽ i capło ꝓcedenti. Et qm̃ sicut in Ecõo. scribiť. Regnū a gẽte i gentẽ transfertur ꝓpter iniustitias et iniurias et otumelias et diuersos dolos tyrãnis aut iniurioſa eſt aut iniusta eſt cū ꝫ etiã vt ad spẽalia descẽdã absit ꝙ in tãtū degenẽauerint frãcigenaꝝ libera cozda ꝙ voluntarie serui fiant. Ideoqꝫ seruitus eis imposita durare nõ posset. qm̃ et si magna sit tyrãnozū potentia. eſt tñ liberis subditoꝝ cozdib⁹ violẽta. et aduersus alienos inualida. Quicunqꝫ ergo dños francie ad hmõi regimẽ tyrannicū quocũqꝫ mõ traherẽt. ipi regnū magno discrimini exponerẽt et ad terminum ꝓpararent. Neqꝫ eñ reguz frãcie generoſa ꝓpago tyrãnisare dicit. nec seruiliter subñci gallicus populus osueuit. Ideo si regia ꝓles a pristina virtute degeneret. p culdubio regnū perdet ¶ Tertio suppono tanqꝫ iam ꝓbatū et sepius repetitū ꝙ capere vel augẽ lucrum sup mutatione monete eſt factū doloſū tyrãnicū et iniuſtū. cuz hoc etiã non posse otinuari in regno. qđ quidẽ regnū iam nõ sit q̃ ad alia multa in tyrannidẽ versuz Iñ non solū incõuenientia sequũtur ex isto. sed oportet q̃dam alia mala esse ꝓuia. alia ocomitatiua quia hoc non põt a viris consuli qui non sint intentione corrupti atqꝫ ad omnẽ fraudem et nequitiaz tyrannicã consulẽdam parati vbi viderentur ꝓncipi ad hoc inclinari aut posse. Dico itaqꝫ recolligendo ꝙ res per quã regnū disponiť perditiõi. turpis eſt ꝓiudiciabilis regi. sed hoc ẽ pertrahi et conuerti ex hẽdib⁹ suis. et ꝫ fuit ꝓmuz suppositū. et in tyrannidẽ et hoc fuit scõm. q ad hoc vertitur ꝓmutatio monete vt dicit tertiũ. Igitur exactio que fit p tales mutationes eſt contra honozẽ regis q ꝓiudicialis toti posteritati regali quod erat ꝓbandũ Hec igitur vt p̃missa sine assertione dicta sint et cuz correctione ꝓuidentũ. Nam ſm Aristotelẽ ciuilia negotia plerũqꝫ sũt dubia q incerta. Siquis igiť amore veritatis inueniendo his dictis voluerit contradicere aut contrascribere bene faciet. Et si male locutus sum testimoniũ perhibeat de malo. Sed cũ rõne ne ipe videatur gratis et voluntarie condemnare. quod non poteſt efficaciter impugnare

¶ Explicit tractatus de cõmutatione monetarum

Tractatus eiusdem

magri Johis Garson cancellarij parisien. De secta flagellantium se

Lex xpi dicit lex amoris quā dns sicut dicit Aug' voluit paucissimis sacramentis esse otentaz. Et inde culpat eos q̄ seruilibus eaz pmūt onerib' ofozmit ad illud pmi pastozis petri. Act. xv. Quid tētatis deū imponē iugū sup ceruicē discipulop. qđ neq; nos neq; pres nri portare potuim'. ꝫ p gr̄az dn̄i nostri Jhu xpi credim' saluari. quemadmodū q illi piū verbū certe verbū omi acceptōe dignū. Lex xpi nō min' debet in cultu suo vitare superstitiones gentiliū q idolatraruz pser̄tim crudeles et horrendas q̄z antiq̄ lex. In q̄ tñ phibitio fit per expressum. deut. xiij. vbi dicit. filij estote dn̄i dei vr̄i. nō vos incidetis Glos. Nō debetis in aliquo idolatris assimilari. Et in hebreo habetur. Nō vos laborabitis. Hoc āt faciebant idolatre. sicut habet. iij. Regl. xviij. Ubi dicit q incidebāt se iuxta ritū suū cultris q lanceolis donec pfūderent sanguine Cōp/tū siq̄dē ē et traditū homicidas illos et apostatas demones eē capidos effusionis sāguinis p̄sertim hūani. Lex aliq̄ ānta ē iniq̄or et demonijs obsequētior. tāto sp inuenit crudelior et amarior. Patet in illis q̄ filios suos et filias immolabāt demonijs. Hinc dns ait p ꝓphām Seruietis dnis alienis q̄ nō dabūt vobis requiē. Xps aūt ex gr̄a sua sic notat. i. dicto Petri pius allegato. voluit nos misericordit saluare p sāguinē suū semel effusū. p quez fact' ē nobis a deo sapiētia. iustitia. scificatio. et redēptio. Lex xpi maximā sortit virtutē ex misericordia et gr̄a sua. Cui' gr̄e vasa sūt sacramēta noue legis ex virtute opis opati. et q̄cquid auertit a sacramētis suscipiēdis p̄sertim a sacramēto ofessiōis debz reñci fidelit. Cōstat aūt p expiētia q talit se flagellātes nō curāt de sacramento ofessionis vel penitētie sacramētalis dicentes q̄ hec flagellatio potior est ad delendū pcā q̄z quecūq; confessio. imo eā equiparāt nōnulli vel preponunt martyrio. qm̄ facim' iquiūt vltro fūdēdo sanguinē ꝓpriū qđ ab aliis martyēs pati cogebant. Formidandum tamē istic est. ne apud p/sonas clericales et in locis sacris causet hec pollutio sāguinis vel ex cōmunicationē vel irregularitatē vel cōtaminationem et prophanationem in eisdem locis sacris

Lex xpi prohibet solicite penitētias publicas dādas esse clericis sacerdotibus et prelatis propter reuerentiam status clericalis quāto minus debent tales persone suscipere penitentias huiusmodi publicas sicut sunt vt fertur multi de numero se flagellantium. qui licet videantur celare se tamē satis cognoscuntur. Similiter diceretur de psonis insignib' in vtroq; seru. ō puanda insup vēcūdia inuēculaz

et iuuenū illic se denudātiū et de nō infringenda grauitate viroꝝ vl' auctoritate minuenda parentum

¶ Lex xp̄i si videatur flagella indulgere iuxta illud. ecce ego in flagella paratus sum nihilominus circūstātie debent apponi quib⁹ rōnabilit̄ fiat obsequiū nr̄m. Una ꝙ hm̄odi flagellatio fiat iudicio superioris imponentis talē penitentiā ⁊ ꝙ ab altero fiat et moderate ⁊ sine scandalo et ostentatōne ac sine sanguine iuxta traditionem G. parisien quē admodū fit hm̄odi flagellatō in religionibus approbatis ⁊ ab aliquibus deuotis p̄sonis Sed aliter lōge videmus in illis quos reprobamus flagellis obseruari.

¶ Lex xp̄i declarata p ecclesiā cui⁹ auctoritas maior est in sua ōsuetudine dicente sācto Thoma ꝙ̄ sit auctoritas vni⁹ doctoris sic̄ ihierony mi vel Aug. Semper secta flagellā rium se reprobauit postꝙ̄ insurgere videbat in diuers mūdi partib⁹ et hoc de memoria pluriū hominū viuentiū tā in lotharingia ꝙ̄ in almania et in francia pluribus in locis iuxta narrationes hominum et chronicas frācie ac scripturas fide dignas ¶ Lex xp̄i frequenter prohibuit multas obseruatōnes begardoꝝ et begardaꝝ q̄ in prima sui introductōe p̄tendebant spēm magne religionis ac multi fructus spūalis in siabus et exempla salutis at ꝙ austeritatis. Prohibuit inquam ꝓpter sequelas malas et multas q̄ sub hoc pretextu fieri sunt inuente Nō em̄ est malū qđ subsistere posset si nō aliquā spēm haberet in se boni Propterea fallit hec argumentatio Proueniūt ex hac secta flagellatoꝝ multa bona. non igitur tollenda vl' reprobanda. ¶ Lex xp̄i nedū ordinat hoiem ad deū. sed etiā ad p̄imū et ad principem seu prelatum suum. ꝓpterea non debet qualiscūꝙ̄ ritus introduci per populos q̄ posit causare seditionē vel partialitatē vel superstitionem sed debent oīa regulate fieri et ordinate de māndato et ordinatione superioris vt nullatenus ordo hierarchicus confundatur qđ fieret si quilibet ad arbitrium suum posset instituere vel fouere nouum rituꝫ sine duce sine lege stabili sine ordine vbi sunt iuuenes et virgines senes cum iunioribus simul in vnum diues ⁊ pauper et illorum turba magna de quibus ait ecclesiastes stultorum infinitus est numerus ¶ Lex xp̄i sufficienter data ē in preceptis decalogi quorum obs̄uacio facta cum bona simplicitate et vt ita dicit grossa fide satis ē ad salutem p̄sertim laicoruꝫ et popularium absq̄ noua grauissimorum oneruꝫ impōne Juxta illud xp̄i Si vis ad vitam ingredi serua mandata dei Nec valet si dicatur ꝙ populares suscipiunt voluntarie tales flagellationes sine precepto alio dum inuenitur ꝙ ipsi diuina precepta liberius in multis inde contēnunt Est enim contumax humana natura que postquā destituta est ab originalis iusticie statu cupidius fert in illa que sunt adinuentiones sue ꝙ̄ que sunt diuine iussiones. Et hic vnus superbie gradus quem apud

religiosos loquitur Bernardus in ueniri dum plus gaudent in abstinentia vel oratõne particulari spõtanee sumpta q̃z in tota regulari disciplina ¶ Lex xpi sufficiẽt ab apostolis et sacris doctoribus explicata nõ inueni tales nouitates flagellantium se constituisse predicando. vel aliter sed potius reprobasse tãquam suspectissimas et periculosissimas et que vergere possunt in scãdalum xpianorũz apud iudeos saracenos et paganos tanquam lex xpi sit austera crudelis et in sanguinibus non in miserationibus erudita ¶ Lex xpi docet ex premissis et similibus multis prelatos ecclesie pastores et doctores imo et ꝑncipes q̃ sectam hm̃odi cruentam q̃ sanguinolentam gallice sãglate studeant et laborent destruere seu cõpescere tam bonis predicationibus et bonis suasionibus q̃z censuris ne dum ecclesiasticis sed etiam temporalib⁹ more predecessorũ. attento q̃ sub hoc velamine ac pretextu pñie fiũt innũera mala sicut expti testãt Insurgunt hereses. vilipenduntur ꝓñ sacerdotes cõtẽnuntur confessiones et penitentie sacramentales. extorquẽtur doloꝭ modis pecunie ocia que pigros occidunt nutriunt Silemus de furtis de stupris q̃ adulteriis de periculis q̃ sunt in falsis fratrib⁹ et fraudulentis solicitationibus ad omne facin⁹ atq̃z flagicium Jta vt bonis et malis hinc inde statera iusta vel equa lance pẽsatis mala multo plꝰa q̃z bona parturire cognoscatur hec secta se flagellantiuz ꝑdem et pluries iam dãnata Propterea dum repullulat vt excrescit toto studio funditus euellenda proterendaq̃z censetur.

¶ Ueruz qm̃ oportet in hoc mala iam radicata et quod latissime serpit procedere pedetentim et caute ne dum querũtur eradicari zizania flagellatorum hm̃odi simul euellat̃ et triticum prius seminatuz boni sabbatis q̃z verbi dei Notetur igitur sequela quadruplex infra scripta

¶ Fiat in primis exhortatio vehemens et crebra de et super auctoritate sacri concilij dũ illud est. Similiter de auctoritate pape et ecce romane ẽtenus quilibet habeat ꝑmptitudinem animi parere vel obedire mandatis vel institucõibus seu concilijs predictorum. quẽadmodum facit egregius et feruidus predicator Magister Vincenti⁹ sicut patet ex litteris ꝓpria manu subscriptis nouissime missis Cõstantiã In quo vdianis inquit recõmendationib⁹ sacri et vniuersalis concilij constantien quas facio post sermonem docui et docco omnes fideles summittere omnia facta et verba ac etiam scripta determinationi ac etiam correctioni eiusdez sacri concilij subdo Et sic facio in omnibus factis dictis ac etiam scriptis meis. Hec ibidem. que manifestant discretam humilitatem et humilez discretionẽ tanti viri que discretio posita est a sanctis patribus ductrix auriga q̃z virtutum dum instar deuoti Bernardi pl⁹ alieno q̃z proprio credit iudicio Porro non est formidandũ

retractatōis (que forsitā opponet) opprobriū Sit in exemplo Beatus Aug⁹ cuius retractatō nec inhonorauit eum nec auctoritatē dictorum suorum robur euertit Nihil enim vt quidam ait efficacius ad docendū q̄ verbum verax simplex et humile nihil habens fictionis vel superbe presumptionis admixtum quoniaz deus est qui cum simplicibus gratiam et virtutem sermone qua laborat in vanuz lingua loquentis.

¶ Fiat ostensio quēadmodum fuerunt quandoq̄ inchoata pia deuotione que processu temporis inueniuntur deteriores exitus accipe. vel ꝓpter scandalum pusillorum vl ꝓpē scientie defectum. sicut loquitur de quibusdam apls. Testimonium inquit perhibeo eis. quia zelū dei hñt sed non ꝑm scientiam. Fiat itaq̄ sic docendo sic predicando q̄ nō ita reprobabuntur persone singule que presentibus temporibus flagellauerunt se q̄ videantur nūc dānāde vl penitus execrande dūmodo dein de obediant monitioni salutari inculcando quēadmodum melior est obedientia q̄ victime. Et q̄ iussione diuina in omni sacrificio tuo salem offeres.

¶ Fiat exhortatio diligens et vehemens super laudibus pacientie que perfectum opus habet preferēdo eam talib⁹ vltro acceptis flagellationibus. Juxta qđ loquitur Augᵘ conformiter ad senecā. q̄ aduersitates seculi huius non tam infligēdi sunt q̄ dum euenerint pacienter tolerande faciendo per pacientiaz de necessitate virtutem. Nō sū tam demens inquit seneca vt egrotare velim sed si egrotandum est patienter tolerabo. Debebunt proinde numerari diligenter atq̄ tribulationes varie nunc temporales nūc spūales que assidue nob dāt et ingerūt velimus nolimus pacientie materiam cuiusmodi sūt infirmitates. paupertates. vexationes. angarie. mortes parentum atq̄ filiorū. bella. rapine. incendia. detractiones. otumelie. labores manuum in agricolis et mechanicis. temptationes rursum variorum peccatorum et forsis timores. Et quis cunctas huiusmodi tribulatōnes dinumēt? que tot et tales sunt q̄ non oporteat nouas superinducere. quoniaz satis esset tolerāda fortis tribulationū huiusmodi quotidianoz ꝑ purgacōe magna peccatorum presertim adiuncta cō tritione et humili confessione in re vel proposito tempore et loco Juxta qđ rogabat quidā. Fiat pars purgationis mee purgatorium meum labor quo hic per singulos dies exerceor. Et profecto sic ē. plus aliqñ valet pia flagellorum dei sub eius manu tolerantia sine murmure. sine reprehensione diuinorum iudiciorum. sine rancore vel odio contra superiores suos vel alios affligētes se iuste vel iniuste. q̄ si manēs iracundus et impatiens ne duz flagellaret se ipsum ad sanguinem se laceraret et decerperet membratim ad mortem. Jmo sicut non licet hominem se ipsuz propria auctoritate

mutilare vel castrare nisi pro sanitate totius corporis consequenda sic nec licz vt videtur q̄ a se ipso q̄s sanguinem violenter ēiciat nisi cū medicine corporalis Alioquin simili ratione posset se homo cauteri/sare per ferrum ignitum quod ad huc nemo posuit vel cōcessit nisi forsitan idolatre vel falsi xp̄iani q̄les reperiuntur in india qui se putant baptisari debere per ignem .

¶ Fiat in speciali velut in quadaz radice prouisio solers et exacta circa societatem illam multum numerosam a qua videtur inchoata vel saltem multum continuata et obfirmata flagellatio talis. Unde cum dicant se sub obedientia esse primitus impandum est q̄ desistant ꝛ desistere suadeant alios sub moderatione que dicta est videlicet nisi vel quousq̄z sacrum concilium vel ecclesia romana mandauerit vel tolerauerit hec fieri allegando regulam moralez q̄ vbi dubitacō surgit de aliquo actu an possit licite fieri vl omitti tutius est omittere q̄z facere Presertim vbi factio generare cernitur scandalum alioz vnde est illud ap̄li Si esca scandaliset fratrem tuū non manducabo carnes in eternuz Videretur proinde numerus talis coartandus et solicite purgād' ne sub eorum multitudine etiam bonorum mali et reprobi delitescant. Deniq̄z populus q̄n erigitur nouitates ille sunt illis ingerēde in quib' est tuta salubrisq̄z deuotio sicut de misericordia sanctorum et recursu ad eos vt ad angelum ꝑuz custodem. Ad sanctum cuius nomen persona gerit. Ad illam matrem dei et virginalez sponsum suum Joseph numerando p̄rogatiuas eorū ꝑro inde si predicandum fuerit de finali iudicio vel antixp̄o fiat hoc in generali concludendo q̄ in morte quilibet habet suum iudicium proximuz et incertum. Et si quis inducere voluerit miracula noua super antixp̄i aduentu proximo Notet q̄ mūdus senescens patitur fantasias falsorū miraculorum sicut homo senex fantasiatur in somno. Propterea sunt nūc hūda miracula valde suspecta nisi facta prius examinatōne diligēti. Obseruandum preterea sūmope videtur apud tales de societate q̄ nullo modo viuant ociose si laborare possint vt sit exēplar et aiatōem laborantiū. vt p̄terea nihil agāt tō tenciose ꝛ velut ex vitupio et cōtēptu p̄latoz maioz et minoz vel aliquorum generaliter clericoruz neq̄z in p̄dicationib' faciēdis neq̄z in cōfessionib' audiendis. Propterea debēt in omni loco quo p̄mo veniunt p̄mitus habere collocutōnez et bn̄ placitū cū ecclesiasticis vel ecoz capitib' ne scisma forsan fiat laicoruz ad clericos vel ecōtra Tandē si forte senserit doctor insignis mgr Vincenti' nō posse ducnienē sup p̄missis salubriter et efficacit̄ ꝓuidē videt osulti' vt ad tēpus segregaret p̄ñiam suam effugiens tantā societatez

quod si posset visitando sacrum cō ciliū vel altera occasione sibi sūpta

Hec interim notata sunt velut in quodaz incursu magl. ad rememorandū ꝗz docēdū xviij. Julij Anno M.cccc.xvij. Constan tie concilij

Sequitur epistola missa Magistro Vincētio or dinis predicatorum. dei seminiuerbio feruentissi cissimo. contra se flagel lantes. p magistrum Jo hānem gerson

Dominatissimo doctori z predicatori zelanti salu tem animarū Magistro Vincentio de ordie fra trum predicatorum patri meo i xpi charitate dilectissimo Job. gerson Tanta de virtutibus tuis doctor egregie fama referente crebrius ac cepi. tanta spāliter in collocutōe fa miliari cum reuerendo pfe dño ge nerali tui ordinis p̄dicatorū agno ui, vt mihi videaris recte figurat' ꝑm nomē tuum. p illud apocalypꝭ quo speculator totius eccāstici de curs'. Jobes. ait. vidi et ecce equ's et qui sedebat sup illuz habebat arcū et data est ei corona. et exīt vincēs vt vinceret. Existi quidem vt vince res o vincenti glorioseSed quales tu vinceres. qua ratione. quibus ar mis. quo appatu bellico. quali arcu tu tandem ipse coronatus triūpha res? Respondet ille cuius es imita tor Paulus dicens. arma milicie no stre non esse carnalia cum reliquis similibus qualia melius ipse nosti. Suppetunt hoc loco plurima cordi meo. que libentius et forsitan vtili' ꝓbo ore ad os ꝗz calamo muto re serarez tue sapientie nisi ꝙ alioꝛsuz me trahunt occupationes alie Et quia te grauibus assidue laborib' intentum ꝓtrahere longa scripto ris serie non visum est satis equum vel modestuz. hoc vnū qō in votis nedum meis sed ꝗz plurimoꝛū ver sat apiā Redduī tue charitati tuo ꝗz zelo pacis ecclesiastice testimoni um hoc insigne. hoc celeberrimum preconium. tū multi tum nominati p̄fatus magister ac dominus gene ralis. ꝙ inclito arragonum regno nūcꝗz fuissent concordata pacis ca pitula. Nūquā subtractio que tam viriliter et legitime facta est ab illo nimis prohdoloꝛ erga matrem ec clesiam obdurato Pe. de luna fuis set attemptata si non auctoritatis tue pondus et concilij robur addi disses. cui' fauoris taz egregij nos ipsi sacro generali concilio presen tes desideratissime pacis annis iā

fere xl. miserabiliter exulātis fructū et reditum primum exspectamus. Et o te felicez. O te ter quaterqz beatum si presentialiter adesses. si non auditu solo sed prīs oculis corāz cernere volueris pinquam velut i ianuis summi pontificis electionez si videlicet efficaci celeritate sepositis interim turbis iocundam tue p̄sentie faciem huic eidem sacro concilio conspicie̅dam attuleris. fructū nisi fallor ampliorē et te tuisqz moribus digniorem afferres qz si hoc neglecto p̄manseris in inceptis. Memineris beati Pauli ad galathas scribentis. Deinde ait post annos xiij. ascendi hierosolymaz cū barnaba et tito. et contuli cuz illis euāgelium quod predico in gentibus seorsum autem his qui videbant aliquid esse ne forte in vanum currerem aut cucurrissez. hoc satis pro tua re tibi dictum puto. Est siquidē apud nos altera velut hierosolȳa, sunt apostolorum successores. reuerendissimi et deo amabiles prelati. Sunt legisdoctores cum quibus tuam ipsam predicationem conferre tam salubriter qz humiliter poteris vt interim sileam de alio profectu multiplici spato si veneris. Crede mihi doctor emerite multi multa loquūtur super predicationibus tuis et maxime super illa secta seu verberantium qualem constat preteritis temporibus fuisse pluries q in locis varijs reprobatam. quam nec approbas vt testantur noti tui. ꝯ nec efficaciter reprobas. Jactantur inde varij rūores p populos q apud nos. quorum multa etsi neqz vera neqz credenda. censeātur ab illis q̄ te sicut p̄fius loquitur intus et in cute norunt. Nihilominus exemplo Pauli qui per revelationem certissimus erat p̄dicationez suaz esse p̄m deum. voluit pter condescensionē ad infirmos. pter auctorisationez insuper pleniorez per apostolos descendere in hierusalem et collationē habere cum apostolis Sic agē placeat nominatissime magister ac domine. ac interim bene vale benuol⁹ susceptor huius litterule quam in p̄cinctu scripsi die qua solemnitatem ipsius q̄ p̄nominaui barnabe beatissimi Pauli consortis preueniēdo recensebam ix. Junij in vigilia Sacrosancti sacramēti Quoro quia nescio si forte non exaudiat hāc exhortationem zeli mei tua prudens discretio. nolens huc accedere de p̄sti Judicaui tecum agere. sicut mihi in veritate conscius sum. q̄ in simili vellem erga puitatem meam similiter et synceriter agi Mittimus reuerendus pater p̄nominatus et ego querelas aliquorum que in manus nostras nedum verbis sed scriptis deuenerūt. q̄ id agimus non ad dānationem tuam. non ad inculpationem. non ad irritationem nouit deus sed cautelam super his omnib⁹ ampliorem. Scio milies exptus qz varia sepe qz falsa de predicantib⁹ referuntur. partim ex auditorum impricia. partim ex arroganti quorūdaz malicia. cōtemptu vel inuidia Scio deniqz qui ait Da sapiēti occasionē et festinabit accipere. Interim bene

vale in domino. qui tuam in bono viam dirigat custodiat et cõfirmet Amen.

Explicit epistola Magistri Johãnis gerson ad sanctum Vincentium ordinis pdicatorum missa. In qua hortatur vt Concilium Constantien̄ sua personali presentia accedere dignetur sectamq; se flagellantium vt ad tẽpus deserat modestissime inculcat.

Sequitur tractatus cõtra sectam valdensium notabilis valde ⁊ utilis

INuidia diaboli mors intrauit in orbem terraruz imitantur aũt illum qui sunt ex pte illius. Sapiẽtie iij. Conditor vniuersi deus omnipotens celestes spũs bonos quidẽ omnes ordinauit. sublimib' illos naturalibus simul atq; gratuitis donãs muneribus Erat quippe vt ait Aug'. simul in illis naturam condens et largiens grãm Sed cum ex pma ordinatione flexibile accepissẽt arbitrium nec felicitatis imutabilitatez essent consecuti. sed bono vsu donoz suscepto illi adepturi essent iusticie coronã. quidaz ex illis tantis dei beneficijs bñ vñ eterne beatitudinis mercedem a iusto iudice preperũt. p quam immobilit felici diuinitati. otemplationi inherentes. inflexibilẽ a rectitudine voluntatez adepti sũt Alij tantã sue ordinationis gloriaz non ferentes abusi sunt ea in superbiam. et contra illũ qui dederat moliti sunt insidias. dũ lucifer ille q̄ mane oriebatur plenus sapiẽtia et pfectus decore in delicijs paradisi exñs. cuius operimentũ fuit omnis lapis pciosꝰ sardiꝰ topasiꝰ ⁊ iaspis crisolitꝰ onix ⁊ berillꝰ saphirꝰ ⁊ carbunculꝰ et smaragdus positus in mõte dei i celũ ascendere pũpsit. et sup astra celi. exaltare solũ suum. et sedere in monte testamenti in lateribus aquilonis sup altitudinem nubium. et fieri similis altissimo Atq; ita iusto dei vltoris iudicio factus tenebrosus draco corruit in terram cuius cau/

ua secum traxit tertiam ptē stellaꝝ Tunc quidez sublimis ille conditor supbis resistens humilibus autem dans grām. exaltauit humiles ⁊ vi uites dimisit inanes. Lucemqꝫ diui dens a tenebris. lucem appellauit di em et tenebras noctē. beatos illos spūs illustrans claritate omnipotē tis dei syncera ⁊ candore lucis eter ne pfundens velut specula sine ma cula dei maiestatis Illos aūt ꝑprie celsitudinis supbos amatores qui non seruauerunt suum ꝓcipatum. ⁊ dereliquerūt suū domicilīū. in iudici um dei magni vinculis eterna sub caligine reseruauit. deijciens oēs in terram tenebrosā et optam mor tis caligine. terrā miserie et tenebra rū vbi vmbra mortis et nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. Igitur cū a suo auctore omnes cō/ diti essent boni. maligni di et ingra ti spūs prauitate supbe electionis a rectitudine sue institutionis ꝓlap si sūt. Nec quōlibet aliter ab illa po tuerunt deflecti qm̄ nec passionis turbo nec habitus mali stimul⁹ ad/ esse nature spūali bene instituto po tuit. vnde ignorantia vel errore li ligatus intellectus affectum supbe a vero bono diuerteret. et bonum falsum eligere suaderet. aut sumeret verum malum. Necesse igitur fuit vt in verum bonum ac nature eius cō sentaneum eius ferretur electio quā non nisi p contemptum debiti ordi nis et mensure ac regule a superiori p fixe vel transgressuz puerti contigit In quo contemptu seu transgressu puersitas supbie consistit. videlicet. duz amor ꝑprie excellentie adeo in affectu dñatur. vt pro illius obtētu superiori subijci contemnat aut negli gat. in hoc mensurā ꝑprie virtutis transcēdēs ⁊ q̄si super se gradiens. et suam non recognoscens in conse cutione etiaz veri boni dependenti am. Ita nequam ille spūs diuinam similitudinem superbe ꝑpetijt. duz ad instar creatoris eam beatitudi/ nis eterne dignitatem que solo dei munere creature accedit suis attri/ buit viribus. illam sibi suo nisu com parare p̄sumens nec dans gloriam deo. qui est omnia in omnibus. ex q̄ et per quem et in quo omnia. Hec autem supba ꝑprie dignitatis appe titio mox in illo pepit inuidiam. dū dolore grauissimo confectus est su per excellētia hominis. ad quā deo miserante in supplementum angelice ruine vidit illum sublimatum. Quid enim aliud inuidere est. q̄ sup bono alieno affici dolore in quāntū ꝑprie benditur ⁊ iudicatur ꝑprio bono ei se detrimento? Ideo quidem figul⁹ odit figulum. quia illum suo questu censet suo lucro afferre detrimentū. Sic et inter supbos sunt iurgia. q̄ contra se inuicem nituntur in ꝓcu tione excellentis glorie. que quasi g consortium obscuratur aut saltez minuitur, quoniam excellentia singu laritatem postulat. Supbum ergo illum spm̄ sūmus liuor inuasit. dum singulari illa ꝓcellentia quam sūmo cōcupiuit deiorio iusta vicissitudi ne se fraudatum conspexit. hominē

autez de humilis terre limo diuina manu formatū ad illam exptus est esse ꝓmotum. ¶ In his aūt duab⁹ malicijs supbia scz atq; inuidia to/ta ꝑfitas affectus angelici cōfistit quia circa spūale bonum ad quod solū affectus angelicus afficī potest nō nisi duobus his modis electio/nem contigit obliquari. Talisq; ē in eis cōnexio vt motus inuidie inse/rabiliter motum supbie comitetur. Siquidem ex eadem pullulant radi/ce boni alicuius appetitio et renisus in oppositum. Nec per hoc ea rōne q̄ quis ꝑ supbiam inordinate excellē/tiam singularem consectatur. illi de/rogantem alienam gloriam aspnat ꝑ inuidiam. Ita aūt hec intelligi ve/lim nō vt sic in duobus his crimini/bus tota ꝑfitas angelica contineri censeatur. vt a ceteris quibuslibet vi/cijs sic imunis. imo vero etsi mime ꝑ affectū ad illa conuertatur. omni/um tñ illoꝝ reatum incurrit. dū ad illa ꝓcipitare horiez studet et conat ad qđ studiosissime faciendum sua/ incessanter stimulat inuidia. ex qua letatur cum malefecerint hoies⁹ ex/ultat in rebus eorum pessimis Ita q̄ desertor ille spiritus cuz ita vt di/ctum est ab initio peccauit nec in ve/ritate steterit. sup hois claritate qua deus illum cunctis aiantibus ꝓsta/re voluit rectum faciens illum ⁊ po/nens in manu cōsilij sui. nimia inar/descens inuidia. ingenij sui acerrimi quidē collectis viribus illum adijt. quē in loco voluptatis inueniēs ꝑ/strauit. sueq; superbie per appetitu diuinitatis imitatorē fecit. Inde fa/ctum est vt is qui q̄ diu staret in ea rectitudine in q̄ cōditus fuerat mor/tem tā spūalem q̄ corporalē effuge/ret. diaboli ꝓcurante inuidia vtri/usq; mortis necessitatem incurreret. cui et totā posteritatez reddidit ob noxiam. Sic igitur inuidia diaboli mors intrauit in orbem terraꝝ Imi/tantur aūt illum qui sunt ex parte il/lius Impermeabilē pene ire silua/ sublimiū atq; difficiliū questionum in quibus schola theologica circa/ hec exercēt exacta ꝓsecutio postu/laret. sed pūtis instituti nō est de hu/iusmodi subtilibus theorijs ꝑclara exercere ingenia. Ad aliud festinat stētio ad expurgādū scz vet⁹ q̄dā fermentū malicie et nequicie eradi/candāq; zizaniā quā inimicus ille dormientibus hominib⁹ nouissimis his dieb⁹ superseminauit in medio euāgelici tritici ab hoie xp̄o semina/ti. Sectā illā loquor dānatissimam ac pernicōsissimā quā valdensiū vo/cant. q̄ nūc ꝓcurāte generis hūani cruētissimo hoste mire grassat in/ orbe xp̄iano. ita vt iā fines gallie que sola monstris carere solita est lugu/bri atq; infami sorde penetrauerit. ⁊ plurimoꝝ ludificauerit aias ad se/candū vanitates et insanias fal/sas diabolice suggestionis. que ꝓfe/cto altera quedā mors ē. cū in fini/bus tēpoꝝ inuidia diaboli intrauit in orbem terrarum ꝙ filiorum super/bie regem ac ꝓncipem damnatissi/mo ritu atq; cultu imitantur qui sunt ex parte ipsius. id est hui⁹ secte

amatores. Ita hac tempestate misera
randa huius seculi. mentes horum
pestilentum hominum excecauit vt
veritate dei in mendacium cōmuta
ta colant et seruiant creature potiꝰ
ꝙ creatori qui est benedictus in se
cula Amē Et ꝓpterea tradidit illos
deus in passiones ignominie. vt fe/
mine imutent naturalem vsum i eū
vsum qui est contra naturam Et si/
militer masculi relicto naturali vsu
femine exardescant in suis desideri
is. inuicem masculi in masculos aut
etiam in bestias turpitudinem ope/
rantes. et mercedem quā oportuit
erroris sui in semet ipsis recipientes
Itaq; quoniam ordinata breui/
tas et docet et delectat. modꝰ operi
concepto adhibendus est. et certis
finibus constringenda oratō. Duo
igitur de re proposita dicere statui.
Primum quidem non quantum rei
gravitas postulat sed quantum in/
genij concesserit breuitas. ad pio
fidelium q; cordium consolationem
tuitionemq; salutarez sceleris mag
nitudinem execrandissimamq; mali
ciam aperiet. Secundum vero. mo/
dum possibilem atq; verisimilē quo
ea que ab huius nephandissime se/
cte sceleratissimis cultorib⁹ fieri fir
mantur ingenio demonis valeant
procurari declarabit. si videlicet mi
ra illa que a se visa audita gesta cō
memorant veritate aliqua natura/
lis existentie nitantur. an sola delu/
sione oꝓpressioneq; fantasie demo/
nes sua industria mentes. in idolis
atq; simulacris fantasticis decipiūt
vt ita esse in re ipsa opinentur. imagi
nibus ipsis rerum potius ꝙ reb⁹ ip
sis inherentes. Nouū certe crimē ac
pōribus seculis inauditum. vt ausim
dicere cunctis abominationibus gē
tium que a creacione mundi conti/
gisse memorantur deteriꝰ atq; exe
crabilius est hoc valdensium facinꝰ
Et hoc ex duobus confirmare co
nabimur Primum ex ipsius sceleris
acerbitate et malicie nimia vberta/
te. Secundo ex periculoso scandalo si
ei non efficaciter occurratur immedi
ate Acerbissimum nimirum est hoc
crimen qō ab apostasia diuine reli
gionis sumit initium. Initium quip
pe superbie hominis vt sapiens ait
est apostatare a deo. Si principi
um est superbie. principium est totiꝰ ma
li. Initium enim omnis peccati idē
sapiens superbiam esse affirmat Prin
cipia autem in quolibet genere. cum
sint quātitate minima. pmaxima sūt
in virtute Cum autem apostasia p
varios incedat gradus. valdensium
hec nephandissima secta pertingit
ad summum. quia deum et dominū
nr̄m ihm xp̄m quē vnice colendum
atq; adorandū baptismali pfessione
susceperat. incredibili temeritate ac te
meraria incredulitate negligit con
tēnit abn̄git. Insup et scissima atq;
saluberrima eius sacramenta into
lerabili presumptione infamat Pha
nat. imo vero diuinissimo illo sacra
in quo tota nostra recolitur. sed et
continetur redemptio ad nephādis

simos ac spurcissimos sue supstico
nis fines abutitur. Dicere pudet q
fraude sub hypocrisi xpiane profes
sionis cum sceleratissima illa sua co
scientia cum ceteris fidelibus statu
tis ab ecclesia diebus. supsticose hu
ius religionis professores ad com
munem comunionem sanctam acce
dant. Qui vt ex eorum confessione
comptus est sacratissimam illaz ho
stiam ab ore suo polluto nepharia
manu deponunt. illamq integram
vt a suo pfide sacrorum ac salutari
um mysteriorum emulo sunt evocati
bufonibus imundissimis vtiq ani
malibus diuturna fame cruciatis et
dendam tradunt. et extracto sang
uine de corpore pueri innocentis
quem parricidio necant. pulueres
ex bufonibus incendio resolutis co
ficiunt. et pdicto sanguini comixtos
illos in pastam liquidam vertunt.
vnde iuxta sui damnatissimi pfidis
institutum se inungunt. et inde vt
asserunt ad volatum in celerem ae
ris transitum reddunturidoneis hu
iusmodi etiam pulueribus supsticio
se abutuntur ad nepharios act' q
plurimos. puta ad frugum sterilita
tes. ad aeris obnubilationem. ad
grandines ac tonitrua ac mille alia
pniciosa et charitati fraterne pro
sus contraria opa perpetranda Et
cum hi pditissimi homines aposta
te xpianam religionem ita non vere
antur abdicare. deuastantem ange
lum deum suum statuut. eiq ponut
adiutorem suum. illisq ppetuam
reuerentiam profitentur. et cum isfer
no faciunt pactum et cum morte ine
unt fedus. Fuit ne queso vnq ere
crabilior abominabilior atq dete
stabilior secta? Nonne illa porro se
culorum tolerabilior fuit idolatria
qua vani illi homines in quibus no
suberat scientia dei. de his que vide
bantur bona non potuerunt intelli
gere eum qui est. neq operibus at
tendentes agnouerunt quis esset eo
rum artifex. sed aut ignem aut spiri
tum aut citatum aerem aut gyrum
stellarum aut nimiam aquaz aut so
lem aut lunam rectores orbis terra
rum deos putauerunt? Vel etiaz p
fundius aberrantes deos appella
uerunt opa manuu hominum auz
et argentum artis inuentionem aut
similitudines animaliuz aut lapide
inutilem opus manus antique Aut
siquis artifex faber de silua lignum
rectum secauerit. et huius docte era
dat omnem corticem. et arte sua vt
diligenter fabricet vas vtile in con
uersatione vite. reliquis autez hui
opis ad pparationem esce abutat.
et reliquum horum qd ad nullum
usu valet vel facit lignu curuu q
mib' plenu sculpat diligenter p va
cuitate sua. et p sciam artis sue figu
ret illud q assimilet illud imagini ho
minis. aut alicui ex aialib' illud co
paret. pliniis rubrica et rubicundus
facies fuco colore illi' et oem macu
la q i illo e pliniens terra. q faciens
ei digna habitatoez in piete ponis
illud. q confirmas ferro ne forte ca
dat. pspicies illi scies qm non pt se
ipm adiuuare. Imago enim est. et
opus est illi adiutorio. et de scien
tia sua et de filiis suis Et de nu

ptis votum faciēs inquirit nec eru
bescit loqui cum illo qui sine aia est
et pro sanitate quidem infirmū de
pcatur .et pro vita mortuū rogat.
et in adiutoriū inutilem inuocat. q
p itinere petit ab eo qui ambulare
non potest .et de adquirendo et de
opando et de omni rerum euētu pe
tit ab eo qui in omnibus est inutil.
Nimium in his versor. Horum om
nium error vtiq; dānatissimus fuit
quem supuacuitas eorum adinuenit
et ideo breuis illorū finis inuēt⁹ ē
Sed tamen in illis longe minor q;
in istis est querela. In illis siquidez
aut affectus superfluus homini diui
nū honorem suasit impendere. vt a/
cerbo luctu dolens pater cito sibi
rapti filij faceret imaginem. et illum
qui tunc quasi homo mortuus fue/
rat tanq; deum colere cepit q sic ef
fectui deseruiens incōmutabile no
men lapidibus et lignis imposuit.
Aut voluntas que naturaliter ho/
mini de rep̄sentatione indita est ru
dibus atq; incultis adhuc ingenijs
opinionem sug gessit idolorum exi/
mie sculptorum diuinitatis. Vel cer
te q̄ maioris est venie pulcritudo
ac maiestas diuinorum operum cū
eorum ignotus esset artifex min⁹ ocu
latas mentes ad sui admirationem
conuertit. et ad diuinum ptraxit ho
norem. Hi autem quos nūc insecta
mur valdenses. non ignorantie cali
gine non voluntatis fragilitate. nō
humanitatis excessu. sed summa pfi
dia scienter et de industria in hanc
inciderunt demenciam. et rebelles
facti lumini dixer̄t deo recede a no
bis scientiam viarum tuam nolum⁹
Qui dum inuisibilia dei non mō p
ea que facta sunt imo ec̄ p ea q̄ lex
pphete et apostoli dixerunt intelle
cta conspexissent. sempiternam quo
q; dei virtutem et diuinitatem. deū
quem cognouerunt non sicut deum
glorificauerunt aut gratias egerūt
sed euanuerunt in cogitationibus
suis. et obscuratum est insipiens cor
eorum. atq; in tam reprobum sensū
traditi sunt. vt nō modo fidelia di
mandata confirmata in eternuz fa
cta in veritate q equitate dēlinquāt
Imo etiam in summum p̄ceptorem
insurgunt et conueniunt in vnū ad
uersus dominum et aduersus xp̄m
eius. illum qui respicit terram et fa
cit eam tremere. tangit montes et
fumigant. multipliciter irritātes in
adinuentionibus suis. et aduersus
illum ore sacrilego loquentes iniq/
tatem Insuper et illum qui aduersa
tur et extollitur aduersus omne io
q̄ dicit deus aut q̄ colitur. quez
et humane salutis hostem esse non
ignorantes summo colendum ho/
nore suscipiunt. immolantes filios
suos et filias suas demonijs. q sāg
uinem innocentem effundentes. et
signo thau de frontibus eorum de
leto. bestie gloriātur se caractere in
signiri. vt liberius atq; vberius dā
natissime superstitiose illius sue se/
cte possint intendere cōmerciis. q ri
tibus immundissimis implicari. Qz
ne quidem hereſiarcharum illorum
Arrij. manichei. pelagij. fausti. ac
aliorum pene innumerabilium.
perfidiam que olim pene totum

orbem asianum peruertit. et partim etiam occiduas inuasit regiones; ad puersitatis huius apicem perti gisse video. Illi quidem sensu perti/naci suas positiones erroneas qui dem et veritati catholice aduersas defensare. atq; in medium xpiane multitudinis afferre moliti sunt. Nō tamen ita vt isti in altum cornu ex/tulerunt. vt cognitam veritatez stu diose ipugnarent et de industria cō culcarent. Sancta sed simulata fre/ti quadaz pietate alta sapientes ni mium suis inherentes sensibus. pre sumptuosi scrutatores facti sunt ma iestatis. ac p hoc oppressi sunt a glo ria. dānabiliter quidē a veritate ab errantes non tamen vt isti erroris habentes conscientiam. Illi etsi ar/roganter. nesciunt tamen q euangē lice doctrine p̄cepta p̄tereūt. isti cer ta ex scientia p̄ceptorem contēnunt et p̄cepta. Illi etsi cor eoz longe a deo esset. labijs tamē ipm honora bant. at pestilens iste populus q fa ctis deum negat et ore blasphemat Illi cuz immundis spiritibus nihil cōmune habere contendebant. at istis cuz illis familiaris est societas ac fedus ppetuum. Illos intellect⁹ pertinacia seduxit. hos obstinata ac velut diabolica rapuit malicia. De mīs quid de illa agarenorum et sa/racenorum secta dixerim. cuius in/sanus ille machometus auctor ex/tat. que q̄z iam sexcentis fere annis occultissimo dei iudicio p̄mittente amplissima illa atq; opulentissima orientis regna p̄sidem lybiā egyp tum arabiam. ethiopiam ac pluri/ma alia eterne damnationi subacta occupant. Sordida profecto ac pe ne brutalis est illorum insania. sed tamen libera voluntate dixerim q̄ hec valdensium virulenta atq; pesti fera contagio longe pniciosior sit atq; insanior. Illa siquidez incarna tionis dei et crucis aspnatur myste rium. ac impia fraude alchorani sui traditionibus falsis. vtriusq; testa/menti que illud summum dei mun⁹ redimendis hominibus collatuz af firmant. deprauat scripturas. diui/nitatis tamen veruz et incōtamina tum cultum conseruat et proficit a se idola. nec sacrificat sculptilibus chanaan. Hec autem et diuinitati q humanitati xpi dei et hominis cul tum honorem q debitum quem ta men p̄fessa est ausu sacrilego surri pit. illaq; demoniorum in hypocrisi loquentium impendit spiritibus. cō stituens super se peccatorem et dia bolum a dextris suis. Illa quidem diuturni erroris caligine pressa be neficia illa salutaria que diuina vir tus sub sacris sacramentorum sym bolis secretius operatur vilipēdit dei sacramenta nesciens. nec sperās mercedem iusticie. nec iudicans ho norem animarum sanctarum. Hec autem omnia quibus imbuta est sa cramenta ducit in contemptum. et ad nepharios vsus conuertit. Sa cratissimam etiam illaz hostiaz sub qua nostre redemptionis precium q commemoratur et continetur vt previximus funestis manibus ad fines damnatissimos attractare non veretur. Non modo vt Oza

tãgẽs arcam qui ob id a domino percussus est. vel etiam vt temulentus ille balthasar rex chaldeus i vasis aureis et argenteis templo dei ꝺsecratis vinũ bibens cũ optimatibus suis. ⁊ laudans deos suos aureos et argenteos et ereos ferreos ligneosqꝫ et lapideos ꝓpter qꝺ nephas eadem nocte interfectus est ⁊ regnũ eius ad medos translatũ ẽ. Verũ etiã vt iudeus ille in oim oculis sacrificans idolis sup aram ꝑm iussũ regis impijssimi antiochi. quem clarissimus ille princeps mathathias zelo legis accensus insiliens trucidauit sup aram. sed et arã ꝺestruxit. Preterea illa secta agarenorum voluptatib⁹ indulgens. libidini carnis frena laxat. nec tñ nephariũ illũ sordidũ atqꝫ natura vetitũ admittit concubitũ. Hec autez adeo ꝺtaminata est in opibus suis et in deliberijs suis prauis exardescens vt nullã in cõmixtione feditatem exhorreat. modũ naturalẽ ofũdat pariter et negligat spẽm. ita vt cũ incorpato demone sub brutali specie qꝺ pudor humanus vix dicere sinit audeat cõmisceri. Denicqꝫ ꝑ ua illa hismahelitaꝫ generatio ⁊ si luce euangelica suo demerito fraudata vias iusticie salutaris ignoẽt: moralem tñ quãdam adhuc tenet honestatẽ parricidia homicidia adulteria ꝛc. huiusce modi que reipublice grauiter officiũt. ꝓmi nocumẽta vetat dãnat exterminat. que oia ꝓgenies hec viperaꝫ admittit probat remunerat. imo vero quo volũtati sui regis ac principis toti⁹ neq̃ cie graciozem gerat mozẽ. nulla vtilitate intercedente. nulla liuozis ire aut odij passione impellẽte. atrocissimis his facinozibus perpetrãdis vltro se ingerit quelibet iniq̃ agens superuacue. non ignozans vtiqꝫ ꝗn talibus illud negocium pambulãs in tenebzis pasci vult epulis. talib⁹ interpellari sacrificijs. talibus obsequijs stipendijs tributis donari Itaqꝫ nunc luxuriantes ꝑ vbertate fruges pcutit vredine et ariditate conficit. nunc vitium gratissimã plenitudinem nunc pecudum atqꝫ iumẽtozum robur atqꝫ incolumitatẽ conatur auferre. Nunc subita grandine aut fulgure inopinato vrbes vt aiũt extozret et agros. nunc infantium aliquando etiam adultozũ ꝑcurat neces clades populozum pestes dissidia in ozbem molitur inferre. In his et similibus flagicijs tota sua versãtur ingenia. in his eius omnia studia consumuntur. non est maleficium quod aggredi refozmidet. si modo intellexerit illud sue dãnatissime professioni qua demoni summo studio placere cupit quomodolibet esse vsui. Nimirum autem hec natio praua et adultera hanc malozum immensitatem incidit. qꝫ cum apostatando a deo. animo irreuerenti atqꝫ infrunito vincula timozis domini ruperit. et legis dei immaculate ⁊ conuertentis animas confregerit iugum. diteritqꝫ nõ seruiam. mox et in omne flagicium ꝓceps defluxerit necesse est et nullo retinaculo nixa mens impia venerit in ꝓfundum malozꝫ. Preclare a sapiente

homo apostata describitur. q̄ est vir inutilis gradiens ore peruerso. annuit oculis. terit pede. digito loq̄ tur prauo corde machinatur malū. et in omni tpe iurgia seminat. Ex tincta enim p̄ apostasiaz in corde impio dei reuerentia. nihil remanet in eo quōlibet ad salutem vtile. Ne cesseq̄ est euulsa omnis iusticie ra/ dice. quoslibet hominis motus et a/ nimi et corpis sūma confusione tur bari. et errare in inuio et nō in via. vt de corde et ore exeant ea que co inquinant hominez. cogitacōes ma le homicidia. adulteria. fornicacōes furta. falsa testimōia. blasphemie ꝛc. Pedes autem currant in malum et festinent vt effundant sanguinem. Horum apostatarum flagicios am vitam specialius adhuc idem sapi/ ens alibi describit in hunc modum Non sufficit inquit eis errare circa dei scienciam. et in magno viuentes inscie bello tot et tam magna ma la pacez appellant. Aut enim filios suos sacrificātes aut obscura sacri ficia facientes. aut insanie plenas vigilias habentes neq̄ vitaz. neq̄ nupcias mundas custodiunt. sed a lius alium per inuidiaz occidit. aut adulterans contristat. et omnia cō/ mixta sunt sanguis homicidium furtum et fictio corruptio infideli/ tas turbacio et periurium tumult⁹ bonorum. dñi imemoratio. anima/ rum inquinacio. natiuitatis imuta cio. nupciarum incōstantia. inordi nacio mechie et impudicicie. Infan dorum enim idolorum cultura om nis mali causa est ac inicium et finis

Aut enim dum letanter insaniunt. aut certe vaticinantur falsa. aut vi uūt iniuste. aut peierant cito. Nōne queso hec omnia si quis eorum stu dia conspexerit in his ignominios valdensibus luce clarius concurre/ re videbit et intelliget illos preci/ pua eius imitatione de sorte esse di aboli cuius inuidia mors ista intra uit in orbem xp̄ianum? Ipse est bee moth de quo dominus ad Job de turbine loquitur. cuius fortitudo est in lūbis. et virtus in umbilico ven tris eius Qui nimiꝝ sub umbra val densis huius perfidie dormit in se creto calami mentis vana superstiti one decepte. et ad istar calami gra cia et iusticia vacue. et in locis humē tibus cordium inundantium vapo re carnalis imundicie. protegunt umbre umbram eius. quia cumula ta horum valdensiuz mala obstina te malicie illius quoddaz robur ad ñciunt quo illos in perditionem du cit. Et circundant cuz salices torrē tis. quia insani isti in torrente delici arum plantati mandatis ac moni tis eius pernicios adquiescunt. q̄ p uerse eius voluntatis latuz manda tuz semper exaudire pati. Ecce ab sorbebit fluuium scilicet huius gen tis instabilis et non mirabitur. quia ꝓa ei⁹ē. et habet fiduciā qz influat iordanis in os ei⁹. refidua xp̄ianita tis ptē sperās cū his valdensibus sikter aut qualibet alia tentatōe tra here in gehennam.

Cōclusio prime racōis

Tempus me deficiet. vane/
scet et loquendi virtus si
quantū rei condicio ferret
verba suppeditare voluero. et ipsi
ergo et valitudini accommodans
vltra efflucre desinam et pme ratio
ni coactis in sūmā priozibus dictis
exitū dabo. eo qđ ecē acriozis ac ve
riozis malicie valdensiū secretaz rē
affirmans. quo remotius in regio/
nē dissimilitudinis pfecta. et arci
tenebraz principi federata in maio
ri dei et sacroz contēptu atqz atro
ciozi versatur iniuria. Insup q mul
tipliciozib⁹ flagicijs atqz imū dictis
implicatur. Unde ostat huius secte
dānatissime tam intensiuam q̄ extē
siuā permaximam esse grauitatem
In quo prime rōnis ꝓpositū censeō
absolutum. Accedit alia ex magni
tudine scādali. qđ vndiqz aduersa
rius ille salutis humane diabolus
qui tanqz leo rugiēs circuit q̄rens
q̄ devozet studet afferre. sumēs ar
gumētū si arrius ille qui i alexandā
vna scintilla fuit. qm̄ non statim op
pressus est flamma eius p totum oz
bē. vt ait hicronym⁹ populata ē. q̄n
ta queso ex hac truculentissima ge
hennalis huius ignis furia. si aqua
viua sapiētie salutaris et gladio an
cipiti verbi euāgelici simul et flagel
lo vltricis iusticie cōpressa atqz ex
tincta non extiterit! Toti⁹ maligni
tatis flagrabūt incendia. localiter
in cathedza pestilentie sedebūt pseu
do ꝓp̄e et sīnas deprauabūt. et ad
sensū suū incongrua aptabunt testi
monia. et aduersus veritatē cōfidē
ter quelibet iniqua loquentur Furti
uas illas heretice prauitatis dulci
ozes ꝓpinabūt aquas et suauiozez
illū panē absconditū rebellionis scil
matice in pane ministrabūt errozis
Uniuersis libez parabunt adituz
et ad omne scelus prestabunt audā
ciam. linientes parietez absqz tēpa
mento. et consuentes puluillos sub
cubitis auditozuz loquentes vana
et diuinantes mendacium. Nulli ve
titum erit abire in consilio impiozū
et in via peccatozum stare et con/
uenire in vnum aduersus dominum
et aduersus x̄pm eius. Operta erit
synagoga sathane et clausa ecclesia
sanctozum In illa presidebit bestia
habens capita septem et cozna de
cem. que apiet os suum in blasphe
mias ad deum. et faciet bellum cuz
sanctis. et vincet illos. eritqz pote/
stas eius in omnem tribum et popu
lum et linguam et gentem et adora
bunt eam omnes qui inhabitāt ter
ram quozum non sunt nomina scrip
ta in libro vite agni qui occisus est
ab origine mundi. id est occidi pre/
uisus. Tunc profecto erit nulla mo/
rum disciplina. nulla legum obser/
uācia. nullus ordo iusticie. nulla vi
te humanitas. nulla rerum publica
rum tuicio. nullus deniqz dei timoz
ac reuerencia. confusa erunt omnia
Passim quisqz impius ac tyrannus
suo viuet arbitrio. Principatum su
scipient impij et sanctozum ac pusil
lozum gemet populus. Rex enim il
le tenebrarum cum libenter audiat
mēdacia suos oēs habebit ipios
Bella cedes rixe discidia in regnis

In vrbib⁹ in agris. Corruet ꝑplus vir ad virū. vnusquisq; ad primū suū. tumultuabit puer ctra senē. et ignobilis cōtra nobilē. Vindicabitur iniq̄tas et cōtradictio in ciuitate. die ac nocte circūdabit eā sup muros eius iniq̄tas. Erit et labor in medio ei⁹ et iniustitia. et nō deficiet de plateis eius vsura et dolus. Stupra incest⁹. adulteria. frōte libera omittent. imo vero infandis libidinib⁹ turbabunt oia. Edificabit lupanar et fiet ꝑstibulū in cunctis plateis. Ad omne caput vie signū ꝑstitutiōis ponet. et cunctis ꝓtoribus sceleratior inualescet fornicatio sodome iniq̄tatem iustificans in abominationib⁹ suis. Iniquitas q̄ppe sodome fuit sup̄bia saturitas panis et abundantia et ociū ipsius et filiar ei⁹. et manum egeno et paupi nō porrigebant. q̄ oia longe minora sūt his q̄b⁹ hec gens incūbit sceleribus. Itaq; hauddubie generatiōes ille surget q̄s in suis ꝑuerbis formidādas sapiens docet. Generatio q̄ patri suo scz celesti maledicit. et mri sue scilz ecclie p lauacrū regeneratiōis ptu rienti adoptiōis filios nō bñdicit. Generatio q̄ sibi mūda videt. duz scz dicit malū bonum. et tenebras ponit lucē. et tñ nō ē lota pedibus suis. imo vero prauis q̄ immūdis q̄bus libz tabefacta affectib⁹. Generatio ei⁹ excelsi sūt oculi et palpebre ei⁹ in alta subuecte. scz p motū sup̄bie sublime sapiēs. nō ad sobrietatē Generatio q̄ ꝑ dētib⁹ gladios habz et mandit molarib⁹ suis vt omedat inopes de terra q̄ pauperes ex hominib⁹. Erumpet scō et illa impior hominū turba quā tpib⁹ nouissimis futurā ꝓdixit gētiū apls. q̄ discēdēt a fide attēdentes spiritib⁹ errorr et doctrinis demoniorr in hypocrisi loquētiū mēdatiū et cauteriatā habentiū suaz cōsciētiā. Hoerūt et illa tpa piculosa. in q̄bus erunt homines se ipos amantes cupidi. elati. sup̄bi. blasphemi parētib⁹ inobedientes. ingrati. sceleſti sine affectione. sine pace criminatores. incōtinētes immites sine benignitate ꝓditores. inuidi. voluptatis amatores magis q̄z dei. habētes speciē q̄dem pietatis virtutē aūt ei⁹ abnegātes. ex q̄b⁹ sūt qui penetrant domos. et captiuas ducūt mulierculas oneratas pccis. q̄ ducunt varijs desideriis. semp discētes. et nūq̄z ad sciētiā veritatis puenientes. Pauca sunt hec. imo certe grassante in mundo hac nefaria peste tēp⁹ illud affuturum credit de q̄ daniel dixit q̄ cū creuerint iniq̄tates surget rex impudēs facie et intelligēs ꝓpositōes. roborabit fortitudo ei⁹. ꝫ nō in viribus suis. et sup̄ q̄z credi pt vniuersa vastabit. et ꝓsperabit. et faciet et interficiet robustos. et ꝑplos scōrū sm volūtatē suā. et diriget dolus in manu eius. et cor suū magnificabit. et in copia omniū rerū occidet plurimos et cōtra ꝓncipē pn

cipū ꝺsurget et sine manu cōtereť. Hūc regē intelligo filiū illū ꝓditionis quē in finib⁹ seculoꝝ gentiū apl̄us reuelādū ꝓdixit. quem dñs Jēs interficiet spiritu oris sui et destruet illustratiōe aduentus sui Cui⁹ aduent⁹ē ꝟm operationē sathane in omni virtute et signis et ꝓdigñs mēdacib⁹. et i omī seductione iniq̄tatis his q̄ pereūt. eo q̄ caritatē veritatis nō receperūt vt salui fierent Nulla in scriptura referť maior q̄rūlibet sceleꝝ iactura mortalē adhuc vitā agētib⁹ expectari ꝟ ne quidē excogitari ꝑt ea quam hec waldēsiū superstitio si inualuēit afferre demōstrata ē Siq̄dē illam tribulationē magnā q̄lis non fuit ab initio mūdi vsq̄ mō neq̄ fiet. ita vt si nō breuiarenť dies illi nō fieret salua omnis caro. de primo si p̄missa vera sint credit inductura Quare nimirū pre cūctis alīs orbis xp̄iani cōtaminationib⁹ execrāda venit horrēda fugiēda persequēda. Jn q̄ secta hec rō finē accipiat que ꝟ cōfirmare ꝓposuit

Que cū ita sint aduers⁹ hos insensatos zel⁹ xp̄ianitatis exurget et ira eos tot⁹ orbis terraꝝ pugnabit. et a tabernaculis horꝝ impioꝝ fugiens ne inuoluaťr cū illis totis ingenñs ꝟ malū de medio sui studebit auferre. nec hos maleficos viuē patietur. Exurgite vos eccīe p̄sides et doctores euangelij et ꝟ fermētū vet⁹ expurgare satagite. clamate ne cessetis. exalta / te voce vram et ānūciate ꝓpło sce lera secte hui⁹ dānatissime Jnsonate buccina et annūciate ꝓpło vt se obseruet a gladio pestifero nefande gētis hui⁹ Ascēdite ex aduerso et vos murū opponite pro domo isrl̄ Nunc adest oportunitas. vt si corde creditis ad iusticiaꝝ confessionē ore feceritis ad salutē. Alias indigne vro rñdebitis officio. min⁹ fideles dispēsatores mystēioꝝ ꝺi facti tanq̄ canes muti nō valētes latrare et frumenta doctrine salutaris in tātis tētatiōib⁹ abscōdentes maledicemini in ꝓphis Martyres illi circuierūt i melotis in pellibus capraꝝ egētes angustiati afflicti ludibria et verba expti. insuꝑ vinculaq̄ carceres. lapidati secti tēptati in occisione gladij mortui. et tñ in medñs his oib⁹ ꝓsecutionib⁹ ac tormētis cū necdum fides floreret in ꝓphis. libēa voce añ reges et p̄sides locuti sūt q̄ sc̄us suggessit spūs. et fidē ostanť et intrepide gentib⁹ euangelisauerunt plures vtiq̄ xp̄o adq̄rētes morieꝝ do q̄ viuēdo Qua igitur fiducia vos in medñs copñs ac delicñs. florētib⁹ adhuc euangelice doctrine studñs. in tāta religiōis xp̄iane imminēte iactura silebitis et obmutescetis? Non esset hec ꝓfecto vra dissimulatio a grauissima culpa immunis. imo infidelitati. fomētū p̄stando cū hmōi adulteris porti onē poneret Qm̄ sicut incauta locutio multos in errorē ꝓtrahit. ita

et indiscretū silentiū multos in error dereliquit. auctor est Gregl. Itaqꝫ zelꝰ dei comedet vos. et faciet eructare verbū bonum. erit lingua vra calamꝰ scribe velocis scribentis. ꝑparabitis animū. et dns gubernabit linguā. Induetis vos armaturā dei vt possitis stare aduersus has insidias diaboli qr iā nō est vobis colluctatio aduersus carnē et sanguinē. ꝫ aduersus ꝑncipes et ptātes aduersus mundi rectores tenebraꝝ harū. cōtra spiritualia neqtie in celestibꝰ. ꝓterea accipietis armaturaz dei vt possitis resistere in ō die malo q in oīm bus pfecti stare. induti loricā iustitie. succincti lumbos in veritate. et calciati pedes in ꝑparationē euā gelij pacis ¶ Sed exurgite vos xpianissimi ꝑncipes ac iudices. et causaz xpi defendite. dirumpite vualdensiū hoꝝ vincula et a vob ꝑscite iugū ipoꝝ Vos agri domini ci messores estis. et iam tempꝰ messis adest. colligite ergo hec zizaniaq alligate ea fascickos ad cōburendū. q triticū i horreū congrega/te Memētote qr nō sine cā gladiū portatis. ꝫ dei ministri estis vindices in irā his q male agunt In hos autē religionis xpiane seuissimos hostes disciplīne vre admonitio deseuiet. et pestilētibꝰ his flagellatis ꝑsis opabit pacē et terrorem incutiet impijs Scriptū ꝗppe est Quia nō statim cōtra impios fert sīa. absqꝫ vllo timore perpe/

trant mala Pestilente aūt flagellato stultꝰ sapientior erit Nō aūt hec dixerim tanqꝫ iuditium sanguinis postulans qppe qr hoc a mea professiōe ꝓsus abhorret. cuz sim de sorte sacerdotali sūmi sacerdotis minister qui nō vult mortez pcco/ris Sed vt iudices paci et saluti multitudinis suo legitime fūcti officio cū potitione paucoꝝ si opus sit ꝓspiciāt. cū caritate nō ficta cō fidenē omoneo. Resecande em sūt putride carnes. et scabiosa ouis caulis repellēda. ne tota domus massa corpus et pecora ardeat corrumpaī putrescat intereant auctor est ihieronymꝰ Suā illaz correxit Augꝰ. sentētiaz q dixerat ne/minē ad vnitatez xpi eē cogendū illā qꝫ asseruit nō cōtradicētiū verbis ꝫ demōstrātiū superatam esse exemplis. qr legū inquit terror ita ꝓfuit vt multi dicāt gratias dño qui vincula nostra taliter dirupit Nullus igiī vt idem ait nīm vult aliquem hereticū perire. ꝫ aliī non meruerat habē pacē domꝰ dauid nisi absalon filiꝰ eiꝰ in bello qō cōtra patrē ferebat fuisset extinctus Sic ecclia catholica si aliqrū ꝓditione cetēos colligit. dolorē maīni seruat cordis tanto liberatione ꝓpriozū Nihil fateor clariꝰ atqꝫ salubriꝰ vobis pōt accedere. qꝫ cum rerū publicarū tutele incūbatis sōmopere ꝓ dei et ecclie celebriꝰ zelare institutisq eos qui impie in diuinas leges agunt nō sinere agē ex

sententia. sed animaduersione di
gna diuine maiestatis in eos vlci
ci iniurias. insuper et ab eorum
insolentia sanctorum eccias tueri
et purgare ab inqnamētis eorum
Cōmemorate qso priora secula et
virorz clarissimorum mirabilia pro
zelo legis gesta añ oculos statuite
illorum qz imitatores facti in hac
tam vberi oportunitate immorta/
lem vobis celestē simul atqz tpalē
comparate gloriaz. Abraā nōne
in tētatiōe repert⁹ est fidelis. et re/
putatū ē ei ad iusticiaz? Joseph in
tpe angustie sue custodiuit māda/
tū et fact⁹ est dōs egipti Finees ze
lando zelū dei accepit testimoniū
sacerdotij eterni Jēs dū impleuit
verbū fact⁹ē dux isrl Caleph dū
testificat in eccia accepit heredita/
tem Dauid in sua misericordia cō
secut⁹ est sedē regni in secula Ihe
lyas dū zelat zelū legis receptus
est in celū Ananias azarias misa
el credētes liberati sunt de flāma.
Daniel in sua simplicitate liberat⁹
est de ore leonū Glorioſos marty
res ptereo. qrū triūphos illustres
fidei ac legis zelo nactos celebris
annua ōmemoratio pl⁹ qz sermo
declarat Nō etiā psequor scorz
doctorz et confessorz illa pclara stu
dia gestaqz et exēpla insignia que
p tuitiōe xpiane religionis poste
ris reliquere. qb⁹ immarcessibilem
gloriā adepti clarissima nihilomi
nus sequētiū seculorz memoria do
nati sūt Quid qso illā pciosissimā

xpianitatis gēmā in tam sublime
no⁹ euexit. nobilissimuz ac potētis
simū illud francorz regnū loquor
qd xpianissimū appellāt. nisi p pu
ritate fidei seruata ab initio sue re/
generationis cōtra hostes verita
tis salutaris gens hec clarissima
sp fuit terribilis vt castrorz acies
ordinata? Cur eē clarissim⁹ ille gal
l⁹ karol⁹ dico magn⁹ frācorz acer/
rime gentis pnceps inuictissimus
sup ceteros orbis pncipes tā insi/
gni memoria celebrat. nisi p sūmo
studio ideffessoqz labore fines xpi/
anitatis āpliauit tutauit. et gallo/
rū amplissimis copijs fret⁹ datis
e celo triūphis clarissimis hostes
ei⁹ strauit. fugauit extinxit Et ira
cogitate p generationē generatio
nē. qz omnes q̄ sperāt in dño nō in
firmant. et a verbis viri pccoris
ne timueritis. qz gloria ei⁹ sterc⁹ et
vermis est. hodie extollit et cras
nō inueniet. qz uersus ē in terrā
suā et cogitatio ei⁹ piet Conforta
mini itaqz et viriliter agite in lege
dñi. qz in ipa gloſi eritis. si videlz
gentē hāc pfidaz hac tēpestate in
maleficiū xpiane salutis toto inge
nio machinātē. legitimis agadueſſi
onib⁹ coegeritis pie in xpo viuere
volentib⁹ pacē dare. et ablatis h⁹
praue natiōis vanitatib⁹ et insani/
is falsis. lucernā accēdi fusseritis.
et poni sup candelabrū ad illumi
nādū qui in tenebris et in vmbra
mortis sedēt. ad dirigēdū pedes
suos in viaz pacis Satis arbitor

quãtũ mea tulit imbecillitas vual
denſiũ pfiotã me eẽ inſectatũ .illi⁹
q̃ q̃ execranda q̃mq̃ pniciosa ſit
malicia declaraſſe.ac p ꝟ ꝑme h⁹
opis pticule vtcũq̃ feciſſe ſatis

Nũc ſupeſt vt ſcõe pti abſoluẽ
de intẽdã.oſtenſur⁹ q̃z breuiẽ fieri
poterit q̃ rõne illa hui⁹ ſupſticioſo
portẽta demonis ingenio ꝓcura/
ri poſſint cui⁹ rei ni fallor ignoran
tia nõ paucos etiã lucis filios tur
bat.et in tanto ꝓdigioꝝ diſcrimi
ne ſtupidos reddit.q̃s etiaz ſi ad
ſobrietatem ſapẽ velint de re ipa
eruditi ouenit Tũ vt fraude mali
gni hui⁹ artificis intellecta.mirari
ſua deſinãt opa et in ſoli⁹ dei me/
ditent opib⁹ et in via mãdatoruz
ei⁹ delectent Tum vt veritatẽ edo
cti potentes ſint beniuolos verbi
dei auditores exhortari in doctri/
na ſana. ꝑphana aũt hec et vana
ſcrutinia ſcrutãtes et verba p̃cipi/
tatiõis in hmõi reb⁹ ſupuacuis di
ligentes.quoruũ ꝓphpudor his die/
bus pene infinit⁹ eſt nũer⁹.arguẽs
os abundans malicia linguãq̃z re
primẽ cõcinnãtẽ dolos. Itaq̃z do
ctrina hec ꝑfis eruditis atq̃z ex
ercendis et impfis cõfutãdis erit
vtiliſs velut turris fortitudinis
a facie inimici Fatendũ igit in pri
mis q̃ mille artifex ille pſpicacita
te ſui ingenij.quam auctore diony
ſio etiã poſt ei⁹ ruinã integrã q mi
rabili virtute in qua cõdit⁹ extitit
nec pectãdo ꝓdidit q̃z plurima hu
iuſcemodi mõſtra q̃ velut quedã

miracula arbitrat opinio.q̃nq̃z q̃
dez in natura rei.q̃nq̃z preſtigioſe
aut illuſorie ꝓcurat.in his vtiq̃z ſp
habẽs et intẽdẽs p̃cipiciũ In ꝟ et
theologi et pbi ꝺueniũt Et ars il/
la vetita que nigromãtia dicit de
hmõi ſua p̃cepta tradit.de imagi
nib⁹ et ãnulis et ſpeculis et demo
nũ ſigillis q̃z plurima deliramenta
ꝓtractãs.et hec grece et babyloni
ce germanice deſcribunt in libro
hermogenis phileti.in grecoruz
et in libro q̃ dicit almã dei ſalomo
nis Quid autẽ virtutis aut effica
tie hmõi artis habeat traditio.q̃
inſup mõ demon in his tacite aut
exp̃ſſe aduocat⁹ peruerſis malefa/
ctoruũ aſſit deſiderijs.et res hmõi
admiratiõe dignas efficiat .pluri/
mas ꝓfũdas hz difficultates.q̃s
inſup ſicut a viris ampliſſime au/
ctoritatis tam theologis q̃z pbis
acutiſſime et reſolutiſſime tractate
ſũt ſi euoluẽ curarem⁹ et modũ vo
lumen excedẽt .et puuloꝝ q̃b⁹ pre
ſens ſermo habetur nõ edificaret
imo turbaẽt igeniũ Itaq̃z breuita
ti ſtudẽtes pauca q̃dã p̃cepta in
mediũ afferre inſtituim⁹.tanq̃z q̃/
dã lumina q̃bus intelligentia illu/
ſtrata calculo diſcurſe rõnis adhi
bito facile multa de re q̃ querit in/
tueri poterit.et demonis in hmõi
fraudẽ et neq̃tiaz explorare Pri
mũ igit p̃ceptũ eſt de q̃litate artis
nigromãtice Volo aũt hic artem
nigromãticã q̃ ꝓprie in diuinatiõe
p̃ mortuoꝝ apparitionem aut col

locutionē facta dñiſtit. ad quālibz diuinatoriaz obſeruationē extēdi q̄ plurimas habz ſpēs. vt p̄ſtigiū phitoniaz. geomantiam. hydro/ manciā. aeromantiaz. piromantiā aruſpiciū. augurium. omen. chyro mantiā. ſpatulimantiā. et cetera ſi/ milia. quaꝝ ſpecificaz explanatio nem q̄ nimiū onerosa et breuitati aduerſa foret p̄termitto Unum aūt qđ hic p̄cipuū ſcire ē affirmo q̄ tota hec ars mēdoſa eſt ⁊ falſo nixa fūdamēto Qm̄ p hec omnia et ſingula ſupponit demonez poſſe ꝯpelli vt aduocat⁹ accedat. vt vo tis poſtulātiū p̄beat effectū Iſta q̄cūq; de re pie et fideliť ſentire ve lit. p̄clarū ſibi eximij doctoris Au guſtini verbū memoret. et totius hui⁹ vane diuinēti⁹is facile diuin cit errorē Demones inq̄t allicium tur p varia genera lapidū herba rū. lignoꝝ aialiū carminū rituum. nō ſicut aialia cibis. ſ vt ſpūs ſi/ gnis Egregia ⁊ magne vbertatis eſt hec ſñia. q̄ inſinuať non virtute aliq̄ practica hmōi ex dānati effe/ ctus exigēte diuinatore cōparari. q̄ſi demō ipe q̄uis mō p illas alte ritates cogatur aut etiam inclineť inťeſſe poſtulātium votis Nec mi rū. qm̄ nō eſt ptās ſup terraz q̄ illi valeat ꝯpari Nō ergo ſicut aialia cibis attrahunť demōes a diuina torib⁹ aduocati. ſ cū q diuini hono ris cupidi ſint et in p̄ditionem ho minū nimia emulatiōe marcidi. to tis conenť ingenijs et p hmōi va/ nas obſeruatiōes ſignificatiuum accipiant digni ſibi impendēdi cul tus feceris qz ſempiterni cū eo cō trahēdi. q̄ indubie ludificādus hō in p̄ditionē vadit. eternis ſi nō di uina miſeratione ab hac vanitate reuocеť deputād⁹ ſupplicijs. et ptē cū hypocritis vel apoſtaticis illis ſpiritib⁹ habitur⁹. ꝓpria ergo ſpō te adueniūt talib⁹ auxiliuz pollici turi Nihilomin⁹ mētes hominum horū ꝓphanoꝝ ſinūt hac opinioe detineri q̄ coacti ſuis artib⁹ adue nerint. vt erroribus his implicatas mētes liberi⁹ in interitū p̄cipitent vtpote nimia impediēte vana iſta occupatiōe ſalubrib⁹ exercitijs pe nitētie et iuſtitie vacādi ocium nō habētes Nō ſolū aūt ad demōes artādos. verū etiā ad eos nāciſcē dos fines q̄s intendunt vana eſt hec ars nefaria atq; inefficax. Si quidē lineamētoꝝ ꝓtractio imagi nuz et ſpeculoꝝ fabricatura figu ra ve et caracterū obſeruatio et ce tera deliramēta in q̄b⁹ totū machi namētū ci⁹ dicit dñiſtere nulli⁹ ſūt momēti ad reales inducēdos effe ctus Pertinēt em̄ hec omnia vel ad mathematicū gen⁹. qđ totū a mo tu et qualibz pbica actiōe abſtra hit. vel ad artis ingeniū qđ natu re iā vltimū ſui cōplemētū adepte ſteriles ſolas formas extrinſecus adijcit ab omni cauſalitate reali ali enas Ex cōm p̄ceptum de his q̄ ſm veritatē rei a demonib⁹ fiunt Dx aūt multa p̄eter ſolitum. natu

re deo aut iubente aut pmittēte tā
bonoꝝ qꝫ maloꝝ angeloꝝ opati
one ad rei veritatē fiāt nemini vel
parū in diuinis lr̄is ꝺsueto dubiū
esse ꝑt Quis nō legit tres illos an
gelos apparuisse abrae in dualle
māḃre sedenti in ostio tabernaculi
sui.et eoꝝ ministerio coopante do
minū sulphur et ignē pluisse sup il/
lā pentapolim et omnem circa re
gionē! Quis nō meminit ministrā
tiḃ⁹ angelis diuino impio facta eē
tonitrua et micātia fulgura nubē
qꝫ illā densissimā mōtē opientem
Insup et clangorez buccine pstre
pentis cū moysi in syna dñs esset
legē ḃatur⁹! Paucos arbitroꝝ effu
git canonica illa hystoria q̄ castris
filioꝝ isrl a furore egyptioꝝ fugi
entiḃ⁹ nutu diuine clementie et bo
noꝝ angeloꝝ obsequo narrat da/
tā eē nubē in ꝓtectionē diei et ignē
vt luceret eis p noctē Joē de mā/
na celit⁹ misso.de volatilib⁹ pēna
tis q̄ circa coꝝ castra sicut arenaz
maris pluit domin⁹ Joē de enoch
trāslato.ō helia in curru igneo sb/
uecto De abacuc a iudea in assyri
am trāsportato De ꝑstratiōe ex/
ercit⁹ senacherib centū octoginta
qnqꝫ milia hominiū.atqꝫ innūeris
alijs beneficijs q̄ diuina scriptura
hominiḃ⁹ ꝑstita eē omemorat ar/
bitroꝝ iudicādū Sed flagella que
diuina hystoria iustitie dei vltrici
aut ꝓbatrici clemētie attribuit cō
stat nūc bonoꝝ nūc maloꝝ spiritu
um diuersa tñ sorte ocurrētiḃ⁹ ob/
sequūs esse ꝓcurata Nemo credo
ambigit illū ignē q̄ duos qnq̄ge
narios a rege samaritano in sup/
bia et abusiōe ad ꝓpḣaz ꝺsulēdū
sup egritudine ei⁹ missos devora
uit.boni aut desertoris spūs arte
deo iubente tāta celeritate forma/
tū eē.tam crudeli nece subito diui
nū exp̄ssisse iudiciū. In ꝓmptu est
iob tēratio.quē scripture veritas
rcenset studio sathane reb⁹ et ꝑso
fraudatū et pcussū vlcere pessimo
a planta pedis vsqꝫ ad verticem
eius Nec latet quēquam q̄ tenta
toꝝ ille saluatorē assumpserit.et sta
uerit supra templi pinnaculum et
supra montē excelsuz nimis Quo/
tidie perstrepit in auribus euange
lium in quo mirifice obsessorum a
demonibus saluatoris benignita
te liberationes narrantur .ita vt
nunc legionis nunc spiritus disser
pentis.nunc muti demonij electio.
irrefragabilem diuinitatis in xp̄o
arguerit presentiam Tradit etiaz
ecclesie doctrina i fine seculoꝝ mi
nisterio āgeloꝝ pulues ad refor
māda corpa ad vitā immortalem
rediturа ꝑ orbem vniuersū in ictu
oculi colligendos.quo quid mira
bilius circa diuine omnipotentie
miracula pōt cogitari! Itaqꝫ cuz
ꝺubitata scripture auctoritate cō
stet magnā huiusmodi operum sil
uam angelice sḃesse virtuti.modū
quo tam occulte hec fiant capia/
mus vnicum et ad hoc vberrimū
preceptum.ac pene totum huius

materie que magna est pond⁹ fe/
rens hoc videlicz q̄ cū auctore di
onysio diuina sapiētia fines p̄mo
rū cōiūxerit p̄ncipp̄s sc̄dor. nēe
est naturā inferior p̄m sui sup̄mū
a supiori natura cōtingi. ac p̄ hoc
natura corporea in quo mot⁹ lo/
calis p̄or est ac p̄fectior ceteris vt
pote q̄ a substātia non abīcit nec
ab eo subsistēdi ōsequētia auertit
vt docuit p̄bus. angelice nature q̄
incorporea et supior existit ad mo
tum localez p̄eat nēe est Jñ fit
vt ea sola et omnia etiā p̄m verā
rei naturā angel⁹ possit efficē. que
q̄olibz locali applicatiōe actiuo/
rum et passiuor surgē in actū va/
lēt Nemini autez dubiuz eē debet
amplissimā q̄ndā corpeis elemen/
tis mūdi hui⁹ a cōditore collataz
esse virtutē. in q̄busdā seminibus
in natura corporea sparsim latētē
q̄b⁹ ad inuicē differenē applicatis
mirabiles resultāt effect⁹. et hi om
nes angelica possūt industria p̄m
veritatem procurari Sic malefici
pharaonis p̄ suas incātatiōes et
arcana quedaz virgas in veros
draconcs scripture testimōio ver/
terūt. demōe vtiq̄z sparsa in elemē
tis corporeis semina. que sua sub/
tilitate ad hūc effectū nouit cē con
grua sūma agilitate congregante
et celeriē et repēte ducente ad actū
q̄d natura p̄ se succesiue et lente
solet efficē Sicut sepe in arborib⁹
putrefactis loco medulle genera/
ti serpentes inueniuntur et draco/

nes. et maxime in arbore que tilia
dicit Sic turbines et tempestates
et quaslibet aeris alteratiōes ad
veritatē cōmouere possūt. quoniā
hmōi per ascēsuz vapor ū et quali
tatū elementaliū p̄mixtionem con
tingūt. ad quā faciēdam certa cor
poralīū seminum applicatio valet
quā demō peroptime nouit Ipac
etiam rōne corpora quelibet a me
dio vel ad mediū mobilia mira ce
leritate trāsportare p̄t. et per aera
mor in longinquum deferre Dixi
notanē a medio vel ad medium
mobilia p̄pter corpora celestia. q̄
circa mediū mūdi mota p̄m totuz
sui. nulla virtute creata moueī pos
sunt. nec a locis suis totalib⁹ trans
ferri Ihoc etiam pacto nisi diuini/
tus aut a bonis angelis arceatur
seras. ostior diuellere demon po/
test. et clausa quelibet reserare Jn/
super opes aut alia illic inuēta sur
ripē Euulsis radicib⁹ impetu grā/
di potest precipitare arbores. ma
ria conturbare. destruere fruges. vi
tes et frumēta. et cetera pene in/
numera generi hūano parare no
cumēta Ipac etiaz arte ad consen
sum sceleris procurandum homi/
nem tentator inuadit et p̄sepe heu
superat. dum vel concupiscibilia
ō nouo formata aut aliūde allata
sensibus offert et creaturas dei fa
cit esse in muscipulam pedibus in/
sipientium Jel etiam profundius
ingrediens passionem tumultuo/
sos cōcitat motus quibus ad q̄d

peccatum proniorꝛ sit homo interi
orꝛ subtiliter explorat. vt facilioꝰ ad
illud eius procuret assensum

Tertiū preceptū de his que illu
sorie fiunt a demone et de mō per
quem Quāuis aūt tam multa sint
in quibus angelice potestatis cuꝫ
veritate rei versari possit exercitiū
alia tamē quedā sunt non pauca
ab eadē erēpta In quibus tamē
plerunqꝫ seductor ille spiritus illu/
sione mendosa se opificez simulat
et ꝗplurimos filios tenebrarum
mittit in errorem Et qualiē hec a
p̄cedentibꝰ discerni possint ℔ ter/
tiū preceptuꝫ declarabit Modum
etiā quo demō hmōi se facē simu
lat aperiet. Itaqꝫ q̄tuor cōsidero
genera reruꝫ que vires angelicas
transcendūt Primū genus est roꝛ
porū celestium que cū nulliꝰ pere/
grine impressionis sint susceptiua.
nulla potest in eis ex adhibitōe se
minū elemētaliū mutatio cōtingē.
Ita solo diuino miraculo possunt
eclipses p̄uenire aut subsequi suas
causas regkares Sic nec sidēa fir
mamēti suis p̄uari luminib⁹. ꝗuis
densitate nubium eoꝝ radij nobis
possint occultari Per quē moduꝫ
nō ipis fidēib⁹ ℔ i ipo aere otingit
mutatio. quā et demō vt in p̄cedē
ti p̄cepto dictū est p̄t efficē Scōm
gen⁹ē spēruꝫ vniuersi q̄ inuicē trās
mutari nō p̄nt Ita nulla rōne pōt
hō in beluā ouerti Qō si cōtingē
videat diabolicis vel sortilegis il
lusionib⁹ est tribuendū Modū aūt

huius illusionis statim declarabi/
mus Cū em̄ non ex quolibet fieri
possit qōlibet. ℔ trāsmutatione na
turali fit vnūquodqꝫ ex determi
nata materia. et simile a simili vni
uoco aut saltē analogo generat.
creatione autez que solius est om
nipotentie tota ex nihilo sui ꝓdu
catur substantia. impossibile est ex
vna specie sb̄stātiali ouersiōez aliā
resultare. nisi sola illa supmirabili
trāssubstātiatiōe quā sola diuine
maiestatis virtute in diuinissimo il
lo eucharistie sacramento vera fi
des fieri assecurat. quod et in sum
mis dei muneribus habendum est
et totam nature create facultatez
effugit sed hoc discutere alteriꝰ est
negotij Tertiū genꝰ est q̄ntitatum
dimensiuarum que non nisi diuino
miraculo possūt coexistere. et se in/
uicē penetrādo ꝓpriorū situū amit
tere distantias Unde nulla demo
nis arte pōt corpꝰ solidoz ianuis
clausis ingredi aut exire aliquē lo
cum. et quicqd circa hoc demō fa
cere studet. aut mendosū est et de/
lusoriuz. aut corpꝰ ex aere suo inge
nio formatū in subtilitatē aeream
resolutū paulatim p sb̄tiles rimas
in locum clausum immittit. et illic
in aerē denuo densatum corporis
solidi imp̄mit effigiem Per quem
modū in dēsis nubibꝰ videmꝰ ve/
lut mōtes q̄sdam et alias varias
imagines resultare et iridis fan/
tasticos apparere colores Quar/
tum genus est operum vite Que

vtiqz nulla spūs angelici boni vel mali virtute pñt in natura corpo/rea exerceri Siquidē corp⁹ substā cialiter viuificare non p̄t separata p̄rsus a corpe ꝟba et forme per se subsistētis sortita puritatē Nec p ħ cū act⁹ secūd⁹ nāturio nitit̄ p̄mo in corpe nō viuificato nulla rōne vi/talē p̄t exercē operationē Ad̄ñ q̄cqd in corpib⁹ assūptis angeli de tali/bus facē videant nō veritati rei ꝫ soli apparētie ē tribuēdum Itaqz nō vitali voce loquūtur q̄ a voca li arteria spū respirato accedente alīs cōcurrētib⁹ vocalib⁹ instrumē tis formant.ꝫ sola acris fractura sonos similes humane voci ꝓdu/cūt quoꝝ significationē acumine sui intellect⁹ deprehendūt.quā in ho mine velut colloquētes insinuant Sic nec p oculos potentia visiua carentes vident.nec per aures au diūt.officia tñ horū organoꝝ q̄n tū ad effectuz intellect⁹ supplent.q̄ et p̄sētia audibilia et visibilia dis cernūt.et sic ad interrogata respō dent et nutib⁹ astātiū accōmodāt Sic etiā nec ad veritatē comedūt aut bibunt q̄ ptis vegetatiue sunt opa Ad̄ñ et raphael ille comes iti neris thobie iunioris ꝺsūmata le/gatiōe ꝓ q̄ aduenerat. veritatem sue nature domui illi sc̄issime decla rans Cū inq̄t essem vobiscū vide bar q̄dē comedē et bibē.ego autē cibo inuisibili vtor Itaqz si boni et mali angeli eque hmōi fictione vtunt̄.aduersa tñ omnino sorte iu/faciūt.qz qđ in bonis ad salutare mystēiū ptinet mali pniciosa ꝓse/quūtur mēdacio Et hoc plen⁹ in q̄rto et postremo p̄cepto declara/bo Hec aūt cū ita sint.pollicit⁹ de/do postulat vt modū diabolice de lusionis circa hec declarem⁹ Du/plicit̄ in hmōi reb⁹ supuacuis ho/minib⁹ illudit.sc̄z exteri⁹ et interius Exteri⁹ p modū sensibilis immuta tionis.et interi⁹ p modū abstracti onis et fantastice imp̄ssiōis.id ē in visiōe corpali.et in visiōe imagina ria Cōtingit siqdē quedā copula ri duplicit vno mō sc̄z p immuta/tionē organi Cōmouere qđē pōt demon spūs et humores in orga/nis corporeis.vnde imutari ptin/git sens⁹.et iudiciū multipicit decli/pit et circa ꝓpriū obiectum.vt res aliq̄ sub alio colore aut sub alia fi gura videat Ad̄ñ est p̄spicuū vari os deceptiōis modos circa radi um visibilē ex diuersa dispositiōe oculi ptingentes.vt aliqñ modica trāslatiōe pupille rē vnam iudicet duas.aliqñ celeri ac repētino suo motu fulgorez igneū apparent vi deat.sic de alīs q̄plurimis Alio mō p mutationē circa obiectū fa/ctaz Sicut em̄ demon pōt ex acre odēsato formare corp⁹ cuiuscūq̄z coloris q figure ita p̄t cuicūq̄z cor pori iā in natura exīti aerē circun stātē odēsādo figurādo q̄mcūq̄z circūponē figurā aut colorez Ad̄ñ cōtingit decipi sensum iudicando rem illam illius esse speciei quā fi/

gura illa demõstrat.cũ tñ non sit
Inter omnia eñ accidẽtia cõia fi/
gura exp̃ssi⁹ declarat spẽm.et licet
exterioꝛ sensus non decipiaꝯ circa
exteri⁹ obiectũ. qꝺ est coloꝛ aut fi
gura.cũ in veritate hmõi colozem
aut figurã ars demonis imp̃sserit
in aerẽ.nihilomin⁹ hac occasione
decipiꝯ sensus rõnis.q̃ cõponit sẽ
sibilia cũ suis subiectis.qꝛ rõne hu
iusmodi mutatiõis circa obiectuz
facte in figuꝛa vel coloꝛe cõtingit
vt iudicet figurã illã aut colozem
eẽ in subiecto in q̃ nõ est.puta figu
raz eq̃nã aut caninã in homine.vt
rõne talis figure circũpposite iudi
cet hominẽ ouersũ in equũ vl canẽ
cũ tñ nõ sit.imo fieri non possit vt
supꝰ ostensũ ẽ Jñ in hmõi illusiõe
nec substãtia nec figura hominis
mutaꝯ.ꝫ p circũpositã figurã oc
cultaꝯ.et illa illusoꝛia figura ocu
lis obj̃ciꝯ p qꝺ hec ꝺtingit dece/
ptio Qꝺ nõ ignoꝛãs beat⁹ Bene
dictus vt refert Gregl.cũ q̃dã pu
ella que opatiõe cuiusdã malefici
equa esse videbaꝯ fuisset sibi pñta/
ta.sapienꝯ iudicãs dixit puellã nõ
esse equã.nec foꝛmam eque in ipsa
puella.ꝫ in oculis.eẽ intuẽtium.qꝛ
sez nõ ad figurã puelle.ꝫ a figura
in aerẽ circũstantẽ imp̃ssa a demo
ne ocul⁹ intuẽtiũ mouebaꝯ Jn visi
one aũt imaginaria ꝺtingit hoc p
modũ q̃ sõnioꝛum fiunt apparitio
nes.quẽ moꝺuz exp̃ssit pbus.cum
inq̃t animal doꝛmit deseẽdẽte plu
rimo sãguine ad p̃ncipiũ sẽsitiuũ.

simul deseẽdũt motꝰ.i. impssiones
relicte ex sensibiliũ motoꝛibꝰ qui in
spiritibꝰ sensualibꝰ cõseruantur.et
mouẽt p̃ncipiũ sẽsitiuũ.q fit appari
tio ac si p̃ncipiũ sensitiuũ a rebus
ipsis exterioꝛibꝰ immutaꝛeꝯ Tanta
aũt fieri posset spirituũ q humoꝛũ
ꝺmotio.vt etiam hmõi apparitio
nes fierẽt in vigilantibꝰ.ꝺuz p foꝛ
tem impssionẽ fantastice ptis alie/
narenꝯ sensus exterioꝛes a ꝓp̃ꝛis
immutatiõibꝰ.vt in freneticisq ar
repticijs.et hoc facẽ posset demõ
et ita hominibꝰ illudẽ.vt se opinen
tur mira videẽ aut audire aut etiaz
facere.q̃ nec videẽt nec audiũt nec
faciũt ex tpe vigilie .Et hunc mo/
dũ tangit Aug⁹ in libꝛo de spiritu
et aĩa Demones inq̃t q̃dã futura
p̃ꝺicunt.et q̃dam mira faciũt qui/
bꝰ hoies alliciũt et seducũt Jñ q̃
dã muliercule post sathan ouerse
demonũ illusiõibꝰ et fantasmatibꝰ
seducte credũt seq̃ pfitenꝯ cũ hero
ꝺiade et ꝺiana paganoꝝ dea et i
nũera multitudine mulierꝯaꝝ eq̃/
tare Diabolꝰ eñ animã captiuaz
in sõnis deludẽs mõ leta mõ tri/
stia mõ ognitas mõ incognitas p
sonas ostendẽs p deuia q̃qꝫ ꝺedu
cit.et cũ solꝰ spũs ẽ patiꝯ.infidelis
nõ in aio tñmõ ꝫ eẽ in coꝛpe eue/
nire opinaꝯ Jocirco nimis stultꝰ
et hebes ẽ q̃ hec oia q̃ i spũ fiũt eẽ
accidere in coꝛpoꝛe arbitraꝯ Jhec
ille Ex hoc aũt anima his impssio
nibꝰ inuoluta p̃cipue illudiꝯ. quia
paruos motus vt magnos sentit

vt dicit Aristoteles. vñ puũ sonuz reputat eẽ tonitruũ. et ad puã illuminationẽ candele cozuscationem fieri arbitrat. et ꝑm variaz oplexionẽ vaporũ ꝙb⁹ ꝑmixte sũt imagines supmateriales cũ eedẽ eleuantur apparitiões hmõi variant. Jñ ꝙdã eleuant in vapore colẽico sic/co et calido et videtur eis flãma i/gnis cõburẽtis Qꝺ aũt eleuat in vapore melãcolico nigro tetrũ apparet atqz horribile. et ꝗñ in figura demonũ Qꝺ vero eleuat aliter i colera adusta ꝙ melãcolia ẽ sẽtiẽ vt vulnerans mozdax acutissimũ et valde amarũ fellica amaritudine infectũ Rursus qꝺ eleuat in vapore dulcis sanguinis et clari. pulcrũ apparet et ꝗi in aspectu rosaz et flozũ. et sic de similib⁹ Aduertẽdũ ẽ ꝙ ea etiã ꝙ demõ sua solertia ꝑm rei naturã ꝑt efficẽ vt plimuz sola illusiõe imaginaria fieri simulat. Et ꝙdẽ si vera sũt an nõ que in his maleficijs gesta dicunt certis ꝑt indicijs explozari. Puta si tpe ꝙ volasse aut eqtasse dicunt absentes a loco sue resiꝺẽtie aut in eo ꝑsentes inueniant. Si a quibus se interesse ꝓfitent pleni reuertant aut vacui Si personas ignotas quas in suis repiunt et aspiciunt cõuẽticulis postea in locis aliis ex sola illa quiuatiõe recognoscant Si res aliqs palpabiles inde reportẽt et manib⁹ attractẽt. et alia plurima poterit solers indagator ad explozãdũ demõis frau

demer qrere. et ab eaꝺẽ se et alios pios legis emulatozes tueri Jn qre tñ sũmope cauendũ ẽ ne qcqm vanũ in hmõi inqsitiõe adhibeat qz sic vitare carybdiz volẽs scyllã incurreret. et lucẽ querẽs rueret in tenebras Quia vane cuilibet inqsitiõi mox demon adesse festinat in ea ojciens fed⁹ qꝺ ꝺã cũ ipo implicari qꝺ a filijs lucis est sũme fugiẽdũ Que em̃ ouẽtio ẽ xpi ad belial. aut lucis ad⁹ tenebras? Aut q̃ ꝑticipatio iusticie cũ iniqtate Deniqz re hui⁹ futuri iudices. ꝑcipua ꝺideratione librabunt. ꝙ in re nihil ad criminis ẽntitatẽ attinet si vere aut apparenꝫ tm̃ hec fiãt Eq̃ est in vtroqz sceleris dãnatio Nec hos maleficos homines releuat. si sectando mẽdacia spũs neqssimi pauerint ventos vanitatis. vitam nostrã ludũ eẽ existimãtes Nõ em̃ tã substantia qz ojciẽtia sceleris in dãnatione est Quãtũ qꝺẽ intẽdis tãtum mereris. et si ocul⁹ tuus neq̃m est totum corpus tenebrosum erit Omne qꝺez qꝺ nõ est ex fide pccm̃ est Qꝺ affirmatiue sane ꝺ/dem intelligendũ censet theologorũ doctrina. qñ dictũ sit. Qui agit contra ojciẽtiaz edificat ad gehẽnã Cõstat autem hos ꝓditos homines ea ojscientia cẽ vt hmõi q̃n tũcũqz execrabilia dictu aut fcu facinora voluerunt admittere. et ad ea ꝺtinuãda sua impẽdisse studia. et in hac ipa pfidia fixa mente q̃n tũlibz sensu incolumes fuisse omo

ratos Preter ꝟ etiā in q̄ totum hu
iuſmodi horrēdiſſime abuſiōis pō
dus figit.nō in imagine ptrāſeun
tes et q̄ vane turbati.ꝛ ſtudioſa
q̄ ptinaci mēte cū demōe federant
et ſpreto ſummo deo ac ſaluatore
xp̄o diuinos illi honores ſacrifi/
cāt Inſup et ſacramētis eccīe dā/
nabiliē abuſi.gloriant in demonio
rū ſimulacris Et nō ſolū non iudi
cantes.imo etiaz tota inſania ote
nētes honorē aiaz ſcarū. nullam
ſperāt mercedē iuſtitie .libera otu/
macia vnū eē interituz hominis et
iumētoz affirmātes.et equā vtro/
rūq̄ cōditionez.hominē q̄z ſimiliē
mori vt illa moriunt Quo nimirū
erroze impiſſimo aſcendēte in cor
hominis null⁹ omnino dei timori
null⁹ religioni relinquitur locus

¶ Quartū et vltimū p̄ceptum de
diſcretiōe ſpirituū bonoz et malo
rū circa p̄dicta.Cū aūt multa eoz
opum q̄ ſup̄ cōmemorauim⁹ nunc
a bonis nūc a malis ſpiritib⁹ nūc
ad veritatē .nūc ad perpetuā fieri
oſtat deceptionem ſūma cautio ti
mētib⁹ deū et diligētib⁹ legē eius
adhibenda ē ad p̄bādū ſpūs ſi ex
deo ſint.vt cū ꝟ inotuerit ſalutaria
illoz bonoz humane tutele prefe
ctoz p̄ſidia q̄ ſuis opatiōib⁹ ho
minib⁹ nūciare credunt honorifi
co ſimul ac deuoto ſuſcipiant affe
ctu.et ardēti ſtudio eaz apparitio/
nū myſteria exq̄rant Illoz autez
apoſtatarū angeloz machinamen
ta quibus humane ſaluti inſidian/
tur.caſtis dei repellātur cloq̄s et
data ſignatiōe diminit⁹ fugiāt a fa
cie arcus vt dilecti dei liberentur.
Igit in p̄mis ad hāc diſcretionez
opandā multū valet dep̄catio iu/
ſti aſſidua ſidelis em̄ ē de⁹ q̄ non
p̄mittet nos tentari vltra q̄ꝛ poſ/
ſum⁹.ꝛ etiā faciet de tētatiōe p̄uē
tū .ſi modo in ſimplicitate que eſt
in xp̄o ambulātes petierim⁹ p̄ez
in nomine ei⁹ Ita em̄ re p̄miſit veri
tas Petite inq̄t et accipietis.Ite
rum Quicq̄d petieritis patrem in
nomine meo.dabit vobis Itaq̄z i
medijs hui⁹ ſatbane angeli oſtitu
ti inſidijs.orabim⁹ p̄ inuicez vt ſal
uemur et p̄ſertim cū ſe trāſfigurat
in angelū lucis.vt ſub ouina pelle
fraude lupina eo piculoſi⁹ quo la
tenti⁹ nos inuadat Deinde horū
et illorum ex fine in quē nitunt cō
ſiciē diſcretio Boni ſiquidē ſpūs
nos p vias rectas ſp̄ ducē conā
tur.et nobis oſtendē ſalutare dei i
eruditionez et in ofirmationem fi
dei p̄ncipaliter intendētes At illi
nr̄e ſalutis emuli ſua nos fallē mo
liunt aſturia et ad pniciosū aliqd̄
facin⁹ Vel etiam ex genere aliqd̄
op⁹ bonū prauis tñ qualitatib⁹ in
uolutū ac p ꝟ dānatiōi obnoxiuz
inducē Demū hoz et illoz diſcre
tio accipit ex operū circūſtantijs
Boni em̄ vt.ab Aug. accepi p pu
blicā iuſticiam aut p ſigna publice
iuſticie nulli vanitati obnoxia m
ra quelibz operant Mali autē per
priuata et damnata cōmertia va/
nis referta quibuſlibet obſeruati/
onibus Ita q̄ boni angeli dum

in corporib⁹ assūptis opa vite exercere se simulant. nō fraudē seo eruditionē veritatis intendūt quasc prudenē hūane fragilitati cōdescendētes p sensibiles has imagines ei connaturales intelligibiles suas ꝓprietates assumūtq futuram cū eis in celesti māsione glozioſaz cōicationē vtcūqz faciūt pregustare Similiē et in visionib⁹ illis imaginarijs nō sūt a bonis angelis ꝑmissi ꝓbe et apli sistē in ipis imaginib⁹. vnde cōtigisset eos illudi ꝙ per hmōi imagines de mysterio abscondito diuinoꝝ iudiciorū sūt edocti. vt Hieremias p ollam succensā et virgā vigilantē mox intellexit ciuitatis sce et totius iudee a vigilāte dei iustitia desolationē futuram Et isaias imaginarie videns dnm sedentē sup soliū excelsum et eleuatū. mox per ꝟ signatā esse cognouit diuine ꝓsidentie rez creaturarū vniuersarū administrātem excellētiā Sic ezechic in aspectu imaginario aialiū et rotarum sic daniel in visione statue grādis et statute sublimis diuine ꝓmine/tie a bonis angelis instructi excelsa cōfecerūt mysteria In his igit omnib⁹ que bonoꝝ angelorū arte finguntur nulli⁹ vanitatis incidit fallacia. nisi ita quis insaniat vt xp̄m mendacij arguat. qz se lōgi⁹ ire cōfinxit cū ab illis duob⁹ discipul' in emaus eūtib⁹ manere coactus est et cū vt oztulanū marie se ꝓsentauit Auctore quidē Aug. nō omne

qđ fingi⁹ mendatiū est Cū autē fictio nra ad aliquam significationem refert. nō est mēdaciuz. ꝙ aliq figura veritatis alioqn oia que a sapientib⁹ et sanctis viris vel etiā ab ipo dño figuratiue dicta sunt. mēdacia reputabunt. quia fm vitatū intellectum nō obsistit veritas in talib⁹ dictis Sic ār dicta ita etiam facta fingūtur sine mendatio ad aliquā rē significandā. Ut contra sathane omnes hmōi operationes sunt in signis q ꝓpriis mēdacib⁹. q in omni seductione iniquitatis. etiā si ea que fiūt in vēritate rei subsistant Quia et si vera sūt in sui natura. mendosa tn sūt in intētiōe demonis qui p hmōi ad mēdaciū nitit ꝓtrahere Igit de re instituta satis ꝓ mei mensura ingenij diuisi se arbitror Et si qđez bene. quod ipe velim ei cui⁹ et munere id factū est vandā eē gloriā Si aūt minus digne fragili opifici domū adhuc luteā inhabitāti ꝓcor eē conceden dum. et bono ogratulando ei⁹ affectui pro eo exorandū patrē misericordiarū et deum totius oslati onis Qui est in secula benedictus Amen

Explicit

Sequitur sermo notabilis magistri Joh̄is huss sacre theologie ꝓfessoris fact⁹ ꝓage in synodo ad clerum

Sermo notabilis mgri

Vos testimoniū phibebitis scribit Joh xv. et legit In euāgelio misse infra octauā trinitatis pñtia liter currētis Vos testimoniū p/ hibebitis. Deberem sup hoc dila tare cor meū ⁊ exultare sub lingua mea Ꝛz renuit consolari aia mea imo anxiatus est sup me spiritus meus et in me turbatū est cor meū quia timor et tremor venerunt su per me et contexerūt me tenebre ex pectabam eum qui saluum me face ret a pusillanimitate spiritus et tē/ pestate Sed ecce adhuc turbatio paruitas enim spiritus mei dicecit me vt quasi nihil audeam infunde re vinum vulneribus pedū vestro rum vt pedib⁹ sanatis staretis fir tius ad perhibendum testimonium veritati Tempestas etiam timer/ fit me vt multum proniorem sim oleo peccatoris ⁊ adulationis. ꝗz oleo vere desolatiōis impinguare caput vestrum vbi et primo latius in fal so. et scdo aūt gratius in vero te/ stimonii perhibetis Et esto ꝙ co/ narer vndecūꝗz purū vinū vobis ꝓpinare. et verū oleū vendere. vñ letificati et impinguati gaudenter et abūde testimonii possetis phi bere demerita tamē vtriusꝗz ptiū gram hmōi cōicatiōis prepediūt et partes ipas inopes in gratijs reddūt copiose Verūtamē qr sci mus ꝙ facile est in oculis dei subi to honestare pauperē Ecci. xi. imo et potēs est deus ad statim facere

Joh hnc CCxcv

omnē gratiā abūdare in vobis. ij ad Cor. ix spēaliter matre gre pr alijs cooperante Idcirco ꝓ impe trāda gra nobis ad pñs ncaria salutem⁹ matrē misiēcordie dicētes Aue maria gra plena ꝛc Vos te stimoniuz phibebitis vbi sup Pa tres Magri dñi et fratres charissi mi xpus pōtifex futurorum bono rum sacerdos secū dū ordinez mel chisedech et leuita efficiens venden tes et ementes de templo mensas numulariorū euertens. ille quidez xpus ad ē venit in mūdū vt i illo explici officio testimoniū perhibē veritati De quo Joh xviij. Et cuz vos pontifices presbyteri ⁊ leuite q̄ ad illud triplex officiū. sitis eius vicarij sup terram. igit et vos sibi conformiter testimoniū perhibebi tis Est aūt aduertendū. ꝙ ꝑmus Adam pr nr carnalis⁹ transgressiōis illi diuine sñie. Ecce. ij vbi dicit ex omni ligno paradisi comede. de li/ gno autē scientie boni et mali ne comedas triplici peccato maxime de genere. medio⁹ ⁊ minimo. ꝑm ge nus totuz mundum recuperabile tamen damnauit. Maximo pecca/ to ex genere sicut superbia vite li/ berum arbitrium deordinās ꝙ ar bitriū sicut maximū bonoꝝ defor mabiliū minima aūt malicia in ge nere videl⁹ oculoꝝ concupia bono extrinseco adiacēte abutens velut minimo bonoꝝ ꝑm gen⁹ q̄ hō pos set abuti Illo ec explici genē pcōꝝ ipe adā cū sua posteritate totū mū dū repleuerunt iuxta illud Totus

mūd' in maligno positus est ꝑma Job. v. Et iterū Oīe qđ ē in mū
do concupiscētia carnis ē ⁊ concupiscē
tia oculoꝝ ⁊ superbia vite. i. Joh. ij.
Ille insup ver' Adam volens de
humanitate ascendere in sedē diui
nitatis et rapere diuinitatem ꝑm
beatū Augustinū dum in humana
natura voluit habere libertatē nō
obediēdi ꝑcepto dñi superioris qđ
est gloria soli' diuinitatis ipe sibi
et suis posteris (verū recupabili
ter. stulte aūt) ꝓdidit felicitatez. su
premū mediū et infimū peccatum
et genere in dei iniuriā et debone
statione faciēdo Quapropē ad re
ādificādū ordinariū illā ꝓmagnā in
equalitatē oportebat aliquaz ꝑso
nā diuinā descendere in humanaz
naturā ipam sibi ꝑsonaliter vnien
do. Cū aūt in diuinis persona. pa
tris sit appropriate potentia inhu
miliabilis. spiritus sanctus delecta
tio imperturbabilis. filius vero ap
ꝓpriate sapiētia per ordinariū rectifi
catiua malorum decebat solā dei sa
pientiā de sinu ꝑris in carnē descē
dere hūanā in q̄ sapienē hūiliaret
castigaret depauparet ꝙz ad recti
ficandū per ordinariū. cum supero
gatione etiā abundantissima vice
superbiā castrimergiā et oculorum
concupiscentiā. ordinata honorē dei per
Adā et suos posteros stulte fabri
catas Deniq̄ ꝙz Adaz ⁊ gen' hu
manū per superbiā vite de felicita
te ceciderat. per carnis cōcupiscen
tiā animā mactauerat diabolo sa

crificādo. per oculoꝝ concupiscētiā
ornatū templi corporis hūani puta
possessionē bonoꝝ adiacentiū de
turpauerat decebat vt ille fili' dei
deus hō. et homo de' genēi huma
no repararet. vt pōtifex viā. humi
litatē videlicet per quā ad felicita
tem possz redire. Decebat secdo ꝙ
ille vt sacerdos ꝑ castitatē et mor
tificationē carnis sue corp' deo sa
crificādo animas hominū de mor
te viuificaret. Decebat ēt̄io ꝙ ille
vt leuita per virtuosā paupertatē
ornatū templi corporis sui huma
ni puta possessionē bonorū tempo
raliū deturpatā reformaret Sic
ꝙz hoc triplici officio humilitate
scilicz episcopali. castitate sacerdo
tali et virtuosa paupertate leuitali
ꝑpus dei filius venit in hunc mun
dum vt testimonium perhibeat ve
ritati et equitati que dicit et dicat
superbiam vite per humilitatē. cō
cupiscentiam carnis per castitatez
et oculorum concupiscētiā per vir
tuosā pauptatē. sic ordinario ꝑ ordi
ria in hominib' cē sanādo atq̄ re
ādificādo officialiē triplici officio
pōtificis sacerdotis et leuite Et ē
hic sciendū ꝙ sicut superbia vite in
radice et origine est voluntas inor
nata euagādi i dignificatiōe sui vl
tra licitū sic humilitas directe con
traria est ordinata voluntas dep/
mendi se infra gradum dignifica
tionis sibi licitū. vt gratia exempli
bona voluntate dignificatione sui
carere vel minus ꝙz etiā licituz est

se dignificare in excellentia potentia generositate .officio.statu.sapientia.in cogitatiõe.in verbo.facto veste gestu.et in q̃cumq̃ re .vbi dignificatio sui posset iniuste excedere Ach q̃ aliena est hodie nobis clericis ista humilitas benedicta. Que peruersitatez contra bonuz honestū factam habet reformare Iteruz sicut carnis concupiscẽtia in radice est deordinata voluntas euagandi in delectatione vltra licitum Sic castitas directe contraria est voluntas ordinata deꝑmẽdi se infra gradū i delcationes sibi licitum.vt gratia exempli.bonū volũtarie delectatione carere vel minus q̃ etiam licitum est delectari.in videndo.audiendo .ꝛ in comedendo.in bibendo. in dormiendo.in ludendo.in quiescẽdo .et in quocumq̃ delectabili.vbi delectatio potest male excedẽ. Heu castitas talis in nobis clericis multuz est extincta .que deordinationem circa bonū delectabile habz reparare Item sicut oculorum concupiscentia radicaliter est inordinata voluntas euagandi in possessione bonorum adiacentium vltra licitum Sic virtuosa paupertas directe contraria.est voluntas ordinata deprimendi se infra gradum licitum possidendi bona corporalia vt gratia exempli bona voluntate possessione exteriorum carere.vel minus q̃ etiã licitū est a deo possidere bona adiacentia cuiuscunq̃

generis mobilia.vel immobilia.ꝑ se et vsu suo ꝓprio Proh pauptas illa virtuosa volũtatib⁹ nr̃is multum ẽ cõtraria.q̃ inordinationem circa bonū vtile reordinare debet Christ⁹ aũt põtifex hũilitatẽ ẽpalẽ sũmarũ testimoniũ veritatis prædicauit qñ hũiliauit semet ipsuz factus obediẽs vsq̃ ad mortez.mortez aũt crucis Ad philippenses.ij. Castitatẽ sacerdotalẽ exercuit potissime.cum se et corp⁹ suũ castigauit finaliẽ et voluntarie in ara crucis immolando.oblatus est enim quia ipse voluit Isaie liij. Virtuosã aũt paupertatẽ leuitalem altissimã tenuit dñs ipe fili⁹ hominis nõ haberet vbi caput suũ reclinasset Math.viij Sed qz ille ꝑ talib⁹ mẽtis ascendẽs ad patrẽ in altũ abiit in regionẽ longinquã accipere sibi regnũ in patria et reuerti in B regno suo sup terrã instituit et reliquit sui triplicis officij vicarios. Nos ẽpos sacerdotes.et leuitas. tres choros et ordines supme hierarchie in regno dei sup ẽrã in regiõe capitis ei⁹dẽ regni sic̃ oratores residẽtes p⁹q̃s in regione manuũ Sequit Sic̃ ꝓtectores sẽ positi Reges ꝛ sicut protectores sunt positi.reges principes.et alij armigeri infra quos vltimo in regione pedum sicut sustentatores triplices laboratores sunt collocati Instituit igit̃ inquã xp̃us et reliquit illos primos vt illud suum triplex officiũ humilitatez ẽpalem castita

tem ſacerdotalem et pauptatē le/
uitalem fidelīē et diligentē ꝺtinuēt
ad profectū regni ſui eccīe milita/
tis Jocirco epi ſacerꝺotes et leui
te contra totū triplex malum eccīe
malignātium debēt ſepedicta tria
xpi officia ſub pena mortis eter
ne .cum fidelitate magna cuſtodi
re imitari et diligentius exercere
in teſtimonium veritatis Eſt autē
epiſcopalis hūilitas gratuita vir/
tus et poteſtas pontificis ordina
te deprimendi ſe et ſubditos poſt
ſe infra gradū dignificatiōis eis
licitum modis quibus dictum eſt
in exemplo ſuperius Et pro effica
tia illius venerāde poteſtatis glo
rioſe exercenda.ordinauit deus in
epiſcopis varias poteſtates cog/
noſcendi et diffiniendi in cauſa ec
cleſiaſtica ligandi et ſoluēdi ſacra
menta eccleſiaſtica ofīciēdi et ad/
miniſtrandi.clericos ordinandi.
et baptiſatos confirmandi ꝛc et
in bonis epiſcopis apoſuit abun
dantī ſeptē dona ſci ſpiritus.cum
preciosa multitudine virtutuz mo
ralium et theologicaruz Caſtitas
autē ſacerdotalis eſt cōſimilis po
teſtas preſbytēi ordinate deꝑmē
di ſe et inferiores infra gradū de/
lectationis eis licitum Et confor
miter paupertas leuitalis .eſt po/
teſtas leuite ordinate. deꝑmēdi ſe
et inferiores ifra gradū eis licitū
poſſidendi licz pōtifices appropri
ate in humilitate epali. pſbytēi in/
feriores in caſtitate ſacerdotali ꝫ
clerici minores in pauptate leuita
li habeant phibē teſtimoniū veri
tati ofortiter ſicut fecit xpus.cu/
ius in hoc ſūt vicarii in milicia ſup
terrā. Vos tamē oēs et ſinguli
ſuo ordine cōtra triplicē falſitatē
eccīe diaboli per humilitatez caſti
tatē et virtuoſam pauptatē in dei
eccīa teſtimoniū phibebitis Di
xi p̄mo ꝙ vos i hūilitate teſtimō
um phibebitis.vobis em̄ dictum
eſt exaltate dominū deū vr̄m. ps̄
.xcviij Sed tunc cū hō accedit ad
cor altū.i.humile ſicut puteus alt⁹
dicit tūc exaltabitur de⁹ pſal.lxiij.
Quanto em̄ plus hō ordinate ſe
deꝑmit ſub gradu dignificatiōis
ſibi licito tāto ampli⁹ deum ſup ſe
glorificat et exaltat Sic em̄ locali
ter Quanto quis ſub alio in motu
āpli⁹ deſcenderit. tāto ali⁹ ē eo al
tior in loco.vnde ſi p̄ ceteris in di
gnitate officij eſtis altiores ſic mi/
ra ptās vana in nob demr̄at tan/
to āpli⁹ hūiliādo ſe in om̄ib⁹ Eccī
ij Exaltabitis dn̄m et teſtimoniū
in facto phibebitis. ꝙ de⁹ p hūili
tatē eſt vere glorificād⁹ ſic p ſup/
biā ecōtra turpit ē cōtēpt⁹ Cui nā
ꝙz ex vobis eſt dubiū qm̄ oia p̄ſ
ſe ipm opat⁹ ē dn̄s.et p̄ſ ſuā exal
tationē! Cui deniqz int̄ vos ē ābi
guū .qn vos p̄ ceteis hoib⁹ tenea
tis tres ordines ſup̄me hierarchie
in regno dei ſup terrā cuz vos ſi/
tis p̄cipuū ſcuariū dn̄i De q̄ Eze.
ix.ꝫ xvij̄ꝫ mira ptās ligandi et ſol
uēdi ſacra eccīaſtica ofīciēdiq ad/
miniſtrādi xp̄i dei p̄dicandi ꝛc in
vob epis ꝫ ſacerdotib⁹ manifeſte

hoc idē demōstrat. postremo quē vestrū lateat. q̄n q̄nto de⁹ quosdā sup alios dignificauerit tanto eū ampli⁹ magnificare exaltare sup se ipos tenēt Et quib⁹ patet luce clari⁹ qđ vos vere debetis. ꝫ nec in terris veri⁹ q̄ꝫ p humilitatē deū magnificando exaltare et testimo niū veritatis Sed fortassis quipē sa hac rōne p̄dicta adhuc est inter vos cōtentio. q̄s ex vobis vide/ret esse maior ad testificandū in facto veritati que dicit q̄ dignissi mū vniuerse creature est exaltare dñm deū nr̄m Joco attēdite dilī/ gent qūo sūm⁹ ordinator cler sen tentiā supra dcaz diffiniuerit luce clarī. Jta dicēs Reges terre domi nant eor̄ et qui potestatē habent sup eos bñfici vocant. vos autez non sic ꝫ qui maior est in vobis fi at sicut minor. et qui p̄cessor sic mi nistrator. nā an maior ē q̄ recūbit. an qui ministrat. nōne qui recūbit ego aūt in medio vr̄m sum sicut q̄ ministrat Sed dicite o clerici si nō duri⁹ dominamur cuz xp̄ianis q̄ꝫ reges gentiū dominent eorum Ecce occurrit laic⁹ aliq̄d molestie vel apparentis q̄nq̄ iniurie nobis faciēs statim abutendo p̄uilegio clericali ex impatiētia et arrogan tia sepi⁹ verbo et frequenter facto dicim⁹ citabo. verabo. cōpescā ri/ baldū deducam sup eū acutū gla dium spūalis p̄ātis. et si paup in/ cauer⁹. sñia excōicationis p̄cuss⁹ fu erit gaudem⁹ q gloriamur Et tātū eos non ex charitate et amore iu/

sticie. ꝫ ira et zelo vindicte dire do minādo opprimim⁹ q etiā maluz superbiū cōtra nos obtinerunt di cētes Si offenderis clericū interfi ce eū. alias nūq̄ habebis pacē cū illo. ecce q̄o ex gladio spūali acu tiori q̄ꝫ sūt gladi⁹ regum gentiliuz arrogant dominant cū xp̄ianis q̄ p̄ātem p̄uilegū clericalis vltra lai cos habētes. dum abusū illi⁹ pote statis de nobis timuerint. nō amo re sed seruili timore vocamur ab eis benefici hoc est domini grati/ osi directe cōtra p̄mā p̄tē regle supi us memorate Sed dicite vlteri⁹ vos clerici. vbi practicatis vbi eui dent demōstratis q̄ secūda p̄te eiusdez regule q̄ q̄ maior est in vobis sit sicut minor et qui p̄cessor sic mi/ nistrator? nūquid quia amatis pri mas cathedras in synagogis. pri mos recubitus in cenis salutatio/ nes in foro et p̄res magri aut dñi ab hominib⁹ appellari? nūquid q̄a plus amatis post se clientē cruen tatū cū gladio. q̄ꝫ clericum, humi lez cū libro? nūquid qr q̄si nihil de veris diuicijs spūalib⁹ eccie cura/ tis Sed totis curis et consilijs bo nis tp̄alib⁹ inhiatis? nūquid qr be neficia et officia eccīastica q̄ritis vt nō seruiatis in eis fidelit̄ sed vt p illa dominemini et viuatis gen tilit̄? nūquid qr humile misteriū cle ricale vob debitū despicitis et do miniū laicale vobis inerpediēs af fectatis vel vtrū in ꝟ qr gloriami ni in veste nimis ampla scissura sū p̄uosa in habitu a planta pedis

vsqz ad verticem multiplicit pom patili i frequētia clietele.in equo rū pluralitate in edificijs supfluis in multa supellectili. in ogregati/one pecunie.in pauperū exactione in otēptu pauperuz et hūilium.in veneratione diuitū et superboz̄. in veridicoz̄ despectione .in adu/latoz̄ amatione et breuis in qua/libz gla et altitudine seculari ībeu in hac magna iniuria et offēsa xpi dei et sue regule Sol plat⁹ maioz̄ duersus est in tenebras et luna mi noz in sanguinē Et ꝑm beatū Ber nardū q aliū doctorē Gilbertū fa ctū est in clero abominabile mon strū sup terrā Grad⁹ sūm⁹ anim⁹ infim⁹ Fedes prima vita ima.lin/gna magniloq̄.manus otiosa.ser mo mult⁹ fruct⁹ nullus .vult⁹ gra uis .act⁹ leuis .ingens auctoritas nutans stabilitas.speculatoz ccc⁹ ꝓco mut⁹.pugil māc⁹ ꝓcursoz lēt⁹ medicus morbi ignarus. et quia simile generat sibi sile.hinc est q in q̄tuoz tpibus multi multum scien tijs nulli q i morb⁹ valde distorti ad sacros maiores ordines ꝓmo uent̄.et fit tanta dehonestatio cle ri q sacerdotes vicarij a suis ple banis longe vltra concubinas in seruitutē et despectū redigunt̄.fit in se dedecus clero.vt etiā in tpa/lib⁹bonis p sacerdotes furta et la trocinia multa et mala consilia cu mulent̄ sicut vos ipi testimonium potestis phibē Et vere multi epi debent verecūdari supza modum q sūt tā infideles et incurioſi offi ciales sūmi regis in ℔ q ꝓ sua mē sa regia ad altare p se vel p alios ordināt sibi ministros et omensa les fatuos valde imūdos.q vasa sacerdotalia distoztis morib⁹ ple na nimiū illi abominabilia et pze/sumit̄ q turpis symonia plimū sit in causa Dixi scdo q vos p ca stitatē testimoniū phibebitis.vob em̄ scriptū est Lu.xij. Sint lūbi vri ꝑcincti ꝛc Lūbos aūt tūc ꝑm btm̄ Gregl.ꝑcingim⁹ cū carnis luxuriā per otinētiaz coartam⁹ Jtē et alia vobis dicit Attēdite ne forte gra uent̄ corda nra crapula et ebrieta te q curis hui⁹ vite luce xxi. Nō est em̄ vocatio vra vt opatio carnis que sunt fornicatio.imūdicia.im pudicicia.luxuria.ebrietas. come/sationes.ꝑm desideria vra ābulan tes pficiatis.ad Gal.v. Ez il/lis dimissis induimini dām nostrū ihm xpm et curaz carnis ne feceri tis in desideriis vris Ro Rō.xiij. Estis em̄ vos sacerdotes vasa vi na eccie.deo cōsecrata in q̄b⁹ the saur⁹ celestis ꝓciosū vioclicet sacra mentū corpis et sanguinis xpi mū de recipi recōdi et reseruari debz De q̄ dē sacramēto ipa militās eccia viuificat̄.pascit̄.nutrit̄ ab in firmitatib⁹ pcōz curat̄.a morte ppetua reseruat̄.et vita eterna effi cacit̄ sibi inducitur Quo deniqz sa cramēto eccia cibat q potat abun/dant̄ dām omipotētē q totā suam curiā celestē. Felix igit̄ vas illō vi/ū et dsecratū q mūdū q sic acce ptū est deo.vt in eo cib⁹ ille et po/

tus regi⁹ viuaciter offerant ad ci
bandū et potādū sufficiēt nimis
tā immensū deū.tāq magnam ve/
lut innumerā multitudinē regum
et dñorū vere beatoꝝ Quo cōtra
infelix nimiū et detestabile ē vas
illud sacerdotale qđ indignū⁊ sic
abominabile et horrendū est deo.
vt de ipo cibū illū celestē dulciter
comedat et potū delectabiliter bi
bat. Et si esset vas inanimatū om
ni horrore abominatione. immun
dicia.et feditate corporali plenuz
nequaq tamen posset tibi esse ita
horrendum.ne ex ipo biberes aut
comedes sicut est deo abominabile
vas sacerdotale lasciuia mortali
fedatum ad sumendum ex ipo ci/
bum et potū corporis et sāguinis
ihu xpi.nō em potest res vbi nam
ē pcm ipi pcō mortali in horro
re et feditate agari. Nūc igit vos
sacerdotes attēdite si nō sunt inter
vos dsecrata vasa deo abomina/
bilia supra modū Sūt nāq multi
et vobis plati.canonici.plebani.⁊
alii psbri q̄ mulierculis coutuntur
velut idola colūt.ardent in deside
rio⁊ amore illaꝝ verant lasciuia⁊
libidine turpi vinculant mlti.mlti
plebāi dcubinarii fornicant cū ta
libus corpaliter q̄ in multis locis
aialia gradientia sup terrā aperte
demonstrant O sacerdos vas im
mūdū nouiter ante cū scorto feda
tum et adhuc adulterina volūta/
te illi dūctuz audes sic in te capē
sacramētū omni decore et suauita
te repletū qūo nō times q̄ ira dei
sup te descendēte ad statim dfrin
garis cū Oza ad tactū temerariū
arce dñi statim p cuss⁹ et mortu⁹ est
ī.R.v. Quis p̄t estimare q̄ntū cō
secrata vasa dcubinaria clericatū
hui⁹ diocesis dehonestant Vnde
dñs nr archiep̄s debet q̄ntū p̄t
rōnabilit etiā vsq ad mortē labo
rare et se exponē. vt sua illa vasa
deo dsecrata a turpitudine concu
binaria purgarent.et cū ipe habe/
at ignē carceris et purgationis et
ministros sufficientes.debz ipe ta
lia sua immūda vasa q̄ per se pur
gari nolūt igne illo carcēis māda
re purifcari efficacit et sufficienter
Sūt vlteri⁹ multi de vobis q̄ cra
pula et ebrietate vltra laicos tur/
pit maculant.vadūt cum baculis
ad tabernā sic laici ad limina san
ctoꝝ et cū inde redeunt male p̄nt
ambulare.mīn⁹ loq̄.et minime tūc
scire possūt quid eoꝝ dignitas sa
cerdotalis req̄rat.ditiores eoruz
de elemosina frequētant ad inuicē
inuitatos ad conuiuia vbi cib⁹ et po
tus in q̄ntitate plures et maiores
in sba magis precios.et in q̄litate
delicatiores q̄q apud ciues et no/
biles apponūtur.vbi xpus cū sua
passione est ꝓscriptus Sed carne
spumante in libidine de mulierculi
et factis venereis verbis impudi
cis colloq̄a cōsumant. vñ postea
cogunt vacare ocīs et spacīs. lu
dis tabernis.et alīs lasciuīs⁊ tā/
dē vesp as⁊ alias horas canōicas
frāgūt et rotāt laniāt et sincopāt
nec in ecc̄īs infra missaruz solēnia

in stallis et in spacijs p ecciaz multa incõsueta colloquia supba lasciua q auara permittũt q̃ pl' q̃z canes de diuino officio expelli deberent a xp̃o dũ scãdalũ intolerabile generẽt in cozdib' simpliciũ laicozum ¶ Dixi tertio q̃ vos p virtuosam pauptatem testimoniũ phibebitis Si em̃ vos cõtra vicia maioza puta cõtra vite supbiã et carnis ocupiscẽtiã p virtutes maiozes illis cõtrarias castitatez et humilitatẽ testimoniũ debetis phibere vtiqz contra viciũ ad minus oculoz videlicet ocupiscentiã per virtutẽ maiozẽ sibi otrariã. pauptatem virtuosaz testimoniuz phibere debetis.et tãto pl' vos ex officio q̃nto magis officijs estis dignificati Nõne ei paul' apls sibi q nobis dixit habẽtes alimẽta q q̃b' tegamur his cõtenti sum'.i. ad Tim̃.v. Et paul' de spiritu sco loquẽs nõ poterat intelligẽ victuz z amictũ supfluuz.qz talis vergit in pecm.ꝫ q̃ vnicuiqz p statu et officio sibi expediẽti ad salutẽ nõ impedite ꝫ expedite bene exequẽdo est nẽcari' Iñ et beat' bernard' in epla quadã clericuz de altari viuentez ita alloquit Quicqd de altari p̃ter nẽcaria in victũ et simplicẽ vestitũ tibi retines tuũ nõ ẽ.furtũ est.rapina est.sacrilegiũ est Et qũo vos q̃ virtuose post se trahẽ debetis laicos.de oculoz cõcupiscentia ad volũtarie nõ possidẽdũ q̃cqz vltra licituz.qũo inq̃m ꝫ efficaciter facẽ poteritis niſi vos ordinate in volũtatez descẽdatis infra gradũ possidẽdi vobis licitũ? Sic ãt descẽdẽdo cõn oculozũ cõcupiscẽtiã p virtuosã pauptatẽ testimoniũ phibebitis Sed nunqd vos p talẽ virtutẽ testimoniũ phibetis ? A minoze q̃ppe vsqz ad maiozẽ omnes studẽt auaricie hiere vi Qui em̃ nõ habẽt facultatẽ plurima possidẽdi nõ min' os voluntatis sicut vozaginẽ insaciabilem aperiũt die noctu qz impatienẽ p diuitijs aspirãtes et sepe tales pl' sũt auari sola voluntate. q̃z illi qui multa beneficia multas possessiones auare cumulant et oquirunt. In volũtate ei iozdinata habẽdi diuitias oziginaliẽ et radicaliẽ cõsistit auaricia.et sepe vnus plus inozdinate vult habẽ et nihil adipiscit̃.q alĩ min' sic vult q multũ osequit̃. Quã multi aũt de nobis sũt auari in effectu.expientia est nimis magna. q̃ em̃ vno beneficio ecclesiastico p̃t esse otẽt' p statu sibi expediẽti ad salutẽ et officiũ illi beneficio debitũ ita vir sufficẽt iuste explere sicut vir iust' saluabit̃.nec tñ officiũ iuste explet.si tũc cum ꝫ plũra beneficia detinet q̃s potẽit eũ excusare de auaritia et magna ininria dei et sue ecclie! Currunt in vobis deuolutiones hereditatuz ipoz pauperũ q̃s studiose exquiritis.q̃ p sñiam diuinã otrariã cstẽdunt iniuste Num̃.xxvj. Ei cm̃ filie balac petẽtes hereditatem illi mulgationẽ p̃cepti iudicialis sicut

dñs met testatur vtiqz iure naturali ad cognatos etiā remotissimos si alij propinquiores desint heredi tas mortuoz ptinebit Et illud occultū ius nature p diuinā sñiam figuratū et manifestū ē Nuñ. xxvij. Currunt in vobis māgones. mercatores tabernarij et similes merces suas eqs. vinū. et alia vendentes q cari9 q sic magis auare qz puri laici Pro edificijs etiā ecclarum p̄m sc̄os pōposis et nimis supflu/is. instituūtur inaudita festa adue tus petitoz sicut festa apłoz celebranda vbi pl9 vt dicit p mendacia qz p humiles petitiones burse pauperum euacuant Et plati scire debēt q p vnum mēdatiū mortale pl9 offendit de9 qz p vnaz fabricaz magne ecclie etiā totalit auree posset ipe placari. Currūt ertorsiones pecuniaz p varijs lris sñijs et occsiōib9 p sepulturis. p sacramentis vel ipoz administratione et sic de alijs nimis mltis Vos testimoniū phibebitis. si sine auaritia etiam symoniaca talia faciatis Et q̄o pl9 pōt hic dici sicut ignis sulphur et spūs procellaz sūt pars calicis eoz q̄ damnant in inferno Sic mala q̄ hucusqz de p̄nti sūt cō memorata aliqlis ps sūt toti9 mali q̄ nos. a. c. b clerici a testimonio xp̄i declinam9. Et vtinā nō essem9 sacerdotes baal viliores qz sacerdotes gētiliū. pl9 illis auariciaz q̄ est idolozū seruit9 exercēdo studio/se Nextamē qz assecurāte dauid Mia dñi plena ē terra miserationes ei9 sup oia opa ei9 se. neq̄ eccie militātis est in misericordia vberi Misericordia vtiqz dei et gr̄a sūt magna imo vndiqz infinita dei volūtas. miserēdi impijs. gratis pcēdi et dimittendi eis iniurias offēsas et penas p eisdē debitas. nihilominq̄ dādi p gr̄a gr̄am et sufficientiam omnis boni Ideo vos charissimi magni et precipue triplices vicarij xp̄i in terris ad phibendū testimoniū veritati. nūqd ista scientes in pcēis pmanebitis? nequaqz. Sed adhuc declinate a malo p̄terito et facite bonū in futurū. dolete syncere ō trāsacto vicio. ꝓponite firmiter perseuerare in virtute. q accedatis cū oñi fiducia ad thronū innūerabilis gr̄e et ipe dñs dabit vobis gr̄am et gloriā. gr̄az vt in p̄nti xp̄o ꝯformit per hūilitatē castitatē et virtuosā pauptatē testimonium phibeatis. et in patria gloriā qua sibi effecti filles eternaliter cū eo in sufficiētia omniū bonorū regnetis Quā q̄dē gloriā nob donare dignetur deus in eternum benedict9 Amen

Aliꝰ sermo notabilis ad clerū eiusdē doctoris

Noib9 me defectuosū repiēs otremisco verba legis dñi ore polluto ꝓponē. q̄b9 sci spūs gr̄a posset cordā fidelīū lūine gratuito illustrare Quia pc̄ori dixit de9 q̄re tu enarras iustitias et assumis testamētū meū p os tuū? p̄s. xlix Et cū nō sit sanitas in carne mea. nec ē pax ossibus meis a facie pc̄orum meoz

Sermo notabilis

Qm̃ inquitates mee supgresse sũt caput meum. et sicut onus graue grauate sũt sup me Et putruerunt et corrupte sũt cicatrices mee a facie insipientie mee ps̃. xxxvij. Imo circũdederũt me mala q̃z non est nũer⁹? Quid igit̃ faciã tibi ne dicã cũ viro sanguinũ. ꝯ infinitũ miserabilior dicã. dñe de⁹ ne proiicias me a facie tua. et spũm sanctũ tuũ ne auferas a me sed redde mihi leticiã salutaris tui. i saluatoris x̃pi et spũ p̃ncipali. i. spũsco. q̃ est tecuz idẽ deus. confirma me. qr tũc docebis iniquos vias tuas et impĩ ad te cõuertent psal. l. Cõfirma ergo deus tuo spũ sine quo voces casse credunt̃ et corda arida pseuerant Dũ aũt adest. tu⁹ dulcis spiritus corda irrigãs replet ea per intelligẽtiã. ipa purificãs a pccis Quis nãq̃z mũdat corda humiliũ nisi septiformis spirit⁹? Quis docet corda simpliciuz. nisi quẽ misit vnigenit⁹ dei filius a p̃re vt doceret piscatores simplices omnez eccie necessariã veritatẽ. dicẽte ipo vnigeto dei filio Jo. x. Ille spũs veritatis docebit vos omnẽ veritatem De q̃ spũ dicit beat⁹ Gregl. i omelia pentecostes sup illo verbo Jo xiiij. paclyt⁹. paclyt⁹ aũt spũs sanct⁹ quẽ mittet p̃ in noie meo ille docebit vos omnia. libet inq̃t beat⁹ papa Gregl. Oculos fidei in virtute hui⁹ spũs sci attollẽ atq̃z sparsim p̃es noui ac veteris testamẽti cõsiderare Ecce aptis eisdem oculis fidei dauid. amos. danielẽ. petruz

mgri Johis hus

paulũ. et matheũ intueor. et sanct⁹ iste spũs q̃lis sit artifex cõsiderare volo sed in ipa cõsideratione mea deficio Implet nãq̃z citharedum puerũ et psalmistã facit. implet pastorẽ armẽtariũ sicomoros vellicãtem et ꝓphãm facit Implet abstinẽtẽ puerũ et iudicẽ senũ facit Implet piscatorẽ. et caput eccie facit implet psecutorẽ et doctorẽ gẽtiũ facit. implet publicanũ et euãgelistã facit O q̃lis est artifex iste spirit⁹ nulla ad discendũ mora pagit̃ in omne q̃d voluerit mor vt teti gerit docet. suũ q̃z tetigisse docuisse est Nã humanũ animum subito vt illustrat immutat abnegat repẽte q̃d erat exhibet repẽte q̃d non erat Hec scus papa Gregl. Cũ ergo ille spũs dñi sic ꝓmpte corda purificat. reuocat errantes. et simplices repẽte illũinat. vt sue gratie sint capaces Restat vt ego peccati hebetat⁹ caligine et omniquaq̃ ignorãtie circũdatus penuria vna vobiscũ in vnitate eiusdẽ spũs trinitatis sciissime inuocẽ auxilium p mediatorẽ ihm xp̃m dñm. q̃ ẽ via veritas et vita Job. xiiij. Via veritas et vita viuificans charitate Qua/ propt̃ fiduciã hñtes ad deũ p r^m Rogem⁹ deũ patrem humiliter vt det potentiã deũ filium vt prestet sapientiã deũ spũm sanctũ vt donet beniuolẽtiã mihi ad loquẽdũ vtilit̃. et vre charitati ad audiẽdũ fructifice verbum suum Intercedẽte gloriosa virgine matre domini

ſactus prage in ſynodo

Jesu xp̄i ſalutantes eaz angelica ſalutatione dicētes Aue maria ꝛc

Diliges dn̄m deum tuū ex toto corde tuo et ex tota anima tua. et in tota mēte tua Scribitur Matḥ. xxij. capło. et in currētis dn̄ice officio decantaꝫ. Cū fūdamentū aliud nemo p̄t ponere p̄ter id qđ positum est qđ est xp̄us ih̄s. teste apl̄o p̄ma Cor. iij. patz ꝙ dom⁹ spūalis eccīe habet ꝓ fundamēto stabili fidē xp̄i. pro parietib⁹ spez vite. ꝓ tecto firmissimo charitatē Sup hāc ꝺdem petrā q̄ ē fundamētū. q̄ aliud nemo p̄t ponē stabil⁹ fūdaꝫ eccīa xp̄i ih̄u Spes aūt p̄m q̄tuor parietes erigiꝫ. sperās omnia mala p̄terita virtute ꝓgenitur xp̄i cedere scis ad gloriā Omnia futura in beatitudine virtute ꝓgenitur xp̄i cedē sāctis ad beatitudinē Omnia supra hominē finienda. et omnia citra hominē felicit̄ vtenda. ex quib⁹ crescit charitas tegēs spirituale edificiū et cōsūmās ꝑfectiōez eccīe ih̄u xp̄i Ad istā aūt cōstructionē debet q̄libet catholic⁹ attēdere ꝫ cler⁹ presertim ostructioni diligenꝫ insistere et ad sui cōtrarij destructionē fortiꝫ laborare Cōstructio aūt hmōi nō cōsistit in bonoꝝ tēporaliū apparitiōe fluida sicut auari ambitiosiq̄ clerici existimāt. ꝫ in virtutuz accumulatiōe p̄m imitationez dn̄i ih̄u xp̄i Sic ꝙ ꝓportionabiliꝫ vt ecclesia meliorat virtutib⁹ sic pl⁹ edificaꝫ xp̄o placide. et ecōtra Ne āt sophisticē de qua eccīa est p̄ns locutio Pro euidētia ē sciendū ꝙ eccleśia vno mō est dom⁹ matēialis deo ꝺsecrata p̄ncipaliꝫ deputata multitudini hominū vt in ea exolāt deū suū. vt loquiꝫ apl̄s. i. cor. xi dicēs Nunq̄d domos nō habetis aut eccīaz dei cōtēnitis. s. in ea turpiꝫ māducātes. et taliuz eccīaꝝ sūt distinctiōes mltiplices. vt alia metropolis. alia cathedralis. alia parochialis. alia oratoriū vel capella. Scđo° eccīa accipiꝫ methonomicep ꝓ otētis siue sint spūaliꝫ mistrātes inibi q̄ vocātur famosi viri ecclesiastici siue q̄cūq̄ fideles laici et clerici. et tot sē grad⁹ eccīaꝝ hmōi q̄t sūt ogregatiōes fideliū. vt alia dr̄ romana eccīa vt papa cū cardinalib⁹ dū intrāt p ostiū et xp̄m dn̄m in ꝟtutib⁹ imitant Alia ē reuerꝫ vt dn̄s archiepus cū clericis maiorib⁹. si intrātes p hostiuz xp̄i sacramēta porrigāt in humilitate pauꝑtate. castitate. misericordia et pacīētia. xp̄m animaꝝ ep̄m imitando Et si vtraq̄ supradicta cōgregatio. ab iaz dictis degeneret tūc ex veritatis testimonio sūt fures et latrones Job. x. Et p dn̄s sunt eccīe ātixp̄i Tertio mō eccīa ē p̄destinatoꝝ vniuersitas et illa vocaꝫ corp⁹ xp̄i misticū spōsa xp̄i et regnū celoꝝ Et sic apl̄us loquiꝫ Ephe. v. Viri inḋt diligite vxores vr̄as sicut xp̄us dilexit ecclesiam. et tradidit semet ipsum pro ea Et Augustinus tertio de doctrina christi

ana capko xxxiij. Et decretū p' eū xxxij. q iiij Et de pñia di.i.c.eccia Et de pñia di.iiij.c.ſi er bono.et in plurib' alijs locis Si āt dca eccleſia repetit vt vna ps ē eccia triūphās q ē mltitudo p̄destinatorū regnātiū i pria dr̄ āt triūphās qr in vicijs ſathāe triūphauit Scda ps ſce mris eccie ē eccia militans q ē multitudo p̄destinator̄ viātiū Dicit aūt militās qr cōtra carnez mūdū et diabolū exercet militiam ihu xp̄i Et iſti' eccie p ſpūm ſanctū electi ep̄i ſt rectores q̄s admonet Act.xx.apls dicēs Attendite vobis q vniuerſo gregi in quo poſuit vos ſpūſſc̄s regē eccīam quā acq̄ſiuit ſanguine ſuo Tertia ps ſancte matris eccie eſt eccia dormiēs que eſt multitudo predeſtinatorū in purgatorio dormiētiū Dicitur aūt dormiēs qr ibi non eſt in actu beatitudinem promerendi Intergrat aūt ſca mater eccia ex tribus ptib'.q̄rū ꝑma generalior et infima.eſt vulg' viuens de labore licite .et iſta ps eſt ſecura ſi ſeruet dei mandata.et labori fidelit̄ ſit intenta Scda pars eccie ſūt ſeculares dñi.et illa ps perfectiēs q̄ incūbit eius officio eſt melior.ꝛ piculoſior Officiū aūt ei' eſt legē dei defendere.xp̄i ſeruos ꝓtegē.et miniſtros oꝑimē antixp̄i hec em̄ eſt cā cur portat gladiū vt ait apls Rō.xiij Et ꝑm Augl.rex q vicari' deitatis Eſt aūt iſte ſtat' piculoſus trifarie qr ꝑnus vt ſupetur ſupbia.cupidi tate mundana et acidioſa corpis voluptate Tertia pars eccie q optima eſt clerus dum efficaciter perficit eius officio q̄ incūbit.debet enim mundum relinquere .eccleſiā viuificare vt ſpiritus.et omniq̄q proxime ſequi chriſtū Si aūt apoſtatat nulla ē peior vel auſtēior antixp̄o.qr vbi gradus et ſtatus altior eſt caſus grauior vt patet de lucifero.de ſacerdotibus qui crucifixerunt xp̄m dominum et de iuda Sicut enim moyſes q aaron ſacerdotes primi legis veteris erāt optimi et ceteri declinādo erant peſſimi.vt patet in fine ſucceſſionis eorum Sic in lege noua xp̄us et ſui apoſtoli erant ſacerdotes optimi ſed declinando a ꝑmeuitate.et ſic ab imitatione xp̄i ad ſeculum ſunt peſſimi tēpore antixp̄i Cum em̄ dicat xp̄us Matb.xvi. Si quis vult venire poſt me abneget ſemet ipm et tollat crucem ſuam et ſequatur me Et apoſtolus Epheſi.v. dicit Eſtote imitatores dei fīc filij chariſſimi Profecto chriſtiani debent imitari chriſtum deū ſeruādo vtrā q̄ partez iuſtitie.quia aliter in moribus facti degeneres.nō filij xp̄i ſ filij antichriſti .nec filij dei ſ filij diaboli cenſerentur Teſte chriſto Joh.viij.dicēte Vos ex patre di abolo eſtis In ſ namq̄ ꝙ homines nō imitant xp̄m in morib' oſtendit tota trāſgreſſio viator̄ dicēte beato Augl.in de vera religione ſcdo ꝙ nullum pcm̄ pōt. cōmit

factus p̄ageīn synodo

ti nisi dū appetūtur ea q̄ xp̄us otē
pfit. vel fugiūtur q̄ xp̄us sustinuit
Et q̄ sequit̄ ꝓ oīes homines p̄
xp̄m geniti debēt ſb̄ pena dānatio
nis ꝓpetue sequi xp̄m Et qz nobili
tas virtuosi animi ostitit circa dif
ficile ido monemur tanq̄z filij cha
rissimi seq̄ xp̄z dicēte apl̄o vbi sup̄
Estote imitatores dei sic filij cha
rissimi Ubi aplus tres grad⁹ fili/
oz dei implicat. et sic filiozuz dñi
ihu xp̄i Prim⁹ grad⁹ iustis plebeis
conuenit denominās ipos dei filios
caros Scōs grad⁹ iustis secli po
tētatib⁹ ogruit ipos denominās
dei filios chariozes. Tertⁱ grad⁹
clero opetit sequēs xp̄m ꝓpinquⁱ⁹
ipos denominās dei filios valde
charos Sz qz in imitatiōe xp̄i isti
grad⁹ degenerāt igit̄ ordo in gra
dib⁹ hmōi fit puersⁱ⁹ Sepe namq̄z
stat⁹ plebeoz infimus superogat
reliq̄s in virtutib⁹ excellendo. q̄re
dico accedēdo ꝓpinquⁱ⁹ ꝓ de q̄cū
q̄z illoz triū statuuz chari filij dei
sūt. q̄ obseruātes p̄cepta dñi obe/
diūt suis supioribus sicut debēt Ex
q̄ videt̄ ꝓ seculares ps̄bri et religi
osi ꝓuati capellanatū honoris et
exēptiōes q̄rētes ducti inobedien
tie spū nō sūt filij dei chari. cū vt
sic nolunt suis archiep̄is ep̄is ab/
batib⁹. ꝓpositis obedire
hūiliē in licitis sic debēt cū tñ ꝑm
legē irrefrāgibilez immediati xp̄i
vicarij petri apl̄i debeāt ſb̄ici om
ni hūane creature ꝓpt̄ deū. cuilibz
eos poscēti de fide et spe reddere
rōnē Nā .j. pe. ij. dicit̄ immediat⁹ xp̄i

vicari⁹ Subiecti estote omni hūa
ne creature ꝓpter deū. et sequit̄ ꝓ
sic est volūtas dei Et qz nō sic vo
lūt subici supioribus in obedientia
quā ipis ꝓmiserāt a q̄ se eximunt
pz ꝓ sūt volūtati dei cōtrarij q ꝑ
osequēs nō sūt filij dei chari Cha
riozes aūt filij dei sūt q̄ obseruan
tes p̄cepta dñi. et q̄dā osilia obe/
diūt taz supioribus q̄z eq̄libus sic de/
bent Charissimi sūt q̄ obseruātes
p̄cepta dñi et omnia eⁱ⁹ osilia obe
diūt supioribus eq̄libus q subditis si/
cut debent Et sic xp̄i baptista et
p̄ncipales xp̄i apli fuerūt filij dei
charissimi iplēti omnē iustitiā sic
decz filios dī charissimos Mat iij
Tū inq̄t Sic decet vos implē om
nē iustitiā Qui ec̄ volēs ad obser
uationē mādatoz q filialitatē dei
q̄libz hōinē inducē. ita dixit Dili
ges dñm deuz tuū ex toto corde
tuo et ex tota aia tua. et in tota
mēte tua Ubi thema Et qz pluri
mi dolo seducti sathane odientes
deū dicūt se diligē deū idcirco ad
dlēdū illū seductiñ diaboli mēda
ciū. ē nōndū ꝓ diligē deū ē bñ bo
nū velle deo. ꝫ cū B fit in viante
act⁹ meritorⁱ⁹ palā ē ꝓ ñ p̄t nisi ho
mini manēti in xp̄o cōpetē q in q̄
p gr̄am manet xp̄s Et hinc dicit
ipe xp̄us Jo. xv. Manete in me et
ego in vobis et subdit ꝓ cā dicēs
Sicut palmes nō p̄t facē fructuz
a semet ipo. nisi māsēit in vite Sic
nec vos. subaudi. potestis facē fru
ctū meritoziū q sic nec bonū bñ vel/
le deo nisi in me manseritis ꝑ ad/

¶ Sermo notabilis magri Johis huys

herẽtiaz charitatis ¶ Jñ sicut non ꝑt bñ bona loq̃ mal⁹ hõ. sic nõ ꝑt bonũ bñ velle deo cũ par sit ratio vtrobiqz Et ꝓmũ ponit saluator Matb. xij. dicẽs Quo potestis bona loq̃ cum sitis mali? q̃si di. nullo mõ. et cũ nõ ꝑt ꝟm sanctoꝝ sñiam illud dictum sam⁹ dcipi nisi q̃ nõ põt arbor mala bonos fruct⁹ facẽ Matb. vij pz ꝓpositũ añcedẽs Ex isto sequit q̃ hominẽ bñ bonũ velle deo est hominez bñ viuẽ. hominẽ aũt bñ viuẽ. ẽ mãdata di seruare Et q̃ vlteri⁹ seq̃tur qđ nõ est possibile hominẽ cẽ in dilectiõe di vel gr̃a nisi mãdata ei⁹ ꝓ tpe seruauerit. et per osequẽs ꝟuiat deo suo debite Jsta ei ouertunt creatur̃ deũ diligẽ. mãdata ei⁹ seruare Nã rps ibs dicit Joh. xiij Si diligitis me mãdata mea seruate q̃i dicat ꝟ faciendo seq̃tur q̃ me diligitis ¶ñ osequent̃ q̃o descripti/ue sit deũ diligẽ. ita subdit Qui hz mãdata mea q̃ seruat ea ipe ẽ qui diligit me Et qz de eodẽ fõte hauserat. hinc Jobes q̃ sup pect⁹ dñi in cena recubuit. i. Joh ij. dic̃ q̃ dicit se nosse deũ scz meritozie et sic diligere. et mãdata ei⁹ non custodit mẽdax est et in eo veritas nõ est Patet ergo q̃ non est possibile creaturã deum diligẽ nisi tpe suo mãdata ei⁹ seruauẽrit. qz nõ ẽ possibile creaturã rõnalẽ cẽ nisi deus mandata sibi dederit. nec est possibile vnũ mãdatum seruare debite nisi ex omissiõe singula cõseruent̃ cũ Ja. ij. dr̃ Quicũqz totã legẽ seruauerit offẽdat aũt in vno. fact⁹ ẽ omniũ re⁹ Quicũqz g⁹ ꝟuat ꝓmũ et maximũ mãdatũ qđ ẽ deũ diligẽ ꝟuat mãdata ¶ñ sequit ecẽm Si q̃s mãdata ei⁹ ꝟuauerit tũc ipz diligit pz Jo. xv. dicẽte rpo Si p/cepta mea ꝟuaueritis manebitis i dilectiõe mea Et iterũ Vos amici mei estis si feceritis q̃ ꝓcipio vob Et ꝑ. Jo. ij. In ꝟ scim⁹ qm̃ cognouim⁹ eũ. s. fide charitate formata. si mãdata ei⁹ ꝟuam⁹ Et sequit Qui aũt seruat verbũ ei⁹. vere caritas dei i eo pfecta ẽ q̃. i. Jo. iij. Qui seruat mãdata ei⁹. de⁹ in eo manet q ipe in eo Et i. Jo. v. Hoc ẽ ei caritas dei. vt mãdata ei⁹ custodiam⁹ Ex his verbis saluatoris et euangeliste pz lucide q̃ null⁹ existẽs in pcto mortali actualiẽ ꝓ tunc diligit deũ suũ. et vlteri⁹ sequit Q⁹ omnis cleric⁹ q̃ ẽ fornicari⁹ et actualis concubinari⁹ vl̃ q̃cũqz deformatus mortali crimine odit deuz. qz si dicit diligo deũ. mẽdax ẽ et veritas in eo nõ ẽ cũ vt sic ẽ fili⁹ diaboli nat⁹ ex diabolo. pz ꝺuctio ꝑ illd̃ i. Jo. iij. Qui facit pcm̃ ex diabolo ẽ. qm̃ ab inicio diabol⁹ peccat ꝟ apparuit fili⁹ di vt dissoluat opa diaboli Quis q̃ nat⁹ ẽ ex deo nõ facit pcm̃ qm̃ semen ipi⁹ i eo manz q nõ ꝑt peccare qm̃ ex deo nat⁹ ẽ Jn ꝟ manifesti sẽ filij dei. et filij diaboli scz qz filij dei non peccãt carnaliẽ q sic nec fornicant̃ ꝛ filij diaboli fornicant̃ et varijs criminib⁹ implicantur Et patet vlterius q̃ clerici manifesti concubinarij sunt

manifesti diaboli .et occulti in p/
spectu hominuz fornicarij occulti
diaboli destruētes ecciam ihu xpi
Q; si titiuill⁹ de cetu fornicātiū he
retice prosiliēs obijcit .q; non sit
pccm mortale simplex fornicatio
etiam aī cōtra reptātē titiuillū ver
bi dei gladi⁹ q caput tā nefādi in
titiuillo sceleris pscindaī Nā dicit
saluator Math̄.v.dictū ē antiqs.
Nō mechaberis ego aūt dico vo
bis q; oīis q videriť mulierē ad
ocupiscendū eā.iā mechat⁹ est eā
in corde suo. Ubi mgr optim⁹ vo
lēs etiā occasionē remotā hui⁹ pec
cati excludē Nō dixit Qui ocupie
rit mulierē.ꝫ q viderit mulierē ad
ocupiscēdū iam mechatus est eaz
in corde suo Nec habet excusati/
onem titiuill⁹ fornicās. q ꝫ intel
lerit dns de muliē coniuge aliena
Nā ad Gall.v. Joē dns ihs per
aplm distinguit fornicationem ab
adulterio cū sic dicit Manifesta sūt
opa carni s.q sūt fornicatio adul
teriū et ostēdēs qđ sit mortale.q
nō regno gle ita subdit Qui ta
lia agūt regnū dei nō ꝺsequentur
Et pma.cor.vi.dicit Nolite erra
re.q; neq; fornicarij neq; idolis.
neq; adulteri.neq; masculoz con
cubitores.neq; fures.neq; auari.
neq; ebriosi.neq; maledici.neq; ra
paces.regnū dei possidebūt Ecce
q; regnū dei fornicātes clerici mo
dicū reputāt.volēs aplus ꝺpescē
eoz luxuriā ipos pcipit a cōitate
xpi ecclie seqstrare vt patet de for
nicario pma cor.v. Ubi mandat
vt ogregati in noie dñi ihu xpi.in
eode spū tradāt homine fornica/
riū sathane in introitum carnis vt
spūs saluus fieret in die dñi Jesu
xpi Et infra pcipit dicens.si q; fr
noiaī inť vos et ē fornicator .aut
auar⁹.aut idolis seruiēs.aut male/
dicus.aut ebriosꝰ.aut rapax cum
hmōi nec cibū capē. Et hic fūda/
mentum capiēs eccia statuit distl.
lxxxi.cū inqt Si q sūt psbi diaco
ni vel subdiaconi.et q in fornicati
onis crimine iaceant.inť ꝺicim⁹ ex
pte oīpotētis dei et sci petri au/
ctoritate eccie introitū vsq; dū pe
niteāt emendāt Si q vo in pcco
suo pseuerare maluerint.null⁹ vr̄m
eoz presumat audire missam q;
benedictio eoz vertetur in ma/
ledictionem.et oratio in peccatum
testāte dño p ꝓphetam Maledicā
inquit benedictionib⁹ vestris Qui
vo huic saluberrimo pcepto obe
dire noluerint.idolatrie peccatuz
incurrent Et grauans peccati pe
nam ecclesia ponit in eadem distl.
sic Si quis epus aut psbyť aut di
acon⁹ p⁹ diaconij sui gradus acce
ptos fuēit fornicat⁹ a mechat⁹ de/
ponaťq ab eccia deiect⁹ inť laicos
agat pñiaz Ecce grauis pena for
nicātiū cleicoz ꝫ grauior pm apo
stolū q; regnū dei nō possidebunt
Et super grauatur Apoc.xxi.vbi
dicit Qui sedebat in throno scilicz
xpus iesus fornicatoribus pars
erit in stangno ardenti igne et sul

phure qđ est mors scđa Et patet fornicantis clerici pena qđruplex prima a xpo. et sic a tota trinitate sacratissima et ab ecclia sepatā. secunda ab officio diuino debita sus pēsio. Tertia regis celestis ꝓuatio Quarta pene ꝑpetue iflictio igne sulphureo inflammante Quas penas o clerice si fatagis effugere fornicationē fuge tā corpis q̄ ipi⁹ spūs qz sic diliges do. deū ex toto corde tuo. q ex tota aia tua et in tota mēte tua Ibi thema Quia dictū est q̄ cleric⁹ est pars ecclie optima dū efficaciter pficit ei⁹ officio qđ incūbit ergo ꝑmū et maximuz mādatū legis domini sup̄ partes ecclie reliq̄s excellēti⁹ debet adimplere Nā ei q̄ legis doctori querēti a domino qđ est mandatū magnū in lege precepti ue super alios Respondet Diliges dñm deuz tuum ꝛc hoc est inquit legislator xp̄s primū et maximū mādatum. ꝑmū qz quicq̄d hō didicerit illo preter/misso disciplina nedum est superflua sed nociua et ē maximum preciositate quia illo seruato non est compossibile in via hominē deficē cuz diligentib⁹ deū filialiter omnia cooperantur in bonum Rō. viij. Quia ergo est primum et maximum mādatū igit ꝑmo et maxime. diliges dñm deum tuuz ꝛc Hec est cīm lex ꝑma. maxima. optima. naturalissima. ꝓncipalissima. a qua oīs peccans mortaliē apostatat. cū quelibet recidiuatio xp̄iani in termino apostasia cōiter cēseat. modo quo loquitur ecclīastic⁹ capło xix. Vinū et mulieres apostatare faciūt sapientes Vñ in can iij q. iiij. Omnes trangi essores sponte legis eiusq violatores apostate nominantur Cū ergo omnis peccās mortaliē offendit in totā legem Jaco ij. seq̄tur q̄ omnis peccās mortaliē ab ordine apostatat xp̄iano Est enim inobediens et rebellis cum primo angelo apostata suo capitī et domino iēsu xp̄o Et ꝛfirmatio est beati augustini in de vita et mozib⁹ clericoz sermōe scđo Clericus inquit duas res ꝓfessus est sanctitatem. et cōiter viuendi societatem a qua societate si ceciderit diminui⁹ et ipe cecidit ergo multo magis si ceciderit a scitate peccās mortaliē et huic ꝑmo et maximo mandato imo legi xp̄i optime diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo. q ex tō aia tua. q in tota mēte tua contra/uenies vilior apostata ē cēsendus Quare examinem⁹ nos ipos o clerici. an sim⁹ xp̄iāe religiōis apostate q̄ nō solū vno ꝑcussi crimie ꝫ sup̄ ꝑmū apostatā sum⁹ carnis sceleri/b⁹ irretiti Nā ꝑm saluatoris ꝓphetiā Mat. xxv. Nē abūdauit iniq̄tas qz refriguit charitas in nob Refriguit nanq ecclia. q̄ i apłis q marty rib⁹ fuit valde feruēs q calida qz plena scō spū ꝺspiciebāt se ipos et spūalia tpalib⁹ ꝑponebāt dicētes actl. xi. Nō ē equū nos reliquē verbū dei q ministrare mēsis Qualiē etiā ferebat apłus q̄ diēat. ñ corinthioz xp̄i Non quero q̄ vra sūt

sed vos postmodū q̄ in diuicijs cumulata ecclesia. cepit in clericis amor dei tepescere et inardescere cupiditas. et tunc tpalia spūalib⁹ p̄ponebāt. reuellētes illud saluti/ferū verbum dñi Matb. vi. Nōne anima pl⁹ est q̄z esca. et corpus q̄z vestimētū. Primū ergo querite re/gnū dei et postea hec omnia adij cient vobis Tēporib⁹ aūt nostris amor dei et. primi a deo. phdolor refriguit p̄ nulla q̄si est de spūali/bus cura cū tota nr̄a solicitudo et intētio mūdi stercorib⁹ sit immersa Nā iurta verbuz apli philippen. ij Omnes q̄ sua sūt q̄rūt nō que iesu xp̄i. et hinc mot⁹ beat⁹ bernardus ad Eugeniū papā dixit de precio escarū in nūero panū cū ministris q̄tidiana est discussio raro admo dū cū p̄sbyteris celebrat collatio de pcīs pl'or. cadit asina q est q̄ subleuet perit aia et nō est qui re/putet Et beat⁹ Job. chryso. dicit Si pl'us decimas non obtulerit murmurāt Omnes si vero contra mādata dei fecerit nullus murmu rat cōtra eū Racio q pl⁹ seruiunt māmōe p̄ter auaricia. q̄z xp̄o do mino p̄ter beatitudinē dsequēdā cū a minore vsq̄z ad maiorē oīes auaricie studeant Hieremi. vi. Nam phdolor tpales domini fingētes egentia. exercent subditos suos p collectas Et qd detestādū est pla ti eccie vt pape. archiepi. epi. archi diaconi. abbates. p̄positi. canonici et eor satellites ceteri fingētes in/digentia. extorquēt diabolice. sub/sidia p̄m suū iniquū placitum vbi nec lex diuina obligat nec hūana cū p̄digalis ac voluptuosa patri/monij christi cōsūptio sit in causa Vbi rogo est lex diuina vt talis prelat⁹ taxet populū q̄ veri⁹ p̄p̄m dñi sine demerito quē debz sub pe na dānatiōis defendē. et tūc loco defensionis spoliat martirijs et iu ramentis. angarians sicut torto⁹! Certe clamat dñs p Micb. capo iij Audite p̄ncipes iacob et duces dom⁹ isrl. Nūquid nō vestrū est sci re iudiciū. q odio habetis bonū et diligitis malū q violenter tollitis pelles eor desup eis. et carnē de/sup ossib⁹ eorum quo comederunt carnē populi mei et pellē eorū de/sup excoriauerūt et ossa eorū cōfre gerūt et cōciderūt sicut in lebetē et quasi carnem in medio olle pro q̄ facto in penam eorum subdit pro pheta Tunc clamabunt ad domi num et non exaudiet euz et abscō/det faciem suam ab eis in tēpore illo sicut nequiter egerunt in adin uentionibus Sed tertio quod de/testabilissimum est religiosi possef sionati. qui a vulgo vocātur diui/tes siue pingues domini Domini monachi. er auaro fundāto fra ternitatis fabricāt litteras quib⁹ magnificant sua opa contra illud verbuz saluatoris luce xvij. Cū fe ceritis oīa q̄ precepta sūt vobis dicite serui inutiles sumus. illas au tem litteras tribuūt solū diuitib⁹

faciētes eos ꝓticipes ſuorū operū vt inclinati eoꝝ cōuentib⁹ vētres et buccas rubētes reficerēt imple rent marſupia q̄ ꝑdia augmētarēt Scdo ex auaro fūdamēto mendi cant a papis ab epīs.et a ſeculari bus oīis incoꝛpatiōes ecciarū.ꝫ vūtarat pinguiū.fingentes in glo bo ſui collegij maximā pauptarē. q̄ incoꝛpatio ex deuota auaritia coꝝ ꝓueniēs q̄ntos phariſeos ſi/ ue religioſos deſtruxerit q̄ verbali ter diuiū ſunt a ſeculo et vt cancer de cācro i ſecꝛo ſerpūt retrograde nō ſolū deo ē cognita. ꝫ eoꝝ ouē tibus rixas infinitas inducens et odia etiaz cōmuni plebicule argu mētis ſuꝑ terrā gradiētib⁹ ac ſcā dalis publice publicata Et q̄rto ſupeſt meridianū demoniuz ſcz ꝙ peritiores q̄ſtuarij vel queſtores q̄ mēdicātes q̄ꝫplimi ꝑ mōſtruoſa fe ſta miracula ffrnitates mēdacia et ludicra.nūc ex indulto.nunc ſurre pticie ꝑ mēdicationē ſpoliāt quā/ q̄ꝫ plebiculā.totā xp̄i eccīam ꝓtur bantes Et hinc beat⁹ Bernard⁹ ſuꝑ cātica ſermone xxi.dicit ꝙ q̄li bet talis eſt deteſtāda mēdicatio q̄ fere totū mūdū ꝫ p̄ſertim regnū Bohemie ꝑ ſpoliādis paupibus adimpleuit.Sed q̄ cā niſi voluptu oſa dſūptio in q̄buſdā.et auara re tentio in alīs. ſub amicicia ad xp̄i eccīam hypocrite palliati?q̄m do loſā amicicīā ſpeculatoꝛ xp̄i eccie ꝓſpicu⁹ oculo interioꝛi dſiderans beat⁹ Bernard⁹ ſuꝑ cātica p̄mōe

lxxvij.dic̄ Nō ſt oīes amici ſpōſe. q̄s hodie huic ſpōſe aſſiſtē cernis pauci admodū ſūt q̄ nō q̄ ſua ſūt q̄rūt ex oib⁹ caris ei⁹.diligūt mūe ra.nec p̄ñt diligē xp̄m qz vederūt man⁹ ſuas māmone Intuere quo incedūt nitidi ornati circūamicti varietatibus.nō tāq̄ꝫ ſpōſus ſed tanq̄ꝫ ſpōſa de thalamo ſuo Sed vnde hāc illis eruberare eſtimas rerū affluētiā tātū veſtiū ſplēdoꝛē mēſarū luxurie cōgerie vaſoꝝ au/ reoꝝ et argenteoꝝ niſi de bonis ſponſe?Inde eſt ꝙ illa paup et in/ ops.nuda relinquit facie miseran da inculta hiſpida et exanguis ꝑ/ pter hoc nō eſt hoc tēpoꝛe ornare ſpōſam ſed ſpoliare. nō eſt cuſto dire ꝫ pdere.nō eſt defendē.ſed erponē.nō inſtruē .ꝫ proſtituē.nō eſt paſcere gregē.ꝫ mactare et de/ uozare dicēte illis dño Qui deuo rant plebem meā ſicut cibū panis Et infra Quem dabis mihi de numero ꝓpoſitoꝝ q̄ nō plus inui/ gilet ſubditoꝝ vacuāpis marſupi is q̄ꝫ vicijs extirpandis.vbi q̄ oza do flectāt iam ꝓoicent animū pla cabilez domino.et poſt pauca O vtinā tam vigiles reperirētur ad curā q̄ꝫ alacres currunt ad cathe dzā vigilarēt.vtiq̄ꝫ ſolicite ſeruan tes ſponſam ſibi creditam.imo cui gilarent ꝓ ſemetipſis.nec ſinerēt dici de ipſis Amici mei et ꝓximi mei aduerſū me appropinq̄uerūtz ſteterūt hec Bern̄. Quapp̄ o vos omnes qui trāſitis p viaz humilit

Jesu xpi domini horrēdū flagitiū
intēsū facin⁹ virgo spōsa xpi ab il
lis pstituta est ad mechandū neq/
ter qb⁹ ad custodiendū fidelit est
omissa.pncipes quidē ppoz non
sūt hodie ogregati cū deo abraā
& cōueniūt in vnū aduersus dñm
et aduersus xpm ei⁹ q clamat cla
moze pualido O vos omnes qui
trāsitis p viaz attendite et videte
si ē similе.ego vagio in pānis cler⁹
gaudet in scarlaticis vestimentis.
ego spolioz vestitu p eo ppio.ipe
i apparatu ex elemosyna superbit
regio.ego agonisās sāguine suo
ipe in delicatissimo balneo delecta
tur.ego pnoctans in opprobrijs et
cōsputiōib⁹ ipe in ouuijs luxurijs
et ebrietatib⁹.ego ducoz sub cruce
ad mortē fatigat⁹.ipe ad requiem
inebriat⁹.ego in cruce affixus cla
mo.ipe stertit in mollissimo lecto.
ego animā meā ex charitate mari
ma pro ipo trado .ipe nec implet
mādatū charitatis ex debito quo
sibi dixerā Diliges dñm deū tuū
ex toto corde tuo et ex tota anima
tua & fuerūt verba p themate iaz
assūpta ꝛc

Q qb⁹ verbis ostēdit pmo salua/
toris potētia et bonitas vt sit timē
dus filialit et amand⁹.cū dicit Di
liges dñm deū tuū.Scdo seruito/
ris dei instructio et capacitas vt
sit dilectus dei sup omnia p bea
titudine finalit obtinēda cū dicit
Ex tota anima tua.et ex toto cor/
de tuo.et in tota mēte tua Dixi p/
mo p in themate ostendit saluato
ris potētia et bōitas et vt sit timē
dus filialit et amād⁹ Nam q⁹ do
min⁹ ideo potēs.et q⁹ deus.ideo
bon⁹.ecce potentia et bonitas .q⁹
ergo dñs potens imo omnipotēs
idcirco filialit est timēd⁹ O clerice
time istū dñm .ad te em̄ dicit Ma
lachie pmo Si ego domin⁹.vbi ti
moz meus.cū aūt sit sūm⁹ dñs q⁹
rex regū⁹ dñs dominātiū Apoc.
xix.habet potētiā sūme puniendi.
q⁹ igne eterno Math.xxv. Jte in/
quit maledicti in ignem eternū Et
inq̄ntū de⁹ habz notitiā oīis ma
li .et inq̄ntū tu⁹ habet causā tui .et
quia dñs de⁹ tu⁹ habet vbiq̄ po
tētiā tui.vbiq̄ notitiā.et vbiq̄ pu
niendi iustitiā.q̄bus assistētib⁹ non
est opossibile q̄n puniat cum delin
q̄s Quapropt deū time et māda
ta ei⁹ serua Eccī.vltimo.q⁹ sic dili
ges dñm deū tuū Et cū sit dñs in
ipo sperātiū sūme conseruatiu⁹ .et
bñ opantium sūme pmiatiuus.er
go spera in eo et fac bonitatē q⁹
sic diliges dñm deū Quia vero ē
dñs de⁹ tu⁹ a te clerice filialit est
amand⁹ Ama igit ipm .q⁹ dñs et
pat tu⁹ sūme bon⁹ moneat te hu⁹
patris et dñi bonitas.q̄ nihil a te
exigit.nisi q⁹ sit tibi vtile. cum rō/
ne magnitudinis sui dominij.non
ad sui indigentiā.& te ad tui ppes
sentiā habz seruū Est scdo domi
n⁹ de⁹ tu⁹ bon⁹ q⁹ nō potest inde/
bite te tardare in pmio.& preuenit
dando plꝰ q̄ꝫ de cōdi/
gno poteris pmereri Tertio ē do
min⁹ de⁹ tu⁹ bon⁹.q⁹ cōtra oīes

reſiſtentes poſſibiles te defendit Quia ergo ſūm⁹ domin⁹ pēſa ei⁹ potētiā vt timor filialis te a malo retineat Et q̄ de⁹. dei immēſā bonitatē oſidera vt amor caſt⁹ te ad bonū alliciat q̄ tūc diliges dñm deū tuū Et his iā dictis patet. q̄ timor amor ꝫ dei filialis ſūt menſure p̄cipue totā vitā hominis meritoriam mēſurantes a ꝯb⁹ q̄ clerici deficiūt dicēte ꝓpheta pſ. xiij Corrupti ſūt oēs ſimul inutiles facti ſūt et nō eſt timor dei añ oculos eorū patz q̄ a vita beatitudinis meritoria q̄ plurimi decidērūt Et p̄ antecedēte pſpicaci oculo ē vidēdū. ſi papa cardinalis. archiepus. epūs. abbas. archidiaconus. p̄poſit⁹. decan⁹. cōfeſſor. vel plebanus. quem imo ſpūalē filiā p̄ luxuriā interfecit Si corruptā p̄ fornicationē ꝓriā ſūptuoſe de xp̄i patrimonio deſpōſat Si p̄cioſius q̄ pictā imaginē decorat veſtibus. ſi paſcat abūdanti⁹ q̄ xp̄i pauperē imo q̄ p̄fem ꝓriū aut matrē ꝓriam. Videam⁹ etiam. ſi bñficiū eccie annos ſub notata diſpēſatiōe vēdant. ſi officia cū caypha dueniāt et ſic abſolutiōes vēdāt carius vt q̄d nō gratis acciptūt. gratis dare p̄ deo nō p̄ſumāt Videamus etiā ſi bñfici vt archidiaconi q̄ clerici correctores ceteri bñ viuētes ſb/ditos rite de crimine corripiant An crimine ferētes ꝓrio non viſitāt vt emendēt ſed captis munerib⁹ licētiāt laxius ad peccādū. proſpiciam⁹ vlteri⁹ ſi plebani offerto/ria contēnāt. offerre appellant pauperes ip̄i niſi obtulerint ſepulturā impie ꝓhibētes Reuera ip̄i nō ſepelirēt cū Thobia ꝓter deū ſuū primū. cū petēti cāpū denegant alienū. Requiē in ſolēnitatib⁹ apoſtoloꝝ alīs q̄ et die dñico cōtra oſtitutionē cantāt et ſingulis q̄tuor tēporib⁹ die immediate ſequēti plura q̄ decē Requiē cāntes ſyncopāt apocopāt cui⁹ cauſā irrideo do ꝓ⁹ etiā groſſiſſim⁹ ſcit palpare. cāt⁹ etiā nō ſolū hiſtrionicos. ꝫ tortuoſos etiā in xp̄i cuāgelio ordināt vt aures ꝓ⁹ ad p̄ritū p/uocēt Et hec diſſolutio vocat ab ip̄is eccie deuotio Teſtat aūt eis deuot⁹ Bern⁹. dicēs Cāntāt quidē magis vt placeāt ꝓ⁹ q̄ deo nō cantāt cū Maria ſorore Moyſi in choro. ꝫ in palacio cū herodiade vt placeāt diſcūbētibus et herodi Et ingrediamur inq̄t huius ſatire latitudinem. vnde queſo in eccia tot organa. tot cymbala. tot monſtruoſa cātica Et infra dicit Et tās inde ꝓplus mirat attonitus. laſciui as cāntantiū geſticulatiōeꝫ meretriceas vocū alteratiōes Et hec ridiculoſa diſſolutio vocat religio cū nō videat ad oratoriū ꝫ ad theatrū veniſſe ꝓplus. nec timet illa tremēda maieſtas cui aſſiſtit. vbi ſacratiſſim⁹ ille ſāguis libratur in calice. aperiunt celi aſſiſtūt angeli. et ibi celeſtib⁹ terrena diūgunt Hec Bern⁹. Videam⁹ etiā ſi facti ſunt pincerne plebani et religioſi mōachi teſtent laici q̄ ſūt in ſuis tāber/

nis ꝓter eos varie impediti Et quid si q̄rūt absentias vt exerceāt liberi⁹ in praga aut alibi .meretri ceas neq̄tias sub fuco studiō.ꝫ cor rupti sūt et abōinabiles facti sunt in suis studiis dicit pS. Nec rede/ unt a studiis suis pessimis.qr vsu ras exercēt .negotiatores sūt.cō/ fessiones poūt.tarillos ludūt.ec clesias vt ocient̄ oueniunt. exinde ritas ꝑcurātes ꝓpl̄i turbationes filios spūalit̄ suffocāt.carnalit̄ ge inerāt vt essꝫ testis eoꝝ qr pactuz uramēti dño nō ꝭuauerūt.spūalē edificationē q̄ saluat animas nihil curāt.ꝫ vt augmentēt cēsū aut di uicias.ex q̄b⁹ eoꝝ posteri luxuriā/ tur et supbiūt vberi⁹ optime se fa cere existimant et ꝑ his subditos auare inducunt.vt etiā filiis ꝑter/ missis parētib⁹ et osāguineis pau peribꝰ ꝑ ipis abūdātib⁹ ordinēt testamēta.tricesimas innumerabi les sibi ordināt .q̄s ꝓpetiꝫ nō ex/ plebūt.commutatiōes illicitas et fraudulētas ꝑ beneficiis tanq̄ꝫ ꝑ equis exercēt cū pecuniā addito. vt post ecnalit̄ doleāt in tormēto Et q̄o de altaristis.capellanis et mōstruosis mōachis.q̄ cuz multa iā dicta exerceāt et chorcas intrāt publicas ducti pre diabolo.cū iā semi mortui debeāt pcca ꝓpl̄i et ꝑ/ pria nūc deflē Reuera beati Bernā phpudor vor impleꝫ.Qui mona chi demoniachi.q̄ ouersi puersi. q̄ pstꝫi saducei.et clerici facti sūt he retici Iñ ex ꝭ impleꝫ lamētū ibie remie Tre.i.Egressus est a filia sy on.i.a militāte eccia omnis decor ei⁹.qr dispsi sē lapides sāctuarij .i. eccie cleici icedēdo ꝑ vias vāitat. Et Tre.iiij. Qui vescebant volu/ ptuose.i.q̄ olim bonis spūalib⁹ de lectabant interierūt in vijs de va nitate in vanitātē ambulātes.q̄ q̄ nutriti sūt in croceis .i.donis spūs sci amplexati sūt stercora .i.adhe serunt tpalibus .et sic ꝭm psal.dis perierūt in endor facti sūt vt ster cus terre.s.abiecti.fetidi.et immū di Endor ār ignis genēatiōis inē pretat.et significat ignē gehenne quē sibi edificāt i ipo vt ardeāt si/ ne fine Hoc aūt abhorrens o cle rice.diliges dñm deum tuuz.qr in ipo ē potētia et bōitas. vt sit timē d⁹ filialiq̄ amād⁹ Et tm̄ de ꝑmo Dixi scdo q̄ in vbis ꝓpositis tā git̄ seruitoris dei instructioq̄ capa citas.vt sit dilect⁹ dei sup omnia ꝑ beatitudine finalit̄ obtinēda cum dicit toto corde tuo et ex tota aia tua.et in tota mēte tua O q̄ꝫ bene xpi discipul⁹ a magro q̄ oia nouit añq̄ꝫ fiāt .deū diligē instruit.cum mod⁹ diligēdi trinitati sciētissime i vbis ꝓpositis opēsat. Diliges in/ quit saluator. religiosi archaq̄ ma gister optim⁹ ex toto corde tuo.et ex tō aia tua q̄ in tota mē e tua.q̄ dicēt.modi diligēdi dcū sunt tres q̄ trib⁹ psonis eternis conueniūt Nā qr ē dñs et sic de⁹ pr diliges ex toto corde tuo Et qr de⁹ et sic filius.diliges ex tota aia tua.et qr tu⁹q̄ sic de⁹ spūssēs diliges in tota mēte tua Sic ergo sup omnia dili

ges dñm deū tuū. diliges etiā ex toto corde tuo. et sic fortiē deū patrē ꝑpter potentiā. diliges ex tota anima tua et sic prudenē deū filiū ꝑpter sapiētiā. Diliges in tota mēte tua. et sic dulciē deū spūmsāctū ꝑpter charitatis dulcedinem. Diliges iterū dñm ex toto corde tuo. et sic fortiter ne te repmat aduersitas. Diliges deū ex tota aia tua et sic prudenē. ne te seducat satha ne falsitas diliges dñm deū tuū in tota mēte tua. et sic dulciē ne te alliciat carnis et mūdi blādicitas O dulcescat tibi sapiētia xpi. ne seducaris spū mēdaciī et errozis. lucescat tibi veritas. xpus ne aduersitatib⁹ fatigaris Cōfortet te virt⁹ xpi ne oppugnatiōib⁹ opprimaris qz tūc diliges fortiē prudenter et dulciē dñm deū tuū. et p osequēs dñm ihm xpm. quē q nō diligit vt dictū est. veraciē anathema sit. inquit apls Anathema sit. i. excōicat⁹. sepat⁹. ꝓdit⁹. vel dānat⁹ Et heu pz ex ope qz multi sūt clerici excō municati. a xpo dño sepati. imo p diti. et nisi penituerint eēnaliē sē cō dēnati Primo qz nō diligūt dñm fortiē vt se p grege dñi fortiē opponerēt. iuxta verbuz dñi Joh. x. Bon⁹ pastor aiam suā ponit pro ouib⁹ suis vnde audiēt potentem dñm dicētē Eze. xiij. Nō ascēdistis ex aduerso. nec opposuistis vos murū p domo isrl vt staretis in prelio in die dñi vbi glosa Ex aduerso ascēdē ē p defēsiōe gregis voce libera hui⁹ mūdi potētatib⁹ cōtraire In die dñi in plio stare ē puis decertatiōib⁹ ex amore iusti/tie resistere Pastori em̄ recta timuisse dicē q̄o aliud ē qz tacēdo terga pbuisse Scdo clerici sunt anathema. qz nō diligūt deū prudenē stulte agentes Nam Ihiere. x. dicit Epūs dñi. stulte egerūt pastores et dominū nō q̄sierūt ꝑterea nō intellexerūt et oīs grex eoꝝ dispersus ē Stulte inqt egerūt qz p/pter ābitionē fructū beatitudinis meritoziū ꝓdiderūt Sulte egerūt qz ꝑpter venationē auiū et feraꝝ saluteē neglexerūt. aiaꝝ paratioēs ad dādū panē de elemosina canibus qz xpi paupes nutrierūt. sagationes ad indagādū vestigia lepozis qz culpā delebilez pcēozis Etiā stulte egerūt dicētes tñ iam scit de⁹ q̄ sunt sui. q̄litercūq; viximus. oportet q̄ saluemur vel oz q̄ dānemur. et q̄ stulte stultificati dominū nō q̄sierūt eo q̄ nō intellexerūt Stulte egerūt pastozes. qz symoniā exercuerūt in adipiscendo bñficia et vendendo Hezytice et Scariotice sacramēta p̄mi. i. ad/ptozes symoniaci Stulte egerunt illud dictū beatissimi pape Gregl. sūptū de regiſtro ⁊ positū. i. q. i. stolide reuellētes. pbz si eccīam p pecuniā obtinuerit. nō solū eccīa pricuiē obtinuerit. nō solū eccīa priuet ꝫ etiā sacerdotij honore spoliet qz altare et decimas et spūm sēm vendēt emē symoniacā here sim cē null⁹ fidelium ignorat Jñ benedictio ei in maledictionē ouerti tur q̄ ad ꝫ vt fiat heretic⁹ ꝑmouetur Et in locis preallegatis Si in/

iusto cordis amore vel sordib⁹ p/ cibus oris siue comitatu. siue ma nuali seruicio. siue fraudulēto mu nusculo Epalē siue sacerdotalem nō lucro aiaꝝ. ꝛ ianis glorie aua ricia fult⁹ dignitatē accepit. ꝛ vi ta sua nō spōte reliq̄rit eiq̄ in as pera pnia mors nō inuenerit pro/ culdubio in eternuz pibit Ecce he reduz symonis pniam glorioſam. Sedi scz vēditores Heizite et sca riotice stulte egerunt scam et gene ralē ostitutionē eccie otēnentes. q̄ ponit. i. q. i. dcm ē inq̄t sca synod⁹ solere in q̄busdā locis p receptiōe chrismatis numos dari. siue pro baptismo. vel cōione. hec symoni ace hereſis eē detestata est sca sy nod⁹ et anathematisauit vt de ce tero. nec p ordinatiōe. nec p chris mate baptismo vel balsamo. nec p sepultura vel cōione q̄cq̄ exigat statuit sed gratis dona xpi gratu ita dispēsatiōe donent Sed quia cōn iam dicta et a spūsco eccie tra dita surrepūt antixpi glosule nūc laboze. nunc pastu nūc osuetudi/ ne palliate Ideo illis Innocenti⁹ papa respōdet in vno voluminer ponit post euz pma. q. in capko fi/ nali Si q̄s inq̄t pbēdas vel poza tū vel decanatū vel pmotionē ali quā eccīasticam seu q̄libet sacrm eccīasticū vtputa chrisma vel oleū scm et osecratiōes altariū. vel ec/ clesiarū interueniēte execrabili ar dore auaricie. p pecuniā adq̄siuit honore male adquisito careat et emptor atq̄ vēditor et interuētor nō infamie ptelant Et sequit ad positū contra antixpi glosulas. nec inq̄t pro pastu nec sub obtētu alicui⁹ osuetudinis aſi vel post ali/ q̄d exigat vl ipe dare psumat. qm symoniacū ē Et p ꝛ ex ista sca lege fūdata in xpi euāgelio. p in bāfi eiꝰs et sacramētis mercātib⁹. nō re/ stat excusatio opetēs nisi sit excusa tio ad excusādas excusationes in peccatis Stulte etiā egerūt pasto res magri ꝛ doctores q̄ totū suuz studiū et scientiā in auaricia ouerte rūt quā ipi pncipalit debēt reuel lere. ꝛ velut exēplar clarissimū ꝛ re/ ctissimū alioꝝ ponī oculis ducen do illos a vicīs in virtutes Sed heu mltipicib⁹ er auaricia bāficīs tenebrati ꝛ obscurati i oscia alios docuerūt auariciā verbo piter et exēplo. et sic p̄m aplm Rō. i. Cum cognouissēt deū nō sic deū glorifi cauerūt aut grās egerūt sequētes auariciaz q̄ ē idolorū seruit⁹. sed euanuerūt in cogitatiōib⁹ suis et obscuratū ē insipiēs cor eoꝝ dicē tes em se sapiētes eē. stulti facti sūt Et hinc apls. i. Cor. i. exclamat fle bilit dicēs. vbi sapiēs. vbi scriba. vbi q̄sitor secli. vbi inq̄t sapiēs ꝛ theolog⁹ q̄ diuinā legē et sic altis simā sapiētiā pscrutat. vbi eē scri ba. i. turisdoctor q̄ traditiones hu manas q̄tidie meditat. vbi conq̄si tor seculi scz artista q̄ oq̄rens om nē pmonē rectificat. vt grāmatic⁹. omnē loquēdi lepore decorat vt rhetoric⁹. omnē veritatem discutit vt logic⁹. omnē nūerū proportionat

vt arismetric⁹.omnē nūerū sonoꝝ in ꝺsonātiā redigit vt music⁹.om nē cursū astrozumq eclipses practi cat vt astronom⁹.latitudinē terre et ābitū et celi altitudinez dimetiē vt geometric⁹ Certe stulte egerūt si nō deū sup omnia q̄sierunt.vbi ergo sapiēs.vbi scriba. vbi ꝺquisi tor seculi q̄sti di.nō sūt in lege dñi qz stulte agētes dñm sup omia nō q̄sierūt et sic ꝺfusi sūt Nam sequit ibidē Rō.i. Que stulta sūt mundi elegit de⁹ vt confūdat sapientes Stulte etiā egerūt pastozes.epi ignaros iuuenes vagos pessimos in mozib⁹ in multo numero ꝺsecrā tes. ꝓt qđ turbat eccia.sacerdo tiū otēnit⁹q latrociniū nefarie ppe trat Quo ad ꝑmū dicit beat⁹ Ber Insolētia clēicoꝝ vbiqz turbat et molestat eccīaz.alienis nimirū la boz⁹ locupletant clerici .fructus terre ꝺmedūt ab sqz pecunia.et ꝓ/ vit q̄si ex adipe iniq̄tas eoꝝ Qua lit aūt insolētia clericozum turbat eccīaz et turbauit q̄s scire satagit legat chronicas et dca sc̄oꝝ ac vi dēti oculo ꝓspiciat.et plane repi/ et q tota eccie scissio a clericis ꝓ/ pter eoꝝ auariciā emanauit Quis em̄ saracenoꝝ scisma cōstituit nisi cleric⁹?q̄s grecoꝝ nisi cleric⁹.q̄s latinoꝝ nisi cleric⁹.et q̄s romanū nūc partit imperiū nisi cleric⁹?Et hinc dicit beat⁹ Ihieron̄.magn⁹ et ver⁹ histoziograph⁹ veteres inq̄t scrutās histozias inuenire nō pos sum ita scidisse eccīam et de domo ꝺi ꝓphos seduxisse p̄ter eos qui sa cerdotes dei positi sūt et ꝓphete.i. speculatozes Hec Ihiero.Qđ de scdo scz q ꝓpter sacerdotū multi tudinē sacerdotiū otēnit dicit be at⁹ Ihiero.in ep̄ ad cuāozū p̄sbr̄m diaconos paucitas p̄sbzos turba otēptibiles facit Et beat⁹ Bern̄. in q̄dā ꝑmone dicit et etiā Hugo dicit idem ꝓpter inozdinatā multi tudinē sacerdotū sacramentū no/ stri redēptozis otēnit.deberēt em̄ eē vicarij Petri et successozes apo stoloꝝ sūt socij iude ac p̄ambulus antixp̄i Accessit itaqz petrus ad xp̄m.accessit et iudas.accesserunt discipuli.accesserūt q milites cruci figētes.accedūt hodie mali sacer/ dotes q̄ ea q̄ offerūt in mensa dei. offerūt in mēsa diaboli .scz sacrm venēabile polluētes Et hic mala chie p.ait dñs ad vos O sacerdo tes q̄ despicitis nomē meū et dixi/ stis in q̄ desperimus nomen tuum offertis sup altare meū panē pol lutū Ubi Ihieron̄.Corp⁹ xp̄i pol luit qui ad altare indign⁹ accedit O vtinā hec ppendēt sacerdos iu deo pfidioz Juda scariotē crude lioz pagano deterioz.omni qz vo raci bestia voracioz.non vtiqz di/ gn⁹ dei p̄sbr̄ q lucifer. nō xp̄i q an tixp̄i minister q̄ nō puro q ex crimi ne corde fetido ore polluto ex me reticis osculis mēte infecta manu sacrilega audet temē q sibi in iudi/ diciū venerabile sacramētū cōtin gere.et pl⁹ illicite q̄ bestia et scari oth in quē intrauit sathanas de/ glutire Ah q nō vereꝫ trinitatem sacratissimā p̄ntem nec xp̄m filiuꝝ dei tātū scel⁹ misericozdit feructe

nec angelū timet dñi qui secet euz p mediū vt crepādo cū iuda medius ofestim ad infernuz decidat. i/ gne iextinguibili ppetiz exarsur⁹. Sed nūqd iā dicta pauebit cler⁹ et aget dignā de pcīs pñiaz. cui⁹ pcīm q̄si indelebiliē est inscriptum Juxta illud Hieremie xvij. Pcīm iuda scriptuz est stilo ferreo et vngue adamatino exaratū sup latitudinē cordis eoz! Juda qđ inc/ pretaē ofitēs. clerū significat q̄ cōfiteē se nosse deū p alijs ꝫ nūqz ē falsior ofessio qua tā mēdaciē facti⁹ negat Ideo nimirū dicit pecatū cleri pfūde et late indelebiliē eē scriptū Quis em̄ pt corda tā late cauterisata sanare! nobis est impossibile. cū cler⁹ sit cor ppli quod nō licet vt inquiūt attingē cuz re/ murmurās cler⁹ dicit. nō licet cleri pītis corā ppło saniē criminis extergere. vulneratum cor verbo dei tāgē. et sic charitatiuā infūdē medicinā Jñ corā ppło se cler⁹ crimine impudice vulnerat .vuln⁹ por tat publice. ꝫ medicinā purgatiuā criminis respuit q̄si frenetic⁹ et vesan⁹ O clere nō sic. ꝫ cor durū mollifica. cesuraz patere medici. verbi sanātis medicamentū recipe quia charitatis infūdeē oleū. et tūc. diliges do. de. tu. ex toto cor tu .ā vt pū⁹ Prestante ihū xpo deo eterno homine nato ex virgine in seculorū secula benedicto Amen

Explicit sermo magr̄i Joh. huys fac⁹ prage in synodo

Hec tabula deseruit huic sequēti epke hussitarum. p triplex alphabetū annotata

Orrectio frna. i. a.
Periurare malū est. i. b.
Inobediētia. i. c.
Sine obediētia nemo saluaē. i. d.
Membra eccīe. i. e
Pape et plātis ē obediēdū. i. f.
Periculosū ē stare i excōicatiōe. i. g
Excōicatio dupler. scz occulta. i. h
Excōicatio manifesta. i. i.
Excōicati ad officia et dignitates exercēdo sūt suspēsi. i. k.
Offerendū est. i. l.
Differūt decime et elemosyne. i. m.
De decimis. i. n.
Dñi terraz nō possūt auferre ōcimas ecclesie. i. o.
Qui maledicūt pape vel clero. i. p
Interdicti violatio. i. q.
Misse excōicatoz nō audianē. i. r.
Precepta dei sūt seruanda. i. s.
Cler⁹ et plati debēt habere possessiones. i. t.
Asia p tales q̄ndā ē seducta. i. v.
Hussones q̄duplici astutia se armant. i. x.
Hypocritarum laus. i. y.
De excōicatione sub. vtraq; specie. 2. a.
Sufficit laicis sub specie panis cōicare. 2. b.
Manducatio dupler. 2. c.
Vite due sunt necessarie. 2. d.
Manducatio diuersoruz est diuersa. 2. e.
Popul⁹ laicalis nō debet cōicare sub vtraq; specie. 2. f.

Tabula epistole cripercite

Solutiones auctoritatū quib⁹ se armant.2.g.
Multi diuersimode solebāt cōicare.2.h.
Pueri nō debēt cōicare.2.i.
Que requirūtur ad susceptionē sacramēti.2.k.
Maxime peccant sanguinē xpi incaute fūdentes.2.l.
Cōicari debent homines ꝑm romanā ecclesiam.2.m
Periculosū est diu seruare sanguinem Jesu xpi.2.n
Laicus bñ dispositꝰ in tātū sumit sub vna specie vt sacerdos in duab⁹.2.o
Oblatio panis et vini q̄d significent.2.p
Doctores dsulunt laicos tm̄ sub vna specie cōicare.2.q
Simplex aq̄ vl vinū sufficit laicis ꝑ ablutiōe dentiū 2.r
Romane eccie nō ē cōnriādū.2.s
Faciēs sciēter cōtra romanā ecclesiam excōicatꝰ est.2.t
Nō missi nullo modo debent predicare.2.v
Vicia sacerdotū plꝰ sūt occultanda q̄z publicāda.2.x
Quilibet in sua pochia tenet̄ confiteri et cōicare.2.y
Casus papales.et q̄ ipe ē maioꝛ dignitate.2.z
Casus epales.2.q
Papa q epus maioꝛē q̄ amplioꝛē habēt auctoritatem absoluendi.3.a
Pape scribit̄ sāctissimo.3.b
Pro papa ē petendū.3.c.
De indulgentijs.3.d
De interdicto.3.e
De duplici seruitute 3.f
Deo et demonib⁹ vir ꝑt.vel deoꝝ hōinib⁹ q̄s sit ꝑuire ꝑ placē.3.g
Leges nature due sūt.3.h
Lex moysi xpi ꝓuāda ē.3.i
Laici nō debēt exponē nec ꝓicere nec carmina non approbata ab ecclesia cantare.3.k
Superioꝛib⁹ est obediendum.3.l
De obediētia.3.m
Inobedientes sūt maledicti.3.n
Nulli est dānū inferēdū.3.o
Nemo de scitate sua ofidat.3.p
In deo est omnis spes nra.3.q
Judica te et nō aliū.3.r
Penitētes deꝰ suscipit.3.s

Incipit epistola hussi

tarū que missa fuerat ab vno venerabili doctore catholico ad quēdā frātū et doctuꝝ virū hussonē et seductoꝛē xpiane religionis

Eloquēti viro dominici verbi dei seminatoꝛi in praga hec epla deꝫ frater in xpo dilecto ꝛ

Pro salutatione in xpo dilecto Jesu domino nro dilectione serena et charitate non ficta ante omnia prepoꝛrecta omnis adulationis scrupulo et offensa q̄libet procul mota cum deifodelio salutis anime q corporis in futura vita.teste saluatoꝛe Mat xvi.Quid proꝺest homini si mū

dum vniuersum lucretur. anime autem sue detrimentum patiat Aut quā dabit homo cōmutationem pro anima sua Et Mat xxvi de Juda et sequacib⁹ suis ait saluator Fili⁹ quidem hominis vadit sicut scriptum est de ipso Ve autē homini illi p quē filius hominis tradetur. bonus erat illi si natus non fuisset homo ille Quia illos nihil sequit aliud nisi vermis continue rodens et ignis semper ardens. Ysaie lxvi. Vermis eorum non morietur ignis eor nō extinguetur Ideo domine et frat mi in christo dilecte Nosti dictum salvatoris bene vt ego Matb. xviij

a Si frater tuus peccauerit in te vade et corripe eū inter te et ipz solum. si te audierit lucratus es fratrem tuum. et si te non audierit. assume tecum vnum vel duos. quia in ore duorum vel triū stat omne verbum Q⁹ si non audierit eos. dic ecclesie id est prelatis ecclesie Si autem ecclesiaz non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus frater mi dilecte ad meam peruenit audienciam multorum ex relatu q⁹ tu et te sequentes timore dei et reuerencia doctrina et correctiōe vestrorū prelatorū postpositis et eis inobedientes estis. cum tu non vna vice sed pluribus fuisti requisitus ad eorum obediē tiaz per correctionem fraternā sed omnia postposuisti. quo spi

b ritu ductus nescio Vides quip pe frat mi dilecte q⁹ immemor es iuramenti tui quod fecisti in assumptione ordinis sacri quo promisisti prelatis tuis in omnibus salutaribus obedire quod minime fecisti. sed facis vt fili⁹ inobedientie in graue periculū anime tue tam in presenti q⁹ in futurū et in dedecus maximum ideo diuerteris et illa non tantum ex relatu aliquorum audis sed proprio auditu percipis a multis vtriusq⁹ sexus Magnuz enim peccatū est periurare Nā qui periurat deum blasphemat quem pro teste inuocabat. quia iurare ꝑm Thomā. ij. q. lxxxix. nihil aliud est nisi deuz pro teste inuocare Ait sanctus Hyeronimus sup Mat. dicit Qui iurat aut eum venerat. aut eum diligit per quem iurat Joco testis fuit deus per quem iurasti Et qui inobediēs est prelatis suis in licitis priuatur participatione omnis boni in ecclesia dei vt patet per sanctum Augustiū super illud symboli apostoloz Sāctorum cōionem. vbi sic dicit Qui frangit fidē fit hereticus et qui inobediens scismaticus ē et qui non habet charitatez fit excōmunicatus Studeas igit prelatis tuis obedire Nā de inobedientia reddes rōnem deo tuo Teste dauid psal. xxi. Vota mea reddā in ospectu timentiū eū Et iteruz Vota mea reddam coram omni ꝑplo ei⁹ Joco fr mi dilecte nō te delectat mul

tituo turbarū te p̄cedētium et
sequētiū plus q̄z obedientia dei
et p̄latorum tuor̄ Non em̄ oēs
de bohemia iā dicūt illud Mat
ri. B̄ndict⁹ qui venit in nōine
dñi.ꝫ phdoloz multi dicūt Ma
ledict⁹ q̄ venit in nomine diabo
li de abyssis q̄ omouet ꝑm p
vniuersā terrā bohemie Et cuz
intrasti pragā ciuitatē.cōmota
est vniuersa ciuitas dicēs quis
est hic Job. vñ.Quidā respon
derūt hic est p̄dicatoz vere fi/
dei Alij aūt dicebāt.nō .ꝫ sedu
cit turbas Et fr̄ mi dilecte q̄/
uis plures blandiūt quorū vo
lūtatē imples.et qui ex tuis p/
motionib⁹ tpalibus et momen
taneis vtunt Diligenē tñ pro/
spice ne aliqñ postea tibi vene/
nū infamie infūdēt arti⁹ q̄z scoz
pio qui volēs hominē leuit in/
terficere.dormiēti venenū infū
dit q̄ maxime inflat.nec medi/
ri pōt nisi in aquis vallīū Itaqz
frater mi dilecte.noli inflari ve/
neno supbie et iactātie ex leui li/
nitione.i.adulatione te p̄ceden
tiū et sequētium .ꝫ merge te in
aquis vallīū.i.humilitatez obe
diētia Jñ talib⁹ dicit Luce xiiij.
Qui se exaltat hūiliā. ꝛ Et Ja
cobi iiij. De⁹ supbis resistit.hu/
milib⁹ aūt dat gr̄am Et sic fra
ter mi dilecte vide vtilitatē vir
tutū.et ibi q̄ntū potes fuge ea/
rūdē opinionem.vt in p̄nti vita
aliquid boni merearis .et in fu/
tura dei visiōe btifica eternaqz
fruaris.ne ex viciozuz scozia in
profūdum'inferni deprimaris
et malozū spirituū ekno Hozro
ri socieris.Prospice iaz et vide
obedientie vtilitatem per quaz
mundus saluatur Et per cuius o
transgressionem.vt dicitur pri/
ma Joh.v. Totus mundus in
maligno positus est.et in misēi
is innumerabilibus Genes.iij.
patet q̄ primus parens propē
inobediētiam cum toto genere
humano exul factus ē .quia si/
ne obedientia nemo saluatur.
Jñ dicit Bernardus O quā/
tum vicium inobediētie.qua an
gelus celum.Adam paradisuz
Saul regnum.Salomō amorē
diuinū amisit Itē patet p bea
tū Augl..q.lxix. Si ieiunaueris
si dieb⁹ ac noctib⁹ oīones fece
ris.si in sacco et in cinere p̄niam
egeris.si nil aliud feceris nisi il
lud q̄ tibi p̄ceprū est in lege
et tibi sapiens visus fueris.sed
inobediēs patri tuo spūali erti
teris.has omnes virtutes poi
disti. Itē patz virt⁹ obedientie
philip.ij. Xp̄us factus est obe
diens patri vsqz ad mortez. su/
p quo verbo dicit Bernardus
Attendite fratres obediētiam
saluatoris nostri.christus enim
ne perderet obediētiam perdi/
dit et vitam Sed frater mi for
te diceres illud Actuum secun
do Obedire oportet deo ma
gis q̄z hominibus. verum est
Sed tu si etiaz saluari vis opoz
tet te etiam obedire prelatis
tuis.vt esse merearis membruz

ecc̄ie catholice de qua sic scribi
tur Catholica ecc̄ia est totius
xp̄ianitatis bonoꝝ et malorum
cōgregatio Jñ ille vere catho
lic⁹ dicit̄ qui est fidelis deo et
p̄rimo suo ergo qui extra illā
e est.infidelis est Que catholica
ecc̄ia hz se in respectu ad xp̄m
sicut mēbrū humanuz ad corp⁹
et sicut mēbra gubernant a ca/
pite.sic oñes boni xp̄iani a xp̄o
suo ordine Oculi hui⁹ capitis in
veteri lege sūt p̄phe Jn noua le
ge apli.et nūc p̄dicatores veri
ꝫ nō illi qui p viaz errorꝭ ābu
lant et de vero lumine fidei in
sticie recedūt.et q̄bus tu vn⁹ es
Dures ecc̄ie sūt obedientes.qui
nec in aliquo cōtradicūt ecc̄ie.
Nares sunt discreti viri Phle
gma qđ nares eĵciūt sūt hereti
ci et erronei qui i puteū inferni
dimerguntur Os sūt sacre scri
pture Dentes expositores eius
Lingua.boni aduocati Manus
ecc̄ie defensores Pedes.agrico
le et cultores pascentes ecclesie
rectores Jmmūdicia q̄ de infe
riorib⁹ egredit̄ sunt facinorosi.
qui ventrē ecclesie onerant. q̄s
p̄ mortis digestionē demones
vt porci deuorāt Ideo frater
mi dilecte si vis oculꝰ esse catho
lice ecclesie cuius caput est xp̄us
p̄dic malis et infidelib⁹ et erro
neis infernū.bonis vero et fide
lib⁹ regnū celoꝝ Dis ergo mē
brum sācte matris ecclesie per
obedientiā Nā qui extra eccles
iam catholicā est.infidelis est et
qui infidelis ē.iā iudicatus est
Joh.iij.Naz vtiqꝫ oculꝰ qui ex
tra caput est.oculꝰ nō est.qz ad
motū capitis nō moueť localiť
Sic q̄libet fidelis vt mēbrū ec
clesie debet se mouere ad motū
matris ecclesie Nō debes eē sin
gularis oculꝰ erutus .sicut q̄dā
qui volūt vt per eos ecclesia re
gať.et nō ipi p ecclesiā. Caput f
militātis ecclesie est papa.et im
mediat⁹ vicari⁹ iesu xp̄i.cui do
min⁹ dixit in p̄sona sācti petri il
lud Joh.xxi.Symon iohānis
diligis me plus his.pasce oues
meas.quia anteqꝫ vocarē te.su
per plebē meā te constitui.z cla
ues regni celorum tradidi tibi
et omnia regna mundi Quod/
cunqꝫ ligaueris super terram.
erit ligatum et in celis.et quod/
cunqꝫ solueris super terraz.erit
solutum et in celis Que omnia
et singula xp̄us ad successores
sancti petri futuros pertinē vo
luit.quibus debent oñes chri/
stiani per obedientiam in salu/
brib⁹ obediēz sb̄ñci Et nō solū
ipsis.sed etiam substitutis et di
oc̄esibus in diuersis mundi par
tibus Hoc est contra illos qui
dicunt q̄ pape episcopis. ce/
teris qꝫ p̄latis non est obedi
endum Illi contrariantur dicto
saluatoris Luce decimo quan
do dixit dominus ad ap̄los
et ad eorum successores Qui
vos audit me audit et qui vos
spernit .me spernit .et qui me
spernit spernit eum qui me mi/

sit Jtē ad Rō.xiij. Omnis autez aia ptātib' sublimioꝛib' subdita sit Nō ē em potestas nisi a deo. et q̄ potestati resistit. ordinatiōi diuine resistit. q̄ aūt ordinatiōi diuine resistit eternā dānationē adq̄rit Sed forte frat mi dilēe dicis aliq̄rū informatiōe se excusātes ab obediēt'a p̄latoꝛum dicētes Prelati sūt symoniaci. auari. luxurioſi. supbi. et multis pcīs deturpati. ideo eis nō est obediendū Audi dñm dicētem Mat.xxiij. Sup cathedrā moysi sederūt scribe et pharisei Omnia ergo q̄ dixerint vobis seruate et facite. ꝑm vero opa eoꝛuz nolite facē Et ꝑme petri.ij. Subiecti estote oīi creature hūane ꝓp deū. siue regi tanq̄z p̄celleti siue ducib' tq̄z ab eis missis ad vindictaz malox. laudē ẋo bono rū qm sic ē volūtas di Et ibidē Serui subditi estote in omni timoꝛe dñis. nō tm bonis et modestis ꝫ ec discolis Et sic greci ꝓpter inobediētiā stant et stetērūt multis cētenoꝛū ānis vel cētenis annoꝛū curriculo in periculosa salute et maioꝛi excōicatione in qua otinue moꝛiunt Hoc idē remēdū ē de te. et te sequentiū. q̄ dicitis q̄ excōicatio pape et alioꝛ p̄latoꝛ nihil sit Audi igit sēm Gregl. qui dicit dist. lxxxi Pcēm paganitatis incurrit quicūq̄z fore se xp̄ianuz asserens. et sedi aplice p inobedientiam cōtradicit Jtē Chrysostomo Nemo contēnet vincula eccīastica Nō em est hō q̄ ligat. ꝫ xp̄us p hominē. cui hāc ptātē dedit. qz homines deos facit et tāti esse honoꝛis Jtē Ambr. de sacramētis in decreto dicit Nō vitā nec merita psonaꝝ de' cōsiderat. ꝫ officiū et auctoꝛitatē ecclīā Jtē Gregl. Sēntia iudicis pastoꝛis siue sit iusta siue iniusta sp timenda ē. imo hō iustus nō ostēdēs innocentiā suā fit iniustus ꝓpē inobedientiā suā quam nō aduertit Ꝫz forte dicis Nemo debet excōicari nisi a deo Jbi te scire mi dilecte debes. Sed vuplex est excōicatio. q̄dā occulta qua sol' xp̄us hominē p mortali pcō excōicat et regno celorū et societate omniū sāctoꝛuz priuat Sēda ē manifesta. et ē illa que fertur a iudice aut a iure et hec ꝓcedit ab hōinib' et tali excōicatiōe hōies excōicant p mortali vel inobediētia q̄ in se includit mortale Et nō tm inobediēs excōicat. ꝫ ei ptic̄pātes in crimine. vñ q̄ excōicato scienter aut spōte ptic̄pāt. eadē sēntia excōicatiōis innodant nec absolui pōt nisi p sedē aplicam. qz ꝑm canōes faciētes et defendētes pari pena plectunt Et excōicati ad officia et dignitates exercendo sunt suspensi et si ea exerceant moꝛaliter peccant et priuantur omni vtilitate omniuꝫ

bonoꝝ operū quo ad vitā eter
nā Ideo excōicat⁹ tenet solū ad
horaꝫ dicendū ad q̄s tenet ex
debito Et his patꝫ ꝙ excōica
ti nō debēt p̄dicare.qz tūc non
mittunt.ꝫ sūt sētia excōicatiōis
vinculati Si dicūt ꝙ possūt p̄/
dicare .audiant illi paulum ad
Rom̄.x. Quō p̄dicabūt nisi mit
tant? Item Innocē.papa.c.de
hereticis Nonnulli sacerdotes
auctoritatē p̄dicandi vēdicāt
sibi et vsurpāt non missi.illis cō
trariādo mādam⁹ omnib⁹ epīs
vt p̄hibeant talia fieri Sed vi
cis cū ceteris.in hoc facto tibi
adherentib⁹ missi sumus a xp̄o
Math̄.vlti. Euntes in mundum
vniuersū p̄dicate euāgeliū oī
creature Ibi scias cum ceteris.
ꝙ dupler est missio.q̄daꝫ habi
tualis hec fit a xp̄o.qz quilibet
sacerdos missus est a xp̄o vtili
ter p̄dicare.ita vt deo placeat
et sibi et hominib⁹ p̄ficiat Alia
localis.et illa fieri debet a p̄la/
to loci et de ista scda missione
loquit̄ paul⁹ et innocēti⁹ Sz mi
roꝝ de te quō sine illa missione
ausus fuisti ecclias multas visi/
tare ibidē p̄dicando cōtra illo/
rū prelatoꝝ volūtatē nō aduer
tendo ꝙ ß fecisti in p̄iudiciū sa
cre scripture et sacroꝝ canonū
et anime tue ꝺēnationem.et in
maximam populi dissensionem
vtriusq; ser⁹ Nō per ostium su/
per cathedrā ascendēdo imme
mor dicti saluatoris Johañ.iiij.
Amen amen dico vobis qui nō
intrat per ostium in ouile ouiū
sed ascendit aliunde.ille fur est
et latro Qui aūt intrat per ho
stium pastor est ouiū Predicas
etiā dicens ꝙ non sit offerendū
plebanis et sacerdotib⁹ qđ nul
libi reperitur in scriptura .per
hoc considera in te et tibi adhe
rentibus .ꝙ alīs abstrahendo
intenditis vobis vsurpari et
tacite mercedeꝫ aliorum recipe
re.cuꝫ lex nature hoc p̄hibeat
Math̄.vij Omnia quecūq; vul
tis ꝙ faciāt vobis homines et
vos facite eis Et Tho.iiij Qđ
ab alio oderis tibi fieri.vide ne
alteri aliquādo facies Jñ la
icalis populus non inducitur
ad offerendum auaricia sacer/
dotum .vt tu dicis cum ceteris
sed dei mandatum est. vt colli
gitur ex scriptura tam veteris
q̄z noue legis et sanctorum do
ctorum prima Exo.xxiij. Ter
in anno apparebis coraꝫ domi
no et munera offeres Secūdo
Mathei.v.Si offers munus tu
um ante altare ꝛc relinq̄ ibi mu
nus tuū ꝛc Et Mat.viij. Vade
et ostende te sacerdoti.et offer
mun⁹ tuū qđ p̄cepit moyses in
testimōiū Tertio.i.cor.ix. Quis
pascit gregē et de lacte ei⁹ non
manducat Quis militat ꝓpr̄is
stipēdijs vnq̄z Non alligabis
os bouis triturātis Qui gregē
pascit de lacte viuat Ibidē li.i.
ti.iij.c.non satis et.c.eoq̄z et.c.

Epistola tripertita

ad nostrā Symonia cōmittitur si p introitu religionis priorat⁹ capellanie.sepulture .chrismate cōsione.vnctiōe.pñia.pecūia exigat Si nos vobis spiritalia seminam⁹.nō magnū est si vestra metem⁹ Si alij pticipes vri grē nō poti⁹ nos!neścitis q̄ q̄ altari seruit se de altare pticipat Ita dñs ordinauit his q̄ euāgeliuz ānūciāt .vt de euāgelio viuant qz dicit Matb.x. Dign⁹ est operari⁹ mercede sua Quarto p̄m Gregl.vij distl. capło.i. Omis xp̄ian⁹ p̄curet ad missarū solennia aliq̄d deo offerre Nā hō nō offert plebano ꝛ deo.licet plebān⁹ nomine dei accipiat Quid mihi et tibi de pcco plebani.dū ego aut tu facimus ad qđ obligati sum⁹ ex mandato Etiā fr̄
m mi nō vereris dicere ad dissensionē populi .et in ꝺfusionē plator̄.in sermonibus tuis q̄ decime sē pure elemosyne.et q̄ propter pcca p̄lator̄ et sacerdotū possūt dñi tpales ad libitū sui ea auferre Hoc nō est verū.qz elemosina ē libera donatio. aut volūtarie aliq̄d p pcīs exhibē
n Decime vero non sūt tales donationes volūtarie .imo sūt p/ceptorie et inuolūtarie.vt patz scdo paralip .xxxi.vbi dicitur Decimas dabunt filij isrl iussu regis. Et p̄m legē vide ec̄ quo decime sūt dei Num̄.et Deutro xviij.vbi dom⁹ dixit ad aarō Ego sum ps et hereditas tua in medio filior̄ isrl Filijs aūt levi decimas omēs dedi p ministerio leuitl.xxvij Omēs decime terre de frugib⁹.pomis.q arborib⁹ dño sūt.et illi scificabuntur Exo.xxi. Decimas q primicias nō tardabis offerre Malach.iij Inferte omnē decimā i horreū meū.vt sit cib⁹ in domo mea.et pbate me sup ꝛ dicit dñs.si nō aperuero cataractas celi q effū dā bñdictionē vsq̄ ad abūdātiā.et nō erit sterilis vinea i agro Iñ dicit dñs exercituz Gen. xiiij. Abraā dedit decimas de omib⁹ q̄ possidebat regi melchisedech.q̄ erat sacēdos altissimi dei et bñdixit abrahe Itē cōstātin⁹ imperator dotauit ecc̄ias decimis largis.et multi sui successores Itē i terra bohemie sāc⁹ wenzesla⁹ et plures sui successores dotauerūt ecc̄ias et altaria decimis Ex forte dicit q. quare de⁹ māḋauit hoib⁹ v[illegible]ēis q nō ue legis dare decimas sacerdotib⁹ Rñdeō.q hō fuit drachma decima' ꝓdita.q̄ decimā ꝓtē malorū angelor̄ in nouem chorīs implē p̄m mēita ascendēdo Itē Mat .v.dicit xps nō veni solue legē.ꝛ adimplē Prospice nunc intuēdo scripturas.q̄ sacerdotes noue legis.nō adinuenerūt offertoria nec decimas ꝛ deus mandauit et ordinauit offerre et dare decimas q̄s decimas o. et offertoria.nec ꝓpter pcca sacerdotū aut p̄lator̄ dñi terre

vt tu dicis cū ceteris possūt re/
tinē vel auferre ad libitū suū si/
ne culpa pcci mortalis.imo te/
neē etiā malis gratib⁹ et sub pe
na excōicatiōis eas dare.vt pz
p venerabilez Hugonem de sa
cramētis.libro tertio.pte nona
vbi dicit Decimas vsurpare a
retinē sine sacrilegi culpa nō pt
nisi hi solū q̄rū sustētatiōe insti
tuti sūt Gregl.Quis dubitat sa
cerdotes censeri pres et magi/
stros omniū fideliū ꝓncipuz in
regno xpi Nōne insanie misera/
bilis eē cognoscit q̄ iniq̄s cogi
tationib⁹ illa sibi et sue prāti sb/
ñere conat q̄b⁹ sustētari debēt
nō credēs eos in celo ⁊ in terra
posse ligare et soluere Itē tu eē
p maledicis pape.ideo contra te
est Gelasi⁹ ꝑ q̄ imperatori sic
scripsit Tu impator pēdes ex il
lor iudicio.ideo laborare non
debes velle eos redigi tue volū
tati Idem centesima distinctiōe
Quippe cū tu videris regum et
ꝓncipū colla submitti genibus
tuis sacerdotū dexteras oscula
ri non verearis Ideo q̄ pape.
epō.vel sacerdoti cuiq̄ maledi
cit.crimen sacrilegij incurrit.vt
habeē.q.viij Et alibi Qui ma/
ledicit ꝓncipi moriaē Exo .xxi.
Qui maledicit patri aut matri
moriaē.i plato eccie.nō tm̄ car
nali ⁊ spirituali Ideo videant
illi ne eis eueniat q̄d dathan et
abiron contigerat Numeri.xvi

Qui cum omni familia sua sub/
mersi sunt in profūdum inferni
ꝑter murmur q̄d fecerunt con
tra moysen ꝓncipem suū detra
hentes ei ꝑter dignitatem pre/
lationis. volentes eē similes ei
in prelatione Sic et tu facis cō
tra deuz et diuinas sanctiones
ꝓdicādo.officiando.regēdo ⁊c
Non intelligēs interdictuz vio q
lare in clauiuz ecclesie et sancti
euangelij offensam Math .xvi.
Q̄d cūq̄z ligaueris sup terrā ⁊c
Tales em̄ interdictū violantes
in cōtemptum matris eccie.aut
qui ad hoc oferūt cōsenſuz red
dūtur inhabiles ad oēs act⁹
eccīasticos.nisi eis in principio
sup tali excessu prouideant.legi
timas causas assignando Ale/
xander papa tertius Perpetue
damnationis incurrūt crimen
et beneficijs ⁊ dignitatibus pri
uantur.et si religiosi fuerint .in
arta monasteria detrudantur r
Item laicales populi intrantes
ad missas et officia prophano
rum sacerdotum audientes. q̄/
duplici peccato peccant .Pri
mo cōtra obediētiā.qz non ser
uāt p̄ceptū superiorum Secdo q̄
excōicatis ptcipant Tertio q̄
mandatum superioris scādalisāt
Quarto q̄ pertinaces prophā
nos ⁊ excommunicatos in diui
nis sustinēt Et de his prius sa
tis patuit in auctoritatibus Si
igitur oculo aperto cōsiderare

velles.scires vtiqz ꝙ oīa q̄ in
alios in tua secta retorques in
te relucēt.qz nō vereris deū ne/
qz homines.nec a p̄latis es mis
sus Et te intromittis de digni
tatib⁹ q officijs et cathedralib⁹
eorz.in magnū p̄iudiciuz dei et
p̄ceptorzuz xp̄i et toti⁹ sacre scri
pture Dixit namqz de⁹ Exo.xx.
Non cupisces rem p̄rimi tui.
Et quo minimū p̄cepti dei non
seruas.impossibile ē te maiora
seruare Et cū minora transgre
deris iam trāsgressor es omnia
Jñ Jaco.ij Quicūqz totā legē
seruauerit.offendat aūt in vno
fact⁹ ē omniū re⁹.i. Joh.ij. In h
scim⁹ qm̄ cognoscim⁹ deū si mā
data ei⁹ obseruam⁹ Qui se dicit
nosse deum et māndata ei⁹ non
seruat.mēdax ē.et veritas in eo
nō est Qui dicit se in xp̄o manē
debet vt qūo ille ambulauit et
ipe ambulare.sed xp̄us ambula
uit nulli maledicēdo. nulli de/
trahendo.nullū spoliādo.nullū
in odiū alteri⁹ adducēdo.nullis
se dignitatib⁹ seu bonis intro/
mittēdo.sicut tu facis cū cetēis
tibi adhērētibus fratres tuos
odiendo.imo poti⁹ occidendo.
Memorare dictum saluatoris
Math.v.Qui dixerit fratri suo
racha re⁹ erit iudicio i Joh.iij
Qui odit fratrez suū homicida
est Et scitis qm̄ omnis homici
da nō habz vitā in se manētem
Si ergo diligam⁹ nos inuicem
de⁹ i nobis manet et charitas p

fecta in nobis est Intelligimus
qm̄ i xp̄o manem⁹ et ipse in no
bis.qm̄ de spū suo dedit nobis
Sed q nō seruat māndata dei et
odit fratres suos maledicendo
ipis detrahendo auxilio et osi
lio spoliādo.et totū vulg⁹ vtri
usqz sex⁹ cōtra eos incitādo nō
est spūs veritatis in eo .h spūs
erroris Jñ.i. Joh.iiij In h cog
noscim⁹ spūm veritatis et spūm
erroris si diligam⁹ inuicē Cha
ritas in deo ē et oīs q diligit
ex deo nat⁹ est.i. Joh.iiij. Nolite
omni spūi credere h p̄bate si ex
deo sūt.qm̄ multi pseudo p̄phe
exierāt in mūdo.et omnis spūs
q̄ soluit ihm ex deo nō ē.et hic
ē ātix̄pus Audistis qz venit et
nūc ē in mūdo Ideo fugite pec
catū odij fraternitatis.i. Joh.iij.
Qui facit pecm̄ ex diabolo est.qz ab initio
diabol⁹ peccauit pcō odij.inui
dens hominib⁹ de eorū bonis
opib⁹ ne veniāt ad locū quem
p̄ supbiā deseruit Et ideo appa
ruit fili⁹ dei vt soluat opa dia
boli Et forte tu dicis ad pōca t
ego volo cū alijs mihi adhere
tib⁹ clerū reducē ad temp⁹ et sta
tū aplorz vt nihil possidēat et
sic verbū dei liberi⁹ p̄dicent. et
pōpā.auariciā.luxuriaz.et alia
pcā facili⁹ declinēt Frat mi di
lecte q̄s dedit tibi istā auctorita
tem.aut cui vnqz alteri vt pote
statē di infinitā possit facē finitā
cū pbs dicat Celi potētia infini

ta et inēminabilis est. et vis potentiā dei limitare. qđ de⁹ noluit alicui offerre tpe apl̄oꝝ. Licz xp̄s mlta seruauerit successorib⁹ eoꝝ. que ñ in p̄mitiua ecc̄ia apl̄is nō reuelauit. nec etiā alīs vt ptz Job. xvi Ubi dixit Multa habeo vob⁹ dicere sed nō potestis portare modo Cū aūt venerit ille sp̄us veritatis docebit vos oēm vitatē Et sic ex informatione sp̄ūsci. ecc̄ia moderna honoratiori deuotione regitur q̄z in p̄mitiua. qz apl̄i in ecc̄ia pl⁹ soliciti erāt de ouersione gentium ad fidē xp̄i. q̄z de ornatu ecc̄e vel deuotione. aut de ornamētis minis troꝝ ecc̄ie Actū. ait petr⁹ Penitentiā agite et baptisēt vnusq̄sq; vr̄m in nōie ih̄u xp̄i in remissionez pec̄oꝝ vr̄oꝝ et accipietis donum sp̄ūsci Sed iā ecc̄ia instinctu sp̄ūsci firmata. ad deuotiorē modū q ornationē. imo ad omnia meliora deduxit q̄uis modus ecc̄ie p̄mitie q̄si idē fuerit sed tūc sp̄ūsc̄us non omnia reuelauit apl̄is. sed mlta seruauit p eoꝝ successorib⁹ in futuro p̄cessu ecc̄ie Sed videas ne p̄mo nib⁹ tuis bohemiā terrā in errorē deducas. sicut fuit deducta terra asie per tres ei⁹ p̄uintiales. q̄ per tales pseudo ap̄bas reductus fuit clerus ad statū apl̄oꝝ. p̄uādo protestate p̄ncipū et multitudie simplicū eos possessionib⁹ suis Et cum priuati fuerūt oñib⁹ possessionib⁹ clero amoto. grauiter cepit p̄plus sine dei timore peccare Et cuz ab alīs qui remāserūt corripentur p pec̄is eoꝝ. expulerūt eos oñes et demū popul⁹ carēs sacerdotibus cōuersus est in paganismū vsq; in hodiernū diē Ecce q̄z malū est clerū nihil hr̄e aut possidere Maz populꝰ q̄ñq; aspirat cleri potentiā. et ex illo timz grauiora pec̄a ppetrare et admittere Ideo p̄latur ad missse sunt. vt errores q falsitates pseudo ap̄barum cōp̄imāt. ne populū simplicē seducāt. Et ne nobiles terre et ciuitates. per simulatā sanctitatē ad defensionē sibi attrahant Et ido hussones q̄druplici astuta se armant contra potentiam p̄latoꝝ et claues ecc̄ie. quibus de facili alias nō p̄ñt resistere Primo erronee oñdūt sanctitatē q maxime ab extra in oib⁹ differētes ab alīs. vt sic credāt eis et in eos Secdo querūt protestatē p̄ncipū et nobiliū vt defēdank cōtra iurisdictionē ecc̄ie et p̄latoꝝ. vt faciāt ea que velint. siue sint bona siue mala vl̄ bōa inordinata. nihil aliud aduertētes. nisi vt velle suū p̄sequāt Tertio simplices homies vtriusq; sexus attrahūt sibi adulationib⁹ q cantationib⁹ q alīs nouitatib⁹ vt eos sequank. et eis subueniāt pecunīs et alīs necessitatib⁹. vt resistē valeant ecc̄ie p̄latis et clauib⁹ qui eos exhumarent. ne simplices sic seducerent Quarto omne malum qđ dicē possūt dicunt sup p̄latos et alios homines qui eos non comitank vt eoruz malū occultū sine manifestū cooptant. q vt sancti vltra alios appareant Ideo sp̄ūsc̄s instructor ecc̄ie suggessit ne christi fideles decipenk vt p̄laturas spi-

tuales dotarēt vt possint resistē eoꝝ erroribus ⁊ malis vt patz Job xiiij. vbi xp̄us ait Illevos docebit oia quecūqꝫ dixero vobis Et sic stude diligenter mandata dei seruādo. qz cum es in peccato mortali. ⁊ nō ꝑuas mādatum dei. nec deo places nec tibi. nec alīs ꝓficis. ij. tim. iij. Mali et seductores proficiunt in peius et tytū. iij. Hereticū hominē post p̄mā et scōam correptionē deuita. sciēs qz subuersus est ꝑ xlix. Quare tu enarras iustitias meas. et assumis ꝛc. Tu vo odisti disciplinā meā. et ꝓiecisti sermones meos retrorsū Si videbas furē currebas cū eo et cum adulterī portionē tuā ponebas Os tuū abūdauit malicia. ⁊ lingua tua concinnabat dolos Sedens aduersus fratrez tuū loq̄baris. et aduersus filiū matris tue ponebas scādalū. hec fecisti et tacui Ecc̄i. p̄. dicit Non est speciosa laus in ore peccatorī. Sed dicis volo aliter videri
y qz appareo. Frater mi. hec ē ipocritaꝝ laus ꝑm Chrysō. et ꝑm Job. xiiij. Nō veniet in ꝺspectu ei⁹ ois ipocrita et octaua spes ipocrite ꝓbit. ⁊ laus ipocritaꝝ breuis admodum punctī. et sanct⁹ bernard⁹ in epla ad surgerium abbatē scī dionysij dic̄ sic Blanda et piculosa laus cum laudat p̄cor in desiderijs aie sue. et iniquus bñdicit Et scus gregī. in pastī. Periculosa laus est. cū nō ꝓ recto ope laus transitoria digna res vbi p̄cio venditur Et seneca in lib̄ de q̄ttuor virtutib⁹ dicit Bonū est laudari sed p̄stātius est laudabilē fore Neminē cito laudaueris. vicium est enim oīa credere. viciū est nihil credere Nam a turpib⁹ laudari est quasi laudari ab impīs

Et p̄fatis oīb⁹ p̄termissis in āmiratione pl⁹ āmiror. nec mirari sufficio. qua p̄sūptione audes ꝓ̄sm laicalē sub vtraqꝫ specie sacr̄ali a ꝛ cōicare Nescio quo spū. qz primo otra volūtatē dei Ecc̄o cōtra doctrinā tot⁹ sacre scripture tertō cōtra canones. q̄rto otra statuta sācte mr̄is rhomāe ecc̄e facis Et cōtra volūtatē dei facis. patz per executionē vltime cene xp̄i. et per omnes euangelistas. ⁊ in satiationibus vbi q̄qꝫ multa milia hominū satiauit Nam si xp̄i voluntas fuisset populū laicalem sub vtraqꝫ specie sacramētali cōmunicare ad eādem vtrāqꝫ speciē sacramētalē xp̄us ꝓ omnibus aduocasset matrē suā q̄ tūc dignior fuit oibus apostolis. quia ter sancta ꝓ ceteris ꝑm sanctum thomā. et etiam septuagintaduos discipulos ⁊ hospitē domus necnō et Joseph ab aromathia et nycodemū et alios familiares qui comitabant eum sed hoc nō fecit. quare quia voluntas eius nō fuit. vt populus laicalis sub vtraqꝫ specie sac̄mentali cōmunicaretur Sed dicis ꝙ xp̄us di

rit Mat.xxvi. Bibite ex eo oēs Et luce.xxij Diuidite inter vos Verū est ꝙ xpūs hoc dixit ad omnes collectas personas scz apostolos ꝙ iudam traditorez ne furorē sancti petri excitaret ꝙ aliorū apostolorꝝ contra iudā. In hoc ostendēs ꝙ nō tantum se bonis. sed etiam malis se ad māducandū ꝓberet vt patet in figura leuitici.xx. Non licebit filijs israel vt libaminibus id est offerendis in fluidoꝙ vino oleo aut melle vterētur nisi aaron et leuite qui erant figura sacerdotuz Et deutrono.xij. dicit filijs israel Carnibus bestiarū tuarū ipe vesceris. sed sanguinem fundes in altari Ibi cōmittitur solum sacerdotibus et nō alijs sumere et cōmunicare sanguinem xpi in altari sub specie vini Itē exodi xij. Ibi multitudo filiorum israel imolabant agnuz ad vesperā pasche. et comedebant azymos panes Non legit ibiō quicquā de vino Ibi agnus figurabat xpm Item exodi.xvi. Dns pluit iudeis māna in deserto sed nō vinū Item sapiētie xvi. Angelorū esca nutriuisti populū tuū. sed nec ibi ponit vinū Hoc etiaz patet in multis alijs figuris veteris testamēti quas lōgū ꝙ tediosū esset oēs ponere Item de ionatha legit. i &. xiij. Quādo contra ꝓceptuz patris gustauit fauū mellis. qui figurabat sacerdotez. et fauus mellis sanguinē xpi Noua vēo lex hoc idem ostendit multipliciter ꝑ. Jo xvi. Ubi xpūs dixit ego suz panis viuus qui de celo descendi. si quis māducauerit ex hoc pāe viuet in eternū Et panis quem ego dabo caro mea est ꝓ mūdi vita Litigabāt ergo iudei ad inuicez dicentes Quomō pōt hic nobis dare carnē suam ad māducandū Et infra Qui manducat hunc panē viuet in eternum Ecce nō dicit qui bibit hoc vinū Et cuz loquitur ad turbas nullā facit mentionē sanguinis. Ideo sufficit eis cōmunicare sub vna specie scilz panis Sed si opponis textū Joh.vi. Nisi māducaueritis carnē filij homis ꝙ biberitis eius sanguinē. nō habebitis vitā in vobis Respondeo ꝙ hoc dixit ad aplos ꝙ ad futuros offerētes. et tunc impleuit illud in vltima cena. et nunc in sacerdotibus per se offerentibus sed in sacerdotibus infirmis et captiuis. et populis laicalibus nō sic fit ꝙ ostendit xpūs in sequenti textu. vbi sic dicit Spiritus est qui viuificat. caro autez nō prodest quicqz Verba que locut⁹ sum vobis spiritus ꝙ vita sūt. id est spiritualiter intelligenda et non sacramētaliter tātum Naz nullus sanctus nec aliquis doctor sacre scripture ꝓdictum textū scilz nisi māducaueritis carnez filij homis exponit de māducatione et bibitione sa

cramẽtali demptis hereticis vt
delz nestorio. et pelagio q eoꝝ
seq̃cibus Sed omnes exponũt
de mãducatione et bibitione
spirituali imitantes. christum
dicentẽ Joh̃is. vi. Verba que
locutus suꝫ vobis spiritꝰ q vita
sunt. id est spiritualiter intelligẽ/
da. et nõ sacramẽtaliter Et san
ctus augustinus super Joh̃. vi.
Caro mea vere est cibus ꝛc. In
omelia. xxiiij. dicit hoc est man
ducare illam escam. et bibere il/
lum potum. in xp̃o manere et il
lum manentẽ in se habere Et q̃
non manet in xp̃o. et in quo nõ
manet xp̃us. ꝓculdubio nõ mã
ducat spiritualiter eius carnem
licet carnaliter premat dẽtibus
sacramenta coꝝpis q sanguinis
christi Sed frater mi dilecte di
cis tertus sonat Qui nõ mãdu
cat eius carnem et nõ bibit eiꝰ
sanguinẽ sacramẽtaliter. nõ ha
bet vitam id est eternã beatitu
et dinẽ Pro quo volo te scire q̃ p̃ꝫ
intentionẽ gozre super ioh̃. po/
nitur dupler manducatio Que
dam spiritualis tantũ. que fit ꝑ
fidem spem et charitatẽ. de qua
xp̃us h̃ dictũ intellexit Et de q̃
sanctus ambrosius q augustinꝰ
dicũt Ut quid paras ventreꝫ q
dentes crede et manducasti talꝫ
manducatõ est de necessitate sa
lutis sine qua nemo saluari põt
et requiritur in adultis. sicut ba
ptismus in paruulis in fide spe
et charitate Alia vero mãduca
tio est sacramẽtalis. et ista nõ. ẽ
de necessitate salutis. licet sit
magne vtilitatis Nam ꝑm goz di
ram Illa mãducatio sacmenta
lis nec dat vitaꝫ gratie nec glo
rie Et cum non sint plures vite
necessarie ad perpetuã vitã. nisi
ille due Ideo illa mãducatio sa
cramẽtalis nõ est de necessitate
salutis Patet primo q̃ non dat
vitam gratie q remissionez pec
catoꝝ. quia illa vita scilꝫ gratie
patet per baptismũ. per contri/
tionẽ et confessionẽ. et verã pe
nitentiã que omnia requirũtur
ad illam dignissimã mãducatõ
nem sacramentalẽ Alias cõmu
nicans nõ ꝓficeret sacramentũ
ad salutem sed ad damnationẽ
ꝑ. cor. xi. Qui enim manducat q
bibit indigne. iudiciũ sibi mãdu
cat et bibit nõ dñm̃ discãs coꝝpꝰ
dñi vt patet in iuda et in multis
eius sequacibus Etiã secũdo q̃
nõ vitam glozie dat patet quia
qui perseverat in vita gratie vs
q̃ in finẽ. hic saluus erit Mat. x.
Quia statim post talem vitam
coꝝpalẽ sequitur eũ vita glozie
beatitudo eterna et visio dei in
effabilis Tertio etiã si illa man
ducatio sacramnetalis esset de
necessitate salutis. tũc omnes ho
mines a ꝓncipio mũdi vsq̃ ad
passionẽ dñi nostri Jhu christi
essent damnati. q̃d tamẽ falsum
ẽ Quia multi patriarche ꝓphe
reges et alij mlti patres vt abꝛa
abꝛaaꝫ ysaac iacob hieremias
dauid q de alijs multis pribus
veteris testamẽti sũt saluati Et

post ascensionē dñi a mille qua/
dringentis viginti duob⁹ annis
hucusqz qui nō manducauerūt
sub vtraqz specie. omnes eēnt dā
nati. qz nullis porrigebatur sb
vtraqz specie. hoc patet Act. ij.
vbi dicitur Erant apostoli pse/
uerantes in doctrina et cōmuni
catiōe in fractiōe panis Nec ibi
ponitur potio vini Quō tui pa/
troni scz sanct⁹ wenzeslaus sā
cta ludmilla. sanctus albert⁹ san
ctus ꝓcopius. et omnes sancti
xp̄iani bohemi ꝑm errorem tuū
sūt saluati Ex quo patet dictuz
tuū esse borrendū et hereticum
Nam nullus eorū porrexit. nec
aliqs eorū manducauit ex vtra/
qz specie sacramētali ꝓter sacer
dotes offerētes Qz ꝓculdubio
ipsi manducauerūt nō tantū sa
cramētaliter sed spiritualiē fide
spe et charitate. vt informamur
ꝑ. cor. xj. vbi dicitur. Nolo vos
ignorare fratres qm̄ oēs pres
vri sub vmbra fuerūt. et omnes
mare transierūt. et oēs in moyse
baptisati sūt. in nube et mari. et
omnes eandē escam spiritalē mā
ducauerūt. Bibebant autez de
spirituali cōsequente eos petra
petra autē erat xp̄us Et sanct⁹
augustinus in distin. nona de sa
cramentis scribit bonifacio pa
pe cōtra pelagioz heresim di/
cens. In ecclesia saluatoris nō
cogites ꝙ illi qui nō sunt exper
tes corporis et sanguinis dñi nr̄i
Jēu xp̄i. dicente dño Johis. vi
Nisi māducaueritis carnem filij
hominis et biberitis eius sāgui
nem ꝛc sint omnes parati. tunc
vnūquêqz fidelē corporis et sā/
guinis dñi participē fieri dico
quādo in baptismo mēbrū xp̄i
efficitur Etsi tales baptisati ab
ꝓceptionem sacramenti discesse
rint. participatione huius sacra
menti nō priuātur nec eius bñfi.
cio Et forte dicis ꝙ tempore et
loco opportunis debet quilibet
sacramētaliter māducare et bi/
bere Dico ꝙ nō est p̄ceptū xp̄i
māducare eius carnez et bibere
eius sāguinē sacramētaliter vt
sæp̄ multipliciter patuit nec ali
qs sanctoz doctorū exponit sic
illud p̄ceptum christi tempore
loco opportunis Qz si sic esset vt
tu exponis tunc homo quando
vellet. mandatū dei impleret. et
quādo nollet dimitteret pro tē
pore et loco. cum. mandatū dei
semper sit implendū Ubi frater
mi te scire volo ꝙ māducatō di
uersoz est diuersa. quia quidaz
sūt qui nō manducātes mādu
cant. vt viri cōtemplatiui ꝓba/
ti. et pueri innocentes baptisati
et alij qui decesserūt fide spe et
charitate. vt martyres domini
de quibus dicit beat⁹ augustl.
Crede et māducasti Alij sūt qui
manducātes nō manducant vt
in peccato mortali sumētes sac̄
mentū de quibus ꝑ. cor. xi. Qui
māducat indigne reus erit cor
poris et sāguinis dñi Tertij sūt

qui manducãtes manducãt vt fideles contriti cõfessi et penitẽtes de quibus Johis vi. Et qui manducat hunc panem viuet in eternũ Quarti sũt qui nõ mãducantes nõ manducãt. vt hoies desperati plus desectantes esse in fecibus peccatoꝝ q̃s in gr̃a dei Et qui semel in anno nõ cõmunicant. tales debent a fidelibus excludi. q̃ sepultura eccliastica p̃hiberi nisi signa manifesta ostendent vt patet de pe. et re.

f 2 Omnis vtriusq; sexus Unde spirituales offerunt sub vtraque specie sacramẽtali panis q̃ vini Laicalis vero populus tantum sub specie panis Sed forte dicis q̃ sanctus paulus p̃. Corin. scribit q̃ vterq; populus debeat cõmunicare sub vtraque specie vbi dicit Ego eni accepi a dño qđ et tradidi vobis ꝛc. Dico q̃ sanctus paulus nõ aliter scribit corinthẽis. nisi sicut accepit a domino ihũ Sed q̃a dominus ihũs nõ dedit corp̃ suũ et sanguinez sub vtra specie sacramẽtali nisi duodecim apostolis. quos q̃ prius consecrauit in sacerdotes. et qui figura fuerũt olim sacerdotũ offerẽtiũ tm̃ q̃ nõ alioꝝ sacerdotũ vl laicoꝝ cõmunis gregis. vt quidam dicũt q̃ illi duodecim apli fuerũt figura olim xp̃i fideliũ degẽtiũ in hac vita qui deberent cõmunicare sb̃ vtraq; specie panis et vini sicut obtulit in cruce in crastino pro salute omniũ fidelium et pro tunc xp̃us constituit duodecim apostolos offerentes et non simpliciter cõicantes Quia sanctus paulus in fine epistole huius scribit q̃ laicalis popul' debet tantũ sub specie panis cõmunicare. sicut dicit Itaq; fres mei cum cõuenietis ad manducandũ inuicẽ expectantes si q̃s esurit domi manducet. et non in iudiciũ cõueniat. cetera cũ venero disponã Ecce sanctus paul' dicit ad mãducandũ et non dicit ad bibendũ Ubi ostendit q̃ populus laicalis debet tantum sub specie panis cõmunicare et nullo modo sub specie vini Et nunq; fuit de intentione eius q̃ populus laicalis debet cõicare sub vtraq; specie Q. si p̃ceptũ indubitanter sanctus paulus p̃ ceteris alijs rhomanis scp̃sisset q̃ hebreis. cũ tũc rhomani erãt caput iudeoꝝ et hebreorum Et iudei specialiter erãt electus populus dei. et p̃sertim mandatũ xp̃i cum sit de salute hominum vtiq; scribere nõ omisisset Sed ex quo hoc nõ est factũ patet q̃ non est christi mandatũ ꝛ forte consiliũ Unde sanctus ãbros' in libro de viduis sic dicit eteni p̃ceptum in subditos fertur. cõsiliuz amicis datur. Et vbi p̃ceptum est ibi lex est. et vbi cõsiliũ est. ibi gratia est Et his patz q̃ cõmunicare laicales sub vtraq; specie nõ est xp̃i p̃ceptũ vt pus

patuit et postea patebit. ex sac scriptura tam veteris qz noue legis. et multis sacris canonib⁹ Et ideo scūs paulus solis chorinth. scpsit. qz corinthꝫ sic fuert inducti per malos pseudo et p phetas Et ne tamen illud indigne facerent dixit. Probet aūt se ipsum homo⁊ sic de pane illo edat et de calice bibat. qui enīz manducat et bibit indigne. iudicium sibi māducat et bibit. non diiudicans corpus domini p. ꝫ corl. xi. Et vt breuiter videam⁹ aliquas auctoritates quib⁹ ipsi se armant. inducendo populuz laicalem ad cōionem sub vtraqz specie sacramētali. Et primo accipiunt auctoritatē sancti gregorij. in libro dialogoꝝ vbi dic Eius quippe caro pariter ⁊ ei⁹ sanguis. non in manus infidelium sed in. ora fidelium fundit Ibi frater mi dilecte bene scis. q sacrū corpus xpi. non partit per manus alioꝝ. nisi per man⁹ sacerdotū. hoc offerenciū et nō alioꝝ infirmoꝝ aut captiuoꝝ et in illoꝝ ora sāguis xpi debet fūdi quē offerūt sub specie vini et nō aliorū sacerdotum nec laicoꝝ simpliciū Sed ii dicis laici sunt fideles. ideo sanguis xpi debet fundi in ora eoꝝ Respō/deo q cuz corpus xpi ponrigit fideli laico sub specie panis infunditur etiā sibi sanguis xpi ꝺ comitatiue. licet nō sub proprio signo vini. quia vbi est corpus xpi ibi etiā est sanguis eius. alꝰ error maximus sequerek. q sanguis xpi sepabiliter se haberet a corpore Tūc ad auctoritatē sancti thome. ꝓpter quā multi dicūt q corpus xpi et sanguis ei⁹ debet dari sub vtraqz specie sacramētali laico ꝓpo quā scribit in tertia ꝑte suaꝝ distinctionū q. xvi. dicens Quāuis totus christus sit sub vtroqz sacramēto. non tamē frustra Naz in primo repsentat passionem christi In scdo sanguinis effusionē. tñ oueniens est vsui huius sacmenti. vt seorsū exhibeatur fidelib⁹. ꝓpter hoc dicūt q sub vtraque specie sacramētali debeat dari corpus et sanguis xpi fidelibus laicis Et hoc est falsum. qz male intelligunt scm thomā Nam plus qz in ducentis locis dicit q sub specie panis tantū debeat dari laicalibus corpus xpi ⁊ nō sanguis eius Et ideo sic debet intelligi auctoritas sci thome q oueniens est vsui id est q vsus est et osuetudo vt hoc sacmētū seorsū exhibeak. i. offerak in altari ꝓ fidelibus ac ꝓ peccato oim fideliū. ꝛ nō in dādo laicis sub vtraqz specie sacrali. Tūc ad gelasiū papam dicentē Diuisio vnius ab altero fine sacrilegio et pcō nō pōt ꝓuenire Unde fertur q glosa sup eod capko dicit. q dcm gelasij pape

intelligit de sacrificante aut de cōficiente. et hoc xps voluit luc xxij. dicens Hoc facite in meam ōmemorationē Johes andree dicit in glosa. hoc in meā cōmemorationē facite id est conficite Quia sacerdos celebrās nō debet dimittē scām speciē. s. vini alis cōmitteret sacrilegiū Sicut quidā fecerūt antiquitus habē res plures ecclesias in oībus officiātes. in vltima celebratiōe sumebant sub vtraq; specie sacmentū. sed in ꝑmis missis tantū sub vna specie scilz panis Et tales sacerdotes corrigit hic gelasius de sacrilegio et nō laicalem populū Tunc ad ciprianū martyrē qui dicit in epla. xxiij. ad celicaz de sacramētis Quidaz in calice sacrificādo plebi ministrādo hoc nō faciunt q̄ ihs hmōi sacrificij auctor fecit et docuit. Si quis in illo erroze adhuc tenetur luce pspecta ad radicē veritatis redeat et ad canonē cipani. Nam tunc ciprianus locut' fuit ꝑm cōsuetudinē ꝑmitiue ecclesie. et credidit esse bonū laicales sb vtraq; specie ōmunicare Ideo in hoc puncto. et in multis alijs ecclesia nō tenet cum Paz etiā dixit q̄ heretici nō possunt baptisare. et q̄ talis baptismus esset lauacrū diaboli Quē scūs gregl. magn' Innocētius papa et anastasius in illo ōdemnauerūt cum. lxxx. epis vt patz in decreto distinct. xx. Aut sic potest rnderi q̄ in ꝑmitiua ecclesia ex simplicitate nude textū Nisi mā ducaueritis carnē filij hōmis &c intellexerūt Et ideo errabant q̄ sub vtraq; specie sacramētū populo laicali porrigebant Nam quidā intingētes hostiam. et sic illaz populo laicali porrigebāt Alij vuas vince apponebāt q̄ sb specie vini solum sumebant Et laicalibus cōmunicātib' vuas intinctas dabant. et ꝑ infirmis in sacrario reponebant Alij pānū lineū in musto tinctuz per totum annū seruabant De his errozibus q̄ pluribus habetur de cōsecratione distinc. v. ca. cū oē Et sic errantes ciprianus correxit eo q̄ nō faciebant sicut xps instituit Et forte plures fuerūt qui cōmunicauerūt populuz laicalem in primitiua ecclesia sub vtraq; specie sacmētali Verū hoc est sed diuersimode Quidā cōicauerūt populū sub vtraq; specie sacramētali ex pia deuotiōe vt sanctus ciprianus et beatus donatus sed q̄z cito fuit eis reuelatum per intellectū sacre scripture. aut per visionē miraculorum. quia sancto donato fuit reuelatuz per fractionē calicis q̄ non deberet populū laicalē sub vtraq; specie sacramētali cōicare. mox retractauit et penituit. nec vnq̄z de cetero aliquē laicū aut laicā sub specie vini cōmunicauit. et alijs consuluit vt idē facerent. qđ factum ē Alij vo

cōicauerūt populuz laicalē sub vtraqz specie ex pura malicia. vt erronei q hereticī.sic fecit nestoriꝰ et pelagius et eoꝝ seq'ces Hoc nestoriꝰ idez fecit qz sub specie panis dixit tantū eē corpꝰ xpi.et sub specie vini tm̄ sāguinis xpi.et assignabat rōem talem ꝙ in magna sexta feria corpus fuit diuisum a sanguine et sanguis diuisus a corpore q sic etiā in sacramēto esse.et hoc est erroz pessimus.quia vbi est corpus christi ibi etiam est sanguis eius.et ecōuerso Et iō idē nestoriꝰ adiudicatus est ꝑ hereticō.et oñes sui sequaces Pe
12 lagius autē q sui sequaces cōicauerūt populū laicalē sō vtraqz specie sacramētali.nude intelligentes textum Johis.vi.Nisi māducaueritis carnem filij hominis ⁊c.litteraliter q carnaliter q sic decepti illo erroze pessimo adduxerūt vt pueri post baptismū cōmunicarent sacramētalit sub vtraqz specie.etsi speciē panis deglutire nō possent.ꝙ deberet cōteri cum sanguine et in os pueri fundere.et si eñcerēt oburetur allegantes textū exo. xpi.Si quid reñduz fuerit igne comburatur Dixerūt eni meritō pueros cōicare a duplici spē sacrali.qz innocētes.non supbi nō auari.nō luxuriosi.nec alijs peccatis obnoxij Quoz hereſi repugnat sāctus thomas in q̄rta parte suarū distinctionū dis. xcviij. Q̄ pueris nō datur hoc sacramentū.quia ad huiusmōi sacramenti susceptionē.nō sufficit sola innocētia.sed alia plura Primo requiritur cognitio int̄ k 2 cibum corporalē et sacramentalem.et talem discretionez pueri non habent ergo ⁊c.Secūdo requiritur deuotio.ideo nō datur dementibus nec pueris.qz non habent deuotionē.nec sciunt se ad hoc disponere Tertio requiritur discretio ideo non datur fatuis nec pueris quia non habent discretionē Nam tales sūt sicut bruta sine cognitione q discretione Quarto requiritur peccatorū cōfessio ꝓpter hoc non datur mutis nisi certa signa videantur cū ceteris circūstantijs Quinto requiritur vēa cōtritio quia psalmo.l.Cor contritū et humiliatū deus non despiciat. Etsi dicerent ipsi Si non datur pueris hoc sacramentū priuant salute Respondeꝝ ꝙ hoc nō est verū.quia per hoc sacramentū non datur eis salus.sed per baptismū Tunc ad hymnū de corpore christi vbi dicitur Dedit fragilibus corporis ferculū dedit et tristibus sanguinis poculū dicens accipite ꝙ trado vasculum omnes ex eo bibite Sic sacrificium istud instituit cuius officiū cōmitti voluit solis p̄sbyteris q̄bus sic ꝯgruit vt sumāt et dent ceteris Glosa fragilibꝰ id est apostolis xpm negantibꝰ

et ab eo fugiẽtibus.et tristibus
so est de morte xpi volentibus
his dedit corpis ferculũ.et san/
guinis poculum.et sic illud offi
ciũ solis p̃sbyteris committi vo
luit vt sumant sub vtraq; specie
et dent ceteris id est laicis sub
vna specie panis tantũ Et for/
te dicis quare xp̃us hanc man/
ducationẽ et bibitionez sub du/
plici specie sacrali instituit solũ
in imolatiõe.q oblatõe.q nõ in
simplici cõione Hoc declarat
scus gregl. de ꝺsecratiõe dist. ij.
Et scus aug⁹ eadẽ distinctiõe.c
vtrunq; Christus sciens se cor/
poraliter ab hoc seculo recessu/
rũ ad patrẽ.et homies cõtinue
peccãe.et in pcõ labi.q ipse de
cetero mori nõ posset pro pcis
nostris.reliquit post se salutare
solaciũ et medicinã pcõribus.
corpus suũ offerendũ in altari
p remissione omniũ peccatorũ
et oĩm fideliũ ob memoriaz sue
passionis.q sanguinis effusiõis
sub duplici specie.vt dupler ha
beat mẽoria.videlz sui corpis
in cruce immolatio.per panis
significationẽ.et sanguinis eius
effusio per vini significationem.
Talis autẽ dupler significatio
non requirit vt laicales sub du
plici specie.et quo eoz sumptio
solum ꝓdest simplici psone reci
pienti Ideo sufficit laicalib⁹ so
lũ sub specie panis hr̃e corpo/
ris et sanguinis xp̃i memoriã.q

nõ sub specie vini Nã incõgruũ l.t
est imo maximũ peccatũ sãgui/
nem iesu xp̃i per pepula mulierz
fundere aut per eum virorum
barbas madidare.vel terraz ir
rigare.q hoc est cõtra illos qui
incaute et indiscrete sanguinem
xp̃i fundũt dicentes q̃ prius fu
erit fusus pro salute omniũ fide
lium Nũc autẽ funditur per ma
laz voluntatẽ hominũ Et quia
sanguis christi iaz est glorifica
tus.et glorioso corpore christi
vnitus inseparabiliter.qui ꝓius
fuit mortalis.q diuisibilis Ideo
illi ꝑmaxime peccant.qui ita in/
caute et indiscrete sanguinẽ xp̃i
fundũt in laicali cõmunicatiõe.
Nam prius fuit maximũ pecca/
tum sanguinẽ iesu christi fũdere
violenter mortalẽ.q diuisibilem
et magna pena eos sequitur vt
patet per ꝑium papam de cõse
cratione capto Si per negligen
tiam distillauerit gutta sangui/
nis super pallam aut sup̃ terrã
penitere debet.xl.diebus per ie
iuniũ et orationes.et a celebra/
tione missarũ debet suspendi ad
temp⁹.et gutta stillata lambat
et palla aut pãnus comburat.
Et si lapis est radat et rasura
ad sacriũ reponat p̃ reliquijs.
Sed si in terrã stillauẽit sãguis
christi cum lingua resumatur.
et terra ad sacrariũ reponatur
Si talis pena datur sacerdoti/
bus p̃ effusiõe sanguinis xp̃i p̃

negligentiā facta in palla ꝛc. ꝯm magna pēa datur laicis ꝙ maydant barbā aut vestē. sanguine ihū xpi. que barba eēt cremāda cum veste. Et omnes tales laicales populū sub vtraqz specie sacramētali cōicantes. ꝛ sāguinē ihū christi incaute fundētes. excōicantur per luciū papā vt patet de iuribus et hereticis abolendis vbi sic dicit luci⁹ pa/ m 2 pa Uniuersi ꝙ se sacramēto corpis christi aliter sentire ꝛ docere nō metuerint qz sacro sācta rhomana ecclesia p̄dicat ꝛ obs uat. vincło perpetui anathematis innodamus cum rhomana ecclesia caput sit omniū ecclesiarum vt dicit gelasius papa dis. scđa Nec apostoli nec aliq̄ sinodus. sed solus xp̄us p̄matū romane ecclesie instituit. cui⁹ ecclesie primū pontificē et papam et pastorē petrum instituit ꝛ ordinauit. cui dedit potestatē ligandi et soluendi a quo p̄ncipe tanqz a p̄mo latore et summo pontifice et principe omnis ecclesiastica fuit potestas ꝛ auctoritas Item honorius papa de cōsuetudine dicit Inhibemus ne absqz cōsensu sup̄ioris immutet ecclesie cōsuetudo approbata. nouam inducentes. ꝑ quā forte sanctis irritam determiat Gregl. de electione potestatis none dicit Malū ē ab imitatione et obseruatōne sedis apostolice recedere. quasi di. valde malū est Et nicolaus papa distinctio. xxi. dicit in canone de his Omnis trāsgressor obseruatōne ecclesie puniendus est. Et hoc idem patz in lege ciuili Nam qui frāgit obseruationē ꝛ cōsuetudinē ciuitatis. punitur per legem ciuitatis Itaqz si alicui cōtingit populū laicalem sub vtraqz specie sacramentali aut sanguine christi fundere. p̄uideat sibi de penitentia salubri antequā moriatur. ne in perpetuū damnetur Ex quibus patet valde incautum ꝛ periculosuz esse portare christi sanguinē ad infirmos longe ab ecclesijs distantes per siluas cāpos montes et colles eundo equitādo propter lapsum tam homis qz iumēti Sufficit ēgo infirmis tātū sub vna specie scilz panis cōmunicare Item si seruarēt sānguis christi prout hodie hostie seruātur de facili mutaretur sacramentū vini in acetū Tertio multi ponerentur in periculo salutis. quia qz plures sūt qui nō possunt vinum bibere. nec odorare. vt patet in rege polonie ꝛ in multis alijs Quarto quia in magna plebe et p̄sertim tempore pestilentie oporteret vasa magna p̄parare Quinto in bello iusto si essent multa milia hominū qui oēs vellent sub vtra qz specie cōicare. vbi tā magn⁹ calix sumeretur. et si haberetur quis posset eum leuare Sexto possent credē aliqui cōicantes

q̄ sub specie panis nō eēt ibi totus xp̄us nisi sub vtraq; specie Et sic cā et occasio erroris esset illis qui prius sub specie panis cōmunicauerūt Septimo vt veritas rādeat vmbre id est noua lex veteri quia in veteri lege sanguis sup altare fundebat deuteronomij. Dico ergo spēaliter q̄ laicales nō sūt sub vtraq; specie sacramentali cōicandi ꝓpter heresim nestoriāj et suoꝝ sequaciū. vt p̄ dictū est q̄ quicūq; sacerdos in altari sō duplici specie sumit tm̄ fidelis laicus sub specie panis recipit Ideo sufficit laico cū eam dē rem id est xp̄m totū cuz offerente recipit Pcēm est enim fieri per plura q̄ equē bene p̄t fieri per paucioza et sic patz q̄ laicalis ꝑsona sub vna specie nō minꝰ nec defectuosius recipit q̄z sacerdos sub vtraq; specie sacramentali panis et vini. qui vterq; tā laicus q̄z sacerdos offerens vnicā re recipiūt scz xp̄m Sed si diceres sō duplici specie maior gr̄a maior deuotio. maior contritio adquirit. q̄z sub vna Rndeō q̄ q̄nq; sub vna specie adquiritur maior et multiplicior gr̄a et deuotio. q̄ cōtritio q̄z ex duabus Quia ostat q̄nq; laicalē esse bone vite. et sacerdotē eē indignū ꝑphanū. excōicatū q̄ erroneum q̄ alīs pcīs irretitū sō vna specie laicus adq̄rit maiorē gr̄am deuotionē et contritionē q̄z sacerdos indispositus sub duab' speciebus et hoc patet in his q̄ raro omunicāt scz in anno q̄ter vel septies Sed sepi' heu multi q̄i quotidie cōicant sine oi deuotione et reuerētia. imo sine cōfessione Itē sciendū quare sacerdos recipit sub vtraq; specie sacramētali. quia dignior est oī laico officio suo sacerdotali. q̄ nō offert pro se solo. sed ꝓ tota sancta ecclesia. sed laicus solum sumit sacramentū pro se Etiā in bono sacerdote bene dispōito viget maior gratia. deuotio et contritio q̄z in laico. quia sacerdos intelligit que legit q̄. quid tractat. sed hoc non est in laico Sed diceres sub duplici specie fit discretior memoria passiōis domini q̄z sub sola specie panis Respondeō q̄ laicus debet discrete memorare sub vna specie scz panis passionē christi q̄ effusionē sui sanguinis. et cum hoc quilibet fidelis omni hora Sed p̄t quia xp̄us hanc cenaz instituit offerendaz pro omnibus fidelibus viuis q̄ defunctis sub dupleci specie. non propter laicalē cōmunionē sed propter mysticaz significationem Oblatio enim panis in altari repñtat xp̄i passionem in cruce. quia se ipsuz obtulit in cruce ꝓ peccatis nostris Sed vini oblatio signat sanguinis eius effusionem hec duo debent distincte memorari a sacerdote q̄ a laico sumēti Q̄ hec sint memorāda ptz ꝑ scm ambrosiū

in decreto de dsecratiõe vbi dic A dño liberati sumus. vt hui⁹ rei memores. carnem et sangui que pro nobis oblata sũt signi ficemus Et sanctus augustin⁹ distin. sc̃da sic dicit Iteratur autẽ quotidie hec oblatio licz xp̃us semel passus est. nos autẽ quotidie peccamus. peccati. sine quibus humana fragilitas sub sistere naturaliter nõ potest Jõ qz quotidie labimur quotidie xp̃us p nobis imolatur Intra catholicã ecclesiam in mysterio corpis xp̃i. nihil a bono magis nihil a malo minus pficit sacer dote Et sc̃us ambrosius de cõ/ secratione distincti. sc̃da dicit. Sicut enim vbiqz offert. q vnũ est corpus et non multa corpa Ita vnũ sacrificiũ. pontifex aũt ille est qui hostiã obtulit. q nos mũdi illam offeramus. et nũc q tũc oblata est cõsumi nõ potest et illud nos facimus in mẽoriã eius Dixit enim Hoc facite in meã cõmemorationẽ Ez iohs qr andree dicit Cõficite in meã cõ memorationẽ Et quia plectis oñibus sc̃is sacre scripture do ctorib⁹. nullus phibet sub vna specie panis laicales cõmunica re. p̃ter cipriani ab ecclesia ab/ rogatũ quo ad illam partez. q quo ad baptismũ hereticor. lx/ xx. epis et archiepis vt prius in p̃cedentibus late declaratuz est Sed multi doctores consulũt q mandant. vt laicales sub vna specie cõmunicent Et p̃mo san ctus augustin⁹ in libro de ciui/ tate dei Corpus et sanguinem dñi tantuz sub specie panis de fructibus terre acceptũ. et p̃ce mystica cõsecratũ debem⁹ sumẽ ad salutem in memoriã domice passionis Itẽ in canone gelasij dicit q̃ sacerdos extra celebra tionẽ missarũ sub vna specie tm̃ sumat sac̃mentũ. vt in infirmita te aut captiuitate Pi sacerdoti bus p̃cipitur cõmunicatio sub vna specie panis tm̃. ex precep/ pto ecclesie Ideo laicus totum credat se recepisse sub specie pa nis. ꝛc. Scõm bernardũ Corp⁹ christi est egrotis medicina. pe/ grinãtibus ducat⁹. debiles cõ fortat. languorem sanat. sanita/ tem conseruat. fit homo mãsue tior ad gratiarũ actionez. deuo tior ad omnẽ dei honorẽ Ecce nullã mentionẽ facit de sangui/ ne ostendens q̃ laicalibus suffi cit sub specie panis cõmunicare Nam christi sanguis datur eis cum corpori christi Idẽ pbat sanctus thomas super quartuz sentẽtiarũ. et in compẽdio theo gice veritatis in sentẽtia de sac̃ mentis. vbi expresse dicit q̃ lai/ cis datur sanguis christi cum corpore in modum vnionis. q̃a non est corpus sine sanguine. li/ cet sanguis recipiatur diuisim a sacerdote celebrante. in signum quia fuit diuisus a corpore tem pore passionis xp̃i Et ideo dẽm est eis. hoc facite in meam cõme morationẽ Oblatio sanguinis

in altari multū confert ad salu/
tem omniū fideliū tam viuorū
q̄z in purgatorio existentiū Q.
tñ laicalis omunio nō repñtat.
sed solum vtilitatē recipientis.si
saltez bene est dispositus.sed si
male damnationē sibi māducat
et bibit p.cor.xi. Hoc idē ꝓbat
bt̄us gregl.in lib dialogoꝝ in
multis miraculis.q nō credēti
bus sanguinē xp̄i sub specie pa
nis eē.quare illa species panis
versa fuit in digitū sanguinolē/
tum et carnē Jtē patet ibidez in
tribus heremitis Jtē sc̄us thōs
in sūma sacr̄oꝝ māḋat dare lai
cis simplex vinū aut aquā nō c
secratū ꝓ ablutione dentium. q
dñt illud laici bibere q nō omit
tere.nō ꝓpter mysticum aliqḋ
sed vt lauenk ora sumentiuz.ne
remaneāt alique reliquie sacre
eucharistie infra dentes et gin
giuas.et vt nō seruek corp⁹ in
ore ꝓpter maleficiū exercendum
vt expertū fuit tpe bti ambros̄ij
qñ in trūco apum hostia conse
crata per vnam mulierē fuit p/
iecta et absc̄ōdita.cuius miracu
lum qḋ ibi accidit signuz hodie
ost̄ēdit Mediolano in vna mō/
strancia cerea. quā apes cor/
pori xp̄i tunc formauerūt et sic
patet ḋe sc̄ḋo q qui potrigūt
sanguinis xp̄i sac̄mentū laicali
bus sub vtraq̄z specie sac̄mētali
peccant cōtra scripturā veteris
et noue legis.et sanctoꝝ patrū
ab ecc̄ia approbatoꝝ.Restat iā
tertiū videre quō peccat cōmu
nicās populuz laicalē sub vtra
q̄z specie sacramētali cōtra ca
tholicā et rhomanā ecclesiā Nā
catholica et rhomana ecc̄ia cō
sideras q multi errabant cōmu
nicātes populū laicalē sub vtra
q̄z specie sacramentali Quidam
ex simplicitate vt beatus cipria
nus et sanctus donatus et alij
plures Quidā ex malicia vt ne/
storius q pelagius.et eorū pseu
do ꝓphete q eorū sequaces qui
deceperūt corinthēos dicentes
xp̄m mandasse Joh.vi. Nisi mā
ducaueritis carnē filij hominis
ꝛc. Et paulū p.cor.xi. Et nō so
lum sacḋotes.sed etiā laicales
errore eoꝝ inducti cōmunicaue
rūt.qḋ tamē xp̄us nullibi man
dauit.vt prius ostensum est per
scripturam veteris q noue legis. ti
Considerans autē catholica et
rhomana ecc̄ia errores illos.
ducens veterē legez ad nouā.i.
figurās ad figuratū.statuit.sā
xit.firmauit.canōibus.decretis
et decretalib⁹ ac bona cōsuetu
dine.q multis cētenis ānoꝝ cur
riculis sub pēa anathematis.et
ꝓpetue damnatiōis vt amodo
nullus cōmunicare populuz lai
calē sub vtraq̄z specie sac̄rali de
beret.quā sanctionē q̄libet fidek
sac̄dos tenek obs̄uare q laicis
tm̄ sub specie panis cōicare et
ministrare Jdeo q̄libet fidelis
debet sanctionē confirmationē
et cōsuetudinē sancte rhomane

ecclesie obseruare. qz auctorita/
te catholice et rhomane ecclesie
sāctus aug⁹ pferebat euāgelio
In lib. xi. otra faustū Ego euā/
gelio nō crederem. si me auctori
tas catholice et rhomane eccie
nō cōmoneret Et cū ipa catho
lica et rhōna eccia tenet q sanxi
uit q sacramentū dñi laicalib⁹
non debet sub vtraqz specie sac
mentali. sed tantū sub specie pa
nis ministrare ihoc debet tenē
quilibet fidelis sacerdos. quia
ecclesia regitur spiritu sācto. q q
facit oppositū ecclesie. peccat in
spiritū sanctū qđ peccatū nō re
mittit hic neqz in futuro Unde
Mat. xij. dicit xpūs Joco dico
vobis. omne peccatū et omnis
blasphemia remittetur hōibus
spiritus autē blasphemie nō re/
mittit hic neqz in futuro seculo
Et ideo quicūqz nō obseruat q
rhomana eccia omnibus fideli/
bus seruandū pcipit. nō est de
mēbro xpi. qm mēbrū nō debz
discrepare a capite. et ponit in
decreto distin. xij. et di. xi. Jnno
centius papa scribit decentino
epo dicens Ab oībus debet
obsuari. qđ rhōna obseruat ec
clesia Te decentine scire volum⁹
vt nobis iudicare nō differas.
quia scire volumus Specialit
hi sunt qui nouitates inducunt
alias qz rhomana ecclesia esti/
mātes ordinē eius nō seruādū
Cū rhomana eccia sit mr oim
ecclesiarū. a cui⁹ regulis et pce/
ptis nullatenus cōuenit deuiare
Et gregl. disti. xviij. Quisqz apo
stolicis aut rhomane ecclesie vo
luerit cōtrariari. aut osuetudinib⁹
eius inter sacerdotes non hēat
locum. nec de iudicio eius quis/
qz habeat curā. quia iam dam/
natus est Et infra cadē distinc.
A sācta sede aplica atqz ei⁹ obe
dientia. si quis dubitauerit aut
recesserit maiori excōicatione in
novaē et abñciend⁹ est O frater v
mi dilecte attende canones iaz
non tantū facis nō faciendo ñ
etiaz predicas non missus. hor
rendū nō aduertis canonē In/
nocencij de hereticis. ca. excōica⁹
vbi dicit Nā nōnulli sacēdotes
auctoritatē pdicandi eis vendi
cant et vsurpant nō missi. aplo
cōtrariando qui dicit rhoma. x.
Quō pdicabūt nisi mittant Et
heb. v. Nec quisquā sibi sumat
honorem. sed qui vocatus est a
deo tanqz aaron Mandamus q
igit oibus epis vt phibeāt ta
lia fieri Insup pdicas q qlibet
hō qñ vult cui vult vbi vult pt
cōfiteri et cōicare. nō aduertēs
suū plebanū forte auaz. supbū
luxuriosuz symoniacū ꝛc. Memo
rare frater mi dilecte aplm dicē
tem Qui alium iudicat se ipsuz
condemnat Et Nicolaus papa
scripsit ludouico imp̄atori exē/
plum constantini imperatoris
Qui cum audisset de fornicati/
one vnius sacerdotis dixit ad
pferētē Si pr̄ñs oculis meis

videssem sacerdotē peccare cuz
muliere clamide mea cuz coope
ruissem. ne ab aliquo videretur
cōfusus Jcu vbi nūc sūt tales
ꝓncipes. tales ciues. et alij oēs
qui sic vellēt pcca aliozuz occul
tare vt iste impator fecit Sed
ꝓh dolor iā oēs taz spūales qz
seculares nō tm pcca hoim ma
nifestant ꝙbus obnoxij sūt ꝫ eē
mlta plura accumulāt. q timeo
maiora eisdē ꝙbus inscij sunt et
sua pcca occultāt. que plus sūt
nociua. peiora. ignominiosiora
aliozū omniū. q hec publicātur
in hora mortis eoz. et in die iu/
dicij. vt dicit luce. xxi Tūc vide
būt filiū homis venientē in nubi
bus celi cū ptāte magna Ideo
aduerte canōes de rem sīōib⁹
yz. Omis vtriusqz sex⁹ vbi dicit
Clemēs papa terti⁹ Omnes fi
deles vtriusqz sex⁹ tenentur in
sua eccia cōfiteri et cōicare nisi
causa rōnalis excusat si ꝙs sec⁹
fecēit sine volūtate pastoris sui
sciat se esse nō absolutū Naz ne
mo debet mittere falcez in mes
sem alienam. et sic cōicans indi/
gne cōicat. qz in pcco mortali
3z. Etiā ꝓdicas et dicis. q papa
nō est maioris dignitatis. qz sim/
plex sacerdos et assignas rōez
qz apl̄s erāt eiusdē dignitatis q
et auctoritatis Per hoc dictuz
dsidero te et tibi adherētib⁹ ab
soluere oēs ab oīnibus pcēis
cū ꝙbus ad te veniūt Cū tamē
sūt ꝙdaz pcca que tm papa ab
solui. Primū q incendūt eccias
aut violāt Secōm qz spōte vel
scienē cōicāt in crimie excōica/
cato maiori excōicatione papa
li Tertiū qui falsificāt lras pa
pe Quartū qui sciēter sacrilegiū
aut symoniā cōmittit Sextū p
cussor cleri. hunc casū tu cū tuis
modicū pōderas cū sit grauissi
mū pcēm vt ptz per alexandrū
papā de excōicatione dicentez
Nulli dubiū q hi qui violētas
manus in clerū iniecerūt. aut in
religiosū aut cōuersū. ex institu
tione cōsilij generalis sīniam ex/
cōicationis eo facto incurrunt
necnō nisi in articulo mortis. siue
pōtificis dispensatione possunt
bñficiū absolutiōis impetrare.
Et vocat sīnia iuris vel de iure.
licet nōdū sup eos trāsierit sīnia
iudicis. tm est sīnia iuris. q cozā
deo ē sic sīnia iudicis. Quedā qz
vero pcca spectāt ad auctorita
tem epoz aut suozū vicariozuz
in spūalibus ꝑmū est incestus
scdz deflorato virginū q marie
violēta. tertiū homicidiū. qrtuz
fornicacio cum ꝑsona religiosa
aut cū moniali. qntū violēta in
iectio manuū in pentes. sextum
sodomia q vicū cōtra naturaz
septimū transgressio poti. octa/
uū piuriū. nonū sacrilegiū omis
sum in sacris eccie. decimū incē/
diū domoz vel segetū. vndeci/
mū oppressio aut ꝓcuratio ab/
ortiui. duodecimū blasphemia
in deū aut in sanctos ei⁹ vnde
alij scādalisant. tredecimū here
ticus siue errās in fide catholi/

ca.decimū quartū adulteriū qđ fit qñq; p virū.aliqñ p mulierē aliqñ ex pte vtriusq;.Ideo đcū q; sacerdotū in casibus p̄missis absoluit nō hās desuper auctoritatē pape vel ep̄i aut suor vicariorū in spūalib⁹ nō absoluit. nec absoluere p̄t nisi in articulo mortis Sed omnes alias sibi ostentes decipit et in p̄fundum inferni se ip̄z dimergit nisi p̄ēitu erit Quia sic sācta rhomana ecclesia statuit.sanxit.z ordinauit a3 vt p̄us patuit Et q; papa z epūs sit maioris auctoritatl.q; simplex sacerdos patet ex officio per sēm anacletū.xxij.di.ca. sacrosca Ubi dicit q; inē apostolos fuit q̄dam discretio Et licet oēs essent apli cum petro.tñ petro concessum est vt reliquis aplis p̄esset.z q; cephas dicere/tur.quasi p̄ncipatū tenēs apla/tus Et ibidē dicti.xix.dicit q; sā ctus petrus fuit caput apl'orum et vt ab ip̄o dona sua et omne tēpus defenderēt Et sic illi ma/xime peccāt qui detrahūt pape dicētes q; nō sit maioris auctoritatis et dignitatis q; simplex sacerdos.nec debz vocari summus pontifex.sed frāt cuz alijs sacerdotib⁹.quia apli vocabāt se inuicē fratres Idem dixerūt quidā heretici de secta grecorū Nota q; apostoli erāt inequales in potestate p̄lationis et auctoritate Nam petrus erat caput et prelatus generalis totius orbis z p̄nceps apostolor Nā dictū fuit ei Joh.vltimo Pasce oues meas Quilibet p̄latus debet vocari frater quo ad charitatē.et p̄nceps quo ad dignitatem Etiā dicūt q; papa mal⁹ b3 non debeat appellari sanct⁹ nec debeat scribi sibi titulus Sācissimo in xp̄o patri als mēdose sibi scriberēt.cum malus homo et peccator sanctus nō sit Rñdeō q; tales errant Nam sanct⁹ ambrosius de sacramētis in decreto dicit Nō vitam nec merita p̄sonar deus considerat sed officiū.dignitatē.z auctoritatē concessam Nam dignitas papalis est dignitas in q̄ntū in se est hominē sanctificans.si hō capar ē Et de quolibet papa p̄sumēdū est q; sit vnus de sanctis p̄sdr̄is aut p̄latis.sanctus autē sanctificans Et rōne illius dignitatis scribitur Sācissimo ꝛc.non q; sit p̄sona sancta.sed p̄sumitur.z est etiā rōe officij nō nature Itē c3 si est sanctus.quare tūc pro eo fiunt orōnes in ecclesia.imo potius debet ip̄e orare pro nobis. quia sancti nō indigent orōib⁹ nostris.sed ecōuerso Rñdeō q; pro ip̄o petitur tanq; pro singulari.si et in q̄ntū fuerit in pcīs. vt et deus p̄cibus hominū euz liberet et soluat a peccatis Et quia rōne dignitatis et nō p̄sone dicimus eum sanctū Jō dicit vi.de ostitutionibus capko licz. Q; rhoman⁹ pōtifex omnia iura

habet in stilo cordis sui. Et sic
etiã illi errãt qui dicũt q̃ indul/
gentie pape aut epoꝝ nihil p/
o 3 sint in remissionẽ pcõꝝ Ñ
scienduꝫ q̃ tria sunt in ecclia dei
militãte et maxime vtilia. ꝑmuꝫ
claues q̃bus prelati ligãt⁹ sol/
uũt. scõm auctoritas q̃ plati sũt
digni ad ligandũ ⁊ soluendu
tertiũ est thesaur⁹ ecclesie qui cõ
stat ex septẽ sacmentis et indul/
gentijs plator. et ille thesaur⁹
ex passione dñi nr̃i ihu christi ⁊
eius sanguinis effusione. et mẽ
tis scorũ martyrũ et alioꝝ san/
ctorũ et ex meritis totius ecclie
et mia omipotentis dei ꝓuenit
Et hoc elicit ex dictis doctorũ
de pe. et re. ca penultimo ⁊ vlti.
libro vi. decretaliũ Illa tã ma/
xima et vtilia cõmissa prelatis
a rpo et specialiter pape in sede
sancti petri residẽt. qui hoc nõ
tenet cũ sancta romana ecclia
e 3 male ẽ dispositꝰ ad salutẽ Et tiã
mi frater dilecte in ꝓicãdo ca
ritatẽ ꝓponis. et marie exci
tas populũ spũalem et secularẽ
cõtra ꝓlatos. ceteroſq̃ sacerdo
tes imo totũ clerũ. q̃ nõ debe/
ant seruare interdictũ eoꝝ asse/
rendo q̃ sacerdotes carius ser/
uiant diabolo q̃ deo. vbi te sci
re volo Q̃ duplex est seruitꝰ ho
f 3 minũ quo ad deũ Una est oc
culta et tacens. et illa seruitute
tenẽt omnes et singuli seruire
deo semp et in oñi loco de qua
dicitur deut. vi. Dñm deũ tuum
timebis. et illi soli seruies. et per
nomẽ eius nõ iurabis Illaz ser
uitutẽ homo dimittẽs. ⁊ diabo
lo adherens ei seruit. vt faciunt
ꝑsecutores et excõicati. ⁊ qui male/
dicũt eis. qui deo seruiũt Ratio
quare homo debet seruire deo
est. quia deus fecit et creauit eũ
ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ suam
et cõstituit eum dominũ omnis
terrene creature Ñ psal. Om/
nia subiecisti sub pedibus eius
Augustin⁹ libro de trinitate ca.
x. dicit Ita deus cõdidit homi
nem. vt dominet piscibus mar.
et volatilib⁹ celi. et oim reptiliũ
que reptant super terrã Voluit
etiã rõnalem creaturã. ad ima/
ginez suã factam dominare ir/
rationabilibus. vt hominez pe/
cori iudei primi pastores peco
rum magis q̃ reges hominũ o
stituti sũt Ideo ꝑ. ad tessal. v. di
citur Semper gaudete sine inẽ/
missione orate. in omnibus gra
tias agite hec est enĩ volũtas
dei in rpo ihu dño nostro in o/
bus vobis Oñia ꝓbate quod
bonũ est tenete. ab omni specie
mala abstinete vos Et qui vult
illo seruicio dei digne seruire de
bet esse iustus ab omni peccato
Eccli ꝑ. Fili accedens ad seruitu
tem dei. sta in iusticia et timore.
ꝓpara aiam tuã ad tentationẽ.
depme cor tuũ et sustine De ill
seruitorib⁹ dixit rps Johis xij
Qui mihi ministrat me sequat
et vbi sum ego. illic et minister

meus Scōa seruitus est manifesta et clamorosa.que fit per clerum in ecclesijs ad laudē dei et deuotionē populi.q solennitatē sanctor Et illa seruitus multotiens arrestatur ꝑter ꝓphanos laicos q excōicatos.q alios notorios pcōres.et tales non tm excōicanť a plātis iurisdictionē hntibus.sed etiā a deo vt patet per psalmistā.Increpasti superbos.maledicti qui declinant a ℥ mādatis tuis Jdo illi qui officiant ꝑter suū singulare bonū vel fauorē hoim interdictuz violando et mandatū dei et p̄latoꝝ nō aduertendo.nō fuiūt deo.sed diabolo. Unde Matħ vi. Nemo pōt duobus dñis seruire.aut eni vnū odio habebit. et alterum diliget Nō potestis deo seruire et māmone.et oēs tales ꝓphani incurrūt iram dei et penā ꝑpetuā si nō pēituerint Jñ ps. Si iustitias meas ꝓphanauerint.q mādata mea non custodierint Jdisitabo in virga iniquitates eoꝝ.et in verberibus pcā eorū Miam aūt meam nō dispergā ab eo.neq nocebo in veritate mea Neq ꝓphanabo testamentū meū.et que ꝓcedūt de labijs meis non faciā irrita Et deuť. xxxij. Mea est vlcio et ego retribuā eis in tpe q labať pes eorū Quia gens absq consilio est et sine prudētia.vtinā saperent et intelligerēt.ac nouissima ꝓuiderēt Et tales oēs qui hominibus placent.deo et sāctis displicent Jñ ad gal ꝑ. Si adhuc hominibus placerē xp̄i seruꝰ nō essem.et psal. Deus dissipauit ossa eoꝝ que hominibus placent.cōfusi sūt qm deus spreuit eos Gregl.sup ezechielē Nemo pōt in vna et eadem re oīpotenti deo seruire atq hostibꝰ eiꝰ gratis existere Nam deus illuz. inimicū suū estimat.qui placet eius inimico Et tales ꝓphani ñ solū ipsi peccant.sed omnes eiꝰ adherētes.vt ꝑus patet per canones qui dicūt ꝙ facientes et cōsentiētes pari pena plectunť Jdeo omnes deo simpliciter seruientes merenť et saluanť vt ꝑz Mat. xxv. Euge serue bone et fidelis quia in pauca fuisti fidelis sup̄ multa te cōstituam.intra in gaudiū domini tui Nam alias seruiētes.sunt serui inutiles q nō sequiť eos aliud nisi pena ꝑpetua Mat. xxv. Inutilē seruū ꝑcite in tenebras exteriores Mēorare itaq frater mi dilecte deiq p̄latorū obseruare mādata.nō tantū in cātando.vel p̄dicādo. sed etiā actu et ope implēdo.vt qđ voce p̄dicas hoc ope facias Leuiť.ij. Ego dñs deus vester custodite leges meas Ad minꝰ nature que duo sūt Jnū ponitur thobie.iiij. Et ab alio oderis fieri.vide ne tu altēi facias Aliud ponit Matħ.vij. Omnia quecūq vultis vt faciāt vobis homines.et vos facite eis. Et

ad rhomanos.ij. Quicūq; in le/
gem peccāt.lege puniant Cum
eni gentes que legē nō habent.
naturalit ea que legis sūt.facīūt
et hmōi legē nō hītes sibi ipis
lex sūt.qr oñdūt op' legis scri/
[5] ptū in cordib' suis Itez legē
moysi scriptā in duab' tabulis
decē mādata cōtinentib' Exo.
xx. Item legē xpi mat.vi. Audi/
stis qr dictuz est antiquis Dili
ges primū tuū.et odio habebō
inimicū tuū Ego aūt dico vob
diligite inimicos vros.et bene
facite his qui oderunt vos.et
orate p plequētibus et calum/
niantib' vos.vt sitis pris
vestri qui in celis est.qui solē suū
oriri facit sup bonos et malos.
Sed de implerōne legū illarum
dicit math.xix. Si vis ad vitaz
[K3] ingredi.serua mādata Iboc
cōtra multos spūales et secula/
res qui credūt se saluari in āgul
pdicando cantilenas ab ecclia
nō approbatas in ecclesijs in fo/
ro et in tabernis cātando Cuz
tales oñes fm canones grego
rij et Innocētij pape ca. Sic in
vno corpe Ubi dicūt aduertē/
dum est ne tales laici sub specie
brutū vicia submittēt Manda/
mus igit dictis plonis q laicis
cuiuscūq; ordinis cēseant a tali
bus abstinere.et ne expositiones
aut pdicatōnis sibi officia vsur
pent Iboc idē phibet Innocen
tius papa de hereticis.de cātan
tibus in tabernis.vel in foro in
iudiciū plato.et in rixam ma

rimā populoz Nam si in prima
to loco phibet laicis scpturam
exponi.sequit a fortiori phibēi
in publico cātari vt mimi faciūt
Eadē eni est ratio de vno sicut
de reliquo Sed diceres Nonne
laudare deū bonū est quō quis
fit.siue orando siue cātando Re
spōdeo Uerū est dūmō ab ec/
clesia approbatū est Nam ex alijs
multa mala pueniūt audiētib'
sicut nautis p syrenes in mari
et aliqñ etiā cōfusiones ex illo
cantu erigunt.nec deus laudat
nec laus humana adquirit Jō
oñes in oppositū faciētes bone
consuetudini eccie.incidūt in cano
nes et excōicationē sanctorū pa
trū Sed si dicēs Canones et [L3]
statuta sūt humane traditōnes
sōo eis nō est obediēdū Respō
deo Audi saluatorē dicentē luē.
x. Qui vos audit me audit.et q
vos spernit me spernit.q qui me
spernit.spernit eum qui me misit
Rhōs.xiij. Dis aūt aia potesta/
tibus sublimioribus subdita sit
Non eni est potestas nisi a deo
qui potestati resistit ordinatiōi
diuine resistit.qui āt resistit ordi
nationi diuine.sibi ipi damnati/
onē adquirit Nam pncipes nō
sunt timendi pter eorum bona
opera sed mala Uis ergo non
timere potestatem fac bonum.q
habebis laudez ex illo Minister
enim dei est tibi in bonū Si āt
malū quid feceris time Nō enim
sine causa portat gladiū.sed vt
vindex sit in illum qui male fecit

Ideoq; subditi estote supioribꝰ vestris.nō solū ꝓpter timorē ꝑ. petri.ij. Subditi estote oīi hūa ne creature ꝓpter deū.siue regi/ bus que ꝑcellūt.siue ducibꝰ tan q; ab eo missis ad vindictā ma lorū.laudē vero bonoꝝ qm̄ sic est volūtas dei Et Col.iiij.Filij obedite parētibus vris ꝑ oia. hoc enim placitum deo Serui obedite per omnia dñis vestris carnalibus nō ad oculū ꝓuien/ tes.quasi hominibus placentes ꝛ in simplicitate cordis vestri. Et hebr.xiij. Obedite ꝓpositis vris et subiacete eis.ipsi enim ꝓuigi/ lant quasi rōnem ꝓro animabꝰ vestris reddituri.vt cū gaudio hoc faciant nō gementes.hoc enī expedit vobis Itē bern̄. in libro de dispēsatione et ꝑce/ pto ca.ix.dicit Obedientia que maioribus debet deo exhibet. Quamobrē quicq; vice dei ꝑci pit homo.omnia accipiēda sūt ac si ꝑcipiat deus Aug⁹ de ope monachoꝝ Quid iniquius est q; velle sibi obtempare.maiori bus ꝑ.&.xv Nūq; vult dñs ho locausta et victimas.et non po tius vt obediat voci dñi. melio/ r est obediētia q; victime ꝛ au scultare magis q; offerre adipē arietū.qm̄ ariolandi peccatum est repugnare.et quasi scelꝰ ido latrie nolle adquiescē Ambro. in libro de natura boni ca.xx/ xv. Nō prohibuit deus homini arborē tāgere tāq; mala essꝫ ꝛ vt ostenderet anime rōnalis na turā non sue potestati.sed deo esse subiectā.et ordinē sue saluti. per obedientiā custodire.et ꝑ in obedientiā corrūpere Ideo eā appellat arborem sciētie boni et mali.vt tāgens eum cōtra veti/ dum exigetur penam peccati.et inobediētie malū Aug⁹ in libro de verbis dñi sermone.xi. Non potuit ꝑfectius demōstrare deꝰ quantū sit bonū obedientie.nisi cum ꝓhibuisset hominez ab ea re que nō erat mala Nā obediē tia sola tenet palmā.sed sola in/ obedientia inuenit penam.hoc similiter patet deutro.xxi. Si ge nuerit homo filiū otumacem et ꝓteruū qui nō audiat patris ꝛ matris imperiū.et corrept⁹ obe dire otempserit.apprehendet eū pater et ꝓducet ad seniores ciui tatis illius.et ad ꝓtes iudicij di centes ad eos Ihic filius noster cōtumax ꝛ ꝓteruus est.monita nostra audire otemnit.comesa/ tionibus vacat et luxurie atq; cōuiuijs.lapidibus obruat eum omnis populus ciuitatis.ꝛ mo riatur.et sic auferetur malꝫ de medio iustorū eorū.et vniuersꝰ israel audiens ꝓtimescit. Jñ n 3 de inobediētibus dicit mat.xxv Discedite a me maledicti in ignē eternū.qui paratus est diabolo et angelis eius Ideo audi cōsi lium dei deutro.xxv. Elige vitā

vt tu viuis et semen tuum. atq; obedias voci eius. ipe enī vita tua est. et longitudo dieꝝ tuoꝝ et sic frater mi dilecte si quis te seduxit ab obedientia dei et plato-
rū tuorū. et extraxit te de sinu matris ecclesie reuertereꝝ pcipe filiū salomonis docēs deuiatū dicens puerboꝝ pmo Custodi fili mi disciplinam patris tui et nē dimittas legeꝝ matris tue et addatur gratia capiti tuo. et torques collo tuo fili mi si te la-
o 3 uauerint peccatores nō adq̄escas eis Si dixerint tibi. veni nobiscū insidiemur sanguini abscondamus tendiculas contra insontē frustra deglutiam⁹ eum sicut infernus viuentē fili mi ne ambules cum eis prohibe pedē tuū a semitis eoꝝ Pedes enī illorum ad malū currunt. et festinant vt effundant sanguinē. frustra enim iacitur rete ante oculos pennatorū Ipe quoq; contra sanguinē suum insidiantur q moliuntur fraudes circa alias suas Et pma Corinth. primo. Sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclesie dei. sicut et ego per omnia omnibus placeo Non quero quid mihi vtile est. sed vt omnes salui fiant Si iu-
deis et gentibus debemus con uersari sine offensione. mlto ma-
p 3 gis xpianis Nullus de se cō fidens sit. sed semper casuꝝ peccati et morti expectans. vt con-
sulitur nobis p. Corinth. x. Qui se existimat stare videat ne cadat Et ecclesiastici. ix. Nescit homo an amore vel odio dignus sit. Nam pisces homo. et volucres. laqueo ꝛc. Et hoc est cōtra te. et multos. qui magnā confidentiam de se habent ad saluādum. sanctos se appellando. et oēs alios a se. bonos vel meliores in toto condēnādo Quibus cōtrariatur catho dicens. Nec te collaudas. nec tu vitupe-
res ipe Hoc faciūt stulti quos gloria vexat inanis Alias dicit Non te laudet os tuum sed alienum Qui se exaltant q alios cō-
demnāt et confundūt. propio se ore condemnāt Unde Job. nono Os meū condemnat me. Etiam in factis tuis que operaris memorāde philosophū de celo dicentē Nulluꝝ violentū ppetuū Ideo frater mi dilecte omitte transitoria et violenta et pude tibi de illis que sunt pmanentia et perpetua scz de regno celorum de societate angelorūz q sanctorū de quibus psal. lxxxiij. dicit Beati qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabūt te Ideo nō sit q 3 tibi confidentia in mūdi pncipibus. nec in multis simplicib⁹ sed in dño deo tuo ne veniat super te maledictio dñi dei tui. hie remie. xvij. Maledictus hō q cōfidit in hoie. q ponit carnē bra-

chiū suum.et a dño recedet cor eius.homo qui sic morit hic in pñti aia sua vita gre.et in futuro vita glorie ꝑpetuabit vt patet Ezechiel.xviij.Quicūqz voluerit amicꝰ esse huius mūdi.inimicus dei ostituitur Ergo ponde ra.mensura.et diuide pcā tua et vitā tuam.vt osulitur daniel ḡnto.Mane.phares.thetel Sz confidentia sit in dño deo tuo. vt cōsulit ꝑsta.iiij. Bonū est cōfidere dño.qz cōfidere in hoie. bonū est spare in dño.qz spare in ꝑncipibus.de quibus tamē habes magnā ofidentiā.et nō tātū in ꝑncipibus sed etiam in simplicibus tibi adherētibꝰ Cū tamē oīs moriūtur.et tanquā aqua dilabūtur.ij.Re.xiiij. Et tu quo deuenies nescio.deus scit. qui bonis tribuat vitā eternam ⁊ malis ꝓ demeritis penā ppe rz.tuā.Frater mi dilce.istis auctoritatibus simpliciter cōglutinatis.conscptis.lectis.et perlectis caue ne videas festucā in oculo fratris tui.et trabez que in oculo tuo est nō consideras Esce ꝑmo trabē que in oculo tuo est et tūc.pspicies vt educas festucam de oculo fratris tui Luce. vi.Etsi cōperies ꝙ aliquo tali deliquisti cōsidera damnatōem meretricis magne de qua scribit apoc.xvij. Que sedit iup bestiā cum qua fornicati sūt reges terre. De anime peccatrici et aliarum animaꝝ quas seduxisti⁊ in odiū eterne malignitatis opor tasti .Reuertere adhuc Can/ rz
tici.vi. Et miserere anime tue placens deo Ecci.xxx. Et conuertere ad dñm deuz tuū.et ad sinuz sancte matris ecclesie ꝓut cōsulitur hiere.xxx.anime peccatrici Tu aūt fornicata es cum amatoribus multis.tamē reuertere ad me.et ego suscipiam te. Dic ego illud Josue.xxiij. Absit a me illud scelus vt recedam a dño et vt eiꝰ vestigia relinquā Maz audiui a pluribus te in sermonibus tuis dicere Si aliqō siniſtrū diceres vel teneres.velles libenter informari ad viam meliorē a quolibet homine Mō adest tibi iaz informatio in hoc chyrographo.si saltē vis informari nō ab homie tantuz sed a xp̄o.et a sacra scriptura.quam si tibi incorpaueris. et ꝑm hoc feceris.absqz dubio abscedet a te omne illud quod tibi noctet. Etsi nō auerteris animū tuum ab his que nūc operaris in infernō sepelieris Ideo frater mi dilecte hec omnia tibi scripsi inspiratione dei.⁊ charitate nō ficta neqz dolosa ꝫ firma in xp̄o radicata ex informatione ecci. xix.vbi dicit Corripe amicū tuū sepe.qs est qui nō delinquet in lingua sua Corripe ꝓximū añqz cōmineris.et da locū timoꝝ altissimi Quia omnis sapientia timor dñi est.et in illo time deū Melior ē homo qui munitur sapiētia ⁊ deficiens sensu in timore dei.qz qui abundat sensu

et transgreditur legē altissimi Est qui se humiliat nequiter. et interiora eius plena sūt dolo Et visu cognoscit vir. et a cursu faciei cognoscitur sēsatus Amictus corpis et risus dentiū. et ingressus hominis enūciant de illo ꝛc. Ideo frater mi dilecte visis his et plectis. noli mirasci q̄ scripsī tibi. quia facio deo teste et tota curia celesti aīe tue et oīm aliorū hominū salutem Quapter frater mi dilecte. si quid in Chyrogpho posui incōgrue vl̄ q̄ tibi displicet peto vt ignoscas mi simplici cōfratri tuo optans mihi hoc quod desidero. et opto tibi et subiicio me correctioni tue. et cim quor interest talia corrigere ad viā vitatis et rectitudinis deducē Et hoc peto a te. et ab oibus tibi fauētibus. si aliqñ dtigerit te hāc epl̄am simplicez plegere tibi forte displicentez. vt supportas me cum tuis in xp̄o Jesu dño nr̄o in desiderio salutis omnium animarum xp̄ianorum Amen.

Regi regum et domino dño xp̄o Sigismūdo in Imperatorē orb̄ toti⁹ electo Sacrosce ecce rhōne aduocato vniuersali vngarie regi prepotenti Xp̄ianissimo principi Ecclesie sancte xp̄i sponse fidelissimo filio. regio croato sāguine Patris q̄z sui illustrissimi Karoli regis Imperatoris q̄z sēp augusti vita scia regimine morib⁹ et in prudētia ornato frater Theoderic⁹ vrye inē sacre theologie lectores minimus p̄uincie saxoñ ordinis fratrū heremitarū sancti Augustini Cōtra militātis ecclie aduersarios triūphū glorioſum Vitam q̄z in p̄nti cursu mūdi gr̄a dei plenā et post hui⁹ cōsūmationē agonis. gloriaz dsequi sempiternam.

Prologus epistolaris

Glorioſus mūdi rotūdi architector Monarcha supmus triūphantē ecclīaz in sūma pacis ac vnitatis stabilitate cōseruans post scisma terribile horrendūq̄z oflictum quez lucifer ꝑtoscismaticus cū suis spiritibus apostatis iniecit triūphantis ciuitatis ciuib⁹ firmissima trāq̄llitatis quiete ofirmauit Electoq̄z admirande gerulo claritatis cū eiusdem cōplicibus in inferni baratꝝ tāta facta est vnio vt nec quidē illi beati spūs de sua felicitate securi amplius decidere valeāt aut pec-

tare Qui omunẽ cũ deo deiformẽ
repñtantes societatẽ Supsimplicẽ
supbeatã atqz btificantẽ diuinam
speculant essentiã Militantem op/
tantes eccĩam e cuius laribus ma
gnis grauib⁹ ve certãtes nisibus
euolarũt.eidẽ supcelesti cõformari
hierarchie.in pacis ac vnionis ra
dice firmissima vt sca sit et imma/
culata atqz tota formosa.nõ hñs
maculaz nequicie nec duplicitatis
rugã.neqz in ea diuisio pateat aut
cuiuscunqz vestigiũ scisma clareat
aut heresis horror deformet Etsi
aliqđ in ea fuerit virus scissure pa
riformiter extirpet ad modũ quo
triũphãs in celis eccĩa post scisma
luciferi pace quiescit eterna Sed
qzqz pax pfecta atz integra i hac
militãti haberi nequeat eccĩa.naz
pugnat cõtra hostem vt vincat.et
certat vt coroneť Altera vẽo neqz
pugnat neqz certat sed sine hoste
atqz aduersario regnat pacis eter
ne lauro coronata Attamẽ sũmo/
pere elaborandũ est nisu toto pfe/
cto qz conamine instandũ est vt ħ
pnicioſũ piculosũ horrendũ ve scis
ma qđ iã pelectã xpi sponsã tuni/
cam incõsutilẽ corpus qz ei⁹ venẽa
bile xl.ferme ãnis piculosissimo ꝛ
scidit et diuisit errore penit⁹ tollať.
e medio et funditus euellať Qua/
pter idẽ dñs rex et sponsus eãdẽ
sponsã suã vnã vocat et vnicaz to
tamqz formosã dicẽs Una ẽ inqt
colũba mea.quã nõ mõ ptim pul
cram et immaculatã nominat Sed
reuera totã pulcrã appellat ꝛ incõ
taminatã phibet cuz in sequentia
verba,prũpit Tota inqt pulcra es
amica mea et macula non est in te
fauus distillãs labia tua mel ꝛ lac
sub lingua tua odor vestimẽtorũ
tuoz sup omnia aromata Surge
pera amica mea.veni de libano.
veni coronaberis Est nãqz tunica
xpi sponsa incõsutilis p qua mili/
tes ne diuideret sortiti sũt Innuẽs
sponsã suã eccĩam militantẽ.nullo
scismate defedãdaz aut qntocius
resartiendã ne de scintilla ignis ꝛ
de virga fiat arbor poeta teste q
ista docet pcauere sic clamante

Optime dũ noua sũt subiti mala
semina morbi

Et tu⁹ incipiẽs ire reñstat equus.
Nam mora dat vires teneras qz
percoquit vuas (facit
Et validas segetes qđ fuit herba
Que pbet latas arbor spacianti/
bus vmbras.
Quo posita est pmũ tpe ẽga fuit
Tũc manibus poterat summa tel
lure reuelli.
Nũc stat in imensũ virib⁹ acta suis
Qua pter idem subiit ibidem.
Principijs obsta sero medicina par
Nã mala p lõgas inualuẽ moras
Ea pter si in pncipio sufficiẽtia fu
isset adhibita remedia nõ tãte du
rasset istud deflendũ scisma Sed
forsan istud dixit pphã futurũ cũ
aiebat Quadraginta ãnis offens⁹
sũ generationi huic et dixi sẽp hi
errãt corde Ipi vero nõ cognoue/
rũt vias meas qbus iuraui in ira
mea nõ introibũt in requiẽ meam
Ampli⁹ ipa sacrosca in terris mili
tans eccĩa.corpus est xpi sponsa

cuius ipe caput est qđ et ipe corꝝ
pi noluit erimio testāte ꝓba Non
vabis inđt sēm tuū videre corru/
ptionē ſpine ⁊ ꝓdicator egregius
de isto gl̄ioso capite ⁊ corpe vene
rando ad Colosēses scribens ait
Hec est inđt imago dei inuisibilis
ꝓmogenitus oīs creature et ipe
est caput corpis ecc̄ie Cui⁹ factus
sū ego paul⁹ minister. qui nūc gau
deo ꝓ vobis in passionibus et ad
impleo ea que desūt passionū xp̄i
in carne mea ꝓ corpe eius quod
est ecc̄ia Est igit̄ xp̄us caput ecc̄ie
ꝑm diuinā humanāq; naturā Nā
ꝑm đinitatis naturā caput est ecc̄e
sanctoꝝq; oīm spūal̄it̄ eos viuifi/
cans atq; gl̄ificans vtens eis ad
libitū sīū sicuti caput mēbris suis
ꝓnc'patur Et ꝑm hūc modū tota
trinitas ineffabilis caput est vnuꝝ
rl̄s ecc̄e ⁊ triūphand. ⁊ militand.
Ceterū ꝑm hūanitatis naturā ca
put est ecc̄ie militātis ꝓ modu⁊ et
celsitūdie sed nō auctoritatis qz sicut
caput cetēa mēbra excellit in situs
altitudie. et in ꝓprie nobilitate vir
tutis nā nobiliores mēbris ceteri
habꝝ vires. imaginatiuā videlicꝫ
et apprehensiuā estimatiuā siue co/
gitatiuā et memoratiuā Sic xp̄s
altitudine deitatis immense huma
nitatis mūdissime qua oīm mūda
uit crimina et nobilitate virtū qua
oēm p̄cellit creaturā. merito caput
est ecc̄ie Et reuera etiā in ꝓfectiōe
excedit Naꝝ cū in cet̄is mēbris sit
tactus solus In capite sensus oēs
sūt aggregati Hoc ergo modo in
quacūq; natura ꝓfectissimū caput
vocitat sicut leo caput q̄drupedū
Et ꝑm istā capitis ꝓprietatē xp̄us
est caput ecc̄ie et ꝑm đinam ⁊ hūa
nam naturā qz ꝑm naturā đinam
est in eo plenitudo oīs đinitat. qđ
ap̄ls mānifeste disserit dicēs in ipo
habitare plenitudinē đinitat. cor/
poraliter et ab ipo in q̄ntū de⁹ in/
fluit in nobis oēs gr̄as spūales et
sic dirigit nos in se ipm Similiē
ista oueniūt ei ꝑm hūanā naturaꝝ
que in xp̄o est dignissima rōne alti
tudinis qz est vsqꝝ ad vnionem in
ꝑsona diuina exaltata Rōne etiā
exaltatōnis ꝓprie qz dignissimum
actum habuit in ecclesia scz redi/
mere ipam ⁊ sāguine ꝓprio edifica
re Itēq; rōne ꝓfectiōis Naꝝ sicuti
in capite est oīm sensuu⁊ affluentia
sic et in xp̄o est tot⁹ gr̄e ꝓfed a ple
nitudo Est et alia capitis cōditio
Nā vires aiales ceteroꝝ mēbrorū
hñt motū suū atq; influxū a capi/
te Sic nanq; caput dicit ꝓncipiu⁊
aliorꝝ mēbroꝝ dās eis sensū ⁊ mo
tū et hoc mō offic ꝓncipiū dicitur
caput Ita fons caput fluminū nū
cupat et caput libri et caput vie
Isto mō etiā xp̄us est caput ecc̄ie
nā per ipm fidei sensu⁊ charitatis
qꝝ motū accepim⁹ et gr̄am ⁊ vita
tem ꝑm illud Joh. Gr̄a et veritas
per Jh̄m xp̄m facta est Tertia ca
pitis đitio est xtus directiua di/
rigit eni reliqua mēbra in opatiōi
bus suis et actibus ꝓpter imagia
tionē et sensus qui in eo formaliē
abūdant Sic etiā ob hanc đitio
nem oīs rector caput dicit sicut
rex ꝓnceps pontifex et hmōi Ea

etiã rõne xpũs caput eccie verissi/
me appellatur. qz direxit nos per se
ipm doctrina salutari Primo p se
ꝓicando qz cepit iesus facere q do
cere. deinde per apłos et sanctos
doctores p quos lumie fidei nos
illumiauit et exẽplis ẏtutũ mirabi
liter dotauit Est et q̃rta capitis o
ditio Nã caput et mẽbra reliqua
sũt eiusdẽ nature. et ꝑm istam natu
ram xp̃o opetit esse caput eccleśie
militãtis. et hec oplet capitl. rõem
in xp̃o. qz xpũs ꝑm naturã huma
nitatis habet ꝓfectionẽ homoge/
niã alĩs et est ꝓncipiũ q̃i vniuocũ
eccie militãtis Et dicit caput ꝑm
humanã naturã et gr̃a capitl. ꝑm
quã iste ꝓprietates sibi cõueniunt
ꝑm qd influit alĩs mẽbris. et isto
mõ cõuenit nobiscũ in natura ꝑm
speciẽ vñ ꝺsequit Qz cõueniẽtius
xpũs est caput hoim q̃z angelorũ
qz cũ hoibus ꝺuenit in specie. cum
angelis ẏo in genere intellc̃ualis
nature Ex q̃bus luce clarius intel
ligẽtib⁹ patulũ est Eccĩam militã/
tem vnã esse debere in xp̃o qz nõ di
uisã Nã sicuti ex capite et corpe fit
vnũ sic ex xp̃o et eccĩa fit vnũ inse
parabile et indiuisũ q̃z sint mem
bra multa q̃ nõ eũdẽ actũ hñt Iñ
doctor gẽtiũ ad rhõs loquẽs ita
clamat Sicut inquit in vno corpe
multa mẽbra hẽmus oia aũt mem
bra nõ eũdẽ actũ hñt ita mlti vnũ
sum⁹ in xp̃o Et sic ex mlti. racemis
vinũ ꝺfluit. atz ex multis ḡnis vn⁹
panis ꝺficit et fit ex his oib⁹ vnũ
Sic ex capite xp̃o et eccĩa q̃ ex di/
uersis mẽbris ꝺstituit fit vnũ. vnũ
inq̃z talẽ et talit vnũ ꝙ xpũs sibi li
bellũ repudiũ dare nõ põt Quãq̃z
ꝓles instinctu diabolico permoti
ipm sc̃m xp̃i corp⁹ scindere machi/
nant ꝙ quos fieri solẽt scismata et
ꝺtentiones q̃ corp⁹ ipm mõstruo/
sum efficiũt Et tales ab apło car
nales appellant Quales erant co/
rinthei q̃bus idẽ scꝑsit apłus eos
reꝑhendẽs. ait nãq̃z Cuz inq̃t int̃
vos sit zelus et ꝺtentio nõne car/
nales estis et ꝑm hoiem ãbulatis.
Cũ eni q̃s dicit Ego q̃dẽ suz pau
li ali⁹ aũt ego sũ apollo homines
estis Et reuera hec fuit vox iã ple
roscz ꝙ ãnos Ego sũ Iohis Ego
gregorii Ego bñdicti Nũq̃d xpũs
diuisus est Absit Ut cõn istos idẽ
apłs ad gal̃ intonat Oẽs inq̃t in
xp̃o estis vnũ Et isti corp⁹ xp̃i di/
uidũt imo caput a corpe scindunt
Unum est eni corp⁹ xp̃i naturale
Unũ corp⁹ xp̃i mysticũ qd̃ ẽ eccĩa
quã nllo mõ scindi voluit a corrũ
pi qz vt isdẽ doctor ait ad epheꝯ
Unum inq̃t corpus et vnus spũs
vn⁹ dñs vna fides vnũ baptisma
vnus de⁹ et pr̃ oim qui sup oñes
et per oñia et in oibus nobis
Q̃bus claret ad vnũ caput nr̃m
xp̃z videlz oia tẽdere mẽbra q oia
vnum esse in xp̃o Nõ ergo diuisus
debet esse xp̃s quẽ tota xp̃ianitas
iã diuisit Quippe hec vnio mõstra
tur in christo cum non cor nostrũ
sed caput neque cor ecclesie sed
caput ecclesie affirmetur Cor eniz
est principium virium vitalium in
toto corpore et est primum prin/
cipium membrorum omnium q̃n/
tum ad esse Caput vero aliarum
virium est principium que ad

Prologus epistolaris in libꝝ

sensū motū qꝫ ptinēt Cū igit̄ xp̄m dicim⁹ esse p̄ncipiū mēbrorū eccīe nō est intētionis doctorꝫ q̄ntū ad eē naturale ꝫ q⁹ hoies sūt. ꝫ q̄ntū ad fidē et charitatē p quam eccl̄ie mēbra vniūtur q̄ sūt vnū corp⁹ xp̄i et sūt vnū in xp̄o hāc aūt vnionē q̄ post illā que sacratissimo in xp̄o nis vtero fca est excellētissima cō/ pbaū impedit pñs flebile scisma. vñ q̄nte et q̄t fuerint diuisiōes. q̄t accreuerint otentiones. q̄t emana uerint scissure claret mundū p vni/ uersū Qua de cā sūme nc̄arium est currēs istuo miserandū atz p̄nicio sū scisma extirpari fūdit⁹ vt sacro/ sca eccīa xp̄i spōsa in xp̄o sit vna. Et ꝓplus hincinde diuisus p̄cioso xp̄i sāguine redēpt⁹ diu desideātā et affectatā pacē ꝟsequaū qui huc usqꝫ magnis fluctuans in dubñs ignorat cui p̄ti debeat adherere. Qua pestilēti ac nefaria semota se/ ditione ipa xp̄i spōsa p̄electa vna et vnica resplendebit p q̄ et ꝓpba dep̄cat⁹ est in p̄sona spōs̄ ita dicēs Libēa inq̄t de manu canis vnicaz meā Sane eccīa q̄ vna eē debz et vnica in manu canis fuerat ꝫ ē sub luciferi p̄stitit ptāte a q̄ se q̄ti/ die p filios suos q̄s enutrit. quos refocillat gemitib⁹ instās. suspirñs inhiās repleta doloꝛib⁹ petit. po stulat. obsecrat. et exclamat libera ri. Hi sūt q̄s nō filios s̄ frēs ꝫ pa tres q doctores appellam⁹. Inter q̄s q̄dā dignitate atz reuerētia sa cerdotali nonnulli vero regia fun gūtur ptāte Quib⁹ p̄scis q tēpib⁹ retroactis q̄rulosa loq̄baū voce in hec tristicie ꝟba ꝓrumpēs filios enutriui et exaltaui ipi aūt spreuer/ me ꝫz nūc tp̄s aduenit plēitudo quo immaculat⁹ spōsus desolate duduz miserebiū sponse. per filios alios q̄s pturñt. et pepit. q̄ ipam pestilentē turbatā diuisam scissam qꝫ in hoc acceptabili tēpe totis p̄ virib⁹ intendūt et anhelāt reformare. De q̄ nūero vra Sēnitas e sera phico demissa solio caput est atqꝫ p̄ncipiuz. finis atqꝫ mediū et toti⁹ originis fūdamētū Que non mō patriū solū. dñiuz. regnū ve xp̄iū ob crucifixi fidē reliq̄t ꝫ etiā tras adūt alieas q remota climata mū di. Quatin⁹ ipa sūma cū p̄uidētia a q̄ spōsus eādē excellētissime pos nauit flebile pñs inueteratū imo q̄/ dāmō induratū scisma exterminet q euellat Quā vtiqꝫ illustrissie vre maiestatis sēnitatē xp̄us caput et spōsus sponse sue ecce lamētabiliē elise rex regū q dñs dñantiuz sibi singulariē p̄legit fidelissimā atqꝫ fūdatissimā repatricē put euiden tia facti monstrauit ꝓbat q ꝓba bit hāc eni elegit ille atz p̄destia uit q̄ p̄destinat⁹ ē dei fili⁹ in ꝟrute añ vasti mūdi ostitutiōez et sua in finita disposuit sapia ad taz egre giū arduū nc̄arū qꝫ negociū p̄fici endū qd̄ pleriscꝫ p̄clarissimis ex oi mūdi sapia viris difficile imo ipos sibile fc̄m est ad effectū. qz q̄q̄ in cepint oib⁹ q̄b⁹ poterāt opaq ope nixibus atqꝫ nisib⁹ scādalosū istuo atqꝫ flebile tollere scisma in fine tamē quem aspirabant defecerūt. Et id quidē tā excellens sc̄e vnio/

nis diu desideratū negociū ne vl/
teriozis sentiat dilatōnis detrimē
ta ad vos tanqz serenissimuz q ec/
clesie sce fidelissimū aduocatū est
deuolutū vt afflicte ac desperanti
xpianitati finē optatū imponatis
affectualiter cuz effectu Quantum
nanqz vra serenitas ad id pficien
duz elaborauerit ītntū qz effecerit
orbē noscitur p vniuersuz Et in li
broz pcessu succurrente dño ppa
labo Eia ergo ītntū faciebat di/
uina clemētia felicē illā aiam moli
corpozee infūdendo et carceri car
neo includendo Euge et gaudeat
illa deiformis aia dei imagine in/
compabiliter insignita ītnto cōci/
ta est scoz tripudio angeloz ḡb'
dine claritatis speculū intellectuz
apuit vt pscirēt eā dē spōso cādido
q rubicūdo spōse flebili ac tristāti
se pacis ac concordie federe iugiter
vniturā miser ādi scismatl. veneno
penit' extirpato! Ob id igit aperi/
endum princeps illustrissime citra
xpm in hoc orbe pūtis miserie re/
gi regū. libū de dsolatione ecclie
sce sponse xpi hucusqz desolate. re
uerenē scribo atqz offero humilit
q deuote Cōmendās ordinē meū
vre serenitati quē illustrissim' impa
tor sp Augustus Karolus Bohe/
mie rex vr genitor felicis mēorie
multis fauoribus et pmotionib' ē
psecut' Personā qz meā nulli' va
lor. psyncerissime vre claritati re
cōmendo Supplicās deo p nob
offrib' crucifixo ītenus serenitatl.
vre pclarā reuerentiā sanā atz in/
columē. et sua plenā gra vsqz ad
felicis anime expirationez dignet
conseruare Amen

Explicit Epistola

Sequit diuisio libroz

Volumen totū diuisi in libros
ptiales. p modū dialogi. Quemli/
bet vero libū per metra et psas
dispositui et quālibet prosam in di
stinctiones diuisi.

Liber primus otinet planctū ec
clesie cū argumētis sponse q spon
so dissoluēda ponit et sponsus re
spondet in scdo libro

Primus liber cōtinet metra no
uem et ponit elegias sponse.

In pmo metro sponsa plangit
q recogitat statū suū in q aliqñ fuit

In scdo plangit quō ceciderit
de pmo statu in statū miseriez pec
cati et ponit cāz planct' q inuehit
cōtra papā cardinales et alios ec
clesie plātos q oēs sūt symoniaci.

In tertio metro sponsa inuehit
cōtra gen' humanū qd magis est
ingratum et plus degenerauit qz
omnes alie creature

In ārto metro inuitat spōsa in
sensibilia ad plangendū.

In ānto loquit de statu in quo
multa bona habuit et delicias q ā
plexus cū sponso et ecōtra spōsus
cum ipsa

In sexto tristat sponsam plāgit
qz videt sponsus deseruisse spōsā
in isto tempore tribulationis

In septio petit spōsa q si aliqs
vidit sponsū reuelet hoc sponse

In octaua sponsa vōt sponsum

In nono ipa plangēs loquitur
carmē elegiacū ipi spōso Spōsus
xpūs est Sponsa est ecclesia

Incipit liber primus de cõsolatiõe

ecclesie Metrũ ꝑmũ Sponse plangẽtis In quo plãgit sponsa recolens status ꝓtis delicias et amenitatem

Floꝛes delicijs cantabã carmina letis
Dulciſluos ꝙ ſonos me reſonãte dabãt
Scismata ſcindebã.ſectas vanas ꝙ cauebam
Dogmate melliſluo ſcismata deſpiciens
Foꝛtis et armata conſeui ſemina grata
Lumine quẽ rutilo lumina clara dabam
Mater eram natis chriſti de ſoꝛte vocatis
Grata mihi ſoboles grata ꝙ mater eram
Petra mihi petrus phebus radians mihi paulus
Sponſa fui domini.ſponſus et ille mihi
Cetus apoſtolicus cantabat cantica Cuiuſ
Delicias colui.terrea queꝙ rigans
Secta pꝛocax ꝙ grauis.ſententia falſa rebellis
Non eſt fuſa meo dogmate ſplendifero
Candida tota patens.maculã rugam ꝙ relinquẽs
Melle fluens fueram dulcia mella gerens
Mecum plauſerunt et dulce melos cecinerunt
Climata ſeptena carmine melliſluo
Aſtra poli radijs ſplendebant ſplendida claris
Numina ſtelliſera gaudia plura dabant

Metrũ ſcõm in quo plangit ſponſa caſum ꝑmi ſtatus et inuehit ꝯra papã cardiales ꝙ alios ꝓlatos eccie qui fũt oẽs vicio ſymonie irretiti

Sed reſtat lachrymoſa dies qua triſtia pꝛomo
En lachrymoſa dies carmina flenda dabit
Flebilis iſte dies cecidit.qua gloꝛia ſponſe
Gloꝛia qua cecidit en lachrymoſa dies
Triſte dabo carmen plauſum quia triſtia pellunt
Audiat hinc ſponſus.Nam lachrymoſa dies
Pꝛoſternoꝛ foꝛtis collidoꝛ leſa reformans
Cuncta fouens pereo.viua regens moꝛioꝛ
Me gratam matrẽ perimit mea pꝛoles iniqua
Quam genitam paui pectoꝛe ſepe meo
Quis vidit ſimile quis talia ſenſit amara
O ꝙm ꝑiam voluit quiſꝙ perire matrem!

Vitis eram palmes q̄ placens cum fructibus aptis
Spem validam q̄ dedi gaudia plura colens
Sed cum tempus erat fructus.dedit ipa labruscas
Vitis fructifera semina praua gerēs
Et rosa pulcra rubens rosa candida prata serenās
Et fuerā fructu sic rosa facta meo
Creuit spina mihi sine fructu spinea fio
Sum veluti turpis arida facta dumus
Gramine.germine.semine.pinguis flore corusca
Depereo toto climate tota meo
Papa stupor mundi cecidit secum q̄ cecidere
Celica templa mea.membra simulq̄ caput
Papa dolor mundi q̄ pudor per crebra patescit
Crimina seu scelera famine sonifero
Heu symon regnat per munera queq̄ reguntur
Judicium q̄ pium gaza nefanda vetat
Curia papalis fouet omnia scandala mundi
Delubra sacra facit perfiditate forum
Ordo sacer baptisma sacrum cum chrismate sancto
Venduntur turpi conditione foro
Diues honoratur pauper contemnitur Atq̄
Qui dare plura valet munera gratus erat
Aurea que quondam fuit.hinc argentea pape
Curia procedit deteriore modo
Ferrea dehinc facta dura ceruice quieuit
Tempore non modico sed modo facta lutum
Postq̄ lutum quid deterius solet esse recordor
Stercus et in tali curia tota sedet
Singula degenerant.putrescit curia pape
Ipse caput scelerū dedecus omne parat
Papa eum sponsum q̄ meum dirus crucifigit
Sic q̄ iterum patitur dira flagella deus
Absoluens alios se in mortem deiecit ille
Turpiter in q̄ ferū se iacit ille scelus
Heu pudor heu dolor hinc et heu miserabilis ipa
Que fueram valida vulnera multa fero

Metrū tertium in quo sponsa inuehit contra humanū genus quod degenerauit vltra omnē naturā ceterorū creatorꝝ

Liber primus de cõsolatione ecclesie

Seruat celũ mobile.firmo lumine cursum
Jupit atq; ven' mars mcuri' q; saturn'
Phebus clar'.lumie.puro tramite grato
Cum luna motum seruat quem condidit ipse
Ordo laudis germine magnus floze cozuscans
Sic rosa sic quercus fozus leo sic quoq; agn'
Producũt fetus quos vis dedit insita rebus
Est stabili fundata loco que pendet ad vndas
Frigida tellus scemate vilis.vilioz antris
Nobilioz natura dei quam vexit ad alta
Turpioz extat.sicca tetra nigrioz illa
Vnda labilioz quia spernit cantica summi
Prospera gestit.paret prauis.mente procaci
Heu mortale genus quantũ tu degenerasti
Vt celi partem quam conditoz ingeniauit
Turbida sepellas te brutis equiparando
Hinc vultus pallet.oculus flet cuncta liquescunt
Cozpozis in membzis consit' pulcra meis

Metrũ quartuz in quo sponsa iuuitat insẽsibilia ad plangendum pre doloze

O Doloz.o meroz.o quãtus luctusq astra
Celica flete modo.tẽpoza triste parant
Plãgat tell'q vnda fleat põt'lachzymeꝫ
Flammiuomus q; rogus euomat et lachzymas
Omnis stella poli.zone q; per omnia plozent
Signifer obliquus proferat et lachzymas
O vos signa poli voces emittite planctus
Semina vilia tam vos generasse palam

Metrũ.v.in quo loquitur spõsa de statu in quo multa bona habuit cum sponso et econtra sponsus cum ipa et hoc tempoze foztune

Hozida de roseo quondã stillantia floze
Mella tuli sponso q; dedi p̃ cozdis amoẽ
Ob que basia plura dedit q̃ cõtulit oze
Et dedit oza mihi dulci manantia roze
Vbera nam temeto mea tunc melioza fuere
Vnde meus dulce voluit lac sponsus habere
Me meus inuexit in stratum sponsus amenũ
Dulces p̃monstrans oculos vultũ q; serenũ
In me letitiam contempta nube dolozis
Exultans habuit plenam splendoze decozis

Nouit me fuſcam nec ob hoc patul ſibi pigra
Et viole tales ſunt et vaccinia nigra
Nigra ſed obſerua ſum nigra micās q̄ vocatā
Que candore meo ſum ſponſo ſponſa probata
Quā ſponſus pulcram laudat ſplendore genaz
Que nunq̄ prompſi quod tozuū vel ſit amarū
Ut turtur ſimplex et caſta ſimul q̄ pudica
Sic ſponſo fueram pulcerrima ſemper amica
Ut flos in ſpinis niueo candore niteſcit
Sic meritis digna mea mens in amore liqueſcit
Lectulus hinc fuerat contectus gramine flozum
Labe carens vicī ſpirans virtutibus hozum
Lingua mente manu ſplendebam tota cozuſca
Mundane macule nulla nigredine fuſca
Et fauus in labīs diſtillans dulcia mella
Lac quoq̄ ſub labīs depellens triſtia fella
Subfuit ꝛ capiti leua ſponſi plena pudozis
Dextera dedit ſponſe complexus larga ſopozis
Sponſa fui ſponſi celeſti lumine plena
Atque columba dei flozens clarens et amena
Sponſi continui dulcis conſtanter amozem
Quem querendo diu reperi renouando labozem
Et dixi tenui teneo ſponſum q̄ tenebo
Quem nec dimittam ſed amicū ſemper habebo
Sepe meus venit propriū dilectus in ortum
Comedit fructum lignis de dulcibus ozzum
Et bibit vinum de vaſe meo renouatum
Hinc q̄ fauū cum melle meo dulcem ſibi gratī
Pulcra fide. dulcis ſermone ſuauis amica
Corde decora fui meritis cum carne pudica
Lilia tunc legit. nam caſtas flore pudozis
Mentes collegit ad premia ſumma decozis
Me q̄ ſibi iunctā tunc ſponſam ſponſus amauit
Dogmate quā ſacro dulci quoq̄ laude beauit
Filia queq̄ ſyon me cernens laude trophei
Et cum reginis laudauit luce diei
Candens vt luna lucis dulcedine luxi
Ut ſolis radius electa rubedine fluxi
Dilexi ſponſum ſponſi dulcedine capta
Cuius amore liquens ſurſum fore vndiq̄ rapta

Liber primus de cõsolatione ecclesie

Sponsa meo sponso seruant poma vetusta
Et noua mala simul pulcro candore venusta
Metrũ sextũ in quo sponsa monet cõn spõsũ qz
videt ipam deseruisse in isto tempore tribulatõis

Heus pterijt fingens ab amante recessum
Subtraxit gressuz spõs' mea limia spnens
Dulcoris gustum mihi tollit spõsus ameni
Uberis hinc plenilactis pellit qz saporem
Sponsa meũ quero gyrans et querito sponsum
Nec dat responsum nec percipit aure vocatus
Turgo meo curro me questus cura fatigat
Nec per quez figat sua lumina cernit ocellus
Custodes sed me cernunt quam vulneris ictu
Diro conflictu quatiunt mea vellera tollunt
Heu dolor heusqz labor pudor hic mea dira ra/
Abstraxit vina dulci stillantia vite (pina
Sheus sponsi facies heus eius pulcra figura
Est mihi iactura quam spernit amatus amore

Metrũ septimũ in quo spõsa petit qz si ali/
qs vidit sponsum qp ostendat sibi illum.

An Um vos vidistis hũc p quo mẽs mea meret
Cui totis heret affectibus ista figura
Dicite si sponsum vidistis siqz tulistis
Shunc humeris istis capiam semper qz tenebo
Dicite si lateat magno sectabor amore
Eius vt et ore vocem mittat mihi dulcem

Metrum octauũ in quo vocat sponsum

O Ic vbi sponse manes solito quem diligo nisu
Que splendore tuo sũ pulcra venusta qz visu
Dic vbi spõse cubas ne p vaga sim vaga currẽs
Decedas rogo te mihi subde silentia queso
Audi nũc misere vocem. carmẽ qz doloris
Shorroris planctum tua te precor audiat auris

Metrũ nonũ in quo loquit sponso
cantãs carmen elegiacum ad ipsũ

Ve mihi ponse me' ih. ve. ve ve mihi spõse
O dolor o. rabies ve mihi sponse meus
Terricolis sic predixit dulcis panimph'
Ue. ve. ve. it eis. ve mihi sponse meus
In me tela. mea proles traiecit iniqua

Et caput et membra.ve mihi sponse meus
Omnes declinant et inutilis omnis amicus
Proh pudor est factus.ve mihi sponse meus
Inspexit terram dominus quesiuit et vnum
Justum.nec repperit.ve mihi spōse meus
Hinc clamant fingunt vlulāt cū crimie grandi
Non de⁹ est vltor ve mihi sponse meus
Me tribulant omnes et cantant fulmine fortī
Spes sibi nulla patet ve mihi spōse meus
Hah veteri legi sum turpis fabula facta
Gentibus opprobriū ve mihi sponse meus
Atque tuis sponse monstrū sum facta cachinni
Me q̄z manu monstrant ve mihi sponse meus
Scismate me magno mea proles omaculauit
Tempore non modico ve mihi sponse meus
Dedecus hinc populi sum facta ruina potentū
Atteror opprobriis ve mihi sponse meus
Clara velut stelle splendens iam sordida,labor
Candida sicut ebur pereo sponse meus
Pulcrior in pulcris qua nunq̄z pulcrior exit
Horrida iam venio ve mihi sponse meus
Melle mage dulcis claro q̄z micantior astro
Nunc spernor q̄z teror.ve mihi sponse meus
Me totam velat et desperatio ledit
Nec spes vlla mihi ve mihi sponse meus
Mitior agno.purior aura.clarior auro
Deprmor ac ferior ve mihi sponse meus
Turture simplicior.vernanti pulcrior herba
Dedecorosa feror ve mihi sponse meus
Ille decens vultus tibi gratus tollitur hoste
Vulnera plura mihi ve mihi sponse meus
Languit aruit occidit illa lucerna coruscans
Illa fides fidei ve mihi sponse meus
Ille status roseus nullo qui scismate vixit
Decidit et cecidit ve mihi sponse meus
Huc pperate viri iam florida confluat etas,
Plangite nūc teneri ve mihi sponse meus
Fundite fletus.pungite pectus.plangite cuncti
Dicite iam pueri ve mihi sponse meus.
En mala sors.extat mea mors.mea gīa q̄uis

Decidit in rabiẽ ve mi spõse me⁹
Pena mihi mea vita grauis mea
vita peribit
Moꝛs qꝫ erit infelix ve mihi spõse
meus Et sequoꝛ plangens.

Sequit pla q̃ diuidit in distinctiones

Distinctio ꝓma tractat mactiaz in qua sponsa loquit de duplici ciuitate figurata in cayn et abel et arguit plangẽs q ipa inceperit in cayn et nõ in abel per ea que sibi euenũt.

Distinctio scda ꝓbat arguẽdo q ecclia que est sponsa xpi incepit a cayn ꝓpter otinuationẽ malozũ que iã in eccia fuerũt q̃. xl. annis.

Distinctio tertia tractat materiã in qua sponsa arguit se incepisse a cayn vel lamech q nõ ab abel qꝛ nõ est monouira sed biuira aut triuiraq quõ intelligit optet cpm esse vnius vꝛoꝛis virũ

Distinctio q̃rta ponit materiã sponse vbi inuehit cõtra mam spõsi rogans vt sui velit miscreri et finem malis imponere

Distinctio pria in qua sponsa loqt de duplici citate figurata i cayn et abel et arguit q incepat a cayn

Prosa prima Sponsa

AB ozigine machine mũdi/ alis cũ tuo mi sponse amãtissime ceteris creatis foꝛmauisses hoiem ad tuã imaginez tuãqꝫ deiformẽ. fictudinẽ cui mandatũ posuisti vt multiplicaret infirmũ adhuc mũdũ Cognouit vꝛorem suã anno vite sue. xv. ille videlicet ꝓmus accola paradysi cherubin custos adã et genuit cayn qui cuz adoleret factus fact⁹ est auarus agricola quẽ pr eius docuit deo pmicias ac decimas offerre Obtulit ergo coꝛrosas spicasq vacuas fructu iã excerpto sibi ipi melioza reseruãs Transactis igit. xv. ãnis alijs post ntitatẽ cayn Eua genuit abel virũ toti⁹ innocẽtie cultoꝛẽ cui de gregib⁹ cura fuit. offerens deo oblationez gratã accept⁹ illi factus est. q id q̃dẽ ex sacrificij immolatione pnouit Naz ignis de celo descendẽs offertoꝛiũ eius succendebat Qua re a fre pensata cõcidit ipius facies imutatus qꝫ est vultus illi⁹. et dolose Abel i agro damasceno pemit E q̃bus due ciuitates oꝛtũ habuẽ. vna videlicet scoꝛ que pegrinat in terris expectans hitationẽ in celis ilbec inq̃ ab abel incepit et nõ ab adã qꝛ sic otinua nõ fuisset In hoc igit iusto et sco hoie ego paupcula initium sumpsi et non in ꝓmo parente adã vt initij mei atqꝫ fontal ꝓnci pij nullus vnq̃ finis adesset Fuit et iste monogam⁹ pfignãs vnius xpi vnũ et vnicũ esse debẽ spõsum vt fides int sponsũ sponsãq stabilissima oseruet quos de⁹ gio sus diunxit ne et ipos possit hõ ꝓpꝛio aut diabolico persuasus instinctu separe Altera vẽo ciuitas reꝓboꝛ est q̃ in hac terra suũ cõstituit hitaculũ ab amoꝛe sui inclpiens vsqꝫ in otemptũ dei. hec est q̃ de salute ecna ficti cayn desperat

Hic fuit ꝑm⁹ rex qui ꝑmā in ēris cōdidit ciuitatē et eā dē ffna cede in aī fedauit opes atq; diuitias rapinis ogregās q violētia vsurpans. suos ad latrocinia inuitauit Terminos ēre ꝑm⁹ posuit. citates murauit et qr ꝙs offēderat metuebat se suos q; in vrbib⁹ recollegit. Ex isti⁹ ꝓgenie natus ē lamech vir bigamiā ꝑm⁹ introducēs ¶ Hic est septim⁹ ab adā. nā adā genuit Seth qui enos. qui caynan. q; malaleel. qui iared. qui enoch. qui mathusalē qui lamech et hic finez habuit etas ꝑma mūdi Ex his arguclas vt ñ claro ptz intuitu conñcio Dc deiñ me firmissima ouictu/rū sñia arbitror statū ꝓpositū cōmutatū. atz ea q; de cayn recitata sūt ꝺuire occurrēti speckatiōis mō vt penit⁹ videar ex ade ꝑmogēito ortum atz radicē otraxisse Qd ne indignū videak atq; absurdū supiam positis fūdor fūdamētis Ozimarie nāq; ꝑmōstratū est ab abel idcirco me sūpsisse originē ne existerē inkcisa ꝟ otinua nō inkpolata Sedo vt monouira essem non biuira aut triuira cū ille in singlis me talič figuraret Ex istis ouincā luce clari⁹ me i cayn ortū habuisse

Dicti.ij: hic arguit spōsa ꝙ incepit a cayn ꝓpē otinuatōz malor que iaz in eccia fuerunt ꝙi ꝺoraginta annis

Quo ad ꝑmum breuissime me expedire docet inkcisio manifestissima quā si quis negare voluerit ꝓpio se percutit gladio. ꝑ totū nāq; mūdū omnia q; enumerari poterūt mala malis succedūt. bōa vo bonis succedē ñ videm⁹ ¶ Sūt iā q; xl. āni in q;b⁹ tantā otinuationē ꝺuāt nō modo mali ꝟ et pessimi vt ego q; tota videar a te tuis q; filiis derelicta Si tps iā recitatū oputationi redderem⁹ vtiq; oculato lumie intuēmur q;t et q;nti regnauerint et regnent tyrāni tā dignitate spūali. q; tpali fungētes ptātes. rapientes spoliantes. depdantes incēdentes et tēpla tua mea q; ꝓphanātes Deniam⁹ ad hēticos fidē tuaz impugnantes q ecce innumerabilis est eoꝝ exercit⁹ ¶ Quondā regnauerūt tyrāni me ꝑ suis vrib⁹ vulnerātes et pſeq;tes Tyrāni q;dē ab orthodoxa fide alieni Dz nūc cū tyrānis xpiano vōbulo gaudentibus. erigunt se impiissimi fidei nre inimici heretici ꝑ orbē viri famosi de nēroth suscitati. ¶ Resurrexere de suis dathā et abyron sepulcr. se cōn moysen hoiem mitissimū erigētes Qui sūt hi nisi scismatici fidētes me spōsaz tuā flebili ac nefandissimo scismate. qd iā phdolor q; ānis. xl te offēdit me molestat. te pcutit. me vulnerat. te ledit me anxiat. cōn te errores et ñ immittit dolores ¶ Ecce q;lis est hec cōtinuatio. timeo ne sit desolatio de q; ꝓpha daniel ait q; finē desolatio nō hēbit Tota igit ego plena sū phdolor ꝑ otinuatōez hōibus malis imo pessimis nre sacrosce religiōis inimicis Et ꝺ meli⁹ ad experientiā cernim⁹ q; in codicibus le

gim⁹. doceat et a ꝓphet istaz argu
cia ipa certissima euidentia q̃ oim
rez efficax est magra Si poteris
elice vel si mage placet elige bo/
nos. iustos. scos pudicos sobrios
prudẽtes hũiles mites mãsuetos.
velles vtiqz ꝫ ñ inuenies. et o vti/
nã vnũ bonũ inuenire posses vnũ
dico. sapientẽ prudentẽ religiõis
tue dilectorẽ pudicũ castũ bẽignũ
misericordẽ vnum dico Quẽo ipa
sed nõ inuenio. qr ꝓphe dictuz qui
mẽtiri nõ ꝑt. Verificari nõe est. ait nã
qz Dñs de celo ꝓspexit sup filios
hoim vt videat si est intelligens aũ
requrens deũ Et rñdet. Oês decli/
nauerũt sil inutiles fẽi sũt. nõ est q̃
faciat bonũ nõ est vsqz ad vnum.
Ecce cerno nõ esse bonũ hoiez inẽ
filios hoim et tu nosti qr tu ipe fu
isti qui de celo videbas q nõ inue/
nisti q̃rẽs vnũ bonuz hoiem Quõ
igit fui otinua q̃ victꝰs oib ⁹plena
sũ heu heu mutat⁹est color optim⁹
Merito igit radicem traxi de cayn
cuz oñes filij mei raptores sint et
auari inuidi iracũdi. latrones hẽti
ci scismatici penit⁹ q tyrãni me ma
trẽ suã p oia infamãtes scãdalisã
tes q destruẽtes.

Distinctio. in q̃ argut spõ

sa se incepisse a cayn vel lamech q
nõ ab abel. ꝺa nõ ẽ monouira sed
biuira aut triuira et quõ intelligit
oportz epm esse vni⁹ vroris virũ.

Ampli⁹ radix scda Ex vide/
licz monouira esse debeo
et nõ biuira luce clari⁹ ap/
paret cũ neqz in eccia sacẽdos ali/
quis bigam⁹ esse valeat. tal nãqz
phibet ordinari Eadẽ igit rõne
et ego vnico spõso vnica spõsa nu
bere cogor Sz reuera me nõ mõ
biuirã ꝫ et triuirã et extitisse et iaz
esse ipa docet expientia manifesta
Soror nãqz tonãtis ꝫ ñ nouicij
solũ relictũ est Jouis altitonãtis
relicta videor aut cẽte ocubina vñ
herculeas vt timeo comitabor in/
sanias Scio nãqz norũtqz mrti vt
pora repetã vni⁹ vroris vnum et
vnicũ spõsũ ꝫ legẽ tuã neqz ples
esse debẽ Naz sacerdos aut epũs
bigam⁹ esse ꝓphibet Jñ pauli gẽ/
tiũ doctoris sñia hec est Oportet
int̃ epm eẽ vni⁹ vroris viz Cui⁹
sñie sẽsus. trifario est intelligẽdus
intellectu. Primo vni⁹ qr nõ plium
vroz Scõo vni⁹ tm̃ vroris. ꝫ est
nõ ocubine. et hic est intelligẽdum
q̃ fuerit tm̃ vroz ei⁹ q nũqz ocubi
na Jtẽqz tertio vni⁹ tm̃ hois non
plium virorz Debz ergo esse vna
vni⁹ viri. et vn⁹ vnius vroris ꝓpẽ
integritatis seruandã fidẽ Et his
moueor mrtũqz pturbor videorqz
simplr dẽlicta abiecta sil q otẽpta.
Claret O mi sponse dulcissime cui
loq̃r cui gemit⁹ eo issero meos. in
te mea iaculor suspiria. ad te hẽo
secreta q̃ pferã. quõ nõ tm̃ vnicaz
ꝫ ples accepis spõsas. diuisisti te
in ples meqz cõtẽpta supinouisti
alias Nescio tm̃ si adulteras an cõ
cubinas Adultera ꝑm legem tuã
q̃m ipe sanxisti diuortio diñũgit Bi
gamiã eẽ ipa lex tua non admittit
Quomõ ergo tres vroes duxisti?

forsan cōcubine sūt q̄ to ipm scisti
ma tua scptura vetat vel fortuitu
in fornicatōe tibi iūcte sē illi ocubi
ne et sic in nephādis crimibus lex
tua saluifica viuit Nō ego ex abel
monogam⁹ sed trigamus ex cayn
progenie factus es⁹ et ego biuira
et triuira rei euidentia ꝓbata sum
Aet⁹ illa q̄ndā legis sūma biga/
miā ꝓmisit q̄ trigamiā raritate ge
neris hūani coacta. sed in nr̄a nisi
morte inꝛueniēte nō admittit biga
mia Neq̄ sacēdotē ec̄ q̄cūq̄ em̄/
gēte casu cōcedit esse bigamū. q̄p/
pe qui eo ipo irregularis efficitur
Et tu O mi spōse dulcissime qui p
ginē ꝓsignaris. oimodā seruare
debes integritatē Ego vero p sa/
cerdotē designari nō dedignor q̄
si sp immaculata pollebā castitate
q̄ ab adultero diabolo ad te spō/
sum meū trāsiui Tenes igit vtorl.
locū sed ginis Nā sicuti mulier q̄
ad ꝓcreandā sobolē nutriēdaq̄ cu
stodiendā ve ꝓmiceria ac ꝓncipal
est Ita et tu filijs tuis ꝓlatus es
vt eis de oibus que nēcaria sūt ꝓ/
uidere non dedigneris Qua ex re
tu nullo mō nulla vi nullo ve inge
nio spōse tue fidelissime fidē frāgē
deberes quā vtiq̄ te fregisse ne/
gare nō valebis Dic ergo queso
q̄ est sponsa tua? Que vꝛor tua? Il
la q̄rito q̄m fouit Job̄s. xxiij. An
q̄m sustinet Bāuid⁹ in francia? et
vtinā h⁹ rei scirē ꝛitatē Qua ꝓpē
O mi sponse amātissime qui castis
amplexib⁹ m̄ oscueueras coniungi
cur tāto tpe fracta fide a me diui
sus es. adulter factus. nescio an
fornicari⁹ O vesania. O furoꝛ. O
viscerū meoꝛ inexplicabil dolor.
Quo hec merito merui vt sic a te
otempta videar cui ab olim vt me
hres vnicā tantā dignat⁹ es fide
litatē oūdere vt crucifigi nō dedi/
gnarer⁹. Quid igit feci tibi aut in
quo molestaui te rīde mihi Eccl̄is
appareo claritati abiecte atq̄ ne/
fande synagoge necnō resplendē
tie gētilitatis q̄ q̄dammō seiectis
ignorātie tenebris in nr̄a diuisiōe
lucē se gloriant atq̄ gl̄iam indouisse
Quondā ego lucifera mūdū veri
solis radijs illumiaui nūc tenebr⁹.
et errorib⁹ om̄i postergata tergi/
uersatione sū vestita Lustr⁹. octo q̄i
tā pactis tp̄ūs implens scismatis
nl̄a spe feroꝛ passionib⁹ dedita in
cruce leuoꝛ imolata pessimis Jti/
nā agamēnonis iclita fuisse filia vt
sic saltē deoꝛ fuisse auxilio defen/
sata Jn̄ vult⁹ pallet. coꝛda lāguēt
atq̄ omni spe solatio q̄ destituta
tā crudelit atteroꝛ vt ec̄ me pige/
at viuere. imo tedet aiam meā vite
mee Et vt aduersū te loquar eloq̄/
um meuz est nēe Si spōsus me⁹ es
vnic⁹. fidē q̄ ñ ratā habueris m̄r⁹/
monio dbinatā. si sacm̄ tenere vo
lueris. facito vt q̄ ego tibi sim vni/
ca sponsa tua nō diuisa per ptes
nō per scismata scissa nō per disse
siones maculata Ad te eni spectat
defendē sponsā et ab om̄i tribula
tione immunē dbuare Quare me
lacerari ꝓmittis? Quare tunicā tu
am q̄m scindi nolebas dirūpi ad/
misisti? Quare sc̄m corpus tuum a

corruptoribus nō defēdis? Do te spectat pascere gregez tuū et a canibus male custodientib⁹ liberare qui reuera mercenarij nō pastoēs oprobanť qui lupos intrare pmittūt et oues tuas iugulare

Disti. iij: Inuehit spōsa

contra miam sponsi rogās vt vindictam rep̄mat et ip̄ius misereat

Noli queso O mi spōse dulcissime si tecum loq̄r irasci nā loq̄ p̄hibita tacere nō possū Memini te ꝓbo dixisse firmissimo. totiq̄ mūdo p̄dicasse Miam volo Noui te ꝓpter pcōres ex caritate nimia miserū hūc orbē intro isse et ex intemerata ⁊gine carnez sūpsisse humanā verā nō fantastícam et ideo si tu aliqñ irat⁹ fueris mie recorderis. Te q̄z vt misereāris oñib⁹ exoro meoq̄ dolori ꝯpati te velle supplicit deprecor ⁊ devote Potes enim si volueris et vt velis humilit exposco et id totis viribus cōcupisco Ieristi vt pcōres saluos facēs salua me infirmā egrotantē afflictā et desperatā q̄ nō est miserabilior neq̄ inter filias hominū infelicior que tā horrēdo tā q̄ flebili scismate turbor Salua nostros sana discrimia. picula absolue scelera discinde. Fultutem lara. restitue libertati p quibus spinea coronat⁹ es corona Noli qr noui te non velle cito facere iacula qui tñ distulisti duduz ne sanares vulnus putridū et sanie iā corrosum. Miror cur differas cū qñ voluerī medicinaz possis adhibē Ulciscī hoim pcā videris iustitia nimis vindicāte et errorib⁹ et scismatib⁹ duduū ingrauatis tela vindicte pij cis ⁊ forsan in innocentē qr vnde merueri ego penit⁹ ignoro q̄ toti⁹ ire sentio p̄dus Teq̄z si ausa sum dicē otinuū intueor vltorē. ai mā/ tūq̄z sp horreo te. vt assidue sēias delinquentē Nā pocta testis est vt nūq̄z inermis p̄cedat qui sp intēdit vindicare Iñ ait Si quotiēs peccāt homies sua fulmina mittat Jupiter exiguo tpe inermis ēit Si nō peccassē q̄d tu ocedere posses. Materiā venie sors tibi nr̄a parat Cōuertanť igit et resipiscāt et tu misereberis eoz Nā flectit iratus pce rogante deus Adsit igit tua infinita bonitas assistat tua ímensa pietas astet et tua inscrutabilis benignitas et miserē mei ⁊ misere pli tue Recordare āplexuū tuorū et osculoz meq̄ miserabilez ⁊ phdoloz nulli nisi tibi soli miserādaz digneris auscultare. qui forsā hoc in luctuoso tpe oblitus es miarūz tuaz qui sēp miserē osueuisti Expande ergo gremiū. aperi sinū. et ad p̄fata rñdere dignare etsi mō q̄cūq̄z valueris me osolari nō desistas Nemo nāq̄z. te p̄ter. potēt rñ osolationes innectere q̄ despatonis laqueo ḡuissime sū imersa et q̄d occurrerit sequēti libro refuab

Explicit Liber primus

Incipit liber scūs de

osolatiōe eccie Et otinet metra ca

In p̄mo metro spōsus cōsolat sponsā p hoc q̄ multi alij hñt etiā infortunia ⁊ infortunia nō sēp manent sed etiā mutanť

In .ij. metro sponsus etiam ꝓponit multa solacia q̄ habuit ante istas tribulatiões presentes.

In .iij. oñdit ꝙ reuertet in statū pristinū p quēdā fidelē regē quē in ꝓcessu nomiabit et erūt noua gaudia in ecclesia

Sequit metrū primū Vox sponsi

Iste modum siste nec enim fortuna querenda
Improba nec tibi sola patet. alijs sua tela
Immittit dira. reliquorum cernito casus
Mitius ista feres medee tristia vertas
Quam dolor hinc et amor docuerunt cedere natos
Per varios casus per multa pericula. vita
Labitur humana per tot discrimina currens
Vincit nunc victor tunc victus. sors dat vtrunq;.
Victores q; cadunt. sic spes bona vincere prestat
Spes bona dat vires. sit spes in pectore firma
Degeneres animos timor arguit spes bona firmat
Et fortuna vices commutat nunc mala surgit
Cras q; cadet. forsan q; miseros meliora sequētur.
Magnanimis magna. timidis breuis advita virtus
Inuida fata pijs. peruersis sors bona crescit
Vade mora mq; breuem. credas mala cuncta ministrat
Impet⁹ Expecta cernes sortem variari
Magna ruunt tenues excrescūt q; virga fit arbor
Hinc tibi pone modū sub primo limite siste
Supprime dū noua sūt magni mala semina morbi
Tempora dant vires mora vires crescere fecit

Metr̄. ij. Spōsus ꝓpōit mlta solacia q̄ habuit spōsa

Multa fuere tibi solacia. cantica multa
Carmina letitie florentis plura fuere
Tempore preterito celesti flamine plena
Gaudia perennis de fonte fluentia vite
Leta chorea chori roseis falerata coronis
In nostris patuere locis super omnia pulcris

Metrū. iij. ꝙ in illū statum reducetur per quendā fidelem regem et ponit exempla

Et si forte fata seuit mala perfidus hostis
Ex quibus excreuit fructus cū semine falsus
Omne tamen sparsum solido portabit antro
Et luet ex merito falsus qui semina falsa
Seuit et induxit percusso pectore falso

Nec validū dirumq; putes tam scisma patere
Quod nullo valeat diuelli posse potentis
Sepe fit vt molle durum compescat ⁊ artet
Vomer humo terit̄.lapis vnda pollice gēma
Et lupus atq; leo muscarum fit cibus.atq;
Sic formicarum fit et vsus sumptus et esca
Mittā nō magnū sed mitē quem velut agnū
Accipies regem letās sed iure regentem
Hic rē salū abit et mira pace beabit
Hunc in p̄cessu nosces super omnia posse
Per me perficere que dudum cepta fuere
Et noua tunc summo redolētia gaudia flore
Cernes letanter plene cessante dolore
Tunc cū virginibus roseis tu fulta coronis
Junctis et reliquis precedes digna colonis

Prosa libri scdi hz distinctiones .viij.

In distinctione p̄ma sponsus re sponsurus sponse p̄cedit incipiēs a fabrica mūdi vsq; ad redempti onē generis hūani vbi sponsam .s. eccl̄iaz p̄legit atempta synagoga et ibi de triplici fide in mūdo et q̄ clarū incepit ab abel et ocludit q̄ eccl̄ia est sponsa sua vnica et q̄ incepit ab abel et oīs alia secta incepit a cayn

Distinctio scda in qua spōsus p̄bat q̄ eccl̄ia incepit ab abel et rñdet ad argumentū p̄mū lib̄ p̄mi distinctiōis.ij et ponūtur ibi ple p̄secutiōes eccl̄ie q̄s sustinuit

In.iij distinctiōe spōsus rñdet ad argū li.p̄mi positū distinctiōe iij.et ocludit q̄ quis sint duo vel tres pape p̄pter hoc tñ spōsa non definit esse spōsa sponsi vnica scilz xp̄i et ibi ponit q̄ papa p̄t desinē esse vicari⁹ eccl̄ie et spōsa p̄t desinē esse vxor ei⁹ sed sponsa.s.eccl̄ia non p̄t separari a sponso x̄po nec p̄t ei dare libellū repudij.

In distinctiōe.iiij.spōsus nō cōcludit q̄s illoz triū papārū sit vt fuerit verus papa q̄ō sponsa pcte bat sibi manifestari lib̄.i.di.iij.

In distin.v.ponit cā q̄re deus p̄misit scisma istud huic mundo in fūdi scz p̄pter pcca p̄ncipū

In distinctione.vi.sponsus dat aliā cāz q̄re scisma missū ē in eccl̄iaz qz illi volebāt eligere vt p̄tātē hr̄e eligendi qui nō debebāt eligere ⁊ ptz q̄ ibi pcca p̄latorum ⁊ plebis erāt in cā vt introduceret scisma ⁊ ibi ponitur hystoria.

In distincti.vij.sponsus dicit se velle misereri sed nō nimis celeriē et ponit causa quare

In distin.viij.ponit spōs⁹ quō misereturū est et q̄bus et q̄b⁹ nō et q̄n liberabit eccl̄ia qz in.vij. tribulatione capiet finē tribulatio eius

Sequit̄ ꝓla. q̄ di. j. in q̄ Spōsus ponit quō elegerit ecc̄az synagoga cōtempta et ocludit q̄ ipa est vnica vxor sponsi et q̄ incepit ab abel innocente

Audi filia et vide et inclia aurē tuā et obliuiscē ꝑplm tuū et domū pris tui et concupiscet rex decorē tuū ihec tibi ꝓ solacio q̄ doloꝛi ḡuissimo succumbis adiicio miserēs stat⁹ tui lacrymabilis cui ſdita ac impſſa ꝓbaris. odolens infirmitati tue q̄ q̄si desp̄ationis laqo innodaris Paulatim igit̄ ad op⁹ osolatiōis exurgens q̄ntocpe potero te osolaboꝛ. Audi ergo filia et vide et inclina aurē tuā Tu es vnica sponsa mea filia vnica atz p̄ cet̄is filiab⁹ amātissima Audi ēgo filia pris i solio residēs cādoꝛ lucis ecne speculuz sine macula deiq̄ maiestatis imago tāto fuerā digno deitatis radio clarificat⁹ vt nō rapinā sed naturā arbitrarer me pri silem Cum q̄ pris aderā stelleū fabricans olim pū. mirādo decoꝛe politū Trifariā etiā in nouē sēoꝛ btōꝛq̄ spirituū ordines odistinctam eoꝛdi hierarchiā Et post tā admirandā in singulis celestis atq̄ aeree nature structurā irrōnalē hūanā q̄ fōrmi plasmaturā Statuēs hoiem quez deiformē plasmaui in locū amenitate ospicua refertū. cui flozū rosaruq̄ p̄bui solacia fontiū ec̄ ebuēs claritatē Int⁹ ꝺo et exteri⁹ dulcedine decoꝛaui hoiem illū mirabilq̄ ad mei ipius deiformē imaginē ofoꝛmaui Qui tñ ad hec oīa ingr̄tus. pomo cui⁹ esū vt sui ꝓbarem obediam inhibui cecidit et lapsus est Ob cui⁹ enoꝛmē friuolam q̄z ptinaciā ignominiosā q̄z placuli sui excusatōz tumidā ve sceleris illi⁹ impietatē eieci miserā quā beatam plasmaui creaturā a tāte suauitatis atz decoꝛi. oꝛto rosifero Atz deinceps ꝓles ab ipo ꝓcreata vitiosa facta ē ꝓp̄ eius dē inobediaz et multis innixa scelerib⁹ se sepius a me auertēdo ptinacit̄ peccauit. Cōsideras igit̄ tāte feditati nllaz posse succurrē creaturam. de celo descēdi stelligero ex intemerata ꝟgine carnē assumēs Nat⁹ q̄z mūdo visibilit̄ te sponsā in figura p̄elegi in synagoga q̄ndā figuratā q̄ me coꝛona spinea ludibꝛio coꝛonauit q̄m et tūc spreui te in sponsā mihi dulcissimam eligēdo Te q̄z sub sathane ostitutā ptāte illi abripui a te duxi sponsaz meā oblit⁹ ꝓpli tui hebꝛei dom⁹ q̄z p̄ris tui Atz vt te suarē illibatā. xxxiij. ānis sūopere sūma q̄z diligētia laboꝛaui Tu es igit̄ vna colūba mea vna dilecta mea q̄m acupisco q̄z p̄ cet̄is regnā m̄ associo Nā vasti regina supba r̄pudiata te hester radiosā atz formosissimā p̄elegi Obliuiscē igit̄ ꝓplm tuū qui te vnire debēt a scismate pessimo maculauit Filij tui te macularūt te infamauerūt. teq̄ iuxt̄ iter ābulantiū scandalū posuerūt et in oībus gentib⁹ p mūdi climata viuētibus oꝓbriū fecerūt ꝓplus vipeus ꝓpriā intēmit mr̄em

Serpētina soboles genitricez suā infecit Obliuiscē hūc ppīm sed nō ad penā luat ipē q̄ luere debz. nā vt ait poeta Nec eni lex iustior vl la Quā necis artificē arte pire sua Pereat scismatic⁹ ppūs. scismatis inuētor. erret qui errorē posuit. in/ terficiat qui intēmit Obliuiscere tu domū prīs tui hec dom⁹ hebreus est ppūs qui tui a lōgo tpe oblit⁹ est hāc obliuiscē domū synagoge ogregationē q̄ ꝺginū fatuaꝝ Ec ce ppūs tu⁹ Ecce domus prīs tui. ppūs tu⁹. ppūs scismatic⁹ ē. a tuis ꝓmot⁹ docēnis qui errorꝝ tumo re stimulat⁹ te scām te formosaz te mfez speciosā impie dereliq̄t atq̄ alios fecit errare q a ꝺitatis via declinare Ecce domū prīs tui. aspi ce synagogā q̄ non mō te ꝫ et me aspnata est illudēs mi in vita piter et in morte etiā vsq̄ in diē hodier nū Est et alia secta a tuis semo/ ta larib⁹ q̄ multifarias sīnias mul/ tiplicib⁹ intēta rōnibus emulatur Hec ē q̄ deos deas q̄ venerat et colit Nūc saturno sac. nūc Joui sa crificia nūc iunoni nūc flore. cerīs q̄ oīs q deab⁹ ꝺinos imponunt honores Eniuero q̄dam istarū a cayn. nōnulle ab abel ortū habue rūt Illa cētissime scias serenissima fides q̄ in deū vez vnūq̄ q vnicū credidit Que me ꝓ humano ge nere incarnādū atz postremo occi dendum firmissima fide tenuit ab abel sūpsit initiū qz sic oēs patres vetis legis crediderūt filr et ꝓbe hāc fidē habuit adam. habuit et abel. habuit et abraā. cetiq̄ oīes viri sci. siue circūcisi siue icircūcisi q̄ p me saluati sūt habuerūt Nam q eo tpe quo abel vitam aialē age bat in crīs ego ipe caput ei⁹ extiti ceteroꝝq̄ scoꝝ etiā ꝑm hūanitatē nō simplr exīntem ꝫ creditā. me q̄z hi credidert deo sūlimū carismati bus q̄ repletū Jocirco p hāc fidē aliq̄o in eos de similitudine flurit de me. voluerūt qz in hoc mō simila/ et assilati sūt sci fideles incorrupti Qua ex re recollige q̄ ab abel iu/ sto vsq̄ in diē pītem futurū qz iu dicū qō otulit mi pr me⁹ tu spōsa mea vna dom⁹ vna aia. vnū corp⁹ vnus q̄z panis et es q vocarl. Ea ꝺo secta ꝓphana q̄ in me nec credi dit neq̄ credit aut credet a cayn ortū habuit infideli heretico. insa no et despato q̄ sibi ipi sufficiens me otēnit sui ip⁹ amore ofirmata

Distī. ij in qua spōsus

ꝓbat q̄ eccīa incepit ab abel q nī det ad arg^m ꝓmū li. ꝓmi distī. scē

Proposuisti igit argu^m p/ batura te ipaz nō ab abel sed a cayn assūpsisse ravi/ cem Noueris te nō recte argucia/ rū tractasse fūdamēta Jn cayn ꝺ cognosce qui ꝺor nat⁹ est hō pessi/ mus q̄z abel iustus qz in adam tō humani generis massa iure dāna/ ta est et qñ aliq̄s ex ea nascit vas in honorē. hoc nō ꝓuenit ex natu ra sed ex mei vocātis mia Ecce q̄z dispar duorum fratrum vita fue/ rat vnus pessimus videlicet cayn alter optimus scilicet Abel Jn ca/ yn aduerte. seuire cepit in sanctos

re pboz malicia Jn abel vēo' pfi/
cere cepit scoz vita et patia Abel
nancq vir scus et simplex in pastu
ouiū occupat' de pecorib' gregi.
gratum deo obtulit holocaustum
Persecutionē frīs patiēter sustinu
it nō ob aliud nisi qz ille bon' erat
et alter mal' Uñ et in ipo passio
nis mee figura pcessit Atq in eo
Tu sponsa mi dilectissima tribula/
ri et pati cepisti. q in vnoq iusto
passiones tribulatōes ve pati non
desistis et vsq in finē mūdi patie/
ris Kayn ego abel psequit qñcū
q tu in tuis mēbris affligeris aut
tribularis Nā tu passiōibus devi/
ta es atq subiecta ita vt te kayn
malicia sp insequat Abel eē renu/
it quidē cayn malicia non exercet.
Qua pter bñ ipm cayn raptorem
et auarū et destructorē nominasti.
Hinc ē qp in tota ple cayn et abel
multi mali et multi boni inueniūt
Proles abel spūalis ē q pm carnē
plem non habuit vñ et in pncipio
seminatōis fidei mee tyrānī rges
sāguinē martyrū diabolico furoe
fuderūt idola vana colētes Ad q
rū cultū ipos scos multi flage'lis
incitarūt Uñ q ptuleris psecuti/
ones recēsere nimis esset longum
eū fuerint multe Cōputant tñ. xij
a q busdā ab alijs. x. pm. x. egypti
plagas. Primā oputāt a nerone
secdam a domiciano A traiano
tertiā. qrtā ab antonino A seuero
qntā sextā a maximino. a decio se/
ptimā. octauā a valeriāo. ab aure
liano nonā. decimā a diocleciano
Sz reuēa ples fuerūt nā et illa p/
secutio oputāda est. qua crucifi
xus sū ihūc et añ tpa neronis tu
passa es tribulatiōes multas nam
et tunc stephan' lapidatus est ff
Jobis Jacob' gladio vitā fini/
uit Apls etiā petr' vt occideret in
carcerat' est. et cetēa multa q oia
enumerare longū esset Nōnea Ju
lianū te psecutū tyrānide pessima
certissimū est Posteri' etiā valens
valētiniani ff arrian' p orientis
ptes magna psecutiōe vastauit te
sponsā meā Ex qua re nō estimo
definiēdū numez psecutionū tua/
rū q bus te exerceri optet Ampli'
qt et qntas diabol' mouerit here
ticos qui sub xpiano vōbulo tibi
resisterēt. quot etiaz pestifera atq
mortifera euomuerit doctā mūdū
noscit p vniuersū Fuisti igit a ca/
yn otinua vt tribulatōes paterer.
p filios suos ex illa pessima radi
ce succedētes Sz in abel innocēs
et patiēs hostibus multis afflicta
sp extitisti Et illos inq filios mul/
tos reformasti viros scos bonos
et iustos Sz qđ in cōrtū adduxi/
sti vitatis testē qui ait Omēs de
clinauerūt simul inutiles fci sūt non
est qui faciat bonū nō est vsq ad
vnū. hoc vissime de filijs hoim di
cuz est. vñ vt allegasti dixit xpūs
Dñs de celo psperit super filios
hoim vt videat si ē intelligēs aut
requrens deū Sacra pagina testis
est qz filij hominū peccatores de/
clamant dicēte scptura Videtes
filij dei filias hoim q essent pul/
cre ac. et reuera illa est linea pec
catorum a cayn descendentium
qui natura inutiles facti sunt et q

eis nō erat qui faceret bonum nisi gr̄a mea cozda illoz illuminãte vt q̄ negauit natura ꝺferret gratia Natura igit̄ oēs declinauer̄t nō est vsq; ad vnū qui bonum faciat Multi tñ sūt atq; fuerūt filij dei q̄s nō natura ꝫ gr̄a bonos fecit Nemo enī bon⁹ nisi solus de⁹ Primū dat natura q̄ nemo bon⁹ er indita natura sua sed q̄ si sūt multi bōi cōfert hoc gr̄a mea Secōz vēo nō hūane sed ꝺine nature ꝓpriuz est. esse videlz er se bonū quodd̄ nō simpler bonū sed infinitū atz inc̄minū dās oi creato q̄ ꝺtinet bonitatis Ex his igit̄ me tibi respondisse nouerim ad id q̄ ꝑmo ꝓponere tāta diligētia studuisti Nō ē enī malū pati malū sed malū facē pcō carere nō p̄ Oms ergo q̄ me persequūt̄ er radice illa pessimi cayn ꝓcessere Cui⁹ vt ꝑgenies a facie tōllerek altissimi tota sua soboles in diluuio est absorpta Et qui pſecutiones ꝓter iustitiā patiūtur er optimiq; innocēcis viri ab el virginis ꝑmi martyris et sacert otis ꝓgenie gen⁹ spūalit̄ ꝺtraxerunt

Distinctio.iij.in qua spōs⁹ rñdet ad arg̃u⁹ lib ꝑmi pcīpū di. iij. et cōcludit q̄ q̄uis sint duo vel tres pape. ꝓter hoc tñ sponsa nō desinit esse sponsa spōsi vnici s. xp̄i q̄ papa p̄t desinē esse sponsus seu vicari⁹ eccīe et spōsa p̄t desinere eē vx̄or ei⁹ sed spōsa. i. eccīa non p̄t separari a sponso xp̄o nec p̄t ei dare libellū repudij.

An Ote te velim me ad ꝫ nisibus elaborare tot. vt tuis postquam satisfecero argumentis etiaz rei quā intēdis satagere sufficiā Perpendo nāq; te notasse piculosū hoc flebile scisma. qđ tpib⁹ iā multis elapsis me sponsū tuum te q; sponsā mihi dilectissimā macuiauit Nñ te estimo scire ꝫ si nescueris te nō ignoraturaz eropto si aliq̄ casus emerserit me in ꝫ milli tanti regno in quo nñ te sponsā pelegi nō hr̄e vicariū vel ex tui pſecutione seu alio q̄cunq; mō ei⁹ affuerit carētia ob hoc te nō eē sponsā meā dilectissimā cui fidelissime adhereo et sp inherebo. Sicuti contigit sub iniq; hoim pſecutōe tyrānica diocletiani videlz q̄ maxiani ibui⁹ nāq; diocleciani imp̄ij āno xp̄i. dū tu pſpis incremētis per orbem terraz vbiq; fuisses dilatata ꝓpositū est edictū vt cūcte q̄ in orbe erāt eccīe vsq; ad solum dissipa rent̄ q̄ sacre scp̄ture vbiq; igni traderent̄ Oms q; qui eccīs p̄erant in vinckis ponerent̄ ac demū er q̄ sitis supplicijs imolare cogerētur Rapiebāt̄ eni oēs eccīaz p̄ncipes et sēi clerici necnō cū eis nobiles q̄ ignobiles multi Breui etiā p⁹ tpe femie q̄ pueri ita vt p̄ opeditozuz mltitudie carcēs cstuarēt ibui⁹ eni tpe tāta inualuit dira et cruel⁹ pſecutio vt ifra. xxx. dies. xvij. milia hoim ꝓmiscui sex⁹ p diuersas pucias martyrio cozonarent̄ Ea tē pestate sedit Marcellin⁹ papa romane. natione romanus qui annis octo rexit ecclesiam qui ductus vt sacrificaret idolis thurificauit ne moz̄eretur in cozpoze Sed ne cozpoze moz̄eret̄ euz metus cozpalis

occidit in aia sed post paucos di/
es pñia ductus aia reuiuēte capi/
te trūcatus est. post cui⁹ martyriū
cessauit pontificat⁹ ānos. vij. men/
ses. vi. et dies. xxv. Diocleciano
xp̄ianos p̄sequēte Ecce audisti va
casse sedem vicarij mei Audisti te
vacasse pastore tuo o dulcissima
sponsa Audisti ꝓtūc nullum fuisse
qui locum petri tenēs in btā petri
sede resideret. neq; imaginari te
volo illo te tēpe eodēq; mométo
meā nō fuisse sponsā meq; tuū nō
extitisse sponsū Naz et beata petri
cathedra plerūq; ꝓut nosti pasto
re vacauit. imo et ipa eadē quaz ꝛ
sponsaz meā nomino qz tu ipa es
quaz ecc̄iam voco sponsa mea. se/
pissime vacasti. nec ꝓpter hoc q̄sq;
autumet te nō mās̄isse sponsā meā
sufficeret nanq; vn⁹ iustus etsi om
nes ceteri essent heretici vt et ego
sponsus tu⁹ semp et essem et rema
nerē Et abolim in mea mēe bñdi/
cta fides tota remāserat cuz disci/
puli mei oēs a te recidissent Jā
etiā a tpe q̄ Balthasar q̄ fuit Joh
xrij. et Gregl. xij resignarūt tu re/
mansisti vnica et vna sponsa mea
Nē igit̄ sponsum potuisti si mei ex
te vicariū. i. papā non habeas q̄
administrāda āministret et reliq̄ q̄
ad ipm faciēda ptinēt exequatur.
Et eodē cognosce fūdamento Si
duo fuerint aut tres sūmi apl̄atus
culmine fungētes te ob eoz ptina
cia aut p̄sūptionē nō esse biuiram
aut triuirā reputandā Nō inq; il/
li sūt spōsi tui cēsendi cū ego solus
et vnic⁹ sim ille cui tu nupsisti inse
parabilit̄ ꝛn fidem seruādo. et ego
eandē tibi integerrime reseruabo
Vicari⁹ nāq; vnus ostituitur qui
nō puri homis sed mei qui verus
deus sū. vicē gerit in terris cui au/
ctoritatē nō humanā sed dinaz cō
tuli ligandi atq; soluēdi oīa que
in celis aut in terris sūt Jn q̄ ḡdē
vicario meo plenitudo ptātis tue
ita resideat vt etiaz ipe possit a tuo
mr̄imonio separi et tu potēis eidē
libelluz dare repudij quē ego tibi
aut tu ꝛn dare nō valebis vllo mō
Poterit eni papa resignare sūmo
pōtificio nā celestin⁹ resignauit. p̄t
deponi. p̄t deḡdari. sicuti nr̄is iaz
cōtigit tēpibus vt inferius pleni⁹
ostendet Neq; p̄les vicarios hr̄e
q̄z vnū debeo qui petrū apl̄oz p̄n
cipē solū ꝛ vnicū ostitui sup plebē
meā Cū vo p̄les fuerint. scito eui
dētissime te diuisā Nec ob hoc bi/
gam⁹ aut trigamus a te volo nun
cupari cū tu sis sola et vnica quaz
ego duxi neq; tu alicui p̄ter me in/
separabilit̄ nupsisti. sed alij etsi tres a
q̄uor fuerint a te potuerūt separi
aut p resignationē aut alio mō q̄
p eos q̄z inest canonice et iuste
poterit inueniri

Distin. xiij. spōs⁹ rñdet

sponse vbi ipa q̄rit q̄s illoz trium
sit verus papa sed nō concludit.

Queris etiaz inē alia q̄ ps
sit spōsa tua aut Johis a
vni⁹ alc̄ius vel duoū aut
oim aut q̄s eoz me⁹ sit ver⁹ vica/
rius. nūc tibi rñdendū censeo Se/
cretū nāq; tibi nūc ē nec explana
bo scies āt postea Rhōnā tñ sedē
cetis nolo p̄ abigas p̄ponendaz

Est igit vt exẽplũ capias nõ leue qd de hmõi re grandissima aliqd cõiectare Nõne legisti Paschasiuz mire scitatis vix in purgatorio g/uissime punitũ qz parti laurẽtij in sũmũ pontificẽ electi cõsensit quez Symacho ptulit quẽ tñ ecca sum/mũ decreuit pontificẽ Tacendum igit ad hoc puto securi9 qz aliqd inconsulte definire Sed certissime scias vt etiã supius declaraui vni/uersitatẽ scoz fideliũ et iustoz vi/roz atqz feminarũ sãcte viuẽtium verissimã esse sponsã meã. dato q null9 sit vicarius meus hic in ẽris a qua quidẽ vniuersitate sanctoz̃ separi nõ potero nec eidẽ libellum repudij dare possũ Qua ꝓpter his breuit ptransitus ad alia ꝓperabo respõsurus.

Distinctio q̃nta in qua

sponsus rñdet sponse ad id quod supius mouit li. i. di. iij. in fine q po/nitur hic vna cã q̃re deus pmisit scisma huic mũdo infũdi qz ꝓpter pcca principum. et ponũt etiã alie cause osequenter.

Sed cũ ista ad pñs reliqro indiscussa venio ad id qd subiunxisti petens qua de causa te tã dilectã iã dudũ et vsqz in tpũs qd nũc pñto est pmisérim lacerari. Cur tunicã incõsutilẽ scin di ppetiar. quã diuidi nõ volebã Cur corp9 meũ a corruptione atz seductione nõ pseruaueriz? Reuéa q̃stio hec magna est Scissura eniz vt tu obiecisti clarissima est quam neqz ego negare volo Cũ me cer/nẽte atqz pspiciente ista facta sint tãto etiã tpe progata vt ab initõ mũdi tã dira tã qz diuturna inter nñros nõ fuerit diuisio que tãto iã tpe inualuit vt finẽ tu despes exẽ/bile hoc scisma aliqñ habiturum. Volo igitur tibi aliqs subiũgere causas q̃re hoc flebile luctuosũ qz scisma tibi sit immissũ toti xpiani/tati pniciosũ. multarũ qz animarũ damnatiuũ Veritati igit studens simℓ et breuitati que ad pñs occur/rũt edisserã causas et vt ipas hũ/liter attẽdas et gratanℓ suscipias cordialicer te exoro Nosti nsqz nõ/mẽ currenti tpe sed et ꝓrib9 mo/mẽtis priscis ve lapsis cuis. aliqñ ꝑℓm ꝓpter eoz regẽ flagellatum vt ꝓpter dauid regis pcẽm ange/lus multos cedebat hoies donec rex ipe miam meã implozãs lamẽ/tabiliter mihi supplicãdo dicẽt. Cõ/uerte ozo inqt dñe gladiũ furorez qz tuũ cõn me ꝑkus eni iste quid fecit. nõ ppetrarũt oues iste pcẽm aliqd ꝓpter qd tã dira sustinẽt fla/gella Ego inqt sum qui peccaui vertat obsecro man9 tua cõn me et cõtra domũ pris mei. qz pecca/ui pcco magno supbia eni me ser/uũ tuũ otra te erexit Et post mul/toz miliũ plagã quieui pcutere et placatus sũ. miser9 afflictiõis po/puli tã grauiter occidẽdi Et tu qd miraris qd multũ anxiaris quid ve turbaris si ꝓpter sceleratos pn/cipes tam spũales qz tpales iram meã in orbẽ transfudi terraruz vt nõ tãtũ vulgus vario pollutuz er/rore. multis qz facinoriby subditũ

decrescēte oim charitate. ferierim et feriā sed etiā ꝓncipes et ꝑlatos eoꝝ vna cū illis cōi plaga ꝓcutiā atq; ꝓcusserim Popul⁹ reuera ille dauid regis q̄d peccauerit. rex ipe ignorabat. sed ꝓplus me⁹ iste tuus q; mūdū sparsus per vniuersū q̄n/ tis malis. q̄t criminib⁹. q̄t scelerib⁹ implicat⁹ sit neminem puto nescire nisi q̄ ab hac vita spm exalauit vel ad inferos descendēs vel visēs iā celica regna Legisse etiā te nō du/ bito quō ꝓter pcm Achior filij choze plebs israhtica in manib⁹ ho stiū tradita sit q̄ tñ ab illo illi⁹ pec cato imunis erat Ampli⁹ puniūtur et aialia rōnis exptia vt ꝓpt pcca amalechitaꝝ aialia eorum a saule mādata sūt occidēda Pcco etiam egyptioꝝ possessiones insensibiles grādini tradite sunt. q ꝓmogenita atq; iumēta morte osūpta sunt. vñ claret etiā nō solū irrōnalia ꝟ etiā insēsibilia que a pcco sūt immunia alioꝝ luisse scelera atq; subleuasse pcca. Ceterū ꝓter pcca minoꝝ eē maiores puniti sūt nā ꝓter israhta rū pcm arca dñi philisteis tradi/ ta est sīr et ꝓpe Pcca etiā ꝑlato rū flagellata legim⁹ cū suos quos deberēt nō corripiūt subditos. vñ eo mō ꝓter pcca filioꝝ hely ꝓplus corruit in manu philistinoꝝ. nā re/ uera ꝓ meritis ꝑlatoꝝ depuat vi/ ta subditoꝝ Et sic nūc ꝓter pcca ꝑlatoꝝ nūc subditorū delicta. ꝑlati simul et subditi puniunt. Nūc puni/ untur qui puniri meruerūt Nūc pu niūtur etiā qui puniri nō meruerūt vt cōitas ꝓter vni⁹ delictū excōu/ catione ꝓcellit q̄ tñ nec auxiliū nec cōsiliū dedit cause ꝓter quā oēs puniūtur Sūt etiā puuli sodomo/ rū puniti cuz pentibus qui tñ pec/ care nō valuerūt Itē punit q iust⁹ ꝓ iniusto vt ptz. xxiij. q. i. Non tur batur. Nam nō turbat nauis q̄ pe trū habet. turbat que iudā habet Legim⁹ eni Mat. iiij. ꝙ añ dñi passi onē cū discipuli essent in naui fc̄us est motus magnus et ventus erat eis cōrius et hoc ꝓter iudā iniu stum factū est. sed post dñi passiōz petrus fuit in naui sed nō legit na uis turbata in qua fuit petr⁹ sine iuda Ex q̄bus colligit Te sponsā meā turbandā fore cū in te iudas qui de semine cayn ꝑm malicia fu/ it ortus semper extiterit vsq; ad ex tremū illud tp̄s quo se qui te infe stat impñssim⁹ iudas laqo suspen/ dat Puniūtur etiā iniusti ꝓpt iust⁹ vt Maria ꝓter Moysen Puniunt etiā q̄daz grauiter et subito ꝓter pcci detestationē vt anastasius pa pa qui fuit tpe Theoderici regis Eo tpe clerici multi se ab ipius cō munione semouerūt. eo ꝙ cōicas/ set sine cōsilio epoꝝ vel p̄sbr̄oruz q clericoꝝ cūcte ecc̄ie. diacono foti/ no qui cōicauerat Achacio per ec clesiā damnato Et qz voluit occul te reuocare achaciū dīno nutu p/ cussus est. nā dum ad nature secre/ ta secederet miserabilit mortu⁹ est egerēdo intestina. Sic pecūia iude cum iuda damnata est cui dictum est pecunia tua sit tecū in pditionē et bene ille iudas dicitur qui ꝓ sy/ moniā spiritū sanctū emere voluit

sicut iudas pro pecunia vendidit xp̄m Multis ergo mōis pcā vindicanē. vt ex p̄fatis clarum est Tu igit dulcissima sponsa pleriq; causis p̄narratis afflingeris Nūc p̄pter pcā p̄ncipū. nūc p̄pter delicta p̄ncipū nūc p̄pter vtriusq; forefacta. nunc iusta pro iniustis pceteris. Nunc p̄pter pcī detestationē pcelleri. varijs tuorū penis subdita et cōsumpta Verissima res est te nō peccasse cū sis sancta et immaculata. & filij tui deliquerūt pcīs grauib⁹ et enormib⁹ sed tu luis peccata que nō meruisti. Et q̄ q̄ de hac re infinita conijcere possez subticeo tam experientie tribuēs hec p̄banda

Distinctio. vj in q̄ spōsa dat cām aliā quare spōsa ita laceratur et tāta patit et quare scisma fit ecclie immissū qz illi qui nō debebant eligere electioni se intromiserūt acclamātes papā p ipoz violentiā seu instantiā tumultuosā vñ tot mala insurrexerūt vt pz p experientiā Et sic p̄pter multorū fraudes q dolos per quos q quas scisma intrauit in penā peccati

Superest post p̄dictas iaz et ānotatas causas aliam ipsi rei magis p̄pinquam assignare. Insanus enīz p̄lus versus in furiā et insaniā abutit rōne atq; tota humanitatis natura seiecta in bestialē feritatē transformat qui nec pce nec pcio quietari poterit nisi vel violētia victus. vl voluntatis sue impetu nefando pacat⁹. Ob quē turbat⁹ frequentissime irā meā in filios hoim dissemināui. cū me postposito semoto atz cōtēpto suū sine me nefariū atq; pniciosuz ofiliū cōpleuere Quale pscis molesti sūt ānis cū me irrequisito et sine me. nō per me regē clamauerunt et p̄ncipē eis instituī postularūt & nō per ofiliū meū Et datus ē eis rex nō inq̄z bon⁹ sed malus ille Saul qui satis bonis initijs pessimum finem habuit ascēdēs de tribu cayn fact⁹ ī inobediēs secut⁹ p̄rem suū cayn cuz q̄ et in flāmiuoma ignis rota rotat in eternū Ecce spōsa charissima hec vox erat p̄strepēti populi regem poscentis a samuele viro sco et p̄pheta Cōstitue nobis regem vt iudicet nos sicut diuerse hāt nationes Locut⁹ est autē Samuel oīa verba hec in ore dñi et ait dñs Audi vocē populi in oibus que loquūtur tibi. nō enim te abiecerunt sed me. ne regnē super eos iuxta oīa opera sua que fecerunt a die qua eduxi eos de terra egypti vsq; in diē hanc. Nūc ego audi vocem eorū Verūtamē p̄dic eis ius regiū qui regnaturus ē super eos Et ait ad populū Samuel Hoc erit ius regis qui imperabit vob filios vestros tollet q ponet in curribus suis faciet q sibi equites et cursores quadrigarū suarū et cōstituet sibi tribunos q cēturiones et aratores agroz suozumq; messores segetū. et fabros agroz et curruū suorū filias quoq; vras faciet sibi vnguētarias q focarias et panificas Agros quoq; vros et vineas et oliueta optima tollet

q̃ dabit seruis suis ꝫ et segetes ve/
stras et vinearū redoit' addecima
bit vt det eunuchis et famulis su/
is Seruos etiã vr̃os et ancillas q̃
iuuenes optimos q̃ asinos auferet
et ponet in ope suo Greges quo/
q̃ vr̃os addecimabit Vos q̃ eri
tis ei serui et clamabitis in die illa
a facie regis vestri quẽ elegistis et
non exaudiet vos dñs in die illa
Noluit aũt ꝓphus audire vocẽ Sa
muelis sed dixerũt Nequaq̃. rex ei
erit sup nos et erim' nos sicut alie
gentes et iudicabit nos rex noster
et egrediet ante nos et pugnabit
bella nr̃a ꝓ nobis Et cõstituit eis
Samuel regẽ q̃ venerũt hec oĩa
sup eos mala Predicta ꝫ histo
riã recitata sunt et adñcit q̃ Saul
factus erat rex eor̃ de quo pfat'
sum. cui ceteri reges israel succedẽ/
tes etiã mali fuerũt Hec igitur ad
nr̃m applicãdo ꝓpositum dies diei
eructat verbũ et nox nocti indicat
sciam Et nimirũ non fabulã sed rẽ
gestam atq̃ ꝟissime scr̃ptis et litter.
omendatã breui' quo potero edis/
serã vt pateat quare me q̃dammõ
subtraxerim et tã flebile scismatis
virus me nõ impediẽte in te spõsa
mea latescat Nã reuera elegerũt vi
carũ meũ sed sine me fact' est pẽ
successor sed nõ ꝑm cõsilium meum
Qui eligere debebãt electiõis iure
spoliati fuere q̃ qui nõ debebãt eli
gere. electioni se intromiserũt Sũ/
mũ sibi ineptũ vulgus pontificem
acclamabat Cõstituite nobis inq̃t
nobis plebs rhõna rhomanũ põ/
tificẽ vel saltem ytalicũ. qui nos re
gat qui nobis de nostris ꝓficiatur
et gentes nostrã iudicet vel timor
mortis succũbetis si nõ elegeritis
quẽ nos acclamam' eligendũ Et
hoc modo sũmus pontifex fuit ele
ctus in quo istud execrabile scisma
cepit vt imediate subiungã Mor
tuo eni felicis recor̃dationis dño
Gregorio xi. vicario meo cuius
mors erat anno a natitate mea. M
ccc. lxxviij. die. xxvij. Menꝫ Marcij
Officiales vrbis Rhome diuersa
in capitolio celebrauere cõsilia Inẽ
que cõcluserũt vt dñi Cardinales
Rhõnũ vel saltẽ italicũ eligerent
in sũmũ pontificẽ Nam als formi
dabãt curiã in ytalia nõ mansurã
Huic consilio interfuit Bartholo/
meus archiepũs Bareñ put ꝓprio
ofessus est ore. qui et se ante cõcla
uis introitũ bandarensib' recõmẽ
dauit Egerũt etiã ĩdem officiales
vt custodiã portaq̃ et pontiũ eor̃ũ
familiares clauderẽt. ne electores
modũ hr̃ent recedendi Pendenti/
bus etiã dieb' x. qui a morte ꝑfa/
ti Gregorij effluxerãt ꝑdictis vrbis
Officiales assumpto ciuiũ numẽo
nõ modico Rhomanũ in põtificẽ
vel saltẽ italicũ postularũt Ipos
Cardinales maximis subesse dam
nis et pitulis irremediabilibus ꝓ
clamãtes si nõ facerent ea ad que
hortabant Sicq̃ factũ est vt ex
minas ad domos Cardinaliũ in/
timarẽt si non ꝓficerent que posce
bant Expulsis igitur nobilib' rho
manis per sepedictę vrbis officia

les vt breuiter loquar cū consensu multoꝝ ꝑlatorū in vrbe effectū est ꝙ oīa vrbis capita multis aduīctis ciuib⁹ ꝙuenerūt cōclaue intraturi qui ꝓcū ꝙpesci nō poterant introire ꝓmissi sūt nō libere ꝟ metu suscepti Qui fic vt ꝑferē intromissi rhōnū vel saltē italicū in papā reꝯ rebāt.et nisi hoc efficerēt antequā cōclaue exirent.electores starent in suaꝝ piculo ꝙsonarū Et impostorum magnis ꝑstrepuere vocibus muniētes palaciuꝫ vīis armatis portāqꝫ illā q̄ de directo sub conclaui fuerat ictibus et strepitibus nocte tota omouerūt.lingua eorū clamātes Rhomanuꝫ volum⁹ aut italicū et voces easdē de mane resūpserūt Pulsatis qꝫ postmodum campanis ꝙ ꝓpi tumultu.rumor peior ꝑore increbuit cū ꝑdicta proclamatione rhomanū volum⁹ aut italū Et extūc de cardinalib⁹ quidā oīm exꝑte et dissensu votis eorū se velle satisfacē rēderunt nominātes ꝑdēm dōm Bartholomeū Bareñ archiepm Eundē ergo eo mō elegerūt ꝙ ver⁹ esset sūmus pontifex mortis tñ timore in eorum animis ꝓmanēte Demū officiales cū ꝓpio oclaue cōfregerūt magna cū violentia Qō cū intrarēt Cardinales in Capella secreta se reduxerūt cui⁹ portā cū securibus in ꝑtes diruperūt Introiuit qꝫ ꝓpis armat⁹ vocib⁹ pstrepens vt ꝑdus furibundis Qō cernēs vn⁹ ex cardinalib⁹ dōm inqt sci Petri elegim⁹ qui nobis resistit hūc igit ad dissentiēdū inducite Quē accipiētes bina vice ꝟ inuitū posuerūt in cathedra hic cardinalis sci petri tāqꝫ vir sanct⁹ maledictionē ꝙ bñdictōne rhomanis impcans ipos ad dictū bareñ trāsmittet et dū illi reuerentiā tanqꝫ summo pōtifici cōsuetā sibi facere vellēt Cardinales palaciū exiuerūt domos ꝓprias petites intrantes Nōnulli vero ad castrū sci angeli trāsformatis habitibus se trāstulerūt Aliq̄ vo vrbē rhomanā exiuerunt Bartholome⁹ igit bareñ eo q̄ ꝑfat⁹ sū mō elect⁹ ꝙ cardinalib⁹ q̄ se in vrbe rebuauerūt mittebat vt ad ipm ꝙ maioris piculi euitatōe ꝓcurarēt. Illi vero noluerūt ꝟ q̄si de suis reqsitionibus fastiditi ad illos miserūt qui in suis domib⁹ remanserūt.qui ab eo et vrbis officiali⁹ postulati iā venerāt ad palaciū vnam cedulā manib⁹ eorū sub sēptam ferētes ꝙ quā sex cardinalibus tūc cū eo in palacio erātib⁹ ptātem ipm intronisandi cōmisert Qui Barēsis de hoc nō cōtentus vocauit epm Cassañ in hec verba ꝑrūpens Vade inqt ad bandareñ dicēdo sibi nihil esse factum et vt ordinet ꝙ hi qui in castro sunt etiā ad palaciū veniant ꝙ intronisatione celebranda. Hoc ergo mō requisiti sepius ne maiori succūberent piculo ꝓpter bona ipoꝝ iam dispersa castri munimina nimis infirma Dā formidabāt victi⁹ paucitatē neqꝫ locī tutū quē accedere poterant nouerūt Venerunt ad palaciū et cundē Bareñ more solito intronisabāt Qō aduertentes illi qui de vrbe iam recesserāt

reuersi sūt. timētes si tūc si venissēt potuissent rhomani suspicari ipos hmōi electionē velle impugnare. ꝙ ea de cā a rhōnis forsan fuissent occisi et ipoꝝ bona hinc inde disp sa extitissent Hoc igit timore vel ducti seu poti⁹ seducti rhomanam vrbē accessere ipm dñm B. coro nātes Quippe ab eo tpe eundē co ronatū vt rhomanū pōtificē meū ꝙ vicariū in oībus tractauerūt Cardinales vero vltramontani de post facto ipm sepe sepius ꝙ re quirebant q̄ten⁹ de tuto ac securo loco eis puideret in quo liberum hrent eligēdi locuꝫ Qui paulatim e ananiā venientes p filio Predēs sūmus pontifex sine alicui⁹ cardi/ nalis societate venit tyburtinū ad quē locū eos sepi⁹ euocauit q̄i po ribus et ꝓbus eos vellet ꝑiculis implicare vt ipi Cardinales affir mant Ñ ipi sic metu cōcussi et ti more ꝓterriti ipm sic electum sic in tronisatū sicꝙ vt p̄ferꝝ coronatū dimiserūt et in francia Clementez septimū libere et canōice in ciuita te fundana elegerūt Quo mortuo clemēte Successit ei petr⁹ de luna quē Bñdictum appellabāt adhuc viuēs de quo in ꝓcessu aliq̄ latio/ ra ꝺtingētia declarabo Prefatus igit Bareñ vrban⁹ sextus noiat⁹ ē Quo mortuo successit ei Bonifa/ cius. ix. Cui Innocētius. vij. Qui mortu⁹ est anno a natitate mea. M cccc. vi. Post hūc Gregl. xij. in sum mū pontificē sublimat qui angel⁹ Corario dicebat adhuc viu⁹ qui

ole. xxx. mens ꝓfecti in summū pō/ tificem fuit electus Hic in cōcilio pysano depositus fuit absens tū et in locū eius Alexander quintus surrogat qui fuit petrus de cādia Et extūc increuit scisma Nā eo tpe tres gesserūt se ꝓ sūmis pōtificib⁹ quoꝝ vnus in francia et duo alij erant in italia. quoꝝq̄ libet sūmus pontifex dici et teneri exoptabat. Qui alexander dum diem clau/ sisset extremū Electus est Baltha sar Cossa et appellatus est Jobes xxiij. cui⁹ vita supstes est vsque in diem hodiernū Et de his sic nomi natis summis pontificibus totum istud volumen tractabit in ꝓcessu Ex quibus oībus nuda claret ꝛi/ tate. hanc summi pontificis accla mationē multo deteriorē atqꝫ pni cioſiorē extitisse postulatiōe regis a populo iudaico. nō mō ex parte populi furentis qui hanc electiōm voce furibūda cōclamabāt ꝙ stre/ pitibus fauoribus qꝫ impñssimis ꝓsequebant. seo etiaz ex parte do li per maiores vbis et etiam ꝓla tos in hac electione commissi qui qualem modū ꝓcedendi seruaue rint patet breuiter ex hiſtoria iam narrata Unde non immerito ego qꝫqꝫ miſēicors q̄ qꝫ benignissim⁹ iram meā diffūdi super totum vni/ uersum. permittens ob electoꝝ ma liciam ob venenum scismatis tam periculoſi tam qꝫ scandaloſi sic in/ fundi ob iniquitatis filios qui me tam grauiter offenderūt. cum non solum hoc sine me effecerint ꝫ cōn

consiliū meū et eadē otra meaz p
petrauerint volūtatē Jerū etiā p
lati pleriqz qui fauorib⁹ et osilijs
vt p̄ferē cū p̄ło institerūt me ma
gis turbauerūt qui et grauī cōn
me peccauerūt Jñ reuera nō mi
randū si ius regū eas etiā ad vin
dictam secutum est Nam vt grauī
eos in vindictā iure p̄cellerē et iu
go qui hec ppetrarūt cū sua poste
ritate nō cuaserūt impune Rhōa
eteni quot et q̄ntis subiecta fuerit
traditionib⁹ cedibus tribulatōib⁹
bellis ve intestinis et punicis no/
runt ipi.referant et scribāt ijdem
Nō dico ab alienis non extraneis
p̄ncipib⁹ sed ab eoz sūmis quos
acclamabāt pōtificibus qui tāqz
reges in virga ipos ferrea nō tm
regebāt sed etiā tanqz vas figuli
illos ofringebāt Et vt clari⁹ edis/
serā non mō iugulabāt. decapita
bāt fuituti cos redigebāt. vineas
et segetes eoz sibi vendicabant fi
lios et filias sibi seruos seruas q̄z
fecerūt vez etiā totā vrbē rhoma
nam seruā sibi fecerūt. et seruituti
tyrānice subiecerūt Longū est sin/
gula dinumerare imo plixū ē val/
de Soli⁹ Bonifacij noni bella, per
stringē ab eo quo ventū ē tpe ad
Jobem xxiij. qui Balthasar ē cui⁹
et gesta mundū noscūt p vniuersū
Qui quō Rhōnā subiecerint gētē
et in virga eos ferrea correxerint.
nouerūt illi qui mala passi sūt. Di
cāt ergo si placet Mea interest de
illa filere materia qui ad alia scri/
pturus p̄rabo Ecce o spōsa dul

cissima nōne anxiari nōne turbari
nōne ira p̄pleri ob hec impia foze/
facta debeo qui tā puersis qui se
immiscuerūt electōni siue dolo siue
iniquitate seductis et p certo ma/
gnis et puis plātis et subditl. q̄s
omnes et singulos in p̄fatis noui
reos penā inieci vt videant se sic
puniri quia suis malis meritis hec
oīa meruerunt Attente igit te
O sponsa dulcissima aduertere ge
stio et te veritate adiuratā. inēro/
go si tanti auctores sceleris penā
p iniectione huius pnicioſi atque
flebilis scismatis nō meruerūt. Nō
aliter te hesito rē suraz nisi illos ea
que patiūtur supplicia meruisse Et
videbis etiā maiores suā quā me/
ruere culpā luituros pena ḡuiori

Distinctio.viij.cy spōs⁹

vult misereri sponse et ipam libera/
re z nō celerit et ponit cā quare. q
rīdet ad distin.iiij.lib p̄mi.

Jā tñ mie atqz clemētie
me omemoras largitorez
dulcissimū Mihi eni p̄priū
est misereri semp et parcere vnde
q deuotissime flagitas te duxū ab
amicis desolatā et ab emulis affli
ctam liberari Dudio certe neqz te
que sup me radicata es firmissimā
petram deserere potero Aliud
est eni p̄cuti et sine relaratōne pu/
niri quo nimiz modo Synagogā
ꝑberaui p̄cussiōe satis crudeli. de
qua hieremias p̄pheta ita ait Pla
ga inēt inimici percussi te. castiga/
tione crudeli Et iterū p̄pheta hāc

pcussionē vocat insanabilē ait eni Quid inquit clamas sup cōtritiōe tua.insanabilis est dolor tuus Sic pcussi pharaonē supbissimū regē quem postremo per famulū meuz moysen in mari rubro cū curribus et equitibus sūmersi Sic herodez Sic antiochū ceteros qz cayn fili os induratos flagellauī Aliud est puniri vt quis corrigatur et se pec casse cognoscat Ita dauid et ma nasses et maria magdalena et ple rīqz viri atqz femine peccauerūt q̄ suam cōfitentes culpā miam sunt cōsecuti Ita etiaz quondā plagis puniui genus hebreum.nūc strage nūc oppressione.nūc seruitute nūc heremi detentione ānis pluribus nec tamen ipm deserui desolatum. Verbero igit vt emendē delictum Castigo peccantē vt hoiem saluē. Flagello delinquentē vt sanem vul/ nera languētis Tēpus medicine plongo qui tarde ad irā puocor vt grauius pcutiam Nam vt ait Ouidius Quāqz q̄nto q̄s maioz tanto placabilis ire q faciles mo/ tus mens generosa capit.tamē vt ait valerius Lento gradu ad vin/ dictam sui diuina pcedit ira.ꝫ tar ditatē sui grauitate cōpensat Ne/ qz nūc festino nō accelero remedi um adhibere pter ipius criminis in se et delinquētiū q̄ntitatez q̄dra ginta eni fere annis offensus fui p generationem istam pessimam et nouerunt se grauissime peccasse sed diligentiā quā debebant non adhibuert pro scismatis pulsione q ideo increuerūt sup eos mala vñ ingrauata est cōtra ipos ira mea tāto iam vt pfatus sum tpe hinc nimirū vt illi qui huius scismatis sūt auctores et fautores culpā tā enormē suam osiderent q peccatū suū cognoscant.horūqz malorum omniū et singulorz cernūt grauita tem.nec potui nec volui pstare re/ mediū.donec mitterek qui mitten dus fuerat.et veniret qui vēturus erat qui huic nefando finem impo neret scismati rex ille serenissim⁹ de quo in sequētibus mentio fiet spe cialis Scriptum nanqz est Juxta q̄ntitatem delicti erit plagarū mo dus Ceterum expecto et respecto morāqz facit ne subito miserim q̄ mittendus erat vt in se puniank q̄ malū suis exemplū subditis pbue rūt Et reuera subditi vt rebelles atqz ptinaces cōspectent se ipsos in malis quos elegere prelati. ma nifeste publice qz castigari vñ ait scriptura Qui regnare facit homi nē hypocritā pter populi puerili/ tatem Puniūtur igitur prelati qui summa ambitōne ad papatū aspi rauerūt.nec pter sanctam pacem ecclesie vandaz resignare voluert sed multo magis ad scismatis ro/ bur nutriendū quicquid facere va luerunt effecerunt vt inferius luce clarius ostendek Non loquor de paruis aut mediocribus ꝫ de ma/ ximis et sublimioribus qui tibi O sponsa pacem obligarenk elargiri et semper in oppositum laborarūt in effectu Hi igit qui emulatores

extitere priorū malorū et hui⁹ hor/
rende voraginis executores.nōne
merito sūt puniendi?nōne corrigē
di?nōne merita vindicta percellen
di Reuera punientur et maximi vt
paruis detur exēplū maiores non
emulandi.luent illi qui se nō luitu/
ros sua putant scelera Reuelabit̄
in futurū.nūc occultū In luce clare
bunt omnia.naz sub niue quod te/
gitur dum nix perit omne videtur
Et tu ꝓponis vlterius me vlciscī ni
mis vindicatiue Do io per p̄cedē/
tia satis esse responsū arbitror Ez
tamē adhuc ad illud tibi censco re
spondendū Offis inquā pena cū
sit iusta et a me vel ab homie infli/
cta bona reputatur in peccati vin
dictam purgat enim pena tēpora/
ria quaz merito purgatoriā nomi
namus.illa dempta que eterna eē
com ꝓbatur Neqz tantuz facimus
in meā conspiratū iniuriā atqz reli
gionē tuam ferre debebam impu/
ne ne ceteri religionis tue aduersa
rij paria aut maiora facere cona
rentur.et omnes eodē gladio feri
rentur qui eiusdē culpe conscij sūt.
Amplius quid plangis peccati pe
nam peccatū ipm plangere est nōe
penam infligi gaudiosū Tui meru
erūt ꝓter malū culpe maluz pene
sustinere Equū eniz est et iustuz vt
quia cōtra te atqz me deliquerunt
penā quam meruere sufferant Nā
et Maria moysi soror que;transito
mari rubro ꝓma diuinū carmē ca
nere meruit Postea qñ peccauit o
tra fratrē suū Moysen qz mulierē
duxerat ethiopissā obiurgauit vel
si qua alia fuit causa.lepra macu/
lata est vt culpā pena detergeret.
et se ipaz recognoscēs humiliaret
peniteret et resipisceret et exaudire
tur in statū pristinū reuocata Etsi
hoc iusto factum est iudicio ꝓter
vnius femine scissurā cōtra fratrē
vnicū.nōne ergo iram meā merue
rūt qui corpus a capite quātuz in
cis est diuiserūt et te monstruosaz
effecerunt Sed forsan tu rñdebis
te nō negaturā.reprobos punien
dos et illoz psonas iusto plecten
das iudicio Sed quia tu O spon/
sa hec pateris innocens velles a
scismatis pnicie liberari Et respon
sio in ꝓmpto est cū et ad ista supe
rius rñderim luculēte qz etiā inuo
cētia ꝓ impietate pcellitur Ez re
uera singula hec mala fiunt ꝓter
maiores ecclesie ꝓter quoruz am
bitionē peccatū scismatis pena fa
ctum est q causa peccati vnde ego
pmisi vt ꝓter p̄latorū tuoz pcā
qui me otempserūt ambitiōe vicī
grauibus criminibus grauia secu/
ta sint facinora Nam omne pecca
tum quod ꝓmo omittit peccatū ē
sed si cito nō tegit iusto dei iudicō
obligatū homis mentē et in pcēm
alio cadere pmittit.vt qđ primo
nō studuit emēdare incipiat pcō
adaugere pcēm in vindictam.
Quia igit̄ pñs flebile scisma in p̄n
cipio nō abolebat pcēm simul ē q
causa et pena pcī qz inde ortū est

vt excrescēte cecitate malicie incre/
menta viciorum facta sint supplicia
pcōr Merito ergo et ex iusticia
factum est vt qz repagula in initio
posita non fuerūt mala plura sint
subsecuta vnde Moyses Nondum
inqt cōpleta sūt pcā amorreorū.
et spūssc̄us per os dauid Appone
iniquitatē sup iniqtatē q Jobs ait
Qui nō nocet noceat adhuc q qui
in sordib⁹ ē sordescat adhuc Hinc
etiā scriptum est Scōm duriciam
autē tuaz et cor impenitēs thesau
rizas tibi iram dei Videamus er
go breuissime et intente speckemur
quomō p̄sens scisma sit peccatum
sed hoc quidem clarum est. Sed
quomō causa et pena peccati q sit r
ista ex precedentibus patent. In
principio quo Vrbanus Sextus
papa creatus ē incepit ip̄m scisma
quo crescente creuerūt Symonia
auaricia. ambitio et cetēa vt tu no
sti o sponsa dulcissima Minus sce
lerata erat etas que durauit ab vr
bano vsque ad Bonifaciuz Mala
tamen erat quia et ille non bo/
nus erat vt infra clarius appebit
Secunda etas istius scismatis. cepit
sub bonifacio sed illa peior. ḡuior
q nimis scelerata. nā tūc in sua eta
te qua regnabat floruit auaricia.
Increuit symonia et cetera mala.
imo pessia sō eo mala iitiū fortitu/
dinis sue acceperūt Et de post in
tertia etate inualuerūt ista mala q
quasi roborata audaciā assumpse
rūt et que prius timore facta fuer̄t
tūc deposita verecūdia non repu
tabant peccata et sub Innocentō
ista suam fixere radicem Quarta
etas cepit sub Gregorio qui q̄z q̄z
bonus esset homo. mala tamē ad
radicata flores produxerūt q ince
pit increscere scisma quia in Con/
cilio Pysano ip̄e depositꝰ fuit q A
lexander surrogatur et factum est
scisma duplex sub rhomani ponti
ficis obedientia vnde maior error
maior infamia q maior rumor ac/
creuer̄t Et sub illis duobus erat
etas quinta sed peior imo crudeli
or. quia reuera bellum intestinum
quod punico nocentius esse osue/
uit Demū mortuo Alexandro ce
pit etas sexta sub Johāne que om
nibus alijs peior facta est tūc flo/
res produxerūt omnis iniquitat.
et malicie fructum vt per rei patz
euidentiā q tu optime nosti. Ex
quibus patet quomō in penā pec/
cati. peccatum est causa peccati. et
quia scisma in p̄ncipio nō est abo/
litū ideo hec mala omnia facta sūt
precedentiū supplicia malorū et ex
scismate hec mala tanquā ex cau/
sa p̄creuerūt Non ergo scisma tol
li poterit donec impij corrigantur
qui illius causa sūt et extiterūt q a
statu suo vl coacti vl osentiētes de
ponan̄ aut per ipsorū resignatōz
volūtariā a depositione eis ēt dis/
plicentē vt ep̄atū eoz alter accipi
at. illis p suis crimib⁹ manifeste
pūitis q te scāz q imaculatā publice
scādalisauer̄t. et infamia defedar̄t

Nulla eni confert iustitia vt ob stinatis detur mia quā nō merent et culpa illis remittat. qui resipiscē aut penitere dedignant Sed reue ra remota cā remouebit et effect⁹ Qua ꝓpter sequor

Distī. viij. hꝫ tractat spūs materiā rnsionis ad distinctio nem ārtam ꝑmi libri in qua cōclu/ dit finaliter quō miserendus est et quibus et ꝙbus nō et qñ liberabi tur Sponsa que fuit sub lex tribu/ lationibus et in septīma liberabit

Nolī ergo exasperari O dul cissima sponsa que me au/ tumas ea ꝓcutere de cau sa vt flagellis otinue atqꝫ assidue verberare velim que magnis me pulsas clamorib⁹ vt misereri non dedigner eis qui cōtra me tā gra uiter deliq̄runt et iniustitias meas ꝓphanarūt Polluerūt templū sēm meū ponētes te sanctā et immacu latā in pomoꝝ custodiaz Non est volo ꝙ aduertas mie insigne in/ dulgere peccantib⁹ vt iniq̄tatez fa ciant. neqꝫ impio miserendū est vt iniustitiā facere discat Quinimo q in hac ꝓte mie dignitas est. tollere miam et auferre Solū conuerti volētibus mia impertīda est qui se peccasse penituerint et de cetero peccare noluerint nec tamē impu/ ne transire debebūt. ne iustitie de/ rogetur Quādiu igit prelati mun di huius sūmi rectores et tenebra rum harū regimē qō tyrānice pos sident obseruauerint. nō est porta ad miserendū reserata. qui sola du ctī ambitione se ꝑlatos ostendūt vt ꝑsint nō ꝓsint. vt marsubia im pleāt aiarū spreta salute. vt viuāt vt volūt nō vt debēt. vt libita ꝓse quant nō licita. oibus se inferiori bus scandalū et specula malorum morū. et totius xp̄iane religionis macula existētes Quibus aut resi gnātibus aut depositis rectuz pa tebit iter ad tuam O sponsa vnio nem celebrandā Sed qz tu ipa ꝓ te atqꝫ tua gente deꝑcari non desi stis quā miam meaz implorare ꝓ clamas. que mihi tibi qꝫ fidelis in uēta est et nīibus totis ad nostrā anhelat pacē Te exaudiā vna cuz populo tuo meo qꝫ tibi missur⁹ ꝑn cipē vnuz. virū bonū quem inueni ꝑm cor meū cū cētis multis q̄ pa cem tibi dabūt exoptatā Nam qꝫqꝫ filī tui dereliq̄rint legez meā et iustitias meas ꝓphanauerint et mandata mea nō custodierint Vi sēcordiā tū meā nō dispgā ab eo quē tibi mittā ꝓpter scām religiōz tuā Et reuera q̄ de labīs meis ꝓ cedūt nō faciā irrita Videbis eni et mirabīt et dilatabīt cor tuū qñ uersa fuerit ad te multitudo fide liū tuoꝝ et gētis tue fortitudo ve nerit tibi. qui oēs te ad vnitatem ꝑcis radicatā cpibus reuocabūt. Et vt clarius intelligas. attētius solito paulisper aduertas queso. Quadraginta annis irritatus suz ab istis qui se errasse nouerūt sed non emendabant quod male gel serunt. sed necesse est vt finem

accipiat ꝑuaricatio.qz non erit de
solatō ꝓpetua.sed ꝑcīse tpalis Nā
sicuti post plagā qua ꝓcussi hebze
os cessauit ira mea Ita post penā
et vindictā placabilis ero sup ini
quitate gentis tue Et ecce hi anni
xl.dies illi sūt.xl.de qb⁹ Ezechiel
iiij.Dormies sup latus dexterū et
assumes iniqtatē domus iuda.xl.
dieb⁹ diē pro āno.diem inqz ꝓ an
no dedi tibi Cōsumet igitur iniq/
tas filioꝝ tuoꝝ.xl.ānis et tūc finē
accipiet pcēm Ibi sūt āni ire dei in
qbus pcōzibus vindictā meaz ex
hibui.de qbus Numeri xxxij.dicit
Iratus dns aduersū isrl circundu/
xit eū per desertū.xl.ānis donec c
sumeret vniuersa generatio que fe
cerat malū in ospectu dñi Isti sūt
āni vindicatiui in qbus vltio mea
manifesta claret ꝓpter iniquitatez
filioꝝ tuozū.de his nūeri.xiiij filij
vīi vagi erūt in deserto annis.xl.
et portabūt fornicationē vestrā q
scietis vltionē meā Vagi fuere fi/
lij hoim ānis istis.xl.boni cuz mal
et qsi sup terrā ꝓfugi.cū otētione
magna et receperūt iniqtatez pce/
dentiū qui ab hac vita decesserūt
fuerūt ergo vagi in xbis.vagi in
mozib⁹.isti rbōni.illi frācigene.alij
maritimi.sed nūc in āno.xl.oplebi
tur vltio mea vt quilibz ad caulā
verā et vnicā reuertat Ibi etiaz ni
mirū sūt dies illi.xl.in qbus super
terrā plui.xl.dieb⁹ vt punirē pcēa
hoim puuloꝝ cū parentū pcīs et
osumet pcēm dieb⁹.xl.diē ꝓ anno
oputādo Ibi etiā āni pūt designa
ri per horas.xl.qbus mortuus sui
¶ Nā reuera istis ānis.xl.qsi dor/
miens fui et soporat⁹ sed hora.xli
qsi leo surrexi de sepulcro et nunc
in fine.xl.ānoꝝ qsi vrsa saliēs q leo
fortissim⁹ vigilabo.et exurgere te
faciam O sponsa dulcissima vt de
vno capite tibi ꝓuideam ceteris q
punitis et repulsis Cōsumet igit
tota malicia in his ānis.xl.et finē
capiet ꝑuaricatio et iniquitas vni
uersa Quippe isti anni.xl.includun
tur in sex tribulatiōibus de quib⁹
scus Job ꝓphetauit futurā tuam
ꝓspiciens tribulationē et eiusdem
post certa tpa absolutionē.ait eni
ad te clamās de me In sex inquit
tribulationib⁹ liberabit te et in se/
ptima nō tanget te malū ¶ In fa
me eruet te de morte q in bello de
manu gladij ¶ A flagello lingue ab
scōderis et bestiā terre non formi/
dabis et bestie terre pacifice erunt
tibi.et visitās spēm tuā nō pecca/
bis et scies qm̄ multiplex erit semē
tuū et ꝓgenies tua sic herba terre
Mōne etiam et tu ipa ad quēdam
amicū tuuz ꝓrupisti in hec verba
Ipe liberabit me.de laqo venātiū
et a xbo aspo Post digna ꝓpli tui
flagella te ipam vir sacro imbut⁹
spū osolat ne vesaniā a despatōis
laqum cogaris incidē cuz tu timi/
da doloris tui finē estimaueris te
non habituram Non enim vt ꝑfa/
tus sum erit desolatio ista perpe/
tua sed temporia.nō crudelis sed
punitiua.nō horrēda sed emenda
tiua.nō destructiua sed future sa/

ditionis ꝓseruatiua Hinc é ꝙ eo
ctus spũ ꝓphetico ait ad te dulcis
sima sponsa In sex inqt tribulatio
nibus liberabit te Sed q̃m te? Te
sponsã liberabit dilectã suam spõ
sus ille cuis dulcissim⁹ cãdidus ꝙ
rubicũdus et ex milib⁹ electꝰ Ille
inqz in sex tribulatiõibus libẽabit
te Ponit hic nũerus et finitus cũ
talis oñis sit numer⁹ vt possit nu
merari Dñicit etiaz tribulationis
vniuersitas. totius qz doloris tui
ogeries q̃ in numero significatur
senario Sex eni nũerus pfectꝰ est
post quẽ nõ erit dolor amplꝰ aut
tristitia neqz tribulatio neqz luctꝰ
que ꝓma abierũt et ideo in sex tri
bulationibus q̃s supꝝ sex omemorauí
etates castigaberis flagellaberis
corripieris et vulneraberis et in il
lis pcẽm tuũ delebit amputabit ꝙ
rescindet Noli igit dulcissima spõ
sa anxiari in spũ tuo nec turbetur
neqz formidet cor tuũ In sex dieb⁹
patrabã mũdi opus oñe. celuz et
terram flumina maria volucres pi
sces hoiem qz et cetera q̃ formãda
fuerãt dixi. cũ ornatib⁹ eorum ꝙ
cũcta pfecte cõdidi et distinxi. die
vero septio requieui ab omni ope
qd̃ pfeci Sic et tu in sex tribulatõ
nib⁹ libẽaberis qz tribulationũ tua
rũ nnmer⁹ in senario pficietur ꝙ in
septenario reẽescens tota pulcra ꝙ
formosa et in colũna ꝓcedaz te ꝙ
stabis firmata sup colũnam firmi
ter radicatã Naz sapia edificauit
sibi domũ et excidit columnas. vñ.
Iste do colũne tue O sponsa ofir
mate sũt vñ p os dauid loqt spiri
tussctus Ego ofirmaui columnas
ei⁹ Sed quõ colũne iste dicerẽtur
excise et ofirmate. nisi esset nobiles
insignes et fortes? Nobiles sũt ꝙa
auree Insignes qz argẽtee et for
tes qz ferree atqz marmoree Et tu
eris O sponsa ferrea Vñ ꝓpheta
hieremias Dedi te in colũnaz fer
reã nãc̃ ferrũ cetera metalla do
mat sic et tu oñia mũdi regna sb
iugabis Tu es eni colũna q fũda
mentũ vitatis ꝑm apl̃m ad Tim.
Et qui tu⁹ erit ꝓuisor rector qz re
ligiõis sce colũna erit firmissima
ex auro fuluo. cui⁹ bases erũt argẽ
tee et erit colũna marmorea stans
firmissime neqz ad sinistrã neqz ad
dexterã declinãs Vnde Jobs in
apoc̃ Qui vicerit faciã illũ colum
naz in tẽplo dei mei ꝙd si nõ vice
rit nõ erit colũna Colũna igit erit
in tẽplo meo futur⁹ põtifex q̃ cum
phum in eccia militãti reportabit
victis hostib⁹ religiõis xpiane Co
lũna inqz aurea colũna argentea
colũna ferrea et columna marmo
rea. talis eliget sũm⁹ sacerdos qui
nõ alia qz tal colũna statuet sic
do rex noie colũna erit quẽ eligẽt
sũmi põtificis electores Vñ Job
in apoc̃. qui illũ vigito mrans ait
Ponã inqt te colũnã in tẽplo dei
mei Prophetia ista fallẽ nõ põt
cũ spũssanctus ipam sit elocutus.
Tu ergo colũna quiscunqz ille fue
ris in templo dei columna firma
beris vt pacem ecclesie largia/
ris scismatis veneno penitus

extirpato et sic in sex tribulationi/
bus liberaberis qz in sex pontifici
bus vicarijs meis finez accipiet p
uaricatio et pcti tui pena finietur.
Sex eni dieb⁹ vt scptū est in exo
opaberis et in septimo ab oi ces/
sabis ope Seruus etiā emptitius
sex ānis seruiet tibi vt ibi dicit scri
ptura sed in āno septimo liber ēit
Ecce sex diebus est opandū.et in
septimo cessandū Sex ānis est ser
uiendum et in septimo erit libertas
Sic ergo in sex liberatiōibus libe
rabit ecctia qz cōsumetur pcēm sex
etatib⁹ quas supᵒ memorani.q̄ sub
sex pōtificibus otigerūt Dzia vt
pfatus sum erat sub vrbano sexto
Secda sub bonifacio tertia sb Jn/
nocētio quarta sub gregorio quinta
sub alexādro Sexta sub Jobe Jn
et sub quo hoc damnosū atqz exec
bile scisma finē habebit Et in septi
ma ñ otinget te malū Nimiqz vsqz
in finē mūdi tribulatiōes patiet.
qz militas q pugnas sed nō tāgz
te ampli⁹ scismatis taz horribilis
atqz scādalosi malū.aut pnicies.q̄
draconis versucias sūma cuz pru/
dentia eradicabis Ante tpa m.kta
crudelis seuiebat leo.per psecutio
nes manifestas aliarū gentium et
infideliū ꝓpter Sed nūc victa leo
nis feritate pugnat insidians dra
co p hēses q inuētiones dissensiōis
in ecctia ꝫ quō leo rugiēs supat⁹ ē
supabit et draco dolosus subdit
aūt vir scūs Jn fame inqt eruet te
de morte et in bello de manu gla
dij Sic igit te redimā ne morti suc
cūbas et ne sūmergaris summa te
diligentia custodio fuisti hucusqz
sicut Jonas in vētre ceti ꝫ euome
ris aliqz magnū emerserit cuī Te
ergo ne occidaris saluabo.ne in
bello quo contra emulās tuos di
micas eoz interimarl.gladio me⁹
te saluabit et defendet mucro Be/
mimortua recubas sed totā te sus/
citabo viuā Panis sci esurie anxia
ris ꝫ te ego ipe vt reficilleris pa/
scam vitali cibo ¶ Nōne helyas p
me pane pastus ē qui se emori fla
gitabat et optabat Et te q̄ viuere
gestis nō educabo?Absit Nam et
Moysen suum meū xl.dieb⁹ q no/
ctib⁹ sine corpali cibo potuqz pa/
ui celesti cūdē nutriēs māna Quō
ergo te fame pire pmittā?Populū
qz ceruicis durissime qz mirabilit
ipe pauerim atz potauerim ipa ñ
ignoras Qui etiā me totiēs tanqz
ḡuiter exacébauit vt etiā p eos ce
lesti sūpto cdulio.ira mea in ipsos
descēderit atz desenerit Quō g⁹ te
m amantissimā dulcissimā atz gra
tissimā sponsā q amicā derelinquā
te dimittā?tui obliuiscar Est putas
possibile vt dulcissimi partus su
mī obliuisci possit quez tenerrime
dilexerit.attrectauerit dulciter atz
dulcissimo oplexata fuerit osculo.q̄
nec quidē vno momēto absentē a
sinu suo poterit sustinē?Sic et tui
ego tu⁹ cui tanqz fidelissimo dulcis
simo qz inniteris sponso tuo obli/
uisci non valebo?Obliuioni q̄z tu
me dare nō deseras si te in pcordi/
orū intuitu meorum non ꝓpsue/
ro in factis singulis et faciendis.
¶ Panē celi panem qz angelorum
manducauit homo et te pane ce/
lestis leticie āgelici qz tripudij nō/
ne saciabo.ob cuius intimā melli/
fluā qz dulcedinē et dilectionē ti/

mia vt te esurientē saturarē. stelleo descēdens e celo. terrena petiui et te famelicā lucifero abripui qui te in sua captā potētia inanē absq; nutrimēto dereliq̄t. Absit a me. Absit oino. Absint et a te cogitatiōm hui⁹ cemodi emolimēta cum talia fingere etiā nefas reputē et ingratitudinis viciū. o dulcissima sponsa. ¶ In hac igit̄ exilios fame tua te a morte liberabo. Et nō mō ne defūgaris esurie. auxiliū oppōtabo. Sed etiā vti p̄clarissim⁹ vir ille ac scīssimus Job aiebat. Sed etiaz in bello inq̄t de manu gladij eripiam te. O q̄tiens p hebreoz gētē pharaona pugnaui vincēs atz triūphans tūc in ignis. tūc in nubis eos colūna p̄cedēs. Aliq̄n summersione necans eoz aduersarios vt in pharaonis plaga quē strage nūerosa atz terribili in mari rubro sūmersi. Interoū victoria p gladij scindētem actē emulos eoz cedens mortifere subieci pene. Et tibi quā pre synagoga elegi auxiliū putas impēdere nolle? Infirmam opinaris quā ad te gero amiciciā. Dz eanō vt scias firmissimam nosse te velim. In nēcitatis articlo amicicie firmitas ptz. hāc si placet intueri te volo et ab his recedes mōnib⁹ q̄s hucusq; lachrymabilit̄ te panxisse noui. Te ergo de morte liberabo et in bello p te sic pugnabo vt de tuis hostibus triūphes cozonata. hinc vt vir idē scūs effatus est. A flagello lingue abscōderis qz cr̄p brationes detrahētiū atz obloq̄tiū tibi ommutescē faciā. q ouicia otumelias q̄z q̄s euomuerūt pharetra diriissima in eos qui emiserit resiliēt. q verecūdiā p̄ñs sauciati sagittis patient. ¶ Nec habebunt vltra cōn te occasionē vllā. vt iacula venenate eñciāt lingue q̄ etiaz fixba malicie ploq̄ vellēt. subtricere. opellent. Sequit etiā Bestiā terre nō formidab. hoc est hēticos qui tibi infidati sūt. qui ērā comedunt ērena sapiētes te timebūt. q tu nō formidabis eas. Per te nāq; in ēre puluerē iustitia dānati ouertentur. Insup q tu eñcies eos a sede scā tua qz indigni sūt vt in domo tua hitent. q̄s error et p fidia circūualant. Necnō q bestie ēre pacifice erūt tibi. Tyrāni nimirū bestie ēre sūt qui bonos oppmūt vasa fci in iquitati. hi erūt tibi pacifici. et pacis tue emulatores ouersi de moribus malis ad tuā scītatē cuius et erūt ignei defensores. Tūc nanq; visitās spēm tuā nō peccabis. Pulcra eni eris in charitate filioz tuorū q tūc nouo germie accrescet et accendet veluti cliban⁹ ignis ardētis amoz tu⁹ et vniuersi te diligent et cōn aduersarios tuos defensabūt. Erūt tūc filij tui pleni charitate q multiplicabit semē tuū. Semē inq; abel iusti tūc adolebit et erit pax sup ozbē vniuersū et sōñcient tibi turci q saraceni q q filij cayn fuerint debellabunt q decident in ore gladij q capiet tibi filius tuus rex. Rigismūdus aduocat⁹ tuus vbis Ciuitatē scām hierlm et multiplicabitur semē tuū nimis et miraberis et dilatabit cor tuū qñ conuersa fuerit ad te multitudo gentium et erit progenies tua sicut

herba terre fructifera et sicuti pratū floribus aspersū et eris corona triumphalis mortuos suscitans Surdos restaurās. lepros mūdans et tunc innumeras mihi spōso tuo grates reddes dulcissimo et erit pax sup oīa regna tua. et multiplicabitur īperiū tuū in pace sempiterna Et per hec q̄ pfatus sū ad oīa et singula per te mihi ꝓposita estimo me sufficienter rñdisse Si quid vo occurrerit tibi de cetēo ꝓponēdū i futurū libꝝ rebuato

Explicit liber scdus de desolatione ecclesie.

Liber tertius In hoc libro Sponsa ponit metꝝ in quo petit rñderi quō tot mala possent abscidi que iam sunt in ecclesia

O Alcia pulcra ve ẏba canis mi sponse venuste
Florida leta q̄ dicta seris solamine plena
Prospera sic et amena paris sermone perito
Mellea nam tua carmina clam. me carpere noscas
Da q̄ modū iam solue nodum. dic qualiter extet
Tristis ouans merēs q̄ parās se ad gaudia leta
Tolle moras que dando placas solamina verbi
Cerno malū vetus atq̄ nouū que tollere cures
Tollito pessima scandala plurima garrula vulgi
Morbida pellito pocula fundito pocula virus
Vincula si poteris simul atque picula pelle
Pelle timorem redde fauorē; pellito morbū
Sit medicina tuo formata per omnia sensu
Sit fortis dulcis. sit viuida sitq̄ serena
Non poterit firma quercus radice locata
Absq̄ labore graui diuelli seu lacerari
Ecce timor meus est non posse nefas spoliari
Mundū quo plenus ex omni parte probatur Et sequor

Prosa prima distin. j.

Sponsa ad sponsū mouet per quē modū possit fieri finis huiꝰ piculo/ si scismatis

Contradicere q̄ p te relata sit sponse mi dulcissime ñ valeo Cū et eadē sup fūdatissima sint radicata rōne Q̄z tpis tātaq̄ misere or penuriaq̄ q̄ et ipm pcēm finē ca piat et ego ꝑstinū m statuz reuōta q̄eta atq̄ secura tibi fuire tibi possim Et id q̄dē parū m est vt tante desolatiōis intuear finē vñ m huiꝰ/ cemōi attēdenti gūs accrescit dolōris inopinati anxietas cū videā gūissimū sup me filios q̄z meos iugum deꝑmens atz onerās totius statū vniuersi Et o vtinam adiuer tere valerem quomodo tot scisma/ ta tanta, ve scandala. infamie ac

rumores possint aboleri Tu igit qui vitas es pmpsisti iocũdo car mine hẽt singula finem habitura Alis vt credã sermonib' tuis Ter tissime nosse te velim. Vbis tuis ad hibeo fidẽ qz te ipm estimo mẽtiri nõ posse qui vitatis lumine radio so decorãris Sed nescio multis p pedita merorib' diuinũ tuũ pfun dare osiliũ. quo mõ quibusve. via atqz vi hec fieri posse oprehendã Noui te posse omnia q nõ eẽ impos sibile apud te omne verbuz q celos fũdasti et terrã formasti cũcta pal mo dcludens. sed celasti a me quõ io qd fiet sit futurũ Si venit pleni tudo tpis vt post vindictã mie re corderis qso diligenc er pcordijs meis auscultãe digneris que mihi ad oppositũ fidem firmã faciũt. ne credã nisi aut maxia difficultate aut experientia manifestissima supa ta me pace atqz vnione fruituram. Qua de cã infortunij mei ãrelas singillatim ponere studui vt me tacente rñdere non dedigneris ad ea q edisserere iam inchoabo.

Distinctio. ij. In q̃ spõsa

mouet argum de symonia et ibi ha betur qd sit et vñ habuit ortũ q p eccia peior est synagoga quo ad symoniã et notat ibi iniqtas illi' peccati

Increuerũt in me mala quorũ nõ ẽ numer' oppenderũt me iniqtates mee et nõ potui vt viderẽ multipli cate sũt infirmitates mee nimis qz circũdederũt me mala pessima q si potero ad numerũ reducã octona riũ. vt sic saltẽ videatur si remediũ poterit adhibere Primuz igit ma lum est Symoniaca puitas Est ei symonia voluntas studiosa emẽdi vel vendẽdi spuale vel annexũ spi rituali. vocat etiã hereſis qz bñdi ctio symoniaci in maledictõnẽ ver titur habuit ortum in veteri lege a gezi qui a naaman a lepra mun dato munera recepit et dicunt spi ritualiũ venditores gezite Symo niaci vero prie a symone mago vocitant qui a principe apl'oz pe tro spm scm pecunia volebat emẽ Et vocant symoniaci spualiũ em ptores vt qui p ordinibus sacris et bñficijs dãt iniqtatis mãmonã Nuncupant tñ cõiter Symoniaci siue vendãt siue cõparent spiritale Hec impia hereſis hec iniqua pra uitas mũdũ intoxicauit vniuersuz Quis est cleric'. qs in ordie sacro qui nõ sit symoniac'. papa Tardi nales Archiepi et epi omnes hac impia sũt infecti puitate Dẽs acci piũt mũera. p tẽpali thesauro dã tes spuales diuitias O qt et qnti cõn symoniã scpserũt vt ipam ab raderẽt sed nihil pdest scribere vl dicere si non affuerit et efficere Re spiciam' oratione Inspicio synа gogã q me multo melior est Ecce q aduerto mi spõse dulcissime Illa colũbas vẽdebat in tẽplo vt aua ricie sacerdotes ei' intenderẽt q di uitijs replerenc. Sed filij mei plati et qnto maiores tãto deteriores filiũ te dei verũ. colũbã scam spm videlz tuũ scm. sacmẽta tua bene ficia. spuales qz ptates pcepteco

et fauozib⁹. vēdūt inozdinatis. Et reuera tu ipse mensas numulariox q colūbas vēdentiū euertisti. Ecce quō stabit regimē sponse tue in taz impio regno pfūdatū. Sūt igit fi lij tui atq; mei symoniaci et gezite. Nā hi vendūt. isti emunt. isti aduocāt. illi pcurāt Illi sē sequestri illi arbitri. Isti citatozes. illi opositozes. Isti auditoēs. illi exceptozes. Et q cunq; censeri potuerunt noie symones sē q giezite. Et o mi sponse dulcissime te gestio nō latere. symonia pcēm nō reputat Vis forsan abnegare q me opell adducē testes. Certissime noueris et infra rimaberis. oculata fide. oēs viros spūales refero vicio prauitatis h⁹ irretitos. Et fortuitu autumas eccasticas i testimoniū vocatas aut ducēdas nobiles atq; nōbiles psonas vitati nolle phibē testimoniū? Eq̄ē assunt. etsi nollent assistē. rapiant in mediū vt sic saltē vēitate victi veritatē edisse rāt velint nolint Cōgregē atq; glomerē i vnū tot⁹ spūaliū turba pōtificū q ceteos dignitate. q ovtinā sic et scitate pcellāt. Ipi oēs q singli symoniace puitatis vicio sē inuoluti. Neq; excipio mōchos aut religiosos. mēdicātes aut nō mēdicātes Mund⁹ ipse nouit tot⁹ etiam q istos huic pessime sūiectos iniquitati. ad cui⁹ experientiā ipa testis sit experientia fide digna. p testimonio inuocata. Wach quō destruit regnū meū? Sheus q̄li impietate mei. pmouent Et o phdoloz quō meū stabit imperiū. qđ in se tot tātis ve discissuz ē dissrimib⁹ et tot scandal irretitū? Nellē etsi. pficerē mei ipsi⁹ pla. po nē. scādala ꝛ ea de cā vt emendent singula Conq̄roz tibi o mi sponse. defero q̄relas Ez otra me. ego me ipam accuso. etsi iudei aut turci aut saraceni me nō incusant de facinoris mei puitate. Ego sclere maioz. crimine famosioz. q in iniq̄tate sum deterioz. Synagoga iux illud otēplātis Ezechielis vbū q̄ q̄stus est Soroz inq̄t mea samaria. i. synagoga dimidiū pcc̄oz tuoz nō peccauit ꝛ vicisti eaz scelerib⁹ tuis. Ecce hec de me dca sē et verissime in me repta sē facti euidētia. Nec video. p portionem iniq̄tatis mee q̄n maioz emineat ad ipam iudeoz sectaz cō parata. Qua ex re idem scūs ꝓpha inferi⁹ subiecit in mei detestatōnem pcī ita dicens Plus inq̄t insaniuit libidine et fornicationē suaz pbuit imprudenē diuitib⁹ et mgr̄ib⁹ ad se veniētib⁹ indutis veste varia. En piaculi mei libidinē atq; fornicationē adulterā quā pōtificib⁹ meis q̄i fornicaria tradidi q omī scitate tā q̄z impiī sē abusi. Vestis varia impia est symonia qua ad et sup modū mltiplr oēs filij mei maiozes tā spūales q̄z tales q̄i diploide sē vestiti Quāta sit h⁹ sceleris immanitas. q̄nta ve puersitas i sequēti nōbilē monstrat exēplo. Henric⁹ imperatoz terti⁹ tpe Conradi. ij. pfis sui. a quodā clerico fistulaz tulit argenteā qua adolescētes aquā iaculari osueuerūt. Epatum ei paciscēs cū ficret impatoria stipat⁹ dignitate Mouenit tpus q̄ pollicitū exigēt epatū. Impatoz vo spōsū impigre donauit. Pauco labēte tpe Imperatoz morbo sternit acerbo. q ag/ guata infirmitate exsensis iacuit q

mutus p cuius salute pōtifices tri duano indicto ieiunio dñm supplici ter exorabāt. Sanitati redd[i]t. ep̄z cui p fistula ep̄atum otulerat cōlusq; sñia deposuit. Confitēs se toto illo tpe malignos spūs infestos hor ribiliē habuisse. anhelit⁹ flammiuo/ mos p eandē iacientes fistulā. Fuit namq; tā intēse flāma succesa spirā/ tiū vt ignis nr̄i incendiū illi⁹ opara tū ardori risus q lusus estimet. In/ terea ho iuuenis q̄dā semiustus ap propians calicē mire magnitudis aq̄ plenū ferebat cui⁹ intuitu et lati cis aspergine extinctos impator ef fugiebat. ardores. Hic erat gl̄osus martyr Laurēti⁹ cui⁹ tēplū tegimie fec̄ solidari. q calicē aureū otulerat tēplo in sci Laurentij honorē. q̄ ip̄z a diaboli machinamtis defēdebat Quid igit̄ O mi spōse ꝓponē de/ beo saluatōi mee nc̄arū nisi vt ois e medio tollat̄ symōie impietas cu ius oblationē fieri nō posse multuz formido cū et ipsa iniq̄tas p nullo crimine reputet̄. Possem si vellē ad particularia descendē oñsur⁹ noia/ tim symoniacos manifestissimos ꝫ nisi nc̄itas opellat vti tragedijs no lo. nā comic⁹ eē gestio. Ne tñ alicui⁹ succensear opione. dicā breuit̄ veris simū vēitatis eloquiū. oēs toti⁹ reli gionis tue rectores symoniaci sūt manifesti. Et tu si placuerit inspice sūmos tuos vicarios. et aduerte. si nō a ꝑmo vsq; ad vltimū symonia ci veri sint. Hos dico q̄ hoc in picu loso scismate sūmi pontificat⁹ efful serūt dignitate. Et descēde de mon te p medium vsq; mōtis pedē. etsi nō reperis vt refero. in ap̄li⁹ credē nol Ecce malū ꝑmū qđ in me inualuit et ovtinaz eradicet̄. Timeo p extir pari neq̄at. ꝫ p p tuā possit prude tiā sp spēo Ex his patulū ē oēs de ditos esse auaricie a mimo vsq; ad maximū q̄ toti⁹ mali p̄fati cā est q fūdamentū. ꝫ et hic riuus fōte suo peior est magisq; peruersus

Dist. iij. De paupate et

hūilitate xp̄i et p̄latoꝝ ecc̄e. i. pape cardinalū q epoꝝ superbia pompa

Set diuitijs otra vitā xp̄i.

Tuōs inq̄ntū potero bre uitati. dimissa ō auaricia at symonia prosecutione vlteriori p/ cedo ad aliud nō min⁹ iniq̄tate ma lū. ad fastū q p̄latoꝝ superbiaz supa būdantē. Tu docuisti hūilitatē fili/ os tuos. d. Discite a me q⁹ mi. sū q hu. cor. Et te tu⁹ ille Petr⁹ cui dixi/ sti Pasce oues meas. Et itez Et tu aliq̄n quer⁹ cōfirma fres tuos. mi ro hūilitat. seq̄bat vestigio. cui p cepisti sic inq̄ens Seq̄re me. h⁹ pe tro. ꝫ vicario tuo. imo et oīb⁹ tuis impositisti iugū leue atq; suaue vt te seq̄rent̄ hūilitate p̄fulgētes. Jte q;. tu ipse stelleū relinquēs olimpū carnē ex v̄gine sūpsisti Maria pau ptatis cultor fēs. q̄ mūdi bō toti⁹ possides: eaō largies p̄m tue ꝓpō tū volūtat̄. his p̄fa alijs pauciora. Et illā vocasti pauptatē i tua car ne. q i mſis gremio p⁹ nuo⁹ mūdū ingrediēs. deinde vilib⁹ obtect⁹ pā nis i loco immūdo inē bestias effu/ sus reclinat⁹ i p̄sepio. p⁹ mod⁹. rrriſ annis famē sitim. frig⁹ q cetera pfa in lignū cruc̄. mortē nud⁹ expectās

turpissimā nec hñs post crucis de
sensuz ꝑriū in ꝯ ponēris locuz q̄
aīsti Vulpes foueas hñt. et volu/
cres celi nidos filius aūt hois nō
habet vbi caput suū reclinet. Duo
g̃ hec in te ipō dedicasti hūilitatez
videlzꝫ pauptatē Sed q̄ntū tui de
clinauerint ab his itineribus succes
sozes petri ozbē noscit̄ ꝙ vniuersū
ſba q̄nte sacerdotū oīm familie vi
cariozꝫ tuozꝫ. familia supflua equo
rū pluralitas. vestiūq̄ plura muta/
toria. ꝓciositas nimia. atq̄ edificia
ampla. multūq̄ decozata. Ecce mi
sponse maxīmi pontifices tui vt mi
lites pugnant. vt raptozes spoliāt
armigeri facti sunt qui tui tyrones
esse deberent. Diaboli ferunt insig
nia nō tua dulcissime sponse glozio
sa stigmata Currunt reuera passim
ad curas gregū tuozꝫ tan. ꝑ fine cu
ris quisq̄ sit victurus. supbie q̄ aua
ricie nimis intendentes. neq̄ te seq̄
etiā in mimo volunt. Et quo plus
dignitatis ecclesiastice fuerint onē
grauati. tanto plura appetūt pōde
ra diuiciarū ābitōe notati. nec peri
culis deterrent̄. sed fauozibus pōi
ti et supbia inflati quicquid contra
humilitatē et pauptatē efficē potu
erunt. facietate quadā inexplebili p/
optant. Est in eis infinita ambi/
cio. intermina supbia auaricia insa
tiabil̄ et imane atq̄ crudele hono/
ris desideriū vt amplius dilatētur
et ad celsiora exaltent̄ Sz quid? Lo
quoz ne ego sponsa tua de ꝓciosis
vestibus? Abīt vt illaruz obliuiscar
ꝙs nudus natus est et ipsi ponti
fices sine vestimentis lugubrem in
choauere vitam sed xp̄us rex regū
et dñs in natiuitat̄. sue etiā initio fu
it pauprimus et hi vili aliq̄n stema
te nati. ante platōnis curā paupes
sed inuiti Cura vo pastozali pōiti
vestes ꝓciosissimas optantes te regē
atq̄ summū pontificē aspnantur q̄
mulierculis ꝓcipit̄ nō in veste ꝓcio
sa. q̄ si femine verecūdari de precio
so vestimento tenent̄. quare tu cau
date pontifex et si papa fis aut car
dinalis te ipm in tā pōposo nō re
prehendis habitu? vadūt geruli vt
pontificū et Cardinaliū sufferant
vestes. Et tu o petre clemens atq̄
ceteri xp̄i sācti vicarij vbi vestes ve
stre caudate in terra serpentes. fui/
stis vos sponsi mei imitatozes hu
mili habitu incedentes. cuius rogo
sunt isti secutozes caudas longas
familiaꝫ pluralitate ferētes? Equi
magni falerati auro et argento re
lucent amicti. Rogo dicite pontifi
ces in freno quid facit auruz? Ecce
pauperculi nr̄i fame siti et nuditate
deficūt et isti dona tua taz viliter
q̄z inutilit̄ expēdūt mori ꝑmittētes
illos q̄s etiā tuo sāguine redemisti
ꝓcioso. Pontifices ceteriq̄ prelati
nihil querere nisi tm̄ dei honorē de
berent et salutem proximoꝫ. Sed
nūc deū postposuerūt et te sponsū
meū ad irā irritauerūt. et ꝑprie in/
tendunt vtilitati proximoꝫ salutez
minime aduertentes. Aurū querūt
et te dñm habere dedignātur. te hu
milem ipsi supbi sequi volunt ꝙ esti
mo q̄ non possunt Te etiā paupem
suffocati diuiciis imitari cupiunt. ꝙ
alium tibi dñm ꝓposuerunt quem

renui non noie ꝫ re ipsa insequũtur Timeo me verbis meis plixis te infestare. vellẽ pontifices nr̃os sancti Amalachie vitã mores ouersatõez quã vtiqz si vellẽt possẽt imitari. hic erat tpe Cõzadi tertij archiepũs. singularis atqz scissime vite hic nũqz fuit ociosus A die ꝑmo sue ouersionis sine ꝓprio vixit Nõ bnos nõ ancillas. nõ villas nõ vitulos. non veniqz quicqz redditnum ecclesiastico secularĩ ve in ipso habuit epatu Mense prorsus epali nihil ostitutũ vel assignatũ vñ epũs viuẽt nec enim vel domum ꝓpriam habuit. Erat autem incessanter circuiẽs parochias omnes seruiens euangelio et de euangelio viuens sicut constituit ei dominus Apud quos morã fecerat illorum se moribus et obseruanciis conformauit. Cũqz iret ad predicandum cum peditibus et ipse pedes ibat Et hec quidem eo magis mira q̃ rara nimis in alijs. Nr̃i pontifices. ãe

Residuũ h' distictõis habes ꝫ p' finẽ libri de osolatõne ecce videli cet folio ccc.xcij.

Dist. iiii. Tertiũ malũ

est acceptio ꝓsonaꝝ q̃ b est contra deũ qui nõ ẽ acceptor ꝓsonaꝝ

Tellẽ de malo ꝓgredi in bonũ ꝫ nõ ꝑmittit schola nr̃a tã puerse ogregatõis vt oi conatu valeã nr̃o iaz tpi ascribere bonũ. Nãtiũ dieꝝ. horaꝝ. atqz momẽtoꝝ nõ patit angustia vt de spinis rosule colligant. sed spinis adici tribulos ẽ necesse. Hinc tertium supadam malũ qõ'mẽtẽ molestat meã. cor quoqz facit inquietum et istud ex ꝑmis ante positis oriẽ ravi cib'et fundamentis Est igit vt cito recolligã tertiũ nephandũ malum expulsio ste caritatis et desertio eqli tatis q̃si vt ita dixerim naturaẽ. Deceptio ꝓsonaꝝ. hoc nãqz iudiciũ humanũ fallit diuino osilio qz nõ ẽ ꝓsonaꝝ acceptor deus sed in oi gẽte deũ timẽs accept'est illi. Qui meruit merito suo siue malo pmiũ nactus ẽ. sñia ista a nulla reuellit plebe quam filij nr̃i in nr̃a cõglomerati schola simpliciter ãnullãt. et otẽnũt. Meritũ iã voco dignũ quẽ ipa scia viteqz honesta poznat conuersatio. q̃ etsi talis tãtus ve in oibus extiterit sed paup tanqz vas ejcit. putridũ aut inane qz vñ sibi beneficiũ vendicet nõ habet. hincq fame ãntũ in nr̃is ẽ filijs mori ꝑmittitur Diues ẽo cũ abũdet ea q̃ libẽt nõ q̃ licent impetrat cũ munera ipsũ immeritũ ac indignũ multũ digno ꝓferri nõ desistant. Qõ et poeta testat. ita dicẽs. Carmina laudant sed munera magna petũtur. Dũmõ sit diues barbarus ille placet. Durea nũc vere sũt secula plurim'auro venit honos. Itẽ idẽ Ipse licet venias musis comitatus homẽ. Si nihil attuleris ibis homẽ foris. Emũ uero hec ẽ in nr̃a ogregatõe stupẽda societas. Ebrius vnus ẽ. ali' sitibũdus incedit. ali' fame pallescit. alter gula morit. Alter nud'nudam tuã sequitur crucẽ. alius vario cirũamictus latebras sequitur demonis et speluncas. Alter conscientie gloziam in te sponso meo fi-

git Ali⁹ tumore ꝑbẽdaꝫ stipatus tui obliuiscit in se ipo ofiões Ali⁹ lumine tuo suffult⁹. radios spargit charitat. tue Ali⁹ diuitiaꝫ tumultu ꝓditus spm euomit neꝯcie sanctã dilectiõz ꝓpendens Et tñ q̃ mã monã habuẽit iniq̃tatis. maligno armat⁹ spũ q̃ntũcũqz fuerit super/ fluens paupi ꝓponit q̃ntũuis di/ gno O vesania o iniustitia O infi/ nita puersitas q̃ntũ agit et efficit auri pond⁹ q argenti copia Dicite põtifices in tẽplo q̃d facit aurum? Dauptatẽ spnit et efficit aurũ. diui tem atz opulentũ ditiorẽ facit. Me mini iã ẅba pbi in hec ẅba ꝓrum pentis Nemo inq̃t poterit iustitie et pecunie simul fuire Vz q̃d dẽm ẽ fortã nõ recensebis Audi mi spõse dulcissime aperiam in pabolis os meũ imo in veritate ploq̃r Audi ergo et tu ẽra ꝑmones meos Con crescet vt ros eloq̃ũ meũ et delẽa/ bit anima tua in multitudie vocl. mee Nolo ad singlaria declinare i cõi loq̃r. ꝟ rẽ gestã. nõ eni sũt fabu le ẅba mea. res acte sũt Vn⁹ possi det bñficia. xvij. xx. xxiij. ꝑm sub q lup. opatibilia et incõpatibilia En bi diuites sunt ꝟ paup cui merito Reuẽiri debẽt otemnit et sciẽtia q sca vita eius His impcat ꝓpheta amos ve d. ve qui opulenti estis in syon Estimo ego bñficia elias esse paupm. nõ ingluuies diuitũ. ꝟ reuera diuitũ vident patrimonia. Deus doloz qñ de bonis domini uiuit? Eheu quõ diuisa sẽ bõa tua ecce pr̃imoniũ crucifixi tu es ille q reuera de nouo te isti crucifigũt et tu pmittis. ꝓpudoz quõ sẽ diuisa bona tua Iste in vna citate q dua bus ecclĩs tria possidet incompati bilia. tot ditat⁹ bñficijs vt etiã vix numeꝫ computare nozit eozum q ali⁹ egens et mẽdic⁹ nulli⁹ poterit bñficij pietate ꝓuideri Vñ hic vt citi⁹ eloq̃r cõuenire volo cum sco berñ. oscias singuloꝫ q ꝑm dñi p/ ceptũ ad coz hizlm loc̃ huic puu/ lo nec dũ forsã nato ecciastica iaz bñficia ꝓuida pentum solicitudo pauit. hũc nos inquiens illi vel illi tradem⁹ cpo apud q̃ hẽm⁹ gr̃am vel forsitã cui ꝑuium⁹ vt ditemur de bonis dñi ne in tot liberos nr̃a diuidat hẽditas Illũ ꝓposit⁹ aut decan⁹ vt sibi succedẽt plusqz ma/ terno educauit affectu in delicijs. enutriens et delictis Ille dign⁹ ar chidiaconatu puta filius ꝓncipis magis ãt si sit cpi osobrin⁹ In q̃ nimiruz est tota epalis progenies Ali⁹ vndiqz circuit sedul⁹ explora toz blandit obsequit dissikat mise ra qz sibi suffragia mẽdicaẽ nõ eru bescit manib⁹ pedibus qz repẽs si q̃cũqz cautela se in pr̃imoniũ q̃at ingerẽ crucifixi Et reuera Quisqs sic q̃rit xp̃i pr̃imoniũ vt iñ sũptus hẽat. euãgelisat. vt manducet q re trogrado mõ celestib⁹ tẽpalia mer cat. nẽpe meli⁹ eẽt vt carnalia ma/ gis opa atz negocia exẽt ꝑ tpa/ liũ affluẽtia cui ꝓhibet eẽ tal astu tia possidẽdi hereditatẽ tuã spõse mi dulcissie Eligi deberẽt ex cleri cl. viri iusti ipsi se ingerẽ ñ deberẽt Sed his pka cueniũt mala Susti/ nendũ esset si mõ vite nc̃aria q̃re/ rẽt. si nuditatẽ suã tegere. si esurie opescere intenderẽt. ꝟ reuera sup/ flua petũt. et q̃nto plura possede/ rint tãto magi ad pinguiora ãbe/

lant Jux illuo Quidñ creuerunt et opes ꝙ opũ furiosa cupido Et cũ possideãt plima plura petunt Sic ꝙb⁹ intumuit suffusus venꝫ ab vn da Quo pl⁹ sũt pote plus sitiunꝫ aq̃ Ue.ve.m in filijs meis Magi. idolatre q̃z ministrantes tibi repu tãdi sũt q̃z de⁹ venꝫ est Sz adhuc puersa res ẽ valde.sacrilegiũ cẽte est res paupm nõ paupib⁹ dare Sz ꝙb⁹ largiunꝫ nosti et tu O mi sponse Extollũt ꝙ exaltãt de bõis tuis O dñe cruci affixe ostãguicos nepotes.neptes xo et si ñ dixerim filias nuptui tradũt Sane pmonia sũt paupm facultates eccĩarũ ꝙ sacrilega eis crudelitate surripiꝫ quicqd sibi ministri ꝙ dispẽsa tcẽs non vtiq̃ tui vel possessores vltra victũ et vestitũ accipiũt Nec enim ordinauit de⁹ his q̃ euangelio seruiũt.de cuã⁹ q̃rẽ delicias vel ornatus Sz viuẽ vt videlz sint cõtenti alimẽta corpis nõ gule irritamẽta. aut incitamẽta libidinis et ꝙb⁹ te/ ganꝫ nõ q̃bus ornenꝫ accipe Tri/ plex ergo funicul⁹ q̃ difficile rũpiꝫ misex in pniciẽ trahit q̃ impure in/ trat indigne mistrat Et frẽu abu titur tpali Cõn pfata mala pla in statutis eccĩastic.scpta sũt ꝫ nõ vi deo scpture,pfẽm qz nullus sequiꝫ executiõis effect⁹ Hec singla scpti. vekibus nouim⁹ emẽdata nã ãno a natiuitate tua M.ccv.vrban⁹ papa in galliã veniẽs apd claromõ/ tẽ dciliũ celebrauit in q̃ inter cetẽa statu tũ ẽ ne clerici in duab⁹ ciuitatib⁹ in eccĩjs pbẽdas hẽant et vt eccĩastica dignitas a nllo emaꝫ vl vendaꝫ Et vt eis auferanꝫ eccĩasti ce dignitates qui scienꝫ a se vel a suis pentib⁹ ẽptas habuerũt Sz quõ cõn hec clericox pugnet astu tia et triũphet q̃ supabũdanꝫ ista possidẽt expientia certa mãifestat Unũ igitur a te expostulo spõse gr̃osissime vt decretox decretaliũ qz statuta teneãꝫ in ꝙb⁹ expssissima eq̃tate põtificũ statuta atz sꝺoito rũ suox sꝺiectiones nõte sunt aut simplr aboleanꝫ ne cetẽi videntes eos a statu suo tãtum exorbitasse scãdalisẽt vltra modũ statũ vilipẽ dentes clericalẽ Sz et ipos deuiasse nouerũt multi ꝫ ex viciata cõsue tudine illa radix q̃ extrabuit cursu cõi defluit q̃i irrepbensa cũ ois iã mũdi status a tramite iustitie decli nauẽit doct⁹ piter ꝙ indoct⁹ Senex decrepit⁹ iuuenis ꝙ adolescẽs ma res et femie oẽs decliuauerũt simꝫ inutiles fẽi sũt ꝙ nõ ẽ vsqz ad vnũ qui bonũ faciat Hinc ẽ ꝙ q̃libet aliũ suffert.qz nulli⁹ vita talis ẽ q̃ irrepbenñbilis altex valeat repbẽ dere Enimuero meliores reputo laicos in suo statu qz nõ ad tanta sic isti obliganꝫ ibis pone mi spõ/ se dulcissime tua clarissima pruden tia nẽariũ remediũ obicẽ tãtox crimiñũ atz horrẽdox facinorũ finẽ vt et sequẽtia otũdanꝫ mala que post hec ꝓpono recitare

Distt.v.opponit spõsa

tyrannidẽ platox qui ꝓpriuz bonũ q̃rũt et alijs sua rapiunt nõ solũ sclarib⁹ ꝫ ecĩ religiosis imo etiã per osequens pudoris honorem.

Cessare nō valeo quin mal accumulē mala qz mltipli cata sūt mala. mala inquā quoz nō est numer⁹ Ponaz igitur ḡrtū malū pozibus nō minus leue Sed ego quidez veritate cōpulsa vt et illud exterminē exposco Pre lati nr̄i tyrāni sūt. bonū ꝓpriū ḡri tantes nō gregū suoz Et que ali qñ ad experientiam cōitati ꝓesse videnē Intrinsece in vsū atqz bonū ꝓpriū omutant Hi nō pastores ꝟ mercenarij a te dei filio vocanē q nō intrāt i ouile p ianuā ꝟ ascendūt aliūde. Fures ergo sūt nō prelati nisi solo plātonis nomie exultātes Hi etiā de subditoz suozū malefa ctis gaudēt vt eosdē forefaciētes pecunialiē possint ꝺoemnare Nec abhozrent facin⁹ curātes quantū ḡs deliḡrit sed ḡntuz quis soluere possit Est et aliud tyrānidis viciū qz nō solū importabiles imponūt tallias trāsgressoribus sed q inno centib⁹. paupib⁹. q ꝺo deuotis. nā monasterijs mōchoz̄ atqz monia liū bona vñ viuere deberēt auferē rapiūt et suis castris menijs q opi dis vsurpāt. sacrilega q̄dā insania templū dei ꝓphanātes vñ ꝺpellūē monachi et p̄cipue scīmoniales p̄ inopia et p̄ penuria septa exire mo nasterij. viroz mercādo fauoz̄ vt hēant vñ sustētenē Et sic paupcule oues tue infamantur defloz̄antur et in interitū mortis abeūt. descisse a scoz angelorū societate quoruz sozores effecte fuere. Deus ḡnta lo ḡr cordis amaritudine cuz hec oculis meis videā q ognoscā Et tu sponse taciturnitate nimia ommu tescis violari ꝑmittens spōsas tu as Cur non cedis illos importu nos atqz tibi rebelles tyrannos q̄ nō mō p̄monitū tuū sed et tēpla sca tua ꝓphanāt Noli differre qui hucusqz distulisti vindicare tā grā de scel⁹ tā imane facin⁹ tā qz hoz ribile crimē Cū tu p micheā ꝓphe tā ita p̄nūcies vindicatiue loq̄s Audite duces dom⁹ isr̄l vos odio habetis bonū et diligitis malū q̄ violenē tollitis pelles eorū desup eos et carnes eorū desup ossibus eoz Qui comederūt carnem ꝓpli mei et pellē eoz desup excoriaue rūt et ossa eoz ofregerūt et conci derūt sic in lebete et q̄si carnē in me dio olle Cessare eos faciā ne vltra pascāt gregē meū liberabo euz de ore eoz et nō erit vltra eis in escā. Ecce pōtifices tyranni qui paupi bus tuis bona tua abripiunt imo violenē auferūt q̄ et ipi paupibus nō hñtib⁹ ex tuo erogare obligāt p̄cepto Si pcēm nō dimittiē nisi re stituaē ablatū etsi ogregatiōi p̄fa te tpalia fstituerit qđ nec intēdūt quō reddēt honorē. famā. pudo rē. et florē ꝟginitatis quē eo quo p̄narraui mō abstulerūt! O nefan da pōtificū impietas O execrable tēpli dei stupz̄ O crudele spectacu lum. sacrilegi sūt isti. oibus bestijs immaniores In oi genē etiā besti arū feraz et iumētoz muliebri se xui parciē ne mares femis sint cru deles Sed hi qui scam societatez deuotaz deberēt defendē puella rum eas reb⁹ psequunē. et pudore

pternũt Seculares pncipes hui⁹ mõi scelera adhuc nõ sensi effecisse quoz aures talia audire etiam p horrẽt Sed qz tu o mi sponse silentio ista ptrãsis ido te nõ vindicaturũ opinant Age ergo qso agito fortiter opilio mũdissime ne oues tuas q̃q̃ imũdas tãtoz feritas lupoz de cetẽo deuoret et in sẽpiẽ ne p̃cipiciũ mortl.abducat Timeo te expectare tpũs vite illoz extremũ quo singula p̃fata gladio iusticie coercebis sed hec aniaduersio nimis dura Noui nãqz tem in p̃senti mũdi statu aliqñ strẽnue iudicasse eo in tpe cũ ob cuiusdã tui famuli deuotas supplicationes videlz regis Epi baiocensis tpe Childeberti regis francoz impante Justino seniore Cui comes beltulfus auaricia estuãs agrũ illi⁹ supbe et violenẽ occupauit.iliũ qz aratris cõglobatl.arare cepit Orãte te viro dei vt hereditatẽ ab eo sibi data defenderes Supbũ illũ in vindictã ppetrati facinoris de eq̃ cadere p̃misisti.qui cerulcib⁹ fractis miserabiliẽ expirauit Neqz O mi dulcissime sponse tali te volo pcellere vindicta qui p̃monĩũ tibi abripiunt sed eos mulctari vellẽ plaga q̃dã vindicatia in hac p̃senti vita vt se deliquisse cõfiterenẽ agentes p̃niam.et ea q̃ ecclie tue iniuste abstulerũt digna satisfactiõe rependerẽt ne post hãc vitam supplicijs eternis debiti stigi horrẽde miscerenẽ Sicut digit Cuidã comiti de q̃ refert petrus damianus Qui cũ bone fuisset opionis q innocentis vite p̃m opionẽ hoim hic mortu⁹.decẽnio oplens sue cõsũmationis die Cõtigit virũ quendã religiosũ p sp̃m ad inferiora descẽdẽ. qui cũ descẽdisset vidit eũdẽ comitem in sup̃mo gradu cuiusdã scale q̃ scala inẽ stridẽtes et crepitantes flãmas videbaẽ erecta ad suscipiẽdos hoies qui ex eadẽ comitũ genealogia descenderãt Surgebat aũt scala illa de imenso baratro b aũt ordine succedentiũ series texebaẽ qp qui nou⁹ adueniebat supremũ tenebat gradũ scale et q̃ in eo reptus fuerat ad inferiorẽ p̃mũ descẽdebat Cũq̃ vir qui hoc aspiciebat rediret q̃re ille comes sui tpis qui taz iuste vixerat illic torq̃ reẽ Duduit p̃pter q̃ndã possessiõz metensis ecclie q̃m bto Stephano p auus ei⁹ abstulerat cui iste iã decimus in hereditate successerat Peto ergo penam p culpa infligi vt aia salua fiat.vt ablata restituãẽ et deiformis a te spũs corpi infusus saluẽ Et qz te terribiliẽ noui puniturũ eos qui paupib⁹ tuis sua auferunt in futura vita idcirco penã illã sẽpiternã in tpalẽ hui⁹ vite mutari supplicit exposco Sic q ñ min⁹ peccare firmissime credo põtifices et sacerdotes qui p̃bẽdarũ p̃lalitate gaudent.et ecclias duas suo regimie disponẽ nõ formidẽt. hoc ãt p̃hibitũ est a scis viris nisi ncitate stringẽte.ñ ptãte dñante superfluitate regnãte Magis itaqz peccãt põtifices sclarib⁹ viris q̃re

uera eccĩam tuã in oĩb⁹ et p oĩa or dinare debebũt et sũma vigilãtia custodire. ne circa ipam aliq̃tenus nisi q̃ntũ deuotio q syncera chari/tas patitur ꝓcedant Eidem nihil penitus auferentes vel suis paupi bus abstrahẽtes Sũmus igĩt põ tifex in his delinquẽs maiori q di rioi pena ꝓcellendus est Vñ et habem⁹ clarũ eodem petro narrã te exemplũ In ptibus babylonie tẽpore henrici quarti Sedes apo/stolica possessionẽ habebat vnde tantũ balsami reddĩtũ ãnuatim ca piebat ꝙ sufficiebat illuminãde lã padi ante altare sancti petri suspẽ se et semper ardenti Hanc possessi onẽ accepta pecunia papa distra/xit et canonẽ aromatis quem acci pere solebat amisit Aliquãto post cum idem papa ante altare quasi deuotus astaret orãs Ecce gran/deuus et terribilis senex in cuius etiam facie barbicasiũ videbatur/ elato brachio colaphum illi vehe/menter incussit et ait. Tu extinxisti lucernã meaz ante me. et ego extin guo lucernã tuam ante deũ Mox q̃ disparuit Ille corruit et paulo post obĳt Tanta igitur pena ma gnũ proclamat facinus atque in/iuriã grauem cum p̃potenti iniusti tia. vnde crudelis et immanis ra/ptus ille p̃cipiciũ corpis q anime merito nũcupatur Tali ergo mor te tyrannoꝝ rabies percelli cõsue uit vt vĩx aliqui qui sine sãguine a cede crudeli morianẽ possint repe riri iuxta illud Juuenalis Ad ge/neruz cereris sine cede et sanguine pauci Descendunt reges et sicca morte tyranni Istud ergo impiuz sanctorũ temploꝝ spoliũ sed veri⁹ sacrilegiũ sũmopere flagito ampu tari Et ne longiloqu⁹ nimis expe/rimento comprober ad alia puto transeundũ

Distĭ. vj. spõsa cõquerĭ/tur ꝙ est acephala quo ad vtrum/q̃ gladiũ et de inobedientia p̃nci pũ guerris et bellis dñoꝝ spũaliũ contra tpales q de multis enormi tatibus.

Radice lesa vt rami putre/rant et areant est nĉe q̃ ꝑpẽ vento turbine quassa et anguis repior multimodis cõcus/sa molestĳs vñ te o mi sponse dul cissime aniaduertẽ nisi⁹ totis fla/gito Nescio q̃d fecerim tibi vt me relictã patiaris iã iãq̃ q̃si. xl. ãnis simpliciter acephalã nõ mõ q̃roz de sponso vite cõtemplatiue. sed q actiue Ubi sũt gladĳ illi de quib⁹ referebat apostoloꝝ chorus Ecce inquit duo gladĳ hic Et tu respõ disti Satis est! Imperatoris est acci pere gladiũ vt tãq̃ miles pugnet pro me. ecce gladi⁹ vn⁹ qui corpa scindit. malos de medio aufert. et vnicuiq̃ ꝑm leges timorẽ mortis ingerit iustitia mediãte Hũc itaq̃ gladiũ veluti sĉus et egregi⁹ miles karolus magn⁹ omnis accipere debet imperator Quẽ nullius pa pa aut episcopus vt se illo sicut miles tueat rapere potest te teste

cũ dixisti petro Mitte gladiũ tuuz in vaginã Tu⁹ ergo et meus vtqz est gladi⁹ ꝫ vnus ꝓ me alter a me hic sũmi pontificis. ille militis manu extrahẽdus Sed reuera cõtra vetituz papa gladio certat vt miles vt verissime nõ petri succesſor sed ostantini aut ꝓncipis cuiusuis secularis papa vicari⁹ estimeꝫ. debuit papa pascere gregẽ meũ verbo doctrine salutaris et opus exercere ꝓdicatoris sed eo otempto non verbo pugnat sed ferro. non gladio spũali sed ense corpali. Tu ipe. neqz petrus tu⁹ ꝓcessisse legit gẽmis ornatus vel sericis milite multo stipatus vrbes castra. q opida circũuallasse. viros nobiles ac ignobiles captiuasse. hoies decapitasse q ceca militis implesse opa credẽs tua suppleſſe ꝓcepta. pascẽdo oues tuas per te sibi cõmissas ꝟbo salutaris armonie. celestis videlicz doctrine scie et sapie O ꝓh dolor insania Cheus infamia wach destructio scissimi stat⁹ mei Scribãt reges et ꝓncipes sclares omelias q poetrias Scribant epi maiores q minores vt faciant peltas et vaginas vt belligerent. nã pugnat papa pugnãt epi pugnãt põtifices tui succeſſores absqz nãitate. et miror q̃re tu eodẽ te nõ defenderis ense. cum tibi nãce fuerat Aut si nõ decuit Cur nũc tuos decet epos vt illo ferreo pugnẽt gladio Qui imperiũ sibi tãta nacti sẽ auãcte vt impatoris nomẽ egregiũ expulerint culpe in vindictã Ez cito eloquar cadat igit vt res eloq/ um meũ Decephala sũ in rectorib⁹ vtriusqz gladij. nã pape multi sũt Impator nullus Monstruosa res ego sũ qz hic pluralitas ibi defes plalitas in papis Ecce noua grãmatica. duo pape duo soles. defectus in impatore Portẽtũ in epis qui vt milites omi se parant apparatu. gestu et moꝛib⁹. armati lozicati dextra lanceã rapiẽtes ad plia doctissimi femore g'adio circũcinti. pugione cora suffulti. Militarl. ꝟ facta sũ gladio. vñ nãe ẽ milites alio pugnaturos gladio vt maneãt enses tui duo. cũ illi ferro certẽt isti ꝟbo vt plienꝫ sequẽs ẽ. hoꝛũ causa est oim taz miserabilis casus impij sacri. vt a tẽpe illustrissimi atqz serenissimi ꝓncipis karoli bohemie regis atz Impatoꝛl. sẽp augusti cui⁹ mẽoꝛia in bñdictione est nullus fuerit impator vsque in diem hodiernũ Qui mortuus fuit in regali ciuitate pragẽsi anno ab incarnatione tua M. ccc. lxxviij. in vigilia sci andree Apparet ergo Rhõnos coꝛ q̃ põtifices ꝓnuncios esse et ꝓcurſoꝛes antixpi cũ cãsint cessationis et vacatiõis impij Posset et istud eẽ signũ aduentus antixpi qui nõ veniet vt aiunt nri doctoꝛes nisi ꝓs impiũ destruat Cui⁹ destructio manifesta cuz multis enoꝛmitatib⁹ iã est iniecta. Ut forsã fuit defectus in sacri imperij electoꝛib⁹ qui nõ rite elegerũt vt inutilẽ et ꝓtinacẽ et tota iniquitas in caput meũ redũdat Post tam enoꝛmia secli nostri picula. inobedientia impio regnat gradu vt

mūdū per vniuersū totius ptātis
siue secularis siue spūalis cōmotio
trīūphet Surgit eni oculato lumi/
nis radio gens otra gentem et re
gnum aduersus regnuz pncipes
spūales cōtra dños tpales.archi
epi et epi cōtra duces et econtra
Epi cōn ciuitates ppias et vice
uersa Epi otra comites.cōtra no/
biles contra militares et ñdē cōn
pōtifices Comites contra duces.
et illi otra comites Militares cōn
nobiles et ipi illis insultant et fili⁹
otra pfem nā filius añ die pfios
incurrit in ānos Duces q̄z cōn te
sponsū meū militāt et me nituntur
magna deñcere violētia.vñ meri/
to dqueri cogor illud hiere. Con/
tritio sup otritionē vocata ē repē
te.vastata sūt tabernacla mea De
his oib⁹ atz singulis si tragedijs
uti vellem exēpla ponerē tpis iaz
currentis sed ne librop ogeries in
dispendiosū trahaī volumē cessan
duz esse a singulis vtile puto quia
bet ad expientiaz certissimā intue
mur Pugno igīt cōtra amicos
meos ambitōne suffulta tyrān de
coronata et supbia pornata Cōn
paganos q̄ inimicos lorica nō in/
duo.hastā nō accipio.armata nō
incedo sed nr̄i defensores.nr̄i rēc/
res.nostri xp̄iani.nr̄is foti larib⁹
q̄ lacte educati dulcissimo paupes
opprimunt.vduas depoantur ec
clesias spoliāt et incendūt Et non
est qui succurrat misero.et causam
paupis qui defēdat nō inuenitur
Ecce magni sunt hi viri.acephali
vitā in terris agentes tot scanda
la tot crimina.tot perpetrantes
nefaria vt vicia ipis in virtutes re
putenī Infimi modice delinquen/
tes acriter puniūtur.sed isti latro/
cinia omittētes extolluntur et lau
danī quasi magnifici Et reuēa lo
cum hic habet solennis illa inī ale
randrū et dyonidez piratā dispu
tatio et id qđ glorioſus ille pbus
aiebat magnis furib⁹ paruū furē
suspensuris.nō equa lance pēsatur
humana vita. Et vt breuiī dicam
magni quicq̄d libuerit absque di
scrimine facere pñt paruis ob mi
nima condemnatis. Unū inī hec
est vñ vulnerata pstetnoz cū oēs
isti dñante sint opulente ptāte et
quicq̄d voluerint ñ q̄ liceat taceo
expediat agūt q̄ nā q̄ ab iniq̄tate
regis familia mal'ciam solo discit
exemplo vt ait poeta Ouidi⁹ Quic
quid delirāt reges plectūt achiui
Hinc fit et factū ē vt a maxio vs
q̄z in minimū nō sit qui faciat bo
nū neq̄z est vsq̄z ad vnū.nam q̄lis
rex talis grex.qualis sacerdos ta
lis pplus.q̄lis radix talis ram⁹ tal
et fruct⁹.nullū eni meli⁹ est ofiliuz
nulla q̄z vtilioz psuasio q̄z docere
ope et veritate.fileo verbo atque
lingua Sed si neq̄z verbo instruūt
neq̄z bono eruditūt exemplo quō
bona radix quō boni pastoēs sūt
quoz̄ interest vt p oīibus suis
reddāt subditis rōnem! Quib⁹ sin
gulis dicit Custos quid de nocte
custos q̄d de nocte.neq̄z hñt excu
satiōnē cū cayn vt rñdeāt tibi nun
quid custos frīs mei ego sū Vere
ipsi pastoꝛes sūt sive sint pncipes

spiritales siue seculares. sed gregē suū oberrare pmittūt. facti mercenarij scaruz ouiū quas pciosо sanguine tuo redemisti Sed vt finem faciā hoz oim vna est ratō qz acephala ego sū cū in his pncipaliter deficiā qui ncārij pastores esse deberēt. vñ vacāte papatu ꝓpter paparū plalitatē vacat impiū ex psone defectu. quaꝓpter ois lex oīs ordo q oīs iustitia ofusa ē. publica ob hoc malicia oim in omnes q singuloz in singulos dñante. pcessurus igit ad reliqua his vel eālia vel mala maioza exordioz in hūc modum

Distī. vij. de ignorantia rectorū ecclesie.

Vtinā malis adesset finis optatus quē ꝓgari iubet sequentiū iniqtas maloz vt malū malo cohereat et iaz malis plerisqz enumeratis plura sequant mala. nūqz cessant mali te psequi et me infestare atqz mee iniuriari benignitati sed in his cōtra platos et rectores ago Isti enim sunt qui te psequūtur de qbus tu dixisti Amici mei et ꝓximi mei aduersū me appinquauerūt et steterūt Sic et ego tecū qroz et pre oīb⁹ turbata dolens nimis ego sū quia vniuersitas tota pli xpiani aduersum nos cōiurasse vident Et egressa est iniqtas a seniorib⁹ iudicib⁹ vicarijs tuis qui gentē tuā etiā qcūqz custodia pascere cernunt. q o phpudoz qui rectores et pmates positi sūt in psecutione mea primi sūt quorū gradus sacri occasiōes turpis sūt lucri. q auaricie questus bonū pietatis est Cura magna illi est circa platurā sed de salute aiarum solicitudo nulla Vbi nūc platoz dulcedo vbi sapia? perīt dulcedo qz regnāt tyrānide dulcedo allicit. ꝫ illi repellūt a se sua impia crudelitate subiectā sibi gentē Ꝫ vbi scia platoz vbi sapia? Reuera sapia in stultitiaz omutata est. qa sapia hui⁹ mūdi stultitia est apud deū Ignorātia scripture sacre plesecit errare Plato mūdū dixit aureū cū sapiētes regnabāt Et romani nō armis aut potētia sed sapiētia mūdū sibi subiecerūt Vñ q ego tui puidentia trib⁹ sū dotata puilegijs videz sacerdotio impio et studio tanqz pncipali q vicarij tui siue pōtifices siue reges sibi populū dcessuz debēt gubernare In cui⁹ signū Ecce vir q rex illustrissimus karolus magn⁹ studiū trāstulit pisius per hoc innuēs mundum sapia regi et puident sustētari Et si aliqñ vt pñti cōtuemur tpe pncipes legū fuerint ignari q sciarū ad min⁹ prudētes et sapiētes hre debebūt quoz cōsilio religio xpiana regat et corrigat nā cū roboā iuuenū et insipientū vteret q regeretur cōsilio ptem regni sui maiorē pdidit Quaꝓpē philippo ab athenienſibus. r. postulāte oratores vt sic illis habitis recederet respōsuz accepit ab oratore eloquentissimo demosthene hāc fabulā cōfingēte lupos aliqñ pastorib⁹ qrū diligētiā decipe voluissent suasisse vt in

amicicia ꝫ uenirẽt ea tñ ꝺoctõne vt
ſibi canes in quib⁹ ſurgioꝝ erat cã
ſecuritatis loco traderentur. ãnueꝛt
paſtores ꝫ in ſpe ſecuritatꝭ. ꝺeꝺẽ ca
nes ꝙs ouiũ ſuaꝝ vigilãtes hẽbãt
cuſtoꝺes. Tũc lupi aꝺẽpta foꝛmiꝺi
ne tota gregẽ oẽm nõ mõ pro ſaci
etate veꝝ etiã ꝓ libiꝺie lacerauerꝛt.
Sic nũc nr̃is tꝑib⁹ ſublatis viris ſa
pientib⁹ lupi gregẽ oẽm tyrãnive et
cruꝺelitate necant. Sũt g⁹ ꝺoctꝛina ſũt
aꝺinuentões ſingule ꝓ regnis aꝺq
rẽꝺis. ꝺiuitijs ãpliandis ꝫ pompa
magna exercẽꝺa. ñ ꝓ religiõe mea
ꝺilatãꝺa. quã et ipſi vicarij tui con
tẽptui hñt ꝫ habuerũt. nõ cogitant
nec aꝺuertũt Oꝛacij ꝺictũ ꝙ ait. vili
us argẽtũ auro ẽ vtutib⁹ auꝝ. Hãc
vellẽ reges optarẽt. põtifices ama
rẽt ꝫ oẽs paſtoꝛes mei coꝛꝺe exq̃re
rẽt ex toto ꝙ tibi ſimillimi fiunt. imo
ꝺij efficiunt nã his ꝺixiſti. Ego ꝺixi
ꝺijs eſtꝭ. et iꝺẽ poeta ait ꝺe ſapiente
Sapiẽs vno minoꝛ ẽ ioue. ꝺiues liber
honoꝛatus pulcer rex veniq̃ regũ
ꝑcipue ſan⁹. Ez valꝺe notãꝺũ ẽ ꝙ
re hũanũ gen⁹ tot ſeculi curas ãple
ctatur qꝛ ſapiẽtiã ꝺeſeruit quã am
plexari aſpnaꝛ et hec tuentez ſe ab
ſtrahit ne mũꝺanis reb⁹ inherẽs ce
leſtes ꝓſequaꝛ mot⁹ nec illos oꝺio
habeat. vñ ſi frigiꝺa curaꝝ fomẽta
relinq̃re poſſes vt iſꝺẽ poeta loqui
tur aꝺ gen⁹ hũanũ. Quo te celeſtꝭ
ſapiẽtia ꝺucẽt ires ß opus ß ſtuꝺiũ
qui ꝓperem⁹ et ampli Si pr̃ie volu
mus ſi nobis viuẽ carí Ego equiꝺẽ
certiſſime puto ſapientiã oia vincẽ.
ꝫ coꝛpis vires atq̃ pulcritꝺinẽ. in
ſup ꝫ theſauꝝ margaritaꝝ. auri eẽ
argẽti copiã multã ꝫ q̃cquiꝺ ꝺici ꝑt
aꝺ oim hoꝝ laꝺẽ et ꝑconium imo
vincit et ipam foꝛtunam ꝙ foꝛtiſſimã
in reb⁹ oib⁹ ẽ Juuenali ꝺicẽte. Ma
trix foꝛtune ſapiẽtia Cõcoꝛꝺat em̃
cũ natura ſapiẽtia vt ignoꝛãtia ve
ſit et ꝺicaꝛ eſſe nature hũane ꝺiꝛa
ria. ꝫ rõni inimica. iꝺem em̃ clamat
hõis natura. iꝺẽ clamat ſapiẽtia. nã
nũq̃ aliuꝺ natura aliuꝺ ſapiẽtia ꝺi
cit vt iꝺẽ ꝑfat⁹ poeta ait. Ex q̃b⁹ lu
culente patet. nõ mõ rõnis ꝓticipẽ
ignoꝛantiam tanquã hoſtem repel
lere verũetiã omnem humanam na
turam ꝺiligere ſapientiam ex natu
ra. Omnis igitur qui ꝺiligit ſapien
ciam ꝺiligit iuſticiaꝫ ſine qua reges
regnare non valent et ſine qua reg
na non ſunt niſi latrocinia. Que vti
q̃ talis eſſe ꝺebet vt omnia referat
in te ꝺeum cunctarum opificem re
rum. alias em̃ ſapientia ꝺici ñ mere
tur. Ea ꝓpter Salon a te pecñt
ſapiẽtiã. ꝺicẽs aꝺ te Ego inq̃t ſũ pu
er puul⁹ ꝫ ignoꝛãs egreſſũ ꝫ introi
tũ meũ ꝺuus tuus ẽ in mediꝺ popu
li quẽ elegiſti. ꝺabis ergo ꝺuo tuo
coꝛ ꝺocile vt poſſit iuꝺicare popu
lũ tuũ et ꝺiſcernẽ inter bonũ ꝫ ma
lũ. et tu rñꝺiſti ꝺicẽs. Quia poſtula
ſti ꝝbũ hoc et non petiſti ꝺies mul
tos nec ꝺiuicias. nec aias inimicoꝝ
tuoꝝum. ſeꝺ poſtulaſti tibi ſapientiã
aꝺ ꝺiſcernenꝺum iuꝺicium. Ecce fe
ci tibi ſm̃ ſermones tuos et ꝺeꝺi ti
bi coꝛ ſapiens et intelligens in tan
tum vt nullus ante te ſimilis tui fue
rit nec poſt te ſurrecturus ſit vt ip
ſe ꝺixerit gratias agẽꝺo Venerũt
mihi oia bona ꝑiter cũ illa. Ez nr̃i

nunc tpis sapientiã abiecerit iudicã
tes populũ ꝑm ignorantiã ꝙ desi
am capitis sui iudiciũ et iusticiã per
uertentes. Emuero in quib⁹ sapien
cie lumen clarẽ de iure deberet cete
ris magis sũt ignari Loquor de oi
statu clericali simul et laicali. pmax
ime tñ otra hos loquor ꝙ audaci e/
loquio qui curã gerũt aiaꝝ. e q̃bus
nõ sapientes insipientibus. sed insi/
pientes sapientibus preferunt. ꝙ io
efficiũt diuitie ꝙ amicoꝝ ꝓmotões
nã non curat scia. spernit sapientia
et scilia sapientũ si qui fuerint con
tẽnũtur. Et iã in omni policia nu/
mosi dolosi sapientib⁹ ꝓgantur.
Multũ vilipendit cuius opensa nõ
ꝑt auro aut ꝑciosis lapidib⁹ opari
Sed cesset nũc prolixior locucõ ad
alia iam procedam

Dist. viii. De intellcũs

arrogantia et errorib⁹ ꝙ hereticis

Talius sapientie atq; scrip
ture sacre ignorantiã intel
lectus comitat arrogantia
vñ nouitates pullulãt nouitates o/
riũtur hereses scismata et errores
q̃z plurimi. qui me destruũt ꝙ ãnul
lãt. et te ofusioni notorie subiciunt
vñ infamia sequit et rumores pessi
mi in exteras gentes euolãt quib⁹
siue veri siue falsi sint leuiter adhibe
tur fides. Juxta illud Virgilij in
eneidos. Fama malũ quo nõ aliud
velocius vllũ Mobilitate viget vi
resq; adquirit eundo Tam ficti p/
uiq; tenax q̃ nũcia veri Jntãtũ eti
am fama increuit vt nõ modo xp̃i
ana religio sed et ois paganoꝝ ar
q̃ Judeoꝝ secta de nris errorum
ac heresũ vatib⁹ exultent. et de eo/
rũdem falsiloquis sententiis iocun
dẽtur cũ p oia et in oibus me tam
crudeliter scissaz atq; laceratã inu
eant. nõ tñ in vna mũdi pte sed et
in oibus fere mũdi climatibus erro
res et hereses seminantur ꝙ in tãtũ
radificantur vt etiam euelli quacun
q̃ vi non possint cuz ex virga sit ar
bor facta. Nũc em̃ verificat dictuz
doctoris gentiũ ad Thimotheum
scribentis Erit inquit tp̃us cuz sa
nam doctrinã nõ sustinebunt ꝫ ꝑm
desideria sua coacernabũt sibi ma/
gistros pruriẽtes auribus et a ve/
ritate quidẽ auditũ auertent ad fa/
bulas aũt ouertẽt Et ad ephesios
scribẽs reddidit nos cautos dicẽs
Non circũferamur oi vento doctri
ne et nequicia hoim in astucia ad
circũuentiõez erroris. Sed ista pre
monitio parũ valet. nihilq; ꝓdest
cũ ois religio tota q̃q; xp̃ianitas.
vt obtutibus claret manifestũ here
sibus et scismatibus sit referta ꝑz
forsan fides his grauit adhibet ꝺ
bis. trãseam⁹ igit videam⁹ si vt dix
erim ita sit lustrem⁹ secula, adeam⁹
ꝓuincias orbis et si mẽdacia ꝓtu/
lerim aduertamus. Sed ostendero q̃
in mũdi pte ꝑmo incipiam mgros
erroꝝ elicẽ. an in almania. an in an
glia aut in bohemia Jn europa aut
africa aut ceteris mũdi huius pti/
bus Sed ne imorer fit in almania
ꝑmõis initiũ Illud igit thurigie o/
pidũ Sãgerhusẽ adeam⁹ Jn q̃ Cõ
rad⁹ faber hẽsiarcha in se ꝑmo hẽsi
maculatus. deinc alios viros viz

et mulieꝰ pfidia sua defendans maledictū p' se semen dereliqt. varijs mixtū et denigratū errorib'q here sibus. Hi mente ceca pstrepunt vt noui q̄d euomāt contra sanctam tuam religionē. baptismatis sacri vndā expirasse. nouūqz incepisse sacramentū q̄ cetera legis tue sacra oia sint reuocata. Nā p baptismi sacro sanguinis posuē sacrm nouella decepti secta. et rliqua cassata q̄ ex latere tuo fluxē sacra. impudice ploquunt. de cuius secte multiplicitate scribē pla horreo ne et ipse aer maculet ex tam piculosa hereticoꝝ p̄sumptione. Qui. s. Conrad' et sese heliam vocauit q̄ Enoch. spūmqz hrē pphetaꝝ. Cui q̄ pr̄ tuus in diuinis pmū dedit iudiciū vt viuos iudicet q̄ mortuos. cū tñ nos recta teneam' fide pr̄em tuū tibi oñe iudiciū tribuisse. Sed ꝓcundū ē ad alias ēras. Percontemur ñ angliā erroꝛ infam ēt a hēses. ꝯ certe nisi publica testis eēt fama posꝯ venegari a tātis virl. q̄s angelicos scs vocauit Gregl. hereſis aut erroris macka aut aliq̄ nōbilis nota q̄ fidē sacrosc̄am infringē videret. Nouimus Johem wykleyff virū diabolico deformatū instinctu hēsiarchā et damnatū quē ijdem virū pnuncianteuangelicū. q̄ tot hereses q̄ errores diffudit in mundū vt q̄ tota anglia et cetere puincie p illū sint infecte. Hic circa venerādū corpis tui sacrm q̄nta sparserit sata ipe nosti. religionē tuā fidemqz scāz tuā in q̄ salus tota ꝯsistit diffringē non abhorrēs. ceterosqz tā squalido deformate suo allicies plerosqz decepit et p suos sequaces fallē nō desistit Ab eode tanqz venenato fonte riuus erortus ē omni prorsus virus et intorico repletus q̄ Bohemie regnum lustrat vniuersum vnde duo amarissimi pcessere fluuij Johes vt delicz hus et Hieronym' de p̄ga qui suis errorib'q hereſibus pessimisqz machinamentis cedem magnā in chr̄istiano populo effecerūt. sanguinis etiam effusionē nimiaz p curarunt Studiū ve solenne prefatis errorib'q ambagibus destruxerūt. quod q̄i mr̄ electa mitos peperit filios tue religiōis amatores Et vt plerorūqz asserit eloquiū veracium Rex Wenzeslaus predictoꝝ affirmat sustētator q̄ defensor quē tu culmine tāto pretulisti vt mei eēt protector in imperatorē electus vt me defenderet suo sibi comisso gladio vt scismata pelleret. errores tolleret atz hereſes discinderet manu forti Quondā infelix Theoderic' heresim defendit arrianaz sanctuz papā Johem interficiens. et patriciū vrbis Rome sanctuz Boecium vna cū alijs morte crudeli pſequēs pro sancta religione tua. Et Julianus apostata eandem tuam pſecutus est fidē multos pro nomine tuo martyres efficiens

Explicit liber tertius de consolatione ecclesie.

Incipit liber quartus Vox sponsi

ad sponsam q̃ sponsa debet deponere dolorem quia aliquando ducit in desperationem. sed debet sperare quia omnia mutabuntur in melius

Metrum primũ libri quarti

Dolet perpetuo tua morsu pectora cura
Finem nec capiet donec tibi vita superstit
Decidat hinc dolor ipse pius pereat dolor ipse
Qui si long⁹ erit nulla medicabilis arte est
Cerno sed expertus post gaudia plura. repleri
Mentem gaudentem luctu magno q̃ dolore
Qñ dolor ex magno plausu. maior comitatur
Dulcius hac nihil est q̃ gaudia nulla petisse
Hinc cessat dolor. hinc planctus quo vita senescit
In q̃ senem iuuenem mutat iam morte cadentem
Et desperatos dolor efficit inueteratus
Se perimit. alios trucidat. sic desperatio ledit
Dulcibus hinc verbis te solor carmine dulci
Tempore iam diro grandi summersa dolore
Audi consilium verus quod mittit amicus
Illud amicicie cunctis optabile nomen
Firmum percipies quauis formidine pulsa
Tempore nam fusco solet omnis cedere falsus
Sed verus semper manet. immutatus amicus Iñ sequor

Prosa prima Distinct.

de concilio sacro conuocando per syncerissimum Romanorum regez Sigismundum.

Sponsus

Pater admirabilis celorum stellarũ q̃ dispositio. pulcritudine quadraz preclarissima decorata. sapientiam atz intellect⁹ diuini venustissimã subtilitatem pnũciat. q̃bus vt omnis retur humani perspicacitas ingeñ mund⁹ iste ordinatione pulcerrima conditus est Propter orbis inferiorꝭ cõuenientiã placentissimã vt hierarchia terrestris. diuine pre omnib⁹ formetur venustati. q ordini deiformi. Ad cuius cõformitatẽ tota hec principũ machina dirigit. tendens in supremũ opificem. candorẽ lucis eterne. qui est fons sapientie et verbuz dei in excelsis. deus de deo. lumẽ de lumine. claritas de claritate de patri substantia genitũ verbũ nõ factũ.

Et io me tuū sponsū amantissimuz esse sūmo oprobare debes eloquio qui ꝓpter tuā dilectionē nimiā ex inuiolata puellari thalamo carnē mū dissimā assumpsi. vt te mihi raptaz iniusta quadā violentia. spolio dul cissimo atqz iustissimo illi q̄ te cepe rat abripere carne suffultꝰ humana Consilio ad hoc pris mei accepta/ to ꝓ reformanda perdita creatura Cū igit in celis et in terris horren/ da fuerint scismata. Jnita sunt ꝓ il/ lius sūmi scismatis exterminio salu bria multoꝝ osilia vt et scismatī. im pij effectores penā luerent. et pellerē tur. et pax atqz vnio firmissima po/ neret. Sic ergo otra scismata p cō cilia ꝓcedendū ē. vt qđ plurīū ofen su distractū est. pleroꝝqz osultu re colligat. Jn oim ergo scismatū. er/ rorū atqz heresū exterminatōne cō cilijs vsi sē sci pres. Quoꝝ auctori tatē a fonte sapie scissima hausere tnitate. cū vt in exordio collatiōis dixeram. Primū scisma fuit sub lu/ cifero q̄ ocilio btificantis eētie di uine in baratrū missus ē inferozum ad cuiꝰ expulsionis effectū. et ocilij oplementū penitꝰ osequendū missꝰ est archangelꝰ Michael. q̄ ꝓfectore scismatis in ima detruso pacez ordi nauit. Hoc noscēs in paradiso posi tū agricolā q̄ quāqz immōdis gfa dei factꝰ fuerat. sua tñ natura fra/ gilis erat. hunc adiit lucifer ille scis matis celici primiceriꝰ. et vt ipsū de solio eiiceret paradisiaco scisma fec inē creatorē et creaturā cuiꝰ impio suasu dejectus est. a tā preclara deli ciarū suauitate cū tota generis hu mani posteritate. Hīn odolens tan to interitu mortis perire seculū cō/ uocato in celis ocilio missuz est ad virginē quādā vt pacis et ocordie vnitas reformarek inē p̄em meum ipamqz destructā creaturā. vñ fēm est vt pꝰ mirabiliū operū osūmatio nē gens mea me cruci affixerit. et ter tia die resurgens primū parentē cū suis q̄ mihi cōplacuere ex inferoꝝ educerē loco. et in celū euexerim hūc triumpho glorioso Sicqz scisma lu ciferi opescui ipz religans vsqz ad scōm in iudiciū aduentū meū. Qui quāqz sic nexu sit ligatꝰ firmissimo suos tū postea in mūdū misit ange los vt pacē quā reliq̄ discipulis me is pturbarent. Nā sicuti in hirkz scis ma fuit inter iudeos quō me morti traderēt et ibidē suspensus in cruce oia pacaui. humi suffossa synago/ ga atz iā abiecta. Sic et fca ē sedi/ tio inē discipulos meos de legalū celebratione. Descēderūt eniz qui/ daz de iudea christiani ꝫ adhuc iu daisātes q̄ de secta phariseoꝝ erāt Jnē quos fca ē seditio atz scisma nō modicū cū Paulo et Barnaba qz ꝓicabāt pharisei fidē absqz le/ galibꝰ non sufficē. et osenserunt eis multi veteri osuetudie irretiti. et sta tuerūt vt ꝓ hoc scismate dirimēdo ocilū celebrareꝫ in hirlm coꝝā ma tozibꝰ aplōꝝ Petro videlzet Jaco bo hierosolymorū epo. Anno igit Claudij. iiij. ascēdit Paulꝰ cū Bar naba assūpto Tito sic ipse refert in ep̄ ad Galatl. Et q̄ descenderāt de iudea ascenderūt otra eos. s. de be resi phariseoꝝ ad fidē duersi. Qui cū

venissēt in pūtia apl̄oz Petri⁊ Jacobi⁊ seniozz surrexerūt otra Paulū et Barnabā dicētes.oportet circūcidi fideles⁊ seruare legē Moysi Et audita vtrusqz pt̄is sentētia cōuenerunt apl̄i et seniores vt iudicarent sup hoc. Et post multaz disceptationez surgens Petr⁹ oñt rōnabiliter nō esse imponendū fidelib⁹ iugū legis q̄ ipse cōsilio dei baptisauerat Corneliū.et de⁹ p̄dicatōez suā confirmauerat.mūdās corda eorū.et anteqū baptisarent visibiliter mittens sup eos sp̄m̄sc̄m nec indicens eis obseruantiā legalium.Et statim aperuit Paul⁹⁊ Barnabas narrare q̄nta signa⁊ p̄digia deus fecerit in gentib⁹ per eos.Post hec Jacob⁹ auctoritate pontificali ptulit sententiā diffinitiuā dicēs. Ego iudicat Jacob⁹ iudico eos q̄ de gentib⁹ conuertunt̄ non cogi ad grauitatem legaliū.et sic scisma p̄ciliū abrogatū est.et pax atqz vnio fidei confirmat̄.Hinc etiā Petr⁹ a Paulo arguit̄ q⁊ comedēs cū q̄busdaz fratrib⁹ de Judea timens eos molestare discernebat cibos.et ita gētes suo cogebat exēplo iudaisare. Sed hec locū h̄ non h̄nt.transeundū est ad alia.

Dist.ij. de multis concil

Multis p̄ius habitis

Post hec plēaqz fūt habita concilia ꝑ nō sine rōnabili cā ꝓpt̄ multos errores⁊ hēses variās q̄ ex incautis⁊ puersis dogmatib⁹ pullularūt.q̄ oia vt acta sc̄a ordinare nimis erat p̄lixū.Sed vt breuit̄ edisserā ꝑ maioris certitudine fidei.tue mēti imp̄mende cito q̄ potero p̄la ex his enarabo.Ne igit tibi m̄ qz deesset emuli Jobes in apocalypsi illoz ponit hēses⁊ in canonica sua cōn q̄z falsā sp̄iam ipse tanqz pugil fortissim⁹ triumphauit scīspūs et ecc̄ie fret⁹ cōsilio. Postea Paul⁹ q̄dā samosacen⁹ genē.⁊ ep̄s anthiocen⁹.demetrio successit epō ibic indigna de me sentiēs vtpote tumid⁹ et superbus hēresc⁹ p̄dicabat me hoiez tm̄ cōis fuisse nat̄e Cōn quē anthiocenū ciliū congregatū ē in q̄dam Paul⁹ manifest⁹ convincit hēresc⁹⁊ condemnat⁹. Qui cōdemnat⁹ cū ecc̄az nollet exire ex p̄cepto Julliani manu p̄blica expuls⁹ ē De inde currēte tpe sub magnifico⁊ illustrissimo rege Cōstantino in vrbe Roma.congregatū ē ciliū an lex iudeoz legi noue debeat anteferri.et erāt ibi epi xp̄iani p̄uinciaz diuersaz nūero.lxxv. Judeoz vo sacerdotes. cc xx exceptl.xn̄. scribis q̄s Isachar p̄tifex misit alexādri gr̄a nō solū hebreo ꝫ etiā greco⁊ latio p̄mone elimatos.In q̄ ciliō Constātin⁹ et m̄ ei⁹ fuer̄t auditores Judeos vo duo p̄bi q̄ nec iudei erant nec xp̄iani.q̄z vn⁹ Crathon. alter Zonophil⁹ dict⁹ ē.In q̄ p̄flictu iudei victi sc̄a fideles effecti vnū ouile factū ē vna cū infidelibus ex gētibus diuersis.et creuisti tu mirabiliē ex illi⁹ ciliī diuentione.Postea eiusdez Constātini tpe sub q̄ canones generaliū ciliorz incep̄t.Nā in p̄cedētib⁹ annis p̄secutōe feruēte doctōz⁊ plebiū mime dabat facultas

Inde xpianitas in diuersas hēses scissa ē qz nō erat epis licētia cōue niendi in vnū nisi tpe supdicti Im peratoris Ipse enim dedit facultatē xpianis libere cōgregari Sub hoc aūt in ocilio niceno sci prēs de om ni orbe terrarū cōuenientes iuxta euāgelicā fidē et aplicā Secūdum post aplos symbolū tradiderunt. In eodez arriane pfidie odēnata ē blasphemia quā de ineqlitate sce trinitatis idem Arri⁹ asserebat. pdi/ cabat em me filiū dei creaturā eē et spmsanctuz ab eo creatum Et cum has faceret drās inter prem et fili um et spmsanctū Alexander alexā drine vrbis eps ei resistebat. Sed cū illū ab exiciabili errore reuoca/ re nō posset expulit eū ab ecclesia scā Ille vero seditōez cōtra eū exci tauit Quod audiēs pius princeps Cōstātius sanctā synodū apō Ni ceā bithinie vrbē fecit coadunare āno incarnatōis mee ccc.xvi Et cō uenerūt ccc.xviij.epi Et hec fuit pri ma synodus vbis Jā siluester papa mortuus fuerat vt ait hugo Sed in pōtificali dr Siluestz ibi affuis se et dra Arriū Fotinū q Sabelliū in vrbe pfata synodū celebrasse et pfatos hereticos ibidē cū alijs epi scopis damnasse ¶ Secda vbis sy nod⁹ in Cōstātinopoli.cl. pm tpi/ bus Damasi papeq Graciani prin cipis cōtra Macedoniū. spmsanctū deū esse negantē cōgregata ē Que spmsanctū pri filioq consubstātia/ le demonstrat. ¶ Tercia synodus ephesina pma.cc.epoz sub Junio/ re Theodosio augusto edita ē que Nestoriū duas in xpo psonas asse/ rentē iusto dānauit anathemate. de clarans in duabus naturis vnam xpi Jesu psonā manere. ¶ Quarta synodus Calcedonēsis sexcentoz xxx. sacerdotū sub Marciano princi pe habita ē Jn qua Eutices cōstan tinopolitanū abbatem verbi dei et carnis vnā pnūciantē naturā q ei⁹ Dioscoz defensorem quondā ale/ xandrinum epum q ipm rursus Ne storiū epm cū reliquis hereticis pa trū sūia condemnauit predicās ea/ dē synodus xpm dm sic natū de v/ gine vt in eo subām q diuine q hūa ne ofiteamur nature Hec sūt. iij. sy nodi principales rectā fidē plenissi me predicantes Cetera vero conci lia p⁹ istoz quatuoz auctoritates oīm manent stabilita vigore

Dist. iij. de scismatibus et eoz extirpat'one.

Qēteris breuiloquij gratia dimissis vt solacij eo sati⁹ carmē tibi valeā infundere ola q ab orbis initio fuere hereses et scismata cassata sunt et ānullata hoc iā dēpto periculoso cui insuda m⁹ scismate et erroribus atqz mali cijs quibus pūtis tpis innitit ma/ loz ac hereticoz versutia. Quiq q veluti rliqua sūt ānullata scismata. q hēses atqz errores eradicati sūt Sic et istud exitiale destruet scisma cū suis pessimis que allegasti mal. hereśib⁹ atqz erroribus. Naz primū scisma post aplos si nō falloz factū fuit tpe Constantij imperatoris an no natiuitatis mee.ccc.xl. hereśi ar/

rianā infecti sub papa liberio in exi liū ꝑter religionis mee fidē iuisse. In cuius locū ꝛordinatus ē felix venerabilis sacerdos Fecit igitur felix conciliū xlviij.epōꝝ et inuenit duos presbyteros ꝛsētientes Con stantio arriano augusto vsaciū et valentē et dānauit eos. Post pau cos ꝛo dies ꝓuocati ꝛma felicem rogauē Cōstāciū vt de exilio reuo caret liberiū tanq̄ magis ꝛsentane um Sic igit̄ reuocato Liberio felix de epātu pulsus est. Quot etiā ꝑse cutiōes ꝑter arrianā heresim tpe honorici Wandaloꝝ tu ꝑpessa fu eris si scriberē longiloqu⁹ nimis vi derer Contra quez impiū regē san ctus Eugeni⁹ cū suoꝝ ꝛthodoxo rū sacerdotuz ꝛcilio scām.declara uit fidē meā.arrianos cōfutans et condēnans Post cui⁹ scē fidei expo sitōez miserabiliter ꝓscripti sunt et expoliati.quib⁹ etiā ois vite alimo nia negata ē.et demū multi ex eis viri scissimi miserāda morte ꝑiere. Hec secreta arrianoꝝ pfidie atq̄ crudelitatl.plēa Recaredo r̄ge wisi gothaꝝ synodo lxij.epōꝝ apō to letū cōgregata damnat̄ et anathe matisat̄ et tota gēs sua in fide ca tholica confirmat̄ Neq̄ euasit im/ pune ꝑfatus hēticus.q impi⁹ arri⁹ Naz cū post solennē doctissimi viri Athanasij ꝛsputatōem (q cūdem in cōuentu publico manifestissiā cō uicit ꝛitate venerabili viro ꝓbo q gentili.arbitro seu iudice ꝛstituto) secessum iret in sua malignitate per manēs effuꝰ viscerib⁹ iustissiā mor te penā exoluit. tā ho ꝛribilit̄ mori/ ens q̄ insatiabilit̄ et temē cōtra p/ sonā xp̄i pfidiā euomere non time bat. Eo etiā momēto q eadē ꝛsputatōe. Sotin⁹ q Sabelli⁹ cōuicti sūt in tā venerabili cōcilio vbi pōcūs vir eloquētissim⁹ Athanasi⁹ ꝓsidebat qui tāq̄ solis luculentus radi⁹ te sponsā meā fulgentissimo decora bat splendore. Postmodū tpe thei odosij senioris q̄ regnare cepit an no a natiuitate mea ccc.lxxxvij.da masus papa in rōna cathedra pre sidebat Quē sic plātū.arrogās nō ferens Ursin⁹ rōne ecce archidia/ conus cōgregata turbulētoꝝ atq̄ seditioſoꝝ manu. Epm se cōn iusti ciā fecit consecrari. Qua ex re.tan ta in Rōno ꝓpo excreuit seditio vt tēpla mea atq̄ monasteria hūano effuso sanguine replerent. Sed ne neph as illi⁹ sustinerē. collecto san/ doꝝ concilio sacerdotū idē pul⁹ ē Ursinus ab aplica quā sibi nequi ter vsurpabat dignitate. De hinc Anastasio ab augusto assumpto q̄ imp̄ialem accepit purpuram anno a natiuitate mea cccc.xcij.q regna uit ānis xxv. Hic a Bachario dep̄ uatus Episcopo Constantinopoli tano hereticis fauebat persequens ꝛthodoxos Hui⁹ anastasij tēpo re Symach⁹ papa flozuit.hic cum laurentio vno et eodez die ordina tus est. Sed symachus in basilica constantiniana. Laurēcius in eccle sia beate Marie de qua causa cler⁹ turbatus est et sepatus.diuisus eti am est et senatus. Alij Symachi. alij partem Laurencij tenuerunt Facta igitur conuentione.hoc sta

tuerũt ptes vt ambo Rauennã pge rent ad iudicium regis Theoderici vbi iudicatũ est ꝙ qui primo ordia tus esset vel ad quẽ maior pars de clinaret ipse sedẽt in cathedra ꝛ fa ctus est symachus papa Qui fecit synodũ congregari et cõstituit lau renciũ in mitrinã ciuitatem epm in tuitu mie Post annos vero quattu or zelo ducti nõnulli ex clero et alĳ ꝙ ex senatu Maxime tñ Fest⁹ ꝛ Pro binus incusauerũt Symachũ ꝛ sub ordinantes testes falsos ꝙs Rauẽ nã miserũt ad regem Theodericũ incrimĩnãtes beatũ Symachũ. oc culte vero laurenciũ reuocarũt Li bello igitur facto rome. factũ ẽ ite rũ scisma et diuisus est clerus ꝛ alĳ Symacho. alĳ laurentio cohẽbãt Illo in tẽpore Symachus fecit cõ cilium et coadunauit epos. c. xv. Factaqꝫ synodo purgat a crimine falso. Damnatqꝫ Laurencius ꝛ pe trus altinẽsis. qꝛ sedem aplicã inui to symacho inuaserunt et sedit Sy machus vicarius meus in gloria ꝛ honore Procedente tẽpore Sub Maurĳ imperio Scisma factum est inter romanam ecclesiaz et arrogã ciam Johannis epi Cõstantinopo litani vlis patriarche nom sibi vsur pantis Sub papa pelagio concep tũ et a gregorio iam inde non leui ter exagitatũ Sed consilio meo vt gente qꝛ scisma ante quiescere non poterat nisi Johannes diem clau deret extremũ. morte subita in pec cati sui penam expirauit.

Dist. liij. de scismate. xiii

Nec quieuit ambicio aduer sus sanctam religionẽ fidẽ qꝫ meam. te quoqꝫ sponsaz meam dulcissimam. nã anno a nati uitate mea Septigentesimo Paulo papa mortuo. anno Constantini le onis filio constantinus pseudo qui dam sacerdos ordinat ex laico hic ambitõe tyrãnica papatũ inuasit et mihi scandalo magno fuit sedit qꝫ anno vno et mẽse vno Qui fide lĳ meo ꝛ zelo eĳcit a papatu ocul⁹ priuatus Stephanus quoqꝫ substi tuitur presul xcĳ. Hic rome cõcilio congregato oia ꝑ constantinũ or dinata reuocat preter baptismũ et chrisma et cessauit quassatio ad tẽ pus et tẽpora longa Jñ sub Otto ne ꝓmo ãno natiuitatis mee. dcccc. xxviĳ. ꝙ imperauit annis xxxvi hu ius Ottonis imperĳ ãno xxvi: col lcõ a tota italia epoꝛ concilio Jo hannes papa de nephariis causis infamatur Quapropter leo adhuc laicus electõe oim et consensu impe ratoris papa substituitur Sicqꝫ leo presidens aplice sedi fecit ordinati ones et ea que erãt pontificis sum mi. Nec post lõgũ romani alterata fide apud imperatorem papã Jo hãnẽ recipiũt Qui collecta synodo leonez deposuit eiusqꝫ facta cassa uit Synodus vero a leone habita oim iudicio pstibulũ fauẽs adulte/ ris est noiatus Illi igitur qui ab eo fuerant ordinati. iussi sunt suam ꝑ scriptõem in carta presentare hec ỹ ba continente Pater meus nihil si/ bi habuit. nihil mihi dedit Roma/ ni igitur Johannis illecti pecunia

Impatorē cum exercitu pauco ro/
me morantē subito aggressi Ita ab
impatoris armigeris sunt attriti
vt nisi ab impatore q a papa leone
milites impatoris a cede reuocarē
tur. vsqz ad inēnitōem romani dele
rentur. Quibus per leonē impato/
ri recōciliatis leo papa insidias sibi
parari sentiens ad impatorē fugit
Johānesvero papa se cū vxore cu
iusdam oblcāns a diabolo in tym
pano ptutitur ac sine viatico mozit
Hinc romani cōtra iuramentū/Im
patori factū. Benedictū papā sibi
pfecerunt. Quapropter imparator
obsessa roma romanos adeo cede
et fame afflixit vt leonez papam se
pmitterent recepturos Sicqz bene
dictus reiectus non solū papatu sed
etiā sacerdotio a leone exordinat.
et ab impatore in carcē strangulat
Postea tpe henrici tercij qui cepit
regnare anno natiuitatis mee. M.
xl. et regnauit ānis xvij Huius ipij
anno sexto. Benedictus non⁹ papa
tū sibi symoniace vsurpauerat Cū
qz esset indoctus alteq ad vices of
ficij ecclesiastici exequēdas secū pa
pam Siluestq fecerat cōsecrari. qō
cū multis non placēt terci⁹ suppouci
tur Gregorius qui solus vices pō/
tifū adimpleuit. Itēqz eiusdē impa
toris anno viij. Rome vno contra
duos et duobus cōtra vnū. de pa
patu contēdētibus rex diuino fun/
ctus consilio romā contra eos va
dit et eisdē canonica et impali cēsu
ra depositis. Clemens papa .cliij.
presidet et ab eo rex in impatorem
benedicit. Jurantibus romanis se
sine eius cōsensu papam non electu
ros. Huic impatori henrico cū suc
cedēt henricus quartus qui regna
uit ānis multis. factū est scisma peri
culosissimū dū papa papā excōicat
Gregorius videlicet clemētēq ecō
tra vno p papa eleuato. Altero p
regē apulee contra alū defensato.
De hoc gregorio refert Martinus
in chronica sua q idē gregor⁹ hē
ricū terciū excōicauerit cōcilio ex.
epoq quāuis aliter senserit Sigib
tus qz vnitatē ecclesie romane sein
dere voluit. Postea electus ē guiber
tus consensu impatoris qui clemēs
dictus est et ab eodē henr. impara
tor. coronā accepit Imperij grego
riū in castro angeli obsidendo Sed
audiens impator Huiscardum re
gē apulee gregorio succurrurū cum
suo clemente ātipapa fugit Senas
Quē rex apulee liberādo ab obsidi
one in palacio lateranensi restituit
qui post in apuleā descendens. Sa
lerne mortu⁹ est miraculis coruscan
do. Postmodum Innocencio papa
catholico presidente. Petrus leōis
scismaticus ipm perturbauit ad cu
ius scismatis pestē sedandā vocat⁹
a clarevalle scūs bernhardus mul
tū laborauit. multuz profecit. Qua
de re cōuocato apud stamphas cō
cilio scūs bernhardus Innocencij
suscipi psuasit. Petro igit ob pnte
le sue fortitudinem apud sanctū pe
trū omozāte Innocencius vrbem
egressus in gallias proficiscitur. Et
ecclesia gallicana sibi adherente Cō
ciliū celebrat et in papā confirmat
Petrus vero ab omnibus gallie ac

germanie epis anathematizatur. Innocenci⁹ igitur aurelianus a lodewico francozuz rege honozifice suſceptus eſt Inde Carnotum deductus eſt a Sanfredo Carnotensi epo magnarum virtutū viro vbi occurrit ei henricus rex anglozum et honozifice ab eo receptus eſt Cūq; per multa tempoza pax eſſet et vnio Sub frederico primo āno natiuitatis mee M.c.lviij. Adrian⁹ papa preſidebat et anno prefati impatoris ſcdo mortu⁹ eſt Quo mortuo maxima tibi mihiq; ſuperuenit tribulatō Cardinales eñ ad inuicē diuiſi duos elegerūt ſibi ſūmos pōtifices. Rolandum videlicet Cācellarium qui alexander dictus eſt Et octauianū hozribili ſciſmate te ſpōſam meam dirūpentes. vnde proceres regionum diuerſarum turbati ſunt. nam quidam vni. nōnulli alteri adheſerunt Impator ſiquidē romanus cū ſuis epis octauiano quē victozem nūcupauerūt adheſit Rex vero francozum Lodewicus et rex anglie henricus cum ſuis alexādrū in prēm et dām ſuſceperunt

Dſl.v. de ſciſmate. xviij.

POſt hec vacauit Imperiuz anno videlicet incarnatōis mee M.ccc.v. et electus eſt clemēs q̄ntus in papā Hic clemēs ſedit annis viij. Menſibus x. et diebus xv. Vacauit autem ſedes annis duobus. Menſibus tribus q̄ diebus xvij Cuius ratio fuit Naz defuncto papa clemente quinto. cardinales numero xxiij. qui apud carpētoracē ciuitatem cum alia curia reſidebant intrantes conclaue in epali palacio pro ſūmi pontificis electōe facienda Cūq; ibidem diu perſtetiſſent non valentes concozdare ſuborta grauiq; grandi perturbatione exterius inter familias eoz Ipſum conclaue circa feſtum Marie Magdalene concozditer exiuerūt ſtatuētes tempus infra qd̄ deberēt regredi in eundem locum pro ſummi pōtificis electione celebranda Ex variis ſuboztis cōibus minime redierunt ſed in villis diuerſis et ciuitatibus hinc inde diſperſi ſunt Permanſerunt autē ſic diuiſi annis plus q; duobus Poſtea in lugduno conuenerunt et Jacobum epm portuēſez elegerunt anno natiuitatis mee M. ccc xvi. et vocatus eſt Johannes xxij. Fuit autē cozonatus moze romanoz pontificum lugduni cuz ſolenni honoze in eccleſia cathedzali anno incarnatōnis mee M.ccc xvij Hic pontifex ſummus plures conſtitutiones edidit vtiles et ſalubres contra Lodewicum bauarie ducē qui in contrarietate in impatozem fuit electus et ſe pro impatoze gerebat Sed eius electio per ſedē aplicā nō erat approbata idē impator ad ſedē aplicā citat⁹ nō ꝑuit. hinc excōicatus. fautoz et defenſoz hereticoz adiudicatus eſt Qui Lodewicus malozum peſſimo vſus conſilio contra eundem ſummum pontificem vicarium meum et aduerſ⁹ te ſcām ſponſam meā multipliciter crudeliter et barbarice ſe erexit. veniensq; romā q̄ndam pſeudo anti

papā cui nomen Petr⁹ de cerbario reatine vbis de ordine fratrū mi/norum in papam assumpsit. Anno natiuitatis mee .M.ccc.xxviij. Jn mense Maij qui añquam habitū as/sumeret minor vxorem habuit no/mine Johānam Cum qua in conu gio vixerat annis quinq; qua de/relicta ruptoq; coniugali fedē frat minor factus est. Hoc assumpto in summū pontificem tanq; pape re/uerentiam idem dux bauarie exhi/buit in dedecus meum scandalūq; tuuz O sponsa dulcissima. fecitq; se a suis Nicolaum quintum vocari. Hic idem impius antipapa tanq; leo rugiens. atq; draco ignem euo mens in opprobrium vbis roma/ne. et in ipsa vbe pro papa se gere bat. et in eadem sua crudeli vesania creauit cardinales et conabatur in quantum valuit sanctam vnionis discindere pacem veluti minister. mēbrum et p̄co manifestus impij/simi antix̄pi huiꝰ peruersissimi hois vxor Johanna ipsum antipapam repecit in iudicio coram episcopo Reatino oblato libello et pro Jo/hanna contra sepe dictum antipa pam lata fuit sententia publice Ju ris ordinis seruato penultima die mensis nouembris Anno incarna/tionis mee M.ccc.xxviij. Joez quo q; antipapa per Bonifacium comi tem domino Johanni vero meo vi cario presentatus est qui ipsum mi sericorditer recipiēs sub fidei custo dia Quinione tentus est vbi et diē clausit extremū et sic cessauit discor dia et pax fcā est vsq; in presēs scis ma et si que alia fuerint scismata isti. adhibeantur quorum omnium eradi catio. necnon extirpatō manifestis sime facta claret vel concilio⁹ con gregatione. vel quorūdam virorum idoneorum consilij promptitudine pollētium ad hoc vocatorum qui p̄ dicta scismata omnino cassarunt et penitus ānullarunt

Dist.vj. de Cōuocatōe

concilij generalis per Sigismun dum.

Nunc ergo O mi sponsa di lectissima atq; dulcissima. ea que supradicta sunt cla ret omnia per fidelissimos nostros seruitores scismata prioza penitus cassata et abrogata Ut igitur et hoc etiam horrendum et pericu/losum inueteratum quodammodo et exiciale currentis tempozis scis/ma tollatur e medio et senescentis errozis malicia conculcetur. cetera etiam intercurrentia nephanda p ut tu de multipharijs periculis et sceleribus superius proposuisti eli minentur Suscitaui spiritum dani elis qui Susannam innocentem moz ti damnatam liberabit cuius angu stie ineffabiles tempore sue tribula cionis extiterant cum ab illis senio ribus qui populum regere iuste. vi debantur iniquissime fuerit iudica ta plurimis scandalis infamata.

Excitaui inquã nouum regem Dauid qui populum meum de manib' suorum eruet emulorum. Elegi eñ abiecto Saul virum ẽm cor meum Virum inquam manu fortem qui vrsum interfecit et leonem occidit. Gigantem etiam inermis armatus lapidibus limpidissimis interemit Hector iam fortissimus surrexit a mortuis vt matrem suam hecubã reginam ab incidentibus inimico rum periculis defendat. karolus magnus spreto sorore s et quietis tumulo vna cum Rolando bellico sissimo milite descendit in medium vt te sponsam mihi dilectissimam gladio celitus misso protegat. et cuncta tibi aduersancia sepellat. Mercurius tyro inferos spernens deserens celica armatus noui prodigio miraculi basta Julianum inf fcũrus ornatissimo procedit intui tu Constantinus rex prudentissim' mirando functus ingenio prodit. in publicum te sanctam reformatu rus ecclesiam multorum concurren te scientificorum atq; sapientiũ scie cia. quorum prudentissimo concilio reformab eris. pacis munere. et vni tatis plenitudine gaudura. prope rat Theodosius rex inclitus oratõ ne suffultus deuotissima qua te spõ sam mihi dulcissimam contra rebel lantes deuincat hostes Hic reue ra illustrissimus est princeps. glori osus rex. Serenissimus mundi mo narcha Sigismundus in imparato rem electus fidelissimi filij tui karo li regis bohemie Impatoris sẽper Augusti filius Qui vna cum Johã ne papa xxiij. Concilium generale in Constantia ciuitate Imperiali prouincie Magũtine cõuocabit vbi tocius religionis nostre concurret dulcedo. viroq; illustriũ ex omni bus mundi partibus confluet sapi entia pro pacis ac vnionis tue effi cacissima prosecutione de quo non ambigas cum iaz prefatus sũmus pontifex vna cum predicto serenis simo vngarie rege in Imparatorẽ electo concordauerit. de loco vt pre dixi et tempore quod erit Anno ab incarnatione Millesimo cccc. xiiij. In festo omnium sanctorum Vbi tam periculosi scismatis tantorum q; malorum per te allegatorum fi nis erit Et in quo spine oburentur igni rosis reseruatis et tribuli de struentur floribus preciosum deco rantibus campum. Et ista dum vi deris atq; spectaueri. dilatabit cor tuuz pre gaudio ineffabili gratias multas mihi referes. timore piter et anxietate penitus extirpatis.

Distin. vii. Responcio

argumenti de Symonia Libro ter cio. Distinctione secunda

Olane tibi respondere ad ea que proposuisti non dedig nabor volens te non igno rare me nũquam contra veritatẽ locutuz neq; q̃ falsitati. telo sagit/

tãtur velle si falsa fuerint excusare
Sed prorsus inherebo veritati.
Quippe non modo tuam auscultabo rationem Sed et testimoniuz veritati perhibebo. Neqz negare debeo quod radicatum firmasti veritate exptissiã ois religionis tue plenos maiores cũ minoribus Symonie vicio irretitos: Noui quidem per auariciam et Symoniam summos pontifices electos. piorzmiser et reliquos ordinatos pro munere psules q et alios eis subditos i sacerdotes diacones sbdiacõesq acolitos ordinant pri° quẽtioneq pacto strictos añqz ordinare illos velint. de qua iniquitat. mãmona q epi veriqz rectores vna cum Caplis partem tollũt. Et qd quõdaz dictum fuit nobile prouerbium gratis accepistis gratis date Nũc vtitur in vilissimum eloquium. Gratis non accepi qz magna pecunia epatum emi. neqz gratis dabo vt effusarũ impie refusionem recipiam expensarũ. Ordinare te nolo in sacerdotem nisi aureuz dones. Sacramtum ordinis mihi cõpaui dũ epus fierem. et illud eiusdem ordinis signum sacrum tibi vendo Prece q p cio mihi pcuraui. rogatu atqz munere tibi vendo Si tantũ nõ deberis sacerdos non eris. Si nũc Symon magus viuẽt certissime nõ tãtum spñsanctum sed et patrem deũ meqz dei filium posset pecunia opparet. Emitur ab ingratis gra. quam non grãm efficiunt. nam gra gratl. datur. Cuz igitur emitur gratis nõ datur. gra ergo gratia non est. Sz quid plura Epi accipientes pecuniam pro ordinibus lepra inficiũtur cum gezi. ordinati vero dãtes munera perditõne subiciũtur cum Symone mago cui dixit Petrus Pecunia tecum sit in perditõem. Sz ds horum maiori pena mulctatur. an qui lepre contagio an q perditõis iaculo adiicitur Reuera vtriusqz abhorrenda sũia sed vt estimo. maior est lepra. qz quãto status altior tãto minus grauior. Relinquo tamẽ ad preses ne per varia videar euagari. disceptatõez eam ad cetera progressurus. Indulgentiaz numerus non capit numez si mãmone finitas infinitate mensuretur. Certissima sunt omnia. exptissima sunt singula. Si dantiũ intermina foret donacio. Recipiencium abyssalis esset accepcio. Infern° damnatis atqz dãnandis Purgatoriũ afflictis puniẽdis ve vacuaretur si pecunie quantitas statere non posset ponderari elargita sine modo Multum igitur hec pessima Symonia me vndum afflixit. quã viribus et conamine q buscũqz potuero per dilectissimũ filium meum Sigismũdum regẽ nec non per sacrũ concilium congregãdos ceteros filios meos penitus euellere studebo et istud virus qd simpliciter primum in te O sponsa mea fusum est inter omnia nepharia tibi inflicta vllo in te possit perdurare mõ l' momto qd vtiqz nephas satis radicatum est in te per eos/qui obicem posuisse debuerũt Est igit vificatũ sapiẽtis dcm qd noua testa capit inueterata sapit i veti

lege hec prauitas sumpsit inicium nec ad huc tempus vsq; in pręsēs finem accepit. Propter hanc igi tur extirpandaz nequiciam ob istā eneruandā iniquitatē. pro hac euel lenda impia hereſi totus fidelium congregabitur cetus. Uniuersiq; orbis conglomerabunt sapientes. et ex oīmibus viris electissimis cu/ria constantiens pruidentib⁹ replebi tur. Justi iudiciū iusticiāq; facturi i ostantia. magna stabunt cōstantia aduersus eos qui te angustiauerūt Primū z principale nephas qđ est symonia penitus ablaturi Quapro pter procedendū est contra Symo niacos et qui inuenti fuerint huius lepre irretiti vicio iusta pena punīē tur. Put aliqñ pscis factū est tempi bus. quibus cōtra symoniacos ele ganter pcessū est z debite iudicatū Nā tpe henrici quarti Hildebrād⁹ Cardinalis qui postea gregor. fa/ctus est cū legatus esset in gallias z in concilio contra multos Symo niacos pcessisset Contra vnū eīm symonie lepra maculatū procedere conabatur. sed testes in medīū pro ducendos auro corruptos inuenit Cūq; hec expiretur ait Producat inquit in medīū diuinū consiliū epa tus esti donū dei est. et quisq; mer cat epatū contra spīm scīm facit. Si ergo tu contra spīmsanctū nō fecisti dic gloria patri et filio et spū sācto Qđ ille intrepidus incipiens cū pa tri et filio dixisset spūisancto. nulla tenus exprimē potuit sepius gloria patri repetito Unde eiectus est vt meruit de epatu Quo expulso ple/ne dixit Gloria patri et filio z spū sancto. Tanta igitur opa. tantaq; diligentia ad istud expellendū ad hibebitur. virus vt sentiant se male fecisse qui symoniam exécuere. et ce teri ab eis exemplum accipient vt terreantur huic vicio non inbesuri Hec breuiter dixerim ad alia pro cessurus

Dist. viij Rescōsio ad

ſo qđ de supbia ꝓlatorū ꝓpositū ē

Ecūdo loco proposuisti op ponens mihi prelatoz iu/perbiam atq; diuicias con tra meam humilitatez et pauperta tem quas culmine magnifico extol lendas predicaui i me ipso has vir tutes miro dedicans exemplo. Ne q; putare te veli me supbie aut am bitionis vicia laudaturum que vti q; luciferum de celo et adā eiecerē de paradiso Hec nanq; etiam ꝑm poetas mīes vocantur scelerum. Unde claudianus in maiori Ut p̄ mam scelerum matrem que semper hñdo Plus sitiens patulis rimatur faucibus aurum Trudis auariciā. cuius fidissima nutrix Ambitō que vestibulis foribusq; potentum ex/cubat et precīs commercia poscit. hónorū pulsa simul. nec te gurges corruptior eui Traxit ad exēplum quod iam firmauerat annis Crimē et in legem rapiendi verterat vsuz Superbia. ambicio. et auaricia co n nexa sunt vicia et vnum fine altero nequit esse Hec in prelatis iusta re/hendenda censeo equitate Que et si aliquando apparuerint exteriori

habitu non tamen sic estimãda sũt interiori animi motu ravicari Cũ et presules atq; pontifices secundũ eoꝝ statum deceat incedere tramite equissimo illis indulto. Non eñ decet summum pontificẽ. Cardinales patriarchas ceteros q̃ plat̃os post indultã a sereniss̃imo pncipe Constantino dignitatez impialem moze simplicis incedere sacerdotis aut clerici quos ego. in prefato impatoze Constantino singularib⁹ p̃uilegijs dotaui. Nã vsq; ad illũ. sci viri solũ spũalibus intenderunt sed postq; ille purificatus ẽ Impiuz et impialia vicarijs meis cõcessit q̃b⁹ ad tuã vti potuerũt et debebũt defensionem. amicti ornamentis faleratis familijsq; equoꝝ strepitib⁹ circunducti. Uñ ipse Constantin⁹ ait Igit̃ scis aplis dñis meis et beato Silvestro pri nro et vli pape oib⁹ q; eius in sede beati Petri successoribus pontificibus impij nri palacium lateranense otradidim⁹. deinde diadema capitis nri simul q; frigium et suphumeralẽ qui impiale circũdare assolet collũ et clamydẽ purpureã tunicã q; coccineã et oia ipsa lia indumenta et oẽm pcessionẽ impialis culmis et gḷaz ptãtis nre Et quẽadmodũ impialis potencia diuersis officijs cubicularioꝝ et hostiarioꝝ et oim excubitoꝝ ornat̃. Ita et scãm romanã eccl̃az decorari volumus. Et vt amplius pontificale decus p̃fulgeat decernim⁹ et hoc eiusdez eccl̃e clericis ex linteis candidissimo colore equos eoꝝ decorari et ita equitari decernimus. Et hoc vt venerabilis pr̃ Silvester: et oẽs ei⁹ successores pontifices diadema. qđ ex capite nro illi cõcessim⁹ ex auro purissimo et gẽmis p̃cioꝝ vti debeant et eoꝝ capite ad laudẽ dei pro beati Petri honore gestare. Ac ipe beatissimus papa sup coronã clericat⁹ quã gerit oio ipsa ex auro nõ est vti passus corona. frigiuz vero candido nitore splendidũ resurrectionẽ dñicã designãs eius sacratissimo vertici manibus nris imposuimus et tenẽtes frenũ equi ipsius p reverentia bti Petri Stratoris officiũ ei exhibuim⁹. Statuentes eodẽ frigio eoꝝ successores oñes vti in pcessionibus ad imitatõez imperij nri. Et vt pontificalis apex nõ vilescat. sed amplius q; terreni dignitas impij et glorie potencia decoret. Ecce tã palaciũ nrm vt prelatũ est q; vrbis rome et oñis italie seu occidentaliũ regionũ puincias loca et ciuitates pri nro Silvestro eiusq; successoribus decreuimus dimittenda ac iure eccl̃e romane pmãsura. Uñ congruũ conspexim⁹ nostrũ imperiũ et regni ptãtẽ orientalibus regionibus transferri. et in bizãcie puinciã in optimo loco nomini nro ciuitatez edificari et illic imperiũ nrm ostitui. Qm̃ vbi p̃ncipatus sacerdotũ et xp̃iane religionis ab impatoze celesti ostitut⁹ est Justũ nõ est vt impator terren⁹ habeat ptãtẽ Deniq; corã deo q̃ nos regnare precepit et coram terribili eius iudicio obtestamur p hoc nostrum imperiale constitutum omnes successores nostros impatores

et cūctos optimates q vniuersum ꝓpm in nro impio nulli quocunqz mō licē hec q a nob impiali sanctō ne sacrosce ecce rone et eius pontificib⁹ cōcessa sūt refragari aut cōfringē vel in q̄quaz ouellē Siquis aūt in hoc otēptoz aut temeratoz extiterit eternis condemnatiōibus subiaceat innovat⁹q scōs dei p̄nci pes apl̄oz Petz q paulū sibi in p̄ senti vita q in fuka sentiat contrari os atqz in inferno inferiozi cōcre/ matus cuz diabolo q oibus impi/ is deficiat Ex his luculēte clarz statū prelatoz pontificū mutatum diuina dispōne cū et hec sub tanto Impatoze q tam scō pontifice Sil uestro fcā sint cui diuinit⁹ista cōcessa sunt cū suis successozib⁹ oib⁹ non tm sūmis pontificibus. sed q alīs illoz suffraganeis q ex impatozie dignitatl. concessione bona feuda lia obtinent per ecce sue vtilitate. cum castris ciuitatib⁹ villis ac ali/ is possessionib⁹ p confuatōne ecce nec nō pontificalis dignitatis ho/ nestate. Sūt etiā nōnulli qui his si/ bi taliter indultis abutūt in dānū alie sue q scandalū ecce quozū abu/ sū non laudo. q tecū inq̄ntū valeo reph̄ēdo qui supbia inflati intume scūt paupes despiciūt. et pōpose in cedunt spernētes humilitatēq pau ptatē. qui res ecce confiscāt vt eas teneāt nec pauperū succurrūt ege stati vel histrionib⁹ aut ceteris bo/ na imptiunt ecce. q illis merito gau dere non debent. Qui palacia ma gna construūt sine nēcitate aut ecce vtilitate vt inde videāt aut extollā tur. hos oīes q singulos corripio corrigo atqz reph̄endo. Et qō ad iūxisti exēplū de Scō Amalachia. cuius vitā vna tecū ad plenū lauda re vix valeo vt mō loquar hūano vtinā tales eēnt oēs epi sci. iusti pij micozdes q synceres Sed in alema nia tales eē ad effectū nō p̄nt quā/ uis sci q iusti esse possint qui q in dicū locū tenēt in tpalibus q spūali bus de q̄ matēia inferius abūdan ter scribā de dīa epoz i alemania q alīs puincijs orbis quib⁹ p̄sunt pontifices tanqz iudices q rcōres Fuit igit tpe Constātini regis ve/ nenū imissū tibi O sponsa dilectissimā ꝟ abutētib⁹ dotatōe atqz ditatōne tua. diuicie nāqz in se male non sūt ꝟ qui eis abutunt mali p eas extāt fuere nāqz q existūt diuites pleriqz viri spūales et tpales qui suis opi bus regnū meruere celoz. nā et tu thesauruz habes vt eo ad pietatis opa vtaris quib⁹ ad soliū p̄is mei queniē. Volo igit vna tecū Sum mus pontifex primo. deinde ceteri pontifices vt in eoz. gestu. statu bi tu. vita et ouersatōe. nihil fiat ꝙ cu iuscz offendat aim. aut leedat osciēz ꝟ qō ipoz decet scm̄ sta tū. Et ad hoc totis ex virib⁹ p electū meum regē Sigismundū aduocatū tuuz vl̄m ceteroscz ad ꝟ op⁹idoneos anhelabovt moēs si q̄s corruptos habuerint reformentur.

Dist. lx. Responsio ad

io qō dictum est et propositum de acceptione personarum.

Sponsus

Tercia vice mlta de accepti one personaꝝ qñ notabili/ ter hoc dixeris constantissi me ꝓposuisti nullius timore ꝓcussa qz vt asseris patrimoniũ meũ ineq liter diuisũ est.diuites affirmas plu ra et multa possidere bñficia com/ patibilia ꝙ incõpatibilia vnũ.abun dantia flozere.alterũ refers fame pire Certissime te alloquoz ostãter veritatem ꝓtulisti q̃ sup oia vincit ꝙ ego in hac cã testificoz tecũ cozã deo et hominibus et sanctis spiriti bus qui diuinã intuẽtur claritatem qz veritatẽ purissimã enarrasti. ne/ qz habeo aliquid vt excusationis modicum etiã qñd dicere possim. Quippe amaro nimis sum aïo hac eadẽ ꝓculsus iniustícia volens sta/ tũ tuũ simplr̃ in hac ꝓte immutari i ocilio geñali qõ Constãcie in cõ gregatõe sapientiũ tuoꝝ celebrabi tur. nõ potẽs neqz voleus amodo talia sustinere. Et miroz satis cũ de hac edissereres materia q̃re de fratribus mendicantibus filĳs tu is nihil proposueris.qui reuera nõ mõ in hoc scismate sed etiã ante ꝙ post columne tue videnť.te qz vsqz in diẽ hodiernã sustentant qui op/ ꝓbriũ sunt diuitũ ꝙ abiectio poten tuz. Ibi sunt religiosi viri sanctitate ospicui.vita exẽplares. et doctrina ꝓfulgentes Dñicus cũ suis frĳbus predicatozibus. Frãciscus cũ suis fratribus minozibus. ꝙ Egregius doctoz Augustinus cũ suis fratri bus heremitis Helyas ꝓpha cum suis carmelitis. Ibi nẽpe sunt quos ex remotis mundi ꝑtibus in vnum pastoz ouile collegi qui lac atqz la nã fructificant moribꝰ synceri.et sci entia atqz eloquentia prepollentes Ibi sunt celi in quibus habitaculuz mihi paraui.in quoꝝ sermonibꝰ mi ra spargo fulgura et tonitrua. Isti sunt de quibus prophetatũ est Ro rate celi desuper et nubes pluant iu stum aperiat terra et germinet sal/ uatozem. Per istos ariua reseratur germinans me saluatozem.dũ bo/ ruz tuba resonat in auribus pecca toꝝ qua attoniti ouertunť. Isti sũt fideles viri religiosi qui nec minas principũ timent.neqz potentũ tyrã nides vt taceant veritatẽ reuerenť. Ibi sũt q̃ doctrina fulget vt sola/ res radij mundũ illustrãtes.nã In omnẽ terram exit sonus eoꝝ ꝙ in fi nes orbis terre eozũ ꝓcedunt ꝛba. Isti contra diluuiũ istius horrendi scismatis columne fuere marmoree. et cõtra ignis incendiũ statue late/ ricie extiterunt. Ibi fidei tue Ospon sa clariferi sunt predicatozes ostan tes defensozes.et veritatis synceri ssime pronunciatozes. Quos ꝙ ego contra inimicos eoꝝ defẽdere stu/ deo.et efficacit̃ protegere.commit tens Illustrissimo ꝓncipi et vniuer sali aduocato tuo Sigismũdo nec nõ alĳs quoꝝ interest nostros non mõ offendẽ ꝫ etiã ostantissime defẽ sare.nã qõ vni ex his immanit̃ fa/ ctuz fuerit nñ reputo crudelit̃ inmit sũ Eoꝝ priuilegia in vigore ꝓfecto mãsura otẽdo. ꝙ oppositũ per quos cunqz attentatũ fuerit annullatum

recẽseo aut ꝑ viã aliã eis puideri
cupio et exopto Sacerdotes sunt
et homines cibo et victu indigent
fame eos pire non permittis q ad
nuditatis tegumẽtũ veste carẽ non
valẽt Superflua nõ exoptãt. necessa
rijs indigẽt ꝺbus eos sũmope volo
puidẽ Sed ne tediũ generẽ ad vl/
terioza

Prefo **Dist.x. Respõ**
sio ad tyrãnidẽ plator¶ Sponsus

Quarto loco opposuisti plu
ra. obiectiẽs etiã plator me
orũ tyrannidẽ q aliena sibi
usurpat ꝓpria possessiões tuas in/
castrãt castris suis. vnde etiã mala
varia sequuntur. nihil habeo quo
excusare possim illos cũ etiam ipse
multos tales nouerim nõ mõ mei
ocres ꝫ et in sũmo dignitatl. culmi/
ne ostitutos q hmõi nefanda facẽ
non verent. Sz nosse te volo. illos
pena debita mulctãdos put ꝑ nõ
magnũ experieris tempus cum si/
tut et tu allegasti etiã illi de ꝺb⁹ lo/
cuta es exoluerint. malũ quod ege
rũt. Et iõ ad reliqua sũ transiturus

Dist.xi. Rñsio ad id qđ dictũ
est ꝙ ecclesia sit acepha
la et de viris spũalib⁹ pugnãtibus
gladio corporali ¶ Sponsus

Quinto obiecisti dqerens
te acephalaz ꝓpter impato
rie maiestatis carẽtiã. q tri
cephalã ob sũmoz pontificũ plali
tatẽ. Erat tibi nãriũ vt hec ꝓpone
res. mihi ño oportunuz vt rñdẽdo
tibi satisfaciã. Hic eniz hẽo vt pla
cidissimã q supplicit deprecor attẽte di
gneris aduertẽ. Nosci iaz elapsis

tpibus querimoniã de his deferre
necesse fuerat Jã vero neqz expedit
neqz nãriũ est. cũ tibi solacijosa va
leã mittere gaudia in qđ⁹ despera/
tio et anxietas tua tõ depibit Ma
re fuisti acephala. ꝫ iam acephalaz
te dicere non debebis cuz tibi de o/
ptimo religionis tue viro strennuo
puiderim monarcha vniuersali et
aduocato. de q superius aliqua ex
pressi qui pacem et vnitatem refor
mabit vt neqz acephala. nec buce
phala. aut tricephala debeas repu
tari. imo monocephala penit⁹ et no
minaberis et eris Un⁹ est eniz Rex
tuus cui gladiũ omisi temporalem
Alius erit Rector sũmus vicarius
meus cui gladiũ dabo spũalẽ q gẽ
tem sibi subditã vitaq laudabili cõ
uersatiõe. atqz scitatis exemplo pre
ibit. ceteris q se sũmos glant ponti
fices deposit⁹. et abdicatis. Nec du
biũ tibi ponas in ꝺ cuz hec in breui
certissime videas affutura Intuebe
ris etiã pacis ꝑ orbẽ vniuersuz vni
tatẽ vt nõ surgat ampli⁹ gẽs rpia/
na cõn ꝓpm rligiõis tue. ꝫ pax erit
vbiqz kraz vt maiori leteris pacis
vnione et discordia qz tristata fuer⁹.
discordie scismate q errozis ¶ Am
pli⁹ ꝓposuisti sũmũ põtificẽ aliosqz
epos gladio corpali nõ pcussuros
qđ⁹ solo gladio spũali pmissũ est q
indultũ vt percutiant non acceptu
ri gladiũ quo pugnẽt corporalem.
Hic considerare te volo pontifices
in duplici foze dra Quidã repñtãt
sacerdotiuz samuelis. q quis esset
sacerdos. iudicis tñ officiũ gẽbat.
in tpalib⁹ q officiũ iudicl. exercebat

Ipse enim regem elegit et electũ cõ firmauit q agag corpali gladio in terfecit sui' imitatores sũt epi alemanie q dotati et ditati a sco Constantino. vtunt etiã cõtra inimicos gladio corporali. tua templa defendentes et predia et possessiones tuas ptegẽtes. Nã et ipi sẽ electores imperij. veri pncipes. mõ samuel q iudex fuit q sacerdos. Archiepus vel Treuerenꝭ q est archicancellarius gallie. Archiepus Colonien q ẽ archicancellari' italie. Archiepus Moguntin' q ẽ archicãcellari' germanie. i. totius alemanie. Isti sũt vi carij illi' q dixit ad me Dñe paratus sum in mortẽ tecuz ire et eduxit ipe tribulatiõis gladiũ et amputauit seruo põtificis auriculã. Et q õ ego illi dixi. Conuerte gladiũ tuuz in vaginaz designare volui vt sine nĉitate q ratione gladio nulli' vti deberet. qõ qui fecerint verissime gladio peribunt. Sic q Judas machabeus, mathatie filius oim iudeorũ fauore pontifex decernit qui q dux populi fuit. Judex igit fuit q pontifex. Sic q Aristobolus Jonathe filius rex parit pontifex q q primus apud Judeos diadematis assũpsit insigne. post. cccc. lxxxiij. annos babylonice captiuitatis Cui successit Alexander etiã rex et pontifex. Pariformit alemanie Epi hoz tenent locũ tanq reges sint q pncipes q pontifices gladio vtentes vtroq Quo etiam nõ tm isti ꝫ et ipse summus pontifex p tua poterit vti necessitate et vtilitate. Ad cuius pbã nõbile poucã exemplũ. Nã Gregl. vi. q vtiq fuit vir vite scissime q religionis magne Js cũ apkat' Rõmi statuz p affectoz suoz incuriã diminutum repperisset vt pter pauca oppida vbi vicina q oblationes fideliũ nihil hret quo se sustẽtaret. ciuitates. põia. castra. q possessiones eminus posite q ad ius tuũ pertinebãt a raptoꝛib' ablate erãt Tramites et strate regie p italiã totã a latronib' stipabant. ita vt null' peregrin' nisi manu foztiozi impune peragraret. Cessatũ ẽ ab oñi puincia Romã aggredi Jn ipsa etiã vbe sacrij rapinã exercebãt. Super ipsa sanctoz apkoz q martyz corpoza gladij nudabant. oblationes accedentiũ vir apposite de manib' rapiebant. arrepte in comesationib' q scoztoz abusiões insumebant Tantis malis venerabilis pontifex pzimo leuit vt decet pontificẽ occurrẽ cepit amoze plus ꝫ terroze. verbis mage ꝫ verberib' agens. Mãdat vt a peregrinoz infestatione cesset et rapina sacroz. Jnuasores eccĩastici pimonij et mandatis et eplis inuitauit vt aut debita redderent. aut se iure illa tenere in senatu rõno pbarẽt. Si neutrũ facerẽt. ecce mẽbza se nõ esse ognoscerẽt Talit frequenter concionat' paruz pficit aut nihil. Tunc excõicauit oẽs q aut talia agerẽt aut agentib' cõsilio aut colloquio participarent Jlli aũt excõicati ceperũt otra furere. muros vbis armis circũsonare adeo vt pene papã infecerẽt. Tũc sũm' põtifex ferro abscisionis vtendũ iudicans. armaq equos vndeq con

quisiuit milites et equites adorna / uit ac primū ecclesiā beati Petri p/ occupans raptores oblatōnū vel extinxit vel effugauit Occisis itaqz sibi resistentibus ꝓdia ꝙ opida mul to tpe amissa in antiquū ius restitu it Quirites interea raptu viuere as sueti sanguinariū illū vocabant et indignū qui deo offerret tot cediū conscius Ipsi etiā cardinales ꝟ di cebant adeo vt cū ille in valitudie qua defunctus est decūberet consi lio inter se habito auderent e ū am monere.ne se in ecclesia sancti petri cū ceteris aplicis tumulari ꝑcipet qui tot hoim mortib⁹ officiū fedas set. Tunc ille recollcō spū toruisqz lumin bus minax hanc oratione in ter cetera habuit Vos inquit inopē vitā diurno pane agebat.vos.po pulari ꝙ dissuto amictu oculos mo uebatis meos. Itaqz cum hec pari nequirē.bellū alīs indixi vt dāno ciuiū gloriā emerē clericorum Sed vt modo expior in ingratos colla / ta beneficia ꝓdidi. Nō alīs per an gulos musitāt vos in publico euo/ mitis et libertatē quidē probo sed pietatem requiro.morientē patrem filij de sepultura sua excogitant.cō munē mortaliū domū mihi negabi tis! Nō arcetur ab introitu ecclesie meretricula.non vsurarius.non la tro et vos papā ingredi phibetis! Mortuus peccare nescit immo ne / quit summo carēs viatico.qz imma nis igitur barbaries est vt hunc a domo dei excludatis cui peccandi desit et voluntas et facultas Qua propter filij tā prupte audacie per misericordiā agite stulte em̄ ꝙ ama re locuti estis. Considerate etiā rō/ nem Crebro miserabilis interpella bat egenus vt eius leuarē inopiam ego futuror inscius non abnui sed diuersis monetis onustū dimisi. dis/ cedens ille latronē offendit qui vi dens cū numos portātē.claua quā ferebat ꝓcussum occidit. Nūquid in de iudicandus sū qui pegrino de derā vnde cāz mortis incurrit! In legibus ecclesiasticis et forensibus idē factū diuerso respectu et punit et laudatur.aiaduertitur in latronē ꝙ hoiem occidit in occulto.proba tur in milite ꝙ hostē fudēit in bello Itaqz homicidiū in isto laudabile in illo vitupabile Ezechiel sacerdo tes accusat ꝙ nō steterint er aduer su nec se opposuerūt murꝫ vel clipe um ꝓ domo israel . Due sunt pso ne in ecca ad resecanda vicia ostitu te.vna que exacuat eloquiū.altera que portat gladiū Ego nō negleri ptem meā Illi scripsi vt nostis cu/ ius intererat gladio corpali pug/ nare Rescripsit se occupatū bello ro gans vt meis laboribus et suis ex/ pensis nō grauarer. latronū ocilia bula deturbare Si renuisse quā ex cusatōnē offerrē deo cū impator in me suas refudisset ptes! Videre ce dem ciuiū.damnū peregrinorum et dormitarē! Quisqs ꝓcit latroni.oc cidit innocentē. Sed obicit non esse sacerdotl. vt se cede cuiuscūqz omaculet Verū est sed nō se inq̄nat qui fontē ꝑmens infontē liberat. Immo vere bti qui custodiūt iudi/ cium et faciunt iusticiā in omni tpe

Sacerdotes fuerũt amplissiã laude famosi phinees et mathatias q̃ in delinquentes manu sua vlti sunt Alter amplex⁹ venereos mãu sua confodit. alter idolis imolantẽ immolatico cruori cõmiscuit. zachari as sacerdos sacrificantẽ regem expulit et procul dubio non dubitaſz occidere nisi deus illuz acceleraſſet cedere. ꝓuenit eẽ palẽ manuz plaga diuina vt illi⁹ cauauer depascerẽt lepra. cuius animus vsurpaſſet illicita Parũ est qđ excuſo sed laudãdũ est qđ feci Contuli enĩ illis bñficium quibus videor intuliſſe extiũ. penã minui dũ morte accelerai Sceleratus enĩ quãto plus vixerit tanto plus peccabit. Sed qm̃ et mee et vr̃e rõcinatões falli poſſunt cõmittamus oĩa diuino examini Corpus meũ anteceſſor meorũ more opositũ ante ianuas eccleſie ſistite ianuis ſeris et repagulis obſeratis Si deus voluerit vt ingrediar applaudat. miraculo Sin aũt de cadauẽ facite ſicut placet Quo mortuo hostĩs clauſis et obicibus inſectis funus ibi positũ est. q ecce turbo vehemens diuinitus emiſſus repagula reſerauit et ianuas apuit. q in eccleſia corpus eius ſepelierunt. Ex quo patet exẽplo. epos et pontifices in neceſſitate. et eccleſie vtilitate. vti debere etiã gladio corpali et ſic faciũt epi i alemania qui vtroq; vlciſcũt enſe vt prefatũ est. Claret ergo quõ vti pñt gladio vtroq; et qualiter nõ debẽt vindictaz ſiue in ſuos ſiue in extraneos exercere Et hec dcã ſufficiant de epis et pontificibus qui locũ tenent iudicũ q ſacerdotũ Alĩ vero ſunt pontifices italie qui ſunt vicarĩ illius qui relicta ſyndone nudus aufugit. et hi pugnant gladio pciſe ſpirituali docẽtes verbo veritatis vita et ꝺuerſatione honeſti ſciã prepollentes quorũ ſtatũ multũ recõmendo. Jſti ex viris religioſis eligũtur. vite exemplaris et ſcie atq; eloquentie ſingularis. Quicquid igitur in his defecũ oſuz repertũ fuerit emendabitur in futurũ Et qđ propoſuiſti ſexto de ignorantia rector non potero excuſare ſed ꝓuidendum est vt illi qui digni fuerint preficiantur. qui vero non meruerint euellantur

Distin. xli. Responsio

ad id qđ de hereſibus positum est Septimo et vl (Eponſus timo in mediũ ꝓduxiſti hereticos quoſdam cum ſuis erroribus et hereſibus quor nomina etiã poſuiſti Certe reuelato lumine dixiſti veritatẽ et reuertũtur hereſes que primo in mũdũ ſeminate ſũt Nã vt ſupra dixiſti hereſis prima fuit Symonia. Secunda hẽſis circa ſanctiſſimi corpis mei ſacramentum erat que velut a duricia ſermonis mei fcã est Nã cuz dicerẽ illud Joh. vi. Niſi quis mãducauerit carnem meã et biberit ſanguinẽ meum non habet vitã eternã Jlli non intelligentes dixerunt ad inuicẽ. Durus est hic ſermo quis eum pt̃ manducare: Dicẽtes durus est hic ſmo ſeipſos a me ſepauerũt et remanſi cum xp̃o. Qui cũ diſceſſiſſẽt inſtruxi

eos qui remāserant dicens Spūs ē qui viuificat caro nihil prodest. Verba que locutus sū spūs et vita sunt Intellexistis spūaliter Spūs q vita sunt Intellexistis carnalit et sic illa spūs et vita sē Dixi aūt nō hoc corp' qđ videtis māducaturi estis Sed spūaliter Spūaliter intelligite q locutus sū Nō hoc corp'. i. non in hac spē in q me videtis. manducaturi estis me. et bibituri illū sanguinē ꝯ fusuri sē qui me crucifigent. hoc est nō ꝑm illā spēm scām quam effundet in cruce Quapropter hec est vera orthodoxa fides q añ cōsecratōez ē verus panis in altari. Post consecratōez vo ē ibi vex corpus qđ ex Maria virgine assūpsit. qđ in cruce pepēdit et qđ in seculoꝝ fine iudicatuꝝ erit viuos et mortuos. Cōtra quā professionē sentiūt impijssimi hēsiarche Jobes Wichlef dānate memorie. Johānes hus et hieronymus de ꝓga de quib' supi'es locuta q inē ceteras hereses et falsissimos errores hāc de sacramēto alteris secta et hēsim renouarūt inq entes Panē q vinū que in altare ponūt post consecratōez solūmō sacrm et nō vex corpus meū esse posuert et adhuc cū multis de secta sua ita tenent. Tres igitur de sacro corpis xpi fuert sñie Una dixit q illa subā q ꝑus erat panis et vinū p' consecratōez fit corpus et sanguis xpi. vt pz de cōse. dist. ij. panis et c. quia corpus. Secūda tenet q substātia panis et vini desinit esse q tātū spiox accidētia remanent. s. sapor color et pond' et sub illis accidentbus ē corpus xpi vex Et hec ꝓbatur de Spūma tri. et fide ca. c. i. Tercia dixit remanē subām panis q vini et in eodē loco et sub eadē spē eē corpus xpi Sed isti hereśiarche dicūt post cōsecratōez esse ibi tantū tāqz in signo et nō esse in altari verum corp' xpi Hac hereśi berengarius fuit infamat' de qua se expurgauit vt pz de cōse. di. ij. ego berengarius Ad cuius ꝓbam adduco id qđ de sanctissiō viro basilio epo cesariensi legim' Nā cū oñsione publica vellē clarificare rei veritatem multi. dubiā ac. quidaz hebreus officij misteriū explorare volens ꝑmiscuit se ꝓplo et vidit infantē partiri in sci basilij manibus et accedēs sūpsit vere carnē et vere sanguinem Qđ indicans vxori sue baptizat' ē cū omni domo sua Et nō minus stupendū cōtigit miraculū Anno a natiuitate mea. c. lxxxi. Apud aurelium die dñica circa festū bti Laurē cij ꝑsbr celebrās duas ꝓauerat hostias ꝓpter viaticū et ꝓcesserat vsqz ad orōnem dñicā videt illā quā manib' tenet rubeo colore suffusam et sanguinē ex ea inter digitos profluentē eāqz sup altare in tribus locis transposuit et in singulis q̄ntuz ipsa cōtinet tm̄ vē sanguine purpurat. Populus occurrit. mirat sacerdos illā sumit quā ipse ꝓauerat reponendā Rex aūt philippus q non lōge aberat accurrit et vidit hostiā in forma carnis liuide et sup corpale sanguinis guttas siue etiā notas cū trāsponeret hostia ad modū hostie circulatas Post modicū apud

castr corrolaz eadem hostia ptim carnis pti panis spēm repñtat in festo omnū scōr dū pore celebrāte et volēte ipam triptiri frangi non pt ꝫ integra manens p medīū est replicata et mor ps vna formam carnis induit ps reliqua in pristina forma māet. Silia acciderūt apud sozanā opidū q in territorio vindocinēsi. q apud attrebatū Hec autez p me fcā sc̄ ꝑpter heresim in vasconia pullulantē Sed hos horꝝ errores vna cū sibi adherentib⁹ nccē est euelli atqz radicitus supplantari Impium em̄ est non extirpare hēticos et q̄ non resistūt eis. fouere videnr heresim et approbare Illi salē qui pñt impedire et non faciunt sicuti et tu cōquesta es otra bohemie regē q̄ mulctādū pnūcio si fautor illor impior hoim fuerit adinuentus. Nā et multa bona a multis effcā paz proderūt si hēsuz aut error fauor ab eis processerit q per maxiē si pncipes quor interest etiam vsqz ad mortē pro me pugnare in tā pniciosō crimine me derelinq̄re non abhorrent. quoꝝ pcēm grauissimū crimen manifestius vndeq̄ pena maior pfata dsequet Consensus em̄ pncipū in exercendis malis impune nō cuadit. Jñ notabile referā ad id ex^m Lodewico regi germanoꝝ appuit in somnis genitor suus olim impator filiū p nomē sācte trinitatis adiurās vt ipm eriperet a tormentis q̄b⁹ tenebar vt tandē requiē eternā hre mereret Ob ꝫ ad diuersa monasteria ekis destinatis obnixe fili⁹ succurrebat pri. vñ dabar intelligi q̄ licet sdē impator multa deo et hominib⁹ placentia fecisset. plura tñ deo cōtraria in regno suo fieri cōsensit. in quib⁹ grauiora videbant q̄ heresi nycolaitaz non restitit et monita gabrielis archāgeli xp̄i. caplis cōprehensa que legenda et obꝑuanda oblata fuere ꝑuare nō studebat Qua ex re recolligo q̄ si prefatus rex bohemie aut alij pncipes siue spūales siue seculares fautores eoꝝ fuerint qō absit cōn ipsos iustīcie gladio foret ꝓcedendū Sed nō dubiū q̄n si ita rep tū fuerit Illustrissimus advocatus tuus cū ceteris filijs tuis iuris ordine seruato cōn ipsos ꝓcedet. hēticos cū eoꝝ cōplicibus et fautorib⁹ cuiuscūq̄ ordinis stat⁹ extiterint seu dignitatis Sed et vnū certissiē fcm̄ noscito Errores atz hereses pfatorum Johannis wikleef anglici. Johannis hus atqz hieronymi hereliarchaz Londonijs ab archiepo Cantuariensi studij Oxon. conseruatore. octo epis et xxx. mgris in theologia Londonijs odemnatos. Quos hodierno tpe stultilogi ipij tumidi et supbi hereliarche. artiste nōnulli p̄ge nitūr defensare ꝓhoꝝ pncipales adhuc viuentes sc̄ pnoiati Joh. hus et hieronym⁹ de p̄ga ꝫ ne dubites sponsa dilectissiā egregios ac illustres viros sepedictos in cōcilio constātie cōgregandos remediū adhibituros oportunū Articuli xo erronei et heretici sc̄ tā annotandi.

Prim⁹ articul⁹ Jobis wikleyf q̄s pnoiati heretici p̄ge defendūt

est iste ¶ Substantia panis et vini manet post consecrationem

ij. ¶ Accidentia panis non manēt sine subiecto in eodez pⁿ cōsecratōez

iij. ¶ Xpūs nō est in eodem sacrōmento ice ve et realiē et in propria ꝑsona corporali:

iiij. ¶ Non est fundatum in euangelio ꝙ xpūs missam ordinauit

v. ¶ Epūs vel sacerdos existēs in mortali peccato non ordinat nec cōficit vel baptizat

vi. ¶ Si hō fuerit debite attritⁿ orl. confessio est sibi superflua et inutilis

vij. ¶ Deus dz obedire diabolo.

viij. ¶ Si papa est pūcitus vel malⁿ et ꝑ oēs mēbz diaboli nō hz ptātez super fideles xpi ab aliquo sibi datam nisi forte a cesare

ix. ¶ Post vrbanū sextū nō ē aliqs recipiēdⁿ in papam sed viuendū ē more grecorum

x. ¶ Nullⁿ ꝓlatus dz aliquē excōicare nisi prⁿ sciat ipm excōicatū a deo

xi. ¶ Qui sic excōmunicat ex hoc fit hereticus vel excōmunicatus

xij. ¶ Prelatus excōicans clericum qui appellat ad regē vel ad cōsiliuz ipe ꝓditoz et traditoz regi. ⁊ regni

xiij. ¶ Qui dimittūt ꝓdicatōez seu verbū dei ꝓpter excōicatōez hoim sunt excōmunicati et in die iudicij traditores xpi habebūtur

xiiij. ¶ Cōtra sacrā scripturā est asserere ꝙ viri ecclesiastici habeant possessiones tales. Et vocat sacram scripturam dcā apostolorum

xv. ¶ Licet alicui clerico vel diacono vel ꝓbro ꝓdicare vbū dei absq; auctoritate sedis aplice vel epi vel alterⁿ de q̄ sufficienter constat

xvi. ¶ Asserendū ē ꝙ nullⁿ ē dns ciuilis. nullus ē epūs. nullⁿ ē ꝓlatⁿ dū mō ē in pcco mortali actualiter.

xvij. ¶ Dni tales pūt ad arbitrium suum auferre bona temporalia ab ecclesiasticis delinquentibus

xviij. ¶ Et populares pūt ad eorū arbitriū dnos delinqntes corrigē

xix. ¶ Decime sunt pure elemosyne

xx. ¶ Parochiani pūt ꝓpter pcca suoz curatoz decias detinē et ad libitū suuz alijs quibus volunt conferre cum sint pure elemosyne

xxi. ¶ Spūales orōnes applicate alicui ꝑsone per ꝓlatos vel religiosos non plus prosunt eidem persone ceteris paribus q̄z generales

xxij. ¶ Eo ipso ꝙ aliqs ingrediē religionē priuatā quācūqz siue possessionatoz siue mendicantium fit ineptus vel inhabilis ad obseruanciam mandatorum dei.

xxiij. ¶ Oēi instituētes religiones puatas quascūqz tā possessionatorum q̄z mēdicantium in instituendo peccauerunt.

xxiiij. ¶ Religiosi. s. frēs tenenē ad laborē et nō ꝑ mendicationem victum adquirere.

xxv. ¶ Cōferentes elas frib⁹ ꝓdicātib⁹ sē excōicati et recipiētes silr.

xxvi. ¶ Religiosi viuētes in religionib⁹ puatis nō sē de religiōe xpiana

xxvij. ¶ Papa cū omnibus clericis suis possessiones habentibus sunt heretici eo ꝙ possessiones habent.

xxviij. ¶ Et oēs eis consentientes .s. dni seculares et ceteri laici et ꝓhoc papa neminem potest iudicare

de hereſi cum ſit hereticus

xxix. Ecca rōna ē ſynagoga ſatha ne. nec papa eſt primus et ime/diatus xpi vicarius.

xxx Decretales aplicoꝝ eple ſūt apocriphe et ſeducūt a fide xpi

xxxi Clerici ſē ſtulti q̄ eas ſtudēt

xxxii. Imperator et domini ſecula res ſeducti ſunt a diabolo vt eccle ſiam dei bonis tpalibus dotarēt

xxxiii. Electio pape a cardinali/bus a diabolo introducta eſt

xxxiiii. Ideo ſuadet a papa et a cardinalibus recedere et ſe ſimpli citer deo cōmittere

xxxv Nō ē de nēcitate ſalutis. cre dere rōnā eccaz eſſe ſuprēmam inter eccleſias

xxxvi. Fatuum eſt credere inpul/gencijs pape et epiſcoporum

xxxvii. Juramenta ciuilia ſunt q̄ fiunt ad roborandum humanos contractus et cōmercia ciuilia

xxxviii. Aug' Bñdictus gregoriꝰ Bernardꝰ et ceteri ſci pres dāna ei ſē niſi penituerint de hoc q̄ habu eſt poſſeſſiones et inſtituerūt et in/uenerunt religiones indifferēter in troductas et ſic papa vſq̄ ad infi/mū religioſū hñtē poſſeſſiōes eſt he reticus.

xxxix. Omnes religiones indiffe renter introducte ſunt a diabolo

xl Oratio p̄ſciti nulli valet.

xli. Omnia de nēcitate euenīūt

xlii. Confirmatio. Juuenum cle/ricoꝝ ordinatio. locoꝝ dſecratio reꝓuāt pape et epis ꝓpter cupidita tē lucri tpalis et honoris.

xliii Item vniuerſitates et ſtu/dia et collegia graduationes et or/dinationes ſunt vana gentilitas q̄ introducta et tantum proſunt eccle ſie dei ſicut diabolo

xliiii Item excōmunicatio pape vel cuiuſcūq̄ prelati non eſt curan da q̄ eſt cenſura antixpi

xlv Itē peccāt fūdātes clauſtra et ingredientes ſūt veri diabolici.

xlvi. Item ditare clerum eſt con tra regulam xpi

xlvii. Silueſter papa et Conſtā/tinus impator errauerunt dotādo eccleſiam.

xlviii. Inducit etiā reges et p̄nci pes ſeculares vt bona clericoꝝ ſi/bi infiſcent et eos ſpolient q̄ vniuer ſū populū ſeculārē inducit cōn eos

Poſui impioꝝ et hēticoꝝ homi/nū ſectas iniquas errores ſcanda/loſos piaꝝ auriū leſiuos E quib' mortē ſubīt Joēs wykleyf dam nate recordatōnis. Sed ſupſtites exiſtunt hi duo quoꝝ malīuolā ſē/tentiā ignis ꝓbabit. niſi reſipuerint et cōdignā egerint pñiam cū ſacrū generale conciliū Cōſtātie celebrā dū fuerit rite congregatū Pugnabūt igit fideles filij tui et deuincent Pugnaſti tu O mi ſponſa kīſta pri ſcis tpibus cōn leonē hoc eſt tyrā nos quos me viciſti ꝓtegēte Pug nas nūc aduerſus draconē id ē cōn hereticos. nā loco tyrānoꝝ habes hereticos Sz quō victus ē leo vin cet et draco. hec aio tuo impme et leticia pfungeris.

Diſt. xlij. De. hereticis

in ſangerhuſē et eoꝝ hēſibꝰ q̄ erro/

tribus.

Proposuisti etiã ꝙrendo in Sangerhusen magnã ma culatã fore hereticoꝝ sectã de cuius scandalosa societate mul/ tũ doluisti Et nõ imerito cũ hec im pietas nõ mõ xpicolas inficiat ve rũ etiam iudeos et paganos letifi cat et scandalũ nobis gignit. Deo vt pulsis tristicie et doloris gemiti bus leticia supfũdaris inestimabili Noueris nuprime et in anglia de se cta Impñssimi wikleyf multos fo/ re interfectos. et in Sangerhusẽ ꝛc et vnus. et in alijs opidis ꝙz pluẽs de alia nephandissiã opiniõe ocre/ matos et penã quã meruerunt re/ cepisse ꝑut ijdẽ confessi sũt Coram honorabili et religioso viro fratre Henrico Schoneuelt ordinis ffm ꝓdicatoꝝ hereticæ ꝑuitatis inquisi tore. Pñtib⁹ et assessoribus inclitis ꝓncipibus Touringie et Misne eidẽ in adiutoriũ deputatis Penes ꝙs et a quib⁹ ꝑfati articuli vna cũ eoꝝ doctoꝝ sũt dãnati Ut igit clare/ at istoꝝ querelitas et erroꝝ. articu/ los iã subiũgaz sũt numero ꝙnqua genario determinati ¶ Primꝰ arti/ culus est Oꝛ secta crucifꝛm ꝙ ab lx ãnos vel circa semetipsos flagellã do cũ cãtu p mundũ trãsiuerũt ori ginẽ habuit ex quibusdã lris ꝙs an geli sci Rome sup altare bti Petri de celo portaueꝛt: ¶ Secꝰ ꝙ añ lx. ãnos cũ seipsos flagellãdo cru ciffes transiuerũt deus papam ro/ manũ et oẽs epos. ceteros ꝙz pla/ tos et sacerdotes ne deinceps po/ pulo in spũalib⁹ pesset lñiauit ꝙ om ni auctoritate ligandi et soluendi, aut quascũ ꝙz res cõsecrandi eosdẽ simplr ꝑuauit ¶ Tertius ꝙ sicut in expulsione negociatoꝝ de templo ꝓpter sacerdotũ maliciã xpus repu diauit et abiecit sacerdociũ iudaicũ Ita in trãsitu crucifꝛm ꝓpter pñby teroꝝ nequiciã deꝰ licẽciauit et ab iecit sacerdotiũ euangelicum ¶ Quartus ꝙ post transitum cruci fratrũ Ecce et cimiteria aqua sal ci neres oleũ et chrisma. ac ceꝛa hmõ di sacꝛalia debuerũt et debẽt ꝑ nõ sacratis haberi qꝛ ꝑ nullũ sacerdo tẽ potuerꝛt dsecrari. ¶ Quintus ꝙ transituz crucifꝛm ecce materiales fuerũt et sunt nisi ogeries lapidum publice domꝰ peccatoꝝ et spelunce latronum vi. Sacerdotes baptis mũ aque et alioꝝ lex sacꝛoꝝ legem ꝓdicando docentes sũt seipsos cũ populo eisdẽ credẽte spũaliter occi dentes vij. Oꝛ claua mortificatõ nis ẽ aspsoriũ aque bñdicte et scin tille infernales sunt aspse cũ ipo e/ iusdẽ aque gutte viij. Oꝛ tota di uini officij in ecca decantatio nõ de bet sanctius quid reputari ꝙz canũ vlulatio ix. In transitu crucifꝛm lex baptismi aque deponebatur a deo et lex baptismi ꝓpij sanguinis instituebaꝯ x. Qñ xpus in chana galilee circa finẽ nuptialis conuiuij aquã albã in vinũ rubeũ mutaret, designauit ꝙ circa finẽ mundi bap tismus aque in baptismũ sanguinis mutari deberet xi. ꝙ sicut vinum rubeũ ꝑ omni vino ꝑus posito dul uantibus magis placuit et omen/ dabaꝯ Ita noua lex baptismi sang uinis ꝑ cunctis añ dati. legib⁹ a deo

gratissiã acceptabat. xij. ꝙ post transitũ crucifixi nemo potuit saluari et verus existere xpian⁹ nisi in xpi sanguine cum flagello de corpe suo excusso baptisaret et flagellator esset osectaneus xiij. Ut sacramentũ cõfirmatõis pro nullo et pfrusa or reputari qr nõ chrisma tu iudei ista bñ barbas bñt et alias sicut illi q̃ se a sacerdotibus faciunt chrismari xiiij. ꝙ sacror ordinũ sacrm vna cũ sacerdotio et sacerdotibus ẽ a deo simplr abiectũ et contẽptũ xv. ꝙ deũ et corp⁹ xpi non otinet sub se realiter altaris sacrm

xvi. Ut si ♁ esset ver ꝙ in sacro altaris esset veracit xpũs de⁹ diu esset deuozatus etiãsi esset mõs ingens q magn⁹ xvij. ꝙ xps a mortuis surgens voleti eũ tãgẽ ait Marie magdalene noli me tãgẽ qr tanti ve hũane man⁹ sunt inflictiue ꝙ amodo in ipas nolo venire. pz igit in sacro altaris xpm veraciter non existẽ xviij. ꝙ sacerdotũ auaritia totũ fic sibi substrauit mundũ ꝙ tã care vendũt hõib⁹ panẽ tãtillũ cuiusmodi est hostia ꝑ q̃ ad min⁹ volunt hre denariũ. xix. ꝙ si xpũs ẽ veraciter in sacro altaris tunc iuda traditore q eũ dẽ xpm dedit p. xxx. argenteis sacerdotes moderni peiores existũt quia xpm pro vno denario vendũt xx. Altaris sacrm ẽ nisi kuckuc sacerdotũ xxi. ꝙ ad mortaliũ pcor rmissionẽ nõ oportet ꝙ q̃s faciat sacerdoti ofessionẽ xxij. Qui sacerdoti ofitet nõ plus infidelitie acquirit q̃z q̃ sui lutose se allidit xxiij. ꝙ oia pcã q̃ntũcũq̃z interiorib⁹ enormia tollit sola xpi corpis flagellatio spontanea

xxiiij. ꝙ oẽs indulgentie sũt penitus nulle a quocũq̃z date q cũ sacerdotio reprobate xxv. ꝙ benedcõnes sacerdotũ et cetere solẽnitates ecce sacrm matrimonij nõ extollũt et dignificãt sed magis ipm deprimũt et deturpant xxvi. ꝙ magis cõfert infirmantiũ saluti in corpe receter flagellato mori q̃z integra olei libra ꝑ sacerdotem in extrema vnc̃oe pfudi xxvij. ꝙ vestis nuptialis que se indutũ dignificat super regis ouinio ẽ cutis recenter vulnerata cũ flagello xxviij. ꝙ post inceptã flagellator legẽ nemo beatitudinẽ celi intrauit nisi ꝙ sponta/nea flagellatio vsq̃z ad eruptionẽ sanguinis vulnerauit xxix. ꝙ post inchoationẽ secte flagellator null⁹ more rõne ecce septẽ sacra ꝓcipere potuit qui in ipsor ꝓceptõe mortaliter nõ peccaret xxx ꝙ loco pdictor septẽ sacror in ista vltia lege flagellator omni xpiano populo instituta est sola xpi corpis in memoriam passionis xpi spontanea flagellatio. xxxi. Post q̃z flagellatores ꝑ mundũ ꝑmo transuerunt nulli hoies passionis xpi grati q vere xpiani fuerũt nisi qui in flagellator secta extiterũt xxxij. ꝙ sacerdos et leuita q̃ xpm inter hierusalẽ et hiericho a iudeis vulneratũ nõ opatientes transierũt sunt moderni pbyteri et credentes ipis populi. passionib⁹ xpi ingrati xxxiij. ꝙ

Samaritanus qui eũdẽ xp̃m vulne
ratũ iumento imposuit et duos de
narios p eiusdẽ cura ptulit ẽ secta
flagellatoꝝ que iã sola xp̃m passũ
in humeris ꝓpꝛ̃s portat et cũ de
nario dñice oc̃onis et obꝑuantie ꝛ.
mãdatoꝝ curat debite et honorat

xxxiiij. p antixp̃s diu reg̃uit q reg
nat et quotidie imminet dies iudi/
ch̃ qz helias et enoch iã in mũdo
apparuerũt et diu sunt mortui.

xxxv. p antixp̃s qui diu iã reg/
nauit sunt p̃lati p̃sbyteri qui offes
antixp̃i sunt et dicũt̃ qz secta flagel
latoꝝ infestãt et ꝓsequunt̃ xxxvi

p helias iã mortuus ẽ qui fuit q
dã begardus qui ad xlviij. annos
ꝓter hereſiz in erfordia obust'est

xxxvij. p enoch qui iam de se/
culo diu migrauit fuit conradus
smet qui hereses supradictas ꝑm'
in thuringia publicauit xxxviij.

p deus in principio oim hominuz
aias simul creauit et cũ primo hoſe
in padiſũ collocauit xxxix. p q
cienſcũqz fetus humanus in vtero
matris aiat̃ aia de padiſo p ange/
lũ adducit̃ et fetui inspirat̃. xl p
cũ begardus supradictus et cõra
dus smet etiã prefatus in maternis
viſceribus exñtes aiari debuerunt
angeli de padiſo venientes vni he
lie. alteri enoch aiam infuderunt
et ſic helias vnus veraciter extitit
et enoch realiter alẽ fuit xli p in
die nouiſſimo non vnũ p xp̃m ſed
septẽ vel octo p diuersos iudices
ſedebũt̃ iudicia xlij. Et vltimũ iu
dicium in die nouiſſimo nõ ſedebit
xp̃us ſed conradus smed flagel
latoꝝ hereſiarcha.

xliij. p quamuis omnia iuramen
ta qualitercũqz fiant sint peccata
mortalia eligibilius tamen est fla/
gellatores coram inquisitoribus iu
rare et multa cõmittere periuria q̃z
se et sectam prodere. qz possunt iu
ramenta et periuria postmodum cũ
flagello expiare.

xliij. Et post hanc vitaz non est
aliquod animarum purgatorium
quare defunctos non iuuant suffra
gia viuorum

xlv. p vigilie et exequie defũcto
rum ad nihil aliud valẽt nisi p sunt
aliquale solatium viuorum et p re
plent marsubia clericorum

xlvi. p crucem xp̃i et imagines
glorioſe virginis aliorumqz sancto
rum nullus debet adorare quia in
ipſoꝝ adoratiõe omittit̃ idolatria

xlvij. p solum omnes dies nati/
uitatis dominice xp̃i. Assumptõis
virginis glorioſe sunt celebrandi
secrete et studioſe.

xlviij. p nulla que per sacerdo/
tes mandantur obseruanda sunt
Jeiunia sed solum vigilia natiuita
tis xp̃i Et assumptionis virginis
glorioſe et cuiuslibet sexte ferie in
anno venientis.

xlix. Dies natiuitatis xp̃i super
die veneris si veniat cũ ieiunio sex
te ferie non dispensat

l. Et existentes in predicta noua
flagellatorum secta sacerdotes ve
nerãt̃ et ecc̃e sacramẽta ꝓcipiũt eo
rũdẽ mãdat. obtẽpãtq oblatões q

Jura soluũt in ieiunijs q̃tuor tpm et alijs fidelib⁹ ofozmãt et scõzum imagnes et festa colũt solũ ꝓpter ḃ ne ab hõtib⁹ notent et postmodu3 de ḃ penitẽtes flagello se pcutiunt. Ecce posui hẽses et errozes eozum de quib⁹ tu q̃rulose plura obiecisti pcnasq3 eozũdẽ apposui vt tu plãctus tui atq3 flet⁹ obliuiscaris. Neq3 post p̃fatoz3 obustionẽ p̃ inquisitionẽ diligentẽ alij sunt inuenti p̃di ctis errozib⁹ et hereticis maculati Unde huic libzo q̃rto ponitur⁹ finẽ puto me ad omnia et singla tibi regulariter et plenarie rñdisse. Mala vero q̃ in fine libzi tercij epilogo ponebas in sacro Cõstantien̄ concilio penitus abradẽt et medicamina medici ostituendi adhibebũt me suffragante qui genus humanũ vario delusũ erroze ad veritatis viaz reducẽ possũ. vna cũ pr̃e et spũsco eterno et vero sũmoq3 deo cũcta regenti in secula seculoz3 Amen

Explicit prima ps p̃ncipalis libroz3 de osolatione ecclesie finita. Anno dñi M.cccc.xvij. Feria sexta ante dñicam lxx. Deo laus.

Liber quintus sequens continet materiã Sponse

arguentis cõn conciliũ Constantien̄ p ea que facta vidit de concilio in Sauona inter Grego. xij. et Petz de luna qui oñino concozdare volebant de loco et tempoze et tamen inde nihil factum erat Unde sic timet ipsa ãnullanda foze que de concilio Constantien̄ predicuntur.

Metrũ Voz est Sponse cõquerẽtis pre doloze

O Mi sponse pie radiosos orbe statutos
Mente regẽs celos sis miserẽs misere
Jã clemens statue rote tandẽ ruiture.
Finem fortune. tenera que miseris
Cessit et elisa est lux quondã splendida multis
Fata dicant triste sozs grauioza parat.
Plango iam misera vilis fleo fontibus vste
Nullus adest notus omnis amicus abest.
Experioz sozte solum felice fruenti
Plaudere fata deos astra viasq3 hominum.
Altera sum megera merens que crine soluto.
Nobilis alcidis anxia fleuit iter
Heus tellure iacens est mestus Job sociatus
Mesta sed exhausta spe nece cocta feroz.
Facta prioza monent me non cito credẽ posse
Hinc sequoz et promo que sit mihi cã doloris

Prosa 7 distin. i. Voz spõse in qua multa ponit de p̃fatis in libro quarto que sibi placẽt 7 argumẽtat in cõtrarium.

Ea oia ac singla q̃ in p̃cedẽti libzo ad mei osolatõez aptissiẽ pnũciasti

grataṅter suscipio sperãs q̃ sic ꝓpo
suisti affutura vt videlz in cõstãciẽ
si cõcilio rupta et disscisa reformẽt
q̃ de hereticoꝝ pena igne cremato
rũ me letari multũ dinoscẽ debes
Timeo tñ hec bona tua nũcia non
euentura cũ argumẽtis ac rõib⁹ io
ꝓbare velim vitatis testimonio ro
boratis Nosti eñ nouitq̃ mũdus
vniuersus quãta diligentia filĳ mei
ꝑ hac quã exopto vnione laboza/
uerint duoũ et nihil effecerint in ef
fcũ Et ꝑtim p⁹ obitũ felicis recor
datõnis Innocencĳ pape vĳ. Tũc
nãq̃ ãno a natiuitate tua.o mi spõ
se amantissime M.cccc vi. Indictõe
xiĳ. die Martis xxiĳ. die Menſ no
uẽbris in die sci Clemẽtis aplica se
de pastore vacante Congregati q̃
ad inuicẽ collegialiẽ adunati ꝑ fu/
tura sũmi põtificis electõe celebran
da Reuerendissimi in xpo prẽs et
dñi dñi Angls Hostiẽsis Rozentin⁹
Henricus tusculanus neapol. An/
tonius Penestrin⁹ Aquilegẽs. Epi
Angls terre sãcti Marci Cõstanti.
Jordan⁹ terre sce Martini in monti
bus de vrsinis Job terre sce crucis
in hierusalẽ Rauẽnatẽs. cũ ceteris
filĳs meis Cardinalib⁹ in cõi Ca/
pella sacri pallacĳ aplici Rome a/
pud stm petrũ conuenẽrt tibi deo at
q̃ tue bñdicẽ mri ẋgini gliose Ma/
rie ac scis aplis Petro et paulo to
tiq̃ celesti curie iurauerẽt et ad inui
cẽ vnus alteri et ecõn solenniter se
obligando ꝓmiserẽt q̃ siquis eoꝝ
ad apicẽ sũmi apostolat⁹ assũptus
fuerit ꝑ integratõe vnitatis xpiã/
noꝝ renũciabit effcũaliter Juri suo
et papatui pure libere et simplr si et
qñ antipapa q̃ est et ꝓ tpe fuerit
renũciabit q̃ cedet ꝓtenso iuri suo q̃
papatui siue decedet dũmõ Anti/
cardinales effcũaliter velint cũ eis
dẽ dñis de sacro collegio sic et sic
conuenire vt ex vtroq̃ collegio seq̃t
iusta canonica electio vnici sũmi rõ
ni pontificis. Et q̃ sic electus fuerit
in sũmũ pontificẽ infra tres mẽses
a die intronizatõis sue mittet solẽ
nes oratoꝝes ad ipm antipapã ꝑ
vnico sũmo eligendo papa et depu
tabũt locus et tẽpus vbi et qñ con
uenire debeãt ꝑ hoc piculoso scisma
te extirpando. Ibinc ãno quo sup̃.
Menſ p̃dicti die xxx. Electus fuit a
dñis cardinalib⁹ vnanimit et con
cor diter in sũmũ pontificẽ dñs Angls
terre sce Marci p̃sbyter cardinalis
dictus Gregoriꝰ xĳ. Qui eodem die
imediate p⁹ electionẽ idem votum
Sacrm et promissionẽ fecit ꝑut in
instrumẽto desup̃ confecto plenarie
dinet et seip̃m mãu ꝓpria subscrip
sit oia se firmiter impletuꝝ effcũa/
lit oia que pro sce vniõis modo q̃
via fieri potuerit prout in solẽni cõ
uentõe prius ipe cum alĳs vouit et
turauit.

Dist.ii. Vbi sponsa po

nit tenorẽ lre grego. ad antipapã

Gregoriꝰ igit electus volens
suis satis agẽ voto et iura
mẽto tãq̃ vigilans custos
gregis sibi omissi Petro de luna q̃
se vsq̃ in diem hodiernum pro pa/
pa gerit scripsit in hunc modum.
Gregorius epũs seruus seruoꝝ dei

Petro de luna q̃ nõnulli gẽtes in ꝟ miſabili ſciſmate ſ̃ñoictuz xiſ. appellant pacis et vnionis affectũ Qui ſe hũiliat inq̃t veritas exalta/ bit̃ et q̃ ſe exaltat hũiliabit̃ Cuius ſalubrimã monitõem q̃nto nob ex alto ꝓmittit̃ obedienter ſecuti decer nimus ꝑ lr̃as nr̃as omni otentõne ſepoſita benigne te affari et ad re integratõez ecc̃e cohortari imo te inuitare ad id ꝺbiliũ capeſcẽdũ qđ nos ipſi ꝓ pace xp̃ianoꝝ accepim⁹ Vides q̃nta mala. quanta picula. q̃nta incõmoda. q̃nta veniq̃ xp̃ia/ ne religiõis infamia iã ꝑ xxx ãnos ex hac peſtilenti et nepharia ſeditĩ one in populo dei puenerint q̃nta q̃ niſi puideat̃ ſint quotidie puen tura Et infra Nõ videt̃ ſꝑ de ſũmo iure diſputandũ ſepe rigor ipſi vti litati et xp̃i cedit. Nã ſi mulier illa ſuri ſuo renũciare et ꝓprie ſe filio ſpo liare voluit ne ſectõez vni⁹ pueri vi deret. q̃nto magis nos ſi malicia o pante ad optatã vnionẽ venire nõ poſſum⁹ ꝑ iuſticie vias pie cedẽdũ videt̃. Quare exurgamus ambo in vnũ vniõis affectũ ocurram⁹ ferам⁹ ſalutẽ ecc̃e Jã ꝟ diuturno morbo afflicte. ad hoc te hortamur. ad hoc te inuitam⁹. patiq̃ ſumus et offeri mus. nr̃o veriſſimõ iuri et papatui ce dere et renũciare et efficacit̃ facie/ mus Si et q̃n tu renũciaueris et ceſ ſeris ꝓtẽꝟ Juri et papatui tuo vel de ceſſeris vel quicũq̃ ſucceſſor tuus renũciauerit et ceſſerit ꝓtenꝟ Juri et papatui ſuo vel deceſſerit dũmõ il/ li q̃ apud ꝓtẽ tuã ꝑ Carõ. ſe gerũt ſic ꝺuenire et ꝺcoꝛdare cũ venera/ bili⁹ frib⁹ nr̃is ſcẽ rõne ecc̃e carõ. velint cũ effectũ vt exinde canonica vnici romani pontificis ſequat ele ctõ Itaq̃ vt pocã expeditionẽ cõſe quant effectũ. celeriter mittem⁹ ora/ tores nr̃os q̃ de loco habili et de/ centi ad h⁹ rei executõez diſponãt Et inſup̃ pẽdente hm̃odi vnionis otractu nõ faciem⁹ nec creabimus aliquẽ Carõ. niſi forte cã. coeq̃ti numerũ frm nr̃oꝝ cũ numero illoꝝ qui apud te ꝑ Carõ. ſe gerũt vt ſic pares ex vtraq̃ ꝑte ad ſolẽnẽ et ca nonicã elcõez vnici rõni pontificis poſſit deueniri. Datũ Rome apud ſcm̃ Petrũ xi. die Menſ decẽbris: Anno a natiuitate dñi M. cccc. vi.

Diſtin. liii. De litteris

Item etiã gregorii⁹ magis inſtans nõ mõ Petro de luna antipape ſ̃ et regi rõnoꝝ atq̃ anticardinalib⁹ ſuã inſinuauit intentõez qua ad iã tã anhelat vnionẽ ita ſcribẽs Gre gorius ẽ. kñio in xp̃o filio Rupto regi rõnoꝝ illuſtri Salutẽ et apli/ cã bñdictionẽ Eo celerius ẽ. et ſic finit Oratores nr̃os celerit̃ miſſuri ſum⁹ qui de loco idoneo et decenti cũ eiſdẽ diſponãt ad hm̃odi vnio nẽ faciendã. Ibis igit̃ cognitis de pace atq̃ vnitate ecc̃e bonã ſpẽ ſu/ ſcipe tua ſerenitas dz. nã ꝓfcõ oſti dim⁹ tp̃ũs aduenisſe in quo anxia xp̃ianoꝝ implebunt vota Ampli⁹ hortaturus anticardinales ad era/ dicandum iſtud nephandiſſimum ſciſma et ingerendã ſcãm vnionem ita ſcripſit Gregori⁹ ẽ. Ut vobis

omnib⁹ pateat ⁊. Et infra Obsecramus itaq; vos atq; obtestamur p viscera mie ihu xpi quatinus in deum oculos erigētes. et ad calamitatē ob ipm scisma afflicte xpianitatis pñs affectib⁹ respectātes velit. exurgere oēmq; conatū cū eodem vro dño ac reliqs quos ꝟ tangit negotiū excitare vt tā desiderabile cūctis xpicolis bonū vnionis hmōi subsequat. De quib⁹ luce clarius appet quantā diligentiā huic sanctissimo filio tuo infuderis vt tā fidelit oēs sibi cōtrarios in sce vnionis reformatōe euocauerit. vt te p oculis hñtes mei misereāt tāto tpe desolate. tāq; diu nimis afflicte. vt et ipse verus fuerit Gedeon qui filios israel de mānu suor eripuit emulor. Bonū certissiē fuerat pncipiuz bona exhortatio sua vt q diu rebellantes incitauerit ad sce vnitatl. bonū penitus et plenarie p ficiendum. Quo et tu laudaris et ego ipsa in pstinā restituor vnitatem.

Dist. iiij. De littera antipape missa paulo de vrsinis

Et fuere scripta tāti patris inania. neq; alterius qui se bñdcm̄ noīat vacua cōscia vterq; nāq; ad pfatū vniōis bonū singulariter aspirat. Videris nāq; grāz tuā diuinit⁹ effusā his tribuisse cuz et ipse bñdcūs eiusdez fuerit positi sci qđ manifeste claret ex epistola quā paulo de vrsinis miserat. cuius tenor sequit in hec verba. Bñdcūs epūs ꝟu⁹ ꝟuor dei dilcō filio nobili viro paulo de vrsinis. salutē et aplicā bñdictionē. Do nostrū auditū fama publica diuulgāte peruenit. Intrusū in sede rōna fore ab hac luce subtractū. vez cū ad eradicandū pfugandūq; occurrētl. scismatis et senescētis errozis pnicie em et pcurandi ecclasticā vnitatem illo teste q̄ nihil ignorat nra aspiraverit et aspiret intentio. p tāto nobilitatē tuā quā ad tanti psecutionē negocij affcām nouim⁹. rogam⁹ et hortamur p aspionem sāguinis ihu xpi q̄tinus apud illos qui subnoie Carō. pfato intruso dū viuēt adhēbant. Cū nūc sit acceptabile tēpus et oportunitas sit prompta ad pacē ecce auctoē dño osequēdā vel efficacit interponē ptes tuas easq; indirecte exhortatōib⁹ optunis p ad sedatōez h⁹ horrendi scismatis velint totis pro virib⁹ intendere. Nos essi vlteriozib⁹ non pcētes laborib⁹ aut impensis pati sum⁹ in loco decenti et idoneo ac vtriq; securo cū eis sblato more dispēdio deuenire et dare opam talē p totus mūdus cognoscet p nos nō stabit. q̄n ꝟa vnio in dei ecca habeatur. et pstolamur in nostri miseri cordia redemptoris p ipso dirigēte qui nouit. et prestante qui potest nobis et predictis in vnū cōuenientibus finis huic deflendo scismati imponet et xpianus populus pacē diu desideratā effcūaliter assequetur. Velis igit q̄sum⁹ cū pfatis modis tibi possibilib⁹ pcurare p ipsi nobiscū vt pfert pro tāto bono cōueniant et ad stituendū aliū loco defūcti nō pcedāt ꝟ a tali actu ab

stineant. talis em̃ ostituõ scisma p ampli⁹ concitaret radicaret q vias difficiliores redderet ad assequendã ecclesie vnitatẽ. Nos em̃ p feliciori hm̃odi prosecutõe negocij nũcios nr̃os ad ptes illas breuiter destina re ꝓponim⁹ plenis instructõib⁹ eruditos. Hm̃odi aũt directõez negocij velis quesum⁹ suscipe recõmissã recepturus ex h laudẽ grandez hominũ et imensum meritũ apud dm̃. Datũ tholoni vij. kal. decembris pontificatus nr̃i ãno xij. Et simili mõ scripsit rcõrib⁹ alme vrbis que tocius vniuersi noscit esse caput

Dist. v. Epla responsalis antipape missa gregorio pro expetitione vnionis

Processit vir ille petr⁹ videlz de luna vt extollẽt nomen suũ q laudabile faciẽt illud coram ꝓpo vniuerse terre. rescribens epłam p̃fato venerabili viro gregorio in q̃ p̃mo grãs agit tibi qr tua ineffabili clemẽtia qñ venit tempis plenitudo nr̃e hũanitatis indumto detectus diuersos in tue natiuitatis exordio pietes copulasti. vizq; huic flagicioso eodisti mũdo q̃ tota animi intentõe oibusq; viribꝰ ad hoc ãhelat. vt pax ecce atq; vnitas reformet. Pro cuius vnione refert se duob⁹ p̃decessorib⁹ suis scripsisse q qõ displicenẽ eructat q̃; q̃ ipse sp patus extiterit. nullũ tñ ab eis rñsũ gruuz nec verbũ potat hr̃e effectiuũ. Vñ in plenũ assurgẽs gaudium ita ad p̃dictũ venerandũ viruz scribit. O inq̃t te felicẽ si ad hoc te dñs reduxit si facultatẽ ad ea que tibi data videt cũ oñi diligẽtia efficaciter ꝓsequẽs nobis in affectũ p sequende vnionis te reddẽdo ofor mẽ put spopõdisti de otingentib⁹ nil omittas. Ad hoc em̃ te pñs exhortatõib⁹ inuitamus. ad hoc nos ꝓmptos repies hoc videt sũmope cupim⁹ ad h nr̃a sp prospirauit q̃ ꝓ spirat intentio. nr̃ intẽdit et attẽdit affectũs vt deo dirigente qui nouit. et pr̃ante qui p̃t p nr̃e hũanitatis misteriũ vnio in dei ecca desiderata sequat. Secõdo ꝑncipalit insinuat se nũq; resiliisse a prefato scõ ꝓposito q̃n omnib⁹ modis et via quib⁹ potuerat piculosi et horrẽdi scismatis optauerit et optabit expulsionẽ et erga alios q̃s negociũ tãgebat cũ debita solicitudine sit opio prosecutus. nec per ipm vmq; stetit aut stabit quin q̃ntũ in eo fuerit ad p̃fatis scismatis anhelauerit extirpatõem et vnionis assecutõez Ad cuius rei euidẽciã sic vt iã seq̃t ipse inferẽdo ait Ut igit inq̃t de intẽtõe nr̃a quã habuim⁹ q hẽm⁹ ad h⁹ defendi scismatis extirpatõem et vnionis assecutõez te certiorẽ reddam⁹ tibi pl̃ciũ tenore significam⁹ et offerimus q̃ vt tã ꝓptatũ vnionis negotiuz celeri⁹ et securius valeat executõni mandari pati sum⁹ vna cum collegio venerabiliũ fratrũ nostroꝝ scẽ rõne ecce cardinaliũ in loco securo decenti et idoneo tecũ aut cũ quocũq; successore tuo cũ tuis qui pro Cardinalibus se gerũt aut gerẽt psonalit̃ conuenire p vnione ecce tractanda et fauente dño obtinẽda Ibi

q̄ prouise et ordinate de his que p̄ securitatē acceleratōe vnionis predicte erunt oportuna ac necessario disponenda pati sumus p̄ pace et salute animaꝝ ac vnione q̄ re integratōe x̄pianoꝝ in dcā ouenti one p̄sonaliter nr̄o verissimo Juri et papatui pure libere et simpliciter cedere et renūciare et efficaciter faciemus si tu ibidē similiter renūcia bis et cedes p̄tenꝫ Juri tuo q̄ papatui vel decedes vel quicūq̄ successor tuus consimiliter renūciabit et cedet pretensis iuri suo et papatui vel decedet dūmodo tu vel quicūq̄ successor tu⁹ et illi q̄ apud partem tuā pro cardinalibus se gerūt aut gerēt sic vt prefertur volueritl. et voluerint cū effectu ouenire cōcordare nobiscū et cū venerabilib⁹ fratribus nr̄is qd exinde canonica vnici Romani pontificis sequatur electio et vnio ecc̄e sc̄ē dei. Sic igitur ex predictis patule cognoscitur quantis laboribus quantis ve nisibus p̄noiatus Petrus de luna ad vnionē meā anhelauerit affcū et q̄ntū in eo fuerit p̄iter et effectu.

Dist. vj. Littera missa a Petro de luna cardinalibus Gregorij. Et lr̄a card. Petri ad Cardi. Gregorij.

Ic etiā vir otētus nō erat in epla Gregorio missa sed etiā ipse vt intentōez suam publicaret scripsit Cardinalib⁹ gregorij exhortās eos ad p̄fatā vnionē effcialiter pficiendā Tenor igitur sequit sub hac forma Bñdctūs ē. vniuerb⁹ q̄ in hoc p̄nicioso scisma te Anglo corario q̄ se gregorij appellat tāq̄ cardiales adherēt pacl. q̄ vē vniōis affcm̄ p̄ q̄ effcm̄ Nup ē Et infra vñ vos req̄rim⁹ q̄ exhortamur p̄ viscera mie ihu x̄pi quatl. in hm̄odi p̄posito firmit̄ p̄sistētes q̄ de labēs vr̄is p̄cesserūt in irritum nō veniāt ꝫ opē ferentes ad actum sicq̄ velitis ptes vr̄as apponē efficaces nihil p̄ut spopōdistis de otingētib⁹ omittendo qd̄ p̄optatū vnionis negociū vlcionis dilatōis detrimēta nō sentiat ꝫ deo p̄fante cuius cā tractat ad finez desidera tū valeat breuit̄ et felicit̄ p̄uenire Nā q̄ntū ad nos spectare dinoscit ad ei⁹ acceleratiōnē volum⁹ q̄ optamus resūpta omni diligētia p̄cedē cū nobis p⁹ eternā salutē nil fuerit vel sit desiderabili⁹ in hac vita Illi etiā q̄ sep cardinalib⁹ Petri eiusdē tenēt. Cardinalib⁹ gregorij notabilē miserūt epl̄am p̄ vnione sc̄ā cito adiplēda cuius sēia scripta fuit sb̄ hac forma Miseratōne diuina Epi pb̄ri ac diaconi sacroscē ecc̄e rōne Cardinales vniuerb⁹ q̄ singulis pro card̄. Angli corario q̄ nōnulli in b̄ mīsabili scismate gregorij nomi nāt se gerētib⁹. Spm cogitandi q̄ sē vnitatis q̄ pacis q̄ illa x̄pici⁹ exequēdi. Vobis notū facim⁹ ē. q̄ infra Intellēcisq̄ ip̄az l̄rāz tenorib⁹ fuim⁹ vltra q̄z dicē valemus in dño dsolati ē. et magis infra. Ad nil aliud vacam⁹ q̄ vacare intendimus toto conamine q̄ sūmis precordijs q̄z q̄ quātot⁹ in vnū ouenīam⁹ locū vt qd̄ paclito inspirāte pariter

mente concepimus impleamus opi bus nã ꝑm vr̃m maximũ oratorem pluris est considerate agere q̃z con siderare prudenter. Imputem⁹ igi tur pro dei misericordia omnẽ mo rã que in magnis negociꝭs sũmi so let esse piculi et malos consueuit ꝓ uncere exitus Spũsscũs vos ostã/ ter pseuerare faciat in ope cepto. Amen datl. Marꝭ ãno dñi M.cccc vij. Ex his igitur omnibus clarissi me lucet q̃ntis conatibus q̃ntis ve nisib⁹ pte ex vtraq̃z pro scã tua vni one sit laboratũ quantũ ad affectũ De effectu vero in sequentib⁹ nunc narrabo

Dis.vii. De cõuentione

istoꝝ duoꝝ de loco et tpe et de im potentia gregorij et excusatõne sua

OMnia que in corde meo ha beo tibi ꝓpalaui neq̃z aliq̃ t bi O mi amantissime sponse absco dere possũ cui cũcta secreti mei scri nia apio. Hinc factũ noui p⁹ tot scripturaꝝ pluriũ manifesta docu/ menta. Istos de quibus p̃fatus sũ viros venerabiles cõcordiã inꝭsse plene quoq̃z conuenisse de locoꝝ tẽ pore. in quibus oñi ambiguitate se mota in Sauona in festo sci Micha elis archangeli psonaliter cum suis collegꝭs deberent se p̃tare accessu ri ad taꝫ solenne vnionis mee op⁹ et operam efficacẽ vt extirparetur hoc penitus flagicioſum et horren dum omnibus seculis infame sciſ/ ma. Cũuero si pontifex romanus in festo p̃dicto omode adesse neq̃/ ret dilatõis tempus statutũ fuerat vt in festo sanctoꝝ oim nullo fract⁹ impedimento nulla ve tractus mo rula se aliquatenus absentaret. Ꝙz prefatus Gregorius se de hoc post modũ fcũs impotens excusauit in hũc modum. scribens Petro de lu na. Tenor vero lr̃e sequitur et ẽ talꝭ Cupientes ab intimis nostris pre/ cordꝭs vt pestifer hoc sciſma i dei ecc̃a ꝓtinus extirpetur ꝛc. et inferi⁹. Ut possemus prefixo in tpe in lo/ co decreto conuenire diligentiã ad hibuimus vt galeas fidas habere possemus sed qm̃ hucusq̃z possibili tas nobis hm̃odi galeas hm̃odi nul latenus data est et nec spes certa est non solum octo sed nec sex gale as consequendi nisi facultas alia quã totis effectibus exoptam⁹ no bis in futuꝝ adueniat non concer nimus p̃fixo in tpe venire posse de quo ab intimis anxiamur. Que tõ notificare decernimus. vt huiusmo di de qua dolemus nr̃a impotẽtia nota fiat. daturi ꝓ viribus operaz quantũ diuinitas ipsa cõcesserit vt q̃z primũ facultas affuerit ad con/ sũmationem extirpationis sciſma/ tis et ꝺsecutionis vnionis hm̃odi veniamus et cũ pataz opportunita tem videbimus curabim⁹ celeriter referare. Si vero interim quouisq̃z ipsaꝝ galeaꝝ possit haberi cõmo/ ditas pro celeriori expeditõe cõsũ mationis desiderabilis boni vnio/ nis prefate respectu multipliciũ me diorũ que apposita noscũtur tam grauia in conuentionibus ipsis ꝓ rebendo locum Sauone securum vt locus non solum incõmodus et

valde grauis inhabilis et indecēs
reddat Jn aliquo alio loco vtriq;
nr̄m accōmodo ouenire nobis ex
multis respectibus maxime p con
seruatōe status p̄fate ecc̄e in tēpali
bus potissime cū in maximo piculo
et amissione fore noscit̄ qđ te latere
nō credimus saluberrimū videret.
Sup quo placeat celeriter rn̄dere.
vt salutaris vtriusq; puīo ipēdat̄
Datl Rome apuo sanctū Petrum
iñ. tous Julij Pontificl. nr̄i anno
primo.

Distin. viii. Responsio

Petri de luna et exhortatio, eiusdē
ad grego. pro vnione

His verbis siue scriptis pmo
tus Petrus de luna. siue
fraude siue dolo. siue pru/
dētia siue astutia. siue dei tiore. siue
hominū laude stipulatus rescripsit
in hunc modū Bñdictus ⁊c. Dn ge
lo coriario ⁊c Lr̄as tuas sub eodez
tenore recepimus iteratas q̄rum te
nore perlecto mirari cogimur Nec
facile credere possum⁹ te sicut ex lit
teris hmōdi innuit̄ ad concordiaz
inter nos et venerabiles fr̄es nr̄os
sancte romane ecc̄e Cardinales ex
vna. et nūcios tuos hñtes a te et
tuo p̄tenso collegio p̄tātez ptibus
ex altera solēniter firmatis et fere
p totum orbem diuulgatis velle p
tens rōibus resilire. et cām dei vbi
de salute agit̄ tot hesitantiuz aiaz
que non admittit sine dispēdio tar/
ditatem sub dubie dilationis ambi
guo dimittere sic suspensam Nosti
em̄ et nos expientia sepe probaui/
mus q̄ res ardue maxime hoc ne
buloso tpe quo prohdoloz multo
rū charitas refrigescat. nō p̄t sine
pplexitatū et laboz dispendijs op
tato fine concludi. nō est tñ nostre
credulitatis q̄ rp̄us dñs ecclesiaz
sponsā suā dimittat spe optate cō
clusionis non adepta sub tali labo
rinto diutius euagari. Sed tandē
felici arbitratu v. det̄ q̄ eam in sta
tū eriget meliorē. et si cūcta in ardu
is nō ad vota succedūt a bono ta
men ꝓpposito nō est faciliter desistē
dum Nos iam circa cōuenta hmōdi
expensas et labores non modi
cos adhibuim⁹ Q. si facultas non
adesset cum galeis ser saltem cū q̄
tuoz aut duab⁹ etiā si tu octo hr̄es
ad locū decretum fiducialiter pge
remus. Hortamur ergo te p viscera
misericordie dei nr̄i q̄tin⁹ cōsidera
tis que decz sup tāto negotio in
statera equitatis appendere resūp
tis viribus de dei gratia spe cep
ta in recta intentione quā gerimus
ipso teste hanc pacē in decretis lo
co et terra pro cōplemento eorum
que concordata sunt velis infallibi
liter cōuenire et dare operā quātū
ad te spectare dinoscitur ad agen/
da Nos aūt non sine laborib⁹ et
expensis pmaximis vt premittit̄
dispositi que necessaria incūbebāt
dño concedente ad alia restātia ex
equenda fiducialiter ꝓperam⁹ om
nia ponentes ante oculos iudicis
cuncta cernentis Cuius clementiā
humiliter imploramus q̄ gress⁹ illo
rum in viam salutis et pacis dirī
gat q̄ in tā necessario negotio rc̄e

ꝑm eū incedunt et cām ipsi' synceri ter prosequunt. Sic rescripsit petr' de luna venerabili viro Gregorio vbi ꝓfatus Petrus se totū iustū et rectū cernit ostendere seqz excusatum exhibet. et ꝓnūciat sine culpa sua b pestifez scisma me sponsā tuā tam horribiliter maculare Apparet etiā hic Egregius vir dñs Gregorius incusari tanqz scismatis fautorq fo tor dū de his se excusat tāqz impo tentē ad prefatū locū veniendi. ob cuius impotentiā predictū execra bile scisma vires recepit ꝓurandi: qđ vsqz in diē hodiernū (q ē ann' a natiuitate tua M. cccc. viij) in ple nissimo prohdolor stat vigore.

Dist. ix. Unde sic timet q de concilio Cōstantien nihil fiet vel si fiet nihil concludetur

Hec his breuit lacrimis vultu suffusis horreo prefatos viros cum cetu fideliū con ciliū constantie se nō accessuros Tu ius aditus impossibilior appet tū ex loci pte. tū er pte psonaz oue/ turaz et vie distantia qz locus ille qui fuit illis duobus viris cū suis adherentibus designat' Retractū est igit sanctū ꝓpositum. et cā mea manet suspensa. et vbi de aiarum salute deberet tractari pes lassus q fatigatus est añqz arripetur iter Tota diligentia solo tenus poster/ gata Quis putasset tātos viros tā feruenter ad sanctā aiatos vnionē pedē retraxisse qui viribus ex totis cordatissimi fci illā optauerī? Sed dū tā ignito hanc ꝓsequebantur ingenio. obtusū est insipiens cor eo rū et facti sunt fabula mundi toti' die vsqz in hodiernū O deflenda sā cte vnionis insignis otumacia. O deploranda magnanimoz princi pū et magnatū puicar dehdia. O lamentanda mei ipius inerplebi/ lis vorago. pelagusqz teterrimuz quis me vniuerso ludibriuz fecit et improperiū exprobrantiū vt vera citer Macometi Saracenoruz atqz tudeoz opprobriū re ipsa et nomi/ ne sim impudenter effecta! Iniciati sunt principia pacis. clarioza p or/ bē ꝓdicata. sed destiterī et defece/ rūt famosiorib⁹ finibus. imo tur pissimis rem tā scām tam salubrem tā qz putilem terminātes Quis est hō non intelligens. nō ofiderans. tā ꝓcellens negotiū tā piculoso ter mino clausū plerisqz ouicis contu melis et opprobriis exprobrari Cui' inicī finis ꝓoptabilis ab omī scōz ac prudentiū expectab at col/ legio viroz Clamab āt magni par erit in terra nra. Clamabant parui reuiuuo flore gramina vircnt Cla mabant mediocres. desiderandus absqz dubio affectus aduenict vni onis effectus Sed prohpudor tot eleuata in gaudioz tumulos sca p cordia repulsam sunt ppessa Restat igit nil aliud qz de futuro de q fin/ gitur ostantiensi cōcilio verba at/ qz dicta sepellere. rumores dirūpe. et famā ne euolet p aera diffringē. ne tantā rem itez frustratus seqt finis. et rumor nouissimus peior fi at ꝓre Silendū igit pre omnibus ꝓcipio. ora claudere mādo. linguā

q̄ ne in verba p̄rūpat suspendi iu/
beo. ne ipsa q̄ue quondā O mi rex
tui sponsa fui vnica et legitima. tā
quā synagoga videar repellenda.
Sed neq̄ hac suffulta fortissima rō
ne silebo ad aliā illico p̄cedo fortio
rem

Dist. x. De consilio py

sano in quo volebant facere vnum
et facti sunt tres

Ctinā silē valerē que p̄ tristi
cia locutura lacrimas insa
ciabiliter effundere cogor
p̄cordioq̄ viscerūq̄ meoq̄ inexpli
cabiles dolores cōtinere nequiens
Ñ amaritudines q̄s vtiq̄ si vale
rē explicarē tā flebiliter q̄ amarica
te ipas sustineo Emuero lingue de
ficiunt et hominū et angeloq̄ toti⁹
vite mee erūnosas exp̄imere tristi/
cias q̄ tota spe desolata iaceo tur
bata nimis Et p̄pendere viribus
ex omnibus nequeo. quō tātas va
leā euadere penas q̄q̄ terminū so/
la ipsa mors ponet aut seculi hui⁹
lacrimandus et desideratus mihi fi
nis Nam quo plus exp̄catōni inbe
reo tanto magis expectatōne defi
cio Et quo plura solacioq̄ speiq̄ e/
uomūt eloquia tāto plus ab opta
to recedit fine. Cūq̄ iā iāq̄ cert⁹
et ponatur et figat ois amaritudi
nis ex⁹tus. infigitur totius turpitu/
dinis ingressus Eheu quid referaz
misera. quid faciā caliginosa nube
cula. quis deducet me vt solis ra/
dios non videā Quis quondā mi
hi dies vite mee optabiles nūc ve/
ro lacrimosos quacūq̄ etiā morte
obnoxios auferet ne vel nephādis
nephandiora cernā. tristibus tristi
ora adiectura. Congregauere filij
mei congregatōnē nescio si dathan
et abyron vel moysi et aaron in ci/
uitate pysanā cū cuius vel quoruz
nescio dsensu regis vel imparoris
aut pape aut p̄ncipū Itaq̄ omne
cōciliū sūmi aplici placito neq̄ sine
eius velle dz cōuocari. Certissimū
tñ est in eodē pysano cōcilio papā
grezoriū qui tunc currente tpe or
bē quasi p̄ vniuersū Petri de luna
dempta p̄te pastor colebatur vīs
nō extitisse Cui a cardinalibus fu
it subtracta obedientia tāq̄ scisma
tis nutritori die xi. Mens Maij An
no a natiuitate tua M.cccc.viij.
Oēsq̄ sibi adherentes tāq̄ scisma
fouentes p̄nūciauere mulctandos
Et ibi electus fuit Petrus de Can
dia ordinis minoq̄ et vocatus est
alexandō quintus hec ita fcā orbis
testatur roman⁹ Ecce qualis vnio
imo vide qualis noua diuisio sed
certe scissura exectabilis vnū pasto
rē sūmū vt vnica esset caula tua ef
ficere voluerunt et facti sunt tres
biuira fuerā et triuiram me fecerī
O filij prudentes quō plures p̄es
procreastis cuius vel quoq̄ defide
culpa sat ignoro Me p̄ omnib⁹ ma
trē noui infelicem quicquid de his
p̄stiterit qui se forsan felicia putaue
re mancipia. sed nō btōs filios esti
mo quos infelix finis miseros cla
mat natos. Et adhuc anno p̄nti q̄
currit infeliciter quisest annus M.
cccc.xiij. doloroso atq̄ timoroso
corde p̄stolor metuens scisma hor

inueteratū nō posse extirpari Rumores igitur q̄ de ostātien currūt consilio oppimēdos cōsulo iuxta illud poete qui adiecit cām talia silendi. Rumores fuge ne incipias nouus auctor hri. et idē Nā mirāda canūt sed nō credenda poete Nosti enim Petr̄ de luna se p papa gerē. similiter Gregoriū simulq̄ Job. xxiij. e quibus nō duo sufficerent sed superabūdarent. Sicq̄ ex totius mūdi prudentia atq̄ sapientia viror̄ qui vnū caput facere voluēr tres papas effecerunt Et horrendū mimis ne si Constantien concilīū effectū cepit q̄tuor ibi formēt vt de tā flebili casu meo etiā in posterū non mō homines sed et elementa imo cesti cū suis sideribus lugeant et tristent. vñ ego iam anxiata spū quid dicere boni fati valeā ignoro tacere reputo melius. Tñ si aliqua rūdere aut p̄ponere volueris vsq̄ in sequentē sextū reseruato libr̄

Explicit liber quintus De dsolatione ecclesie. Sequit sextus

Metrū. Veracib⁹ credēdū ē et fallaces sūt reiciēdi

Sponsus

Alloquio dulci loquar O dulcissima sponsa
Ad te verba ferā capias ea sponsa p̄cor te.
Nec graue pondus erit nec erit tibi sarcina grauis
Ut mea dicta notes que tristia corda reformant.
Multi mendaces fallaces sunt et iniqui
Veraces multi iusti simul atq̄ beati.
Quis manet intacta fluit ipsa fides aliunde.
Discute cui credas puero non nec mulieri.
Quem perfudit adeps heresis vitare memēto
Prona fides populis. nec te cito credere malo
Cū credas tarde. cito credere sepius angit.
Firmo tu credas. tibi q̄ nullo nocuisse
Tempore nouisti quem firmū sepe probasti
Pessima res cito credere. pessima credere nolle.
Pessima nulli. pessima cunctis credere velle
Cui credas videas Cui non credas vidcasq̄.
Huic credas firmo huic falso credere noli.
Currit in ambages per tpa vita perennis
Et cito credit amor inclitus amor omnia vincit.
Nūq̄ fallaci credas. veraci credere semper
Consulo. qui semp firma radice mouetur.
Nec leuibus adhibenda fides. sed quisq̄ notādus
Qui fert. quis fuerit. et si grauis extitit auctor

Prosa.i.Dist.i. qz fidelib⁹ amicis sem ꝑ credendū est qualis est ipse spon sus: iō sibi oz sponsa sp credere.

DIcqz O sponsa dulcissiā n hoim ꝓposui decturas q̄si ex illis fraudulenta aut fal lacia tibi vellē ingerē solacia Quid em̄ ꝓdesse valeret mihi ignominiā gignere et te in falsitatis suspensaz eculeo.dolorose relabi in pelagus amaritudinis? Itaqz sicuti lucē tene bras spargē posse decet. Sic vt ego rumores falsitati obnoxios re teram possibile credito qō tamē te hauo latere non dubito. Et quia talem me tuū firmissimū sepe ꝓba sti dilectū tuū p⁹expectatōez tuam nimis dolorosam que iam in bre/ vi fca sunt tpe et opleta silē nō va leo.oio te excitaturus ad audiēda singularia fortune mysteria q̄ ꝓ te O spōsa tā mirādo q̄z stupēdo mō et ordine fcā sunt Tēpus est em̄ vt te dudū desolatā cōsolari nō desi/ stā et que diu dilata sūt nūc p̄ ocu/ lis aspicies dsūmata vt et tu ipsa veluti graui e somno excitata gau/ dijs atqz letic̄is replearis. Nec vt amplius nubilosa appeas. sed to ta radiosa p̄fulgeas.nosse te velim totā tuā religionē in oib⁹ et singul reformandā. Erit pastor vn⁹ vicari us meus btām Petri rectur⁹ sedē Erit et impator vnicus et magnifi/ cus mūdi totius gubernaturus cli mata q̄ duo gladij spūalia ponent in incrementū et tpalia ad augmē tū me et iusticiā hītes p̄ ocul vt q̄c quid infirmū fuerit medicina sane tur et quod fractū pstiterat reinte/ gret Et ne diutius hereas quātoti us potero ꝓgredi nō desistā ea q̄ necessaria sūt atqz verissiā locutur⁹

Dist.ii. Responsio ad ea q̄ opposita sūt de vnione fienda ꝑ grego.et Petrū de luna et de cō cilio pisano

OPposuisti rōnes duas tan quā munitissimos muros q̄s revera purissima verita te optime pronūciasti quibus etiā nullū vt estimo poterit dtradicere ingeniū.de Grego.et Petro de lu na qui sūma potiti diligentia vn io nē facē conati sūt sed in fine defece rūt cōcupito: Pariformiter in cōci lio pysano etsi depositus erat gre gorius vel cū cā seu sine cā.null⁹ tñ vsqz in diē hodiernū secutus ē effe/ ctus imo multomagis diuisa es ꝓ ter sūmoz pontificū pluralitatez q rōnabiliter formidulosa q̄ ꝓponere debueras ꝓponebas. Cogeris tñ imbecilli rōne timore ꝓteritoz cō pulsa.vt si ꝑ qō vtiqz magna actū est diligentia ad optatū nō puenit finē neqz qō futuz dicitur et spera tur nō eueniet. Sat nosti pspicacis simo florēs ingenio hāc nō valere formā Illa nō euenerūt igitur ista nō fient. Sperandū oiode vnionez futurā.aliqñ.oñe em̄ qō futuz est eueniet. nulli dubium qō in vēitate dictū ē erit vnū ouile et pastor vn⁹ syncerissime cōtinget. etsi non eue niebat qñ euenturū sperabatur Op time cōsequtur vt aliqñ speretur fu/ turum qō oio eueniet Magis ergo

sperandū ē qđ oio sperari dz q de futuro spando nullaten' desperādū qđ certissime eueniet. nā si futuꝝ est vt fiat vnū ouile q vnic' pastor p̄m clarissimā euāgelij sñiam. verissime fiet vnus pastor. nā si non eueniret vtiqz futuꝝ nō esset nūc aūt q qz futurum ē et eueniet Cur tāto dolore stringeris et q̄si desperatōis laqueum incideris nimiū anxiaris? Per hec ergo tā breuia recitatōnis mee eloquia resipisce fortiter aiata mea/roris tristicie anxietatis ve cumul' postergatis. Quaꝑ ne solum te arguc̄ns exhorter aut verbosus repertus fuero re ipsa ꝺsolatōez tibi inf̄ciā nō verbalē tm̄ sed et realē vt te ipam etiā supra modum ꝺsolari nō desistas Referā nāqz tibi vt opinor incredibilia que tm̄ vt oio credas non mō exopto sed et veritate coacta credes vel inuite Videbis igit nūc plenitudinē tp̄is aduenisse quo vinee mee q̄ tu es ipsa misere/bor Ecce igit nūc tēpus acceptabile. ecce nūc dies salutis quib' exicia le hoc atqz flebile sciſma pelletur e mūdo Ad cuius oñsionē sequentia satis agent

Dist. lii. Q̄ rite cōuocatū est concilium Constantien.

MIrādo pollēs ingenio mūdi fabricā ornatissime factā mirabilius decorauit Celuz terrāqz aerē atqz ignē spēbus variis distinxit. Ꝑ' q̄qz creatōis ¡primi pntis tpa. ipse in crimen lese maiestatis incidit a quo sanguine ꝑrio ipm in fine mūdi et in tp̄is plenitudine expiaui magno tpe euuez in erūnis multiplicib' residere pmittēs vt se ꝑria saluandū virtute nō putaret. eleuandūqz a tā p̄nicioso scismate se p me cerneret lege veteri finē capiente p quam nec salus vnq hōi ē p̄stita qz ēt nec pcēm deleuit h cognoscere fecit. Motus igit fontane deitatl. ocilio. atqz imp̄ialis dignitatis omnipotētia. p̄ris videlz q spūs pacliti supma virtute. mundū scelerib' infectū erexi de caligine tenebraꝝ vt in oibus spēs et ordo relucerent. Sicqz p' nubilosū atqz exitiale huius tp̄is sciſma cuz plenitudo aduenīebat tp̄is vt e medio tolleret tā nephanda vorago misi in mundū fidelē ac strennuū p̄ncipem Sigismundū vngarie regē in imperatorē electū. viz ingqz prudentē. viruz ingeniosū. viz circūspectuz qui sua prudētia huic p̄iculosissimo sciſmati finē imponet. Qui vna cū cōcilio oñi Johannis xxiij. loco et tpe deputatis generale cōciliū in ciuitate Cōstantien fecerit ogregari Anno ab incarnatōe mea M cccc. xiiij. Et hoc vtiqz sūma prudentia actū est vt auctoritate sūmi pōtificis cōcilium b celebrareť sine cui' p̄ntia aut legatōe. oia ocilioꝝ facta cassanť irritanť vt p̄z in canone distinctōne vij. Ampli' sciſmatici et heretici per p̄ncipes seculares et coerceri debēt et puniri Ut claret xxiij. q v.

Item vbi materia fidei et vnionis tractať Impator et ceteri p̄ncipes seculares interesse debēt vt luce clarius notať xcvi. dist. Ideo auctoritate sūmi sacerdotis et Imperialis

maiestatis ꝫ sacꝛ ociliū est in ostā
tia ogregatū. Nā vicarius meꝰ De
tri cathedrā gubernans. necnō ipa
tor tpalia disponēs duo gladij sūt
quibꝰ totū regit vniuersū put signa
tur dist. xcvi. Quibꝰ ratificat aucto
ritas ociliꝫ sine quoꝛ pītia non ꝓ
desset ipsa vocatio cum in eis vis
tota cōsistat quo ad processū et ef
fectū E quibus patulū est ꝙ pro
uidēter hoc sacꝛ cōciliū initiū sūp
serit qđ nō temeritate sed illoꝛ cō
uocatū ē auctoritate quoruꝫ digni
tas expostulat vt sine illis nec fieri
possit nec debeat. vñ fortitan oīs
est cū cōciliū pysanū hoc prudētissi
mo caruerit ordine ānullatū fore
penitus vacuatum

Dist. iiii. Qū papa ve

nit constantiā et impator cū multis

DLacuit ergo sūmo pontifici
vt iret cōstantiā nō iudica/
turus ꝫ iudicandus et ve/
nit constantiā añ festū natiuitatis
mee āni ꝓnominati cū fratrū suoꝛ
venerabili collegio. totaꝙ curia
sua consertus Archiepoꝛ et epoꝛ
ceteroꝛꝙ ꝓlatoꝛ solēni comitiua
Rex vero serenissim⁹ aduocat⁹ tuus
vltis in nocte natiuitatis mee prefa
ta inter quartā et quintā horas pⁿ
intēpeste noctis silentiū cū regina
nole Barbara pfatā ingressus ē ci
uitatē pleroꝛꝙ nobiliū stipat⁹ mi/
lite multo. Intrauit igit illi⁹ ciuita
tis eccām cathedralē in qua domi
nus Joh. papa aduentū eius ꝓsto
labat Solio regis a dextris summi
pontificis ornatissime ac decētissiē
ꝓparato. Ad dexterā vo regis re
gine sedes pata fuit Erat igit hiꝰ
regis capa rubea et corona impia
lis capiti suo circūamicta. A dextrl.
eius stetit Marchio Brandebur/
gēn continens manu sua sceptrū re
gale Et dux Saxoñ astabat gladi
um euaginatū oñtās Inter sūmum
pontificē et serenissimū ꝓncipem re
gē astitit comes zilie gener regi po
mū rotundū hns in palma. Itaqꝙ
ꝓnceps ecce fidelissimꝰ rōnoꝛ rex
et semꝑ augustꝰ legit euāgeliū Eri
it edictū a cesare Augusto opleta
vero lectōe dns aplicus contulit ei
gladiū quo te dulcissimā sponsam
meā defendē deberet viribꝰ totis.
Jurauitqꝙ rex ille fidelissimus se io
ꝓ posse sēꝑ impletuꝛ. Quid pu/
tas o sponsa dilectissima tantuz re
gē posse te deserere. talem viꝛ velle
te lacerari. ꝙ tanta diligentia per
tot viaꝛ discrimina. tot quoqꝙ iti/
nerū nemoꝛ filiarum ve pericula
mūdi totius sacerdotalē dignitatē
atqꝙ ꝓncipū secularīū potentiā col
legit in vnū. nō vt ipe rex indigeret
cuiusqꝙ cui munere liberalissiō plu/
ra dedi honorē dignitatē potētiā
diuicias ceteraqꝙ plura ꝙ eloquio
solent hūano inter hūanas reputa
ri? Sed vt te diuisā cōgregaret. te
scissā repararet. et te dimersā rele/
uaret. Ego em illū elegi ex omnibꝰ
vt in ipso laborē et operer ꝓ cūctl.
mūdi regibꝰ ꝙ ꝓncipibus miranda
stupenda et plerisqꝙ seculis inaudi/
ta Jnueni em virū scdm cor meum
Jnueni ꝙ diligit aia mea. Jnueni
cuius aduentū eminus expectaui:

Venit igit nunc tpis plenitudo vt orbē terre p vicioz pluralitatē infectū reformare velim penit⁹ nulla labe criminis in eo pmanēte. Emuero sicuti genus qđ peccauerat hūanū p intemeratā reformaui virginē ex ipsa carnē assumēs. Ita p hūc cōstantissimū pncipē.te q piculoso ac flebili scismate laboras repabo.

Dist. o. De illis qui venerūt cū rege q multi. alijs prelati.

Rincipū ac platoz noia repcensere satis ē graue q pūti interfuert ocilioq vsq; in pñs assistūt neq; sit cura illoz oim et singuloz oputare psonas. Ceo quarūdā censeo p tue osolatōis incremento noia ānotare De almania fuē venerandi pres Archiepus Mogūtinus archicācellari⁹ Baltzburgeñ. Herbipoleñ Patauieñ. Ratisponeñ Brixieñ Lubucen⁹ Merßburgeñ Augustеñ Bambergeñ et Rigeñ. qui solēni comitiua ciuitatē ostātieñ intrauert Leodieñ xo per ābasiatores suos sacz intrauit concilīū et p alios tanq; p se ipm solēniter venerabiles filios tuos inibi p sca vnitate visitauit. Fuere et viri orthodoxi sub gregorij veneradissimi pris obedietia Epi q nec venire neglexerūt. hi fuert epi Spirēß wormacieñ. et verdeñ habuē etiā et isti mandatum Archiepi treuerenß Archicācellarij alioz q; de sua obedietia. de vngaria Archiepus strigonieñ. cū alio archiepo q duob⁹ epis q platis q doctorib⁹. De italia archiepi Epi plati doctores et magistri in multitudine copiosa. Priarche xo ostantino politan⁹ Anthiochen⁹ Gradenß et alexandrin⁹ Itēq; alij de obedietia gregorij. Itē de anglia epi q abbates et doctores solēnes et de frācia filr. De pncipib⁹ xo in solēni comitiua pncipalis erat Serenissim⁹ filius meus Sigismūdus rex rōnoz semper augustus dux saxonie Rodolph⁹ cuz fre suo. Fredric⁹ burgrauius de nurēberga. Dux magnopolitan⁹ vulgariter Mekelenborch noiat⁹ Dux Lodewicus de Slecia. Dux henricus de bauaria. wilhelmus ff regine bohemie Marchio badeñ. Comes zilie pf regine rōnoz cū pmogenito suo. filius ducis de pomeren Comes de montforde. dux de dek ff priarche Aquilegieñ. Lodewicus dux bauarie. qui ē comes palatinus. Otto ff eiusdē et plericq alij quoz noia oia recensere plixum est De bohemia xo et polonia barones multi. Milites q̄si sine numero Tot igit fuert inibi duces comites barones pncipes nobiles q mili/tes vt p multitudine fuerint q̄si gut te maris. Ambasiatores q̄q; egregij principis ducis austrie Alberti necnō frederici q etiā in Apria pso/na venit. vt inferi⁹ oñdet. Ceterum ambasiata Marchiōis milneñ. ducis mediolaneñ. Comitis sabaudie q alioz pncipū in solēni et ornata accessit legione. Hec igit pauca dicta sufficiāt p tuo solatio O spōsa dulcissima vt efferas vñ depsseras caput Noli ergo meroze psterni oculos flebiles. auerte vultū tristem in

locundū omuta.et noli opinari rumores fictos verba q̄ pronūcio. ipsa re fic fca sē.et maiori certitudine plurī solēnitate.et multitudine p̄ncipū abundantiori atq; p̄latoꝝ copiosiori q̄z enumerauerim nobili turma Misitq; scissimus p̄ grego. ambasiatores suos veneradissimos p̄res Job. oñici Cardinalez ordis p̄dicatoꝝ. cū vno p̄fiarcha. p̄latis q doctorib⁹ q̄ plenū habuere māda tū resignacōis gregorij si q qñ alij duo viz Job. et ꝑe. resignarent Benedcūs xo et rex arrogonū miserunt duos epos. duos barones vnū ꝓtonotariū q̄ p̄latos et doctores sed nō portauert resignatōnis plenū māatū de q̄ rex tu⁹ fili⁹ fidelissim⁹ multū fuit anxiat⁹ q suo spū orbat⁹ Scito igit vt ꝓgrediar qz p⁹ hec itez gaudio repleberl. cū ea recitauero que in eodem sacro consilio processum habuerunt.

Dist. vi. De ordinatōe

ocilij qō p natōnes diuisum est.

OMnia in numero q pōdere creata sē et ordine et spē. celū terraq; et oia q̄ in eis sē vt in oib⁹ et singulis creaturis potēcia diuina p̄fulgeat. et bonitas oi potētis semp collaudet. Qui et in puis et in magnis mirabilia facit q oñtat magnificenciā gle sue in sapientia q prudētia sue creature Jocirco nāq; creaui hoiez ad imaginem et situdinē meā vt rōnis capax sapientiā meā pro posse imitaret qua cūcta q̄ faciēda sūt ordinātur q ad finē debitū deducūtur. Hac igit sapientia tāq; claritate ꝓpollētes viri illi q̄s sapientia mea pfudi. rectores sacri ocilij in quib⁹ residet mūdi totius sapientia pro sce vnionis fundamēto et horrēdi scismatis extirpatōe. totā gregatōez p̄mo in q̄ttuor natōes diuisert viz Germanicā. Gallicā. Italicā et Anglicam Cuilibet xo natōi p̄sidentē p̄fecerūt. Presidētes xo mutātur de mē se in mensē vt sic qō salutifez fuerit q vtile p oēs natōes cōiter concludatur. Supuenientib⁹ asit ambasiatorib⁹ incliti regis arrogonie q̄nta natio statuetur p quā salus tibi fiet cū illi q̄ sub Petri de luna sē obediēcia resilient et in nr̄m ouenīēt ouile vt p eos illo reiecto vn⁹ fiat pastor Pro cuius creatōe gregatio tota fcā est. neq; hesitandū illos aduenturos cū illustrissim⁹ filius tu⁹ Exigit mūd⁹ iā in eo regno arrogonie extiterit q regl. volūtatē ad sanctā inclinauerit vnionē q̄ nulli dubiū am basiatores suos missurus est tpe opportuno inuito etiā scu otradicēte benedicto q̄ forsitan obstinatū et ꝓtinacē iusticie gladius tpabit.

Dist. vii. Qō Johannes obtulit se ad resignandū xv. fe brl. et hoc postea fecit.

NOn sunt fraudati a desiderio suo qui pro tue vniōis pace laborauerunt. Et quō potuit illorū fraudari intentio quorū p̄cordia in celo ouersāt? q si moyses sol⁹ irā p̄fis mei placauit q̄d faciet taz numerosa iustoꝝ dep̄catō q otinuata diligētia q̄ nō cessāt

clamare quotidie cordis conamine toto. Dñe vide de scẽde de celo ⁊ visita vineã istã quã plãtauit dextera tua: neqz poterit auertere oculos suos pr̃ meus ꝙ pro illa ne pereat exoro. ⁊ me pro reuerentia mea exaudire non dedignar. Quondã cũ v. milia hoim in deserto pauisse discipulos meos opuli ire trãs fretũ remanens in terra. Et illi venti turbine pturbati se putauere sũmergẽdos. laborabant tñ sed pax proficiebant donec ego q̃rta noctis vigilia ꝓpias sedare fluctus procellosos. Me igit aduenientẽ clamabãt se pituros saluari cupientes et qui tota nocte picul dediti se iuuabant laborando nisi aduenissem pissent: Sic et multo iã tpe laborauerũt in mari viri orthodoxi apl̃or sectatores sed nõ pfecerunt donec ego ipse nũc aduenerã laborantibus succursurus et tẽpestate sedata scisma te pulso trãquillitas in mari fier. Que quidẽ fieri nõ poterit. nisi p illor pontificũ sũmor resignationẽ qua effecta tibi o spõsa pax erit plena atqz pfecta. Qua ꝓpẽ Jobs nũc papa xtiñ. die xv. Menꝭ februariñ. anni a natiuitate tua M.cccc.xv. sepatũ obtulit ad resignandũ summi aplatus dignitati si et qñ Greg⁹. ⁊ Petrus de luna resignaret. Quã p' modũ resignationem soleniter patefecit pnũcians et declarans in hũc modũ Johãnes ẽ. Pacis bonum oim bonor excellentissimũ esse propheta demõstrat q̃ saluatorẽ vẽturũ pacis principẽ appellauit. vnde etiã in eius ortu chorus angelorum decantans. Par inqt in terra hõibus bone volũtatis. Sicuti aũt de ipso saluatore vox ꝓphetica nũciarat. Ita postmodum in ipso fuit adimpletũ. Pacẽ em̃ docuit ẽbo. pacẽ docuit p exemplũ. pacẽ inter deũ ⁊ hoies ꝓprio sanguine firmauit se ipsũ in ara crucis p nobis offerens vt eius merito ꝓpciatus deus nos ad eterne pacis grãm restitueret. Quã p̃mi hois factũ exules nos effecerat. que oia intra nr̃e mẽtis aciem reuoluentes. ac eiusdẽ saluatoris cuius vices ẽ imeriti gerim⁹ in terris. Cupientes q̃ntũ nobis ex alto dcditur imitari vestigia decreuimus oẽs nr̃os conatus ad illa dirigere p que integra pax ecc̃e catholice redi possit. Ea ꝓpter de consilio venerabiliũ frm nr̃or sc̃e Romane ecc̃e cardinalium cõicato osilio cũ km̃o filio nr̃o Sigismũdo rege rẽnor ⁊ vngarie ẽ. generale cõciliũ in ciuitate Cõstantien̄ quintie Mogũtine certo tpe ad ꝫ deputato conuocandũ curauimus ac postmodũ veniente dicto tpe sed multa nouiter emergentia p̃riam nostrã in italia flagitarent. tñ omnib' positis p tanti boni cõsecutõe vna cũ eisdẽ fribus nõ sine magnis difficultatibus ad ipsum locũ perueni m⁹. Et ne volũtas nr̃a nobis a deo insp irata in occulto lateret sed tãti boni quantũ ad nos attinet seqretur effectus. licet certissima iura ac vlez q̃si obedietiã ⁊ oia tpalia dñia rõne ecc̃e exceptis paucis hẽamus Tñ p oseqnda pace viã mutue cessionis quã oib' obtulerat. ꝓptior ⁊

aptiorē creditmus amplecti decreui
mus Cōfidētes indubie q̄ quanto
plura relinquim⁹. tāto maius apud
deū premiū asseq̄mur. hac igit cōsi
deratōe inducti in publica ipi⁹ con
cilij sessione ipso rege rōnoz et vn/
garie pñte et psonalit assistēte. nec/
nō pñtibus plurib⁹ pncipib⁹ ac ora
toꝛib⁹ multoꝝ regū pncipū ac vni/
uersitatū studioꝝ p⁹missā scīpūs p
nos solēnit celebratā ipso sacro ap
probāte et laudāte ocilio hanc viā
cessionis obtulim⁹ in his ꝟbis Ego
Joh̄. papa xxiij ꝓpē quietē populi
xp̄iani pfiteoꝛ spondeo et ꝓmitto
Juro et voueo deo et ecīe ac huic
sacro ocilio spōte et libē dare pacē
ipsi ecīe p viā mee simplicis cessio/
nis papat⁹ et etiā facē et adiplere
cū effectu iuxta deliberatōez pñtis
cōcilij Si q̄ q̄ Petrus de luna Bñ
dictus xiij et Angel⁹ corario. Gre/
go. xij. in suis obedientijs nūcupati
papatui q̄ ꝓtendūt p se vel ꝓcura
toꝛes suos legitimos sim̄iter cedant
Et etiā in quocūq̄ casu cessiōis vel
decessus aut alio. in q̄ p meā cessio
nē poterit dari vnio ecīe dei ad ex
tirpatōez pñtis scismatis. Quocir/
ca vniuersitatē vr̄am requirimus q̄
hortamur in dño. Quatin⁹ hāc no/
strā spontaneā oblatōem grato su
scipiētes affectu ac p dēmātōe et
oplemēto tanti boni Petꝛ de luna
bñdictū xiij. ac angelū corario gre
go. xij. in suis obedientijs nūcupa/
tos eoꝝūq̄ obediētias ad dictā pa
cē inuitātes ad viā mutue cessiōis
celeri⁹ exeq̄nde simil̄ inducatis et
effectualit̄ induci ꝓcuret. Et ni/
hilomin⁹ ptas vr̄as oꝛōnes et p̄ces
altissimo in hūilitate coꝛdis effūdē
nō postponatis vt p supnaz grām
mūdus pacē optatam et ecīa inte
grā recupet vnitatē. Dat. Constan
E quib⁹ O spōsa kr̄a meroꝛis tui la
cula deponē stringeris q̄ tāta pēsa
anxietate ꝟba elegica deprome cō
sueuisti Induē igit vestimēto leticie
indumētis tristicie otēpt. q̄ abiect.

Dist. viii. De ecclesia

greca q̄ se hita vniōe nr̄e vult vnire

Lenitudo iā tpis aduenit
in q̄ p admirabiles filios
mirabilia opabor. Pax em̄
vniciq̄ dabit̄ ꝓuintie. Insuper et
oib⁹ oꝛbis climatib⁹ pax firmabit̄
et q̄ nō flectetur. Nūc etem̄ miserabi
lis miserebor tui O spōsa dudū af
flicte Neq̄ tm̄modo pax reforma
bitur ecīe rōne ẖ et oriētali pax re
stituetur religioni vt duo illi parie
tes inē se distātes et diuīcti copulē
tur ad vnā caulā diligendā Cuius
rei ꝟitatē aptissime mōstrarūt Om
basiatores Imꝑatoꝛis Cōstātino
politani coꝛā pñdētib⁹ et deputati.
natōnū sacrosci ocilij i loco natōis
Germanice. q̄ lr̄a credētie reuerēt
exhibita retulert tanq̄ fidelissimi le
gati imꝑatoꝛē pfatū cū oibus suis
imo tota grecia subjciēdū rōno pō
tifici scismate e medio reiecto. q̄ pa
ce sc̄e ecīe indubie radicata Insup
q̄ se ad ipatoꝛē ostātinopolitanum
dixē reuersuros q̄ suis nūcijs expe/
dit. ad sacꝝ ocilīū redituros neq̄
donec eiusdem concilij finis adef/
et recessuros. Quid nam modo

te mouere ad tristiciam possit ignoro cũ cũcta ꝓspere ꝓcedant ad tuam faciendã quã intentõe totali ꝙ optas vnionem. Plura q̃ speraueras euentura sũt. maiora q̃ putaueras ꝓmittunt et alia futura ſe que forsan sepissime nõ euentura timuisti vnde sequor

Dist. ix. Excusatio gregorij ad regẽ rõnor et ꝙ paruz se oñdit etiã vsq̃ ad sãguinis effusionem vt pax et vnio fiat

Dcraq̃ otra gregoriũ eloquia flãmiuoma diffũduntur in auribꝰ pluriuz multorũq̃ garritus otra sanctitatẽ illiꝰ sparguñ in orbẽ. detrahiñ innocencie. deturpaꝫ deuotio. offuscaꝫ claritas sapientie. et ingenij serenitas. veneraꝺi illius viri stultor imo impitor ignauia obtundiñ. leuãt emuli in aerẽ voces clamorosas. exaltãt insipida verba. guttura laxant iniqua. et corrodũt viri scitate repleti ossa iã arẽtia. prudẽtiã illiꝰ radiosã astuciis fraudum obnubilant excusationẽq̃ illius veracem auscultare deꝺignanñ Nõ licet innocẽñ infamatũ. viꝝ iustũ. viꝝ sanctũ viꝝ deo deuotũ in quibus oportunũ ẽ se inorium oñtare Judicaꝫ scitati. eiꝰ absẽtia et condẽnaꝫ nõ auditus eiꝰ pñtia fallaciꝭ ornata ꝓmonibꝰ. et deponiñ pulsꝰ vir tãtꝰ a cathedra pastorali Placeat igitur audire et legere q̃ ipsiꝰ ex pte ad serenissimum rõnor regem sic sunt scripta Serenissime impator viscerosissimus pr̃ vr̃ dñs nr̃ papa grego. xij. maiestatẽ vrãm requirit ceu ꝓncipẽ fideliſſimum et xpianissimũ cuius indefessũ exercitiũ est semꝑ turcis et infidelibus nõ soluz rehstere seꝺ acerrimũ bellum inferre. vnionis zelatorẽ virũ vtiq̃ prudentissimum et constãtissimũ sicut multiplex experientia docet et docuit Equiꝺem cũ ꝓm iuꝺiciũ humanũ. nã nolo ponere os incelũ vos et domus vr̃a receperit. multiplicẽ et multipliciter iniuriam Nũq̃ tñ a vera obediẽtia recessistis. vt verus filius tanti felicissime memorie patris incliti karoli regis rõnor qui tanta cura tantaq̃ solennitate diligenti examinatione ꝓmissa cũ consilio principum determinauit obedientiaz ꝺare pape vrbano sexto et successoribus suis ac felicibus natis suis mandauit sub pena maledictionis eterne vt a tali fiꝺei synceritate nũquã recederent Cuius inclitissimi patris gesta. neoum per generosos filios fuere irritanꝺa seꝺ neq̃ per turcos et infideles Et quia ex maiestatis officio aꝺuocatus estis ecclesie per aspersionem sanguinis iħu xpi Quatinus flebilibus casibus ecclesie quibus ꝓmiñ succurrere ꝺebeatis. Jpse vero dominus noster papa Gregorius se offert ad quoꝺlibet possibile nõ solum ꝺe iure cõmuni seꝺ a plenitudine potestatis vsq̃ ad totius sanguinis effusionem. nil sibi reseruans preter conscientie puritatem cõtra quam nullatenus intendit venire. seꝺ potius oia mala pati q̃ mala perpetrare Et pro ꝺeclaratõe tãte materie aliquas ocluſiones ãnecto

Quarum ꝑma est hec ꝓtās romani pōtificis non est ab hoie neqz a tota vniuersitate xp̄ianoꝝ sed a solo deo dño nr̄o ihu xp̄o dicente. Ego dabo tibi claues regni celoꝝ hāc oclusionez doctores solēnes Theologie diffuse probant. Secunda est Papa non ꝑt deponi nisi ꝑter ꝑtinacem heresim que ē directe otra deū et articulos fidei. Hec est dñi Jo. an. in c. ad hoiem et aliorū doctoꝝ sane in fide sentientium. Tertia ipse dñs papa Gregorius scit ex certa scia ꝙ contra deū ꝛ articulos fidei nihil sentit sed eos tenet et venerat ꝑm omunē scholaz et doctores approbatos ꝑ sacrosā ctā eccām. Quarta Idem dñs papa G. scit a certo ꝙ in pñso ꝓcessu pisano nōnulla mendaciter fingūt ꝑ eū facta vel dicta. aliqua vero dicta vel facta recitant infideliter et iminute. nōnullis vero dictis vl̄ factis addūt que corrūpunt sñie substantiā in quib⁹ fundaret intentio emuloꝝ ad procedendū si procedere possent. Quinta dñs papa G. scit actu ꝙ nūqz colluit cum emulo circa viā cessionis aut quoduis aliud sed fidelius quantū in se fuit illā ꝓsecutus est. Sexta cōclusio. Dñs papa G. scit se nō esse ꝑiurū sed sp̄ fuisse et esse patuz ad viam cessionis. Cōditōibus exp̄ssis in forma iuramenti adimpletis Jstā cōclusionē probāt etiā emuli qz in p̄tenso ꝓcessu pisano ꝓbant, dominū perꝝ de luna nūqz voluisse cedē. Septima p cessionē ipsius nulli adquirit ius papatus ꝑz qz datur sure p electionē. Ex his infero ꝙ stāte ꝑteruia emuloꝝ vānabili ꝑtinacia dñs papa G. sine p̄cio mortali deseret nō ꝑt papatū qz tūc daret cornua p̄cōrib⁹ sed vtiqz cederet si ꝑuaret post cessionē suā electō canonica ad quā vult dare omnez opam efficacē ipso etiaz ꝑmanente in quolibet infimo statu. Jtē ex dictis infero dñm nr̄m papā G. non posse ignorare se esse verū romanū pōtificē ꝑsupposito ꝙ aliqñ fuerit sicuti fere totus mūdus testat⁹ ē. ꝑz ex dictis qz ex falsis attestatōibus depositus ē. Jgit̄ papa G. vniōis zelator nō solū in genere se offert ad oia possibilia sed etiā ad ꝑticularia descendit nō excludēs aliq̄ rōnabilia hic nō exp̄ssa. Primo si vidēt ꝙ vnio posset dari ꝑ viā sōtractionis obedietie ꝛ ois subsidij ad q̄libet ptē patus ē. q̄ntū cū deo ꝑt subtractōis licētiam fidelib⁹ dare. Si via cognitōnis vidēt aptior ad eā descēdit dūmō iudices eligātur nō suspecti circa quos eligēdos de serenitate vr̄a confidit. Ac si ꝑ viā generalis cōcilij incedenduz videtur Serenitati vr̄e omittē vult facultatē ipm̄ conuocandi quo ad locū ꝛ tēpus. Sic tñ ꝙ numerus ꝑtiū sit eq̄lis et ꝙ vr̄a maiestas habeat solue rendubia que in ipo oriri posset. Verū si diu postulata via cessionis magis placet dñs nr̄ papa G. celsitudinē vr̄az ostituit in procuratorez irreuocabilem ad cedenduz dūmō alij qui sibi sedem romanam vsurpāt hoc idē faciant et cedere pro vno sit et cedere ꝑ quoz. nā aliter

non sequeretur vnio vt pz ex dict. Non tetigi viã iusticie q̃ exosa est malis. ꝙ electis p̃ciosa q̃ spoliatus p̃mo debet restitui q̃z dtra ip̃m aliquid p̃onat Et p quam ipso iure dis electio scda est nulla nisi p̃us p̃ma p sñiam cassetur que vtiq̃z esset via regia Et dñs nr̃ papa grego. esset dispositus mox restitut⁹ ccde simplicit et absolute Nũc videat vestra circũspecta Maiestas quid amplius p sanctũ et iustũ viz possit fieri ꝙ vt sic loquar ipse maior p̃optus est bñ consuleriti obedire filio vobis singulariss̃iõ dño meo.

Dist. x. Resignatione

Grego. et p̃ssione sua statũ ꝙ humilitate post resignationem

AUdite teli que loquar audi sponsa mi dulcissima quã roseo sanguine meo mercat⁹ssũ audiat terra ẏba oris mei Cõ crescat vt ros eloquiũ meũ pateãt singulor̃ aures, attendãt potentũ p̃cordia. aduertũt diuitũ cordа. rẽ iustã non fabulã de sco ꝙ iusto viro Viro inq̃z deuotissiõ. viro sciẽtissiõ atq̃z fidelissimo pastore tuo Quantũ eius affectũ q̃ntus secutus extiterit effectus secutura docebũt nõ fuere inania viri illi⁹ mellita eloquia q̃ ad caulã sce vnionis te sanctissimã sponsã meã redncẽ pc ssẽ p toto conatur Verebñ angelus ẽ nomẽ ei⁹ ẏm qõ scriptũ est. Ecce ego mitto angelũ meũ q̃ prepabit viã meam ante faciẽ tuã. Venerãda hui⁹ viri ẏtus p secula manifestabit qui p bat⁹ vt aur̃ in fornace stabilis mã fit custos tuus neq̃z p̃ce aut p̃có a sciẽ sue serenissima puritate valẽs segrẽgari diu iã optatam ponet in mũdo pacẽ. scismate flebili penitus extirpato Ad hoc igit̃ glozią famã q̃z vniuerse machine mũdi celebzãdã. tanta p te mei tuiq̃z opulẽ⁹ amore effecit vt neq̃z illius nomen mirabile obliuioni tradi possit sed potẽte quodã anglice serenitati opatur Totus ergo clerus laudez ꝺcinat dignã et plebs vniuersa locis rñdeat vocib⁹. Bñdictus angelus q̃ miserт⁹ ẽ calamitati spõse mee quã grauissimo crimine fedatã. execrabili quoq̃z scissura diuisã. ipsq̃ purgauit et integrauit Radio etiam sui luminis ipsã tenebzis terris inictã illustrauit. Gaudeant igit̃ vniuersa climata mũdi de tãta viri gloziosa serenitate Qui nobilẽ viz karolum de maletestis solẽnem misit ãbasiatozẽ ad sacz cõstantien̄ ociliũ cum pleno mandato ratificans robozans et autoriz̃ans sacri concilij egregiã congregationem die Julij quarta in sessione publica loco solẽni et deuoto Cuius robozationẽ sacrõsancta synodus inibi hũiliter et synceriter acceptauit Atq̃z idem ipse karolus papali dignitati qua fultus extiterat ab ipso Gregozius hñs resignationis mandatũ plenissimũ simpliciter et absolute renũcia uit Hinc oñes sunt sublati proces⁹ sus sententie et pene. Hinc tamen p vtrasq̃z obedientias vnam in altera late. Inde rcuera scandala plurima que ante tpa floruere rescissa sunt rumozesq̃z et infamia tãto

seculo ꝑpetrata penitus ꝑ illius ve
nerandi pris resignationē sunt eie
cta Agmina celoꝝ tripudiāt Infe
ri tremūt et pace replenē homines
bone volūtatis vnde merito debe
bis et tu iubilare Inclita sponsa de
tā nūcio solēni et ambasiata cūctis
seculis ꝓptanda. Sed q videam⁹
nūc si tante mercedis et meriti sit il
li venerabili viro facta recōpensa
qui se hūilians ad infima viā regi
am ob tue zelū vnionis postpone/
bat. Factus est igitur epūs Cardi
nalis qui erat pastor et custos prin
cipalis vt ex hūilitate mereret exal
tari. qui vt scisma pelleret. etiā in q̄
cūqꝫ statu bassissiō cupiebat rema/
nere necnon de suis ser remansere
cardinales Officiales ꝙo etiā in of
ficijs eoꝝ hac ꝙditione sequenti ꝑ
durarunt Q̄ videlicet cū alijs in of
ficijs cōcurrentes in obediētia Jo
hannis debeāt determinationi sa/
cri concilij subiacere Cetera vero in
obediētia eiusdē venerandi patris
rōnabiliter et canonice facta sunt
oīniquaqꝫ cōfirmata Amplius q̄n
tis deuotione et hūilitate p̄fat⁹ ve
nerandus p̄ de summo ad imū de
scenderit ipsius rei geste testat hi/
storia Manifestū fecit ꝙ in ipm se
minariū scismatis non erat retor/
quen dū. sicuti tū quidā sui emuli si
bi imponebant. finis nāqꝫ conclu/
dens oīa clarissima veritate mon/
strauit syncerā huius ac prefulgen
tē oscientiā que pre omnibus mun
di diuitijs ab oīni ē hoie appetēda
fecit inqꝫ qđ dixit nihil sibi retinēs
preter oscietie puritatē. Auscultet er
go omnis terra et rose atqꝫ lilia ap
plaudant odoris sui mira dulcedie
qualiter rosa et lilium inter spinas
concreuerunt. nec tamen spinis cur
uabantur Ipse quidem Gregorius
rosa fuit que de spinis creuit. nullo
tamen spinarum aculeo puncta Ille
etiam et lilium cuius rectitudinem
atqꝫ puritatem spine non deflectūt
Pulcra igitur rosa fuit albedine
puritatis Pulcrior rosa ardore san
ctitatis Pulcerrimū liliū ꝓ q̄ pacez
vnionis quā volūtarie non coacte
tibi dedit O sponsa dulcissima ad
quaz cordialiter semper anhelauit
Nam vir iste tante reuerentie audi
ta renūciatione per illustrem virum
karolum de Maletestis effecta sta/
tim et absqꝫ mora vt quantum in
eo esset subito tibi pax reddētur et
vnio summi pontificatus insignia
deponebat descendens ad suos
cardinales et ad sui ipsi⁹ pedes resi
dens illis quorum erat caput ꝑn
cipium se cōbinault Nomine quoqꝫ
dignitatis summi pontificis reiecto
Angelum se nominat sancte roma/
ne ecclesie Episcopum cardinalem
Ceterum vt summam oītet obediē
ciam puramqꝫ conscientiam vir ve
teran⁹ sacri arbitrio ocilij reliqt ꝙ si
ipsi⁹ pītiā habere gestierint p̄sto ē
cū reliquis cardinalibus aduētare
Quibus oibus pēsatis sacꝫ cōcili
um die Julij xv. puideri fecit huic
venerādo p̄ri sup honestate stat⁹ q
vit⁹ nēcitate q̄ duo talē decēt scīta
tē q viri deuoti iusticiā Mānsit igit
sacri determinatōe ocilij sūmo pōtifi
ci fuko imediat⁹ cardial⁹ vt q̄ se mītū

humiliauerat multũ exaltareť. do nec Petrus de luna qui se etiã pro romano gerit pontifice resignet Quo facto in arbitrio stabit sũmi pontificis quẽ illorum alteri velit pferri Marcha vero ancontana p victus sufficientia quoad vixerit si bi p prefatũ sacrũ conciliũ est elar gita. Ecce qz breuiter attigi isti⁹ sci et iusti viri ꝓpositũ sanctũ. cuius om nia gesta ex fine dinosci potuerũt Unde et emulox quorũlibet perfi dia seu dolositas cõfundi poterit⁊ contemni.

Dist. xl. De dãnatõne

hereticj Johis hus et obustione.

Audisti que pro tuo solatio ꝛitate syncerissima locut⁹ sum. nihilqz iã dixerim cui⁹ effect⁹ oñdi nõ possit Eadẽqz tu abo lim impossibilia credidisses q̃ nunc certissimo fine cernis cõclusa Et ad ista credenda vix ãmonitione secu rissima te poterã inducé. amaricatã animo. et spũ herentẽ nimis tristi. Sed vt et tuũ quondaz desperatum quodãmodo animeť ingeniũ. nosse te velim qđ prius dictans ꝓpheta ui iã euenisse. Tu nãqz superius li bro iij. dist. viij hereticos mihi ꝓ posuisti eorũqz errores sectas et he reses tibi nocituros oquereb aris⁊ ibidẽ Johannẽ Wiklef et Johãnẽ hus nõinibus suis nũcupasti Quo rũ et errores opiniones et sectas et hereses ego tibi ad prefata rñdẽs manifeste posui. adhĉiẽs⁊ inibi eos qui adhuc viuũt hereticos Johan nem videlicet hus hieronymum qz de praga merita mulctãdos pena per sacz Constantien̄ conciliũ Tu ius rei euidentiã ipsa docebit⁊ at/ testatur historia Nã vi. die Mensis Julij. in publica sessione dãnati fue re articuli Johãnis wikleef hereti/ arche dãnate recordationis Ubi et ipse Johãnes hus hereticus im pijssimus fuit adductus et ipso pñ te articuli sui erronei de suis libris extracti fuerunt. dẽnati. Hinc et contra eũdem ꝛsipellem vix et pti nacem hereticũ et doctrinã illi⁹ insa nã sententia lata est. In qua ipse a tota xpiana religione hereticus ꝓ nũciabať et degradand⁹ officio sa cerdotali. Libri etiã quos opilaue/ rat et spãliter tractatus quẽ intitu lauit de ecclesia mãdabãtur cõbu/ rendi. Post quã iustã sententiaz per archiepm Mediolanẽsem. et reliqs venerabiles pontifices tanqz omis sarios ad hoc opus deputatos in pñtia tã venerabiliũ patrũ fuit de/ gradatus. demũqz brachio tradit⁹ seculari igni traditus est et horren dã quã maliuola meruit anima pe nã exꝑtus est. iniciãs a pena ignis tpalis vsqz ad gehẽne crudele incẽ dium ac eternũ Et ne illi qui de sua secta illi adheserũt reliquias de suo corpe. aut vestibus tollerent. cine res tã corpis maledicti qz vestium dãnati recollecti in mediũ reni sunt proiecti. Ecce nouella certissima'nul la cõficta falsitate Qua ex re te ip/ sam decetero consolare et spiritum tristantẽ reuoca in gaudẽtẽ animã et reduiuã te totam cernes omni/ bus anxietatibus. doloribus⁊ me/

roribus extirpatis. Ceterū in eadē sessione Quidā articulus falsus fuit ordēnat⁹ qui sequit Sub hac forma tyrānus quilibet p̄t et debet licite et meritorie occidi p quēcunqz vasallū suuz vel subditū etiā p insidias et blandicias vel adulatōnes non obstāte quocūqz iuramēto seu confederatōe facta cū eo non expectata sñia vel mandato iudicis cui⁹cūqz. Hec igit acta sunt otra hereticos ipsorūqz errores et hereses. Fautores Vo eorū in bohemia nominatim citati sunt. qui reuera videbunt iposterz vel penis iuriū atqz legū coacti aut pñia ducti se male sensisse. et otra sanā doctrinā q rōnam eccām inaniter et dolose fulminasse

Dist. xii. De hieronymi

declaratōe et subiectōe sacri ocilij.

AT tu O sponsa dulcissima. ex hēticis q tibi multuz nocuere alterz p̄posisti p̄noiati Johānis hus damnate memorie discipulū qui p̄fatoz Job. wikleef et Johānis hus hēsiarchaz. errores sectas et hēses ofirmauit. cui⁹ p̄sūptuosa audacia in ciuitate pragensi homicidia plura omissa sunt. rumores atqz infamie otra sanctaz fidē increuert. et mala q̄si inumera sunt ppetrata. Hic tñ q̄qz tantoz patratoz malorz resipiscebat nupri me xi. die Menſ septēbris. se patum exhibens sce semp obedire rōne ecclesie atqz sacro generali ocilio qđ vniuersalē eccām repñtat. hinc et p̄fatos oēs reuocauit hēses et errores. Et vt clareant hec singula reuocatōnē eiusdē ponā quā ipse ꝓpria scripta manu ore suo sicut hic sequitur reuocauit. Ego magister hieronym⁹ de praga Magister in liberalibus artib⁹ generaliū studiorum Parisien videlz Coloñ Coctdelbergen et pragenſ libera mente nullo cogente aut impellente hoc ꝓprio meo scripto corā vobis reuerēdissimis in xp̄o pribus et dñis meis gratiosissimis sci dei Romañ ecce Cardinalibus et ceteris reuerendis in xp̄o patribus et dñis Archiepis episcopis et abbatibus Corāqz doctoribus et mgris variarū facultatū doctissimis atqz p̄stantissimis corāqz ceteris dñis quorūcūqz statuum aut graduū singulis et vniuerſ huius sce congregatōis Profiteor q̄ sto et sep stare patus sū firmiter q fideliter cū sca catholica aplica q romana ecca in determinatōib⁹ q ordinacōnib⁹ eius tanq cū mre mea et dñi mei sponsa. atqz xp̄ifideliū ne dū decretoz sed et decernendorz Va mgra. cui sensū meū non equās seu p̄ferens sed coaptās. atqz reuerenter subñciens. nūc et semp humiliter obedio atqz semp obedire patus suz ꝓut filius fidelis qui tenet fideliter p viribus sue honestissime mris tueri honorē vbilibet et fortiter et cōstanter defendere. Et insuper cōsequenter eadē libertate ꝓfiteor Ve atqz veridice q cū sacrosco Constantien generali p̄nti concilio qđ quidē mō cōciliū dictā dei ecclesiam repñtat. sto et semp stare patus sū fideliter et firmiter sup determinationibus et ordinationib⁹ ei⁹

et ꝑsertim in his q̄ ad finē ptinēt ra
tas nedū tenēs eas aut ꝓfitens sed
ostanter tenturus et ꝓfessur⁹ Et cū
hoc sto cū sacro ocilio atq; sēp sta/
bo in determinationib⁹ Sup odem
natōe xlv. articulo⁹ mgri Joh. q̄n
dē wikleef aut si oēs nō sint illi⁹ sint
cuiusuis alterius. et xxx. articulorū
mgri Johannis hus Directe atq;
syncē ꝓfitēs rite ac vtiliter illas eē
odēnatas sñias tāq; xpifidelib⁹ ob
nōxias. atq; dictā ac redictā sanctā
dei eccam turbātes in hoc nullū ꝑ/
iudiciū faciens sed et neq; facē intē
dens veritatib⁹ sacris q̄s dicti viri
scripserūt aut docuerūt scholastice seu
populariter Et de articul⁹ xxx. mgri
Joh. hus ꝓcialiter loquēs dico ꝙ
atq; veracit̄ ꝙ dū mihi ꝓma frōte
ad videndū erāt oblati in ea forma
in q̄ nunc stāt. eius eos esse non cre
didi. Qz postea informat⁹ q̄si plena
informatōne ꝑ egregios doctoēs
atq; mgros q̄ ꝑfato Joh̄i hus in
illis formis cor̄ ꝑntia sacrosc̄i oci/
lij eosdē legerunt articulos illi⁹ esse
didici Verū ad remouendū totum
scrupulū mentis ꝑ ꝓprio libro ꝑdi
ci redidiq; mgri Joh̄. hus sedule
diligēterq; institi et tandē libz eius
scriptū ꝓpria manu illi⁹ adeptus sū
Et tpe accepto et acceptato cū tri
b⁹ in theō sacra solēnib⁹ doctoribus
duplicatos iā sepedictos articulos
a ꝓmo incipiens vsq; ad vltimū ꝑ/
ficiēs cū eius libro otuli. eosq; om
nes q̄ singulos in illis ꝑscise formis
in quib⁹ dānati sūt in eius libro de
sua ꝓpria mān scripto reppi et ꝓin
de secure istas ꝑ sacz ꝑnās genera
le concilīū confutatas reprobatas
atq; odēnatas sñias ꝓfiteor cōfu/
tādas a xp̄ifidelib⁹ reprobādas at
q; odēnandas. Nō oēs vt hēticas
neq; omnes vt erroneas. sed quas
dam ex eis vt hereticas. quasdam
vt erroneas et quasdā vt scandalo
sas in hoc deū testor non intendēs
in aliquo ꝓiudiciū facē aut persone
aut suis meo vidē bonis moribus
aut sacris veritatibus plus q̄ pluri
b⁹ quas audiui ab eodē et in scho/
lis et in ꝓdicatōib⁹ popularib⁹ plu
rimis imo vt verz fatear ꝓpter su/
os dulces mores. et aut hoc ꝓpter
sacras veritates q̄s instāter expla
nando verbū dei ad populū refere
bat Intim⁹ amic⁹ erā psone q̄ gra
veritatis defensor sui honoris ad
quēcūq; locū deuenerā. Nūc scripti
suis ꝓpr̄is certificatus suoz erro/
rū amicus esse nō volo. eo ꝙ mihi
qui semp meo fideli et directo ꝓpo
sito cultor veritatis sū et eraz. Esto
ꝙ sint amicus et Plato et Socra/
tes sed magis amica veritas mihi
ē et esse debet. Nec rogo hoc scrip
to meo ꝙ libē et voluntarie trado q̄s
quā offendat in aio vt quasi detra
ctor et calūniator honoris mei pu/
tet seu astruat quosq; reuocare aut
retractare ꝑ pñs scriptū errores seu
quascūq; hēticas sñias. q̄ de gra
dei certus mihi sū ꝙ nūquā in scrip
turis sacris aliq; errorē aut aliquā
heresim ꝓ fide tenuerim q̄q; q̄ eos
audierim legerim quos iā sepe di/
cta sca dānauit ecca nūq; scienē au
ctoritatē eorū ꝑferens auctoritati
mis mee ske rōne eccē Tandem hec

pscripta singula et vniuersa per me in stilū redigēs et manu ꝓpria scribens nūc libē et voluntarie trado mea ꝓpria manu ꝑmū dñis et Reuerendissimis pribus dñis Cardinalibus ꝑtim cause mee deputatis et ceteris rogās reuerenter vt dignēt ista scripta ex ore mei iuxta sapientiam ipsoꝝ pleno offerre sacrosco pñti ocilio vt hoc scriptū fiat sēpiternū munimentū fidei mee ortho/doxe et de p̄ mei honoris et etiaz ne quisquis sit in quoꝗ āgulo mūdi qui audiat meo noie istas repro batas et dānatas p hoc sacz ocilium tueri aut approbare sñias et vt toti xpianitati resplendeat nedū me istis sñijs nō esse ꝓpiciū verūetiam esse atqz otinue foze sempiternū inimicū Scriptū p me atqz lectū in Cōstantia in loco sessionis in maiori ecclesia coz̄ cōgregatōe magna ꝓpria feria q̄rta p̄ die natiuitatis sanctissime dei ꝛginis et genitricis marie Qua lectōe sic vt ꝑmittit per me facta vlterius requisit̄ ego magister hieronym̄ ꝑdictus itez de qui busdā ad q̄ alias sub ꝺditōne rñdi ad eadē cathegorice et sine ꝺditōe rñdeo. et dico q̄ iā plene et sufficienter informat̄ de sñijs latis p sacrū ocilū Contra Johannē Wikleef q̄ ad ꝺdēnatōez doctrinaz suaruz libroz et psonaz p hoc sacz ocilū dānatoz eidē ꝺdēnatōi assentio et approbo eandē quantū in me ē et q̄ cūqz pñs cōcilū dānauit aut dāna bit. habeo et habebo p dānatis Et hoc coz̄ toto cetu huius sacri cōcilij ꝓprio iuramēto affirmo.

Dist. xiii. Epilogus

REspondisse me arbitroz in Reuelatōib̄ tuis singulis q̄s in medium ꝓduxisti. neqz ad aliq̄ inductu me recolo siluisse Qua ꝓpē si in aio tuo aliq̄ vagari contigerit ꝓponē ne differas vt sopitis quietē impedientib̄ sic saltē dormire cōpescaris. Aut si alia q̄cūqz ea fuerit ruminaueris aut fortuitu interim acciderint edissere rñsū spei grata nē acceptura. et ad libz septimuz reseruato verba proponenda et sē/tenciā ꝓmulgandam

Liber septimus sequitur. Et ē vox sponse plangētis et miserabiliter cōquerentis imo desperantis ꝓpter multa

Parce mihi nā parco tibi dulcissime sponse
Si taceam plango si loquoz elacrimoz
Facta velut vidua velut omnib̄ oia facta.
Stulta sed insipiens sum miseranda nimis
Infelix ego sum felicibus orta cateruis
Que felix fueram probra tacens patioz.
Cur tibi sponse meus placuit q̄ carperet iter
Sponsa tui misera te patiente deo
Cur non tam misere misereris qui misereri

Liber septimus de consolatione ecclesie

Quid iunat e throno tātos te cernere posse
Plāctus. tot lachrimas. tot gemitus genitos
Non fuit in mūdo tante miserabilis vnq̄
Qui mihi par fuerit qui similis fieret
Sum monstrum monstri monstro deformi⁹ omni
Me monstrant omnes. fabula facta noua
Heu quid agā plorans plorabo nec satis illud
Sufficiet menti que vaga que misera
O fortuna volans vbi nunc es? en mea versa
In plantum est cithara. fit lacrimosa dies
Sūma mihi fuit in specie spes firma manendi
Absq̄ dolore graui. sed dolor hinc q̄ pudor.
Dum putat exire captus rete flumine piscis
Voluitur e medio iam lacerandus humo.
Terno quidem cerno nihil infelicius vnq̄
Quā spem frustratā q̄ rata facta fuit Et sequor

Prosa. i. dist. i. de Johā

ne qui post resignationem cepit fugam scandalosam

SUperius memorasti exultabile Johis pape resignationez q̄ exitiale hoc atq̄ nephandissimū. scisma pellēt e medio et q̄si iā vnitatē inueneris letat⁹ es. Eadēq̄ vt asseruisti effecta. pacem plenā. vnionēq̄ pfectā pphetabas aduēturā Ecce resignatio fca ē. nec dū pacē vides pfectā aut plenam: imo nouissiā pozib⁹ peiora sē effecta Timeo ne spūs ille q̄ decepit achab q illi illuserit. aut certe Jezabel illa impiissima mulier q̄ naboth innocētissimū vir falso pemit testimonio illi osuluit vt dēlicto vnionis sce p posito cui inuersabat ad scismatis ofirmatōez pcedēt cū effectu q me innocentē seuis obrueret lapidib⁹. tā atrociter q̄ traditorie pimendo. Nescio si q̄ fuit infamia ista maioz cui se subdidit ille q̄ resignauit summo pōtificatui de q̄ pūs versat ser mo. sceleratissimus inq̄ hō ille q̄ no uo genere mētiendi se amicū tuum meūq̄ mōstrarat. vt sic sub doli pcipicio me imaculatam pcipitaret. et nouello inueniret ingenio sathane callidītate seductus vt q̄ verbo at/ q̄ scripto oposuit et elegāti pnūcl abat eloq̄ncia cozā toti⁹ xpianitatl pūtia. facto ipsemet discindēt et re/ lictā tunicā incōsutilē scinderet atq̄ diuidēt in gētiliū Judeozumq̄ ca chinnū ac derisum: q mee lacrimose matris infamiā scandalū ac graua men Ecce absalon parricida pcm suū psequit. q iste pcm mrcmq̄ inē ficē machinat. O horrendū q mun do notoziū flagiciū. fugit scām con gregatōez Balthasar cossa vt no/ uū scisma generet qui vtiq̄ aiam et cozp⁹ p me exponē debēt. q attē dam⁹ modū et intueamur fraudē fu ge. quam scādalose ofinxit sathane

stipatus auxilio Achitopel reuixit in dando tam maledictū ocilium q̄ tota xp̄iana religio viciat. Recessit inq̄z sceleratissimus hō ille de nocte cū iā tenebre essent sicut Judas capta buccella panis noctu egress⁹ ē a sco ocilio tuo q apl̄oz tuoz te tradit⁹. Recessit et iste a sco ocilio filioz tuoz nocte et in tenebris atq̄z mortis vmbra. neq̄z minor culpa istius q̄z illius cū et vterq̄z te trad̄e p̄sumpserit. et quantū in vtroq̄z fuerat te tradiderit. Et si acute p̄spiciē istius crimē grauius oñdit q̄z illi⁹. ex fine nāq̄z oia denotant. Nunc ergo ex traditōe iude mūdus saluat⁹ est. et fides atq̄z euangeliū introijt in mundū. Sed ex istius recessu mūdus. fides et euangeliū pibunt. pfidia et rebellio crescent. hereses. scismata et errores innouabūtur O q̄z plangēda fuga cuius occasione infirmatur religio xp̄iana. O miserabilis exitus qui desolatā efficit pacē ac vnionē hucusq̄z ineuitabiliter exoptatā. O fera pessima q̄ deuorauit dilectissimū ioseph q̄ ruben querit̄s non inuenit. Cessit igit̄ et elisum est sacrosanctū ociliū comitantib⁹ pleriscq̄z qui eiusdez p̄fugi atq̄z vagi viri vestigia miserabili insectā tur comitiua. Nec suffecerunt clandestinus illius recessus. tempus nocturnū. hora illicita. sed q dolus infregit p̄missionē. votū et iuramētū que ille publice cora toto fidelium cetu p̄nūciabat. Hec egit et p̄fecit in habitu dissimulato et indecenti p̄ fraudē et astutiā vt infringēt totius sce religionis spatam vnitatē

Peccauit igit̄ maior et alij secuti sūt qui merito et de iure aiam et corp⁹ p̄ te exponē vsq̄z ad mortē debuerunt. Inuentus ē igit̄ sūmus et p̄ncipalis scismatis fautor excellēs duos eius p̄decessores neapolitanos in omni malicia exercitatos Urbanū videliz sextū parricidā qui p̄pa innixus malicia quinq̄z de suis Cardinalibus vno ep̄o adiūcto interimi māuauit et occidi. Post quē Bonifaci⁹ ix. qui auaricia illectus totā fedauit xp̄ianā dignitatē. Sed vir iste quantis fuerit de fco cōuictus illecebris articuli otra p̄m annotati nude manifestāt Ex quib⁹ recolligo pacē et vnitatē ecce dari nō posse cū Balthasar totā illā congregationē dissipauerit. et sathane versucia firmat⁹ ad p̄rios lares venturus peiora faciet q̄z fecit vsq̄z in diē hodiernū. Nā tyrānide armatus non curabit quid aget mali. dūmō suaz impiā exequat voluntatē. Tota illi adhēbit italia frācia se illi reuniet q in cassū laborabūt. si q̄ remāserint Constantie vnionem pacēq̄z inchoatam p̄fecturi

Dist. ii. De adhesione

ducis Frederici de fendenti. Johannem xp̄iū. in sua fuga.

Sed posses O mi sponse cōgruenter dicē regem defensorē meū tante potētie imo armate milicie tā strennuū possessorē vt et papā cū suis reducat inuitū vt sic desiderata p̄ficiat religionis tue pax et vnio p̄fecta. Facile q̄dem hoc credere si Frederici ducis

austrie viri potentissimi manus nō
adesset qui p̄fato Johī auxiliū pie
et ꝯsiliū p̄buit prebet et p̄bebit. qui
vt asserit attract⁹ munere illi⁹ in ca
stris et opidis suis ipm securauit.
potēs in despectū cuiusq; eundē de
ducere. et ad patriā suā remittē ma
nu sua armata se iuuāte Cuius exer
citus arene maris dicitur cōpari.
Quapter timendū ne sicut in pisa
no cōcilio vnū papā creare conati
sunt illi ad quos electio spectare vi
debat et accreuerit tres pape et in fi
ne nouissima p̄ior⁹ peiora sunt effe
cta Sic et nūc fugientem Johānē
papā xxiij. et ad lares patrios redi
turū p papa ostituent et habebūt
Petrus etiā de luna non resignabit
et hi qui sacro inhērent cōcilio terci
um creabūt. et ita deinceps scisma
fouebit et me miserabilē mrem im
pijs telis ꝯfodiēt et crudelissime la
cerabūt. Hoꝝ oim et singuloꝝ cuꝝ
recordata fuero. quō incidet in mē
tem horrendi huius casus mei q in
fortunij mei plangendi felix aut op
tatus finis Hec me sponse mi dulcis
sime ꝯmouēt et ꝑturbāt. Estimo me
nō inculpandā cū et cās mei indici
bilis p̄feram doloris q̄s tibi tanq; ſ
ponso meo fidelissimo occultare ñ
audeo. neq; easdem te latere volo.
cui oia mei secreta precordij mani
festo.

Dist. iij. Qū Johānes

hus colitur p martyre a suis q si nō
potest resisti vni regno quomodo
toti mundo.

Plura imo plurima occur/
runt et mirabiliter multa
scām et desideratam depri
mentia vnionē. Supius em elegan
ter Johānis hus incendiū p̄nūci/
asti dānate memorie leticiā mihi in
diturus vt illi⁹ quē ignis cremauit
nō noceat in futuꝝ erroꝝ aut hēsis
quā impio oꝝe p̄dicabat. Nā tanti
factū est vt reges. duces. comites.
nobiles et ignobiles illi⁹ venerent q
acceptant dānatos errores. p̄sonā
q; p̄fati hereſiarche martyrij plenā
et p̄colant et honorent Asserit veri
dicoꝝ p̄monib⁹ qui et nō solū audi
erunt ꝙ et vidisse se aiūt Johēz hus
ꝙ sacra Cōstañ synod⁹ purū dāna
uit hēticū p martyre depictū i solē
ni ciuitate p̄agensi et tanq; p fide
certauerit iustū et sanctū illū virum
dsecrarūt opinātes eundē inter sa
croꝝ numeꝝ deoꝝ feliciter ac glo/
se collocatū. Si igit tā pauca popu
li ogeries se p̄fato sepe apponit con
cilio illius monita spernēs. acta cō
tēnens. et doctrinā aspnans saluta
rē quid facient alia regna ducat⁹.
comitatus vbi dum hec viderint et
audierint. nōne et sensus eoꝝ puer/
tētur qui in quocūq; hoim p̄ni sūt
ad malū? Resiluūt equidē p̄fati a sā
cta rōna ecca que repñtatiue in sa/
cro ꝯsistit Constantien̄ cōcilio. Re/
sistūt plenitudini romani imperij q
ex electōe romani regni residet in se
renissimo p̄ncipe Sigismūdo aduo
cato vbi sanctissime sponse tue qui
nos defendere debuerūt Deo ex
his amarissima mēte recolligo. non
satis agē verba q̄ p̄mpsisti solacij

magni methodum oñsura. cū ꝛ tot impedimenta posita sint. et tot scandala hincinde oriant. Si eñ nō valebit mūdi sapientia vni⁹ regni pellē errores. malicia tollē. scismata euellere. Quō toti⁹ vniuersi horridas sectas. hēses et errores. et scismata inueterata consumet et abrogabit? Quinimo et isti de erroribus ꝗs penes nos errores sic reputam⁹ et vere hēses sē et errores. doctrinas ipi p̄dicant salutares. De his etiam q̄ sacꝛ dānauit ociliū risū illi faciunt et cachinnū. Et de publice ꝓmulgatis p ioē ocilium hēticis martyres efficiunt et theodoros. Ēmuero nō vēntur in stratis canē de p̄fato Johāne hus heretico hic est martyr q̄ pro xp̄i noie sanguinē suū fudit. vñ et ꝑm illos ipe dicere poterit in laudē ibu. Igne me examinasti et nō ē inuēta in me iniquitas. Ecce mi spō se dulcissime. si gratl. merore defluo q̄ tāta otra me intueor ingeri. ꝛ me tā amaris cerno iaculis sagittari

Dist. iiii. Dolet sponsa

ꝓpter recidiuatōez hieronymi

Quet etiā me nouella malicia nouelli heretici. hieronymi videlz de praga qui taz eleganter vt ipse ꝓponebas errores suos reuocabat. se sacro subiiciens ocilio et determinatōi sce rōne ecē Qui etiā in odēnatōem p̄fatoꝝ hereticoꝝ Joh. wikleef et Joh. hus reuocauerit. et in morte illoꝝ bonoꝝ viroꝝ consenserit. de quibus oib⁹ vsq̄ ad mortez ex intimis suis se dixit velle penitere. Duxerūt hoc oēs et quē omēs saluari voluerunt. ipe in sua ptinacia permanebat dānās semetipm. Exclusit tēnens honorē. deinde tuoꝝ aspnatus est doctrinā vt forsan p̄dictoꝝ erroꝝ fautores si qui ab eis declinare voluissēt. itez inducēt ne ab ipis resilirēt. suis ptinacia et presūptōne tanq̄ muro resistentib⁹ quib⁹ totum xp̄ianitatis statū auertere machinatur Quibus dā latrantibus in illo heresiarcha tantā infusam fore sapiēciam vt neq̄ totius religionis xp̄iane scia illum quincere possit vlla rōne. Qua ex re multi vt vulgus assolet multa loquūtur. vt etiā et si non patentes. hr̄e tñ videat latētes plerosq̄ ofautores. Referā igitur que retulit in vltima sua cozā sacro Cōcilio p̄ntatōne que erat sabbato p⁹ ascensionis tue. Anno a natiuitate tua M. cccc. xvi. In medio oim constitutus voce patula. facie pallidula. ꝓlixa barba atq̄ nigra a deputatis suis interrogatus et admonitus de scriptura ꝓpria manus sue in qua reuocauit illoꝝ ꝗs p̄fatus sum hereticoꝝ sñias et errores Rñdit luculente man⁹ sue se nō negare scripta. neq̄ reuocatōem p se non factā sed se nūquā grauiori crimine atq̄ peccato circūuolutū aiebat q̄ cum illaz reuocatōez ꝓnūciabat. Nūq̄ ēt se de aliq̄ pcto tātū doluisse q̄ntū se dolere asserebat: q̄ sñias p̄fatoꝝ et sanctoꝝ viroꝝ Joh. wikleef et Joh. hus reuocauerit. et in morte illoꝝ bonoꝝ viroꝝ consenserit. de quibus oib⁹ vsq̄ ad mortez ex intimis suis se dixit velle penitere. Duxerūt hoc oēs et quē omēs saluari voluerunt. ipe in sua ptinacia permanebat dānās semetipm. Exclusit

tamen articulū vnū quē Joh. wikleef posuit. nolēs sibi in illo dare fidē. sed plus censuit esse credendū sācto Augustino qz wikleef vñ dixit. Ego inquit credo qd in altari sit verū xpi corpꝰ qđ natū est ex Maria virgine. qđ crucifixū est et qđ iudicaturū est vivos et mortuos. In alijs aūt cōsentio dicti Johānis wikleef et Joh. hus qui fuerunt homines sancti et iusti et bone vite. Si igitur tanta functus temeritate solus hō vnicus tantā spernit cōgregatōem quid faciēt alij quoz potētia magna. turba multa. et timor horribilis in vniuerso p̄dicaꝝ Et revera plerosqz nouī quibus risū imo otēptū Cōstantien̄ concilij p̄bet. vñ nō imerito amaritudine repleta solacijs omnibus sum destituta.

Dist. v. Dolet sponsa

de morte regis arrogonū. et de ambasiatoribus eius qd debebant venire et non venerunt.

Post paucas tribulatōes et lacrimas dolabiles p̄venunt angustie irremediabiles. dolores invincibiles. et luctꝰ intolerabiles. nā recordor te in p̄fatis aptissime dixisse. quintā natōem p arrogonēses formandā. qui et infallibiliter adventuri nūciabaṁ. de qz accessu multū sollicitata spabā satis vnionē affuturā. cum et illi de obedientia Petri de luna p̄stiterint qui si sacro se iūxissent Concilio vnitas fortasse fuisset subsecuta Sed vt dicit̄ puerbialiter Rumores sepissime falsi. Claret eñ luce clarius Ferdinandū Regē arrogonū ostantiā nō ventuz cū inclitus ille rex diem clauserit extremū. die vij Mens aprilis. āni a natiuitate tua supi pūblicati. Cui sacrosca ostantien̄ synodus solēnes vt meruit exequias celebrauit. Qui revera serenissimꝰ princeps toto conamine et viribꝰ totis ad sce ecce vnionē anhelauit. Ecce mortuus ē in q̄ tota spes mea resedit. Devorit terre corpꝰ. vt ibi putresceret vñ formatū ē. Tradidit deo p̄ri spm̄: vt ad illud glorioſū pueniret habitaculū vbi scoz iustoz qz aie recōdi ꝺsueuerṫ. O qz huius defloerati viri mors p̄ciosa sed nō affectata. O qz felix interitus cuius in terris bona vita p̄cessit. O qz beata aia felix qz trāsitus tā sancti viri qui ad vnionē semp totis viribꝰ et spū intēdebat hic nāqz vir egregius quantos ad mee pacis vnitatē labores habuerit lr̄e sibi scripte et p ipm̄ alijs misse synceriſſime manifestāt Cū igit̄ tanto me priuaueris filio tā intimo zelatore me spoliaueris. vnico qz aie mee solatio destitueris. quid ē qđ de cetero attentabo? ad quem refugiā? in quem ofidā? Per hunc nāqz Petri de luna potētia infirmata fuisset. Status casū habuisset. et gradus illius dignitatē amisisset Nūc igit̄ cecidit corona mea. gaudium meū ꝺmutatū est q spes mea arefacta est. Recipiet et ille inveteratus diez malor audaciā nouam. Cornua nouella accrescent illi et erit hircus ipse ꝺtra agnū pugnatu

rus et stabit in maiestate sua . In se ipso de tã glorioſi regis morte gloriaturus. dicet nãq. Exaltabo sup celũ sedẽ meã. volens altissimo simi lari. sed ero sup oẽs altissim⁹. nescio deũ celi sup me Sacro reſistã ocilio argumentis q rõibus faleratus. nõ ẽ qui ptãti mce reſistere valeat qõ libet faciã. nulli⁹ ꝺtrariante maiesta te. Ecce mi spõſe dulcissime q̃ obiẽ meroze cõſumoz. tristicĩs pereo. et tribulatõib⁹ inquietoz. Sola mozs illius sereniſſimi p̃ncipis ad iſtas a maritudines me ꝓducit. Nõ veniẽt igit̃ qui venire deſiderabanť. nõ exibunt terrã suã et cognatõnez suam aut domũ p̃ris sui. qui exituri sperabanť vñ longe facte sũt vie sancte vnionis q̃ tam ꝓpinque añ prędicti regis morte ſpectabantur.

Distin. vi. De pe. de luna.

NOn minus me mouet imo p maxime anxiat spm̃ meum et anguſtiat aiam meã Petri de luna puersa et ipia doloſitas qui vt noſti q̃ntã opam dederit ad vnionẽ et pacẽ ecce dandã tpe gregoriĩ. put lr̃e sue manifeſtant tãtaz nunc mr̃at repulſã ne ſce pax vnionis ad finẽ debitũ ꝓducať. Dic ẽ veriſſime induratus ille pharao q̃ neceſſitatis in tpe populũ dñi promiſerat victuz in pace. ſed sue redditus voluntati prioris imemoz voti eandem dñi plebẽ cruꝺeliter affligebat Sed vir iſte quanti. dolo. fraude aſtucia prudentia. cautela ve me sponſã tuam vexauerit. res ipſa ꝓducit in medium quã suo ꝓpio ſcripto ante decẽnium doloſiſſime publicauit Scripſit nãq sancto et iuſto viro dño Gregorio ꝓtũc vñi pontifici in hec verba que etiaz ſuperius clarius ãnotaui. O inquit. te felicem ſi ad hoc te dominus reſeruauit. ſi facultatẽ ad ea que tibi data videtur cum omni diligentia efficaciter ꝓſequens nobis in affectu proſequende vnionis te reddẽdo conformẽ prout spopõdiſti de contingentibus nil omittas. Ad hoc enim pr̃s te exhortacionibus inuitamus . Ad hoc nos promptos reperies hoc videre sũmope cupimus. ad hoc noſtra semper proſpirauit et proſpirat intẽtio noſter intendit et attendit affectus Ut deo dirigente qui nouit et preſtante qui poteſt per noſtre humanitatis myſteriũ vnio in dei eccleſia deſiderata ſequatur. et multa huiuſmodi que ſupza poſui libro quinto diſtinctõne quinta. vbi ſe ſemper ad extirpationem ſciſmatis perficiendam. et optatam ſibi vnionem aſſequendam promptiſſimum ſcribit et paratum. annotans ſe velle ſuo veriſſimo Juri et papatui pure libere et ſimpliciter cedere et renũciare et cetera perficere prout in litteris ſuis publicat manifeſte. Ecce locutus eſt falſitatem in oze ſuo. et dolum in cozde cogitauit. et mentita eſt iniq̃tas illius. Non cuſtodiuit linguam ſuam vt non delinqueret in ea. ſed tanquaz latens inſidiator. q̃ lingua et ſcripto firmauerat q̃ mũdo publicauerat ꝓnũc re ac fco falſiſſiã mr̃at

et dolo plena. Ipse enī inter oēs solus est qui resignare aut cedē otemnit cū alij iā duob̄ resignauerint et cesserint pleno cū effectu. Merito igit nomen sibi petrus de luna congruit vt in noie eius fiat exp̄ssio rei quā facit. ꝟm illud psalmiste. Secūdum nomen tuū sic et laus tua in fines terre. Reuera nomen sibi grande vsurpauit contumelie videlz dedecoris qō iā mūdū redolet p vniuersum. Videamus ergo nōis sui p̄rietatē Petrus vt nouunt oēs agnoscens dicit. Cognoscit igitur sed de quo sit illius cognitio agnomē illius insinuat cū additur de luna. Luna instabilis est. mutabilis ē. crescit decrescit in eodem sistere nescit. huius domus cancer est. qui est piscis retrogradus. Sic ipse in vltia sua constitutus senectute. et in fine quo factā debuit fouere vnionem retrogradus est inuentus. Sed mirū est quō sibi pontificale nomē scz Bñdictus sit impositū cui tota res ipsa otrariat. Unde aduertenē cōsiderandū ē ꝙ rem ipsā nōta designant. nā nomina ex reb⁹ nō res ex nominibus tracta est. Bñdict⁹ nāq; vocatus est Petrus de luna non ꝙ in re ipa sit bñdictus sed nōie solo. Sicuti nāq; lr̄is et lingua vnionez scām desiderabat sic sola bñdictus est apparentia sed non rei exñtia. Ceñuero cū tot tantas ve p orbem emiserit lr̄as pro sce vniōis intimo zelo. bñdictus est acclamatus. quasi diceret omnis lingua Bñdictus qui venit in noie dñi. qui talē virum radio diuini splendoris luminosum orbi contulit vniuerso qui et inueteratum et exiciale scisma tollet e medio. hec vox mundū ferebat per vniuersū et solo noie Bñdict⁹ vocatus ē sed re ipsa verissime maledict⁹. Cōstat igit nullū ex noie solo saluū sed meritū bonū p grāz xp̄i saluat oēm hominē q̄q; etiam puerso noie nominat. Maledictus ergo ille Bñdictus cui ñ poterit dici Ingredere bñdicte dñi cur foris stas. ꝟ rumore crudelissimo sibi acclamabitur Egredere maledicte diaboli cur intus stas. Dignū enī est et iustū vt qui toti xp̄iane religioni maledicit exeat foris odēnatus. et ep̄atū illi⁹ accipiat alter illo a sede sua cathedrali reiecto. Sed o mi spōse dulcissime multū horreo huius maledicti ac nequissimi viri dolū atq; neq; ciam quē sacp Constañ concilium fauorib⁹ cōprehendē nō valet. neq; viriḃ⁹ obtinē qui se sūmū gloriatur pontificē et adhēntib⁹ eius mirā infudit audaciā regib⁹ videlz ac p̄ncipib⁹ ne ip̄m deserāt. quem vep̄ esse papā cognouerūt. Confidit in opibus et diuicijs atq; sue mansionis securitate. cuius vt ferē mansio nulla poterit indignatione cōpelli. nullius ve potentia poterit subiugari. que omnia ipsum contra te. sponsū meum. tyrannisare cōpellunt. Juxta illud poete Deniq; ñ puas animo dat gloria vires Et fecunda facit pectora laudis amor. Et si persepe fatum Constantien̄ concilium obedientiā sibi vt merito mereretur subtracta fuerit. quid proderit ista subtractio si reges et p̄ncipes sibi

adherebunt. qm̃ p ipſi' mortez non sequetur vnio cum et sui anticardinales aliū ipſi' loco eligant. de quo nullo mō erit hesitandū. Et pmaxime ꝓpter mortē ſerdinandi serenissimi regis arrogonū de quo in ꝓcedenti distinctōe cām moui. Quaꝓter vnionis pacē et xp̃iane religionis concordiā nō video aduenturā cū tot occurrant mala tot. euentus obueniāt. totqꝫ impedimēta incurrāt

Dist. vii. Dolet sponsa

ꝓpter absentiā regis Sigismūdi et p̄ nescit an capt'sit an mortuus

Lacrimis lacrimas. Fletib' fletus addē cogor vt vera citer cū Hilario dicē possim In lacrimas risus in luct' gaudia verto. In planctū plausus in lacrimosa iocos. vnde sup̄ oia cogit me ad plangendū dolor inestimabilis q̄ inuincibilis meror. Anguſtie em̄ mihi sūt vndiqꝫ et quid eligā ignoro. mortē sup̄ oia gustare mallē q̄ in tantis semp̄ tristicijs et calamitatibus anxiari. Omne solū p̄riaqꝫ q̄libet grauissima mihi sūt onera. Celum stelle. errat'ci quoqꝫ circuli voluntati mee contrariātur. q̄ quocū qꝫ me diuertero sentio oēm mihi orbem ptibus in singulis obstrauersari Et vnde solacia expectabam. gemitus inferuntur et suspiria perbozrēda. O me infelicem miseramqꝫ sponsam. cur spreta synagoga. me in tot casuram discrimina sponsam elegisti Nōne rex Assuerus vasti repudiata Hester p̄elegit quā in sponsam sibi dulcissimaz absqꝫ amaritudine consecrauit. et tu cur me tot iaculis transfigi ꝑmittis? Cur vulnera tanta incuti sinis? cur me nō eripis quā tuo sanguine redemptus es precioso? Unicum mihi prout in precedentibus claret strennuū ac fidelissimū contulisti prouisorem et aduocatū regem Sigismundum. mundi per climata virum famosum qui multa per elapsa tpa ad mee vniōis aspirauit concordiam. quā non modo verbis sed et re ipsa quantum in eo fuerat approbauit et confirmauit. Nouit celum et orbis testatur vniuersus karolum Impatorem regē Bohemie. principem serenissimum. ac fidelissimum meum defensorem duos genera sse filios. Wentzeslauz videlicet et Sigismundum. Quorū primus Senior videlicz Wentzeslaus post mortem p̄ſſimi patris sui in regem romanorum est electus. q̄ cum in ea causa ꝓpter quam erat electus in romanorum regē segnis esset et nimis tepidus. Quia in mei defensione simpliciter frigefiebat. quam intuebatur deuastatā scisma tibus maculatam et fere totam desolatam. nullis nanqꝫ anhelabat nisibus vt pro mea pace aliquid ageret. sed tanquam fornicariaz me dereliquit. omni prorsus solacio destitutam Quod cernens p̄ſſimus vngarie rex Sigismundus nunc aduocatus tuus dolore cordis tactus intrinsecus meiqꝫ misertus prefatum wentzeslaū duxit wyenne captiuuz vt eundē op' sibi iniūctū cōpelleret fideliter executurū. Sz neqꝫ sic ꝓfuit fecunda libertas aiosi principis

Sigismundi Quapter imperij sacri electores istius feruidum inspicientes zelũ et alterius tepidũ ꝓposi/tum conciliati sunt super vnius electione et alterius depositõne ꝑm illud Joh. qz nec frigidus es nec calidus sed tepidus Incipiam te euomere Sigismundus igitur fidelissi/mus filius meus in regem romanorũ est electus qui quãta pro mee pacis vnitate effecerit mũdũ claret p vniuersũ. Nã congregauit in Con/stantia generale ociliũ vbi oẽs mũdi sapientes aduenerunt Jbat ny/ceam ad ociendũ cum rege arrogonũ et Petro de luna solẽni ãba/sia Egitqz vt Joh et Gregorius resignarent. Teteraqz multa ꝓfecit vt in supius appet et in sequentib⁹ declarabo. Neqz fuit rex aut vnqz persona siue publica siue ꝑuata que tanta effecerit. prudentia et sapientia quanta vir iste ver⁹ xp̃icola ob tui sanguinis preciũ iã ꝓfecit. nullo su/patus labore. nec emulo⁹ ꝓterrit⁹ aut odio aut timore. Transijt igitur Arrogoniã Peragrauit franciam et germaniam Et nunc est in anglia q o vtinã sanus ñ infirmus. vi uus non mortuus. liber non capt⁹ Ecce mi dulcissime sponse pro tanti regis filij mei anxior salute. anxior sanitate. timens eum aliqua ꝑsum molestia. aut periculis circũdudum Turbatus est ea de causa spũs meus contristata est anima mea. q gemitu plenissiõ suspirat intra me cor meum propter rumores multorum quos audiui. Quidam nanqz latenter inter se ruminant ipsum fore captum. neqz libertati reddendum. Alij mortuũ ferũt Ceteri maximis subiectũ periculis eloquũtur Inter hec veneno nõnulli sibilant eundem decũbere et ꝑstine non posse restitui sanitati Vide nunc mi sponse. qui celo mariqz terre pelago et inferno ꝓncipatis vbi talem repiam filiũ. filiuz inquã fidelem filium prudentem filium oñi suffusum sapientia. qui me desolatam mirabiliter et supra estimationem humanaz consolabatur Dicam ergo cũ dauid rege Fili mi fili mi quis mihi det vt ꝑ te moriar fili mi Mors eñ tua mors mea est. picula tua ꝑcipitatio mea Infirmitas tua electio mea. Captiuitas tua. exilium meum Dicã et cũ tho bia. vt quid te miserim fili mi. lumen oculorum meorum et baculus infirmitatis mee. Sine te cecutio. abiqz te collidor et prosternor Dicam et cum egregio Jacob patriarcha fera pessima deuorauit dilectũ filium meum. et ideo lugens descendam vi qz ad infernum. Precor celestem regem. precor patrem ingenitũ. precor te vnigenitum dei filium sponsũ meum vt me oculis meis faciat illũ cernere antequam moriar dilectum filium meum quez elegi ex milibus fidelissimum et electum. et hic vtiqz mi sponse dilectissime eẽ filius tuus est quem elegisti et assumpsisti Un de de ipso carmen sequens canto

Cõmendatio regis Sigismundi per spõsam

Filius hic rex est meus.hic tu⁹ vtiqz nat⁹
Ipre pueris merito gratior ipse tuus
Offuscans reliqs.splēdet fulgore sereno
Omnibus in pueris.lucifer iste preit .
Et velut in radijs fulgor solaris Et apta
Emicat aurora sic nitet iste puer
Huic natura proba.huic gratia summa decoris
Prodiga contulerat.quicquid habebat opum
Labes nulla fuit vicij quam sanguinis iste
Nobilitate fruens possit adire puer.
Omnia virtutum resplendent munera grata.
In puero dicto rege potente nimis
Gratia que poterat infundi lumine diuo
Huic datur et merito nam meruit meritus.
Tempore quo primus est accola conditus aule
Nullus in hoc vnquā tam probus orbe fuit.
Premia virtutum virtutibus vndiqz sertum
Sectentur veluti gloria.laus et honor
Conserua studio summo conamine toto
Hunc roseum puerum qui qz meus qz tuus

Heus puata viro tam firmo tāqz sereno .
Nescio quicquid agam q̄ sine spe maneo
Electus fuit ex mille.cunctis v̄rtutib⁹ ille
Ornatus varie.proh perijt misere.
Soli sola mihi fuerat spes corpore tristi.
Hic vir et iste meus filius atqz tuus .
Heus perijt timeo.discedēs corde sereno .
Hinc quia non redijt fertur et hic perijt

Satius esset mille mori p̄ncipes qz talē vnicū succūbē morti in q̄ tota spes nr̄a consistit. Et reuera si glorius ille princeps debitum humani persolueret generis. nulli dubium quin p̄oribus malis posteriora fierent ampliora. Hec igitur causa est mei inexplebilis doloris timor videlicet de infortunato filij mei successu pro quo mihi cura non modica gemitus⁹ suspiria innumera.cū ipse me manuteneat et ad statum pristine religionis reformare suspiret et anhelet.

Distinctio viii. Dolet

Sponsa propter discordiam inter Cardinales et alios prelatos nationum .

Liber octauus de cõsolatione ecclesie

Dolens doleo et doloze mul
to stimuloz. doloꝛib⁹ dolo/
res augẽs cũ ꝓie a vidi/
cis audierim mala nouella auribus
auscultantiũ satis hoꝛrida. vñ hoꝛ
resco nimis ꝓpter famaꝫ q̃ crudelis
famaꝰ infamia nec poterit sileri taꝫ
publica fama vñ generant scãdala
multa in plebe et clericis Scandalo
sũ quidẽ nomẽ et sine noie nosandũ
volat ꝑ aera Inuidia deuoꝛauit ca
ritatẽ pacẽq; fedauit discoꝛdia. li/
bet vt in ogregatõe sit caritas pax
et amoꝛ sed nõ licet vt sint iurgia. e
mulatões rixe et cetera hm̃odi que
caritatẽ offendũt Patres cõuoca/
uit charitas. fres amoꝛ. et reliq̃s
pax syncera Oẽs em̃ q̃s tantũ op⁹
arduũ diũxit q̃nimo diuinũ. dilectõ
nis nodo colligari debẽt Sz scrip
tura teste Cũ die quadã veniss̃et fi
lij dei vt assisterent coꝛã dño affuit
inter eos Sathan. Sathan aduer
sãs interꝑtaꝰ. hic nãq; frẽs et dei fi
lios pacificos. aduersarios facit et
inimicos odia seminans q̃ discoꝛdi
as mouẽs. Ibic verissiẽ in ogregati
one Cõstantieñ cognoscit guerras
et rixas concitare. ne inter se concoꝛ
dare valeant ad q̃s sce reformatio
nis onus et op⁹spectare videt. Sũt
em̃ alteri⁹ otra alterꝫ clamoꝛes. iur
gia. cõtumelse et hm̃odi q̃ fine dia/
bolico instinctu esse nequaq; possẽt
ꝑ que tãtũ reformatõis negociũ in
capite q̃ in mẽbris sũmope retarda
tur. Ibec igiꝭ sunt spõse mi dulcissi/
me q̃ animũ pulsant meũ tibi ꝑ me
ꝓsita. et sic sat ventilata Do que
h poteris aut volueris rñdere au/
dã patienter

Explicit liber vñ. De dsolatõe ecce

Incipit liber octau⁹ Metrũ spõsi cõsolatis ecclesiã

O Mnia coꝛde tuo q̃ fixa fuere tulisti
Et cum meroꝛe fers singula vulnere tristi:
Que ser mo presens tollet ꝑ coꝛdis amoꝛẽ.
Ut letam te sic faciam tollendo doloꝛem
Tela tibi missa tollam sermone pudico.
Ut mihi cõplaudas velut omnis amicus amico
Et velut auroꝛam te sponsam surgere cernes.
Et terrenarum tu rerum premia spernes
Assumes scutum q̃ te defendat ab ense
Tuq; statu firma gustabis dulcia mense
Potabis mustum cum melle meo renouatum
Pinguia tu comedes et dulce cadens tibi gratum:
Tu mihi dilecta pariterq; columba pudica
Tota suauis eris et dulcis semper amica
Te sponsam sponsus per secula semper amabo
Moꝛibus et vita synceris te renouabo

Sequitur dist. i. Spōsus

Incipit rñdere argumētis spōse. et primo ad primum de fuga Johannis.

Caute ratanter imo letanter ⁊ patienter sustinui vt ediceres oia et singula q̄ cor tuū vulnerabant et p̄ quib⁹ anxiabaris in spū tuo. Nā pspiciebā in vultu tuo mirandas sat mutatões e q̄b⁹ spūs tui elicieb̄ amaritudinē. et tibi condolui. eo p̄ nimis in viscerib⁹ corpis toti⁹ exestuabas tota tristicijs plena. Nolui tñ interrūpe p̄mones ori. tui. ne in tali luctamine magis deficeres q̄ ꝓficē videris. Expectaui igit finē p̄monis donec ipa diceres finē affuisse. et me ad loquendū tuis labijs ꝓuocares. Sigillatim ergo tuis satisfactiā p̄monib⁹ q̄s reuera sūma prouidētia atq̄ prudentia ꝓponebas. Nec volo vt intelligas me otra te sentire q̄ aliq̄o stulte aut insipienē locuta fueris. sed oia prouidenē atq̄ sapienē in medium deduxisti. Primū ergo q̄d te mouet est recessus Johānis de cōstātia scandalosus et infamatori⁹ scismatis cōfortatiu⁹ et vnionis sce impeditiu⁹ Reuera sic erat vt sapienē ꝓposuisti Sed nosse te volo eūdem Johānē p̄ sacrū cōciliū citatū p̄ edictū qui nō longe p⁹ reuersus ē Cōstantiam vbi p̄m nois sui ꝓpietatē actū est. Nā Balthasar iudiciū dei interꝓtatur. vel iudicauit me de⁹. vt x̄e dicē potuerit Justus es dñe. et rectū iudiciū tuū. Et itez Oia q̄ fecisti in vero iudicio fecisti. Videō igit se nō posse vltra fugē sed oio coacto reuersuz ꝓpe potētiā Serenissimi p̄ncipis filij tui meiq̄ Sigismundi aratus nimis vt Saul cum ab illo recessisset spūs dñi. dixit ad phitonissam Suscita mihi Samuelem Sic et ipse miserandus homo gratiam petijt scribens regi romanorum in hunc modum inter cetera. Ad te inquit tanquā vnicum post deuz spei nostre refugium. dirigimus desideria cordis nri. ad te deuotissimas p̄ces pro dilectione dilectionem inq̄rentes effundimus. obsecrātes per viscera misericordie ihu xpi. Memor esto verbi tui in quo nobis spez dedisti. Hac nos consolare in humilitate nostra. Et ti sive cum causa sive sine causa cum iratus fueris misericordie recorderis. Nomenq̄ egregium clementie in hoc casu ne patiatis instantiam. Sed qui alijs offensoribus atrocissimis p̄tendo te liberalem habere dsueueras parcere q̄q̄ nobis et misereri ne speras. Ne quesumus pietatis tue preclaro titulo notam crudelitatis inferri permittas Potes itaq̄ si velis et vt velis deposcimus erga sacrum concilij q̄d tua sapientia. tua q̄ potentia tanquam firmissimum fundamentum suffultum tuis intercessionibus operari. vt tui contemplatione honoris personam nr̄am habeant recōmendatam. et vnione ecclesie semper salua. honorē famā ac statum nostros post dimissionez papatus quam pridie obtulimus. Atq̄ dudum aliquotiens in manibus tuis posuimus quātū possibile

fuerit saluare ꝙ custodire dignenꝫ: et alia salutẽ nr̃am respicientia prosequaris magnifico cũ effectu. Sed reuera hec petitio pax profuit. fortasse tãtũ ḡntũ oratio saul qui ꝙ p se dñm precabatur. et alĩ pro eo ꝫ inexauditus permansit. Ista etiam supplicatõe non obstante Sacrosãcta generalis Cõstantien̄ Synod' in spũsco legitime congregata Sentẽciã diffinitiuã p̄tulit pronũciauit. decreuit et declarauit recessũ per p̄fatũ dñm Johannẽ papã xxiij. a ciuitate Constañ. et dcõ sacro generali Concilio clãdestine de nocte hora suspecta in habitu dissimulato ꝙ indecenti factũ fuisse et esse illicitũ ecclesie dei. et dicto cilio notorie scãdalosũ pacis et vnionis ipsi' ecc̃e turbatiuũ et impeditiuũ. scismatis inueterati nutritiuũ a voto p̄ missione et iuramento p ipm̃ dñm Johãnem papã deo et ecc̃e ac huic sacro cilio p̄stitis deuiatiuũ Jpmꝙ dominũ Joh̃. papam Symoniacũ notoriũ. bonorũꝙ et iuriũ nedũ rõne sed aliarum ecclesiar̃ et plurĩ alior̃ locor̃ pior̃ dilapidatorez notoriũ. malũꝙ spũaliũ et tpaliũ ecc̃e administratorem et dispensatorem fuisse et esse suis detestabilibus inhonestisꝙ vita et moribus ecc̃am dei et populũ xp̄ianũ notorie scãdalisasse et scandalisare. Post qꝫ monitões debitas et caritatiuas iteratis et crebris vicibus eidẽ fcãs in p̄missis malis pseuerasse. se qꝫ ex hoc notorie incorrigibilẽ reddidisse Jpmꝙ p̄ter p̄missa et alia crimina in processu dicte cause ꝺcta cum deducta et cõtenta. indignũ inutilẽ et dãnosum a papatu et omni eius administratõe spũali et tpali amouendũ p̄uandũ et deponendum fore et eũ sancta synod' amouit p̄uauit et deposuit. Hinc etiam eadem Sancta Synodus inhibuit vniuersis xp̄ifidelibus ne cũdem a papatu sic deposito decetero papã nominent. aut illi tanꝙ pape adhereant seu obediant quouis mõ. vñ et idẽ Johannes in maiorẽ ꝙ cuidentiorẽ vindictã. positus est in custodia loco carceris in qua ad standũ ꝙ morandũ dãnatus est vsꝙ ad temp'. quo sacro concilio videbitur illum pro alĩs suis criminibus puniẽdus fm ꝙ rigor iusticie vel mierõ persuadebit. Ex his sponsa dilectissima patenter tibi ad primã tuã rõnem me estimo respõdisse et omnia que mentẽ tuaz vel timore. aut tremore pupugerunt efficaciter abstulisse

Dist. ii. Sponsus respõdet ad ea q̃ de duce austrie Sponsa proposuit.

Secundo p̄posuisti loco tiimorẽ potẽciã et manũ armatã ducis austrie Quis reuera et indubitanẽ p̄nceps magnus asseritur cui' tãtũ formidabas violentiã vt ipse p ducatum suũ nolente etiã inclito et deuotissimo romanor̃ rege Joh̃ãnẽ educẽt Et p̄ceuentibus luculente claret hec nõ ita se habuisse. qz cum fortis armatus custodit domũ suã in pace sunt oia que possidet. cũ aũt supuenerit fortior spoliabit illum et tollet que

voluerit. Fortis itaq; armatus dux erat qui Jobem ducebat. sed cum rex romanoz cum suis obuenerat spoliabat spoliantes et captiuauit psonas et cepit munitões fortissiãs ducem cũ Jobe exterminando. vñ tanta mota sunt bella. taz dura fca sũt ꝟbera q̃ dux potuit xl. ciuitates castra et opida vel citra. Erat nãq; septẽ exercitibus circũdatus ducatus austrie et pualuit dando in funda et lapide otra goliã Sentiens vero ac intelligens dux p̃fat⁹ se simpliciter eradicandũ. Per serenissimũ p̃ncipẽ Ludowicũ ducẽ bauarie. comitẽ palatinũ. Regisq; francie ambasiatorẽ saluũ sibi obtinuit dari cõductũ. Quo adepto psonaliter adijt Constantiã et assũptis inclitis ꝛ serenissimis p̃ncipibus Duce bauarie Burgrauio Nurenburgẽn. ꝛ comite magno de vngaria reliquisq; p̃ncipibus flexis genib⁹ coram deuotissimo dño romanoz rege et deputatis natõnũ prostratus instantissimẽ grãm et misericordiã implorauit Summisit igit psonã suam, Ciuitates etiã et opida cũ castris omniaq; bõ sua tã mobilia q̃ imobilia regie maiestati. Tenoz igit lre in qua se suaq; deuotissimo regi romanoz subiecit sequit in hec verba. Nos Fredericus dux austrie ꝛc. Qꝛ cũ serenissimi p̃ncipis Sigismundi regis ꝛc. indignatõem inciderim⁹ Venim⁹ in ꝑria psona ad conspectuz dicti dñi regis Constantiã. et nos psonã nr̃am territoria hoies ciuitates. foralicia et quicquid habem⁹ et tenemus nihil excepto ad suã regalem grãm dedimus et posuim⁹ damus et ponim⁹ vigoze p̃ntium Taliter q̃ ipse nobiscũ et cũ eisdem facẽ et dimittere possit. ꝑ sue regalis libito voluntatis. quicquid etiam quelibet psona vel psone ecclastice vel seculares. nobiles vel ignobiles in q̃cũq; dignitate vel statu ostitute nemine excepto dta nos hãt actõis ꝑ quacũq; cã nulla excepta. hoc totaliter posuim⁹ et dedimus in arbitrio dicti dñi regis sic et taliter q̃ quicquid ipse dñs nr̃ in hmõdi iusserit. ordinauerit. ac dictauerit pro sua voluntate p nos erga quẽlibet faciendũ qđ istud facẽ adimplẽ et finire debem⁹ Et inferius Nos etiã volumus et debemus in obstagio Cõstãtie manere. quousq; oẽs ꝛ singuli officiales ciues et incole munitionũ ciuitatũ ꝛ territoriorum in Swevia Alsacia reni Brisgowia Comitatu Tirolis circa athesim et valle dicta Jntal p̃fato dño nr̃o regi et imꝑio sacro fidelitatẽ ꝓmiserint et iurauerint ad sca dei euãgelia iꝑm respicere et sibi obedire donec oia et singula ꝓmissa p nos totaliter et effectualiter facta fuerint ꝛ adipleta. Jn quo etiã p̃fati dñi regis simplicibus lr̃is verbis aut intimationibus absq; alia probatõe debẽt otentari. Aut quousq; idez dñs nr̃ rex eosdẽ fidelitatũ ꝓmissionũ ꝛ iuramentoz hmõdi p se vel suas literas nũciauerit absolutos. Et ita su quo p̃missa in toto vel in pte nõ faceremus et adimplerem⁹ seu quõlibet otrauenirem⁹ qđ deus auertat. ex tũc p̃fate ciuitates munitões

territoria et hoies nri prefato dño nro regi et sacro ipio totalit deuoluent et deinceps eidem tanq̃ iusto ordinario et naturali dño suo subijcient et obedient. Nra et cuiuslibet alterius ordinatione non obstante. omnibus fraude dolo cessantib' totaliter in p̃missis. Hec oia iurat et in maiorē certitudinē rogat dñm Ludowicū ducem Bauarie et burgrauiū de Nurenberga ꝛc. vt p̃dicta sigillarent Sed his sic factis dux p̃fatus recessit de Constantia q̃ cōtra sacruz ocilium lr̃am scripsit patulaz value sancti Stephani imp̃ssam in qua eidem falsitatis ac iniusticie nota imposuit quasi Sacrosca synodus p̃fato duci iusticiam denegauerit. et obturauerit illoz ora qui per iusticie rigorē pro ipso volebant adhuocare Sed post p̃ditōez castroz̃. munitionē et opidoz alia vindicta p̃cussus est videlz maledictōnis iaculo vsq̃ ad scḋam generationem quā suis exigentibus meritis meretur Patet ergo ad id tibi responsum qđ altero loco recitabas

Dist. iii. Ad id qđ tertio

loco et quarto ꝓpositū est rn̄det spūs sus videlz de hus et hieronymo hereticis.

Tertio et quarto de duob' hereſiarchis materiā expo suisti. quos quozūq̃ cōplices extimuisse te elocuta es. ac si illi scām et desideratā valeant impedire vnionem. Et in hoc quidē multū frustraris nimis anxia et timorosa Jo enim qđ illi ora sācta romanā machinant ecclam. suo tpe sedabit et luent coerciti iusta quam merent vindicta Non em̄ tā lucida tam q̃ clarens vnq̃ etiā in statu tuo ravi/ orissimo extitisse. in quo p̃secutōnes aut hereticoz aut tyrannoz ꝓpes/ sa nō fueris. sic quoq̃ vsq̃ in mūdi terminū. aut illoz infestatōnes. aut istoz tyrannides pateris Ob hoc igitur ne doleas. nosti enim q̃ necesse est vt scandala veniant. sed ve illi per quē scandalū venit. Expedit enim vt suspēdatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundū. Enuero quid prodest hōi damnato et in infernū detruso pro martyre pictura! q̃ qđ obest celica regna tenenti rumor latronis et iniquitatis nomen! Certe nihil. Et q̃ resistunt vtriq̃ ptāti Sacerdotali vindicte licet et impiali. nō multū obstat. sed tpe suste vindicte vindicabit mali/cia illoz quoz finis interitus et pena sēpiterna vindicta ꝓpetua Hoz etiā solet hic incipe pena tēpaliter infligenda vt duret que sequit̄ sempiterna. Sed dimissis his q̃ de Johanne hus proposuisti. qui igni cōbustus est et vt meruit iudicatus ē veniā ad illū ipiū dico hieronymū qui post reuocatōem suam atq̃ alia q̃ dignam p̃niaz publice recidiuauit. quē ob suam triuolam viamq̃ ptinaciam Sacrū dānauit ocilium et tanq̃ putridum. enormē ve membrū a sce xpiane religionis corpore iudicauit eḡcieḋū. vñ lata ora cuz sñia coronā dedecoris. coronā horroris. coronamq̃ turpitudinis sibi oblatam manu sua tenebat. In hec

verba prōpens. Xp̄us inquit de⁹ meus corona p me spinea corona coronat⁹ est et ego pro ipsi⁹ gloria hanc coronā portabo libenē. Quibus p̄ eū platis aliquantulū genu flexit ⁊ resurgens cecinit. Credo in vnū deū vsq; in finem et assūptus est vt ad ignē p̄bando⁹ accederet. cāt ans in via Xp̄i virgo dilcissima ⁊c. vsq; in finē. Miserabilis igit̄ hō ille miserabiliter incedens oīb⁹ erat miserandus. eo dēpto q̄ sui ipsi⁹ nolu it misereri. Ductus itaq; ad ignis incendiū vestib⁹ suis spoliatus est ⁊ ad ignē applicat⁹. Cūq; iā nud⁹ staret flāmis circūdatus. et estuanti/bus lignis caleret canere cepit. In man⁹ tuas dñe cōmendo spm̄ meū et dum redemisti nos diceret fumus flāmiuom⁹ infelicem extraxit aiam. sicq; miser ille hereticⁿ miserandū ba ratro spm̄ tradidit ⁊ dedit ppetuo cōburendū. Per ista que breuiter posui ad obiecta mihi me sane opinor respondisse.

Dist. xiii. De rege Arrogonum

Quinto loco lacrimabiles ⁊ miserabiles effudisti gemitus et miserāda suspiria p̄ eer insperatā serenissimi regis Arrogonū mortē. in cuius vita ineuitabilis sce vnionis pax herebat. Necem eius deplanxisti. dolorosam quidē imo multū luctuosā quā et ego tecū nō mō lacrimis tuis sed spe futuri boni p̄uocat⁹ intime plangerem. et corde tenus deflerē nisi me lre sue quas sacq; recepit ociliū filij sui primogeniti ex p̄te me dsolarēt. Qui q̄ dem fili⁹ bñ digne memorie ac sce recordatōis Ferdinādi oīa et singula que p̄ dcepit. et incepit p̄ scismatis extirpatōe et vnionis sancte pace p̄ficiet et ad effectū plenū deducet. Mors igit̄ sua p̄ciosa ē in conspectu dñi qui reuera vt supra memorasti. añ felicis aie sue emissionē filio suo Alfonso regni sui verissimo heredi. et ceteris regni sui nobilib⁹ ad se vocatis. tanq; p̄ncipali. filio suo dimisit vnionis sce executionem p̄ nephandi et execrabilis scismatis extirpationē. Mandās et exhortās vt ad hoc opus et inceptū negociū fidelissime intendēt vt ex hoc precipuā apud deū p̄ez laudē mereret et apud hoies dignus ecce fili⁹ haberet. O vere testamentū pacis eternū. Et quis amore diuino coact⁹ lacrimas hec audiens otinere poterit. Quis tāti regis deuota precordia nō mirak? Solent em̄ morituri patres successorib⁹ filijs terrena omē dare. spūalia obliuisci. sed hic añ omnia miserabilem xp̄iane religionis i tuitus statū vt per filiū quantum in eo est restaurēt mandauit et hortatus est. Cū igit̄ in suprioribus interrogaueris ad quid cōfugias. et in q̄ cōfidas p̄ iam precedentia cepisti rñsum. vt q̄d in morte illi⁹ sci regis absolutū est. p̄ filiū eius reintegrari valeat imo et firmari debeat omnib⁹ dolo. falsitate et fraude seclus hec ita se habē verissime crede neq; in me falsitatis vllū sētes placulum. qui vera sine veritas vnde ad cor tibi redeundū est. vt dsolatōes mee letificent animam tuam. ⁊ spm̄

tuū multa ꝑter ꝑticula aresactū re/ focillent. Subiicis etiā de ñ ventu/ ris vt trepidas ambasiatoꝛib⁹ regi. arrogonū. ꝑter quoꝝ absentiā ti/ mes oiodam que sperat nō affutu/ rā vnionē. Sed inter ista te solicitā et turbatā dulcissime osolaboꝛ. Cre/ de ñi cui si crediderīs videbis glo/ riā dei. Nō dico. Ecce dies venient et ꝛsuscitabo dauid germē iustū. Sz affirmo clamans. Noueniſti desi/ derabilis comitiua nobilis vt par ec/ clesie reformet venerūt et intrauerūt ciuitatē. Constañ quinta die sep/ tēbris. Anno a natiuitate mea. M. cccc.xvi. ſhumiliauit se serenissimus et inclit⁹ rex arrogonū et misit āba/ siatoꝛes solēnes solēni comitiua. Et se sacro cōcilio vnierunt et fecerunt quintā nationē. Ob hoc nāq; ꝑpri/ os dimisere lares. hac de cā ꝑriam ꝑntes cognatos et amicos vxoꝛes filios et filias reliquerunt. Et quid ampli⁹ vis vt fiat qō ꝑ istū iuuenē regē ñō ē factū? Pri suo obediēs in/ uentus ē vt longeuus sit sup terrā. ꝑri celesti p'a inclinauit p̄coꝛdia pa/ cē anhelās tuā vt in regno pris ce/ lica pace fruat. Venerūt igit q̄ ve/ nire desiderabant. exibant terras fines q; suos q̄s exire sperabant et ꝑinque facte sūt semite ſce vnionis cuius oppositū tu ꝑnūciando puta/ sti. debes igit caput erigē et in letiti/ am p⁹ tristicias locū data resilire

Dist. vi. Responsio ad

ea que sponsa appō fuit sup dist. vi. de Petro de luna.

TJs Sponsa rndeā. vis vt fracto silentio lingua solua/ tur pēdula. optas labia vt moueant mea. desideras pulmonis stratum spiratib⁹ impleri. Cupis me vocē eructare in clero atq; vulgo. Scio te velle et io satis optare. au/ rēq; tuā meis inclinandā ſmonib⁹ poptime noui. vt forsan nō nulla ti/ bi pandē possim latentia q occulta/ Sed ob hoc noli me vexare cum se/ creta nulla publicare valeā que nō noueris. O dulcissima sponsa. Nēpe rebellio. dolositas et astucia. atq; callida prudentia h⁹ maledicti ſñi dicti mundū sic resonāt ꝑ vniersū vt etiā pueri et adolescentes illi⁹ in/ credibilē testentᵉ ꝑtinaciam q rebel/ lionē fateant. Hic ē vir ille impſſi/ mus. a spū diabolico deceptus qui egressus decepit Achab. Huic assi/ det iniquissima iezabel sensualitas videlz domitans rōnem. Vbi sunt dic Petre de Luna oim hoim necessi/ me ſre tue. vbi scripta tua vbi verba tua que scripsisti q̄ dictasti q̄ locu⁹ es. Ecce audi verba tua q̄ scripto mādasti. Oblitus es forsan q̄ ꝑau/ lo de vasis scripseris. Noli credere ea obliuioni tradita. Ecce ista sūt q̄ sequūtur. Nos inquis vlterioꝛibus nō ꝑcentes laboꝛib⁹ aut impēnis pa/ ti sumus in loco decenti et idoneo. ac vtriq; secuꝛo cū eis sublato mo/ re dispendio deuenire et dare opaꝝ tale ꝑ totus mundus cognoscet q̄ ꝑ nos nō stabit q̄n vera vnio in dei ecclā habeat. O verba vulpino ple/ na dolo. cogitasti tu ꝑ te statuere lo/ cū ad cunctū tibi sat facile q̄ securū

sed alijs ipossibilē grauissimū q nō tutū. Si igit̄ ex intentōe vera ñ falsi cuiuscūq oculo hec scripsisti q pagē ac pficere voluisti cur nunc in pleni tudinis tpe p te ad sacr̄ ocliū Cō stantien nō accessisti vt vel in vltia senectute ostitutus tantū bonū exe/ cutōni quantū in te est donares. vt libere spūs tuus infelix corpus tuū exire mereret nullo retardatus. vie tā anxie dispendio. cuius nūc picu/ lo horrido molestaris et ꝓpediris. Aut si inueterata ossa tua infirmita ti subdita fuere. Ambasiatores tu/ os tui ex pte quare nō misisti? Quia vt gloriatus es laborib⁹ aut impen sis pcere noluisti. vel forte locus il/ le tibi decēs. aut securus nō appet. Cur ergo tibi magis q̄ alijs inde/ cens est et insecurus? Sed hec acta sunt vt impleretur scriptura dicens A senioribus egressa ē iniquitas Et iudicū. filios enutriui q exaltaui ipi au tem spreuerūt me Spernis matrem tuā Petre Nō es petrus ille cui dixi Petre amas me Tu nāq̄ nūq̄ me dilexisti. Tu reuera es Petrus ille. cui cū de passione mea qua genus redimerē ꝓditū futura reuelarē dix erat. Noli dñe sed pce tibi. Tunc aiebam ad petrū vade retro satha/ na. Recede a me q̄ diabol⁹ es aut sathanas in te loquit̄ vt mihi sug/ geras ne humanā ꝓpaginē dānatā liberarem. Tu reuera es ille Petrus cui sathanas suggerit. ne papatui tuo et pontificatui ptenso resignes Retro ergo ibis q̄ p sacr̄ genera/ le ocliū maledictus deponeris et recipies p bñdictione maledictōez et bñdictionē tuā maledictōib⁹ ad implebo et cui bñdixer. erit ille ma ledict⁹. Tu es reuera Petrus ille q̄ negasti xp̄m. sed nō es ille petr⁹ quē xp̄us respexit qui uersus exibat et fleuit amare. q̄ tu pmanes in mali/ cia tua obstinatus et induratus Tu es Petrus ille qui dixisti. Dñe pat⁹ sum tecū in carcerē et in mortem ire Ecce tu dixisti nolo expensis fatiga ri aut laborib⁹ donec vnio fiat in ec clesia dei Sed tpe quo ingruebat. pacis vnio et reformatio spōse mee clamasti. Nō noui hominē. Nescio quid dicis Rumores sancte vniōis facti sūt tibi tonitrua romana q̄ fri sonica bella. Tu es petrus ille qui ambulasti sup aquas sed cū vidisti ventū validū timuisti. Tu es ille pe trus modice fidei cū vires p sancta firmanda vnione resumē debueras dubitasti q̄ in hoc dubio timeo vsq̄ ad mortē pmanebis. Ecce ālis pe/ trus est iste petrus. Iste est petr⁹ de de luna. Luna frigida est et mr̄ aq̄r Iste frigidus est qui aduenīente vl time etatis sue vespe in amore crea toris sui incalescere deberet. sed fri/ gidus totus est effectus Iste est pa ter aquar̄ Aqua fluxibilis est et hic quante sit fluid⁹ vita sua tota testa/ tur. Iste est Roboam rex qui sapiē/ tum spreto cōsilio iuuenes ignaros maluit q̄ senes prudentes auscultra re. Ea ꝓpter cum supbe presumpse/ rat e regno pulsus est q̄ius inuitus Et iste Petrus suor̄ fretus osiliari orū ingenio qui a veritatis metho/ do illū sepellūt. pellitur e regno pō tificatus sui non sine magnis dispē

dio atq; scandalo et infamia p to/
tius orbis secula personantib' hec
sunt o sponsa prima mentium meaꝝ
fundamenta quib' turrim inexpug/
nabilem constituã in futuꝝ Quippe
ista protulerim contra vagum virũ
et si ois sibi scia assit quã certissime
nullus dubitet inflantez.qz fortis di
uinũ pellit honorẽ et deiformẽ ex
tinguit charitatem

Dist. vii. Cõtra excusa

tionẽ Petri de luna si se vellet excu
sare.

Postq̃ prim'parẽs dei p̃cep
tũ trangress'erat ambulãs
dñs post meridiem in pdi
so querens peccatorem cui et dixit.
Adam vbi es.at ille tremens rñdit.
Dñe audiui vocem tuã et timui eo
p nudus essem.et ait dñs.et q̃s oñ
dit tibi p nudus esses nisi p ex li
gno de quo p̃cepam tibi ne comede/
res comedisti?et ait adam.Mulier in
quit quã dedisti mihi sociam dedit
mihi de ligno et comedi.et dñs ad
mulierem Tur hoc feciſti.q̃ ait Ser
pens decepit me.Sic igit̃ sunt pleri
q̃ querentes excusationes in pecca
tis sequaces parentũ nostroꝝ p̃me
uoꝝ.nam alĩ per infirmitatem. alĩ
per impotentiã alĩ per ignorantiaz
se excusant Petr' vero de luna nul/
lo horꝝ se poterit excusare Non per
infirmitatem aut impotentiam cum
alĩ etiã illo infirmiores in humana
natura iam resignauerint.imo infir
mitas non querit obstinatiã aut re
bellionẽ'que in ipso vsq̃ ad radicẽ
repitur Omnis enim qui ex infirmi/
tate vel impotẽtia delinquit.culpã
suam confitetur· et se peccasse cog/
noscit Petrus de luna nec culpam
suam fatetur neq̃ se male egisse pro
clamat non ergo ex infirmitate pec
cauit.Neq̃ peccauit ex ignorantia
seu nescientia quod forte se excusan
do posset affirmare.asserendo se iã
xx̃ñ.annis summo functum pontifi/
catu pacifice.et ea de causa ip̃m pa
tui resignare non debere. Et cõ
tra id primo veniam et deinde con
cludam illum ex pura malicia q̃ pec
casse et deliquisse et in eadem sic p/
mansisse diem vsq̃ in hodiernum.
Primo nanq̃ contra ipsum inducũ
tur inducta que ex suis litteris con
tra eum manifeste proponũtur. Et
non solum illa verũetiam cum in in/
feriori ostitutus esset dignitate ri/
am mutue renũciationis de sũmo
pontificio contendentium laudauit
approbauit et vtiliorem retulit q̃ fa
ciliorem pro sancte religionis pace
atq̃ vnione Nec solis contentus h̃
bis simplicibus sed et cum alĩs il'i
us obedientie Cardinalibus iura/
uit soleniter iminente romani pon
tificis electione in sua obedientia p
eos fienda p̃ si contingeret ipsuz in
papam assumi.protunc ipse vnionẽ
sancte ecclesie sine excusatione.dila/
tione et machinatione vellet diligẽ
tiori quo posset modo prosequi cũ
effectu per omnes vias vtiles q̃ ac
cõmodas etiam vsq̃ ad cessationẽ
papatus inclusiue Ri p̃fatis Car
dinalibus qui tunc erant vel eoꝝ
maiori parti videretur expedire Ip
se itaq̃ Petrus de luna assũptus

in papam denuo iurauit se predicta efficaciter impleturum si suis cardinalibus via mutue cessionis placet que omnibus preter vnicum cardinalem placuit et hoc idē ipso in papam assumpto fuit postea declaratum fuit deinde ex pte serenissimi karoli francozuz regis per suos solēnes legatos clare memorie duces Byturicen et Burgundie patruos ac aurelianen fratrem dicti regis et alios plures ꝓpter hoc ad eum destinatos. necnon zelatores pacis ecclesie Cardinales pape prefati Petri de luna quem sui Benedictū appellāt. Postmodū vero ex parte serenissimozum principū anglie et Castelle regum. Deinde specialiter et singulariter ex parte serenissimi pncipis wentzeslai bohemie regis tūc romanozum regis. et consequenter per plures alios cum magna deuotione et humilitate supplicatum. ac etiam in vim predicti per eum prestiti iuramenti requisitum. quatenꝰ prosequi vellet sancte ecclesie vnionem per viam mutue cessionis suez alterius cum eo de papatu contendente que via fuit ab omnibus xpi fidelibus et permaxime a principibus et prelatis atqz vniuersitatibꝰ studiozum generaliū magis approbata Demum prefatus Benedictꝰ quozundam victus instantia deuota deo et ecclesie iurauit vouit et promisit pro ecclesie concozdia effectualiter celebranda. cedere summo pontificatui altero cum ipso de papatu contendente mortuo vel electo Et Johannes electus sit aut cesserit. ec venerabilis vir Gregozius libere resignauerit ipse tamen nec cedē vult nec resignare Amplius ne se aliquibus vi aut modo possit excusare ex parte totius xpiane religiōis accessit ad eum deuotissimus atqz fidelissimus totius ecclesie vniuersalis aduocatus Sigismūdus rex romanozum in persona propria et clare memorie ferdinandus rex arrogonuz et nōnulli alij principes et domini sue obedientie. necnon legati frācie Anglien castelle atqz karoli nauarre regum atqz generalis concilij cōstantien prouincie Mogūtl. magna cum instantia deuotione et humilitate ipsum requirentes. quatenꝰ pacem ecclesie per suam resignationez concedere dignaretur. Ipse vero p̄ narratis ecclesie sancte calamitatibus non cōpatiens neqz cōpassurꝰ nec vim considerans Juramentozz que iurauit altissimo de loco ꝓpenaui ad quem prefati reges et principes ꝓ predictis conuenerant. manu secessit armata et ad colliberum maris portū vbi suas armatas habuit galeas se transtulit tanqz publicus ecclesie tyrannus et tuus manifestus inimicus In quo quidem loco cum adhuc existeret iterum de prefatis fuit requisitus pro parte ozatozum regum Castelle Arrogonie et nauarre prefatozum. necnon dilecti filij Johannis comitis fuxi. Qui requisitionem non exaudiens de loco dicto recessit. et in castro panistule munitissimo diocl. dercusen vbi ad eum non est tutus aditus se contulit et reclusit Vbi ex parte p̄/

fati serenissimi principis regis arro
gonum de p̄missa cessione p̄ eccle/
sie pace fienda fuit iterꝫ et tertio re
quisitus et iterum recusauit et posse
tenus horrendum istud atq; execra
bile scisma nutrit et fouet et omnia
que p̄t p̄stat impedimēta ne ad pa
cem ecclesie valeat pueniri Ex qui/
bus omnibus luce clarius apparet
p̄fatus P̄e. de luna ex pura malicia
et obstinatione et peccasse et pecca
re alē factus pharao qui nō resig/
nauit nisi in manu fortiꝫ neq; te spō
sā meam dimittet afflictam donec
in rubro mari dimergatur in p̄fun
dum Claret etiam dictū P̄e. esse fau
torem et nutritorem huius inueterā
ti scismatis quo iam xl. annis offen
sus sum per hāc generationem Ca/
yn pessimam. q̄q; et dixerim illis.
hi errant corde Ipsi vero non cog
nouerunt vias meas quibus iurauī
in ira mea non intrabunt in requiem
meam Ex his concludo P̄e. de luna
esse perfectum Scismaticum. hereti
cum et periurum

Dist. viii. His consideratis generale concilium fecit ipsū citari per edictum.

His omnibus per-mūdi sa/
pientes intime consideratis.
Sacrum generale Con stā
tien̄ concilium non potens de cete/
ro istius pertinaciam sustinere ip̄m
P̄e. citauit et citari fecit materia su
perius imediate posita tāq; firmis
simo p̄supposita fundamento. Un
de sub his v̄bis v̄bis sequitur forma v̄
borꝫ Conuenientes igitur in vnum
more solito canonice conuocati ac
repñtantes ipsam vniuersalem eccle
siam ꝛc. et infra Et qz eundem B̄ñ/
dictum fecisse et facere quemin⁹ ad
p̄sonam suā pateat tutus accessus
super his recepta sūmaria ac legiti
ma informatione reperim⁹ nos spe
cialiter et ex certa scia eundem B̄ñ
dictuz citari decreuimus per edictū
publicum ad instañ edictorum in al
bo p̄torio positorum citatoriam q;
ipsarum in audientia publica litte/
rarum eiusdem sacri Concilij quaz
vicē et effectum apostolice curie et
audientie apostolice lr̄arum decre/
uimus et decernimus exerceres pu
blice fiendam Vobis omnibus et
singulis et cuilibet v̄m qui sup his
exequendis fueritis requisiti vel fu
erit requisitus in virtute sc̄e obe
dientie p̄cip in us et mandamus q̄/
tenus vigore p̄sentium lr̄arum hu-
iusmodi p̄fatum B. que eri
citetis publice prefatum B. quē ci
tem nos tenore earundem lr̄ar̄ mā
mus Ipse q; lr̄as nr̄as publice le
gatis vel legi faciatis. Insuper ex
abundanti ad personam eiusdem/
B. si ad ipsum tutus vobis vel ve
strum alicui requisitis vel requisito
fuerit forsan accessus Itaq; ad
portas duci castri loci seu ville pa/
tulę si etiā illuc vobis vel v̄m ali
cui vt p̄mittitur fuerit tutus access⁹
Alioquin in ecc̄a vercusen et in val/
uis ecclesie p̄ maiozis ville sū Ma/
thei aut ville seu castri seruario eius
dem vercusen dioc. aut in alijs loc.
circūuicinis que ad hec idonea ve/
cernimus in ipsoꝝ locoꝝ ecclesijs
infra missarum solēnia. casdez lr̄as

nras alta et intelligibili voce publi
re legatis aut legi faciatis Cunqz
qz B. citetis pempti. ac vno edicto
peremptorio p oibus quē etiā eodē
modo p eosdē pntes citam⁹ ad cō
parendū psonaliter in dicta ecclesia
cathedrali Constañ in loco sessiōis
nre ad diē videlicet Centesimam a
die lectionis earz nrarz lrārz predi
ctarū vl ad diē lxx. a die citationis
facte ad personā suā vel ad valuas
sui domicilij si vt pmittitur fieri cō
tingat Alioquin a die citationis fa
cte et publicate i ecclesia dercusen p
dicta quē terminū pmo secūdoq ter
tio peremptl. terminis assignam⁹ ad
videndum q audiendū sup pmissis
oibus et singulis et maxime sup cri
mine scismatis et hereß tanqz super
notoriis aut alias procedi ad oēs
et singulos actus et articulos iudi/
cij seu causas hmōdi vsqz ad diffi/
nitiuā sententiā inclusiue. Ipsamqz
sñiam pferri videndū et audiendū
put iuris fuerit et put vtilitatl vni
uersalis ecce pdicte visum fuerit ex
pedire Intimantes eidē et publice
prout etiā nos p nras lras intima
mus qd siue venerit siue non. nos eti
am ipsius absentia diuina repleti p
sentia otra eū sup oibus et singulis
pmissis vsqz ad diffinitiuā inclusiue
predem⁹ sñiam prout ad vtilitatez
ipsius vniuersalis ecce mediante iu
stitia videbitur faciendū. Volum⁹
aūt et mandam⁹ quatenus easdem
nras lras quas duplicandas q tri
plicandas ac quotiens opus fuerit
multiplicandas in valuis ecce ma/
ioris dercusen predicte affigatis
vel affigi faciatis et affixa s. dimit/
tatis p duas horas Et deinde lo
co ipsarz nrarz lrārz sic affixarz co/
piam illarz sub signo alicuius nota
rij eisdem originalibus receptis af
figatis vel affigi faciatis et affixā
dimittatis quaten⁹ totiēs et in tot
locis facta earūdem lrārū ac citaci
onis publicatio ois ignorātiaq ter
giuersatōis locum excludat. Decer
nen qd citatōnes hmōdi facte in au
dientia lrārz. necnon in ecca Dercu
sen pfatis cum affixionib⁹ ad val/
uas eccarz pdictarz vt pmittit q al
terius ipsarz et quelibet earūdez ci
tationū sic valeant q illū artēt post
lapsū terminoz ipsarz citationum
e tenuislibet earūdem ac si ad zpziā
ipsius psonā citatus extitisset et ei/
dē psonalit nre pdicte lre pñtate q
lecte extitissent. Oēs q singulos re
ges et pncipes et dños tpales q p
cipue charissimū ecce filiū Alfonsū
regē arrogonū. oēsqz seculare q tē
palem ptātem cōtinen quocūqz no
mine seu titulo nūcupent requirim⁹
in fide xpi et dei Eosqz nihilomin⁹
ex pte nra requiratis qtenus vob
et cuilibet vrm in exequendis pmis
sis prebeant auxiliū oſiliuz et fauo
rē. vosqz et quelibet vrm ab oi im
pedimēto vel impedimētis et ad pre
missa oia q singula qntuz in eis erit
pregāt et defendāt Mandātes vo
bis et vrm singulis put ad quelibz
ptinebit qten⁹ nobis in generali ses
sione. de gestl. p vos q rnsis fidelit
sub publicl. instrumētis in fra termi
nos titacōnū ipsarz recitare faciatis
q debite pñtetl. Datl. Constañ iiij.
kal. decēbris. āno a natiuitate dñi.
M.cccc.xvi.

Dist. ix. Q̃ ista citatõ fuit lecta coram B. et q̃ rebell factus fuit et ideo fuit depositus ab omni honore

Hec citatione executioni mãdata lecta fuit coram prefato B. et fideliter executa in presentia sua personali a venerabili viro domino lamberto de stipite. Priore ordinis Sancti Benedicti dioc. Leodien Sed ille salutis sue immemor in anime sue grauissimũ ac horrendum periculum Sacrosãcte romane ecclesie contumax factus ẽ et rebellis vnde et sacrosanctum cõstantien concilium eundem B. prout meruit Judicauit et sententiauit Scismaticum notorium hereticum et periurum et per consequens tanquã putridum membrum eiecit̃ degradauit ab omni dignitate pariẽ et honore Et vt clarius pateat seq̃tur contra eũ lata sentẽtia sub hac forma. Sacrosancta.

Dist. x. Responsio spō

si ad id q̄ de serenissimo p̄ncipe Sigismundo positum erat sc̄z de captiuitate eius vel de morte.

Audi filia et vide et inclina aurem tuam. Aperiam os meum in magnitudinē laudis. Dabo salutem in hierusalem et in omnem terram mittam gloriam salutaris mei. Audite igitur celi que loquar. audiat terra ꝛba oris mei. Concrescet vt ros eloquium meum et sermo meus veluti gramē germinabit Timore concussa dilectissima spōsa mea. tremoreq̄ quassata mortem vniuersalis aduocati tui quam rumore in aera leuatam auscultasti formidabas. Et alia que ora loquēcium infrunite ac mendaciter ꝓtulere fore vera ꝓtimuisti Sz et in hoc te non reprehendo Captiuitas em̄ illius Mors vero permaxime religionis sancte congregationem Constantie collectam discinderet et scisma inueteratum induraret et nutriret Finemq̄ intentum generale cōcilium non haberet. Ipse enim sol' est vir ille qui te reformabit atq̄ instatum sancte religionis pristine collocabit. Inueni nāq̄ virum scōm cor meum qui reedificabit ciuitatez sanctam hierusalem de qua spiritus sanctus per os sic dicebat Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Hec est reuera Ciuitas quam Johannes se vidisse memorat dicens, Vidi inquit ciuitatem sanctam hierusalem nouam descendentem de celo a deo paratam sicut sponsam ornataz viro suo Et infra Et dixit q̄ sedebat in throno Ecce noua facio omnia Hec sancta ciuitas hierusalem ecclesia est militans quam Johannes p' antiquitatem vidit renouatam Ipsa enim in principio noua formata est post contēptum synagoge quasprcta cum in cruce pro ipsa leuarer noua facta est. et post euangelij prōmulgationem. synagoga mortifera facta est terre recondita. Sed ipsa ciuitas nouella claruit per orbez q̄ p multa annoz centenaria religiosissime vixit Sz vltio iā in tpe rl. vtelz ānis nimis ¡ueterata scissa ē

et dirupta per mu'toꝝ malicia. de quibus supra plraqꝫ nos otulisse reminiscor. Nũc vero tpis ꝑ aduenẽte plenitudine tota reformabitur q̃ tota dirupta est. tota sanabitur q̃ tota fecit egrota. et tota reuiuiscet que tota fuit occisa. Reformabitur ergo ꝙ fidelissimum filiũ tuũ Sigismundũ romanoꝝ regẽ. aduocatuꝫ tuũ. cuius vita sana est et incolumis cuius status saluificus et magnifi/cus est. Qui iam est in Constantia princeps glorioſus. cuius prudẽtia cuncta reguntur. cuius sapientia singula gubernant q̃ cuius prouidẽcia omnia disponũtur. Nouim⁹ ka/rolum magnum gladio mundũ ad fidem conuertisse qui et stupẽda at/qꝫ miranda gessit opera vt ad vnũ ouile oues hincinde dispersas con/gregaret. Hic vero rex totum orbẽ terrarum horrendo maculatum scis/mate. et xl. annis diuisum scissum ve/ad tantam reduxit pacem tantãqꝫ vnitatem concordie vt iam concla/ui in ciuitate Constantien fabricato de sola summi pontificis electõne a/gatur reformatõnib⁹ in capite ac in membris iam notatis. Letare ergo hierusalem quia dispensatorem sirẽ nuum regio sanguine exortum tibi contuli Sigismundum Inde car/men sequens voce iocunda decan/tabo.

EN velut e spinis rosa tincta coloribus istis
Albo cum rubro prodit. sic prodiit almo.
Sanguine perfusus rex inclitus atqꝫ serenus.
E spinis prodit quia sponsam cum male rodit
Impia scissura portendit regia iura
Alb⁹ inest gratus color atqꝫ rubens sociatus.
Primus inest splẽdens alter ꝑ florida feruens
Regis splendorem primus signatqꝫ decorem:
Vite fulgentis super omnia culmina mentis.
Alter virorem confert color atqꝫ calorem
Albo splẽdescit animus rubeoqꝫ liquescit
Primo purgatur. secundo mers saciatur
Inducit primus opus. omne bonũ decet intus
Constanter mire de ceptis non refilire
Concilium tale color aduocat hic generale.
Alter perdurat. nec amantem ledere curat
Vt rosa pulc̃ patet. rosa cãdida floriua claret
Vtqꝫ rubẽs rosula. rosa mellea. rosiua pulcra
Et velut hi flores flores dicuntur honores
Sic rex iste choris decus omne ꝓbat honoris.
Floret delicijs. roseis per climata turbis
Fultus et armatus cunctis per secula gratus

Cui se subiiciunt reges cui pectora subdunt
Magni scutiferi qui nouit prelia ferri.
Cui gens obaudit cui mundi machina plaudit.
Turcos prostrauit gentiles suppeditauit.
Scisma tulit mūdi. mūdi per climata fusi
Omnia colligere valuit que rupta fuere.
Hinc letare pia que tristia promere sponsa.
Tu consueuisti Jubilans respondeas isti

Dist. xl. Sponsa letāter nunc respondet

DEus qz credere ḡs possit ex
ulto et vltra modū letabū/
da ꝓgredior. alacris viam
curro. noua letiora nūquā audiam
neqz auscultabo. Sit nomen ei⁹ glo
riosū. tā glorioſi regis tā fidelis ꝑn
cipis q̄ vnica spes mea ē. de q̄ q̄dā
solēnis vertit ꝓphia que canit totū
vniuersū in nouello statu. et optimū
per ipsum reformandū. Hec sponse
mi dulcissime ex verbis tuis que cla
rissima promis veritate. conficio ve
rissima et a veridicorum etiam ore
prolata nuperrime suz experta. Un
de nimirum in laudez ipsius regis
serenissimi prorumpens. sequēs ca/
no carmen.

Hic viuat semper rex magnus magnificus rex
Et viuat regnans sustentans climata mundi
Hic viuat solio fungens regali rex generosus
Viuat rex mitis rex pudens inclitus hic rex.
Hic vere magnus mundi monarcha supmus
Lux et dux cleri celo sublimior alto
Justus mansuetus humilis fortis q̄qz mitis.
Hector de troien. Karolus magnus et achilles
Hic diomedes et est Moyses vir strennu⁹ atqz
Rex dauid Salomon Ozias sic et vlixes

Sponsus

DEsito post cumulū trenoꝝ
letari poteris post lacrima/
rū effusionē innumerā gau/
dere cōpelleris. Nam nunc temp⁹ ad
uenit, vt dicas. Gaudia premissi cu
mulant inopina dolores. Et vt ait
poeta. Insta ne cesses venient post
semina messes. Post lacrimas risus
post exilium paradisus. Hec omnia
gaudia venerunt super nos per se/
renissimum principem Sigismūdū
Romanorum regem deuotissimum
ac vniuersalem aduocatum tuum.
Qui opus tam laboriosum duxit
ad effectum q̄ a .xl. annis vsqz in
tēp⁹ pñs toti⁹ mundi sapientibus
et nobilib⁹ resistebat qui etiam om
nem quā poterant circa istud onus
diligentiam habuere vt concluden/
do de eius triumpho canere pos/
sim ad te sponsam meam.

Liber octauus de cõsolatione ecclesie

Nobilis athlãtem currendo vicit alacrem
Ipomenes magno regis de semine natus
Qui solus meruit vincens sibi fedare iungi
Conuigis atq; viri reliquis pro sorte necatis:
Fit labor his cassus magnis te qui voluere
Ducere pro cursu. solus tibi rex copulatur
Aurea qui poma proposuit ordine grato
Que venus electo iuueni dedit omine lecto

Prima comparatio de Ipomene

Celifer athlantẽ iuuit iam mole cadentem
Sustinet hic celũ te põdere subleuat omni
Hic tuus atq; meus rex fortis sorte grauataq;
Terrigenas ausos sedem corrumpe iouis.
Fulmine laxauit. destruxit culmina mõtis
Grandes calcauit. simul hostes suppeditauit.
Hic rex magnific⁹ quẽ gloria laudat honoris
Tartareos ditis reserat vectes furibundi.
Alcidis fortis. man⁹ atq; potentia grãdis
Cerberus est captus per eum qui singula cepit
Cepit et hic miras ꝙ mãmona magna leuabat
Ac confortabat omni spe iam spoliatum

Scõa de hercule

Scidit prudens argum stellis variatum.
Fraud⁹ atq; dolo vulpinis sepe ꝓbatũ
Et rudis et gressus vulpem deripit asellus
Nec rubeum valuit vulpis succurrere vellus.
Hydrã cui septem creuerunt culmina sensus
Herculeus labor et terroꝛ scidit ordine miro.
Destruit hic hereses mortis pena feriendo
Deficiunt lingue iam deficit os numerandi.
Regis virtutes perfusi lumine diuo
Hinc cessent verba cesset nunc lingula fari
Cessent sermones sileamus florida sponsa.

Tertia.

Quarta propter Jobem qui confidebat in pecunia sua

De Mercurio. propter italicos q̃ semper fuerunt dolosi .nunc vero victi in dolo

Sponsus

Superest adhuc vnica rẽsio ad vltimũ ꝓ te obiectũ. cuius tñ dissolutio ex imedia/te ꝓtis clarissima ẽ. Ne tñ aliquid indissolutũ pateat et idẽ enodabo. Obñcis nãq; inuidiã q̃ sathanã interesse sacro Cõstañ ocilio. vñ ipe/diri times Positum atq; vnionis sanctissime effectũ. Verũ cũ propter ista tã anxia trepides vt vniuersali credas rumori. finem intẽtũ adquiri ñ posse. Ecõtra ego toti mũdo ꝓ dico et si q̃ fuerat inuidia aut zizania agro supfusa diuino. Penitus illaq

ne dubites iã ablatã Et quid mirũ vbi de tanto agit ope tã qz solẽni negocio arduoqz nimis. si cã disputationis seu inuentõis melioris methodi multi inter se multa senserint sic tñ vt ꝑ tã vias varias vn⁹ sequatur finis ad quẽ oẽs anhelant Nosti enĩ ꝑ diuersas ꝓbatões sepe vnus ꝓpõnis oñdi veritatem Non ignorãs etiã Paulũ et Barnabaz gẽtium doctores inter se dissensisse. q sanctissiõs viros Jobez dico Chrysostomũ et Epiphanium et verbo et scriptis inter se dissensionez habuisse Sed quicquid factũ sit iã trãsijt in ꝑteritũ. concordes eñ sunt et vnius aie vnius intentõis. vnusqz ꝓsiti natões oẽs existũt cũ sacro Cardinaliũ collegio. vt vno ouili. vn⁹ pastor bon⁹ ꝓponatur. Nihilqz aliud agẽdũ est nisi vt post reformationẽ totius ecclastice dignitatis ad sũmi põtificis electõez ꝓcedat Et ꝓcessũ est q electꝰ ẽ nobilissim⁹ dñs Odo Cardinalis et vocat⁹ ẽ Martin⁹ quint⁹. Et sic ꝑ optata q diu desiderata pacis vnio fca ẽ ad effectũ pfe meo et spũ sco meqz efficiente vt regnũ militantis ecce glorie triumphãtis quantũ poterit cõparetur

Sponsa ad spõsum

QArmine leta tuo iã desino tristia fari.
Gaudia pla meo veniũt i pectore. Nã q
Anxia sorte fui merens et tristis et egra
Fletibus impleta lacrimosaqz pallida nigra
Floxida nũc surgo roseo pfusa colore
Gaudẽs q plaudẽs cano cãtica carmie leto
Post planctũ plausus p⁹ tristia gaudia cãto
Illa dies felix et nox ea sit benedicta.
Et celi stelle radioso lumine plene
Que radijs pulcre splẽdebãt sint bñdicte
In quibus illustris regali semine natus
Rex regũ mundo datus ẽ p scismata scisso
Qui me solatur qui cuncta reconciliauit
Quiqz reformauit que singula rupta fuere
Gaudeat oñe genus spẽs letet q omnis
Et latitudo pfecti quelibet entis
Gaudia nũc resonet q cãtet carmina melos
Astra polus celi mare tellus gaudia cantent
Spũs angelici plaudant et machina tota
Celi cum terra plaudant meroze repulso.
Sint tibi nate dei grates dulcissime sponse
Qui cum pfe tuo viuis p secula cũcta Amen.

Explicit liber octauus De cõsolatõe ecce finitus Anno dñi M.cccc.xvij. In profesto sanctissime Elizabeth vidue Laus deo.

Hec scripsi breuiter pro futuris qui legere poterunt

acta ocilij Cõstantien. et illi qui superũt si dilectat eos scribẽ etiã ꝑterita posterunt filijs suis et posteritati nũciare. Nũc ãnus dñi ẽ M.cccc.xxv. Quo etiã in festo Pẽtecostes nrm generale ociliũ ẽ celebratũ Sub Reuerendissimo magistro Augustino de Roma generali nro:

Hoc qđ sequitur pertinet ad distinctōem tertiā libri tertij p̄cedētis

¶ Nostri pontifices dñant in vulgo et in clero Iste oim se seruū fecit. nr̄i nec euangelisantes manducant de bonis. ecce et bibūt ad saturitatem Ille paulū secutus vt euangeliz mā ducat Nr̄i fastū ⁊ ambitōez estimāt pietatē Ille pauptate et humilitate gloriat Nr̄i felices se credūt si mag nas habuerint quib⁹ dñant terras ille in charitate tua magnū iocūdat Nr̄i horrea et dolia replent vñ one rent mēsas Ille colligit in deserta ⁊ solitudines vt impleat celos Nr̄i ca piunt decimas p̄micias fruct⁹ obla tiones Insuper et de cesaris būficō telonea et tributa aliosqz reddi/ tus inumeros Iste cogitat solū vt impleat p̄mptuaria dei. Nr̄i exigūt a paupib⁹ vt dent diuitibus. Iste solicitat diuites vt dēt paupib⁹ Nr̄i alta erigunt edificia. palacia ostru unt turres et menia fabricant ⁊ ad celos leuant. Iste nō hns vbi caput reclinet opus facit euāgeliste Nr̄i e/ quos ascendūt cum turba hominuz Iste scoz fr̄m circuit et amplectit pedes. panem portans angelorum quo alas satiet esurientes. Nr̄i ple/ bem nō agnoscunt. iste erudit Nr̄i potentes et tyrānos amant et ho/ norant. iste punit tales corripit et castigat Citius histrioni nr̄i pontifi ces dant florenos. x. qz pauper men dicanti solidos vj. Recipiūt mune ra a paupibus. quibus suas elargi ri debent elemosynas Ecce hic vir verus fuit apūs. Tales esse debe/ rent p̄tifices qualis fuit vir ille sā ctus. Sed breuiter dicā nroz p̄ti ficū supbia et ambitio qui te oderit ascēdit semp. Facti nr̄i clerici archi diaconi ad ep̄atū aspirant et habi to ep̄atu ad archiep̄atum tendunt. vel ad duos ep̄atus nō moti iusti/ cie zelo sed ambitōnis iniqua voza gine allecti. Et qui seipsos regē ne/ cucūt. spūale et tp̄ale sibi vsurpant regimen siue p fas siue nephas. qz hñtibus pecuniā oēs fozes et ostia singula patent Pauperib⁹ vo oīs ianua clausa. vñ est et illud Ouidij. Curia pauperib⁹ clausa est. vñ ose/ quitur diuitibus omnia reserata. Sed et in sequentibus de hac ma/ gis intendo dicere materia nūc vir isse sufficiat de prelatorum superbia fastu atqz ambitione ad alia transe undum est cum breuitate. De luxu ria etiam eorūdem quid dicam cuz ipsa iam facta impudicam prelato rum et sacerdotum vitam apertissi me clament. nulli em̄ parcunt statui aut sexui feminarum. et si virgines sūt siue moniales siue seculares aut alterius conditionis indifferentes sunt ad omnes. Testantur hec ani malia supra terram gradientia in decorem tuum meumqz dulcissime sponse.

Sequitur distinctio quarta.

Incipit tractatus magistri Johis Gerson. de ptestatione circa materiã fidei contra hereses diuersas

Prologus

Protestatio seu reuocatio generalis aut cõditionalis .qr ẽritur nõnunqz assumitis et ad excusandas excusatiões in peccatis pser̃tim ab hereticis. ꝓpositum declarare sub aliquibus cõsideratiõib'.quid ptestatio generalis.quid cõditionalis reuocatio iuuãt vel iportãt.maxime duz in hoc sacro Cõstañ.ocilio sẽtim' q hereses vt cancer serpũt. et sub hmõi ptestationib' delitescere q/runt iũctis ptelatiõibus que sub terminis iuris positiui velõ in causis ꝓphanis sedulo ꝓcurantur.vt non ptin' in lucẽ ꝓdeat veritatis catholice spẽs atqz decus

Explicit prohemium

Incipit tractatus Prima consideratio

Protestatio circa materiaz fidei de qua sola nũc intendim'.est quedã ꝓfessio seu confessio facta exteri'.ad ostendendũ.qõ de fide ptestans sẽtiat interi'.iuxta illud apli ad Rõ.x.Corde creditur ad iustitiã.ore aũt ofessio fit ad salutez.Et sic ad salutẽ vt direrit xps Luce.ix. Qui me erubuerit et ꝑmones meos.et fili' hõinis hũc erubescet corã angelis dei Quo ordine Matho teste dicebat Mat.x. Qui me cõfess' fuerit corã hõinib' ofitebor et ego eũ corã pre meo. Ex qb' elicit q sicut credẽ cadit sub ꝑcepto.sic cadit fidẽ exteri' ꝓfiteri ꝓ sp quidẽ.ꝫ nõ ad sp.cũ sit affirmatiuũ ꝑceptũ.Obligat aũt sp et ad sp dũ ex omissione ofessiõis libera dispensatiuz fidei vel salutis detrimẽtũ ꝓbabiliter immineret .vt corã tyrãnis.corã hereticis. corã iudicib'.corã populis.fides est diuersimode palã cõfitenda.defẽdenda.testificanda.et ex officio prędicanda.Notetur Augl.super illud apli.oportet hereses esse.ꝑme ad Cor.xi.Et recitat.xxiiij.q.vltl.c.finali.Faciũt ꝓ hoc dicta scripture Job.x.scda Pet.iij.Malac.ij.Ezeiij.et xxxiij et alibi.sine numero

Secũda consideratio

Protestatio generalis vel spẽalis de ipa fide. nõ infert q ptestans errauerit similiter nec reuocatio ꝺditionalis. hoc est itaqz pspicuũ.qm hõ q̃ntũ cũqz fidelis dicẽ ꝑt.ptestor q nihil intẽdo dicẽ nec puto dixisse cõtra fidẽ. etsi oppositũ ꝺtingẽt vel cõtigisset .illud ex nũc reuoco vel retracto.sic inueniuntur doctores catholici qñqz dixisse.imo et q̃tidian' mos apud exercitãtes se in actib' theologie scholastic.sic se hz in quib' frequenẽ null' est aut fuit de errore notat' qui sic ptestatur aut reuocat. Nihilõin' aduertẽdũ est q refert ptestari vel conditio

naliter reuocare. circa ea q̃ clarissime et explicite sunt de fide. sicut ꝙ deꝰ ẽ omipotẽs. ꝙ primus est diligendꝰ. Aliꝫ vero circa ea q̃ disputabilitatẽ vel difficultatẽ habẽt aliquã. In ꝓmo siqdẽ casu fas est dicere cũ apl̃o ad Gal. .i. Si quis vobis aliud euãgelisauerit etiam angelꝰ de celo anathema sit. Quo circa veniũt irridẽdi qñq; imo et corripiendi nõnulli q̃ conclusiões theologicas posituri dicũt. Protestor ꝙ nihil volo vel intẽdo asserẽ ꝫ tñ disputatiue loq̃. Deinde ponũt talẽ aliquã conclusionẽ. Deꝰ est omps. deꝰ ẽ trinꝰ et vnꝰ. q̃si videz conclusiones tales non in certissima credulitate ꝫ sub ꝓbabilitate tradi possint. Deniq; sic ẽ iudicãdum de oibꝰ ad q̃ ꝓfitẽs fidẽ suã obligat explicite credere vel ex officio vel ex eruditiõe. vel ex diuina reuelatiõe. vel ex aliq̃ tali mõ. Alioqn sicut dubiꝰ in fide infidelis ẽ. sic q dubie ꝓfitẽs certã fidez. Neq; tñ negandũ ẽ ẽn ꝓtestatio seu sõmissio reuerẽtialis fieri possit. sic̃ egit apl̃us ofer̃do euãgeliũ suũ. de q ꝓ reuelationẽ certꝰ erat cũ petro alijs apl̃is. qbꝰ tñ oppositũ si fieri potuisset dicẽtibus nequaq; credi disset

Cõsideratio. iii

Protestatio genẽalis de fide stat cũ errore ꝑticulari circa eã. et similiter cõditiõalis reuocatio. Videmꝰ hoc et videmꝰ in ipis hereticis q̃ errãt videz ꝑtinacit̃ extra fidẽ. circa ea q̃ tenẽtur explicita fide tenẽ et exteriꝰ ꝓfiteri. quoꝫ nihilominꝰ vox ista ẽ ꝓtestor ꝙ ẽ volo bonꝰ catholicꝰ et si scirẽ aliqd eẽ extra fidez. illud statim vellẽ reuocare. sic Arriꝰ. sic Sabelliꝰ. sic hẽtici nr̃i tpis plerũq; dixerunt. q̃s tñ dãnatio iudicialis interemit vel ꝓdidit. Dat ad cõsiderationẽ hanc rõ talis. q̃ stat ꝙ aliq̃s credat aliqd in generali. vt ꝙ fides catholica vera est et ꝓ hac mori vellet. qui nihilominꝰ in spẽali credit de aliq̃ veritate catholica ꝙ nõ sit ꝺ fide errãs ꝑtinacit̃ circa illã. Sic dicit Aristoteles ꝙ ꝺtingit aliqd scire i generali. et illud vel nescire. vel de illo dubitare in ꝑticulari. Exẽplũ ẽ de ista Oñis mula est sterilis. hoc animal nõ est sterile demonstrata mula quã aliq̃s putat eẽ ꝓegnantẽ ob turgidũ ventrez. et nescit vel nõ aduertit hanc eẽ mulã. et ita sic̃ in hoc casu iste nescienꝫ errat. sic et alij de quibꝰ loq̃mur dicunꝫ nesciẽter hẽtici ꝓut infra dicetur

Cõsideratio. iiii.

Protestatio genẽalis de fide. nõ sufficit ad purgationẽ errãtis ꝑtinacit̃. sic nec ꝺditionalis ꝓtestatio sequit̃ ꝫ ex ꝓcedenti. cuiꝰ cẽ rõ talis ẽ. q̃ debz errãs ꝑticularit̃ et explicite circa ea que sũt fidei q̃rere cauta solicitudine veritatẽ fidei. et obedire q̃site ac sufficiẽter edocte. tam credendo interiꝰ q̃ exteriꝰ ꝓfitẽdo. Alioqn ostẽdit se nõ paratũ corrigi. Ostẽdit q̃q; se nõ credẽ sacre scripture catholice dũ nõ credit eis q̃ sufficienter otinẽi

mõstrañ in eadem scriptura for maliẽ vel in ofña euidẽti seu certa qm̃ si nõ corrigiẽ p hanc regulam scripture nihil reliquũ ẽ p qõ ad viã vẽitatis reducañ secluso mira culo ¶ Deniqz talis ptestãs seu odicionaliẽ reuocãs dũ facit vel dicit oppositũ sue ptestationis ac reuocatiõis.pz ipz nõ inde iustifi cari.ꝫ magis infici.cũ sit ipe sibi/ met cõtrari⁹. Rursꝰ talis alios per hmõi ptestatiões et reuocatiões ab erroze nõ reuocat.neqz scanda lũ datũ tollit.neqz captiuat intel lectum sub deo in obsequiuz fidei Stat em̃ talis ptestatio cũ infide litate.cũ scãdalo.cuz tumoze et ar rogãtia .Proptẽa statutũ inueniẽ in sacris canonib⁹.qp errãtes dũ correcti recipiebañ dabãt libellũ sue ofessionis absolute de fide .et abiuratiõis de erroze. Recte q̃ẽ sicut et in foro pñiali nõ sufficit ſ oditiõe facta ofessio dũ aliqs scit vel scire dz absolute p peccauit. sec⁹ vbi ñ habeẽ certitudo.ꝫ scru pul⁹ aliqs timio⁹ et vacillãs nesci ens si ſ fecit.vel malo mõ fecit.qp/ admodum circa cogitatiões car nis.qs incõtinẽs sẽsit trepidat vl ignorat si ofẽsit.q̃ casu sufficit cõ ditionalis ofessio et salua vẽitate doctrina Gregl. Bonarũ mentiuz est inḋt agnoscẽ culpã. vbi culpa nõ ẽ.hoc ẽ pñiaz q̃si p culpa reci pere q̃si re⁹ essz Sz opponiẽ cõ tra osideratiõẽ de nesciẽ here/ tico.q̃ mentireẽ cõtra cõsciẽtiaz si reuocaret. Rñsio plana ẽ .qz teneẽ scientiã deponẽ.ex q̃ supponiẽ p ptinax est.sec⁹ vbi q̃s errat nõ im putabiliẽ. qz p tũc nõ teneẽ oscie tiã dimittẽ.ꝫ bñ postmodũ dũ mo uet legitime.facit p cõsideratiõe Calixt⁹ sicut habeẽ extra de pe.et re.ca.i. Manifesta pcã non sũt oc culta correctiõe purgãda nec sub condi tione

Conside.v.

Protestatio generalisz cõ ditiõalis reuocatio veraci ter facte sufficiunt ad excu sationẽ aut purgationẽ dum pte/ stãs et odicionaliẽ reuocãs errãt circa ea q̃ non teneñ explicite cre dere vel absolute ofiteri. Declara tur ſ in illis q̃ pmptũ hñt animũ statim obediẽdi veritati cognite. vt si theolog⁹ aliqs vel nõ theolo g⁹ erraret circa vnã ppositionẽ in bibilia positã. Exẽpli gra q̃ samu el vnxit in regẽ ipm saul vel q̃ da uid fuit pastor ouiũ nõ ideo dicẽ/ tur statim heretic⁹. qz forte nũq̃z vidit vel audiuit textum illius scri pture.ꝫ postq̃z ostẽditur in textu sic haberi otinuo credit et assẽtitz ita ptestatio et odicionalis reuo/ catio saluãt eũ ne ptinax cẽ aut fu isse odemneẽ psertim dum de igno rãtia sua pt afferre sufficiẽs⁹ docu mẽtũ alioq̃n forte iudicareẽ apud homines ptinax fuisse.apud deuz vero maneret innoxi⁹ Proptẽa po sitũ ẽ in osideratiõe ſ.aduerbiuz. veraciẽ.p qõ excludũtur q̃ non ex aio ꝫ ficte et inaniẽ ptestañ dissi dẽtes in semet ipis corde.voce.et ope re

Conside.vi.

De protestatiõe circa materiam fidei

Protestatio generalis ꝺ fide q̃ dicũt aliq̃ sufficit mihi fides ecc̃ie sufficit ꝙ saluer i fide parẽtũ sufficit m̃ dicẽ credo i deũ nõ saluat ſp hmõi ptestãtes ec̃ si nõ errãt. Deducit ħ. qz ñ sufficit sola fides generalis et implicita. ⁊ explicita req̃ritur apud istos q̃ꝺ̃ min⁹. apud alios amplius. Vñ symbolũ generale apud omnes capaces rõnis est illꝺ̃ qꝺ̃ posuit apl̃us ad ihebre. xi. Credẽ em̃ oportz accedẽtẽ ad deũ. qz est et inq̃rentibus se remuneratoꝛ sit. Porro apud xp̃ianos q̃b⁹ facta ẽ aptioꝛ reuelatio de credẽdis non sufficit ħ symbolũ ⁊ debẽt explicite credẽ symbolum apl̃oꝝ et illuꝺ addiscẽ ꝓtin⁹ vt veniũt ad ãnos discretiõis. sicut ab initio dum baptisabant adulti fiebãt pri⁹ catheumini ꝓfitẽtes explicite fidẽ suã quẽadmodũ ꝓ puulis pakni nũc respõdent. Deinde sũt multa ꝺ fide ꝙ vniuersos pene xp̃ianos ꝓmulgata in p̃dicatiõib⁹ in picturis in mutuis relatiõib⁹ seu collationib⁹. in obseruatiõib⁹ auctẽticis celebritatũ sc̃oꝝ. et ita de reliq̃s. Hec aũt talia q̃ publice fiũt nõ ẽ licitũ sicut dicit. ea nõ ignorare. Nõ em̃ excusarent laici si nõ crederent infernum eẽ. si nõ bonos angelos. si nõ malos. si nõ sãctos et sanctas si nõ ꝓterea decez p̃cepta legis iuxta planũ et tertualẽ coꝝ intellectũ. vt ꝙ nõ ẽ idolatrãꝺ̃ũ. ꝙ non ꝑiurãꝺ̃ũ. ꝙ nõ occiꝺ̃ẽꝺ̃ũ. ꝙ nõ furanꝺ̃ũ. ꝙ nõ mechãꝺ̃ũ. et ita de reliq̃s ꝓmis impressiõib⁹. legib⁹. ac inscriptionib⁹ nature q̃s nemo capar rõnis maxime postq̃z sibi tradite sũt ꝓ doctrinã pmittit ignorare. Ampli⁹ vero sũt alij q̃s vltra simplices et cõe vulg⁹ hominũ nescisse ẽ hr̃e fidẽ explicitam de pluribus multiplici et spẽaliẽ q̃ꝺuplicirõne. Primo ꝓpter officiũ pastorale sup alios vt pascãt cos in fide et doctrina ⁊ ab hereticoꝝ argutijs sapienẽ defẽꝺãt. Cõstat em̃ ꝙ alii qui sunt in ecc̃ia ad ħ obligati ex officio: alioq̃n nõ esset sufficienẽ institutꝛa. Isti aũt sũt p̃lati iuxta qꝺ̃ ꝓfitenẽ vtrũq̃z se testamẽtuz scire qꝺ̃ et apl̃us sepi⁹ explicuit duz timotheũ et tituz charissimos discipulos instrueret et alios. Act. xx. dicẽs. Attendite vobis⁊ vniũsq̃ gregi i q̃ posuit nos spũs̃c̃s epos regẽ ecc̃iam dei ꝛc. Deinde secũꝺo sũt doctores in sacris litteris ꝓfessores q̃s ignorãtia nõ ꝑt excusare q̃n sciãt explicite plurimas veritates otẽtas in biblia ⁊ alias ex eis deductas. Alioquin docto ris nomẽ et gradũ vãnabiliẽ⁊ inexcusabiliẽ vsurparẽt. Proinde sẽ alij ꝺ statu etiã laicali q̃s oportz multa scire de legib⁹ diuinis precepꝝ moraliũ dearticulatim et explicite ꝓpter susceptũ ab eis officium. vt qz rectores ꝓpꝝum. qz iudices coꝝ. qz consiliarij vel assessores sũt eoꝝũꝺ̃ rectoꝝũ. et iudicum in causis varijs criminalib⁹ atq̃z ciuilib⁹. qꝺ̃ aiaꝺuertẽs salomõ petiit a dño coꝛ docile et intelligẽs ad faciẽꝺ̃ũ iustitiã. et ad faciẽꝺuz iudiciũ. Est itaq̃z regula ꝙ nullus

ea que ſunt officij ſui ꝓmittit ignorare q̄ regula reſpicit nedū prelatos maiores aut ꝓncipes ſuperiores.ꝫ minores.q inferiores in vtroq̄ ſtatu clericali vt ſūt curati.q cōfeſſores in foro pñie.et in ſtatu laicali vt ꝓpoſiti vel balliui. Poſtremo cōſurgit q̄rto generalis obligatio ad credulitatē aliq̄rū explicitā nō ex ſolo gradu hierarchico.ſed ex alijs donis gratuitis.vt ſunt viuacitas ingenij naturalis. vt iudiciū ſolers.vt vis gnomica vł epikeies.vt ꝓticularis eruditio vt vehemēs applicatio ad ſcripturas ſacras canōicas vel ciuiles. Hic em̄ veritatē habz illud Gregorij Tātū ab vnoq̄z dñs exigit q̄ntū dedit.q̄ fit vt ꝓſpicua ſit conſideratio q̄ dicta ē aduerſus reprobā nōnullo ꝝ defidiā vel taciturnitatē.q dū fides cōfitēda venit explicite ſe i implicita latē tutos putant aut q̄ talētū multiplicis doni naturalis vel gratuiti.qđ multiplicādū ſuſceperāt a dño ſpūalib⁹ incremētis defoditū in terrā ſupuacue vel norie curioſitatis tpalis ſibi blādiētes q̄ in fide ñ errāt.q̄ppe de ea nihil ſciūt.curāt .vel interrogāt .Noteꝫ ꝓ cōſideratiōe ſcus Tho.ij.ij.q.ij.arti .vi. Explicatio ſnđt fidei ad inferiores homines. oz q̄ veniat ꝓ maiores. qđ ꝓbat auctē dionyſij ocludēs q̄ oportz eos pleniorē hr̄e notitiā de credēdis et magis explicite credere.

Conſide.viij.

Roteſtatio generalis ſeu ꝺditōalis reuocatio q̄ dicit ab aliq̄b⁹ ꝓtinacit errātib⁹. Si hec veritas mihi nota eſſz ſcit de⁹ q̄ libenē eā corde credere ad iuſtitiā et ore cōfiterer ad ſalutē.non excuſat tales apud deū vel hōines ſfundat ſup illō euāgelij ecce venit hora et nūc ē vt oīs q̄ vos interficit arbitret ſe obſequiū ꝓſtare deo Sic aplūs pri⁹ errans in xp̄ianoz ꝓſecutione iudicabat de ſe ipo ſic ad iudeos loquēs dicit.et nūc ſcio fratres q̄ hec p ignorātiā feciſtis q̄s tñ nō excuſabat de nece xp̄i dum alibi dicit. Ignorās ignorabitur. Erat q̄ppe iuris ignorātia affectata.craſſa vel ſupina. Sic hētici dū ſe morti tradūt ꝓ defēdēdis errorib⁹ ſuis arbitrant ſe catholicos mereri.hūt q̄ppe zelū ſ̄m dat aliq̄b⁹ teſtimoniū paul⁹.ꝫ nō ſm ſciētiā.q̄re ñ ſm ſciētiā? Nimiz q̄ ſciētie dei (q̄ ē ſcriptura ſacra) ſuā ſophiſticā ſciētiā ſic ꝓponūt q̄ eidē nolūt eē ſubiecti q̄muis alit̄ ſint ſibimet cōſcij nō tñ in hoc iuſtificati quia mentitur iniquitas ſibi

Conſide.viij..

Roteſtatio generalis ſeu ꝺditionalis reuocatio qſiqz ſufficiūt excuſare ꝓteſtationē apud foz exteri⁹ quē nō excuſat in interiori foro deus et ecōtra. Cōſurgit hec varietas. qm̄ alit̄ iudicat de⁹ alit̄ hō. de⁹ inſpicit corda et ſcit quid int⁹ agat̄.oformit̄ ad ꝓteſtationē ſeu reuocationē aut diſformit̄ ad eā.hūanū vero iudiciū io ſpectat qđ foris ē et vnde certificari pōt

per signa testes voces et opa quo fit vt vere credẽs interi⁹ et explici te qñq; nõ possit ℔ ostẽdẽ otra testes et signa aliqñ aũt fit econtra vt q̃ veracit̃ ẽ hereticꝰ in corde ille humano testimonio ꝑ allegatiõez ignorãtie vel alit̃ catholicꝰ cẽseat et absoluat. q̃liter ãt debeat aliqs ꝓbare ꝙ nõ fuit ptinax ꝑ allegationẽ ignorãtie vel simplicitatis ℔ magis iurib⁹ positiuis cautũ ẽ q̃/bus inter cetera dicit̃ ꝙ allegans ignorãtiam ꝓbare debz illã Tradũt similiter q̃b⁹ argumentis testi b⁹ et iudicꝫs possũt et debẽt iudices eccastici ptinaciã ouincẽ pñtẽ vel ꝑteritam in errante

Cõsideratio. ix.

Protestatõ spẽalis de fide sicut̃ absoluta reuocatio de erro re req̃runt̃ ad iustificationẽ illi⁹ q̃ ꝑticularẽ errorẽ absolute tenuit in verbis et in fctis ꝙ si legitime monit⁹ facẽ renuit ipe ptinax cẽsẽdꝰ est. Ostendit̃ ꝓma pars tali rõne Nulla ꝓtestatio seu reuocatio que cõis ẽ oim̃b⁹ catholicis. sufficit ad iustificationẽ errãtis in fide. et explicite dũ ℔ ꝑticularit̃ scit aut scire debz. qm̃ nõ ẽ idẽ iudiciũ de catholico et errante. sicut nec innocẽte atq; pccore respectu ofessionis sacramẽtalis. Constat aũt ꝓtestationẽ generalẽ cũ reuocatiõe oditionali ab omnib⁹ catholicis. sine mẽdatio. sine diffamatiõe fiẽi posse. Requirit̃ igit̃ ꝑ errantib⁹ spẽalioꝛ reuocatio. altera ps mãifesta est qꝛ talis nõ ostendit se querere cauta solicitudine veritatez. ℔ forte q̃dã dissimulatõe palliata a velamine reuocatiõe hmõi oditiõis q̃ ad veritatẽ nõ ẽ nisi q̃dã ꝓtestatio fidei genẽalis et nõ ꝓprie reuocatio. qꝛ cõditionalis nihil ponit. Facit ꝑ ℔ qđ dictũ ẽ supꝛ cõsideratione quarta circa finem

Cõsideratio x.

Protestatio catholica đ fide tũ reuocatiõe particulariq; absoluta de erroꝛe licet iustificet errãtẽ ꝙ mõ nõ sit hñd⁹ ptinax aut hereticꝰ. Mõ absoluit tñ q̃n talis exhiterit ꝑsupposita notorietate ꝓmepartis in vtroq; foro dei et hominis. qꝛ talis corrigit̃ et obedit veritati neq; tenet plꝰ errorẽ quẽ deserit ꝑ absolutã reuocationẽ. Deducit̃ altera pars. Cõstat itaq; ℔ solo ꝓuari deũ facẽ. scz ꝑteritũ nõ fuisse. vt notat ſhieronym⁹ et salomon. q̃squis igit̃ fuerit de ꝑterito sic adherẽs erroꝛi suo cui⁹ oppositũ tenebat explicita fide tenẽ aliq̃ modoꝛuz ꝓtacto. qđ ꝑsistebat in illo erroꝛe monit⁹ etiã legitime vel edoct⁹ seu ffnalit̃ seu doctoraliter seu iudicialit̃ ꝑ scripturã sacraz ꝑ rõnẽ euidentez aut alit̃. talis vere fuit ptinax in erroꝛe. et ex ꝙsequenti nedũ hereticãs. ℔ hereticꝰ. ꝓpter q̃ntũlibz emẽdet nũc ꝑt declarari fuisse talis. atq; hereticoꝛuz penis subiici sub ꝑpetua carcerali custodia vel alit̃ sublatis sibi q̃buslibet dignitatis officij vel honoꝛis ingnib⁹. Solet tñ apud eccĩam misericoꝛdia superaltare iudiciuz ꝑfer

tim humilitate reuocãtis errorem ſponte palã et abſolute ꝓſpecta Ex ſi direit ꝓteſtãs hmõi ecce parat⁹ fui ſꝑ audire eccliã. audire determinationẽ ſedis aplice vl̃ ſacri cõcilij ꝙliter accuſor nũc ỽ ꝓtinacia circa doctrinã aliquã ꝓuſqz fuerit ℞ mõ ỽclarata. diffinita. ꝙ iudicata. Quid em̃ mihi de inferioribꝫ iudicib⁹. qđ de doctoribꝫ et eoꝝ diffinitõibꝫ qb⁹ obedire neqqz aſtringor. vt q ſubiect⁹ eis nõ ſũ. ꝛ ꝓlat⁹ vt ipi. doctor vt ipſi Sic blãdit ꝓtinax arrogantia ſibi ſic ſe fallit et alludit tãqz videlicz nihil explicite credendũ ſit niſi papa pri⁹. niſi cardinales illõ ſub ꝓciſa verboꝝ forma ſñialit dãnauerint. Eſt itaqz lõge alit iuxta ỽductionẽ illoꝝ q ꝓbãt nullã inueniri poſſe nouã hereſim. qz q̃cũqz dt illa pri⁹ erat ſcripture ſacre cõtraria. ab ipa qz dãnata. ſicut mõ dicente Augl. Si qđ noxiũ eſt hic. ſcz in ſcriptura ſacra dãnat. Fatemur nihilominus poſſe fieri ỽclarationẽ nouã tã doctrinalit qz iudicialit de aliq̃ hẽſi ꝙ ſcripture ſacre repugnans eſt q̃ declaratio ꝙ ſi fieri habeat ꝓncipalioꝛi ac ſupioꝛi auctoꝛitate generaliter obligãte ꝑ ſedẽ aplicaz et ſacrũ ocliũ. Fit nihilomin⁹ q̃tidie legitima declaratio talis ꝑ doctoꝛes et expoſitoꝛes ſacre ſcripture ac ꝑ ꝓlatos inferioꝛes q̃s oportz explicite multa ſcire ad inſtructionẽ ꝓpri ſui. Hec aũt declaratio ꝙ ſi nõ obliget vt ꝓciſe tal ẽ alienos. obligat tñ vt quincit eẽ facta cõformit ad ſacrã ſcripturã q̃ ẽ añs q̃ proceſſo ſi oña negari rõnabiliter neqt ꝓcedẽda ẽ conſequenter explicita concluſio q̃ declarat et infert qm̃ er veris nõ ſequit niſi verũ Itaqz ſi q̃s diceret ꝙ xp̃s nõ habuit neruos. aut ꝙ omis puer nõ baptiſat⁹ põt licenter occidi aut ꝙ ꝑ bono cõi licitũ ẽ falſũ dicẽ Talis pſeuerãs poſt declarationẽ ſufficiẽtẽ ſibi factam nõ excuſaret a ꝓtinacia q̃ntũcũqz clamaret. peto iudicium eccie vl̃ ſacri ocilij. huic me ſubmitto hãc audio Pot eqdez tali dici ꝙ actũ ẽ ne agas. ꝙ iam diffinitũ ẽ diffiniẽdũ nõ expectes. diffinitũ inq̃m et ſi non in eadẽ verboꝝ forma. tñ in effectu ꝙ in ſñia. vñ fit vt aliqs vno tpe teneat aliqđ explicite credẽ ad qđ pri⁹ fides iplicita ſatis erat. ꝑm Thom. ij. ij. q. ij. vbi loquit de credendis implicite vel explicite

Conſide. xi.

Proteſtatio ſpealis ỽ fide vel abſoluta reuocatio ſpealis de errore nõ debz fieri nrio. dũ q̃s errat neſcient in fide Cõſtat ita qz ꝙ null⁹ mẽtiri tenet. hic aũt neſcient errãs ſi ſe diceret errare mẽtiret ſtãte tali ſciẽtia. Talis ꝓtẽa penas hereticoꝝ vel infamiã etiã poſtea qz depẽditur erraſſe ꝙ abſolute reuocat nõ incurrit. Patuit ℞ in augl. q̃ multa pri⁹ neſcient errata poſtmodũ abſolute correxit ſub nõine retractatiõis vel aliq̃ tali mõ loquẽdi q̃ reuocationez denotabat vtẽdo talib⁹ verbis temẽ dictũ ẽ. min⁹ conſiderate dictũ ẽ. hoc

improbo. hoc nõ approbo. ß mihi nõ placet. Notet ad ß ideꝫ Augl. ad vincẽtiũ xxiij. q. vltl. c. finali et gelasi⁹ ibidẽ. q. ij. c. legit Elicit cõ sequent ex istis dra multiplex inct scient. et nescient errates. et inct scienter et nescienter hẽticos. Et ß q̃ ad tria q̃ sũt crimẽ. mod⁹. et pena iurta qõ notet dom augl. xxiij. q. iij. dicit aplus vt ait Qui sciẽtiam suã q̃muis falsã aut peruersaz nulla ptinaci aiositate defẽdũt. psertim quã nõ audacia sue psũptionis ce perũt. ꝫ a seductis atqꝫ i errore la psis pereũtib⁹ acceperũt. q̃rũt au tẽ cauta solicitudine vẽitatẽ. corri gi parati cũ inuenẽint. nequaqꝫ sẽ inct hẽticos reputãdi. Ex ñ colligi/ tur q⁹ q̃oruplex ẽ mod⁹ errãdi cir ca fidẽ. vno mõ credẽdo q⁹ fides catholica sit falsa. aut scriptura sa cra. et sic errãs dicit scienct hẽtic⁹ qz nõ ẽ pat⁹ corrigi. cũ neget regu lã p quã habz dirigi seu reuocari Põt alio mõ q̃s errare credendo generalit q⁹ fides catholica sit ve ra. ꝫ estimat aliquã eẽ fidẽ catho licã q̃ in veritate nõ ẽ catholica. si cut arriani recipiẽtes scripturã sa crã. ꝫ ad sensũ puersũ q̃ sectã suã solã putabãt eẽ catholicã hi sunt nescienct hẽtici Errãt aũt p̃ceden tes in vtroqꝫ mõ otra fidẽ quam tenent explicite credẽ. Sũt alĩ cir ca fidẽ errates in his q̃ nõ tenent p tũc explicite credẽ. et ß duplici ter. vno mõ ptinacit qz nõ pati sẽ corrigi. sed p̃pter supbiam suã aut alit p̃riũ defẽdũt errorez. Altero mõ dũ pati sẽ corrigi ptin⁹ agnita veritate. qz nõ pertinaci aiositate defẽdũt errorem. ꝫ ex sola simplici tate vel ignorantia sunt in errore. Ceterũ inct hos q̃tuor modos pri mi magis peccãt qꝫ scõi. et scõi qꝫ tertij. Mod⁹ errãdi similit diuersus ẽ. qm̃ in duob⁹ p̃mis error inuenit quẽ tenent explicite diſcredẽ et dif fiteri. tertij vero ptinacit errãt in illo cui⁹ oppositũ p tũc nõ tenent explicita fide tenẽ. ꝫ implicita. sed qz renuũt corrigi dicunt heretici. Qualit vero dephendat aut cog noscat talis ptinacia declarat sũ/ matim in alĩs duodecim dsidera/ tionib⁹ q̃ ad hanc vnã reducũtur hic ab augl. positã. q⁹ tales non q̃/ rũt cauta solicitudine veritatẽ. sed ei⁹ declaratiõi resistũt omissiue vl omissiue. varĩs modis p se vel ali os ꝛbis aut factis iudicialit aut extraiudicialit terrorib⁹ aut mune neri⁹ minis aut blãdicĩs p̃t de/ prauationẽ affect⁹ causa alicui⁹ cõ modi tpalis assequẽdi vel incõmo di deuitãdi circa diuitias. ẽlicias vel honores. Habem⁹ in his tripli cit errãtib⁹ diuersitatẽ in crimine et in mõ. pena similit diuersa est q̃ ad aliq̃. Nihilomin⁹ tertij puniẽtur ficut duo p̃mi si iudicialit euocati se corrigẽ si errorem absolute reuo care. si veritatẽ oppositã p̃fiteri no luerint. qz relinquent curie secula/

ri.aut si se correxerint pñie salutari atvero q̃rti q̃ nõ iũgũt errori suo pertinaciam nũc vel antea.q̃muis sint corripiẽdi p reuocationẽ erroris.ipi tñ nequaq̃ sũt penis hereticoꝝ plectendi nec infamia notã di.sicut apud scholasticos theologos i p̃clara vniuersitate parisien frequẽter obseruat.q̃s ptestatio generalis et cõdicionalis reuocatio iuuit ad hoc ne ꝺ ptinacia notarent.iũcta humilitate qua ptin reuocant errorẽ nedũ conditionaliter sed absolute que reuocatio sufficit magris ad purgationez nec ab actib⁹ studij legitimis exercendis vel dsequẽdis reuocãtes obinde repellũtur

Cõsideratio.xlij.

Protestatio generalis aut cõdicionalis reuocatio nõ obstat q̃n sic protestans aut reuocans dici possit suspectus de heresi. q̃ñq̃ leuiter.q̃ñq̃ vehemẽter.aliquãdo violenter.Patebit hec cõsideratio per precedentes .si docuerim⁹ q̃s est dicendus de heresi vel leuiť vl vehementer vel violenter suspect⁹ Et hoc alias latiori sermone declarauim⁹ nũc sũmatim repetatur Itaq̃ suspitio leuis prouenit ex signis exterioribus operum vel verboꝝ.ex quibus cognitis accipit coniectura qua concludi põt non quidez frequenter.sed raro seu cõtingenter.vt in paucioribus ꝙ talia agens vel dicens est hereticus Itaq̃ consequẽtia leuis ẽ et thopica.sicut argueremus .Petrus non venit ad ecclesiam in solennitate natiuitatis beate Marie virginis ergo non bene sentit de ea .vel sic. Petrus assumit nomen dei frequẽter invanum deierans et negans eum.ergo non bene credit de eo Porro vehemens suspitio prouenit ex signis exterioribus operum vel verboꝝ.ex quibus cognitis accipitur argumentum concludẽs frequenter et vt in pluribus ꝙ talia agens vel dicens est hereticus vt si quis neget explicite.palam.q publice ea que debet ex officio scire plus q̃z alij.q̃muis possit in rei veritate negatio talis ex ignorantia prouenire vel animi leuitate nõ ex heretica prauitate Dicimus demum suspicionem esse violentaz que sumitur ex signis exterioriꝫ operum vel verboꝝ .ex quibus cognitis concludi solet efficaciter et vt semper ꝙ talia agens vel dicens est hereticus quemadmodũ si quis predicet publice ꝙ christus non fuit verus deus.ꝙ deus non est diligendus super omnia ꝙ licitum est passim homines occidere sicut bestias.ꝙ iuramenta nõ sunt tenenda.aut si patenter adoret sepulcrum Machometi .Vel si deferat habitum iudeis appropriatum .non quidem ioco faciens

hoc ſed ſerio. Conſtat nēpe ꝙ poſ ſibile ē talia facietē vel agētē tenē veracit interi⁹ fidē catholicā. ſicut de ſalomone idolatrāte. et de mar cellino idolis ſacrificante dicunt multi ꝙ neuter eoꝝ fuit hereticꝰ in mēte Nihilomin⁹ ecca de exteriori b⁹ iudicās nō de occultis arguet in talib⁹ violentā p̄ſūptionē et p̄m eā feret iudiciū Exēplo ſalomōis de meretricib⁹. i. Reg. iij. et ℔ niſi ta lis violēter ſuſpect⁹ ſe legitime pur gauerit. allegando vel ignorantiā vel timorē. vel fictionez. vel aliq̄d hmōi paratū corrigi ſe dmōſtrēs Quocirca patz valē plurimum cir ca ſuſpiciones hmōi aſſumendas p argumentis oſiderare conſuetu dines p̄riaꝝ. locorū tēporum. pſo narū. modos q iudicia. Euenit q̄p pe ꝙ verbum vnū dabit ſuſpitio/ nē hereſis in vno loco vel in vna pſona. qđ in alio loco vel perſona nihil reputabit. Exēplū de negāti bus et deſpiciētib⁹ deū q̄tidianis verbis in certis partib⁹. qđ in ali is partib⁹ multis horribū iudica ret et hereſi proximum

Has interim cōſidera tiōes duodecim poſuiſſe velut in trāſcurſu ſuffecēit xrix. mēſis octo/ bris āni. M. cccc. xv. in ciuitate Cō ſtañ. vbi ſacrū agebatur generale concilium. preſtante eo qui eſt deꝰ benedictus in ſecula Amen

Explicit

Incipit tractat⁹ mgri Johis Gerſon. qūo q an liceat in cauſis fidei a ſūmo pōtifice appel lare ſeu eiꝰ iudiciū declinare

Queriť vtꝝ hec aſſertio ſit catholica taz iure di uinit⁹ ꝓmulgata. q̄ eē humano q̄b⁹ ſacroꝝ ca nonū auctoritas initiť Nulli fas ē a ſup̄mo iudice videlicz aplica ſe/ de ſeu romano pōtifice ihu xp̄i vi cario in ťris appellare aut illi⁹ iu diciū in cauſis fidei q̄ tanq̄ maio res ad ip̄m et ſedē aplicā deferen de ſunt declinare. Arguiť ꝙ ſic au ctoritate ſciſſimi dñi nr̄i Martini pape q̄nti in ſua ōſtitutiōe ad per petuā rei memoriā facta et ꝓmul gata in ōſiſtorio generali. celebra to Cōſtañ. ſerto id⁹ marcij pōtifi cat⁹ ſui āno p̄mo. vbi repitur hec aſſertio ſicut dicitur. et videtur in canonuz littera manifeſte fūdari

Arguitur in oppoſitum p̄mo auctoritate determinationis ſiue conſtitutionis generalis cōci lij Conſtañ. que determinatio mul tipliciter facta eſt et practicata. et ſpēaliter in ſeſſiōe publica. celebra ta die ſexta aprilis anno. M. cccc. xv. q̄ ſic habz inter cetera Et p̄mo declarat ꝙ ipa ſca ſynod⁹ in ſpū/ ſco legime congregata. generale

Cōſiliū faciens q eccīaz catholicā militātem repītās ptātē a chriſto immediate habz. cui quilibet cuiuſcunqz ſtatus vel dignitatis etiam ſi papalis exiſtat obedire tenetur in his que pertinēt ad fidem et extirpationē dicti ſciſmatis ac generalem reformationem eccleſie dei in capite et in mēbris. Item declarat q quicunqz cuiuſcūqz ſtatus vel dignitatis etiā ſi papalis exiſtat. qui mandatis. ſtatutis. ſeu ordinationibus aut p̄ceptis hui⁹ ſancte ſynodi et cuiuſcūqz alteri⁹ concilij generalis legitime congregati ſuper premiſſis ſeu ad ea pertinentibus factis vel faciēdis obedire contumaciter cōtempſerit. niſi reſipuerit condigne penitentie ſubiiciatur q debite puniatur. etiā ad alia iuris ſubſidia ſi op⁹ fuerit recurrendo. Deinceps arguit̄ rationibus ducentibus ad inconuenientia manifeſta contra ius diuinum pariter et humanum.

Sequeret̄ em̄ primo q papa non ſubiiceretur legi diuine vel euangelice. que generaliter abſq; omni exceptione promulgata eſt a xp̄o Math. xviij. duz loqueretur ad perſonam petri. ſicut tradit eccleſia et circumſtantia textus ſatis indicat. Si peccauerit in te frater tuus ꝛc. Sequitur dic eccleſie. q ſi eccleſiam non audierit. ſit tibi ſicut ethnicus q publicanus ꝛc. Hoc aūt conſequens eſt erroneum manifeſte. quoniā papa eſt frater noſter. Alioquin non deberet dicere pater noſter. ſi non ſumus fratres ipe et nos. Sed haberet dicere pater meus vel pater mi. Dz nec cardinales nec epiſcopos fratres appellare deberet. Deniqz conſtat q eſt proximus noſter. et ex cōſequēti frater non obſtante q pater ſit Eſt inſuper papa peccabilis quoniam circundatus eſt infirmitate. ſicut notatur ad hebreos q̄nto

Sequitur ſecundo q paulus legiſſet contra ius diuinum et humanum dum reſtitit petro in faciem. hoc eſt publice et coram eccleſie cōgregatione. ſicut habet Gallatas. v. Hec enim reſiſtentia non fuit minor prouocatio pauli contra petrum q̄z fuiſſet appellatio ad eccleſiaz. imo fuit equiualenter appellatio. Jmō et ſi petrus deſiſtere noluiſſet. fuiſſet ab eccleſia condēnandus Conſtat autem q petr⁹ erat ſummus pontifex. et p̄m doctores confirmatus in fide et gr̄a poſt pentecoſtē Propterea dicūt q petrus non errabat in fide nec hereticabat. ſed tātūmodo nimis diſſimulanter ſe habebat circa obſeruatiōem legalium. dicebat ideo paulus q nō recte ambulabat ad veritatem euangelij et q reprehenſibilis erat. Ex quibus palam elicitur q ſummus pontifex qui ſuccedit petro in apoſtolatu reprehēdi poteſt publice per doctorē theologū. qui in officio predicationis ſuccedit Paulo. etiam vbi nō hereticaret vel erraret in fide. et hoc ſimiliter elicitur generalius et

Quō et quādo liceat in causis fidei

inconuincibili' et auctoritate pri me allegata. Si peccauerit in te frater tu'. quēadmodū pluries in sacro Constan concilio latissime deductū est in sermonib' publicis et multiplicib' scripturis. quorum copie sunt apud multos

Sequeret tertio q papa q̄ est mēbr̄ corpis ecclie sic hōies si scandalisaret totuz corp' ipe nō esset rescindend'. vt totuz corpus sanum fieret. contra doctrinaz xp̄i euangelicaz fundatā in similitudi ne iuris naturalis. Matb. xviij cū glosis et determinationib' docto/ rum in materia de scandalo se fū dāt̄ū i hac lege diuina q naturali

Sequeret q̄rto q petr' sūm' pontifex non debuisset com pelli reddere ratiōem ab aplis et fratribus qui erant in iudea. quia visitauerat cornelium gentilem. cu ius tamē oppositū dicitur expresse Actuū. xi. cuz adisset petr' hieroso lymā scz vbi erat ecclesia discepta bant aduersus illū qui erant ex cir cūcisione dicentes. quare introisti ad viros preputiū habētes q mā ducasti cum illis? et statim subiun gitur obediētie petri respōsio. dās in hoc successorib' suis formā de/ bite humilitatis. quā expressit epi/ stole sue p̄me. ca iij. Parati inquit semp ad satisfactionē omni pōscē ti vos rationem de ea que in vo/ bis est fide q spe. Q si in destructi onem fidei sūmus aliquis pōtifex volens superbire nollet hoc facē constat q a fratribus eque posset

accusari. sicut et petrus

Equeretur q̄rto q alicui in/ iuriato per papaz sicut potest eue nire tam in corpore q̄ in mēbris imo q in fama circa ea q̄ fidei sūt non pateret in casu dabili aliqua defensio vel grauaminis subleua tio. quod est contra ius naturale. cui ius diuinum nō repugnat. Pa tet tamen consequentia. dato casu tali vel simili sic Petrus qui previ cat coraz papa et multitudine po puli copiosa q xp̄us fuit ver' pro/ pheta. iubeat tunc papa q petru datur in carcerem. eo q predicat istam veritatem. Sētiat petrus q si appellet ad concilium generale summittēdo se eidem. q populus proteget eum ne scādalisabitur in doctrina eius. ꝫ manebit in recta fide q xp̄us fuerit verus prophe ta. si autem non appellauerit. popu lus reputabit q papa veruz dicat et bene faciat. et ita deseret fidem cum predicatore suo. Queritur in casu si petrus dicere poterit conci lium appello quemadmodum pau lus timens a sedicie fis occidi. cla mauit cesarem appello. Hanc autē materiam latissime et studiosissime prosecutus est q fundauit okam in dialogo suo. cuius solius auctori tati nō oportz inniti. quamuis fu erit egregius theologus. sed inni/ tendum est ratiōibus suis pro q̄n to robur et auctoritatem accipiūt a sacra scriptura. cuius contempt' cum suis professoribus sepe duxit et ducet in errores

Sequit̃ ſexto ꝙ in nullo caſu papa poſſet iudicari vel de/poni ꝑ generale ociliū q̃ntūcunq; criminoſus eſſz vel ſcādaloſus ec cleſie.patz oña.qm̃ et oppoſito ſe/quitur oppoſitū. Si em̃ papa pōt iudicari vel deponi ꝑ generale cō cilium.ipe poterit denunciari per aliquez vel aliquos coz̃ concilio p̃ſenti vel futuro. Qui ſi velit gra/uamen inferre talibus denūciare volentib⁹.nōne poterūt ipi ſe po nere extra man⁹ſuas vel poteſtatē ne de facto grauet eos et oppri/mat iniuſte.B aūt facē ē vere et eq̃ ualēter ab eodē appellare Et hoc practicatum eſt in ocilio piſano ꝑ vtrūq; collegiorū duarum obedi entiarū.ſcz Gregorij⁹ Benedicti ſic in ſuis obedientijs nūcupatorū hoc etiā practicatum ē per quoſ/q; reges q̃ principes.qui ſe ſubtra xerunt ab obedientia illorū quos iſti vel illi iudicabāt eē ſūmos pō tifices.que tñ ſubtractiōes appro bate ſunt ꝑ ſacruz Cōſtañ concili um.quedā expreſſe quedam impli cite vel equiualenter

Sequeretur ſeptimo q̃ magis ad hominem.ꝙ conciliuz ge nerale nō eſſet ſupza papam vel iu dex pape legitim⁹.cuius oppoſitū determinauit et practicauit ſacrū Conſtañ.concilium .Non em̃ pro/ceſſum eſt ad inchoandum depoſi tionem Johannis quouſq; fuiſſet articulus iſte declaratus .ſicut ap paret ex actis eiuſdem concilij.q̃/niam aliqui videbāt ſuper hoc heſitare Cōſtat autez ꝙ ab omni homine qui habet legitimuz ſupe riorem iudicez ſiue ſit vnus homo ſiue vna cōmunitas.pōt ſi rationa bilis et vrgens immineat cauſa fie ri appellatio ad eundem iudicem. Et ſi dicatur ꝓut aliqui fingē vo lunt ꝙ concilium non eſt ſupza pa pam.niſi quando eſt hereticus ſeu deuius a fide.in quo caſu non eſt mirum inquiūt ſi conciliū ſit ſupza talez papaz.quia deſijt eſſe papa et eſt inferior omni homine. et ita nitūtur etiam euadere illam ineua ſibilem xp̃i legē.Si peccauēit in te frater tuus ꝛc.Hoc breuitez ad p̃/ſens reuellitur Primo quia Joh̃ā nes non eſt accuſatus vel cōuict⁹ de hereticа prauitate et tamē con cilium vocauit et iudicauit ipſum tanq; ſuū ſubditum Iñ et in toto proceſſu vſq; poſt ſententiam diffi nitiuam ſue depoſitionis reputat⁹ eſt ab eodem cōcilio verus papa Impli⁹ non eſt verum ꝙ papa eo facto quo cadit in hereſim p̃ſertiz latentē ſit depoſit⁹ a papatu.ſicut nec eſt verum de alijs epīs.quēad modū iſta materia declarata ē ali bi latius Reducēdo hanc opinio nem ad multiplex inconueniens ſi cut ad incertitudinem eccleſiaſtice policie et ſuſceptionis ſacramento rū Et ad fauorabilitatē damnate doctrine.Joh̃.wicleef q̃ p̃ncipaliē inūtebat tali fūdamēto.ꝙ null⁹ exi ſtēs i pcō mortali erat p̃p vel epūs nec oſecrabat ꝛc.Et q̃ bñ pōdēat cās repbatōis h⁹ doctrine Wicleef

in hac parte Ille vel similes cause concludunt q̄ peccatum hereseos licz reddat vnū prelatū dignū de/positione iūcta pīnacia. nō tamē reddit eū depositū eo facto. ꝫ re/quirit hūana depositio. Sicut em̄ nulla sanctitas q̄ntūcūq; magna cōstituit aliquē in statu papali vel ep̄ali. nisi per electionē humanā ō lege cōi contra opinionē waldenſiū. Ita nulla iniq̄tas remouet aliquē ab ep̄ali gradu vel papali de cōi lege si nō interueniat humana depositio. Ampli° tertio quo ad hoc arguitur. q̄ concilium sit iudex pape non hereticī imo sancti. assi/gnando casus multos in quib° aliquis ep̄us ver° papa poterit per multos testes diffamari de hereti ca prauitate seu fautoria heresis. aut p̄ vehementes coniecturas ex o/bus q̄ conuersatiōe diffamabi/tur apud multos et graues popu los q̄ non recte ambulat ad veri tatē euangelij. aut q̄ lapsus est in heresim iam damnataz. aut q̄ no uaz velit confingere. cōstat q̄ exi/stente generali concilio vel proxime futuro. poterit idē papa iudicialiē cōpelli vt purget se. quēadmoduz exēplificatū ē ō petro. Q̄ si nollet hoc facē put facere voluit marcel lius sine accusatione sua de idola tria. Nōne concilium posset consequ/ter ad depositionis sue ſniam p̄ce dere. Et si dicatur q̄ non. ex quo non est hereticus Respondetur q̄ apud iuditiū ecclesie vbi circa ea que facti sūt fallere potest et falli. simile est iudicium de his que non apparent et que nō sunt. Et p̄ hoc elidit̄ manifeste friuola respōsio dicentium papam non subīci cor rectioni fraterne aut iudiciali iūsse a xp̄o vbi p̄us Si peccauerit ꝛc.

Sequitur octauo et ad hoc nem multiplex inconueniens in eis que facta sūt et que adhere/tes predicte assertioni nullatenus existimandi sunt concedē velle Et primo q̄ Johannes olim vicesim° terti° reputandus est adhuc papa sicut p̄ius. et ita q̄ sanctissim° do minus noster papa Martinus nō est legitime electus neq̄ papa. Q̄ idem dominus noster et suum col legium noluit ea que conciliariter facta sunt per sacrum Constañ. concilium inuiolabiliter obseruare cui° tē oppositum idem domin° no ster pluries palā dixit Q̄ impera tor nō est confirmat° in imperium q̄ grauiter peccant attendeñ. pre/dicta qui dant obedientiam domi no nostro summo pontifici tanq̄ pape. Deniq̄ petrus de luna fuis set iniuste et perperam accusatus in concilio de materia heresis p̄ci pue. et principaliter Quoniam in quadam constitutione que de ver bo ad verbuz ponitur in actis cō cilij ipse conatus fuit determina/re. q̄ nunq̄ licitū ē aut fuit facere subtractionem ab eo neq̄ ab aliq̄ vero papa. fundās se in hoc q̄ pa pa non habebat superius iuditiū i cris. nec p̄t ab aliq̄ iudicari hec aūt reputata fuit hētical' ostitutio

et ita de plurimis ſuconuenientib⁹ diceretur

Postremo dimiſſis illis q̄ ſunt in facto circa iuſtificationem vel iniuſtificationez appellationis dñoz polonoz. Nā mlta hincz inde diuerſa imo aduerſaz cōtraria videnť aſſeri. circa q̄ theologicum negotiū nō verſať. niſi p̄ q̄nto ſb̄ regulis generalibus et auctēticis dareť ars ſicut et data ē quincendi aliquē de ptinacia et fautoria hereticе prauitatis. Cōuertať tandez inq̄ſitio pticulate qōnis circa vltimā pticulā ſuā q̄ ſic habz. Q⁹ nulli fas ē ꝛc. Illi⁹ videlicz aplice ſedis ſeu romani pōtificis iudiciū in cauſis fidei. que tanq̄z maiores ad ip̄m et ſedē aplicā deferēde ſūt declinare

Unt alīq̄ ſicut dicť q̄ minus iſtā pticulā reputant ſuſtinibilē. q̄z p̄cedentē. q̄lificātes eaz p̄ ē palā hēticalis. et toti⁹ eccīaſtice hierarchie circa fidei defēſionē ſeu conſeruationē finalē et reſolutiuam ſubuerſiua Nituntť aūt fundare dictū ſuū in aliq̄b⁹ ꝓpōib⁹ q̄ reputāt catholicas veritates

Prima propoſitio

In cauſis fidei iudiciū inniti debet infallibili regule. ſic p̄ vltim⁹ et ſūm⁹ iudex cui ſāie nēcario ſtandū ē tanq̄z vere catholice nō ſit a fide deuiabilis. alioq̄n ſtaret in caſu p̄ hōines obligarenť aſſentire cōtra fidē

Scēa propſitio

In cauſis fidei non habeť in terra iudex infallibilis. vel q̄ nō ſit deuiabilis a fide ō lege cōi. p̄ter ip̄az eccīam vniuerſalē vel ocilū. generale eam ſufficienť repreſentans

Tertia ꝓpoſitio

In cauſis fidei null⁹ pticularis hō p̄ ſuā determinationē p̄t ō ꝓpoſitiōe non hereticа facere hereticā. ſicut nec de catholica nō catholicā. ita nec papa nec epūs ꝓprie et vere loquendo poſſunt ꝓpoſitionem aliquam hereticare. Poſſunt tamen propoſitionem aliquam que videtur aliquib⁹ non hereticа declarare q̄ ſit hereticа. et hoc iudicialiter ſicut doctores ſcholaſtice hoc faciunt vl doctrinaliter. Et hoc appellatur facere articulū. diuerſimode tamē qz pape determinatio penalis extendit ſe ad omnes fideles ſed epalis tantūmō ad ſubditos ſuos. vt preſciſe eſt epiſcopalis

Quarta ꝓpoſitio

In cauſis fidei nulla determinatio iudicialis epiſcopi imo nec pape ſolius preſciſe vt eſt epiſcopi vl papa ligat fideles ad credendum q̄ ita ſit de veritate fidei. ſicut pretendit ſua declaratio. quoniaz taz papa q̄z epūs deuiabiles ſunt a fide. obligat tamen ſubditos ſub pena excommunicatiōis talis determinatio. q̄ non dogmatiſent oppoſitū talis determinationis niſi appareat manifeſta ratio repugnandi vel per ſacram ſcripturaz vel p̄ reuelationem. vel per eccleſie ſeu generalis conciliī determinationē

Quinta propoſitio

Quō liceat in causis fidei appellare

In causis fidei sicut pt ɔclinari iu
ditiū epi si appareat deui⁹a fide.q
requiri iuditium pape sic de papa
respectu generalis ocilij suo mō di
ci pt.Et hec ad formā respōsiua se
quēs ex pmissis.Jūcto q apud sū
mū pontificē ad ei⁹ sedē romanaz
pt esse qnqz raritas pitorum in sa
cris litteris et in vera fide ꝓbato
rū.magis qz apud quosdā ex ipis
qui generalia habent studia sacre
scripture et aliarum facultatum

Sexta ꝓpositio

In causis fidei illa causa dicit ma
ior esse non q̄ est de re maiori.sicut
de trinitate⁊ vnitate psonarū.sed
q̄ difficilis est et ambigua ad dcē/
minādū iuxta tertū scripture.Ero
xvij.ⁱ.Deutl. xvij.et ij.paralip̄ .xix
Jn qb⁹ fūdant canones dicentes
q causse maiores fidei sūt ad sedē
apostolicā referende

Septima ꝓpositio

In causis fidei potēit vna causa di
ci maior apud aliquē epm vel dio
cesim.q̄ apud aliuz epm vel dioce
sim nō reputabit eē maior. vel ad
supiorē sicut ad papaz remittēda
qz scz apud talē epm vel diocesim
ꝓter abūdantiā theologoꝝ cau
sa talis nō reputabit difficilis vel
ambigua.ꝫ p sacrā scripturā iam
dānata vel approbata

Octaua propositio

In causis fidei nō minus alīqñ oc
currēdū ē siue p epm vel p sūmum
pōtificē.siue p generale cōciliū dū
cernunt oriri scandala et errores
crudeles et impñ cōtra pacificum
uictū xpiani ꝑpli.q̄ maxime consi
stit in obseruatione māndatoꝝ dei
de seruando iuramēta.et de nō in/
terficiēdo homines auctoritate p/
pria.et de nō pstādo ad vsurā.vel
de nō rapiēdo.vel ɔ nō adulterā
do.qz dū insurgūt errores contra
aliq̄s de articulis fidei qui nūera
ti sūt in symbolo formāt igit rō/
nē suā q̄ predictā particulā impu
gnāt iuxta ꝓpositiōes pmissas p/
sertim iuxta q̄nqz pmas .Jtas ē in
casib⁹ ocernētib⁹ causas fidei de/
clinare illi⁹ iudiciū.q̄ reperiret de/
ui⁹ a fide.vel eis q̄ fidei sē cū suis
cōciliarijs vehemēt suspect⁹ per
aperta signa nimie dissimulatiōis
vel acceptiōis psonarū .vel aliun
de multis modis.Qz loquēdo sp
cū reuerētia staret aliquez sūmum
pōtificem cū suo collegio sic posse
deficere circa ea q̄ fidei sūt.quēad
monū petr⁹ et alij apli defecerunt
in passiōe. imo q min⁹ videret sic
petr⁹ deficiebat nec recte ambula
bat ad veritatē euangelij.⁊ reprhē
sibilis erat dū paul⁹ sibi restitit in
faciē.ac inde declinabat ei⁹ iudi
ciū.ergo fas ē interdū sūmi pōtifi
cis iudicium in causis fidei decli
nare Hec aūt dicta sūt vl argu
mētata magis ad veritatis inqsiti
onē.qz ad alicui⁹ psertim scissimi
dñi Martini pape reprhensionē.at
tento q cōstitutio sua q̄ntuz ad il
la q̄ fūdant i facto ñ iacet sub the
ologica reprhensiōe.Et q̄ntum ad
alia q̄ ius ocernūt sicut est pdicta
ps excepta.Dicerent benivoli sui
q nō obstañ allegationib⁹ in op/
positū.illā pt suscipē rōnabilem et

veram interpretationē.ſicut recipi unt cōſtitutiōes poſitiue decretis inſerte quib⁹ innitiť. Sic intelligē do ꝙ nō eſt fas appellare a papa vel ei⁹ iudiciū in cauſis fidei decli nare.nō quidē ꝑ omni et in omni caſu.ſed qñ facit id qđ in ſe ē ꝙ qñ nō apparet deui⁹ a fide .ſed ambu lat recte ad veritatem euāgelij ſine ꝓſonaꝝ acceptiōe .quēadmodum in ꝓhemio et narratione ſue cōſti tutionis dicit eē faciēdū ꝑ ſūmum pōtificē.et ꝙ ita fecit affirmat Nā cōſtitutiōes et leges ꝑm Ariſtote/ lem feruntur vniuerſaliter.quāuis in aliquo caſu dabili pati poſſunt inſtantiā. Porro dñs noſter tollē poterit efficaciter ſuſpitionem ſini ſtram.que contra ſāctitatē ſuā fie ri poſſet ſi dicta ſua factis cōpēſet hoc eſt ſi ſponte nullo inquirente damnet doctrinā illam peſtiferam et crudelē contra polonos.cum ſi/ milibus et alijs.cū tali celeritate ꝛ rigore.qlem fidei materia vergēs in ſcandalum et perniciem reipu/ blice poſtulat et requirit.ꝑcul ab/ iecta quauis acceptione ꝓſonaruꝝ

Explicit tractat⁹ mgri

Johannis Gerſon ſacre .pagine profeſſoris erimij. Quō et an lice/ at in cauſis fidei a ſūmo pontifice appellare ſeu eius iudicium decli/ nare

Sequitur libellus eiuſ

dē doctoris articulorū theologi coꝝ et ſcholaſtice opoſitoꝝ .otra petrū de luna ad quincēdū eū fu iſſe et eſſe notorie hereticū.et ꝓtina cię erraſſe et errare contra catholi cā et euāgelicā veritatē ſup ꝓtāte et auctoritate eccie. Et otinet du os tractat⁹. In ꝑmo ponunť gene rales articuli In ſcdo ſpēales .et qui ſubſūpti ſpēalič ex generalib⁹

Primus articulus

Et ꝑmo cōſtat ꝙ iſte ē articul⁹ fidei ꝙ eſt vna ſca catholica et aplica eccia Scds articul⁹ Itē ꝙ hec vnitas eccie non ſic de pēdet a ꝓſona pape eſſentialič.qn poſſet manē vna et maneret de fa cto qñ nullus eſt papa in eccia Terti⁹ articulus Itē qmuis vnitas eccīaſtica eſſentialis ſit ad ꝑm arium caput xp̄m. Nihilomin⁹ vnitas altera accidētalis vel ſecū daria cōſiſtit in obediētia ad vnū ſūmū pōtificē q̄ eſt caput ſecūda riū in eccia cū xp̄o. Sic videlicz ꝙ qlibz catholic⁹ debz hr̄e ꝓmptitu dinem ſeu ꝑparationem animi ad obediendū vno ſūmo pōtifici. dū cōſtitēit ſibi aut ſtare debuēit ꝙ ſit papa aliqs legitime electus. Et vltra ſcdo requirič ꝙ non ponat ſciēter impedimētum omiſſiue vel omiſſiue.ne ꝓficiať eccie dei vnus papa cert⁹ et legitime elect⁹. Ideo eū ordēnat⁹ē inter ceteras cauſas Jobes buys.qz dicebat ꝙ eccia

dei vsq3 ad oſũmationẽ ſeculi po
terat eque bene regi p̃ ſacerdotes
diſperſos p̃ mũdum. abſq3 vno ca
pite. ſicut cum tali capite. Nñ ſicut
dicũt theologi q̃ ſacramẽtũ ofir
matiõis eſt ſacramẽtum nẽcitatis.
nõ q̃dẽ ſimplicit̃. cũ ſine illo ſtaret
ſalus ſed ſic q̃ obligat q̃libet ad
nõ cõtẽnendũ ſuſceptionẽ hui⁹ ſa/
cramẽti p̃ tpe et loco oportunis.
Jta p̃portionabilit̃ de vnione vel
adheſiõe ad vnicũ papã p̃t intelli
gi. ſicut etiã dici ſolz apud theolo
gos q̃ p̃ceptũ affirmatiuũ quale
eſt de habẽdo papã obligat ad ſẽ
per. nõ p̃ ſp̃. Item q̃ culpabilis in
priori articulo. p̃mo mõ vel ſcõo
vere dicitur fautor et nutritor ſciſ
matis. imo⁹ ſciſmatic⁹ ſi iũgat pti
naciã id eſt ſi nõ velit corrigi q̃m/
uis ſtaret q̃ ex ℞ ſolo non eſſet he
retic⁹ ſi faceret ℞ nõ ex errore intel
lect⁹. ℨ ex depꝛauatiõe affect⁹. q̃m/
uis apud eccĩam hñdus eſſz ille
vel heretic⁹ vel de hereſi vehemen
ter ſuſpect⁹.

Quart⁹ articul⁹

Jtẽ q̃ eccĩa ſic inſtituta ẽ a x̃po
p̃fecto legiſlatore. q̃ p̃t ſe continu
are et de facto ꝛtinuabit in vnita
te vſq3 ad cõſũmationẽ ſeculi et ℞
intelligendo. nedum de p̃maria et
eſſentiali vnione q̃ eſt ad x̃pm. ſed
de accidentali et ſecũdaria ad ſũ
mũ pontificẽ. ſic q̃ põt et poterit
ſibi inſtituere caput vnũ ſcõdariuz
qđ dicit̃ papa. Et q̃cũq3 impedit
ſcienẽ omiſſiue vel omiſſiue ta/lem
vnitatẽ eccĩe. agit ꝛtra articulũ iã
dictũ. vnã ſãctã catholicã ℟. Etiã
vbi videret̃ ſtare. cuz p̃ma vnitate
ad x̃pm. Jnde patz q̃ aliquis exi/
ſtens papa legitime elect⁹. p̃t effici
ſciſmatic⁹. ſi det impedimẽtũ ſcien
ter omiſſiue vel omiſſiue. q̃ tota ec
cleſia nõ obediat vni ſũmo põtifi
ci. Dũ exẽpli gr̃a. papa nõ p̃t re/
ducere maiorẽ partez x̃pianitatis
ad obediendũ vni capiti niſi ceſſe
rit et alter oſtituat. Jpe vero ℞ pti
naciẽ renuit facẽ aut in aliq̃ multi
plici caſu tali ſimile diceret̃ ꝺ in/
obediẽtib⁹ vero pape q̃ p̃ñt eſſe
ſciſmatici. et alij q̃ nõ obediũt ſed
parati ſunt obedire mõ p̃dicto vt
apponũt diligẽtiã ſuã q̃ vniat̃ ec
cleſia ſũt immunes a ſciſmate

Quint⁹ articul⁹

Jtẽ ſi p̃bet̃ de aliquo q̃ circa
p̃miſſa ſit hereticus ℞ ẽ iurta ver
ba auguſtini q̃ fingat ſibi nouum
errorez vel antiquũ ſequat glorie
ſue p̃ncipat⁹ ſui cauſa. p̃babitur
ꝺſequent̃ manifeſtiſſime q̃ talis ẽ
nedũ fautor ſciſmatis. ſed vere ſciſ
matic⁹ Et ideo ſufficiat in ſequen
tib⁹ coartare ſermonẽ ad hereſim.
q̃m ex iſto ſufficienter cõcludetur
ſciſma

Sext⁹ articulus

Jtem q̃ dũ nullus eſt papa vel
dum lapſus eſt in hereſim manife/
ſtam et iam damnatam. vel dum
conſentire non põt q̃ eccĩa cõgre
getur. qz ſcz effectus eſt amens et
inſanus incurabilit̃. vel incarcera
tus eſt taliter q̃ haberi nõ poteſt
acceſſus ad eum. etiã ſi neceſſitas
vel euidens vtilitas immineat p̃t
ſe congregare ſicut papa. Et idem
dicendũ eſt vbi papa ſufficienter
ſũmat⁹ et requiſitus p̃ ogregãdo

ecclesiā ad vniendū eam in fide et moribꝰ vel ad constituēdū sibi papam certū. nollet contumaciter eā conuocare. ¶ Septimus articulꝰ

¶ Itez iste articulꝰ sequit ex pozibus. vt ex negatione eiꝰ sequerek ꝙ ecclia nō fuisset a xpō pfecte instituta. p sui conseruatiōe et vnitate legitima in mēbris suis in fide et moribꝰ et ad vnū caput scōdarium verū et certū. qō apertissime cōtra apl̄m ad Ephe. iiij. et alibi multis locis. et Ozee pmo

Octauꝰ articulus

¶ Itē ecclia dicitur catholica id est vniuersalis et apl̄ica. qm̄ oīs homo generaliter obligat adherere firmiter illis veritatibꝰ q̄s eadem ecclesia tenet. docz. et p̄dicat que veritates sūt sufficienter in sacra scriptura cōtente. presertim in euangelio vel ex contētis in sacra scriptura. et clare deducūt vel p apostolox doctrinaz successiue deducte sunt de generatiōe in generationē vsqz ad nos p obseruationē legitimaz. Iñ dicit ecclia apostolica. qm̄ in apl̄oꝝ doctrinā fūdata est. taz verbis q̄z scriptis

Nonus articulus

¶ Itē dū est data in euangelio p xp̄m aliqua regula generalis obseruanda. illa obligat omnē hominē habentē vsū rōnis. nisi de exceptiōe alicuius hominis cōstiterit p eandē legē euangelicaz. et nō solū p humanā traditionez vel exceptionē. qm̄ inferioris lex ꝺrogare nō p̄t superioris auctoritati

Decimus articulus

¶ Itē ꝙ hec est lex euangelica generalit̄ p̄mulgata Math. xviij. Si peccauerit in te frat̄ tuus vade et corripe eū inter te et ipm solū. Si te audierit lucratꝰ es fratrem tuū Si te nō audiēit adhibe tecū vnū vl̄ duos testes. vt in ore duox vl̄ triū testiū stet oīe ꝟbū. ꝙ si non audiēit eos dic ecclie. si aūt ecclesiam nō audierit. sit tibi sicut ethnicus et publicanꝰ. Sequit otinuo. Amen dico vobis. quecunqz alligaueritis sup terrā ꝛc. Ubi fūdat̄ ptās supnaturalis ecclie vltra naturalē Undecimꝰ articulus

¶ Itē ꝙ ad p̄dictū articulum corroborandū ex alīs sacre scripture passibꝰ. possent induci varie leges que sūt de iure p̄zie diuino et expresso. imo et iure p̄zie naturali. p̄supposito diuino. vt de abscisione partē corporis scādalisātē totum corpꝰ. siue sit pes. siue manꝰ. siue oculꝰ. Mat. xviij. Et ita de reliquis. Sz sufficit ad deducēdū p̄posituz hec vnica lex predicta. Si peccauerit. Et forte diceret hic aliquis ꝙ quicqd sit de mēbris abscindis aut recidēdis. caput tamē non p̄t abscidi vita manente. Respōdeo ꝙ similitudo corporis veri et mystici nō est hic vsq̄quaque cadez. qm̄ sine capite naturali corpus nō potest viuere. sed sine capite secūdario corpus mysticuz p̄t habere vitam. sicut in casu nostro patet de papa quo remoto vl̄ abscisso. stat vnitas et vita in corpore mystico ecclesie. et hoc i virtute capitis essentialis et primi. quod

est xps ¶ Duodecimus articulus
¶ Item sicut sũm⁹ pontifex q̃ntũ cũq; legitime fuerit electꝰ est filius ecclesie Sic dici ꝑt et debz frater vniꝰ cuiusq; hominis de eccia Jñ et ad ℟ significandũ dedit nobis xps hanc formaz orandi. Pater noster ꝛc. Si vnum ergo habemus patrẽ in celis. si vnã matrez ecclesiam in terris. constat q̃ omnes mutuo sumꝰ fratres. Et opposituz sentire vel dicere de papa esset apertissima dementia

¶ Tredecimꝰ articulus
¶ Jtẽ q̃ papa q̃ntũcũq; legitime electꝰ põt peccare. qz nõ est impeccabilis ex assũptõe papalis dignitatis. ¶ Oppositũ dicere. nisi constaret de aliquo ꝑ diuinã reuelationẽ esset intolerabiliꝫ supbire. et otra testimoniũ expiẽtie pñtis et ꝓteite

¶ Decimꝰ q̃rtꝰ articulus
¶ Item põdicta lex. Si peccauerit q̃muis data fuerit ꝑ regimine totius ecclesie et filiozum suozum. nihilominꝰ appropriate data ẽ ꝑsone petri. qui erat futurꝰ sũmꝰ pastoz. sicut ꝓmissũ fuerat. Matℏ xvi et executiõi demãdatũ. Joℏ. xxi.

¶ Decimus q̃ntus articulus
¶ Jtẽ q̃ xps in põdicta lege. Si peccauerit ꝛc. non accipiebat ecclesiam q̃ dixit. ¶ Dic eccie ꝑ ipo petro vel ꝑ successozibꝰ suis sũmis pontificibꝰ. patet qz petrus nõ dixisset sibi ipi q̃ frater suꝰ noluissz obedire monitioni sue seu fraterne correctioni. Jntelligebat ergo de eccia q̃ est congregatio fideliũ. ꝑsertim q̃ frat̃ qui peccabat et nolebat corrigi fuisset talis q̃ nõ habuisset prelatũ supra se sicut est papa. qui tñ subiectꝰ est legi predicte sicut ipe est frater peccabilis

¶ Decimussextus. articulus
¶ Jtẽ xps dicendo in predicta lege. Si ecclesiã non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanꝰ do cet manifeste q̃ etiã habet auctoritatẽ iudiciariam. alioq̃n si non audirek. non esset otumacia vel peccatum. Et patet aliũde per illud. Qui vos audit me audit ꝛc. Et iterum. Quecũq; alligaueritis super terram ꝛc Sic subiungitur statim post predictaz legẽ Si peccauerit

¶ Decimusseptimꝰ articulꝰ
¶ Item q̃ omnis qui potestq; debet licite puniri iudicialiter. potest etiã licite euocari ad iudiciũ. etiaz per appellationez. aut prouocationem aut citationem. ꝓut visũ fuerit expediens iudici vel illis q̃ ad iudiciũ accusare volũt fratrez delinquentẽ. presertim vbi non appareret pro tũc modus conuenientioz procedendi contra reum et peccatorem fratrem

¶ Decimusoctauus. articulus.
¶ Jtez q̃ nulla constitutio humana potuit aut potest preiudicare legi predicte. Si peccauerit. ꝛc. Cum sit de iure pure diuino. et de iure proprie naturali presupposito diuino

¶ Decimusnonus articulus
¶ Item q̃ constitutiones que dicunt q̃ papa põt deponi si labat in heresim. non sunt censende cõstitutiões pure humane vel positiue

aliquorū sūmoꝝ pontificuꝫ vel alterius. Patꝫ qꝛ tunc non ligarent papā. quia par in parem non habet imperiū

Vicesimus articulus

Itē ꝙ fundanť he cōstitutiōes ꝑncipaliter in ꝓicta lege. Si peccauerit ꝛc. Et in alīs iurib⁹ ꝺoꝛmibus sicut ꝓetactum est articulo vndecimo

Vicesimus ꝑmus articulus

Itē ꝙ sicut hec constitutio xp̄i Si peccauerit ꝛc. non specificat vl restringit de solo peccato hereſis ꝫ et generaliter de quolibet peccati genē. qꝺ ꝑt ꝺeꝺuci in publicuꝫ Sic qꝺlibet pcēm pape publicū seu notoꝛiū ꝑt ꝺenūciari ecclesie. si fraternalič monit⁹ papa nolit audire monētē. neqꝫ testes inductos nisi ꝺaretur ex lege ꝛatione ꝺiuina. ꝙ aliquoꝺ pcēm xp̄us istic excluserit. qꝺ vtiqꝫ fieri non poterit

Vicesimus secundus articul⁹

Itē q̄cunqꝫ cuiuscūqꝫ stat⁹ fuerit qui scripserit vel asseuerit ꝙ papa non possit ꝑ alio crimine accusari coꝛaꝫ eccīa qꝫ ꝑ hereſi. ille ne gand⁹ est simplicič tanqꝫ cōtraꝺicens textui euāgelico. Vel reuerēter glosanꝺ⁹ est si non appareat ꝙ fuerit in hac assertione ꝑtinax. et si in alīs bene sensit'. Simile ꝺicit ꝺe scripturis q̄ sonare viꝺētur ꝙ papa non habꝫ supioꝛem iuꝺicez in terris: et ꝙ ab eo nūqꝫ licuit neqꝫ licet appellare. et ita ꝺe similib⁹ que si excluꝺūt auctoꝛitatē genēalis concilij. sunt hereſes manifeste Seꝺ nō est leuič ꝓesumenꝺuꝫ ꝙ alij ꝺoctoꝛes sic senserint generaliter absqꝫ omni exceptiōe possibili occasione vel coloꝛe

Vicesimus tertius articulus

Itē ꝙ gloſa que ꝺicit ꝙ ꝑ alio crimine qꝫ ꝑ hereſi ꝑt papa accusari vel ꝺeponi. non habet auctoꝛitatē vel roꝺur tanqꝫ ab vno gloſatoꝛe vl homine. seꝺ a xp̄o immeꝺiate et exp̄sse. alioqn non faceret fiꝺē. sicut ꝓictū est in altero articulo. ꝙ par in parē. et vn⁹ inferioꝛ in supioꝛem non habꝫ iuꝺiciuꝫ

Vicecimus quartus articul⁹

Itē ꝙ ꝺe iure ꝺiuino et naturali est ꝛatia ꝺefensio sui ipi⁹ ꝺū leꝺitur. ꝺū tñ hoc faciat ꝑ media non ꝓhibita in lege ꝺiuina et naturali

Vicesim⁹ quintus articul⁹

Itē ꝙ stare ꝑt ī fco ꝙ aliqs molestat⁹ a papa eē vero et legitimo non possit habē sufficientē ꝺefensionem nisi ꝓrouocet vel appellet a papa aꝺ iuꝺiciuꝫ eccīe. et nisi subtrahat se ab eo. sic ꝙ eius mandatis nō obeꝺiat. q̄ māꝺata vel obeꝺiētia tollerēt leso iustā ꝺefēsionē sui ipi⁹ vel suoꝛū. vt essꝫ tuitio ꝓpie matris vel patris. aut patrie sue. imo et totiꝰ catholice. vēitatis aut vnitatis eccīe sicut apparuit in subtractiōib⁹ multis legitime factis tpe nr̄o et ꝑ ꝓius

Vicesimus sext⁹ articulus

Itē sicut alias ꝓꝺicatū ē coꝛaꝫ ß sacro ꝺcilio ꝑt haberi multiplex occasio et q̄sit⁹ coloꝛ aꝺ ß ꝙ possit et ꝺebeat ꝑ eccīam seu conciliū generale vice sua ꝺari libell⁹ repuꝺij vero pape. qñqꝫ sine culpa pa

pe. licet ñ ſine cauſa. qñq̃ cũ culpa pape etiã alia q̃ ſit hereſis. et numerati ſũt colores vel occaſiones duodecim. quẽadmodũ viceuerſa ſũm⁹ põtifex põt dare libellũ repudij eccie. ſicut patuit i celeſtino cedente. Mror aũt et vir nõ vidẽtur hic ad imparia iudicari

¶ Vicesimuſſeptim⁹ articulus

¶ Itez q̃ põdicti omnes et ſinguli articuli ſũt p̃ b̃ ſacrũ cõciliũ Conſtañ. ſolenniẽ et iudicialiẽ declarati et multipliciter practicati. tã in electione olim Johis vicesimitertij q̃ in conſtitutiõib⁹ et decretis factis ſup auctoritate generalis cõcilij. p̃ſertim ſexta aprilis anno. M cccc. q̃ntodecimo. Et nouiſſime in decreto facto q̃ p̃tenſa cõſtitutio petri de luna nõ p̃iudicat ſubtractioni facte ſibi in Arrogonia. ẽ.

¶ Vicesimuſoctauus articul⁹

Itẽ q̃ docẽs vel aſſerẽs nũc oppoſitũ alicui⁹ articulorũ premiſſorũ cadit in hereſim iã dãnatam. et aſſerit exp̃ſſe cõtra p̃dictã legem euangelicã. Si peccauerit ẽ. Et cõtra articulũ iſtũ. Vnaz ſãctam catholicã ẽ. Et cõtra decẽminata ex p̃ſſe p̃ hoc ſacrũ cõciliũ. ſicut pretactum eſt

¶ Vicesimuſnonus articulus

¶ Itẽ q̃ p̃latus eccieaſtic⁹ etiã papa decẽminãs iudicialiẽ. aut p̃ modũ conſtitutiõis perpetue et penalis oppoſitũ p̃miſſorũ articulorum non potuit aut p̃t a p̃tinacia quõlibz excuſari. tũ qz demonſtrat q̃ non quẽit tota ſolicitudine veritatem dum eam ſcienter impugnat. et ad impugnãdũ omnes alios inducit q̃ntũ in ſe eſt per excõicationes et alias penas grauiſſimas. tũ vicioſus in caſu p̃ti. quia non oſtendit ſe paratũ corrigi dũ regulam ſui correctricem negat et impugnat ſcz auctoritatẽ eccleſie vel generalis ocilij vice ſua

¶ Tricesimus articulus

Itẽ q̃ nulle proteſtationes facte in oppoſitũ releuant talez aſſertorem vel determinatorez. quo minus debeat in erroze ſuo p̃tinax iudicari. qz cum talibus p̃teſtationibus generalib⁹ de volendo ſtare in fide eccie ẽ. Stat de facto particularis erroris aſſertio. ſicut poſſet lati⁹ deduci taz per rõnes q̃ p̃ exempla priorũ hereticorũ et etiã modernorũ dũ factũ repugnat p̃teſtationi

Deo gratias

¶ Explicit liber primus magri Johannis Gerſon eximij p̃feſſoris ſacre theologie articulorũ theologicorum generaliũ ſcholaſtice cõpoſitorum contra petrũ de luna ad conuincendũ euz fuiſſe et eſſe notorium hereticum

Sequitur secũdus li
ber eiusdem doctoris articulorũ
spẽaliũ subsũptorũ spẽaliter ex ge
neralibus articulis super potesta
te et auctoritate ecclesie contra pe
trum de luna ad cõuincendũ eum
vt prius

Et primo notandum est
q̃ petrus de luna du
dum fecit q̃ndaz prete
sam constitutionem et
eam pluries solennit̃ publicauit et
publicari fecit.imo et practicauit
q̃ntum in se fuit.tam contra xp̃ia/
nissimũ regem francie ante concili
um pisanum.q̃z nouissime cõtra il
lustrissimũ regem arrogonie.et ge
neraliter contra omnes qui sũt in
hoc sacro Constañ.concilio.sicut
patet ex sua responsione ad citati
onem Que pretensa cõstitutio in/
cepit In dierũ successu crescẽte ma
licia ꝛc. Datum massilie q̃rtodeci
mo kal'.iunij.ãno tertiodecimo põ
tificatus nostri ita q̃ sunt decẽ an
ni vel circiter

Scõus articulus

Itẽ q̃ in pretensa constitutione
ponit̃ in forma talis clausula' inẽ
teras omnes ꝛc.qui a nobis vl
successorib' nostris romanis pon
tificibus canonice intrantibus ap
pellare p̃sumpserint.seu a nr̃a seu
ip̃orum successorum nostrorum ro
manorum pontificuz canonice in/
trantiuz obedientia recesserint.ac
se subtraxerint.vel in premissa sub
tractione aut appellatione perseue
rauerint seu p̃stiterint.seu eis in p̃/
missis impedimentis seu appellati
onibus.subtractionibus.vel ꝓuo
cationib' scienter p̃ se vel p̃ alium
vel alios quauis occasiõe seu q̃si
to colore dederint. auxiliũ. consili
um.vel fauorem.et qui ꝓtinaciter
asseruerint illos qui p̃missa cõmit
tũt per nostras sententias non li
gari cuiuscũq̃ stat'.grad': digni
tatis existant vel conditiõis.etiã
si cardinalatu p̃fiarchali .archie/
picopali.regali .imperiali.vel alia
q̃is eccĩastica vel mũdana p̃ful
geant dignitate.ex nũc auctorita/
te apposita.excõicatiõis sententiã
p̃mulgam'.a qua null' p̃terq̃z a
romanis pontificib' nisi dũtaxat
in mortis articulo poterit benefi
ciũ absolutionis obtinẽ ꝛc.Et ad/
dunt pene depositiõis ꝛc.

Terti' articul'

Itẽ q̃ dicta clausula sicut patz
ex forma sua est generaliter absq̃
omni exceptione posita tam ꝺ pe
tro de luna q̃z de quocunq̃ legiti
timo successore suo .siue labat̃ ali
quis eoz̃ in heresim. siue in aliud
peccatũ quodlibz q̃ntũcũq̃ enor
me.qr dicit q̃is occasione seu q̃si
to colore ꝛc .Et qr si voluisset.ali
quã exceptionẽ fuisse. illã explicas
set.Sed qr videbat exceptionem
redũdare potuisse cõtra seip̃m.p/
pterea nullã apposuit vel apponen
dã iudicauit

Quart' articul'

Itẽ q̃ petr' ꝺ luna in suis rñsio
nib' datis ad citationẽ contra eũ
factam dat apte intelligi .q̃ vult
practicare dictã p̃tẽsã ostitutionẽ

Cõtra petrũ de luna articuli spẽales

et tenz firmiter ꝙ habuit et habz robur et vim suã contra omnes ꝙ singulos qui sũt in hoc sacro Constañ concilio. qz sic dicit in forma

Protestandũ tñ ꝙ per quẽcunqz facta vel facienda dicta seu dicenda sub quacũqz forma nõ intẽdit dictã congregationẽ aut eius ꝓtensam citationẽ cõprobare. nec ipam citationẽ qũlibet exaudire aut in quencunqz seu qualencunqz vigorẽ tanqz a notorie nullã potestatem habentibus emanatam quoꝙ modo tribuere seu prestari. imo ipam et alia quecunqz facta seu facienda ordinata seu ordinãda contra ipm et romanã eccleſiã cum sint de facto presũpta p eos. pronũciauit decreuit. et declarauit. pronũciat. decernit. et ꝺclarat cassa. nulla. et irrita ipo iure vt de his etiã est soleniter ꝓtestatus.

Postremo cũ in ꝓtensa citatiõe contineaꝯ. ꝙ cõuenientes in vnum canonice cõuocati et repñtantes ipam vniuersalẽ eccliaz decreuerũt ꝛc. Rñdet idem domin⁹ noster papa ꝙ predicti ogregati in Cõstañ non sũt generales synod⁹. nec vniuersalem eccliam repñtant. cuz sint excõicati et oñibus eccliasticis dignitatib⁹ gradib⁹ q auctoritatib⁹ q iurisdictiõe priuati. et per osequẽs nullas partes iudicij potuerũt assumere. nec possunt sicut nec etiam iurisdictionẽ aliquaz exercere. ꝑcipue cũ minor in maiorez. et ꝑmaxime in papã. quem nec iuris auctoritas. nec rõnis debitũ. nec alicui⁹ obligationis necessitas ad hoc artãt actũ imperiosũ exercẽ nõ possit Ecce temeritatẽ et ꝓtinaciam aduersus hoc sacrũ ocilium et aduersus omnes indifferenꝯ qui sibi nõ obediũt. Jñ et reputat solam eccliam esse apud se et solũ cõciliũ generale. et ꝙ cathedra sua est archa noe sicut dixit verbo dans intelligi ꝙ null⁹ extra hanc arcam saluabit. Et ita de plurimis

Quintus articulus

Jtẽ ꝙ hec ꝓtensa constitutio ꝺ directo et exꝑsse repugnat oñib⁹ et singulis ꝓpositis articulis. qui elucidant hanc legem euangelicã Si peccauerit ꝛc. Et qui fundãtur in hac lege cum suis similibus. q ꝺ notorium est ex terminis

Sext⁹ articul⁹

Jtẽ ꝙ petrus de luna nõ excusatur vel releuaꝯ ab hereſi ꝓdicta et pertinacia per generales protestationes quas facit que sic habẽtur in forma

Protestationes petri de luna

Dicit ac etiã ꝓfitetur ꝙ in veritate fidei q vnitate catholice eccie sp fuit et ẽ. spz se fuisse et ꝑmansisse firmiter credit. nec ab illis vnqz mõ aliq deuiauit. nec deuiare intẽdit. nec fauorẽ scismati vel hereſi aliq mõ dedit. sicut nec dare intendit. imo sp tenuit et tenet firmiterqz credidit et credit. qꝺ sãcta Romana et catholica ecclesia tenuit et tenet. ꝓfitetur et docet. nec aliquid a ꝓdictis decreuit dicere. facere. scribere. docere tenẽ

seu credere intendit in posterum. gratia eidẽ diuina assistente. nilqꝫ ptinaciter seu incorrigibiliẽ dixisse seu dicere voluit nec intẽdit Qꝫ omnia preterita. pñtia. et futura q̃ cunqꝫ dicta et dicenda. facta et facienda. scripta et scribenda. credita et credenda. docta et docenda subiecitq; subiectaqꝫ esse voluit correctioni et determinationi catholice eccie sacrosãcte. Etsi cõtra p̃missa vel aliqõ premissoꝝ dixerit scripserit aut fecerit q̃is mõ qõ nõ credit. paratus est sp stare correctioni dicte sãcte matris ecclesie. in cui⁹ vnitate viuere intendit atqꝫ mori sicut catholicus et fidelis. et facere et complere ea ad q̃ astringitur in premissis et quolibet premissorum. Constat eñ q̃ cum his ptestationibus remanẽt particularis error su⁹ non purgatus

¶ Septimus articulus

¶ Jtẽ si nunc predictus petr⁹ de luna vellet a p̃dicta hereſi sua reuertiq; redire ad gremiũ eccie. ipa posset non claudere sibi gremium dando indulgentiam de scelere. qꝫ non deberet ipsum impunitum relinquere. vel in papatu pretenso retinere. etiã vbi fuisset aliunde papa legitimus

Octau⁹ articulus

¶ Jtẽ q̃ si mittat nũcios suos. videtur q̃ in primis et añ omnia p̃ponendi sunt ipis p̃cedentes articuli vt respondeant sigillatim ad quẽlibet. qñ per hoc fiet abbreuiatio aliorũ p̃cessuũ iudicorum. q̃ versarentur in his que sunt facti. qñ per predictos articulos põt veraciẽ vno verbo dici ipi petro de luna. Et ore tuo te iudico q̃ueneq̃m. imo videtur q̃ nunc̃ si mittantur erunt interrogandi super p̃missis nedũ p nõme seu vice petri de luna. qꝫ etiã pro se ipis. vt videatur quid sentiant super eisdem articulis. vt si male habeant et ipi male iurta demeritum et errorem. si bene condemnabiliẽ eorum magister et eorum confessione catholica et vera ¶ Articulatio pretacte constitutionis petri de luna põt fieri cõtra ipm sub tribus p̃positiõibus sequentibus cum p̃batione sũmaria et aliarũ quarũdaꝫ additione conclusionum

¶ Hec constitutio petri de luna ẽ hereticalis que incipit. Jn die ẽ. Hec constitutio cũ suis circũstantiꝫs redolet petrũ de luna hereticũ Hec constitutio cũ suis circũstantiꝫs redolet petrũ de luna p̃ie scismaticũ. temerariũ. scãdalosũ. atqꝫ sacrilegum

Probatio p̃me ptis

Probat̃ prima cõclusio sic Cõstitutio illa ẽ hẽticalis q̃ directe expresse p̃iudicat et cõtrariat̃ legi euãgelice. de correctiõe fr̃na et de correctione iudiciali p auctoritatẽ eccie si fraterna nõ satisfecerit q̃ habet̃ Matth. xviij Si peccauerit in te frat̃ tu⁹ ẽ. Qꝫ hec constitutio petri de luna ẽ huiusmodi igitur est hereticalis Deducit̃ maior p descriptionẽ hẽis qõ ẽ dogma puersuꝫ fidei catho

lice contrariũ. Cõstat aũt ꝙ euangeliũ est fides orthodoxa obiecti ue.sicut dicitur in symbolo. Hec ẽ fides catholica. ꝛc. Sed minor in quo stat difficultas deducitur sic. Lex predicta.de correctiõe fraterna et iudiciali.aut comꝓhendit petrum de luna et suos successores quos reputat sũmos pontifices futuros legitime vel non comprehendit. Non põt dici scõm.quoniam lex fertur generaliter de omni fratre dum peccauerit tali peccato qõ potest deduci in publicum. Constat autẽ ꝙ quilibet xp̃ianus est frater noster etiãsi fuerit papa quia ꝓpter hoc non desinit dicere pater noster. Si igitur est pat̃ noster.nos parit̃ sumus fratres. Si vero detur primũ sicut dari necesse est.ꝙ scz papa cõprehenditur sub lege hac euangelica et immutabili que consonat etiã iuri ꝓprie naturali. Sequitur ergo ꝙ si peccauerit in nos. etiaz frater noster debet fraternaliter primo corripi iuxta regulam generaliter ita positam.ꝙ si noluerit audire.adhibẽdi sunt testes.ꝙ si audire noluerit denunciandus est ecclesie. quã si contempserit .habendus est tãq̃z ethnicus et publicanus.i.excõicatus et extra eccĩam posit⁹. Sequit ergo cõsequenꝫ ꝙ eccĩa est iudex pape dũ peccauerit pcco publico et eccĩe denunciato. Et põt eccĩa talez papam excõicare et eĳcere a consortio multiplici occasione et multiplici q̃sito colore. Cõstat aũt ꝙ ab inferiori ad superiorem legitimũ potest fieri appellatio seu ꝓuocatio seu deductio in causã. seu iudicialis citatio et euocatio nunc ad denũciationẽ alterius .nunc ex puro iudicis officio. Sed manifestum est ꝙ hec constitutio tollit omnia ista media dum fert generalem excõicationis sententiam et penas depositionis in omnes q̃ quacunq̃z occasione vel quocunq̃z quesito colore presumpserint a ꝑsona petri de luna vel a quocũq̃z successore seu appellare seu prouocare.vel ab obediẽtia se subtrahere.i. qõ vtiq̃z repugnat et contradicit manifestissime huic legi euangelice ꝓut modo deductuz ẽ

Probatur secunda conclusio facilĩter ex precedenti Ille em̃ ꝓprie dicitur hereticus qui pertinaciter asserit imo determinat heresim.ꝫ petrus de luna pertinaciter ita facit Est enim pertinax q̃ non est paratus corrigi.et qui nõ querit tota solicitudine veritatem sed impugnat et ad impugnandũ omnes inducit sub penis tribilibus q̃ntum in ipo est Sic est in ꝓposito Dodendo maxime ꝙ hic impugnatur regula veritatis de directo.ꝑ quã errans fr̃ habz corrigi.que regula est auctoritas et ptãs iudicialis ipi⁹ eccĩe vel Concilĳ generalis vice sua Hñ tollit q̃ntũ in ipo ẽ omia media ꝑ q̃ debet errãs ad viã regulaz reduci veritatis Posset̃ addi circũstãtie q̃ sine nũero q̃ ꝓbãt hãc ptinaciã in petro de luna respectu constitutionis huiusmodi et aliorum erro-

multiplicium et scandalosissimorũ seo hec p nũc sufficiunt. attento q̃ tam erga regem francie q̃z erga regem arrogonie voluit practica re constitutionem istam hereticalẽ atq̃ pestiferaz. imo et in oñes exi stentes in hoc concilio. sicut patet in responsione sua ad citationem

Robatur ẽtia conclusio cõ siderãdo materiã circa quã est heresis predicta. que de necessi tate infert peccatum scismatis. qm̃ tendit ad impossibilitandum revni tionez ecclesie sub vno certo pasto re supremo. quia tollit medium cõ uenientissimum imo necessariũ scz auctoritatẽ iudicialem ecclesie seu concilij generalis vice sua dum p/ hibet ecclesiam congregari ꝛc. et dum remouet omnem papã a sub/ iectione auctoritatis iudicialis ec clesie. Confirmantur omnia pre dicta per constitutiones huius sa cri ocilij factas et publicatas plu ries. Confirmantur etiã p subtra/ ctiones licitas illorum principum qui se subtraxerũt. Oportet eñ cõ cedere premissas tres conclusiões vel dicere q̃ hoc concilium genera le errauit faciendo questiones ta les et in approbãdo nouissime sub tractionem dominorum Arrogo/ nensium. absit autem hoc a nobis ita delirare. Etsi dicaẽ q̃ multa iu ra canonica multe constitutiones papales et alie videntur sonare p constitutione petri de luna Respõ detur q̃ illa iura sunt reuerenꝺ glo sanda et interponenda conformi/ ter ad inuariabilem legem christi Aut si vult aliquis illa tenere in suis terminis proterue et rigide. nos cum omni libertate talia scri/ pta negabimus esse vera et per cõ sequens nec iura canonica. quoni am nullum ius esse censendum est quod diuine legi conuincitur con traire. Notandum et hic clausula questionis que ponitur supra arti culo secundo In secundis articu lis Oñes. ꝛc. qui a nobis ꝛc. supra Excerpta ꝺ articulis cõtra pe trũ de luna in processu productis Primo in tractatu quem fecit aut fieri fecit et ab alijs factuz ap probauit et ratum habuit intitula to de scismate ponit conclusionez sequẽtẽ. et ponitur cõclusio sequẽs Nulli conuenit potestati nec di uine nec hũane q̃ ꝺo sit intra vnũ locum. et extra eundem. dictamq̃ conclusionem pertinaciter asseruit et sustinuit que heretica est contra sacram scripturam et diuinam po tentiam est. cum deus sit intraq̃ e/ xtra eũꝺẽ locũ. et hoc est notoriũ. Item q̃ dixit. scripsit. vel scribi fecit et asseruit idem dominus ad/ uocatus vt premittit. ℞. q̃ si iuis/ set ad pisanum concilium vel iuisz ad illud ad cedendum papatui. vt aliqui sibi consuluerunt et consule bant iam non essent claues in ec/ clesia nisi deus incarnatus fuisset et claues de nouo dedisset et hoc est notorium Item in tracta/ tu quem fecit aut fieri fecit et fa/ ctum approbauit et ratum habuit

Articuli speciales cōtra petrū de luna

otra pisanum cōcilium. qui incipit Quia nōnulli in q̄rta p̄te via ītia C. sōsequenē et alibi in dicto tractatu dixit. asseruit. et pertinaciter sustinuit. ꝙ stante dubio huius scismatis illi qui nō possūt certificare de veritate ⁊ iustitia alterius contēdentiū ō papatu p̄mo electorum, obediendo pape Benedicto tertiodecimo. scz sibi quo ad eum in conscientia sunt et essēt securi. Et hoc est notoriū. Itē dicūt et ꝓnūt dicti p̄secutores et ministri ꝙ idē ꝑ. vocat' vt premittit benedict' post p̄missū p̄ cos pretensū ꝓpinianū concilium dixit et asseruit pertinaciter et obstanē. Q̄ si tot' mūd' diceret sibi ꝙ cederet papatui et sibi videreē ꝙ nō sequeretur inde vnio eccie. aut videreē sibi ꝙ ipse nō ōberet cedē ipe nō cederet. Et si tot' mūd' diceret sibi ꝙ nō cederet. et sibi videreē ꝙ debēt cedere ipe cedēt p̄ ß suū iudiciū. imo potius errorē ptinacit̄ p̄ferēdo omni hūano et eccie vniuersalis iudicio qō manifeste ꝓbat ptinaciā in errore. Itē ꝙ rps ⁊ papa sūt vnū caput eccie posuit in q̄dā tractatu otra decē ꝓpositiōes stabilientes dciliū pisanū. Itē ꝙ dciliū generale nullo mō et in nullo casu pōt celebrari sine papa. etiā duz papa mortu' est. Et ita nc̄ario dicendū esset ꝙ in Cōstantia post adunationē tot obediētiaꝝ et regionū nullū est aut fuit generale cōciliū Cuius oppositū tanq̄z catholicū decretū ē et practicatū in ß sacro concilio. Et q̄m ß errore dato seq̄rek manifeste ꝙ eccia nō fuisset sufficienē et p̄seueranē ꝓ sui cōseruationē instituta a rpo. Quia veniq̄z nō appareret modus condēnandi vel eiciēdi papā scismaticū incorrigibilē et hereticū cōtradicentem ptinaciter ecclesie Ponunt' cose quent' ad ꝓbata ō p̄dictis et alijs articulis tres cōclusiōes sequētes. Hec assertio petri ō luna ꝙ cōciliū generale nō pōt in aliquo casu cōgregari sine papa est hereticis nunc expresse damnata. Hec assertio petri de luna ꝙ si credidissz aliquibus tempore concilij pisani claues hodie non essent in ecclesia est manifeste heretica. p̄suppositā duratione legis dei vsq̄z ad cōsummationem mundi. Hec assertio petri de luna ꝙ christus et papa sunt vnum caput ecclesie est hereticalis. nisi reducatur ad aliquē sensum sanum satis impropriuz

Aduertendum est postremo ꝙ super materia hereseis fundate sūt principaliter conclusiōes predicte et assertiōibus petri de luna Primo quoniam et voces et scripture significant manifestius conceptuz mētis iuxta dictum rpi Ex verbis tuis iustificaberis ⁊c. Cui cōsonat dictum Aristotelis. ꝙ voces sunt signa earum que in mēte sunt passionum Secundo quia conuincere hominem hereticum esse ex solis operibus sine vocib' difficillimuz est. attento ꝙ hereseis principaliē consistit in intellectu

Propter quod tertio dicitur ꝙ licet ex predictis articulis

cõtra petrũ de luna et sufficienẽ in facto probatis possit̃ debeat sufficienter cõcludi cõtra eũdẽ petrũ ꝺ luna ꝙ ipe est notorie periurus notorie scismatic⁹. notorie scãdalis sans vniuersalẽ eccleſiã sãctaz dei et per cõsequens de heretica pra uitate vehemenẽ notand⁹ et suspectus. preſertim circa hũc articuluz Vnã sanctã ꝛc. Et circa preceptũ hoc. Nõ periurabis ꝛc. Ac perinde ꝙ hmõi suſpitionẽ vehementez et ſcandalũ notoriũ datũ in materia ſciſmatis et periurij et incorrigibilitatẽ ſit ab oñi officio papat⁹ vero vel ꝓtenſo rõnabiliter̃ iudicialiter deponend⁹. ꝓut multi ſolẽniter ex iurib⁹ allegarunt et ꝓbauerunt. nihilomin⁹ ex ſolis eiſdem ꝓductis et probatis nõ videt̃ ſufficienter cõcludi ꝙ ſit heretic⁹ ꝓprie dict⁹. niſi confundat̃ ex ꝓpꝛijs aſſertiõib⁹ ſuis. conſtitutionib⁹. et reſpõſiõib⁹ datis tã verbo qz̃ ſcripto Quãobrẽ ſtudioſi⁹ ſcriptũ eſt vel articulatũ circa hmõi aſſertiones. attẽto precipue ꝙ nõnulli reuocant in dubium an papa deponi poſſit vel habeat iudicẽ ſuperiorẽ in quocunqz crimine. niſi ſit a fide deui⁹. vel heretic⁹ ꝓprie dictus

Deo gratias

Finis tractatus contra petrum de luna editi a famoſiſſimo ſacre theologie profeſſore magꝛo Johãne Gerſon Cancellario pariſien.

Incipit ſermo eiuſdem De oratione

Obſecro vos tanqz̃ aduenas et peregrinos abſtinere vos ꝛc. Exiſtimate precor verbum ſ obſecratiõis ſaluberrime humilis et pie non meum eſſe verbum. parum eniz haberet ex me ponderis et auctoritatis. Accipite poti⁹ tanqz̃ ab eccleſiarum principe petro ſicut vere eſt enũciatum originaliter ꝓme petri. ñ. et recitatur in epiſtola currentis dominice. Obſecro ꝛc Itaqz̃ ſic dicit coapls petri paulus. qz̃oiu ſum⁹ in hoc mũdo. peregrinamur a dño dicẽtes ex ſẽtẽtia qlibz cũ ꝓpꝛia Incola ego ſuz in terra pegrin⁹ et aduena. cui⁹ rõnẽ reddit ibidẽ apls Hebr̃. xi. Qm̃ nõ habem⁹ hic manẽtẽ ciuitatẽ. ſz futurã inqrim⁹. hirl'm illã ciuitatẽ q̃ edificat̃ vt ciuitas. Et o qz̃ gloſa dicta ſũt de te ciuitas dei ꝛc. qs nos deducet in ciuitatẽ hãc munitã. Quã felix illa ciuitas. ꝙ a longe olim ꝓſpiciẽtes Moyſes leui nõ ſine myſterio ꝓ qdã inuolucro ꝓmogenitis ſuis impoſuerũt noia gerſã gerſõ q̃ iterꝓtati ſonãt idẽ qꝺ aduena vel pegrin⁹. Sint igit nobis aduenis et pegrinis cantabiles obſecro. voce petri iuſtificatiões dñi in loco pegrinatiõis noſtre. Ad hoc enim factus eſt iſte conuentus ſtationis ſaluberrime vt miſericordiaz et auxiliũ oſeq̃mur A quo?. Ab eo qui peregrinantibus duobus diſcipulis et de ſe colloquẽtib⁹ q̃muis nõdũ credẽti

b' se cõiunxit.scripturas aperuit. cor accendit dans illuo intelligi quod pmiserat Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo ibi in medio sũ. Matb̃ .xviij. Nun quid non vere credẽdũ est ꝙ dñs sit in loco isto. Adest vtiqz cui milia miliũ seruiũt et decies centena milia assistũt ei Ad quid ita ê? Ni mirũ vt illud prouerbiuz laberij a seneca et macrobio positũ .comes facundus in via pro vehiculo sit. Et quid facundi' verbo dei in excelsis Et nobis viri fratresq reuerendissimi patres p̃clarissimi sapientes atqz charissimi nobis qui per varios casus p tot discrimina rerũ tendim'.non in laciuz.ꝫ in celum exorand' est ipe idẽ xp̃s qui nr̃e peregrinatõis est.dicente boecio dux semita terminus idem.ne peregrinantes nos deserat.sed comitetur.ducat.dirigat.et p̃ducat. Consequamur hoc q̃sum' tuis intercedentib' meritis.o beatissima dei mater et virgo.que puerũ Jesum peregrinantẽ in terra egypti cũ fidissimo et iusto Joseph virgine sponso tuo baiulasti.fouisti nutristi.custodisti.sic tu nos aduenas q peregrinos spũalibus auxilijs fouere misericorditer obsecrata non abnuas nr̃e memor miserie nostre peregrinatiõis et angustie Nec abhorre peccatores sine qb' nũqz fores tali digna filio.qđ vt impetrem' adim'cum fiducia thronum gratie tue te salutantes.obsecrando.et obsecrantes salutando et dicentes illud angelicum. Aue Marl. Obsecro vos ꝛc. Nõ errauit p̃fecto princeps ecclesie Petr' dũ cũctos hõines obsecratur' vi sceroſissima pietate magis ꝙz ipe rio cõmonuit eos aduenas esse et peregrinos .Cur ita? Ne peregrinationem vie statuerent sibi p habitatione patrie.sed ad eterna semet prouocherent aliter ꝙz pecora. et pecudes.et aliter ꝙz diues ille i euãgelio qui dicebat Anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos .Sed quoniaz pro statu nature destitute. nos corpo rea heu mole pressi et oppressi non possumus ad celum patriaz nr̃az quam alonge salutam' suspirãtes curuas in terris animas satis eri gere instar sisiphi fabulosi quaz assidue mola sua deiicit et obruit. Corpus enim quod corrumpitur aggrauat animam clausam tene bris et carcere ceco. Dit virgilus Et vinctuz in mendicitateq ferro dicente p̃pheta .Hoinc est illa psal conquestio. Heu mihi quia incola tus meus ꝛc. Prouidit misericors et miserator dominus.restaurator noster.dux noster.via.veritasq vita.qua ratiõe posset mens nostra volatu libero celerem nunciuz ad ipsum patrem nostrum qui in celis est destinare. Mira prorsus quid dicam .vel dei benignitas.vel hominis dignitas.vel orationis potestas! dicam istorum quodlibet. Ita est. Credite .Nũci' hic ê oño. que duabus alis subnixa est fide

spe que animata est charitate et q̃ ornata est taz plurimis varijs virtutum multiplicitate Unde quid est oratio nisi ascensio vel eleuatio mentis in deũ per pium et humilẽ affectum quo fit vt dum oramus nos familiari quadaz ꝓximitate deo colloq̃mur. Põt illud pbicuz de boecio carmẽ sonoꝛ ad id traduci qđ asserim⁹ Sunt etem pene volucres mihi Que celsa oscẽdãt poli. Quas sibi cum velox mẽs induit. Terras perosa despicit Aeris immẽsi superat globũ. Nubes q̃ post terguz videt. Quicq̃ agili motu calet etheris. Transcendit ignis verticẽ. Donec in astrigeras surgat domos. Bene habz igitur Fecit nobiscũ magnifice de⁹ dum nobis aduenis et peregrinis in loco horroris et vaste solitudinis dedit talẽ nũciuz. q̃ncitates nr̃as afferret deo et opẽ deñderatã impetraret et referret ¶ Obsecro igitur vos viri pr̃es et fratres. obsecro vos voce petri nũc tãcq̃ aduenas et peregrinos. Assumatur ab vnoq̃q̃ nr̃m sedul⁹ iste nũci⁹ oro omni q̃dẽ tpe: nã oportz sp orare et nõ deficẽ. ꝑcipue tñ in hac hora et die. dũ ad ꝟ ipm fact⁹ est cõuent⁹ iste sacratissim⁹. hec deuotissima ꝓcessio. hec sacrosce synodi peculiaris q̃dã collectio. tũ p nr̃is omnib⁹ incõmodis subleuãdis. tũ speãliẽ vt dirigat de⁹ legatos h⁹ dcilij ad dñz nr̃z ꝺstinatos vt veniẽtes redeãt cũ exultatõe portãtes rñiõis optate manipłos ſiat insup oro q̃tin⁹ det deus voci sue vocẽ virtutis. det mihi euãgelizanti verbum virtute multa. impleat os meũ qui ꝑ iussiões vestras q̃/bus obniti fas esse nõ credidi illõ aperuit. Neq̃ em̃ existimaui q̃ (vllo mõ deesse posset sermo mihi de re saluberrima ad petitionẽ talem licet sero valde nimis impositũ locuturo. Assumpserat on⁹ istud reuerendissim⁹ pater q doctoꝛ Emericus giganteis humeris suis. sed raucedo vocẽ abstulit. Conaboꝛ patrẽ filius sequi nõ passib⁹ eq̃s vt apud Virgiliũ est Enumerem⁹ ordie lucido q breui. (qz nihil ẽ qđ tedijt ordine longũ) cõditiones q ꝓprietates quas debet habere nũci⁹ hic nostre peregrinationis oratio deuota vel obsecratio Coerceat sermo noster infra terminos et verba prenominate epłe dñice currentis ne ꝑ diuersa vagetur et diffluat Sumamus er ea sex orationis ꝓprietates iuxta totidẽ considerationes sententiaruz er eadẽ epistola Utamur insuper familiari grossa et palpabili similitudine peregrini magis scholastico doctrinali et q̃tidiano q̃ accurato sermone loquentes. habz em̃ satis venustatis ipe sermo diuinus etiam vbi vilibus verborum panniculis operitur quẽadmodum veritatẽ. dum de terra orta est non auro vel sericis sed panniculis virgo mater inuoluit ¶ Sit igit oratio vel obsecratio quatinus euolet liberius in celũ primũ agilis q expedita. abstinẽ. de hinc bõis associata Cõuersationẽ vr̃az Kurs⁹

patiens et benigna. vt in eo ꝙ de vobis. Sit libera nec seruilit obligata. liberi estote. Sit amicabilis et modesta. omnes honorate Sit demuz humilis et subdita. subditi estote ¶ Dicam⁹ igit̄ ꝓsequentes ꝙ oro sit agilis et expedita tāqz cursor leuis explicās vias suas. et sicut virgula fumi quēadmodum postulabat qui dicebat dirigatur ad te oro mea sicut incēsū in cōspectu tuo. Hoc aūt fiet si obsecranti petro obediuerim⁹ abstinētes nos a carnalib⁹ desideriis q̄ militāt aduersus animā. Mala ꝓsus duraqz militia pestilēs et cruenta desideriorū carnaliū. Audi qualiū qz oc cidūt pigrū quib⁹ subseruiūt ociū subuersatrix sodome. voluptas. esca malorū. vanū gaudium qđ in pūcto ad inferna descēdit. ab⁹ immoderat⁹ et potus inter q̄ caput Jobis gre pscindit̄. His et similib⁹ pgrauat̄ oratio. his inuiscant̄q euellunt̄ pene ei⁹. Figurā habem⁹ ꝓ nostra cōsideratiōe in Abraaz cui iusso peregrinari dictū ē Egredere de terra tua et de cognatiōe tua de domo pris tui. hoc ē terrenis affectib⁹ de pcci occasionib⁹ q̄ sūt pcci magna cognatio. de domesticis nre carnisq tanqz pater nis uersatiōib⁹ et desideriis Potuerat nūc et posteri⁹ trahi sermo nr̄ p cōcordātias ex scriptura ad eruditionē moralē assūptas. sed ecce crebri⁹ occurrit in ipa meditatione mea studiositas speculatrix postulās vt ꝓpositiones aliqs doctrinales et scholasticas elicies in

fererē. fiat hoc Intelligat studiositas

Consde. i.

Efficatior ē oro ceteris parib⁹ q̄ spūalior ē et a carnalib⁹ desideriis remotior. hinc est ꝙ veri oratores adorāt deū in spū et veritate. Orabo spū inqt apls orabo q mēte. nō sicut illi qs increpat rpus ex verbis Jsaie. ꝓpulus iste labijs me honorat. cor aūt ꝛc

Scda consideratio

Efficatior ē ceteris parib⁹ theologorū oro q̄ supra fidē simplicium clariorē et puriorē hñt de diuina bonitate ognitionē. Est em̄ talis oratio spūalior et a fātasmatibus corporeis alienatior. hec oro quo q̄rit cuz sūma difficultate et parit anima Nota anthoniū de oratiōe extatica ¶ Consideratio .iij.

Efficax est puerorū baptisatorūz oro in qb⁹ nōdum vigēt carnalia desideria qz p regenerationez facti sūt filij dei q placabiles ei Hinc est illō. Ex ore infāciū q lactēciū ꝛc Maxima debetur puero reuerētia Ne ve q̄ vobis. opib⁹ aut exēplis pstituūt hanc puritatē angelicaz ¶ Sit oro bonis associata. sicut subdit apls petr⁹. ¶ Cōuersationē inquit vestrā habentes bonā. Impossibile est em̄ sicut dicit Hieron⁹ m⁹ multoz pces nō exaudiri. Apterea dicit apud Machab. fact⁹ est conuent⁹ vt orarent Jhū et habitabant apli pariter. dū illos orātes illustrauit diuinitatis plenitudo. Hinc ꝓterea est illa xpi ꝓmissio Si duo vl tres ex vobis cōsenserint

de omi re sup terraz fiet eis a pre meo Colligam⁹ hic tres speculati/ uas doctrinas.

¶ Prima consideratio

¶ Efficacior est ceteris parib⁹ oro multitudinis pcessionaliter et loca liter adunate q̄z duz sūt loco sepa ri Ad huius pbationē satis debet esse vsus ecclesie.

¶ Scōa consideratio'

¶ Efficacior est oratio ceteris pa ribus dū fit pro vti bono ecclesie et ad ei⁹ pceptū vel ordinationez q̄z dum fit tantūmodo pro se ipso

¶ Tertia consideratio

¶ Efficacior est oro multitudinis dū illic pseiti etiā et pcores orant q̄z si nulla iungeret taliū oratio

¶ Sit oro patiēs et benigna quēadmod illatas iniurias optet pegrinū sustinere vt nō respōdeat cuilibz fatuo nec litiget. pdat de suo poti⁹ vt pacē retineat Sic esse debet oro qđ notat petrus oīter dū ait. Ut in eo qđ detrectant de vobis tanq̄z de malefactorib⁹ ex bonis opibus vos considerantes glorificent deū in die visitationis qñ scz dicēt hi sūt quos habuim⁹ in derisum et in sīlitudinē imperij Nos insensati vitā illoz estimaba/ mus insaniā et finem illoz sine ho nore ecce quō cōputati sūt inter fi lios dei et inter sanctos dei sors il lorū est Colligamus et hic triplicē speculationem

¶ Prima speculatio

¶ Efficax est plurimū oratō illoz qui diffamationes et detractōnes patienter pro veritate vel iusticia sustinent Patuit in dauid respectu semei maledici. et de sara filia ra/ guelis de tobia Job ꝛc. p maledi/ ctione inclinauit se et suscepit bene dictionem.

¶ Secūda speculatio

¶ Efficax est pauperū oratō sicut dicit ps Exaudiuit pauperes dñs et vinctos suos nō desperit Silis est ratio de his qui in infirmitati/ bus suis corpeis gras agūt deo et orant qđ vidit aplus dum ait q̄ virtus in infirmitate sua perficitur Tot ora et linguas lazar⁹ hēbat.

¶ Efficax est plurimū oratō illoz qui spūales tentationes sustinent patienter in aia que molestioēs ali qñ sūt apud volētes bene viuē q̄z corpales molestie vel pauptas ex terior Nota de blasphemia. Nota qui insaniunt qz desūt dsolatōnes expte sed p̄m multitudinē dolorū.

¶ Tertia speculatio

¶ Sit oro libera nec obligata vt alligata rebus hui⁹ mundi p vin cula cupiditatis Propter̄a dixit pe trus quasi liberi. libertate scz tali q̄ sūma ingenuitas est in qua seruitus xpi o pbat Est eni altera fallax q̄/ dam libtas omni seruitute deterior quō nōt petr⁹ cū subdit Nō quasi velamē hñtes malicie libertatez ꝫ vt serui dei. talis est pcor q̄ velut onagrū liberū natū se putat dū di mittit ire post desideria cordis sui in adinuētionib⁹ suis pessimis q̄s bos lasciuiēs ꝫ nihil est infelicius dicēte aug⁹ felicitate et impunitate peccantiū O infelix inqt de q̄dam cui peccare licebat sic ex sūia pla/

tonis deducit boetius ¶ Sequũt hic tres veritates ¶ Prima vitas ¶ Efficacior est ceteis paribꝰ orõ religiosoꝝ ꝗbus ex voto vel regla tiõꝰ peccare licet ꝙ aliorũ si in religionis sue ẽminis absq; trãgressione se ipos coerceant et vinculis occupationũ terrenarũ non inuoluant pedes affectionũ suarum.

¶ Secunda veritas

¶ Acceptabilis plurimũ ẽ oratio solitariorum in desertis vbi dicẽte hierony. Nescio q̃d serenꝰ emicat et liberꝰ mens euolat ad penetranda cũ celestia Sic ois religio quanto sibi sufficientior ẽ et solicitudis minus hñs tãto est ad otinuationem contẽplatiõis habilior licet nõ sp ad inchoationẽ ¶ Tertia vitas ¶ Acceptabilior est orõ p se ipso vel p paucis quo ad satisfactionẽ faciendõ ꝙ cũ ad satisfaciendũ p plurimis p susceptiõz bonoꝝ tpaliũ semet orãs obligauit. Et h̃ eẽt grãdis inq̃sitio de valore orõnis diuersis aspectibus ¶ Nota de.xij. faciebus orationis.

¶ Sit orõ amicabilis et modesta Consequenter ad id qd̃ subditur in epla Oẽs honorate ffrnitatez diligite deum timete regem honorate Hinc Joseph pegrinãtes ffres cõmonuit Ne irascamini inq̃t in via. Ad qd̃ mox ꝺformitas qr multũ ꝓficit dicit exoꝺ.xij. Eadẽ lex erit indigene et colono qui pegrinat apud vos Exo.xxiij. Peregrino molestus nõ eris Ipi enim fuistis pegrini in terra egypti Quinetiã nccaria est orõnis modestia quam generat timor dei Propter̃ p.petũ. Nolite inq̃t pegrinari in feruore qui ad tentationẽ vobis sit. zelꝰ absq; discretione ꝓcipitat

¶ Efficacior est ceteris paribꝰ orõ p inimicis q̃nto videt difficiliora ex maiori charitate ortum habẽs Samuel et moyses. ¶ Scõa cõsi ¶ Acceptabilior ẽ ceteris paribꝰ orõ p regibus ꝓncipibꝰ et alijs in ptãte ostitutis q̃ntũ bonũ cõe excedit particulare Jõo culpabiles valde sũt maledictionẽ eis imprãtes ꝗbus est marie miserandũ qm̃ hñt homies sup capita sua Augꝰ Jn nullo mihi repperi fratum deũ ẽ Vis aptamꝰ ¶ Tertia

¶ Efficacior est orõ q̃nto verecũdior est sub deo et casti timorꝰ plꝰ retinẽs Berñ. Jn vitate cõperi nihil ita esse efficax ad gram dei vel inueniendã vel oseruãdã vel recuperandõ q̃ si sp inueniaris nõ alta sape ꝫ sape ad sobrietatẽ Deniq; btũs vir qui semper est pauꝺus.

¶ Sit orõ humilis et sbdita Jux qd̃ oclusit in epla Sbditi estote i oi timore dñis nõ tm̃ bonis et modestis ꝫ etiã discholis Hec ẽ enim gra Itaq; cũ dina lex h̃ iubeat. q̃ obturat aurẽ suã ne exaudiat hãc legẽ orõ eiꝰ ẽm sapientẽ est execrabilis Pretẽa obedientiũ q̃ humiliũ sp deo placuit orõ Orõ humiliãt. se nubes penetrabit Est aũt humilitas ẽpler Jn intellectu in affectu et in effectu Ex cuiꝰ humilitatis carentia ꝑtim in intellectu ex deprauatione in affectu cõsurgẽte pueniunt errores. oẽs et scãdala in ecclesia dei dũ scz hũana ꝓsumptio nolut captiuari oẽm intellectum in obsequiũ fidei ꝫ q̃rit ambulare in magnis et mirabilibus sup se

clarat hoc pulcre auctor sume de vicijs ⁊ virtutib⁹ assignās causas errorꝝ circa fidez tractatu de fide circa finē Ecce enī ꝙ intellectus superba p̄sūptio dicit aliqñ oz̄onem nil valē Quare? qz vel tenz oia de nēcitate absoluta euenire Vel deū frena nō curare Vel oia fortuito agi sicut nōt claudian⁹ Sepe mihi dubiā ꝛc. Aut qz sic de⁹ res aominī strat vt eas ꝑprios mot⁹ agē sinat. et ita inq̄unt q̄o ꝑficit oz̄o? Fuerūt tādē alij qui dicerēt oz̄ones nō nisi a radiatione celesti suscipe ⁊tutez vt alkindus de radijs Fuerūt qui negarēt noctib⁹ orandū eē aut in locis sacris plus q̄z in prophanis Dixerūt alij ꝙ oz̄ones eccie oēs pollute sūt p̄ simoniā Dixerūt alij vt begardi nō esse vōliter orandū ꝫ mentalie tm̄ in q̄dā libertate sps quā dicūt nō subijci p̄ceptis dīnis Sed et errores alios q̄s oēs de numeret? ꝑē q̄o reddit apō deū inefficax oz̄o quā in fide fieri debē tradidit iacob⁹ Postulet inq̄t in fide hic late patet materia ḡndis tā sup̄ facto dñi nr̄i pape q̄z super alijs q̄ ꝙ p̄ñti iussus et obediēs p̄ tereo Tandē sub epilogo ocludē tes dicam⁹ ꝙ aduersus oēs insul/ tus aduersarie ptātis. aduersus scismata errores et scādala spūal neq̄tie Aduers⁹ deniq̄z oēs laq̄os q̄s in via pegrinatōis nr̄e abscon dūt supbi. efficacissimū remedium est hr̄e comitem oz̄onem fide et spe subnixā et aiatam charitate Nam hec est victoria que vincit mūdū fi des nr̄a a qua dirigit oz̄o. alacer fidelis et volucer nuncius noster ad deū cui dicebat fidelis rex Josaphath. ij. par. xx Cū ignorāmus q̄o agere debeam⁹ ꝫ solū hēamus residui vt oculos nr̄os ad te dirigam⁹ p oz̄onem scz q̄ victrix ⁊ dña nature est Sit igit nūci⁹ iste iurta q̄ p̄dictū est Agilis ⁊ expeditus bonis associat⁹. patiēs et benign⁹ liber⁊ nō puilit alligat⁹ Amicabil et modestus humilis et subditus. Hec enī est gr̄a in xp̄o ihū qui est deus benedictus in secula Amen.

¶Explicit sermo dñi Cancellarij factus in Concilio Constañ

Sermo de spiritusācto

Spiritus dñi repleuit orbē terrarū sap̄ p hoc p̄clarꝝ sapiētis eulogiū hoc inspiraculū et ꝑ ꝫatū dīnit⁹ oraculum decātat in exultatione cordis in iubilo vocis sca mr̄ eccia recolēs in ipo missarū introitu stupendum nimis aduentū dñi in orbē terrarum q̄n apparuerūt aplis dispdite lingue tanq̄z ignis sedit q̄z sup̄ singulos eoꝝ spūsc̄us quo repleti cepe runt loqui varijs linguis magnalia dei ꝙ ut idē spūs dabat eloq̄ illis. Et o vtinā p̄res celeberrimi p̄res et frēs in cordē spiritu nūc collecti vtinaz det eloqui spūs iste dñi magnalia dei q̄ sua sunt. det voci sue vocē ⁊tutis qm̄ ipe otinens oīa sciam habz vocis quo inspirati locuti sunt sc̄i dei homies qui dedit verbū euāgelizantib⁹ ⁊tute multa Nō enī vos estis qui loq̄mini dicebat xp̄us aplis sed spūs p̄ris vr̄i qui loquit in vob Cadat o vtinā mō sicut olim in eccia p̄mitiua dū

petr⁹ loq̄rē apud cornelīū cadat
ſpūſſcus ſup oēs audientes v̄bum
q̄ niſi ſpūſſcus cordi aſſit audiēti.
ocioſus ē ꝓmo loquētis ait gregl.
Ut aug⁹ Cathedram in celo tenet
qui corda docet Repleat igit̄ tōm
domū iſtā in q̄ ſedentes eſtis vos
aplici viri vos i eodē ſpū ocordit̄
adunati Adunati inq̄z. Et nonne
cū maria mr̄e iBu? Audebimus ne
v̄go ſac̄tiſſima dicē te pn̄ialit̄ hic
adeſſe. vbi filī⁹ tuus nr̄ emanuel ſe
teſte ē. vbi ſp̄s ei⁹ adeſt in medio?
Audes vtiq̄z et ſi non forte corpali
diuīſione q̄ q̄z hoc inuiſibiliť agē
p̄t corp⁹ gl̄oſū p agilitatis et ſ̄ubtili
tatis dotes. Audes ſpūali ſup nos
influxu et intuitu. cōuertēs ad nos
illos tuos miſericordes oculos. ad
quā ſuſpiram⁹ gemētes et flentes
in hac lachrymarū valle implorā
tes aduentū ſpūſſci in nos et ſup
nos hodie. mediante te v̄go miſeri
cordiſſima. quā iō ſcus ſpūs nedū
ad ſufficientiā vel extollentiaz ſed
ad eruberantiſſimā et fontalem re
dūdantiā impleuit vt ip̄az in nos
alios refūderes. q̄ō vt fiat te ſalu
tem⁹ exorātes. et exoram⁹ ſalutan
tes p illud angelicū Aue gr̄a pl̄ēa
Spūs dñi repleuit orbē terraz
Ad fecūdiſſimā hanc et diuinam ſa
pientis vocē. ad hoc eccīe carmen
ameniſſimuz. ad ſonoriſſimā hanc
ſuauiſſimāq̄z toti⁹ orbis armoniā.
ſacer iſte cet⁹. ordo iſte deuotiſſim⁹
rūquid nō aſſurgē debz in anago
gicos mentis exceſſus in ſecretos
cordis iubilos cū exultatiōne q̄z
carnis tripudio? Qm̄ hec eſt dies
quā fecit dñs. exultem⁹ et letemur
in ea Et certe dignū eſt vt in ſolen
nitate ſpūſſci oīs ſp̄s laudet dñm
laudet et moduliſet in organis v̄
ſpūali flatu r̄pletis. pulcra varieta
te ſonātib⁹ p diſtinctionē donorū
meritoz et v̄tutū q̄ſi totidē fiſtula
rū Itaq̄z btūs pp̄s qui ſcit iubila
tionē laudē et exultationē Fallor ſi
hoc nō intēderit p̄fatio. q̄ de x̄po
dicit̄ ꝓ aſcendēs ſup oēs celos ſe
dens q̄z ad dexterā dei p̄ris ꝓmiſ
ſū ſp̄m ſc̄m hodierna die in filios
adoptiōis effudit Qua ꝓpter pfu
ſis gaudiis tot⁹ in orbe terraz mū
dus exultat Quare? q̄z pleni ſē celi
et t̄ra maieſtat gl̄ie ſpūſſci Hinc ce
lū laudib⁹ intonat. mūd⁹ exultans
iubilat. gemēs infern⁹ vlulat Aeci
pim⁹ in hac armonia iuſtitiā p te
noze in inferno qui gemēs vlulat.
mollē cantū ſeu decātū mie in celo
qđ laudib⁹ intonat. cōtenozē v̄o
velut ex vtroq̄z oppoſitū dū v̄ mū
dus exultās iubilat cū ꝓpha dicē
te Miam̄ iudiciū cāntabo tibi dñe
Tale nos hodie carmē canē cōue
nit dū p inauditū ſeculis. mie in ele
ctis et iuſtitie in reꝓbis miraculuz
ſpūs dñi repleuit orbē terrarū Et
ania duertat p̄coz v̄ra btitudo qm̄
ſpūs iſte dñi qui repleuit orbez ter
rarū. ſpūs ē hui⁹ ſacri cōcilij Gran
dis plane dignitas admirandaq̄z
ſublimitas vt eodē ſpū vniat̄ for
metur viuat̄q̄ vegetet̄ hec ſacro ſā
cta ſynod⁹ eccīam repūtans. quo
ſpū dñecti dicunt̄ in vnū p̄ et filī⁹
Sed vere ſic decebat. vt x̄pi ſpōſi
et eccīe ſponſe ſue eſſet ſpūs Maioz
eni adheſio vel intimioz. qualis cē
p̄t. q̄z ſponſe ad ſponſū? Dicit aūt
ap̄ls ꝓ qui adheret deo vn⁹ ſpūs
eſt cuz eo Denicq̄z ꝓmittua eccīam

describēs lucas Multitudinis inēt credentiū erat cor vnū et aia vna in dño Quid pla q̄rim⁹. cuz ozaue rit pr̄em q̄ nō exaudiri neq̄t. vt credentes in eū essent vnū. sicut ipe et pr̄ vnū sūt Sūt aūt vnū in spūsco q̄q̄ nō oīno sufficiter ad credētes hoc ē spūs ille dñi qui repleuit orbem terraz. repleuit sane mor vt i pncipio fecit de⁹ celuz et terrā qñ spūs dñi ferebaī sup aq̄s nō exclusus vel elatus. qñ int⁹ fouebat p̄m aliā translationē nō inclusus vl artat⁹ Neq̄ eni q̄cq̄ subsistere p̄t qđ nō repleuit spūs dñi p essentiā potētiā et p̄sentiam sboc hz articulus piūus ordēnatus. q̄ causa p̄ma sit remotissima sic q̄ non ꝓpinq̄ssima. erroz. Quāuis insup opa trinitatis sint indiuisa nō quidez ad intra vt Job. Andree sumit p argumento pcessionis spūsci ab vtroq̄. sed ad extra Nihilomin⁹ cōpleta formatio rez. modus et ornat⁹ earū approbaī spūsco. p q̄nto diuina bonitas tanq̄ cā finalis q̄ pncipalissima causaz est mouit ad rerum creationē vt in eis sese diffunderet Est eni bonū sui ipius diffusiuum. sbinc Job ait Spūs dñi ornauit celos ocordi ad psalmis Verbo dñi celi firmati sūt Sequit Et spū oris ei⁹ois vt⁹ eoz. sboc vidit diuinus dionysi⁹ qui ordinans noia dei p respm ad creaturas posuit bonū qđ approbaī spūsācto esse pmū nomē dei et prius collocauit q̄q̄ nomē hoc ens. sboc et plato et multi poetaz theologi sub q̄dam inuolucro somniasse videnī dū dixerūt cum virgilio si bene memini Principio celum. ¶ Gratissima prsus hec speculatō etiā pbantiū. pscrutari quēadmodō spūs dñi repleuit orbē. Atqđo lōge ḡtioz diuinioz atq̄ sublimioz offert ōsideratio. si de opib⁹ creationis ad recreatōis opatōnē vertit mētis acies. fidei lumine bñ collustrata purgataq̄. Illic offert celebri⁹ solēnitatis hodierne mysteriū. q̄ nullū stupore mirabili⁹. nullū salubtate frūosius q̄ efficaci⁹ excogitari p̄t. qñ spirit⁹ dñi repleuit orbē tra. b est p figurā. qñ repleuit hoies orbē terraz inhabitātes otinēs. s. p otēto vel loc⁹ p locato. Quanq̄q̄ hoies hmōi nō incōuenienter dici possint orbes tra. multis sitūdib⁹. Sz et hac noiati q̄ egrediētes a deo p creatōnē q̄ recreationē. rursus a se ipsis q̄ oib⁹ creaturis in deuz. q̄ est alpha q̄ o. pncipiū q̄ finis fuerant p cognitionē q̄ amorē. Ob talē ꝺo circulū vl orbē intelligibilē ꝺs nō recte noiauēit hoies iustos orbes eē! Et q̄dē krenos qz cū spiritibus suis herēt corpi. qđ terrenā terrā inhabitat Vel ido certe noiantur orb terraz ꝓpter ꝺutis stabilitatē et pmptitudinē obedientie Firmauit eni de⁹ orbē tre. qui non cōmouebit Ecce stabilitas Et de rotis volubilib⁹ ezechiel dicit q̄ vbi eat imper⁹ spūs illuc ḡdiebant. Ecce obedia. Alludit his Orati⁹ dicēs de viro sapiente q̄ est totus teres atq̄ rotūd⁹ Deniq̄ sicut hō dicit ois creatura. dicit creatura mūdi. dicit microcosm⁹. sic eum nomiare

orbē terrarū fas putam⁹ Descꝛīt pulcerrime boeti⁹ ꝓdictū orbicularem circulū intelligibilē. de egressu creaturaꝝ a deo. ⁊ de regressu rursus ad ipm. dū cecinit Repetūt ꝓ ꝓrios queqꝫ recursus. redituqꝫ suo singula gaudēt Nec manz vlli traditus ordo. nisi qđ fini iunxerit ortum Stabilē qꝫ sui fecerit orbē Cadit rursus in eandem sīiam altero carmine Nam ni rectos reuocans itus. flexos iteruz cogat in orbes Que nūc stabilis otinet ordo Dissepta suo fonte fatiscāt Hic est cū/ctis cōis amor Repetūt qꝫ boni fine tenēi Quia nō aliē durare q̄nt nisi uersio rursus amore refluant cause q̄ dedit esse Jđo bñ diffinie do inqt Arl. Bonū est qđ oia appetūt Ceteruz vero intelligibiles hoim spūs eo pfectiorē sui faciūt orbē quo pfecti⁹ atz diuius spūs vite est in se ipis. tanqꝫ in rotl. illis ꝓbicis. q̄ plene sūt oculis intus⁊ extra Jnt⁹ ꝑ intelligentiā. extra ꝑ corporcm sensationem Deuxit hāc reductionē dñs bonaventura cardinalis i itinerario suo mentis in deum quo libello et auctore suo laus ois est inferior Talis erat orbis terraꝝ q̄libz ex aplis et discipulis hitantib⁹ in vnū cuz mulieribus et maria mre ihu. qñ verificatū est illud dñi ꝑ Johelē Et qđem in nouissimis dieb⁹ effundā de spū meo sup oēm carnē. et ꝓphabūt filij vri et filie vre. vtrūqꝫ nōt sexum Jerificatū est itē illud sapiētis ꝑ themate sumptū Spūs dñi replevit orbē terraꝝ Cui⁹ repletiōis sēsibile fuit signū doctrina linguarū per eundē spm collata. de q̄ ꝓtin⁹ subdit Et hoc qđ otinet oia sciaz habz vocis Nā eo replēte. voces diuersas intonāt. fantur dei magnalia Ihis ita q̄ phemialiē ⁊ lrāliē elocutis ꝑus qꝫ ad vlteriora pgat ꝑmo vnū velut incidenē dicturus sum qꝫ Reuerendissimum pfem do dorē incōparabilē ac ꝓceptorē meū precipuū. dñm Cardinalē camera cen excusat a desidiosa vel viciosa ꝓsiti mutatione. et exiguitatem meā releuat a temeraria ꝑsumptō ne Assignat⁹ fuerat itaqꝫ eidē. R. p. sermo pñs Acceptauerat. copulaueratqꝫ ipm ex integro ⁊ iā mēorie emendabat. dū febzis valida eū corripuit. vt in lectū et in medicos decideret Jussit igit (sūt enim petitiōes sue iussio mihi) Jussit vt succederez loco sui Parui licet impar viribꝰ. nō in mea ꝫ in obedien tie virtute et in vre brituinis exꝑta benignitate et in affluentissima spūssi bonitate spem reponens. q̄ iubēs pollicit⁹ est Api os tuū ⁊ implebo illō Obedierat qui dixit Os meū aperui Nec frustrat⁹ est. qz seqꝫ et attrari spm Dorro nihil ex intentione qđ vel ptialitatē vl offensione sonet ꝓpono dicē ne id qđē nullo tpe licz fieri Abūde satis est adloquendū solēnitatis hodierne mysteriū grāde. qñ spūs dñi replevit orbē terraꝝ Et bñ ips dñi. nō ips mūdi. nō ips carnis. nō ips demonis. qui sūt tres immūdi spūs q̄s i apocal Johs vidit egredientes de ore bestie in modū ranarū q̄ garrule sordide turgide qꝫ sūt Spūs quidē qui nō ꝑmanet super omnē carnē hoc est carnaliē viuentez. qz spūs est qui viuificat. caro non ꝓ

dest quicqz Xpus quo degustato desipit ois caro. qui scrutat etiam pfunda dei et omnia dijudicat. Hic hodie spus repleuit orbe ere nō qlicunqz seo exuberantissima repletione Inuenit eni spus dni repleto multiplex et signant triplex Repletio sufficiētie. qlis ē in oibus spem fidem et charitate hntib⁹ Est etiā in paruulis baptisatis vel in vtero scificatis. quēadmodū gabriel dixit de bto Jobe q spūsco replebit adhuc ab vtero mris sue Altera ē repletio abūdantie vel excellentie. qlis fuit in bto ptomfe stephano quē elegerūt apli plenū fide sapia q fortitudie. qlis repletionis ptici pes sūt pfecti q otēplatiui Demū repletio tertia est redundantie vel superfluētie. qualē i supmo xps habuit. qm in ipo hitat plenitudo diuinitatis corpalit Post ipm maria gfa plena Hiero⁹ Ceteris p ptes dat. marie xo se infudit plenitudo gre tota. vt a xpi capite deriuetur ois influx⁹ vitalis q spūalis p maria qsi per collū in cetea mēbra totius ecclie Hāc pinde repletiōz licet dnāter. hodie suscepit apli qm repleti sūt oēs spūsco Tūc eni sps dni repleuit orbē erarū Do qo ita? Ut p redūdantiā et superfluentiā in oem terrā exiret son⁹ eorū et in fines orb ere xba eox. Repletōz pmā opat spūscus. in actiuis. incipietibus et pficietib⁹ Et hec qdē bona sufficiēs qz est. Repletionez alterā opat spūscus in otēplatis et pfectis. et hec melior excellētior qz iudicat Tertiā vero cōicat spūscus viris heroicis ppollentib⁹ et exercitatis in vtraqz vita actiua sit et otēplatiua. qbus nō tollit actio otemplonez. nec actionē otēplatō phibet aut refugit Hec ē optima repletio superfluenē ac redūdanē i alios deriuata Do imitationē angelox qbus hoc insigne est. q in eis nō obstitit theozia iugi ministerio. otēplatio scz actioni Imo xo otemplanē eo attenti⁹ artē pmam. quo pm illā hnt exemplariē opari Exemplū de scptoze et exēplari libro q luic Hinc in scala iacob visi sūt āgeli ascendētes p otēplatiōm et descendētes per ministrationem Et qm hierarchic⁹ et sublimis plato deo amabiliū stat⁹ exigit rple tionē hmōi pfectissimā q optimaz. debet eni dicēte gregl platus esse actōe pcipu⁹ et p cūctis in otēplatōne suspēsus. vt sit ambidexter vt Niot Dicam⁹ aliqua de repletiōe tali q otēplationē piter et actionē oplectit. vbi otemplo iā nō insequitur actionē. vt in sue adqsitiōis seu generatiōis pmozdio. q ipam pue nit infōt parturit vegetat robozat dirigit et pficit Neqz eni fallūtur qui vitā actiuaz in duos secernūt status aut gdus qz alē ē pm⁹ ad otemplonē et b qdē impfcus solicit⁹ anxius et turbidus iuxta illud Martha martha solicita esq turbaris erga plima Jn altēa aūt reges qoā par q tranquillitas et otēplatōis sapide odimētoq ex influxu ei⁹ otinuo repit Jta vt i spū lenitatis agat omia doceat et corrigat oia. qz nihil de radice ama/

ritudinis est in corde. sicut est dum in spū vehementi oterūtur naues tharsis Hic habz veritatem illud gregl. pruděntissimū xp̃m vera iusti/ tia opassionē hz. falsa indigtionez Talē hūisse repletionē apl̃m. colli gim⁹ ex eplis et actib⁹ suis Cōuer/ satus sū ait inter vos in oñi humi litate lachrymis et mansuetudine scio abūdare. scio penuriā pati Et itez oibus oia factus sum. Qui et suadebat gaudere in dño sēp et ni hil solicitos esse q̄i tristes. sp critis gaudētes. vt sit in aduersis q̄ pspe ris idē vult⁹ idē aim⁹. quēadmoď de Socte p̃dicabāt Dearticula bitur aūt id qď reliquū est p̃mōis. in ēplicē oīderationē Prima loq̄t de mō q̄ per spm̄scm cōicat repleo/ tio. scda loq̄t q̄lis sit ex spūsci reple tione otempło. tertia loq̄t quēad/ modū plenitudinē contempłonis cōsequit comes actio. Eps dñi dū replet hoiem incolā orb̄ krarū facit hoc nō q̄dā naturali nēcitate ꝛ ꝛtuito spōtaneo q̄ volūtatl. atz libtatis arbīko Docuit h̄ xp̃s qui nicodemo loquēs dixit Spūsvbi vult spirat Et apl̃s postq̄z dixēat p diuisiones grāz sē. dinumerās eas subdidit Hec aūt oia operat vn⁹ et idē spūs. diuidēs singlis p ut vult Itaq̄z de⁹ sicut dic̄ Job lu/ men tenet in manibus. claudens q̄ apiens put vult. qui cui⁹ vult mi/ serek q̄ quē vult indurat. hoc est in duratione pmittit Neq̄z ei q̄sq̄z di cere pt Cur ita facis etiāsi pierint nationes q̄s fecit. cui est p ratiōe volūtas. qui oia q̄cūq̄z voluit fec̄ in celo q̄ in tra ꝛ. Defecit ad hui⁹ cōsideratiōis impscrutabilē abys/ sum ois pene pb̄oz astrologoruz epicureoz stoycorū imo et pipate ticoz pscrutatio. dicentiū vel deū nō esse vel nō curare res ex se. vel agere nēcitate nature sic̄ solē q̄ ignē Quid idcirco mirandū. si deuz nō sicut deū glificauerunt. neq̄z grās egerūt si nō spauerit ab ipo p oro nes aliq̄ suffragiū neq̄z p lachry mas? Hoc ei fatuuz h̄ anile h̄ deli rū iudicabāt Docet h̄ oro catho/ nis apud salustiū Hoc aūt a nr̄a vere religionis abhorret tradītōe q̄ totiēs monet Ueīte adorem⁹ et p̃cidam⁹ añ deū plo. co. do. Et ite rū Sacrificiū deo spūs otribulat⁹ cor con. q̄ hu. de⁹ nō despi. Talib⁹ eni lachrymaz hostīs placat de⁹ Referk in vitaspm̄ de illo macha rio anachorita magno. q̄ inkroga tus xp̃m a frībus ingemuit dicēs Plorem⁹ frēs plorem⁹ vbi lachry me purgant pcca. ne illic plorare cōtingat vbi lachryme exurēt cor pora nr̄a Impossibile eni oino est nō plorare. dicebat magn⁹ arseni⁹ aut hic p pñiam. aut il ic p dānā tionē Dorro teste apl̃o. q̄d orem⁹ sicut optet nescim⁹. sed spūs ē qui orat ad deū p nob̄ genitib⁹ ienar/ rabilib⁹. glō orare facit Ad quid ita? Nimiruz vt p p̃fundā hūilita tem redeat aiam sui ipius capacē Sup quem requiescet spūs me⁹ q̄rit dñs. nisi sup humilē et quietū q̄ tre mentē p̃mones meos Est aūt hūili tas hec. vt hec abyssalis altitudo iudicioz dei honorek casto silētio in fidei simplicitate. quā habz pau pula mulier pl⁹ aliq̄ q̄z sapiētes hui⁹ seculi. qui pscrutatores maie/ statis oppz munk a gloria. sic̄ oc

lus'nīticozad. a clarissima luce solis si cernere cōtenderit retūdit̄ cecatur qz ¶Cur illū impleat.illum nō impleat.noli q̄rere si nō vis errare Nondū impleris.ora vt implearl. Naz qui vult esse pticeps optimarum dei donationū optet orōnib⁹ reduci.vt in bonoz p̄ncipiū Ipse quidē oibus adest.non aūt omnia ei assūt Tūc aūt ei assum⁹.cum castissimis orōnib⁹ inuocātes revoluta aia ꝑ inq̄mus hoc dīnus dionysius exēplificat de catena intelligibili ptensa in celuz.q de corda nauis herēte litorib⁹ per quaz navis ad lignus nō lit⁹ ad nauē deducitur Vult igit̄ aliquis repleri spūsc̄o? Vult existimo Discēdat exēplo scoz in supioza dom⁹ in cenaculm grande stratū.hoc est in apicē mētis sue.claudat fozes.ostia et fenestras sensuū p q̄s moꝛs ascendit. Colligat in vnū vires suas oēs sedeat descens.pseueret orans.recogitet cū ꝑba oēs annos suos in amaritudie aie sue cū spe salutl. cōsequēde Sic enī orat cū maria q̄ amarū mare et que mī ibu mat salutis nomiat Fiat repente de celo q̄si vehemēs sonit⁹ dinoz iudicioꝛū q̄si crefaciēs.vt a timoze dei ocipiat spūs salutis.vt deniq̄ desup misso igne flat inflām.tū coꝛ renes carnaliū affectionū commutent in desideria feruētia fluētoꝛū supnoꝛū fontis vite Quisquis sibi receptaculuz tale pauerit.replebit eū mūdans dīnitas deitatis Ntuero mirabile nimis ē.et nescio si magis intimo gustu et exꝑimento cognoscibile q̄z explicabile ꝺbo.qua rōne fieri pōt.vt spūsc̄us p̄ueniat aiam quā repletur⁹ est.nō p̄uent⁹ ex opibus vel meritis.qm̄ non ex opibus sed ex vocāte dictū est Jacob dilexi.esau aūt sp odio habui Jp̄am nihilomin⁹ aiam cohortanē scp̄ture sacre.vt se ꝑparet.vt se disponat.vt faciat qđ i se est.p̄dictis et similibus mōis oꝛando lachzymādo gemendo.velut aliq̄d opet ad spūsc̄i susceptōez Nā et dei nos coadiutoꝛes cē tradit ap̄s. Et certe si nihil ꝓsus coagit arbitrium vī meritū? Fatēdū ē plane q̄ arbitriuz coagit p ꝺsensū spontaneum obedientē p̄monitioni spūsc̄i ꝫ vt ita coagat et obediat hoc iā nō ex se est sine gr̄a.sed q̄ gr̄a p̄uentū ē.et per eā salubriē tractuz. Neq̄ tñ iōmin⁹ ad meritū deputat aie cōsensus hmōi sic acriter arguit Prosp cōn cassianū dū est iste cōsēs⁹ vnificatus et fōztus a gr̄a.q̄z si per impossibile ꝺsensum hūc ex puris naturalib⁹ elicuisset sine gr̄a.imo placentioꝛ et acceptioꝛ tāto est deo ꝺsensus talis.q̄nto de⁹ in eo magis inuenit mun⁹ suū qđ accepter.sic bñficians nō idō minus sed plus amat bñficiatū Dia,pinde reddit humilioꝛ et deo gratioꝛ ex ea consideratione.q̄ quicquid habet meriti preuentrix gratia donat. Quo contra stultissima est p̄sūptio putantium se preuenire deū.ipsum q̄z velut obsequi seruiiter ad homis actionē. Erroꝛ iste fuit pelagianoꝛū.et omniū est qui sapientes sunt in oculis suis.qui terrena sapiūt. nec ista percipere que dei sunt possunt nisi docuerit et repleuerit eos misericoꝛditer spiritus domini.repulso spiritu tantum modo mundi

Sermo Johis gerson cancellarij parisien

Dem⁹ qsq; salutē nr̄am nō nob sed deo qz ſi fecit nos et non ipſi nos in eē nature dicēte psalmista nō mi n⁹ cōfitēdū est de esse gr̄e qđ ē re/creatio qđā Docet hoc ozō psalmiste Emitte ſpm tuū et creab. ⁊c. Scādalisanť aliū de hoies q̄les p dixim⁹ carnales filij hui⁹ seculi. q̄a nō capiūt q̄ hmōi p̄uentio nō tollat libertatē atq; nc̄itatē Dut quin in deo sit inuenire viciſſitudis obū bzationē aut pſonaz acceptionez vel inefficaciā opatiōis. dum a p̄/uentione resilit q̄s et peccat Jnducūt p̄terea illud auguſtini q̄ deus sic res adminiſtrat vt eas propzios motus agere ſinat Liberum arbitrium cur ab hac lege inquiunt diceť exemptū? Nec exemptū ē fatemur. q̄n ſinat ipm agere deus p̄ propzios mot⁹ sue libertatis imo tāto liberi⁹ et efficaci⁹ ſinit. q̄nto ipſum āpliozi p̄uenit gr̄a. viuificat infozmat cozroborat⁊ languidū erigit et ſanat Puto exempli gr̄a. q̄ duz egrotus hō ſanať a deo. nō idcirco deū eū p̄ propzios mot⁹ agere non ſinit. ſed ad eos dez aptiozē reddit Addať ad hec oīderatio saluberrima et alta q̄ in ozdine et latitudine ſpūaliū charismatū inuēiunť p/p̄ſ mot⁹ singulazū virtutū suo mō diniozi liberiozi et excellētiozi. quēadmodū suos mot⁹ habz naturaliū agentiū ozdo. vt mot⁹ fidei est miracla agere. Si habueritis fidē sic ḡnū synapis dicetis huic mōti trāſſer te et transferet Motus spei liberationē a dño recipe qz in me ſpauit libēabo eū Mot⁹ charitatis hr̄e oia q̄ sūt dei gr̄a Amicoz oia cōia sē vñ p̄ euāgelic⁹ ad seniozē filiū Fili oia mea tua sē. et tua mea sē Et ita de reliqs vtutib⁹ suo mō. ocozdantias omitto Cōstat autē q̄ sicut cozp⁹ p̄pter aiam est non ecōn Sic cozpalis ois iste motus naturaliū agentiū ozdinat⁹ est subiectus ⁊ subp̄uiens ad agēda sup/naturalia dinoz charismatū Qua in re p̄spicuū fit poziſma seu cozollariū pulcerrimū q̄đ nō turbat rerū ozdinē de⁹. nec earū motus simť obediētiales impedit. dū ad fidē ad ſpem ad charitatē iuſtozū p̄ vtilitate vel ipoz̄ū vel ecc̄ie miracula ſpūſcus opatur Sic hodierna die fact⁹ repente de celo ſon⁹. sic ignis per linguas diſptitus sic linguarū aplicaz p̄us ineruditarū mot⁹ in ſonos varios. sic eloquētie tāta vi uacitas in eis. vt mīta milia hoīm breui ozōne vel p̄mone mox cōuerteret hō piſcatoz et ſine lr̄is petr⁹. Sic ostantia tā admirabiľ⁊ ebeta te ſimillima. dū ibāt apli gaudētes a ſpectu concilij q̄m digni habiti ſūt p̄ nomie ihu x̄pi otumeliaz pati. Sic veniq; ſtupēdū illō vincēs oēm admiratione miraculū. q̄ infra pauciſſimos ānos oēm regiōz q̄ ſub celo est a ſolis ortu vſq; ad occaſū et ab aq̄lone ⁊ mari perua gati sē tā ardenť q̄z efficaciter homines pauciſſimi et ignobiles ⁊ in opes replentes mūdum euāgelio dei quod erat legib⁹ et mozib⁹ inueteratis sūme contrariuz. iudeis scādalū et grecis ſtultitia sic aug⁹ et chzyſoſt. elegant exaggerant in

cõfirmationez legis nre Hec inq̃z
oĩa et similia miracula si ad sola
corpalia respicias videnť esse mo
tui naturali cõnia Si vo naturã
cõpaueris ad gram iudicab natu
ram vt ancillã gre sicut dñe ordia
bilit paruisse Ordo quippe qualis
alter rectior q̃lis naturalior est q̃z
vt replẽte spũsco orbẽ terrarũ no/
ua fiant oia.nou⁹ rex noua lex.no
ua signa noua miracula? Innoua
signa,immuta miracula petit sapi/
ens Et in apoc.dixit Qui sedz in
throno Ecce noua facio oia Po/
tuerãt in lõgissimũ ptrahi. ꝟ po
siti memor ad alterã me transfero
ꝺsideratiõnẽ ¶ Scda cõsideꝛl.
¶ Spũs dñi dũ replet hominem
incolam orbis terrarũ nõ nĉitate
ficut dẽm est.sed spõtanea volũta
te attollit ipm.vt in arcẽ cõtempla
tiue pfectionis ascendat Ipam si/
quidẽ spũs dñi repletionẽ cõsequť
libera mẽtis eleuatio surſũ ducẽs
Instar teste oui.de qua ferũt q̃ re
pleta rore et obstructa si ad ferui/
duz solem exposita sit surſum abit
Mystice ros gra Pond⁹ meũ inq̃t
augusti⁹ amor meus Illo feror q̃/
cunq̃z feror hoc pfectum amoris
pond⁹ si nõ poti⁹ leuitas dicenda
est.emergere facit spm a turbida
fluctuantiũ fantasmatũ et exundã
tiũ desideriorz carnaliũ tetra cali/
gine.vt supas liber euadat in au/
ras vt ferať sup aĝs cogitationũ
vagantiũ q̃ instabiliũ somnio q̃z si
miliũ.vt eruať de tenebris et vm/
bra mortis Vbi pus erat vinctus
in mẽdicitate et ferro male ꝺsuetu
dinis et fomitis originalis Sense
rat experimento felici repletionem
hanc spũs dñi surſum agentẽ ipa
mr Augustini sancta Monica hec
aliq̃ i ecĉia sci Cypriani martyrl.
suscepat sacrã cõionem in qua ple
nitudo gre velut in suo fonte su/
mitur.tuz ptin⁹ corpe a terra leua
to tales erupit in voces Volem⁹
in celũ.volem⁹ in celũ fideles D q̃
dũ postmodũ quereret q̃d sibi vo
luisset hec insolita clamositas q̃ ele
uatio Ipa vt erat tota columbine
simplicitatis pie benigne q̃z respõ/
dit Et quid vultis quid queritis
Cor meũ et caro mea exultauerũt
in deũ viuũ Cõgruit id q̃d sequť
Altaria tua dñe Vtutũ supple otu/
lerũt hãc eleuationẽ Tale aliquid
de sco thoma referũt.cui⁹ corpus
etiã otemplatio leuabat a tra Sic
in beatis pñie speculis maria ma/
gdalena q̃ maria egyptiaca factũ
legim⁹ Quid de ipa nra iuuẽcula
tympanistria? Exultauit inquit id
est extra se saltauit sps me⁹ in deo
salutari meo Sike aliq̃d sensit Au
gustin⁹ qui deo loquẽs cõfitebať
Introducis me aliq̃n in affectum
quendã inusitatũ valde.qui si pfi
ciatur.nescio q̃d erit q̃ ista vita ñ
erit.sed resorbeor Hec ẽ ascẽsio in
deum quam petebat qui dicebat.
Quis dabit mĩ pẽnas sicut colũbe
et volabo q̃ requiescã? Oro q̃ sunt
penne tales nisi ipa otemplatio? q̃
describiť a cõtẽplatiuo Richardo
q̃ est liber mentis intuitus in diui
na spectacula cũ admiratione sus/
pẽsus Vel vt Aug⁹ ait.Cõtẽpla
tio ẽ ad dei inuisibilia salubr.ẽ affi
ciens animũ mentis illustratõ vel

lluminatio. Uel vt hugl. placet Cōtemplatio est viuacitas intelligentie. quē cuncta palā hīs apta visione cognoscit Jn est illō ips oīa scrutat. glō scrutari facit. eē pfunda dei Do qō reducit illuc eccs Lustrans vniuersa in circuitu celestiū sez terrestriū q infernoꝝ pgit spūs Sequit et in suos circulos reuertit Hoc fit dū ꝓpriā paritatē defectibilitatē qz cōsiderat. Hanc cōsiderationē sequit lachrymosa deuotio flante spū sācto Nā flauit spūs ei' et fluent aq Jn qb' aquis lachrymarū se lauat balneat et baptisat otemplantis anima quēadmodū dixit ad aplos xpūs Uos aūt baptisabimi spūsco Et qm nihil ita aiam lauat purificat decorat illuminatet cleuat sicut intima opūctionis deuotō ad hanc sequit mentl. illumiatio noua qdā neomenia iux illud ysaie Non absconda vltra faciē meā ab eis eo q effuderim sup eos spm meum Hec āt facies dei p'cna gr̄aruz q est sol iustitie nulla rōne videt pōt sine de'ca fore qr dulce lumē q delectabile est oculis intelligē sanis. videre solē Tūc sentit virtus q veritas illi' verbi Spūs me' sup mel dulcis Qd senserat sapiēs qui iocūdus exclamabat O qz bonus q suauis est dñe spūs tuus in nobis Tūc eni pm meliorē mentis nr̄e et rōnis vtutē ineffabilib' et ignotis ineffabilit et ignote cōiūgimur ait dionysi' Jneffabilit ergo delectamur dū fit ineffabilis sūme ouentis diūctio Et qm eodem dicente dionysio dīnus amor extaticus ē et pfecte amantē sui iuris esse non finit sed amati Do hanc delectationē amorosaz sequit trāsformatio. exemplo auri et argenti. qd qdem durū est q solidū ꝫ p virtutē ignis calefit et liquescit. ac in aliā mutat manerie vt quālibet formaz possit accipe. Exemplo pterea ferri candentis qd plicabile redit naturā induēs ignis. Exemplo iursus aeris lūinosi. Exēplū de gutta aque. q multo vino mixta ouertit in ipz nō placet. ꝓt errorē Almerici parisius damnati et alioꝝ dicentium aiam otēplantis in deū ouerti. q ꝑ dere iā eē qd hēbat in ꝓrio genē et hr̄e solū esse ideale in deū Itaqz nō hoc mō ꝫ prioꝝ fit in animo trāsformatio q redaz p spm̄sēm sic notat Apls Nos āt reuelata facie gloriam domini speculantes transformāmur a claritate in claritate tanqz a dñi spū. D claritate fidei i claritatē cognitionis. D claritate rōnis in claritatē intelligētie. a claritate in intellectu i claritatē experimētalis notitie in affectu. deinde sequit defectio siue casus vel extasis Exemplū de alauda q qñ illūinat ascēdit. ascendēs cantat et iubilat cantās obliuiscit sui. et tandez velut stupida vt spasmata cadit Dic Dion Nos inqt castissimis otemplationib' et diuinis splēdoribus repleti supapparentiū radioꝝ. i beatis exprimētis p excessū mētis defic̄im'. Cōcordit ad psalmistā Defecit in salutare tuū aia mea. Et iterū Defecit caro mea q cor meum. deus cordis mei et pars mea de' in eternum. Et in prosa. Mirantur

q deficiũt Talia sũt sine nũero hec ẽ pciosa in ospcu dñi moꝛs scoꝛũ eius quã obtinere balaã nisus est dicẽs Moꝛiaꝛ aia mea moꝛte iusto rũ O bona moꝛs. suspirat bernar. q̃ vitã non aufert ꝫ mutat in meli⁹ Qñ eni formidaꝛ luxuria. vbi non sentiꝛ vita? Quõ habꝫ peccãdi potentiã. qui trascẽdit peccãdi cõsuetudinẽ Excedẽ q̃ppe aiaꝫ etsi nõ a vita saltẽ a sensu vite nẽe ẽ. vt nec vite tentatio sentiaꝛ. Utinam frequẽter hac moꝛte cadaꝫ. vt laqos moꝛtis euadã. nec sentiam luxurie moꝛtifera blandimẽta. nec ve auaricie vel impatientie stimulos. molestias solicitudinũ et curarũ Taꝛ vt opinoꝛ defectio ãgelice puritatis est. mũdi delectatiõib⁹. coꝛpoꝛ situdinib⁹ nõ inuolui Sed ℔ plãe facit foꝛtis vt moꝛs dilectio. quia sicut animaꝫ moꝛs a coꝛpe sic aim dilectõ sepat a mũdi vanitate imo se qñq̃ ab ipo coꝛpe ¶ Legisse memini me de q̃dã muliere deuota. q̃ ℔monẽ sup transformatõne mẽtis in deũ p dilcoem die pẽtecostl. audiens cõcutiebaꝛ ꝓximo gemitib⁹ inenarrabilib⁹ suspiriis atq̃ singultib⁹ q̃ dũ culpareꝛ et pulsibus clãculis phiberet a circũstantib⁹ ne clamoꝛib⁹ suis turbaret audiẽtes. nec hypocrisim ostentaret. tace fatua q̃esce misera. Jpa oꝛcesso spũ velut mustum sine spiraculo qõ lagunculas nouas dirũpit. non valens plenitudinẽ amplius feruidi spũs intra se capẽ. diruptis venis et neruis expirauit. ℔tã per meaꝫ fidẽ Sic eni pie credere fas mihi ẽ ℔tã martyr amoꝛis effecta. q̃ iam canẽ poterat nedũ illud amoꝛe lãgueo. philocapta sũ. amo p amoꝛem Uulnerata charitate ego suꝫ sed et amoꝛe moꝛtua. moꝛtua ñ. q amato viua Kursus defectionẽ p dictã sequiꝛ aut cõcomitaꝛ absoꝛptio q̃dã simplificãs et vniẽs cum deo. atꝫ suo mõ mẽtẽ deificãs qñ pditis nꝛis alteritatib⁹ et occupiscentijs curis q̃ oclusis et supmũda ẽ explicatl. in dñũ monidẽ cõgregamur. ait dñus dionysi⁹ Cõformiꝛ ad illõ eruditoꝛis sui pauli Moꝛtui estis. et vita vꝛa abscondita est cũ xpo in deo Hec est pax que exuꝑat oẽm sensũ. pax quam mũdus dare nõ põt. q in mundo pssurã. in me pacem habebitis ait xpus Gira regira in ventrẽ in latus in doꝛsũ. nõ alibi pacem inuenies. nõ alibi societatẽ Exm est alexander cui totꝰ oꝛbis nõ sacietatẽ sed ardentioꝛẽ dñationis libidinẽ instillauit. nec erat totꝰ oꝛb illi nisi paruulꝰ bolus Sic in auaris sic in voluptuosis intellige. qui de filiquis poꝛcoꝝ q̃rũt nec pñt satiari. Mõne rabida fames qñ nec saturatur oculꝰ visu nec auris auditu? Solus spus dñi est qui replet in bonis desideriũ nꝛm. q̃ adipe frumenti satiat nos. qui dat manna absconditũ quo xpiana pastus eructat Quã magna multitudo dulcedinis tue dñe. quã abscondisti timẽtibus te Hic est calculꝰ filioꝝ dei habẽs nomen scriptum quod no nouit nisi q̃ accipit. Hic in diui nã caliginẽ instar moysi võt sps. Hic in sibilo aure tenuis sentitur dñs Hic in thalamo doꝛmitq̃ req̃

Sermo Johis gerson Cancellarij

ſcit ſalomõ pacific⁹. et beniamin adoleſcentul⁹ in mẽtis exceſſu. Hic guſtat fauus mell. fauus ꝑ illũiationẽ intellect⁹. mel ꝑter dulcorationes affect⁹. Hic Moyſes myſtic⁹ ducit gregẽ viriũ ſuarũ in interiora deſerti. Hic ſedet ſolitarius q leuat ſe ſuꝑ ſe vbi dñs loquit ad cor ei⁹. Hic dicit Petr⁹ bonũ ẽ nos hic eſſe. et Philippus ſufficit. et Maria magdalena Vidi dñm q hec dixit mihi. Hic introducit aia in cellaz vinariã vbi bibit ebriã ſobrietatẽ ſpũs. vbi ſuſpirabũda epithalamium canẽs ꝟba diuidiat dilect⁹ meus ñi ait et ego illi. ego dormio et cor meũ vigilat. Hic obteſtat dilect⁹ de dilecta Adiuro vos filie hieruſalẽ. ne ſuſcitetis vel euigilare faciatis dilectã donec ipſa velit Vult ãt dñs ponꝰ amoroſũ ſpũalis horologij cadit et mentez ꝑcutit vocans et inſonans ad opꝰ actiue ꝑ dilectõe primoꝛ. p q ſit hec tertia q vltia conſideratio. Tertia ſiõ Spũs dñi dñs repleuit hoiez in tolã orbis terraꝛ p plẽitudinẽ redundãtie. ſtituit ipſũ fortẽq expeditũ ad opa vite exterioris q actiue. Vidim⁹ hoc in Maria. q p⁹ ſuſceptã gr̃e plenitudinẽ in xpi conceptione. ptin⁹ fuit in montana cuz feſtinatione. miſtratura Eliſabeth cognate ſue Retundit hoc exẽplo arrogãs begardoꝛ ſtulticia. q in talẽ ſe libertatẽ ſpũs et otemplatione mentiunt aſcẽdiſſe. vt nõ ampli⁹ teneant diuinis obſeq̃ ꝓceptis tanq̃ ſeruilib⁹. Quo otra ẽ illud xpi. Si diligitis me. mandata mea ſeruate. Et ꝓfecto tãto eẽ humilioꝛ atq̃ ad ſeruiendũ ꝓmptioꝛ quiſq̃ debet ex munẽ. q̃nto ſe obligatioꝛẽ eſſe ꝺſpicit in redꝺẽꝺa rõne. Nã cum plenitudo legis ſit dilectio. ſignũ ꝟo dilectionis ſit exhibitio opis. q nõ diligit ope ꝓximuz quõ legẽ impleuit? Proximũ attendite. nõ viciũ. nõ errorẽ ſuũ q⁹ qui diligit miq̃tatẽ odit aiaz opantis eã. Ceterũ legim⁹ Moyſen poſtq̃ locutus fuerat ei dñs in mõtis caligine ꝙ ad ꝓpli tumultuãtis regimen deſcendebat. tabulas legis ferens. et ex otemplatiõis interioris redundãtia. facies ei⁹ radioſa coruſcaq̃ videbat Eteni ſic lãpas ex lumine. ſic corꝑ totũ ex interna cõtemplatione luceſcit. pulcrificat. et niteſcit. Hinc vult⁹. hinc oculi hinc tota corꝑis ꝺpoſitio. diuinũ alſq̃ ſobriũ. modeſtũ. ſerenũ. et decorũ ꝓe ſe ferũt. q̃ velant faciẽ hanc humiles dicẽtes Secretũ meũ mihi. ſecretũ meũ mihi. Legimus ꝓfin poſtq̃ raptꝰ in tertiũ celuz audiuerat arcana ꝟba que nõ licent hõi loq̃. poſtq̃ inſuper mẽte exceſſerat deo. q dixerat Nra ꝺuerſatio in celis ẽ. hinc talis et tãtꝰ regreditur ad diſponẽda cubilia maioꝛ. ad verbera. ad tumultꝰ. ad vincula. Ubi q̃ ampli⁹ miremur neſcio. vel ſblimitatẽ in otemplone. vel humilitatẽ in actione. vbi deũ q̃ammõ ꝓpter deum deſerens. cupiebat anathema eẽ a chriſto ꝓ populo ad chriſtum trahendo Scꝑſit Chryſ ſaluberrimũ de compunctõne libꝛ vbi regem dauid miratur et extollit ſupra modum qui talis fuerit in actione regimis regni cuz aſſidui-

tate opũctionis intime cui⁹ voces/ iste sũt Tota die otristatus ingre diebar Lauabo p singlas noctes lectũ meũ Fuerunt mihi lachrzyme mee panes die ac nocte Oculi mei mei semp ad dñm et talia sine nũe ro per psalterĩ Nec hoc sibi pũsta bat spũs forti. quo cõfortari pete bat dicens Redde mihi letitiã salutaris tui et spũ pn. ꝛc. Sequit ptinẽs ad actiuã Docebo iniq̃s vias tuas Nellẽ dare ꝫ spaciũ. quo sere nissimũ rhõnoꝝ regẽ cõpare licẽt in hac laude ipsi dauid Eũ nanq̃ labor incredibilis actiue vite iugit exercet In q̃ nihilomin⁹ ipm deuotionis hitare cõptum est per collocutiones deuotas vsq̃ ad cõpunctionẽ lachrzymosã audientiũ his oculis vidi et sensi Exultãs nũc in spũ cõfiteor tibi pr qui fideliter in actione laborãti q̃nq̃ plus intime cõpunctionis infũdis. quã nõnull in ociosa vita cõtẽplationẽ hmõi tota solicitudie industriaq̃ q̃renti bus Ita pr. qm sic bñplacitũ ẽ ãte te Bñplacitũ nõ meritũ. vt nõ glorieꝫ ante te stulta pũptio ois carnis. sed qui gloriaꝫ in te glorietur Inuenio ptẽa deuoti bern. desiderĩ tale q̃ gram poicatiõis seu ministratõis sic in alios effũderet. nõ vt canale qđ ptin⁹ siccaꝫ feces retinẽs. ꝫ vt cõcha plena superfluẽs seu fõs viu⁹ ppetua vena scaturiẽs qui nec facile turbaꝫ. et turbat⁹ p/nus ad nitorẽ pstinũ redit Ad q̃d sta q̃rebat fcus iste. vt nimiꝝ actio cõtemplationis gram nõ auferret Hinc ẽ eiusdẽ ad fres documentũ q̃ in q̃libet actione meminerit illi⁹ ecclesiastice cohortatiõis Sursum corda Tui tã veraciꝫ q̃ frequẽter vtinã fieret rñio Habem⁹ ad dñm Quid q̃ anthoni⁹ post plenitudinem cõtẽplatiõis in deꝫto hauste. ipe neq̃ ex occursu frequẽti fratꝝ neq̃ ex circũstantib⁹ turbis dum alexandriã q̃q̃ veniss̃et aliquid turbationis vel molestie sentire se fatebaꝫ. Hoc miratus ẽ hilario ꝫ tãta tamq̃ radicata stabilitate anthonĩ mẽs immota manebat. aut si mouebatur otinuo redibat in id ipm Daꝫ ex⁹ sensibile de acu nautarũ affecta p magnetẽ. q̃ iugiꝫ revit ad poli pspectũ Hãc stabilitatem contemplationis in actione. et actionis in cõtẽplatione fuisse credierim in btis gregl. bñdicto q̃ similibus plimis Qđ de ipis aplis atq̃ discipul hodierna die factum nõ dubito Porro de martyribus laurẽtio vincentio et talib⁹. venerabilis Richard⁹ sẽtit eos in medĩs ignib⁹ ad dina suspẽsos ferenti⁹ q̃ fuerãt in pspis Hoc sonat illa vox vincẽtĩ dũ vrẽt corp⁹ machia cãdẽs Ecce nẽ i sbime agoꝝ oẽs pncipes tuos seculo altior o tyrãne despicio. Qđ autem in christo patiẽte nõ fuerat. dispẽsatõ fuit p nra redẽptione Nlioq̃n delectatio interior corpeã oẽm absorbuisset tristitiã Rursus metaphysicando cũ theologia cõsidero q̃ hec ips dñi superfluens replẽ stabilit aiam in spũalitate. eo q̃ a materialitate que ꝑm aristotl. maleficiuz opatur ipm magis et magis purgat⁹ elõgat. Hinc fit vt crescẽte huiusmõi repletione spiritus domini ipsa cupiditatis fuitus letifera vel efficatur penit⁹ sicut in btis vl i minuta

languescat vt in viatoribus pfcis Supadoam' q̄ spūs dñi quos repleuerit dños facit. nō q̄lūcunq; rerū sed oim Omia nra sūt inquit apls Nā qui spū dei agunt hi filij dei hi liberi fiunt q; vbi spūs dñi ibi libertas. q̄ si filij liberiq; sūt. heredes eos esse dñs est. heredes q̄dem dei. coheredes aūt xpi. Xpm vero dñm esse oim multipliciter titulo q̄s ambigat? Ac pinde quis neget eū coheredib' suis oia ēbuere abunde ad fruendum vel ad obsequiū Vox est apli Scimus qm̄ diligētibus deū oia coopant in bonū. et sic etiā omia aliena mala Attendat rursus hoc dominiū super corp' ꝑtiū qđ obedit ꝓmpte spiritui sic repleto. lōge excellētius q̄z viderat aristl. cui' tñ hec est sñia q̄ in ꝺctuoso oia ꝺsonant rōni. Dat et ipm oñium sup exteriora in languoribꝰ curandis. in subñciendis demonibus q̄ generalit̄ in mirabilib' faciendis ꝓut expedit vl̄ psone faciēti vel alīs ꝑ q̄bus fiūt. sic ordinē nature iā dirim' gr̄e subditū esse Q; si ita sensisset auicl. ponēdo materiā exteriorē subditaz esse rōnali aie vbi fundare nitit magicam naturalē. tolerabili' dixisset q̄z altera fuit intētio sua Colligim' ex ꝓmissis q̄ ad motū mutationez nōbilē in microcosmo. scz in hoib' dñs est mutatōes in macrocosmo hoc est in maiori mūdo notabiles fieri sicut in diluuio sicut in fulminatione penthapolis peccatricis. sic in horrendo scelere iudeoz ꝑ nece xpi q̄n sol obscurat' est. ēra tremuit. petre scisse sūt. Deniq; qđ deprecatio assidua motu suo posuit. hoc et Jacob' et eloq̄a sacra et miracula crebra testant̄ Hodiernū int cetera miraculū qđ orātib' aplis patratum est. ¶ Prima qō.

¶ Atqui solicitat ꝓpter hec q̄ ꝓdicta nōnullos multiplex inq̄sitiōis vel studiositas vel curiositas Querūt aliq̄ cur mō sicut olim sig̃ eos qui credūt nō sequūtur vt ꝑtes tollant vt linguis loquant̄ nouis ꝛc. Rñdet gregl. in omelia euāgelij de ascensione. et apls dicens q̄ linguę sūt in signū nō fidelib' sed infidelib'. ¶ Querūt qualis illa fuerit linguaz varietas. an diuerſ sonis eadem lingua resonabat Vel an idē son' se vario mō intelligibilē redderit. sic in audientib' erat varietas Videt scdm magis esse probabile. ¶ Amplius querunt si donū hoc linguarū collatū est mulierib' et marie mri iēu seruentib' et orātibus in cenaculo cū reliq̄s Auget difficultatem dēm apli. qui docere mulierē nō permittit Sed aliud est qđ lex cōis vetat. Aliud qđ ꝓuilegiata seu ꝓuata cōcedit Itaq; Maria aplorz fuit apla. Ampli' querūt si in aplorum eplis erat doni illius latens energia vt p legē tm̄ varietate sese darent intelligi l̄re sic lingue Hoc ñ optuit

¶ Querūt ampli' an soli apli darent hoc mō visibili sp̄mscm. ꝓbabile est q̄ sic. q̄uis Simon magus oppositū putauerit dicens date m̄ hanc ptātem Et sic de simonia ḡn dis posset esse declaratio q̄z q̄gim'

ad Eminud

Permissi

ad terminū: ¶ Sexta questio.
Querunt alīj Si hodierna die spūs/ sācti repletio cōfirmauit apłos nūc doctorisatos sic ꝙ peccare ñ posset vel errare. cum de petro dicat paulus ꝙ reprehensibilis erat. qz non recte ambulabat ad veritatē euāgelij Sed cōcedim⁹ reprehensibilitatē fuisse venialem nō mortalez. ¶ vij. qō.
Sed cur hac die pentecostes potiꝰ ꝗz altera dat⁹ est spūssāctus? Vt scilicet eius ignea lex noua tūc daret qñ vetus donata est ¶ viij. questio
Cur p̄cessit repētin⁹ ac vehemēs sonitus? Qm̄ solet hoc spūs bon⁹ facere ad humiliationē. Malignus ex opposito blandit ad arrogantiam.
Cur cū apostolis ꝛ discipulis cohabitabāt mulieres. cum a sanctis p̄ribus postmodum cohabitatio tal culpata ꝓhibitaq; ē? Dentur nūc tales in gr̄a confirmati. concedetur ꝛ hm̄odi cohabitatio. Sz hec rara auis ē in terris ¶ x. qō.
Cetez quō dicit spūssanct⁹ docuisse discipulos oēm veritatē. cuz hoc sit a ꝓpriatū filij. cuz p̄terea multas veritates philosophantium nescisse videat. vt geometriā astronomiā?
Rñdent doctores ꝙ scriptura sacra ꝑ antonomasiā dr ois veritas. In qua supba confunditur non nullorum garrulitas ¶ xi. questio
Solicitat alios inq̄sitio de spūsc̄o Quot et qualib⁹ modis mittit. quibus illabitur. ꝛ quō ꝓcedit a p̄re ꝛ filio. et hic de scismate grecoz pluri ma. Quō remissionē peccatoz facit spūssanctus. Etsi det plenitudo po testatis eccastice fine spūsc̄o gratifi/ cante. seu fine gr̄a gratū faciente: qm̄ hic grandis laqueus hereticoz vt videmus in hoc ocilio. ¶ xij. qō.
Rursus q̄ et q̄les sūt irremissibiles i spm̄sanctū blasphemie. ꝛ de distinctōe donoz inter se et a virtutibus beatitudinib⁹ ꝛ fructib⁹ ¶ xiij. qō.
Jtē ꝑ que signa cognoscit aduēt⁹ spūsc̄i in mentē Quib⁹ insup argumentis seu regulis ꝓbant spūs si ex deo sunt ¶ xiiij. questio
Deniq; si q̄s posset scire certitudinaliter de se vel altero ꝙ hēat spm̄sc̄m cum videam⁹ hēticos ꝓmptos ad mortē dū pl⁹ aliq̄n ꝗz fideles catholicos. ꝛ vñ procedit hoc Videt em̄ q̄nq; in ip̄is hereticis gaudium ad mortē. sed auidū. efferū plenū desperatōis. ꝛ interne desolatōis vacuū.
In ip̄is xo catholicis martyribus gaudiū est charitate ordinatū. humile. patiēs benignū. plenū spe atq; fiducia interi⁹ suauiter desolāte.
Talia magis ꝛ magis occurrebāt speculatiue tractāda. sed aliud tēp⁹ ꝛ aliū locū exposulāt Jpa tetigisse satis fuerit Finiam⁹ tandē in orōne et aduentū spūsc̄i in nos deprecātes dicam⁹ eidē Veni sce spūs. qm̄ i die bona venim⁹ ad te. reple tuoz cordia fideliū. ꝛ tui amoris in eis ignē accende. quē ignem misit dñs in terrā et voluit vehementer accendi. vt celestib⁹ desideriis accensi. fontē vite sitiam⁹ et ad ip̄m veniam⁹. p̄stāte eo qui est bñdict⁹ in secula Amen.

¶ Explicit sermo dñi Cancellarij parisien Magistri Johānis gerson de spūsancto.

Incipiũt orationes

Magistri Johannis gerson dicende ante et post missam perceptionem ꝙ sacramenti iuxta numerum die/rum septimanarum.

Domine ihesu xpe facer/dos summe non sum dignus per me acce/dere ad sacrum altare tuum nec auderem sed in virtute charitatis sancte ecclesie tue sponse cuius me indignuz fecisti ministrum accedo offerre te eterni patris dilectissimum filiuz ex parte omnium celestium terrestrium ⁊ in/fernorum oblationem hostiam ⁊ sa crificium dignissime laudis omniũ in quibus summam trinitatẽ lauda dabilez recognoscis. ⁊ in plenã gra tiarum actionem pro quolibet bene ficio tam corpali ꝙ spirituali a sin/gulis creaturis atq; insuper effluen tem penitentiam contritionem ⁊ sa tisfactionem omnium peccatorum tam venialium ꝙ mortalium. tam corpalium ꝙ spiritualium ab origi ne mundi omissorum precipue tam̃ a me et occasione mei. in sufficientẽ quoq; psolutionem omnium bono/rum vnquã omissorum a me et occa sione mei. Doce me ergo indignum seruũ tuum quẽ nullis meis meritis. sed sola dignatõne mie tue vocare dignatus es ad officiũ ¦ sacramenta le tantũ mysterium ea reuerentia et honore. ea deuotõe et timore tracta re. quibus decet et oportet Intret spũs tuus bonus in cor meũ qui so net ibi sine sono et sine strepitu ẏbo rum. loquatur oẽm veritatem tãto/rum mysteriorꝫ Scio domine ⁊ ve re scio ⁊ id ipsum bonitati tue confi teor ꝙ non sum dignus accedẽ ad tantũ mysterium ꝓpter nimia pecca ta mea ⁊ infinitas negligentias me as Sed scio et veraciter credo ⁊ ex toto corde meo et ore et ope confi/teor ꝙ tu potes me facere dignum qui solus potes facere mundum de imundo deceptum semine de indig/nis dignos et de imundis mũdos et de peccatoribus iustos facis et sanctos Per omnipotentiam tuam rogo te deus meus dcede mihi pec catori hoc celeste sacrificiũ celebra re cum timore et tremore. cũ cordis puritate et lachrimarum fonte cum leticia spirituali ⁊ gaudio celesti Sẽ tiat mens mea dulcedinem beatissi me pñtie tue et excubias sanctorum angelorum tuorum in circuitu meo Ego enim memor venerande passi/onis tue accedo ad altare tuum li/cet peccator vt offeram tibi sacrifi/cium quod tu instituisti et offerre p̃ cepisti in commemoratione tua pro salute nostra Suscipe ergo illud sa/crificium queso summe deus pro ec clesia tua sancta. pro populo tuo ꝙ adq̃sisti sanguine tuo Aufer a no/bis domine iniquitates nostras. et ignem sancti spiritus in nobis cle/menter accende Aufer cor lapideũ a carne nostra et da nobis cor car neũ qõ te tieat te diligat i te dilectet

te sequatur te fruatur. Oramus domine clementiaz tuam vt sereno vultu familiam tuaz sacri altaris tui officia pstolantem aspicere digneris Tu eñ misereris oim domine et nihil odisti eorum que fecisti. Memorare que sit nostra substantia quia tu pater noster es quia tu deus noster es Neqz irascaris domine satis neqz contineas viscera miserationū tuarum domine super multitudinez iniquitatum nostrarum. Non eñ in iustificationibus nostris pternim' pces nostras ante faciem tuam sed in miserationibus tuis multis. Rogamus etiam te dñe pro spiritibus fidelium vt sit illis sanitas gaudiuz et refrigeriū hoc magne pietatis sacramentum sit illis plenum et magnum cōuiuium de te pane viuo qui de celo descendisti et das vitā mūdo. Peto clementiā tuā dñe vt descendat super hunc panem et calicē plenitudo tue diuinitatis. Descendat etiam dñe illa sancti spiritus invisibilis incōprehensibilisqz maiestas sicut quondam in patrum hostias descendebat que et oblatōes nostras corpus et sāguinem tuum efficiat. Panis dulcissime sana palatum cordis mei vt sentiat suauitatē amoris tui Sana illud ab omni languore vt nullā pter te senciat dulcedinem. nullum pter te ārat amorem nullam pter te amet pulcritudinem Panis sancte panis viue panis pulcer panis munde veni in cor meum. et munda me ab omni inquinamento carnis et spiritus Intra in aiam meam sana et sanctifica me interi' et exterius. Esto tutamen et otinua salus corporis q anime mee. Repelle a me insidiantes mihi hostes recedant procul a pñtia potentie tue. vt foris q intus munitus p te recto tramite ad regnum tuum pueniam vbi non in mysteriis sicut hoc tēpore agitur sed facie ad faciez te videbimus. cum reddideris deo patri regnum tuum q eris deus omnia in omnibus. Tunc enim me de te saciabis sacietate mirifica. ita vt neqz esuriam neqz sitiam in eternū Amen

Gratiarum actio post celebrationem.

Gloria tibi domine ieſu xpe pñſſime cum deo patre et spū paclito sit tibi bñdictō sit gr̄arum actio qui me cibasti hodie tuo sacro corpe et potasti sanguine p̄cioso taz indignū qui te tribuis benignum hominem ac deum totum in cibum mihi atqz potum. Amorem hunc quis enarrabit aut quis digne cogitabit. cum non egeas miserum sic diligas Et quid vel tribuere possim pro tanto munere! Omnis tua creatura in sua te laudet natura adoret et glorificet ac incessanter p̄dicet Sed o pñſſime dñe ieſu quid retribuam tibi pro om̄ib' que tam copiose tam glorioſe tam magnifice tribuisti mihi misero q ingrato. O domine tu ex bñdicte passionis tue thesauro quem cuz matre tua dilectissima trigintatriū annoz circulo congregasti. rñde p me patri paupculo i medio glorie trinitatis beatissime. quoniā aliter ad tua

inumera|bene ficia non possuz rñde re vnum pro mille Augustinus Per me enim domine fateor vt docuisti me nihil aliud sum q̃z vniuersa vani tas et vmbra mortis. ⁊ abissus q̃daz tenebrosa et terra inanis et vacua que sine benedictõne non germinat fructũ quia non facit nisi confusio/ nem peccatum et mortem. Si quid vnq̃z boni habui a te recepi Si quã/ do steti per te steti. si quando cecidi p me cecidi Semp in luto iacuissem nisi tu me erexisses. Qui cecidi nũq̃z surrexissez nisi tu manũ mihi porre xisses Postquam me etiam erexisti sẽ per cecidissem nisi semp me sustinuis ses Sẽp perꝛssez nisi semper me gu bernasses Sic semper domine gra / tia et misericordia tua preuenit me liberans me a malis hominibus oi bus saluans a preteritis suscitans ⁊ muniens a futuris. prescindẽs eti am ante me laqueos peccatoꝝ tol lens etiam a me occasiones et cas' Quia nisi tu hoc mihi fecisses ego omnia peccata mundi fecissem Añ scio domine p nullum peccatuz est p vnq̃z fecit homo q̃ ñ potest fa cere homo alter si desit creator a q̃ factus est homo Sed p nõ facerez tu fecisti p abstinerem tu iussisti et p tibi crederem tu gratiam infudi sti. Tu nanq̃z domine regebas me qui seruabas me tibi ⁊ dedisti mihi vt adulteriũ et omne aliud peccatũ nõ omitterez. Tentator defuit. ⁊ vt deesset tu fecisti locus defuit ⁊ tem pus ⁊ vt deessent tu fecisti. Affuit tẽ tator non defuit tẽpus|z vt non cõ sentirem tu me tenuisti. Venit ten tator tenebrosus vt est et vt eum de spicerem tu me confortasti. Venit temptator fortis et vt me non vin/ ceret tu eum refrenasti et me robo / rasti. Venit temptator transfigura tus in angelum lucis . et vt non deciperet me tu eum increpasti ⁊ vt eum cognoscerem tu me illuminasti Hugo. Sic certe mihi videtur mise ricordissime iesu. cum tuas miserató nes circa me attendo. p si fas ẽ di/ cere quodãmodo nihil aliud agas deus meus nisi vt mee saluti puide as. et ita totũ ad custodiam meam te occupatum video. quasi oim ob/ litus sis et mihi soli vacare velis. sẽ/ per te paratum exhibes semper te psentem offers. Quocunq̃z me ver/ tero nõ me deseris. vbicunq̃z fuero non recedis et quicquid egero pa/ riter assistis. Nonne ergo tibi deo ie su meo subiecta erit anima mea Nõ ne omnia ossa mea dicent dñe quis similis tibi. Vtinaz non cesset de ce tero ab ore meo et a corde meo gratiarum actio et vox laudis. Eia ergo iesu flos matris v̄ginis amor nostre dulcedinis tibi laus honor numinis regnum beatitudinis Jesu sũma benignitas misericordia cor/ dis iocunditas incõprehensa boni tas tua me stringat caritas O iesu mi dulcissime spes suspirãtis anime te querunt pie lacrime et clamor me tis intime O beatum incendium O ardens desiderium O dulce refrige rium amanti. dei filium Jesu mi pie sentiam dilectõis tue copiam da mi hi p psentiam tuã videre gloriam. Quez tuus amor inebriat nouit q̃

iesus sapiat Quam felix est quez satiat non est vltra qđ cupiat Mane nobiscuz domine et nos illustra lumine Pulsa mentis caligine mundū reple dulcedine. Sequar quocunqz ieris mihi tolli non poteris cuz tot meum abstuleris. Jesu laus nostri generis tu vere lumen patrie tu fōs misericordie pelle nubez tristicie nobis dans lumen glozie Amen.

Oratio ante missam die cenda feria tertia.

IEsu pacifice rex et amator/ se residens in dextera pris tui vt spōsus speciosissimus et desiderabilis totus in quem desiderant angeli prospicere et ad quē aspirat sanctaz desiderium animarum Sicut desiderat ceruus ad fōtes aquarum Ecce ego infirmus ad te venio medicum efficacissimū meę infirmitatis medicamentum. imū/dus accedo mundandus ad te fōtem puritatis incōtaminabilē. Esuriens accedo pascendus ad te panē viuificum indefectibilez. Frigidus sum et tepidus accedo ad te qui ignis spūalis es semp ardens. vt totus ex te ignescam et a me ipso/ deficiam Obligatus sum debitis que soluere p me non sum sufficiens. ad sacrum cōuiuiū in quo tu ibus de⁹ meus sumeris recolitur memoria passionis tue et mens impletur gratia ⁊ future glozie pignus datur accedo: vt cōmensalis ac cōuiua tuus effe/ctus p te qui dines es in omnibus absoluer a debitis vniuersis Preueni ergo queso dulcis dñe iesu seruū tuū q̄q̄ p omnem modum indignū et imeritum in benedictionibus dulcedinis tue vt ad tuum magnificuz sacramentum digne ac deuote merear accedere Tu dñe vniuersorum in cuius conspectu omnis creatura tanq̄ nihilum est et inane omnipotens et misericors ac metuende deus tu dñe nosti impfectum meum ⁊ iniq̄tates meas multas et magnas tu vides. Confiteor ergo domine et agnosco quia nimis indignus sū vt ego tam ingratus et negligens tam vilis et imundus tam paup et iniustus altari tuo assistaz et te regē glozie vnigenitum dei eterno patri offeram et te cōtrectem atq̄ mādu cem Sed o pie iesu qui te a nobis sumi iussisti. qui mihi ordinez sacerdotalem contulisti. et eius a me obseq̄ um exigis. da ꝓpter hanc eandē tuam inestimabilem dignationez charitatem et misericordiā erga me mihi gratiam vt tuum corpus et sanguinem hodie ea reuerentia et honore ea diligentia et amore tractem ⁊ sumā quib⁹ oportet et decet. Eia ergo iesu bone visita me i salutari tuo ad gustandum in spiritu suauitatez tuam que in hoc sacramento tanq̄ in fonte plenarie latet Tuaz quoq̄ pcor clementiam et specialem mihi ad hoc imploro gratiā. vt totus in te liquefiam atq̄ de nulla alia dolatione me intromittam Ecce domine deus meus creator meus redēptor meus iesu pie cum tali affectu reuerētia laude et honore cū tali gratitudine et dignitate ac amore cum tali fide spe et puritate te hodie affecto suscipe. sicut te suscepit et desi

derauit sanctissima mater tua dña mea sancta Maria cum angelo euãgelisanti sibi incarnationis tue mysterium humiliter et deuote columbina vt erat voce respondit. Ecce ancilla domini. fiat mihi sc̃m verbuz tuum Sed heu longe a me est talis affectus et deuotio tam vehemens ardor et amor. Ideo iesu saluator benignissime quicquid mihi deest. tu supple benigne p̄ me qui omnes ad te vocare dignatus es dicens. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. Itaq; ego miser homũcio innumeris vicijs onustus offero tibi omnia peccata mea et delicta q̄ cõmisi coram te et sanctis angelis tuis a die quo primo peccare potui vsq; in horam hanc sup altare tuuz vt tu pariter incendas et cõburas igne charitatis et sanguine tuo calido qui igne amoris feruet et ebullit tanq; fortissimo lixiuio conscientiam meam emũdes vniuersas peccatorum meorum maculas deleas. Ita vt imago tua plene in me reformetur et anima mea misera omnem decorem suum p̄stinum ac nitorem quez peccando heu amisit recipiat Ubertinus Tu enim zelotyp⁹ animarum sponsus doloribus et angustijs te totum reliquisti et te totuz p cineres maliciaruz infudisti vt faceres de te lauacrum vt posses delere et lauare turpitudinem peccatorz nostrorum hoc salutare lauacrum renoua hodie nunc in altari O iesu candor lucis eterne queso vt corui/nam meã pellem preterite vite tota liter adurasq; expurges ac splendescere animam meam facias in conspectu eterne glorie En cõmitto me nunc vite tue resigno me manibus tuis Age nunc ꝑm dulcem bonitatẽ tuam non ꝑm meam maliciam q; iniquitatez qui es in eternũ misericors et benedictus in secula Amen

Gratiarum actio feria tertia.

O Domine sancte pater omnipotens eterne deus tue tremende immensecq; maiestati refero gratias q̄uis viles et exiles q; impares tuis beneficijs. sed quales habet mea fragilitas offero q̄ me indignum peccatorẽ saciare dignatus es precioso corpe et sanguine domini nostri iesu xp̄i filij tui. Et p̄cor te domine p eandem paternã pietatem tuam. vt hec cõmunio salutaris non sit mihi reatus ad penã sed intercessio salutaris ad veniam sit mihi armatura fidei et scutuz bone voluntatis. sit omnium viciorum meorum euacuacio concupiscentiez totius libidinis exterminatio. charitatis castitatis pacientie humilitatis q; obedientie omniumq; virtutũ ac totius sanctitatis augmentatio. contra omnes insidias inimicorum meorum tam visibilium q̄ inuisibilium firma defensio. motusq; vicõꝝ meorum tam carnalium q̄ spiritualiuz perfecta quietatio. in te solo vero ac summo bono firma adhesio. atq; mei finis felix cõsummatio Et p̄cor vt ad illud cõsuium digneris me p̄ducere vbi tu ipe es sãct. tuis

lux vera sacietas plena iocunditas consūmata felicitas perfecta q gaudium permanens in secula seculorum Amē. **Augustinus** Sed o clementissime pater de hac cōmunione gratie tue desperare vtiq; potuissem ꝓpter ni mia peccata mea et infinitas negligentias meas que quotidie et indesinenter ago corde ore et ope et oī bus modis quibus humana fragilitas peccare potest. nisi verbum tuum deus caro fieret et habitaret in nobis. Sed desperare iam non audeo quoniam subditus ipse tibi vsq; ad mortem tulit chyrographum peccatorum meorum et affigens illud cruci peccatum crucifixit et occidit mortem In ipso autem securus suspiro qui sedet ad dexteram tuaz et interpellat pro nobis cum ostensione vulnerum que pro nobis ptulit in cruce Eia ergo iesu dulcis memorie quid digne tibi retribuam homo miser et inanis et vile figmentum Nam etsi me milies et milesies milies rependere possim quid sū ad deum miser ego quantum teneor diligere te. **Hugo** Que nanq; pro salute mea facere debuisti et non fecisti? Utinam recolere possim ea quō mihi expedita quomodo tibi placet Nam idcirco mihi tanta bona dedisti. tam dura et indigna ab vtero matrl. vsq; ad mortem sustinuisti. vt semp ea in memoria habeam. et nunq; a tuo amore torpescam. **Ubertinus** En aspicio in te q attē do ꝙ in omnibus membris tuis singularibus tormentorum pro me excruciatus es generibus. Video ꝙ non est punctus in corpe tuo qui singulari nō sit repletus dolore absq; eo ꝙ intrinsecus latet Quicquid o bone iesu fecisti et sustinuisti p actū extrinsecum. licet sit multuz et valde multum. est tamen pusillum ad tui interni amoris et doloris cōparatū excessum. En ego respicio vniversū mundum istum. et nihil considero in eo qđ mihi non seruiat. Oīs natura ad hunc finem cursum dirigit vt obsequijs meis famuletur et vtilitati deseruiat meisq; oblectamentis pariter et necessitatibus secundū affluentiam indesinentem occurrat. hoc celum. hoc terra. hoc aer. hoc mare cuz his que in eis sunt vniversis explere non cessant. Et hoc qđē cōmuniter cum omnibus accepi. ea vero que mihi singulariter dedisti quis numerabit. O quot et quanti boni sunt qui minus me acceperūt. Alios coetaneos meos in tenebris ignorantie dereliquisti. et mihi pre illis sapientie lumen infudisti Tu dedisti verius agnoscere te. purius diligere te firmius credere in te ardētius sequi te. Sed o quot iam perierunt qui omnia mecum acceperunt sed amissa iterum mecum recipe nō meruerunt Plus ergo istis omnib' dilectus sum quia mihi tam benigne amissum redditur quod illis perditum tam districte negasti. Deniq; vt mundum relinquerez tu inspirasti. tu mihi locum hunc preparasti in quo mihi fecisti nomen grande

iuxta nomen magnorum qui sūt in terra Quō vtiq; potuisti sapientia dei misericordius mecum agere aut me ad te diligendum dulcius et efficacius inuitare. Jocireo bone iesu pulcerrime domine dulcis et miseri cors super omnia diligende benedicant te ex pte mei precor incessāter et magnifice omnia que sunt in celis et in terra et in mari et in omnibus abyssis de omnibus q̄ p omnibus donis beneficijs et p̄rogatiuis et gratijs quibus me pauperez et p̄ omnē modum indignum vermiculum p̄ mille milibus alijs meliorib⁹ ditasti q̄ ornasti. pro omnib⁹ insuper amarissimis doloribus corporalibus et spiritualibus quos vnq; pro me sustinuisti.

Ancelmus Plus siquidem debeo q̄z me ipsum totum. sed nec plus habeo nec hoc ipsum possum reddere per me totum Trahe tu domine in amorem tuum hoc ipsum totum . Totum quod sum tuum est conditione. fac totum tuum dilectione Ecce domine coram te ē cor meum. Conatur sed non potest fac tu quod ipsum non potest. Admitte me intra cubiculum amoris tui. fac me ibi gustare per amorem quod sentio per cognitionē. sentiam p affectum quod sentio p intellectum.

Augustinus Si autem est in me superflui alicuius appetitio imo quia est. tu ipse me munda et fac idoneum ad videndum et diligendum te Ceterum de salute corporis q̄z diu nescio. quid mihi vtile sit tibi cōmitto. Tantum hoc oro vt me penitus conuertas ad te nihilq; mihi repugnare faciias ad te tendenti Exaudi me deus meus pater me⁹ rex me⁹ causa mea spes mea domus mea patria mea salus mea lux mea vita mea Qui viuis et regnas eternaliter Amen.

Oratio ante missam feria quarta

AD missam dulcissimi conuiuij tui domine rex angelorum ego peccator accessurus vereor ac contremisco cor habens multis maculis aspersum. cor non caute custoditum et linguam non pure obseruatam. Et quidem cum peccatricis mee conscientie libzum reuoluo. vestem innocētie graiter consciſſam inuenio. vulnerum meorum cicatrices quas ex consensu fragilitatis et conscientie mee aduersarius in me fixit magis corruptas q̄z sanatas aspicio Jnde miser inter angustias deprehensus quid eligam ignoro Scio enim et recordor verba tue reuerende veritatis. quibus exhortatus es nos dicens.

Nisi manducaueritis carnem meaz et biberitis meum sanguinem non habebitis vitam in vobis. Sed pter graues et multiplices excessus meos abterrent me verba aposto li tui dicentis. Qui manducat car/ nem domini et bibit eius sangui nem indigne. iudicium sibi manducat et bibit. O pia diuinitas O tremenda maiestas O ineffabilis vnio O inexcogitabilis sanctitas. quo ibo a spiritu tuo et quo a facie tua fugiam? Siquidez corda scrutaris conscientiarumq; secretissima nuda et aperta intueris. Ad te ergo fontem misericordie lauandus percurro. ad te pium samaritanum infirmitatis humane singularem medicū sanandus festino ad te cōfugio et quem iudicem sustinere nequeo saluatorem habere suspiro Tibi domine plagas meas ostendo. tibi verecundiam meam detego. Video peccata mea magna et multa. et timeo. video suauitatem et misericordias tuas multas quarum non est numerus et sperare audeo. Respice domine Jesu xpe rex eterne homo crucifixe propter hominem. respice sacrosanctam et virgineam carnem tuam clauis confixaz. lancea perforatam. verberibus miserabiliter flagellatam. Recordare sacrosancti sudoris tui quasi gutte sanguinis in terram decurrentis. Hec omnia et multa alia plura pro me te sustinuisse memento. Illa ergo pietas que se traxit et vicit vt in statera glozio se crucis totius mundi peccata libzares. ipsa te cogat pietas q moueat clementia vt miserearis mihi miseriis pleno. tu qui nūquam manare cessabis fons miserationis. Salue salutaris victima pro me et omni genere humano in patibulo crucis oblata. Salue nobilis et p ciosissime sanguis de latere crucifixi domini profluens et totius veteris et noue culpe maculas abluens Dufer ergo a me clementissime iniquitates et offensas vt purificato corpore et spiritu merear degustare sancta sanctorum. Sitq; mihi hodie et quotidie hoc venerabile sacramentum contra hostiles insidias inexpugnabile presidium vt hoc salutari viatico refectus lubricas huius vite vias immaculato calle transire merear. et ad te panē et dominum angelorum sine impedimento diabolice accusationis valeam peruenire. per te domine qui nos creasti cum non essemus. et liberasti cum perditi fuissemus. Qui viuis et regnas cum deo patre in vnitate spiritussancti deus Per omnia secula seculorum Amen.

Oratio ad virginem Mariam

¶ Orõnes dicende ante et post missam

ET tu superbenedicta ẏgo Maria in cuius castissimis viscerib⁹ superueniente ig ne spiritusscti coctus est panis iste panis inqꝫ angelorum panis cõfir mãs cor hominis age gloriosa tua intercessione et vberum tuorum. ostensione omniũqꝫ thesaurorꝫ cru cifixe vite iesu dilectissimi filij tui ap tione qui in manibus tuis sunt at / qꝫ apertione thesaurorum meritorꝫ tuorum Tuum enim bonum cõmu ne est omnium. vt dignus per omnẽ modum efficiar et sim in eternum cõ secratione immolatione atqꝫ ꝓcep/ tione virtuosissimi corporis et sang uinis iesu filij tui sacramenti

Oratio ad omnes sanctos.

OMnes sancti dei quibus de us eternus epulas ꝑpara / uit in cena sua dulcissima ꝑ/ sentia sua ꝓcor orate pro me scele / ratissimo omnium peccatorum. vt in azymis synceritatis et veritatis vobiscum epulari merear nunc ꝙ in futuro Amen

Gratiarum actio post celebrationẽ feria quarta.

GRatias tibi ago domine ie su xp̃e pijssime qui tam copi ose preueniſti me in benedi/ cõnibus dulcedinis tue qꝫqꝫ ꝑ om nem modum indignum et immeri / tum. Dilexisti nanqꝫ me antequam diligerem te vnice amor meus. Dix isti enim veritas antiqua. Delicie mee esse cum filijs hominum. ¶ Bona/ uentura. Eia ergo qꝫ amabilisẽ cir ca nos dilectio tua iesu rex admira bilis qui tantum videris hominem dilexisse vt ab ipso non valeas se / parari. Unde qui ascensurus eras ad dextram patris tui. homini po / testatem hanc dimisisti vt cum velit te habeat in altari hanc potestatẽ ei antequam mori inciperes tribui / sti ne amittere te timeret O lux anti quissima que lucebas ante omnem lucem, in omnibus sanctis eternita tis antique cui nuda et aperta erãt omnia antequam fierent Nonne ho mo putredo et filius hominis ver mis Nonne vniuersa vanitas omis homo viuens Et dignum ducis su per huiuscemodi aperire oculos tu os et adducere eum tecum in iudi / cio Lux que odio habes omnez ma culam vtpote mundissima et imma culata. que tibi delicie cum homine que conuentio lucis ad tenebras. Ubi sunt delicie tue in homine vbi reperias delicias dilectionis tue. Mundum cenaculum decet te mun / dans virtus que nũquam non mũ/ dis cordibus videri potest. multo magis nec haberi in homine. Ubi templum tam mundum vt suscipiat qui regis mundum Quis potest fa cere mũdũ de imundo ꝺceptũ seine Nõne tu qui solus es mundus Ab

immundo enim quis mundabitur? Nam ꝑm legem quam dedisti patribus nostris tenebrosaz quicquid tetigerit immundus imundū erit Omnes enim nos tanqꝫ pannus menstruate de massa corrupta et immūda venientes. maculam imundicie nostre quam celare saltem tibi quoia vides ñ possum⁹ frōte portam⁹ Qua ꝛpē mūdi esse ñ possum⁹ nisi tu mundaueris qui solus es mundus Hec autez domine considerans paueſco et obstupesco qꝛ ego tam immundus peccatoꝛ te fontez puritatis contrectaui et suscepi hodie i altari Ecce enim moyses famulus tuus arcam ex lignis imputribilibus fecit quā ꝛ mūdissimo vestiuit auro vt tabulas legis in eis poneret. Et ego putrida creatura quomodo ausus fui te conditorem legis ac vitedatorem tam facile suscipere? Nec nisi in his tantis immundicīs meis aliquod mihi foret adminiculuz tuum. desperarem Sed spes mihi subest de te mitissime ꝓnceps deus meus. et consideratio multitudinis miserationum tuarum que apud te sūt subleuauit mentem meam. et ꝓcedētia signa misericordie tue q̄ me ātequaz nascerer ꝓuenerunt et nūc specialius in me effulserunt et de futuris benignitatis tue melioribus et ꝓfectioribus muneribus que tuis amicis reseruas spem meam admonent vt in te letetur domine de⁹ letitia mea sancta qui semꝑ letificas iuuenturem meam. Adiuua ergo me domine deus meus ꝛ da letitiaz in corde meo Mane in me vt videaz te Angusta est mihi dom⁹ anime mee quousqꝫ venias ad eam vt dilatet a te Ruinosa est refice eaz. habet ea q̄ offēdūt oculos tuos. fateoꝛ ꝛ scio sed quis mundabit eam. aut cui alteri clamabo Ab occultis meis munda me domine! Fac me queso dulcis. ihesu xꝑe bone amore tuo ꝛ desiderio tuo deponere onus carnalium desideriorum catenam concupiscenciarum Dominetur ergo anima carni. anime ratio. rationi gratia tua. ꝛ me tue exterius et interius subde voluntati. Anselm⁹ Deus in te pono spem meam super te iacto curā me am. imo tibi iacto animam meam. hoc est qꝛ a me magis exigis Suscipe eam tibi iactatam. habe eam tibi prostratam. Custodi eam cum doꝛmio. serua eam cum aliud facio. Vide eam cum aliud cogito Secure eam tibi cōmendo. Scio nanqꝫ qō plus qꝫ ego me diligis. Si autē domine vellem discurrere per oia dilectionis tue beneficia erga me defecerem. quia nec bona nature nec bona fortune. nec bona glorie ñ linguis hominuz loquerer et angelorum exprimere valerez Hugo. O quantum dilexisti me preceteris o quot et quales in cōparatione mei abiecti sunt. qui hanc que mihi a te data est gratiaz consequi non potuerūt! Eia ergo qꝫ magno debito obligatus sum charitatiue iesu. multum nimis accepi et nihil a me habui ꝛ pro his oibus ñ habeo qō retribuā tibi nisi tm̄ vt diligam

Orōnes dicende ante et post missam

Nam quod per dilectionem datū ē nec decentius nec melius q̄z per di/ lectionem rependi potest Bernar/ dus Diligam ergo te obsecro dñe fortitudo mea. dñs firmamētū meū ⁊ refugiū meum et liberator meus dñe quicquid optabile atq̄z amabi le dici potest deus meus diligam te etsi quantum debeo non possum. vl tra tamen q̄z possim non vis vt dili gam Potero vero plus tibi donare pius dignaberis. nūq̄z tamen p̄ vt dignus haberis. Qui viuis et reg/ nas deus Per omnia secula seculo rum Amen.

Feria quinta ante missā

Oratio bona

Vigente ie su xp̄e fili dei vi ui quis digne valeat lauda re multitudinem benignita tis tue pro eo q̄ tu humanum gen⁹ non auro vel argento sed ineſtima/ bili p̄cio tuoris p̄cio redemisti. Et ad confirmandū eiusdem redemp tionis sanctitatem et perpetuo soli dandam in nouissima cena tua quā ante passionem tuam cum discipu/ lis tuis celebrasti cunctis vsq̄z in fi/ nem seculi fidelibus sacramentum corporis et sanguinis tui celebran/ dum et in memoriam tue passionis accipiendum cōmendasti dicens Hec q̄tiēscūq̄z feceritis in mei me moriam facietis. vt tuorum corda fidelium totiens flamma dilectōis tue accenderet. quotiens acciperent pignus tue dilectionis. Tua ergo dulcissimum amicum pre omnibus dilectis gratiosissimo honore susci/ piendum quem hodie in sacro alta ri desidero deuotissime suscipere. Tu scis indignitatem meam infir/ mitatem quoq⁹ ⁊ necessitatē quas patior in quantis vicijs heu iaceo. quam sepe sum grauatus temptat⁹ turbatus et inquinatus. Pro reme dio ad te venio pro consolatione et sublenamine te deprecor. Do om nia scientem loquor cui manifesta sunt omnia interiora mea. et qui sol⁹ potes me plene curare et consolari Tu scis quibus bonis indigeo pre omnibus et quam pauper sum in ꝺ tutibus Itaq̄z bone ie su qui replesti hydrias bñdictionibus tuis veni ⁊ imple sitim meam gratia tua. et qui satiasti quinq̄z milia hominum de quinq̄z panibus imple esuriem me am de mensa bonitatis tue. Rex tu us electus omnium sanctorum qui placuerunt ante te qui viuunt in pa radiso et exaltant ipsi deprecentur pro me exaudies quoq⁹ eos et sal/ uabis me obsecrationibus eorum. Xp̄e ie su saluator me⁹ veniq̄ irriga cor meum aridum rore gratie tue: Quemadmodum terra dum seritur non valet generationes suas enu/ trire nisi a bonitate tua fuerit visita ta. sic nec cor meum cogitare valet que tibi sunt placita absq̄z gratia tua et fructificare fructum iusticie. Ecce enim nascencia terre enutrit pluuia desuper veniens et arbo/ res florum varietate depingit.

Sic etiam ros gratie tue mentem meam impinguat et floribus compunctionis et humilitatis ac patiētie ceteraq; virtutū que sācte vite cōgruūt eaz adornet. Assimilata est enim mens nostra infirmissima ligno nup plantato qđ semp indiget firmitate et illuminatione gratie tue. Amator hominū benignissime qui posuisti terminū mari verbo p̄cepti tui. pone etiam virtute tui sacramēti terminum cordi meo vt nō declinet ad dexteram neq; ad sinistrā a pulcritudine tua. Qui aquam in deserto tribuisti populo nō credenti sed contradicēti. da mihi cōpunctionem p gratiam tuaz q oculis meis lacrimas vt defleam diebus ac noctib' dies vite mee cum humilitate q charitate ac puritate cordis. da mihi petitionem meā et facito apud me mansionem cum benedicto p̄sepe tuo in hac die aduentus tui quia tu solus p̄rector vite mee es iesu vnigenite splendor patris eterni verbū tuum aperuit oculos ceci ex vtero nati. missusq; est ad syloā statim post reserationem oculorum carnalium. spirituales oculi eius et interiores illuminati sunt vt te saluatorem suum et medicū sine metu aliquo deuz dei q; filium et p̄dicaret et credēt. Illumina etiam interiores oculos nr̄os dominator domine vt te iugiter diligamus tibiq; confiteamur. q charitate potius quā necessitate oīes voluntates tuas p̄ficere valeamus. Nam etsi p̄cul est a nobis syloa q̄ missus est cecus. sed pretiosus calix sanguinis tui plenus vita et lumine nobis in proximo ē. et tāto p̄pinquior quā to qui accesserit fuerit purior. hoc ergo nobis p̄sta misericors deus iesu x̄pe vt pleni gr̄a tua et illuminatione scientie tue cuz fide et sanctificatione accedamus ad calicem tuum. vt p̄ficiat nobis in peccatorum nostrorum remissionem tā mortalium q; venialium et spiritualium. non ad cōdemnationez in die iudicij. quia quicunq; mysteriis tuis indignus accesserit suaz animaz ip̄e condemnat. non se castificās vt te celestem regem atq; immortalez sponsū in sui pectoris purissimo suscipiet thalamo. In me itaq; peccatore demonstra ineffabilem misericordiam tuam et fac me p̄cipem latronis illius qui per vnum verbū heres paradisi effectus est. Precor te p miserationes tuas dulcissime iesu refice esurientem mendicum tuum. Intra in animam meam coapta eā tibi vt possideas eam quam fecisti et refecisti. vt habeam te velut signaculum sup cor meum. Ita vt nullis adulterinis amoribus seu delectationibus pateat locus. Et cōmitto me ineffabili bonitati tue veni age mecum misericorditer sicut sepius operatus es cum sanctis tuis mirabiliter. Qui viuis et regnas.

Gratiarum actio feria quinta.

Orõnes dicende ante et post missam

Gratias tibi ago domie Jesu xp̃e creator angelorum et hominum. qui ad declarandam toti mundo claritatem tuã cenam parasti magnam In q̃ non agnuz typicũ sed tuuz sanctissimũ corpus et animam et sanguinẽ posuisti manducandum letificans omnes fideles cõuiuio sacro et calice inebrians salutari. in quo sunt oẽs delicie paradisi. et epulantur nobiscum angeli sancti sed suauitate felicitatis. Tu domine vniuersorum q̃ nullius indiges voluisti p sacramentum tuuz habitare in nobis. cõserua cor meum et corpus meum imaculatuz vt leta et pura conscientia sepi⁹ tua valeaz celebrare mysteria et ad me am perpetuam suscipe salutem que ad tuum precipue honorẽ et memoriale perenne sanxisti et instituisti O ineffabilis gratia O admirabilis dignatio O amor immensus homini singulariter impensus Sed q̃d retribuã dño pro gratia ista p charitate tam eximia Vere non est aliud quod gratius donare queaz q̃z vt cor meum tibi domino meo iesu totaliter tribuaz et int me coniũgã Eia hoc oro hoc desidero vt tot⁹ tibi vniar. et tibi cor meum ab omnibus rebus creatis abstraham magisq̃ p sacram cõmunionez ac frequentem celebrationem celestia et eterna sapere discam Ah domine deus quando ero totus tecum vnitus et absorpt⁹. meiq̃ totaliter oblitus Tu in me et ego in te et sic nos pariter in vnum manere cõcede Vere enim tu es dilectus meus electus ex milibus in quo cõplacuit anime mee habitare omnibus diebus vite mee. Augustinus Sed heu q̃z lõge pegrinor exclusus a te. Nunc vero pietate humili redeuntem ad te expurga a consuetudine mala. et ꝓpicius esto peccatis confitentis tibi et solue vincula que feci mihi O iesu sũme bone pulcritudo pulcrorum omnium O vera veritas suspirent tibi intime medulle anime mee et sapiat dulcedinem tuam cor meum de⁹ meus Recordor in gratiaꝝ actõne miserationes quib⁹ eripuisti me ab omnibus vicijs meis pessimis vt dulcescas mihi super omnia et amem te validissime q̃ amplexer manus tuas totis precordijs meis. et eruas me ab omnibus temptationibus vsq̃z in finem Perfundantur dilectione tua omnia ossa mea. et dicant dñe quis similis tibi. Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo hostiã laudis. dicam Et responde mihi et dic anime mee salus tua ego sum. Xp̃e iesu adiutor meus et redemptor meus eijce a me omnem suauitatez mũdanorum. et intra pro eis tu omni voluptate dulcior En domine iesu ego pusillus seruus tuus tu me posside et nequaq̃z deserens cepta tua consũma iperfecta mea Tibi subdita ẽ anima mea. et infirmitas mea nota est tibi. Trahe me post te vt currat vita mea in amplexus tuos nec auertatur donec abscondatur in absconditο vultus tui Pulcerrime iesu rogo per illam sacratissimam effusionem precioſi sanguinis tui quo sumus redempti. da mihi cordis con

tritionem et fontem lachrymarū p̄cipue dum preces meas et oratōes tibi offero. dum tue laudis psalmodiam decanto. dum beneficia tua recolo. dum sacro altari tuo licet indignus assisto cupiens illud offerre et sumere mirabile et celeste sacrificium omni reuerentia et deuotione dignum. quod tu domine deus sacerdos immaculate instituisti et sumere precepisti in cōmemoratione tue charitatis mortis scē et passionis pro nostra salute pro quotidiana nostre fragilitatis reparatione Eia confirmetur mens mea intra tāta mysteria dulcedine p̄sentie tue. sentiat te ibi adesse. et letetur coraz te Ignis qui semper luces. amor q̄ semper ardes. dulcis xp̄e bone iesu lumen eternum et indeficiens. pais vite qui nos reficis. et in te nūquaz deficis. comederis quotidie ꝛ integer semper manes resplende mihi. arde in me. illumina et sāctifica. vas tuum omni malicia euacua et imple gratia tua et plenum cōserua vt ad salutem anime mee manducem cibū carnis tue quatenus manducando te viuam. de te vadam. per te perueniam ad te. repausem in te O dulcedo amoris et amor dulcedinis comedat te cor meum ꝛ nectare amoris tui repleātur viscera anime mee. Impingua et succende eam tua dilectione. tuo consilio et amore lāgueat cor meum liquefiat anima deficiat caro mea Vtinam sic viscera anime mee dulci feruore tue dilectōnis exardescant vt viscera carnis mee exarescant Vtinam sic intima spiritus mei dulcedine tui affectus ipinguarentur. vt medulle corpis mei exsiccentur O iesu amor meus et desiderium qui viuis et regnas per interminabilia secula seculoz Amen.

Feria sexta ante missaz oratio.

Ecce benignissime dñe iesu fili dei viui ego miser et indignus peccator memor sū tā inestimabilis charitatis tue quā humano generi exhibuisti q̄ naicēs ex Maria virgine homo fieri voluisti. exemplo sanctissime uersatōnis tue et verbi predicatione viam eterne salutis nos docuisti innumeros dolores ac labores ꝛ iniurias pro nobis ptulisti. multa dura ꝛ indigna passus ꝛ etiā crucifixus et mortuus es p̄pter nos vt ab eterna morte redimeres nos Insup vulnerat⁹ lācea militis tuū p̄ciosissimū sāgui nē copiose in remissionē ꝛ absolutō nē peccatoz nr̄oz de tuo p̄ssimo latē effudisti Qui etiā ad ꝑpetuā tā te charitatis memoriaz in cena tua vltima trāsitur⁹ de h̄ mūdo ad pr̄ez venerabile et salutiferum tui corpis sacr̄m instituisti. ꝛ in eodē sacro te ipm cibū ꝛ potū salutarē aiaz nr̄a rum nobis preparasti et sumendum imperasti. dicens Accipite et comedite ex hoc omnes Qui etiam io ipsum venerandum sacr̄m p famulos tuos p̄sbyteros in altari quotidie conficiꝛ in eodem sacramento tu ipse per mysterium pro nobis iterum pati et manibus eorūdē p̄sbyteroz p singulos dies p salute nostra in

tui memoriam offerre disposuisti: Tante ergo dilectionis tue memor intendo facere quod tu domine fecisti tunc. et a nobis famulis tuis presbyteris fieri voluisti. q quod ecclesia tua sancta te auctore instituit fieri volens Sed te operante consecrare seu conficere corpus et sanguinem tuum suo loco et tēpe canonis misse nr̄e et offerre te dn̄m deum et saluatorē meū cū aptis defluentibus vulneribꝫ tuis deo p̄ri tuo tibi q̄z et spū̄sancto in memoriā p̄ssime mortis tue. imo oīm amantissimorum dolorꝫ tuorꝫ corpaliū et spū̄aliū q̄s pro nobis miseris redimēdis inforāndis et inflāmāndis ab instanti cōceptōis tue in vtero virginis m̄ris tue vsq̄z ad mortē cruc. magnis ardoribus amore nr̄o crebrius sustinuisti Jn memoriā insup̄ glorioſe resurrectōis tue et admirabilis ascēsionis tue. q ad gloriam et ad honorē sū̄me trinitatis. q ad veneratione et cōgratulationē bn̄dicte m̄ris tue totiusq̄z celestis curie. pro gratiarꝫ actōe oīm bn̄ficiorꝫ tuorꝫ. pro otritione p̄nia q satisfactōe oīm peccatorū ab origine mūdi cōmissorꝫ Et p pace q salute ecc̄e tue sancte militantis viuentiū et defunctorꝫ. Accedo ergo licet vere indignus ad altare tuū sanctū dn̄e vbi etiam te miserante recipe cupio te dn̄m deū saluatorē meū in tui memoriam q infirmaie mee medicinam q̄ es p̄oulcissimus cibus et potus dignissim' matris tue sanctorū quoq̄z angelorum tuorū ac oīm beatorū Sed cōfiteor tibi dn̄e ie su x̄pe q bn̄dicte m̄ri tue sp̄ glorioſe virgini Marie. sc̄o angelo meo ac oibus supnorū spirituum ordinibus Johanni baptiste. sanct̄is. ap̄lis. ac oibus sanctis tuis p nūquam dignus et heu nequaq̄z pat' sū̄ suscipe agnū̄ imaculatū dei in taz imundū̄ q imp̄paratuz cordis q corporis mei hospiciuz ꝓpter inumera peccata mea quibus te dn̄m meum a puericia mea vsq̄z nunc ad iracundiam prouocaui et meam scientiā pollui q grauaui Peccaui heu otra mādata multipl̄r trāsgrediēdo Peccaui heu otra sacr̄a ecc̄e multipl̄r ea indigne sumendo tractando q ministrando q contra ius scriptum varis modis agendo Peccaui. heu multipliciter contra professionem q ordinem meum ac contra. vota monastica. corde ore opere q omissione. Confitcor tibi domine p interioza mea q exterioza a planta pedū̄ meorum vsq̄z ad verticem capitis mei varīs iniquitatibus q peccatis ac multipliciter inquinata sunt q resp̄sa Adhuc confiteor tibi domine et grauiter me accuso coram te de vniuersis et singulis peccatis a me et occasione mei cōmissis q de omnibus bonis a me q occasione mei omissis contra te contra proximos contra ordinem meuz et contra me ipsum. non sum ita cordialiter contritus neq̄z tam plene et distincte cōfessus neq̄z per condignam penitentiam emendatus sicut mihi expediret ad salutem tibi. congrueret ad honorem Sed indulgentissime dn̄e

qui venisti populū tuū saluū facere a peccatis eoꝝ. cui ꝓpriū est misereri sp̄ q̄ pcē. q̄ dixisti oze tuo bñdicto petite et accipietis. qui misertus es dauid ꝓphete adulterātis q̄ occidē tis. q̄ misertus es Petri apli negan tis te et amare flentis. q̄ miserē es Marie magdalene tuos bñdictos pedes suis lachrymis rigātis. q̄ mi sertus es latronis sero penitenti. q̄ mulierē in adulterio depḧensā con dēnare noluisti. q̄ innumeris pcōri bus te hūiliter inuocātib⁹ pcōrum veniā prestitisti. te dñe otrito q̄ hu/ mili corde rogo vt me tā indignum pcōrē nō spnas ꝓpter inumerosita tē et magnitudinē peccatoꝝ meoꝝ q̄ ꝓp̄ infinitū meritū toti⁹ crucifixe vite tue ac ꝓp̄ merita et p̄ces bñdi cte mr̄is tue et oim sc̄oꝝ oia pecca ta mea q̄bus irā tuā promerui mihi misericorditer dimitte. Et fac me q̄/ so tuū sacr̄m tā deuote tractare et sumere vt cōsequi merear virtutem declinādi a peccatis. gr̄am sectādi qđ rectū ē in ospectu tuo. pacē verā et finē bonū et iugē tue p̄dictōnis ofiliū et auxiliū. et post hāc miseram vitā fac me tue redēptōis ꝑticipez Insup misericorditer respicē digne ris illos et illas p q̄b⁹te spāliter of ferre ꝓpono. vt bonos confirmes. malos ab errore reuoces. afflictos consoleris. tentatos eripias. disco/ des in bono cōcordes. purgandos a purgatorio libēs. q̄ oēs fideles adhuc viuētes in viā salutis eterne dirigas. ac oib⁹ fidelib⁹ defūctis ꝓ quibus orari velis requiem et lucē perpetuam tribuas

Post missā gratiarum actio feria sexta Anselm⁹ q̄ Dag⁹

Gratias tibi dñe p̄ oipotēs eterne de⁹ referat ois ligua ꝓ supabūdātia pietatl. tue q̄ vnico filio cordis tui nō pepcisti sed pro nobis illū tradidisti in mor tē vt tātū tā q̄z fidelē aduocatū ha berem⁹ in celis corā te Respice ergo dñe sc̄e p̄ de sanctuario tuo et excel/ so celoꝝ habitaculo tuo. et intuere hanc sacrosanctā hostiā quā tibi of fert magn⁹ pōtifex nr̄ sanctus puer dñs iesus x̄pus pro peccatis fratꝝ suoꝝ. et esto placabilis sup multitu dinē malicie nr̄e. q̄ vox sanguinis fris nr̄i iesu clamat ad te de cruce. Quis ē em̄ dñe q̄ pendet in ea. pepē dit inq̄z q̄ p̄terita q̄si p̄ntia corā te sūt. Respice dñe in faciē x̄pi tui q̄ ti bi vsq̄z ad mortē factus est obedi/ ens. nec recedāt ab oculis tuis in ꝑpetuū cicatrices el⁹ vt memineris quantā ꝓ peccatis nr̄is satisfactio nē susceperis ab eo. Utinā dñe app̄ derent in statera pcca nr̄a q̄b⁹ irā tuā meruim⁹ et calamitas quā pro nobis pass⁹ ē innocens filius tuus. Certe hec grauioꝝ apparebit ac ma gis digna vt ꝓp̄ ipam effūdas mi sericordiā tuam sup nos. q̄z fit vt ꝓ illis contineas in ira misericordias tuas. O dñe sc̄e p̄ ñ cōpareo in cō spectu tuo vacu⁹. q̄ q̄cquid quōdā fili⁹ tuus dū in mūdo esset fecit pro me fecit. et q̄cquid opatus ē mihi opatus ē. q̄ nulla mala cōmisit et nulla bona ꝑtermisit facē Eius obse

cro obediẽtia excuſet inobediẽtiam meã Et⁹ hũilitas ſuꝑbiã meaz. eius patientia irã meã. et⁹ abſtinẽtia ſuꝑfluitatẽ meã. et⁹ benignitas malitiã meam. et⁹ ꝓfectio ipſectõez meam mortẽ illi⁹ morti quam mereor obiꝛcio. penis ipſi⁹ penas mihi debitas a me repello Etiã quidẽ fateor ñ feci dignaz pñiaz nec plenã egi ſatiſfactõez ſed qđ mihi defuit ieſus ꝓ me adipleuit Debui quidẽ ampli⁹ otriſtari penitendo. ⁊ aia ei⁹ ꝓ me triſtis facta ẽ vſq; ad mortẽ Debui pl⁹ ſupplicare orando. ⁊ hic pro me fact⁹ in agonia ꝓlixius orabat. et ſudore ſanguineo defluebat Oportebat me meli⁹ ſatiſfacẽ emendando. ⁊ ieſus ꝟbo factisq; ſatiſfecit pro me moriẽdo. Etſi ego meritis meis ſaluari dignus nõ ſũ. tñ qr membꝛ ieſu credẽdo fact⁹ ſũ. ab eo amplius ſeparari ñ poſſũ Hac fide hac pietate ſubnixus dign⁹ đez ñ ꝓ me. ſed ꝓ dñicã cõfido gr̃az ſaluari me poſſe Ecce aduocat⁹ me⁹ apud te deum ⁊ pfem. ecce põtifex ſũm⁹ q̃ alieno nõ eget expiari ſãguine qr ꝓꝓrio ꝓfulget ꝓfuſus cruore. ecce hoſtia ſãcta bñplacẽs et ꝓfecta in odorẽ ſuauitatis. Ecce agn⁹ ſine macula q̃ corã tõdentib⁹ ſe ommutuit. q̃ alapis ceſus. ſputis illitus oꝓprobꝛijs affeũs os ſuũ nõ aperuit. Ecce q̃ peccatuz ñ fecit pcã mea ꝓtulit ⁊ lãguores meos liuore ſuo ſanauit Aſpice pꝑiſſime pr̃ pꝑiſſimũ filiũ tuũ tã ipia ꝓ me paſſũ. Reſpice rex clemẽtiſſime q̃ patiꝛ et reminiſcẽ benign⁹ ꝓ q̃ patiꝛ Nõne hic ẽ mi oñe innocẽs ille quẽ vt ſuũ redimẽs filiũ tradidiſti! Nũ đo nõ auctor vite hic eſt. q̃ vt ouis ad occiſionẽ duct⁹ tibiq; obediens vſq; ad mortẽ fact⁹. atrocis ñ timuit mort⁹ ſubire gemit⁹? Recole toti⁹ ſalutis diſpoſitor qr hic ipe ẽ quẽ ſi tua ex ꝟtute genuiſti mee tñ infirmitat⁹ ꝓticipẽ fieri voluiſti Jé hec ẽ diuinitas tua q̃ meaz induta naturã crucis aſcẽdit patibulũ. q̃ i aſſũpta carne triſte tulit ſupplicũ. Reduc oñe oculos tue pietatis ſuꝑ oculos ineffabil⁹ pietat⁹. Intuere dilẽm natũ toto corꝑe extẽſũ Cerne man⁹ innocuas manãtes ſãguie ⁊ remitte placatus ſcelera q̃ ꝓpetraueꝛt manus mee Cõſidera inerme lat⁹ crudeli ꝓcuſſũ cuſpide. et renoua me ſacroſco fõte illo q̃ inde credo fluxiſſe. vide imaculata veſtigia q̃ nõ ſteterunt in via peccatoꝛ ⁊ pambulauerũt in lege tua duris confixa clauis ⁊ ꝓfice greſſ⁹ meos i ſemit⁹ tuis. ⁊ fac me odio hr̃e oẽm viã iniq̃tatis. Nũq̃d ñ attẽdis pie pr̃ adoleſcẽt⁹ tui chariſſimũ caput niuea ceruice deflexa p̃/cioſam reſolutum in mortem Aſpice mitiſſime cõditor dilecte ſobolis humanitatem. et miſerere ſuper infirmi plaſmatis debilitatem Candet nudatum. rubet cruentatum latus. tenſa arent viſcera. decora languẽt lumina. regia pallent ora. procera rigent brachia. pendent crura marmorea. rigat terebꝛatos pedes beati ſanguinis vnda. Ꝛpecta glorioſiſſime genitor gratiſſime prolis lacerata membꝛa. et memorare benignus que mea ſubſtantia Cõſpice dei hominis penam et releua conditi hois miſeriam Aſpice redẽptoꝛis

supplicium. et remitte redempti delictū Hic est dñe mi quem ꝓpter peccata populi tui ꝓcussisti. licet ipe sit dilectus in quo tibi bene cōplacuisti Ecce omnipotens deus pater domini nr̄i iesu xp̄i dispone benignus quō miserearis mihi Cū quicquid ꝑciosius inueni deuote obtuli. quicqd chariꝰ repperi suppliciter pr̄itaui nihil inde reliqui quin tue exposuerim maiestati. Enumeraui tibi sāctissime sobolis mortē. quā ꝓ me credo fuisse ꝓpessam. En supplicatio mea ꝓpiciatio tua. hic intende pius quē vere genueris filiū et quem redemeris seruum. Ecce spes mea ecce tota fiducia tua mea. Si pro mea vt dignū est moriar iniquitate respice saltem miserans ꝑdilecte sobolis charitatem. Attende in filio qđ ꝓpiciaturus es in seruo Vide carnis sacramentū et remitte carnis delictuz Recole qđ bonus ꝓpessus est filius et obliuiscere qđ malus operatus est seruus Et tibi o iesu dulcl. memoria quid digne retribuā pro omnibꝰ que retribuisti mihi. Hugo Ecce enim triplici me debito obligasti Siquidē qz me fecisti debeo amori tuo me ipm totū. quia redemisti me debeo me ipm totū. quia tāta promittis debeo me ipm totum. imo tantum amori debeo plus qz me ipsum quantū tu es maior me ꝓ quo dedisti te ipm et cui promittis te ipm. Ancelmꝰ. Quid vero pro his dulcissime iesu ab hoie rependi possit. nō habet nec inuenit quicqz dignū Nā si celū et terrā et vtriusqz ornatū posset rependere. minime certe vsqz ad mensuram debiti ꝓtingere valerem Vt aūt in ipm qđ habeo q possibile mihi est reddā. tui dñe muneris est Diligēdus em̄ mihi es ex toto corde tota mente tota vtute q tua mihi sequenda sūt vestigia qui ꝓ me dignatus es mori Et quō illud fiet in me nisi ꝓ te adhereat ergo aia mea post te. qz tota virtus pendet ex te. Bone iesu ne reicias eā a facie amoris tui languet refocilla eā. faciet eā dilectio tua. impinguet eā affectus tuus Impleat eam amor tuus. occupet me totuz. possideat totū. qz tu es cū deo pr̄e q spū sancto deus solus bñdictus et bñdicendus in secula seculoꝝ Amen.

Sabbato ante missam oratio.

O Maria misericordissima mater mea. terra bñdicta O ager plenꝰ cui benedixit dominus. da nobis fructū ventrl. tui. qz fructus tuus dulcis gutturi meo Fructus em̄ tuus spūs est. qz vera q naturalis caro tui vētris de spiritu sancto ocepta in fructū spūs nobis est ouersa. Tu terra illa ꝓmissa fidelibus quā plantauit deus a ꝓncipio. qz nos possedit ab initio viaꝝ suaꝝ in qua posuit hoiem quē formauerat vt operaretur et custodiret illā. Et opatus est in te gr̄e plenitudinem moꝝ pulcritudinē et bonoꝝ multitudinē. Que Maria Bernardus. O Maria regina regni dauitici. tu es virgo floris vñici. tu es arca panis angelici de qua meremur refici Celestinus papa Solitudo

itaq; pulere in canticis venter tuus dicitur acervus tritici vallatus lilis . qr in eo abundauit et supabundauit refectio spiritalis cibi. Nam deo seminãte.pluuia gr̃e in te descẽdẽte semẽ in herbã mutatũ ẽ dñi purissimus sanguis xp̃i factus ẽ. Herba vero in spicã mutata est dum de carne tua virginea deus hõ factus est. Spica aũt in triticũ uersa ẽ dñi sanctissimũ corpus xp̃i collatum est in totius eccẽ dulcissimũ et efficacissimũ alimẽtũ Aue Maria Bñdicta ergo tu in mulieribus O Maria in cuius visceribus supueniente igne spũsscti coctus ẽ panis iste. panis inq; angelor̃ panis cõfirmans cor hois. Arere paradisi dei tu es.que mundo lignũ vite protulisti.de quo qui manducauerit viuet in eternum O vere celestis planta p̃ciosior cunctis sanctior vniuersis O vere lignũ vite qđ solũ dignũ fuit portare fructũ salutis Ora o virgo fecunda casta puerpera mater intacta nos illo pane celesti dignos effici Aue Maria. Eia o arbor decora .et fulgida quis nõ admiret q; suauiter fructu dulcissimo fideliũ corda reficis et corpa Esurientes inquis impleuit bonis Quis o electissima iuuencular̃ nisi bñdictus fructus ventr̃i. tui qui solus oim corda replere sufficit O salutar̃e omniũ i q̃ iusti exultãtes epulãt̃q; ñ solũ i ospcũ dei.ẽ ẽ ipm deũ O cena glorioſissima in q̃ fercula apponit quali nũq; salomon in oibus delicijs suis refici potuit. O mẽsa delicatissima cibus lautissim⁹ et post eũ sup oia tu pincerna eius suauior et quodammodo si fas dici est amabilior. Sine te o Maria iesus carnẽ quã habet habere nõ p̃t quia sua caro tua caro est Igit̃ a te quã tũcunq; spõtanee se ipm iesus tribuat principalius xp̃i carnẽ suscipim⁹ Eia ergo quãtũ letificari debet anima deuota q̃ tu liberalissima cellaria oim charismatũ btissiẽ trinitatis tã hilari vultu ad tue benedicte carnis edulium purpureiq; cruoris poculũ nos inuitas dicens Comedite amici.et bibite.r inebriamini charissimi Eia ergo quid dulcius quid suauius nobis apponẽ potuisti. Quõ cordis tui quẽ ad nos geris amorẽ lucidius exprimẽ potuisti q̃ q̃ carnẽ virgineo flore sup oia aromata redolentẽ nobis dares ad mãducãdũ Aue maria Surge pia Maria surge p̃licia surge intra sanctuariũ exaudit̃onis.r expande manus immaculatas ante altare aureum illud humane rec̃ciliat̃onis.erit p te impetrabile qđ p te ingerim⁹. erit certe excusabile qđ timemus. Nec diu p̃ nobis miseris sustinere te supplicantẽ poterit quẽ tu osolata es sepissime dulcis mater infantẽ vagiẽtem O sponsa celeberrima memẽto nupciar̃ illar̃ dñi virgo dcipes et dedicata pareres et impetra nobis virtute huius ineffabilis sacramenti cũ affectu concipe et p effectũ parẽ et in p̃fectu delicatissime nutrire iesum dulcissimũ filiũ vteri tui Per te o Maria prospe.iter hodie r quotidie habeã ad altare eius qui p te ad me descendit. Per te o bñdicta inuentrix gr̃e veniã in gr̃am ipsius

qui p te in meã venit miseriã. Mea chara nũc appare o Maria.ñ mora re Veni cito te expecto.et mea tuo fac dilecto porrecta cũ dextera Aue Maria. ¶ Bernardus. Preterea o charitatiua mr̃ qr vt tuus deuotissimus filius bñdict⁹ ait qđ tuũ bonũ est cõe oim.rogo te ego paup⁹ q in deuotus seruul⁹ tu⁹ q̃ten⁹ in meritis. ꝟgineaꝝ tuaꝝ cordis q corpis pfectionũ deuotionũ ignei amoris. quibus totiens suscepisti iesũ filiuꝫ dei bñdictũ.primo inter castissima viscera tua spũsancto supueniente.deinde statim vt eũ peperisti hũiliter q̃ adorasti i tuis virgineis brachiis ad tua rorifera labia ad tua lilios a vbera.totiensq̃ in tuo nitidissiõ gremio et finaliter cũ de cruce a fidelib⁹ discipulis Joseph et Nicodemo deponerer̃ Jp̃m hodie i altari tã humiliter et timorate tam q̃ reuerenter et affectuose tractem et sumã vt sit suauitas et sal⁹ aie mee. salus et pfectio in omni tentatione pax et gaudiũ in tribulatõe. lumen et virt⁹ in oñi verbo et ope.solaciũ et tutela finalis in morte. Terra q̃q̃ cordis mei ex pma maledictõne infecta.sacri sãguinis iesu instillatõne bñdictõez nouã recipiat.vt pro spina inuidie oriat mihi rosa charitatis. p vrtica libidinis liliũ castitatis.pro lapa vanitatis id est superbie viola hũilitatis.p tribulo aspritatis flos mãsuetudinis Qui viuit q regnat deus

Gratiarũ actio sabbato Oratio Ambrosij.

GRatias tibi ago domine iesu xp̃e clemẽtissime deus redẽptor mũdi.qui ꝓpter me morte amarissimã p tulisti .q vt me misex et ingratuz sanares corpe et sãguine tuo saciare ñ dedignat⁹ es p̃cor imensã clementiã tuã vt p̃cepcio hec nõ sit mihi ad cõdẽpnatõez sed ad repationẽ corpis et aie mee ad tutelã fidei spei augmentũ q charitatis affectũ.ad deletionẽ omniũ peccatoꝝ meoꝝ.ad euacuãdã omnẽ ptãtem inimici.eodẽq̃ viatico in extremo vite mee articulo ocede me refici.nũc quoq̃ refectũ vsq̃ tũc sine intermissione in gr̃a tua ꝺseruari q ad gaudia eterna p sãctos angelos tuos ꝺduci.intercedẽte btã et gloriosa sẽp virgine Maria q btõ Johãne baptista et cum omnibus sanctis eius Amen

ET tu Maria aula vniuersal⁹ pietatis cã generalis recõciliatõis vas et tẽplũ vite salutis vniuersoꝝ q̃ntũ tibi debem⁹ p quã talẽ cibũ habem⁹ Quid gr̃arũ q̃ laudis tibi retribuem⁹ Tu nã q̃ dña es fõs ille puus qui creuit in fluuiũ maximũ et in aquas plurimas redũdauit ¶ Albert⁹ magn⁹. Siquidẽ ex plenitudine gr̃e tue effluxit nobis p̃mo p̃cũ redẽptõnis deq̃ tuus dilect⁹ fili⁹ ait Bernardus O diues in oẽs q sup oẽs Maria de cuius substãtia modica pars assũpta toti⁹ mũdi suffecit soluẽ delicta. Eia ergo aduocata mea tutissima age materna tua potẽtia q auctoritate añ thronũ trinitatis.quatenus hui⁹ p̃ciosissimi corpis q san

guinis ihesu filij tui sacri ofecratio i/ molatio atq; pceptio fit pro oibus debitis p q̄bus obligat' sū ⁊ pec/ catoꝝ meoꝝ tā venialiū q̄z mortali um tā carnaliū q̄z spūaliū et vniuer soꝝ quoꝝ memoriā habui integra pñiaꝫ cōtritioꝫ superfluens diuine iustitie satisfactio ¶ Aue Maria Se cūdo ex te effluxit nobis o fecūdissi ma x̄go aqua ablutōis. Tu em̄ es fōs ille patens dñi de q̄ scriptū est erit fons patēs domū dauid in ab/ lutōez peccatoris ⁊ mēstruate Ihu bertin' Aqua fontis hui' ē xp̄us q̄ dilexit nos et lauit nos a pcīs no/ stris in sāguine suo. sez qñ capite cō fosso spinis. corpe diuulso flagellis. pedib' et manibus dilaceratis cla uis ferreis et vltra hec oīb' pūctis sui corpis sāguinē influētib' cruore fuso totalit ip̄e ihesus me' fine sāgui ne relictus ē. ita vt vix minimā gut/ tā sāguinis retinuit in corpe suo p̄ cioso vt nos plene sanaret Jgit O pulcerrima celi regina intercede p me ⁊ oīb' quoꝝ memoriā habui. q̄ tenus hui' sacri pceptio in q̄ et a q̄ est oīs puritas aīe et pulcritudo fit imaginis dulcis filij tui in aīa nra reformatio. Pro illa em̄ i nobis re formāda ipse q̄ ē speciosus forma p̄ filijs hoim splēdoꝝ glorie in quē desiderāt angeli prospicē fact' ē te inspiciēte q̄si leprosus indecorus nō hns spēm neq; decorē. Quāobrē o Maria tua materna intercessiōe aie nre x̄tute huius suscepti sacri hoc pociāt desiderio vt corpina nra pel le p̄terite vite in calido sāguine de/ licati ⁊ pij ihesu q̄ igne amoris ferret et ebullit vsq; ad ip̄m pcī' totalit adusta et expurgata velut columbe albissie cādidate ⁊ dilecte sue sponse effecte in ospcū suo fulgeam' Aue maria Effluxit ec̄ nob a plenitudie tua O maria medicina cu ratōnis. ¶ Origenes. Jn̄ scriptū est Altissi mus de terra creauit medicinā. hoc terre noie tu x̄go btissima intellige ris q̄ nō imerito fuisti fecūda. qz in te descēdebat tota diuinitas. Jn̄ Augustinus Jtaq; tu dña cella es aromatica ex q̄ vulneꝝ nroꝝ efflux it medicina Ancelm' Nā partus tu' bñdict' O dña nō solū te inesti/ mabili gr̄a sublimauit ꝫ et totū mū dū pcōꝝ vulnerib' putridū ex te prodiēs mira dispēsatōne sanauit. Jmpetra g' nobis o misericordissi ma dña ⁊ mr̄ a dilco filio tuo ihesu q̄ te nr̄am medicinā fecit. q̄ten' ꝫ vn gentū mie tue delicate carnis ⁊ san guinis sui spūsco pleni fit otra oia vulnera meoꝝ pcōꝝ et oim quorū memoriā habui medicia ꝓpetua. fit motus viciorū nroꝝ tā carnaliū q̄z spūaliū pfecta q̄etatio. ocupiscēcia rū iniq̄ ambitōis et oīs superbie er terminatio. atq; in oīb' mēbr. nr̄is cūcte libidinose cōmotōnis mortifi catio ¶ Augustin' Dia quoq; mea in sōnis nō solū ñ ꝓpetret tales cor ruptelas p imagies aiales vsq; ad carnis fluxū. ꝫ nec osēciat q̄dem. vt deo p̄ri sanctissimū corp' ⁊ sāguinē filij tui p singulos dies i honoē tuo ad oim pcōꝝ salutē offerre valeā. ¶ Aue maria Proflurit etiaz ex te nobis o bñdicta x̄go panis refecti onis Tu es em̄ nauis illa institoris delōge portās panē hūc. Delonge dicit qz ip̄e ē panis viuus q̄ de celo

descēdit Iste panis pistus. fuit. i incarnatōe. ꝫ fract' in passiōe. qñ. mi/sit clarissimā aiaz suā ad limbū diui sā a corpe qō latuit in sepulcro.

¶ Ancelm' Eia g' genitrix vite aie mee. alitrix repatoris carnis mee. la ctatrix saluatoris toti' sbñe mee. inter cessione tua gl̄osa aia mea arida fa me et inedia macerata sic repleat a/dipe q pinguedie suscepti sacri cor/poris filij tui qō diuino melle reflu it. vt sū sicut oliua frnctifera i domo dei. faciens dignos fruct' pñie pro fessiōis q mee. q̄ten' qō hūano ore dicor in oculis oim sc̄oz veraciter esse valeā. Aue maria

¶ Ancelmus Singularis ꝺgo sūma et perpetua sola mr̄ et ꝺgo sc̄a Maria. in fine o ratōis et extremo h' indigne suppli catōis hoc vnū rogo ꝫ vnū p̄cor q supplico in nōie dilectōis et dilecti fi lij tui dona mi misero iugē et pennē memoriā suauissimi nois tui. Sit ci bus dulcissimus cibus suauissimus aie mee assit mihi in piculis assit mi hi in angustijs. assit mihi in p̄ncipio letitie mee. Si em̄ ꝫ dei dono mere or obtinē nullatenus fūditus vere/or interire Adest em̄ mihi tua gr̄a sē per. aderit miseratio q p̄tectio tua. Et si in infernū dimersus fuero. eo me req̄res q inde extrahes meq red des filio tuo q̄ me redemit sāguine suo iesus xp̄us dñs nr̄ Et o pie dñe iesu p̄ nimiā dulcedinē tue dulcis sime mr̄is q̄ te letificat q holes. con serua mihi grāz tuā. grām inq̄z inef fabilē ꝺtuosissimi corpis q sāguinis tui sacri vt mecū sit spq laboret me/cū q̄z vsq̄z in finē pseuēt. vt gr̄a tua in me vacua n̄ sit Da mihi hodie et sp̄ deuoverare et velle qō tibi magl. acceptū ē et chari' placet Tua vo lūtas mea sit et mea tuā sēp sequat volūtatē q optime ei ocorret. Sit mihi vnū velle et nolle tecū. nec ali/ud posse velle aut nolle nisi qō tu vis. Da mihi oibus mori q̄ mundi sc̄. q p̄ te amare otēni q nesci in ꝫ seculo. Da mihi sup oia desidera ta in te q̄esce. et cor meū in te pacifi/care Tu es vera pax. cordis. tu so/la req̄es. extra te dura sc̄ oia q inq̄e ta In hac pace in id ipm. ꝫ ē in te vno summo q eterno bono dormiā q requiescam Amen.

Dominica die ante missam Oratio bona.

Conscientia dñe iesu trepida accedo ad sumēdū sacrum mysteriū corpis q sāguinis tui de p̄p̄ijs meritis nihil p̄sumens ꝫ de mia tua ofidēs. vereor dñe ex inobia condēnari si dimitto. vereor dñe iudiciū sumē si accedo. Attra/hor p grām retrahor p culpā. Im pedit me carnis fragilitas. plus q̄z tāti mysterij delectat charitas Scio dñe oculos tue maiestat. me contē plari in oib' horis. q scm āgelū tuū ad ꝫ mysteriū corpis q sāguis tui assistē ministerū Quali ergo fiducia ego miserrim' pccor audeo accedē q̄ grauissimē sordesco p vicia? q cum sim ꝺmis q materia carnis. quō au deo p̄ticipaē mysterio tāte dignita tis! Sz recordare dñe creature tue quā redemisti p̄p̄o sāguie tuo. peni tet em̄ me q̄ peccaui. cupio emēda re qō feci Da ergo clemētissime do mine mihi misero spaciū penitendi. cui tā diu pepcisti delinq̄nti. q dce de vt hec sacrosancta p̄ticipatō cor

pis et sanguinis tui quā ego indig/nus mente et corpe sumere p̄sumo. sit oim peccatoꝝ meoꝝ tā mortali/um q̄z venialiū remissio. ⁊ cogitati onū turpiū ac vanaꝝ effugatio. sit bonoꝝ sensuū reintegratio. sit ope rū tibi placentū salubris efficacia. sit aie et corpis redēptio. sit contra hostes visibiles et inuisibiles et con tra oēs tēptationes diabolicas fir ma defensio. ¶ Ancelmus. Et o mi dñe iesu xp̄e. helias et helise⁹ vt mor tuos suscitarent mortuis se iūxerūt et mēbra viua mēbris mortuis co/aptauerūt. dñe viui mortuos atta/ctos vuificauerūt et mortui viuis nil nisi gloriā intulerūt Tu quoq; si/militer O p̄dilecte dñe iesu xp̄e qui de sinu patris exiuisti portare dolo res nr̄os. q̄ q̄z vt mortuas aias su scitares mortuū te fecisti. Descēde p̄cor hodie p sacr̄m tuū ad mortuū istū. expande te sup mortuū istū. Ta lefiat confotus tue cōpassionis at/tactu mortuus iste. vt viuus glorifi cet deū p̄rem et te mortu⁹ iste. Eia iesu amor meus in charitate nimia q̄ crucē ascendisti. cui amabilia mē bra conūxisti. amoris tui brachia sup me extende. cū abundāti gr̄a q̄ p̄ns sis oñde. Accelera ingredere veni festinanter. peccatori iungē ro go te amanter. vt voluisti subueni dilue peccata ⁊ benigne p̄fice bona inchoata Salue candidissime pais angeloꝝ. salua sapor optime et cor da delictoꝝ. Salue saluberrima sa/lus lux pulcerrima in tenebris ceco/rū. pelle cordis nebulā tuos da ful gores. oēm fuga nebulā eīce. lan/guores Veni veni optime veni iesu chare in sinu aie mee gratāter habi tare O iesu dulcissime mihi cōiūga/ris et peccatoris aie ne irascaris O rex eterne dñe vnū p̄cor a te fac p̄ tuo noie in ea charitate q̄ in carnez fragilē dignatus es venire. ad me despicabilē digneris introire Tot⁹ mihi iūgere verus heliseus cor meū cōplectere dulcis hospes me⁹ Quis sim nō cōsideres. peccator sū et re⁹. sed cur hō fieres memento pie de⁹. vt peccata tolleres vulnera cura/res. infirmos solidares. cecos illu/minares. Spec in me p̄ficias amator aiaꝝ. mentēq̄z reficias panis ange loꝝ. in hac me miseria dignare gu/bernare. in aduersis et p̄speris fac constanter stare. Tibi laudes cane re te iugiter amare Cōpleto tandē cursu seculi tibi cōregnare. ¶ Ber/nardus O dñe ad te veniem⁹. post mortem aūt tuū tribunal iudicādi astabim⁹ Igitur q̄ nobis ita famili/aris esse dignaris in vita q̄ a nob cōsecraris tractaris et mādducaris noli nobis alien⁹ eē in morte. ꝫ par ce nobis in die mala. Cōsūdāt de/mones q̄ nos tūc p̄sequentur De/strue fortitudinē coꝝ in virtute tua qr nō est alius qui pugnat p̄ nobis nisi tu deus salutaris noster

Gratiarum actio post celebrationem die dñica

Eia dei sapiētia dñe iesu xp̄e quō potuisti mecū misericor di⁹ agē ⁊ ad te diligēdum dulcius et efficacius inuitare Quia enim ascensurus eras ad dexteram patris tui. mihi q̄ q̄z p̄ oēm modum

indigno ⁊ imerito' ptātem dimiſiſti vt cum velim te habeam in altari. per venerabile corporis et ſangui/nis tui ſacramentum. ¶ Iuberti nus Quatenus ſic te in iſto et cum iſto haberē mee recōciliatōis ſacrificiū mee refectōnis viaticū mee cō tēplatōis ſpeculū et in menſa angelorꝫ mee beatificatōis pmium O ſacramentū mee mortis munimentuz O beatitudinis mee materia. o mee punitōnis ſolitiuū O mei deſideriꝫ ſanatiuū. Trāſformа me in te. vt in te viuā et in te requieſcā. te cogitē te comedā. Tu es mihi liber ſtudioſꝫ lectus ſōni. arca theſauri. tranquillatio animi. plena crucifixio mee carnis peccati. Tu plena trāſformatio mei cordis in te. ¶ Do hoc nēpe cibū hunc ſalutarē nobis cōicare digna tus es. ¶ Bonauentura. Quid em̄ eſt aliud tuū ſanguinē qui ſedes eſt aie bibere. niſi nr̄am aiam aie tue in ſepabilit colligare. hoc ē qđ vis. hoc ē qđ deſideras de⁹ me⁹. redēptor me⁹ dñe mi hoc p tāto tpe procuraſti. Pro hoc em̄ a iuuentute et infantia tua laboraſti. ¶ hoc ergo nobis ꝺcedas. qui vt nos tuo inebriares amore. p nobis plenū amoris ſanguinē effudiſti. ¶ Auguſtin⁹. Et nūc ſcio dulcī. dñe ieſu xp̄e q̄ ingratitudo diſpliceat tibi. que eſt radix totius mali ſpūalis. obſtruens fontes diuine mie ſup hoiez. et ventus quidā deſiccans et vrens omne bonū. Quāobrē ad te pulſo O ſapientia q̄ aperis os mutoꝝ. da mihi voce laudis vt enarrē vniuerſa mirabilia q̄ tu m̄ otuliſti. ecce dñe creaſti me cū ñ eſſē. Et vñ mihi h̄ p̄ miſericordiſſime. q̄ mea merita. q̄ mea gr̄a vt cōplaceret añ cōſpectū tue maieſtatis creare me. Nō em̄ erā et creaſti me. nō dico ſtipulā. nō ignē. nō auꝫ nō piſcē. nō ſerpentē nō aliud ex brutis aialib⁹. ſed paulo min⁹ ab angelis. ¶ Cōfiteor em̄ dñe de⁹ me⁹ cū me creaſti hoiez rōnis capacem angelis quodāmō creaſti me parez qr poſſuz pfici p verbū tuū vt veniam ad equalitatē angeloꝝ. vt habeā adoptionē filioꝝ p vnigenituz verbū tuū dñe p dilectū filiū tuū in quo tibi bñ cōplacuit ieſū xp̄m vnicū dñm nr̄m et redēptorē nr̄m. qui dilexit nos plus q̄z ſe. p quē habemus fiduciā repoſitā et firmā ſpem apud te et acceſſū firmum veniendi ad te. qm̄ dedit ptātem filios dei fieri etiā oib⁹ qui inuocant et credūt in nomen eius. Talē me creaſti dñe rege qđ creaſti. nō pereat q̄ſo creatura in malicia mea quā opata eſt bonitas tua. Hec te cogat clemētia dñe ad ſaluandū qđ creatū ē que cōpulit te creare qm̄ creatū non eſt. Sicut em̄ dñe nō erā ⁊ de nihilo feciſti me. ſic ſi non regis me in te ad huc ad nihilum redigor in me. Creaſti me dñe rege qđ creaſti. opa manuū tuaꝝ ne deſpicias. Sed et ſumme benignitati tue et charitati p̄ter quaz me creaſti confiteor libera tor meus toto corde meo. ne ſim ingratus quoniam liberaſti me. Quotiens iam me abſorbuerat ille draco et tu ab ore ei⁹ extraxiſti me. Quotiēs peccauī ⁊ ipe fuerat pat⁹ deglutire me. ꝯ tu defēdiſti me. Cū cōtra

te inique agebã. cũ tua mãdata frã gebam. stabat ꝓtus ipe vt recipe ret me ad infernũ. sed tu ꝓhibebas Ego te nõ timebã. sed tu me custo/ diebas. Nõ te recedebã. imo inimico me exhibebã. tu me ipm ne accipet deterrebas. sic me multotiẽs de fau cibus diaboli. ⁊ de ore leonis eripu isti et ab inferno me licet nescientẽ multis vicibus reduxisti. Descendi eñ vsq; ad portas iferni. et ne illuc caderẽ tu me tenuisti. Appropinq̃ui ad portas mortis ⁊ ne me ipa cape ret tu fecisti. De morte etiã corꝑis tu me sepius eripuisti. Saluator me us cũ graues morbi tenerent me tu in ꝑiculis multis ꝑ aquas ꝑ terras ab igne et cũ ꝑiculo liberans semꝑ mihi astabas ⁊ misericorditer salua bas. Sciebas quidẽ dñe qz si tunc me mors occupasset. aiam meam in fernus suscepisset. et ꝑpetuo dãna/ tus fuissẽ. sed tua misericordia tua pietas ꝓuenerunt me eripiendo de morte corꝑis et aie dñe deus me⁹. Hec et alia multa tua bñficia mihi exhibuisti. et erã cecus et nõ cogno ui donec me illuminasti. Nũc igitur lux aie deus me⁹ vita mea lumẽ o/ culoꝝ meoꝝ ꝑ q̃ videO. ⁊ illumina sti me ⁊ cognosco te. qz viuo ꝑ te. ⁊ gras tibi ago q̃uis viles et exiles et impares tuis bñficijs. Sed q̃les habet mea fragilitas offero. qñ tu solus deus creator meus benignissi mus qui amas aias et nihil odisti dñe eoꝝ que fecisti. Jocirco dñe de us sãctificator meus iussisti me lege tua vt diligã te toto corde meo. et ex oĩb⁹ viribꝫ meis et etiã ex intimis medullis cordis mei. oĩbus horis atq; momentis quib⁹ fruor mie tue. qñ semꝑ ꝑeram nisi quia me regi. semꝑ morerer nisi qz semꝑ me viuifi cares. In oñi ergo momẽto me ob ligas dñ omni momẽto mihi mag na bñficia prestas Sicut ergo nulla hora ẽ vel ꝑ̃ctus in oñi vita mea q̃ tuo bñficio nõ vtor. sic nulluz de bet esse momentũ quo te nõ habeã ante oculos meos in memoria mea Sed nec hoc valeo nisi tu deberis mihi. Tuũ est hoc donũ dñe vt diligamus te cuius est omne bonũ Ju bes te diligi. da quod iubes et iube qd̃ vis. O ignis qui semꝑ ardes. ⁊ nũquã extingueris O amor qui sẽꝑ ferues et nũquã tepescis. accẽde me accende inq̃z me totũ. vt totus dili/ gã te solũ. viuã iam nõ mihi sed tibi sit vita mea. que ꝑierat in miseria mea. sed suscitata est a misericordia tua. qui es deus miserator et miseri cors et multe misericordie omnib⁹ his qui diligunt nomẽ tuum quod est benedictum in secula Amen.

Libroꝝ ac tractatuum

doctoris consolatoriꝫ egregiꝫ viri Magistri Johannis gerson Can/ cellariꝫ parisiẽ volumẽ quartũ stu diose elaboratoꝝ per me Johãnem koelhoff de Lubeck felici. Colonie ciuẽ Anno gratie M.cccc.lxxxiiij. in vigilia Sancti matthie apostoli fi/ nit feliciter.

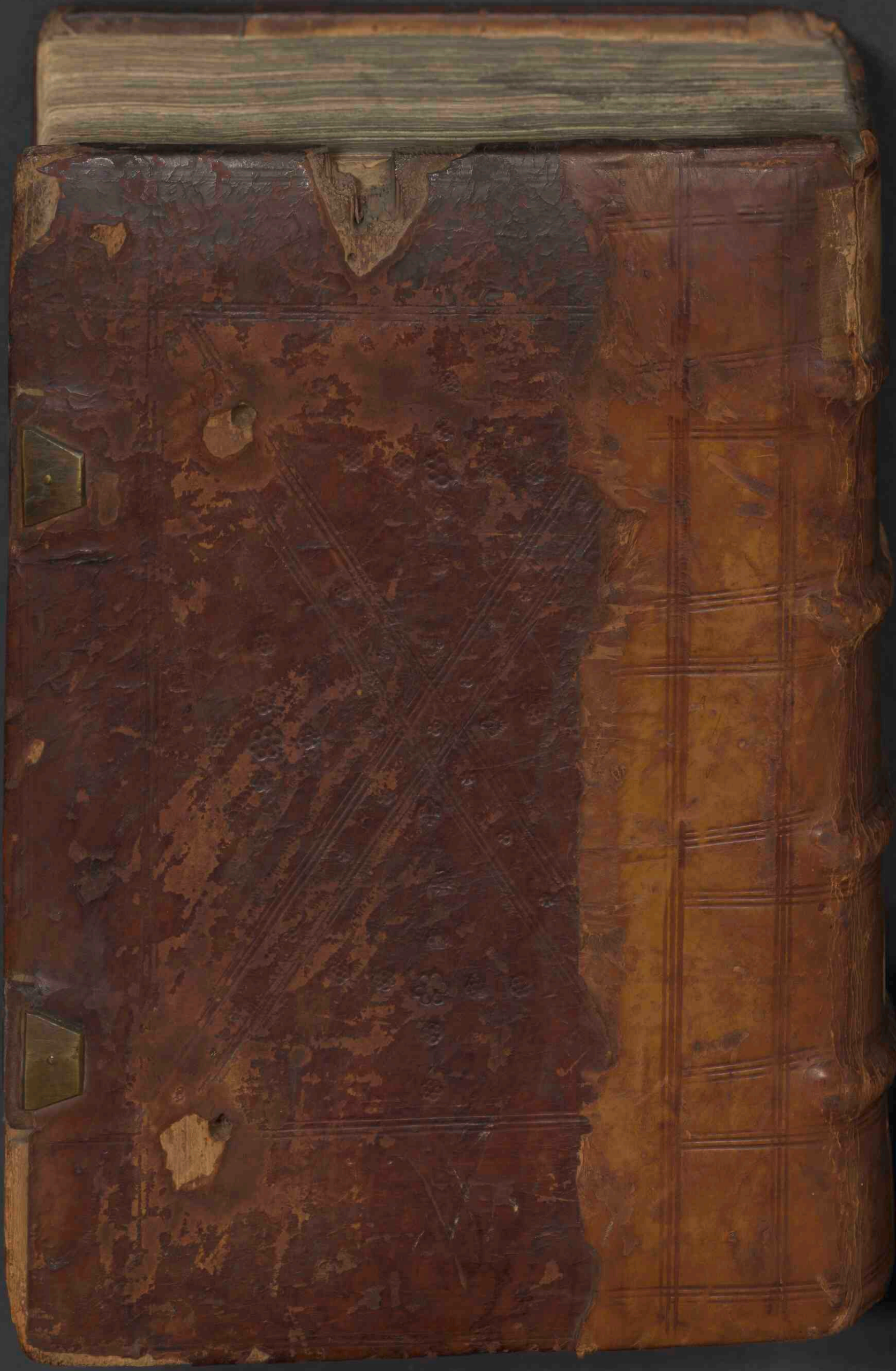

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6